

तमसो मा ज्योतिर्गमय

SANTINIKETAN
VISWA BHARATI
LIBRARY

46

P 67

BOMBAY SANSKRIT SERIES

No. XVII

HEMACHANDRA'S DEŚĪNĀMAMĀLA

The Department of Public Instruction, Bombay

THE
DEŚĪNĀMĀLĀ
OF
HEMACHANDRA

EDITED WITH CRITICAL NOTES

BY
R. PISCHEL

Second Edition

WITH INTRODUCTION, CRITICAL NOTES, AND GLOSSARY

BY
Paravastu Venkata Ramanujaswami, M. A.,
Principal, Maharajah's Sanskrit College,
VIZIANAGARAM

1938

Price Rupees Four and annas eight

Printed by **Mr. Anant Vinayak Patwardhan** at the **Aryabhushan Press,**
Bhamburda Peth, H. N. 915/1 Poona No. 4 and Published by **Dr.**
V. S. Sukthankar, M. A., Ph. D. at the **Bhandarkar Oriental**
Research Institute, Poona No. 4

CONTENTS.

1.	Introduction to the second edition	1- 26
2.	Introduction to the first edition	27- 31
3.	Text of the Deśināmamālā	1-345
4.	Glossary	1- 92
5.	Appendices: I. Words considered as deśyas by others	93- 98
6.	II. Verbal Substitutes	99-118
7.	III. Particles	119-120

Introduction

I

(to the second edition)

For the present edition of the *Deśināmamālā*, seven Mss. of the work have been kindly placed at my disposal by the authorities of the Bhandarkar Oriental Research Institute, Poona City. One of these is an index to the words in the *Deśināmamālā* arranged according to the number of syllables in them. Words containing two syllables are first given in the order in which they are found in the work, then of three syllables, and so on, ending with the four words containing eight syllables each. No attempt is made to arrange the words in further alphabetical order. The Ms. begins :-

॥६०॥ श्री वीतरागाय नमः ॥ अर्हं ॥ श्रीहिमचंद्रसूर्यकुक्ष्यशब्दसमुच्चयात् । अकाराद्यादयः शब्दा लिख्यंते द्विस्वरादिकाः । १ । ओदीद्वेदेदनुस्वाराद्यं तत्र स्यादियोगतः । शब्दानामक्षराधिक्यमपि कपत्ययादिह । २ । अथ द्विस्वराः । अज्जो जिनः । गौरीति आ— and ends :—

श्रीहिमसूरेरभिधानकोशद्विख्यातपदान्यर्थसमन्वितानि । उद्धृत्य वर्णक्रमतोऽखिलानि लिलेष सूरिर्विमलमभिधानः ॥ १ ॥ बाधजाड्यतमझञ्जान् ग्रंथांतरगृहस्थितान् । अनेन देश्यदीपेन पश्यंत्वर्थान् जनाः स्फुटान् ॥ २ ॥ ॥ ग्रंथाद्यं १२०० ॥

It contains 18 foll. and is numbered 857 of 1886-92. It is a very recent copy and full of mistakes. It was of no practical use for the edition. Of the remaining Mss., two (Nos. 724 of 1875-76 and 281 of 1880-81) happened to be those used in the first edition, marked B and E, respectively, therein. A third (No. 159 of 1881-82) was the original of the Ms. marked C in the first edition. It was described by Dr G. Bühler in his first notice of the *Deśināmamālā* in the *Indian Antiquary* (vol. ii. p. 17 ff. 1874). The remaining three Mss., described below, have been utilized for the present edition.

X. — A very carelessly written Ms. of the text and commentary. Complete. No. 856 of 1886-92, foll. 45 but actually 44, nos. 14 and 15 being marked on the same folio. The copyist is not well-versed in reading Jaina Mss., the characters peculiar to these being very often misread and in some places left blank. It has also considerable omissions in several places. It is not dated but contains some numerical figures at the end which are not clear. मा० १ and प्र० १९ which is struck off and प्र० १८ (?) is added. It is closely related to C of the first edition.

Y. — A complete Ms. of the text alone. No. 397 of 1895-98, foll. 21. This is a very carefully written Ms. with very few mistakes. It sometimes confuses the letters च, व and ब, उ and ओ, and छ and त्य, but generally spells words correctly. It contains marginal notes, being the Sanskrit renderings of the meanings of some *deśi* words. It is dated Samvat 1636,

is not considered a deśi word, but only those which have found entrance into the known Prakrit literature. Otherwise, the number of deśi words will be innumerable and it will be impossible to teach all of them. As Hemacandra himself says (I. 4)

वाचस्पतेरपि मतिर्न प्रभवति दिव्ययुगसहस्रेण ।

This definition of a deśi word does not appear to have been followed by the predecessors of Hemacandra; and therein consists, he says, the superiority of his work over that of others. He quotes in a number of places words which have been taught as deśi words by his predecessors and shows that they are derived from Sanskrit words. Thus in I. 37 Hemacandra says that the words अच्छोदणं, अलिजरं, अमिळायं and अच्छभळो are considered as deśi words by some authors, but he does not do so as they are evidently derived from Sanskrit words. Again in II. 89, he says that the word गगरी is taught as a deśi word by some authors but Hemacandra says that it is not a deśi word as it is derived from Sanskrit गर्गरी. But here our author shows some latitude and says that it may be considered a deśi word. Many such instances may be quoted and in most cases Hemacandra gives the Sanskrit equivalents to such words. The *Deśināmamālā* differs from similar works in some other respects also. Some of the lexicons simply enumerated the deśi words without giving their meanings. Such, for instance, is the *Paṇḍitacchi* of Dhanapāla. The words in the *Deśināmamālā* are arranged in alphabetical order according to the first letter of the word, so that there can be no doubt as to whether a word begins with a व or व or च. The words beginning with a particular letter are arranged according to the number of syllables contained in them, which will facilitate reference. Again, whereas each of the previous lexicographers assigned to the words meanings which he thought proper without reference to the others and thus sometimes each differed from the other, Hemacandra in his work took the trouble of fixing the proper meaning of words by reference to the works of others and pointing out the mistakes occurring therein. Thus in VIII. 12 and 17 Hemacandra enters into a long discussion and corrects the mistakes of others regarding the significance of the words सरादर्थं and समुच्छृणी respectively. In the same way Hemacandra, by his vast knowledge of Prakrit literature, fixes the forms of many words which have been wrongly quoted by other lexicographers. Thus in I. 47 he says that अयतंचिञ्ज is the proper form but not अवअचिञ्ज as quoted by others. He says he arrived at the form बहुतरपुस्तकप्रामाण्यात्. In the same way he favours the form अच्छदहळो and not अच्छघहळो or अच्छहरिहळो as given by others in I. 41. Cf. also I. 26. So in a great number of instances. In fact there are innumerable mistakes in the अनुनातनदेशीकाराणां works and the object with which he wrote his deśikośa is मोहापसारणम्. In every case of difference of opinion, Hemacandra takes care to point out the forms or meanings of words favoured by other authors.

It remains to be seen how far Hemacandra conformed to the definition given by himself. The following examples will show that he consciously and unconsciously violated the principles laid down by himself. Although

he says he does not consider the Verbal Substitutes as *deśi* words, he includes some of them in his lexicon and says that he has consciously done so in accordance with the practice of previous writers. Thus in I. 13, he says that अज्झस्स is a Prakrit substitute for the Sanskrit root आ-कुञ्च् but he has included the word अज्झस्स = आकुञ्च् in his lexicon पूर्वाचार्यानुसंधात्. In IV. 11 he says that डोल is a *deśi* word in the sense of 'a palanquin.' He has perhaps forgotten that in his grammar I. 217 he derived the word from Skt. दोल. So in V. 29 ब्रे 'Brahman' is taught as a *deśi* word but in his grammar I. 166 it is derived from स्वविर. In a few cases he expressly says that a word taught by him is derivable from some Sanskrit word as for example in I. 18, 39, 43, II. 104, III. 2 etc. Hemacandra excuses himself by saying that he included such words in the work संस्कृतेष्वप्रसिद्धेः or संस्कृतानभिज्ञप्राकृतज्ञमन्यदुर्विदग्धजनावर्जनार्थम्. Again Hemacandra has included in the lexicon many words which are actually taught or derived from words taught by Sanskrit writers in their lexicons and other works. As Dr Bühler has observed in the introduction to the *Pāṇiyalacchī* "a student of Prakrit.....who has the Petersburg Dictionary [or for the matter of that any good Sanskrit Dictionary such as that of Mr V. S. Apte or Paravastu Srinivasachari] at his disposal, can easily convict Hemacandra of numerous errors and show that he, too, in spite of his rare knowledge of Sanskrit and Prakrit, of his large library and numerous assistants, has mistaken scores of *tadbhavas* and *tatsamas* for *Deśi* forms because the passages where the Sanskrit words occurred, were not accessible to him or not present to his mind." (p. 13) Thus पारी 'a milkpail' is reckoned a *deśi* word in VI. 37 because Hemacandra does not happen to remember that it is used in Sanskrit in the same sense. Again in VI. 55 is found पुखिद्धेवो in the sense of an Asura. This is clearly a *bhava* of पूर्वदेव (cf. Hc. Gr. ii. 163) occurring in Sanskrit in the same sense. In VI. 90 वंमणी is said to be a *deśi* word in the sense of a lizard. But व्राह्मणी in Sanskrit also signifies the same thing. And Dr Bühler in a note to his Introduction to the *Pāṇiyalacchī* (p. 13) draws attention to the fact that ग्रहवति, the Sanskrit prototype of गहवई (II. 100), in spite of Hemacandra's denial, signifies also the moon. Hemacandra includes in the lexicon words whose Sanskrit equivalents can, by उद्गम or metaphorical use, signify the meaning assigned by him to the Prakrit word. In II. 97 he teaches the word गोसण्णो in the sense of मूर्खः. The word is evidently derived from Skt. गोसंज्ञ, which like बलीवर्द can mean a fool. Lastly Hemacandra includes in his work such words as अहिल्य, लङ्क, विट्ठिर etc. which he himself says in his grammar (II. 174) are provincial expressions, i. e. महाराष्ट्रविदर्भादिदेश-प्रसिद्धाः. We thus see that neither Hemacandra nor his predecessors strictly follow the definition of *deśi* word formulated by him. The term *deśi* seems to have been understood in a very wide sense by the lexicographers. They seem to have denoted by the term all the words of the Prakrit dialects which are the *deśya* or vernacular languages of the time. Thus, for instance, Dhanapāla calls his *Pāṇiyalacchī* a *deśi* or *deśi sāstra*.

and includes in it more tatsama and tadbhava words than real deśi words. He even says that he has incorporated in his work all the words commonly used by the Prakrit poets in their compositions.

कव्वेसु जे रसङ्गा सदा बहुसो कईहि बज्झंति ।

ते इत्थ मए रइया.....

Hemacandra, being a good Sanskrit and Prakrit scholar, has evolved a new definition of the term deśi which excludes all words derived from the Sanskrit source. In this he has chalked out a new line and risen above all the other lexicographers. But at times he has unconsciously slipped down and included words which show evident signs of derivation from Sanskrit and at times he had consciously done so, not being bold enough to go counter to his predecessors. But it must be said to his credit that Hemacandra inaugurated a new era in Prakrit lexicography and the experiment made by him was really a success. He has excluded a large number of tadbhavas and tatsamas from his lexicon because the former can be known from his grammar and the latter from the Sanskrit lexicons. The latter, in fact, have no place in Prakrit lexicons.

The words in the *Deśināmamālā* are arranged into eight *vargas*, according to the initial letter of the words. They contain in order words beginning with the vowels, the gutturals, the palatals, the cerebrals, the dentals, the labials, the semivowels and the spirants. In each section words with one meaning are given first and then the homonyms. In each again, the words are arranged according to the number of syllables contained in them in the order of disyllables, trisyllables, tetrasyllables and so forth. At the end of words of a certain number of syllables are added the Verbal Substitutes which contain the same number of syllables. As Hemacandra does not consider them as real deśi-words, he does not include them in the verses which form the body of the work but adds them in the commentary along with particles and other words taught in his grammar. Here and there words of unequal length are grouped together if they are synonyms, otherwise, as he himself has said, द्विरर्थकीर्तनं स्यात्. In a few instances, perhaps through oversight, he has given a homonymous word more than once and assigned different meanings to it in the different places. Thus in section VI the word पडिहत्थो is given once in stanza 19 with the meaning प्रतिव्रिया and again in stanza 28 with the meaning पूर्णः. In the same section, the Verbal Substitute पयल्लह is given twice, once under stanza 29 with the meaning प्रसरति and again under stanza 73 with the meanings शिथिलीभवति लम्बते च and the Verbal Substitute पल्लह्यइ is given twice under stanza 29 with two different meanings. But cases such as these are very rarely met with and Hemacandra is very careful in grouping the words in the different sections. Under the stanzas containing words with one meaning, Hemacandra adds examples to illustrate the use of the words taught in the stanza. As to these examples, refer to the Introduction to the first edition, p. 29.

A question arises here as to the nature of these Dhātva-deśas or Verbal Substitutes. They have been considered as deśi words by some authors but

Hemacandra clearly says both in his grammar (IV. 2) and in this work (I. 37) that he does not consider them to be so. He says there can be no distinction of प्रकृति and प्रत्यय in deśī words (I. 47), nor can there be the addition of उपसर्ग to them (I. 95), though with regard to the second point, in his eagerness perhaps to criticise others, he indulges himself in self-contradiction (III. 55). As a dhātvādeśa as प्रकृति can receive different verbal suffixes according to the meaning to be conveyed, it forgoes the nature of a deśī word. When, on the other hand, a dhātvādeśa is capable of receiving only one suffix and no other, it has every right to be regarded as a deśī word and therefore Hemacandra includes such words as कप्परिभं, कर्तारिभं, (II. 20) अविभं, अष्ट्रो, अज्जत्थो, (I. 10) पच्चुद्दारो, पच्चोवणी (VI. 24) in the *Deśināmamālā* with the remark यद्यप्येते क्रियावाचिनस्तथापि त्यादिषु प्रयोगादर्शनाद्वात्वादेशे-ष्वस्माभिर्न पठिता इत्यत्र निबद्धाः In this respect Hemacandra, as has been remarked above, differs from the lexicographers who went before him. As he has made a new departure he could not completely exclude them from his deśīkośa, but added some, perhaps the more important, of them in his lexicon adding इत्यादयो धात्वादेशेष्वस्माभिः साधिता इति न संगृहीताः or some such remark. It should not be understood that because he enumerates some of them in this work, he considers them alone as deśī words and the rest as tadbhavas. As a matter of fact he does not consider any of them as deśī words, while his predecessors have said that all of them are deśī words.

We have next to consider the question of the nature of deśī words in Prakrit. All the Prakrit grammarians divide the words in the Prakrit languages into three classes, viz. tatsama, tadbhava and deśya. Tatsama words are those which, consisting as they do of letters which are not liable to any change in those languages, appear in the same form in the Prakrits as they do in Sanskrit, as e. g. कमल, तरु etc. Tadbhava words are those which are derived from Sanskrit by the application of the phonetic changes taught in the different grammars ; that is to say, those words which show some change in their letters when they pass from Sanskrit into Prakrit are called tadbhavas ; e. g. अच्छी, घर etc. Deśya words are those which do not appear to have any connection with Sanskrit in accordance with the rules laid down in Prakrit grammars and hence show no distinction of प्रकृति and प्रत्यय, or in other words are underivable from Sanskrit but are current in the language from times immemorial and are freely used by poets in their compositions; e. g. पोट्टं, ऊरो etc. It is only the second class of words, the tadbhavas, with which the different grammars are concerned. The tatsamas are to be learnt from Sanskrit grammars and lexicons. The deśī words, similarly, which do not obey laws and are underivable from Sanskrit have to be learnt from the usage of the speakers of the language and from kośas compiled therefrom. Only two such Prakrit kośas have been discovered up to now, one of which, that of Dhanapāla is of very little use for a knowledge of deśī words as he mixes them with hoards of tatsama and tadbhava words. The present work of Hemacandra eliminates the other two classes of words to a great extent and gives a large number of deśī words,

As Dr Bühler has remarked in his introduction to the *Pāyālacchī* (p. 14) the deśi words "are all or nearly all derived from Sanskrit words." In the case of some words the relation to the Sanskrit word is so manifest that we are at a loss to know why Hemacandra has failed to notice it. If Pkt हलुअं can be derived from Skt लघुक by metathesis (II. 122), why can we not derive Pkt अइहारा by the same process from Skt अचिराभा and yet Hemacandra calls हलुअं a tadbhava and अइहारा a deśi word? It cannot be said that Hemacandra was not conscious of the connection between the latter words for in I. 34 where he teaches अइहारा he expressly says that the two words have nothing to do with each other. Some other words, again, are clearly of Sanskrit origin, though they cannot be derived from that source by the phonetic laws formulated by the Prakrit grammarians. As Dr Bühler has observed in the same place, "they are formed according to the more occult phonetic and grammatical laws differing from the obvious ones, which the grammarians have embodied in their Vyākaraṇas." Thus, e. g. the words कल्ला, च्ओ, दुळ्ळ, हेरिबो are very closely related to Skt कल्य, चूचुक, दुकूल, and हेरंब. On the other hand, such words as गंडीवं, गंदिणी, etc. may by a slight change in meaning signify घनु, घेनु: etc. and that अदसणो, थूलघाणो, भूमहारं, मेहच्छीरं, परिहारइत्थिआ, सुहरोमराई and similar words are derived from words in Sanskrit which though not synonyms of these, can still signify चोरः, सूकरः, गवाक्षः, उदकम्, ऋतुमती and ब्रूः. A large proportion of words in the *Deśināmamālā* are of this nature; but there are a certain number of words with a very un-Aryan look which show undoubted relationship with languages other than Sanskrit. A good many of them show close resemblance to words in the Dravidian languages. Some of the striking ones may be quoted here. ऊरो (Dr. ūru, 'a town') चिका (Can. cikka, 'small') छाणी (Tam. cāṇi 'cowdung') छिळ (Tel. cilli, 'a hole') दारो (Tel. dāramu, 'a cord') पसंडि (Tel. paṣiṇḍi, 'gold') पडुजुवई (Tel. paḍucu 'a middle-aged woman') पोट्ट (Tel. potṭa 'the belly') पुल्लि (Dr. puli, 'a tiger') भावो (Tel. bāva, 'sister's husband') मट्टो (Tam. mottai, 'hornless or hairless') मम्मि (Tam. am-māmi, 'maternal uncle's wife') माडिअं (Tam. mādi, Can. mahadi, Tel. meḍa, 'a storied house') वंगं (Tel. vaṅga, 'the egg-plant') वड्डो (Tel. oḍḍu, 'stout, large') सूला (Can. sūle, 'a harlot'). These and some others have been pointed out in the glossary. Mr K. Amrita Rao has shown (*Indian Antiquary* xlv. p. 33 ff.) that there are a number of Persian and Arabic words in the *Deśināmamālā*. Sir George Grierson has discovered (J. R. A. S., 1919 p. 235) another Arabic word in the work. Hemacandra's deśi, therefore, includes not only Sanskritic words but also non-Sanskritic, both Indian and foreign. By Sanskritic words we understand words evidently derived from Sanskrit but not according to the laws known from Prakrit grammars. These, too, we have every reason to exclude from deśi words, as some of the laws embodied in the Vyākaraṇas are themselves unconvincing. If Hemacandra can derive Pkt लट्ठी and हेट्ठ from Skt यष्टिः and अष्टः, we cannot understand why he cannot derive all Sanskritic deśya words pointed out above from Sanskrit. If we

exclude such words, there remains a residue of them which are not derived from the Sanskrit source. We have to discover the nature of these unknown words, the value of the mathematician's x , as Mr. J. Beames has put it.

Before doing so, let us see how the Dravidian grammarians have classified the words in their languages which may help us in our enquiry. These too divide the words in their languages into the same three classes as the Prakrit grammarians, viz. tatsama, tadbhava and deśya. Tatsama words are those which are borrowed from the Sanskrit language without any change in their form, as e. g. Tel. Rāmudu, vidya, pita; Can. vana, dhana, vastra; Tam. kamalam, kāraṇam etc. Here the words do not show any phonetic change except with regard to the final letters which follow the usage of the respective languages. Tadbhava words are those which undergo phonetic changes in their passage from Sanskrit into the Dravidian languages. Most of these changes are the same as those described in the Prakrit grammars or appear to be the continuations of those. The following are examples of tadbhava words. Tel. ākasamu (Skt. आकाश), megamu (Skt. मृग), vaṅkara (Skt. वक्र), maruḍu (Skt. स्मर); Can. payana (Skt. प्रयण) bīdi (Skt. बीधी) vīṇa (Skt. वीणा); Tam. cūttam (Skt. युद्ध), catṭi (Skt. षट्), piccai (Skt. मिश्र). Words which do not belong to any one of the above two classes but which are current in the language of the country are called deśyas. Examples are: Tel. ūru 'a town', mēda 'a storied house', illu 'a house'; Can. mane 'a house', hola 'a field', nela 'the floor'; Tam. ūr, 'a town' manai 'a house' tarai 'the floor'. Deśya here means, therefore, words which have nothing to do or rather appear to have nothing to do, with Sanskrit; and hence even borrowed words, only if they are not loans from Sanskrit, are classed as deśya. Here the principle which the Dravidian grammarians followed is the same as that followed by the Prakrit grammarians; in fact the former imitated the latter. But there is this difference that whereas the Prakrit grammarians included certain Sanskritabhavas in the deśyas since they do not conform to the arbitrary rules laid down by them, the grammarians of the Dravidian languages classed all words which show the least resemblance to Sanskrit as tadbhavas. The Dravidian grammarians, too, are strangely silent as to the nature of these deśyas. They say, like the Prakrit grammarians, that the origin of these words is wrapped up in mystery but they have been in use in the language of the country from times immemorial and are used by poets in their compositions.

On examining the nature of the deśya words in Prakrit, it will be seen that they consist chiefly of words denoting the parts of the body, relationship, common birds and animals etc.; that is to say just the class of words which, philologists say, are not generally borrowed from one language into another, and in every case the form regularly derived from Sanskrit is found beside the deśi word. We are, therefore, tempted to suppose that all the deśi words are indigenous to the languages. It is now generally ad-

mitted that Classical Sanskrit from which the grammarians derive the Prakrits is the literary form of a slightly different colloquial language, which is in fact the parent of the Prakrits. Some of these deśya words may have existed in the colloquial language before the Prakrits came into existence and might have been inherited by them from that language, and as the colloquial language was never admitted into literature, its words have not survived to us. We may also suppose that the Aryans came into India in successive waves but not all at once. In the interval between two successive waves certain words may have gone out of use in the original home or at an intermediate station. The people who entered this country in the early period may have retained words which have been given up by subsequent batches before they came to our country. Both the above classes of words, as Mr. J. Beames observed in his *Comparative Grammar of Modern Aryan Languages of India* (p. 24) "though not used in Indian literature, may have been in use in the mouths of the people and may be current under some slight disguise in the mouths of Lithuanian peasants even yet." It is, therefore, possible to suppose, from the nature of the deśya words, that they too are Aryan or Indo-European in origin and that they have left us no trace of their existence in Classical Sanskrit. In the case of some words, the relation between them and their Sanskrit prototypes may have been obliterated by the changes brought about by time and we are not able to discern the resemblance between the mother and the daughter though they stand beside each other before our eyes. This fact is brought home to us by the fact that the number of deśi words in a language varies in inverse ratio with the knowledge of Sanskrit and Prakrit possessed by the grammarians. Thus Hemacandra derives a large number of Prakrit words from Sanskrit, which according to other grammarians are pure deśyas; and may not what appeared to be a deśya word to Hemacandra appear as a tadbhava to another?

We have seen above that some of the deśya words are common to the Prakrits or the Indo-European vernaculars and the Dravidian dialects. In the Dravidian languages, the deśi words are considered as the distinctive or characteristic part of their vocabulary. But the above view of the origin of deśya words deprives these languages of what is considered as their heritage and makes the deśya words loans from the neighbouring Indo-European vernaculars, and places them on a level with the tadbhavas and tatsamas. It, therefore, results that the whole vocabulary of the Dravidian languages is derived from the Indo-European source. The interrelations between the Dravidian and the Indo-European family of languages become closer and the Dravidians appear to be only the earliest wave of the Aryans to come to our country. This is the view of some Dravidian philologists in Southern India. But the grammatical structure of the Dravidian languages tells against the above conclusion. The Dravidian system of sentence formation, in which the finite verb always stands at the end is opposed to the Indo-European way in which the order of words counts for very little; but in this respect there is complete agreement

between the Dravidian and the so-called Modern Aryan languages. These latter show some other affinities with the Dravidian family. The employment of the same suffixes in both the numbers of the cases, of post-positions in the place of Sanskrit prepositions, the formation of tenses by the help of participles, the absence of a regular passive voice and the dative suffix with a K are all common to the two groups of languages. It is one of the fundamental assumptions of Comparative Philology that, as a general rule, one language may borrow words and idioms from another to any extent, but it does not adopt the morphological structure of another — i.e. the inflexions or methods of word-formation and syntax. These two sets of languages have incorporated Sanskrit or Aryan words to a great extent and the so-called Modern Aryan languages have gone a step further and borrowed many suffixes along with them, just as the English language, with the wholesale adoption of Latin words, has borrowed certain Latin plurals and the Latin structure of sentences. Owing to this difference in grammatical structure, we have to assign the Dravidian languages and the so-called Modern Aryan languages to a family different from the Indo-European. In such a case, although it is probable that many *deśi* words are Aryan, though not Sanskritic, in origin, there must remain a small residue of them, however small it may be, which has to be referred to the Dravidian source. The Aryans on entering our country found it already occupied by people of a different race and after a struggle extending over many centuries, they obtained possession of the major portion of the country. Some of the pre-occupants might have mingled with them and to some extent influenced their language. The Aryans, being intellectually superior to the conquered races, did not allow the words of their own language to die out although they adopted the words of the conquered, and this accounts for the fact that the two words, the Aryan and the non-Aryan-*deśi*, are found side by side in the Prakrits.

We thus arrive at the following conception of the expression *deśi*. Many of them are of Sanskritic origin ; but owing to the large amount of corruption they have undergone during the many centuries of their use, they do not conform to the phonetic laws recognised by the grammarians or in other words their connection with Sanskrit is obscured. Some others again may be of Indo-European though not of Sanskritic origin and may be found, with slight variations, in the spoken dialects of other Indo-European races. A small proportion of them are of non-Indo-European descent and may have been obtained from the language of the people who were inhabiting the country before the advent of the Aryans into it. In Hemacandra's *deśi*, a few recent borrowings from Persian and Arabic are also included, as they might have become current in the language of the country some centuries before his time. He is perfectly justified in doing so, as we have seen that *deśi* has come to mean not only the words current in the country but at the same time show no trace of connection with Sanskrit.

In assigning meanings to *deśi* words Hemacandra frequently differs from other lexicographers. He says that in many cases his predecessors

have gone wrong and he has taken great pains to fix the proper meaning of these words. In the second of the introductory verses he says that this is the very object with which he began his kośa. In some cases he admits the meaning assigned by others although he himself gives a quite different meaning. In every case in which there is difference of opinion, he takes care to give the opinion of the other lexicographers also. Besides referring to them by such general terms as पूर्वाचार्याः, सर्वे, एके, अन्ये, कश्चित् and केचित् he quotes eight of his predecessors by name. Except perhaps a few, we know next to nothing about them from other sources. Their works have not come down to us, probably owing to the fact that they were superseded by that of our author, like the works of Sākalya, Gārgya, Gālava and other grammarians who went before Pāṇini, whose comprehensive work overshadowed their inferior productions. But in Southern India and elsewhere the examination of private libraries, which are lodged in out of the way places and zealously guarded from the inroads of visitors, is bringing to light ever and ever new works of ancient authors, some of which we have not seen while others we have not heard of, and who knows, further search into the libraries of India will not bring to light some of these Prakrit lexicons. The two lexicons which have been given to the world, the persent work and the *Pāṇiyulacchī* of Dhanapāla, have been discovered by Dr. Bühler only in the seventies of the last century. Till then no one dreamed that there were such works to be found. There are still many hidden treasures of literature in India which are worth the trouble of hunting after them.

The deśikāras quoted by Hemacandra are the following in alphabetical order.

1. अभिमानचिह्नः—His deśikośa was in the form of sūtra to which he had added a gloss with illustrative examples. It was commented upon by उदूखलः, who, however, mis-interpreted the former in several places. Abhimānaciḥṇa has been quoted by Hemacandra in five places, in four (i. 144; vi. 93 ; viii. 12, 17) in support of his interpretation and in the fifth (vii. 1) to note a divergence of opinion. It is curious that in three places quoted, while Abhimānaciḥṇa agreed with Hemacandra, the commentator Udūkhala differed from him by misinterpreting his text. In these three places Hemacandra quoted him only to point out the slips of the commentator.

2. गोपालः—He was the author of a deśī lexicon in the form of ślokas, but unlike our author he gave the meaning of deśī words in Sanskrit. He is the oft-quoted of the authors. He is referred to in five places (vi. 58, 72 ; vii. 76; viii. 1, 17) in support of Hemacandra's interpretation and in other places to show that he differed from him, five times (i. 25, 45 ; iii. 47 ; vi. 26 ; vii. 2) with regard to the form of the word, once (ii. 82) in connection with the meaning and twice (i. 31 ; viii. 67) as to both. Hemacandra always quotes him approvingly but never criticises him.

3. देवराजः—He was the author of a metrical kośa in which he, like Hemacandra, gave the meanings of deśī words in Prakrit. He is quoted by

our author three times, twice (vi. 72; viii. 17) in support of his interpretation and once (vi. 58) to show that he differed from him. His work is divided into sections (prakāṣa) according to the nature of words taught, like the *Nāmaṅgānuśāsana* of Amarasimha.

4. द्रोणः—He was the author of a lexicon; but we know nothing about the nature of the work except that he explained the deśi words, like Hemacandra, in Prakrit. Our author quotes him in support of his interpretation in viii. 17. In three other places he is quoted to show that he differed from Hemacandra — in i. 18, 50 with regard to the form of the deśi word and in vi. 7 in connection with the meaning.

5. धनपालः— Apart from the fact that he wrote a Prakrit kośa, we know nothing about him or his work. He is quoted by Hemacandra once (viii. 17) to support him, and four times to show that he differed from him, twice (iv. 30; vi. 101) as to the form of the word and twice (i. 141; iii. 22) in connection with the sense attached to the word. Dr Bühler in the introduction to his edition of the *Pāyulacchī* identifies this writer with the author of that work in spite of the fact that none of the five passages quoted by Hemacandra is to be found in the *Pāyulacchī* and in spite of the fact that our author quotes many words and meanings occurring in that work simply as those adopted by ' others ' without specifying the name. Dr Bühler himself has drawn attention to the fact that in vi. 101 the author of the *Pāyulacchī* adopts the same form as Hemacandra and not the slightly different one attributed by the latter to Dhanapāla. He supposes that the author of the *Pāyulacchī* wrote another Prākṛitakośa and Hemacandra's quotations are from that work. I venture to suggest that the Dhanapāla quoted by Hemacandra is quite different from the author of the *Pāyulacchī*. If they were identical, it would be impossible to conceive how one person could teach one and the same word in two different works, and that too in two different forms, as it would be necessary to suppose from vi. 101. Again I do not see any reason why he should compose two kośas of the same kind instead of one comprehensive one. The *Pāyulacchī* is a very meagre production and the number of deśi words taught in it is very small. The kośa of the other Dhanapāla must have been a work of considerable merit to deserve to be quoted by the name of the author by Hemacandra.

6. पादलिताचार्यः— We know nothing about him except that he wrote a deśi kośa (i. 2). He is not at all quoted by Hemacandra which shows that the latter never differed from him. We may suppose that the work of this author as well as that of the next formed the basis for Hemacandra's work.

7. राहुलकः— He is quoted in one place alone (iv. 4) and there too at second hand. We cannot be sure whether he wrote a kośa or not, but he carried great weight with Hemacandra. When all the other authorities agree in assigning to a word a meaning different from that of Rāhulaka, Hemacandra follows the single Rāhulaka and rejects all others. He must

have been a great authority in Prakrit to be followed by a scholar of Hemacandra's calibre. We may suppose that because our author does not quote from him, he closely follows Rāhulaka in his *Deśināmamālā*.

8. शलिकः— He is also the author of a *deśikośa*, but we know nothing about his work. In the three places in which he is quoted by Hemacandra he differs from the latter, once (ii. 20) as regards the meaning and twice (vi. 96; viii. 40) with regard to the form of the word.

Besides the authors of the *deśikośas* referred to above, Hemacandra refers to two other Prakrit poets and notes their opinion wherever they differ from him. I have not included these in the list of lexicographers, because I could gather no definite evidence for saying that they composed *kośas*, for Hemacandra never quotes them in connection with the form of words but only as regards the meaning of words which can be known as well from their other works as from their lexicons. The first is अवन्तिसुन्दरी who is referred to in two places in the first section (81, 157). Hemacandra quotes her to show that she used certain words in senses other than those ascribed by him. Dr Bühler, in his introduction to the *Pāṇiyalacchī* (p. 8) identifies her with the sister of Dhanapāla for whom the latter composed his *kośa*. This latter fact shows that Sundarī was not after all a scholar of a high order and in such a case I do not think Hemacandra would refer to her. I am, therefore, inclined to believe that Avantīsundarī quoted by Hemacandra is not the sister of the author of the *Pāṇiyalacchī*, but some other eminent Prakrit poetess. From the way in which he quotes her, she might have been the author of a *deśī* lexicon. The other is सातवाहनः, commonly called शालिवाहनः. He is variously known as कुंतलो, चउरचिन्धो, पूसो or हालो. He was a patron of poets and himself a poet. He composed or collected a Prakrit anthology of 700 stanzas which goes by the name of the *Saptaśatī*. He is quoted seven times, every time to show that he used words in senses different from those of Hemacandra. But not one of the words is found in the index to Prof. Weber's edition of the work.

Bhāmaha is quoted once (viii. 39) to show that सुग्रीष्मकः in the sense of फाल्गुनोत्सवः, from which Hemacandra derives the so-called *deśī* word सुगिम्हओ, is used in the Sanskrit language. Similarly the *Kālāpa-Vyākaraṇa* is quoted in i. 6 to show that अक्का in the sense of mother is used also in the Sanskrit language and is, therefore, a *tatsama* and not a *deśī* word. Bharata is referred to once (viii. 72). His definition of a particular posture of the hand called सर्पेशिरः is quoted in explaining the meaning of the *deśī* word हेजालं. The quotation is found with an insignificant variation of च for तु in the 9th Chapter (st. 80) of the *Nāṭyaśāstra* (ed. N. S. Press, Bombay). But Bharata does not say that the particular posture of the hand is used in prohibition. He only says:

एष सलिलप्रदाने भुजगगतौ तोयसेचने चैव ।

आस्फोटने च योज्यः करिकुम्भास्फालनाद्येषु ॥

With such materials at his disposal and with his vast knowledge of Prakrit and Sanskrit literatures, Hemacandra undertook to write the

Deśinūmamālā and we may, therefore, confidently believe that he always hit at the right meaning of a word. The later lexicographers frequently misunderstood the older ones and gave wrong interpretations. In such cases Hemacandra followed the older *deśikāras* such as *Pādalīptācharya*, *Rāhulaka*, *Abhimānacihna* etc. and roundly abuses the later authors for their inadvertence. He remarks with disgust in the last section of his work (12).

अधुनातनदेशीकाराणां तद्व्याख्यातृणां च कियन्तः संमोहाः परिगण्यन्ते.

The glossary at the end includes only those words which Hemacandra considers as really *deśi*. All words considered as *deśi* by other lexicographers but derived from Sanskrit by Hemacandra in this work or in his grammar are relegated to another index at the end. The optional forms of words taught by other *deśikāras* which are quoted with approval by Hemacandra are also incorporated in the glossary but for their explanation they are referred to the forms admitted by Hemacandra. In the same way, the meanings assigned to words by other writers, if they are not objected to by Hemacandra, are also included in it. I have added English renderings to all the meanings. The references in this glossary as well as in the other indexes are to sections and stanzas of the work. Whenever I had occasion to think that the spelling of a word adopted in the text was not the correct one, I did not, as I said elsewhere, correct the text but added in parenthesis in this glossary what I considered to be the right form. The differences between *Trivikrama* and our author are also noted in parenthesis. Wherever possible I tried to suggest derivations to the *deśi* words in brackets. In doing so I have freely availed myself of the help of previous works and articles in the different oriental journals bearing on the subject. To the authors of these my thanks are, therefore, due. In arranging the *deśi* words in alphabetical order, the *anusvāra* before the mutes is given its legitimate place of the class nasal. As to the use of the *anusvāra* in *deśi* words, see Introduction to the first edition. p. 30.

The index of *Dhātuvādesās* or Verbal Substitutes has been prepared by me from this work and from Hemacandra's *Prakrit Grammar*. In the *Deśinūmamālā*, Hemacandra gives only a small number of them and refers the reader to his grammar for the remaining ones. Since his predecessors have considered them as *deśi* words and he himself quotes some of them in this work, I thought it best to give a complete list of them prepared from his grammar. After I had completed the list and obtained the permission of the authorities of the Bhandarkar Institute to include it in this edition, Sir George Grierson's book *The Prakṛt-Dhātuvādesās* appeared in the *Memoirs* of the Asiatic Society of Bengal, Calcutta. (Vol. viii. No. 2) But as the plan on which I worked was quite different from that adopted by Sir George Grierson, I did not give up the idea of including it in the present edition. I arranged the *vādesā*-portion of the words in alphabetical order and gave under them their equivalent Sanskrit roots and the forms quoted in this work and in Hemacandra's Grammar with references to both

these works. Whenever there was any difference of spelling between the two works, I have invariably followed the spelling of the *Deśināmamālā*. For the forms not found in this work, the spelling of the grammar is adopted.

Lastly, the interjectional and other particles, like the Verbal Substitutes, have been taught by Hemacandra in his grammar; but as they have been included in deśi words by other writers, Hemacandra follows the same plan with regard to them as he did with regard to the Verbal Substitutes. I have added a list of these at the end collecting them from this work as well as from his grammar. In this way every word either in the text or in the commentary of the work, has been included in one index or other. In the last two indexes no attempt is made to suggest any derivation.

The life of Hemacandra is narrated in *Kumārapālāprabandha*, *Prabandhakōśa*, *Prabandhacintāmaṇi*, *Risimaṇḍalavṛtti*, *Prabhāvakacarita* and *Kumārapālacarita* (of Jinamaṇḍana). Dr Bhau Daji has given a short account of his life as narrated in the first of the above works in the Journal of the Bombay Branch of the Royal Asiatic Society (Pt. xxvi. pp. 222-224). A fuller account of his life is given in Forbe's *Rāsamālā* from which a few extracts have been given by S. P. Pandit in the introduction to his edition of *Kumārapālacarita*. Dr Bühler has given a complete account of his life in his *Ueber das Leben des Jaina Mönches Hemacandra* (1889), which was, however, not available to me.

But there is another work called *Kumārapālacarita* by Jayasimhasūri. It is a Mahākāvya in ten cantos consisting in all of over 6000 stanzas. A Ms. copy of the work is found in the Fort Library of H. H. the Maharaja Bahadur of Vizianagaram. It gives an account of the life and adventures of Kumārapāla from his birth to his death. A pretty long account of Hemacandra's life is also given therein. As the account given there differs in some details from that contained in any of the above works, I give below a few extracts from the work.

स सूरिः [देवचन्द्रः] विहरन्नाप मूर्त्तौ धर्म इव स्वयम् ।

पुरं गूर्जरदेशीयं धंधूक इति विश्रुतम् ॥ १३४ ॥

तत्र मोढान्वयः प्रौढद्रढिमा सुरशैलवत् ।

आर्सास्त्रे (?) षमतिः श्रेष्ठी धर्मिष्ठश्चाचिगाह्वयः ॥ १३६ ॥

गेहिनी देहिनीव श्रीस्तस्याभूद्भाग्यभङ्गिभूः ।

पाहिनी कामहत्कीलशीललीलावगाहिनी ॥ १३८ ॥

अन्येषुः सुखसुप्ता सा स्वप्ने चिन्तामणिं शुभम् ।

लब्ध्वा दत्त्वा गुरुभ्यश्च जागरामास तत्क्षणम् ॥ १३९ ॥

तथा स्वप्नफलं पृष्ठो देवचन्द्रप्रभुर्जगौ ।

भावी तव सुतः कोऽपि भद्रे लोकोत्तरस्थितिः ॥ १४० ॥

चिन्तारत्नं गुरुभ्यो यद्वदे तेन तु वेद्यचहम् ।
 त्वस्सुतः सूरिराट् भावी जैनशासनभासनः ॥ १४१ ॥
 तामाचम्य गुरोर्वाचं सुधामिव मनोरमाम् ।
 अबध्नाच्छकुनग्रन्थिं सैवमस्त्विति वादिनी ॥ १४२ ॥
 तस्यामेव निशीघ्रिन्यां तस्याः कुक्षाववातरत् ।
 कोऽपि पुण्यनिधिर्जीवः सरस्यां राजहंसवत् ॥ १४३ ॥
 समये परिपूर्णोऽथ सासूत सुतमुत्तमम् ।
 यथा मेरुमही कल्पद्रुमं विश्वजनेप्सितम् ॥ १४४ ॥
 तदा वागशरीरासीद्बोद्धि भाव्येष तत्त्ववित् ।
 जिनवज्जिनधर्मस्य स्थापकः सूरिशेखरः ॥ १४५ ॥
 जन्मोत्सवं समापय्य द्वादशाहेऽथ तत्पिता ।
 चाचिगश्चङ्गदेवेति नाम पुत्रस्य तेनिवान् ॥ १४६ ॥
 लघीयसोऽपि तस्यासीत् प्रज्ञा विश्वातिशायिनी ।
 मोढचैत्येऽन्यदा देवचन्द्रसूरौ समेयुषि ।
 आजगाम तदा तत्र पाहिनी चङ्गदेवयुक् ॥ १४७ ॥
 गुरुः प्रदक्षिणीकृत्य यावद्देवान्नमस्यति ।
 तावद्गुर्वासने बाल्याच्चङ्गदेवो न्यविक्षत ॥ १४९ ॥
 तद्दृष्ट्वा सूरिराचष्ट तत्सवित्रीं स्मरस्यदः (?) ।
 स्वप्ने चिन्तामणिं प्राप्य गुरवे त्वं प्रदास्यसि ॥ १५० ॥
 स्वयमेवाधुना तेऽसौ सुतस्तदुचितं व्यधात् ।
 पुण्यनैपुण्यजः स्वप्नः प्रायो भवति नान्यथा ॥ १५१ ॥
 तदयं दीयतां भद्रे पुत्रोऽस्मभ्यं पवित्रधीः ।
 यथार्हद्धर्मसाम्राज्यं जनयेज्जगतीतले ॥ १५२ ॥
 त्वद्गृहे तस्थिवानेष ज्ञास्यते कुत्रचिन्न वा ।
 सूरिर्जातस्तु विश्वेऽपि यावच्छ्रीजिनशासनम् ॥ १५३ ॥
 इत्युक्ता सूरिणा प्रोचे पाहिनी भक्तिवाहिनी ।
 युक्तमुक्तमिदं किंतु प्रार्थ्यतां जनकोऽस्य सः ॥ १५४ ॥
 ततस्तं चाचिगं सूरिः प्रतिबोध्य कथंचन ।
 सर्वस्वमिव तद्वंशश्रियस्तत्पुत्रमग्रहीत् ॥ १५५ ॥
 तं चङ्गदेवमादाय दायादं तेजसा रवेः ।
 देवचन्द्रप्रभुः स्तम्भतीर्थं प्रति विचेरिवान् ॥ १५६ ॥
 प्रज्ञातिशयमालोक्य तस्य वाचंस्पतेरिव ।
 शास्त्राब्धिपारदृश्वत्वं श्रीसूरिः समभावयत् ॥ १५७ ॥
 महस्वितेव माणिक्ये पुष्पे सुरभितेव च ।
 शास्त्रप्रवेशतस्तस्मिंश्चातुरी व्यलसत्स्वयम् ॥ १५८ ॥

अथ श्रीमालवंशीयं जिनशासनवत्सलम् ।
 आहूयोदयनामात्यं देवचन्द्रो गुरुर्जगौ ॥ १५९ ॥
 श्रेष्ठिचाचिगपुत्रोऽयं चङ्गदेवो व्रतेऽस्तिथीः ।
 त्वया विधाप्यतामस्य मन्त्रिन् दीक्षामहामहः ॥ १६० ॥
 तदात्मनीनं विज्ञाय स्पृहयालुः शुभाय सः ।
 पुण्याकृष्टिमिवोत्कृष्टां तत्सामग्रीमचीकरत् ॥ १६१ ॥
 अथ श्रीवर्धमानस्य प्रासादे सादितांहसि ।
 माघमासस्य धवले पक्षे चातुर्दशेऽहनि ॥ १६२ ॥
 रोहिण्यां शनिवारे च रवियोगे त्रयोदशे ।
 सप्तग्रहबलोपेते वृषलग्ने शुभेऽशके ॥ १६३ ॥
 श्रीसूरिमन्त्रस्मरणस्मेरातिशयशालिना ।
 सूरिणा निजहस्तेन चङ्गदेवः स दीक्षितः ॥ १६४ ॥
 यशसा वदनेनापि द्विरनेन जितः शशी ।
 इतीव सूरिस्तस्याख्यां सोमचन्द्र इति व्यधात् ॥ १६५ ॥

Once when Hemacandra was about to go to Kashmir to prosecute his studies, the Goddess of Learning herself appeared to him and favoured him with a knowledge of all the sciences.

Thence Hemacandra with his guru went to Nāgapura. There was a Śreṣṭhin in that town, Dhanada by name. He was at one time very rich but now he became very poor. When he was rich he deposited wealth in different places in the ground but now when he took it out it was all turned into charcoal. He very much bewailed his condition and threw the charcoal in heaps outside his house. When he was in this wretched condition, Hemacandra with his guru went to his house for bhikṣā. At the sight of the former the heaps of charcoal changed into gold and when he touched them they remained permanently in that condition. Hemacandra with his guru then went to Anahilapattana.

तत्रास्ति सोमचन्द्रस्य मित्रं देवेन्द्रसूरिराट् ।
 शुश्रुवे कर्हिचित्ताभ्यां गौडदेश्यजनाननात् ।
 कलानामाकरो गौडदेशो वारामिवार्णवः ॥ २३७ ॥
 ततस्तौ मन्त्रयेते स्म गौडदेशं प्रति स्वयम् ।
 गत्वा कोऽपि कलाभ्यासः क्रियते कौतुकास्पदम् ॥ २३८ ॥
 ततः कथंचिदापृच्छ्य स्वगुरू तावुभौ मुनी ।
 प्रस्थाय पत्तनात्सायं खिरालूग्राममीयतुः ॥ २४१ ॥
 तयोः स्थितवतोस्तत्र यातिः कोऽपि जरत्तरः ।
 विथां सिद्ध इवाभ्येत्य कुतोऽपि मिलितः स्वयम् ॥ २४२ ॥
 स प्रोचे तौ कृतौचित्यौ ब्रूतं क प्रस्थितौ युवाम् ।
 कथिते सत्यभिप्राये ताभ्यां वृद्धोऽभ्यधात्पुनः ॥ २४३ ॥

कलार्थमयमारंभो युवयोश्चेद्विजृम्भते ।
 तर्हि देशभ्रमं मा स्म कार्ष्णं कष्टावहं तनोः ॥ २४४ ॥
 अहमेव प्रदास्ये वां कलास्ताः सकलाः कलाः ।
 ताभिर्भृतोऽस्त्ययं कायो राका शीतांशुवन्मम ॥ २४५ ॥
 परं तामुज्जयन्ताद्रिं कथंचिन्नयतं युवाम् ।
 परिचार्यौषधीः कुर्वे यथाहं युष्मदीप्सितम् ॥ २४६ ॥
 सत्पात्रविद्यान्यासेन समाहितमनास्ततः ।
 साधयामि परं लोकं भवत्कृतान्तिमक्रियः(?) ॥ २४७ ॥
 ततस्तौ हृषितौ ग्रामार्धिश्वरेण सुखासनम् ।
 तद्वाहकांश्च प्रगुणीकार्यं रात्रौ निदद्रतुः ॥ २४८ ॥
 क्षणं सुप्तोत्थितौ तौ स्वं रैवताद्रिशिरःस्थितम् ।
 समालोक्य परं चित्रं वहतः स्म हृदन्तरे ॥ २४९ ॥
 क्व स ग्रामः क्व तद्ग्रामं क्व स वृद्धस्तपोधनः ।
 क्वावां क्व चोज्जयन्तोऽयं किमेतत्सर्वमद्भुतम् ॥ २५० ॥
 ध्यायन्ताविति तौ साधू काचिद्देवी तदावदत् ।
 खण्डितोद्गण्डमार्तण्डरोचिर्मण्डलमण्डिता ॥ २५१ ॥
 कलासु लालसं चित्तं वीक्ष्य वां तत्प्रदित्सया ।
 प्राप्तास्म्यहं भवद्भाग्यैः कुष्ठा शासनदेवता ॥ २५२ ॥
 प्रपञ्चोऽयं समस्तोऽपि वृद्धसाध्वागमादिकः ।
 चक्रे मयैव युवयोरत्रानयनवाञ्छया ॥ २५३ ॥
 इदं किल महातीर्थं श्रीनेम्येतस्य नायकः ।
 अत्रौषधानि दिव्यानि मन्त्राश्चातिफलावहाः ॥ २५४ ॥
 इत्युक्ता सा (?) नृपाकृष्टिदेवाकृष्टिपटीयसः ।
 मन्त्रान् पठितसंसिद्धांस्ताभ्यां तुष्टा व्यशिश्रणत् ॥ २५५ ॥
 सद्यःप्रत्ययकारीणि वक्ष्यादावौषधान्यपि ।
 भ्रमंभ्रमं गिरेः शृङ्गे देवी तौ पर्यचीचयत् ॥ २५६ ॥
 मा स्म विस्मरतामेतौ मन्त्राद्यमिति सा मुनी ।
 कमण्डलुं करे कृत्वा सुधापानार्थमार्थयत् ॥ २५७ ॥
 न सुधापानमप्यहं रात्राविति विविक्तधीः ।
 नैषीद्देवेन्द्रसूरिस्तदहो सस्पृहता व्रते ॥ २५८ ॥
 उत्सर्गश्चापवादश्च विचार्य चतुराशयः ।
 अकुण्ठोत्कण्ठया कण्ठं सोमचन्द्रस्तु तां पपौ ॥ २५९ ॥
 सोमचन्द्रः सुधापानात्तत्सर्वं स्मृतवान् हृदि ।
 तद्विनान्यस्तु न तथा मतिर्भाग्यानुसारिणी ॥ २६० ॥
 ततस्तौ तीर्थनमनात्कृतार्थौ सैव देवता ।
 निशाशेषे समत्पाद्य मुमोच गुरुसंनिधौ ॥ २६१ ॥

The story then goes on—

सोमचन्द्रं गुरुरथ ज्ञात्वा गच्छधुरन्धरम् ।
 तस्मै सूरिपदं दातुमुदतिष्ठत सौष्ठवात् ॥ २६३ ॥
 सङ्घानुज्ञां समासाद्य गणकानुपवेश्य च ।
 लग्नं व्यचीचरत्सूरिर्विश्वस्यापि शिवङ्करम् ॥ २६४ ॥
 अथ माधवमासस्य तृतीयस्यां तिथौ शुचौ ।
 कर्कलग्ने गुरौ मूर्तौ राहौ कन्याव्यवस्थिते ॥ २६५ ॥
 भौमे धनुःस्थिते शुके मीनस्थे सनुधे रवौ ।
 मेषाश्रिते तुषारांशौ शनौ च वृषसंगते ॥ २६६ ॥
 लग्नेऽमुष्मिन् विधौर्गहे होराद्रेष्काणयोरपि ।
 वर्गोत्तमे नवांशे च द्वादशांशेऽतिशोभने ॥ २६७ ॥
 कवेस्तृतीये त्रिंशांशे क्षणेस्मिन् क्षेमकारिणि ।
 श्रीसङ्घेन प्रहृष्टेन कार्यमाणे महामहे ॥ २६८ ॥
 नान्दीविधिं विधायार्ग्यं सोमचन्द्राय दत्तवान् ।
 जिनशासनसर्वस्वामिवाचार्यपदं गुरुः ॥ २६९ ॥
 हेमवत्कान्तिमांश्चन्द्र इवाह्लादकरोस्त्ययम् ।
 इतीव हेमचन्द्रेति नाम तस्य गुरुर्व्यधात् ॥ २७० ॥
 वादित्राणि तदा रेणुर्दिक्कुक्षिम्भरिभिः स्वनैः ।
 ज्ञापयन्तीव सूरिन्द्रं नवं मोहस्य भीतये ॥ २७१ ॥

One day, Siddharāja, the Cālukya King, met him on the road and being struck by his wisdom invited him to his house. When Hemacandra went to see him, the King requested him to explain to him the real nature of dharma. With illustrative stories from the Purāṇas, Hemacandra taught him that kindness to living beings is the highest dharma.

हरति विपदं सूते कीर्तिं निकृन्तति वैरितां
 अनयति जने मानाधिक्यं वशीकुरुते रमाम् ।
 मदयति दयासारं धर्मं तनोति महोदयं
 किमिव सुधियां नाधत्तेऽसौ परोपकृतिः कृता ॥ ५७३ ॥

On another occasion he preached a sermon to Kumārapāla, who had been to see him, hearing of his proficiency in the arts and the sciences.

Hemacandra at the request of Siddharāja, accompanied him to certain places of pilgrimage and asked the Goddess Ambā to let him know who would succeed Siddharāja to the throne, to which she replied that the King would have no son and would be succeeded by Kumārapāla. Siddharāja ordered his men to kill Kumārapāla who fled from the country in the guise of a mendicant to save his life. In his wanderings, he came to Hemacandra, then at Śaṁbhatīrtha, to find out from him his future. Hemacandra replied—

भविता कियतापि त्वं कालेन क्षितिनायकः ॥ १८१ ॥

When Kumārapāla suspected the veracity of his words,

विमृश्याभिदधे सूरिर्नवाङ्गेश्वरवत्सरे ।

चतुर्थी मार्गशीर्षस्य श्यामायां पुष्यगे तिथौ ॥ १८४ ॥

अपराह्णे तवैश्वर्यं यदि नोर्जस्वि जायते ।

निमित्तालोकसन्त्यास (?) स्तर्ह्यतः परमस्तु मे ॥ १८५ ॥

प्रतिज्ञायेति सूरिन्द्रस्तदा तद्दिनपत्रकम् ।

लेखित्वा प्रददौ तस्मै सचिवोदयनाय च ॥ १८६ ॥

तेन तस्य सुरस्येव ज्ञानेनातिचमत्कृतः ।

चौलुक्यस्तमुवाचेवं घटिताञ्जलिमञ्जुलः ॥ १८७ ॥

यद्ध्येतच्चद्वचः सत्यं त्वमेव क्षितिपस्तदा ।

अहं तु त्वत्पदाम्भोजं सेविष्ये राजहंसवत् ॥ १८८ ॥

वदन्तमिति तं सूरिर्जगौ राज्येन किं मम ।

भानुनेव त्वयोद्भास्यं शश्वज्जैनमताम्बुजम् ॥ १८९ ॥

रङ्गादङ्गीकृते तेन तस्मिन्वाक्ये स सूरिराद् ।

अमात्योदयनं प्रोचे स्वरहस्यं रहस्यदः ॥ १९० ॥

तथा त्वयाप्ययं भाविराज्यो दुस्थोऽधुना गतः ।

यद्युपक्रियते स्वीयस्वामीव द्रविणादिना ॥ १९४ ॥

तदायमपि संप्राप्य स्वाम्यमाममहीन्द्रवत् (?) ।

उल्लासयन्मतं जैनं भूत्वैवं परमार्हतः ॥ १९५ ॥

In course of time Siddharāja, having come to know that Kumārapāla is living with Udayanamantri, sent messengers to seize and kill him, Kumārapāla sought protection of Hemacandra.

सूरिस्तद्वाक्यमाकर्ण्य दध्यौ कारुण्यनीरधिः ।

एकतो भूपतिद्रोहो रक्षणीयोऽयमन्यतः ॥ २०२ ॥

राजद्रोहे व्ययोन्ननां (?) त्रातेऽस्मिन्पुण्यमुल्बणम् ।

अनयोः कृत्ययोर्मध्ये साम्प्रतं करवै किमु ॥ २०३ ॥

मृपः कुप्यतु गच्छन्तु प्राणा वाहं तदप्यमुम् ।

त्रास्ये यथा भवत्येष जिनशासनलालसः ॥ २०४ ॥

अथ तं वसतावेव न्यस्य भूमिगृहान्तरे ।

पुस्तकग्रन्थिभिस्तस्य द्वारं सूरिरदीधपत् ॥ २०५ ॥

तावद्भूपभटाः कोपोत्कटा भ्रान्त्वाखिलं पुरम् ।

तत्रैत्य प्रोचिरे सूरिं कुमारोऽस्ति भवन्मठे ॥ २०६ ॥

प्राणित्राणं महत्पुण्यं मिथ्यावादस्त्वधं लघु ।

विदर्भित्यवदत्सूरिः सोऽत्र नास्त्येव सर्वथा ॥ २०७ ॥

भटैरूचेऽत्र चेन्नास्ति राजाज्ञा क्रियतां तदा ।

अभितो मृगयामासुस्तं मठं सुभटा हठात् ॥ २०९ ॥

पुस्तकग्रन्थिभिस्तालपत्रजालैश्च पूरितम् ।
 दृष्ट्वा भूमिगृहद्वारं नतैर्देवादिलोकितम् ॥ २१० ॥
 गतेषु [तेषु] निष्काश्य चौलुष्यं प्रभुरभ्यधात् ।
 गिरो द्विषद्भट्टोद्वीर्णास्त्वया शुश्रुविरे न वा ॥ २११ ॥
 स योजितकरोऽवादीत्तस्थुषापि मयान्तरे ।
 तदीया भवदीयाश्च गिरः कर्णातिथीकृताः ॥ २१२ ॥
 त्वया प्राणान्तमाहृत्य (?) गरुडाच्छङ्खचूडवत् ।
 जीमूतवाहनेनेव त्रातोऽहं सङ्कटादितः ॥ २१४ ॥
 दयामयो भवद्धर्मः श्रुत एवाभवत्पुरा ।
 अनुभूतोऽधुना सोऽयं मया मज्जीवितावनात् ॥ २१५ ॥
 ये सुखेषूपकुर्वन्ति तेऽपि संप्रति पञ्चषाः ।
 यस्तु प्राणव्यये स त्वमेकः सत्त्ववदग्रणीः ॥ २१६ ॥
 भक्तोऽभवं पुराप्यग्न्यैर्भावत्कौ (?) भूरिभिर्गुणैः ।
 क्रीतो जीवितदानेन दास एवास्मि संप्रति ॥ २१७ ॥
 निमित्तकथनात्पूर्वं राज्यदानं प्रतिश्रुतम् ।
 इदानीं जीवितमपि त्वदर्थं भवतान्मम ॥ २१८ ॥
 इत्यादि निगदतं ति (?) कुमारं सूरिरालपत् ।
 पश्चाज्ज्ञायिष्यते सर्वं किमिदानीं बहूक्तिभिः ॥ २१९ ॥
 अमात्योदयनान्तस्मै दापयित्वोरु शम्बलम् ।
 निशायाः पश्चिमे यामे प्रेषयामास तं प्रभुः ॥ २२० ॥

When Kumārāpāla became king and established himself firmly on the throne,

अथ कर्णावतीपुर्या धर्मधुर्यान् प्रमोदयन् ।
 राज्याप्तिं वा कुमारस्य हेमसूरिं (?) स शुश्रुवान् ॥ ५३२ ॥
 निमित्तोत्तिक्षणे जैनधर्मेऽहं भक्तिमद्भुताम् ।
 करिष्यामीत्यसौ पूर्वं प्रत्यश्रौषीन्मदग्रतः ॥ ५३३ ॥
 स्मरत्येतन्न वेत्यस्य चित्तजिज्ञासया ततः ।
 व्यहार्षीत्पत्तनं सूरिमीनसं राजहंसवत् ॥ ५३४ ॥
 अमात्योदयनामात्यसंमुखं सङ्घसंयुतः ।
 अत्युत्सवेन सूरिन्द्रं (?) पुरमध्यमवीविशेत् ॥ ५३५ ॥
 पप्रच्छोदयनं सूरिर्विजनेऽसौ नृपस्तव ।
 मम स्मरलि (?) किं नो वा संप्रति प्राप्य वैभवम् ॥ ५३६ ॥
 उवाच सचिवः सर्वानुपकर्तृन् स्वबन्धुवत् ।
 उदारः सच्चकारायं सस्मारापि प्रभुं न तु ॥ ५३७ ॥
 सूरिः शशंस तर्हि त्वं ब्रूयाः क्षितिपतिं रहः ।
 त्वयाद्य नैव स्वतव्यं नव्यराज्ञीगृहे निशि ॥ ५३८ ॥

केनोक्तमिति पृच्छेच्चेत्प्रातर्जातचमत्कृतिः ।
 अत्याग्रहे तदा नाम मम तस्मै निवेदय ॥ ५३९ ॥
 ओमित्यभ्युपगम्येतां वाचं सचिवपुङ्गवः ।
 शंसति स्म विशांपत्ये सोऽपि चक्रे तथैव तत् ॥ ५४० ॥
 निशि विद्युन्निपातेन दग्धे तस्मिन्नवे गृहे ।
 मृतायां नव्यपन्त्यां च चमच्चक्रे महीपतिः ॥ ५४१ ॥
 प्रभाते पृष्ठवान् भूभृन्मन्त्रिन् केनेदमद्भुतम् ।
 आचस्ये ज्ञानमाचक्ष्व जीवातुमिव तं मम ॥ ५४२ ॥
 व्यजिज्ञपन्तृपं मन्त्री नायं तत्कथनक्षणः ।
 न पारयति यदेवस्तं श्रोतुं राजलीलया ॥ ५४३ ॥
 जगाद सादरं स्वामी सचिवैतत्किमुच्यते ।
 प्राणत्राणकरो यो मे न शृणोमि तमप्यहम् ॥ ५४४ ॥
 निर्बन्धेऽभिदधे सैष स्तम्भतीर्थपुरे पुरा ।
 कर्हि मे भविता स्वास्थ्यमिति देवस्य पृच्छतः ॥ ५४५ ॥
 राज्याप्तिपत्रिकादायि लिखित्वैकापरा मम ।
 येन तेनेदमावेदि ज्ञानं श्रीहेमसूरिणा ॥ ५४६ ॥
 इत्युत्कादीदृशन्मन्त्री पत्नीं तां भूभृते तदा ।
 सोऽपि तां वाचयित्वा द्राग्विस्मेरः सूरिमस्मरतः (?) ॥ ५४७ ॥
 ऊचे च सचिवं कीदृक् सूरिणं ज्ञानमद्भुतम् ।
 प्रत्याययन्मनो यन्मे राज्याप्तिदिवसेऽद्य च ॥ ५४८ ॥
 स कास्तीत्यनुयुक्तः सन् जगादोदयनो मुदा ।
 अधुनात्राप्तवानस्ति तवासीवितितीर्षया ॥ ५४९ ॥
 मन्त्री ततस्तदादिष्टस्तदुक्तं प्रणिगद्य तत् ।
 हेमाचार्यं सहादाय नृपास्थानीमुपास्थित ॥ ५५० ॥
 दृष्ट्वा सूरिन्द्रमायातं विनयैकावतिर्नृपः ।
 अभ्युतस्थौ यथा शुक्लापाङ्गो वार्षिकवारिदम् (?) ॥ ५५१ ॥
 मूर्ते स्वभक्तिप्रगभार इव हेमासनेऽद्भुते ।
 निवेदय तं नमश्चक्रे विधिवत्सविनेयवत् ॥ ५५२ ॥
 प्रांशुदन्तांशुरोचिभिर्दिशो धवलयन्निव ।
 इत्याशीर्वादयामास भूवासवमथ प्रभुः ॥ ५५३ ॥

The King, ashamed of his ingratitude at not remembering him as soon as he attained sovereignty, asked pardon of Hemacandra and said—

अनुगृह्णीष्व मामद्य राज्यलक्ष्मीपरिग्रहात् ॥ ५६३ ॥
 अथ भूभृन्मुखोद्भूतभक्तिभङ्गितरङ्गितैः ।
 प्रीणितात्मा प्रभुः प्रोचे सिञ्चन्निव सुधारसैः ॥ ५६४ ॥

इत्थं विकत्थसे कस्मात्स्वं मुधा वसुधाधव ।
 उपकारक्षणो यत्ते संप्रत्यास्ति समागतः ॥ ५६५ ॥
 त्वमेव मौलिमाणिक्यं कृतज्ञानां कृतिनासि ।
 स्वपूर्वज इवाभाति यस्येहृगौरवं मयि ॥ ५६६ ॥
 यच्चार्थयसि राज्यार्थं तत्त्वद्भक्तेः कियत्किल ।
 परं न युज्यते देव तन्मे चारित्र्यचारिणा ॥ ५६७ ॥
 सर्वसङ्गपरित्यागश्चारित्रं जगदे जिनैः ।
 तत्प्रणश्यति राज्येन जलयोगेन चित्रवत् ॥ ५६८ ॥
 नियमश्रीं नृपश्रीश्च विद्विषाते परस्परी (?) ।
 यदेकस्याः प्रवेशेऽन्या सपत्नीव पलायते ॥ ५६९ ॥
 कृतज्ञत्वेन चेद्भूष त्वं प्रत्युपाचिकीरासि ।
 आत्मनीने तदा जैनै धर्मे धेहि निजं मनः ॥ ५७० ॥
 मदग्रतस्त्वया प्रागप्येतदस्ति प्रतिश्रुतम् ।
 उक्तं सत्याप्यतां तत्त्वं महती न हि गीर्ष्मिषा ॥ ५७१ ॥
 अलोलुपत्वं सूरिन्दोर्निस्पृहस्येव नक्ष्य तत् ।
 कुमारपालो विस्मेरास्तमूचे विनयाश्रितः ॥ ५७२ ॥
 भवदुक्तं करिष्येऽहं सर्वमेव शनैःशनैः ।
 कामयेऽहं परं सङ्गं निधिरेव तव प्रभो ॥ ५७३ ॥
 भवत्सङ्गाद्यथा किञ्चित्त्वं बुध्ये स्वचेतसि ।
 सत्सङ्ग एव यत्तत्त्वप्राप्तोपयिकं विदुः ॥ ५७४ ॥

He then preached a sermon to Kumārapāla. On another occasion, in order to win over the King to the Jain faith, Hemacandra even bowed to Somanātha in his presence. Kumārapāla thus became a disciple of Hemacandra and under his direction did many things to spread the Jain religion. He forbade animal slaughter, spirituous drinks, dice-playing and such other vices in his kingdom. A number of vihāras were built.

At last when his end was drawing near, Hemacandra narrated to Kumārapāla the previous history of the King and himself. And

अथ नूतनशब्दानुशासनप्रमुखैः शुभैः ।
 त्रैविद्याधिष्ठितैर्ग्रन्थैर्ज्ञानसत्रं प्रवर्तयन् ॥ १२२ ॥
 स्वयं तिष्ठन् क्रियामार्गे स्थापयन्नपरानपि ।
 षष्ठाष्टमप्रभृतिभिस्तपोभिर्द्धर्ममेधयन् ॥ १२३ ॥
 उल्लासयन्मतं जैनं शशीव कुमुदाकरम् ।
 आयुश्चतुरशीत्यब्दान् हेमाचार्यः समापयन् ॥ १२४ ॥
 सम्यक् ज्ञानेन केनापि ज्ञात्वा पर्यन्तमात्मनः ।
 गच्छाशिक्षां च विश्राण्य भ्रातृप्रद्युम्नसूरये ॥ १२५ ॥

आहूय सङ्गं भूपं च तत्प्रत्यक्षं यथाविधिः ।
 वैराङ्गिकः स्वगात्रेऽपि शिश्रियेऽनशनं गुरुः ॥ १२६ ॥
 अवीक्षितमिवाजन्म वीक्षितुं तन्मुसाम्बुजम् ।
 अहंपूर्विकया लोका मिमिलुः सकलास्तदा ॥ १२७ ॥

Kumārāpāla then fell at his feet and lamented very much that the guiding star of his life was setting. Hemacandra encouraged him and spoke as follows.

आजन्म राजन् निर्व्याजभक्तेऽहं हृदि तावके ।
 समुत्कीर्णं इव स्वर्गं गतोऽपि स्यां पृथग्न हि ॥ १८५ ॥
 मनःशुद्ध्या समाराद्धजिनधर्मस्य ते पुरः ।
 मोक्षोऽति नातिदुर्लभः सद्गुरुस्तु किमुच्यते ॥ १८६ ॥
 अस्मदुक्त्यार्हतं धर्मं प्रपद्य क्षितिमण्डले ।
 कृत्वा च तस्य साम्राज्यं नापर्णस्त्वमभूः कथम् ॥ १८७ ॥
 कुर्वाणस्य क्रियामार्गे क्रियाभ्रष्टान् परांस्तव ।
 सत्क्रियास्थापनाचार्यं का शिक्षा युज्यतेऽधुना ॥ १८८ ॥
 जगज्जनसमक्षं यः पराजिग्ये पुरा त्वया ।
 पर्यन्तेऽपि कथं मोहः स त्वामभिभविष्यति ॥ १८९ ॥
 ततः सहजधैर्येण संवर्मय निजं मनः ।
 यतोऽस्मन्मृत्युना मृत्युर्न दूरे तव वर्त्तते ॥ १९० ॥
 तदा सम्यग्वितन्वीथाः क्षामणानशनादिकम् ।
 यद्भस्मनिहृतमिव तद्विना प्राक्तनं शुभम् ॥ १९१ ॥
 स्वयमेव च कुर्वीथाः सर्वामामुष्मिकीं क्रियाम् ।
 निरपत्यतया कर्ता न पश्चात्कश्चनापि ताम् ॥ १९२ ॥
 जरीकृत्य गुरुकं तत् स्तक्रवत् (?) क्षितिनायकः ।
 उदतिष्ठत भूयिष्ठभक्तिः कर्तुं प्रभावनाम् ॥ १९३ ॥
 कुमारो नन्दतुः स्वैरं श्रावका रासकान् ददुः ।
 भट्टा भोगावलीः पेटुर्जगुर्गीतानि गायकाः ॥ १९४ ॥
 कर्मव्ययेऽभिधाधिरे भूपाद्याः पारिपाश्विकाः ।
 परोलक्षान्नमस्कारान् पुष्पाणि च सहस्रशः ॥ १९५ ॥
 अत्यासन्नं व्ययं ज्ञात्वा सूरिर्ध्यानविधित्सया ।
 कोलाहलं प्रसुमरं समन्तात् प्रत्यर्षीषिधत् ॥ १९६ ॥
 निवृत्तिवल्गयात्युच्चैरुध्वाक्षण्युत्कटाश्रवत् (?) ।
 बध्वा च ध्यानपाशेन चित्तं लोलं प्लवङ्गवत् ॥ १९७ ॥
 चिन्तयन् सुचिरं किञ्चित्परमात्ममयं महः ।
 ब्रह्मरन्धाध्वना प्राणान् हेमाचार्यो त्रिमुक्तवान् ॥ १९८ ॥

"Hemacandra was born on the full-moon of Kārtika, Saṃvat 1145 (A. C. 1088). In Saṃvat 1154 (A. C. 1097) he was initiated into the priestly orders ; in 1166 (A. C. 1109) he obtained the degree or title of Sūri and died in Saṃvat 1229 (A. C. 1172) at the age of 84" (JBBRAS, xxvi, p. 224).

Hemacandra is the author of the following works :—

- i. Śabdānuśāsana called Siddhahemacandram.
Dhātupāṭha ; Dhātupārāyaṇa, Dhātumālā.
Upādisūtravṛtti
Lingānuśāsana.
- ii. Abhidhānacintāmaṇi ; Nāmamālā, Nāmamālāśeṣa.
Anekārthasaṅgraha; Anekārthāśeṣa.
Nighaṇṭuśeṣa ; Śeṣasaṅgraha, Śeṣasaṅgrahasāroddhāra.
Deśiśabdasaṅgraha.
Ekākṣaranāmamālā.
- iii. Chandonuśāsana.
Kavyānuśāsana with Alāṅkāracūḍamaṇi.
- iv. Pramāṇamīmāṃsā.
Balābalasūtrabṛihadvṛtti.
- v. Yogasāstra.
- vi. Dvyāśrayakāvya.
Śalākāpurusacarita.
- vii. Vibhramasūtra. (?)

In concluding this introduction, I think I will be permitted to say a few words in explanation of the delay which has occurred in preparing this edition, as it may also partly account for some shortcomings of it. The work was entrusted to me early in May 1921 and I expected it would be ready by the end of the following year. But with eighteen hours and sometimes more of teaching work in the College and other duties attached to my position, coupled with the poor state of my health, I had very little time to spare for the work and had, therefore, to extend the time, though reluctantly, year after year. The delay was, therefore, unavoidable but in the interests of the work I wish it were longer. My best thanks are due to the authorities of the Bhandarkar Oriental Research Institute who have been, I should say, too kind to me by deferring to my conveniences and extending the period not only for the preparation of the edition but also of the loan of the seven Mss. lent to me.

' Vidyāsadma ' }
1st February 1926 }

P. V. RAMANUJASWAMI.

P. S. I am indebted to my friend and former pupil, Pandit P. Perayya Sastri, Siromani and Vidyapravina, of the local Maharajah's English College for helping me in reading the proofs of this work.

11-11-1937.

P. V. R.

Introduction

II

(To the first edition)

The present edition of Hemacandra's *Deśināmamālā* is based on the following Mss. :—

A. — A Ms. from Bikaner. No. 271. foll. 17. Samvat 1549. Text only. A very valuable Ms.

B. — A very clearly written Ms. from Vadhvān. No. 724. foll. 90 or properly 91, fol. 53 being numbered twice. Text and commentary. The Ms. is not dated; it probably belongs to the last century. It is on the whole very correct, but it constantly exchanges च and व, थ and घ, ज्ञ and झ, छ and ल, ङ, ढ, ढ, ढ, ढ, and in this respect it cannot in any way be relied upon.

C. — A modern copy of a Ms. from Ahmedabād, prepared for Dr Bühler. No. 184. foll. 315 in folio. Text and commentary. The original Ms. was dated Samvat 1587. The copy has been made rather carefully; but the copyist apparently not being versed in reading Jaina Mss., the characters peculiar to these Mss. are constantly misread. Thus the blunders of the original have been largely increased. A second hand has tried to correct some of the mistakes, but not always successfully.

D. — A Ms. from Pāli near Jodhpur in Mārwar. No. 270. foll. 32. Text and commentary; incomplete. This Ms. is written very badly and is very incorrect. I have not mentioned in the critical notes all its blunders, and from I. 117, I have quoted it only occasionally.

E. — A Ms. from Ahmedabād, belonging to Dr Bühler, foll. 20. Text only. In the colophon it bears the date 1575, which is probably intended for the Samvat era. This is by far the best of all the Mss. Unfortunately it is incomplete, foll. 1 and 19 being wanting. It has been made the basis of my text.

F. — The various readings of a Ms. from Limadī, collated by Dr Bühler's Pandits with C. With the exception of a few trifling differences the Limadī Ms. agrees closely with the Vadhvān Ms. (B).

G. — A Ms. from Bikaner. No. 271. foll. 46. Text and commentary. An old, good Ms. It has got the same number as A, because it was believed to contain the commentary to A. This, however, is not the case. The Mss. are quite independent of each other. G gives the best text of the commentary but it is unfortunately greatly damaged, most of the leaves having been gnawed by a rat, and afterwards broken off. The damages begin with fol. 15; from fol. 24, not much more than one half of the leaves, sometimes less, is extant; from fol. 42, only scattered fragments are left, I have tried to combine these fragments, and after much trouble and with

a great loss of time I have succeeded in identifying nearly all the fragments. The Ms. ends with डमुहो in viii. 21, the rest being entirely lost.

After I had worked out the text and the greater part of it had been sent to India for being printed, I received two more Mss. from Dr Bühler, viz.—

H. — A Ms. bought at Ahmedabād for Government in 1879, foll. 62. Samvat 1628. Text and commentary. The Ms. is very carelessly written and of no value at all.

I. — A Ms. belonging to Pandit Bhagvanlal Indrajī, foll. 86. Text and commentary ; incomplete, foll. 8-27 and the end from यदाह भरतः in viii. 72 being wanting. The Ms. is a copy of the same codex archetypus from which G is copied. It agrees with G in almost all particulars. As it is written very distinctly, it would have saved me much time and trouble, and greatly facilitated my task, had I got it a year earlier. I have consulted it in all doubtful cases when correcting the proofs, but I could no more give its readings in the notes.

All the Mss. are written in the characters peculiar to the Jainas. Hence it was very difficult to hit the true reading in all cases where च, व and ब, त्य and च्छ, थ and घ, ञ्म and ज्ञ, द, ढ, ट, ठ, ड were concerned. There are not many words in which all the Mss. agree in the use of these letters. In order to ascertain the correct reading I was very often obliged to have recourse to etymology. Where that failed me, I had nothing to guide me but the best Ms., which, however, is by no means quite trustworthy. A few examples will best illustrate the method I have adopted in constituting my text, and at the same time show the difficulties I had to grapple with.

At vi. 139, the Mss. ABCDFGI read मेडम्भो, a reading which is twice repeated in the commented Mss. H reads मेडेज्जो (text), मेडम्भो (commentary), मडम्भ° (example). Only E has मेडंभो, a reading I have adopted for etymological reasons. There can be no doubt that मे stands for मड, the Prakrit equivalent of मृगी (compare vi. 121, मडहरो and मेहरो in which the same contraction has taken place). डम्भ represents Sanskrit दम्भ with the change of द to ड according to Hemacandra's Prakrit grammar I. 217. Thus मेडंभो, which is stated to mean 'a doe-snare,' properly signifies "a thing which deceives (or injures) does." In support of the reading here adopted, I may point to the critical notes to Hemacandra i. 217, where two of the Mss read डम्भो, though there डम्भो is the only possible form. At iii. 43, the majority of the Mss. reads जप्पोहणो. Since this word represents a Sanskrit * यज्ञापहन् (cf. यज्ञहन्), I have adopted the reading जप्पोहणो. Here the authority of the best Ms. led me to the correct reading. In a great many cases, however, I was deprived even of this help. Thus vi. 46, the Mss. ABCEF read जले पिच्चं, GHI पिच्चं. In the commentary, all the Mss. except H, read पिच्चं; in G the word is torn off. In the example, which is wanting in G and I, BF read अपिच्चे, C अपिच्चि, H is doubtful. Thus पिच्चं seems to be the correct reading. Yet I could not admit it into my text. The word is apparently deriv-

ed from पिबति "to drink," and hence it must be written पिबं. I have since found the word actually spelled पिबं in Trivikrama's Prakrit Grammar, the Mss. of which are written in the Grantha character. Sometimes the Sanskrit was my only guide. Thus in i. 98, the authority of the Mss. seems to call for the reading उल्लोवो, which is also given by the Mss. of the Pāyālaśchhī v. 217. The Sanskrit उल्लोच, however, decides in favour of च. Likewise in ii. 11, it was alone the Sanskrit which moved me to write किलिचं and not किलिबं. In other cases I had recourse to the modern Indian languages. Thus in viii. 29, which is wanting in E and G, I have written सिद्धा and not सिटा, or सिद्धा, only in consideration of Sindhi सिद्ध *fem.* 'a whistle, whistling,' a reading which is confirmed by I.

The Mss. often agree remarkably in blunders of all kind. Thus at p. 68, 14, (p. 78, l. 14 of this ed.) they all, without exception, read पुरः स्थिते, though there cannot be any doubt that परतः स्थिते must be written. It was more difficult to make out the correct reading in cases like that of vi. 127. Here AEF read महालवक्खो, the rest महावलक्खो, and with a singular persistence this reading is repeated by all the commented Mss. (except I) in the commentary and the example. Here again etymology helped me. The Sanskrit equivalent is *महालयपक्ष ; so महालवक्खो had to be chosen.

Now I am fully aware that after all etymology is no safe guide ; and I fear that I have adopted more than once a wrong reading, misled by a false etymology. To get the original meaning of a word was often very difficult, and in the present state of our knowledge of the middle and modern Indian languages not rarely quite impossible. In such cases I was quite left to my linguistic instinct. Thus at i. 144, example 111, I have written थुडुकिअमुही. Here BG read थुडुंकिअ, CH थुडंकिअ, F थुडंकिअ. As I could make nothing of any of these readings, I supposed that थ was a mistake for थ; and turning to this letter I found the word in question at v. 31, but at the same time almost as many various readings as I had Mss. at my disposal. In the text A has थुडुकिअ, BF थुडंकिअ, C थुडकिअ, D थुडंकिअ, E थुडुकिअ, G थुडुकिअ, H थुडंकिअ I थुडुकिअ. In the commentary BCF read थुडंकिअ, G थुडंकिअ, H थुडकिअ, I थुडंकिअ. Taking into consideration the various readings of i. 144, 111, थुडुकिअ seemed to me to be the correct spelling, which I adopted accordingly. Words of this kind occur very frequently, and I hope I shall be pardoned if sometimes I should have failed to hit the correct reading.

Another great difficulty was raised by the examples which Hemacandra adds at the end of the commentary on each stanza of the Ekārthaśābdas. These examples are either void of all sense, or of an incredible stupidity. It was not indeed easy to compile examples from words combined in the same stanza by the mere chance of alphabetical arrangement and the equal number of syllables. But even granting this, Hemacandra might, I think, have done his task far better ; or, if the examples were composed by his disciples, he should not have admitted them into his work. In a few cases he has given two examples on one stanza, and had he done this throughout, we should not have to complain so much of the extreme

absurdity of these verses. It was a most disgusting task to make out the sense, or rather nonsense, of these examples, some of which have remained rather obscure to me. But as they often are the only means of ascertaining the correct meaning of a Deśisabda, and besides contain some valuable material for Prakrit lexicography and grammar, I have spared neither time nor labour to make them as readable as their purport will allow.

In general, I have strictly observed the rules of sandhi often violated by the Mss. But I have not hesitated to follow the Mss. when this seemed to me desirable for the sake of clearness. With reference to the nasals, I have adopted a method which I hope will in some way facilitate understanding. I have written throughout anusvāra in Deśisabdas in accordance with the practice of the modern languages, but the nasals of the several Vargas in Tatsamas and Tadbhavas. I am, however, very far from believing that Hemacandra himself has done so, and that this method should be followed in all Prakrit works. On the contrary, there are traces which show that even in Deśisabdas the nasals are preferable to the anusvāra. Thus from i. 26, it follows that अइरिम्पो, and not अइरिपो, is the correct spelling. At i. 18, I have only reluctantly written अंच्यू instead of अन्च्यू, and likewise at iv. 31, णीरिणी instead of णीरङ्गी, since this word is used as a Tatsama in the commentary on ii. 20, 90, vi. 133. But cases like these are very rarely met with, and they could, therefore, not move me to give up my method, which, as I have experienced myself, is a great help for the reader. It is well known that in Jaina Mss. न, when standing in the beginning of a word, or when doubled in the middle of it, generally is not changed to ण. Hemacandra himself has laid this down as a rule in his Grammar, I. 229. Some of the Mss. of the *Deśināmamālā*, especially G, adopt the same spelling, but without consistency; sometimes they all agree in writing न or ण. I have always corrected this to ण or ण्ण, since Hemacandra at the end of the fifth varga expressly states that no Deśisabda begins with न, but that the rule वदौ given in his grammar only applies to Prakrit words which have their origin in Sanskrit. Strange as this remark is, considering the modern languages, in which ण never is used in the beginning of a word, yet I saw no reason to go counter to Hemacandra's distinct statement. I have also followed throughout Hemacandra's own rule on the use of the euphonic य (Grammar I. 180). There is no Ms., either of the *Siddhahemacandram* or of the *Deśināmamālā*, which strictly observes it. They all write य, also after other vowels than अ, आ especially after इ, ई. As Hemacandra makes no exception with regard to the Deśisabdas, I have patiently undertaken the tedious task of correcting the many hundreds of instances in which the rule has been infringed by the Mss. I have not, however, made even the slightest correction without giving the reading of the Mss. in the critical notes.

I have called the work देशीनाममाला. Properly it ought to have been called रत्नावली, as this is the name given to the work by Hemacandra himself (viii. 77). देशीनाममाला it is termed in the best Mss. of the text,

AE, and in the margin of the single folios of H. In i. 2 and viii. 77, it is styled देशीशब्दसंग्रह, a name which is also intimated by the Mss. BCDFGI, as they call the vṛtti देशीशब्दसंग्रहवृत्ति. रत्नावली being too unexpressive a name, and देशीनाममाला the usual appellation of works of this kind, I have followed the best Mss.

The *Deśināmamālā* has been discovered by Dr Bühler. In the *Indian Antiquary* II, p. 17 ff. (1874) he has given the first notice of it from the only Ms. then in his possession, the original of C. By his indefatigable researches which have already so much promoted Sanskrit philology, he succeeded afterwards in finding the materials described above, and in October 1877 he proposed to me by letter to publish the work in company with himself. I gladly accepted this offer, and we agreed that I should publish the text while Dr Bühler took upon himself to work out the glossary. Though I am fully aware of the deficiencies of this volume, yet I hope that in some degree at least, it will justify the confidence placed in me by Dr Bühler. My best thanks are due to him not only for his making over to me the Mss. he had collected with so much labour and care, but also for his reading one proof of this volume and communicating to me some valuable remarks on my text. I have also to thank Mr Banks, the Superintendent of the Bombay Education Society's Press, for the extraordinary care with which he has carried on the printing and executed my corrections. Since I could read myself but one proof, it is chiefly due to him that comparatively few misprints will be found in these pages.

R. FISCHER.

Kiel, 15th of March 1880.

॥ देशीनामगाला ॥

अथ देशा-प्रमाणं प्रारभ्यते

देशी दुःसंदर्भा प्रायः संदर्भितापि दुर्बोधा ।

आचार्यैः संदभति विभजति च ॥

समग्रशब्दानामनुशासने चिकीर्षिते संस्कृतादिभाषाणां षण्णां शब्दानुशासने सिद्धहेमचन्द्रनाम्नि सिद्धिरुपनिबद्धा । इदानीं लोपागमवर्णविकारादिना क्रमेण पूर्वं- 5 रसाधितपूर्वा देश्याः शब्दा अवशिष्यन्ते । तत्संग्रहार्थमयमारम्भः । तत्रादौ शिष्टसमय- इत्यधिकृतदेवता नमस्क्रियते ।

गमणयपमाणगहिरा सहिअयहिअयहिअयंगमरहस्सा ।

जयइ जिणिन्दाण असेसभासपरिणामिणी वाणी ॥ १ ॥

गमास्तात्यर्थभेदिनः सदृशपाठाः । नया वस्त्वेकदेशग्राहिणः स्याद्वादाविरो- 10 धिनोऽभिप्रायविशेषाः । नैगमसंग्रहव्यवहारजुसूत्रशब्दसमभिरूढैवंभूताभिधानाः । सप्त प्रमाणानि स्याद्वादगोचराणि प्रत्यक्षादीनि । तैर्गभीरा मन्दबुद्धीनामस्ताथाः । अथ च सहृदयं सचेतनं हृदयं येषां तेषां हृदयंगमरहस्या । अत एव जयति निःशेष- तीर्थिकभाषोत्कर्षेण वर्तते । जयत्यर्थेन च नमस्कार आक्षिप्यते । अयमपर उत्कर्षो यदशेषभाषारूपत्वेन परिणमते । यदाह ।

15

देवा दैवीं नरा नारीं शबराश्चापि शाबरीम् ।

तिर्यञ्चोऽपि हि तैरश्रीं मेनिरे भगवद्विरम् ॥

सैवंभूता जिनेन्द्राणामर्हतां वाणी जयतीति संबन्धः ॥ [१]

L. 1. A opens with अहं BY with एदं । अहं D with श्रीगुरुपादेभ्यो नमः G with ओं नमः सर्वज्ञाय X with एदं Z with एदं । ओं नमः सर्वज्ञाय. L. 2. X दुःसं add 2. hd. दर्भा. L. 3. C विभजति वे. L. 4. BC 2. hd. सनयशब्दां D संस्कृतादि षण्णां भाषाणां X भाषणं. L. 5. BCF सिद्धिरूपनिं D सिद्धरूपं. L. 6. X देशाः. L. 7. cdd. इति अधिरुतं. L. 8. Y गमनयं ACDG (F!) YZ सहिययाहिययंहिययंगमं B हिययंगमं. L. 10. X गमणगमास्तां. L. 11. B अभिं D नैगमादयः ; om. from संग्रहं to भिधानाः BCFX हारकजुसूत्रशब्दसमभिरूढ एव. L. 12. X स्यादादं XZ तैर्गभीरा G om. मन्द B नामंस्ताथा C बुद्धिनामस्ताथाः D बुद्धानाम F नामंस्ताथा misread) X नामस्तयो. L. 13. X सहृदयं & येषां. L. 14. C र्थे B कारः cdd. उत्कर्षः. L. 15. Z यदशेषं. L. 16. XZ देवीं. L. 17. D adds इति शेषपदत्रयां. L. 18. cdd. सा एव (Z सा इत्यं) D om. अर्हतां.

व्युत्पित्प्रवृत्तयेऽभिधेयप्रयोजने आह ।

णीसेसदेसिपरिमलपल्लविअकुऊहलाउलत्तेण ।

विरइज्जइ देसीसइसंगहो वण्णकमउहओ ॥ २ ॥

देशीशब्देन देशीशास्त्राण्युच्यन्ते । निःशेषदेशीशास्त्राणां परिमलेन परिशील-
 5 नेन पल्लवितं प्रादुर्भूतं कचिदर्थसमर्पकत्वेन कचिद्वर्णानुपूर्वीनिश्चयाभावेन कचित्पूर्व-
 देशीविसंवादेन कचिद्व्रतानुगतिकतानिबद्धशब्दार्थतया यत्कुतूहलं तेन यदाकुलत्वमाः
 कथमयमपभ्रष्टशब्दपङ्कमग्नो जनः समुद्धरणीय इति परोपचिकीर्षारभसस्तेन हेतुना
 देशीरूपाणां शब्दानां संग्रहो विरच्यते । अस्माभिरिति शेषः । पादलिप्ताचार्यादि-
 विरचितदेशीशास्त्रेषु सत्स्वप्यस्यारम्भे प्रयोजनं विशेषणद्वारेणाह वण्णेति । वर्णां
 10 अकारादयो हकारावसानाः प्राकृतप्रयोगयोग्याः । तेषां पदादिभूतानां सुखग्रहण-
 धारणनिमित्तं क्रमः परिपाटिः । तेन वर्णक्रमेण व्यक्षरत्रयक्षरचतुरक्षरादिपदक्रमेण च
 सुखदः सुभगो वा । वर्णक्रमेण हि निर्दिष्टाः शब्दा अर्थविशेषसंशये सति सुखेनैव
 स्मर्यन्तेऽवधार्यन्ते च । वर्णक्रमातिक्रमेण च निर्दिश्यमाना न सुखेनावधारयितुं
 शक्यन्त इत्यर्थवान् वर्णक्रमनिर्देशः ॥ [२] .

15 पुनरितरदेशीभ्यो वैलक्षण्यमाह ।

जे लक्खणे ण सिद्धा ण पसिद्धा सक्कयाहिहाणेसु ।

ण य गउणलक्खणासत्तिसंभवा ते इह णिबद्धा ॥ ३ ॥

L. 1. C व्युत्पित् BCDX अभि°. L. 2. B °देसी° C °देशि° X °देस° C °पर°
 ABDFGXYZ °पल्लविय°. L. 3. C °इज्जइ जइ देशी° Y वन्नकम° BDX °सुहउ. L. 4.
 BCFG, D 2. hd. X परिमलनेन C om परिशी°. L. 5. D °धंसम° X °र्थीभामर्प° X
 कचिद्व° B °वर्णानुपूर्वीकत्वनि° D °पूर्वी° X कचित् पूर्व°. L. 6. GZ °गतिकतया निबद्ध° G
 °शब्दार्थितया° D 2. hd. °गतिकतया BDF यकुतू° DX आ for आः Z °लत्वं आः कथमयं.
 L. 7. B °रभसः D °रभसेन हे°. L. 8. CDG XZ °स्माभि°. L. 9. GZ °विरचितशब्दशा-
 स्त्रेषु D °देशीशब्दशा° BCDEF X सत्स्वपि अ° C विशेषेण D °वर्णा°. L. 10. CX
 हकारान्ताः D हकारावा CDGZ °योग्यास्तेषां X °योग्योस्तेषां B पदादिभूतां Z °ग्रहणनिमित्तं.
 L. 11. BD °धरणा° CDG XZ °पाटिस्तेन X om. from व्यक्षर° to च incl. Com.
 चतुरक्षर. L. 12. X om. from निर्दिष्टाः to क्रम 1. 14. BG शब्दाः. L. 13.
 cdd. अवधा° L. 16. G ये CE लक्खणे GZ न प° CDF सक्कयाभि°. L. 17. G न
 CD गओणलक्ख° FX °सति° CDFY निब°.

लक्षणे शब्दशास्त्रे सिद्धहेमचन्द्रनाम्नि ये न सिद्धाः प्रकृतिप्रत्ययादि-
विभागेन न निष्पन्नास्तेऽत्र निबद्धाः । ये तु बज्जर-पज्जर-उष्फाल-पिसुण-
संघ-बोल्ल-चव-जंप-सीस-साहादयः कथ्यादीनामादेशत्वेन साधितास् [सिद्ध-
हेमचन्द्रम् ४, २] तेऽन्यैर्देशीषु परिगृहीता अव्यस्माभिर्न निबद्धाः । ये च
सत्यामपि प्रकृतिप्रत्ययादिविभागेन सिद्धौ संस्कृताभिधानकोशेषु न प्रसिद्धास्तेऽप्यत्र 5
निबद्धाः । यथा । अमृतनिर्गम-च्छिन्नोद्भवा-महानटादयश्चन्द्र-दूर्वा-हरादिष्वर्थेषु ।
ये च संस्कृताभिधानकोशेष्वप्रसिद्धा अपि गौण्या लक्षणया वालङ्कारचूडामणिप्रति-
पादितया शक्त्या संभवन्ति । यथा । मूर्खे बइलो । गङ्गातटे गङ्गाशब्दस्त इह देशी-
शब्दसंग्रहे न निबद्धाः ॥ [३]

इदानीं नानादेशप्रसिद्धभाषास्वतिव्यामिपरिहारार्थं देशीलक्षणमाह ।

10

देसविसेसपसिद्धीइ भणमाणा अणन्तया हुन्ति ।

तस्मा अणाइपाइअपयट्टभासाविसेसओ देसी ॥ ४ ॥

देशविशेषा महाराष्ट्रविदर्भाभीरादयस्तेषु प्रसिद्धा । मगा पश्चात् । निक्कूइला
जितः । उक्खुरुहुंचिओ उत्क्षिप्तः । प्रेयंडो धूर्तः । हिंगो जारः । विड्डो प्रपन्नः ।
वढमूढो मूर्ख एकग्राही । इत्येवमादयः शब्दा यद्युच्येरन्तदा देशविशेषाणामनन्त- 15
त्वात्पुरुषायुषेणापि न सर्वसंग्रहः स्यात् । तस्मादनादिप्रवृत्तप्राकृतभाषाविशेष एवायं
देशीशब्देनोच्यत इति नातिव्यामिः । यदाह ।

L. 1. D om. n. L. 2. X भागेत B निष्पन्नाः BF ते इत्यत्र X निष्पशस्ते CD
निबद्धा BCFGZ वज्जर Z om. पज्जर BFGXZ उष्फाल C उष्फाल. L. 3.
BCFGZ बोल्ल X बोलेरव BDF वव Z व B ताः. L. 4. cdl. ते अन्ये; illegible in G.
CF गृहीताः D 2. hd. del. अप्य L. 5. G सिद्धास् BCF द्वाः G ते अप्यत्र B ते पि अत्र.
L. 6. X add यथाः before यथा R द्रव D द्रावा; illegible in G. B नटादयः.
L. 7. cdl. कोशेषु अप्र D गौण्या गौणसारोपसाध्यवसनाभ्यां लक्षणालक्षया cdl. वा अलं.
L. 8. BF पादिततया B मूखे Z तटे शब्दम् G शब्दास् B शब्दाः D शब्द cdl. ते.
L. 10. X इदानीं cdl. भाषासु अति. L. 11. X पसिद्धीअ भिन्न Y पसिद्धीए.
L. 12. ABCFGYZ पाइय D अणाइयपइट्ट A विसउ BCXZ विसेसउ. L. 13. B
शेषाः G भाभीरास् B दयः G मगा G निकूइ (1) CZ निक्कूइ X निकूइ D तिकाइलाजितः
(sic). The reading is very doubtful. Perhaps it should be निक्कूइला जितः ।
L. 14. B उत्स CF उत्स D उत्तर X उत्खुरु Z उक्खुइ BDZ चिउ X विउ D पेडो
CDX धूर्तो G विड्डो प्रपंचो Z विड्डो प्रपंच. L. 15. C om. मूढो X मूखेः एकग्राही B शब्दाः
BCDFX यदि cdl. उच्येरन्तदा DGZ णाणामान्त्यात्. L. 16. B तस्मात्. L. 17. X
देशीशब्दे BCF, D 1. hd. X च्यते.

वाचस्पतेरपि मतिर्न प्रभवति दिव्ययुगसहस्रेण ।

देशेषु ये प्रसिद्धास्तान् शब्दान् सर्वतः समुच्चेतुम् ॥ [४]

अत्र अकारादयो द्वक्षराः शब्दाः संगृह्यन्ते ।

अज्जो जिणम्मि अल्लं दिअहम्मि अणू अ सालिभेअम्मि ।

5 अंको णिअडे अल्ला अच्चा अच्चा य अच्चाए ॥ ५ ॥

अज्जो जिनोऽर्हन् बुद्धश्च । यदाहुः । अर्हन्तं प्रति देवज्जो ॥ यदि तु स्वामि-
पर्यायअर्थशब्दसमुद्भवोऽयं तदा मङ्गलार्थमस्योपादानम् । अज्जा गौरीति केचित्संगृ-
ह्यन्ति । तदयुक्तम् । तस्य संस्कृत आर्याशब्दादेव सिद्धेः । यदाह । आर्याम्बिका
मृडानीति ॥ [हलायुधः १, १५] अल्लं दिनम् । अणू शालिभेदः । अंको

10 निकटम् । अल्ला अच्चा अच्चा च अच्चा । जननीत्यर्थः ॥ यथा ।

वीरज्जरवी अल्लं विरयन्तो भिण्णमोहतिमिरोहो ।

अणुगोविगिज्जमाणो गिरिअंके जयइ विहरन्तो ॥ १ ॥

जगअव्वअम्बिआए पाए दंसेसि जइ ण उज्जिन्ते ।

तो तुह अहं ण धूआ अल्ले अच्चा तुमं पि ण हु मज्झ ॥ २ ॥ [५]

15 अंको दूए अक्का बहिणी अप्पो पिआ अहं दुक्खे ।

अंगुट्ठी अवगुण्ठणमगयअयक्कायगा दणूए ॥ ६ ॥

L. 1. X om. मतिः D °साहस्रेण B °सहस्रेण. L. 2. B °सिद्धा cdd. तान्
G सर्वान् for शब्दान् BF सर्वतस् C समुच्चयतुं. L. 3. XZ तत्र X द्वक्षरा B शब्दा.
L. 4. BCDF जिणम्मि and so generally, a v. 1 which will not be noted any
more hereafter. CDF दियं X दिअहस्मि CFY च C सालं BDF °भेयम्मि
GY °भेयम्मि. L. 5. cdd. णियडे (Y नियडे) BDGZ अच्चा Y अच्चा. L. 6.
B अर्हन् X ऽर्हन् CFGZ यदाहुः D यदाह । आर्या अंचिति देवज्जो (sic) G अर्हन्तं X
देवघो (?). L. 7. BDG °आर्यं D गौरी तु केवि तु (sic) X °त्संहन्ति BG
°गृहं CDF °गृहं. L. 8. D संस्कृतस्यायां CG आर्यशं X सिद्धाः BDX आर्या
आंविं CF आर्या अम्बिं G आर्याविं. L. 9. CGX सालिं. L. 10. cdd. अच्चा (Z अच्चा).
L. 11. X चीरिं C °रवी G विरअन्तो BF विरइन्तो BGZ भिन्नं. L. 12. C अणुगोवि-
गिज्जां D °गिज्जां G जअइ D जयाइ X तिहरन्तो. L. 13. BCF °अच्चं Z °अच्चं.
cdd °याए X जणइ D उज्जिं C उज्जितो. L. 14. BCFX ता CDX न CDGX धूया
CX न C मज्झ D मज्ज Z ज्जा. L. 15. Z पिऊ for दूए A पिऊ BCFXY पिया
C दुक्खे D adds: इति द्वक्षरकांड (sic; l. °डं) समाप्तम् । L. 16. Z °मगउअयक्काय
X °मगयं D °यक्कायगादगा दणूए D adds इति द्वक्षरकांडव्याख्यानं ॥

अक्को दूतः । अक्का भगिनी । अम्बार्थस्तु संस्कृतसमः । यत्कालापाः । हे
अक्क ॥ [कातन्त्रम् २, १, ४०] अप्पो पिता । अहं दुःखम् ॥

॥ अथ त्र्यक्षराः ॥

अंगुट्टी अवगुण्ठनम् । शिरोऽवगुण्ठनमिति यावत् । त्र्यक्षरप्रस्तावात्त्वंगुट्टीत्यनु-
वाद्यम् । अवगुण्ठनं त्वर्थनिर्देश इति सामानाधिकरण्येऽपि न विध्यनुवादसंदेहः । 5
अगओ अयक्को अयगो इति त्रयो दानवार्थाः ॥ यथा ।

कयअंगुट्टी अक्के अयगअयक्कारिअप्पमहहरणं ।

जमअक्कसमे कमढागए वि करुणापरं णम सुपासं ॥ ३ ॥

अत्र च । अह असौ । अणं ऋणम् । अडो कूपः । अण नञर्थे । अइ संभावने ।
एते शब्दानुशासन एवास्माभिः साधिता इत्यत्रैव नोपात्ताः ॥ [६] 10

अंकेल्ली अ असोए अज्जेल्ली दुहिअदुज्जधेणूए ।

अंबेट्टी मुट्ठिज्जूए अण्णाणं विवाहवहुदाणे ॥ ७ ॥

अंकेल्ली अशोकतरुः । अज्जेल्ली दुग्धदोह्या धेनुः । या पुनःपुनर्दुह्यते । अंबेट्टी
मुष्टिघृतम् । अण्णाणं विवाहवधूदानम् । विवाहकाले वध्वै यदीयते । यद्वा विवाहार्थं
वध्वा एव वराय यद्दानम् । मौख्यवाचकस्त्वण्णाणशब्दोऽज्ञानशब्दभव एव ॥ यथा । 15

अंकेल्लितलासीणो मा रम अंबेट्टिआइ पुत्त तुमं ।

अज्ज तए दायव्वा अज्जेल्ली बहिणिअण्णाणे ॥ ४ ॥ [७]

- L. 1. Z अंबायास्तु X संस्कृतसमः. L. 2. X हे अक्क हे L. 3. D त्र्यक्षरशब्दाः ।
L. 4. X अंगुणं C om. शिरोऽवगुण्ठनम् GZ. om. त्व BCDEFX वातु अंगु
edd. अंगुट्टी (B अंगु C ठी) इत्यं L. 5. BCFX तु अर्थं D om. त्व G om. न
L. 6. G अगउ BCDE अगयो X दानवार्थः. L. 7. G अंगुट्टी C अंगुट्टी CDX
अयक्कअयगारिं G अयक्कां Z अयगयइक्कारिं. L. 8. X कमहा. L. 9.
edd. अयि. L. 10. Z एवास्मां edl. इत्यन्यैरिव नो (X इत्यान्यैरपि च नो).
L. 11. FGY य A अज्जेण्णी GZ अज्जेल्ली C 2. hd. अज्जे DX अज्जे (?) F अज्जे
XYZ दुहियं G om. दुहिअ A दुज्जधेणूए C दुज्ज DG दुद्धं L. 12. ABG. अंबे
CF अम्बे X अंबेट्टी G मुट्ठिं C अट्ठिं CDGZ जुए BFY जूए X जए G अन्नाणं
ACXYZ वहुं C दाणे. L. 13. GZ अशोकः G अज्जे CD अज्जे F अज्जे Z अज्जे
CFX धेनुर् B या पुनर्दुह्यते CF पुनः पुनः X om. पुनः G अंबे B अम्बे CDE अम्बे
L. 14. G मुष्टिघृतं G अन्नां X ववे C वध्व edd. वाचकस्तु अं G अन्नां BCDEFX
अज्ञानं X था for यथा. L. 16. G अंबे B अम्बे CDE अम्बे G आए B याइ D
याइ C पुत्तं Z तुम. L. 17. D अज्जेल्ली F अज्जे G बहिं B बहं GZ अन्नां.

अद्धंतो परंते अरुणं कमले अकासि पज्जत्ते ।

अग्घाडो अवमग्गे अवेसि अंबेसि घरफलहे ॥ ८ ॥

अद्धंतो पर्यन्तः । अरुणं कमलम् । अकासि पर्याप्तम् । कृतमलमिति यावत् ।
अग्घाडो अपामार्गः । अवेसी तथा अंबेसी गृहद्वारफलहकः । अवेसि अंबेसीति लुप्त-
५ विभक्त्यन्तौ समाहारो वा ॥ यथा ।

अंबेसिपएसठिआ अग्घाडअवेसिलग्गवत्थमिसा ।

णयणारुणअद्धंतेण णिअसि जं तं अकासि लज्जाए ॥ ५ ॥ [८]

अंकारो अत्थारो साहिज्जे अत्थुडं लहुए ।

अक्कंतं च पवुड्ढे अंबोच्ची पुण्फलावीए ॥ ९ ॥

10 अंकारो तथा अत्थारो साहाय्यम् । अत्थुडं लघु । अक्कंतं प्रवृद्धम् ।
अंबोच्ची पुण्फलावी । यदाभ्रपुष्पाण्येवोच्चिनोति तदा न देशी ॥ यथा ।

कुसुमाउहअंकारं अंबोच्चीणं च कुणइ अत्थारं ।

मलयसमीरो अइअत्थुडो वि काही किमक्कंतो ॥ ६ ॥ [९]

धणवन्तम्मि अहिल्लो अविअं भणिए गयम्मि अट्टट्टो ।

15 अज्झत्थो आगयए अइणं गिरिअडमणत्तमोमाले ॥ १० ॥

L. 1. C अद्धंतो C पज्जत्ते. L. 2. B अग्घा° Y °मगे(?) AB अवे° C अम्बेसि DF अम्बे°. L. 3. C अद्धंतो. L. 4. B अग्घा° D °मार्गो G अवे B अम्बे° X अवंसी CF अम्बे° D आम्बे° D अवेसी G अवे° B अंबेसीति (sic) CDF अम्बे° X अदेसि अवेसी(?) L. 5. G °भक्त्यन्तो C °न्तो X य for यथा. L. 6. BG अवेसि° CF अम्बे° D अम्बि° CX °पएसि° *cdl.* °ठिया B अग्घा° G °इयवे° X °सिलप° B °वत्थंमि. L. 7. C अद्धंतेण FX °अद्ध° BGZ णियसि C णिअसं D णियासि C लज्जा. L. 8. DX अच्छारो D आच्छुडं. L. 9. C अक्कंतं CGZ पवुटे X पवुड्ढे D °ट्टो F, Y (?) °ट्टे BFG अंबो° C अम्बोच्ची superscr. ची D अम्बोच्ची X अंबुच्ची BDF पुण्फ° XZ पुण्फ° Y °लाईए. L. 10. C अछारो D अच्छा° X रुहाय्यं D अच्छुडं Z अक्कंतं. L. 11. BFG अंबो° C अम्बोच्ची D अम्बोच्ची C पुण्फलावी D पुण्फ° GXZ पुण्फ° G यदा पुष्पाण्येव पुष्पाण्येवो° B यदा आभ्रपुष्पाण्येवो° CF यदा आभ्रपुष्पाण्यवचिनोति D यदाभ्रणि पुष्पाण्येव चिनोति X यदा आभ्रपुष्पाण्यवचिनोति Z यदा आभ्रणि पुष्पाण्ये°. L. 12. X °अंकारो BG अंबो° CF अम्बो° D अम्बोच्ची D आच्छारं. L. 13. G मलअ° D मलयमीरो वि अइच्छु. L. 14. CGYZ अहेल्लो. This reading is as correct as अहिल्लो DGXYZ अविअं C अविअं Y गयम्मि CF अट्टट्टो. L. 15. AD अज्ज° C आज्ज° G अस्से° आयगए D आगइए C अयण ABCFY गिरियड° GZ गिरियण(Z इ)मणंतमो° BF °मोमले D °मोमाले X °मोमालो.

अहिल्लो ईश्वरः । अविअं उक्तम् । अट्टट्टो यातः । अज्जत्थो आगतः ।
यद्यप्येते त्रयोऽपि क्रियावाचिनस्तथापि त्यादिषु प्रयोगादर्शनाद्धात्वादेशेष्वस्माभिर्न
पठिता इत्यत्र निबद्धाः । एवमन्यत्राप्यूह्यम् । अइणं गिरितटम् । अणत्तं
निर्माल्यम् ॥ यथा ।

अज्जत्थो अट्टट्टो स किं अहिल्लो वि इअ मए अविअं ।

5

अइणे वि जस्स रण्णो सिरे अणत्तं व वुब्भइ ण आणा ॥ ७ ॥ [१०]

आले अलग्गमलिणो विंचुअए अंबुसू सरहे ।

अक्कुट्टं अज्जा।रिअमंकिअअवरुंडिआ य परिरम्भे ॥ ११ ॥

अलग्गं कलङ्कारोपः । अलिणो वृश्चिकः । अंबुसू शरभः । अक्कुट्टं
अध्यासितम् । अंकिअं तथा अवरुंडिअं परिरम्भः । अवरुंडिअशब्दस्य पञ्चाक्षर-10
स्याप्यर्थानुरोधात् त्र्यक्षरेषु पाठः । अन्यथा द्विरर्थकीर्तनं स्यात् । अयं च यद्यपि
क्रियाशब्दः । अवरुंडइ । अवरुंडिज्जइ । अवरुंडिऊण । इत्यादि प्रयोगयोग्यश्च
तथापि पूर्वाचार्यैर्धात्वादेशेषु न पठित इत्यस्माभिरपि तदनुरोधात्त्रापठित्वेह
निबद्धः ॥ यथा ।

L. 1. DGZ अहेल्लो GZ अविअ (Z यं) CX अविउं D अविउ BF अज्जत्थो D आज्जत्थो
corr. °त्थो. L. 2. C ऽपि कृता क्रिया° BF °वाचिनः G प्रयोगद्° BZ °नात् G नात्
द्वा° GZ °शेषु अ°. L. 3. GZ इति अत्र G निबद्धाः D °प्यभ्यूहं GZ अयणं G अणते C अणत्तं
D अणत्तं XZ अणत्तं. L. 5. G °त्थो D अज्जत्थो G. अट्टं D अट्टाट्ट X हिं (sic) for
किं BDFGZ अहेल्लो X दि for वि *edd.* इय (X एय Z यद्) BCFGZ अविअं D अचियं
X अविउं. L. 6. C अयणे GXZ अणत्तं D अणत्त BF वुज्जइ DZ बुज्जइ C तुज्जइ CXZ ए
for ण. L. 7. Y अलग्ग A विंचुअए BF विंचुअए C विंचुअए D विंचुअए G विंचुअए X विंचुअए
Z विंचुअए ARG अंबुं C (F !) अम्बु°. L. 8. C अक्कुट्टं D अंक्कु° A अज्जासियमंकिअ-
अवरुं Y अज्जासियं X °सियमं B °वरुंडि° C °अमक्कियअव° D अज्जासियमंकिअअवरुं-
डिया G अज्जासियमंकिअअवरुंडिया Z अज्जसियमंकिअअवरुंडिया BF परिरम्भ Z
परिरम्भो. L. 9. Z अलंका° BG अंबुसू CF अम्बु° D अम्बु° X अव° G अक्कुट्टं C °ट्टं
X अक्कुट्टं. L. 10. CGZ अंकिअं BFX °त्तं DGZ °डियं X अवरुंडिअं BCDF °डियश°
L. 11. D °धानिरो° X °रोधात्तु. L. 12. X अवरुंडइ BF अवरुंइ C °रुडिज्जइ BF अवरुंडि-
ऊण G इत्यादिप्रयोगयोग्यपि BF इत्यादिप्रयोग्यश्च D °योग्यः Z प्रयोगाश्च. L. 13. X थापि
Z पठिता GZ इति अं X नदतुगेधानूत्रा° CX °पठित्वादिह BDFGZ °पठित्वा इह.
L. 14. G निब° X निबद्ध.

अकुट्टकोवअंबुसुअलिणाण भयम्मि केवलमलगं ।

महिलावरुंडिआओ वीहन्ति विवेअअंकिआ मुणिणो ॥ ८ ॥ [११]

खग्गम्मि अणप्पो अल्लओ परिचिए पसुम्मि अक्कोडो ।

कयलोइ असारा आवणे अवारो अवारी अ ॥ १२ ॥

- 5 अणप्पो खड्डः । अल्लओ परिचितः । अक्कोडो छागः । असारा कदली ।
अवारो तथा अवारी आपणः ॥ यथा ।

णिव मा अक्कोडअसारअल्लयं कुण अणप्पमिमिणा हि ।

भरिआ अरिकरिमुत्ताहि दिसि अवारा विदिसि अवारीओ ॥ ९ ॥ [१२]

मोरे अल्लओ कुक्कुडे अलंपो अयालि दुडिणए ।

- 10 णिण्णेहम्मि अअंखो अज्झस्सं सविअमक्खए अणहं ॥ १३ ॥

अल्लओ मयूरः । अलंपो कुक्कुटः । अयाली दुर्दिनम् । अयालीति इका-
रान्तो लुप्तविभक्त्यन्तो निर्देशः । अअंखो निःस्नेहः । अज्झस्सं आकुण्टम् । अयं
धात्वादेशः । अज्झस्सइ । अज्झस्सिअं । इत्यादिप्रयोगदर्शनात् । पूर्वाचार्यानिरोधाच्चिह्न
निबद्धः । अणहं अक्षतम् ॥ यथा ।

- 15 अणहो अयालिमत्ताल्लेसु वि तं अअंख पिअपासं ।

गन्तुमसहो अलंपो व्व अप्पमज्झस्सइ त्ति पहिअजणो ॥ १० ॥ [१३]

L. 1. CFX अकु° BG अंबु° CDF अम्बु BFX °लग्ग. L. 2. BFG
°वरुंडणाउ CDXZ °व(Zच)रुंडियाउ CG वीहन्ति B चीहिन्ति or वीहि° F वीहिन्ति Z वाहन्ति
C विवेय° CDFGZ °अंकिआ X °अंकिणा. L. 3. Z अप्पणो cdd. (C!)
अल्लउ. L. 4. RF कयलीउ ACFYZ य. L. 5. X खड्डः BF, C. 1, hd.
GXZ अल्लउ. X कयली. L. 6. From अवारो to अवारीओ 1. 8 is
lost in X. L. 7. G. सा GZ °अल्लअं C इत्तिणा. L. 8. RCF भरिया D °मुत्ताहे
ABCFGZ °मुत्ताहिं GZ विदिसि G अवारी BF, C. 1. hd. (D!) अवारीउ. L. 9.
X अल्लो कुक्कुडे C कुक्कुडो GZ °डो CDY अलम्पो X अरुवो GYZ अआलि.
L. 10. AG णिण्णे° A असंखो G अयं° ADG अज्झस्सं F अइस्सं BCDFGY सविअंम् X
सविअं. L. 11. CF अलम्पो X अलव्वो BDFX कुक्कुटः B अयालि GZ अआली GZ अआ-
लीति X इयालीति G ईका° L. 12. X निर्देशाः BCDF निस्नेहः D अज्जास्सं. L. 13.
BF अज्झस्स D अज्ज° B अज्झस्सियं CFX °सियं D अज्ज° G °यानि°
BCDFXZ °रोधात्तु इह G. om. इह. L. 15. D अआलि° G °मेत्ताल° CXZ °मत्ताल° BF
°मत्ताल्लमुदितं D °मत्तोळ° Z वि D अयंस्स cdd. पियं. L. 16. CF अलम्पो X अलंखो BCF ख
D °ज्झस्सइ F °खस्सइ cdd. पहियं X °जणे.

अंजसमुज्ज् अद्वाओ मुकुरे अंछिअं च कट्टिअए ।

असिअं दत्ते सवसे अप्पज्जोऽणवसरम्मि अत्थक्कं ॥ १४ ॥

अंजसं ऋजु । अद्वाओ दर्पणः । अंछिअं आकृष्टम् । असिअं दात्रम् ।
अप्पज्जो आत्मवशः । अत्थक्कं अनवसरः ॥ यथा ।

अदायकराइ तुमं अंजसमइ असिअवंकभुमयाए ।

5

अंछिअहिअओ तम्मसि किं अत्थक्के अणप्पज्जो ॥ ११ ॥ [१४]

अकंदो आरक्खे अम्बकडक्खेसु अंबिरअवंगा ।

चन्दे अमयामयणिग्गमा य अदण्णअदण्णा विदुरे ॥ १५ ॥

अकंदो परित्राता । अंबिरं आम्रम् । अवंगो कटाक्षः । अमओ तथा ।
अमयणिग्गमो चन्द्रः । अमयणिग्गमशब्दस्यामृताभिर्गमो यस्येति व्युत्पत्तौ सत्यामपि 10
संस्कृतेष्वप्रसिद्धेर्दर्शित्वम् । अदण्णो तथा अदणो आकुलः ॥ यथा ।

अंबिरअकंदाए मयणदण्ण अमयणिग्गममुहीए ।

अमउग्गमम्मि खेळसु तरलअवंगच्छडाइ अदण्ण ॥ १२ ॥ [१५]

मच्छम्मि अंडओ अइरो आउत्तम्मि अंबडो कठिणे ।

अलयं विदुममइणी मग्गे अलिआत्थयारिआ य सही ॥ १६ ॥ 15

L. 1. CF °समज्जु D °समुज्जु X °समूज्जु Z समज्जु ABCFXZ अद्वाउ G अद्वा DY
अंछियं FX अछिअं G असिअं C (F!) कट्टिअए DZ कट्टि° G कट्टि° Y °यए. L. 2. DGY
असियं C (F!) सवसे X सचसे A अप्पज्जो BF इणवत्° C अणवत्° Z om. s. L. 3.
AB, C1. hd. FGXZ अद्वाउ B अंछियमा° CDXZ अंछिअमा° F अछियं आ° G अंछिय-
मारुणं CDFGXZ असियं. L. 4. D अप्पज्जो. L. 5. CDX अद्वाउ° GZ °कराय D °कराउ
G असमंजस D अजसम CGXZ असियं. L. 6. BCF अंत्थयिहियउ GXZ अंछियिहियउ.
D अंछियिहियओ, corr. 2 hd. to अंत्थि° D अच्छक्के C अणपज्जो D अणप्पज्जो.
L. 7. C आरक्खे X आक्खे BCF अम्ब° C °इरक्खे° G अंबकडक्खेसु X अंबडक्खेसु
BCDF अम्बिर° G अवरि°. L. 8. A °णिग्गमा Y °णिग्गमा (!) C °णिग्गमये X अधण° C
°अदण्णा. L. 9. GZ अंबिरं C अम्बिरं BF अम्बिरं om. आम्रम् BF आवंगे cdd. अमउ
corr. 2. hd. C. L. 10. X अम्मयणिग्गामो cdd. °शब्दस्य अमृ° CG °मृतात् नि° X
सत्तामपि L. 11. C (F!) अदणो तथा अदण्णो X अधणो. L. 12. G अवरि° B अम्बि° CF
अम्बि° Z अंचि° CDF °आक्कं° C मयणदण्ण BDG °निग्ग° X °गमुहीए Z °मुहीए. L.
13. C अमउ° G °उग° G °गत्थडाइ CFGZ अदण्णा D अदिण्ण. L. 14. A अंकउ
BF अडउ CGXZ अंडउ AGZ अंबडो B अम्ब° CDF अम्ब°. L. 15. C
अलयं A अलियाइछयारिआ BF अलिआछयारिआ CZ अलिआअत्थयारिआ (Z आ) D अलया-
अच्छरिआ G अलियाछयारिआ Y अलियाअत्थयारिआ X अलिआअच्छरिआ D om. व.

अंडओ मत्स्यः । अइरो आयुक्तः । ग्रामेशादिः । अंबडो कठिनः । अल्यं
विद्रुमः । कुटिलकेशवाचकस्त्वलकशब्दभव एव । अडणी मार्गः । अलिआ तथा
अत्थयारिआ सखी ॥ यथा ।

कूण अंडयच्छि भणिआइ अत्थयारीण अंबडा किमसि ।

5 कामाइरा किमलिए किं अडणीए स तुम्ह अलउट्टि ॥ १३ ॥ [१६]

अहरो असमे अजुओ सत्तच्छए अज्झओ सइज्झम्मि ।

अवगणणाए अगिला अवण्णअण्णत्तिअग्गहणा ॥ १७ ॥

अहरो असमर्थः । अजुओ सत्तच्छदः । अयमयुक्शब्दभव इति न वाच्यम् ।
संस्कृते हायुक्पर्ण इति दृष्टम् । यदि च पदैकदेशेन प्रयोगस्तदा सहृदयाः प्रमाणम् ।
10 अज्झओ प्रातिवेशिकः । अवगणना अवज्ञा । तस्यामगिला अवण्णं अण्णत्ती अग्ग-
हणं इति चत्वारि पदानि ॥ यथा ।

अजुअकुसुमे व्व कमले अगिला तीए विओअअहराए ।

अज्झय ण्हाणेऽवण्णं असणेऽण्णत्ती सहीसु अग्गहणं ॥ १४ ॥ [१७]

अयडोअंधू कूवे अणडअणाडाविणय- रा जारे ।

15 अविणयवईइ अडया तहा अहव्वा अडयणा य ॥ १८ ॥

L. 1. *cdd.* अंडउ corr. C 2. *hd.* X मत्स्यः X आयुः D आयुकयामे BCFG अंबडो D
अल्यं. L. 2. CX विद्रुमं D म *cdd.* कस्तु अलकं G *om.* अडणी मार्गः Z मयः *cdd.*
अलिआ. L. 3. BF अच्छं G अछआरिया C अत्थआरिया D अच्छरिया X अत्थरिआ. L. 4.
Z अंडमं *cdd.* भणियाइ BFX अच्छं C *om.* अत्थयारीण D अच्छरियाइण G अंबडा CD
अल्यं. L. 5. GZ कामाअरा C *om.* किमलिए G एडणीए G अलउट्टि C उट्ट F उट्टी.
L. 6. AX अज्जुउ RCDFFG अजुउ C सत्तच्छए *i.e.* त्थए ADG अज्जुउ BCXZ
अज्झउ F उज्झउ ADG सइज्जं C उज्झमि. L. 8. *cdd.* अजुउ; corr. 2. *hd.* C (X अज्जु)
D अयुग् शं C भवएव इति. L. 9. *cdd.* हि अयुं C दृष्ट दि व पदै BFG योगः. L. 10.
BGCF(?)X अज्झउ; corr. 2. *hd.* C. D अज्जओ *cdd.* अवगणणा CXZ अवण्ण G असत्ती
cdd. अग्गहणमिति. L. 12. CX अजुयं BFG विउअमहं C विउअहरं D विउगअहं
X विउअहहराए. L. 13. GZ अज्झअ RF अज्झय ण्हाणे C ण्हाणो Z ण्हावणं D अज्झयचणं
असणे (sic). In BF the avagraha here and in other passages is represented
by इ. Compare note on p. 9, 2. CGZ अण्णत्ती DX अणत्ती. L. 14.
A अयडो अंधू BF अयडोअंधू C अयडोअंधू DX अयडोअंधू C अडणं C
अविणयवरा Z अविणयवरा A जारे. L. 15. C अणयईइ D 2. *hd.* GZ ईए A तइ
C (F1) अहवा.

अयडो तथा अंधंधू कूपः । अन्धश्चासावन्धुश्चेति विग्रहे शब्दभवो अंधंधु-
शब्दः । केवलं सोऽन्धकूपवाची । अयं तु कूपमात्रवाचीतीह निबद्धः । ये त्वौणा-
दिकमंधंधुशब्दमिच्छन्ति तैरपि संस्कृते प्रयोगादर्शनादयं संग्राह्य एव । अण्डो
अणाडो अविणयवरो त्रयोऽप्यमी जारार्थाः । अविणयवई इति द्रोणः । अविनयवर
इत्यस्य व्युत्पत्तौ सत्यामपि संस्कृतेष्वपसिद्धेर्देशीत्वम् । एवं वक्ष्यमाणे अगुज्झहर- 5
अचिरजुवइ-इत्यादावपि वाच्यम् । अयं च षडक्षरोऽप्यर्थानुरोधात्षडक्षरेषूपात्तः ।
एवम् अडयणा-अण्णइअ-अक्कसाल-अणुदवि-अणोलय-अणुअल्लादिष्वपि वाच्यम् ।
अडया अहव्वा अडयणा त्रयोऽप्येते असतीवाचकाः ॥ यथा ।

अडए सुणाहि अयडे अणाडअडयणपिए सरसि काले ।

अंधंधुमविणयवराहव्वाठाणं तमित्थ अण्डो किं ॥ १५ ॥ [१८] 10

अग्घाणो अण्णइओ तित्तम्मि हडे अडाडअणुवा यै ।

गोसम्मि अणिल्लं तह अणोलयाणुदविअणुअल्ला ॥ १९ ॥

अग्घाण-अण्णइअशब्दौ तृमार्थौ । अण्णइओ दर्शनादावपि तृप्त उच्यते ।
तेनान्नचित इति व्युत्पत्तिर्नानुयोक्तव्या । अडाडो तथा अणुवो बलात्कारः । अणिल्लं
अणोलयं अणुदवि अणुअल्लं एते चत्वारः प्रभातवाचकाः ॥ यथा ।

15

मणमणुवेण हरन्तो अणुदविक्कुल्लारविन्दमयरन्दं ।

परिमलपाणग्घाणो व्व अणिल्लसमीरणो खिवइ ॥ १६ ॥

L. 1. C अंधंधू C अंधंधु° D °धू° G °धंधु° Z °भवोंधंधु°. L. 2. B °शब्द° Z
केवल CFX अंध° R °ध° G °वाचीदूतीह BCDFX °चीति इह Z °वाची इती° G
निव° C यच्चौणादिकमंध°. L. 3. Z. °प्रयोगदर्श° L. 4. G अनाडो. G अविणय° twice.
cdd. अविणयवर. L. 5. C °सिद्धे दे° cdd. वक्ष्यमाण CX अगुज्झ° D अंगुज° L. 6.
CFXZ अचिर° CX °जुव इत्य° BCFX °पि अर्था° CDX °रेषु पठितः । L. 7. DG
अडयणी X अडयणायाअक्क° CG अन्नइय BDFZ °इय C अअक्कसालु D अणुदवि CZ
आणालय X यणोलय D अणुयल्ला. L. 8. X वयोप्येते G वाचका. L. 9. CDX
अडये G अणाया° Z अणाडयअडय° CF °पिये. L. 10. G अंधंधुवि° Z °धुअविणय° (!)
CF °हव्वा GZ °हव्वागमणं CX °यणं D °गमणे GZ अडणो CX अणोड. L. 11. A
अल्लइउ BCDGFX अण्णइउ A तित्तम्मि (sic) C तित्तम्मि X तित्तम्मि ADX
हडे C अडडे अणु° D अणाड (sic). L. 12. BF °अल्लं. L. 13. BF अग्घाण-
इयशब्दौ CG अन्नइय XZ अण्णइय D अग्घाणाअणइय CG अन्नइउ BFXZ अण्णइउ
D अण्णइउ X °भादावपि C वच्यते. L. 14. cdd. तेन अन्न° Z °क्तव्या: CDG 2. hd. Z
अडाडा CG अणुउ C 2. hd. Z अणुओ. L. 15. CX अणोदयं Z अणुदव RCF अणुअल्ल
D अणुयल्ला, corr. from °ल्लो. L. 17. DGZ °ग्घाणु G च CX व.

रविणो अड्डाण्डाण्डातमरिउणो दंसणामयण्णइआ ।

अलिणाएहि कमलिणी गाइ व्व अणोलएसु अणुअल्लं ॥ १७ ॥ [१९]

अप्फुण्णं अहिसायं आपुण्णे अवडओ अ तिणारिसे ।

अवगूढं विलिए खणरहिए अवरिक्कअणरिक्का ॥ २० ॥

5. अप्फुण्णं तथा अहिसायं पूर्णम् । आक्रान्तवाचकस्त्वप्फुण्णशब्दः केनाप्फुण्णा-
वय [सिद्धहे० ४, २५८] इति सिद्धः । अत्र च त्र्यक्षरप्रकरणेऽन्यैरन्येऽपि शब्दा
उपात्ताः । ते चास्माभिः शब्दानुशासन एव साधिता इति नेह संगृहीताः । तथा हि ।
अच्छलं अनपराध इति संस्कृतसमः । अलसी क्षुमेत्यतसीशब्दभवः । अलाहि निवा-
रणे इति निपातेषूक्तः । तथा । अण्वइ राजते । अण्वइ भुङ्क्ते । अहेसि आसीत् ।
10 अट्टइ कथति । अईइ गच्छति । अण्वइ कर्षतीत्यादयो धात्वादेशेषूक्ताः ॥ अथ अहिसाय-
शब्दादारभ्य चतुरक्षराः ॥ अवडओ तृणपुरुषः । अवगूढं व्यलीकम् । अपराध इत्यर्थः ।
अवरिको तथा अणरिक्को क्षणरहितः । निरवसर इति यावत् ॥ यथा ।

धणअप्फुण्णो कलअहिसाउ अवडउ व्व सावगूढो सो ।

ता तस्स कहसु मं सहि अणरिक्कं अणवरिक्कं पि ॥ १८ ॥ [२०]

15

अण्हेअओ अ भन्ते खिण्णम्मि अवाडिअमण्डुओ चणए ।

अंतोत्तमहोमुहमाहंहाणं वण्णणाए अ ॥ २१ ॥

L. 1. BFGZ °संडिय GZ °मइल्लइया BF °मयणइया C °मयणाइया D °मइणइया X °मवण्णचया. L. 2. BCDF णाएहिं GZ गाय C om. अणोलएसु D अणुअल्लं. L. 3. A अप्फुण्णं G अप्फुल्लं D अकुणं A आपुणे Y आवुण्णे G °न्न cdd. अवडउ GZ य C °पुल्ले. L. 4. C °गूढिं D चिलिए A वल्लणं G om. अणरिक्का. L. 5. B अप्फुणं D अकुणं GZ अप्फुल्लं X अहिसायं Z आकांतं cdd. °वाचकस्सु अं GZ अप्फुल्लं CX °प्फुण्णां. D. °कुणां L. 6. RF °दयः G °प्रकारणे D °प्राक् X °प्रकरले BCFX अन्यैरं D om. °न्यैरं X om. अन्ये. L. 7. CDGXZ °त्तास्ते G शासनम् B °ने. L. 8. C अत्थल्लं Z अथल्लं Z °राधः cdd. क्षुमेति In B अलसी क्षु° twice. L. 9. Z निपातेषुक्तः D अण्वइ C अण्णइ X अण्वइ X अहेहि. L. 10. D अट्ट DX कथयति X गच्छ इति X अंचइ G °षूक्ता इति Z °शेष्युक्ता इति. For all these words compare the Index of the Siddhahemacandram. G अथ हिं. L. 11. cdd. अवडउ X अवगूढं XZ व्यलीकम् X ° राधमित्यर्थः. L. 12. X °रहित. L. 13. RF धणुं D धणयअकुणो GZ अप्फुल्लो D अहिकलसाउ Z °साओ CX वडउ D वाडउ GZ अवऊढो. L. 14. BF यणरिक्कं G °रिक्क. L. 15. D उण्हे G अन्नें X अल्ले ACDFX °अउ AGYZ य GZ सिक्खम्मि ADXYZ °डियमं BF मडणुइउ G अवडिओयमं BCDFGX °इउ. L. 16. C °मुह-
विमिह्णं ACDGXYZ °मभिहां C वण्णणाएसु D वण्णणए Y वण्णणाए ACDGXYZ य.

अण्हेअओ भ्रान्तः । अवडिअं विन्नम् । अणुइओ चणकः । अंतोहुत्तं अधो-
मुखम् । अहिहाणं वर्णना । यद्यप्यभिधानशब्दः संस्कृतेऽपि दृश्यते तथापि
संस्कृतानभिज्ञप्राकृतज्ञमन्यदुर्विदग्धजनावर्जनार्थं संगृहीतः । एवमन्यत्रापि संस्कृत-
भवशब्दसंग्रहे न्यायोऽभ्यूहः ॥ यथा ।

अंतोहुत्तो चिन्तसि अहिहाणं तीइ वणिअउत्त सया ।

अणुइअविक्कयणे अवडिओ अ अण्हेअओ तओ तुमयं ॥ १९ ॥ [२१]

अवहेअं अणुकम्पे अवत्थरा पायघार्याम्म ।

अवलिअमसच्चमरिहइ णूणं अम्माइआ य अणुगाए ॥ २२ ॥

अवहेअं अनुकम्प्यम् । अवत्थरा पादघातः । अवहत्थरा इत्यन्ये । अवलिअं
असत्यम् । अरिहइ नूनमित्यर्थे । अम्माइआ अनुमार्गगामिनी ॥ यथा ।

10

अम्माइआइ दिण्णावहेअ तुह रे अवत्थरारिहइ ।

णावलिअं जं जाव य रसेण तं किसलिओ असोउ व्व ॥ २० ॥ [२२]

अत्थुवडं भल्लाए छीरे अलिआरमवलर्यं गेहे ।

अवहट्ठो गव्विअए अणुसूआ णिअडपसवाए ॥ २३ ॥

L. 1. G अण्हेअओ X भ्रान्तः Z अण्हेअओ BFX °अउ C अण्हेअउ D उण्हेअओ G अवडिओ
X अवडिअं Z अवडिअं BF सिण्णं X विन्नम् CDFGX अणुइउ G अतोहुत्तमधो° C अतोहुं
X अंतोहुत्तं D अंतोमुहुत्तां Z °हुत्तमधो°. L. 2. DGXZ अभिहाणं C अभिहाणीं BCDFX
यद्यपि अभि° X om. शब्दः BF om. °पि दृश्यते तथापि X om. दृश्यते. L. 3. G
संस्कृतानभिप्रायज्ञमन्ये दुर्विदग्धजनावर्जनार्थसं BF संस्कृतानभिज्ञप्राकृतज्ञमनादुर्वि° C संस्कृतान-
भिज्ञप्राकृतन्यमज्ञदुर्वि° D संस्कृतानाभिज्ञाप्राकृताज्ञादुर्वि° X °प्राकृतस्यमज्ञ° Z संस्कृतानभिप्रायज्ञमन्ये
दुर्विदग्धजनार्थं. X संगृहीताः. L. 4. Z संग्रहोपायो X अभ्यूहः. L. 5. CDX अभि°
BCFGXZ वणिय° D वाणाया° Z मया. L. 6. cdl. अणुइय° X °विक° BFGZ अवडिउ
CX अडविउ D अचडिउ GZ य CG अण्हेअउ BF °अउ Z °यओ X अण्हेउ BCFGX तउ
D तुमइ. L. 7. cdl. अवहेअं DXY अवच्छरा A °रो. L. 8. BCFGXYZ अवलियम° G
°सक्कन° Y °मरहइ X मूणं A णूणं G अम्हा° cdl. °इया D इ° for य X मणुगाए. L. 9.
cdl. अवहेअं From अवहेअं to नूनमित्यर्थे l. 10. is omitted in X. B अणु° D अवच्छरा D
अवहच्छरा BCFGZ अवलियं D अचलियं. L. 10. D वनमित्यर्थे G °थं CZ °थं: BCDFX
अम्माइया G °इइया Z °इया. L. 11. cdl. °इयाइ G दिन्ना° cdl. °हेय G अवच्छरा° D
अवच्छरा°. L. 12. G गोव° Z गोव° cdl. °लियं D om. जं D इ° for य CX किसलउ Z
किसलओ BDFG °लिउ BF om. असोउ D असेलिउअ C °च्च. L. 13. ADG अच्छु°
C °छी D अंच्छोर G लीरे BCFXZ अलियार° D अल्लार° D °वलियं X °मावलर्यं.
L. 14. C अवहेट्ठो DGZ °ट्ठो C गव्विअए GZ °यए cdl. अणुसूया णियड°.

अत्थुवडं भल्लातकम् । अलिआरं दुग्धम् । अवलयं गृहम् । अवहट्ठो गर्वितः ।
अणुसूआ आसन्नप्रसवा ॥ यथा ।

जइ अलिआरं वञ्छसि ता अवलए रक्ख धेणुमणुसूअं ।

अवहट्ठ अण्णहा सा मरिही अत्थुवडसंकुले रण्णे ॥ २१ ॥ [२३]

5 अरिअल्ली सडूले कट्टणरज्जुम्मि अवयाणं ।

सिरचित्तपट्ठिआए अणराहो अइणिअं च आणीए ॥ २४ ॥

अरिअल्ली व्याघ्रः । अवयाणं आकर्षणरज्जुः । अणराहो शिरसि चित्रपट्टिका ।
अइणिअं आनीतम् ॥ यथा ।

चालुक्क तमवगण्णइ दिसअणराहिअ जसाणुरायं जो ।

10 णरअरिअल्ली सकण्ठे अवयाणं अइणिअं तेण ॥ २२ ॥ [२४]

अहिविण्णा कयसावत्ता दुइन्तोसहे अलमलो अ ।

अणुसुत्ती अणुकूले अहोरणं उत्तरिज्जम्मि ॥ २५ ॥

अहिविण्णा कृतसापत्न्या । अलमलो दुर्दान्तवृषभः । अलमलवसहो इति सप्ताक्षरं
नामेति गोपालः । अणुसुत्ती अनुकूलः । अहोरणं उत्तरीयम् । अवरिल्लशब्दस्तूत्तरीय-
15 वाचकः शब्दानुशासने साधित इतीह नोक्तः ॥ यथा ।

L. 1. B अत्थुवडं D अच्छुं *cdd.* अलियारं DGZ °हट्ठो C °हट्ठो X गर्जितः.
L. 2. BCFGXZ अणुसूया D °सूया. L. 3. *cdd.* अलियारं (X अलियारिं) DZ
तावलये C अवलये रक्खं D धेणू अणुसू BCFGXZ °सूयं. L. 4. G °हट्ठमन्नहा C °हट्ठ
अण्णवा Z °हट्ठमण्णहा C मारिही DG अच्छुं C अछुं G °संकुलरन्ने. L. 5. CG
कट्ठणं XZ कट्ठणं C °रज्जुम्मि. L. 6. G °पट्ठिं *cdd.* °याए G अणराउ From
हो in अणराहो to अ in अणुसुत्ती 1. 12 omitted in X. ABCFGYZ
अइणियं D अइणीयं C याणिए. L. 7. G अरियल्ली व्याघ्रा X व्याघ्रः CX सिरसि
G °पट्ठिं. L. 8. C अइणीयं । आणीयं । आणीतं । D अइणीइं X अइणीतं BFGZ
°णियं. L. 9. B वाचुक्क X चाउक्क D चालक्क °गणइ BCFX °राहिय. L. 10. X नरं BF *om.*
स *cdd.* अइणियं. L. 11. G °वित्ता D °वण्णा GY य. L. 12. ACG अणुसुत्ती Y अणुसुत्ती
X णुसुत्ती °रिज्जम्मि. L. 13. ZG °विन्ना D °विणा X °चण्णा G °सापत्न्या B °पत्त्या
CF °पत्त्या D पान्त्या GZ °वसभो B *om.* इति. L. 14. C अणुसुत्ती G अवरिल्लं
अहोरणं च उत्तं In GZ the words from अवरिल्लं to नोक्तः are omitted here, but
given after तीए in line 2, p. 15. Z *om.* साधित BCDXF °ब्दस्तु उत्तं.

अलमलसम अणुसुत्ती कंहं तुमं मुञ्च मञ्ज अवरिच्छं ।

मूढ तए परिहिअमहिविण्णाइ अहोरणं इमं तीए ॥ २३ ॥ [२५]

अवडुअवअण्णा उक्खलए चीरीइ अरलाया ।

अइरिम्पो कहवन्धे कच्छावत्थम्मि अवअच्छं ॥ २६ ॥

अवडुओ तथा अवअण्णो उदूखलम् । अवअण्णं इत्यत्र तृतीयाक्षरं हकारं केचि- 5
त्यतन्ति । अरलाया चीरी । अइरिम्प इति म. ॥ १२५ ॥ कारसंयोगान्तः कथाबन्धार्थः ।
लिपिदोषापभ्रष्टास्तु पकारद्वयसंयोगं केचित्पठन्ति । अवअच्छं कक्षावस्त्रम् । कक्षे-
त्यन्ये ॥ यथा ।

अवअण्णघडणमवडुअकण्डणमवअच्छमित्तपरिहाणं ।

अरलायगुञ्जिरणिउञ्जवसणमिअ तुह रिऊण अइरिम्पो ॥ २४ ॥ [२६]

10

अक्खलिअं पडिफलिए अलीसओ सागरुक्खम्मि ।

अहिरीओ विच्छाए अगगक्खंधो रणग्गधुरा ॥ २७ ॥

अक्खलिअं प्रतिफलितम् । अलीसओ शाकवृक्षः । अहिरीओ विच्छायः । अगग-
क्खंधो रणमुखम् ॥ यथा ।

अगगक्खंधपलायणअहिरीआ कुमरवाल तुह रिउणो ।

15

ओवीहन्ति अलीसयणिउञ्जअक्खलिअअप्पसदे वि ॥ २५ ॥ [२७]

L. 1. G अणुमुत्ती C °स° G तुमं X तुमं BF सुचं. L. 2. cdd. °हियम°
C °हियवि° X °विणाइ. L. 3. ABCFY अवडुय° A °अवउन्ना BDF ओक्खलए
C उरुक्ख° BCDF वीरीइ Z अरयाला. L. 4. B अइरिपो X इरिपो Z
कत्थाव° AGZ अवअत्थं C अयअच्छं X अवयत्थं. L. 5. CDG अवडुउ
X अवमुउ G °अन्नो BD उदूषलं X अदूखलम् BCDFZ °अणमित्यत्र G °अन्नमित्यत्र
X °अणमित्यत्र X केचित्...ति L. 6. Z अरयाला BCF वीरी BFZ अइरिप
CX अइरिम्प corr. C 2. hd. X °संदेगांतः L. 7. C °दोषो° X °पाठंति X
अवअत्थं. L. 8. G °न्यन्यं. L. 9. G अच° GZ °अन्न° D °यन्न° BCDF अवडुय° GZ
°अत्थं CX °यच्छं. L. 10. BCFX °गुंजर° G °णियोज° D °णिवोजा° Z °णिवोज° cdd.
इय (D इया) GZ मइरिम्पो B अइरियो F अइरिपो. L. 11. cdd. अक्खलियं (C अरुक्ख
and so generally) ACDFX अलीसउ. L. 12. AFXZ अहिरीउ C अहिरीओ
D अहिरीउ C वित्थाए G मिच्छाए A °क्खंधा .C. 1. hd. °क्खंधो A °धुरं. L. 13.
cdd. °लियं (X °लितं) BCFGX अलीसउ D अलिसओ X साक° BCFGX
अहिरीउ D अहिरीओ. L. 14. C °संधो. L. 15. BCF अगगक्खंध° CGXZ °अहिरीया
D °रिआ D कुमार° Z कुमारदाल. L. 16. DG ओवीहंति BZ उवी° C (F !) X उवी°
C अलि° cdd. °लियं C वी.

२ ण्णमयं पुणरुत्ते अंगालिअमुच्छुसयलम्मि ।

अवरोहो अवराहो अ कडीह अवालुआ सिक्के ॥ २८ ॥

अण्णमयं पुनरुक्तम् । अंगालिअं इक्षुखण्डम् । अवरोहो तथा अवराहो कटी ।
अवालुआ सूक ओष्ठपर्यन्तः ॥ यथा ।

5 अण्णमयं अंगालिअरसणेण अवालुआ फुडं फुडइ ।

इअ अवराहिणि अहरं अवरोहठिआ तुह पियामो ॥ २९ ॥ [२८]

पूरम्मि अग्गवेओ अहिआरो लोगजत्ताए ।

चोरे अदंसणो कविकच्छूए अप्पगुत्ता य ॥ २९ ॥

अग्गवेओ नदीपूरः । अहिआरो लोकयात्रा । अदंसणो चौरः । अप्पगुत्ता
10 कपिकच्छूः ॥ यथा ।

सरिआण अग्गवेओ अदंसणा तह य अप्पगुत्ता य ।

दूमन्ति शक्ति लोअं अहिआरविरोहिणो हि खला ॥ ३० ॥ [२९]

अवगदमुरुम्मि दिट्ठे अज्झसिअं चञ्चले अणेकज्झो ।

गहभयरुण्णे अहिसिअमवदुसं उक्खलाइम्मि ॥ ३० ॥

15 अवगदं विस्तीर्णम् । अज्झसिअं दृष्टम् । अणेकज्झो चञ्चलः । अहिसिअं ग्रह-
शङ्कारुदितम् । अवदुसं उलूखलादि शूर्पप्रायमुपकरणजातम् ॥ यथा ।

L. 1. D अण्णमायं GZ अन्नमय C 1. hd. om. ण्णमयं पुण A पुणरु F पुनरु G
आंगां D इंगलिं X अगालिं cdd. °लियं C °मुच्छं X °मिच्छुसंडंमि. L. 2. ACF
अवरोहो अवरोहो D °राहो °रोहो Y य GZ कडीहि यवा ABCFYZ °लुया. L. 3. GZ
अन्नमयं BCFGXZ अंगालियं D इंगालियं D अवरोहो तथा अवरोहो X अवराहे In C तथा
अवरा is wanting. L. 4. BCFGZ अवालुया DGX उष्टं BCF उष्टं G °पयतः C
°पर्यन्तः. L. 5. GZ अन्नं cdd. अंगालियं CX °रसेण C अवाडुया X अवाडया BDFGZ
°लुया BF फुडं G फुडइ C पुडइ. L. 6. X इ for इअ cdd. °ठिया G पियामे BF पियामे
CXZ पियामे D यियामे. L. 7. ACDX अग्गवेउ G °वेरो ABCFYZ अहियारो D
अहेआरो Y लेयजत्ताए. L. 8. C °गुत्ताए G °युं. L. 9. cdd. °वेउ cdd. अहियारो G चोर
CF चोरः. L. 10. G °कच्छू B °कत्थूः. L. 11. cdd. सरियाण cdd. °वेउ G
दंसणा CD अदंसणो. L. 12. cdd. °लोयं BCFGXZ अहियारं. L. 13. G
दिट्ठे D अज्जं cdd. °सियं X चले A °कछो CD °कज्जो. L. 14. AZ गयं
G °रुत्ते cdd. °सियं G °यअव A °वदुसं D °वदुसं X °वदुसं Y °वदुसं Z °वदुसं G
°ल्लायम्मि. L. 15. D अज्जं cdd. °सियं CD °कज्जो G अणहिं cdd. सियं. L. 16. B
°संकां X °शंकादिरुदिं Z अवदुसं C सूयं X °करणं.

चइअ अवहुसकम्मं कामग्गहअहिसिअं कुणन्तीए ।

अज्झसिअमणेकज्झं अवगदणयणाइ संभरिमो ॥ २८ ॥ [३०]

अब्भायत्तो पञ्चागयम्मि अब्भक्खणं अजसे ।

कावालिए अगहणो अंगुत्थलमङ्गुलीअम्मि ॥ ३१ ॥

अब्भायत्तो प्रत्यागतः । अब्भायत्थो पश्चाद्गत इति तु गोपालः । अब्भक्खणं 5
अकीर्तिः । अगहणो कापालिकः । अंगुत्थलं अङ्गुलीयम् ॥ यथा ।

अब्भक्खणमगणन्ता विमुक्कअंगुत्थलाइआहरणा ।

अगहणवेसा रणओ अब्भायत्ता भमन्ति तुह रिउणो ॥ २९ ॥ [३१]

उच्छुअदन्तवणछणे अवयारो अवहडं मुसले ।

अंगुलिणी फलिणीए अहिसंधी पुणपुणक्करणे ॥ ३२ ॥

10

अवयारो माध्यामुत्सवविशेषो यस्मिन्निक्षुदन्तधावनाद्याचारः क्रियते । अवहडं
मुसलम् । अंगुलिणी प्रियङ्गुः । अहिसंधी पौनःपुन्यम् ॥ यथा ।

अगुलिणिसामलेहिं अवहडदसणेहि कुज्जरिन्देहिं ।

अहिसंधिउच्छुअसणे को अवयारे वि कुणइ पडिसिद्धि ॥ ३० ॥ [३२]

अहिवणं पिअरए पायत्ताणम्मि अद्धजंघा य ।

15

अद्धाभरणे मोत्तिअरयणा अज्झोल्लिआ णाम ॥ ३३ ॥

L. 1. BF' चइअव° G चइयमव° Z चइयमवहुस° X कामगाह° C °गेह° GZ °महि° cdd.
°सिअं (X °सिअ) C कुण° . L. 2. D अज्ज° cdd. °सियम° CD °कज्जं CX °नयणाइ Z °णाइ.
L. 3. A अत्ताअत्तो CXY अज्झाअत्तो D °अत्तो A अभक्खणं BCF °अज्झ° . L. 4.
DX अंगुच्छल° cdd. लीयंमि (GYZ °यम्मि). L. 5. C अज्झाअत्तो D °अत्तो X °बन्ते
GZ अब्भाअत्तो BF' अब्भायच्छो C अज्झाअत्थो D अब्भाअच्छ X अज्झा° BGX °द्वतः C
अज्झाअत्ताणं X अज्झाअत्ताणं D om. अब्भ° . L. 6. D गुच्छलं X अंगुच्छलं C अंगुलीयं.
L. 7. C अज्झाणम° X अज्झा° C विक्क° D विमुक्क° DX °गुच्छ° . L. 8. CFGX रणड
D रणाड CX अज्झाअत्ता D अब्भाउत्ता G भमन्ति D गमन्ति X भवन्ति G रिउणा Z रिउणे.
L. 9. cdd. उच्छुय° . L. 10. C पुणक्करणे . L. 11. X माध्या उ° cdd. °विशेषः X
°द्वतःनाद्याधारः BCDF °यावारः . L. 12. C om. अंगु° मि° BCDF °पुण्यं . L. 13.
G अवयण° cdd. °दसणेहिं B कुंत° C °न्देहिं X °रिंदेति . L. 14. BCF अहिसंधेउ°
C °कुयसणे C वि B पडि° F पडिसिद्धि G °सद्धि D °सिद्धि Z °सद्धि L. 15. Y अहिवणं
G पिअरए D पायत्ताणं वि BCF पायत्ता C अद्धजंघा F अद्ध° X °जंघए . L. 16. C
अद्धाभरणे cdd. मोत्तिअ° (Y मुत्तिअ°) A अज्जो° D उज्जोल्लिया ABCFGYZ °ल्लिया
X °ल्लिया X नाम Z णोमा.

अहिवर्णं पीतरक्तम् । अद्धजंघा मोचकार्ख्यं पादत्राणम् । अज्जोह्लिआ
क्रोडाभरणे मौक्तिकरचना ॥ यथा ।

घुस्सिण्णहिअओ अज्जोह्लिअभूसिआउ जाउ पुरा ।

तुह रिउवहूउ ताओ भमन्ति चइअद्धजंघिआउ वणे ॥ ३१ ॥ [३३]

5 अइहारा विज्जू सण्णिअमद्धक्खिअमसंगयं वत्थे ।

अद्धक्खणं पडिअत्थल्लत्तयं तह विसंदुलयं ॥ ३४ ॥

अइहारा विद्युत् । अइराहा इति त्वचिराभाशब्दभवः । अद्धक्खिअं संज्ञा-
करणम् । असंगयं वस्त्रम् । अद्धक्खणं प्रतीक्षणम् । परीक्षणमिति केचित् । अवत्तयं
विसंस्थूलम् ॥ यथा ॥

10 अइहारुज्जोए णं कस्स वि अद्धक्खिण्ण चलिआ सि ।

सहि कुण अद्धक्खणयं अवत्तयमसंगयं च संठवसु ॥ ३२ ॥ [३४]

कञ्चीइ अंतरिज्जं अहिकखणं तह उवालम्भे ।

अंतीहरी अ दूईइ दिसाए अक्खवाया वि ॥ ३५ ॥

अंतरिज्जं कटीसूत्रम् । अहिकखणं उपालम्भः । अभीक्षणमित्यन्ये । अंतीहरी

15 दूती । अक्खवाया दिक् ॥ यथा ॥

आलि गलिअंतरिजे अहिकखणं तस्स मे कहन्तीइ ।

उवगरिअं अंतीहरि किमक्खवाया पुलोएसि ॥ ३३ ॥ [३५]

L. 1. G अहजंघा CFX अद्ध D अज्जो cdl. °ह्लिया. L. 2. C °भरणम्.
L. 3. CDEFGX °वणिण्याउ BC 2. hd. Z °याओ D °अज्जो cdl. °ह्लियं cdl.
°भूसियाउ. L. 4. R रिओ° CD °वहुउ° CGX ताउ, om. D. CDX वइ° CFX °अद्ध°
BCF °जघियं G °जंघियाउ (sic) D °जाघायाउ X °जंघियाउ Z °जंघियाउ G ण for वणे.
L. 5. D विज्जू G विज्ज ABCFY सण्णयम D सान्नियाम G सान्नयम X सणियम°
C मत्तिसयम G मत्थक्खि न्नयमसंगयं (sic) F °अद्ध Z °अमक्खियम° ABDXY °विसयम°
C वत्थो D वत्थि Z वत्थे. L. 6. C (F !) अद्धक्खणं G अद्ध C पडिस्स X पडिक्खणं
पडिक्खणं G °वत्तणं A विसं । मूलयं Z विसंत्तयं. L. 7. cdl. इति न् अचि° D °शब्दा
(om. भवः) C अस्सियं Z अक्खियं F °अद्ध BDEFGX क्खियं. L. 8. CF अद्ध°
G अवत्तणं X अवत्तयं. L. 9. CG °स्थूलं °BZ विशं F विशंस्थूलं. L. 10. X अइर-
ज्जो° G °ज्जो णं CF अद्ध° CFGXZ वलिया B वलिआ D चलिया. L. 11. BX
सहि कुण GZ मद्ध° CF अद्ध° B व BF संववसु D संवचसु. L. 13. Y य X अंताइ दूईइ
G दूता. L. 14. C कटि° G उवा°. L. 15. X दिग्. L. 16. BCFGX गलियं°
DGXZ कटिरी. L. 17. cdl. °गरियं D पलो° C °णमि.

अवरिजो अद्वितीयो अद्विज्जे कोवे अहिअलमवलुआ य ।

अवठंभो तम्बोले विरहे अवहायअवयरिआ ॥ ३६ ॥

अवरिजो अद्वितीयः । अहिअलं अवलुआ च कोपः । अवठंभो ताम्बूलम् । अवहाओ तथा अवयरिओ विरहः । अयं च पञ्चाक्षरोऽप्यर्थानुरोधाच्चतुरक्षरेषु निबद्धः । एवमुत्तरत्रापि ॥ यथा ।

अवठंभेऽहिअलो कमलेऽवलुआ तीइ हवइ अवहाए ।

सुहयावरिज तुह पुण अवयरिण होइ किं ति ण हु मुणिमो ॥ ३४ ॥ [३६]

अंजणिआंजणईसं अंजणइसिआ य ताविच्छे ।

अंबसमी अवममिआ तिम्मिअपरिउसिअकणिकाए ॥ ३७ ॥

अंजणिआ अंजणईसं अंजणइसिआ च तापिच्छम् । अंबसमी तथा अवसमिआ 10 स्तीमितपर्युषितकणिका । अंबसमीत्यत्र सकारमकारयोर्व्यत्यये अंबसमीति केचित्पठन्ति । तत्र केषांचिद्भ्रमोऽभ्रमो वेति बहुदृश्वान एव प्रमाणम् ॥ यथा ।

- L. 1. Z अद्विज्जे G कोवे D कोवे ABDEYZ अद्विज्ज cdd. लुया. L. 2. AB अवठंभो G अववभो D अवउभे X अवहाइ ABCDEFYZ यरिया E अरिअ. L. 3. C अद्वितीयः G अद्विज्ज BF अद्विज्ज C अल D अहिला XZ यल cdd. लुया G अवठंभो BF अवठंभो C ल. L. 4. C. 1. hd. GXZ अवहाउ B अचरिओ C अवयरिउ 2. hd. रिओ DX अवअरिउ G अवयरिउ BDX जिव अ CDGZ रोधात् चतुं X रोधात् चतुं. L. 6. BCFGX अद्विज्जो Z अद्विज्जो D हिया C कमले BCFGZ वलुया D वलुया C ताइ CGZ एयाए (sic). L. 7. C सुहवाव X र्जिजं CG तुह D सुण C होइ BDEF किं तु cdd. न X मुणिमा. L. 8. A अंजणियां अंजणं BF अंजणिया अंजणइसं CYZ अंजणिया अंज D अंजणियां अंजणाईसां E अंजणया अंजण G या अंजण X अंजणिया अंजणई A अंजणइसि ABCDEFGYZ सिआ E ईसिआ Z अ C ताविच्छे. L. 9. ABF अंब DG अम्ब C om. from अंब to कणिकाए ABCDEFGXYZ ममिया A तिम्मिअ BDE तिम्मियं BFYZ परिओसियं D पुरिओमिय E परिओसिअ AXYZ कणिकाए. L. 10. C om. from अंजणिआ to तापिच्छम् BDEF अंजणिया X अंजणई BF ईज्जं D ईसिं BF अंजणमिया च D ईसिया च ताविच्छे X ईसिया च तापिच्छे Z ईसिया य ताविच्छं G य ताविच्छं DG अम्ब B अंब C (F !) अम्ब D om. तथा G अवसमी XZ समिया. L. 11. X स्तामितपर्युषितं C om. पर्युषित BCFGZ कणिका BG अंब CD (F !) अम्ब G वकार G अम्ब B अंब CD (F !) अम्ब. L. 12. X अत्र केषांचित् भ्रमो वेति BD अम्बो, C 1. hd. om. भ्रमो D बहुश्रुता.

अंजणिअरुइं कण्हं अंजणइसिआलयाहरे वटुं ।

मुच्चइ गोववहूए अंबसमी अद्धपक्का वि ॥ ३५ ॥

विअलन्तवाहकजलकलुसिअअवसमिअपिण्डयं पइणो ।

अजणईससवण्णं पाहिज्जं किज्जइ वहूए ॥ ३६ ॥

- ३ अत्र केचित् । अच्छोडणं मृगया । अलिंजरं कुण्डम् । अमिलायं कुरण्टककु-
सुमम् । अच्छभल्लो ऋक्षः । इत्यपि संगृह्णन्ति । तत्संस्कृतभवत्वादस्माभिर्नोक्तम् ।
यत्तु । अच्छभल्लो यक्ष इत्याह तद्बहुभिरनुक्तत्वादस्माभिरुपेक्षितम् । तथा । अइ-
च्छइ अकुसइ गच्छति । अवक्खइ पश्यति । अप्पाहइ संदिशति । अक्खोडइ अंसिं
कोशात्कर्षति । अभिइ संगच्छते । अग्घाडइ अगधवइ अंगुमइ पूरयति । अडुक्खइ
१० क्षिपति । अवहेइ रचयति । अवुक्कइ विज्ञपयति । अणच्छइ अयंछइ कर्षति ।
अल्लत्थइ उल्लिपति । एते धात्वादेशेषु शब्दानुशासनेऽस्माभिरुक्ता इति नेहोपात्ताः ।
न च धात्वादेशानां देशीषु संग्रहो युक्तः । सिद्धार्थशब्दानुवादपरा हि देशी साध्यार्थ-
पराश्च धात्वादेशाः । ते च त्यादि-तुम्-तन्यादिप्रत्ययैर्बहुरूपाः संग्रहीतुमशक्या इति ।
तथा अवज्झाओ उपाध्याय इति उपाध्यायशब्दस्य प्राकृतमपभ्रष्टमिव रूपमिति
१५ नेहोपात्तम् ॥ [३७]

L. 1. *cdd.* 'णिज' *cdd.* 'इसिया' († दहं C दटुं D दटुं. L. 2. DG मुच्चइ (†X अंब B अम्ब CD (F) अम्ब C अट्टपिका X अट्टपिका B अट्ट DZ पिका. L. 3. BDEFX वियलन्त C विलयन्त BCFGX 'वाह' D 'कजल' Com कजल *cdd.* 'कलुसिय' *cdd.* 'समिय' (X 'समिय') X पइणे. L. 4. X 'सवणं पदिज्जं किज्जए. L. 5. GZ अंविलयं D अमियाल BF कुरण्डक DX कुरण्टकु. L. 6. C अज्ज Z अक्खसल्लो D om. here from इत्यपि to अच्छं but has these words after नेहोपात्तम् l. 15. G 'गृह' X 'नेर्कि. L. 7. CDGZ यत्तु X अत्तु D 'मिल्लो G अक्षः Z यक्षः D शाताः. L. 8. C अकुसइ X अकुसइ G गच्छइ X अवक्खइ G पश्यति for संदि. L. 9. G अक्खेइ CX अजिस् DG अग्घावइ C अडाइ D अंगुमाइ GZ पूरयते G अडुक्खइ B अट्टु or अट्टु CF अट्टु D अट्टु Z अडुक्खइ. L. 10. G क्षपति D आवह्वारवइ रचं G अववुक्कइ BFX अचुं C अबुं D अक्कोइ Z अचुक्कइ D आणच्छइ BF अच्छइ Z अणिच्छइ G अचंलइ C अचंइ D अयांछइ, om. BF. L. 11. BF अल्लत्थइ C अल्लत्थेइ D अच्छत्थइ XZ अच्छत्थइ, om. G. G, om. उल्लिं X अस्माभि. L. 12. X 'वादापरा. L. 13. CDGXX 'देशास्ते X 'स्यादि-तु-तयादि' C -तु- B सगृही DX संटु. L. 14. († अवज्झाओ GX उवज्झाओ D अवज्जं BF 'प्यायः X 'मपमृष्ट. L. 15. X तेहो.

॥ अथ अवसमिआशब्दादारभ्य पञ्चाक्षराः ॥

अवकीरिअं विराहिए अंकुसइअमङ्कुसायारे ।

अवलावम्मि अवल्लावओ अ अणहारओ खल्ले ॥ ३८ ॥

अवकीरिअं विरहितम् । अंकुसइअं अङ्कुशाकारम् । अवल्लावओ कप्रत्यया-
भावे अवल्लावो अपलापः । अणहारओ खल्लम् । निम्नमध्यमित्यर्थः ॥ यथा ।

5

किं कुणसि अवल्लावं भाले अंकुसइआ णहा तुज्झ ।

अणहारगण्डजीए तं मा अवकीरिअं कुण खणं पि ॥ ३७ ॥ [३८]

अवपुसिओ संघटिए अवचुरणं कांहभङ्गिगभणिअम्मि ।

अच्छिवडणं णिमीलणमण्णोसरिअं अइक्कन्ते ॥ ३९ ॥

अवपुसिओ संघटितः । अवचुरणं क्रोधे सति भङ्ग्या भणितम् । अच्छिवडणं 10
निमीलनम् । यद्यप्यक्षिपतनशब्दस्येदं रूपं संभवति तथापि संस्कृते तदप्रसिद्धमितिह
निबद्धम् । अण्णोसरिअं अतिक्रान्तम् ॥ यथा ।

पासिअ सहि किमिह जुत्तं चिरअवपुसिए पिअम्मि अवचुरणं ।

कायव्वमच्छिवडणं अण्णोसरिआवराहस्स ॥ ३८ ॥ [३९]

अवयक्खिअमवयच्छिअमज्झवसिअमवि णिवाइअमुहम्मि । 15

असरासओ खरहिए अगंडिगेहो अ जोव्वणुम्मत्ते ॥ ४० ॥

L. 1. CDX om. अव BDE समिया CX सामिय G मियादार . L. 2.
ABCDEFGXYZ कीरियं GZ विहाणे X विगहिएहिए ABCDEFGYZ सइय . L. 3.
C 1. hd. DGXZ वड ADGYZ च om. X. AGXZ हारउ X बिह्लं . L. 4.
edd. कीरियं GZ विहृतं X विगहय BCFGXZ अंकुसइअं CXZ अंकुसाकारं BF अंकुशा
चारं CX अवलावउ GZ वड D अवल्लावो . L. 5. G अवल्लाव Z अवल्लाओ CDGX
हारउ BCFG खल्लं Z निम्नं मध्यं . L. 6. D वअ (sic) CX लामे D सइया D
तुज्झ . L. 7. X ने for ने edd. कीरियं (G य) Z कु for कुण G खणंमि X ha
कारिअ throughout for कीरिअ . L. 8. ABCFGX पुसिउ A अवचुरणं X
अवय(च्छ)णं AGYZ भणिअम्मि BCF यंमि D वामि . L. 9. X अत्थिच्छि ! वडणि
DEGXZ निमी In C णमण्णोस is wanting. X मन्त्रोस ABCDEFGYZ सरियं.
L. 10. CGX सिउ X अवचुरणं After अच्छि C has again क्रोधे सति भङ्ग्या भणितं ।
अच्छिवडण and om. निमीलनम् । य G वडणान् . L. 11. C यम्याक्ष D म्य इदं.
L. 12. D अणो Z अन्नो edd. गियं X नया . L. 13. edd. पमिय (X पासिय)
GXZ कुसिए GZ पियम्मि BCFEX पियम्मि . L. 14. G अन्नास BCFEX रिया
L. 15. G अक्खेयमं ABD (F 1) YZ अक्खियमं C रित्तयं अव ABCDEFYZ
अक्खियमं ACD अज्जवं ABCDEFY नियम AX मव ABCDEFGYZ वाइयं X
वाइयं . L. 16. E अण्णो A सउ DG, C 1. hd. XZ सउ CZ द्वियए E अण्णो
X गेहो GY व XY वल्लं C ण्णोसि F गमने .

अवयक्स्विअं तथा अवयच्छिअं तथा अज्जवसिअं निवापितं मुखम् । असरा-
सओ खरहृदयः । अगंडिगेहो यौवनोन्मत्तः ॥ यथा ।

तमगंडिगेहमसरासयं च अवयक्स्विण हिण्डन्तं ।

अज्जवसिण किं सहि भरेसि अवयच्छिण पुक्करिमो ॥ ३९ ॥ [४०]

५ अच्छिहरुल्लो वेसं अच्छिविअच्छी परोप्परायड्डी ।

पडिजागरिए अडखम्मिअं च अणुवज्जिअं तह य ॥ ४१ ॥

अच्छिहरुल्लो द्वेष्यो वेसो वा वेसशब्दस्योभयार्थत्वात् । केचित् हस्थाने घं पठन्ति ।
अच्छिघरुल्लो । केचिद्रेफमिकारान्तं पठन्ति । अच्छिहरिल्लो । तदेवं ग्रन्थकृद्विप्रतिपत्तौ
बहुज्ञाः प्रमाणम् । अच्छिविअच्छी परस्परमाकर्षणम् । अडखम्मिअं तथा अणुवज्जिअं
10 प्रतिजागरितम् । अणुवज्जिअं गतमिति तु गमिधान्वादेशसिद्धम् ॥ यथा ।

अच्छिविअच्छीदुहिआ अच्छिहरुल्ला तए कयपहारा ।

पिअणुवज्जणरहिआ अडखम्मिज्जन्ति सवरिआहि वणे ॥ ४० ॥ [४१]

अज्मपिसाओ राहू अच्चुद्धिसिरी अचिन्तफलपत्ती ।

पुरिसाडअमडउज्झिअमंगवलिज्जं च तणुवलणं ॥ ४२ ॥

L. 1. BCFX क्लियं, In G the words तथा अवयच्छिअ are written twice.
D om. from अक्स्विअं to मुखम् BCFX क्लियं Z तथा is given twice. BCFGXZ
सियं but corr. in Z to वेसं GZ निवापितं OX निर्वि. L. 2. CG सउ X
साउ D असउ हृदय C अगंडि D गिहो X तथा. L. 3. X तमसंडि C om.
सरा B अस्विण D अक्स्विण Z हिण्डन्तं X om. हिण्डन्तं. L. 4. C अज्जव-
सिणं किं सहिहि D अज्जा X om. अज्जवसिण D अच्छिणं X अच्छिणं रिस्सो.
L. 5. AFY अच्छ ABCDEFGYZ वियड्डी AG, C 2. hd. D(F 1)Z यड्डी
C 1. hd. यड्डी X यड्डी. L. 6. A अडखम्मियं CEGYZ मियं BDF खम्मियं X
क्खम्मिअ BG अणुच ABCFYZ जिजयं D या. L. 7. G om. वा BCFGZ
शब्दस्य उभया X स्य उभयत्वात्, om. केचित् X वा for घं. L. 8. BCF केचित्
रे D ययि. L. 9. G अच्छं add वियड्डी X अडखम्मियं GZ मियं BCF
खम्मियं D खम्मि add, जियं G वियं BCDEFXZ जिजयं. L. 10. X गमि-
वादेश G तथा. L. 11. G अच्छं BCDEFXZ वियड्डी add, दुहिया C
अच्छिहरुल्ला. L. 12. add पिय गंहेवा GZ खम्मिज्जन्ति OX उज्जि BF सचरियाहि
CDG रियाहि X गियहि Z गियाहि C वणो. L. 13. A अज्जसिसाउ C 1. hd. GX
साउ E गहू AGZ अच्चू BCFX अच्चू D अच्चुद्धिसिरी E अच्चुद्धिसिरी (sic) Y
अच्चुद्धिसिरी D अचिन्त C अचिन्त L. 14. A गंरि ABCDEFGYZ माहयमं
A उज्जियमं C उज्जियमं BDFGYZ उज्जियमं BF गमगवलिज्जं X अमंगवलिज्जं
Y वलिज्जं E वलिज्जं A तणुवलणं BF तणुवलणं C तणुवलणं.

अन्भपिसाओ राहुः । अब्बुद्धसिरी मनोरथाधिकफलप्राप्तिः । अडउज्झिअं पुरुषायितम् । विपरीतरतमिति यावत् । अंगवलिज्जं अङ्गवलनम् ॥ यथा ।

अडउज्झिअमंगवलिज्जं दूरे अ इह यत्तणं पि किर ।

अन्भपिसायवहूणं अब्बुद्धसिरी सिरीणाह ॥ ४१ ॥ [४२]

अद्धविआरं मण्डणमपारमग्गो अ वीसामो ।

5

अपडिच्छिरो जडमई रहस्सभेई अगुज्झहरो ॥ ४३ ॥

अद्धविआरं मण्डनम् । कश्चिदद्धविआरं मण्डलकमित्याह । अपारमग्गो विश्रामः । अपडिच्छिरो जडमतिः । अगुज्झहरो रहस्यभेदी । अस्यागुह्यधरशब्दभवत्वे युक्तिरुक्ता ॥ यथा ।

मा कुण अद्धविआरं अकिवे अपडिच्छिरे अगुज्झहरे ।

10

जं सो तड णाणणिओ अपारमग्गो महच्छीण ॥ ४२ ॥ [४३]

अवयणिओ अणमिलिए रिन्नम्मि पुडो अभिण्णपुडो ।

हिक्काए अणुबंधिअमणच्छिआरं च अच्छिण्णे ॥ ४४ ॥

अवयणिओ असंवदितः । अभिण्णपुडो रिक्तपुटः । शिशुभिः क्रीडया जन-
प्रलोभनार्थं विपणिमार्गे रिक्ता पुटिका या क्षिप्यते सैवमुच्यते । अणुबंधिअ हिक्का । 15
अणच्छिआरं अच्छिन्नम् ॥ यथा ।

L. 1. *edd.* पिमाड, corr. C. 2. *hd.* CX गह G अबुद्ध BCDFXZ अबुद्ध
BCFGXZ उज्झिअं D उज्जियं. L. 2. BF बलज्जं. L. 3. B (F) G अडउज्झिय-
अंगे D अडओउज्जयमं Z अडउज्झयमं X उज्जयमंगवा...जं करे. L. 4. G 'पिसोय'
QXZ चहूणं *edd.* अबुद्ध G अबुद्धसिरीण [बु not quite distinct] X 'सिरी णाह Z
सिरीणाह. L. 5. C महु 2. *hd.* अद्ध *edd.* विचारं BFY य. L. 6. X अपमिच्छिसे E
जमई GZ भेई A अगुज्ज. L. 7. C अद्ध *edd.* विचारं (X र) BCFGZ
काश्चत् अद्धविआरं (C अद्ध X अहु) D कश्चित् अद्धविआरं G मंडनमि D गियाहुः G om.
मग्गो. L. 8. C अपमि X अगुज्झहरो G अस्व गु BCDFXZ अस्व अग. L. 10.
C हद्ध *edd.* विचारं GZ अपडि. L. 11. X ज G भड CDGXZ णिउ CX महच्छीण.
L. 12. ACGX अणिउ G अनंणमि Z अमंमिलिए EX मिलिए DEG XZ अभिन्न.
L. 13. X हिक्काए B अणुबंधि GZ अणुबंधि ABCDEFGYZ अधिरनणच्छिआरं C अच्छिण्णे
EGZ चे X ज्ञो. L. 14. D, C 1. *hd.* GX णिउ D संय X यदित BCDXZ
अभिन्न B पुडो GZ रिक्तः पुटः X रिक्तः पुटः C 1. *hd.* रिक्तिः पुटः corr. 2. *hd.*
L. 15. D प्रलोभार्थं X 2. *hd.* पुटिक GZ अणुबंधि BCFGZ विचं DX बंधे (sic).
L. 16. XZ चिद्धिआरं BD अच्छिण्णं.

अवयणिअवल्लहाणं वेरीणमभिण्णपुड्यसुण्णाणं ।

तह सत्ति णामकित्तणमणच्छिआराणुबंधिअं हरइ ॥ ४३ ॥ [४४]

अवरत्तयाजराउरअरविंदरमणुसउण्हदीहम्मि ।

अणरामयमर्इ अड्डयकली तह य कडिहत्ये ॥ ४५ ॥

- ७ अवरत्तओ पश्चात्तापः । अवरत्तेअं इति गोपालः । यदाह । अवरत्तेअं पश्चात्तापेऽपि प्रोच्यते तज्ज्ञैः ॥ अजराउरं उण्णम् । अरविंदरं दीर्घम् । उभयत्र समाहार-द्वन्द्वः । अणरामओ अरतिः । अड्डयकली कट्यां हस्तनिवेशः ॥ यथा ।

अरविंदराजराउरणीसासन्तं कयड्डयकलिअ ।

अगणन्तो अवरत्तयअणरामयदुत्थिओ हवसि तं पि ॥ ४४ ॥ [४५]

- 10 सीहृन्मि अवक्करसो अवयड्डिअमाजिहरिअम्मि ।

अवयासिणी अ णासारज्जू अलमंजुलो अलसे ॥ ४६ ॥

- अवक्करसो सरकः । अवयड्डिअ रणहतम् । अवयासिणी नासारज्जुः । अलमंजुलो आलस्यवान् । केचिदलमंजुलयमलसमाचक्षते । तदयुक्तम् । कप्रत्ययस्यातन्त्रत्वात् । कवयो हि छन्दःपूर्णार्थं कादाचित्कं कप्रत्ययं प्रयुञ्जते । अत एवास्माभिरयं 15 पञ्चाक्षरेषु निबद्धः ॥ यथा ।

- L. 1. CX अवअणिहं BD ँणियं G ँहाण C वरीं GZ ँरीण अभिन्नं D ँमिन्न DGZ ँमुन्नाणं. L. 2. BCF जसत्ति X पुत्ति Z नामं BCDFX ँच्छियां X ँराउणुबं G ँणुवं BDFGZ ँधियं C 1. hd. ँधित् 2. hd. धिओ X धित्. L. 3. CDY ँरत्तयअजरां Z ँरत्तयाअजरां C ँजराउअरं 2. hd. ँराओ EX ँमणत्तं. L. 4. AX अणुरामं A अडं (sic) C (F !) XZ अटं DG अटं [!] G केडिं C ँहत्थो. L. 5. C अजरत्तउ BGX ँत्तउ D अवरत्तयअजाउर पाश्चात्ताप-उण्णयोः CGXZ ँरत्तेयमिति BF ँरत्तेयमिति D ँरत्तयमिति G ँरत्तियं BF ँरत्तेषं CX ँरत्तेयं DZ ँरत्तयं. L. 6. X नि for ऽ पि X तज्ज्ञैः D om. अजरां उण्णम् B उभयत्र. L. 7. CDGX ँरामउ corr. 2. hd. C. G अरत्तिः C (F !) GZ अटं B (!) D अटं X अड्डयकली. L. 8. X ँणीसासन्तं GZ कअटं CD (F !) कयटं BFX ँलिय CDGZ ँलिया. L. 9. X अगणन्तो D ँअणुरां Z ँअणगमयं BDF ँडुत्थिओ X ँडुत्थित्. L. 10. A अवअट्टियं B ँयड्डियं C (F !) ँयट्टियं EX ँअड्डिअं G ँयट्टिअं Y ँअड्डियं Z ँयट्टिअं D अवअट्टियमं AGYZ ँहरियम्मि BCDF ँहरियंमि. L. 11. ABCFYZ य DEX नासां A ँरजू GX ँमंजलो BF ँमंजु (om. लो) AX अलसो. L. 12. GZ अवअट्टिअं C (F !) अट्टियं B ँयड्डियं X ँअड्डियं D अवअट्टिअं G ँरुतं C 2. hd. ँरुतं CGXZ अवआं CX ँरजुः. L. 13. G ँमंजलो odd. केचित् अलं. L. 14. X कदाचित्कं X om. अत X एवारम्माभिं.

अवयडिआ भडेहिं घलिअ अवयासिणि णडिज्जन्ता ।

भुअमयअवकरसफलमरिणो अलमंजुला तुह लहन्ति ॥ ४५ ॥ [४६]

अवडाहिअमुक्कुट्टे पवायणिहएवडाक्किओ तहं य ।

रोगम्मि अंगवड्डणमयतंचिअमुवचिए चेअ ॥ ४७ ॥

अवडाहिअं उत्कुष्टम् । प्रपातः कूपादिः । तत्र निहतो अवडक्किओ । अन्ये तु 5
अवडाहिअं अवडक्किअं इत्यन्योन्यपर्यायशब्दावुक्त्वा गजनिमीलिकया गताः ।
अस्माभिस्तु सारदेशीनिरिक्षणेन विवेकः कृतः । अंगवड्डणं रोगः । अयतंचिअं उप-
चितम् । मांसलमित्यर्थः । अवअच्चिअं इति केचित्पठन्ति । तत्र केषां लिपिभ्रमः केषां
नेति न विद्मो नियामकाभावात् । वर्णानुपूर्वीविज्ञानं तु प्रकृत्यादिविभागमन्तरेणा-
शक्यक्रियम् । बहुतरपुस्तकप्रामाण्याच्च नियते वर्त्मनि प्रवृत्ताः स्म इत्यलं बहुभा- 10
षितया ॥ यथा ।

अवडाहेमि दुरासय परिणिअ पवसन्तएण जं तुमए ।

अयतंचिअविसमसरंगवड्डणा सावडाक्किआ बाला ॥ ४६ ॥ [४७]

L. 1. GZ अवअट्टि C °अट्टिया BF °याड्डया D अवाअट्टियां X °अड्डिया BCFGXZ
घल्लिय D घलिअ C °सिणीणडिज्जन्ता X °सिणीणडिज्जन्ता D °तो. L. 2.
C तुय° B, C 2. hd. DEFGXZ भुय° X °य...वक्क° G °लसरि°. L. 3.
ABCDEFGYZ °डाहिय° EX °मुक्क° Z °मुक्कुट्टे G °ट्टे X °ड्डु D णिहिए ACDGZ
°क्किउ X °किउ. L. 4. BF रंगंग CDEFGXZ °वट्टणं C °मवतंचि° cdd.
°तंचियम् A °वचियं ABFGZ चेय C वव D वेय XY चेव. L. 5. BCFGXZ
°डाहियं († कुणं (sic) B उत्तुणं (sic) CDEFGXZ उत्तुणं BF °पातं cdd. कूपादिस्तत्र (CX
°दिसूत्र misread) DG निहन्ता GZ ज्वड° CDGXX °क्किउ (corr. C 2. hd.). L. 6.
BCFGZ °डाहियं D °डाहिय cdd. °डक्किअ (XZ य) मिति अन्यो° C °शब्दानुक्त्वा X
°उका Z °वुका BCF गता D गतास्मा° X गजनिगा° ...कया. L. 7. X °निरक्षरेण
GZ विविक्तः X क्षतः G °वट्टणं CD (F!) XZ °वट्टणं G रागः C अयंतं° cdd. °चियं.
L. 8. G अवअच्चियमिति (°च्चि° !) Z °आट्टियमिति C °अट्टियमिति DX °आच्छियमिति BF
°यमिति X चिप्पठन्ति (om. के) D अत्र C तेषां लि° Z कषां. L. 9. CX विद्मो Z
वियो GZ °भावाद्. L. 10. C चन्तर° X om. बहु X °पु...कप्रामाण्य...नि° CX प्रवृत्ता
GX स्मा D स्ता D °भाषिनेन. L. 12. D अवडाहिमि cdd. परिणिय X एवसंतं°.
L. 13. X अयतं° cdd. °चिय D सिविसम° FG °वट्टणा DZ °वट्टणा C °णो X °ड...या
cdd. °क्किया G बाला.

अणुवहुआइरजुवई अणहप्पणयं अणट्ठम्मि ।

अजुअलवण्णाम्बिलिआ अल्लट्ठपलट्ठमङ्गपरिवत्ते ॥ ४८ ॥

- अणुवहुआ नववधूः । सामानाधिकरण्यनिर्देशोऽन्योन्यं विध्यनुवादार्थः ।
तेन अइरजुवई अणुवहुआ इत्यप्यर्थः संगृहीतः । अत्र । अवज्जसइ गच्छति ।
5 अवयक्खइ अवयज्जइ पश्यति । अहिरेमइ पूरयति । अहिऊलइ दहति । अवहेडइ
मुञ्चति । अवहावेइ कृपां करोति । अहिलंखइ अहिलंघइ काङ्क्षति । इत्यादयो
धात्वादेशेष्वस्माभिः साधिता इति न संगृहीताः ॥ अथ अइरजुवइशब्दादारभ्य षडक्षराः ॥
अणहप्पणयं अनष्टम् । अजुअलवण्णा अम्लिकावृक्षः । अजुअलवण्णो सप्तच्छद इति
त्वयुगलपणशब्दभवः । अल्लट्ठपलट्ठं पार्श्वपरिवर्तनम् ॥ यथा ।

10 अणहप्पणयच्छाए अजुअलवण्णायलम्मि पहिअस्स ।

अणुवहुसंभरणेणं अल्लट्ठपलट्ठयं पेच्छ ॥ ४७ ॥ [४८]

अणुगमणेऽम्मणुअं चिअमहिपच्चुइअं च णायव्वं ।

अइसयदुएसु अच्छं तयआदरणिज्जछड्डिएसु अयं ॥ ४९ ॥

- L. 1. AZ अणुव° G अणुन° ABCDEFGYZ °हुया° B °हुया अइ° EX °हुआ अइ° and superscr. नववधू G °हुया अइरजुवई Z °हुया अइ° AX °ज्जुवई X अगिट्ठमि. L. 2. ADGZ अजुयल° Y अजुवल° B °चण्णा अंबिलिया EX °वण्णा अंबि° AYZ °ण्णाऽम्बिलिया° CG °ण्णाऽम्बिलिया D °ण्णाम्बिलिया G अल्लट्ठ° X अलट्ठ° A °पलट्ठ° BF om. पलट्ठ CZ °पलट्ठ° BCF °परिवत्ते E °चित्ते X °चि° L. 3. BF अणवहुया CDGXZ °हुया X समाना°. L. 4. GXZ ज्जुवई BDFGXZ °हुया C °हुया X इत्यर्थः GZ अवज्जसइ. L. 5. C अवक्खइ DX अवक्खइ G अइअवअज्जइ; om. X. CDF om. °अज्जइ D °रेमय GZ पूरयते CX अहंऊ° F °लइ. L. 6. After मुञ्चति C ins. अवहेडइ चति CX क्षपां GZ °तित्यादयो BF इत्यादेशो. L. 7. G धात्वादेशोऽस्मा° C °धिताः (G गृहीताः X अथ रज्जुवई G °ज्जुवई Z °ज्जुवई°. L. 8. X °ण्णाय अनिष्टं G अजयल° D अजुयलवणा Z अजुयल° C अस्मिकावृक्षः (1) CX अजुल° DZ अजुयल° G °वन्नो BCDFFXZ इति तु अय°. L. 9. G om. त्व B अल्लट्ठ° F अल्लट्ठं (om. both पलट्ठं) X °भवः अः अल्लट्ठं CZ °पल्लट्ठं D अल्लट्ठपट्ठं X °वत्तनं. L. 10. C अणत्त-णय° CG अजयल° X अजुयल° D अजुयालावगोयलंपि GZ °वण्णा-इयम्मि X °वण्णायलं cdd. पहियस्स. L. 11. CDXZ °पल्लट्ठयं GZ पिच्छ C पेच्छा. L. 12. G °णे मणयं चियम° D ने माणयं वियम° RF अम्मणु° EX ऽम्मणु° CZ म्मणुयं° ABCFGYZ °चियम° X °चिअअहि° ARFGYZ °पच्चुइयं C °पल्लट्ठयं D °पच्चुयं BDF व C णादिब्वं Y adds अथनेकार्थाः ॥ L. 13. GZ अइसइ° X °दुसएसु Z अच्छं तअ and given twice. G तअ° Y °आदरज्ज° GZ °णियळ° C °ल्लडि° GZ अय D अं,

अम्मणुअंचिअं तथा अहिपच्चुइअं अनुगमनम् ॥ यथा ।

दूइं अम्मणुअंचसि जस्स कए बहिणि चन्दाविम्बमुहि ।

तं किं ण णिअसि मुद्धे दइअं अण्णाहिपच्चुइअ ॥ ४८ ॥

॥ अथ द्यक्षरादिक्रमेण अकारादयोऽनेकार्थाः ॥

अच्छं अत्यर्थं शीघ्रं च । अयं विस्तारितमादरणीयं त्यक्तं चेति व्यर्थम् ॥ इहानेका- 5
येषु शब्देषु वैषम्याच्छिष्यमतिव्यामोहो मा भूदित्युदाहरणानि नोपदर्शयिष्यन्ते ॥ [४९]

असइसुहाणववहुआतरुणीसु इमाइ तह अज्झा ।

किसगुरुमुगसुहधड्डालसेसु संह असच्चए अट्टं ॥ ५० ॥

अज्झाशब्दो असती शुभा नववभूस्तरुणी एषा चेति पञ्चार्थः । एषेति सर्व-
नामवाच्या या काचित्प्रत्यक्षनिर्देश्या । अज्झो एष इति द्रोणः । अट्टं इत्यष्टास्वर्थेषु । 10
कृशो दुर्बलः । गुरुर्महान् । शुकः पक्षी । सुखं सौख्यम् । धृष्टो वियातः । अलसः
शीतकः । शब्दो ध्वनिः । असत्यमनृतम् ॥ [५०]

अण्णी अ देअराणी पइवहिणिपिउच्छिआसुं च ।

माइपिउच्छासासुसहीसु अत्ता णिहं सुहं अणिहं ॥ ५१ ॥

अण्णी व्यर्था । कप्रत्यये अणिणशब्दश्च । देवराणी देवरभार्या । पति- 15
भगिनी ननान्दा । पिउच्छिआ पितृष्वसा । अत्ता चतुरर्था । माता जननी । पिउच्छा

L. 1. X अणुअंचिअं DGZ णुअंचय (Z अंचं) C अंचयं G वाहिया X पच्चुयं BDFGZ
पच्चुइयं C इयअं. L. 2. GZ दूइं X om. अम्मणु G अंचिणि C वाह G अंचिं BF विहं
C अंचिं D वाहविंव. L. 3. GZ न D म C मुद्धे CDN दइयं DGZ अन्नाहिं
BCDFXZ पच्चुइयं. L. 4. D मेणाकामा X अनेकार्थाः. L. 5. X om.
अच्छं X विस्तरितं च आदं Z अने आदं DE व्यर्थः X व्यर्थ. L. 6 BF म्यात् शिं
BCFGXZ भूदिनि उदां X अण्वनि. L. 7. A मुद्धा DGZ सुया DGZ
नव AY अंचुं B अंचवहु BCFGYZ इया A अज्जा. L. 8. X सुअसुहं Z
रुमुवासहं A अहं DE विहं BDG अहं Y अहं. L. 9. BCFX शब्दः
असनी GZ असती B शुभा B अण्वं cdd. व्यर्थः (X om. :). L. 10. X काचित्
यं X निर्देश्याः cdd. अट्टमित्यं AZ अट्टं D अट्टं. L. 11. X दु...लः. L. 12. G अममृतं.
L. 13. G अअण्णी अ अचं Z देवराणी AXYZ अचं D अचं C अहिणीपिउं D
च्छासुं ABCFGYZ छियासुं. L. 14. BF मासुं B महीसुं GX सुहं X अणिहं.
L. 15. X अणी cdd. व्यर्थः (Z व्यर्थः) cdd. अणिगयां (X अणिगयां) CX देअरां.
L. 16. C ननान्दा BCFGZ छिया X च्छया cdd. चतुरर्थः.

पितृष्वसा । श्वश्रूः श्वशुरभार्या । सखी वयस्या । अव्वोशब्दः सूचनादिष्वेकादश-
स्वर्थेषु शब्दानुशासने पठित इतीह नोपात्तः । अणिहं सदृशं मुखं च ॥ [५१]

चीरिमसएमु अरलं अलसं सित्थयकुमुम्भरत्तेसु ।

पसुकढिणेसुं अविलो अणुओ आयारधण्णभेएसु ॥ ५२ ॥

- 5 अरलं चीरी मशकश्च । अलसं सिक्थकं कुसुम्भरक्तं चेति द्वयर्थम् ।
अविलो पशुः कठिनश्च । अणुओ आकृतिर्धान्यविशेषश्चेति द्वयर्थः । अणुआ
यष्टिरित्यन्ये ॥ [५२]

घरउत्तपच्छिमङ्गणणिट्ठरविरसेसु अचलं च ।

अवडो कूवारामेसु अग्गिओ इन्द्रगोवमन्देसु ॥ ५३ ॥

- 10 अचलशब्दः पञ्चार्थः । घरं गृहम् । उत्तं उक्तम् । पच्छिमङ्गणं गृहपश्चिमप्र-
देशः । णिट्ठरो निष्ठरः । विरसो नीरसः । अवडो कूप आरामश्च । कप्रत्यये अवडओ
इत्यपि । अग्गिओ इन्द्रगोपकीटो मन्दश्चेति द्वयर्थः ॥ [५३]

अत्थग्घं अत्थाहं अगाहआयामठाणेसु ।

सुरसगुरेडेसुं अज्जओ जलहङ्गदेसु अल्लत्थं ॥ ५४ ॥

- 15 अत्थग्घं अत्थाहं इति च प्रत्येकमगाधादिषु त्रिषु । अज्जओ सुरसगुरेटकयो-
स्तृणभेदयोः । अल्लत्थं जलाद्रा केयूरं च ॥ [५४]

L. 1. C 'पितृष्विजसा X स्वसू B श्वसुर' CX श्वसुर X वयस्याः. L. 2. X
'दशद्वयं D om. the rest of the commentary from सने C 'पात्ताः X सशं
मुखं. L. 3. वीरि' C 'ममएसु A सिक्थयंकु' X सिक्थय BF 'रत्तेसु' X 'रत्ते' is given
twice. L. 4. E अचिलो G घगुउ ACX अणुउ Y आकाधण्ण GZ 'धन्न' G
'भोएसु. L. 5. The commentary on this stanza is wanting in D. C 'वीरि
CGZ ममकश्च BF सिक्थुं GZ सिक्थकं C सिक्थकं. L. 6. CGX अणुउ; corr. 2. hd.
C. B 'निः धा C 'शेषानि X द्वयर्थ. L. 8. D 'उत्तर' ADEXZ 'निट्ठ' C 'णिट्ठ' BF
'निष्ठुर' G 'निट्ठ' CD अवलं (corr. 2. hd.) C व (corr. 2. hd.). L. 9. D अवडं
BF 'रमेसु' AGX अग्गिउ C अघिउ X om. न्द्रगोवम BF 'मंदेसुं. L. 10. X
om. उत्तं. L. 11. X 'प्रदेशं A निष्ठुरा BDFXZ 'नि' C निट्ठ' add. निष्ठुरा: BCFGX
Z कूपः CGXZ अवडउ. L. 12. add. अग्गिउ. L. 13. BF 'ग्घं G 'ग्घां D अच्छग्घं
अच्छाहं A अगाहमाया' Z 'आयाम'. L. 14. D सार' A सुरसमं B 'डेसु' ABCDFGXZ
अज्जउ X 'ङ्गदेसु' D अल्लच्छो. L. 15. BF 'ग्घं C अग्गच्छं D अच्छग्घं अच्छाह add.
प्रत्येकं अगा' X 'धादीघस्थानादिषु add. अज्जउ D सारसगुरेदयोः तृ' G 'गुरेद-
योश्चस्तृण' (sic) Z 'गुरेदयो' X 'गुरेदकयोः. L. 16. C अल्लत्थं D अल्लच्छं जालाज्जं.

५. अवणो वहधरफलहेसु अण्णओ तरुणधुत्तदिअरेसु ।

अंतेल्ली मज्झोअरलहरीसु असंगिओ हयचलेसु ॥ ५५ ॥

अवणो परीवाहो गृहफलहकश्चेति द्वयर्थः । अण्णओ तरुणो धूर्तो देवरश्चेति त्रयर्थः । अंतेल्ली मध्यं जठरं तरङ्गश्चेति त्रयर्थः । असंगिओ अश्वोऽनवस्थितश्च ॥ [५५]

गयभाविवासरेसुं दिवसारम्भे अ अवरज्जो ।

5

कडिकटिणेसु अवज्झसमलिअल्ली मिअमए अ वग्घे अ ॥ ५६ ॥

अवरज्जो अतिक्रान्तं भविष्यच्च दिनं दिनमुखं चेति त्रयर्थः । अवज्झसं कटी कठिनं च वस्तु । अलिअल्ली कस्तूरिका व्याघ्रश्च ॥ [५६]

देउलरप्फेसुं अहिहरमहिलिअमभिभवे अ कोवे अ ।

अद्धाणपच्छभागे समागए अइगयं पविट्ठे अ ॥ ५७ ॥

10

अहिहरं देवकुलं वल्मीकश्च । अहिलिअं अभिभवः कोपश्च । अइगयं मार्ग-पश्चाद्भागः समागतं प्रविष्टं चेति त्रयर्थम् ॥ [५७]

अइराणी इन्द्राणीइ तव्वयासेविणीए अ ।

छणणिअमेसु अवसहं हडेसिमत्तासु अकसाला वि ॥ ५८ ॥

अइराणी इन्द्राणी सौभाग्यार्थमिन्द्राणीव्रतासेविनी च स्त्री । अवसहं उत्सवो 15 नियमश्च । अकसाला बलात्कार ईषन्मत्ता च स्त्रीति द्वयर्थः । अत्र च । अच्युत्तइ स्नाति प्रदीप्यते च । अलिअइ आलीयत उपसर्पति च । एतौ द्वावपि द्वयर्थौ धात्वादेशे-ष्वस्माभिरुक्ताविति नोच्येते ॥ [५८]

L. 1. D फलएसु ABCFGXZ अण्णउ E अन्नओ D अण्णल C तरुण D धूत (1) cdd. दिव D रं. L. 2. A मज्जो D मज्जाया XY य AC GX गिउ X हयच is given twice. L. 3. C पंग BFX फलकश्चेति D फलकधति cdd. अण्णउ. L. 4. X अर्थः for त्रयर्थः X मध्यज cdd. त्रयर्थः (X om.) C. 1. hd. GX गिउ BCFGXZ अश्वः अन D अश्व अन. L. 5. YZ य D अवरज्जो. L. 6. G वट्टेणसु Z कट्टेणसु E अचज्झ D अवज्ज D अल्ल DGZ मिअ G मएसु व Z मरस व ABCFGY य D वग्घो ABCDFGYZ य. L. 7. BF इति X भविष्यादित्. L. 8. GZ om. वस्तु. L. 9. cdd. लियम ABCDFGYZ भवे य cdd. कोवे य. L. 10. X अद्धाणि Y पच्छभागे Z पत्थं X अइयं cdd. द्वे य. L. 11. C कूलं. The commentary on this and the following two stanzas is mutilated in D. cdd. लियं. L. 13. Y तव्वया C सेवणीए YZ य. L. 14. C छण्ण cdd. निव A अवसह (?) X हडेसिम. L. 15. G om. इन्द्राणी सौभाग्यार्थम् BF om. इन्द्राणी Z मिन्द्राणीद्वता C वती CX सेवनी C व. L. 16. X अकसा BGXZ क्कारः B ईष cdd. द्वयर्थः CX अज्झुत्तह. L. 17. BCFX अलिअइ cdd. आलीयते G एते X द्वावपि C om. द्वावपि. L. 18. B रक्का ति GX नोच्यते.

अविरयहिकासुं अणुसंधिअमविहाविअं च दीणम्मि ।

अणआलवणे तं चिअ अक्खणवेलं रयप्पओसेसु ॥ ५९ ॥

अणुसंधिअं अविरतं हिका च । अविहाविअं दीनमनाल्पनेऽपि तदेवेति द्वयर्थम् ।
अक्खणवेलं सुरतं प्रदोषश्च । अत्र च । अवयच्छइ ह्लादते ह्लादयति पश्यति च ।
५ अवआसइ पश्यति श्लिष्यति च । अवसेहइ गच्छति नश्यति च । एवम् अवहरइ ।
इत्यादयो धात्वादेशेष्वस्माभिरुक्ता इति नोपात्ताः ॥ [५९] ॥

भणिओ अकंडतलिमो णिण्णेहाकयविवाहेसु ।

अवकित्तीइ असच्चे दाणम्मि अ अवरिहड्डुपुसणं ति ॥ ६० ॥

अकंडतलिमो निःस्नेहोऽकृतविवाहश्च । अत्र च । अहिपञ्चुअइ गृह्णाति आग-
10 च्छति चेति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । अवरिहड्डुपुसणं अकीर्तिरसत्यं दानं चेति
त्र्यर्थम् ॥ [६०]

॥ अथ आकारादयः शब्दा द्व्यक्षरादिक्रमेण प्रस्तूयन्ते ॥

आहू घूए आऊ सलिले तह विंचुअम्मि आलासो ।

आणिक्कं तंसरए आयल्ली झाडभेअम्मि ॥ ६१ ॥

15 आहू इत्युकारान्त उलकवाची । आऊ सलिलम् । आलासो वृश्चिकः ।

L. 1. cdd. °संधियम् A °धियमहा° cdd. °वियं B व. L. 2. Z अलआ° ABGYZ
चिय C मुक्खण° cdd. रत्तण° A, C 1. hd. GX °प्पउ° X °संसुं. L. 3. BCF
°संधियं X °संधेयं cdd. °हावियं. L. 4. BFG om. ह्लादते L. 5. BF अवघासइ CX
अवयासइ BF अवसेइ. L. 6. BD °पात्ता. L. 7. CDGX भणिउ E अंकड
A अकंड° E णिणे° GZ निन्नं D °विवा° Y °हेसुं. L. 8. C अवकित्तीइ E °त्तीअ
XYZ य X अवर° BCDFY °हट्ट° GZ °हट्ट° X °हिट्ट° X नि Y मि. L. 9. X
अकंडलिमो BCFGZ निस्नेहो D निसेहो CDX अकृत° X °विराहश्च G °पण्डु°
BF °पञ्चुयइ Z °पल्लुअइ X °पच्चइ D अहेपञ्चुइ BX गृह्णाति CF गृह्ण°. L. 10.
X चनि G °अवर्गदट्ट° BX °हट्ट° D °हेट्ट° C 2. hd. °हट्ट° Z °हट्ट° X °पुसण. L. 11. (°
त्र्यर्थः (sic). L. 12. GZ अथाका° BCFX शब्दाः X द्व्यक्षराणि° Y has only आकारादिः ॥
L. 13. BF चिचुयंमि C चिचु° D विवुयंमि EX विंचुअंमि Y विंचुयम्मि Z विंचु° X आलोसो.
L. 14. AX तंसुरए D तिरिसुरए Z तंसरण EX आहल्ली GZ आयल्ली X काडभे-
येमि CDFGYZ °मेयम्मि BE °भेयंमि. L. 15. B आहू D आहुत्तु° B °कारांतं X
अलूक° G °वाली BD °वावी X अलोस्सो.

आणिक्कं तिर्यक्सुरतम् । आयल्ली झाटभेदः ॥ यथा ।

आयल्लिआहुआलाससंकुलं आउरहिअगिरिसरिअं ।

आणिक्कजाणि तुह कारणे अडविमडइ सो सुण्णो ॥ ४९ ॥ [६१]

आहच्चं अच्चत्थे मुहमाणुअमाउलं रण्णे ।

आवंगो अवमग्गे जूडे आमोडआमेला ॥ ६२ ॥

5

आहच्चं अत्यर्थम् । आणुअं मुखम् । आकार इत्यन्ये । आउलं अरण्यम् ।
आवंगो अपामार्गः । आमोडो तथा आमेलो जूटः । शस्त्रवाचनस्तु आमेलो
आपीडशब्दभवः ॥ यथा ।

ल्लसिआमोडमिलाणाणुआण तुह रिउवहूण आमेलो ।

आहच्चमाउलमहीलुडिआणावंगमञ्जरी लिअइ ॥ ५० ॥ [६२]

10

आरिल्लो आरा आरोहो अ थणम्मि आफरो जूए ।

आगत्ती कूवतुला आसंघेच्छाइ खित्तमाविद्धं ॥ ६३ ॥

आरिल्लो अर्वाक् । अर्वाकालोत्पन्न इत्यर्थः । आरोहो स्तनः । नितम्बवाची
त्वारोहशब्दः संस्कृतसमः । आफरो द्यूतम् । आगत्ती कूपतुला । आसंधा इच्छा ।
आस्थेत्यन्ये । आविद्धं प्रेरितम् ॥ यथा ।

15

L. 1. X आइल्ली Z आयल्ली BEGZ शार्डं C छाटं. L. 2. In GZ this
example runs thns : आअल्लियाहुआलाससंकुलं (Z संकुलं) अडइमडइ सो सुत्तो
(Z सुत्तो) । आणिक्कजाणिउ (Z जाणि) तुह कारणेण आउरहियगिरिसरियं ॥ X
आइल्लिं D आअल्लियाहुआलाससंकुलं B आआरं D आऊरहिगिरि BCFG ररहियं
X ररहियं cdd. सरियं (X सरियं). L. 3. C आणक्कं DG जाणिउ
cdd. कारणेण BF अडविं अडइ CX अविमडइ D अडविडइ D सुण्णो. L. 4. B, C.
1. hd. DFY आहच्चं Z आहच्च A अच्चं D आव्वच्छं G अब्वच्छे Z अव्वत्थो
CEZ सुहमां D पुण्यमं EGX ग्ने. L. 5. Z झूडे (?). L. 6. BDF
(G !) Z आहच्चं C आहच्चं X अत्यर्थं twice given. CDG आणुयं CD आरण्यं.
L. 7. G ङं त आं C जूटः (?) X जूट B शस्त्रं C शेषरं. L. 8. C पीडं X
om. भवः ॥ यथा । L. 9. cdd. ल्लसियां C मोडे cdd. पुणयाण (Z पुणयाणु) G ल्हं
X वुह Z ब्रूण GZ आमेले. L. 10. BEG आहच्चमं CXZ आउव्वं C. 2. hd. च्चं
C लुढीयां DX लुढियां BFGZ लुढियां CX लियइ D लिइइ. L. 11. D आर Y
य X घणंमि. L. 12. A असं D आसंधा इच्छा Y सेत्तं. L. 13. X अर्वाक् is given
thrice. BF अर्वाकालो त्यथः C स्वनः X अनः. L. 14. GZ संस्कृतशब्दभवः C द्युतं
CG असंधा. L. 15. C आव्वेत्यन्ये DX आव्वेत्यं.

आरिल्लिमयण आगत्तीदढभुअ मुअ आफरं सुहय ।

मरइ तुहासंधाए कामाविद्धा वरारोहा ॥ ५१ ॥ [६३]

आणाई सउली आणूवो सवचे हढम्मि आडाडा ।

आयड्डीआमोआलंबा वित्थारहरिसभूछत्ता ॥ ६४ ॥

- 5 आणाई शकुनिकाख्यः पक्षी । आणूवो श्वपचः । आडाडा बलात्कारः । आयड्डी विस्तारः । आमोओ हर्षः । परिमलवाचकस्त्वामोदशब्दभवः । आलंबं भूमिच्छत्रम् । यद्वर्षासु प्ररोहति ॥ यथा ।

हणिरुण पउत्थजणं आणाइकुलं व रइअआडाडो ।

आलंबायड्ढिमिसा आमोआ हसइ पाउसाणूवो ॥ ५२ ॥ [६४]

- 10 आलत्थो मोरे आसयमासण्णे बलम्मि आयामो ।

आलीलं णिअडभए आउरमाजिम्मि आउसं कुच्चे ॥ ६५ ॥

आलत्थो मयूरः । आसयं निकटम् । आयामो बलम् । दीर्घ इत्यन्ये । आलीलं निकटं भयम् । आउरं संग्रामः । आउसं कूर्चम् ॥ यथा ।

सायामासयसेणं तुह पेच्छिअ जायआउरालीला ।

- 15 आलत्थपिच्छलत्ते छड्डिअ रिउणो अणाउसा जन्ति ॥ ५३ ॥ [६५]

L. 1. CDGXZ 'दिह' BCDFX 'भुय' C आफरं GZ सुहअ D मुहेहिय. L. 2. G अगइ त्वाहा C om. ड तुं G घामाए. L. 3. D मउए E सओली BF सवाच X सचं C हयम्मि D हढं D आडा. L. 4. CD आयड्डी Y आअड्डी GXX 'द्वी' D 'मोयोले' B 'लंबा' G 'लंबा' D चिच्छा G 'गेहार्ग'. L. 5. G अणूउ G वलां G आयड्डी CDXZ 'द्वी'. L. 6. D, C 1. hd. GZ आमोअ C परिमलं cdd. 'कम्तु' आ' BG आलंबं D आलंबं. L. 8. D हणिरुण X हसिरुण G पउच्छणं D पउच्छ BCFGXZ रइयं D रइअ. L. 9. BG आलंबं D आलंबं CFGXZ 'यट्ठि' D 'याट्ठ' B 'यट्ठि' (sic) G 'मिभा' X सहइ G 'णूउ'. L. 10. D आलच्छो X आयसं DEX 'सन्ने' GZ वलम्मि. L. 11. A पियडं BCFY णियडं DFGZ नियडं X निअडं DEX माउसं C कुच्चे X कुच्चो. L. 12. D आलच्छो X आयसं G has twice आयामो वलं । D वीर्यमित्यन्ये. L. 13. DGXZ निकटभयं. L. 14. C सासवलयामसयसेणं X सासवलयामसयणसेणं BCDFXZ पेच्छिय G मेच्छिय. L. 15. D आलच्छपिच्छलत्ते GZ 'पिच्छं' BFGZ छड्डिय C छड्डिय D छड्डिय X छंडिय.

•आसंगो आसवणं आलयणं वासगेहम्मि ।

आमोरओ विसेसण्णअम्मि आहुंदुरो वाले ॥ ६६ ॥

आसंगादयस्त्रयो वासगृहार्थाः । अत्र च । आलिङ्गशब्द आश्लिष्टशब्दभवः ।
आहइ काङ्क्षतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोपात्तः । आमोरओ विशेषज्ञः । आहुंदुरो
वालः । आहुंदुरू वाल इत्यन्ये ॥ यथा ।

5

आमोरेय सिरिआसंग तए आहुंदुरा करिहरीण ।

मित्तासवणअमित्तालयणदुवारेसु संघडिआ ॥ ५४ ॥ [६६]

कमलम्मि आरणालं आसिअओ लोहघडिअम्मि ।

आसक्खओ सिरिवए आमलयं णेउरघरम्मि ॥ ६७ ॥

आरणालं कमलम् । काञ्चिके आरणालं संस्कृतभवम् । आसिअओ लोहमयः । 10
केचिदयसा निर्वृत्त आयसिकस्तदपभ्रंश आसिअओ इत्याहुः । आसक्खओ श्रीरिति
वदतीति श्रीवदः प्रशस्तः पक्षिविशेषः । आमलयं नूपुरगृहम् ॥ यथा ।

लीलारणालआमलयकेलिआसक्खए इमे तीए ।

जं विरहम्मि णिअन्तं हिअय ण फुट्टेसि तं सि आसिअयं ॥ ५५ ॥ [६७]

- L. 1. C आसणं X आसवणं X वासगेहम्मि. L. 2. B अमो^० AD, C 1. hd. X
मोरउ A सणुअ^० EA (1) न्नु^० B FY ण्णुय^० D न्नुअ^० GX न्नुय^० Z तुय^० A आहुन्दु^०
D हुंदुरो B, C 2. hd. DXY वाले E वामे. L. 3. B शब्दः X om. आश्लिष्ट-
शब्द. L. 4. D नेहोपात्तः CDGX मोरउ D आहुंदुरो X om. आहुंदु रोवालः. L. 5.
BDZ बालः CGZ आहुंदुर D आहुंदुर X आहुंदुरुं CDZ बाल. L. 6. G आमोदय Z
आमोवय D आहुंदरा D हरीया. L. 7. D दुवारियासु सांघट्टिया BCFGX डिया.
L. 8. CDEGZ आरणालं ACFX आसिअउ (G आसियउ D आसिओ Z आसियओ A
लोउघ^० cdd. घडियं (X लोहपडमि). L. 9. BDFY आमक्खओ ACGXZ उ ACG
om. सिरिवए ACG आमलयं X आमलय DEX नेउर^०. L. 10. DGZ आरणालं D काजिके
X om. काञ्चिके CGXZ आरणालं G आसियउ CX अउ corr. 2. hd. D आसिउ Z
आसियओ D मयं C मय. L. 11. BCFGXZ केचित् B निवृत्तं आ^० D निवृत्तमाय^०
X निवृत्त GZ सिकः धंस Z धंशः DG आसियउ Z आसियओ C 1. hd. X अउ BF
आमक्खउ D आमक्खउ CGXZ क्खउ (C 2. hd. ओ). L. 12. CDFX वदति श्री^०
CX शस्तपक्षिं X नूपर^०. L. 13. CGXZ नालं D णालनालयं BF मलयं केलिं^०
D केलियासाखाए BF मक्खए. L. 14. X णियंतं BF हिअ X हिअय Z हिअय C पुट्टे^०
D फुट्टिसि G से DGZ आसिययं.

आयड्डिअं परव्वसच्चलिए आऊडिअं च ज्ञापणे ।

आलंकिअं च खञ्जीकयम्मि आमंडणं भण्डे ॥ ६८ ॥

आयड्डिअं परवशचलितम् । यस्तु व्यापेराअड्ड इत्यादेशोऽस्माभिरुक्तः स व्यापार-
मात्रार्थः । आऊडिअं द्यूतपणः । आलंकिअं खञ्जीकृतम् । आमंडणं भाण्डम् ॥ यथा ।

५ रयणामंडणमवाणिं जो सहि आऊडिअं खणे कुणइ ।

सो आयड्डिअआलंकिएहि कह अहिसरेअव्वो ॥ ५६ ॥ [६८]

आरोग्गिअआसीवयआहुडिआ भुत्तसुइअपडिएसु ।

मीसत्तमाडुआली आसरिओ संमुहाआए ॥ ६९ ॥

आरोग्गिअं भुक्तम् । आसीवओ सूचीजीवकः । आहुडिअं निपतितम् । आडु-
१० आली मिश्रीभावः । आसरिओ संमुखागतः ॥ यथा ।

आरोग्गिआडुआलीसत्तूणं तुह णरिन्द सत्तूणं ।

आहुडिआणमरणे पत्तपुडासीवअत्तमासरिअं ॥ ५७ ॥

इह च आयड्डु—आऊड—आरोग्ग—आडुआल—आहुडप्रभृतीनि धात्वादेशप्रतिरूप-
काणि नामानि । तेषां करोत्यर्थे णिचि नामधातुत्वमपि । तेन । आयड्डुइ । आऊडइ ।
१५ आरोग्गइ । आडुआलइ । आहुडइ । इत्याद्यपि सिद्धम् । एवं सर्वत्र क्रियावाचिषु
योजनीयम् ॥ [६९]

- L. 1. X अट्टिअं ADYZ °ड्डियं B °ड्डिअं CF °ट्टिअं Z °वलिए ABCFGYZ °ड्डियं
D om. आऊ° च जू° Z व CZ जू° Z °पणो. L. 2. cdd. °क्रियं Z. भडे. L. 3.
GZ आयड्डियं B °ड्डियं D °ट्टिअं X °ट्टियं CG °चलित Z °वलितः GZ °रायड्डु C °अड्डु D °अट्टु
X °अट्टु. L. 4. cdd. °ड्डियं C द्युत° cdd. °क्रियं. L. 5. BCF °मवाणिं X °वमणिं
cdd. °ड्डियं D सणं. L. 6. GZ आआडियं BF °अट्टियं C अड्डिअं D °अट्टियं (sic) X
°अड्डिअं BCDFX °किएहि CX अहिसारयव्वो (misread) D अहिसरेयव्वो F अह°Z अहिसरो°.
L. 7. ABCDFYZ आरोग्गियं E आरोगीअं X °गिअं cdd. °हुडिया ABCDEFXYZ
°सुइयं G °मुइयं. L. 8. C मीसत्तमं D मीसुत्तमं Y °माडुआली AG, C 1. hd. X
°रिउ Y सम्मुहायाए. L. 9. cdd. आरोग्गियं GZ °मीवउ C °सावउ 2. hd. °वओ
X आ...वउ BCDFXZ °ड्डियं. L. 10. D आडुआली cdd. आसरिउ, C 2. hd. °रिओ Z
सम्मुहा. L. 11. cdd. आरोग्गियाड्ड्या° CX °ड्डु GZ °यालिअं BF °यालिं XZ
नारिदे. L. 12. cdd. आहुडिया° CX °सीवअन्न° BCFGXZ °सरियं D °सरिउं.
L. 13. G आयड्डुआऊडाअं C आअड्डु D आअट्टु X अड्डु (om. आ) Z आयड्डु°
BCFX °आडुआल D °आडुआलइ G °आट्टु° B भमितिनि. L. 14. BDX
L. 15. CD आअड्डु BCDFX आडुआलइ CD om. आहुडइ.

• आयावलो अ बालायवम्मि आवालयं च जलणिअडे ।

आडोविअं च आरोसिअम्मि आराइअं गहिए ॥ ७० ॥

आयावलो बालातपः । आवालयं जलनिकटम् । कप्रत्ययाभावे आवालं इत्यपि ।
आडोविअं आरोषितम् । आराइअं गृहीतम् । आसादितमित्यन्ये ॥ यथा ।

आयावले पसारिए किं आडोवसि रहङ्ग णिअदइअं ।

5

आराइअविसकन्दो आवालाठिअं पसाएसु ॥ ९८ ॥ [७०]

मालायारे आरंभिओ अ आइसणमुज्झिए ।

आलीवणं पलित्ते करिआए आवरेइआ चेअ ॥ ७१ ॥

आरंभिओ मालाकारः । आइसणं उज्झितम् । आलीवणं प्रदीपम् । प्रदीपनक-
मित्यर्थः । अत्र च । आहम्मिअं आगतमित्याङ्पूर्वस्य हम्मेः सिद्धम् । आइग्घइ 10
आजिघति । आहोडइ ताडयति । आसंघइ संभावयति । आअडुइ व्याप्रियते ।
अउडुइ मज्जति । आरोलइ पुञ्जयति । आयंभइ आयज्झइ वेपते । आढवइ
आरभते । आलिहइ स्पृशति । आइंछइ कर्षति । आरोअइ उल्लसति । आढप्पइ

L. 1. G आडआवलो DE °बलो AGYZ य AEGY वाला° A °लायम्मि BF °लायनम्मि
Z °लायचम्मि D आवालं E आवाल (sic) om. च B व EX जडनियडे ABCDFGZ
°णियडे Y °नियले. L. 2. cdd. °विअं ABCDFGYZ °सिअम्मि ARDEFGYZ
आराइअं CX आरोइअं. L. 3. D °बलो BG वाला° D °तपो C आवा° BFGZ आवाल-
मित्यपि C आवालमित्यपि D आवाल इत्यपि. L. 4. cdd. आडोवियमारोषितं (X °पितं).
cdd. आराइअं. L. 5. C परिमाणं C 1. hd. DGZ °णियं DGZ °दइअं. L. 6. cdd.
आराइअयावसं BF °कंदे C आवाल° GZ आवले° BCDF °दियं Z °ठिइं; broken off in G.
L. 7. C अरंभिउ 2. hd. °ओ DGX °उ ACDGYZ य AD °मुज्झियए C °मुज्झिए
BFGYZ °यए. L. 8. ABDEFXYZ कारिआए C °यए XX आचरे° cdd. °देइया
ABF चेअ C वव (2. hd. चेव) EGXYZ चेव. L. 9. DGX °मिउ C om. ओ
B आइसणं D उज्जितं X प्रदीपं is given twice. Z प्रदीपम् D प्रादीपनमित्यर्थः. L. 10.
cdd. आहम्मियमागतमिति BCDF आङ्पूर्व X अडपूर्व DG हम्मे. L. 11. G om. आसं-
घइ सं G आअट्टं C °अडुइ D °अट्टइ. L. 12. G अउडइ B अओडुइ or °डुइ C आउडइ
D आउडइ F आउडइ CGX आगंलेइ GZ आअंभइ R आयम्बइ CDF आयम्बइ GZ आअ-
ज्झइ C आइज्झइ om. D. X आइज्झइ C आढावइ X आइवइ. L. 13. G अलिमृक Z
आलिज्जइ DGXZ आयंछइ C आयंत्थइ BCDFX आरोअइ Z om. from आरोअइ to
आवेइअ in l. 2. next page CX उल्लसइ C आइप्पइ.

आरभ्यते । इत्यादयो धात्वादेशेषूक्ता इति नोच्यन्ते । आरालिओ मूपकार
इत्यारालिकशब्दभवत्वान्नोक्तः । आवरेइआ करिका । मध्यपरिवेषणभाण्डम् ॥ यथा ।

कस्स व विओअआलीवणम्मि आरंभिए तुमं पडिआ ।

जं मइराविमुहीए आइसणं आवरेइआइ कयं ॥ ५९ ॥ [७१]

5 आयासलवो णीडे आयासतलं च हम्मपुट्टम्मि ।

आणंदवडो पढमे बहूइ रुहिरारुणे वत्थे ॥ ७२ ॥

आयासलवो पक्षिगृहम् । आयासतलं हर्म्यपृष्ठम् । आणंदवडो प्रथमं वध्वा
रुधिरारुणितं वस्त्रम् । प्रथमपरिणये भर्त्रा कौमारे गृहीते यत्तत्परिमलरुधिररञ्जितं
वस्त्रम् बान्धवानानन्दयति तत् आणंदवडाख्यम् ॥ यथा ।

10 आयासतलोवरि वल्लहस्स चरिअं वयंसि णिण्हवसु ।

आणंदवडो आयासलवट्ठिअसारिआ य तं कहइ ॥ ६० ॥

अत्र च । आविलुंप्पिअं अभिलषितमिति यदन्यैरुक्तं तत्काङ्क्षेरादेशः । आसे-
अणयशब्दश्चावितृप्तदर्शनार्थ आसेचनकशब्दभव इति नोक्तौ ॥ [७२]

॥ अथानेकार्थाः ॥

15 पसवदुहणिच्चदिट्ठेसु आवि आलं बहोलमउएसु ।

अच्चत्थदीहविसमेसु लोहमुसलेसु तह आयं ॥ ७३ ॥

L. 1. X °षूक्ताः DG, C 1. hd. X °लिउ C मूपकार F °कारः. L. 2.
CDEFGX इति आरा° B इति अरा° *edd.* °रेइया G मज्ज°. L. 3. G विउअ°
C विउइयआला° D कस्स विनिओयाआला° F विउइअ° X विउइआ° BDEFGXZ
पडिया C पडिया. L. 4. C °सुहीए G आवरोइ° B आचरे° *edd.* °इयाइ.
L. 5. DEFGXZ नीडे B व E °फुट्ठ° G °जट्ठम्मि. L. 6. G आणाद° C °वणो A
पुढमे C पुढमो D पाढमो G पुढमे D बाहुइ Y बहूए D वच्छे. L. 7. C आयाभ° *corr.*
2. hd. B हर्म्यपृष्ठं CDEFGX °पृष्ठं CZ वध्वाः प्रथमं D वसः प्रथमं X *om.* from प्रथमं to
प्रथम *incl.* L. 8. D रुधिरारुणं Z रुधिरारुणितं BDF भर्त्ता X भत्त C कौमारी. L. 9.
G बान्ध° C बांधा° D तात X तत BCFGXZ आनंद° D आनाद°. L. 10.
BFGXZ चरियं CD वरियं GZ निण्ह° D णिहू. L. 11. C अयास° BDEFG °ट्ठिय°
CZ °ठिया° X °ट्ठिया° BCFGXZ °सारिया D °सारिवा. L. 12. C आविल्लुमियं
BFGZ °पियं DX °लुम्पियं G अलिल° C °लस्सि° X अभिलषति. L. 13. G आसेप°
Z आसेण्य° GZ °नार्थः CX आसेवनक° 2. hd. °च° D अशेवनकशब्दभाव DZ नोक्तः.
L. 14. C अथ अनेका° G °थः. L. 15. E °दुणि° Z °णिध्व° CG आल A बहोल°
E बहोल° D बहोले° G °मउसेसु. L. 16. A अच्चत्थं दीह° C आव्वत्थ° 2. hd. °च्च°
D अच्चत्थ° E °मुशलेसु G reads: दीहलोहमुसलविसमेसु तह आलं । Z आलं.

आविशब्दः प्रसवदुःखे नित्ये दृष्टे चेति व्यर्थः । आलं अल्पस्रोतो मृदु च ।
आयं अत्यर्थं दीर्घं विषमं लोहं मुसलं चेति पञ्चार्थम् ॥ [७३]

आणिअमाढिअमिट्ठे गणणिज्जे अप्पमत्तगाढेसु ।

सिक्कारे पणिए आहुडमायरमुक्खले कुच्चे ॥ ७४ ॥

आणिअं आढिअं च इष्टं गणनीयमप्रमत्तं गाढं चेति प्रत्येकं द्वावपि चतुर्थी । अहुडं 5
सीत्कारः पणितं च । आयरं उदूखलं कूर्चं च ॥ [७४]

आयल्लो रोगचलेसु विलविए चित्तिए अ आराडी ।

आरद्धं च पवुद्धे सयण्हगेहागएसुं च ॥ ७५ ॥

आयल्लो रोगश्चञ्चलश्च । आराडी विलपितं चित्रयुतं च । आरडिअं इत्यन्ये ।
यदाह । चित्तलिअं विलविअं च आरडिअं ॥ आरद्धं प्रवृद्धं सतृष्णं गृह आगतं 10
चेति व्यर्थम् ॥ [७५]

आरणमहरफरेसुं आविअमिन्दोवमहिअपोएसु ।

आऊरमइसउण्हेसु चलिअकुविआउलेसु आहित्थो ॥ ७६ ॥

आरणं अधरः फलकश्च । आविअं इन्द्रगोपो मथितं प्रोतं चेति व्यर्थम् । आऊरं
अतिशयमुष्णं च । आहित्थो चलितः कुपित आकुलश्चेति व्यर्थः ॥ [७६]

15

- L. 1. DG ०दुखे X ०दुःख G नित्यदृष्टे X ०दृष्टो RDF ०श्रोतो. L. 2. GZ मुशलं.
L. 3. ABCDEFGYZ आणिमयं ABCDEFGYZ ०द्वियमि E ०द्विअं G ०दृष्टिं D
०गादेसु. L. 4. Z पणए B आहुडं A ०माआरमुक्खले BGZ ०मायरं D ०माआरमाउल्ले
GZ ०मुल्लले BF कुत्थे. L. 5. cdd. आणियं आढियं G इष्टं cdd. गणनीयं अप्रं
B om. प्रत्येकं BF आहुडं. L. 6. BCFGXZ आअरमुद्धं CX ०दूषलं. L. 7. X
चित्तविए DG वित्तिए Z चित्तविए D य. L. 8. CX पवुद्धे D पवुद्धे G पवुद्धे
G सयण्हं D सयणं E सयण्हं BFX ०गेहागएसुं Z ०गएसुं. L. 9. B रोगः D रोगे
X रोगचंचलश्च G आरीडी C आरा—cdd. आरडियमित्यं. L. 10. C (F !) विशल्यं
2. hd. चिं XZ चित्तल्यं D चित्तलियं BG ०लियं DGXZ विलवियं BF विलवियं
C विलयं cdd. आरडियं G प्रवृत्तं X प्रवृद्धं BCFGXZ गृहे D गेहे. L. 11. B वेति G
om. चेति X र्थम् for व्यर्थम्. L. 12. X ०कलेसुं ABCDEFGZ आवियमि Y आवयमिं G
०दोयगइयिं Z ०दोयं X ०दगोवं ABCDEFXYZ ०महियं. L. 13. X आऊरमइ-
सयउं Z ०उण्हेसु D चलं ABCDEFGY चलियं Z वलियं ACDY ०कुवियां AGZ
आहित्था X अहित्थो DY ०च्छो. L. 14. G धरः XZ आवियमिद्धं G ०गोप G मथितं BF
मथितं C मथितं चे, 2. hd. मथितं च D माधितं G प्रातं B वेति. L. 15. Z अतिशयं
उं X अनिशयं D आहित्छो B कुपितः X om. कुपित आं G आकुलितश्चेति.

आरेइअं मउलिए मुक्के भन्ते सरोमञ्चे ।

णववहुपरतन्तासुं आवट्टिअआविअज्झाओ ॥ ७७ ॥

. आरेइअं मुकुलितं मुक्कं भ्रान्तं सरोमाञ्चं चेति चतुर्थम् । आवट्टिआ तथा आविअज्झा नववधूः परतन्त्रा चेति प्रत्येकं द्वयर्थे ॥ [७७]

5 आइप्पणं च पिट्ठे छणघरमण्डणछुहाछडाए अ ।

अविवित्तसंकडे आरंदरमावडिअमाब्भिडिअसारे ॥ ७८ ॥

आइप्पणं पिष्टमुत्सवे गृहमण्डनार्थं सुधाछटा च । तन्दुलपिष्टक्षीरं गृहमण्डनमाइप्पणं इत्यन्ये । आरंदरं अनेकान्तं संकटं च । अविवित्तसंकडे इति समाहारः । आवडिअं संगतं सारं च । अब्भिडिअं संगतं समा अब्भिड इत्यादेशात् । अत्रापि समाहारः ।

10 अत्र आलुंखइ दहति स्पृशति चेति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [७८]

॥ अथ इकारादयो द्व्यक्षरादिकमेणैवोच्यन्ते ॥

इग्गो भीए इब्भो वणिए उच्छुसयलम्मि इंगाली ।

इक्कुसमुप्पलमिरिणं कणयं इन्दिन्दिरम्मि इदंडो ॥ ७९ ॥

इग्गो भीतः । इब्भो वणिक् ॥ इणं इणमो एतत् । इण्हि इदानीम् । इर किलार्थे ।

15 एते शब्दानुशासन एवोक्ता इतीह नोच्यन्ते ॥ इंगाली इक्षुखण्डम् । इक्कुसं सामान्याभिधानेऽपि नीलोत्पलम् । इरिणं कनकम् । इदंडो भ्रमरः । कैश्चिदिन्दिन्दिर-

- L. 1. ABCDEFGYZ आरेइअं E भंगे. L. 2. EFGXZ नव († नववधू C तं-
तीसु B आवट्टि (?) G ण्ठि X ण्ठिआवि BCGY यआ D ण्ठिआआ C आज्झाउ,
2. hd. आविज्झाओ ADGZ ज्जाउ X अज्झाउ. L. 3. BDGXZ आरेइअं C (F!)
आरेइ X रोमांचेति GZ आवट्टिय BCDFX ण्ठिया. L. 4. G अविवित्तं C अज्जा
2. hd. अज्जा D आवियज्जा Z अद्धा (?) B द्वर्थे CDEFGXZ द्वर्थे. L. 5.
D आइप्पिणं E छडाए ABCDEFGYZ य. L. 6. AG, C. 2. hd. Z
अविवित्तं Z संकाड BF कडेरा A मावेडिअसंगिपडियसारे X मावेडिअसंगएसारे B
माचडि BDEFGYZ डियमब्भिडियं C डियमज्झिडियं E सारे. L. 7. D आइप्पिणं
G पिट्ठं BCDFXZ पिट्ठं उं Z तंदुलं. L. 8. cdd. प्पणमित्थं XZ आरंदरमने
GXZ अविवित्तं cdd. आवडियं. L. 9. BDF, C. 1. hd. अब्भिडियं G अब्भिडइ
X डिअ. L. 10. BF आलुंखइ. L. 11. CF अथेकारा Y has only इकारादिः.
L. 12. CF इज्जो X इक्कुसंडमि. L. 13. A इक्कुसं D इन्दिग्गि इदंडो. L. 14.
Z इग्गो CF इज्जो BF इण BF इण्हि X इण्हं C (F!) इल. L. 15. BDZ शासने
B एवोक्ताः GZ इक्षुदंडं BDF इक्षुसं. L. 16. BF न्यानिधा X भिधुने G त्पली
DGX कैश्चिदिदिग्गि C कैश्चिदिदिग्गि BF दिदिग्गि.

शब्दोऽपि देश्य उक्तः । अस्माभिस्तु संस्कृतेऽपि दर्शनादनया भङ्गाया
निबद्धः ॥ यथा ।

इम्भाणमिरिणमिक्कुसमिदंडाणं गयाण इंगाली ।

इग्गाण य माभेसीसदो हरिसं समुव्वहइ ॥ ६१ ॥ [७९]

इक्कणइरावइग्घिअइरिआ चोरकरिभच्छिअकुडीसु ।

5

ओसिंघिअम्मि इंघिअमिंदग्गींदग्गिधूममवि तुहिणे ॥ ८० ॥

इक्कणो चोरः । इरावो गजः । इग्घिअं भत्तिसत्तम् । इरिआ कुटी । इंघिअं
घातम् । इंदग्गी तथा इंदग्गिधूमं तुहिनम् ॥ यथा ।

मणइक्कण बलइग्घिअइराव पण्णइरिआठिआ मुणिणो ।

इंदग्गिणगे इंदग्गिधूमधवलं जसं तुहेंघिन्ति ॥ ६२ ॥ [८०]

10

कोमारे इंदमहो इंदोवत्तो अ इन्दोवे ।

कीडेसु इंदगाई जुएसु इरमंदिरो करहे ॥ ८१ ॥

इंदमहो कौमारः । कुमार्या भव इति व्युत्पत्तेः । इंदमहं कौमारमित्यवन्तिसुन्दरी ।
यदुदाहरति स्म ।

उवहसए एराणि इन्दो इन्दीवरच्छि एत्ताहे ।

15

इंदमहपेच्छिए तुह मुहस्स सोहं णिअच्छन्तो ॥ ६३ ॥

L. 1. D om. अपि X देश्यः. L. 3. C 'मिक्कुसुमि' D 'मिक्कुस' X गयाणे (miread ?).
L. 4. C हरिसं X हरिमं D, C. 2. hd. G समुव्वहइ. L. 5. BF इक्कणं
G इक्किणं X इक्कणसाव' Z 'इग्गवग्घिया' *edl.* 'इग्घिय' ABCDEFGY 'इरिया BDF
वोर' C चोरे *edl.* 'भच्छिय' C 'कुडामु. L. 6. AGX उस्सिघियम्मि BCDF ओसंघियं
YZ 'घियम्मि E अंघि' ABCDEFGYZ इंघियं (DZ 'दग्गीद' G 'दग्गीधु' (*om.*
दग्गी) X 'दग्गीइग्गि' E रुहिणे G दु'. L. 7. R इक्कणो BD वोरः X चोरः
XZ इग्घियं XZ इरिया C कुटी X कुटी XZ इंघियं. L. 8. G प्रातं CZ
व्याघ्रातं. L. 9. BF 'इक्कण (GZ वल' C 'इक्किय' D 'इक्किया' BFGZ 'इग्घियं'
X 'इइग्घियं' GZ पन्न' X पण' *edl.* 'इरिया BDFGXZ 'ठिया C *om.* ठिआ BF मुणिणो.
L. 10. X इंदग्गिणइं Z 'धवल' G तुहं घंति BF तुहेंघिन्ति C तुहेंघेति DX तुहेंघेति (*equally*
correct as 'घि') Z तुहेंघेति. L. 11. C कोमारे X इंदमाहो C इंदोवत्ते अ and
twice. AGYZ य. L. 12. X इंदगाई BCF 'गाइ G 'गाइ G जएसु X ज्जुएसु A
इरमंदिरो X इरिमंदिरो G सु' करहे. L. 13. C कौमाराः BF इंदमहं CX 'महो D
'माहो BF कामा' C 'रमित्यवन्तिसुंदरः D 'रमिति चंनिसुंदरा X 'मित्यवं वदति सुंदतिसुंदरी.
L. 14. C इंदोवग्घि D एत्ताहि. L. 6. BF इंदमं पे' C इंदोमहपेत्थिए X मुहस्स *edl.*
णियक्क'.

इंदोवत्तो इन्द्रगोपकः । इंदगाई युताः कीटाः । ये कीटाः संलम्भा भ्रमन्ति । इरमं-
दिरो करमः ॥ यथा ।

इरमंदिरेदंगाईइंदोवत्ताइजन्तुणो वि वरं ।

इंदमहो पुण णूणं लज्जं हासं च जणइ जणे ॥ ६४ ॥ [८१]

5

इन्दुद्ववणे इंदङ्गलओ इंदमहकामुओ साणे ।

इल्लो दरिइकोमलपडिहारलवित्तकसिणेसु ॥ ८२ ॥

इंदङ्गलओ इन्द्रोत्थापनम् । इंदमहकामुओ श्वा ॥ यथा ।

इंदङ्गलओ सरए पयाणचलिएभगज्जिएहि तए ।

रइओ रिऊहि रण्णे सहयरइंदमहकामुअरवेहिं ॥ ६५ ॥

10

॥ अथानेकार्थाः ॥

इल्लो दरिद्रः कोमलः प्रतीहारो लवित्रं कृष्णवर्णश्चेति पञ्चार्थः ॥ [८२]

सद्गुलसीहवुट्टीणिवारणेसुं तहा इल्ली ।

विसिबुट्टिरक्खणेसुं गेहदुवारे अ इल्लीरं ॥ ८३ ॥

इल्ली शार्दूलः सिंहो वर्षत्राणं चेति त्र्यर्थः । इल्लीरं वृषी वृष्टिवारणं गृहद्वारं चेति
15 त्र्यर्थम् ॥ [८३]

L. 1. B °गाइ CDX om. कीटाः after ये. L. 3. C °वेत्ताह°. L. 4. D om. णूणं C om. जणइ BF जणो D जेण. L. 5. E इदु° D इंदुद° Z इंदुद° A om. इन्दु° A इंदुदलउ C इंदुङ्गलहु D इंदुदओलउ EX °दद° GZ °दद° GX °लउ E °कासुओ C 1. hd. GX °मुउ E उज्जाणे Y add अथानेकार्थाः ॥ L. 6. E °कसणेसु. L. 7. CGZ इंदद° D इंदद° CGD °लउ C 2. hd. °लओ G °च्छाप° CX °कामउ C श्वा. L. 8. CGZ इंदद° X इंदद° CGX °लउ D इंददलए, this stanza is totally corrupt in D. C °वल्लिएम् cdd. °गज्जिएहिं. L. 9. CGZ रइउ X इरउ cdd. रिऊहिं X °इंदमह° GZ °रएहिं. L. 11. cdd. प्रतीहारः From हारः to श्चेति broken off in G. C रुण्णे व°. L. 12. Before this stanza D inserts अथानेकार्थाः A °बुट्टी° B °बुट्टी° E °बुट्टी° cdd. °निवार° C इल्ला. L. 13. ABCFGXYZ विसि° D विसि° E विसि° X °णेसु C गेह ABCDFGYZ य C ह्रीरं. L. 14. रं to गृह° broken off in G. BCDFXZ वृषी. L. 15. CD त्र्यर्थः,

॥ अथ ईकारादयः ॥

ईसं कीले रोज्ञाम्नि ईसओ ईसरो मयणे ।

सवरसिरपण्णपुडयम्मि ईसिअं तह वसाइअए ॥ ८४ ॥

ईसं कीलकः । ईसओ रोज्ञाख्यो मृगः । ईसरो मन्मथः ॥ यथा ।

मुक्केसरेहि णिच्चं भमिरेहिं ईसएहि व चुलुक्क ।

5

दलभोअणेहि ईसीकया तुहारीहि रण्णदुमा ॥ ६६ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

ईसिअं शवरशिरःपत्रपुटं वशाग्रितं चेति द्वर्थम् ॥ [८४]

॥ अथ उकारादयः ॥

उडं गहिरे उच्छू वाए उक्कं च पाडवणे ।

10

उच्छो अन्तावरणे उड्डो कूवाइखणयम्मि ॥ ८५ ॥

उडं गम्भीरम् । उच्छू वातः । इक्षुवाचकस्तु संस्कृतभव एव । उक्कं पादपतनम् ।

उच्छो अन्त्रावरणम् । ओज्जरीति प्रसिद्धः । उड्डो कूपादिखनकः ॥ यथा ।

उच्छू उण्हो खणिआ उड्डेहिं कूवया य अइउंडा ।

उच्छं दहइ अ तण्हा उक्कामिणं तुज्ज मरुथलिए ॥ ६७ ॥ [८५] 15

- L. 1. X has only ईकारः Y ईकारादिः. L. 2. B व ले X कीलो A रोज्ञाम्नि D रोज्ञाम्नि ACGX ईसउ Y adds अथानेकार्थः. L. 3. Y सवर° X सवरपत्तपुडयम्मि C °सिरपुत्त° EY °पत्त° BF पुडयम्मि *cdl.* ईसियं DX विसा° D °इयाए XYZ °इयाए. L. 4. C. 1. hd. GX ईसउ D ईस C रोज्ञा In G ख्यो मृगः is broken off. BF ईसरोरो Z om. यथा. L. 5. C मुक्कोसरेहि Z मुक्कोसरेहिं BDFGXZ °रेहिं C भमरेहिं CX ईसरेहिं G ईसएहिं च BF ईसरेहिं twice D °हिं च वु° CZ म्व वुलुक्क X वुलुक्क. L. 6. BF देल° CDGZ °भोयणे° *cdl.* °णेहिं BCFXZ °रीहिं. L. 8. *cdl.* ईसियं BCFG शवर° D सवर° X सवर° C °सिरःपुत्त° X °सिरपत्त° G विसा° F °पुटं च शाग्रितं चेति BD वेति Z द्वर्थः. L. 9. Y has only उकारादिः ॥ L. 10. C उडं F उडं BF उत्थू C उत्तू 2. hd. उत्थू G has again उच्छू for उक्कं Z व BF पाडवणे. L. 11. C उत्थो G अच्छो BCGX अत्ता. L. 12. CF उडं BFZ गभीरं X गंभीरः BCF उत्थू X उच्छू वात X पादपत्तं. L. 13. CZ उच्छोअं G उक्कं BFXZ उज्जं CD उज्जं Z प्रसिद्धिः. L. 14. C उत्थू *cdl.* खणिआ C उड्डेहिं D उड्डेहिं BF कूवाया B अहं° D अहं° (sic). L. 15. XZ य for अ.

उरमारम्भे उच्चं णाहितले बन्धणे उंवा ।

तिणपरिवारणयमुड् उंवी उण पिककगोहूमे ॥ ८६ ॥

उरं आरम्भः । उच्चं नाभितलम् । उंवा बन्धनम् । उड् तृणपरिवारणम् । तृणाव-
च्छादनमित्यर्थः । उंवी पिकगोधूमः ॥ यथा ।

5 कुन्तलउड्डुछण्णेणं जणणयणमिगाण उंवखायं व ।

मयणेण उरे रइअं तुह उच्चं उंविगोरङ्गि ॥ ६८ ॥

अत्र च । उच्चं ऊर्ध्वम् । उम्भे यूयम् । उअ पश्य एते शब्दानुशासने साधिता
इति नोक्ताः । उस्साशब्दस्तु धेनुपर्याय उस्साशब्दभवः ॥ [८६]

उक्का उक्कंदी कूवतुला चुल्लीइ उल्लिउद्दाणा ।

10 उव्वाउव्वरउव्वाहा उक्कोलो अ घम्मम्मि ॥ ८७ ॥

उक्का तथा उक्कंदी कूपतुला । उक्कंदी कूपतुलेत्यन्ये । उल्ली तथा उद्दाणा चुक्की ।
उव्वा—उव्वर—उव्वाह—उक्कोलाश्चत्वारोऽपि घर्मार्थाः ॥ यथा ।

जलिअगिउल्लिउव्वासंतत्ता उण्हयालउक्कोले ।

कासयधूआ वच्चइ ओ उक्काकड्डिअजलम्मि ॥ ६९ ॥

15 उद्दाणं व समुदं लड्डइ बडवाणलुव्वरं जिणइ ।

कस्तुव्वाहं ण जगइ उक्कंदिभूओ पई मज्झ ॥ ७० ॥ [८७]

L. 1 C उच्चं YZ उच्चं EX नाहिं G बंधणे A उम्वा ABGZ उंवा D उम्वा E उच्चा.
L. 2. GYZ उंवी E ण for उण BDX पक्कं A गोहूमे. L. 3. X भ for आरंभ-
CZ उच्चं BG उंवा CF उम्वा D उम्वा X तलं च G बंधनं BF रुणं. L. 4. Z तृणाः
च्छादनं X मित्यर्थ B (F !) G उंवी C उंवी D उंवी धूमो नाम. L. 5. X तुंतल
C कुंतलडुछण्ण D कुंतलउद्दाणा, the rest of this verse is corrupt. X च्छण्णेणं C
मिगाणमि BG उंवं C (F !) उम्वा X उवं CZ च. L. 6. *cdd.* रइयं *cdd.* उच्चं (!)
(X उच्च) BG उंविं CXZ गारंमि D गारंमि. L. 7. D *om.* अत्र च to भवः X
ऊर्द्ध B ऊम्भे G इते Z सासने G शासनसाधि. L. 8. X नोक्ताः C धेनु पर्याय X पर्यायः
L. 9. C कूपं वुण्णाइ, 2. *hd.* उण्णाइ E उल्लिओद्दाणा Z उद्दाणे. L. 10. CX उच्चा
AX उच्चरं C उच्चाहा GZ ह ABEFGXYZ य. L. 11. X उक्का G उक्का तथा
उक्का उक्कंदी C उक्का तथा उक्का उक्कंदी C वल्ली. L. 12. C. 12. *hd.* X उच्चाउच्चरउच्चाहं
C. 1. *hd.* उव्वरव्वाहं G उक्कोलाश्चत्वारं X रंमि Z धर्मार्थाः. L. 13. CDGZ जलि-
यणिं C गिउच्चा (sic) BDF संतत्ता C यालक्कोले. L. 14. C कासूयं BCFGXZ
धूया G वच्चइ *cdd.* उ (X *om.* ओ) DGZ कट्टियं BFX कट्टियं C कट्टियं.
L. 15. X च for व G वल्लणुलं BCDEFZ वडं. L. 16. C कस्तुचाहं DX च्चाहं
cdd. न BF जिणइ G भुउ B उक्कंदीभूओ F भूओ CX भउ D भूउ.

• उररी पसुम्भि किसराइ उण्हिआ उण्णमो समुण्णयए ।

उलिअं णिकूणिअच्छे उअअं उज्जुम्मि उक्खली पिठरे ॥ ८८ ॥

उररी पशुः । उण्हिआ कृसरा । उण्णमो समुन्नतः । उलिअं निकूणिताक्षम् ।
उअअं ऋजु । उक्खली पिठरम् ॥ यथा ।

उअउण्णमदेहलिमुल्लङ्घिअ बाहिमुलिअं णिअच्छन्ती ।

5

उक्खलिउण्हिअमुररी उअ रोरघरम्मि उल्लिहइ ॥ ७९ ॥ [८८]

उल्लुट्ठं मिच्छाए उविअं सिग्घम्मि दूसणे उसुओ ।

धत्तूरे उम्मत्तो उलित्तमुच्चट्ठिए कूवे ॥ ८९ ॥

उल्लुट्ठं मिथ्या । उविअं शीघ्रम् । उसुओ दूषणम् । उम्मत्तो धत्तूरकः ।
एरण्ड इत्यन्ये । उलित्तं उच्चस्थितः कूपः ॥ यथा ।

10

उल्लुट्ठं जं कणयं पेच्छसि उम्मत्तउसुअविहुरो सि ।

ता रे पयपाणकए वज उविअमुलित्तकण्ठघोसम्मि ॥ ७९ ॥ [८९]

उग्घट्ठिउआलीओ अवयंसे फालिए उरतं च ।

बहुअम्मि उंवरं उच्छुरमविणसिरे खलम्मि उप्फालो ॥ ९० ॥

L. 1. ABCFYZ उण्हिया D ियो G उण्णिया A उण्हमां EX उन्नमो D उणामो EG समुन्नयए X सन्नयए. L. 2. ABCFGXYZ उलियं D ओलिउं BF णिकूणि C णिकालि D निकूलि EX लि G णि ABDEFGYZ ियच्छे G ियत्थे X िअच्छो C उअं AD उज्ज C अज्ज C उक्खला G पठरे D पिठरे. L. 3. AGXZ उण्हिया BF उण्हियं C om. 1. hd; 2. hd. उण्हिया GZ रुशग C िये GZ उत्तमां CDX उन्नमो cdl. उलियं C णिकूणि-ताक्ष G िताख्यं. L. 4. G ऋजु FX ऋजुः G पिठरं. L. 5. CXZ उअअं उण्ण D उआअं उणामां X उण्णमां BFGXZ िल्लघय C िल्लघय D िल्लघयिया .GZ बाहि CX बाहिरुं D बाहिरुं C िमुलि...स्थन्ती, 2. hd. िमुलिआ and then the gap. X िमुलिअ DGZ िलियं BDFGZ णियं. L. 6. G उक्खणिउरण्हियमुं BF उक्खलिउण्हियमुं CX उण्हियमुं D उक्खलियामुं Z उण्हियमुं GZ उल्लिहइ BF only हइ. L. 7. ADEZ उल्लट्ठं C मित्थाए ACDGYZ उवियं BF उचियं ACGXZ उसुउ. L. 8. A उमत्तो C (G !) उव्वं. L. 9. G उल्लुट्ठं D उल्लट्ठ X उल्लट्ठं BF (AD !) X उचियं CZ उवियं BCFG उसुउ X उसुउ GZ शीघ्रं for दूषणम् BDG उम्मत्तो. L. 10. CX उल्लित्त D उल्लित्तां G उव्वं C 1. hd. D उव्वं X om. यथा. L. 11. D उल्लट्ठं. L. 12. X िपाणिकए cdl. उवियमुं GZ िकंठदेसम्मि D िदेसम्मि. L. 13. B उव्वं G िट्ठिउं E ट्ठिओआलीओ A िउवालीउ BDYZ ियां CFG िउवा-लीउ X िलीउ C वत्तरं X उत्तरं D उत्तारं व. L. 14. G बहुयं C बहुथं ABFEXYZ बहुय D जाहुयाम्बि AG उंवरं CD उन्वरं BE उंवरमुक्खं C उव्वं 2. hd. उच्चु X उक्खं Z सेलम्मि corr. into खलम्मि E उप्फालां,

उगघटी तथा उआली अवतंसः । उरत्तं स्फाटितम् । उंवरं बहु । यस्तु देहल्यर्थ
उंवरशब्दः स उदुम्बरशब्दभवः । उच्छुरं अविनश्वरम् । उप्फालो दुर्जनः॥ यथा ।

रे उप्फाल उरत्ते पेम्मे सुरवहुउआलिजोगेहिं ।

किं णाम उंवरुच्छुरणवकुसुमेहिं पि उगघटी ॥ ७३ ॥ [१०]

5

उडुल्लउडुला उल्लासे तह उम्मलं थीणे ।

उकुंडो मत्ते उग्गमम्मि उड्डायउप्फोआ ॥ ९१ ॥

उडुल्लो तथा उडुलो उल्लासः । उम्मलं स्त्यानम् । उकुंडो मत्तः । उड्डाओ तथा
उप्फोओ उद्रमः ॥ यथा ।

तिणउप्फोउकुंडवसहुडुल्लुक्खायउम्मलुप्पङ्को ।

10

सरए तुह वेरीहिं मुक्का उड्डायउडुल्ला ॥ ७४ ॥ [११]

उक्कोडा उकंडा लञ्चाए तुट्टयम्मि उल्लुकं ।

उप्फुण्णं आउण्णे उच्छाहो सुत्ततन्तुम्मि ॥ ९२ ॥

उक्कोडा तथा उकंडा लञ्चा । उल्लुकं व्रुटितम् । उप्फुण्णं आपूर्णम् । उच्छाहो
सूत्रतन्तुः ॥ यथा ।

15

विरहोप्फुण्णे उक्कोडयणिउणे देसु तस्स उकंडं ।

उच्छाहेहि ण मुद्धे संधिज्जइ पेम्ममुल्लुकं ॥ ७५ ॥ [१२]

L. 1. B ओगघटी CGZ °ही B ओयाली CGXZ उयाली CX उत्तरं D उत्तर CD
उम्बरं Z उंवरं GX बहु G येस्तु B °ल्यर्थः. L. 2. G उंहुवरशब्दमरुद्रंवरशब्दावः (sic)
CD उम्बरं C सन् दुंबदभवः (sic) BF उदंवरं CX उच्छुरं. L. 3. Z उप्पाल C उते
GZ पिम्मे X येम्मे CZ °बहु D °बहुयालिं BCFGXZ °उयालिं. L. 4. BDFGZ
नाम CX नाम BFG उंवरं GZ °मिहिं C उग्गुं D ओं G °ट्ट X उगघटी Z उगघटी.
L. 5. AEGZ उट्टल्लं X उडुल्लोउडुल्ला E °उट्टला D °उट्टाला G °उट्टला Z °उट्टला C
°उडु (sic) D तहा X थीणि. L. 6. ABCFXZ उकंडो E उकंडो X मग्गे for
मत्ते G उट्टां X उड्डायं Z उट्टालं D उड्डाओअप्फोआ E उड्डायअउफोया GXZ °उप्फोया.
L. 7. DGZ उट्टल्लो X उडुल्ला D तथा उट्टलो C उडुल्लो G उट्टल्लो Z उट्टल्लो CX उम्मत्तं
B उकंडो G उड्डाओ C उड्डाउ 2. hd. °ओ D उड्डाउ X उड्डाउ Z उड्डाउ. L. 8. G,
C 1. hd. Z उप्फोउ X उप्पउ. L. 9. Z तिणठप्फो B °उप्पोओक्कुं X °उप्पोउकंडं
C °उकुंडं G °हुट्टुक्खां Z °हुट्टुल्लुं D उकंडवासुहट्टुल्लुक्खायउम्मालुप्पांको CX °लप्पंके.
L. 10. C तुम्ह X तुम् Z उक्का उक्कायउट्टला G उट्टायउट्टला D उट्टायउट्टाला. L. 11. E
उकंडो CD लंवाए E लंवाए C तुडुं Z तुट्टिं D तुड्डियाम्मि G तुड्ड. L. 12. E
उप्फुण्णं X उप्फुण्णं BF सुरुत्तं G मुत्तं. L. 13. X उक्कोडा G लंवा BF लंवा C 1.
hd. D लंवा D उप्फुल्लं X उप्फुल्लं. L. 15. G हिरहोउ C °णिणउणे D तासु. L. 16.
GX °हेहिं C णं CX सुद्धे G °मुल्लुं (sic).

• संमदे उत्थग्घो हेट्टामुहयम्मि उम्मत्थं ।

परिवत्तणम्मि उत्थल्ला उवदेहीइ उदेही ॥ ९३ ॥

उत्थग्घो संमर्दः । उम्मत्थं अधोमुखम् । विपरीतमिति यावत् । उत्थल्ला परिवर्तनम् । उदेही उपदेहिका ॥ यथा ।

जणउत्थग्घे उत्थल्लिऊण मा पेच्छ वारि उम्मत्थ ।

5

उदेहितिकखतुण्डं किं अणुइन्तिं ण पेक्खसे महिलं ॥ ७६ ॥ [९३]

उक्कोडी पडिसदे बिसे उसीरं डरम्मि उप्फेसो ।

उम्मल्ला तण्हाए अतडे कूवम्मि उत्तूहो ॥ ९४ ॥

उक्कोडी प्रतिशब्दः । उसीरं बिसम् । उप्फेसो त्रासः । अपवादाथोऽप्ययं लक्ष्येषु दृश्यते । यथा ।

10

असरिसजणउप्फेसया ण हु सहिअव्वा कुले पसूएण ॥ ७७ ॥

उम्मल्ला तृष्णा । उत्तूहो अतटः कूपः ॥ यथा ।

तुह हयहेसोक्कोडीउप्फेसा वेरिणो गया रण्णे ।

उम्मल्लाइ उसीरं असन्ति पविसन्ति उत्तूहं ॥ ७८ ॥ [९४]

उज्जमगुण्ठिअच्छिदेसु उज्जसुब्भग्गउच्छिल्ला ।

15

उच्छुअउम्मरउब्भंता भयचोरिअयदेहलिगिलाणा ॥ ९५ ॥

- L. 1. BF उच्छग्घो C उच्छग्घो D उच्छग्घो C हेट्टो Y हिट्टो C उम्मच्छं D उम्माच्छं.
 L. 2. X परिवत्तणम्मि BCF उच्छल्ला D उच्छल्ला A उच्छेही C उदेह. L. 3. D उच्छग्घो G. om. उम्मत्थं C उम्मच्छं D उम्माच्छं B उच्छल्ला D उच्छल्ला X उत्थल्ला corr. into व्हा. L. 5. D उच्छग्घे CD उच्छल्लिं C पित्थ DX पिच्छ BF चारि GZ उम्मत्था CX उम्मत्थं D उम्मच्छं. L. 6. G उदेहिं G om. किं BFXZ अणुइन्ति D आणुइन्ति D न. L. 7. E परिसदे ABCEFGXZ बिसे D विसो A उप्फेसो E उप्फे X उप्फेसो. L. 8. E ओमल्ला E अनरे BF उत्तूहो C अत्तू.
 L. 9. edd. विसं GZ दाथे. L. 11. G उप्फेसाया X उप्फेसया DGXZ सहियव्वा C यच्चा G कुलपसूएण. L. 12. D उग्गल्ला. L. 13. GZ हेच्छुक्को DX सोक्को. L. 14. C अम्मं GZ ल्हाए C उसांरं GZ पइसंति. L. 15. BDEFGXYZ गुण्ठियं C गुण्ठियं A उज्जसुं D उज्जसउब्भग्गं CX उज्जस-उब्भं E सुभग्गो BF उत्थिल्ला. L. 16. A उत्थुभं Y उच्छुयं BF उच्छुअत्तुम्पुरं ABEFGYZ भयचोरियदेहं X चोरिअदेहं D बोरियावोरिया B गिलाणा Z गिलाणे.

उज्जसप्रभृतयस्त्रयो यथासंख्यमुद्यमाद्यर्थाः । उज्जसो उद्यमः । उब्भगो गुणितः । उच्छिलं छिद्रम् । इह छिलशब्दश्छिद्रार्थो वक्ष्यते । तस्य उत्पूर्वकस्येदं रूपमिति न शङ्कनीयं छिलउच्छिलशब्दयोः स्वतन्त्रत्वात् । न हि देशीशब्दानामुपसर्गसंबन्धो भवति । एवं फेसउप्फेसादिष्वपि वाच्यम् । उच्छुआदयोऽपि त्रयो यथा-
5 संख्यं भयचौर्याद्यर्थाः । उच्छुअं भयचौर्यम् । उम्मरो गृहदेहली । उब्भंतो ग्लानः॥यथा ।

तिमिरोब्भगणिसाए उम्मरउच्छिलखलणउब्भंता ।

उच्छुअरयउज्जसओ उअ असई विसइ खण्डदेवउलं ॥ ७९ ॥ [१५]

सुण्णे उज्जडउक्केरो अ वली उडुसो अ मक्कुणए ।

सन्तम्मि अ उब्भाओ उद्धत्थो विप्पलद्धे अ ॥ ९६ ॥

10 उज्जडं उद्धसम् । उक्केरो उपहारः । समूहवाचकस्तु उक्केरशब्द उत्करशब्दभव एव । उडुसो मत्कुणः । उब्भाओ शान्तः । उद्धत्थो विप्रलब्धः ॥ यथा ।

बोलन्ति तुज्ज रिउणो सोडुससयणे णिसं पि उद्धत्था ।

उब्भाया दिअहं कयउज्जडदेवउलदेवउक्केरा ॥ ८० ॥ [१६]

उज्जल्ला उम्मड्डा हठम्मि विमलम्मि उच्चारो ।

15 विउले उच्चाडो पयडे उच्चेवो दठम्मि उच्चत्थो ॥ ९७ ॥

L. 1. D उज्ज° B °तय त्रयः D त्रयोऽपि GZ °मुद्यमार्थाः GX उब्भसो D उज्जसो D om. उद्यमः. L. 2. D गुणितः C °शब्दः छि°. L. 3. BE छिण्णउच्छि°. L. 4. G पेस° D om. फेस Z वाच्ये C उच्छ°. L. 5. BFX उच्छुयं C उच्चुयं D उच्छुभयं G °चौर्यं BF om. भय D उंबरो X उंबरो X लानः. L. 6. X °ब्भगा-निसाए (but ब्भ not clear). BF °णिणिसाए Z °उब्भत्ता. L. 7. BFGZ उच्छुयं C उच्चुअं CGXZ °सउ X सई for असई. L. 8. G सुण्णे C उज्जड° 2. hd. उज्ज° Y य DEGZ वली Y य. L. 9. AGYZ य A उज्जाउ C 1. hd. GXZ उब्भाउ ARDEFGXY उद्धच्छो C उद्धछो A विप्पलद्धे Z विप्पलद्धो C °लद्धो; 2. hd. °लद्धो XYZ य. L. 10. BD उज्जडुं D उपहारः BF उक्कर-शब्दः D om. उक्केरशब्द X om. उत्करशब्द G °शब्दभवः om. एव. L. 11. X उडुसो D, C 1. hd. G उब्भाउ X उज्जाउ cdd. उद्धच्छो. L. 12. G बोलन्ति Z बोलन्ति G उज्ज C तुज्ज 2. hd. तुज्ज D तुज्ज B रिउणो cdd. उद्धच्छा X उद्धत्थाः. L. 13. DGZ दिअहं X °उज्जणं Z °देवउलं C °देवउक्केरा X °उक्केरो. L. 14. B उम्मड्डा X हठम्मि BF उच्चारो C 1. hd. DY उच्चारो. L. 15. X वि for विउले AGYZ उच्चाडो C उच्चाडो D उच्चेवो AGYZ उच्चेवो BF उच्चेवो C उच्चेवो D ओब्भेवो A उब्भ YZ उच्चत्थो,

उज्जुला तथा उम्मडा बलात्कारः । उच्चारो विमलः । उच्चाडो विपुलः । उच्चेवो प्रकटः । उच्चथो दृढः ॥ यथा ।

उच्चारो उच्चेवो उच्चाडकरे ससिम्भि जं कामो ।

उज्जलोच्चत्थबलो ता उम्मडाइ रमसु इमं ॥ ८१ ॥ [९७]

उअह त्ति पेच्छहत्थे उडिदो मासम्मि साइणी उअरी ।

5

उल्लोचो अ विआणे छिम्पयकारुम्मि उंछओ होइ ॥ ९८ ॥

उअह पश्यत । उडिदो माषधान्यम् । उअरी शाकिनी । उल्लोचो वितानम् ।

उंछओ छिम्पकारुयः कारुविशेषः ॥ यथा ।

उंछयवाडे मज्जारिरुवयाओ भमन्ति उअरीओ ।

उअहोडिदसामाओ तमिस्सउल्लोचिए गयणे ॥ ८२ ॥ [९८]

10.

उड्ढासो तावे उग्घुट्टं पुंसिअमरिम्मि उल्लालो ।

दरिए उत्तुणउम्मुहउच्चुंछुच्छुउत्तुरिद्धीओ ॥ ९९ ॥

उड्ढासो संतापः । उग्घुट्टं पुंसितम् । उग्घुट्टशब्दस्य उद्धुष्ट इति व्युत्पत्तौ सत्यां विशेषार्थरूढेरिह पाठः । उल्लालो शत्रुः । उत्तुणो उम्मुहो उच्चुंचो उच्छुच्छू उत्तुरिद्धी एते पञ्च शब्दा दृष्टार्थाः । उत्तुरिद्धी गर्व इत्यन्ये ॥ यथा ।

15

L. 1. G उम्मडा तथा बला° Z उच्चारो C om. उच्चारो to विपुलः D उच्चेडो Z उच्चाडो DGZ उच्चेवो. L. 2. X उच्चच्छो Z उच्चत्थो. L. 3. C 1. hd. DGZ उच्चारो BF उच्चरे Z उच्चेवो C om. उच्चरे GZ उच्चाड° D °कारे C ससिम्भि D सुसिम्भि. L. 4. GZ °त्थबलो BF °लोवत्थबलो CX °लोवत्थबलो D °लोवच्छबलो Z °लोवत्थ° DX ताव GZ उम्मडाए. L. 5. ABCDEFGYZ उअहेति EX उअहेत्ति Y पिच्छहत्थे Z पत्थहत्थे D उडंदो A मासस्ति A सायणी C साइणं AXY उअरी E ओयरी. L. 6. BCDEFGYX उल्लोचो AGYZ य D om. अ ABCDEFGXYZ वियाणे D याणे (sic) X छंपय° D छिंपाइकरंमि C °रंमि उ होइ (sic) AGXZ उंछउ D उच्छओ E यंछओ. L. 7. X पश्यति G उडिदो माषदो माष° X उडिदो BFG उअरी C उअरी शाकिनी । उअरी शा (sic) BDFG उल्लोचो C लोचो. L. 8. BDF, C 1. hd. GX उंछउ. L. 9. BF उंछयवाडे X मज्जारि° G om. मज् CGX °रुवयाउ BF °रुवयाओ D °रुवया G अयरीउ Z उअरीउ CX °रीउ D °रीआ. L. 10. CDG °सामाउ X °माठ तमिस्स° BCFGZ °उल्लोचिए° D °ओल्लोचिए. L. 11. A उड्ढासो D उड्ढासो A संतावे BEFX संतावे A उग्घुट्टं EX °ट्टं ACGYZ पुंसियम° BF पुंसियंमरि° D पुंसियाम° C उल्लालो. L. 12. A हरिए ABDEG उत्तुण° X उत्तुणउम्मुहउद्धुउत्तुरिद्धीउ A °हउच्चुत्तुउत्तुरिद्धीउ BF °हउच्चुत्तुउत्तुरिद्धीउ C °हउच्चुत्तुउत्तुरिद्धीउ 2. hd. °ओ D °हउच्चुत्तुउत्तुरिद्धीउ E °हउच्चुत्तुउत्तुरिद्धीउ G °हउच्चुत्तुउत्तुरिद्धीउ Y °हउच्चुत्तु° Z °हउच्चुत्तुउत्तुरिद्धीउ. L. 13. G उड्ढासो Z उग्घुट्टं BF पुंसितं X पुंसितः GZ उग्घुट्टं C उग्घुट्टं BF उग्घुट्टं GZ उग्घुट्टं X उग्घुट्टं CDGZ इति सत्यां व्युत्पत्तौ X इति सत्यां विपत्तौ. L. 14. X पार्थे रूढे° BDFGX उत्तुणो G उवुंवा Z उवुंवा C उवुंवा D उवुंवा G उच्चुच्छु C उच्चुच्छु D उच्चुच्छु X उच्चुच्छु for उच्चुंचो उच्चुच्छु BFG उवुं CX उवुं, om. D. L. 15. Z शब्दाः BFG उवुं C उवुं D उवुं.

विजोच्छुच्छुकुलुम्मुहवयउच्चुंचसिरिउत्तुरिद्धिणिं ।

उगुद्धुमुत्तुणत्तं उल्लोलाणं तए कउड्ढासं ॥ ८३ ॥ [९९]

आरूढे उल्लूढो उच्चप्पोच्चुप्पिआ तह य ।

उव्वीढं उद्धरिअं उम्मरिअं चेअ उक्खाए ॥ १०० ॥

- 5 उल्लूढो उच्चप्पो उच्चुप्पिओ त्रयोऽप्येत आरूढार्थाः । उल्लूढो अङ्कुरित इत्यन्ये ।
उव्वीढं उद्धरिअं उम्मरिअं चेति त्रयोऽप्येत उत्त्वातार्थाः ॥ यथा ।

उव्वीढखगउम्मरिअसत्तुणिवहो गुणेषु उल्लूढो ।

उद्धरिउच्चप्पखलो उच्चुप्पइ तिहुअणं पि चालुक्को ॥ ८४ ॥ [१००]

उच्छट्टो उड्डहणो चोरं दुअचोरिआइ उच्छंटो ।

- 10 उत्तालोव्वेत्ताला अच्छिण्णारावरुणाम्मि ॥ १०१ ॥

उच्छट्टो । ओत्संयोगे [सिद्धहे० १, ११६] इत्युत ओति ओच्छट्टो ।
तथा उड्डहणो द्वावप्येतौ चोरार्थौ । उच्छंटो द्रुतचौर्यम् । उत्तालं उव्वेत्तालं द्वावप्येतौ
निरन्तरस्वरुदिते । उद्धतार्थवाची तूत्तालशब्दः समसंस्कृत एव ॥ यथा ।

L. 1. D विजोव्वुच्छुच्छु° C °कुलम्मु° D °कुलाम्मु° CX °वयउच्छं° GZ °उव्वं° B °उव्वुं° F °उच्चुं° D °उच्छुं° GZ °उद्धरि° BF °उत्तु° CX °उत्त° D उत्तरिद्धात्त्याणं GZ °द्धीण. L. 2. GZ उगुट्ट° X अंगुट्ट° BFG °मुत्तु° D °सुत्तणत्तां G उल्लोलाणं CX चए D वाए GZ कउड्ढासं C कउड्ढासं D कउड्ढासं. L. 3. C उल्लूढो A उच्चपो° CD °प्पोत्तु° E(ग) °पोच्च° X उच्चुप्पोव्व° Z उव्वप्पोव्व° cdd. °प्पिया. L. 4. BF C 2. hd. उव्वीढं X °ढं D उद्धरिअं GZ उद्ध° ABCDEFGXYZ °रियं C उम्मि° cdd. °रियं ACEY चेय BF चेव DZ वेय G य X चेय E अक्खाए. L. 5. C उच्छट्टो Z उव्वप्पो उव्वु° B उच्चप्पिओ D उव्वप्पिउ CGX °प्पिउ cdd. °प्येते. C 1. hd. उव्वूढो 2. hd. उव्वूढो GXZ अङ्कुरितः G om. इत्यन्ये. L. 6. BF, C 2. hd. उव्वीढं D उद्धरिअं BCFGXZ °रियं D उम्मरिअं BCFGXZ °रियं cdd. °प्येते X उत्तीतार्थाः. L. 7. BF उव्वीढं D °उम्मरियं BCFGXZ °उम्मरियं BG °सत्तु° D °सात्तु°. L. 8. C तद्धरि° GZ °उव्वप्प° D °उव्वप्पा-ल्लो GZ उव्वुप्पइ D उव्वप्पाइ BCFGZ तिहुयणं D तिहुयणं CDXX वालुक्को. L. 9. A उच्छट्टो BF उच्छट्टो C उच्छट्टो EX उच्छट्टो Z उच्छट्टो A उड्डहणो DE उट्टहं G उट्टु° A दुअं Y दुय BF दुयचोरि° D °चौरिइ AGYZ °रियाइ EX °रियाइ E उच्छंटो Z उच्छंटो. L. 10. AX °लोवेत्तालो DZ °वेत्ता° C 2. hd. °चेत्ता° C °ला अच्छिण्णामि Z अच्छिण्णा° X °रुणामि Z °रुह्यामि. L. 11. D उच्छट्टो X उच्छट्टो BCFGXZ उत्तं D उत्तं cdd. इति उत उति (D उत्ति) उच्छट्टो (D उच्छट्टो). L. 12. G उड्डहणो D उट्टु° X om. from चोरार्थौ to द्वावप्येतौ C चौरा° C उच्छंटो हूत° BDF उव्वेत्तालं C उव्वे°. L. 13. C लूत्ता° X उत्ताल° G °शब्दभवः.

गुणिगणहिअउच्छट्टय उडुहणुच्छंठभीसिआ रण्णे ।

पयडिअज्ञाडुत्तालं उव्वेत्तालन्ति तुज्झ रिउवहुआ ॥ ८५ ॥ [१०१]

खिण्णे उव्वाउत्तंपिआ य हासम्मि उल्लेवो ।

उब्भुगोप्फंदोला चलम्मि मूढम्मि उम्मइअं ॥ १०२ ॥

उव्वाओ तथा उत्तंपिओ खिन्नः । उत्तम्मिअं खिन्नमित्यन्ये । उल्लेवो हासः । 5
स्वार्थे के उल्लेवओ इत्यपि । उब्भुगो उप्फंदोलो द्वावप्येतौ चलाथौ । उम्मइअं मूढम् ॥
॥ यथा ।

उव्वायमणा उब्भुगलोअणा चइअचारुल्लेवा ।

उप्फंदोलोत्तंपइ तुज्झ कए सा विओअउम्मइआ ॥ ८६ ॥

अत्र च । उत्थारो उत्साहः । उच्छुण्णं विमर्दितमित्युत्साहउच्छुण्णशब्दप्रभवौ । 10
उन्दुरउच्चयशब्दावाखुनीवीवाचकौ संस्कृतसमौ । उंघइ निद्राति । उग्गइ उद्धाटयति ।
एतौ धात्वादेशेषूक्तावित्येतेऽन्यैरुक्ता अपि नोक्ताः ॥ [१०२]

L. 1. CD गुणगुणं GZ गुणिगुणं BDFGXZ °ह्रियं C °वियं G °उलंठय C °उव्वट्टय
X, C 2. hd. °उच्छुं D °ओच्छुट्टय Z उच्छंठयं G उडहणुलंठं Z उडहणुं C उडहणुछंदं
D उट्टहणाच्छंदं X उडुहणुछंदं *edd.* °भीसिया D रण्णं. L. 2. CDGXZ पयडियं
BF पयट्रियं GXZ °काडुं BF °डुत्तामं D °मुत्तालं C उव्वेत्त्वां D उव्वेत्तां X
उवच्चां (?) C तुज्ज X °रिउवया C °वहुया G °वहुयां BF °वहुया D °वाहूआ. L. 3.
The whole stanza is omitted in X. CD खिन्ने A उव्वाउत्तं D उव्वा-
रउत्तं C^१ उच्चां *edd.* °पिया. L. 4. E °गोफं C *om.* फंदो D उब्भुगो उप्फं
C वलंमि *edd.* उम्मइयं (D °म्मां). L. 5. G उव्वाउ C उच्चाउ 2. hd. °ओ D उव्वारउ
X उव्वा G उत्तम्मिओ Z उत्तमिओ C 1. hd. X °विउ BCFX खिण्णः G खिन्नः C खिण्णमिं
BF खिणमिं; illegible in G. L. 6. X *om.* from के to उप्फंदो C उल्लवउ CD
उब्भुगो C उप्प.... Z बलाथौ BCFGXZ उम्मइयं D उम्माइयं. L. 8.
edd. उव्वायं C उब्भुगं D उब्भायं CDGXZ °लीयणा GXZ चइयं BCF वइयं D
वेइयं C °वाउल्लेवा D °वारं X °चाउं. L. 9. X उप्फंदो CX °त्तंपिय RF उज्झ
°तुष X विउअं Z विओयउम्मइया D has again उब्भुगोफंदोला वलंमि मूढामि उम्माइयं
(sic) instead of l. 9. L. 10. D उच्छारो उच्छाहः B उत्तहः G उग्गाहः B उच्छुण्णं
D वितर्दिं *edd.* °तमिति उत्तां X *om.* शब्द C °भवो. L. 11. G उंडुरुं C उच्छूशब्दं
X उच्छुशब्दं G (D ?) उव्वयं Z उव्वुयं C °नीचीं X °नीवाचकौ. L. 12. G °विति
इते Z °विति एते C °वित्ये BCXZ अम्येरं G नोक.

उब्बालणमुप्पणणे पलायणत्थम्मि उज्जमणं ।

उच्छविअं सयणीए उइंतणं उत्तरिज्जम्मि ॥ १०३ ॥

उब्बालणं शूर्पादिनोत्पवनम् । उब्बालणं अपूर्वमिति केचित् । उत ओति ओब्बालणं इत्यपि । उज्जमणं पलायनम् । उत ओति ओज्जमणं इत्यपि । उच्छविअं शयनीयम् ।
5 उइंतणं उत्तरीयम् ॥ यथा ।

विअलिअउइंतणाए सुणणं उब्बालणं कुणन्तीए ।

तह पुलइअमुच्छविअं जह काउं सक्किमो ण उज्जमणं ॥ ८७ ॥ [१०३]

उल्ललिअं सिद्धिलिअम्मि णिउणगहिअम्मि उग्गहिअं ।

उल्लेहडो अ लोले रइजोग्गे तह य उवसेरं ॥ १०४ ॥

10 उल्ललिअं शिथिलस्थिति । उग्गहिअं निपुणगृहीतम् । उग्गहिअं रचितमिति तु रचिधात्वादेशसिद्धम् । उल्लेहडो लम्पटः । उवसेरं रतियोग्यम् ॥ यथा ।

उल्ललिअदोसतुस तह उग्गहिआ कुमरवाल तइ लच्छी ।

उल्लेहडा वि जह सा ण मण्णए अण्णमुवसेरं ॥ ८८ ॥ [१०४]

L. 1. C उज्जालणसुं X °मुप्पणणे As to उप्पणणं compare Marāthī उपणणे, Gujarātī उपणवुं, Sindhi उपिणणु to winnow. E पलायणम्मि X °णत्थाम्मि AZ उज्जमणं C 1. hd. उज्ज° 2. hd. उज्ज° D उज्जामाणं G उज्जामणं. L. 2. A उच्छविअं C उच्छ-
विअं D उच्छविअं G उच्छवियं XYZ उच्छविअं X उइंतणं. L. 3. D उप्पालाणं cdd.
सूर्पादिना उत्प° X उत्पतनं CX उज्जाला° B उब्बालणमपू° CDFGX उत उति BFGZ
उब्बालणमित्यपि C उज्जालणमित्यपि X उज्जमणमित्यपि D om. from ओब्भा° to
ओति. L. 4. BFX om. from उज्जमणं to इत्यपि C उज्ज° C 2. 1. उज्ज°
G पालायणं C उति G उज्जवणमित्यपि CZ उज्जमणमित्यपि A उज्जविअं BXZ °विअं
CDF °विअं. L. 6. BFGZ विअलियं C विलउयं D विलविअं X विलवइ° णीए Z
मुण्णं X उज्जालणं (१). L. 7. G पुलवियमुच्छवियं BF पुलइयमुच्छविअं D पुलइयामुच्छा-
विअं XZ पुलवियमुच्छविअं X जं जह XZ कामं X सक्किमो D साज्जिमो ण उज्जमाणं.
L. 8. cdd. उल्ललियं (X उल्लुलियं) D शिद्धिं G °ट्ठिं X °ट्ठिअम्मि Z °ट्ठियम्मि
ABDFY °गहिअंम्मि Z °यम्मि C °गहिअं cdd. उग्गहिअं In C 2. hd. only. L. 9.
G °हलो ADGYZ य. L. 10. BDFGZ उल्ललियं CX उल्लूलियं CZ °स्थितौ X
°स्थितौ cdd. उग्गहिअं X °गृहीतम् G उद्वाहिअं B °हिय CXZ °हियं. L. 11. G om.
तु राचि X रचिधा° C °धात्वादेशो सि° X उवउवसेरं. L. 12. BFGZ उल्ललियं CX
उल्ललियं D उल्ललिउं दोसं X °तुह तुह उग्ग° G उग्गलिया BCDFXZ उग्गहिया C तह छी
L. 13. C उल्लेहडो X मण्णए.

• उल्लुरुहो लहुसङ्गे तत्तोच्छलिअम्मि उब्भुआणं तु ।

उंदुरओ दीहाहे उक्खोडिअयम्मि उत्तुहिअं ॥ १०५ ॥

उल्लुरुहो लघुशङ्खः । उब्भुआणं यदग्न्यादिना तप्तं दुग्धादि भाजनादुच्छलति ।
उंदुरओ दीर्घमहः । उत्तुहिअं उत्खोटितम् । तकारसंयोगस्थाने ङकारसंयोगं केचित्प-
ठन्ति । स च लिपिभ्रम एवेत्यनेकदेशीपरिशीलनेन निश्चितमस्माभिः ॥ यथा ।

5

उत्तुहिअजीविआसाइ उल्लुरुहकण्ठ तीइ तुह विरहे ।

अइउब्भुआइअरई उंदुरया हुन्ति सिसिरे वि ॥ ८९ ॥ [१०५]

उद्धरणं उच्छिष्टे उवदीवं अण्णदीवम्मि ।

उद्धवउच्चडिउत्ताहिअउव्वाहिआ य उक्खि ॥ १०६ ॥

उद्धरणं उच्छिष्टम् । उवदीवं अन्यद्वीपम् । उद्धवओ उच्चडिओ उत्ताहिओ 10
उव्वाहिओ इत्येते चत्वार उत्क्षिप्तार्थाः ॥ यथा ।

उव्वाहिअमुअ उच्चडिआसि उत्ताहिओवदीवेस ।

हरिणो व्व लिहन्ति विगा उद्धवयकरा णिवा तुहुद्धरणं ॥ ९० ॥ [१०६]

L. 1. E उल्लुरुहो लहुसङ्गे *add.* °लियम्मि ABCDEFGXYZ उब्भुआणं D अब्भुआणं
CDZ च. L. 2. CG उंदुरउ E ओंदुरओ D ओंदुरउ X उंदुरउ ABCDEFGXYZ
°डिययम्मि D °डिआंमि ABE उत्रु° X उतु° *add.* °हियं. L. 3. BCFGZ उब्भुआणं
D अब्भुआणं X उब्भुआण D यदग्निना तप्तं G दुग्धादि BF दुग्धादि C दुग्धादिना तप्तं दुग्धादि.
L. 4. GZ उंदुरउ CDX उंदुरउ C 2. hd. °ओ BG उत्रु° DX उतु° *add.* °हियं.
L. 5. XZ लिपिविभ्रम X °त्यमेकपरिशीलनेन. L. 6. BGX उत्रु° D वुत्रु° *add.*
°हियजीवियासाइ. L. 7. BGXZ अइउब्भुआइअ° C (F!) अइउज्जया° D अइउब्भिआउअ°
X उंदया. L. 8. C उद्धरण उच्छिष्टे D उद्धरण F उद्ध° D ओविष्विद्धे G °ट्टे Z उच्छिद्धे E
अन्न°. L. 9. GX उद्धवउच्च° BY उद्धवओच्च° C उद्धवउव्व° 2. hd. °उच्च D उद्धवउव्व°
E उद्धचउ° F उद्धचउ° ABFX °च्चडिय° Z °व्वडिय° CE °डिय° D °डिउ° A °उच्चा°
Z °उव्वा° *add.* °हियं ABFX °उच्चाहिया CDEYZ °उव्वाहिया E उक्खि°. L. 10. C
उद्ध° 2. hd. उद्ध° GX °वउ B उद्धचओ C उद्धवउ 2. hd. °ओ F उद्धचओ Z उद्धविओ
CG उव्वडिउ C 2. hd. °ओ Z उव्वडिओ BF °डिउ X °डिउ. BF तत्ताहिओ C उव्वाहिउ
2. hd. °ओ GXZ °हिउ. L. 11. C उव्वहिउ 2. hd. °ओ G °हिउ X उव्वाहिउ C इति
एते DX *om.* इत्य्. L. 12. DG उच्चाहिअ°(!) X उच्चाहिय° Z °हिय° CD °मुय G
(!)Z उव्व° C उव्वट्टियासि D उच्चडि° X उडियासि *add.* °यासि CDXZ उत्ताहिउव° G
°हिवदी°. L. 13. D हिरणो व्व G विगा CDX मिगा C उद्धव° X °यक्का तुहु°
C तुहुद्ध°.

उद्धविअमग्घिण उवलुअं सलज्जे घरम्मि उत्थलिअं ।

उलुखंडो अ अलाए उअक्किउच्छंगिआ पुरोठविए ॥ १०७ ॥

उद्धविअं अर्धितम् । उवलुअं सलज्जम् । उत्थलिअं गृहम् । उत्थलिअं उन्मु-
खगतमित्यन्ये । उलुखंडो उल्मुकम् । उअक्किअं उच्छंगिअं द्वावप्येतौ पुरस्कृ-
5 तार्थौ ॥ यथा ।

उत्थलिअवई उच्छंगिअविणओ ता उअक्क सहि विणयं ।

अलमुलुखंडपहारेहि उवलुआ हविअ अप्पमुद्धवसु ॥ ११ ॥ [१०७]

उरुमिह्लं उरुसोह्लं च पेरिए अवगए अ उअचित्तो ।

उवउज्जो उवयारे दोहणहारीइ उअहारी ॥ १०८ ॥

10 उरुमिह्लं उरुसोह्लं च द्वावप्येतौ प्रेरितार्थौ । उअचित्तो अपगतः । उवउज्जो
उपकारः । उअहारी दोग्ध्री ॥ यथा ।

उअचित्ताणं उअहारीणं मग्गोरुमिह्लणयणाणं ।

उरुसोह्लउरुवसणो पवणो तरुणाण कुणइ उवउज्जं ॥ १२ ॥ [१०८]

संचुणिअम्मि उलुंढिअं च कागम्मि उलुहंतो ।

15 नेमीए उंचहिआ उप्पेक्खिअयम्मि उद्धिसिअं ॥ १०९ ॥

L. 1. ABDXYZ उद्धवियमं CF उद्धवियमं G उच्चवियमं X °मत्थिए *cdd.* उवलुयं
(X °लं Z ओं) ACDF उच्छलियं BEGXYZ °लियं. L. 2. E अलुं CD °डे
C ललाए D लालाए उअक्किउउं X उअक्कियउं *cdd.* °गिया F °ठविये. L. 3. C उद्धविए
उद्धवियं BGXZ °वियं F उद्धवियं CF अर्थितं *cdd.* उवलुयं C सलज्जे C 2. hd. सलज्जे
B, C 2. hd. D उच्छलियं FGXZ °लियं CF उच्छलियं *om.* D, ABXZ °लियं.
L. 4. After °न्यन्ये X *adds* उलुखंडो उलुखंडो उन्मुखगतमित्यन्यन्ये *cdd.* उअक्कियं उच्छंगियं
G संस्कृतां. L. 6. CD उच्छं *cdd.* °लियं *cdd.* उच्छंगियं CDFGXZ
विणउ. L. 7. *cdd.* °पहारेहि BFGXZ उवलुया C उचलुया D उवलिया *cdd.* हविय CF °द्धवसु.
L. 8. A उरुं X उरुसिह्लं BF व पेरिए G पेरिए Y अपगए य C *om.* अवगए GZ
°चित्ते X चित्तो (*om.* उअ). L. 9. A उवउज्जो G उचउत्तो Z दोहणहारीइ In A a
gloss on दोहणं = दोग्ध्री E उआहारी. L. 10. C °मिह्लं उव (*sic; om.*
सोह्लं च) Z ओअचित्तो X उवउज्जो L. 11 G दोग्ध्री BCFX दोग्ध्री D दोग्ध्री.
L. 12. X °हारीण BFX °णयणाण. L. 13. F °उरुं C °ऊरवसाणा C उउज्जं G
adds : संयुणिअम्मि णाण कुणइ उवउज्जं ॥ X has only उरुसो कुणइ उज्जं ॥
L. 14. A संमुं BDF संवुं C संचुं *cdd.* °यम्मि AXYZ उलुंढियं BF उलुंढियं C उलुं
D उलुं E उज्जं. L. 15. EGXZ नेमीए ABDFZ उवहिया CZ उंवहिया EG उंच-
हिया Y उंवहिआ OGZ उप्पिं EX उवें D उप्पाक्कियं ABCEFGXYZ °क्खियं *cdd.*
उद्धिसियं.

उल्लुटिअं संचूर्णितम् । उल्लुहंतो काकः । उंचहिआ चक्रधारा । उदिसिअं
उत्पेक्षितम् ॥ यथा ।

असुरेहिं उवरि परिभमन्तउल्लुहंतविरसरोलेहिं ।

हरिचक्रउंचहिअउल्लुटिअमुदिसिअमप्पबलं ॥ ९३ ॥ [१०९]

उब्भासुअं विसोहे गरुआवेसम्मि उव्वहणं ।

5

उल्लरयं च कवड्डाहरणे रासिम्मि उक्कुरुडी ॥ ११० ॥

उब्भासुअं गतशोभम् । उव्वहणं महानावेशः । उल्लरयं कपदाभरणम् । उक्क-
रुडी अवकरराशिः । उक्कुरुडो रत्नादीनामपि राशिः ॥ यथा ।

उब्भासुअ सा मेल्लइ उव्वहणं ता खु अग्गओ तीए ।

उल्लरयभूसणो जइ रे णच्चसि चडिअ उक्कुरुडिं ॥ ९४ ॥ [११०]

10

उच्छल्लिअमुक्खोडिअतजम्मि उब्बिबलं जले कलुसे ।

उद्धच्छिअं णिसिद्धे वंकीभूअम्मि उज्जणिअं ॥ १११ ॥

उच्छल्लिअं छिन्नत्वक् । उब्बिबलं कलुषजलम् । उद्धच्छिअं निषिद्धम् । उज्ज-
णिअं वकीभूतम् ॥ यथा ।

उब्बिबला णईओ तरुणो उच्छल्लिआ य दन्तीहिं ।

15

उज्जणिअचावउद्धच्छिआरिमण्डल कहन्ति तुह सिविरं ॥ ९५ ॥ [१११]

L. 1. DGZ उल्लुटियं BF उल्लुटियं C उल्लुटिअं X उल्लुटिअं *add.* उंचहिया
(X उव) BF उदं *add.* सियं. L. 3. Z असुरेहि DX *om.* उवरि D °लोलोहिं.
L. 4. C 1. hd. °वक्कं G °चक्कं X °चक्किं BCDFZ °उंचहियं G उंचहियं X °उंचहियं
BDGXZ °उल्लुटियं C °उल्लुटियं F °उल्लुटियं *add.* सियमं G °वलं. L. 5.
add. उब्भासुयं (Z °मयं) G °सोह Z °सोए CDEGXYZ गरुआ°. L. 6. BF
व C रोसिं C उक्क°. L. 7. *add.* उब्भासुयं Z गतशोकम् BF उच्चहणं C उव्वाहणं
C 1. hd. कपदाभरणं C 2. hd. कपयभिहरणं C उक्कुरुडी D उकुरुडी X उक्करुडी. L. 8.
C उक्कुरुडो X उक्करुडो D *om.* from उक्कुरुडो to राशिः ॥ L. 9. *add.* उब्भासुयं G
उभरणं X उ...हणं Z उभरणं CZ अग्गउ G अग्गाउ X अग्गाउ L. 10. X उत्तरयं C
णस्वनि X णंससि Z णव्वसि G चडिए BFX चडिय CZ वडिय D वडिया C उक्कुरुडी.
L. 11. A उत्थल्लियं BCEGXYZ उच्छल्लियं D उच्छोल्लियं ABCEFGXYZ
°क्खोडियं D °क्खोडियं E °तज्जम्मि AGYZ उब्बिबलं BCF उच्चिचलं C 2. hd. °वलं D
उच्चिचलां E उच्चिबलं X उच्चिबलं. L. 12. ADXYZ उद्धच्छियं P उद्धच्छियं F उद्धच्छियं
C उद्धच्छियं C णिसिद्धे D णिद्धे सिद्धे । *add.* °भूयम्मि *add.* उज्जणियं. L. 13. G उत्थल्लियं
BDF °लियं C °ल्लीयं XZ °ल्लियं GZ उब्बिबलं BX उच्चिबलं D उब्बिबिलं G उट्टं *add.*
°च्छियं. L. 14. *add.* णियं BFX चक्की°. L. 15. GZ उब्बिबला BF उब्बिचला
C उच्चिबला D उब्बिबला X उच्चिचला CDGXZ णईउ GZ उच्छेल्लिया BDFX °ल्लिया C
°ल्लिया G दंताहिं X दंतीहि. L. 16. *add.* उज्जणियं XZ °वाव° *add.* °च्छियां DX सिविरं.

णिबमच्छिअम्मि उज्जीरिअं च उज्जूरिअं क्षीणे ।

उक्खंडिअमक्कन्ते चोरिअवत्थुम्मि उच्छडिअं ॥ ११२ ॥

उज्जीरिअं निर्भर्त्सितम् । उज्जूरिअं क्षीणम् । शुष्कमित्यन्ये । उक्खंडिअं
आक्रान्तम् । उत ओति ओक्खंडिअं इत्यपि । उच्छडिअं चोरितं वस्तु ॥ यथा ।

5 तुह गुणउच्छडिअमणा विरहोज्जूरिअतणू अ तणुअङ्गी ।
उज्जीरेइ सहीओ कुसुमसरोक्खंडिआ कए तुज्ज ॥ १६ ॥ [११२]

णीचीकयम्मि उज्जाणिअमुवसग्गो अ मन्दम्मि ।

उप्फुंडिअमत्थुरिए उज्जग्गुज्जं अकलुसम्मि ॥ ११३ ॥

उज्जाणिअं निघ्नीकृतम् । उवसग्गो मन्दः । उप्फुंडिअं आस्तृतम् । उज्जग्गुज्जं
10 स्वच्छम् ॥ यथा ।

अणउवसग्गपयावयउज्जाणिअरिउ कुमारवाल णिव ।

उप्फुंडिआ तिहुअणे उज्जग्गुज्जा रमेउ तुह कित्ती ॥ १७ ॥ [११३]

उद्धच्छवी विसंवाइअम्मि उप्फुंकिआ य रजकीए ।

तह उट्ठिअम्मि उक्कासिअं च उच्चारिअं गहिए ॥ ११४ ॥

L. 1. C णिज्जत्थियम्मि Y निबमच्छि° ABDEFGYZ °च्छियम्मि C उज्जरीयं G उज्जरीयं च XZ °रियं cdd. °रियं EX(Z ?) कीणे. L. 2. C उक्खं D उक्कं X उक्खमिडिय(1) cdd. °डियमं cdd. चोरियं ABCFGXYZ उच्छडिअं D °डिअं E उवडिअं. L. 3. cdd. °रियं (twice, but X उज्जरीयं) G क्षीणं CX उत्तं cdd. °डियं. L. 4. D om. from उत to इत्यपि CGXZ उति FGZ उक्खं CX उत्तं cdd. °डियमित्यपि cdd. °डियं. L. 5. cdd. °डियं XZ विरहोज्जूरि cdd. °रियं X तणूअङ्गी. L. 6. X उज्जूरिइ cdd. सहीउ (X सहीउ) G °सरोक्खंडिं X °सरोक्खंडिं Z °सरोक्खंडिं C °त्तं cdd. °डिया BF कएज्ज C तुज्ज. L. 7. CDEXZ णीवी ABDEFGXYZ उज्जाणियमु° E °णियवुमं DGYZ य A मुंदाम्मि E संदम्मि X मदम्मि. L. 8. AGYZ उप्फुटियमं RF उप्फुडियमं C उप्फुडियं D उप्फुडियमं E उप्फुडियमं X उप्फुटियमं BCEFGXZ °च्छुरिए D °च्छुरिए CEGX °गुज्जं D उज्जागुज्जगुज्जं. L. 9. cdd. उज्जाणियं G °रुतः G मदः X उप्फुं CGXZ °टियं BDF °डियं C उज्जुं CDG °गुज्जं X °गुज्जं. L. 11. BCFGXZ °उज्जाणियं X कुमारवाल. L. 12. CGX उप्फुटिया Z उप्फुटिया BF °डिया D उप्फुटिया BCFX तिहुअणे D तिहुअणो G उज्जयुज्जा C °गुज्जा D उज्जुगुज्जा X °गुज्जा रमेउ°. L. 13. CF उद्धं D उद्धाच्छविया cdd. °इयम्मि AD उप्फं E उप्फं G उप्फुं Z उप्फुं cdd. °किया X रजकीए. L. 14. D तहा ABCDFY उट्ठियम्मि E उच्छिडिअं GZ उट्ठियं X उच्छियम्मि A उक्कामियं BDEFGXYZ °सियं C °सियं A भ C 1. hd. ADZ उच्चारियं B C 2. hd. EXY उच्चारियं F °हियं In G आ is torn. A गहियं D माहीए.

उद्धच्छवी विसंवादितः । उप्फुंकिआ रजकी । उक्कासिअं उत्थितम् । उच्चारिअं गृहीतम् ॥ यथा ।

उक्कासइ उप्फुंकिअघरम्मि वत्थाण घल्लणमिसेण ।

उच्चारिअयणउद्धच्छविसंकेअं वहू सरिउं ॥ ९८ ॥ [११४]

कण्डिअए उक्खणिअं संछण्णे उच्छुआरं च ।

5

उज्जोमिआ य रस्सीए उल्लसिअं च उलुकसिअं ॥ ११५ ॥

उक्खणिअं कण्डितम् । उच्छुआरं संछन्नम् । उच्छुआरिअं छादितमिति त्वनेनैव णिजन्तेन सिद्धम् । उज्जोमिआ रश्मिः । उल्लसिअं उलुकसिअं द्वावप्येतौ पुलकिताथान्योन्यपर्यायत्वेन निबद्धौ । उद्धुसिअशब्दस्तु उद्धुषितशब्दभवः ॥ यथा ।

उज्जोमीइ वि बद्धं णिसि उल्लसिअं पिअं सहि सरन्ती ।

10

उक्खणवावडा वि हु उलुकसिअत्तं कहोच्छुआरेमि ॥ ९९ ॥ [११५]

उच्छेवणं घए उच्चंपिअमुवजंगलं च दीहम्मि ।

उप्पेहडउल्हसिआ उम्मच्छविअं च उब्भडए ॥ ११६ ॥

L. 1. X °वादिनः D उप्फुं BCDFXZ °क्रिया G °सिया *add.* उक्कासियं (X उकासियं) *add.* उच्चारियं. L. 3. D उप्फुं G उप्फुंकीघरंमि Z उप्फुंकीघरम्मि X उप्फुंक्रियं CD वच्छाण X घल्लणं. L. 4. *add.* उच्चारियं CX °उच्छविं *add.* °संकेयं C बहू D बहु X बहू. L. 5. *add.* कण्डियं E उत्तं *add.* °णियं E सत्थण्णे G संलण्णे C °न्ने A उच्छुयारं C उच्छुयारं G उच्छुआरंमि. L. 6. ABCDFGXYZ उज्जोमिया E °मि (*om.* आ) X रस्सी (*om.* ए) A उल्लुं *add.* °सियं (twice) X *adds* उल्लसियं after उल्लसिअं. L. 7. G उक्खडियं BCDFXZ °णियं BF उत्थुं C उच्छुं *add.* °यारं C उच्छुयारिअं G °यारं X °रियं Z °यारियं. L. 8. *add.* इति तु अनेनैव *add.* उज्जोमिया (X उज्जोमिया) BF रश्मिः D रश्मि *om.* C 1. *hd*; 2. *hd.* रज्जू X रश्मि D उलुमियां BFGZ °सियं X उल्लसियं CDGXZ °कसियं. L. 9 G पुलकिताथो अन्यो° (*sic*) Z °ताथो अन्यो° DX उद्धसियं BCFGZ उद्धुसियं C °स्तुद्धुं. L. 10. BDFGXZ वद्धं C वि.....सि उल्लं X उल्लं *add.* °सियं X पियं CXZ भरंती D भारंती. L. 11. G उच्छणं Z उत्थणं CX उल्लकं BDFGZ °कसियत्तं B कहोच्छुं G °च्छुयां Z कहोच्छियां. L. 12. A उत्थेवणं BC उच्छं D उव्वं Z उव्वंप्पं *add.* °पियमुव्वं (G °मव्वं). L. 13. E उपेहं X उब्भेहं ADYZ °उल्लसिया BCGX °उल्हसिया A उम्मत्थं ABCDEFXY °वियं GZ °रियं.

उच्छेवणं घृतम् । उच्चंपिअं उवजंगलं द्वावप्येतौ दीर्घार्थौ । उप्पेहडं उल्ह-
सिअं उम्मच्छविअं त्रयोऽप्येत उद्गटार्थाः ॥ यथा ।

उच्चंपिअउप्पेहडमुअजुअ उवजंगलच्छ उल्हसिआ ।

उम्मच्छविअपयावाणलम्मि उच्छेवणं व तुह रिउणो ॥ १०० ॥ [११६]

5 उज्जगिरमोणिदे उच्छुरणुच्छुअरणाइ उच्छुवणे ।

उम्हाविअउवललया सुरए तित्तिरहिअम्मि उलुहलिओ ॥११७॥

उज्जगिरं औन्निद्यम् । उच्छुरणं उच्छुअरणं च इक्षुवाटः । उच्छुरणं इक्षुरिति
केचित् । उम्हाविअं उवललयं च सुरतम् । उम्हाविअं सुरतमिति तु रमेरुम्हावादेशसि-
द्धम् । अत्र च । उष्फालइ कथयति । उल्लुंडइ विरेचयति । उल्लालइ उप्पेलइ उन्नमयति ।

10 उव्वेल्लइ प्रसरति । उम्मच्छइ वच्चति । उग्घुसइ मार्ष्टि । उल्लरइ तुडति । उम्भुत्तइ
उत्क्षिपति । उत्थारइ आक्रामति । उक्कुसइ गच्छति । उम्मत्थइ अभ्यागच्छति । उद्धु-
माइ पूर्यते । इत्यादयो धात्वादेशेष्वस्माभिरुक्ता इति नोच्यन्ते । उलुहलिओ तृप्तिर-
हितः । यः कदापि तृप्तिं न जानाति ॥ यथा ।

उम्हाविअउलुहलिअय वयंस माणेसु तत्थ गन्तूण ।

15 उच्छुरणेसोज्जगिरओच्छुअरणगोविआइ उवललयं ॥ १०१ ॥ [११७]

L. 1. *add.* °पियं C दोर्घौ D दीर्घौ C उल्हं. L. 2. *add.* °सियं, *om.* G. C उम्मत्थं
add. °वियं *add.* °प्येते. L. 3. G उच्चंपिअं Z उव्वं GXZ °पियं D
°भुयाजुया Z °भुय (*om.* जुअ) X *om.* जुअ *add.* °सिया. L. 4. C उम्मत्थं
add. °वियं Z °पयाणं GZ °णलणम्मि C °वाणंमि G उच्छिवणं BCF च्च X च.
L. 5. *add.* °मोणिदे° AX उल्लरं GZ उच्छुरं CDEXYZ °णाइ. L. 6. *add.*
उम्हावियं *add.* °रहियम्मि C उल्लुहुल्लिउ DGYZ उल्लुहु° AGX °लिउ D °लि. L. 7.
G उज्जिरं BF औनिं C 1. *hd.* उनिं 2. *hd.* ओनिं X उन्निं D उन्निद्रं X उच्छुअरणं
C *om.* उच्छुअरणं D *om.* च इक्षु Z इक्षुवाटं G अक्कु° C उच्छं. L. 8. *add.* °वियं
G *om.* from उवललयं to उम्हाविअं *incl.* BF उज्जावियं CDX °वियं Z *om.* उम्हाविअं
CGZ रमेरुम्हा° X तु मेरुम्हा° C °वादेशे सिं. L. 9. CX उप्पेलइ D उप्पेलइ Z
उष्फलइ X उल्लडइ विस्वेयति BX उन्नमति D उन्नममित. L. 10. C उव्वेल्लइ X उव्वेल्लइ
X वंचइ C उज्जुत्तइ. L. 11. G आका° C आक्रमं X आक्रामति C गच्छइ
BDFGZ उम्मच्छइ, *om.* C. X अन्योगं. L. 12. C पूर्यति CGX °हलिउ.
L. 13. G *om.* यथा. L. 14. CZ तुम्हाविं *add.* °वियं *add.* °हलियय (X °हलिय)
C गत्तंण. L. 15. C उच्छुरणेसोजं X उच्छुरणे° CGXZ °गिरउं C °च्छुअरं XZ
°च्छुरणं *add.* गोविआइ G उवललयं.

हिअयरसोच्छलणे उग्गुलुंछिआ य उवएइआ करिआ ।

मुसलिम्मि उसणसेणो तह उप्पिंगालिआ करुच्छंगे ॥ ११८ ॥

उग्गुलुंछिआ हृदयरसोच्छलनम् । उवएइआ मद्यपरिवेषणभाण्डम् । उसणसेणो बलभद्रः । उप्पिंगालिआ करोत्सङ्गः ॥ यथा ।

जं जस्स रोअए किर ण हु तस्स तमुग्गुलुंछिअं कुणइ ।

5

उअ उप्पिंगालिअठिअमुवएइअमुसणसेणस्स ॥ १०२ ॥ [११८]

उवकयउद्धच्छविअं सज्जिअमुत्तलहओ विडवे ।

उलुउंडिअं पलुट्टे उंवरउप्पं अहुअअब्भुदए ॥ ११९ ॥

उवकयउद्धच्छविअं इति समाहारद्वन्द्वः । उवकययं । कप्रत्ययाभावे उवकयं । तथा उद्धच्छविअं सज्जितम् । यस्तु उवहत्थिअशब्दः सज्जितार्थः स समारचयतेरादेश 10 इतीह नोक्तः । उत्तलहओ विटपः । उत ओति ओत्तलहओ इत्यपि । उलुउंडिअं प्रलुठितम् । विरोचितमिति यावत् । उंवरउप्पं अभूताभ्युदयः ॥ यथा ।

उद्धच्छविउत्तलहयतलम्मि उलुउंडिओरुपेम्माणं ।

रइउवकयाण मिहुणाणोंवरउप्पं व संगमो भाइ ॥ १०३ ॥ [११९]

L. 1. *cdd.* हिययं G उलुंलिया Y उग्गुलुं ABCDEFXYZ °छिया *cdd.* उवएइया करिया. L. 2. X मुसलिमि On मुसलिम्मि a gloss in A = बलभद्र BF उप्पिं C पिग्गा° G उप्पिंगा° ABCDEFGXYZ °गालिया E °गालिया C करुत्थंगे. L. 3. GZ उग्ग° *cdd.* °छिया Z °रसोच्छलणं *cdd.* उवरइया. L. 4. G बलभद्रः *cdd.* °गालिया X *om.* from उप्पिंगालिआ to उअ in l. 6. L. 5. GZ रोअए C रोअए BCF °लुंछियं DGZ °लुंछियं. L. 6. *cdd.* उप्पिंगालियठियमुवएइयमुस° (X °ठिअमुवरएइयं). L. 7. A °उट्ट° BCEFGXYZ °वियं *cdd.* सज्जियमु° BFY °मुत्तलहउ (Y °ओ) ACDGXZ °लहउ. L. 8. B उलउं E उलुओडिय ABCFGXYZ °डिय D °डिउ E पलुट्टे A उम्बर° CDE उम्बर° B °पुप्पं E °उप्पं D अहुअ° A अहुय° with a marginal gloss : अभूताभ्युदये Y अभूय°. L. 9. *cdd.* °च्छवियमिति° X समाहारः XZ उवकयअं. L. 10. C *om.* तथा *cdd.* °च्छवियं C सज्जित. यतीस्तु G उवहच्छिविय° BDFZ उवहच्छिय° CX °थिय° G °रघयतेर° BCDF °रवयतेर°. L. 11. X उत्तलहउ B °हलओ CF °हलउ G °लहउ D उच्छलहओ C उत् उ (sic) DG उत्ति X उति उत्तलहउ CDGZ उत्त° C °हलउ DG °लहउ C उलुउंडिउं BDFGXZ °डियं. L. 12. GZ प्रलुट्टितं BF *om.* विरोचितमिति यावत् RGZ उंवर° C उम्बरप्प (sic) D उम्बरपुप्पं F उवरउप्पं. L. 13. X °उत्तलहयं C उमुंडिं *cdd.* °डिउरु° GZ °पिम्माणं. L. 14. CX रइउकयां C मिहुणाण उंवरउप्पं G °णाणोवच°प्पां X मिहुणाणं उंवर° Z णाणोववर°. 8 [*Deśināmamālā*]

वलएसु उवलभत्ता उवलयभग्गा य णायव्वा ।

अलिऐरण्डेसूण्होदयभंडोत्ताणपत्तया चेअ ॥ १२० ॥

उवलभत्ता तथा उवलयभग्गा वलयानि । अल्येरण्डयोर्थ्यासंख्येन द्वौ शब्दौ ।
उण्होदयभंडो भ्रमरः । यस्तु उण्होदयभंडशब्दः पिठरवाची कैश्चिन्निबद्धः सोऽस्माभिः
5 संस्कृतभवत्वादुपेक्षितः । उत्ताणपत्तयं ऐरण्डम् । ऐरण्डस्येदमैरण्डम् । पत्रप्रायम् ॥ यथा ।

इठोवलभत्ताए उवलयभग्गा सहन्ति तुज्झ करे ।

उण्होदयभंडा कमलम्मि व उत्ताणपत्तसामलया ॥ १०४ ॥ [१२०]

छुरिअग्गमुक्कपुप्फं घेत्तुअ पायङ्गुलीहि उप्पयणं ।

तं उड्डिआहरणमुच्चुलउलिअं कोउअत्तुरिए ॥ १२१ ॥

10 क्षुरिकाग्रमुक्तं पुष्पं पादाङ्गुलीभ्यां गृहीत्वा यदुत्पतनं तदुड्डिआहरणं । यदाह ।

कुसुमं यत्रोड्डीय क्षुरिकाग्राह्लाघवेन संगृह्य ।

पादाङ्गुलिभिर्गच्छति तद्विज्ञातव्यमुड्डिआहरणं ॥

उच्चुलउलिअं कौतूहलेन त्वरितयातम् ॥ यथा ।

तुह छुरिअग्गफुरन्तारिमोलिकुसुमुड्डिआहरणं ।

15 गिद्धा कुणन्ति उच्चुलउलिअकरं नेअण्णदूणं ॥ १०५ ॥ [१२१]

L. 1. A वलयेसु AG om. उवलभत्ता AX उवलभग्गा C उवल. L. 2. B 'सुण्हो' C 'मूण्हो' C 'भंडो उत्ताणया Z 'भंडोपत्ताण' ADGZ 'वत्तया X 'वत्तिया वेअ AY 'चेय C वेय D वेव GZ 'चेव. L. 3. A 'हत्ता तथा उवलयभग्गा Z 'हत्ता X om. भत्ता तथा उवल BF अल्येऐरंडं XZ अल्येऐरंडं. L. 4. X उण्होदयभंडो X अस्माभिः. L. 5. BDFGXZ ऐरंडं om. C. C ऐरंडस्ये D 'डस्येदं ऐरंडं X 'डस्येदं ऐरंडं. L. 6. C इठो' X इद्वल' C कुज्ज. L. 7. X उण्होदयभंडा C उत्ताणे' GZ उत्ताणपत्तालपत्त' X उत्ताणे'. L. 8. G क्षुरिकाग्ग' ABCEFFZ छुरियग्ग' D च्छुरियाग्ग' DG 'मुक्कमुप्फं AZ 'पुष्पं EX 'पुष्फं D यत्तुअ CGYZ घेत्तुय X घत्तुय Y पाअंगु cdd. 'लीहिं BF उप्पयण. L. 9. E ते C उड्डिया' ABFXYZ उड्डिया' D उड्डिया' E उड्डिया' A 'मुसुल' C 'मुद्वल' 2. hd. 'लओ D मुव्वल । उलियं (sic) E 'मुव्वलउ GZ 'मुव्वुल' X 'मुव्वुल' cdd. 'लियं C om. लियं कोउ X कोरुहलत्तुरिए BF 'त्तुरिए C 'छुरिए D 'त्तुरिए. L. 10. C पुष्फं X पुष्फं B 'ङ्गुलि' BX तत् उ' cdd. उड्डिया'. L. 11. Z क्षुरिकाह्लाघवेन. L. 12. cdd. 'ड्डिया'. L. 13. GZ उव्वु' DX उव्वु' BCFGXZ 'लियं D 'लुयं X कौत्तहलेन. L. 14. C मुह च्छु' X छुरियग्गफुरन्ता' Z छुरियग्ग' cdd. 'रियग्ग' G 'रन्ताचि' X 'कुसुमा' cdd 'ड्डिया' (X 'ड्डिया'). L. 15. GZ उव्वु' C उट्टु' D उव्वु' CD 'लियं' BFGXZ 'लियं' DGZ सेयर' C 'बहूणं X सेअसहूणं (sic).

• पासदुणं परिवत्तणम्मि उत्थल्लपत्थल्ला ।

उत्तिरिविडि उद्धुद्धे उत्तरणवरंडिआ उडुवे ॥ १२२ ॥

उत्थल्लपत्थल्ला पार्श्वद्वयेन परिवर्तनम् । उत ओति ओत्थल्लपत्थल्ला इत्यपि ।
उत्तिरिविडी ऊर्ध्वोर्ध्वम् । भाण्डादेः स्थापनम् । उत्तरणवरंडिआ उडुपः । समुद्रनद्यादौ
जलतरणोपकरणं प्रवहणादि ॥ यथा ।

5

भवउत्तरणवरंडिं संभर सव्वण्णुमण्णहा तुज्ज ।

णरगोत्तिरिविडिमज्जे होही उत्थल्लपत्थल्ला ॥ १०६ ॥ [१२२]

॥ अथ द्यक्षरादिक्रमेणैवानेकार्थाः ॥

उदं जलणरकउहेसु उडुणो दीहउसहेसु ।

उव्वुण्णं उव्विग्गे उच्छित्ते उच्चडे सुण्णे ॥ १२३ ॥

10

उदं जलमानुषं ककुदं चेति अर्थम् । उडुणो दीर्घो वृषमश्च । उव्वुण्णं उद्दिग्म-
मुत्सिक्तमुद्गटं शून्यं चेति चतुर्थम् ॥ [१२३]

विसमोण्णयप्पप्पे सिण्णे णिवहे अ उद्धाओ ।

विकिखत्तोक्खित्तेसुच्छित्तं उम्मंडमवि हटोव्वत्ते ॥ १२४ ॥

उद्धाओ विषमोन्नतप्रदेशः श्रान्तः संघातश्चेति त्र्यर्थः । उच्छित्तं विक्षिप्तमुत्क्षिप्तं 15
च । उम्मंडं हट उद्धृतं च । हटोव्वत्ते इति समाहारः ॥ [१२४]

L. 1. E पासुं C उच्छल्लं F उत्थलं CG °पच्छल्ला X °पत्थला D अच्छल्लपाच्छल्ला.
L. 2. GZ उत्तरिं B °चिडि X °विड GZ उद्धुद्धे F उद्धुद्धे X उद्धुद्धे E उत्तरविं D °रणरंवां
X °रणवरं ABDXYZ °डिया A उडुवे CGXZ उडवे D उडपा. L. 3. C उच्छल्लपत्थल्लं
G °ल्लया B ओउति CGXZ उति *add.* उत्थल्लं C *om.* पत्थल्ल G *om.* इत्यपि. L. 4.
Z उत्तिरिविडी X उत्तूरिं G °चिडी C, ऊर्ध्वोर्ध्वभाण्डां B °भाडादेः BGZ °डिया CGXZ
उडपः X *adds* उत्तरणवरंडिया उडपः *again after* उडुपः. L. 6. X भवत्तरणं
BF °वीरिं C *om.* संभर CGX सव्वन्नुमं DGZ °मन्नहा C तुज्ज X तुज्जु Z तु. L. 7.
GZ नरगो CX जंमोत्तिं Z °गोत्तिरिं C °मज्जे 2. *hd.* °मज्जे C उच्छल्लपत्थल्ला.
L. 8. B °क्रमेनेव अनेकां Y *has only* अथानेकार्थाः ॥ X अथानेकार्थाः ॥ L. 9.
E जलणकउं C उडुणो. L. 10. A उव्वुण्णं D उव्विण्णं X उव्वुण्णं C उच्छुण्णं C
उच्छित्ते G सुत्ते. L. 11. C जलं मानुषं X ककुदं Z ककुदं GZ उडुणो C उडुणो B दीर्घः
BF उच्छुण्णं C उडुणं X उच्छुण्णं. L. 12. Z °मुत्सिक्तिकामुद्गटं. L. 13. G
विसमुन्नयं Z °मुण्णयं G सिण्णे Y निवहे YZ य A उट्टाउ C 1. *hd.* D उद्धाउ
ZX उट्टाउ. L. 14. A उक्खित्तोक्खिं BF विकिखत्तेसुच्छित्तं (sic) C विकिखत्ते-
सुच्छित्तं (sic) DE विकिखत्तोक्खित्तेमुच्छित्तं (E °त्तोखिं) X विकिखत्तोक्खित्तेमुच्छित्ता उम्मंडं
Z °मुच्छित्तं ADF हटो E हटो BF °च्चत्ते E °व्वत्ते X हटोव्वत्ते. L. 15. CXZ
उट्टाउ C *om.* उत्क्षिप्तं. L. 16. X उम्मंडं C हटुं F हटुं GZ उद्धृतं B उद्धृतं F उद्धृतं G
हटोव्वत्त C 2. *hd.* °च्चत्ते BF हटोव्वत्ते X हटोव्वत्ते Z °च्चत्त,

उक्खंडो अ अलाए णिअरे वत्थेगदेसे अ ।

उम्मच्छमसंबद्धे भङ्गीभणिअम्मि कोहे अ ॥ १२५ ॥

उक्खंडो उल्लुक्कं निकरो वल्लैकदेशश्चेति व्यर्थः । उम्मच्छं असंबद्धं भङ्गीभणितं क्रोधश्चेति व्यर्थम् ॥ [१२५]

5 उक्खंडो उप्पीलो उग्घाओ तह य उद्दामो ।

संघायत्थउडेसुं उब्बूरो समहिअत्थे वि ॥ १२६ ॥

उक्खंडो उप्पीलो उग्घाओ उद्दामो इत्येते चत्वारोऽपि शब्दाः संघातार्थाः स्थपुठार्थाश्च । उब्बूरो अधिकार्थः । अपिशब्दात्संघातस्थपुठार्थश्चेति व्यर्थः । स्थपुठो विषमोन्नतप्रदेशः ॥ [१२६]

10 खिण्णे सुण्णे भीए तहोब्भडक्कन्तपयडवेसेसु ।

उब्बिंबं उच्चुल्लं पुण उव्विग्गाधिरूढभीएसु ॥ १२७ ॥

उब्बिंबं खिन्नं शून्यं भीतमुद्भटं क्रान्तं प्रकटवेषं चेति षडर्थम् । उच्चुल्लं तु उद्विगमधिरूढं भीतं चेति व्यर्थम् ॥ [१२७]

पडिसिद्धुररविट्ठागव्विट्ठमणोरहेसु उड्डाणो ।

15 उब्बुक्कं पलविअए संकडए तह बलक्कारे ॥ १२८ ॥

L. 1. A उक्खंडो BCFX उक्खंडो D उक्खंडो Y य ABCDFXYZ णियरे CDG वच्छेगं ABCEFGXYZ य. L. 2. X उम्माच्छं Z उम्मत्थं BEG संवद्धे F संवद्धे cdd. भणियम्मि ABCFGYZ य. L. 3. BF उक्खंडो C उत्तंडो X उक्खंडो G उल्लुक्कं GZ उम्मच्छमसंबद्धं X असंबद्धं. L. 4. Z भणित. L. 5. A उक्खंडो C उत्तंडो F उत्तंडो G उक्खंडो ACDX उग्घाउ. L. 6. AXZ उब्बूरो BF उच्चूरो (Thus to be read!) C उल्लुडो D उद्दूरो EGY उब्बूरो ABDFGZ समहियं C समहिछे. L. 7. C उल्लुडो उप्पालो CGXZ उग्घाउ G उद्दवमो X उद्दामे B शब्दा. L. 8. C स्थपुठार्थं G उब्बूरो BFZ उच्चूरो CX उच्चूरो D उद्दूरो GZ अधिकं G संघातः G स्थपुट. L. 9. GZ निम्नोन्नतत्वं B विषमोन्नतो देशः X om. स्थपुठो विषमोन्नतप्रदेशः. L. 10. GX खिण्णे A तहोज्जडं Y तहोब्भडं. L. 11. A उब्बिंबं C उच्चिच्चं 2. hd. ध्वं D उच्छिबं GZ उव्विबं XY उब्बिंबं BF om. line 11. A उच्चुल्लं GXY उव्वुल्लं D उच्चल्लं A ग्गावि. L. 12. BCFGXZ उव्विबं D उव्विच्छिबं BF खिण्णं C om. शून्यं C मुत्कटं G क्रांतं BF क्रीतं C प्रकटं चेति Z षडर्थं GC 1. hd. Z उव्वुल्लं BF उच्चल्लं X उव्वुल्लं GZ लं पुनरुद्धं G तूद्धिमं. L. 13. X सीतं चेति व्यर्थ. L. 14. E पडिसिद्धं C विट्ठां D विज्जं D गिविद्धं CG गविट्ठं X गविट्ठं E ट्ठमाणो. L. 15. A उव्वुक्कं BEFYZ उव्वुक्कं CD उच्चुक्कं (i.e. उव्वुक्कं) G उव्वुक्कं X उक्कं C पवलं ABCDFGYZ वियंए AG बलक्कं.

उड्डाणो प्रतिशब्दः कुररो विष्ठा गर्विष्ठो मनोरथश्चेति पञ्चार्थः । उब्बुक्कं प्रलपितं संकटं बलात्कारश्चेति त्र्यर्थम् ॥ [१२८]

मञ्चणिअरेसु उंडलमुप्पित्थं तट्टकुविअविहुरेसु ।

णीरागे गलिए उव्वत्तं उव्वाढमुरुगयदुहेसु ॥ १२९ ॥

उंडलं मञ्चो निकरश्चेति द्व्यर्थम् । उप्पित्थं त्रस्तं कुपितं विधुरं चेति त्र्यर्थम् । 5
उव्वत्तं नीरागं गलितं चेति द्व्यर्थम् । उव्वट्ठं टान्तमिति केचित् । उव्वाढं विस्तीर्णं
गतदुःखं चेति द्व्यर्थम् । केचिद्विपूर्वमेनं पठन्ति विउव्वाढं इति ॥ [१२९]

उक्खिण्णं अवकिण्णे छण्णे पासप्पसिद्धिले अ ।

पङ्कोच्छेहसमूहेसु बहलए तह य उप्पंको ॥ १३० ॥

उक्खिण्णं अवकीर्णं छन्नं पार्श्वप्रशिथिलं चेति त्र्यर्थम् । उत ओति ओक्खिण्णं 10
इत्यपि । उप्पंको पङ्क उच्छ्रयः समूहो बहलं चेति चतुर्थः ॥ [१३०]

उत्तप्पो गव्विअबहुगुणेषु णीविस्समेसु उच्चोलो ।

अणुवायसमेसूच्छुल्लो णिवघणपीवरेसु उम्मल्लो ॥ १३१ ॥

उत्तप्पो गर्वितोऽधिकगुणश्च । उच्चोलो नीवी खेदश्च । उच्छुल्लो अनुवादः
खेदश्च । उम्मल्लो नृपो मेघः पीवरश्चेति त्र्यर्थः । उम्मल्लो बलात्कार इति केचित् ॥ [१३१] 15

L. 1. X उड्डाणो G कुररा CGX विष्ठा X गर्विष्ठो G om. गर्विष्ठो X रथश्चेति G उतुकं BF
उच्चुकं C उच्छुकं C 2. hd. उच्चुकं D उव्वुकं XZ उव्वुकं X प्रलपितं. L. 2. G बलात्क.
L. 3. B, C 1. hd. DF मंव ABCDFXY णियं GZ णियं CDY णिच्छं A
तट्टुं BF तडं D तट्टां EX तथं cdd. कुवियं BF विहुं. L. 4. AC णीरागे A
उवत्तं BCFXZ उव्वत्तं A उत्थाढं G उच्चां D उव्वाढगयामुरुदुहेसु. L. 5. C उप्पिच्छं
BF उल्लं X त्र्यस्तं. L. 6. BFXZ उव्वत्तं C उव्वत्तं C नीरागं BF उव्वट्ठं G उव्वत्तं
CXZ दांतं F मिति यावत् BCFX उच्चाढं. L. 7. B वेति G केचित्तीद्विमेतं (sic)
cdd. केचित् विं Z मेतं cdd. विउच्चाढमिति (XZ (G!) व्वां). L. 8.
EG उक्खिन्नं A अवक्खिण्णे G अक । किन्ने (sic) E किन्ने BF om. छण्णे
CD छिण्णे X पोसप्पं ABFYZ य C आ D ओ. L. 9. E कंपो A छहं CD
च्छेदं ACDGY बहलए X बहलए Z बहलय. L. 10. GZ उक्खिन्नं BF छण्णं CX
छिण्णं C उत् CGX उत्ति Z उव उति cdd. उक्खिण्णमित्यपि (G न्नामिं). L. 11 B
ओप्पंको पङ्कः G पङ्क उच्छ्रयः CGX बहलं B वेति. L. 12. X उत्तप्पो A गत्तियं
BCDEFGXYZ गव्वियं G वहुं ACGX उव्वोलो L. 13. E अणुवायं X
वायखेदसू C सूच्छुल्लो D मेससू D पीवररे उम्मात्तो. L. 14. X उत्तप्पो B गर्वितः
अधिं CFX अधिं B गुणश्चे C उच्चोलो X उव्वोलो. Z उव्वोलो CX उच्छुल्लो.
L. 15. G वलं XZ बलात्कारः.

उण्णुइओ हुंकारे गयणुम्मुहसाणसहे अ ।

अहिअअवञ्छिअणिच्छिअतावागणिएसु उव्वरिअं ॥ १३२ ॥

उण्णुइओ हुंकारो गगनोन्मुखस्य शुनः शब्दश्च । उव्वरिअं अधिकमनीप्सितं निश्चितं तापोऽगणितं चेति पञ्चार्थम् ॥ [१३२]

5 काणच्छिदिद्रुविकिखत्तखित्तचत्तेसु उज्झरिअं ।

उव्वाडुअं परम्मुहणिम्मज्जाएसु सुरएसु ॥ १३३ ॥

उज्झरिअं काणाक्षिदृष्टं विक्षितं क्षिप्तं त्यक्तं चेति चतुर्थम् । उत ओति ओज्झरिअं इत्यपि । उव्वाडुअं पराङ्मुखसुरतं निर्मर्यादसुरतं च ॥ [१३३]

गीआरामेसूव्वाउलमुरुपुल्लो अपूवसिच्चेसु ।

10 अहिअप्पमाणवज्जिअमज्जाएसुं च उव्विडिमो ॥ १३४ ॥

उव्वाउलं गीतमुपवनं च । उरुपुल्लो अपूपो धान्यमिश्रा च । उव्विडिमो अधिक-प्रमाणो विमुक्तमर्यादश्चेति द्वयर्थः ॥ [१३४]

L. 1. A उण्णुइउ CDX उण्णुइउ E उण्णुइओ Z उण्णुइउ AD गयणुमुहं C गयणुमुह-ज्जाणं cdd. य. L. 2. AYZ अहियं E °अवच्छियं G °अवच्छियं Z °अवच्छियं cdd. °यणिच्छियं (X °अणिगच्छिअं Z °च्छिं) E °भावां G °तभोगं C °तावग्गाणिं ABFX उच्चरियं G उव्वरिअ CDEY उव्वरियं Z उच्चरिअं. L. 3. A अन्नुइउ C उण्णुइउ X उण्णुइउ Z उण्णुइओ X हुंकारः X शब्दस्य BCFX उच्चरियं Z मनीप्सितं. L. 4. C om. निश्चितं Z नापो cdd. अगणितं (Z गणितं) X पंचार्थः. L. 5. B काणत्थिं A °विसिद्धसित्तंभवेसु D om. सित्तं DZ °वत्तेसु C °विकिखत्तसित्तवत्तेसु X °चित्तेसु A उज्झरियं CD उज्जं C 2. hd. उज्झं cdd. °रियं (E °रिय). L. 6. A उव्वाडुअं BCFX उव्वाडुअं EGYZ °डुअं C °णिमं A सुरएसु X रएसु. L. 7. BFGX उज्झरियं C उज्जरियं 2. hd. उज्झं XZ om. क्षिप्तं CGXZ उति cdd. उज्झारिय-मित्यपि (C अज्जं) L. 8. cdd. (G !) उव्वाडुअं (Z °व्वां) X परान्मुत्तं B पराङ्मुत्तं C निर्मर्यादं. L. 9. ABCDEFGXYZ गीयां ABF °सूच्चाउलं A °मुरुपल्लो G अपुवसिच्चिसु E °वक्खेच्चे तु X अपुवमिस्सेसु Z अपुवसिक्खेसु As to सिच्च compare Marāṭhī सिचडा and सिचडी, °डं Gujarāṭī सिचडी, °डो, सिची Sindhi सिजु, सिचिणी Urdu सिचडी, a mixture of rice and pulse, medley (as of various grains) &c. L. 10. ABCFGYZ अहियं AG °पमाणं X °प्पम्माणं ABCDEFGXYZ °वज्जियं BF उच्चिडिमो. L. 11. BF, C 2. hd. (G !) X उव्वां CZ गीतसुपं Z उरुपुल्लो CX °मिसा BF उच्चिडिमो GZ अधिकं.

. उच्छुंडिओ सपत्तिअहरिणसूज्जंगलं हढे दीहे ।

उप्पिंजलं च सुरए धूलीए तह अकित्तीए ॥ १३५ ॥

उच्छुंडिओ सपत्तिः । बाणादिनातिव्यथितः । अपहृतश्चेति द्वर्थः । उज्जंगलं बलात्कारो दीर्घं च । उप्पिंजलं सुरतं रजोऽकीर्तिश्चेति त्र्यर्थम् ॥ [१३५]

रणरणयाणिट्टेसूवाहुलमुण्णालिअं किसोण्णमिए ।

5

उच्चेल्लरं अखेडिअभूमीए जहणरोमे अ ॥ १३६ ॥

उवाहुलं औत्सुक्यं द्वेष्यं च । उण्णालिअं कृशमुन्नमितं च । किसोण्णमिअं इति समाहारः । उच्चेल्लरं खिलभूमी उच्छ्वेतः च । उत ओति ओच्चेल्लरं इत्यपि ॥ [१३६]

रुसिआकुलेसु उम्मच्छिअमुडुहिअमूढकुविअउच्छिट्ठे ।

10

उग्गाहिअं च गहिए उक्खित्तपवाट्टिएसुं च ॥ १३७ ॥

उम्मच्छिअं रुषितमाकुलं च । उडुहिअं ऊढायाः कुपितमुच्छिष्टं च । ऊढकुविअउच्छिट्ठे इति द्विपदः समाहारः । प्राकृते द्वित्वमपि । तेन उडुहिअं इत्यपि । उग्गाहिअं गृहीतमुत्क्षिप्तं प्रवर्तितं चेति त्र्यर्थम् ॥ अत्र । उस्सिक्कइ मुञ्चति उत्क्षिपति च । उत्थंघइ रुणद्धि उत्क्षिपति चेति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [१३७]

15

L. 1. A उच्छुंडिउ BCFX उच्छुंडिउ D ओच्छुंडिओ Z ंडिउ ABCDEFGYZ सपत्तियं A ंहरिणसुउज्जं X ंहूरं B ंएसुं C ंगल BF दीहे. L. 2. G तह य कित्तीए. L. 3. CX उच्छुंडिउ G ंडिउ cdd. ंत्रितो GX बाणां C ंदिना अनिं X ंदिना अतिं and om. अपहृतश्चेति द्वर्थः । L. 4. X वजात्कारो X ठप्पिंजलं X om. ५. L. 5. C रणरणयअणिं X ंणिट्टेसूं BD, C 1. hd. ंसूवां (G ंसूवाहुलसुछां Z ंसूवाहुलमुछां cdd. ंलियं X किसोण्णमिए Y ंन्नमिए Z ंणमए. L. 6. AG (D ?) YZ उच्चेल्लरं E उब्धिं or उच्चिं X उब्धिं C ंलरं BX अक्खे Z आसं ABCDEFGYZ ंडियं Cf. Gajarāti खेडवुं Sindhi खेडगु to cultivate, to plough: BF ंरोमो A यं BCFGYZ य D यां. L. 7. X द्वेष्य GZ उत्तालियं cdd. ंलियं G only कृशमुन्नमितमिति समाहारः BF किसोन्ननियं इति C ंन्ननयं DZ ंन्नमियामिति X ंन्नमिय. L. 8. GXZ उच्चे C ंलरं X अखिलभूमी G उत्ति CXZ उते B ओच्चेल्लरमित्यपि ACXZ उच्चेल्लरमित्यपि D उवेल्लरमित्यपि F उच्चेल्लरमित्यपि. L. 10. ABCDEFGXYZ रुसियां cdd. ंच्छियमुं cdd. ंडुहियमुं (X ंडं) cdd. ंकुवियं ADEY ंउच्चिट्ठे G ंउब्धिट्ठो Z ंउब्धिट्ठे. L. 11. A ंहियं BCDEFGXYZ ंहियं BF उक्खित्तं C ंट्टिं. L. 12. cdd. ंच्छियं (X ंधियं) cdd. उडुहियं B om. च. L. 13. cdd. ंकुवियं B ंउच्चिट्ठे CF ंउच्चिट्ठे G ंउब्धिट्ठे Z ंउब्धिट्ठे G द्विपदसमां Z त्वमपि is given twice. G उडुहेयमित्यपि BFX उडुहियमित्यपि C उडुहियमित्यपि D उडुहियं Z उडुहियमित्यपि cdd. उग्गाहियं (X ंयां) om. D. L. 14. X ंमुक्षिप्तं G चे CX मंचइ. L. 15. BCFD उच्छंघइ.

उवकसिओ सणिहिए परिसेविअसज्जिएसुं च ।

उलुफुंठिअं च विणिवाडिअम्मि उवसन्तयम्मि तथा ॥ १३८ ॥

उवकसिओ संनिहितः परिसेवितः सजितश्चेति त्र्यर्थः । उलुफुंठिअं विनिपातितं प्रशान्तं च ॥ [१३८]

5 उच्चत्तवरत्तं पासत्थूलम्मि अणवत्थभमणे अ ।

ऊआ जूआ ऊलो गइभङ्गो ऊसणं च रणरणए ॥ १३९ ॥

उच्चत्तवरत्तं पार्श्वयोः स्थूलमसमञ्जसविवर्तनं च ।

॥ अथ द्यक्षरादिक्रमेणैव उकारादयः ॥

ऊआ यूका । ऊलो गतिभङ्गः । ऊसणं रणरणकः ॥ यथा ।

10 ऊआउलवत्थाणं रिऊण गिरिभमणजायऊलाणं ।

पिअविरहऊसणेणं तइ कुविए कह सुहं कुमरवाल ॥ १०७ ॥ [१३९]

ऊसारो कूसारे ऊसयमुवहाणमूसलं पीणे ।

ऊहट्ठं ऊहसिअम्मि ऊरणी तह उरब्भम्मि ॥ १४० ॥

ऊसारो गर्तविशेषः । ऊसयं उपधानम् । शयने मस्तकोत्तम्भनाय यन्निवेश्यते ।

15 ऊसलं पीनम् । ऊहट्ठं उपहसितम् । ऊहसिअं इति तु उपहसितशब्दभवं रूपम् । ऊरणी उरग्रः ॥ यथा ।

ऊसलऊसयतूलिं मोत्तुं सहि णइतडे अहिसरन्ती ।

होहिसि ऊहट्ठपयं पखलन्ती ऊरणि व्व ऊसारे ॥ १०८ ॥ [१४०]

L. 1. C उकसिउ 2. hd. °ओ E °किसओ ABDEFGX °सिउ EGX सज्जि° C °दिए ABCEFGXYZ परिसेविय° D परिसेविय° G °एमु X °सच्छिएसुं Z °एमु. L. 2. CF उल° BF °कुटियं ACEGXYZ °कुंठियं D उलुंफुंठियांव (sic) cdd. °डियम्मि. L. 3. C उकसिउ GX °सिउ G °सेचितः X °सेवित सज्जित° CDGZ सज्जितश्चेति cdd. °टियं. L. 4. B वं. L. 5. ADGYZ उवत्त° AGXZ °परत्तं CX °स्थूलम्मि D °च्छल° E °थूल° CD अणवच्छ° ABDEFGXYZ य C या. L. 6. EXY have उकारादिः (X °दि) before ऊआ. D has here line 8. BF ऊआ A कूआ G जूआ E गभगे. L. 7. GZ उवत्तपरत्तं D उवत्ति° X उच्चत्तपरत्तं वधूवरत्तं पार्श्वयोः RF पार्श्वयोः XZ स्थूलं असं D adds : श्रीः ॥ श्रीः ॥ श्रीः ॥ L. 9. G अआ G रणरणको. L. 10. G ऊया° C °वच्छाणं C °भमणु°. L. 11. cdd. पियं C तुविं BF कुविए X कुविर C कुमार°. L. 12. BFGXYZ ऊसयमु° X °मुहाण° : L. 13. A ऊहट्ठं C ऊहट्ठं पीहसि° BF ऊसि° ABCDEFGYZ °सियम्मि A उरज्जम्मि. L. 14. GZ ऊसयं. L. 15. Z ऊहट्ठं cdd. ऊहसियमिति. L. 16. C ऊरग्रः G उरग्रो. L. 17. C °ऊसूयत्तलिं X मोत्तु BF णइतडे CGZ णइअडे X °अडे बहिं C स्रहिं. L. 18. C ऊहट्ठं GZ पखलन्ती BCF च X इ, om. D.

• आणन्दिअम्मि ऊणंदिअमूसलिअं सरोमञ्चे ।

विकिखत्ते ऊसाइअमूसायंतो अ खेअसिद्धिलम्मि ॥ १४१ ॥

ऊणंदिअं आनन्दितम् । ऊसलिअं सरोमाञ्चम् । ऊसलिअं उल्लसितमिति तु
उल्लसिधात्वादेशसिद्धम् । ऊसाइअं विक्षिप्तम् । ऊसाइअं उत्क्षिप्तमिति धनपालः ।
ऊसायंतो खेदे सति शिथिलः ॥ यथा ।

5

ऊसायंतसरीरं ऊसाइअवलयाणिवडणभेएण ।

उद्धकरं ऊसलिअं ऊणंदय सुहय विरहतणुइं तं ॥ १०९ ॥ [१४१]

ऊसुक्किअं विमुक्के ऊमुत्तिअमवहपासघायम्मि ।

ऊसुंभिअऊसुरुसुंभिआ य रुद्धगलरुणम्मि ॥ १४२ ॥

ऊसुक्किअं विमुक्तम् । ऊमुत्तिअं उभयपार्श्वघातः । ऊसुंभिअं तथा ऊसुरुसुंभिअं 10
रुद्धगलं रोदनम् । ऊसुंभिअं उल्लसितमिति तु उल्लसिधात्वादेशसिद्धम् ॥ यथा ।

ऊसुक्किअहासाए ऊमुत्तिअदुत्थिआइ तुह विरहे ।

ऊसुंभिएण तीए कयमूसुरुसुंभिअं सहीणं पि ॥ ११० ॥ [१४२]

॥ अथानेकार्थाः ॥

L. 1. *cdd.* आणंदियम्मि ऊणंदियमूसलियं. L. 2. *cdd.* ऊसाइयमू GX °सायन्तो
Z °सायन्तो Y य BGYZ खेयं X क्खेअ°. L. 3. *cdd.* ऊणंदियं *cdd.* ऊसलियं twice.
L. 4. G °धात्वादेशसिद्धं C °देशे सि° X उल्लसिधात्वादेश° *cdd.* ऊसाइयं twice X
om. ऊसाइअं विक्षिप्तम् । B इति च धन° L. 5. GZ ऊसायंतो X om. from ऊसाअंतो
to यथा incl. L. 6. X ऊसायंत° *cdd.* ऊसाइय° B om. वलय BCFX °निवडण°
L. 7. BZ ऊद्धं C उद्ध° *cdd.* ऊसलियं († ऊणंद (GX सुभय BF सुह B °तणुइ X तः for तं.
L. 8. *cdd.* ऊसुक्कियं (X ऊसक्कियं) C विसुक्के 2. hd. °मु° G om. मुक्के ऊ *cdd.*
°त्तिय° BF °मुहयपास° E °मभयपास° DX °मुभय° C °पासधमि. L. 9. *cdd.* ऊसुंभिय°
G °ऊसुर° E °शु° Z °मु° *cdd.* °भिया E रुद्ध° C °रुणमि Z °रुणम्मि. L. 10. BFG
ऊसुक्कियं CZ ऊमुक्कियं X ऊसक्कियं *cdd.* ऊमुत्तिअं C पार्श्वे घातः *cdd.* °भियं G ऊद्धर° BF
°सुभियं GX °सुभियं Z ऊसरुमभियं C ऊसुंभियं रुद्ध° C 2. hd. रुद्ध°. L. 11. BFG
ऊसुंभिय CX ऊसुंभियं Z ऊसुंभियं C उल्लसि° X तु लसि°. L. 12. *cdd.* ऊसुक्किय°
(X ऊसक्किय°) GZ उम्मुत्तिय° BFXZ °त्तिय° C ऊसुत्तिय° *cdd.* °दुत्थिआइ C तु.
L. 13. CX ऊसुंभिएण C कयसूसुरुसुं X कयस्तसुरुसुं G °सुर° *cdd.* भियं.

गामे सङ्गे ऊरो जिम्भिअपज्जाउलेसु ऊसत्थो ।

ऊसविअं उब्भन्ते तहेअ उद्धीकए होइ ॥ १४३ ॥

ऊरो ग्रामः सङ्गश्च । ऊसत्थो जृम्भितमाकुलश्च । ऊसविअं उद्भ्रान्तमूर्ध्वी-
कृतं च ॥ [१४३]

5 ॥ अथ एकारादयो द्व्यक्षरादिक्रमेण प्रस्तूयन्ते । ऋवर्णलृषर्णयोः प्राकृते प्रयोगाभावात् ॥

एलो कुसले एक्को णेहपरे चन्दणम्मि एककंगं ।

एत्तोप्पं एअप्पहुदि अ पविसन्तम्मि एमाणो ॥ १४४ ॥

एलो कुशलः । एक्को स्नेहपरः । एककंगं चन्दनम् । एत्तोप्पं एतत्प्रभृतीत्यर्थः ।
यस्तु एत्तोप्पं एद्वहमेत्तं इति व्याचष्टे सोऽभिमानचिह्नसूत्रं विवृण्वंस्तदभिप्रायं नाव-
10 बुध्यते । यतो देश्यन्तरेष्वपि एत्तोप्पं एअप्पहुदि एतावदेव दृश्यते । उदाहृतं चाभि-
मानचिह्नेनैव स्ववृत्तौ । यथा ।

दिअहं थुडुंकिअमुही जूरइ अहए तुमं वहु दिअर ।

अम्हं सह कायंदिं एत्तोप्पं मा करिज्जासु ॥ १११ ॥ इति ।

एमाणो प्रविशान् ॥ यथा ।

15 एमाणमयणवाणोद्विए जरे तीइ तुज्झ एक्काए ।

एत्तोप्पंएलाणं एकंगरसो वि णाहिमओ ॥ ११२ ॥

अत्र च । एत्ताहे इदानीम् । एद्वहं इयत् । एकारो अयस्कारः । एते शब्दानु-
शासने साधिता इति नोक्ताः ॥ [१४४]

L. 1. EXYZ ऊरे CX जंभियं D जंपियं ABCEFGYZ जिंभियं E °पव्वाउलेसु
C 2. hd. ऊसच्छो E ऊसत्थे X ऊसत्थो. L. 2. cdd. ऊसविअं C तुज्झन्ते 2. hd
तुम्भन्ते ABCFGZ तहेय Y तहेव D तहं य AZ उद्धीं G उद्धीं. L. 3. GX
जंभितं cdd. °वियं G उद्भ्रान्तः XZ उद्भ्रान्तं ऊं. L. 4. BFX ऊद्धीकृतं C ऊद्धाकृतं
L. 5. X om. अथ X प्रस्तूयते °वर्णयो Y has only एकारादिः ॥ L. 6. E कुशले
E एककं. L. 7. Z एत्तोप्प ABCFGYZ एयं D एयपयं A °प्पहुदि C °प्पहुंदि
BCDEFGXYZ य. L. 8. G कुसलः B वंदंनं X चंदन. L. 9. CGZ °मेत्त-
मिति BF एद्वहमिति D एद्वहमित्तमिति X एहमित्तमिति CX अभिमानं G om. चिह्नं Z °चित्रं
cdd. विवृण्वन्तदं (X विद्वृण्वन्त. तदं) L. 10. CGXZ एयणहुदि BF पयणं. L. 11.
GZ °चिह्नेन GXX om. यथा. L. 12. GZ दियहं BCF दियसं X निदिय BGZ थुडुं
कियं C थुडुंकियं F थुडुंकियं X संथुडुंकियमुही CDX अहरे Z बहू BFX दियर C दियरे.
L. 13. X अमूं C कायंदिं GZ °दां G करेज्जासु G om. इति. L. 14. X प्रमाणो.
L. 15. GZ °वाणो C तज्झ ए (sic). L. 16. BCF एतोप्पं cdd. °हिमउ. L. 17.
BF एत्तादे C ताहे X शब्दं for एद्वहं CX °स्कार.

एकैककममण्णोणे एककणडो तह य कहयम्मि ।

सा एमिणिआ जीए सुत्तेण पमिज्जए अङ्गं ॥ १४५ ॥

एकैककमं अन्योन्यम् । एककणडो कथकः । एमिणिआ यस्याः स्त्रियाः सूत्रेण शरीरप्रमाणं गृहीत्वा दिक्षु प्रक्षिप्यते कस्मिंश्चिदेश आचारविशेषे सैवमुच्यते ॥ यथा ।

एमिणिआए तीए रूवं दट्ठूण कामसरविद्धा ।

5

एकैककमं कहन्ता तरुणा जायन्ति एककणडा ॥ ११३ ॥

अत्र एकवई रथ्येत्येकपदीशब्दभवत्वान्नोक्तम् ॥ [१४५]

एककधरिल्लो दिअरे सहोसिए एककसाहिल्लो ।

सा एककसिंबली जा सिंबलिपुण्फेहि णवहलिआ ॥ १४६ ॥

एककधरिल्लो देवरः । एककसाहिल्लो एकस्थानवासी । एककसिंबली शास्त्रमालीपुष्पैर्नव-10 फलिका ॥ यथा ।

एककधरिल्ल ण लज्जसि किमैकसाहिल्लमाणुसाणं पि ।

अं एककसिंबलिमिसा पुणो पुणो णिअसि मालारिं ॥ ११४ ॥ [१४६]

एककल्लपुडिगं विरलम्बुकणे एणुवासिआ भेके ।

एराणी इन्दाणी पुरंधिआ तव्वयत्था य ॥ १४७ ॥

15

L. 1. B एकैककममण्णोणे X एकैककमण्णोणे () एकडो GZ एकनडो. L. 2. ABGYZ एमिणिआ D जाए Z सुत्तेण A पाम्मज्जए C पमज्जए X पमज्जए Z ममज्जए. L. 3. X एकैकं GZ एकनडो C 'णको cdl. एमिणिआ C om. स्त्रियाः X स्तत्रेण. L. 4. cdl. 'द्देशे C 'द्देशे पे om. आचारविशेषे; 2. hd. विशेषे cdl. सा एवमु. L. 5. cdl. एमिणिआए (X साएमिणाव) BF रूवं C विद्धा. L. 6. X तहंता GZ एकनडा BF एकण. L. 7. X अत्रे BF एकवई XZ रथ्येति एक X 'भवान्नोक्तं. L. 8. ABCDEFX दिअरे C सहोसिउ Z, C 2. hd. 'सिओ G 'सि X एककसाहिल्लो. L. 9. C एक GZ एत्थ BCFGYZ 'सिंबली BEFG सिंबलिपु (E 'लि) ADXZ 'पुण्फेहि BCFGY 'हि cdl. नव C नवहि E 'लिआ ABCDFGYZ 'लिया. L. 10. G एककस्थान C एककसिंबली BEFG 'सिंबली X शास्त्रमालेपु. L. 12. X एककसाहिल्ल (omitting किम्). L. 13. B 'सिंबलि X 'सिंबलि C om. पुणो once BCFXZ णियसि G णियरि. L. 14. A 'लंबुकणे व एणु E 'कणे Y 'लंबुकणे D विरलबिंदुचरसाण (sic) X एण ADG, C 1. hd. XZ 'वासिउ After भेके EXY add अयानेकार्थाः L. 15. E पुरि cdl. 'विआ BCF तव्वयत्था CD 'च्छा य.

एकलपुडिंगं विरलबिन्दुवर्षः । एणुवासिओ भेकः ॥ यथा ।

सुन्दर गोरङ्गीए गोरी अजेअ तीइ सुपसण्णा ।

एकलपुडिंगं हु एणुवासिए आगओ सि जं काले ॥ ११५ ॥

अत्र एकसरिअशब्दः शीघ्रार्थे निपातेष्वस्माभिरुक्त इति नोक्तः ॥

5

॥ अथानेकार्थाः ॥

एराणी इन्द्राणी तद्वतस्था च स्त्रीति द्वार्था ॥ [१४७]

एलविलो धणिओसहा अधम्मरोरप्पिएसु एकमुहो ।

ओली कुलपरिवाडी ओज्झमचोक्षम्मि विमलणे ओप्पा ॥ १४८ ॥

एलविलो आढ्यो वृषभश्च । एकमुहो निर्धर्मो दरिद्रः प्रियश्चेति त्र्यर्थः ॥

10

॥ अथ ओकारादयः । ऐकारस्य प्राकृतेऽभावात् ॥

ओली कुलपरिवाडी । पङ्क्तिवाचकस्त्वालीशब्दभवः । ओज्झं अचोक्षम् । ओप्पा शोणादिना मण्यादेर्माजनम् ॥ यथा ।

णिवमउडोप्पिएपयणह किन्ती तुज्झ धवलेइ ओज्झं पि ।

ससिकुलभवाण अहवा ओलिसहावो अयं कुमरवाल ॥ ११६ ॥ [१४८]

15

ओअं वत्ता ओरं रुचिरे करिबन्धस्वायमोवं च ।

ओसारोसक्का गोवाडोसरिआ हिमम्मि ओग्गीओ ॥ १४९ ॥

L. 1. B एकलपुडिंगं C ंडिंगि G ंविंदुं X ंविंदुं C एणिं X एणं C 1. hd. GX
वासिउ C भेकाः. L. 2. BFGXZ अज्जेय C अइहेय GZ तीए Z मुपं GZ ंसन्ना.
L. 3. CGX आगउ. L. 4. cdd. एकसरिअं GZ ंघार्थं X ंरुक्तः. L. 5. B अथा-
नेका. L. 6. C 1. hd X च C 2. hd. व F व cdd. स्त्री इति C om. द्वार्था BDEFGXZ
द्वर्थः. L. 7. C एलां ABCDEFGYZ ंविला ACDFGXZ ंउसहा C अधम्मरारं ंमुहे
2. hd. ंसुहे. L. 8. Before this line EY insert ओकारादिः D अथ ओकारादायः
X उकारादि The MSS. constantly confound उ and ओ in the beginning of
the words. This v. l. will not be noted in this chapter. E ंपडिवाडी A उज्ज-
मचो BDF ंवो C मइसमवोरैकम्मि E उज्जमचोक्षं G वऊमचोक्षं (sic) Z वत्थमचो
C ओप्पा Z उप्पा. L. 9. C एलविलो C एक मुहो X निधर्मो B दरिद्रश्च. L. 10. X
एकारस्य CX अभावात्. L. 11. cdd. ंवाचकस्तु आलीं C ओइसं अवोक्षं Z उज्झं C
ओप्पा. L. 12. X शोणादिना G मण्या. L. 13. cdd. ंपियं X ंपयणह Z ंपयनह
C ओइसं. L. 14. BCDE ंकुलहवाण X ंमुलहवाण B अहवा ण अहवा ओलिं.
L. 15. E वत्ता BG ंवंचं X वा for च. L. 16. E ंशेसुहा गावाडो X गोचडो
cdd. ंसरिया E हिमम्मि ADFGE, C 1 hd. XZ उग्गीउ.

ओअं वार्ता । ओरं चारु । ओवं गजादेर्बन्धनार्थं खातम् । ओसारो गोवाटः ।
ओसक्रो अपमृतः । ओग्गीओ नीहारः ॥ यथा ।

चइआजिओवओअं रिउणो ओग्गीअओरजस तुज्झ ।

भीआ ओसारेसुं वसन्ति समराउ ओसक्का ॥ ११७ ॥ [१४९]

केसविवरणे ओच्छिअमोंडलमवि केसगुम्फम्मि ।

5

ओसिअमबले ओणीवी णिव्वे ओत्थरो वि उच्छाहे ॥ १५० ॥

ओच्छिअं केशविवरणम् । ओंडलं केशगुम्फो धम्मिल्लप्रायः । ओसिओ अबलः ।
ओणीवी नीवम् । ओत्थरो उत्साहः ॥ यथा ।

अणओत्थरोसिआणं जरउडओणीविसङ्गजडिलेसु ।

तुज्झ रिऊणं रण्णे कहमोच्छिअमोंडलं च केसेसु ॥ ११८ ॥ [१५०] 10

ओग्गालो ओआलो व्होलए ओत्थओ अ अवसण्णे ।

ओक्किअमुसिए रप्फे ओणिव्वो णीविआइ ओवट्टी ॥ १५१ ॥

ओग्गालो तथा ओआलो अल्पं स्रोतः । ओत्थओ अवसन्नः । ओत्थयं पिहि-
तमित्यन्ये । ओक्किअं उषितम् । वान्तमित्यन्ये । ओणिव्वो वल्मीकः । पिपीलिको-
त्खातो मृदाशिरित्यर्थः । ओवट्टी परिधानैकदेशः ॥ यथा ।

15

- L. 1. X उअ for ओअं G उयं for ओवं. L. 2. G अपमृतः X उग्गीहो. L. 3. BFG वड्याजिं CX चड्यां Z चड्याजिं G उवउव (sic) X जिउवअ रिणो Z ओवं *cdl.* उग्गीयं CXZ उरजस C तुज्झ. L. 4. *cdl.* भीआ Z ओसारेसुं CZ समराओ. L. 5. *cdl.* ओच्छियमं (X उच्छं Z उच्छं) E उणमवि C गुंफिम. L. 6. A ओसियमं बले BDGXZ उसियमं CY ओसियमं GZ वले C ओणावी AC णिव्वे AB, C 1. *hd.* DFG उच्छरो E, C. 2. *hd.* ओच्छरो. L. 7. G उचियं and has यथा before it. BX उच्छियं CFZ यं X केसे (twice) उडलं B गुंफा In C the words from केश-
गुंफो to केसेसु l. 10 are written twice BF/GZ अवलः. L. 8. C नीदं Z तीव्रं *cdl.* ओच्छरो C उच्छाहः X उवाहः. L. 9. BDEFGX अणओच्छरो *cdl.* सियाणं GZ जरउट्टोणीं C 1. *hd.* उदं C 2. *hd.* उडणीविं GZ जडिलेसु X जडिलेसु. L. 10. C तुज्झ C. 1. *hd.* कहमोच्छियमं C 2. *hd.* कहमोत्थियमं X कहमो BFGXZ छियमं Z व C. 1. *hd. om.* च केसेसु. L. 11. ADX उयालां BCFY ओयाली C व्होल व्होलए A उत्थउ C ओच्छउ DGX उच्छउ Y य CGZ *om.* अ CE अवसत्ते G, C. 2. *hd.* Z ने X असन्नो. L. 12. *cdl.* कियमुं A णिउच्चो C ओणिच्चो G उणव्वो *cdl.* णीविआइ GZ याए BCFXY ओवट्टी D उवाट्टी E उव्वट्टां GZ उव्वट्टी. L. 13. CFN उयालो B ओयालो B श्रोतः BCFX ओक्किओ BF अवसण्णः CX ओच्छयं. L. 14. *cdl.* ओक्कियं (Z उक्कियं) BF ओणिच्चो C ओणिच्चो. L. 15. X मृदाशिरित्यर्थः *cdl.* (C!) ओवट्टी (Z उवट्टी) X परिवानैकं C नैकविशेषः.

बाहोग्गालघणोआलपूरिओणिव्वणिग्गयाहिभया ।

गलिओवट्ठी तुह रिउवहू वणे ओत्थओक्किआ लुहइ ॥ ११९ ॥ [१५१]

ओसाओ पहररुजा ओच्छत्तं दन्तधावणए ।

ओसीसं अववत्ते ओवट्ठो मेहवारिसेअम्मि ॥ १५२ ॥

- 5 ओसाओ प्रहारपीडा । ओच्छत्तं दन्तधावनम् । ओसीसं अपवृत्तम् । ओवट्ठो मेघजलसेकः ॥ यथा ।

ओ ओच्छत्तमिसेणं पहिओ ओसीसिऊण जन्तो वि ।

णवमयणसरोसाओ मोडइ ओवट्ठफुल्लणीवलयं ॥ १२० ॥ [१५२]

ओहंकोहट्ठोलिप्पा हासे छण्णरमणमोलुंकी ।

- 10 ओलिंभा उदेही ओचुल्लं चुल्लिएगदेसम्मि ॥ १५३ ॥

ओहंको ओहट्ठो ओलिप्यं हासः । ओलुंकी छन्नरमणम् । नष्ट्वा यत्र शिशवः क्रीडन्ति । चक्षुःस्थगनक्रीडेति केचित् । ओलिंभा उपदेहिका । ओचुल्लं चुल्ल्येकदेशः ॥ यथा ।

ओहंकिरि ओहट्ठं च य ओलुंकिं च सारवेसु घरं ।

ओचुल्ले ओलिंभं दट्ठं ओलिप्पिही तुह णणन्दा ॥ १२१ ॥ [१५३]

L. 1 *edl.* बाहो° *edl.* 'घणोयाल° G 'पूरिउणिव्वग्गया° X 'पूरिउ° C 'णिच्च° X 'णिग्गया°'. L. 2. G गालउव्वट्ठी XZ गलिउ° BX 'वट्ठी C 'उट्ठी FZ 'वट्ठी C रिओहूण X णं for वणे Com. वणे B आत्थतुक्किया CG 'क्किया X उत्थउक्किया Z उत्थक्किया BF लुहइ C लुहइ. L. 3. Z ओछत्तं. L. 4. G उसीयं *edl.* अपवत्ते AX उवट्ठो C आहं EG उवट्ठो A महवारि° Z om. मेह ABY 'सेयम्मि G 'वारिवारिसम्मि. L. 5. Z ओसाओ C ओछत्तं G उलत्तं BF ओसासं Z ओसीसं C ओवट्ठो X उवट्ठो Z उवट्ठो. L. 6. X मेघजल° L. 7. GZ उ X om. ओ G उच्छत्तं C ओत्तत्तं G 'मिसेणं G उसीसिऊण. L. 8. G 'सरोजाउ Z 'जाओ X 'साउ CZ ओवट्ठं G उवट्ठं X उवट्ठं C 'णावलयं. L. 9. A 'हट्ठो EX 'हट्ठो A 'लिप्पा GXZ छन्नं G 'रवणं C 'लुंका. L. 10. C ओलुंभा Z आलिभा C ओहट्ठो BF ओचुल्लं CZ ओवुल्लं D उवुल्लं E उच्चल्लं G उचुल्लं X उच्चत्तं C चुलि° ABCDF 'एकं. L. 11. G उहट्ठो Z ओहट्ठो ओहट्ठो C ओलुंका G उलुंका G लन्न(वणं C 'रणं 2. hd. 'रमणं CX नष्ट्वा. L. 12. CZ ओलिंभा G उलिंभा X उलंभा BF ओचुल्लं C ओवुल्लं C चुल्ल्येकं G चुल्ल्ये° C 1. hd. om. यथा. L. 13. C ओहंकिरि G उहंकिरि Z ओहंकिरि C हट्ठं (sic) X उहट्ठं Z व for च (first time) C सारवेस X घर. L. 14. C ओवुल्लं X चुल्लं (sic) C ओलुंभं दट्ठं ओ° X ओलिपिही C त for तुह.

बलि ए ओज्जल्लो गज्जिअम्मि ओअंकओज्जाया ।

दीहरमुहरझुणी ए ओरल्ली ओल्लणी सिहरिणी ए ॥ १५४ ॥

ओज्जलो बलवान् । ओअंको तथा ओज्जाओ गर्जितम् । ओरल्ली दीर्घमधुरध्वनिः ।
ओल्लणी मार्जिता ॥ यथा ।

ओज्जल्लभडोज्जाअं करिओअंकं च सुणिअ संगामे ।

5

ओल्लणिमहुरोरल्लीमुहला जे हुन्ति ते पुरिसा ॥ १२२ ॥ [१५४]

ओसणमुव्वेअम्मि अ ओरिल्लो अइरकालम्मि ।

ओड्डणमुत्तरि ए ओइत्तं ओइत्तणं च परिहाणे ॥ १५५ ॥

ओसणं उद्वेगः । ओरिल्लो अचिरकालः । ओड्डणं उतरीयम् । ओइत्तं तथा
ओइत्तणं परिधानम् ॥ यथा ।

1-0

ओरिल्लमयणवत्तोसणाइ ओइत्तणम्मि ल्हसिअम्मि ।

परिहिअमोड्डणमोड्डिअमोइत्तं तुज्झ दंसणतुराए ॥ १२३ ॥ [१५५]

ओड्डं रत्ते ओलत्थो दलिए णयम्मि ओहत्तो ।

ओसणं तुडिए ओरुंजं णत्थि त्ति भणिअकीलाए ॥ १५६ ॥

ओड्डं रक्तम् । ओलत्थो विदारितः । ओहत्तो अवनतः । ओसणं त्रुटितम् । 15
ओरुंजं नास्तीति भणितगर्भा क्रीडा ॥ यथा ।

अण्णोड्डो दइओ तुह ओहत्तो वि णवणहोलत्थो ।

ओरुंजं मुक्कलिओ मा मह ओसण्णणेहिआ होसु ॥ १२४ ॥ [१५६]

L. 1. BCEFGZ बलि ए ओज्जल्लो CX गद्विस् cdd. 'यम्मि G उयंकं Z ओयंकं C उज्झाया ABCDEFGXY 'ज्जाया. L. 2. A 'मुहुर'मुणी ए E 'मुहर' [1] XYZ 'महुर' G उरणी ABCDEFZ सिहरणीए. L. 3. C ओल्लो 2. hd. 'सु' C ओल्लो 2. hd. 'ओ R 'द्विनिः. L. 4. G उत्तणी. L. 5. C ओल्लो GZ 'लडो' CX 'शायं Z 'ज्जायं X om. च .BCF सुणिय GZ मुणिय. L. 6. GZ 'सुहला' CX 'मुहुजा G हि for जे, om. Z. G om. ते. L. 7. G 'सुव्वेयम्मि DYZ 'व्वयम्मि A 'मुव्वेअं' ABCDEFGYZ य G उड्डो Y अचिर'. L. 8. E ओड्डणं GZ उट्टणं Z 'मुत्तरीए A उइत्तउइत्तणं X om. ओइत्तं. .L. 9. G om. ओसणं G उट्टणं Z उट्टणं. L. 10. CGZ ओइत्तणं च परि'. L. 11. G 'चत्तो' C ण्हसियंमि BEFGZ 'सियंमि X ण्हसियंमि. L. 12. cdd. परिहियमोट्टणं (C 'ट्टु' X 'ट्टु') BEFGZ 'मोट्टियमं C 'ट्टि' Z 'मोइनं C तुइस्स. L. 13. B ओड्डं G उट्टं Z ओड्डं cdd. ओल्लच्छो GZ दलिए अ AEXY णतम्मि RCF णतंमि D णतस्तिम्मि. L. 14. B ओसणं G उसणं Z ओसणं B ओरुंजं X उरुंजं CG णत्थि cdd. भणियं. L. 15. C ओड्डं G ओड्डं Z ओड्डं cdd. 'च्छो B 'रित GZ ओसणं. L. 16. Z उरुंजं X उरुंजं. L. 17. BE 'डट्टो C 'डट्टो G 'डट्टो X 'दट्टो Z 'दट्टो G उणत्तो X उणत्तो Z ओणत्तो G णवलणहोणलो BCF 'लच्छो Z 'णत्थो. L. 18. X उरुंजं C मुक्कलिओ G 'लिउ G उसण्णणं Z ओसण्णणं cdd. 'हिया.

विहलम्भि ओहुडं ओहुरं च विण्णम्भि ओवरो णिअरे ।

ओसुद्धं विणिवडिअम्भि ओज्झरी अन्तआवरणे ॥ १५७ ॥

ओहुडं विफलम् । ओहुरं खिन्नम् । ओहुरं अवनतं स्रस्तं चेत्यवन्तिसुन्दरी ।

यदुदाहरति स्म ।

5

खणमित्तकलुसिआए लुलिआलयवल्लरीसमोत्थरिअं ।

भमरभरोहुरयं पङ्कयं व भरिमो मुहं तीए ॥ १२५ ॥

किं तं पि हु वीसरिअं णिक्खि जं गुरुअणस्स मज्झम्भि ।

अहिधाविऊण गहिओ तं ओहुरउत्तरीआए ॥ १२६ ॥

ओवरो निकरः । कप्रत्यये ओवरओ । ओसुद्धं विनिपतितम् । ओज्झरी

10 अन्त्रावरणम् ॥ यथा ।

पहरोसुद्धहओज्झरिओवरखलणोहुरा रणा रिउणो ।

तुह कुमरवाल ओहुडमुअदण्डा जन्ति रणेषु ॥ १२७ ॥ [१५७]

ओसित्तं ओलित्तं अहिहूए ओहुओगिओणुणया ।

ओइल्लं आरूढे ओसीओहाइआ य हेट्टमुहे ॥ १५८ ॥

15 ओसित्तं उपलिप्तम् । ओहुओ ओगिओ ओणुणओ एते त्रयोऽप्यभिभूतार्थाः ।

ओइल्लं आरूढम् । ओसीओ तथा ओहाइओ अधोमुखः ॥ यथा ।

ओइल्ले गयमोगिअगिरिं मओसित्तमुहमणोसीअं ।

तइ ओहुअहरिचरिए ओणुणओहाइआ हुआ रिउणो ॥ १२८ ॥ [१५८]

- L. 1. X उहुडं A विणम्भि G विन्नम्भि Z वित्तम्भि *edd.* णियरे (X °रे). L. 2. X उसद्धं *edd.* 'वडियम्भि A ओज्जरी E उज्जरिय C ओज्झरी X उज्जरियंअंतं U यंतआव'.
 L. 3. G ओहुट्टं X उहुडं *edd.* ओहुरमवनतं (Z °त) C चेत्यं G चेति वंतिं Z चेति अवंतिं.
 L. 5. *edd.* 'कलुसियाए BFGZ लुलियां BCFXZ 'समोछइयं G 'समो-छरियं'.
 L. 6. GZ 'हुरियं BF च सरिमो GZ मुहीए (sic). L. 7. C विसं *edd.* 'गियं GZ गुरुयणस्स.
 L. 8. G *om.* तं C 1. *hd.* ओहुरओत्तरइहाए 2. *hd.* 'उत्तरं G 'रिउत्तरी' BFGZ 'रीयाए X 'रिज्जाए. L. 9. X निकरयेति C ओज्झरीयं शवरण 2. *hd.* आवरणं X उज्झरीअं.
 L. 11. C पहरोसुद्धहओवइस्सरिओवरखलणो (sic. all) X पहरोसुद्ध-हभूऊतुज्झरिउउवरखलणो Z 'मुद्धहभूओउज्झ' Z रिउणा. L. 12. X उहुडं C जंते.
 L. 13. X उसित्तं GZ अवलित्तं X अहिहूउ C 1. *hd.* बहुओं G 'गिगुणया X 'गुणीयउ' X 'णुणया Z 'गुणया. L. 14. *edd.* 'हाइया BF हेट्टमुहे C 1. *hd.* 'सुहे. L. 15. G उहयं उग्गीउ Z ओहयं उग्गीओ C ओहु *om.* ओ ओगिओ C 2. *hd.* has ओगि GX उणुउ *edd.* त्रयोऽपि अभिं.
 L. 16. G ऊसीउ C अधोमुखम्. L. 17. *edd.* 'मोगियं CX 'गिरि C 'सुहम्'. L. 18. CX तेइ हुअहिरिवरिए X उणणं *edd.* 'हाइया X इ for हुआ.

• ओलिक्ती ओलिप्पंती असिदोसम्मि ओक्कणी जूआ ।

ओज्झायं ओहट्टिअमण्णं पेल्लिअ करेण जं गहिअं ॥ १५९ ॥

ओलिक्ती तथा ओलिप्पंती खड्गादिदोषः । ओक्कणी यूका । ओज्झायं तथा ओहट्टिअं अन्यं प्रेर्य यत्करेण गृहीतम् ॥ यथा ।

ट्टुरिओलिक्ती असिओलिप्पंती ओक्कणी अ णववत्थे ।

5

कहइ रिऊण तण जसमोहट्टिअयं सिरिं च ओज्झायं ॥ १२९ ॥ [१५९]

मणे ओलयओलावया य फलहग्गलाइ ओहडणी ।

ओलयणी णववहुआ ओलइणी दइअभूआ य ॥ १६० ॥

ओलओ तथा ओलावओ श्येनपक्षी । ओलओ अपलाप इत्यन्ये । अत्र । ओहइ अवतरति । अयं धात्वादेशेषूक्तत्वान्नोक्तः । ओमाल—ओज्झर—ओसत्तशब्दा 10 निमाल्य—निर्क्षर—अवसक्तशब्दभवा इति नोक्ताः । ओहडणी फलहकार्गला । ओलयणी नववधूः । ओलइणी दयितीभूता ॥ यथा ।

ओलइणी ओलयणी रिऊण ओलयपिण रणे खग्गो ।

ओहडणिदीहुअ तुह भडचडओलावओ रुआवेइ ॥ १३० ॥ [१६०]

L. 1. A उप्पंती G उलिप्पत्ती Z ओलिप्पत्ती E जुआ. L. 2. C ओज्झायं Y ओज्झायं C ओहट्टियम^१ A हट्टियम^२ BFX Y हट्टियम D ओहट्टियम GZ हट्टियमन्ने C पेल्लिय ABDFGYZ पेल्लिय X पेल्लिअ AD गहिअ BCFYZ गहिअ. L. 3. GZ ओलिप्पत्ती C ओज्झायं. L. 4. BXZ ओहट्टियं OG(F ?) हट्टियं. L. 5. C लक्ती G लिप्पत्ती Z लिप्पत्ती G णववत्थे C णववत्थे Z वत्थे. L. 6. R हट्टिययं G हट्टेअअं X हट्टिययं Z हट्टियअं C मणि च ओज्झायं X उज्जाउ. L. 7. X तुलावया This stanza is given twice in X. CGZ फलहग्गलाइ. L. 8. C ओलइणी D उलइणी GXZ ओलयणी A णववहुआ D णवहुआ E णवहुआ BCGXZ वहुआ Y वहुआ A उलअणी G उलइणी दइअभूआ twice. X om. लइणी दइअभूआ first time; ओलइणी दइअभूआ in its place second time. *abl.* दइअ BCGZ भूआ X अ. L. 9. Z om. तथा B श्येनपक्षी GZ श्येनः पक्षी Z अउ for अत्र. L. 10. C अवतारं C देयूक BFX धात्वादेशत्वान्नोक्तः C ओज्झर X उज्जसशब्दा. L. 11. B निमाल्य C निमाल्य G अवष्वक् Z अवष्वक् C ओलयणी GXZ ओलयणी. L. 12. C ओलयणी G ओलइणी X उअलइणी दयिती. L. 13. CGXZ ओलयणी C अलअणी GZ ओलयणी X उअलअणी G उलयपिण Z ओलयपिण CX तिण. L. 14. B ओहडणी CX भुय Z om. भइ G चडउरुलावउ B रुआवेइ GZ रुआवेइ.

ओसुंखिअं च उप्पेक्खिए अलिन्दम्मि ओसरिआ ।

ओआवलो अ बालायवम्मि ओहाडणी पिहाणीए ॥ १६१ ॥

ओसुंखिअं उत्प्रेक्षितम् । ओसरिआ अलिन्दः । ओआवलो बालातपः ।
ओहाडणी पिधानी ॥ यथा ।

5

ओसुंखिअ पिअमिन्तं ओआवलमोसरिं सरन्तं च ।

णन्दीइ खिविअ जारं असई ओहाडणिं देइ ॥ १३१ ॥ [१६१]

ओआअवो वि अत्थक्खणम्मि ओवट्ठिअं च चाडुम्मि ।

ओअग्घिअमोसिंघिअमङ्गणपिणद्धम्मि ओलइअं ॥ १६२ ॥

10 ओआअवो अस्तसमयः । ओवट्ठिअं चाटु । ओअग्घिअं । ओसिंघिअं घ्रातमि-
त्यर्थः । ओसिंघिअशब्दोऽपि देश्य एव । अनया तु भङ्ग्या निबद्धः । ओलइअं अङ्गे
पिणद्धम् ॥ यथा ।

ण ह्नु ओअग्घइ कमलं ओलइअं ण सहए जलदं पि ।

ओवट्ठिएहि ओआअवे वि ओसिंघए ण सा असणं ॥ १३२ ॥ [१६२]

ओलुंअओ अ तविआहत्थे ओहीरिअं च उग्गीए ।

15

मुत्ते ओल्लुरिओ विहिकयम्मि ओसाणिहाणं च ॥ १६३ ॥

L. 1. A ओसुंखिअं X उत्संखियं YZ °खियं AE उप्पेक्खिए C अलिंदम्मि ABCDFGXYZ
°रिया. L. 2. E °बलो G उयावलो Z ओयावलो A य BCFG वाला° E °चम्मि Y बला-
वयम्मि E पिहाणाए Z पिहाणीणीए. L. 3. *cdd.* ओसुंखियं BCFX ओसरिया
C अलिंइः G वाला°. L. 4. C ओहाडणा. L. 5. *cdd.* ओसुंखिय पियमिंतं
(X पियमंतं) C °लमोसार X सरंसरंतं. L. 6. BGZ खिविय C देई. L. 7. BF
ओआअवो C ओआअवो Y ओआअवो C अच्छ° G उहट्ठियं AY °ट्ठियं BCFGX
°ट्ठियं D °ट्ठियं Z ओअट्ठियं BCF वाडु° EX चाटु°. L. 8. *cdd.* ओअग्घियमोसिंघियम°
C °णट्ठम्मि E °णधम्मि EGXYZ ओलइयं. L. 9. C ओआअवो G ओआ B ओवट्ठियं
CF °ट्ठियं G उअट्ठिअं Z ओअट्ठियं C वाडु *cdd.* ओअग्घियं BCFX ओसिंघियं. L. 10.
BX ओसिंघियशब्दो C उत्सिंघियं CZ ओलइयं X उलइय G अंगपिणद्धं Z अंग-
पणद्ध. L. 12. BF ओअग्घइ C ओअग्घ CZ ओलइयं G उअइअं X उलइयं *cdd.* न C
जलहम्मि. L. 13. G उअट्ठि° CX °ट्ठि° Z ओआट्ठि° *cdd.* °एहिं BF ओआअवेहिं C ओआ-
अव वि G उअअं GZ ओसिंघए. L. 14. X उलुएओ Y य A नाविया° BFDEGYZ
ताविया° C तविया° X ताविय° BF आदी° E ओह° *cdd.* °रियं G उग्गीवे. L. 15. G
°णिघाणं E °हाणिं Y °निहाणं.

* ओलुपओ ताणिकाहस्तः । ओहीरिअं उद्दीतम् । अवसन्नमित्यन्ये । यस्तु ओहीरिअशब्दो निद्रार्थः स धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । ओल्लरिओ सुप्तः । ओसाणि-
हाणं विधिवदनुष्ठितम् ॥ यथा ।

णिंसि ओल्लरणे ओसाणिहाणिअं किं पि तीइ जं तुमए ।

तं चिअ ओहीरइ सा ओलुपयकम्मवावडा वि दिणे ॥ १३३ ॥

5

अत्र । ओरुम्माइ उद्वाति । ओहामइ तोलयति । ओलुंडइ विरेचयति । ओसु-
कइ तेजयति । ओग्गालइ रोमन्थयति । ओरसइ अवतरति । ओअंदइ ओदालइ
आच्छिनत्ति । ओअगइ व्याप्नोति । ओहावइ आक्रामति । ओवासइ अवकाशते ।
ओअक्खइ पश्यति । ओवाहइ अवगाहते । एते धात्वादेशेष्वस्माभिरुक्ता इति
नोच्यन्ते ॥ [१६३]

10

॥ अथानेकार्थाः ॥

णिसजलहिमेसु ओसा सेवयअपहाबलेसु ओलुगो ।

ओआली असिदोसोली ओलुट्टमघडन्तमिच्छासु ॥ १६४ ॥

ओसा निशाजलं हिमं चेति द्वर्था । ओलुगो सेवको निश्छायो निःस्थामा
चेति त्र्यर्थः । ओआली खड्गदोषः पंडिक्तश्चेति द्वर्था । ओलुट्टं अघटमानं
मिथ्या च ॥ [१६४]

ओअल्लो पल्हत्थप्पकम्पगोवाडलम्बमाणेसु ।

ओरत्तो वि विदारिअगव्विट्टकुसुम्भरत्तेसु ॥ १६५ ॥

L. 1. C ओलुओ X उलुपउलुपउ BCF ओहीरियं X उहीरं. L. 2. BCF
ओहीरियं GXZ ०रियं X उमाणिहाणं. L. 3. GX ०नुष्ठितं. L. 4. C
ओल्लरणे X उसाणिहाणिअ BF निड C तीइ जं तुमए X तुमए. L. 5. cdd.
चिय (C 1. hd. विय) G उल्लियं Z ओल्लियं CX ०पड BF ०वाचडा. L. 6.
C ओरुम्माइ G ०म्मा X om. ओरुम्माइ C ओदुत्ति C ओसकड Z ओसकड. L. 7. C (F 1)
GZ ओसरइ G उअअड. L. 8. C ओअगइ व्याप्नोति । ओअगइ व्याहावइ आक्रामति
(sic) X उअगइ व्यप्नोति G ०काशति. L. 9. BF ओक्खइ X ०देशेष्वास्माभिं
L. 11. B om. अथ. L. 12. BDFGYZ णिसिजलं C निसिं E हिमेस C om.
from ओसा to ०बलेसु E सेवयपहां ADEGXZ ०बलेसु AC ओलुगो. L. 13. Y ओयाली
CX ०दोसोली GZ ०दोसो om. ली A उलट्टमघडन्तमिज्जासु XZ ओलुट्टं E ०मजडन्तं. L. 14.
G निसां C द्वर्थाः XZ द्वर्थः CFGXZ निच्छायः B निश्छायः BFGX निस्थामा C
निस्थामो. L. 15. Z द्वर्थः G अआली CX ओयाली X खड्गदोष G पंडिक्तश्चेति C om.
श्चेति द्वर्था G ओलुट्टं XZ अघटमानं. L. 17. A पल्हत्थं C पल्हत्थं EX पल्हत्थं
C ०गोवडे A ०लंचमाणेसु. L. 18. X उरत्तो, om. वि Z ओरणो ABFGYZ
विदारियं C विदारियं A ०गव्विट्टं C ०गव्विट्टं A ०भत्तेसु Z ०रणेसु.

ओअल्लो पर्यस्तः कम्पो गोवाटो लम्बमानश्चेति चतुर्थः । ओरत्तो विदारितो गर्विष्ठः कुसुम्भरक्तश्चेति त्र्यर्थः ॥ [१६५]

ओहट्टो ओमरिण् अवगुण्ठणीविआमुं च ।

गामेसहरिअआणाबन्धणखाणसु ओआओ ॥ १६६ ॥

5 ओहट्टो अपसृतोऽवगुण्ठनं नीवी चेति त्र्यर्थः । ओआओ ग्रामाधीशोऽपहृत आज्ञा हस्त्यादीनां बन्धनार्थं खातं चेति चतुर्थः ॥ [१६६]

ओहारो कच्छवए अन्तरदीवम्मि भागे अ ।

ओविअमारोविअरुण्णचाडुमुक्केसु हरिण् अ ॥ १६७ ॥

ओहारो कच्छपो नद्यादीनामन्तर्दीपमंशश्चेति त्र्यर्थः । ओविअं आरोपितं रुदितं 10 चाटु मुक्तं हृतं चेति पञ्चार्थम् ॥ [१६७]

ओहित्थं च विसाए रहसम्मि विआरिए तह य ।

चन्दणसिलासु ओहंसो ओसव्विअमसोहसादेसु ॥ १६८ ॥

ओहित्थं विषादो रभसो विचारितं चेति त्र्यर्थम् । ओहंसो चन्दनं चन्दनघर्षणशिला चेति द्व्यर्थः । ओसव्विअं गतशोभमवसादश्च ॥ [१६८]

- L. 1. X पर्यस्तकंपं C कंपा C गोवाटः BF गोवाडो X उरत्तो. L. 2. BGX गर्विष्ठः
 L. 3. C ओहट्टो A 'गुण्ठण' XYZ 'णीवियामुं' C वा. L. 4. A गामेसं ABCFGYZ
 'हरियं' G 'बंधणं' Y 'खाणसुं'. L. 5. C 1. hd. GZ ओअट्टो C अपसृतः
 अवं Z अवगुंठनं C 'धीशः' अपं. L. 6. X हस्तादीनां. L. 7. A भागेसु
 BCFGYZ य. L. 8. A उवियमं BCEFGXYZ ओवियं *edd.* 'रोवियं'
 C 'रुण्णे' E 'चाटुं' C 1. hd. 'सुक्केसु' BCFGYZ य. L. 9. CF ओवियं BGXZ
 ओवियमारो C *om.* रुदितं. L. 10. B चाटु C हृतं 2. hd. हृतं GXZ पंचार्थः.
 L. 11. A उहित्थं य विभाए (sic) C ओहित्थं G ओहित्थं Y रभसम्मि BCEFGXYZ
 वियारिए. L. 12. A उसात्तिगमसोहं BF ओसच्चियमसादेसु C ओसच्चिअमसोहमादेसु
 DE ओसव्वियमं X उसाच्चियमासाहमवसादेसु YZ ओसच्चियं. L. 13. C ओहित्थं B
 व्यर्थः X *om.* चन्दनं. L. 14. BCFX ओसच्चियं Z ओसच्चिअं G 'सादश्चेति' CXZ
 'सादश्चेति' द्व्यर्थम् ।

ओसिंघिअम्मि चन्दणमसणसिलाए अ ओहरिसो ।

ओत्थरिओ अक्कन्ते अक्कममाणे अ णायव्वो ॥ १६९ ॥

ओहरिसो घ्रातश्चन्दनघर्षणाशीला च । ओत्थरिओ आक्रान्त आक्रम-
माणश्च ॥ [१६९]

ओमाअंतो जिम्भालसम्मि सीअन्तसविअणेसुं च ।

5

ओघसरो अ अणत्थे घराण वारिप्पवाहं अ ॥ १७० ॥

ओसाअंतो जृम्भालसः सीदन् सवेदनश्चेति त्र्यर्थः । ओघसरो अनर्थो गृह-
वारिप्रवाहश्च ॥ [१७०]

हेट्टामुहकाणेक्खिअआकिण्णेसुं च ओसरिअं ।

ओदं पिअं च ओरं पिअं च अक्कन्तणट्टेसु ॥ १७१ ॥

10

ओसरिअं अधोमुखमक्षिनिकोच आकीर्णं चेति त्र्यर्थम् । ओदं पिअं आक्रान्तं
नष्टं च । एवं ओरं पिअं । चकारौ द्वयोरपि द्व्यर्थासूचकौ । यदाह । ओदं पिअ-
ओरं पिअशब्दौ नष्टे तथाक्रान्ते ॥ न चात्र यथासंख्यभ्रमः । ओदं पिअं ओरं पिअं इत्य-
न्योन्यपर्यायतया सर्वैरभिधानात् । भिन्नार्थानां ह्यन्योन्यपर्यायत्वं न घटत
इति ॥ [१७१]

15

L. 1. A उसीचियंमि BYZ °पियंमि CF ओसंघियंमि G उसिंघियंमि E ओसिंघियम्मि X
उसंघयम्मि A चंदणमसणसिलाए (G °शिलाए A न BCFGYZ य. L. 2. A उच्छरेउ C
ओच्छरिओ (G अच्छरिओ A अकुच्चू (sic) अक्कममाणे X अक्कममाणे cdd. य
C णेयणेयव्वो. L. 3. B °सिला (XG ओच्छरिओ Z आक्रान्तः L. 5. In Z
the whole stanza is omitted. X उसायंतो A सीसंत° BCFGXY सीयंत°
A °सवेयणेसु B BCFY °सविण्णेसुं (G °सचियं X °सवेयं. L. 6. C 1. hd.
अप्पसरो EGY य BF अणत्थे G अणत्त A चराण वारिप्पवाहं E वारिप्पभावो BCEFX Y य.
L. 7. X उसायंतो C जम्भा अलसः B °लस X जंभालसं सीतल सवेदन° GZ सचेतनश्चेति.
L. 9. E हेट्टा° C हेट्टामुहकयण° AEX °क्खिअ° BCFYZ °च्छियं (G °च्छिअ° C
°आक्कि° E °न्नेसुं ACEXYZ ओसरियं BF उरंयं. L. 10. cdd. °पियं (twice) A
च रंपिय and in margin चउ to be inserted before रं G °णट्टेसु. L. 11.
BCFX °रियं Z °रिअमधो B °निकंनिकोच cdd. पियं. L. 12. XZ एवमारं cdd.
°पियं. L. 13. CGX °पियओरं पियं Z °पियउरं पियं (G °क्रंते X यसंख्यं GXZ
°पियं C °पियंत cdd. ओरं पियमिति अन्यो (X उरं पियमिति अन्यो). L. 14. cdd.
हि अन्यो BCFX घटते. L. 15. CX om. इति.

ओअग्गिअमहिहूए केसाईपुअकरणे अ ।

अण्णासत्ते तण्हापरे अ ओलेहडो पवुडे अ ॥ १७२ ॥

ओअग्गिअं अभिभूतं केशादीनां पुञ्जीकरणं च । ओलेहडो अन्यासक्त-
स्तृष्णापरः प्रवृद्धश्चेति त्र्यर्थः ॥ [१७२]

5

चन्दणरइजोग्गे ओवसेरमोहसिअमंसुअधुएसु ।

ओसिक्खिअं च गमणव्वाघाए अरइणिहिअ अ ॥ १७३ ॥

ओवसेरं चन्दनं रतियोग्यं चेति द्वर्थम् । चन्दणरइजोग्गे इति समाहारद्वन्द्वः ।
ओहसिअं वस्त्रं धूतं चेति द्वर्थम् । उपहसितार्थस्तु ओहसिअशब्दः संस्कृतभव एव ।
ओसिक्खिअं गतिव्याघातोऽरतिनिहितं च ॥ [१७३]

10

ओहरणं विणिवाडणमत्थस्सारोवणं चेअ ।

परओ ठिअसंजोए उकारओकारविणिमओ होइ ॥ १७४ ॥

ओहरणं विनिपातनमसंभवतोऽप्यर्थस्य संभावनं च । अत्र ओंबालइ
छादयति प्लावयति चेति धात्वादेशेषूक्त इति नोच्यते । इह च कचिदुकारस्थान
ओकारं पठन्ति ओकारस्थाने च उकारम् । तत्र विषयविभागो दृश्यते । परतः स्थिते
15 संयोग उकारओकारयोर्विपर्ययो भवति । यथा । उक्कंदी ओक्कंदी । उक्खली

- L. 1. BCEFGXYZ 'गियम' GZ 'भूए X 'गिहूए 'करणे ABCFGXYZ य.
L. 2. BGZ 'अन्ना' X 'अण्णी' EX 'मण्णे Y य B पवुडे CEEFGXZ पवुडे cdd. य.
L. 3. BCFX 'ओअग्गियं BF 'प्रातभूतं X om. च GZ 'ज्या' GX 'सक्तः.
L. 5. E जुग्गे cdd. 'हसियम' ABCFGXYZ 'सुय' X 'पुएसु. L. 6. X
उमक्खि' cdd. 'क्खियं X गमणि' अरइणिहिअ ABCFGXYZ य. L. 7. X om.
from ओवसेरं to द्वर्थम् X चंदनं G 'जोग्ग'. L. 8. BGXZ ओहसियं X पूतं
BZ ओहसियं C उपहसियं GX उहसियं. L. 9. cdd. 'क्खियं BCFXZ अरति'.
L. 10. E ओहरण BCF 'मच्छस्सा' G 'मच्छस्सा' Z 'मत्थस्स' ACFGYZ चेय BX
वेय. L. 11. ABCDFGZ परउ ABFZ द्वियं CEY ठियं G द्वियं D विया (i. e.
ठिय) X विअं G 'संज्जे' Y 'संजो' Z 'संज्जे' X उकारउकारं Z ओकारउकारं E विणि-
मिओ F विणिमयो C होइ. L. 12. G om. च BG ओम्बालइ C उम्बालइ Z उम्बालइ.
L. 13. C धात्वादेशेषूक्तं CX om. च cdd. 'स्थाने C ins. ओकारस्थाने. L. 14. Z
उकारं Z उकारस्थाने BF om. च X विषयविभागे cdd. पुरः instead of परतः. L. 15.
odd. संयोगे BCFXZ उकारयोर्वि G उकारउकारयोर्वि X om. ओक्कंदी Z उक्खलीइ.

ओक्खली । इत्यादि । एतच्चोपलक्षणमिकारणकारयोरपि । यथा । इल्लो एल्लो-दरिद्रः ।
इत्यादि । यदस्मराम । ओत्संयोगे । इत एद्वा । ह्रस्वः संयोगे । इति च ॥ [१७४]

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां स्वोपज्ञदेशानाममालायां प्रथमो वर्गः ॥

L. 1. X *om.* ओक्खली X एतच्चाप^१ *edd.* लक्षणं इकारं G इकारयोरं C
एकारणि पि (2. hd. रे) *edd.* दरिद्र. L. 2. CZ स्मरामः *edd.* उत्संयोगे C *om.*
इत Z इत् C एतद्वाव X ह्रस्वसंयोगे (sic) see Siddhah. I, 116. 85. 84. L. 3.
A adds in margin: स्वर्गवर्गः B C D F G Z read इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां स्वोपज्ञ-
देशीशब्दसंग्रहवृत्तौ प्रथमः स्वर्गवर्गः । ग्रन्थाग्रं (D य (G ग्रन्थाः) ॥ ८०२ ॥ E Y only इति
प्रथमः स्वर्गवर्गः ॥ X देशीशब्दसंग्रहे वृत्तौ प्रथमस्वर्गवर्गः ॥ ग्रन्था० ८०२ ॥

संगृहीतः स्वरादयः शब्दाः । इदानीं व्यञ्जनादयः संगृह्यन्ते । तेऽपि वर्गक-
मेणेति कवर्गादयो द्व्यक्षरादिक्रमेण स्वरक्रमेण च प्रस्तूयन्ते ।

अन्धिकवाडुआसुं कत्ताओ मूलए कंदी ।

कंतू कामे कंची मुसलाणणलोहवलयम्भि ॥ १ ॥

- 5 कत्ता आन्धिकाद्यूतकपार्दिका । कंदी मूलकशाकम् । कंतू कामः । कंची मुसल-
मुखे लोहवलयम् ॥ यथा ।

मुसलमुहं कंचीए कच्छणणसो अ कंदीहिं ।

कत्ताहि वडुजुअं रईइ कंतू अ सोहन्ति ॥ १ ॥ [१]

कल्ला कविसं मज्जे कलिकल्लोला विवक्खम्भि ।

- 10 कच्चं कोडुवं कज्जे कस्सो कच्छरो अ पङ्कम्मि ॥ २ ॥

कल्ला तथा कविसं मद्यम् । कल्लाशब्दः कल्याशब्दभवोऽप्यस्ति । स तु कवीनां
नातिप्रसिद्धः । कली तथा कल्लोलो शत्रुः । कच्चं तथा कोडुवं कार्यम् । कस्सो तथा
कच्छरो पङ्कः ॥ यथा ।

पिय कविसकच्छर तुमं कल्लं कस्सं व मुच्च इमिणा हि ।

- 15 कल्लोलाकलिकच्चाकोडुंवाणं मुणिज्जइ ण भेओ ॥ २ ॥ [२]

L. 1. X संगृहीतः GZ शब्दा X व्यञ्जनादयः. L. 2. X om. स्वरक्रमेण च. L. 3.
A आंचय B C E F G Y Z आंधियं X आंधिंधियं C °वट्टिं GZ °वट्टं cdd. °यासुं D आंध-
यासुं (sic) A D X कत्ताउ E मूल G कंदी. L. 4. E °लोहवलयम्भि. L. 5. X
आंधिकाद्वात् BF °दूतं X कंतू कामंची मुसं B कंची G मुसल. L. 6. B F G °मुसं.
L. 7. G मुसलं मुहं B कंचीए Z कच्छणणसो GZ य C कंदीहिं G का. L. 8. cdd.
कत्ताहिं (Z कत्ताहिं) B चडुं (?) GZ वट्टं Should it be वट्टं cf. Skr. वट ? DGXZ
°जूयं. L. 9. Z कल्लो C मज्जे corr. 2. hd. L. 10. BF कच्चकोडुवं CXZ कच्चं E कोडुवं
Z कोडुवं X कोटुवं C कस्सं AX कच्छरो A B C F G Y Z य. L. 11. G कपिणं G om.
from कल्ला° to प्रसिद्धः in the next line B C G कल्यां D कल्या. L. 12. cdd.
कच्चं BF कोटुस्वं C Z कोटुस्वं G कोटुवं X करसा. L. 14. cdd. पिय C तुमं कल्लस्सं व
B F X च X मुच. L. 15. C कल्लोलाकविकल्वंकोटुंवाणं X °कलिकच्चंकोटुंवाणं Z °कच्चां
B °कोटुंवाणं G °डुंवाणं C मुणिज्जइ cdd. न C 1. hd. GXZ मेड.

‘कवयं भूमिच्छत्ते णालिअवल्लीइ अ कलंबू ।

उवसप्पिअम्मि कमिओ कीडीभेए करोडी अ ॥ ३ ॥

कवयं भूमिच्छत्रम् । यद्वर्षासु प्ररोहति । कलंबू नालिकाभिधाना वल्ली । कमिओ उपसर्पितः । करोडी कीटिकाभेदः ॥ यथा ।

किं ते रिद्धिं पत्ता पिसुणा जे पणइणो वि तावन्ति ।

5

कवयकलंबूउ वरं कमिअकरोडीण दिन्ति जे छाहिं ॥ ३ ॥ [३]

कयलं अलिअरे कंदलं कवाले छुरीइ कट्टारी ।

कसरो अहमवइल्ले कंटाली रिंगणीए अ ॥ ४ ॥

कयलं अलिञ्जरः । कंदलं कपालम् । कट्टारी क्षुरिका । कसरो अधमवली-
वर्दः । कंटाली कण्टकारिका ॥ यथा ।

10

तुह सिअकट्टारीफुट्टकंदलो बव्वरा कयलतुन्दो ।

कसरो व्व सिद्धणरवइ लुठेइ कंटालिसंकुलणईए ॥ ४ ॥ [४]

कउहं णिच्चे कणई लयाइ कलहं च पडिआरे ।

कक्किंअडम्मि करेडू कवासकविसा य अद्धजंघाए ॥ ५ ॥

कउहं नित्यम् । कणई लता । कलहं प्रत्याकारः । असिपरिवार इति यावत् । 15
करेडू कृकलासः । कक्किंअडम्मि अपि देश्यः । पर्यायभङ्ग्या तूपातः । कवासो तथा
कविसा अर्धजङ्घा । मोचकमित्यर्थः ॥ यथा ।

L. 1. X कवलं GZ णालियं ABCDEFXY णालयं D णालायां GZ य B कलंबू C
कलम्बू. L. 2. *cdd.* °प्लियंमि ACGX कमिउ ABCDFGYZ य. L. 3. BF
प्ररोहति BG कलंबू C कलम्बू B नालकां X °काभिधा G C 1. hd. X कमिउ.
L. 4. C उवसं G करोडी X करोटी. L. 5. C ते द्विं X ऋद्धिं C पणइणो CX तावन्ति
GZ तावन्ति. L. 6. CG °कलंबूउ G वरि After वरं X *adds* कवियकलंबूउ
वरं B कमियं G कमिअं Z कमियं X कवियकरोडीणा दिन्ति. L. 7. BF
कअलं E कयलं G कलयं X कायलं Z अलिंजर X कदलं C छुरीय G कट्टारी. L. 8.
X कमरो BGZ °वइल्ले G कंटाली BCEFGXYZ रिंगणीए AGYZ य. L. 9.
C कलयं G कायलं C °जरं । कदलं B कपाल G कट्टारी CX क्षुरिका G °वलीं. L. 10.
BF °कारिक. L. 11. *cdd.* सियं G °कट्टारीकुट्टं C °कुट्टकंदरो X °कुट्टकदरो BCF
वच्चरो GX वव्वरो Z कव्वरो. L. 12. C च सिद्धनरवइ X सिद्धनरवइ लुठेइ BFX °णईइ.
L. 13. GZ णिच्चे C कलहे Z व *cdd.* पडियारे (G °र). L. 14. C कक्किंमि C अद्धं
L. 15. G असिवार. L. 16. B तूकलाश X तूपाकः. L. 17. Z अर्द्धजंघा.

तुह जयसिरिकणईदुम कलहुगयखग कउहमरिणिवहो ।
अकवासो कविसं संभरइ करेडु व्व बेरिवणमिन्तो ॥ ५ ॥ [५]

किंसारुअम्मि कणिसं कसिआ कसई अ रण्णचारिफले ।
कविलो साणे करमो झीणे कडसी मसाणम्मि ॥ ६ ॥

- 5 कणिसं किंसारुः । धान्यशीर्षवाची तु कणिसशब्दः संस्कृतभवः । कसिआ तथा कसई अरण्यचारीफलम् । कविलो श्वा । करमो क्षीणः । कडसी श्मशानम् ॥ यथा ।

कसिआकुलम्मि गामे कसईकणिसेसु बद्धसंतोसो ।
अलस ण लज्जसि किं तं करमो कविलो व्व कडसीए ॥ ६ ॥ [६]

कंटोलं कंकोडं करणी रूवे करीसए कउलं ।

- 10 अयदव्वीइ कडच्छू पहिअगुहासुं च कंपडकफाड्ड ॥ ७ ॥

कंटोलं कंकोडं । अन्योन्यविध्यनुवादभावो द्वयोरपि देश्यत्वात् । करणी रूपम् । आकार इत्यर्थः । एष यदि संस्कृते न दृश्यते तदा देशी । कउलं करीषम् । तच्च गोमयषण्डं तच्चूर्णं च । कडच्छू अयोदवी । कंपडो पथिकः । कफाडो गुहा ॥ यथा ।

- 15 कंपडकरणीउ तुहारिवहूउ करेण भुगगकंटोलं ।

कडन्ति कउलजलणा कओ कडच्छू कफाडम्मि ॥ ७ ॥ [७]

L. 1. BF °डुम X कलहुगाय° C °खग उहओमरि° B °निवहो. L. 2. G भरइ C करेडु च वोणमिन्तो 2: hd. करेडु वोच्चणमिन्तो G om. बोरि X चोरिचण° Z बोरिवणमिन्तो. L. 3. CEYZ °हयंमि G °रुवम्मि cdd. कसिया Y कसई C °वारि° X °फला. L. 4. X करिमो E ममाणम्मि. L. 5. BF कणिसं cdd. किंसारुः CZ कणिश° G कणिशशब्दभवः संस्कृतशब्दभवः X कणिशशब्दः Z संस्कृतशब्दभवः cdd. कसिया. L. 6. C °वारि° F °चारि° G कविला C क्षाणः B कडमी GZ कडशी. L. 7. cdd. कसिया° C °कुलमि BGZ वद्ध° F वद्ध°. L. 8. GZ न C च BF कडसी. L. 9. Y कंडोलं E कंकोलुं. L. 10. BEF अइदव्वीइ cdd. पहिय° Z °गुहासुं च and omits from कंपड to देशी in 1. 12. G कंफड° C °कफाडो. L. 11. BCFX अन्योन्यं विध्य°. L. 12. X रूपमाकार. L. 13. C om. तच्च CGZ °खंडं X °खंडतच्चूर्णं Z om. च B, C 1. hd. °दव्वी G कंपडा C कफाडो G कंफाडो. L. 14. G om. यथा. L. 15. C 1. hd. °करणीओ BF C 1. hd. °वहूओ X °चहुउ G om. करेण. L. 16. BCFXZ कटंति G कटंति Z °जलणी BFGXZ कउ C कफाडंमि.

• कमणी गिस्सेणीए सुकृतजाए करंजो अ ।

कज्जालं सेवाले मालिअवंसेसु कम्हिअकलंका ॥ ८ ॥

कमणी निःश्रेणिः । करंजो शुष्का त्वक् । कज्जालं शेवालः । कम्हिओ मालिकः । कलंको वंशः ॥ यथा ।

कमणीकलंककज्जालिओ वि सकरंजओ वि धण्णो सि ।

5

उच्चतरुकुसुमगहणे कम्हिअ तरुणीइ छिप्पसि सया जं ॥ ८ ॥ [८]

कविडं च पच्छिमङ्गणमुप्पलए कलिमकंदोट्टा ।

कल्होडो वच्छयरे वगम्मि कंडूरकाउल्ला ॥ ९ ॥

कविडं गृहपश्रिमाङ्गणम् । कलिमं तथा कंदोट्टं नीलोत्पलम् । वल्होडो वत्स-
तरः । वत्सतरी चेत्कल्होडी । कंडूरो तथा काउल्लो बकः । अकारान्तकारादिशब्द- 10
प्रस्ताव आकारान्तकारादेर्निर्दिशोऽर्थानुरोधात् ॥ यथा ।

कंदोट्टच्छी कविडे उड्डिअकंडूरकलयलं सोउं ।

कल्होडपायणमिसा सरं सकाउल्लकलिममहिसरइ ॥ ९ ॥ [९]

णालिअरम्मि कडारं वंसङ्कुरए करिल्लं च ।

कव्वाडो दाहिणए हत्थे चोरम्मि कलमकुसुमाला ॥ १० ॥ 15

कडारं नालिकेरम् । करिल्लं वंशाङ्कुरः । कव्वाडो दक्षिणहस्तः । कलमो तथा
कुसुमालो चौरः । कलमशब्दः संस्कृतसमोऽपि कवीनां नातिप्रसिद्ध इति निबद्धः ॥ यथा ।

सेलम्मि करिल्लकडारएसु वावारिऊण कव्वाडं ।

कुच्छिभरी हव तुमं मुञ्चसु कुसुमाल कलमत्तं ॥ १० ॥ [१०]

- L. 1. C गिस्सेणीए G तज्जाय ADYZ य. L. 2. ACE कज्जालं E सेवाले
ABCEFGXYZ मालियं E वंसेसु X चंसेसु ABCFGXYZ कम्हियं E कम्हियं D
कम्हिअं. L. 3. BF निश्रेणी CX निश्रेणिः BF कज्जालः CX कज्जालं BCFXZ शेवालः
G C 2. hd. X कम्हिउ. L. 5. GZ कयणीं CX कज्जालिउ 2. hd. कज्जालिओ Z
लियो BF वि स C विकरंजउ 2. hd. जओ XZ जउ Z om. वि BF वण्णो GZ धन्नो.
L. 6. C उम्हं G उव्वं X उव्वं cdd. कम्हियं Z तरुणीए. L. 7. G
मुप्पडलए Y कलमं ACGX कंदुट्टा E लंदुट्टा Z कंदुट्टा. L. 8. E
कल्होवडो वसयरे Y वच्छतरे CEGZ वगम्मि C काउल्लो. L. 9. C कंदोट्टं X कंदोट्टं.
L. 10. C चकः corr. 2. hd. G बकः B अकारांतकारादिं. L. 11. cdd. प्रस्तावे X
आकावेआकारांतकारादे C ककारादिनिवेशो. L. 12. X कंदोट्टच्छी BGXZ उड्डियं C
उड्डियं C कंलयं B सोओ X सोउ. L. 13. C कल्होडे BF पायणम्मि सा BF सरउ.
L. 14. ABCDEFGYZ णालियं E कुरिण Z वं for च. L. 15. G (A!) कच्चाडो
C हत्थो E कुस. L. 16. G कडाचं X णालिकेरं Z कवाडो. L. 17. C कुसुममालो
GZ चोरः X कमलशब्दः G निबद्धः. L. 18. GZ कडिल्लं C om. करिल्लं G वारेऊण
(sic) G कच्चाडं (!). L. 19. C कुसुमालमत्तं.

पुञ्जे कयारकज्जवकतवारा कक्खडो पीणे ।

तह य कलिंजकिलिं चा लहुदारु कच्छुरी वि कविकच्छू ॥ ११ ॥

कयारो कज्जवो तथा कतवारो तृणाद्युत्करः । कज्जवो विष्टेत्यन्ये । कक्खडो पीनः । कर्कशवाची तु संस्कृतमव एव । कलिंजं तथा किलिंचं लघुदारु । कच्छुरी
5 कपिकच्छूः ॥ यथा ।

मुणइ मणीउ कयारं कज्जवमिन्दुं विसाइ कतवारं ।

खलइ किलिंचे कक्खडथणिआ कच्छुरिकलिंजछित्तं व ॥ ११ ॥ [११]

कस्सयकोसलिआ पाहुडे कराली अ दन्तवणे ।

कंकेली अ असोए तुम्बिकरङ्कम्मि कलवुकुउआओ ॥ १२ ॥

10 कस्सयं तथा कोसलिअं प्राभूतम् । कोसलिआ इत्याकारान्तमित्यन्ये । लकारस्य द्विभावे कोसलिअं इत्यपि । कोसलिअशब्दस्यात्र पाठोऽर्थानुरोधात् । एवमन्यत्रापि । कराली दन्तपवनकाष्ठम् । कंकेली अशोकवृक्षः । कलवू तथा कुउआ तुम्बीपात्रम् ॥ यथा ।

कंकेल्लिठिकोअण्डकस्सयं चूअबाणकोसलिअं ।

15 उवणेइ वसन्तसिरी जगजयकामस्स कामस्स ॥ १२ ॥

अज्ज वि को वि करालिं ण करइ कलवूकरो तुमं भमसि ।

भिक्खू को तुह कुउअं पूरिस्सइ पिण्डवाएण ॥ १३ ॥ [१२]

L. 1. C °कइस्सव° E कडकडो. L. 2. A कलिंज° BF °किलिंवा C 1. hd. D °कलिंवा C 2. hd. °चा E °कलिंवा X °कलिंवा BCFX लहुदारु Y लघुदारु C कच्छुरा GZ इ Z कविवच्छू. L. 3. C कज्जवो G om. तथा C कइस्सवो CG विष्टेत्य° X विष्टेत्ये. L. 4. CX किलिंचं G कलिंचं D कलंचं X कच्छूरी. L. 5. G °कच्छू. L. 6. C 1. hd. मणीओ F मणिउ X मणीइ F कयारं C कइस्सव° BF चिसाइ. L. 7. B किलिंचे C 2. hd. °वे F कलिंचे BCFZ °घणिआ GX °थणिआ G कच्छुरिकलिंज° X कच्छूरि° Z °कलिंज° BF °छित्ते च CX °छित्ते व G °छित्ते व्व Z छित्ति व्व. L. 8. Y कस्सअ° cdd. °कोसलिया AGYZ य. L. 9. CGYZ य C असोए A तुम्बि° F तुम्बि° G तुम्बि° Z तुम्बि° BF कलवू° E कलवू° C 2. hd. E °कुओआओ GZ °कइयाउ X कुउआउ. L. 10. BF कस्सयं CX कस्सअं C कोसलियं BFGXZ °लियं C प्राभूतं cdd. °लिया G इत्येके । रांतमिं C °रान्त इत्यं. L. 11. X द्विभावे cdd. कोसलियमित्यपि cdd. कोसलियाशब्द°. L. 12. X दन्तपावन° B °काष्ठ CGX °काष्ठ C कंकेली G कंकेली X केलि BF °वृक्ष Z कलवू BCFX कुउया G कुइया Z कुइया. L. 13. BF तुम्बीपात्रं X तुम्बीपात्रं. L. 14. BF कंकेलिं C कंकेली° BF °कोयंडकस्स । अंभूअ° CGZ °अं X °कोडंक्कस्सअं GZ चूप° CGXZ °वाण BFGZ °लियं C °लियं. L. 15. G जयजयं GZ om. कामस्स. L. 16. C अइस्स BF विं X को वि twice. BF कर BF कलवू° C कवू° Z कलवू°. L. 17. B भिक्खू Z पूरिस्स.

• णिअरे कडप्पकइअंका कइअंकसइकुक्कुरुडा ।

विण्णाणे कंवरकोत्थरा य तरुणे कहेडो अ ॥ १३ ॥

कडप्पो कइअंको तथा कइअंकसई तथा कुक्कुरुडो एते चत्वारः शब्दा
निकरवाचकाः । कडप्पो कटप्रशब्दभवोऽप्यस्ति । स च कवीनां नातिप्रसिद्ध इति
निबद्धः । कडप्पो वस्त्रैकदेश इति केचित् । कंवरो तथा कोत्थरं विज्ञानम् । उदो- 5
तोर्व्यत्यये कुत्थरं इत्यपि । कहेडो तरुणः ॥ यथा ।

अवकंवरय कहेडय कोत्थरकइअंकसेवणा लहसि ।

गुणकइअंकसई तह जसकुक्कुरुडं सिरीकडप्पं च ॥ १४ ॥ [१३]

मज्जपरीसणभण्डे करिआ तह कोत्तलंका य ।

कण्णासोऽन्तम्मि करम्बे कक्कसकक्कसारा वि ॥ १४ ॥ 10

करिआ तथा कोत्तलंका मयपरिवेषणभाण्डम् । कण्णासो पर्यन्तः । कक्कसो तथा
कक्कसारो दध्योदनः ॥ यथा ।

मयकोत्तलंक सउणं रच्छाकण्णासयम्मि दट्टण ।

मणरुइअकक्कसासव मयकरिअं लहसि कक्कसारं च ॥ १५ ॥ [१४]

L. 1. BCFGXYZ णियरे BF °कइअंक GZ °कइयंक X °कयअंक BF om. कइअंक
(only सइ) GZ °कइयंक BF °कुरुडा CE °कुक्कुरुडा X °कक्कुरुडा. L. 2. GZ
विन्नाणे A कंवर° B कंवर° C कंवर° G कंवर° Z कंवर° ABCFGXYZ °कोच्छरा
CEGXYZ य. L. 3. GZ कइयंको C कइअंकसई GZ कइयंक° BF °सइ BF कुरुडो
C कुक्कुरुडो X कक्कुरुडो BCF शब्दाः. L. 4. X °वाचकाचका X °शब्दभावो Z °प्रसिद्धः.
L. 5. GX निबद्धः BF° कडपो GZ तथा कवरो B कंवर° F° कंवर° C° कंवरं cdd. कोच्छरं.
L. 6. BF कुच्छरमित्यपि C कच्छरमित्यपि GZ कोच्छरमित्यपि X कुच्छरमित्यपि X केहेडो.
L. 7. B °कंवरय° C °कंवर° GZ °कंवर° X कहेडय कहेडय B कोच्छरि° CF°G कोच्छर° GZ
°कइयंक°. L. 8. GZ °कइयंक° C °सई अ तह BF °कुक्कुरुडमि C °कुक्कुरुडं X °कक्कुरुड
X चा. L. 9. C मइत्त° cdd. करिया. L. 10. GZ कन्नासो B जंमि C तंमि E अंतम्मि GZ
अन्तम्मि C करेवे BF करेवे C कक्कस° BF om. कक्कस E विं. L. 11. BCFXZ करिया
G केरिया G कौतलंका Z कांतलंका BG °भाडं G कण्णासो. L. 12. G दध्यादनः
L. 13. GZ °कौतलंक C सउलं G °कन्नास°. L. 14. cdd. °रुइयं C °कसास° (om. क)
cdd. °करियं.

दोवारिअम्मि कंठिअकडइल्ला तह य कडअल्लो ।

कडअल्ली कण्ठे कदमिओ महिसम्मि करमरी बन्दी ॥ १५ ॥

कंठिओ कडइल्लो कडअल्लो एते त्रयो दौवारिकवाचकाः । कंठिअ इत्यत्र
ठकारयुक्तं ठकारं केचित्पठन्ति । अत्र । कम्मणं वश्यादि । कलावो तूणः । कव्वाओ
5 राक्षसः । इति कर्मण-कलाप-क्रव्याद-शब्दभवत्वान्नोक्ताः । कडअल्ली कण्ठः ।
कदमिओ महिषः । करमरी हठहता स्त्री ॥ यथा ।

कडइल्लाणं मज्जे कडअल्लो कंठिण्ण तोरविओ ।

कदमिओ व्व सरोसो करमरिकडअल्लिअं लेइ ॥ १६ ॥ [१५]

थूलम्बरे करयरी कडंतरं जुण्णसुप्पाई ।

10 कच्छुरिअं ईसिअए कणोवअं उण्हतोअम्मि ॥ १६ ॥

करयरी स्थूलवस्त्रम् । केचिदन्त्यरेफस्थाने डकारं पठन्ति । कडंतरं जीर्ण-
शूर्पाद्युपकरणम् । कच्छुरिअं ईर्षितम् । कणोवअं उष्णोदकम् । उदकमुपलक्षणम् । तेन
घृततैलाद्यप्युष्णं कणोवअं ॥ यथा ।

करयरिकडंतरपारिगहकहिअसइत्तणाइ कच्छुरिए ।

15 सावजलं व विलोअणकणोवअं होइ दूसहं मूढ ॥ १७ ॥ [१६]

L. 1. *cdd.* °रियम्मि C कंनिय° E कंठिय° ABFGXYZ कंठिय° BF कडइल्लां GZ अ.
L. 2. GZ कडयल्लि य E कंठे twice AGXZ कदमिउ BFGZ वंशी. L. 3. GX
कंठिउ In C कडअल्लो only 2. hd. C त्रयोऽपि दोवा° XZ त्रयोऽपि दौवा° BCFX कंठिय
GZ कण्ठिय. L. 4. C कलादो G कलावा Z तूणः GX कव्वाउ. L. 5. *cdd.* राक्षस
G °भवत्वाशेकाः Z° न्नोकाः GZ कडयल्ली G कंठा Z कंठ. L. 6. G कदमिउ XZ कदमिउ. L. 7.
X कडअल्लाणं C मज्जे CX कडइल्लो GZ कडयल्लो X कंठण्ण B तोरविओ C 2. hd. X विउ.
L. 8. CGXZ कदमिउ C च्च C °कडअल्लि° X °कडिअल्लि° *cdd.* °ल्लियं. L. 9.
AB थूलम्बरे C 1. hd. FGGZ °लंव° Y करयरी BF कडंतरं C जुण्ण° ABCFX Y
°सुप्पाई. L. 10. ABCFY कच्छुरियं ABCFGYZ ईसिअए CY कणोवयं X कणोवमं
cdd. °तोयम्मि. L. 11. BF *om.* स्थूल X केचित् अ° BF °स्थाने तु ड° X डकार
C जीर्ण. L. 12. *cdd.* सर्पा° corr. 2. hd. C. BCF कच्छुरियं X कत्थूरियं C इण्णितं *cdd.*
कणोवयं (X कणोवमं) G *om.* उदकम् BF ते. L. 13. X तैलादिपूष्णं *cdd.* कणोवयं
(X कणोवमं). L. 14. GZ करयरी *cdd.* °कहिय° C कच्छुरिए X कच्छुरिए. L. 15.
G °जल BCF च GZ विलोअण° BFGZ °कणोवयं B जूसहं X मूढः.

‘कज्जउडो अ अणत्थे कण्टयपोअम्मि कंटउच्ची अ ।

कडिखंभो कडिहत्ये करइल्ली सुक्करुक्खम्मि ॥ १७ ॥

कज्जउडो अनर्थः । कंटउच्ची कण्टकप्रोतः । कडिखंभो कटीन्यस्तो हस्तः ।
कट्याघात इति केचित् । करइल्ली शुष्कवृक्षः ॥ यथा ।

कज्जउडसील विरइअकडिखंभो हिण्ड कंटउच्चिपओ ।

5

करइलि व्व कटोरा ण तुमं सिविणे वि सा महइ ॥ १८ ॥ [१७]

कल्लविअकराइणिकरयंदी तिम्मिअयसिंबलीमल्ली ।

कण्ठे वत्थाईणं णिवद्धगण्ठिम्मि कंठकुंची अ ॥ १८ ॥

कल्लविअं तीमितम् । विस्तारितमित्यन्ये । कराइणी शाल्मलितरुः । कराय-
णीति कश्चित् । करयंदी मल्लिका । कंठकुंची वस्त्रादीनां कण्ठे निबद्धो ग्रन्थिः ! 10
कंठकुंची कण्ठे समुत्तुङ्गो नाडिग्रन्थिरित्यन्ये ॥ यथा ।

अणुकरयंदिकराइणितलम्मि इअमंसुकल्लविअअङ्गी ।

बन्धेइ कंठकुंचीं तं ण सुहं धरसु बाहुम्मि ॥ १९ ॥ [१८]

L. 1. C 2. hd. कइश् Y य cdd. °पोयंमि BF (E!) YZ कंटउच्ची X कंटउंची
ABCFGZ य. L. 2. X कडिक्खंभो G °हच्छं BF कडइल्ली Z सुक्करुक्खम्मि. L. 3.
BF जयं: BFZ कंटउच्ची X कंटउची C कडी° C कटि° G न्यस्तः om. हस्तः L. 5. B
कज्जउडु° F कज्जउडु° C कज्जओडु° 2. hd. °उड° C चिरइय° GXZ विरइय° BF विडहिंय° C
°कक्खंभो डिहिंड Z °कडिखंभो GZ om. हिण्ड CXZ कंटउच्चि° C 2. hd. कंटओच्चि° X °यउ
Z °पउ. L. 6. G करइ व्व C च्च CX करइ G कटोरा Z कटोरा C महइ BF om. महइ.
L. 7. cdd. °वियं Y °करायणि° C °करमंदी X °करमंदी EGXY तिम्मियय° AZ
निम्मियं C तिम्मिअअ° BF °सिंचली° G °सिंबली°. L. 8. X कंठे C वच्छाईणं BF
निबद्ध° EGX णिवद्ध° A निविद्धं BY °गंठम्मि F °गंठम्मि C °गंठम्मि E °ट्टि° E° कट्टु° G कंठ-
स्तुंची BF °कुंची Z °तुंची ABCFGYZ य. L. 9. cdd. °वियं G तीमित्तं C कराइणि
C शाल्मलीतरुः X शाल्मलि° C कराय°. L. 10. G केचित् X करमंदी BF कंठकुंची C
°कुंची G °कुंचं Z °कुंची G वेस्त्रा° G निविडो X ग्रंथि. L. 11. X om. कण्ठे X समुत्तुंगो
BF नाडि° C नाडिग्रं G °ग्रंथि° X नाड्यंथि°. L. 12. G °करचंदि° GXZ °करायणि°
BFGZ इयमं CX इगमं cdd. °वियं C °अंगा. L. 13. C बंधेइ G बंधेइ BF °कुंची X
°कुंचि त BFG तण्ण CX न CX मुहं G सुहं BCF बाहुम्मि G बाहुम्मि X बाहुम्मि,

सहिआइ कक्खडंगी आउहभेए कडतला य ।

कण्णछुरी कुडुगिलोइआ य घरगोहिआए अ ॥ १९ ॥

कक्खडंगी सखी । कडतला वक्रमेकधारं लोहायुधम् । कण्णछुरी तथा कुडु-
गिलोई गृहगोधा ॥ यथा ।

5

जाणेइ कक्खडंगी कडतलवकाइ तुज्झ चरिआइ ।

कण्णछुरिआलावं कुडुगिलोइ च्चिअ मुणेइ ॥ २० ॥ [१९]

कण्णोड्डिआ निरङ्गिका मुअवहणे कंठमल्लं तु ।

कप्परिअकडंतरिआ दलिअम्मि कडंभुअं च कुडकण्ठे ॥ २० ॥

कण्णोड्डिआ नीरङ्गिका । कंठमल्लं मृतप्रवहणम् । येन मृतकमुह्यते ।
10 सामान्येन यानपात्रमिति केचित् । कप्परिअं कडंतरिअं च दारितम् । कडं-
भुअं कुटकण्ठः । कुटस्येव कण्ठो यस्य स कुम्भग्रीवाख्यो भाण्डविशेष इत्यर्थः ।
कडंभुअं घटस्यैव कण्ठ इति शीलाङ्कः ॥ यथा ।

दन्तकडंतरिआहर णहकप्परिअङ्ग मुअ कण्णोड्डिं ।

तं चिअ कडंभुअथणिं वच्च ण जा कंठमल्लजुग्गासा ॥ २१ ॥ [२०]

L. 1. ABFGXYZ सहिआइ C °याई C कक्खं C 1. hd. कतला 2. hd. कडला Y
कडतला. L. 2. GZ कन्नं C °चुरा EGZ कुडं C कुटं 2. hd. कुटं Y कुडं [°ण्णत्तुं
is here required by the metre] G °गिलोया ABCEFGXYZ °लोइया G घरागां
ABCFGYZ °हियाए cdd. य. L. 3. C कक्खं C 1. hd. चक्रमे G वजमेकं Z वज-
मेकं BF °युधां C 1. hd. कण्णचुरी C कुडुं G कुडं. L. 5. C जा जाणेइ
BF कक्खडंगी C कक्खं C तुज्झ BF वरियाइ C वरियाइ X चारयाइ Z चरियाइ. L. 6.
GZ कन्नं cdd. °छुरियां G °लाचं cdd. च्चिअ (Z विय) Z मुणेइ. L. 7.
AC (1) °ड्डिया BFX °ट्टिया E °ह्या GZ °ट्टिया Y °ट्टिया GYZ मुयं C °वहाणं
G कंठमल्ल X कंठमुल्लं. L. 8. ABCEFGYZ कप्परियं X कप्पडिअं AG °कडत्तं or
कडन्तं ? C °कडत्तं Z कडत्तरि (om. आ) ABCFX Y °रिया cdd. दलिअम्मि E करं G om.
कडं cdd. °भुयं C कुडं GZ °कडं. L. 9. BFGXZ °ट्टिया C °ट्टिया z. e. °ड्डिया C
नीरङ्गिका X नीरङ्गी CX मुतं BF मृतमुह्यते C °मृक्कमु X मृतमुह्यते. L. 10. BF सामान्ये-
न्यन cdd. कप्परियं cdd. कडंतरियं C दारियं BF कडंभुयं CX °भुयं G कंठभुअं. L. 11.
G कुटकण्ठ X कुडं G om. कुटस्येव कण्ठो BX °विशेषतः. L. 12. BCFX कडंभुयं C
घटस्येव. L. 13. BF दत्तकडत्तरिआहर C दत्तकलत्तं X दत्तकलत्तं CGXZ °रियां cdd.
°रियं (X °डियं) CX कण्ठो BF °ट्टिं = ट्टिं CGZ °ट्टिं X °ट्टिं. L. 14. BF विय
CGXZ चिय BFX कडंछुयघणिं C कडंछुयघणिं GZ °भुयं Z °थाणि वच्च C वच्चणिं वच्च
G °जग्गां.

• कणइल्लकीरकुंता सुगम्मि कइउळ् कोलया थोवे ।

गुआए अ कणेड्डिअकाहेणूकाइणीओ वि ॥ २१ ॥

कणइल्लो कीरो कुंतो त्रयोऽपि शुक्रवाचकाः । कइउळं तथा कीलं स्तोकम् ।
कणेड्डिआ काहेणू काइणी त्रय एते गुञ्जार्थाः ॥ यथा ।

अगिकणकाइणीणं आसमकणइल्लपल्लिकुंताणं ।

51

कइउळं पि ण जाणसि जमन्तरं तं कणेड्डिमित्तमई ॥ २२ ॥

कीलयमई कई जह काहेणुं सीअहारिणि सिसरे ।

तह कीरपाढगव्विअ अविज्जमवि मण्णसे विज्जं ॥ २३ ॥ [२१]

थवइम्मि कडइओ कग्घायलकरघायला किलाडम्मि ।

कण्णोढत्तीकण्णोच्छडिआओ दिण्णकण्णाए ॥ २२ ॥

10

कडइओ स्थपतिः । कग्घायलो तथा करघायलो किलाटाख्यः क्षीरविकारः ।
कण्णोढत्ती तथा कण्णोच्छडिआ दत्तकर्णा । या भाषणार्थं परवाक्यं गृह्णाति ॥ यथा ।

कग्घायलं कडइओ परधरभुत्तकरघायलो कहइ ।

कण्णोढत्तिपिआए कण्णोच्छडिआ ण सा विसंसेइ ॥ २४ ॥ [२२]

L. 1. GZ शुगंमि X °कीलिया C 1. hd. X घोवे. L. 2. ABCFGYZ य A
कणेट्टिय° B FYZ कणेट्टिय° C कलेट्टेय° E कणिड्डिय° G कणेट्टिया° X कणिट्टिय° C °काइणीए
GX °णीउ G वि [1] but Z which generally agrees with this ms. has य. L. 3
G °वाचकः G करउळं Z कउळं. L. 4. BFGXZ कणेट्टिया C °ट्टिया CX कायणी C °थः
L. 5. CX °कारणका° C om. पल्लि X °कुंमाणं. L. 6. B न G कतं नेट्टिमित्त° BF
कणट्टि° C कणेट्टे° Z कणेट्टि° BF °मइ. L. 7. X कीलइमई BF कई C काहेणू GZ
सीय° CX सिसरे Z सिसरे. L. 8. X कारगाढ° BF °गच्चिय C °गच्चिय 2. hd. °गव्वीय
GXZ °गव्विय C वियसमवि सण्णसे GZ मन्त्रसे C 2. hd. विस्सं. L. 9. EX
थवयंमि GZ थवयम्मि A, C 1. hd. GX कडइउ Z कग्घायतल° E °घाघला
GZ °करोइला A किराडंमि. L. 10. GZ कण्णोढत्ती° G °कण्णोछडिउ E °कण्णाळ° B FYZ
°डियाओ AEG °डियाउ X °डियाउ A दिट्ठौणकण्णाए GZ दिन्न° G °कन्नाए. L. 11. X
om. कडइओ स्थपतिः । कग्घाय. C कडइओ C 2. hd. G °इउ G कपोइलो Z °इलो C °रव्वाः.
L. 12. GZ कण्णोढत्ती cdd. °च्छडिया CX °कर्ण BFGX मण्णा° Z भाषणार्थं BF
गुह्णाति CX गृह्णाति. L. 13. GZ कडइउ X कडइउ C °भुत्तं. L. 14. GZ
कण्णोढत्ति cdd. °पियाए B कणो° GZ कणो° cdd. °च्छडिया C °सेइ.

कण्णाआसं कण्णबालं कण्णस्स आहरणे ।

कण्णाइंधणमित्थ य कसणसिओ सीरपाणिम्मि ॥ २३ ॥

कण्णाआसं कण्णबालं कण्णाइंधणं त्रयोऽप्येते कर्णस्याभरणे कुण्डलादौ वर्तन्ते । अत्र करंजइ भनक्ति । कम्मवइ उपभुङ्क्ते । कमवसइ स्वपिति । इत्यादयो 5 धात्वादेशेषूक्ता इति नोच्यन्ते । कसणसिओ बलभद्रः ॥ यथा ।

भगं कण्णबालं कण्णाइंधणपि जइ तुहेक्कं ।

कसणसिअस्स वि कण्णा कण्णाआसं तुहं दाहं ॥ २५ ॥ [२३]

छिइम्मि कंठदीणारकुडिअकुणिआकुडीरकुच्छिल्ला ।

कणिआरिअकण्णस्सरिआ काणच्छी वई कलंकवई ॥ २४ ॥

10 कंठदीणारो कुडिआ कुणिआ कुडीरं कुच्छिल्लं एते पञ्च वृत्तिविवार्याः । कणिआरिअं कण्णस्सरिअं काणच्छी त्रयोऽप्येतेऽन्योन्यपर्यायतया काणाक्षिदृष्ट-वाचकाः । कण्णोस्सरिअं काणाक्षिदृष्टमित्यन्ये । कलंकवई वृत्तिः ॥ यथा ।

आवन्ति कंठदीणारण कुडिअभमिरा भुअङ्ग ति ।

कुच्छिल्लपूर्णे तं कण्णस्सरिआइ किं कुणसि ॥ २६ ॥

15 अज्जेअ कलंकवई तुह पइणा णिक्कुडीरिआ रइआ ।

तुह कणिआरिअवित्तेहि तेहि कुणिआसयं कयं तत्थ ॥ २७ ॥ [२४]

L. 1. G throughout कन् in this and the next lines. C 'आसं ABCFGZ 'बालं X कण्णबालं B आहरेणे EX 'रण Y आभरणे corr. 2. hd. Z रणे. L. 2. E केण्णा° C 'मिच्छ C om. य A कसिणसिउ YZ कसिण° X 'सिउ Z 'सीओ C सारणाणिम्म X सारपाणिम्मि. L. 3. G अन्नाआसं Z अण्णाआसं cdd. 'बालं G कण्णास्या°. L. 4. X वर्तन्ते C रअइ Z भनक्कि G कम्मवई X कम्मवसइ स्वपिति इ स्वपिति Z स्थापिति. L. 5. G om. इत्यादयो G नोच्यन्ते GX 'सिउ Z कणसिओ BF बलिभद्रः F बल°. L. 6. BCFX कण्णबालं Z कण्णबालं G कन्त्रबालं. L. 7. BF कण्णसिऐ जयस्स (sic) C कसणा° CGXZ 'सियस्स X कण्णाआसं (om. कण्णा). L. 8. G छिइम्मि कंठणार° cdd. कंठ° but cfr. vi. 67 The meaning attributed here to the word is probably due to an error. C 'कडिय° BF 'कुडिया° AEGYZ 'कुडिय° cdd. 'कुणिया° E 'कुच्छिल्ला. L. 9. EGXZ कणियारियं C कणयारियं Y 'रिय° G 'कन्त्रसं Z 'कण्णसं CEGXYZ 'रिया GZ काणच्छे X काणच्छि B वइ C कालंकवई Z कलवई. L. 10. cdd. कंठदी° cdd. कुडिया कुणिया C om. वृत्ति X वृत्ति°. L. 11. cdd. कुणियारियं C. 1. hd. Z कण्णसं G कन्त्रसं cdd. 'रियं cdd. अन्योन्य°. L. 12. GZ कण्णोच्छ° cdd. 'रियं. L. 6. BF कलंकवई CFX वृत्तिः. L. 13. cdd. कंठदी° cdd. कुडिय° X 'रुमिरा cdd. भुयंग. L. 14. BF कण्णस्ससियाइं GZ कन्नासं CGXZ 'रियाइं. L. 15. BFGXZ अज्जेअ C अइस्सेय CXZ णिक्कुडी° cdd. 'रिया रइया. L. 16. CGXZ कणियारि° GZ 'रिय° cdd. 'वित्तेहि (Z 'वित्तेहि) CXZ तेहि cdd. कुणिया° BF कयं twice C तच्छ Z तथा.

जवणीइ कंडपडवा कइलबइल्लो भ सइरवसहम्मि ।

पासजुअलाववत्ते कडाहपल्हत्थिअं चेअ ॥ २५ ॥

कंडपडवा यवानिका । कइलबइल्लो स्वच्छन्दचारी वृषभः । कडाहपल्हत्थिअं पार्श्वद्वयापवृत्तम् ॥ यथा ।

कइलबइल्लो व्व तुमं घरा घरं किं भमेसि णिल्लज्ज ।

5

कंडपडवाइ मज्जे कडाहपल्हत्थिअं णिअसु तिस्सा ॥ २८ ॥ [२५]

॥ अथ आकारान्तककारादयः ॥

कावी णीला काओ लक्खे कालं तमिस्सम्मि ।

काराकोणू लेहा कारं कडुअम्मि काहली तरुणी ॥ २६ ॥

कावी नीलवर्णा । काओ लक्ष्यम् । वेध्यमित्यर्थः । अन्ये तु लक्ष्यशब्देन 10
यो येन गुणेन लक्ष्यते तमुपमानभूतं पदार्थमाहुः । कालं तमिस्सम् । कारा तथा कोणू
लेखा । कारं कटु । काहली तरुणी ॥ यथा ।

हयकाविकाललहरीइ विरहिकाराइ चन्दकाराए ।

मयरद्वयधाणुक्को काहलितणुकोणुकाय माहणइ ॥ २९ ॥ [२६]

कारिममवि कित्तिमए कासारं सीसपत्तम्मि ।

15

काहारो परिखंधे कासिज्जं कागथलदेसे ॥ २७ ॥

L. 1. E जम्बणीइ A कंडपडिवा *cdd.* °वइल्लो AGYZ य. L. 2. A पासु G °जयला°
C जुयअला° 2. *hd.* °हु° YZ °जुयला° *cdd.* °लापवत्ते C °पल्लच्छियं E °पल्ल° ABFGXYZ
°त्थियं AGZ चेव C वेय C 2. *hd.* Y चेय E चेअं X वेअ. L. 3. X कंडवा C 1. *hd.*
जवनिका G यमनिका *cdd.* °वइल्लो C °पल्लच्छियं X °पल्लत्थियं BFGZ °त्थियं. L. 4.
BF °याप्रवृत्तं G °यापवर्त्तनं. L. 5. BFGZ °वइल्लो C च BFG चरिं BF निल्लज्जं.
L. 6. C मज्जे C °पल्लच्छियं X °पल्लत्थियं BFGZ °त्थियं BCFX नियसु GZ नियसु X विस्सा.
L. 7. G अथाकारांतः कका° L. 8. C णाला G कउ B ओ (sic) X काउ G लक्खं
B तमिस्सम्मि A °स्सम्मि X तिमिस्सम्मि. L. 9. X काराकाणू *cdd.* लेहा C 1. *hd.* कोरं
BCFGYZ कडुयम्मि X कडुअम्मि. L. 10. X णीलचवर्णा CGX काउ G लक्ष° X
लक्षणश°. L. 11. X योन B *om.* गुणेन GZ तदुप° B तमिअं G काला X काण्ह for
कोणू. L. 12. G *om.* कारं कटु. L. 13. G °काविकाललहरीइ X °काविकाललहरीइ Z °ए
BF विरहिकाचीइ GZ °काराए C वंद°. L. 14. CX °तनु° G °फाणु°. L. 15. GZ
°वत्तम्मि. L. 16. G परेखंधे C 2. *hd.* कासिज्जं A °देशे.

कारिमं कृत्रिमम् । कासारं सीसपत्रकम् । काहारो परिसंधो । जलादिवाही
कर्मकर इत्यर्थः । कासिजं काकस्थलाभिधानो देशः ॥ यथा ।

कासिज्जदेसलुण्ठणकाऽराणिज्जमाणकणयाई ।

कासारं च बुहाणं अकारिमं देसि चालुक्क ॥ २० ॥ [२७]

5 कायंदी काणद्धी परिहासे काहिलो अ गोवाले ।

धुत्तासहणधणूसुं कालयकावलिअकालवट्टाई ॥ २८ ॥

कायंदी तथा काणद्धी परिहासः । काहिलो गोपालः । कालओ धूर्तः ।
ठक इत्यर्थः । कावलिओ असहनः । कालवट्टं धनुः । कालपृष्ठशब्दो यदि धनुर्मात्र-
वाची संस्कृते रूढस्तदा संस्कृतभव एवायम् । अन्यथा तु देश्य एव । अस्माभिस्त्वेक-
10 देशीष्वविगानेन दर्शनादयं निबद्धः ॥ यथा ।

चय हरिअं मज्झ मणं कालय का काहिलाहि काणद्धी ।

कायंदीइ वि मयणो कावलिओ हणइ कालवट्टेण ॥ २१ ॥ [२८]

काणत्येवो विरलम्बुकणे कालिंजणी अ ताविच्छे ।

कायंधुओ अ कायंचुलो अ कादिंजुलदिहङ्गे ॥ २९ ॥

- L. 1. BFX सीसकं GZ सीसपत्रं C परिसंधो. L. 2. C कासिज्जं X कासिज्ज.
L. 3. C कासिज्जदेशलुण्ठणका° BFGZ °लुण्ठण° X °लुण्ठण° C °णिज्जमाण° GXZ °याई.
L. 4. GZ व CX बुहाणं C अकारिमं BF देसु X देस BF वालुक्क. L. 5. Y
कायंदी AXZ काणद्धी C °द्धी Y gives from काणद्धी to ताविच्छे l. 13
after °विहङ्गे l. 14. EG कालो Z काहिलो AGZ य E गोवालो X गोवालो.
L. 7. Z धुत्तासहण° BCF °धणूसुं X °धणेषुं cdd. °कावलिय° BEF °वट्टाई
C °वट्टाई. L. 7. C (G 1) XZ काणद्धी G काहिललोयो धुत्तज्ञक इत्य° X कालउ Z
कालयो BCFZ धुत्तंष्वक इत्य° X धूर्तं घटक°. L. 8. BF कावलिओ GX °लिउ B
°वट्टं Z °पृष्ठ° X धनुमात्र°. L. 9. GZ रूढः तदा X रूढस्तथा X °भव चायं Z एव (om.
अयम्). L. 10. C 2. hd. °विमानेन X °विगाहनेन G णिचट्टः. L. 11. BCFX
वय BFGZ हरियं CX हरिमं C 1. hd. G मज्झ C. 2. hd. मज्झ BF काहिसाहि Z कादितोहि
CX °लाहिं काणद्धी. L. 12. C 1. hd. मयण्ये corr. 2. hd. GX °लिउ om. हणइ X
कालवट्टेण. L. 13. AC काणच्छेवो BG °लंबु° GZ कालंजणी E °लिंजिणी GZ वि for
अ X इ. L. 14. C कायंधुओ C 2. hd. GX °धुउ Y य C कायंचुलो 2. hd. °भुलो X
कायंचुलो Z कायंचुलो G °जुले Y य E °विहिंगे.

कण्णत्थेवो विरलाम्बुकणवृष्टिः । कालिंजणी तल्लिच्छत्ता । केचित्कालिंजणं
तापिच्छमित्याहुः । कालेजं तापिच्छकुसुममित्यन्ये । कायंधुओ तथा कायंचुलो कामिं-
जुलाख्यः पक्षी । कामिंजुलशब्दोऽपि देश्य एव भङ्ग्या निबद्धः । एते त्रयोऽपि
जलपक्षिविशेषवाचकाः ॥ यथा ।

कालिंजणिसामलघणकाणत्थेवे रुअन्ति विरहिजणा ।

5

रे कायंधुअ कायंचुलीइ सहिओ सि कूजसु तुमं ता ॥ ३२ ॥ [२९]

कारंकडो अ फरुसे कायपिउच्छा य कलकण्ठी ।

कामकिसोरो अ खरे किण्णं सोहन्तए किरो कोले ॥ ३० ॥

कारंकडो । कप्रत्यये कारंकडओ पुरुषः । कायपिउच्छा कोकिला । काम-
किसोरो गर्दभः ॥

10

॥ अथ इकारान्तककारादयः ॥

किण्णं शोभमानम् । किरो सूकरः ॥ यथा ।

सा कत्थ ललिअकिण्णा किरो व्व कारंकडङ्ग कत्थ तुमं ।

कह कलकायपिउच्छा कामकिसोरो कडुज्झुणी कत्थ ॥ ३३ ॥ [३०]

किंवोडो खलिए किंकिअं च धवलम्मि किंपओ किवणे ।

15

किंजक्खो अ सिरीसे रच्छाए किलणिक्कीलणिआ ॥ ३१ ॥

L. 1. C कोणच्छेवां X लत्थेवा G °लावु° G कालिजणी X केचित् का°. L. 2. G °जणि CX कालिंजं G कायंचुउ X कायंधुउ Z कायंधुओ C कायंचुलो BF °बुलो Z कायंचुलो GZ कामिंजला°. L. 3. BF कामिंजल° GZ कामिंजल° C एवं G निबद्धः. L. 4. C °विशेषः X om. विशेष. L. 5. C कालंज° X कामिंज° GXZ °जलि° C °सामण° C °काणच्छेदे G °च्छेवे Z °काणत्थेवो GZ रुयंति X विरहज and om. from रे to सहि next line. L. 6. CZ कायंधुय BF कायंचुलीइ Z °बुलीइ G सहिउ X उ (om. सहि) CZ कूजसि X कजसि G om. कूजसु. L. 7. GZ य C 2. hd. पुरुसे GZ फरुसा X पुरुसे A कलकण्ठी C °कंची G °यंची YZ °यंठी. L. 8. X कामसोकिरो Z °किसरे Y य G किन्नं Z कित्तं X कि for किरो E कोलो. L. 9. G कारंडओ X कारंकडउ BF पुरुषः CG पुरुषः. L. 12. GZ किन्नं CGXZ सूकरः. L. 13. C कच्छ X का for कत्थ add. ललिय° G °किन्ना GZ किरु X कित्तो C च C कच्छ G कात्थ. L. 14. GZ कुह G किलकाय° C कयकाय° GZ °पिउत्था C कडुज्झुणी X कडुज्झ C कच्छ. L. 15. AC किम्बोडो BF किंवोडो GZ किंवोडो A व्वलिए GZ खलियं X संखलिए ABEFGXYZ किंकिअं C 1. hd. om. च ACGX किंपउ E कविणो GZ किविणे. L. 16. C किजक्खो X किंजेका (misread) AGYZ य B रत्थाए E रिच्छाए add. °कीलणिआ.

अत्र किर किलार्थे । किणो कीस प्रभे । किडी सूकरः । एते शब्दानुशासने सिद्धा इति नोक्ताः । किंबोडो स्खलितः । किंकिअं धवलम् । किंपओ कृपणः । किंजक्खो शिरीषः । किलणी तथा कीलणिआ रथ्या ॥ यथा ।

कीलणिकिंजक्खतले वेसं दहूण किंकिअदुगूलं ।

5 किंपय तुमं मुह च्चिअ किलणीए भमसि किंबोडो ॥ ३४ ॥ [३१]

लहुमच्छे किंधरकुंधरा य सप्पम्मि किक्किंडी ।

कहिए किलिम्मिअं तह लक्खारत्तम्मि किमिरायं ॥ ३२ ॥

किंधरो तथा कुंधरो लघुमत्स्यः । किक्किंडी सर्पः । किलिम्मिअं कथितम् । किमिरायं लाक्षारक्तम् । यस्तु रुधिरोद्भवकीटमुखोद्धान्ततन्तुनिष्पन्नं तद्वाची किमि-
10 रायशब्दः क्रुमिरागशब्दभव एव । अत्र च । किलिक्किंचइ रमते । इति धात्वादेशेषूक्त इति नोच्यते ॥ यथा ।

किक्किडिवेणि किमिरायणिवसणं किंधरच्छि तुह विरहे ॥

तम्मइ थोवजले कुंधरो व्व सो इअ किलिम्मेमि ॥ ३५ ॥ [३२]

किमिहरवसणं कोसेअए णववहूइ कीलकुकुलाओ ।

15 वेणुमयउच्छुपीडणं णडे कुंडं च कुडुमच्छरिए ॥ ३३ ॥

किमिहरवसणं कौशेयं वस्त्रम् ॥

अथ ईकारान्तकारादिशब्द एक एव ॥ कीला नववधूः ।

L. 1. X om. किर C किच C कीणो BF किरी CGZ शूकरः. L. 2. X सिद्धाः BFG किंबोडो C किम्बोडो C 1. hd. G सचलितः X स्खलितः cdd. किंकिअं C 1. hd. GX किंपउ C 2. hd. कृपणः L. 3. B किंजल्को F किजल्को X किंजरेका (misread) C किलणि cdd. णिया. L. 4. CX कीलणियं किंजं X किंजल्कतले C दहूण BF किंकिअं C किंकयं GXZ किंकिअं CGZ °दुगूलं. L. 5. BF च्चय CGX च्चिय Z व्विय G कीलणिए CFGZ किंबोडो B किंचोडो X किंवाडो. L. 6. X लहुःमच्छे AE किक्किंडी G किक्किंडी Y किक्किंडी. L. 7. C किलिम्मिअं ABEFGXYZ °म्मियं. L. 8. BF लघुमत्स्यः X °मच्छः cdd. °म्मियं. L. 9. G किमिरायं XZ यत्तु G रुधिरोद्भवकीटं X रुधिरोद्भवं Z रुधिरोद्भवकीटं. L. 10. X om. एव BF °किंवइ Z °षूक्तमिति. L. 12. GZ °निवसणे. L. 13. BF थोवजले C थोवजले G कुंधरु Z कुंधरु CX च्च cdd. इय CX किलिम्मेमि. L. 14. C किमिं GY कोसेयए Z कोसेयएय A °अहि C 1. hd. णववहूइ A °बहूइ X कीलां C 1. hd. °ककुलाओ A °कुकुलाओ GX °लाउ. L. 15. E °उच्छं GZ °पाणं X कुंडे C कुडुमं. L. 16. GZ कौसेयं X कौशेयवस्त्रम्. L. 17. C अथ ईकारान्तशब्द BF °शब्दः G om. एक X नववधूः.

॥ अथ उकारान्तककारादयः ॥

कुकुला नववधूरेव । कुंडं वेणुमयं जीर्णमिक्षुपीडनकाण्डम् । यदाह । वेणुमय-
मिक्षुपीडनकाण्डं जीर्णं विदुः कुंडं ॥ कुंडं आश्चर्यम् । केचित्कोडुं इत्याहुः । तच्च
परओ ठिअसंजोए इत्यादिना (१, १७४) उकारओकारविनिमये सिद्धम् ॥ यथा ।

उअ णायरकीलाए कुंडं पेच्छन्तिआइ परिल्हसइ ।

5

किमिहरवसणं कुडा छिप्पन्तं हलिअकुकुलाहिं ॥ ३६ ॥ [३३]

कुक्खी कुच्छी कुल्हो अ सिआले पोडूले कुंटी ।

कुंभी सीमन्ताई कुदं बहु मज्जरी कुंती ॥ ३४ ॥

कुक्खी कुक्षिः । कुक्षिशब्दस्य प्राकृतेऽक्ष्यादिपाठाच्छत्वे कुच्छी इत्येव भवतीति
कुक्खीशब्दो देश्यः । कुल्हो शृगालः । कुंटी पोडूलम् । वन्निबद्धं द्रव्यम् । 10
कुंभी सीमन्तालकादिः केशरचना । कुदं प्रभूतम् । कुंती मज्जरी ॥ यथा ।

घेतुं सम्बलकुंठिं चइअ पिआकुंभिकुंतिकम्माइ ।

रणम्मि कुदकुल्हे तुह रिउणो खामकुक्खिणो जन्ति ॥ ३७ ॥ [३४]

कुट्टाकुमारिकुट्टयरीकोसट्टइरिआउ चण्डीए ।

कुहिअं लिचम्मि कुहेडो अ गुरेडम्मि तीमणे कुसणं ॥ ३५ ॥ 15

कुट्टा कुमारी कुट्टयरी कोसट्टइरिआ एते चत्वारश्चण्डीवाचकाः । अत्र कुडो घट इति
संस्कृतकुटशब्दभव एवेत्युपेक्षितः । कुहिअं लिप्तम् । कुहेडो गुरेडकारख्यो हरितकवि-
शेषः । कुसणं तीमनम् ॥ यथा ।

L. 1. BF अथ उकारादयः. L. 2. X वणूमय. L. 3. C कुंडं *add.* कोडुमित्याहुः
(C °स्तच्च X °स्तच्चा) L. 4. CGX पउ BF विअ° X ठिय° G ठियसंजोए Z ठियसं-
जोए G *om.* इत्यादिना BFX *om.* ओकार. L. 5. GZ उय X णारंकीलाए GX पेच्छि-
त्तियाइ BFGZ °न्तियाइ X परिल्हसइ. L. 6. X कुडा GZ लिप्पन्तं C छिप्पितं *add.* हलिय° BF
°कुलाहिं. L. 7. X कुक्खी कुक्खी कुच्छी A कुल्हो GYZ य ABFGXYZ सियाले C सिआलो
EX पोडूले C पोडूलो. L. 8. A सीमन्ताई BF सीमन्ताइ. L. 9. BF *om.* कुक्खी कुक्षिः
C जुक्षि° X क्षिशब्दस्य *add.* अक्ष्या° (X अक्ष्या°) BCF °पाठात् छत्वे X °पाठात् छत्वे C
कुक्खी X कुच्छीत्येव BCFXZ भवति इति. L. 10. G *om.* इति BF कुक्खी २ देश्यः Z
कुक्षीशब्दो C कुण्हो G गालः BCFX पोडूल. L. 11. X सीसन्ता° CX °लकादिकेश° G
om. केशरचना X *om.* यथा. L. 12. BFG संवल° X संवलकुंठि Z संवलि° BFGXZ
चइय C 1. *hd.* विडय 2. *hd.* चिडय *add.* पिया° G °कम्माइ. L. 13. C कुदं कुल्हे.
L. 14. C कुड्डा° E कुड्डा° illegible in G. Z कुट्टाकुम्मारि° BF °इरियाओ ACEGYZ
°इरियाउ X °इरिउ. L. 15. *add.* कुहियं AGYZ य C गुरेडम्मि EG °डमि AE तीमणे
C ती-णे Z तीणे. L. 16. G कुट्टा ! X *om.* from कुट्टा to °इरिआ CGZ कुमारि GZ
कुट्टयरी GZ कोसट्ट° *add.* °इरिया B चवागे चंडी° X कुड्डो. L. 17. BFX °भव इत्युप°
CGZ °भव एव इत्युप° *add.* कुहियं B गुरेड° (sic) C गुरेकटा° BF हरितक°. L. 18.
G तीमनं यमनं.

कोसट्टइरीपिउणो कुमारिसिहरे सकुट्टमच्च हला ।

कुट्टयरिवं सकुसणवलीहि घुसिणकुहिअं कुहेडेहिं ॥ ३८ ॥ [३५]

हालम्मि कुंतलो कुकुसो तुसे कुप्पढो घरायारे ।

कुहडो कुञ्जसि मणोरहे कुतत्ती अ कुंचलं मउले ॥ ३६ ॥

- 5 कुंतलो सातवाहनः । कुकुसो धान्यादितुषः । कुप्पढो गृहाचारः । समुदाचार इत्यन्ये ।
कुहडो कुञ्जः । कुतत्ती मनोरथः । कुंचलं मुकुलम् । कुंपलं इति तु कुड्मलशब्दप्रभव-
मितीह नोक्तम् ॥ यथा ।

अहरिकुंतलकुप्पढ अदोसकुकुस कुमारवाल णिव ।

कुहडिअसत्तुकुतत्ती दिसासु जसकुंचलं विआसेसु ॥ ३९ ॥ [३६]

- 10 मत्तम्मि कुकुडो कुंदओ किसे कुंडिओ वि गामेसे ।

कुट्टाओ चम्मयरे कुडयकुडंगा लयाहरए ॥ ३७ ॥

कुकुडो मत्तः । कुंदओ कृशः । कुंडिओ ग्रामाधिपतिः । कुट्टाओ चर्मकारः ।
कुडयं तथा कुडंगं लतागृहम् ॥ यथा ।

कुंडिअपुत्तो कुडया कुडंगए भमइ तुज्झ अणुरत्तो ।

- 15 कुंदयकुट्टाअं पिव णेच्छसि जं कुकुडा सि तं पुत्ति ॥ ४० ॥ [३७]

L. 1. C °सहिरेसं C °कुट्टमच्च X °कुट्टमव्व BF °कुट्टमव्व GZ °कुट्टिमव्व. L. 2.
BFGZ कुट्टइरिं G °थं Z °यं From सकुसण to कहि broken off in G. XZ °वलीहि
add. °कुहियं (X °कुहिय). L. 3. E कुंभलो C°कुकुसो E°कुकुसो A तुमो तुसे BF तुसो C वुडोसा.
L. 4. C खुस्सं AGZ य X मउलं मउले Z मचले. L. 5. BF तुंतलो C सालवाहनः
broken off in G. X कुप्पण. L. 6. C कुहुडो X कुहु (?) डो B कुब्ज Z कुहुः B मनो-
रथ Z कुंचलं X मुकुल XZ कुंपलमिति BCFX om. तु C कुसलं X कुट्टमलं GZ °शब्द-
भव. L. 8. BFGZ अहरियं X °कुप्पट्ट; om. कुकुस BF° कुवारं X °पाल. L.
9. add. कुहंडियं C 2. hd. °डिअं C °सत्तुं BF° कुंतले X °कुंचल add. विआसेसु (X
वियारेसु). L. 10. AGZ कुंदउ X कुंदउ A किसि G किंमे X कुसे AGX कुंडउ X गामेसो.
L. 11. E कुट्टाओ AGZ °उ X कुदाउ BF° चम्मयरे A °यारे B °कुडंगा. L. 12. CX कुकुडो
GX कुंदउ X कृशः GX कुंडिउ G कुट्टाउ X om. कुट्टाओ चर्मकारः. L. 13. C °कुडंगं
X कुंग. L. 14. add. कुंडियं C कुडंगए X कुडंग C तुज्झ अणुरत्तो. L. 15. C
कुंदायं OGZ °कुट्टायं X °कुट्टाय C पिवा.

गत्ताइ कुंभिणी कुंतली करोडीइ कुदणो रासे ।

णीवीए अ कुऊलं कुत्थुहवत्थं च कोसलं चेअ ॥ ३८ ॥

कुंभिणी जलगर्तः । कुंतली करोटिकाखं परिवेषणोपकरणम् । कुदणो रासकः ।
कुऊलं कुत्थुहवत्थं कोसलं इत्येते त्रयोऽपि नीवीवाचकाः । कुऊलं परिहितवस्त्रप्रान्त
इति केचित् ॥ यथा ।

5

वरणाही कुंभिणिकुंतलिकम्मं चइअ खेळ कुदणयं ।

दढकोसलसहिआहिं कुत्थुहवत्थं ददेसु सुकुऊले ॥ ४१ ॥ [३८]

कुंभिल्लं खण्णे कुंदीरं कोल्हाहलं च बिम्बम्मि ।

अणइद्वम्मि कुरुच्चं कुमुली कुलसंतई अ चुल्लीए ॥ ३९ ॥

कुंभिल्लं खननीयम् । कुंदीरं तथा कोल्हाहलं बिम्ब्याः फलम् । कुरुच्चं अनिष्टम् । 10
कुमुली तथा कुलसंतई चुल्ली ॥ यथा ।

दुदं कुंदीरोट्टिं पहिआ कोल्हाहलाइ चुण्टन्ति ।

कुलसंतइमवि खणिरो कुरुच्चकुंभिल्लकुमुलिओ हवइ ॥ ४२ ॥ [३९]

कुररी पसू मिलाणे कुम्मणकुंटारकुरुमाणा ।

पिसुणे कुसुंभिलो कोडिल्लो अ कुडिल्लयं कुडिले ॥ ४० ॥

15

L. 1. E कुदणो C रोसे. L. 2. BX नीवीए BCFGY य G कुऊणं A कोत्थुह° C
कंच्छुह° E कुच्छुहवच्छं Y कुत्थह° Z om. from कुत्थुह° to इत्थु° incl. in l. 4. AGY
चेय BFX वेअ C चेयं. L. 3. X रासः. L. 4. G कुऊलं कुत्थुं (sic) X कुऊहलं
कुत्थुं C कुच्छुह° च X च कोसलं G om. इत्थु G कुऊलं X कुऊहलं X °वखोपांत. L. 6.
BF °कंम GZ चइय CX कुदलयं. L. 7. cdd. °सहियाहिं (X °सा°) BF कुत्थह°
CX कुत्थुह° G सुऊले. L. 8. GZ सन्ने In BF कुंभिल्लं खण्णे twice B °हलिं G विवम्मि
X म्मि only. L. 9. EX अणइत्थंमि CZ कुरुच्चं C corr. 2. hd. E कुरुच्चं X कुरुच्चं
AC कुसली X कुमली C कुलसंतई AGYZ य A चुल्लीया B वु°. L. 10. G विंयाः C
विजाः 2. hd. विज्जाः X विवाफलं C 1. hd. Z कुरुच्चं X कुरुच्चं. L. 11. CX कुमली
G कुमई BF वुल्ली. L. 12. G दुदं X °रोट्टि BF पहिओ CGZ पहिया X एहिया GZ
कुल्हा° cdd. °हलाइ B वुंटंति CFवुंटंति. L. 13. BF पणिरो C वखणिरो CXZ कुरुच्च°
X °कुडिल्लं i.e. °कुंभिल्लं GX. °लिउ BF हव. L. 14. E पशू X पसु C कुम्मर° GX
°कुटार°. L. 15. C पिसुणा कुसुं AGYZ य GZ कडि°.

कुररी पशुः । कुम्भणं कुंटारं कुरुमाणं त्रयमपि म्लानार्थम् । अत्र कुम्भिसो
कञ्चुक इति कृपाशब्दभवः । कुसुमिलो तथा कोडिल्लो पिशुनः । कुडिल्लयं
कुटिलम् ॥ यथा ।

अकुसुमिला कुडिल्लयकेसी कोडिल्ल सा खु कुरुमाणा ।

5 कुंटारेह सहीउ वि अकुम्भणो पुण तुमं कुररी ॥ ४३ ॥ [४०]

कुरुचिल्लं गहणे कुसुमणं घुसिणे कुडुच्चिअं सुरए ।

गब्भिणिकुलीरकन्दुइआ कुच्छिमइकुरुचिल्लकुल्लरिआ ॥४१॥

कुरुचिल्लं ग्रहणम् । कुसुमणं कुङ्कुमम् । कुडुच्चिअं सुरतम् । कुच्छिमइ
गर्भिणी । कुरुचिल्लो कुलीरः । कुल्लरिओ कान्दविकः ॥ यथा ।

10 ओ कुरुचिल्लइ पहिओ कुरुचिल्लणिहो कुडुच्चिअस्स कए ।

छणकुसुमण्णविलितं कुल्लरिअं कुच्छिमइअं पि ॥ ४४ ॥ [४१]

कुसुमालिओ अ सुण्णमणे कुरुकुरिअं च रणरणए ।

कुलफंसणो कुलकलङ्कम्मि छुहाए अ कुडुलेवणिआ ॥ ४२ ॥

कुसुमालिओ शून्यमनाः । कुरुकुरिअं रणरणकः । कुलफंसणो कुलकलङ्कः ।

15 कुडुलेवणी सुधा ॥ यथा ।

L. 1. BF कृपासो X कृपासो. L. 2. X om. from इति to कुसुमिलो Z कूर्ध्वोत्^०
G विमुग्धाः X कुटिलयं. L. 3. GZ om. यथा. L. 4. X अकुसुमिया CX कुडिल्लया के^० GZ
°ल्लयकेसी C कुरामाणा GZ कुर^० X रुमाणा. L. 5. BCF सहीओ GZ om. वि CX विष
कुम्भं X तुमं कुमं कुररी. L. 6. ABCDFGYZ कुरुविलं E कुरुचिल्ल A गहणेलं E कुसुमलं
X कुसुमिलं Y कुसु- मन्नं A कुडुं B कडुं Z कुडुं X कुडुं ABEFGXYZ °बियं. L.
7. A गब्भिणिं AG °कंदुइया BF °कंदुइया CYZ °इया E °इय X °कादुइया C °कुरुचिल्लं^०
A °चिल्लं Z °विल्लं ABCFY °कुल्लुं cdd. °रिया. L. 8. cdd. कुरुविलं GZ कुसुमन्नं
X कुसुमलं B कुडुच्चियं CFGXZ °बियं. L. 9. BFZ कुरुविल्लो X °चिल्ले B कुल्लूरि-
ओ CFGXZ कुल्लुं GX °रिउ X कांदविकः. L. 10. C 1. hd. GX उ CZ कुरुविल्लइ
GXZ पड्डिउ C कुरुविल्ल CGXZ °बियस्स. L. 11. C °कुसुमिणं G °मल्लं X °मणं^०
BCFX कुल्लूरियं GZ कुल्लूरियं CX °मइयं BFGZ °मइयं. L. 12. BXZ °मालिउ
AEGXYZ य GZ सुन्नं B कुरिकुं cdd. °रियं (X °रिय). L. 13. GZ सुहाए AGYZ
य cdd. °लेवणिआ. L. 14. BGX °लिउ CGZ अशून्यमनाः X °मनः B कुरिकुं CGXZ
°रियं C कुलफंसणो Z कुरुफंसणो. L. 15. BFX कुडुलेवणी

मा कुडुलेवणीधवलकुड्डिमे परवहुं णिएऊण ।

कुसुमालिअ कुरुकुरिअं करेसु कुलफंसणो होही ॥ ४५ ॥ [४२]

कुंडिअपेसणकुंतीपोट्टलया बम्भविट्ठिचउकोणा ।

कूलं बलपच्छा कूडो पासे कूवलं जघणवसणे ॥ ४३ ॥

कुंडिअपेसणं ब्राह्मणविट्ठिः । कुंतीपोट्टलयं चतुष्कोणम् ॥

5

॥ इत ऊर्द्धमूकारान्तककारादयः ॥

कूलं सैन्यस्य पश्चाद्भागः । कूडो पाशः । अत्र कूरं भक्तमिति संस्कृतसमत्वान्नो-
क्तम् । कूवलं जघनवसनम् ॥ यथा ।

कुंडिअपेसणकारीइ कुसुमसरकूलकूवलवईए ।

कुंतीपोट्टलभवणे उअ पडइ दिओ कडक्खकूडम्मि ॥ ४६ ॥ [४३] 10

कूणिअमीसिमउलिए गत्ताकारम्मि कूसारो ।

केआ रज्जू केली असई केऊ अ कन्दम्मि ॥ ४४ ॥

कूणिअं ईषन्मुकुलितम् । कूसारो गर्त्ताकारः ॥

॥ अथ एकारान्तककारादयः ॥

केआ रज्जुः । केली असती । केऊ कन्दः ॥ यथा ।

15

कूसारखलन्तपओ केउकए पहिअ मा भमसु कच्छे ।

जं केलीए कूणिअपेच्छिअकेआण पडसि पासेसु ॥ ४७ ॥

- L. 1. C °लेवणा° BFX °कुड्डिमे C परहुं X निएऊण. L. 2. C कसुमा°
BCFXZ °लिय CGZ °रिय X °रिय C होहा. L. 3. The whole line is wanting
in A. EGXYZ कुंडिय° BF कुड्डिअ° C कुड्डियकेस° REFGY °पोट्टलया C °पोट्ट°
X °पोट्ट° Z °पोट्टलिया BF वंभविट्ठि° G चंभविट्ठि° Z वंभवेट्ठि° C °विट्ठि°.
- L. 4. A कंकूलं वपत्था GZ बल° X कूडो पासे twice. E कूवलं C कूवडं. L. 5. BFGXZ
कुंडिय° C कुड्डिय° C ब्राह्मणं BGZ ब्राह्मण° X ब्राह्मणातां cdd. °वृष्टिः BFG °पोट्ट° C °पोट्ट°
X °पोट्ट° GZ चतुःकोणं X °कोणा. L. 6 X ऊर्द्ध ऊका° Z ऊर्द्ध ऊका°.
- L. 7. BF भक्तमिति. L. 8. X कूलं B °वसणं X °वस्त्रम्; यथा twice. L. 9. BF
कुड्डिय° C कुड्डिय° XZ कुंडिय° CGXZ °कारी G. °सरक्खकूवलपईए Z °सरक्खकूवलपईए X
om. कूल. L. 10. cdd. °पोट्टल° C °भवणा ओअ पडइ X पडइ cdd. दिउ C °कूलमि
C. 2. hd. X °कूलमि Z °क्कडम्मि. L. 11. GYZ कूणियम् A °यउलिए. L. 12.
ABCEFXZ केया GZ केया BF रज्जु G रज्जु G कऊ GYZ य. L. 13. BF कूणितं
CGXZ कूणियं. L. 14. G एकारान्तक°. L. 15. BCFX केया X रज्जु G कोई for
केली G केउ. L. 16. CGX °पउ C पहि BFGXZ पहिय. L. 17. G ज BF
केलीलीए cdd. कूणिय° (Z कूणिया°) CX °पिच्छिय° BFGZ °पेच्छिय° cdd. °केयाण B
पडसि F पोसेसु.

अत्र केदहं कियदिति शब्दभवम् । केलायइ समारचयतीति धात्वादेश इति नोक्तौ ॥ [४४]

केआरबाणकोट्टा किंसुअणयरेसु कसिणए कोणो ।

कोलो गीवा कोप्पो अवराहे गेहकोणए कोण्णो ॥ ४५ ॥

5 केआरबाणो पलाशः ॥

॥ अथ ओकारान्तककारादयः ॥

कोट्टं नगरम् । कोणो कृष्णवर्णः । लकुट इत्यन्ये । कोलो ग्रीवा । कोप्पो अप-
राधः । कोण्णो गृहकोणः ॥ यथा ।

केआरबाणओडयकोण्णे कोणाणणा णमिअकोला ।

10 मण्णन्ति हरिअकोट्टा तुह रिउणो कोप्पमप्पणः ॥

अत्र कोओ चक्रवाक इति कोकशब्दभवत्वान्नोक्तः । ४४ ॥]

कोच्चप्पं अलिअहिए इत्थिरहस्सम्मि कोज्जप्पं ।

कोलीरं कुरुविन्दे कोहल्ली ताविआए अ ॥ ४६ ॥

कोच्चप्पं अलीकहितम् । कोज्जप्पं स्त्रीरहस्यम् । कोलीरं कुरुविन्दम् । कोहल्ली
15 तापिका ॥ यथा ।

दइअम्मि सावराहे इन्ते कोलीररत्तणयणेअं ।

कोहल्लिपूरयणा कोच्चप्पं कुणइ अहह कोज्जप्पं ॥ ४९ ॥ [४६]

L. 1. X केलाइ BF समारचरति X रसयति BFG °ति इति CZ om. इति CX धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तौ. L. 3. cdd. केयार° ABCFG °वाणो X °वाणं° YZ °वाणं° CGYZ किंसुय° C °णाय° X कोणो. L. 4. A कोलो X कोला X कोपो X गृहकोणए E °केणए केणो Z कोणो. L. 5. cdd. केयारवाणो G पलासः. L. 6. BF om. this line. X उकारांत°. L. 7. X कोपों. L. 8. X अवराधः । कोणो. L. 9. cdd. केयारवाण° CX °उडय° GZ °उण्णय° X °कोण्णे cdd. णमिय°. L. 10. GZ मन्त्रंति BF हरिउ° CGXZ हरिय° GZ °कोट्टा. L. 11. GX कोउ X चक्रवाकः C °न्नोक्तम् G°कं L. 12. E कोच्चप्पं GXYZ कोच्चप्पं ABCFGYZ अलिय° X अलिरो AC इच्छि° C कोज्जप्पं. L. 13. C क्येली corr. 2. hd. G कोहल्लं for कोलीरं E कुरुविन्दे cdd. ताविआए ACEGYZ य X आ. L. 14. XZ कोच्चप्पं X अलीकरहितं C कोच्चप्पं X कुरुविन्द°. L. 16. cdd. दइयंमि (X इदंयंमि) BFGZ °णयणेयं CX °णेणं In G from कोलीर° to °रयणा l. 6. twice. L. 17. CXZ °कोच्चप्पं C कोच्चप्पं.

कोलंबकोल्लरा पिठरे कोसयकोडिआ लहुसरावे ।
कोट्टिंबो दोणीए कोट्टुंभं करहए तोए ॥ ४७ ॥

कोलंबो तथा कोल्लरो पिठरम् । कोलंबो गृहमित्यन्ये । कोसयं तथा कोडिअं
लघुशरावः । कोट्टिंबो द्रोणी । कोट्टुंभं कराहतं वारि ॥ यथा ।

कोल्लरकोडिअवाणिअ छड्डिअकोलंबकोसओ कीस ।

5

णिवडसि कयकोट्टुंभो णईइ कोट्टिंबठिअमिमं णिअ वि ॥ ५० ॥ [४७]

कोट्टम्मि कोत्थलो कोमुई तहा पुण्णमासीए ।

भेएण गामभोत्ता य कोडिओ कोउआ करीसग्गी ॥ ४८ ॥

कोत्थलो कुशलः । कोमुई सर्वा पूर्णिमा । शरदेव पौर्णमासी कौमुदी रुढा ।
इह तु या काचित्पूर्णिमा सा कोमुई । अत एव च देशी । यदाह ।

10

कोमुइमाह च शाम्बो या काचित्पौर्णमासी स्यात् ॥

कोडिओ भेदेन ग्रामभोक्ता । ऐकमत्यं ग्रामीणानामपास्य यो मायया ग्रामं भुनक्ति ।
कोउआ करीषाभिः ॥ यथा ।

कोत्थलकम्मणिउत्ता कोडिअपुत्तस्स दिण्णसंकेआ ।

मण्णइ गामणिवहुआ कोमुइजोण्ह पि कोउअसरिच्छं ॥ ५१ ॥ [४८] 15

L. 1. A कोलम्ब° B कोलंब° CEF कोलम्ब° Z कोलंबा° X पिठरे C कोसया° GZ कोसयं°
X कोसिय° *add.* °डिया BF लसरावे A °सरावे. L. 2. AXY कोटिंबो BFGZ
कोटिंबो C कोटिम्बो E कोटिम्बो E कोट्टुंभं GZ कोट्टुंभं Y कोट्टुंभं X कोट्टुंभं करा°.
L. 3. BFGZ कोलंबो C कोलम्बो X *add* तंबो after कोलंबो BF कोल्लरं G पिउरं BFG कोलंबो
C कोलम्बो X कोसियं C. 1. hd. कोटियं BFGXZ °डियं. L. 4. GZ °सरावः C
कोडिम्बो BF कोटिंबो G कोटिंबो XZ कोटिंबो C कोट्टुंभं G कोट्टुंभं X कोट्टुंभं Z कोट्टुंभं X
कराहनं. L. 5. C कोल्लार° *add.* °कोडियवाणिय छड्डिय° BFG °कोलंब° C °कोलम्ब°
C. 2. hd. GX °कोसउ C कास 2 hd. कोस. L. 6. C °कोट्टुम्बो G °कोट्टुलो X
°कोट्टुंबो Z °कोट्टुलो G णईए XZ णईण BF कोटिंब° CX कोटिम्ब° G कोटिंब° Z कटिंब°
add. °डियमिमं BCF निय GZ निय X भिय G रि. L. 7. E कोत्थम्मि Z कोट्टम्मि C
कोच्छलो. L. 8. Y ग्रामभुत्ता CG कोडिउ C 2 hd. °ओ AX कोण्डिउ E कोण्डिओ Z
कोडिओ C 2. hd. कोओआ GZ कोडिया Y कोउया. L. 9. C कोच्छलो कुशलाः X कुसलः
X पूर्णिमासी. L. 10. C काचित्पौर्णमासी Z काचित् पूर्णिमा CX *om.* सा CX कौमुदी BF
ते for अत X *om.* च. L. 11. BCFZ व BFG शांबो C शांसा X साचो C °मासा X
°पूर्णिमसी. L. 12. C कांडिओ. GX °उ G आमभोक्ता X ग्रामः भोक्ता BCFXZ
एकमन्यं. L. 13. C कोओआ G कोअआ Z कोडिया. L. 14. C कोच्छलि° X
कोत्थलि° BF °कमा° C °णियुत्ता X °णियुत्ता *add.* कोडियं, Z कोडियं) GZ दिन्नसं *add.*
°केया. L. 15. G मन्नेइ GXX गमिणि° BFGXZ °बहुया C °बहुया GZ °जुण्ह BFX
कोउय° C 1. hd. कोओय° G कोउथससरिच्छं Z कोउयसरिच्छं.

कोंडुलू अ उलूअम्मि सिवाए कोविआ होइ ।

कोलित्तं च अलाअम्मि कोइला कट्ठअङ्गारा ॥ ४९ ॥

कोंडुलू उलूकः । कोविआ शृगाली । कोलित्तं उल्मुकम् । कोइला काष्ठा-
ङ्गाराः ॥ यथा ।

5

णिसि णइमिन्ती कोविअकोंडुलूणं डरेमि तस्स कह ।

कोलित्तकोइलेहिं इअ लिहिअं दूइआइ कहइ वहू ॥ ५२ ॥ [४९]

कोलाहलो खगरुए साविहजन्तुम्मि कोंडलिआ ।

कोक्कासिअं विअसिए आपूरिअअम्मि कोज्झरिअं ॥ ५० ॥

कोलाहलो खगरुतम् । तुमुलमात्रवाची त्वयं संस्कृतसमः । कोंडलिआ श्वावि-
10 त्संज्ञः प्राणिविशेषः । कोंडलिआ कीट इत्यन्ये । कोक्कासिअं विकसितम् । कोज्झरिअं
आपूरितम् ॥ यथा ।

कोक्कासिअच्छि सायं जलमाणिन्ती ण किं तुमं डरसि ।

कोलाहलकोंडलिआकोज्झरिए एत्थ तूहम्मि ॥ ५३ ॥

L. 1. BCFXY कोंडु° damaged in G. Z कोण्डलू YZ य E उलू X अलूअम्मि Y
उलूयम्मि BF सिवा EXY कोविया GZ कोइया. L. 2. C कोहित्तं X कोलित्त BF
आलायम्मि C आलाइम्मि EGXYZ अलायम्मि A कडू° GZ षट्ठ°. L. 3. BF कोडुलू
C कोडु° [1] G कोण्डुलू X कोंडुलू Z कोण्डलू BCFX कोविया GZ कोइया BX शृगाली
GZ कोइला. L. 4. C काष्ठा° From घा° to ण° l. 5 gnawed off in G. L. 5.
X णिस BF णइमिन्ती काचिय° CX कोविय° GZ कोविया° B °कोडु° F °कोडु° G कोण्डुलू
X °कोंडुलूण Z °कोण्डलू BCFX कहा. L. 6. GZ °लेहिं cdd. इय लिहियं (Z
लिहिउं) GZ दूइयाइ. L. 7. A क्वग° C °रूए X साविय° From म्मि to °सिअं l. 2.
gnawed off in G. BFYZ कोंडलिआ A कोटलिआ C कोंडलिआ EX कोडलिआ. L.
8. ABCFGXYZ °सियं ACGXYZ विअसिए ACGZ आपूरियम्मि Y आवूरियम्मि EX
°रियम्मि A कोसरिये C कोइस्स° cdd. °रिय. L. 9. X कोलाहलं C 1. hd. X तुमलं
C त्वं यं 2. hd. य BF त्वयं यं BF कोटलिआ (F °य) C कोण्डलिआ GZ कोडलिआ X
कोडलिआ. L. 10. X श्वाविसंज्ञः C कोण्डलिआ BFZ कोंडलिआ G को rest gnawed
off. X कोंडलिआ C कील cdd. °सियं C कोइस्स° cdd. °रियं. L. 12. X कोका°
BCFX °सियच्छि GZ साअं जलमाणिन्ती B किं. L. 13. BFZ °कोटं C °कोडं G
°कोण्टं cdd. °लियां C °कोइस्स° BFX इत्थ C इच्छ BF तूहन्ति CX वूहम्मि.

अप्र कोहण्डीकोहलीशब्दौ कूष्माण्डीशब्दभवौ । कोकइ व्याहरति । कोआसइ विकसति । कोडुमइरमते । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोकाः ॥ [५०]

॥ अथानेकार्थाः ॥

कंदो दढमत्तेसुं कंडो दुब्बलविवण्णफेणेसु ।

कंडो सूअरसीमासु कडो झीणे उवरए अ ॥ ५१ ॥

5

कंदो दढो मत्तश्च । स्तरणेऽपीत्यन्ये । कंडो दुर्बलो विपन्नः फेनश्चेति व्यर्थः ।

कंडो सूकरो मर्यादा च । कडो क्षीणो मृतश्च ॥ [५१]

णिच्छिद्धे कडिवत्थे दारत्थविवक्खआसीसु ।

गहणे वणे कडिल्लं कम्मन्तघरेसु कव्वालं ॥ ५२ ॥

कडिल्लं निच्छिद्रं कटीवस्त्रं दौवारिकः शत्रुराशीर्गहनं वनं चेति सप्तार्थम् । कव्वालं 10 कर्मस्थानं गृहं चेति द्व्यर्थम् ॥ [५२]

कङ्कालकरालेसु कलेरो थेवोल्लवहलेसु ।

वण्फे अ कसव्वं कग्घाडोऽग्घाडे किलाडे अ ॥ ५३ ॥

L. 1. BF कोहंटी BCF कूष्मा°. L. 2. C कोडुमइ GZ कोडुमइ X कोट्टमइ B °काः om. इति नोकाः X नोका. L. 4. Z om. from कंदो to व्यर्थः in l. 6. E कंदो for कंडो BEFX दुब्बल° C दुब्बल° G °विवन्न° Y °विपन्नपेणेसुं. L. 5. X कंडो BFY सूअर° E झीणे A inserts य after झीणे ABCFGY य. L. 6. G मत्तश्च C 1 hd. G सूरणे C 2. hd. स्तरणे X शूरणे° X अर्थः for व्यर्थः. L. 7. X सूरु C मयदि X कंडो. L. 8. CY °वच्छे C दोरच्छ° EX वारत्थ° Y वारत्थ° E °कसयासीसु X °कसया-रासीसु. L. 9. C om. कम्म° क° 2. hd. notes उपरितो लेखः । कच्चालं कम्मठणं च गेहमि A कव्वालं GZ कव्वाडं. L. 10. BF कलिल्लं निःछिद्रं CX निछिद्रं G नित्थिद्रं C कटि° X दौवारिक CGZ शत्रुः C आशीः X शत्थराशीर्गहनं B कच्चालं. L. 11. B वेति GZ °थः (sic) L. 12. BF कंकालो करालेसु A °करालेसु कलेसु कलेरो G °कराले करालेसुं कलेरो X °करालेसुं YZ °करालेसुं B घवो° E थेवल्ह° C 1. hd. थेवल्ह° 2. hd. वेल्हव° X थेवाल्लवहलेसु Y थेवल्लवहलेसु. L. 13. A वण्फे BFGZ वण्फे C वण्फे E वण्फे Y वण्फे ABCFGYZ य BF C 2. hd. कसव्वं A कसव्वं X कसव्व C कग्घाडो BF om. ऽग्घाडे BF किलाडे twice X किलाडे cdd. य C adds कालेरे and om. कलेरो.

कलेरो कङ्कालः करालश्च । कसञ्चं स्तोकमार्द्रं प्रचुरं बाष्पश्चेति चतुर्थम् । कग्घाडो
अपामार्गः किलाटश्च ॥ [५३]

णालिअरकागउसहेसु करोडो पिठरपडहेसु ।

मुहहरिणेषु अ कमलो कलओऽज्जुणतरुसुवण्णयारेसु ॥ ५४ ॥

5 करोडो नालिकेरं काको वृषभश्चेति त्र्यर्थः । कमलो पिठरः पटहो मुखं हरिणश्चेति
चतुर्थः । कलओ अर्जुनवृक्षः सुवर्णकारश्चेति द्वयर्थः ॥ [५४]

भिक्षापत्तअसोएसु करंकं वग्घलट्टासु ।

सवले वि अ करडो कमढो मन्थणिपिठरहलधरमुहेसु ॥ ५५ ॥

करंकं भिक्षापात्रमशोकवृक्षश्चेति द्वयर्थम् । करडो व्याघ्रो लट्वा कर्षुरश्चेति त्र्यर्थः ।

10 काकादिवाची तु करडो करटशब्दभव एव । लट्वायां तु लिङ्गपरिणामे करडा ।
कमढो दधिकलशी पिठरं हलभृन्मुखं चेति चतुर्थः । कच्छपे भिक्षुभाजने दैत्ये च
कमठशब्दभव एव ॥ [५५]

मूलयमुसलेसु कडंतं कुसुमुच्चयइसूसु कणओ अ ।

गव्विअणउलसहीसुं कलिओ कउअं पहाणचिन्धेसु ॥ ५६ ॥

15 कडंतं मूलकशाकं मुसलं च । कणओ कुसुमावचय इषुश्च । कलिओ
गर्वितो नकुलः सखी चेति त्र्यर्थः । सख्यां लिङ्गपरिणामे कलिआ ।
ज्ञातार्थस्तु कलितशब्दभव एव । कउअं प्रधानं चिह्नं च । अत्र कम्मइ

- L. 1. X कंकाल BF कसञ्चं C^०द्रं च प्रचुरं BFG बाष्पश्चेति Z बाष्पश्चेति C^०श्चेति.
L. 2. GZ अपामार्गः. L. 3. cdd. णालियर^० BEF^० कागओस^० A कडोरो C
करोडो A पितुर^० C^०पहेरेसु L. 4. BF^० om. अ YZ य A कलउ जुण^० BF^० कालउ
ज्जुण^० C कलओ (2. hd. °लु) जुण^० G कलउ । ज्जुणतरुमु^० X कलउ ज्जुण^० Y^० सुवन्न-
आरेसु. L. 5. G कोको^० श्रुति C^० त्र्यर्थ. L. 6. CZ कलुओ X कलउ G कर्णिकारश्चेति.
L. 7. BF^० पत्तं C करंकं A करथल^० G वग्घा^०. L. 8. C सरलो EXY सबले
cdd. य G मंठाणि A^० पिठर^०. L. 9. C om. वृक्ष G^० थं: G करोडोव्याघ्रो BF लट्ठी
C लट्ठा X लट्ठा (sic) BF कर्षुर^० C कर्षूर^० G कर्व्वर^०. L. 10. B करडो F करंटो C^०भवः
CX om. एव BF लट्ठायां C लट्ठायां BF करटा X करडाः. L. 11. BF दधे CX
°कलसी C पीठरं Z पिठरं BCFX हलभृत् CX कच्छपि Z भिक्षुभाजने. L. 12. B^०शभव.
L. 13. A^०मुशलेसु E^०मुशलेसु BF^०मुसले A कडंतं G^०चअं EGX ईसुसु Z^०व्वगइसूसु
C 1. hd. GX कणउ BF कणए ABCFGYZ य X om. अ L. 14. E om. गव्वि-
अ OGXYZ गव्वियं BF^०णओलं C 1. hd. GX कलिउ Z कउयं C अं (om. कउ)
BF^०विधेसु. L. 15. G^०शाकः GX मुशलं X कणउ BF^०माववायः X^०माववाय C
°चय GX कलिउ. L. 16. C संख्यां XZ सख्या cdd. कलिया. L. 17. CX
ज्ञातार्थस्तु BF कलिशब्द एव GZ कउयं B om. च C कम्मइ.

क्षुरं करोति भुङ्क्ते चेति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [५६]

चञ्चूत्तंसेसुं कण्णोल्ली घण्टझसएसु कडुआलो ।

अल्लयकयचित्तिअकणइण्णेसुं कणइअं चेअ ॥ ५७ ॥

कण्णोल्ली चञ्चुरवतंसश्च । कडुआलो घण्टा लघुमत्स्यश्च । शषशब्दाद्धस्वार्थे कप्रत्यये शषक इति रूपम् । कणइअं आर्द्रं कृतं चित्रितं कणाकीर्णं चेति चतुर्थम् ॥ [५७]

पाडालिपसिएसुं कलयंदी काहलो मिउठगेसु ।

कायकलन्तरमेसु कालिआ कायलो पिए काए ॥ ५८ ॥

कलयंदी पाटला प्रसिद्धश्च । केचित्पाटलायां कणयंदीत्याहुः । अत्र काही इत्यतीते भविष्यति च प्रत्यये कृगो रूपमिति नोक्तम् । काहलो मृदुष्ठकश्च । कातरवाची 10 तु कातरशब्दभव एव । कालिआ शरीरं कालान्तरं मेघश्चेति व्यर्थः । कायलो प्रियः काकश्च । केचित्प्रिये कायरो इत्याहुः ॥ [५८]

वयगरणताविआसुं काहल्ली तणुघणेसु कालिंबो ।

कासिअकिण्हा सण्हे वत्थे तह सेअवण्णम्मि ॥ ५९ ॥

L. 1. Z भुक्ते. L. 2. BF वंचुत्तं Z चञ्चूत्तं GXZ °सेसु ACX कण्णोल्ली G कणोल्ली A घटकुत्तं BEF °ज्जसत् C °सुएसु BF कटुं X कडुं GY °यालो Z °याल्ले. L. 3. GZ अल्लअ C °वित्तिअ° BEFGXYZ °लिय° A °कण्णा° C °कण्ण° GZ °इल्लेसु EX °सु cdd. कणइयं A वेय BFGYZ चेय X वेअ. L. 4. CX कण्णोल्ली G कणोल्ली Z कणोल्ली BF वंचुरं C कटुं X कडुं GZ °यालो Z om. लघु cdd. °शब्दात् ह्रस्वा°. L. 5. C कण्ण° BCFX °इयं BF आर्द्रं X आर्द्रं X कण्णाकीर्ण. L. 7. C °सिद्धएसु C मिउगेसु E °ठगेसु GZ °वगेसु Y °ठगेसु. L. 8. C कायलन्तर° ARCEFX Y कालिया GZ कायला Y कागे. L. 9. G °लीया BF कणवंदीत्याहुः G कलयंदीत्याहुः. L. 10. G इत्यती भवि° X भविष्यति C मृदुष्ठकश्च G मृदुर्वकश्च X मृदुठगश्च. L. 11. cdd. कलिया BCFZ व्यर्थः X व्यर्थः BF प्रिय. L. 13. XZ चयं GZ °करणं cdd. °वियां A °सु BCF °थणेसु A कालिंबो C कालिंबी PF कालिंबो E कालिंबो. L. 14. Z om. from कासिअ° to कालिंबो in l. 1. p. 106 ABCFGXY कासियं G °किण्हो X सण्णे C वच्छे GY सेय°.

काहली व्ययार्थं धान्यादि तवणीति प्रसिद्धमपूपादिपचनभाण्डं च । कालिबो
शरीरं मेघश्च । कासिअं तथा किण्हं सूक्ष्मवस्त्रं श्वेतवर्णं चेति द्वावपि द्वर्थौ ॥ [५९]

किविडी पासदुवारे घरपच्छिमअङ्गणे चेअ ।

किविडं तह णिद्धिदं धण्णखले तत्थ जाए अ ॥ ६० ॥

5 किविडी पार्श्वद्वारं गृहपश्चिमाङ्गणं चेति द्वर्थौ । किविडं धान्यखलं तत्र धान्य-
खले यच्च जातम् ॥ [६०]

कण्णोवगणिआए कोऊ लए अ किरिइरिआ ।

कुल्लो गीवाइ तहा असमत्थे छिण्णपुच्छे अ ॥ ६१ ॥

किरिइरिआ कर्णोपकर्णिका कौतूहलं च । कुल्लो ग्रीवा असमर्थश्छिन्नपुच्छश्चेति
10 अर्थः ॥ [६१]

हरिआणुगमे हरिअच्छवए तह य कुढकूवा ।

कुहणी कुप्पररच्छासु कुंभिलो चोरपिसुणेसु ॥ ६२ ॥

कुढो तथा कूवो हृतानुगमनं हृतत्याजकश्चेति द्वावपि द्वर्थौ । कुहणी कूर्परो
रथ्या च । कुंभिलो चौरः पिशुनश्च ॥ [६२]

L. 1. G कोहली BF प्रसिद्धो G °द्व X °द्व BCFGX अपूपा° BF (G!) °पचन°. BFG कालिबो C कोलिम्बो. L. 2. In B का° श° मे° are written twice. Z शरीरं twice. cdd. कासियं X श्वेतवर्णश्चेति CX द्वावप्येतौ Z द्वावपि एतौ. L. 3. C किचिडी G °दुवारेंसु X घरपश्चिम° A चेन्व C चेय Y चेया corr. into चेय Z वेअ. L. 4. BF आकिविणं X किविडं G णिद्धिदं GZ धन्न° C तच्छ ABCFY य. L. 5. C किचिडी X °पश्चिमाङ्गणं C द्वर्थौ X द्वर्थौ: C om. धान्यखलं तत्र G inserts यच्च before तत्र. L. 6. CX धान्ये खले. L. 7. G °गण्धि° cdd. °याए ABCFGYZ य GZ किरिय° cdd. °रिया. L. 8. B गीवाए C छिन्नपुच्छि Z छिन्न° ACGYZ य. L. 9. G किरिकि° Z किरियंकि° cdd. °रिया X has कण्णोवगणिआ कौतूहलक्रिया द्वर्थः for किरिइरिआ to च BCF °र्थः छिन्न° X °र्थ छिन्न°. L. 11. ABCFGXY हरिया° Z हहिया° ABCFGYZ हरिय° Z °छडवर B कूड° C (F!) कुड° X कुडु° Z कुडक्कवो. L. 12. BF कुहणी C कुहणी A °रत्थाकु Y °रत्थासु G सु (!) Z °सु A सुभिलो BF °सुण्णेसु. L. 13. CX कुढो Z कूवो X हृतानुगमं Z °गमन X कुप्परो. 31CS L. 14. G चोरः.

• चुल्लीए लघुभण्डे अ कुंडयं कुल्लडं चेअ ।

अदयणिउणेषु कुरुडो कुरुलो पुण कुडिलकेसे वि ॥ ६३ ॥

कुंडयं तथा कुल्लडं चुल्ली लघुभण्डं चेति द्वावपि द्वयौ । कुरुडो निर्दयो निपुणश्च ।
कुरुलो पुनरुदयणिउणयोः कुडिलकेशोऽपीति त्र्यर्थः ॥ [६३]

कीलाघातः समुदाचारे णम्मे अ कुप्परं भणिअं ।

5

छिदकुडीतुडिएसु कुडिच्छं कोट्टी दु दोहखलणासु ॥ ६४ ॥

कुप्परं कीलाघातः समुदाचारो नर्म चेति त्र्यर्थम् । कीला सुरत उरःप्रहणनविशेषः ।
कुडिच्छं वृत्तिविवरं कुटी त्रुटितं चेति त्र्यर्थम् । कोट्टी दोहो विषमास्खलना च ॥ [६४]

कोसो कोसुम्भजलहिंसु कोलिओ तन्तुवायलूआसु ।

उच्छुणिवीलणजन्तम्मि कोल्हुओ तह सिआलम्मि ॥ ६५ ॥ 10

कोसो कुसुम्भरक्तवस्त्रं जलधिश्च । कोलिओ तन्तुवायो जालकारकृमिश्च ।
कोल्हुओ इक्षुनिपीडनयन्त्रं शृगालश्च ॥ [६५]

॥ अथ स्वरक्रमेण व्यक्षरादिक्रमेण च खकारादयः ॥

खड्डा खाणी खल्ला चम्मे खड्डं च मंसुम्मि ।

खण्णं खत्तं खाए तिलपिण्डीए खली चेअ ॥ ६६ ॥

15

खड्डा खानिः । पर्वतखातमित्यन्ये । खल्ला चर्म । खड्डं श्मश्रु । खण्णं तथा खत्तं
खातम् । खली तिलपिण्डिका ॥ यथा ।

L. 1. B चुल्लीए G ०भंड AGYZ य GXZ कुंडयं which is perhaps the reading to be adopted cfr. Tel. कुंड C कुल्लडं Z कुल्ल ACYZ चेय BF वेअ G चेय. L. 2. E आदयं X दयं (om. अ) Z अवयं G ०णिउणसु Y ०निउणेषु. L. 3. GZ कुंडअं X कुंडयं तथा कुडलं BF चुल्ली BG ०भाडं Z om. द्वावपि. L. 4. X कुरुलो X पुतर Z पुतरुदयं G ०णयाः C ०केशो BF त्र्यर्थ. L. 5. X कीलाघाते BCFZ समुदाचारे Y समुयां A ०चरे BF om. अ AGYZ य ACEGXYZ भणियं. L. 6. C ०मुडिएसु GXZ ०सु GZ कुडित्थं BF om. कोट्टी X कोट्टी Z कोट्टी GZ ०णेषु X ०णासु. L. 7. CX ०चारे BF ०चारे चारो नर्म C वेरेति for चेति X त्र्यर्थः CGXZ सुरते BF सुरतेः BF om. उरः G ०प्रहणं. L. 8. F कुडिच्छं Z कुडित्थं CFX वृत्तिं X ०विवर तुटी सुटितं C मुटितं BG वेति Z कोट्टी cdd. दोहविषमां C 2. hd. ०लता. L. 9. C कुसुंभं A ०हिंसु AG, C 2. hd. X कोलिउ BCFZ ०लूयासु E ०लूआसु. L. 10. AGZ ०निवीलणं C ०निपीलं BF कोल्हुओ AG ०उ X कोल्हुउ C त for तह CEXY सिया. L. 11. CXZ ०रक्तं वं GX कोलिउ G ०काराकृमिश्च. L. 12. BF कोल्हुओ G कोल्हुउ X कोलउ. L. 13. A ॥ अथ सादि ॥ EY ॥ अथ सादिः ॥ BFX om. व्यक्षरां BF व. L. 14. C खड्डा G खड्डा BF वम्मे X मंसुम्मि. L. 15. BF वेय ACGYZ चेय X वेअ. L. 16. G खन्ना C पर्वतखानिः पर्वतं G ०घातमिं G चर्म C खण्डं CX श्मश्रु GZ खन्ना. L. 17. C om. खातं.

काहली व्ययार्थं धान्यादि तवणीति प्रसिद्धमपूपादिपचनभाण्डं च । कालिंबो
शरीरं मेघश्च । कासिअं तथा किण्हं सूक्ष्मवस्त्रं श्वेतवर्णं चेति द्वावपि द्वर्थौ ॥ [५९]

किविडी पासदुवारे घरपच्छिमअङ्गणे चेअ ।

किविडं तह णिहिट्ठं धण्णखले तत्थ जाए अ ॥ ६० ॥

5 किविडी पार्श्वद्वारं गृहपश्चिमाङ्गणं चेति द्वर्थौ । किविडं धान्यखलं तत्र धान्य-
खले यच्च जातम् ॥ [६०]

ण्णोवगणिआए कोऊहलए अ किरिइरिआ ।

कुल्लो गीवाइ तहा असमत्थे छिण्णपुच्छे अ ॥ ६१ ॥

किरिइरिआ कर्णोपकर्णिका कौतूहलं च । कुल्लो ग्रीवा असमर्थश्छिन्नपुच्छश्चेति
10 त्र्यर्थः ॥ [६१]

हरिआणुगमे हरिअच्छडुवए तह य कुढकूवा ।

कुहिणी कुप्पररच्छासु कुंभिलो चोरपिसुणेसु ॥ ६२ ॥

कुढो तथा कूवो हतानुगमनं हतत्याजकश्चेति द्वावपि द्वर्थौ । कुहिणी कूर्परो
रथ्या च । कुंभिलो चौरः पिशुनश्च ॥ [६२]

L. 1. G कोहली BF प्रसिद्धो G °द्व X °द्व BCFGX अपूपा° BF (G!) °पचन°. BFG कालिंबो C कोलिम्बो. L. 2. In B का° श° मे° are written twice. Z शरीरं twice. cdd. कासियं X श्वेतवर्णश्चेति CX द्वावप्येतौ Z द्वावपि एतौ. L. 3. C किचिडी G °दुवारेसु X घरपश्चिम° A चेच्च C चेय Y चेया corr. into चेय Z वेअ. L. 4. BF आकिविणं X किविडं G णिहिट्ठं GZ धन्न° C तच्छ ABCFY य. L. 5. C किचिडी X °पश्चिमाङ्गणं C द्वर्थं X द्वर्थौ: C om. धान्यखलं तत्र G inserts यच्च before तत्र. L. 6. CX धान्ये खले. L. 7. G °गणि° cdd. °याए ABCFGYZ य GZ किरियं cdd. °रिया. L. 8. B गीवाए C छिन्नपुच्छि Z छिन्न° ACGYZ य. L. 9. G किरिकि° Z किरियंकि° cdd. °रिया X has कर्णोवगणिया कौतूहलक्रिया द्वर्थः for किरिइरिआ to च BCF °र्थः छिन्न° X °र्थ छिन्न°. L. 11. ABCFGXY हरिया° Z इहिया° ABCFGYZ हरियं Z °छडवए B कूड° C (F!) कुड° X कुडु° Z कुढकूवो. L. 12 BF कुहणी C कुहिणी A °रथाकु Y °रथासु G सु (I) Z °सुं A सुंभिलो BF °सुण्णेसु. L. 13. CX कुडो Z कूवो X हतानुगमं Z °गमन X कुर्परो. 51CS L. 14. G चोरः.

‘ चुल्लीए लहुभण्डे अ कुंडयं कुल्लडं चेअ ।

अदयणिउणेषु कुरुडो कुरुलो पुण कुडिलकेसे वि ॥ ६३ ॥

कुंडयं तथा कुल्लडं चुल्ली लघुभाण्डं चेति द्वावपि व्यर्थौ । कुरुडो निर्दयो निपुणश्च ।
कुरुलो पुनरदयनिपुणयोः कुटिलकेशोऽपीति व्यर्थः ॥ [६३]

कीलाघाए समुआचारे णम्मे अ कुप्परं भणिअं ।

5

छिदकुडीतुडिएसु कुडिच्छं कोट्टी दु दोहखलणामु ॥ ६४ ॥

कुप्परं कीलाघातः समुदाचारो नर्म चेति व्यर्थम् । कीला सुरत उरःप्रहणनविशेषः ।
कुडिच्छं वृत्तिविवरं कुटी त्रुटितं चेति व्यर्थम् । कोट्टी दोहो विषमास्खलना च ॥ [६४]

कोसो कोसुम्भजलहिमु कोलिओ तन्तुवायलूआसु ।

उच्छुणिवीलणजन्तम्मि कोल्हुओ तह सिआलम्मि ॥ ६५ ॥ 10

कोसो कुसुम्भरक्तवस्त्रं जलधिश्च । कोलिओ तन्तुवायो जालकारकृमिश्च ।
कोल्हुओ इक्षुनिपीडनयन्त्रं शृगालश्च ॥ [६५]

॥ अथ स्वरक्रमेण व्यक्षरादिक्रमेण च खकारादयः ॥

खड्डा खाणी खल्ला चम्मे खड्डुं च मंसुम्मि ।

खण्णं खत्तं खाए तिलपिण्डीए खली चेअ ॥ ६६ ॥

15

खड्डा खानिः । पर्वतखातमित्यन्ये । खल्ला चर्म । खड्डुं श्मश्रु । खण्णं तथा खत्तं
खातम् । खली तिलपिण्डिका ॥ यथा ।

L. 1. B वुल्लीए G °भंड AGYZ य GXZ कुंडयं which is perhaps the reading
to be adopted cfr. Tel. कुंड C कुल्लडं Z कुल्ल ACYZ चेय BF वेअ G चेय. L. 2.
E आदय° X दय° (om. अ) Z अवय° G °णिउणसु Y °निउणसु. L. 3. GZ कुंडअं
X कुंडयं तथा कुडल्लं BF वुल्ली BG °भाडं Z om. द्वावपि. L. 4. X कुरुलो X पुतर Z
पुतरुदय° G °णयाः C °केशो BF व्यर्थ. L. 5. X कीलाघाये BCFZ समुदाचारे Y
समुया° A °चरे BF om. अ AGYZ य ACEGXYZ भणियं. L. 6. C °मुडिएसुं
GXZ °सुं GZ कुडित्थं BF om. कोट्टी X कोट्टी Z कोट्टी GZ °णेसु X °णासुं. L. 7.
CX °चारे BF °चारो चारो नर्म C वेरेति for चेति X व्यर्थः CGXZ सुरते BF सुरतेः BF
om. उरः G °प्रहरण°. L. 8. F कुडिच्छं Z कुडित्थं CFX वृत्ति° X °विवर तुटी सुटितं
C मुटितं BG वेति Z कोट्टी cdd. दोहविषमा° C 2. hd. °लता. L. 9.
C कुसुम्भ° A °हिंसु AG, C 2. hd. X कोलिउ BCFZ °लूयासु E °लुआसु. L. 10.
AGZ °निवीलण° C °निपील° BF कोल्हुओ AG °उ X कोल्हुउ C त for तह CEXY
सिया. L. 11. CXZ °रक्तं व° GX कोलिउ G °काराकृमिश्च. L. 12. BF कोल्हुओ
G कोल्हुउ X कोलउ. L. 13. A ॥ अथ सादि ॥ EY ॥ अथ सादिः ॥ BFX om.
व्यक्षरा° BF व. L. 14. C खड्डु G खड्डा BF वम्मे X मंसुम्मि. L. 15. BF वेय
ACGYZ चेय X वेअ. L. 16. G खन्ना C पर्वतखानिः पर्वत° G °घातमि° G चम्म° C
खण्डं CX स्मश्रु GZ खजं. L. 17. C om. सातं.

खड्डा घरेसु खत्तं वप्पे खण्णं च वासभवणम्मि ।

खलिभोअण्ण खल्लम्बराण तुह वेरिआण धी खड्डं ॥ ५४ ॥ [६६]

खट्ठं कढिआइ खड्डं तिणम्मि खद्धखरिआ य भुत्तम्मि ।

खवओ खन्धे असईइ खंडई खड्डिओ मत्ते ॥ ६७ ॥

- 5 खट्ठं तीमनम् । खड्डं तृणम् । खद्धं तथा खरिअं भुक्तम् । खद्धं प्रचुरार्थेऽपि लक्ष्येषु दृश्यते । खवओ स्कन्धः । खंडई असती । खड्डिओ मत्तः । खलगंडिओ मत्त इत्यन्ये ॥ यथा ।

खंडइ तइआ जन्ती णच्चिरखवया ण देसि घरकिडिअं ।

खरिअखड्डखड्डिअवसहखद्धं खट्ठं णिएसि किं इण्हि ॥ ५५ ॥ [६७]

- 10 खड्डुआ मुत्ता खणुसा मणदुक्खे खंजरो वि मुक्कदुमे ।

खट्ठंगं छाया खव्वुल्लं वयणम्मि खण्णुओ कीले ॥ ६८ ॥

खड्डुआ मौक्तिकानि । खणुसा मनोदुःखम् । खंजरो शुष्कद्रुमः । खट्ठंगं छाया । खव्वुल्लं मुखम् । खण्णुओ कीलकः ॥ यथा ।

दुक्खव्वुल्ले का तुह खणुसा खड्डुआवल्लिं ण जं लहसि ।

- 15 खण्णुअभूए सहि खंजरम्मि किं होइ खट्ठंगं ॥ ५६ ॥ [६८]

L. 1. GZ सन्ना BFZ थरेसु BF डप्पे GZ सत्तं ॥ BF व. L. 2. GZ °भोय° X om. from °आण्ण to खरिअं भु in l. 5 B °ल्लं चराण CFGZ °ल्लं व° Z °ल्लं वणे (misread) cdd. वेरियाण G धीरच्छु (i. e. धिरत्थु!) instead of धी खड्डु Z धी रत्थु C खंड. L. 3. CX खट्ठं G खट्ठं cdd. कढियाइ (X°डि°) BCFX खट्ठं Z खत्तं cdd. °खरिया BF भुत्तं X भुत्तम्मि Z भुत्तम्मि. L. 4. AGXZ खवउ C खंडई AX खड्डिउ BCFYZ खड्डिओ G खंडिउ E मत्तो G मत्ते. L. 5. C खट्ठं Z तथो OGZ खरियं X om. खट्ठं C प्रखट्ठं. L. 6. G खवउ X खचउ Z खवंओ BCF खंडिओ X खंडिउ G खड्डिउ मत्त CZ °खंडिओ GX °डिउ Z खलगंडिओ X मत्तः L. 8. BCFX तइया GZ खड्डिया G खच्चिर° Z खविर° cdd. °किडियं. L. 9. BFGZ खरियं CX खरियं GZ °खड्डि° om. खड्डिअ BF °खंडिओ वसह° CX °खंडियं° GZ °उसह° C °खट्ठं BF खण्णं for खट्ठं X खट्ठं. L. 10. In X this line is also given in the commentary to the last stanza after इण्हि with the following readings: खड्डुआ-खलुसा-मुक्कदुमे A खड्डुया BCFGXYZ खड्डुया X मोत्तिअ for मुत्ता In G मणं सं is torn off. A C 1. hd. Z मुक्क°. L. 11. A छाया AC खव्वुल्लं A खणुउ C खणुओ G खणुउ X खण्णुउ. L. 12. cdd. खड्डुया X खणसा X श्र-द्रुमः L. 13. BGX खव्वुल्लं (!) In G from मुखं to दुक्ख l. 5. incl torn off. X खणुउ Z om. यथा. L. 14. BCFX °खुळे G °वुळे Z °तुळे G खणुसा डुं सं cdd. खड्डुया. L. 15. BF खणुअभूए C (X!) Z खण्णुअभूए G खण्णुअभूय सहि जं सं G कि BG कड्डुंगं.

• सञ्चल्लो रिच्छे खप्परो वि लुक्खे उडुम्मि खज्जोओ ।

खच्चोलखंजणा वग्घकदमा खग्गिओ वि गामेसे ॥ ६९ ॥

खच्चल्लो अच्छभल्लः । खप्परो रुक्षः । खप्पुरो इत्यन्ये । खज्जोओ नक्षत्रम् ।
खच्चोलो व्याघ्रः । खंजणो कर्दमः । खज्जरीटवाची तु संस्कृतभव एव । खग्गिओ
ग्रामेशः ॥ यथा ।

5

खच्चल्ला खच्चोला खंजणविसमा मही जहिं गामे ।

खप्परखग्गिअदुत्थे मा वस तस्सिं सुखज्जोअ ॥ ५७ ॥ [६९]

खट्टिको सूनवइम्मि खल्लिरी खुल्लिरी अ संकेए ।

थूलेन्धणअग्गीए खंधग्गी खोडपज्जाली ॥ ७० ॥

खट्टिको सौनिकः । खल्लिरी तथा खुल्लिरी संकेतः । खंधग्गी तथा खोडपज्जाली 10
स्थूलेन्धनाग्निः ॥ यथा ।

गुणखल्लिरी तए खुल्लिरिं अणित्तेण कम्मखट्टिक ।

सा विसइ विरहखंधग्गिपीडिआ खोडपज्जालिं ॥ ५८ ॥ [७०]

लहुवारम्मि खडक्की तह खवडिअखुंडया खलिंए ।

बाहुम्मि खंधयट्ठी अ खंधमंसो अ खलइअं रित्ते ॥ ७१ ॥

15

खडक्की लघुद्वारम् । अत्र खसिओ खचित इति खचितशब्दभवः । खड्ड

L. 1. XYZ सव्वलो BF अच्छे Y अच्छे E खिप्परो In G from म्मि in उडुम्मि to
°खंजणा । 2. torn off. C सव्वोओ AXZ °उ. L. 2. ABCFGY सव्वोल° X
सव्वोल° Z सव्वोल° AX °खंजणो A वसयिउ GXZ सग्गिउ E गामेसो. L. 3. XZ
सव्वलो CX सप्परो इत्यन्ये Z सप्परो C सव्वोओ GXZ °उ. L. 4. C 1. hd. XZ
सव्वोलो In G सच्चो illegible G संवज्जणो From रीट° to संस्कृत° torn off in G
X सग्गिउ. L. 6. GXZ सव्वलो G (!) Z सव्वोला. L. 7. सप्परसग्गिअ illegible
in G. BF °स्वप्पिय° CXZ °सग्गिय° CGZ °दुच्छे BF तम्मि BFGZ सुखज्जोय C
सुखज्जोय X सुखज्जोया. L. 8. X सट्टिवो Z सट्टिको BF °वइम्मि CX सूनइम्मि CX
सल्लरी In G सल्लिरी is torn off. ABCFGXY खुल्लरी Z खुली AY य. L. 9. BF
थूलेन्धण° C चुल्लेन्धण° GXZ थूल्लेन्धण° C 1. hd. संधंखग्गीडपइज्जाली Z खोडपज्जाली.
L. 10. B सट्टीक्को Z सट्टिको GZ शौनिकः BF सल्लिडी BCFXZ खुल्लरी BF संधग्गी.
C °पइज्जाली. L. 11. X °नाग्गिः L. 12. BF खुल्लिरिं CX सल्लिरिं G खुल्लिरिमणित्तेण
Z खुल्लिरिमणित्तेण CGZ °सट्टिका X °सट्टिका. L. 13. B °पीरिया CFG °पीडिआ [!]
XZ °पीडिआ BFZ °पज्जालि C °पइज्जालि. L. 14. BCFZ लहुदारम्मि EG °वारम्मि
BFZ सडिय° ACEGXY सवाडिय°. L. 15 A वाजम्मि BFG बाहुम्मि AB (E!) FGXZ
°घट्ठी AGYZ य X om. अ BF कंधमंसो AGYZ य AXYZ खलइअं BF सलियं E
सइयं G थूलयं. L. 16. GXZ ससिउ BFG इति शब्दभवः BFGX संइ.

मृदातीति धात्वादेशेषूक्त इत्येतौ नोकौ । खवडिअं तथा खुंडयं स्खलितम् । खुडिअं खण्डितमिति तु खण्डितशब्दभवम् । खंधयद्दी तथा खंधमंसो बाहुः । खलइअं रिक्तम् ॥ यथा ।

सा ललिअखंधयद्दी तमाखुंडयलोअखलइए मग्गे ।

5 सहिदिण्णखंधमंसा अखवडिअमहिसरिआ खडक्कीओ ॥ ५९ ॥ [७१]

तरुमक्कडे खडहडी खंधीधारो अ उण्हजलधारा ।

खडइअखवलिअखरहिअसद्दा संकुचिअकुविअपोत्तेसु ॥ ७२ ॥

खडहडी तरुमर्कटः । खंधीधारो अत्युण्णजलधारा । खडइओ संकुचितः । खवलिओ कुपितः । खरहिओ पौत्रः ॥ यथा ।

10 उअ विहि खरहिअणन्दणउज्जाणे खडहडी खडइओ वि ।

सीआलोअणखंधीधारं दट्टण खवलिओ तुज्झ ॥ ६० ॥

अत्र खउरइ क्षुभ्यतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [७२]

खारयखाइअखारंफिडीउ तह मउलपरिहगोहासु ।

खाडइअं पडिफलिअम्मि खिक्खिखरी डुम्बचिन्धलट्ठीए ॥ ७३ ॥

L. 1. C मृदातीति G मृदातीनि X मृदातीति C °क इति नोकः *cdd.* खवडियं CGZ तथा खुडियं. CX खुडियं BFGZ खुडियं L. 2. BF संचितमिति GZ संडियमिति CXZ संसंडितशब्दभवः (X °व) C संक्षिप्यद्दी BFGXZ °यद्दी BFG बाहुः X बाहु X खलइयं Z खलइयं. L. 4. BCFX ललियं GZ लइयं B °संधद्दी GXZ °यद्दी C °यद्दी F °संधद्दी X नमखुंडयं Z तमखुंडयं GZ °लोयं BF मग्गे. L. 5. GZ °दिन्नं G °मसा BFGXZ असखडियं C अवखडियं *cdd.* °रिया G °क्कीउ X सडक्कीउ. L. 6. संधी C 2. hd. only BF °वारो X संधीधारा GZ य C नुण्हं E उण्णं L. 7. *cdd.* सडइयखवलिअं AB खवलिअ twice ABCEFXYZ °खरहियं G °खरहपं BF संकुचिअं AEGXY संकुचियं Z संकुचियं E *om.* कुविअ AGXYZ °कुचियं E °पुत्तेसु. L. 8. C °मर्कटः BF संधीवारो X संधीधारा GZ °अत्युण्णं C अनुण्णं X अनुण्णं Z °जलधारा BF सडओ C सडओ GX °इउ. L. 9. GXZ °लिउ X °हिय पेत्तः L. 10. BF उय C 2. hd. ओअ *cdd.* °हियं C 1. hd. °ओब्भाणे BF *om.* सडहडी G सडहडी Z सडहडी BF सडहिओ G °इउ GZ य for वि. L. 11. CXZ मीयां BFG सीयां GZ °लोयणं GXZ °लिउ C तुज्झ. L. 12. X °पूक इति. L. 13. C साइयं *cdd.* °साइयं E °सारफिडी C 1. hd. Y °डीओ GZ नउलं. L. 14 C साडिं *cdd.* °इयं G °पालिएम्मि Z °पालिं BCFXYZ °लियंमि E खिक्खिखरी C खिक्खिरी AX °डी BF दुंबविधं C दुंबं A दुंबविधं G दुंबं G °लट्ठीए.

खारयं मुकुलम् । खाइआ परिखा । खारंफिडी गोधा । खाडइअं प्रतिफलितम् ।
खिक्खिरी डुम्बादीनां स्पर्शपरिहारार्थं चिह्नयष्टिः ॥ यथा ।

खाइअलङ्घण खारयमुहिआ खिक्खिरिकरा तुहारिवहू ।

खाडइअणिअरवेसु वि डरिआ खारंफिडि व्व लुक्केइ ॥ ६१ ॥ [७३]

खिज्जिआखेंखिणिखिक्खिरंख य उवालम्भभसुअकिक्किंडा । 5

खुल्लिखुल्लेसुं खुल्लखुडुखुट्टा चहुट्टए खुत्तं ॥ ७४ ॥

खिज्जिअं उपालम्भः । खिंखिणी शृगाली । खिक्खिखंडो कृकलासः । अत्र खिरइ
क्षरतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । खुल्लं कुटी । खुडुं लघु । खुट्टं त्रुटितम् ।
खुत्तं निमग्नम् ॥ यथा ।

खिक्खिखंडो व्व तथा तुममुग्गीवो खिंखिणीइ व भमेसि । 10

किं अज्ज खुडुखुल्ले खिज्जेसि विहिं अखुट्टदुहखुत्तो ॥ ६२ ॥ [७४]

खुण्णं मढिए खुंपा वुट्ठित्ताणम्मि खुड्डिअं सुरए ।

खुल्लुहो गुण्फे खुवओ गण्डुअसमकण्टकिल्लतिणे ॥ ७५ ॥

खुण्णं परिवेष्टितम् । खुंपा तृणादिमयं वृष्टिनिवारणम् । खुड्डिअं सुरतम् ।
खुल्लुहो गुल्फः । खुवओ गण्डुत्संज्ञतृणसदृशं कण्टकितृणम् ॥ यथा । 15

L. 1. C om. खारयं मुकुलं Z खारइयं BF कुमुलं GZ नकुलः cdd. साइया BF °पिडि
cdd. साडइयं in G twice. L. 2. C सिकिरी Z लिक्खिरी BF तुवा° C डुंठा° 2. hd.
डुंवा° C डुंवा° G स्पर्श°. L. 3 cdd. साइय° cdd. °मुहिया C किक्खि° X विक्खि° Z
तुहारिवहू. L. 4. GZ सोड° cdd.. °इयनिय° BF °चेसु cdd. डरिया C °पिडि° BF C
1. hd. च C लुक्केइ. L. 5. ABEFGXYZ खिज्जियं C खिज्जियं B °खिक्खिखंडा
F °खिक्खिखंडा X °खिक्खिखंडा G उवालंलः A °लंभसुय° CEGYZ °भसुय° BF °भमुह° X
°लंभसियालिकक्किंडा AEY °कक्किंडा C 2. hd. G °खिक्खिखंडा. L. 6. BF °लंहुं X
°लहुकुट्टेसु A सल्ल° C वल्लल्ल° BF °कुडुं CG om. खुडु BF °खुट्टा E °खुट्टा X °खुट्टं BF
वहुट्टए CZ बहुत्तए X चहुट्टए. L. 7. BFGXZ खिज्जियं C खिज्जियं GZ उवा° BF शृगाली
B खिक्खिखंडो BFG °लाशः B सरइ L. 8. G नोकाः B खुडु X लघुः C खुट्टं
for खुट्टं X कटितं. L. 10 BFG खिक्खिखंडो X खिक्खिखिखंडो CXZ व BF च X खिक्खिणीइ
Z खिक्खिणीइ BF भमेसि. L. 11 C अइस BF खुडुखुल्ले C खुडुल्ले लिक्खेसि CGZ विहियसु°
GXZ °खुडु°. L. 12. GZ खुन्नं A मढिएसुं E वुट्ठि° ABEFGXYZ खुट्टियं CE खुट्टियं
C 1. hd. सुत्तए. L. 13. X खुल्लुहो A गुण्फे C गुण्फो EX गुंफे AGX खुवउ BF वओ
(sic) Y गंडुय° BF °निण्णे C °किल्लतेणे. L. 14. GZ खुन्नं X खुणं G °ष्ठितं BCFX
खुट्टियं GZ खुट्टियं. L. 15. C खुल्लुहो. BF गुल्लुः X गुल्लुः (misread) C खवओ GX
°वउ B गंडुत्संज्ञः F गडुत्संज्ञः GZ °संज्ञं CX गडुत्संज्ञं BF °सदृशः CX कंटकं GZ कंटकिलं
तृणं X om. यथा.

खुंपाखुण्णतणूओ खरखुवयप्फाडिअन्तखुलुहाओ ।

वासारत्ते कुलडाउ खुडिअत्थं अहिसरन्ति ॥ ६३ ॥

अत्र । खुप्पइ मज्जति । खुट्टइ खुडइ तुडति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [७५]

5

खुंखुणिखुंखुणयखुणुक्खुडिआओ रच्छणकरिरघाणा ।

पणयपकोवे खुरुडुक्खुडी तहा खेल्लिअं हसिए ॥ ७६ ॥

खुंखुणी रथ्या । खुंखुणओ घ्राणसिरा । खुणक्खुडिआ घ्राणम् । खुरुडुक्खुडी प्रणयकोपः । खेल्लिअं हसितम् ॥ यथा ।

खुरुडुक्खुडिअपणत्थीपयघायच्छुट्टखुंखुणो भट्टो ।

10

खुंखुणिआइ खुणक्खुडिमुअ धोअन्तो जणेण खेल्लिअइ ॥ ६४ ॥ [७६]

खेआलू असहे खोट्टी दासी दन्तुरम्मि खोसलओ ।

खल्लं वइविवररईसु वामकररासहेसु खव्वखवा ॥ ७७ ॥

खेआलू निःसहः । असहन इत्यन्ये । अत्र खेड्डइ रमते धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । खोट्टी दासी । खोसलओ दन्तुरः ॥ यथा ।

L. 1. G खुपाखुण्णं X °खुण्णा° BF °तणूएओ GX °णूउ BF °यफाडियंत° CX °यफाडियंतु° Z °यफाडियंतु° C 2. hd. GXZ °हाउ. L. 2. BCF कुलडाओ BFGX खुट्टियत्थं C खुडियच्छं. L. 3 C खुडइ खुट्टइ B तुडति CF तुटति XZ तुटति BF पूकाः om. इति नोक्ताः CX इति नोच्यन्ते. L. 5. BF °खुंखणि° G °खुंखुणिय° Y °खुंखणय° BF °खुणुखुडिया C °खुणुखुडियाओ AEX °खुणुखुडियाउ GZ °खुणुक्खुणियाउ Y °खुणुक्खुडियाउ E °णिक्क° BF °सिण्ण°. L. 6. EX °पकोपे B खुरुडुक्खुडी X खुरुखुडी Z खुरुडुक्खुडी CGZ खिल्लियं ABEFY खेल्लियं X खल्लियं. L. 7. B खंखुणी GXZ °णउ BF °सिरा BCFX खुणुखुडिया G खुणुक्खुणिया Z खुणुक्खणिग्या BF घ्रातं C °डुखुडी X खुरुखुडी Z खुरुडुक्खुडी. L. 8. X °कोपाः C खिल्लियं BFGZ खेल्लियं X खल्लियं. L. 9. B खरुडु° Z खरुडु° C खुरुखुडीयं BFGZ °डियं X °खुडियं BFG °पणेळी° X °पणेत्थी° BCF °खंखुणो. L. 10. C खुखुं X खुखुं° cdd. °णियाइ (Z °णिया) C खुणुखुडि° X वुणुखुडि° GZ °डिस्सुय BF धोअतो GZ धोयंतो C जणाण X जलणेण BF खिल्लियइ CGXZ °ल्लियइ. L. 11. ABCFGZ खेआलू C खोट्टी Z लोट्टी BF खोमसलओ AGX °लउ E adds: ॥ अथाजेकार्थः XY अथानेकार्थाः ॥ L. 12. C °रइसु G om. वामकररासहेसु Z °राहेसु corr. in margin. C खव्वखवा 2. hd. °खवा G °खथा. L. 13. cdd. खेआलू BF निस्तहः BF रमते इति धा°. L. 14. G खोट्टी (!) GX °लउ.

रे खेआलुअ खोसल इमाण खोहीण खल्लमावडिओ ।

खुट्टिस्ससि कह व तुमं अकुट्टिओ टक्कराहि फुडं ॥ ६५ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

खल्लं वृत्तिविवरं विलासश्च । खव्वो तथा खवो वामकरो रासभश्चेति द्वावपि
द्वर्थौ ॥ [७७]

5

खंडं सिरसुरभण्डेसु खंडिओ मागहाणिवारसु ।

खरथउडेसु खरुल्लं जिण्णोवालद्धएसु खज्जिअयं ॥ ७८ ॥

खंडं मुण्डं मद्यभाण्डं चेति द्वर्थम् । खंडिओ मागधोऽनिवारश्च । खरुल्लं कठिनं
स्थपुटं च । खज्जिअं जीर्णमुपालब्धं च ॥ [७८]

रणमणदुहेसु खम्मक्खमो खरडिअं च लुक्खभग्गेसु ।

10

खल्लइअं संकुइअमुइएसु खित्तयमणत्थदित्तेसु ॥ ७९ ॥

खम्मक्खमो संग्रामो मनोदुःखं च । मनोदुःखविशेषोऽनुशयनिःश्वसितमित्यन्ये ।
खरडिअं रुक्षं भग्नं च । खल्लइअं संकुचितं प्रहृष्टं च । खित्तयं अनर्थो दीप्तं च । दीप्तं
प्रज्वालनमित्यर्थः ॥ [७९]

खोडो सीमाकट्टे धम्मिए खज्जए चेअ ।

15

खोलो लहुगद्धए वत्थस्स य एगदेसम्मि ॥ ८० ॥

- L. 1. C रो सआ° BF खेयालुअ GZ खेयालुय C मस्सआवडिओ G °डिउ X °आवडिउ.
L. 2. C 2. hd. X बुट्टि° GX अकुट्टिउ Z अकुट्टिउं BF टक्कराहिं G फुडं X फुडं.
L. 4. C वृत्ति° CX °विवरणं G विलासश्च C खव्वो Z om. खव्वो. L. 6. A °संडेसु C °भंडेसु BFGX संडिउ E वागहा°.
L. 7. BFZ खरथउडेसु E °सउडेसु G °ष्वउ° C खरुणं X खेरुल्लं A °वालद्धएसु BF °वालव्वएसु C °लद्धएसु 2. hd. यएसु G °लद्धिएसु
BF खज्जियय C खडिअयय AEGXYZ °ययं. L. 8. G सुंडं B °भाडं B द्वर्थौ GX
संडिउ Z संडिउं BCFX अनिवारश्च CX खेरुल्लं. L. 9. BFXZ खज्जियं C °सडिअयं B °लव्वं व G °लव्वं च.
L. 10. CEX °समो GZ °क्खमो य cdd. °डियं GZ om. च A °भंगो य. L. 11. C खेळ° cdd. इयं G संकुइ° ABCFGYZ °कुइयं EX °कुइयं X °सुइएसु E °सत्तयमं B °यमाणत्थं A °मणत्थं C °मणच्छं.
L. 12. G समं BCF °समो X समो for खम्मक्खमो CGZ संग्रामः C °विशेषोऽनुशयः निं G °पो । तुशयः निःश्व° BF अनुशयं Z अनुशयः BCFX °निश्व°.
L. 13. BF खरडि CGXZ °डियं cdd. खल्लइयं G संकुचितं B व B खित्तियं GZ खित्तभं. L. 14. G प्रक्षालं BFX प्रज्वालनमित्यर्थः.
L. 15. C 1. hd. सीता° G °कट्टो C धम्मिए BYZ धम्मियए GYZ चेय X om. चेअ.
L. 16. Y लघुगद्धए AC वच्छस्स.

खोडो सीमाकाष्ठं धार्मिकः खञ्जश्चेति व्यर्थः । खोलो लघुगर्दभो वस्त्रैक-
वेशश्च ॥ [८०]

॥ अथ द्यक्षरादिक्रमेण स्वरक्रमेण च गकारादयः ॥

गंजो गल्ले गड्डी सयडे गज्जो जवे गढो दुग्गे ।

5 गढुं सयणे गलिअं सुमरिअमक्खवलए गणेत्ती अ ॥ ८१ ॥

गंजो गल्लः । गड्डी गन्त्री । गज्जो जवः । गढो दुर्गम् । गढुं शय्या । गलिअं
स्मृतम् । गणेत्ती अक्षमाला ॥ यथा ।

मयणगढं गज्जस्स वि गंजं गड्ढम्मि गड्डिचक्कडिं ।

गलिअं गालेउं भिक्खु गणिअगणेत्ती वि मुच्छेइ ॥ ६६ ॥ [८१]

10 गहणं अजलट्टाणे गंडीरी उच्छुखण्डम्मि ।

गत्ताडी तह गाणी गवायणी कटुझुणिम्मि गदब्भो ॥ ८२ ॥

गहणं निर्जलस्थानम् । गंडीरी इक्षुखण्डम् । गत्ताडी तथा गाणी गवादनी ।
गत्ताडी गायिकेति गोपालः । गदब्भो कटुध्वनिः ॥ यथा ।

गदब्भसद्वकरहोचिअम्मि गहणम्मि धवल मा वच्च ।

15 तत्थ ण दुव्वागाणी दूरे गंडीरिगत्ताडी ॥ ६७ ॥ [८२]

- L. 1. CGX °काष्ठं GZ लघु° BF °गर्दभः. L. 3. om. A; EY only गकारादिः
G °क्रमेण च स्वर°. L. 4. BF गजो E गड्डी C गदब्भो a v. l. which will not be
noted any more. GZ गज्जे E जवो B गढो G दुग्गे. L. 5. A गढुं BCFGZ गढं
XY गढं cdd. गलियं ACEGXYZ °रियम् A °क्खवलए C om. क्खवलए गणे, 2. hd.
remarks अपूर्णं पद्यं C त्री for गणेत्ती C om. य ABFY य GZ ए X आ. L. 6.
BCF गने C 2. hd. गदब्भो X गंजां C om. from गल्लः to गज्जो incl. 2. hd. remarks
उपरितो लेखः । गंजो गल्लं गड्डी शकटं च BF यवः BF गढो BF गढं CGZ गढं X गढं
शज्जा BFZ गलियं C गलिअ G. गलितां. L. 8. G गज्जच्छ Z गज्जत्थ BF
गड्ढम्मि CGXZ गढं BF गड्डि चक्कं C गट्टिं G °वक्क°. L. 9. BCFX गलियं GZ गणियं
Z गलिओ C भिक्खु BCFX गणियं GZ गलियं. L. 10. G °ट्टाणे Z °ट्टाणे X इच्छु°.
L. 11. E गत्ताणी Y गवाइणी C 1. hd कटुझुणिं E °ज्झुणम्मि X °झुणम्मि. L. 12.
B निर्जलं स्थानं G गंडीरी BF गत्ताणीडी G गवादना. L. 14. BCFX °होचियं GZ
°होचियं B वद्ध F वद्ध Z वच्च. L. 15. C दुव्वा° BF गड्डीरिं C गंडीरी.

१ गंधिअगद्धिअगद्धहसद्वा दुग्गन्धदरिअकुमुएसु ।

गंदीणी चक्खुथगणकीला गंजिल्लगाडिआ विहुर ॥ ८३ ॥

गंधिओ दुर्गन्धः । गद्धिओ गर्वितः । गद्धं कुमुदम् । गंदीणी चक्षुःस्थगनक्रीडा ।
गंजिल्लो तथा गाडिओ विधुरः ॥ यथा ।

गंधिअ गद्धिअ उइए गद्धणाहम्मि कामगंजिल्लो ।

5

भमिअ किमिमाइ गोसे करसि विरहगाडिआइ गंदीणिं ॥ ६८ ॥ [८३]

गड्डुरिगामेणीओ छगलीए गंछओ वरुडे ।

गहणी तह बन्दीए गहरो गिद्धे धणुम्मि गंडीवं ॥ ८४ ॥

गड्डुरी तथा गामेणी छागी । गंछओ वरुडः । गहणी हठहता स्त्री । गहरो गृध्रः ।
गंडीवं धनुः ॥ यथा ।

10

गंछ व्व दलिअ वंसं गहणिं गामेणिअं च ताडन्ति ।

धी गड्डुरिभोअणया पावा गंडीविणो गहरघोरा ॥ ६९ ॥ [८४]

गहिअगवत्ता वंकिअघासा गहिआ य कम्ममाणाए ।

णासाए गंधलया य गडयडी वज्जणिग्घोसे ॥ ८५ ॥

L. 1. A गंधियं or गंचियं BCEFGXYZ गंधियगद्धियं G °कगट्टहं A °सव्वा cdd. °दरियं C 1. hd. °कुसुं. L. 2. G गंधीदीणी A चक्खुवगणं C चक्खुथगं Z चक्खुच्छं G °व्वगणं E °कीला जिल्लां Y गंजेल्लं cdd. °गाडिया (X °गाडिया). L. 3. X गंधिउ X गद्धिउ BF कुडुदां G कुमुदां G गंधिणी. L. 4. X गाडिउ. L. 5. cdd. गंधिय गद्धिय. L. 6. cdd. भमिअ BF किमिमाघ Z °माइं C गरसि cdd. °गडियाइ X गंदीणि. L. 7. C गड्डुरीं ABFGX °णउ AGX गंछउ X वरुडे. L. 8. BCEFGZ वंदीए C गिद्धे. L. 9. X गड्डुरी From णी to व in वरुडः torn off in G. X गंछउ वरुडः C वरुडः BF वरुडः L. 11. BCF च cdd. दलिय BF गहणिं Z गहणं BF गामेणिं यं XZ गामेणिअं Z व X ताडंमि. L. 12. B गडरिं CGZ °भोयणया X °भोयणआ BF पावा In G गहरघोरा is torn off. L. 13. A गहियं गवं BCEFGXYZ गहियं In G from गहियं to °घासा excl torn off. A वंकिअयासा BF वंकिअं CEXYZ वंकिअं C °घोस X °घोसो cdd. गहिया Z °साणाए. L. 14. BF साणाए C गंधलयाए गडयडी BCFY °निग्घो C °सा E °णिघो.

गहिअं वक्रितम् । गवत्तं घासः । गहिआ काम्यमाना स्त्री । अत्र गहिलगगरशब्दौ
ग्रहिलगद्वदशब्दभवौ । गञ्जिओ कल्पपाल इति गाञ्जिकशब्दभवः । गञ्जा हि सुरागृह-
मुच्यते । इति नोक्ताः । गंधलया नासा । गडयडी वज्रनिर्घोषः ॥ यथा ।

मेहम्मि गडयडन्ते अगहिअचित्तं विणा गहिअजुवइं ।

5 सिंधइ गंधलयाए को णु गवत्तं व मालईदामं ॥ ७० ॥ [८५]

गोद्वीरए गणसमो गल्लप्फोडो डमरुअम्मि ।

गहकल्लोलो राहू विवाहगणए गणायमहो ॥ ८६ ॥

गणसमो गोद्वीरतः । गल्लप्फोडो डमरुकः । अत्र । गन्धुत्तमा सुरेति संस्कृतभवः ।
गण्ठिच्छेओ ग्रन्थिच्छेदक इति ग्रन्थिच्छेदशब्दभव इति नोक्तौ । गहकल्लोलो राहुः ।

10 गणायमहो विवाहगणकः ॥ यथा ।

गणसम गल्लप्फोडं मुहेण वाएसि किं गणायमह ।

गहगणविवरीअगइं गहकल्लोलं णया णेसि ॥ ७१ ॥ [८६]

गणणाइआ य चण्डीइ गलत्थलिअं गलत्थिए ।

गयसाउलो विरत्ते गंधपिसाओ अ गन्धिए ॥ ८७ ॥

L. 1. BF गहियं CXZ गहियं From गहिअं to घासः incl illegible in G. BF
om. गवत्तं घासः CX घोषः cdd. गहिया From हिल° to दशब्द torn off in G.
L. 2. X °गर्गर° X गंजिउ BCFX कल्पपालः (C °ल) BF °भव G °भवेः. L. 3.
From च्यते to नोक्ताः incl illegible in G. CXZ नोक्ता Z गंधूलया CX नासा G om.
नासा CX गडयडी X वज्रनिर्घोषः. L. 4. From हम्मि to अग° excl. torn off in
G. cdd. अगहियं G चिणा cdd. गहियं G °जवइं X °जुवइ. L. 5. CX गंधलियाए
X गवत्तं वत्तं C च. L. 6. A गोद्वीरए Y गुद्वीरए BF णसमो E गल्लप्फोडो BFY
डमरुयंमि. L. 7. X गहकल्लो C om. विवाह A नणायं E °महे. L. 8. CGX
गोद्वी° G डमकः X गंधुत्तसा GZ सुग इति. Z संस्कृतसमः L. 9. BF गंठिओछेओ X
°छेउ X °छेदकः X om. शब्द GZ °भवः G गयकल्लोलो X °कल्लोलोलो X राहु. L. 11.
C मुहे X गणायमहं Z गणायमहा. L. 12. cdd. °विवरीयं (X विवरीइ°) C 1. hd. मह°. L. 13. cdd. गणणाइया EZ इ for य, but य superscr. G गल्ल° C गलच्छनियं E
गलत्थं ABEFGXYZ °लियं A गलत्थिए C गलच्छयए BFGYZ° न्धियए. L. 14.
C °फिसाओ AGX °साउ AGYZ य cdd. गंधियए.

गणणाइआ चण्डी । गलत्थलिओ क्षिप्तः । गलत्थिअं इति तु धात्वादेशेषु क्षिपेर्धातोः
सिद्धमित्यनेनार्थनिर्देशः कृतः । गयसाउलो विरक्तः । केचित् गयसाउल्लो विरक्त इत्याहुः ।
तत्र साउल्लो अनुरागो वक्ष्यते । स गतो यस्य स गयसाउल्ल इत्येव सिद्धम् । गंधपि-
साओ गान्धिकः ॥ यथा ।

गणणाइआइ भत्तोसवम्मि ण समागउ त्ति वेसाए ।

5

गयसाउलचित्ताए गंधापिसाओ गलत्थलिओ ॥ ७२ ॥ [८७]

गयणरई मेहे गज्जणसद्धो हरिणवारणरवम्मि ।

गागेज्जं गेज्जं मन्थियम्मि णवपरिणिआइ गागेज्जा ॥ ८८ ॥

गयणरई मेघः । गज्जणसद्धो मृगवारणध्वनिः । गागेज्जं तथा गेज्जं मथितम् । गागेज्जा
नवपरिणीता ॥ यथा ।

10

गागेज्जवावडा गागेज्जा गेज्जारवं मिउं कुणइ ।

गयणरइगज्जिगहिरं गज्जणसद्धं सुणान्तिआ पइणो ॥ ७३ ॥ [८८]

गाहम्मि गाहुली गायरिगोआ गग्गरीए अ ।

गामपहाणे गामणिगामउडग्गामगोहगोहा य ॥ ८९ ॥

L. 1. *add.* गणणाइया B (F1) गलत्थलि उक्षिप्तः C गलच्छलि उक्षिप्तः C 2. *hd.*
°लिओ उक्षिप्तः GX °लिउ BZ गलत्थियमिति CG (F1) गलच्छियमिति X गलत्थलियमिति
BFX क्षिपेः सि°. L. 2. G *om.* कृतः GZ केचिद्भय° X विरक्तः. L. 3.
XZ गयसाउल्लो Z इत्येव C 1 *hd.* गंधपि° GX °साउ. L. 5. *add.* °इयाइ (X °इयाय
Z °इया) C भत्तोसवं C 1. *hd.* मण 2. *hd.* गण C वि for त्ति X वेसाउ. L. 6. GX
°साउ C गलच्छ° GX °लिउ. L. 7. C 1. *hd.* गयणरई X गयणरई A मिहे E °वारण°
GZ °वाहण° G °रचेण A °रयम्मि C °वरंम. L. 8 C गइस्स EX गिज्जं C मंथिय°
ABEFGXYZ मंथिय° ABCFGYZ °णियाइ EX °णीयाइ A गारोज्जा. L. 9. BF
गणरई CGXZ °शब्दो C *om.* from गागेज्जं to मथितं incl; 2. *hd.* remarks अपूर्णेयं
टीका. L. 11. C गेज्जा for गागेज्जा C कुणई. L. 12. C °रई° G °गज्जिय° C
°रहिरं X °गहिरज्जं गज्जणसुद्धं C °सट्ठं GZ सुणंतिआ Z पेयणो. L. 13. AY गाअरि° X
गोयरि° Z गावरि° GZ °गोया A गयरीए C गरीए ACGYZ य. L. 14 GZ गामिणि° C
2. *hd.* गामणी° 1. *hd.* *om.* णि BF °गामउग्गा A °उडगाम° G °ग्गामगोमा (sic) C °गामगोहा
य; C 2. *hd.* °गोहागोहा य Z °गोहगोमा य.

गाहुली कूरजलचरः । गायरी तथा गोआ गर्गरी । गगरीशब्दोऽपि केषांचिद्देश्यः ।
अस्माभिस्तु गर्गरीशब्दभवत्वान्नोक्तः । यदि भवति तदा पर्यायभङ्ग्या दार्शतोऽस्ति ।
गामणी गामउडो गामगोहो गोहो एते चत्वारोऽपि ग्रामप्रधानार्थाः । गोहो भट इत्यन्ये ।
पुरुष इत्येके । गामणिसुअशब्दोऽपि ग्रामप्रधानवाचीत्यन्ये ॥ यथा ।

5 गामणिसुएण केण वि गोहसुआ भग्गगायरी कहइ ।

गामउडगामगोहघरिणीण गाहुलिहयं गोअं ॥ ७४ ॥ [८९]

गामहणगामरोडा गामट्टाणछलगामभोईसु ।

गुंफो कारा गुम्मी इच्छा गुंठी अ णीरंगी ॥ ९० ॥

गामहणं ग्रामस्थानम् । गामरोडो छलेन ग्रामभोक्ता । अन्तर्भेदं कृत्वा यो मायया
10 ग्रामं भुनक्ति । गुंफो गुप्तिः । गुम्मी इच्छा । गुंठी नीरङ्गी ॥ यथा ।

तइआ तं कयगुंठिं गामहणे सुहय गामरोडवहुं ।

उवभुज्जसि गुम्मीए इण्हि लज्जेसि किं गुंफे ॥ ७५ ॥ [९०]

गुंफी अ सयवईए गुलं गुडोलद्धिआ य चुम्बिअए ।

मुत्थसमुत्थम्मि तिणे गुंडं तुरयाहमे गुंठो ॥ ९१ ॥

15 गुंफी शतपदी । गुलं तथा गुडोलद्धिआ चुम्बनम् । गुंडं मुस्तोद्भवं लचकाख्यं
तृणम् । गुंठो अधमहयः ॥ यथा ।

L. 1. X गोयरी GZ गोया BFZ गर्गरीशब्दो CX गर्गरी° G गर्गरीशब्दोऽपि GZ देश्य
एव केषांचित् (Z केषां) C °चित् दे° L. 3. BF गामउरो G गामगाहो BG (F!) om.
गोहो. L. 4. X गामणिसुअं GZ °सुय° L. 5. BF गोअ° C गोहेसुआ GXZ
°सुया C °कायरी BF कहइ. L. 6. G °गोहाहोणीण C गाहुविहं GZ गाहुलियं X गाहुविहय
GZ गोयं. L. 7. A °गामगेडा C °रोडो A गामदु—छल° E गामडाण°. L. 8. E गुंफे
GZ कारी E इथा गुंठीइ णी° XYZ य G स्सीरंगी. L. 9. G गामरोडो. L. 10. BF
गुम्मी C गुंढी BF निरंगी C नारंगी. L. 11. cdd. तइया BF कहगुंठिं G °गुंठि C °बहुं.
L. 13. AGYZ य C गुल G गुंडं C गुडो° B °लट्ठिया F °लट्ठिया G °लट्ठिया EYZ
°ट्ठिया X °लट्ठिय GZ om. य AYZ चुंभियए BFG चुंभियए. L. 14. CY मुच्छस-
मुच्छम्मि G तुच्छ° A °समुच्छम्मि तिणे BF गुद्रं GZ गुंडं A गुंठो or गुंडो. L. 15. B
गुलोडोलट्ठिया F गुलोडोलट्ठिया CGZ °लट्ठिया X °लट्ठिया BCFX गुद्रं FZ गुंडं BCFZ
लचका° X लचकाक्षं. L. 16. BF गुंठो GZ अधमहयः.

गुफिसमाए जीए रत्तो गुंठु व्व गुंडिणिमहीए ।

तीए च्चिअ कुणसु गुलं मज्झ गुडोलद्धिअं मुच्च ॥ ७६ ॥ [११]

मूलोच्छण्णभमिअभासेसुं गुम्मिअगुलुच्छगुत्थंडा ।

गुंजेल्लिअं च गुडदालिअं च पिण्डीकयत्थम्मि ॥ ९२ ॥

गुम्मिअं मूलोत्सन्नम् । गुलुच्छं भ्रमितम् । गुत्थंडो भासपक्षी । अत्र गुलुच्छो गुच्छ 5 इति संस्कृतसमः । तथा । गुंठइ उद्धूलयति । गुमइ भ्रमति । गुंजइ हसति । गुम्मइ मुखति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । गुंजेल्लिअं तथा गुडदालिअं पिण्डी-कृतम् ॥ यथा ।

गुंजेल्लिअणीसासं गुडदालिअहणुकरं च गुत्थंड ।

विरहगुलुच्छं तह गुम्मिअं च उड्डिअ कहेसु मं तस्स ॥ ७७ ॥ [१२] 10

गुत्तण्हाणं पिउजलदणे गुलुगुंछिओ वयन्तरिए ।

गुफगुमिओ सुरही गेंडगेंडुआ य थणवत्थगण्ठीए ॥ ९३ ॥

L. 1. B गुफिं C गुंफीं F गुफीं C गुण च X गुंड व्व BF गुद्धिणिं C गुद्धिणिं GZ गुद्धिणिं X गुद्धिणिं C महाए. L. 2. BCFX तीइ cdd. चिय G गुल X मज्झ गुंडोलद्धियं BF लद्धियं CGZ लद्धियं. L. 3 G मूलच्छन्नं C च्छन्नं Z मूलच्छन्नं ACEGXZ भमियं BFGZ भासेसु cdd. गुम्मियं X गुलुच्छुं BFXXY गुच्छंडा C गुच्छंडा. L. 4. A गुंडे X गुंजे ABCFGYZ छियं E जियं X छिय A व E गुडुं cdd. दालियं A कयत्थम्मि C कयच्छम्मि. L. 5. cdd. गुम्मियं BF च्छण्णं CGXZ च्छन्नं B गुलुच्छं X गुलुक्षं BF गुत्थंडो CX गुच्छंडो BF गुलुछो X गुच्छ. L. 6. C गुम्मइ CX भ्रमयति B गुजइ X गुमाइ. L. 7. BF गुजिल्लियं CXZ छियं G गुंजेल्लियं BCFX दालियं G दालियं Z दालियं. L. 9. BF गुजे cdd. छियं C गुंडं cdd. दालियं G कंरः Z व C गुच्छंड BF om. गुत्थंड. L. 10. BF om. विरह BF गुच्छं C गुलुच्छं G गुलुच्छं Z गुलुच्छं BF गुम्मियं CGXZ गुम्मियं BFGZ उड्डियं C उड्डियं X उड्डिय B काहसु. L. 11. A सुत्तण्हाणं E गुत्तण्हाणं X गुत्तण्हाणं EX गुलुगुं BCF छिउ G लिउ X ठिउ Y ठिओ. L. 12. A गुलुगुंमिउ BCFGYZ गुपं CX मिउ GZ गुंमिउ A गेंड-गेणया BF गेंडगेंडया C गेण्हगेण्हया E गेंडगेंडुआ G गेंडगेंडुआ X गेंडगेंडुआ Y गेंडुआ Z गेंड-गेडुआ GZ om. य C थणवत्थगंठीए E वत्तगंठीए GZ गंथीए.

गुत्तण्हाणं पितृभ्यो जलाञ्जलिदानम् । अत्र गुञ्जहरो रहस्यभेदीति गुह्यहरशब्दभवः ।
तथा । गुल्लइ चाटु करोति । गुंजुल्लइ उल्लसति । गुम्मडइ मुह्यति । एते धात्वादेशेषूक्ता
इति नोक्ताः । गुलुगुंछिअं वृत्यन्तरितम् । उन्नमितार्थं तु उन्नमेरुत्क्षिपेर्वादेशसिद्धम् ।
गुफगुमिअं सुगन्धि । गेंडं तथा गेंडुअं स्तनयोरुपरि वस्त्रग्रन्थिः ॥ यथा ।

5

गुलुगुंछिअ मयगुफगुमिअङ्गो महसि किमगेंडमिमं ।

गुत्तण्हाणकए छुट्टगेंडुआ जाइ जं सरिअमेसा ॥ ७८ ॥ [९३]

गेंडुल्लं गोविल्लं कुप्पासे गेण्हिअं च थणसुत्ते ।

कीलाइ गेंडुई गेज्जलं च गेवेज्जए वणे गोंडं ॥ ९४ ॥

गेंडुल्लं तथा गोविल्लं कञ्चुकः । गेण्हिअं उरःसूत्रम् । गेंडुई कीडा । गेज्जलं त्रैवे-
10 यकम् । गोंडं काननम् ॥ यथा ।

गेंडुगोडे गोरिं सगेज्जलं पुलयफुट्टगोविल्लं ।

उअ ददुं रइतिसिओ गेंडुल्लं गेण्हिअं च अवहरइ ॥ ७९ ॥ [९४]

गोच्छागोंठीगोंडीगोंजीओ मञ्जरीए अ ।

गोलो सक्खी गोल्ला बिम्बी गोली अ मन्थणिआ ॥ ९५ ॥

L. 1. G गुत्तण्हाणं X गुत्ताणं C गुञ्ज (i. e. गुज्ज) BFX om. इति. L. 2. Z गुल्ल BCFX गुंजुल्लइ B °षूक्ताः. L. 3. X नोक्ता G तथा गुलुगुंछि (sic) Z तथा गुलुगुंछियं X °गुंछियंX उन्नमितम् G °पेर्वा आदेशसिद्धा X °पेर्वा आदेश°. L. 4. C गुपगुमियं BFGZ गुपगुमियं X गुपगुमियं Z सुगन्धिः गेण्हं X गेंडं BFXZ गेंडयं C गेण्हयं G गेणुयं CX °गन्धिः. L. 5. X गुलुगुंठियं cdd. °छियगुपगुमियंगो BFGXZ किं अगेंडं C किं आगं Z °गेंडमिम. L. 6. X गुत्तण्हाणकए Z उत्तण्हाणं CX छुट्टगेंडुआ BF छुट्टगेंडुआ G °गेंडु (sic) CX जाय C सं जरियमेसा BFX सरियमेसा Z °मेस. L. 7. BFZ गेंडुल्लं A गेंडल्ल X गोंडुल्ल ABCEFXXY गेण्हियं X व घणुसुत्ते C 1. hd. घण°. L. 8. X कीलाइ BCFZ गेंडुई Y गेंडुई Z व for च Y गेवेज्जए X वामणे for वाणे. L. 9. BCF गेंडुल्लं G गेविल्लं B गोविल्लं X कञ्चुकगेणियं उरसूत्रम् BCF गेण्हियं BCF गेंडुई GZ गेंडुई. L. 10. C त्रैवेयकं X वामनं. L. 11. B गेंडुई C (F1) गेंडुई G °गोडे BFG गोरि X गरि CX संगे° BF संगे° BF पुलपुट्टं G पुलपुट्टं Z पुलइ°. L. 12. CX उअ C ददुं X रयतिं GX °तिसिउ Z °तिसिउ B गोंवुण्ण CXZ गेण्हल्लं F गेंवुण्ण G गेण्हल्लं BCFX गेण्हियं GZ गेंडुयं BF व X अवहचाहरइ. L. 13. G गोच्छागोच्छीगोंडीगोञ्जीवगोञ्जीउ AXZ °जीउ E °गोञ्जीओ Z गोंछा° B °गोंडी° BF °गोञ्जीउ ACXYZ य. L. 14. X सक्खी C गोण्ण Z गोल्ला BFZ बिबी G बिबी E बिबो AEGXYZ य cdd. °णिआ.

गोच्छा गोठी गोंडी गोंजी एते चत्वारो मञ्जरीवाचकाः । गोलो साक्षी । गोल्हा बिम्बी । गोली मन्थनी ॥ यथा ।

गोंडी गण्डे गोच्छा भाले गोंडी उरे थणे गोंजी ।

गोलीसमजलफुसिआउ एत्थ गोल्होढि को गोलो ॥ ८० ॥ [९५]

गोवी बाला गोसं गोसगं गोवरं करीसम्मि ।

5

गोमद्दा गोअग्गा रच्छाए गो रं च गोविट्ठा ॥ ९६ ॥

गोवी बाला । गोसं प्रभातम् । गोसर्गशब्दो यदि संस्कृते रूढस्तदा तद्भवो गोसग-
शब्दः । अन्यथा तु देशी । पर्यायमङ्गत्वा त्विहोपात्तः । गोवरं करीषम् । गोमद्दा तथा
गोअग्गा रत्था । गोहुरं गोविष्टा ॥ यथा ।

गोवरगोहुरकज्जे गोअगं गोवि मा भमसु गोसे ।

10

विप्पिज्जसि जं तस्सिं केण वि गोमद्दवसहेण ॥ ८१ ॥ [९६]

गोंदीणं सिहिपित्ते गोणिको गोसमूहम्मि ।

पवयणजडेसु गोच्चयगोसण्णा गोविओ अजंपिरए ॥ ९७ ॥

गोंदीणं मयूरपित्तम् । गोणिको गोसमूहः । गोच्चओ प्राजनदण्डः । गोसण्णो
मूर्खः । गोविओ अजल्पाकः ॥ यथा ।

15

गोसण्ण गोविअमिमं गोणिकं गोच्चएण किं हणसि ।

मोरं कडक्खमाणिं गोंदीणपिअं णिवारसु बिडालिं ॥ ८२ ॥ [९७]

L. 1. C गोच्छा G गोष्ठी गोण्डी BF om. गोंजी XZ चत्वारोपि. L. 2. BF विवी
G विवी X विवी । गोलो BF मंथनी G मथनी. L. 3. G गोण्डी B गेंडे Z गोंछा X भाला
CX गोण्डी Cओरे CX वणे BFG गोजी. L. 4. BFGXZ °सियाउ C °सियाओ BFX
इत्थ C इच्छा GZ एत्थ C कोल्हाहि X कोल्होहि GZ °ट्टि. L. 5. ABCFGXZ वाला A
गोव्वरं BF गोच्चरं E गुव्वरं GXZ गोव्वरं Y गोव्वरं. L. 6. C गोमद्दो E गोमुद्दा BFGYZ
रत्थाए C गोहुरं. L. 7. cdd. वाला C तद्भवो. L. 8. CG गोसर्गशब्दः CZ गोव्वरं G
°व्व° or °च्च° X गोच्चरं C om. गोमद्दा तथा. L. 9. X रत्था GXZ °विष्टा X has गोहुरं
गोविष्टा । यथा twice. L. 10. GZ गोव्वरं C °कड्ढो. L. 11. G ठिप्पि°. L. 12.
CXZ गोदीणं A °दीणं C सहि° EX °पत्ते. L. 13. C गोव्वय om. गोसण्ण XZ गोव्वय°
GZ °गोसन्ना AGXZ गोविउ G य जंपिरए Z अजंपिरए. L. 14. BCF गोदीणं X
मयूरपित्तं गोंदीणं BF (G1) Z गोव्वओ X गोव्वउ G °उ GZ गोसन्ना. L. 15. X गोविउ.
L. 16. GZ गोसन्ना cdd. गोविअमिमं CGZ गोव्वएण but in C व्व is corrected from
च्च X गोव्वए. L. 17. BF मोरं G मोर BF कडक्खमाणिं C कडक्खडमितं X कडक्खडमितं cdd.
गोदीणपिअं (X गोंदीणं) Z णिवारसु cdd. बिडालिं.

गोअंटा गोचरणेसु गोअला दुद्धविक्रयणी ।

गोआलिआउ पाउसकीडा गोरंफिडी गोहा ॥ १८ ॥

गोअंटा गोचरणाः । गोअंटो स्थलशृङ्गाट इत्यन्ये । गोअंटगोखुरल्लशब्दौ वृद्धत्व-
वाचकाविति तु प्रज्ञाप्रमादः । गोअला दुग्धविक्रयकर्त्री । अत्र गोइलो गोमानिति
5 मतोरिल्लादेशसिद्धम् । तथा गोमुहं उपलेपनमिति गोमुखशब्दभवत्वान्नोक्तम् । यदाह ॥
गोमुखमुपलेपनेऽपि स्यात् ॥ इति (हलायुधः ९, ११) । गोआलिआ प्रावृषि कीट-
विशेषः । गोरंफिडी गोधा ॥ यथा ।

रेल्लिअ गोअंटपयं गोआलिपिण घणम्मि वरिसन्ते ।

गंतीसु गोअलासुं गोरंफिडि मा कुणासणिणिवायं ॥ ८३ ॥ [१८]

10

॥ अथानेकार्थाः ॥

घुम्मिअमुए गयं वणतलारबालमिगण्हाविए गंडो ।

गत्तं ईसापङ्केसु इच्छरयणीसु गंधोल्ली ॥ १९ ॥

गयं घूर्णितं मृतं च । गंडो वनं दाण्डपाशिको लघुमुग्गे, नापितश्चेति चतुरर्थः ।
समाहारत्वादेकवचनम् । गत्तं ईषा पङ्कश्च । गंधोल्ली इच्छा रजनी च ॥ [१९]

L. 1. C गोअंटा X गोअंटा BF (A!) गोवरं GZ गोइला A दुडुं C दुडुं C 2. hd. दुडुं C विक्रयणी. L. 2. BF गोअलिं C गोआलीं GYZ गोवां *add.* याउ G पाउ-
कंसकीला Z कीला C गारंफिडी C 2. hd. गोरं G गोधा. L. 3. G गोयंटा G स्थूल-
शृंगाट CX गाटः C गोक्षुरल्लं C वृद्धत्व. L. 4 X *om.* तु C *om.* प्रज्ञा Z गोयला
BFGX कर्त्री C 1. hd. कत्तण 2. hd. कर्त्ता Z वाची for कर्त्री. L. 5. X मनो-
रिल्लां C लोदे C गोमुहमुपं BF नमिति तु G भवत्वात् G नो *om.* यदाह. L. 6.
BFGXZ स्यादिति In G गोआलिआ प्रा *torn off.* CXZ गोवां BCFX लिया.
L. 7. X विशेषाः G गोधरंफिडां Z गोरंफिडी. L. 8. BFZ रेल्लिय CX रेल्लिय G
गोअंटं GZ गोवां C मूणमि संतो. L. 9. CX गोत्तीसु GZ सुं C *margin adds*
य CGXZ गोयलासुं BF गोरं मा कुणाइसं (इ = s) C मक्कणासं G फिणि Z वाअं
From वायं to मुए l. 11 *torn off in G.* L. 11. BCFXZ घुम्मियं C 1. hd.
सुए A चणं ABCFGZ वालं A मितं BF विओ. L. 12. C गोत्तं A गत्त BF
पंके E इत्थं E गंधुल्ली G गंधोल्ली X गंधोली L. 13. From णित to वनं *excl torn*
off in G. CX च मृतं च C दाण्डपाशिका G मृगः From नां to हारं l. 14. *torn off*
in G. L. 14. BF गत्तं X गंधोली.

गंधेल्ली छायासरहासु गहवई अ गामिअससीसु ।

गंजोल्लिअमुद्धुसिअं हासट्टाणे अ अङ्गमालिद्धं ॥ १०० ॥

गंधेल्ली छाया मधुमक्षिका च । गहवई ग्रामीणः शशी च । ग्रहपतित्वमादित्य एव
रूढं न शशिनीति नायं ग्रहपतिशब्दसमुद्भवः । गंजोल्लिअं रोमाञ्चितं तथा हास्यस्थाने
ऽङ्गस्पर्शो यत् गिलिगिलाविअं इति लोके रूढमिति व्यर्थम् ॥ [१००]

5

बिन्दुअहमेसु गुंपागुंदागुंछाउ दाढिआए वि ।

गुत्ती बन्धणइच्छावयणलयामउलिमालासु ॥ १०१ ॥

गुंपा तथा गुंदा बिन्दावधमे चेति प्रत्येकं द्वयार्था । गुंछा तु बिन्दुधमयो-
रुत्तरोष्ठश्मश्रुणि चेति त्रयार्था । गुत्ती बन्धनमिच्छा वचनं लता शिरोमालयं चेति
पञ्चार्था ॥ [१०१]

10

सेज्जाए संमूढम्मि गोविए तह य गुप्पंतं ।

गुमिलं मूढे गहणे पक्खलिआवुण्णएसुं च ॥ १०२ ॥

गुप्पंतं शयनीयं संमूढं गोपितं चेति त्रयर्थम् । गुमिलं मूढं गहनं प्रसृतम्पूर्णं
चेति चतुर्थम् ॥ [१०२]

L. 1. BFY गंधिल्ली C छासरं Y °सरघासु AEGXYZ य cdd. गामियं (Y गांवियं)
Z °सीसुं. L. 2. GZ गंधो° cdd. °ल्लियमु° C °मुद्धु° cdd. °सियं Z हासट्टाणे CXYZ य
In G अङ्गमालिद्धं is torn off. C 1. hd. °लिद्धं 2. hd. °लिद्धं. L. 3. GZ °पतिमा°. B °मादित्ये.
L. 4. G रूढः न शशीति BCFX °ल्लियं L. 5. BCFX अंगं X °स्पर्शं GZ यद्विलि° BFG °वियमिति CXZ °विअमिति X लोकरूढ° C द्वयार्थाः. L. 6.
BCFG बिंदु° G om. गुंपा° Y गुंफा° Z om. गुंदा BFZ °गुंछाओ C °गुंछाओ E °गुंछाउ X गुंफागुंछाउ cdd. दाढियाए. L. 7. C गुत्ता G वंधण° X °इत्थीव°
L. 8. BX गुंफा Z गुपा BFG बिंदाव° C °दाववधमेति XZ वेति CX प्रत्येकं द्वावपि द्वयार्थाः
C 2. hd. बिंदो अघमश्च प्र° द्वावपि द्वयार्थौ Z द्वयार्थाः B बिंदुधमं C बिंदुधमयोरुत्तरोष्ठश्मश्रुणि
G बिंदुधमयोरुत्तरैः श्म° X बिंदुधमयोरुत्तरोष्ठश्मश्रुणि. L. 9. XZ त्रयार्थाः BFG वंधन° C
वचनलता. L. 10. BX पंचार्थाः. L. 11. BF सेज्जाए CGZ सज्जाए G समू° BF
om. य In C from गुप्पंतं to च l. 2. twice. L. 12. A मूढ cdd. पक्खलिया°
AX °वुण्ण° CGZ °वुण्ण° E °चण्ण° C 1. hd. °एसं च. L. 13. BF सन्मूढं X त्रयार्थाः
C 1. hd. मंगुलि corr 2. hd. X प्रसवलित° B °लितं मापूणं.

बुसिआविलोडिण्मुं कण्डुअथवएसु तह गुलिआ ।

संचलिअखलिअविहडिअपूरिअ मूढेसु गुम्मइओ ॥ १०३ ॥

गुलिआ बुसिका विलोडितं कन्दुकः स्तवकश्चेति चतुर्थी । गुम्मइओ संचलितः
स्खलितो विघटितः पूरितो मूढश्चेति पञ्चार्थः ॥ [१०३]

5 पङ्कजवेसुं गेडुं गोगोदाणइसहामु गोला य ।

सीअक्खिग्गीवासुं गोरा गोणो अ सक्खिउसहेसु ॥ १०४ ॥

गेडुं पङ्को यवश्च । गोला गौर्गोदावरी सामान्येन नदी सखी चेति चतुर्थी । गोरा
लाङ्गलपद्धतिश्चक्षुर्धीवा चेति त्र्यर्था । गोणो साक्षी वृषभश्च । अत्र गोलाशब्दः संस्कृत-
समोऽपि कवीनां नातिप्रसिद्ध इत्युपात्तः । गोणशब्दस्तु गवि शब्दानुशासने साधितोऽपि
10 गोणादिप्रपञ्चत्वादस्य प्रबन्धस्येहोपात्तः ॥ [१०४]

॥ अथ घादयः ॥

घण्णा उरत्थले घल्लो अणुरत्ते घरे घंघो ।

घडिघडिअघडा गोढी घरगोलीए घरोली अ ॥ १०५ ॥

घण्णो उरः । घण्णो रक्त इत्यन्ये । घल्लो अनुरक्तः । घंघो गृहम् । घडी तथा
15 घडिअघडा गोष्ठी । घरोली गृहगोलिका ॥ यथा ।

L. 1. AEX बुसिया° BFGYZ बुसिया° C 1. hd. तुसिया° 2. hd. चुसिया° BF
°विलोडिण्मुं A कंदुअ° BFY कंदुअ° C कंडुय° GZ कंडुय° ABCFGXYZ गुलिया.
L. 2. ABFZ संचलिय° E सवलिअ° GY संवलिय° C °स्खलिअ° ABCFGYZ °स्खलिय°
GZ °विहलिय° ARFY °डिय° ARFGXYZ °पुरिय° C गुंमइओ E °ईओ AG °इउ
X ईउ. L. 3. BCFXZ गुलिया G गुलिका BFGXZ बुसिका C चुसिका C कण्डुक
GX कंदुक BFG स्तव° X स्तवु° G चतुर्थ° X °रर्थाः Z °रर्थाः GX गुम्मइउ G संवलितः X
संचालितः L. 4. BF om. स्खलितो C खलितो XZ पंचार्थाः. L. 5. A पङ्क° X
जवेसु° BFY गेडं C गेडुं Y गोगोयाण°. L. 6. G सीय° Z सिय° AGYZ य BFZ
सक्खिओस°. L. 7. BF गेडं C गेडुं CX जवश्च C गोला X om. चेति C चतुर्थार्थाः
X चतुर्थार्थाः BF गोला. L. 8. GZ °पद्धतिः चक्षु° B °क्षुधीवा X °क्षुधीवाश्चेति C
2. hd. त्र्यर्थाः Z गोणी GZ वृषभश्चेति. L. 9. X इत्युपात्तः. L. 10. Z °दस्याप्रबंध°
L. 11. A om. अथ घादयः EX अथ घादिः. L. 12. C 1. hd. घणो A उरछले C
गढमो G घरे घं (sic) X om. घरे; घं for घंघो. L. 13. G घडि° cdd. °घडिय° C °घड
गोडी E गोडी G गोढी ABCFGYZ य. L. 14. C 2. hd. adds स्थलं after उरः
X adds स्थलः G घण्णा C घणो. L. 15. G घडीय तथा घडा BCFXZ घडिय° BF
गोढी CGX गोष्ठी CGZ गृहगोलिका X °शोधिका.

घल्लस्त घंघवइणो घण्णे लग्गाइ कह घडीरुइणो ।

घडिअघडा णीसङ्का भमइ जमत्ता घरोलि व्व ॥ ८४ ॥ [१०५]

घरभोअणे घरोलं सधम्मिणीए घरिल्ली अ ।

घंघोरो हिण्डणए घम्मोई गण्डुअतिणम्मि ॥ १०६ ॥

घरोलं गृहभोजनभेदः । घरिल्ली पत्नी । घंघोरो भ्रमणशीलः । घम्मोई गण्डुत्संज्ञं ५
तृणम् ॥ यथा ।

सह तीए हिण्ड तुमं घम्मोईसदलाइ घंघोर ।

भुंजिहिसि घरोले पुण सुरसे दिण्णे घरिल्लीए ॥ ८५ ॥ [१०६]

जहणत्थवत्थभेए घग्घरमादरिसयम्मि घरयंदो ।

घणवाही इन्दे घरघंटो चडए अ सउलिआ घारी ॥ १०७ ॥ 10

घघरं जघनस्थवस्त्रभेदः । घरयंदो आदर्शः । घणवाही इन्द्रः । घरघंटो चटकः ।
घारी शकुनिकाख्यः पक्षी ॥ यथा ।

घणवाहिधणमणहरे काले घरघंटघारिसंघरणे ।

सयलकलाघरयंदो को जं सिढिलन्तघग्घरा सरसि ॥ ८६ ॥ [१०७]

पायारम्मि अ घारो घारंतो घेवरे चेअ ।

15

गाणम्मि घायणो भच्छिए विअं खुज्जए विट्ठो ॥ १०८ ॥

- L. 1. BF घघल्लस्त C घंल्लस्त G घडीरुणो. L. 2. *add.* घडिय GZ जमत्ता G च.
L. 3. CEGXYZ °भोयणे ABCFGYZ य. L. 4. C घंघोरो A गंडुअ° CYZ
गंडुय° G गंडय° X °तणंमि. L. 5. X घघो After घम्मोई B repeats the words
from गण्डुअ° l. 4. to घम्मोई l. 7. and for the second time reads घम्मोई BF
गंडुत्संज्ञं CXZ गंडुत्संज्ञं. L. 7. B घम्मोई° BF °सदलाइ BF घंघोर CXZ घंघोर G
यघोर. L. 8. BF भुजिहिसि C भुंजि° BCFX सुरासदिण्णे B घरिल्ली य. L. 9.
C 1. hd. जहणच्छ° C °वच्छभेदे C 1. hd. घरमा° 2. hd. corr. घग्घरा° G
°रिसियम्मि CEGZ घरइंदो Y घरअंदो. L. 10. BFX वटए C चलिए Z वडए RF *om.*
अ AGYZ य *add.* °लिया. L. 11. C 2. hd. Z घरइंदो G घरअंदो X घनवाही X
घरघरघंटो. L. 12. C शकुनीकाख्यः. L. 13. BF °धणमहरे C कोले. L. 14.
XZ °घरइंदो C सिढिलंत°. L. 15. C पायारम्मि ABFGYZ य Z घोरो A घारंचो E घेचरे
C 2. hd. घुयऊरे वेआ ABFX चेय GYZ चेव. L. 16. C गाणम्मि EX गाणयम्मि C
घायलो EX घायरो BFYZ भत्थिए ABF विअं CEXY विअं BF खुज्जए X खुज्जए
AGZ विट्ठो.

धारो प्राकारः । धारंतो धृतपूरः । धायणो गायनः । धिअं भर्त्सितम् । धिट्टो कुब्जः ॥ यथा ।

धारंते भिक्खन्तो गेहदुवारे धिओ परिअणेण ।

ओ धिट्ठघायणो धिट्ठयाइ धारम्मि आरुहइ ॥ ८७ ॥

5

अत्र । धिसइ ग्रसते । इति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [१०८]

भेके घुग्घरिघुरुघुरिणो घुत्तिअघुसिणिआ गविट्ठम्मि ।

घुंघुरुडो उक्केरे घुग्घुस्सुसयं ससङ्कभणिअम्मि ॥ १०९ ॥

घुग्घुरी तथा घुरुघुरी मण्डूकः । घुत्तिअं तथा घुसिणिअं गवेषितम् । घुंघुरुडो उत्करः । घुग्घुस्सुसयं साशङ्कभणितम् ॥ यथा ।

10

पसरिअघुग्घुरिघुरुघुरिणिरवे सा घुत्तिएह घुंघुरुडे ।

ता घुसिणसु दूइ तुमं इअ घुग्घुस्सुसइओ चवइ को वि ॥ ८८ ॥

अत्र घुसिणं कुङ्कुममिति घुसृणशब्दभवम् । तथा । घुद्धइ पिबति । घुलइ घुम्मइ घृणते । घुसलइ मघ्नाति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [१०९]

ःण्णोवअण्णिआए घुणघुणिआ घुसिरसारमवण्हाणे ।

15

घुट्ठघुणिअं गिरिगडे घुग्घुच्छणयं च खेअम्मि ॥ ११० ॥

L. 1. BFZ घोरो G धारा BCF धाअणो X धायरो गायन *add.* धियं G घट्टो Z घिट्टो.
L. 3. G धारते C 1. hd. GX धिउ *add.* परिअणेण. L. 4. *add.* उ X धिट्ठघणो
Z घिट्ठं C °घाघणो BF °घाअणो BF धिट्ठं C घिट्ठं B धरंमि. L. 5. C यस इति
GXZ घसत इति. L. 6. Z भूके A घुग्घरि° BF घुग्घुरिघुरिणो GZ °घुरिघुरिणो *add.*
घुत्तिअं C *om.* from घुसिणिआ to घुसिणिअं *excl.* 1. 8. ABFGXXYZ °णिया G
गविट्ठम्मि. L. 7. EX घुघु° Y घुंघुरुडो X °स्सुसयं EX ससंकु° BFGYZ °भणियम्मि.
L. 8. BFGXZ घुत्तिअं *add.* घुसिणियं. L. 9. BFG घुग्घुस्सुसं X घुग्घुस्सुसं
CX घुघु°. L. 10. CGZ पसरियं BFX पसरियं GZ °घुरिघुरिणि° GZ *om.* सा CX
घुत्तिअति (X °वि°) मिरघुंघुरुडे BF घुंघुरुडो GZ घुंघुरुणे. L. 11. C तो BF घुसिणि
सु Z दूइ G तुमं *add.* इय X घुग्घुसं Z घुग्घुस्सं BFGXZ °सइउ BFG ववइ CXZ ववई.
L. 12. X कुकुममिति C °शब्दसंभवं BF विचति G पिबति C घुम्मई. L. 13. C
घुसलई BF सघ्नाति G मघ्नाति X नोक्ता. L. 14. CGZ °कण्णि° *add.* °याए AGZ घणुघु°
Y घणघु° ABCFGXXYZ °णिया GZ घुसिण°. L. 15. GZ घुट्ठं C °घुणियं ABFG
XYZ °घुणियं E °णिय Z गिरि° GZ °गंढे EX घुघु° G °णय X °च्छयं Z °स्थणयं BCF व
EGYZ खेअम्मि.

घुणघुणिआ कर्णोपकर्णिका । घुसिरसारं अवस्नानम् । मसूरादीनां पिष्टम् । घुट्ट-
घुणिअं गिरेर्गडम् । पृथुशिला । घुगघुच्छणयं खेदः ॥ यथा ।

तुह आगमघुणघुणिअं सोउं चइऊण घुसिरसाराइं ।

घुट्टघुणिएसु घुगघुच्छणेण वच्चन्ति रिउवहुआ ॥ ८९ ॥

अत्र घूओ उलूक इति घूकशब्दभवः ॥ [११०]

5

घोरी सलहविसेसे घोसाली सरयवल्लिभेअम्मि ।

घट्टो कुसुम्भरत्ते सरिआतूहम्मि वंसे अ ॥ १११ ॥

घोरी शलभविशेषः । अत्र घोडो अश्व इति घोडशब्दभवः । घोसाली रारदुद्धवो
वल्लिभेदः ॥ यथा ।

सिरिकुमरवाल णरवइ तुह तुरया घोरिणो व्व अगणिज्जा ।

10

कवलन्ति वेरिपत्थिवबलाइ घोसालिआदलाइं व ॥ ९० ॥

अत्र । घोलइ घूर्णते । इति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

घट्टो कुसुम्भरक्तं वल्लं नदीतीर्थं वेणुश्चेति त्र्यर्थः ॥ [१११]

- L. 1. GZ घुणघुणि *cdil.* °णिआ GZ घुसिण° BFGXZ °सारमवस्नानं X मसूरादीनां.
L. 2. B °घुणिय CG (F!) XZ °घुणियं († गिरेर्मडं Z गिरेर्गडं B °सिला G घुगघुच्छणियं.
L. 3. G °घुणघुणिय Z °घुणघुणि X *om.* घुण BCFXZ °णियं C वइऊण Z घुसिण°.
L. 4. G घुट्टघुणएसु X °घुणिएसु X °च्छलेण CGXZ °वहुआ. L. 5. C घुओ
GX घूउ BX उलूकः G घुक्° L. 6. EGYZ °भेयम्मि EXY insert here अथाग्ने-
कार्थाः. L. 7. A घट्टो B कुसुम्भ° ABCFGXYZ सरिया° A °विहम्मि C °तहम्मि X
°तहम्मि Z वंसे ABFGYZ य. L. 8. CXZ शलभपक्षिविशेषः X घोडा X °शब्दभवा.
L. 9. B सरदु°. L. 10. X *om.* तिरि GZ नरवइ CG कुह XZ तुरिया BF
घोरिण GZ घोरिणा BCF (G!) च B अगणिज्जा. L. 11. Z कवलन्ति BF °पच्छिवबलाइ
C °पच्छिव° G °बलाइं Z °बलाइं BCFXZ घोसालिया° G घासापलिया° CX च. L. 12.
BFZ पूर्णत C घूर्णत G घूर्णुत. L. 14. B कुसुम्भ°.

घम्मोडी मज्झणहे मसए गामणितिणे चेअ ।

घोरो णासिअग्निद्धेसु घोलिअं सिलयले हठकए अ ॥ ११२ ॥

घम्मोडी मध्याह्णे मशको ग्रामणीसंज्ञं तृणं चेति त्र्यर्था । अत्र घत्तइ क्षिपति
गवेषयति चेति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । घोरो नाशितो गृध्रपक्षी च । घोलिअं
5 शिलातलं हठकृतं च ॥ [११२]

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायां द्वितीयो वर्गः ॥

L. 1. A मज्जणे EG मज्झणणे C मइझणहे (i. e. = मज्ज^०) X मसिए CGZ गामिणि^०
AY चेय BF वेय C चेव Z वेअ. L. 2. E घोरा *cdd.* णासिय^० (Y नासिय^०) C
°ग्निद्धेसु G °ग्निद्धेसु ABEFGXYZ घोलियं C घोलियं C सिलयलि G हठकथे ACGYZ य X
adds इति द्वितीयो वर्गः ॥ L. 3. BCFX मध्याह्णः G मध्याह्णे C शमको X °संज्ञं णंतु
CGXZ त्र्यथाः C क्षपति. L. 4. C °देशेषूक्त इति BF °षूक्तं इति BF घोरं BF नाशिता
G नाशितो *cdd.* घोलियं. L. 5. G घ for च CXZ *add.* उभय २७२. L. 6. BCFGXZ
read : इत्याचार्यश्रीहेमचंद्रविरचितायां स्वोपज्ञदेशीशब्दसंग्रहवृत्तौ द्वितीयो वर्गः । ग्रंथा (G ग्रथ Z ग्रंथ)
२६० (C २६० ग्रंथाग्रं X ग्रंथाग्रं २६०) श्री (*om.* CGXZ) । E only has ॥ इति द्वितीयो
वर्गः ॥ Y ॥ द्वितीयो वर्गः ॥

॥ अथ चादिः ॥

चत्तो तक्क चंगं चारुं चडचोडिआउ सिहा ।

चट्ट अ दारुहत्थे चंभो चासो अ सीरसीमन्ते ॥ १ ॥

चत्तो तर्कुः । चंगं चारु । चडो तथा चोड्डी शिखा । चट्टू दारुहस्तः । चंभो तथा चासो हलस्फाटितभूमिरेखा ॥ यथा ।

5

रे चंगचोडिअ चडं तोडिस्सं चट्टुएण य हणिस्सं ।

चासकखमं घडकुसिं ण हु चंभं करइ चत्तमित्तकुसी ॥ १ ॥ [१]

चत्थरिचहुट्टचंडिका हासणिमगरोसेसु ।

चंदिलचउक्कचक्कोडा णाविअचच्चरग्गिभेएसु ॥ २ ॥

चत्थरी हासः । चहुट्टं निमग्नम् । चंडिको रोषः । चंदिलो नापितः । चण्डिल 10 इति तु संस्कृतसमम् । चउक्कं चत्वरम् । चक्कोडा अग्निभेदः ॥ यथा ।

तीइ विरहचक्कोडाजलिओ सो चंदिलो सहि इआणि ।

हियअचउक्के चत्थरिचहुट्टणक्खो वि कुणइ चंडिकं ॥ २ ॥

चत्थरिचउक्कशब्दौ येषां संस्कृतेऽपि संमतौ तन्मते चत्थरिचउक्कशब्दौ न देश्यौ ॥ [२]

पीणच्छिण्णविगाणेसुं चंडिलचंडिअचवेणा ।

15

जुअकरपुडे चवेडी तजा चक्कप्पा चुडुप्पा य ॥ ३ ॥

L. 1. *om.* A; BCFGXZ ॥ अथ चकारादिः ॥ Some of the Mss. constantly confound च and व in the beginning of the words. This *v. l.* will not be noted in this *varga*. L. 2. AX तक्कु E चक्कु E चंगं ACGX चारु Z चारु BF चडवोडियाउ E °ट्रियाउ C °ट्रियाओ AXYZ °याउ. L. 3. C चट्ट (sic) EX चट्ट AEGXYZ य E दारुहत्थ BF °हत्थे X दारुहत्थे Z दारुहत्थो A चंभो AGYZ य C °सीमन्तो. L. 4. G तर्कुः X तर्कः Z तर्कुः C चट्ट. L. 5. CX हलपाटितं L. 6. *add.* °ट्रिय BF तोडिस्सं G °डिस्स C चट्टुएण FZ चट्टुएण G चट्टुएण. L. 7. GZ घरकुडिं *add.* न. L. 8. B वच्छरिं CF चच्छरिं X °चंडिक A हागणिं Z °णिमगं C °गसरोसेसु. L. 9. C °चक्कोडा Z °चक्कोडा C 1. *hd.* णोवियं ABFGYZ णावियं A णावियचच्चग्गिभेएसु. L. 10. B वच्छरी CF चच्छरी B वउट्टं X चहुट्टे BFX चंडिको चंडो रोषः BF चंडिलो नापिः. L. 11. C चच्चरं X *om.* from अग्निभेदः to °चक्कोडा in l. 12. L. 12. CGZ तीए G °जलिउं X °जलिउं GZ *om.* सो GZ चंडिलो *add.* इयाणि. L. 13. BCFX हिययं C चच्छग्गिं GZ °णक्के इ C कुणइ. L. 14. C चसुरिं BCF चच्छरिं X चत्तरिं BF °वत्तुक्कं X येणं. L. 16. BF °छिणं GZ °च्छिन्नं E °विगारंछुं G °णेसु सद्वा चंडिलं X °णेसु Z चंडिलं E चण्डिलचिण्डियं ABFGXYZ °चंडियं. L. 17. BF जुअपुडे EGYZ जुवं C चवेडा X चवेडी EX तथा G थक्कप्पां BF यं From चुडुप्पा to पीनः page 130 l. 1. illegible in G.

चंडिलो पीनः । चंडिओ कृत्तः । चवेणं वचनीयम् । चवेडी श्लिष्टं करसंपुटम् । चवेडी संपुटमित्यन्ये । चकप्पा तथा चुडुप्पा त्वक् । चुडुप्पं त्वग्विदलनमित्यन्ये ॥ यथा ।

चंडिअचकप्पवसणा चुडुप्पकन्दासणाहुअचवेणा ।

रिउणो अचंडिला तुह कुणन्ति भिल्लाण वि चवेडिं ॥ ३ ॥ [३]

5 चच्चिकचित्तला मण्डिअम्मि कुमुअम्मि चंदोज्जं ।

चक्खुडुणं च पेक्खणए चंचप्परमसच्चम्मि ॥ ४ ॥

चच्चिकं तथा चित्तलं मण्डितम् । चित्तलं रमणीयमित्यन्ये । चंदोज्जं कुमुदम् । स्वार्थे के चंदोज्जयं । अत्र चन्दिमा चन्द्रिका । चवला विद्युत् । इति चन्द्रिकाचपलाशब्दभवौ । चवइ कथयति । चयइ शक्नोति । चज्जइ पश्यति । चच्छइ तक्ष्णोति । 10 इत्यादयो धात्वादेशेषूक्ता इति नोकाः । चक्खुडुणं प्रेक्षणीयम् । चंचप्परं असत्यम् ॥ यथा ।

चंचप्परं ण भणिमो कुणेसि चक्खुडुणे कडक्खेहिं ।

चंदुज्जयचच्चिका दिसाउ मयणाहिचित्तलकवोले ॥ ४ ॥ [४]

मोरम्मि चंदइल्लो चउक्करो कत्तिकेअम्मि ।

15 चडिआरो आडोवे अहिभेए चक्कुलंडा य ॥ ५ ॥

L. 1 Z चंडिल्लो X चंडिउ C क्षत्तः X क्षप्तः BF ववेणं X चवेण C चवनीयं X वचनीं BF ववेडं From वेडी to 'संपुटम् excl. torn off in G. BF 'संपुड. L. 2. BF चुडुप्पां X चुडुक्का C चुडुप्प C 1. hd. त्वाक् C चुडुक्के G त्वाग्निदलं G मित्यन्ये । यथा is illegible. L. 3. In G चंडिअ° is illegible. BCFXZ चंडिय C चंडियक्कण° BCFX 'हुय° चेवेणा illegible in G. L. 4. From रिउणो to कु torn off in G. B रिऊणो X भिल्लाणि G चवेडि. L. 5. BF थव्विक्कचित्तला E मडि° ABCFGYZ मंडियम्मि GXYZ कुमुयम्मि. L. 6. EG चक्खुडुणं C चक्खुडुणं Z चक्खुडुणं X 'डुणयं BFZ व BF पिक्खणए A चच्च° Z वंच°. L. 7. B चच्चिकं From मण्डितं to त्यन्ये torn off in G. L. 8. cdd. विद्युदिति. L. 9. From चज्जइ to च्छइ torn off in G XZ चत्थइ GZ तक्ष्णोतीत्यादयो. L. 10. B 'पूकाः G नोकाः X नोका BF ववखुंडणं G 'ट्टणं (!) BXZ 'परमसत्तयं C चप्परमसत्तयं. L. 11. Z om. यथा. L. 12. C 1. hd. चंचप्परं G चच्च° CX न G भणिमो C कुणसि C कडक्खेहिं. L. 13. Z 'चच्चिका C दिसाओ BF 'लववोले Z 'कवोले. L. 14. EY कत्तिकेयम्मि ABCFGXZ 'केयम्मि. L. 15. ABCFGXYZ 'यारो G चक्कुलुंडा X चक्कुलुंडा Z चक्कुलुंडा C या.

चंदइल्लो मयूरः । चउकरो कार्तिकेयः । चडिआरो आटोपः । चकुलंडा सर्प-
विशेषः ॥ यथा ।

गणवइगज्जिअणच्चन्तचउकरचंदइल्लसदेहिं ।

तट्टगलचकुलंडो णच्चइ रुद्धो सचडिआरं ॥ ५ ॥ [५]

णामम्मि चरुल्लेवं चक्खडिअं जीविअव्वम्मि ।

5

चंदट्टिआ य खवए उम्मीए चक्कणाहयं चेअ ॥ ६ ॥

चरुल्लेवं नाम । चक्खडिअं जीवितव्यम् । चंदट्टिआ भुजशिखरम् । स्तवक इत्यन्ये ।
यदाहुः ॥ स्तवकश्चंदट्टिआसंज्ञः ॥ इति । अत्र । चञ्चरीओ भ्रमरः । चंदसाला जालकृता
गृहोपरि कुटिका । इति चञ्चरीकचन्द्रशालाशब्दभवौ । चञ्चुप्पइ अर्पयति । चमढइ
भुङ्क्ते । चक्कमइ भ्रमति । इत्यादयो धात्वादेशेषूक्ता इति नोच्यन्ते । चक्कणाहयं 10
ऊर्मिः ॥ यथा ।

णीसासचक्कणाहयताविअचंदट्टिआइ तुह विरहे ।

कण्ठम्मि तीइ वट्टइ चक्खडिअं तुह तहा चरुल्लेवं ॥ ६ ॥ [६]

हालम्मि चउरचिंधो णारङ्गफलम्मि चक्कणभयं च ।

चंदवडाया अद्धावरिअङ्गी चक्खुरक्खणी लज्जा ॥ ७ ॥

15

चउरचिंधो सातवाहनः । चक्कणभयं नारङ्गफलम् । चंदवडाया अर्धप्रावृतदेहा ।
चक्खुरक्खणी लज्जा ॥ यथा ।

L. 1. Z चंदइल्लो BF चंडियारो C 2. hd. GX चडियारो Z चटियारो GZ चक्कुलंडा
L. 3. BF गणवइगज्जियं C °गडिस्सियं GXZ °गज्जियं CX °नच्चंतं Z °णच्चंततचं
°BF °चउककरं चंदं X °चउहूरं. L. 4. BFGZ तट्टं C °गलकुलंडो X °लंडो G
°चक्कुलंडो Z °चक्कुलंडो cdd. °डियारं (X °डिआरं). L. 5. C चरुल्लेयं Y चक्कं cdd.
°डियं C जीवियंमि Y जीवियम्मि XZ जीवियं. L. 6. GZ चंदिं cdd. °ट्टिया (Z °ट्टिया)
cdd. चक्कणां BFX वेअ A चेयं C चेय Y चेय (?). L. 7. C चरुल्लेयं B वक्खुं F
चक्खुं cdd. °डियं GZ चंदिं cdd. °ट्टिया BFG स्तवक CX सूचक. L. 8. CX यदाह
BF स्तवकश्चं G स्तवकचंदं C सूचकचं X सूचकश्चं BCFXZ °ट्टियां G °ट्टियां cdd.
°संज्ञ G °रीउ चंद्रसाला Z चंद्रशाला B °रुतो X °रुत्. L. 9. cdd. कुटिकेति X
चउप्पइ Z चमडइ. L. 10. X भुक्ते CX चक्कंमइ G चंक्कंमइ Z चक्कंमइ B °बुकाः GZ
इति नोकाः X चक्कणाहयं Z चक्कणाहयं. L. 12. B नीसासं X °चक्कणां cdd. °तावियं
(X °तोवियं) BFX °ट्टियाइ C °ट्टियाइ GZ °ट्टियाइ. L. 13. G वीइ cdd. °डियं BF
हहा. L. 14. ABC 1. hd. Z °विंधो E नारंगं E चक्कणभयं. L. 15. X चंदवडाया C
अद्धा cdd. °वरियंगी CX °रक्खुणी. L. 16. C 1. hd. Z °विंधो X चउचिंधो C 1. hd.
°वाहनाः BF नारंगफलं X नारंगं C चंदवडाया. L. 17. CX °रक्खुणी.

ददूण तुमं चकणभयत्थणी अवरचउरचिंधं व ।

तम्मइ चंदवडाया मुद्धा वि हु मुक्कचक्खुरक्खणिआ ॥ ७ ॥

अत्र चलणाउहो कुक्कुट इति चरणायुधशब्दभवः ॥ [७]

चडुलातिलयं कञ्चणसङ्कुलिआलम्बिरयणतिलयम्मि ।

5 सढतण्डुलसिरभूसासु चाडचाउलयचालवासा य ॥ ८ ॥

चडुलातिलयं काञ्चनशृङ्खलालम्बिरत्नतिलकम् । चडुला रत्नतिलकमित्यन्ये । चाडो मायावी । चाउला तण्डुलाः । चालवासो शिरोभूषणभेदः ॥ यथा ।

जीए तुज्झ णिहित्तं चडुलातिलयं च चालवासो अ ।

तं चेअ चाड अणुसर किं चाउलखण्डणीइ मए ॥ ८ ॥ [८]

10 गण्ठिच्छेअयगिम्हाणिलेसु चारणयचारवाया वि ।

चिल्ला सउलीए चिविडणासए चिच्चिच्चरया ॥ ९ ॥

चारणओ ग्रन्थिच्छेदकः । कप्रत्ययाभावे चारणो । चारवाओ ग्रीष्मानिलः । चिल्ला शकुनिकाख्यः पक्षी । चिच्चो तथा चिच्चरो चिपिटनासः ॥ यथा ।

ण हु मेल्लइ पहरन्तो ही चिच्चं चिच्चरं च चिल्लं च ।

15 उअ मयणो माणिणि माणगण्ठिचारणयचारवायसहो ॥ ९ ॥ [९]

L. 1. C ददूण Z चकणभयं C °भयच्छणी G °त्थणे Z °विंधं BCFXZ च. L. 2. C चेटं C सुद्धा G मुद्धा G सुक्कं CX °रक्खुं *add.* °णिया. L. 3. X कुंठ for कुक्कुट. L. 4. BF कंचणकलिं *add.* °लियां B °लंविं AG °लंविं. L. 5. E °तुंदुलं BX °तंदुलं EX *om.* सिर X °भूसासुं चाउडं G वामुचाउलयमालं. L. 6. B वदुलां GZ चटुं BF °लंविरत्तं BG चडुला (!) Z चडुला B °लिलकं. L. 7. X तंदुला C रोभूषणं 2. *hd.* delete रो. L. 8. C तुज्झज्ज णीहित्तं B चडुलां (!) GZ य L. 9. X त for तं BF रेअ. L. 10. E गंढिं BF °छेअअं G °छेययं YZ °च्छेययं E °नेम्हां X °णिलेसुं B °वारिवाया Z °चारचाया. L. 11. C चिल्लो X चिल्ली BF चिच्चिच्चरया YZ चिच्चिच्चरया. L. 12. GX °णउ BF °छेदः GX °वाउ X ग्रीष्मानिलः B विल्लः F चिल्लः. L. 13. BFGZ चिच्चो C चिल्लो C तचा BF विच्चरो G चिच्चिरो Z चिच्चरो CZ °नासिकः X °नाशिकः. L. 14. BCF न BF विच्चं विच्चरं च GZ चिच्चं GX चिच्चिरं C चिरं Z चिच्चरं. L. 15. BCFX उय GZ मअणो C माणिणि X मणिणि.

बालम्भि चिल्लुचेडा चिच्चं रमणे हुथासणे चिच्ची ।

चिंचिणिचिंचा अम्बिलिआए तह चिंचणी घरट्टीए ॥१०॥

चिल्लो तथा चेडो बालः । चिच्चं रमणम् । चिच्ची हुताशनः । चिंचिणी तथा चिंचा
अम्बिका । कैश्चित् चिंचिणिचिंचाशब्दः समस्त एव अम्बिकावाचकत्वेन प्रोक्तः ।
चिंचणी घरट्टिका ॥ यथा ॥

5

चिंचवणे चिंचिणिआचडिए चेडम्भि चिच्चठिअचिल्ला ।

उअ धावइ जणणी चइअ चिंचणीचिच्चिकम्माइ ॥ १० ॥ [१०]

मसयम्भि चिल्लिरी रोमसम्भि चिमिणो कुडीइ चिरया य ।

चिक्खल्लो कइमए मुसले चिल्लूरचेलुंपा ॥ ११ ॥

चिल्लिरी मशकः । चिमिणो रोमशः । चिरया कुटी । चिक्खल्लो कर्दमः । चिल्लूरं 10
तथा चेलुं पं मुसलम् ॥ यथा ।

चिक्खल्लिअचिरयाए चिल्लिरिडसिआ तुहारिणो चिमिणा ।

कण्डन्ति सयं चिल्लूरएण चेलुंप्पाणितुल्लबला ॥ ११ ॥

अत्र चिंचइ मण्डयतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [११]

L. 1. BEFGXZ बालम्भि C चिल्लाचेडा X चिल्ला° BF चित्तं E चित्तं GZ चिच्चं
ABCFGYZ हुथासणे E चिती Z चिच्ची. L. 2 C चिंचिणि BF चिंचिणिवेचा Z °चेचा
ABFG आर्वि° X अर्च° cdd. °लियाए BF चिंचणी ACEFG चिंचिणी X चिंचिणा G
घरट्टीए. L. 3. BFGXZ बालः G चिच्चं Z चिच्च B वेचा F वेचा. L. 4. X
कैश्चित् Z कैश्चित् चिंचिणि° BF चिंचिणिचिंचाशब्दः G °चिंचाशब्दः कैश्चित् समस्त एव अम्बिकावाच°
X °चिंचाशब्दः समस्तमेव. L. 5. CGXZ चिंचिणी. L. 6. G चिंचि° cdd. °णिया°
X चेडिम्भि BF चिच्च° GX चिच्च° C च° cdd. °ठिय°. L. 7. BF उय C उय धाव BF
वइय C चइ (sic) GZ रइय X चइय BF चिंचिणी° G चिंचिणी° X चिंचण° BF °विचि° C
°चिच्च° BF °कम्माइ C °कम्माइ. L. 8. B मसयम्भि G मसयम्मे X चिंचिरी AGZ कुडीए
C या. L. 9. E चिक्खल्लो G चिक्खल्लो E मुसले A चेलूर° C चिच्चूर° GZ चेल्लूर°
X °चेल्लूया. L. 10. BF चिल्लिरी X चिंचिरी G चिल्लिरी रोशः । चिरिया कुटी । G
चिक्खल्लो In C चि° क° from 2. hd. only CX चिच्चूरं G चिल्लूरं. L. 11. X
चेल्लूरं CGX मुशलं. L. 12. G चिक्खल्ल° cdd. °ल्लिय° BF °दसिय CGXZ °दसिया°
L. 13 Z सय C चिच्चूरएण GZ चिल्लूरएण X चिल्लूरएण वेळुंप्पा° BF °पाणितुल्लबला CX
°बलो G °बल Z °बलो. L. 14. BF चिंचइ X om. मण्ड.

उल्ले चिलिच्चिलचिलिच्चीला परितोसिअम्मि चित्तिओ ।

चिरिहिट्टी अ चिणोट्टी महुपडले चित्तदाऊ अ ॥ १२ ॥

चिलिच्चिलं तथा चिलिच्चीलं आर्द्रम् । चित्तिओ परितोषितः । चिरिहिट्टी गुञ्जा । चिणोट्टीशब्दोऽपि देश्यः । पर्यायभङ्ग्या तूपात्तः । चित्तदाऊ मधुपटलम् । केचित् ।
5 तिणिसम्मि चित्तदाऊ इति पठन्ति तिणिसं च वृक्षविशेषमाचक्षते । अस्माभिस्तु सारतर-
देशीदर्शनेन तिणिसशब्दो मधुपटलार्थो व्याख्यातः । तत्र युक्तयुक्तत्वे बहुदृश्वानः
प्रमाणम् ॥ यथा ।

सवरो सेअचिलिच्चिलमंसुचिलिच्चीलमरिवहुं तुज्झ ।

चिरिहिट्टिलोअणो महइ चित्तदाऊं च चित्तिअचित्तो ॥ १२ ॥ [१२]

10

चण्डातकम्मि चिंफुल्लणी चिरिचिराचिरिंचिरा धारा ।

चलिअम्मि अ चिंचइओ णिण्णासिअयम्मि चिद्विओ ॥ १३ ॥

चिंफुल्लणी स्त्रीणामधोरुक्वस्त्रम् । चिरिचिरा तथा चिरिंचिरा जलधारा । चिंचइओ
चलितः । चिंचइओ मण्डित इति तु मण्डितधात्वादेशे सिद्धः । चिद्विओ
निर्नाशितः ॥ यथा ।

L. 1. C 2. hd. ओल्ले A चिलिच्चिलचिलिच्चिला BF विलिच्चिलचिलिच्चिला C चिलिच्चिल-
लिच्चिला C 2. hd. चिलिच्चिलंचिं E चिलिच्चिलचिलिच्चिला GZ चिलिच्चिलचिलिच्चिला (Z °चीला)
X चिलिच्चिलचिलिच्चिला Y चिलिच्चिलचिलिच्चिला ABCFGYZ °सियम्मि AXZ चित्तविउ
BF चित्तचित्तो CGY चित्तविओ. L. 2. A चिरिहिट्टी C °हिट्टी EX °हेट्टी Y °हेट्टी
Z °हिट्टी AGYZ य C चिणोट्टी Y महुपडले E चित्तदाऊ X चित्तदाऊ Z चित्तदाऊ
ABCFGYZ य X आ. L. 3. BF विलिच्चिलं तथा विलिच्चीलं G विलिच्चीलं Z चिलि-
च्चीलं X आर्द्र BF चित्तचित्तो CZ °विओ GX °विउ B चिरिहिट्टी CGXZ चिरिहिट्टी. L. 5.
BCFX तिणिसम्मि G चित्तदाऊ X om. पठन्ति BCFX तिणिसं G तिनसं Z तिनिशं. L. 6.
X तिणिसशब्दो GZ चित्तदाऊशब्दो. G व्यातः cfr. 5. 11. X युक्तत्वेन. L. 8. *edd.*
सेयं B °विलिच्चिलं C (F !) °विलिच्चिलं G °चिलिच्चिलं BF °चिलिच्चिलमरिं C
°चिलिच्चिलं G °चिलिच्चिलं Z °चिलिच्चिलं GZ °वहु C तुज्झ X कुञ्जा. L. 9. CXZ
°हिट्टी G °हिट्टी GZ °लोयणो C महइ BF व चित्तविउचित्तो C व CGXZ चित्तविउ.
L. 10. A चिंफुल्ल EX °ल्लिणी X वि चिरिचिरा BF विरिचिरा C चिरिचिरा Y °चिरिचिरा
C om. धारा. L. 11. ABCFGXYZ चलिअम्मि AGYZ य C वि BC चिंचइओ F
विचइओ AG, C 1. hd. X °इउ BFY णिण्णासियम्मि (Y °यम्मि) GZ निन्नासियं
ACEGXY °सियं C चिण्णविओ AGXZ °विउ. L. 12. X °मर्दोरुक् वस्त्रम् B
(F !) चिरिचिरा C twice तथा चिरिंचिरा G तथा चिरा (sic) X तथा चिरिंच BF om. जल
BF चिंचइओ GX °इउ. L. 13. B चलितः C 1. hd. GX °इउ BF मंडितः BCFX
om. तु मण्डि G °देशसिद्धः CXZ सिद्धं X चिद्विउ.

घणजलचिरिचिराचिद्विआ पवासिअवहूउ चिंचइआ ।

णयणंसुचिरिचिरोल्लिअचिंफुल्लणिआउ पिअहुत्तं ॥ १३ ॥

अत्र चिंचिलइ मण्डयतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [१३]

दहिए चिरिडिहिल्लं चीही मुत्थासमुत्थतिणे ।

चीवट्टी भल्लीए चुक्को मुट्टीइ चुज्जमच्छरिए ॥ १४ ॥

5

चिरिडिहिल्लं दधि । चीही मुस्तोद्भवं तृणम् । चीवट्टी भल्ली । चुक्को मुष्टिः । चुज्जं आश्चर्यम् । ओत्संयोगे । इति चोज्जं इत्यपि ॥ यथा ।

सा हिण्डरे तइ चिरिडिहिल्लमत्त णवचीहिस्समयम्मि ।

ददचुक्ककामचीवट्टिताडिआ जं जिण्णं तं चुज्जं ॥ १४ ॥ [१४]

परिसोसिअम्मि चुंछो ससिणेहे चुप्पचोप्फुच्चा ।

10

चुल्ली सिलाइ चुडुली उक्का चुणिओ विधारिअए ॥ १५ ॥

चुंछो परिशोषितः । चुप्पो तथा चोप्फुच्चो सस्नेहः । चुल्ली शिला । अत्र । चुच्छं तुच्छम् । इति तुच्छशब्दभवत्वान्नोक्तम् । चुडुली उल्का । चुणिओ विधारितः ॥ यथा ।

सुन्दर तइ चोप्फुच्चा अचुप्पविरहगिचुडुलिचुंछा वि ।

बालधरिअ व्व चुल्ली सा अच्छइ आसतन्तुचुणिअप्पा ॥ १५ ॥ [१५] 15

L. 1. BF °जलचिरिचिरा° cdd. °विया C एवसिअ° BF पसिय° GXZ पवसिय° BCFZ °वहूओ BF विवइया CGXZ °इया. L. 2. CX °चिरिचि° cdd. °ल्लिय° BF °चिफुल्ल° X °चिंफुल्ल° BFX °णियाउ C °णियाओ GZ °णिया हु cdd. पिय° G °हुत्तं. L. 3. X चिल्लइ मंडइतीति B °भूक्तः X °भूक्तं. L. 4. B विरिंडिहिल्लं C चिरिंडि° FXY चिरिंडि° A चीहं C मुच्छासमुच्छ° X मुच्छा° A °चिणे. L. 5. CG चिवट्टी Z चीवट्टी In C भल्ली only 2. hd. margin. E चुट्टो ABEFX मुट्टीए A मुज्जम°. L. 6. B विरिंडि° C चिरिंडि° X चिरिंडि° X मुस्तोद्भवो GZ चीवट्टी BF मुष्टि. L. 7. X आश्चर्यं GZ उत्संयोगे X उत्संयोगं cfr. Siddhah. १. ११६. C °संयोग BF व इति BF वोज्जमित्यपि C चोद्धमित्यपि GXZ चोज्जमित्यपि. L. 8. GZ तइ BF चिरिंडि° CX चिरिंडि° G चिरिंडि° G णवधीहि° X णवधीहि°. L. 9. CZ °चीवट्टि° G °चावट्टि° X °चीचट्टि° cdd. °ताडिया BCFX चोज्जं. L. 10. BF परिसोसयम्मि ACGYZ °सियम्मि X परिपरिसोसिअम्मि BF चुंछो C 1 hd. भुंछो corr 2. hd. AY °चोप्पुच्चा BF चुप्पचोप्फुच्चा C चोप्पचोप्फुच्चा E °चोप्फुच्चा G °चोप्पुथो X °चोप्फुच्चा Z °चोप्पुच्चा. L. 11. C 1. hd. चुल्ला C चुडुली E चुट्टुली X चट्टुली BF चुणिउ E चुणिओ X चुणीउ Z चुणिउं BF विधा° AREFYZ °रिए C 1. hd. om. विधा° C 2. hd. reads विहारिए. L. 12. X चुबो C 2. hd. margin चुंछो परिशोषः with the remark मूलपुस्तके नास्ति; om. C 1. hd. G °षित C चिप्पो C ओप्फुच्चो BFGX चोप्पुच्चो Z चोप्पुच्चो Z चुत्थं. L. 13. G चुत्थमिति XXZ तुच्छमिति X चुणिउ Z विधीरितः. L. 14. C तइ B वोप्पचा C चोप्फुच्चा G चोप्पुच्चा Z चोप्पुच्चा X अचुप्प° BF °बुडुलि° C °बुडलि° X °हुडलि°. L. 15. cdd. बाल° G °धरिय Z °चरिय C चच Z मिच्च for व्व BF आसतन्तु° Z °तुणिअप्पा.

चुण्णासी दासी चुंचुअचुप्पलचुंभला य सेहरए ।

चुण्णाया य कलाए छागम्मि अ चुक्कुडचुलुप्पा ॥ १६ ॥

चुण्णासी दासी । चुंचुओ तथा चुप्पलो तथा चुंभलो शेखरः । चुण्णाया कला । चुक्कुडो तथा चुलुप्पो छागः ॥ यथा ।

5 चुण्णासीइ सचुण्णायाए चुप्पलचुलुप्पिदुद्धाई ।

रे जडचुंभलचुक्कुड अप्पसु किं चुंचुआइणा मज्झ ॥ १६ ॥

अत्र चुक्कुड भ्रश्यतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोच्यते ॥ [१६]

चुप्पालओ गवक्खे वत्थे गवरत्तयम्मि चुप्पलिअं ।

चुल्लोडओ वि जेट्ठे चुण्णप्पहयम्मि चुण्णइओ ॥ १७ ॥

10 चुप्पालओ गवाक्षः । चुप्पलिअं नवरक्तं वस्त्रम् । चुल्लोडओ ज्येष्ठः । चुण्णइओ चूर्णाहतः । चुण्णिओ रेणुविच्छुरित इति तु चूर्णितशब्दभवः ॥ यथा ।

चुप्पालयदारेणं गवचुप्पालिआइ पिच्छपहरन्ती ।

ओ चुल्लोडयजाया चुण्णइआ देअरेण फग्गुच्छणे ॥ १७ ॥ [१७]

अलसम्मि चुंचुमाली चुंचुलिपूरो अ चुलुअम्मि ।

15 वलयावलियणसिहवामणएमुं चूडचूअचोला य ॥ १८ ॥

L. 1. AZ चुंचुय° BF चुंवय° C चुम्बअ° E चुंचुअं° G चुंवुय° C °चुप्पल°. L. 2. C चुण्णाया GZ अ X कलए AGYZ °म्मि य BCF चुक्कुड° E चक्कुडं° R °चुलुप्प X °चुलुप्पा. L. 3. BF चुंचुओ C चुम्बओ G चुंवुउ X चुंलुउ BCF om. तथा चुप्पलो R, C 1. hd. X शेखरः. L. 4. CX चुक्कुडो G चुलुपो G om. यथा. L. 5. B °चुलुप्पि° X °चुलुप्पि° C °दुद्धाई. L. 6. R °चुक्कुड CFX °चुक्कुड BF चुंवुणाइणा G चुंवुआ° C मज्झं Z मज्झं. L. 7. BF भ्रश्यतीति C भ्रश्यतीति G पश्यतीति X त्रप्पतीति B °देष्क° G °मिति नोक्तः । Z नोक्तं. L. 8. G °लउ X °णउ CY वच्छे G नव° Z नरवत्त° cdd. चुप्पलियं. L. 9. AGX °डउ C जेट्ठि E जेट्ठे AX °इउ In G from इओ to बाक्षः l. 10 torn off. L. 10. X चुप्पाणउ cdd. °लियं GX °डउ ज्येष्ठः GX °इउ. L. 11. X चूर्णाहित GX चुण्णिउ In G तु चूर्णितशब्द is illegible. L. 12. C नवचुप्प° X तवचुप्प° CXZ °लियाई BF °लियाइ In G from वचु° to ओ l. 13 incl. torn off. Z पिच्छपरिहन्ती. L. 13. CX उ cdd. चुण्णइया CX देवरेण G देअरेणे Z फग्गुच्छणे. L. 14. A अलसम्मि BF अलसं C चंचुंमाली A °मीली X चुंचुमाली EXY चुंचु° B चुंचु° CE चुंचु In G चुंचु is illegible AGYZ य ABFGZ चुलयम्मि C चुलुयम्मि Y चुलुयम्मि X लुअम्मि (om. चु). L. 15. BCEF चलया° X वलिया° CE °चलिधण° XZ °धण° BF °वावणेसुं E °सिहमणएसुं X °मणएसुं From वाम° to य torn off in G. E चूड° BF चूडचूओअचोला Z अ.

चुंचुमाली अलसः । चुंचुलिपूरो चुलुकः । अत्र चुलुचुलइ स्पन्दत इति धात्वादेशे-
षूक्तमिति नोक्तम् । चूडो वलयावली । चूओ स्तनशिखा । चोलो वामनः ॥ यथा ।

तुह जलचुंचुलिपूरो वि दुल्लहो चुंचुमालिणो चोल ।

मणिचूडमण्डिआ चारुचूअआ कामिणीउ किं महसि ॥ १८ ॥ [१८]

मालूरतोत्तणहसिइचोइसिआ चोढचोत्तचोरलिआ ।

5

चच्चा य हत्थबिम्बे तलप्पहारे अ णायव्वा ॥ १९ ॥

चोढो बिल्वः । चोत्तं प्रतोदः । चोरली श्रावणकृष्णचतुर्दशी ॥ यथा ।

चोरलिपवित्तयछणे चोढदलेहिं तए हरो महिओ ।

मयणसरचोत्तणुण्णा जं तुममेसा अहिसरेइ ॥ १९ ॥

चोप्पडइ अक्षतीति धात्वादेशेषूक्तमितीह नोक्तम् ।

10

॥ अथानेकार्थाः ॥

चच्चा स्थासकः प्रसृतहस्ताधातश्च ॥ [१९]

चंडिज्जो खलकोवेसु चप्पलं सेहरे असच्चे अ ।

कुण्डलवड्डुलदोलाफल्यविसालेसु चक्कलयं ॥ २० ॥

L. C (G!) चंचु° C चंचुलि° *cdd.* चुलुकः BFX *om.* अत्र BF चुलुवुलइ C चुलुचुल इति X चुलुचलइ G स्पन्दत *om.* C. L. 2. C चलयाचली BF चुओ XZ चूउ BF स्तनशिखा C 2. *hd.* also सून्° From चोलो to यथा torn off in G. L. 3. C च for वि C चंचु G °माणिणो. L. 4. BF मणिव्वड° *cdd.* °मंडिया BF चारुअआ G °चूयआ CX °चूअया Z °चूयया C कामिणीओ G किं. L. 5. G °सिया° BF °वोहसि-सिया X °वोह° ABCFXYZ °सिया In G सिया चो torn off. BF °वोरलया G °वोत्तलिया XYZ °लिया EXY insert ॥ अथानेकार्थाः ॥ L. 6. GZ चच्चा BFG °बिंवे B तलाप्प° GYZ य C णायच्चा. L. 7. BF वोढो BFG बिल्वः X बिलूः X °चतुर्दशी. L. 8. GZ °पवित्तयछणे GXZ महिउ. L. 9. C °सरा° GZ °णुन्ना X ज BF तुममसा. L. 10. CX चोडप्पइ Z अक्षयतीति CX °कमिति नोक् GZ °षूक्त इतीह नोक्ः. L. 11. *om.* A and E here. L. 12. BF चत्वा G प्रसृत° CX प्रसृति°. L. 13. BF °कोनेसु A °कोवेसु B चप्पलं E चुप्पलं B ऽसच्चे ABCFY य. L. 14. BF °वड्डुल° C °वड्डुल° E °वड्डुल° Z °चट्टुल° B °दोलापलं C चक्कलयं G चक्कउयं.

चंडिज्जो पिशुनः कोपश्च । चप्फलं शेखरविशेषोऽसत्यं च । सामान्यशब्दा अपि विशेषे वर्तन्त इति हि न्यायः । चकलं कुण्डलं वर्तुलं दोलाफलकं विशालं चेति चतुर्थम् । अत्र चड्ड इ मृदाति भुङ्क्ते पिनष्टि चेति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [२०]

चारो पिआलगुत्तीच्छासुं चिक्राप्पतणुअधारासु ।

5 चम्ममयवारिभण्डे तणुधारादिणमुहेसु अ चिरिका ॥ २१ ॥

चारो पियालवृक्षो बन्धनस्थानमिच्छा चेति त्र्यर्थः । चिक्रा अल्पं वस्तु तनुधारा चेति द्वयार्था । चिरिका चर्ममयजलभाण्डं तनुधारा प्रत्यूषश्चेति त्र्यर्थी ॥ [२१]

चिंधालं रम्मे उत्तमे अ चुल्लो सिसुम्मि दासे अ ।

पाणप्पबालमुक्कच्छन्दारुइवइअरेसु चुणओ वि ॥ २२ ॥

10 चिंधालं रम्यं मुख्यं च । चुल्लो शिशुर्दासश्च । चुणओ चण्डालोऽल्पो बालो मुक्त-
श्छन्दोऽरोचको व्यतिकरश्चेति सप्तार्थः । चुणओ विअरओ इति धनपालः । आघ्रातार्थे-
ऽपीति केचित् ॥ [२२]

चञ्चुचुलएसु चंचुलि भवगमिअसइणहयासु चंचुलिअं ।

चंचुणिआ चुअपडिरवरमणम्बिलिमुट्टिजूअजूआसु ॥ २३ ॥

L. 1. B वप्पलं X चुप्फुलं BX शेखरं BCFX असत्यं. L. 2. XZ वर्तन्ते BX
om. हि. L. 3. BFG चड्ड Z चड्डइ or चड्डइ C 1. hd. मृदाति G मृदाति X मृदनाति
X पिनाष्टि BF °पूक्त इति X °पूक्तः इति BFG नोक्त X नोक्तः. L. 4. CZ चोरो
ABCFGXYZ पियालं C °गुभीच्छासुं E °गुत्तीत्थासुं GX °छासु Z °च्छसु BF
चिक्रा अप्पं Y चिक्राप्पं Z चिक्रप्पे° CGYZ °तणुयं. L. 5. BF °वाडिभंडे E
°भंडे Z °मुहे (om. सु) Y य. L. 6. CZ चोरो C पियालं X अल्पवस्तु. L. 7.
X द्वयार्थाः B त्र्यर्थः X त्र्यर्थः L. 8. ABCFGYZ य (twice). L. 9. A
पाणपाया° ABCFGZ °वालं Z °छंदा° ABCFGXYZ °वइयरेसु E °चइयरेसु X चुणउ
Z चुणउ. L. 10. G रम्य om. G, X मुख्यं BF व CZ वा B शिशुः दासश्च C शिशुर्दा°
G युणउ X चुणउ XZ चंडालः अल्पो BFGZ वालो GZ मुक्कच्छंदो BX मुक्तः छंदो.
L. 11. B आरोचको CX अरोचको CGZ चुणउ X चुरउ BF विअरओ Z चिअं
C 1. hd. GXZ °रउ. L. 13. ABCEFF °चुलएसु GZ °चुरसु X only चंचुलएसु
ABCFGY अवगमियं E °गम्मियं CGZ °सइण्हि° cdd. °यासु AC चंचुलियं B वुवुलियं
EFGXYZ °लियं L. 14. C चंचु° cdd. °णिया BF वुअं Y चुंयं X वुअं C 1.
hd. °पडिअरं X °पडिअरं ABFGZ °णंविळिं C °णंचिळिं X °णंमळिं A °मुट्टं E °मुट्टिं
G °मुट्टिं X °मुट्टिज्जयं X adds ॥ अथ छादिः ॥

चुंचुली चञ्चुश्चुलुकश्च । चुंचुलि इति लुप्तविभक्त्यन्तो निर्देशः । चुंचुलिअं अवधारितं सतृष्णता च । चुंचुणिआ च्युतं प्रतिरवो रमणमम्लिका मुष्टिद्यूतं यूका चेति षडर्था । प्रतिरव इति सामान्यशब्दोऽपि विशेषे गोष्ठीप्रतिरवे वर्तते । यदाह ॥ चुंचु-
णिआ प्रतिरवो गोष्ठ्याम् ॥ केचित् चुंचुणिअं चलितेऽप्याहुः ॥ [२३]

॥ अथ छादिः ॥

5

छल्ली तजाइ छद्दी सेज्जाए विज्जुलाइ छडा ।

कविकच्छू छंकुइछुंछुईउ छलिआ छइल्लछप्पण्णा ॥ २४ ॥

छल्ली त्वक् । छद्दी शय्या । छडा विद्युत् । अत्र छणो उत्सव इति क्षणशब्द-
भवोऽयमिति नोक्तः । छंकुई तथा छुंछुई कविकच्छूः । छलिओ छइल्लो छप्पणो
इत्येते त्रयोऽपि विदग्धार्थाः । अन्योन्यपर्यायमङ्गत्वा तु निबद्धाः ॥ यथा ।

10

कयलीछल्लिं छंकुइमम्बुजछद्दिं पि छुंछुईं मुणइ ।

छलिएण छइल्लपिआ तेण विणा छडचलेण छप्पण्णा ॥ २० ॥ [२४]

छवडी चम्मं छप्पंती णिअमो जत्थ लिहिअए पउमं ।

तणुए छउअच्छिक्कोलिआ छमलओ अ सत्तछए ॥ २५ ॥

L. 1. C चुंचुली G om. चुंचुली C चुञ्चुलकश्च (sic) BFGZ चुंचुः चुं GZ चुलकश्च
X चुंचुश्च BCFX चुंचुलीति GZ चुंचुलीति Z चुंचुलीति C चुंचुं G Z लियं. L. 2. X
धारितमृत् C चुंचुं cdd. णिया X only चुणिआ B च्युतं C 1. hd. च्यतं 2. hd. च्युतं
X सुतं X मल्लिका. L. 3. BCFXZ षडर्थाः G षडर्थं C विशेषे 2. hd. चशेषे BF
विशेषगोष्ठीं CG गोष्ठीं GZ रवे पि G युयुणिआ BCFXZ णिया. L. 4. BFGX
गोष्ठ्यां C om. केचित् BCFX णियं G चुंचुअं चलिते X चलते. L. 5. om. A;
BCFXZ छादयः Y om. अथ. L. 6. GZ तजाए B विज्जुलाइ C विजुं A विज्जं Y
लाए. L. 7. A कत्थु E छुंछुइओ BGXY छुंछुं C ईओ X ईउ ABCFGYZ
छलिया X छइल्लं Y छप्पन्ना. L. 8. BF छण्णा उत्स इति C छाणा उत्सव इति.
L. 9. B छंकुइ B छुंछुइ BF छइल्लिउ GXZ छलिउ. L. 10. CX om. इत्थं
B ग्धार्था B बद्धा. L. 11. BF छंकुणइमंबुजछद्दिं GX ईमंबुजं Z ईमंबुजं C छट्ठि
BF छुंछुइं CX छुंछुइं G छुंछुयं Z छुंछुइं. L. 12. CX छलियेण cdd. णिया Z चिणा
वल्लेण. L. 13. C 1. hd. छम्मं cdd. णियमो (Y नियमो) CGXYZ लिहियए E पउमो
L. 15. A छउअच्छिक्कोलिआ BCEF छओअं GYZ छउयं X छउलं C छिक्कोलिआ
ABFGYZ णिया ABFGXZ छमलउ AEY य BF सत्तछ.

छवडी चर्म । छप्पंती नियमविशेषो यत्र पदं लिख्यते । छउअं तथा छिकोलिअं तनु । छमलओ सप्तच्छदः ॥ यथा ।

जस्स कए छप्पंतिं करेसि छउअङ्गि सो वि तुज्ज कए ।

छमलयतलम्मि छिकोलिऊण मिल्लेइ मिगछवडिं ॥ २१ ॥

5 अत्र । छडुइ मुञ्चति । छज्जइ राजति । इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोकौ ॥ [२५]

खन्दे छडक्खरो वि हु छासी तक्कम्मि रिच्छए छारो ।

छाही खे छाईओ माईओ लहुअमच्छए छिहो ॥ २६ ॥

छडक्खरो स्कन्दः । छासी तक्कम् । छारो अच्छमलः । छाही गगनम् । छाया-
वाचकस्तु छाहीशब्दश्चायाशब्दमव एव । छाईओ मातरः । छिहो लघुमत्स्यः ॥ यथा ।

10 छाइछडक्खरछाहीमणी ण पणमेसि कहसु कस्स कए ।

छासीहारिणि धूए छारसिरे छिदगन्धिळे ॥ २२ ॥ [२६]

छिल्ली सिहाइ छित्तं छिविए जारेसु छिण्णछिण्णाला ।

छिव्वं कारिममुच्छुदले छिविअं वाहलीइ छिंछोली ॥ २७ ॥

छिल्ली शिखा । छित्तं स्पृष्टम् । छिण्णो तथा छिण्णालो जारः । जारेष्वित्येक-

15 शेषाद्बहुवचनात् छिण्णा छिण्णाली स्त्रीत्यपि । छिव्वं कृत्रिमम् । छिविअं इक्षुखण्डम् ।
छिंछोली वाहली । वाहलीशब्दश्च लघुजलप्रवाहवाचको देश्य एव वक्ष्यते ॥ यथा ।

L. 1. B छप्पंती C पमं X पय GZ छउयं G लिक्को° odd. °लियं. L. 2. C तन्नु
X तनुः GXZ °लउ. L. 3. B छप्पंति C छप्पंती X छप्पती GZ छउयंगि. L. 4.
BF छिकोलिओ ण X °लिउण G मिल्लोइ C °च्छिवडीं X °च्छिवडिं G °छिउडिं Z °छउडिं.
L. 5. BF छडुइ G छंडइ X मुंचइ GX राजते C °पूकौ इति X °पूका इति. L. 6.
A छडक्खरो Y कडक्खरो B त्यासी BF रिच्छुए G छारो. In G छ and ल are frequently
confounded in the beginning of the words. L. 7. BF छाईओ AX छाईउ
Z छाईउ BF माईओ AZ माईउ X माइउ G om. माईओ CGYZ लहुय° A °मत्थए C 1.
hd. विहो E छिहो. L. 8. BX कसंदः G स्कंदः G °भल्लं L. 9. BCF
°शब्दः छा° X °शब्द छा° BF छाईओ X छाईउ Z छेहो G लव°. L. 10. C
छइ° BCF °मणि. L. 11. C °हारिणि X °हारणि GZ छारसिरे G छेह° C °गंधेळे.
L. 12. Z छित्त X छिविए GZ छित्तछिन्नाला. L. 13. GX छिच्चं Z छिव्वं C °ममुच्छुदले
छिछिं ABCEFGXYZ छिवियं E वाहलीइ. L. 14. BF छिल्ला GZ छिन्नो तथा छिन्नालो.
L. 15. C °त्येकशेषो बहु° BCFX °षाद्बहु° X °वचनात् G °नाच्छिन्ना छिन्नाली इत्यपि Z
छिन्ना छिन्नाली स्त्री इत्यपि X छिच्चं BCFXZ छिवियं G लेवियं. L. 16. Z छिंछोली X
वाहली° CX °शब्दस्तु.

छिब्वसिणेहच्छित्तच्छिल्लिं छिविएण भोलिऊण सिंसुं ।

जं चलसि घडकरा तं छिण्णे छिंछोलिआइ छिण्णालो ॥ २३ ॥ [२७]

छिप्पीरं च पलाले छिप्पालो सस्ससत्तउसहम्मि ।

छिल्लरमवि पल्लए मुहविक्रोणे अ छिब्वोल्लो ॥ २८ ॥

छिप्पीरं पलालम् । छिप्पालो सस्यासक्तो गौः । छिल्लरं पल्लम् । छिब्वोल्लो 5
निन्दार्थं मुखविकूणनम् । विकूणितं मुखमेवेत्यन्ये ॥ यथा ।

तुण्ण कए बाहेहिं सा छिल्लरयं भरेइ दुट्ठ तुमं ।

छिब्वोल्लेण तमिक्खसि छिप्पीरतिणं व छिप्पालो ॥ २४ ॥

अत्र । छिब्व छिहइ स्पृशति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [२८]

छिप्पालुअच्छिक्रोअणछिहंडया पुच्छअसहनदहिसरा ।

10

छिण्णोअम्भवा य दुव्वा तह छिण्णच्छोडणं सिग्घे ॥ २९ ॥

छिप्पालुअं पुच्छम् । छिक्रोअणो असहनः । छिहंडओ दधिसरः । छिण्णोअम्भवा
दूर्वा । छिण्णच्छोडणं शीघ्रम् ॥ यथा ।

वरछिप्पालुअ छिण्णोअम्भवाछिहंडेहि धवल पुढो सि ।

छिण्णच्छोडणगमणे हक्काछिक्रोअणो हवसु इण्हि ॥ २५ ॥ [२९] 15

- L. 1. C सिव्वसिणेहं X छिच्चं Z om. चित्त B °चित्तत्थिल्लिं CX °छित्ता छिल्लिं G °छित्तं छिल्लं Z °छिल्लं B ठिचिएण C विएण F ठिविएण BF भोलिऊण G °उण X भोजिऊण.
L. 2. CGXZ बलसि C 2. hd. दलसि C घडकरां GZ छिल्लो BCFX °लियाइ GZ °लियाइ GZ छिन्नालो. L. 3. F छिप्पीरं C om. च BF व G सस्सचत्तं Z सस्सवउत्तसहम्मि.
L. 4. C छिण्णरमवि G °विक्रोले X °विक्रोणो Z om. अ BFY य G वि BCF छिब्वोल्लो AGDX छिब्वोल्लो Z विव्विलो. L. 5. GZ सस्यसक्तो X सस्यासस्यासक्तो BXZ छिब्वोल्लो C (FG!) छिब्वोल्लो D छिब्वोल्लो. L. 6. G मुखचिं X °विक्रणनं Z °चिक्रणनं BF विक्रमुखं or विक्रमुखं X विक्रणितं Z विक्रणितं CZ मुखसेवे° X मुखसेवे° (!). L. 7. BCFXZ बाहेहिं G बाहेहिं C छिल्लरं X छिल्लरं B दुट्ठ C दुच्च F दुट्ठ G दुट्ठ Z पुट्ठ C तमं.
L. 8. BF छिब्वोल्लेण C छिच्चालेण D विव्वोल्लेण GZ छिब्वोल्लेण CXZ °तिणे G °तिण C च. L. 9. X छिब्वइ छिइ छिहइ G स्पृशति स्पृहयति धात्वाविति नोक्तौ (sic) Z स्पृशति स्पृहयतीति धात्वादेशे B °पूका नोक्तौ. L. 10. GYZ °लुयं BFG °छिक्रोणयं Z °छिक्रोणयं GZ °छिहंडया A पुत्थं C दहिसरा X adds य. L. 11. GZ छिन्नो° B छिण्णोद्वा Y छिण्णु° EX °भया BF दुव्वा GZ च्छिन्नं. L. 12. G °लुयं पुच्छ Z °लुयं X °लूअं पुच्छ BF विक्रोअणं X छिहंडिड B छिण्णोद्वा XZ छिन्नोद्वा C छिन्नोअम्भवा G छिन्नोअम्भवा. L. 13. GZ तथा छिन्नं. L. 14. GZ °लुयं BX छिण्णोद्वा° Z छिन्नोद्वा° G छिन्नो° BF °छिहंडेति CX °डेइ GZ °डेहिं BX पुढो F पुढो. L. 15. GZ छिन्नं.

दहिण छिहिंडिमिल्लं छिंछटरमणं च मिंचणकीला ।

छुंदं बहुअम्मि बलायाइ छुई लित्तए छुहिअं ॥ ३० ॥

छिहिंडिमिल्लं दधि । छिंछटरमणं चक्षुःस्थगनक्रीडा । छुंदं बहु । छुई बलाका ।
छुहिअं लिप्तम् ॥ यथा ।

5

छुंदघणच्छुहिअं णहमुडीणछिहिंडिमिल्लधवलछुइं ।

जाव हुअं ता तीए छिंछटरमणं सहीहि कयं ॥ २६ ॥ [३०]

छुरिअछुरमडिछुंछुमुसया मट्टिछुरहत्थअरईसु ।

छेंडी लहुरच्छाए छेली थोवप्पसूणमालाए ॥ ३१ ॥

छुरिआ मृत्तिका । छुरमडी क्षुरहस्तः । नापित इति यावत् । छुरहत्थशब्दोऽपि
10 देश्यः । पर्यायभङ्गचा तूपात्तः । छुंछुमुसयं रणरणकः । छेंडी लघुरध्या । छेली अल्प-
प्रसूना माला ॥ यथा ।

जुत्तं छुंछुमुसयं करोसि छुरमडिआइ छुरहत्थ ।

छेलि चिअ अणुरूवा छुरिआघडिअस्स छेंडिजक्खस्स ॥ २७ ॥ [३१]

L. 1. GYZ छिंहंडि° RF बिंबट° G छिछट° BF मिंवण° EG मिचण° This is no
doubt the correct form. cfr. M. मिचकणें, मिचकविणें etc. G. मीचवुं U. मिचना It
does not, however, suit the metre. L. 2. BCFG बहु° CEGYZ °यम्मि
BCFG बलायाइ Y बलाआइ BF छुइ X च्छई A लित्तए BF छिहियं ACEFGXYZ
छुहियं. L. 3. X छिंहंडि° दधिः BF बिंबट Z छिछडि° G छुंदुं BX बहु G बहु X छई GZ
बलाका. L. 4. GXZ छुहियं X om. यथा. L. 5. GZ छुंदघण° X छुंदघण°
BFG °छुहियं XZ °छुहि (om. अं) C om. च्छुहिअं णह GZ ण हु BF °मुडीण° C °मुटीण°
Z मुटीण° X णपुटीण Z °छिहिंडि°. L. 6. CGZ हुयं X हुय C ताए cdd. सहीहिं.
L. 7. cdd. छुरियं BF °छुरमडिछुंछुमु° C °छुरिमंडिछुंछुमुसया G °छुरमट्टिछुंछुमुसय X
°छुरमट्टिछुंछुमु° Y °छुरमंडि° Z °छुंछुमुसया E मडि° B °अरईसु. L. 8. E छेंडी G
छिडी YZ छिडी BX घोव° BF °मालासुए. L. 9. cdd. छुरिया Z m. छुरिआ मृत्तिका
BCF छुरमंडी X क्षुरमटी cdd. क्षुरहस्तो (X क्षुरहस्तो) C 1. hd. जुर° BF छुरहस्त°.
L. 10. BCFX छुंछुमु° GZ छुंछु° X रणरणरणकः BFZ छेंडी C छेण्डी G छेण्डी X छेडी
In G छेली अल्प is torn off. Z अप्रसूता. L. 12. BCF छुंछु° G छुंछु° GZ
°मसयं X °पुसयं BF करोसि X करसि RF °मंडियाइ CX °मुंडियाइ GZ °मड्डियाए BF
छुरहत्थ. L. 13. BF, C 1. hd. X बिय G च्छिय Z बिय cdd. छुरियाघडिक्खस्स
C छण्डिक्खस्स.

छेत्तरमणव्वसुप्पाइ छेमओ हत्थविम्बम्मि ।

छागम्मि छेलओ खेत्तजागरे छेत्तसोवणयं ॥ ३२ ॥

छेत्तरं जीर्णं शूर्पाद्युपकरणम् । छेमओ स्थासकः । छेलओ छागः । कप्रत्ययाभावे
छेलो इत्यपि । छेत्तसोवणयं क्षेत्रे जागरणम् ॥ यथा ।

मसिछेमइल्लवसणं परिहरिउं छेत्तरं व मं बहिणि ।

तीइ कए सो छेलो णिसि वच्चइ छेत्तसोवणमिसेण ॥ २८ ॥ [३२]

5

छोब्भो पिसुणे दासम्मि छोइओ अप्पिअम्मि छोब्भत्थं ।

छंटो जलच्छडसिग्घेसुं छाओ अ भुक्खिअकिसेसु ॥ ३३ ॥

छोब्भो पिशुनः । केचित् छोब्भो खल इति पूर्वदेशीषु पाठं दृष्ट्वा खलशब्द-
विप्रलब्धाः खलं पिण्याकं व्याचक्षत उदाहरन्ति च । अस्माभिस्तु सारतरदेशीपर्या-
लोचनेन छोब्भो पिशुन इति दृष्टमुदाहृतञ्च । तत्र बहुदृश्वानः प्रमाणम् । छोइओ 10
दासः । छोब्भत्थं अप्रियम् । ह्रस्वः संयोगे । इति छुब्भत्थं इत्यपि ॥ यथा ।

तीए कडिल्लवत्थं उत्तरिअं करिअ मज्झ दंसन्तो ।

किं काहिसि इह अण्णं रे छोइअ छोब्भ छोब्भत्थं ॥ २९ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

15

L. 1. From रम° to छेम torn off in G. C छेत्तरमच्चमुप्पाइ C 2. hd. °सु° BF
°सुप्पाइ AGX छेमउ BF °विंविं G °विंविं. L. 2. AGXZ छेलउ. L. 3.
BF जीर्णशूर्पा° C 1. hd. GX °सूर्पा° Z सूर्पा° From द्युप to स्थासकः incl. not legible
in G. X छेमउ GX छेलउ In G from कप्र° to इत्यपि torn off. L. 4. C छेत्ता-
सवणयं C क्षेत्रजागरणं. L. 5. C °छेमलइल° X °छेमउइल° BF परिउं C परिहरिउं X
परिहरिउं GX च Z निव for व B बहिणि C (F!) बहिणी G बहिणी X. विहिणि. L. 6.
BF तीसे Z लेलो From ण in मिसेण to भु in भुक्खिअ l. 8. torn off in G.
L. 7. CZ छोभो A छोइउ X छोईउ cdd. अप्रियम्मि BF छोब्भच्छं C छोभत्थं Y
छोब्भत्थं Z छोस्तत्थं E here inserts अथानेकार्था (sic) X अथानेकार्थाः Y अनेकार्थाः.
L. 8. X छदो C जलत्थडा° E °च्छडा° X °छटा° Z °च्छटा° AX छाउ CZ य BCFGYZ
भुक्खिय. L. 9. CGZ छोभो G om. केचित् CGXZ छोभो Z छोभो केचित् X पूर्वदेशेषु
From दृष्टा to दे in देशी l. 10. torn off in G. L. 10. BF खलपिण्याकं BCFXZ
°हस्ते X उदाहरतिस्म (sic). L. 11. CGZ छोभो C दृष्टमुं G दृष्ट्वा उदा° Z दृष्ट्वा उदा°
Fron णम् in प्रमाणम् to कडिल्ल° l. 13. torn off in G. CX छोईउ. L. 12. C
छोभत्थं F छोब्भच्छं X छोभच्छं Z छोस्तत्थं BCFX °ह्रस्व C संयोग C 1. hd. बुब्भ°
BFX °च्छमित्यपि CZ °त्थमित्यपि. L. 13. C कडिल्ल° X कडिल्ल° cdd. उत्तरिअं करिय
(Z उत्तरिय करिय) Z दंसंता. L. 14. X काहिसि corr. into काहिसि BFX अह
GZ अन्नं C र BF छोइअय छोअब्भ CX छोइय C छोज्झ छोभच्छं. L. 15. om. ABEF.
In G only अथ, the rest being torn off.

छंदो जलच्छटा शीघ्रश्चेति द्वर्थः । छाओ बुभुक्षितः कृशश्च । ननु । छातोदरी
युवदृशां क्षणमुत्सवोऽभूत् ॥ इत्यादौ छातशब्दस्य कृशार्थस्य दर्शनात्कथमयं देश्यः ।
नैवम् । छेदनार्थस्यैव छातशब्दस्य साधुत्वात् । न च धात्वनेकार्थता । उत्तरमत्र ।
अनेकार्थता हि धातूनां लोकप्रसिद्ध्या । लोके च छातशब्दस्य छेदनार्थं मुक्तास्यैव
5 कवेः प्रयोगो नान्येषामित्यलं बहुना ॥ [३३]

धण्णाईणं मलणे गोमयवत्थेसु तह छाणं ।

छाया किच्चीभमरीसु छारयं उच्छुसकमउलेसु ॥ ३४ ॥

छाणं धान्यादिमलनं गोमयं वस्त्रं चेति त्र्यर्थम् । छाणीत्यपि केषांचित्पाठः । छाया
कीर्तिभ्रमरी च । छारयं इक्षुशल्कं मुकुलं च ॥ ३४ ॥

10 छाइल्लो अ पईवे सरिसे ऊणे सुरूवे अ ।

छिद्दकुडीसुं छिल्लं छिंडं सिंहछत्तधूवजन्तेसु ॥ ३५ ॥

छाइल्लो प्रदीपः सदृश ऊनः सुरूपश्चेति चतुर्थः । छिल्लं छिद्रं कुटी च । छिल्लं
वृत्त्यन्तरमपीति केचित् । छिंडं चूडा छत्रं धूपयन्त्रं च । संयोगे पर इदतोः कामचार
इति छेडं इत्यपि ॥ [३५]

15 छिप्पं भिक्खापुच्छेसु छित्तछीएसु छिक्कं च ।

छिवओ समूहणीवीसु छिंछओ देहजारेसु ॥ ३६ ॥

L. 1. Z छंदो From छंदो to छाओ incl. torn off in G. BF जलच्छटा C
जलच्छय X छ ॥ उ बुभुक्षित CG न तु. L. 2. Z युवदृ for युवदृशां B °दृशा BCFX
भूदित्यादौ L. 3. In G नैवम् to त in छात is torn off. BF om. from साधुत्वात्
to छेदनार्थं excl. l. 15. GZ साधुत्वान् X व for च. L. 4. X om. हि C °प्रसिद्ध्य
G °प्रसिद्ध्या च लोको छात° L. 5. X के for लोके C छातशब्दस्य साधुत्वात् छेदना°
BCFX मुक्ता अस्यैव G मुक्तास्यैव. L. 6. C धण्णाईणं GZ धन्ना° BF मलणे BF
om. from गोमय. to °मलनं incl. l. 8. C °वच्छेसु Z च्छाणं. L. 7. A °छुक्कं.
L. 9. XZ इक्षुः शल्कं X चा. L. 10. C छाइल्लो AY य GZ वि B सुरूवे
ABCFGYZ य. L. 11. A छिद्धं A छिद्धं E छिंडं G छिंडं X छिद्धं G °धूवजन्तेसु Y
धूपजन्तेसु Z °धूवजन्तेसु. L. 12. CX सदृशः B सुरूपश्चेति. L. 13. G वृत्त्यन्तर° X छिद्धं
C संयोगपरे. BFGXZ परे BCFXZ इदतोः G इतोतोः L. 14. RFX छेडमित्यपि
CGZ छेडमित्यपि. L. 15. C छित्तछाएसु. L. 16. AGX छिवउ Z छिनओ C °नीवीसु
GZ °णीवीसु AGX छिंछउ.

छिप्पं भिक्षा पुच्छं च । छिकं स्पृष्टं क्षुतं च । छिवओ समूहो नीबी च । छिंछओ देहो जारश्च । केचित् छिंछयं शलाटुफलमाहुः ॥ यथा ।

धूआइ पढमगम्भं व रक्खए उअह आढिआ घरिणी ।

तुग्बीइ पढमणिगयमाबन्धुरबन्धणं छिंछं ॥ ३० ॥ [३६]

छिप्पंती वयऊसवभेए पिट्ठे वि छिप्पिंडी ।

5

छिकोड्डली अ पयरवपामदाछाणखण्डेसु ॥ ३७ ॥

छिप्पंती व्रतभेद उत्सवभेदश्चेति द्वयार्था । छिप्पिंडी व्रतोत्सवभेदौ पिष्टं चेति त्रयार्था ।
छिकोड्डली अंहिरवः पादाभ्यां धान्यमलनं गोमयखण्डं चेति त्रयार्था ॥ [३७]

छिप्पंदूरं गोमयखण्डम्मि तहेअ विसम्मि ।

सिसुससिसु छुट्टहीरो छेओ अन्तम्मि दिअरे अ ॥ ३८ ॥

10

छिप्पंदूरं गोमयखण्डं विषमं चेति द्वयार्थम् । छुट्टहीरो शिशुः शशी च । छेओ अन्तो देवरश्च ॥ [३८]

छेधो थासयचारेसु मिहाणोमालिआमु छंडा वि ।

छोहा गणविकखेवा छाब्भाइत्ती अछेप्पवेसासु ॥ ३९ ॥

L. 1. G भिक्षा C 1. hd. िच; del. 2. hd. GXZ छिवउ GXZ छिंछउ. L. 2. B केचि च G om. from केचित् to छिंछं incl. l. 4. L. 3. BF धूयाय CZ धूयाइ X only धूय BF °गढ्भं च BF om. रक्खए Z रक्खप C ओअह cdd. आढिया (Z आढिवा). L. 4. BF तुग्बीइ X °णिगाय° R °मावंधुर°. L. 5. G छिप्पती BF om. वय BF °भेएसु BFGX पिट्ठे E पोट्ट BEFGZ छिप्पिंडी X छिप्पंती. L. 6. GZ छिकोड्डली ABCFGYZ य Y °छाणाखंडेसु. L. 7. B व्रतभेदः Z °भेदः X यथाः BF छिप्पिंडी C छिप्पिंडा X छिप्पंती C °भेदो X om. पिष्टं X त्रयार्थाः twice. L. 8. C अडिंघ्र°. L. 9. A °खण्डम्मि ABFY तहेय CGXZ तहेव C 1. hd. विसम्मि X विसम्मिसिमम्मि. L. 10. Y ससु° C om. ससिसु C छुट्टहीरो X छिट्टहीरो AGX छेउ X अन्तम्मि ABFY दिअरे C दिअरे ABCFY य. L. 11. X छिप्पंदूरं BC गोमयखण्डंमि तहेय विसमंमि चेति (sic!) C त्रयर्थं C 1. hd. बुट्टहीरो C 2. hd. छुट्ट° C शिशुः X शिशुस्तशी GXZ छेउ. L. 13. B छेधो Y छेवो C थासय° cdd. °णोमालियासु ACZ छंडा E छंडा X छंडो. L. 14. BYZ छोहा C (F!) छाहा E छोइदम् G छोभ° BF अउप्प° E अवप्प° Y अछिप्प° cdd. °वेसासु.

छेधो स्थासकश्चौरश्च । छेडा शिखा नवमालिका च । छेहो समूहो विक्षेपश्च ।
छोन्माइत्ती अस्पृश्या द्वेष्या च ॥ [३९]

॥ अथ जादयः ॥

जंगा गोअरभूमी जच्चो पुरिसे तुसे जंभो ।

5 जयणं हयकवचम्मि जरंडो वुड्डम्मि जण्हली नीवी ॥ ४० ॥

जंगा गोचरभूमिः । जच्चो पुरुषः । जंभो तुषः । जयणं हयसंनाहः । जरंडो
वृद्धः । जरंडो इत्यन्ये । जण्हली नीवी ॥ यथा ।

जयणेहि हया गामा जंगाहि कणा य जंभभावेण ।

महिलाओ जण्हलीहि सहन्ति गेहा जरंडजच्चेहि ॥ ३१ ॥ [४०]

10 जडिअं खचिए जगलं पङ्कसुरं जंबुलो अ वाणीरे ।

णङ्गलसिहाइ जवणं जडम्मि जंभलजहाजाया ॥ ४१ ॥

जडिअं खचितम् । जगलं पङ्किला सुरा । पङ्किलसरको जगलं इत्यन्ये । जंबुलो
वानरीरः । जंबुलं मयभाजनमिति सातवाहनः । जवणं हलशिखा । जंभलो तथा जहा-
जाओ जडः ॥ यथा ।

15 मणिजडिअवासभवणे जगलं जंबुलघरोचिअं णिन्तो ।

जहजाय कीस लज्जसि जवणोचिअहत्थजंभलत्तेण ॥ ३२ ॥

L. 1. GZ °कश्चौरश्च X °कचौरश्च CGZ छेडा X छिडी CX समूहो. L. 2. G
छेप्पवेभाइत्ती BF अस्पृश्या C अस्पृश्य द्वेष्या च X अस्पृशा. L. 3. om. A; EXY
जकारादिः. L. 4. CEGYZ गोयर्° C l. hd. Z जच्चो A तुज. L. 5. BF जय
हय° G °कवचम्मि X °कवच्चम्मि ABCFG जरण्डो E जरंडो X जगुडा C वुड्डम्मि GZ चुट्टम्मि
वण्हली CX नीवी. L. 6. X जं for जंगा C गोवर° BFZ जच्चो BF पुरुष Z जंभो B
तुसः C °सन्नाहा BCF जरण्डो (G जरण्डो Z जरण्डो. L. 7. Z जरंडो GZ जण्हली GZ
नीवी. L. 8. BCFX जयणेहि CZ हय C गोमा G जंगाहि X जगाहि. L. 9.
GXZ महिलाउ BF जजण्हलीहि CX °लीहि G जण्हलीहि Z जण्हलीहि B जरण्ड° G °जच्चोच्चिं Z
°जच्चेहि. L. 10. cdd. जडियं B, C l. hd. Y खचिए GZ खइर GZ पंके सुरे BY
जंबुलो C जंबुलो G(!)Z जंतुलो X जंबुलो GYZ च E वाणीरे A वाणीरो. L. 11. BF
जंगल° C णणंगल° C 2. hd. णणंगल° A °सिहाइ G जंवंड X om. जडम्मि X जंभलजडहाज-
हाजाउ BF °जाहा Y °जाआ. L. 12. cdd. जडियं CZ °सुरको G om. from पङ्किल°
to इत्यन्ये BFX जगलमित्यन्ये° CZ जलमित्य°. L. 13. X जंबुलो G वाणीरः BCFX
जंबुलं G जंबुलं L. 14. X जहाजाउजाउ. L. 15. C मडि° cdd. °जडियं BF insert
जंबुलं after जगलं cdd. जंबुलं (X जंबुलं) B °घरोविचं C °घगांविचं F °घगेविचं GZ
°घरोचियं. L. 16. BCFZ जवणोचियं G जवणोचियं.

अत्र जगरो संनाह इति संस्कृतसमः । जंणइ कथयति । जवइ यापयति । इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [४१]

जहिमा विअडुगाहा जवयजवरया जवङ्कुरए ।

जंघामओ अ जंघालुअम्मि जंघालयं च जलणीली ॥ ४२ ॥

जहिमा विदग्धरचिता गाथा । जवओ तथा जवरओ यवाङ्कुरः । जंघामओ तथा 5 जंघालुओ द्वावन्धेतावन्योन्यपर्यायतया जङ्घालवाचकौ । जंघालं जलनीली । शेवाल-मित्यर्थः । जलनीलीशब्दो यदि संस्कृते न रूढस्तदा देश्यः ॥ यथा ।

जंघालुए णइअडं गया मि जं तुह तणुम्मि जंघालो ।

तह जवरयगोवीओ तुह जहिमं तत्थ गायन्ति ॥ ३३ ॥

तं जवयगोरयङ्गिं भरिउं जंघामओ हविअ वच्च ।

10

जलणीलिदुग्गमग्गो ण विअम्भइ पाउसो जाव ॥ ३४ ॥ [४२]

जच्छंदओ सतन्तम्मि जक्खरत्ती अ दीवाली ।

जण्णोहणो णिसिअंर जंघाळेओ अ चच्चरए ॥ ४३ ॥

जच्छंदओ स्वच्छन्दः । कप्रत्ययाभावे जच्छंदो । जक्खरत्ती दीपालिका । जण्णो-हणो राक्षसः । जंघाळेओ चत्वरम् ॥ यथा ।

15

- L. 1. BCFXZ जगरः G जगर X सन्नाहः. L. 3. BX जहमा A विअडु° BCFXY विअडु° GZ विअटु° B °जचरया E जंवंकुरए B °कुरए. L. 4. CGXZ जंघामउ GYZ य GYZ °लुयम्मि BCFGY जंघालयं C जवणणीला YZ जलनीली. L. 5. BX जहमा CX विदग्धरचिता X जवउ C om. तथा X जवरउ BGXZ जंघामउ. L. 6. G °लुउ X °लउ X °पर्याय (om. तथा) B जंघालं CG (F!) जंघालं. L. 7. CX सेवा° CX जलणीली° X om. यदि F° संस्कृत BF om. न, GZ have it after तदा. L. 8. X जंघालुग्ग CX णइअडं GZ णइअडं G गयालि BF जंघणो CDG जंघालो I do not think it necessary to correct this to जंघालं The word may also be a masculine. L. 9. G °गोवीए XZ °गोवीउ X जहमं जत्थ. L. 10. BFX जचअ° C जवअ° GZ °गोरयंगिं C °अंगि C 1. hd. भरिओ C 2. hd. भरिउ C 1. hd. GX °मउ cdd. हविअ Z वच्च. L. 11. C om. ण CZ विअम्भइ G विअम्भइ. L. 12. B जत्थंदओ AGX °दउ ABCFGYZ य E दीवाली. L. 13. A जण्णोहणो BCFG जंघोहणो ABFGYZ णिसियरे C णिसिवारं AX °छेउ GYZ य BF वच्चरए C 2. hd. चत्तरए. L. 14. G जुच्छंदउ X जच्छंदउ स्वच्छंदकः C जत्थरत्ती. L. 15. cdd. जण्णोहणो G जंघालेउ X जंघाळेउ BF वच्चरं C. 1. hd. चत्वारं.

मणिवलएहि कुणन्ती जंवाछेअम्मि जक्खरत्तिं व ।

जण्णोहणाण वि तुमं णिसि जच्छंदेण किं डरसि ॥ ३५ ॥ [४३]

विह्विअम्मि जगडिओ जंभणआई जहिच्छभणिराई ।

जरलद्धिअजरलविआ गामीणे ऊरुए जहणरोहो ॥ ४४ ॥

- 5 जगडिओ विद्रावितः । कदर्थित इत्यर्थः । जंभणओ यथेष्टवक्ता । जंभणमणो इति केचित् । उभयत्रादिग्रहणात् । जंपिच्छओ यथादृष्टमभिलषिता । जंपेच्छिरमगिरो यो यद्यदृष्टं तदेव मृगयते । इत्यादि । अत्र । जयडइ त्वरते । इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । जरलद्धिओ तथा जरलविओ ग्रामीणः । जहणरोहो ऊरुः ॥ यथा ।

जरलद्धिआइ दहुं पवणलहसन्तंसुअं जहणरोहं ।

- 10 ओ कामसरजगडिआ जरलविआ हुन्ति जंभणया ॥ ३६ ॥ [४४]

जहणूसवमद्धोरू जंकयसुकओऽप्पसुकयगिज्झम्मि ।

जौडी गुम्मं जौई सुरा कविट्ठम्मि जाऊरो ॥ ४५ ॥

- L. 1. *cdd.* 'वलएहि' GZ 'छेयम्मि' G जक्खरत्तिं BCFX च. L. 2. CGXZ जण्णोहणाण G तुमा. L. 3. A विह्वं *cdd.* 'वियम्मि' AGX 'डिउ A जंभणउ वि जहिच्छभणिरे य C जंभणिआई BEG जहिच्छं Y जहेच्छं X जहत्थमणिरोय G 'भणिराई. L. 4. C जरलद्धियं BFX 'द्वियं AEGYZ 'द्वियं C 'जरलवि (sic) ABEEFGXYZ 'विया GZ गामीणे CX ऊरुए C जहणरोहा. L. 5. X जगडिउ G विद्रावितः X has द्रावि twice. C जंभणेओ GZ 'णउ X 'णोउ B जभणं G 'भणे. L. 6. B उभयत्राविग्रं X उभयत्राविग्रं GXZ 'च्छउ BFX 'लसिता BF जंपेच्छिरं G जंपेच्छरं X 'मगिरोउ. L. 7. CGXZ *om.* यो BFX *om.* यद् once. C reads यद्वदृष्टं CG मृगयत CX अत्र च । C 1. *hd.* जडइ C 2. *hd.* X अडइ GZ जयडइ त्वरयतीति. L. 8. C जरलद्धिओ C 2. *hd.* 'द्विओ F 'लद्धिओ X 'लद्धिउ Z 'लद्धिउ C *om.* तथा C जरलविओ XZ जरलविउ G जरविउ BF ग्रामीण C जहणरोहो ऊरु X ऊरु. L. 9. B 'द्वियाई CX जरलद्धियाई C 2. *hd.* 'द्विं G 'द्वियाए Z 'द्वियाए C दहुं G दहु BF 'पवणलहसन्तं X 'लहसन्तं G 'सुवं Z 'सुयं. L. 10. C 1. *hd.* GX उ C कावां X रावासरजगडिआ *cdd.* 'डिया CX जरलं *cdd.* 'विया BF *om.* हुन्ति जं CGZ जंभणिया. L. 11. AG 'मद्धोरू BF 'मद्धोरू C 'मद्धोरू G 'मुकयो BF 'कयो AGXZ 'कउ A 'गिज्झम्मि C 'गिज्झम्मि Y 'गेज्झम्मि. L. 12. E करिट्ठम्मि.

जहणूसवं अर्धोरुकम् । जंकयसुकओ अल्पसुकृतग्राह्यः । जाडी गुल्मम् । जाई सुरा । जाऊरो कपित्थः ॥ यथा ।

जाऊरजाडिकण्टयफट्टिरजहणूसवा वि तेण समं ।

जाईलुद्धा वच्चसि जंकयसुकया सि तं गुत्ति ॥ ३७ ॥ [४५]

जालघडिआ सिरहरे जिग्घिअमोसिंघिअत्थम्मि ।

5

जिण्णोब्भवा य दुव्वाइ जीवयमई अ वाहमई ॥ ४६ ॥

जालघडिआ चन्द्रशाला । जिग्घिअं घ्रातम् । अत्र जिमिअं भुक्तमिति भुजि-
धात्वादेशभवम् । जिण्णोब्भवा दूर्वा । जीवयमई मृगाकर्षणहेतुर्व्याधमृगी ॥ यथा ।

जालघडिआइ जा तं ण णिअसि जीवयमई व मयणस्स ।

ता भम हरिणो व्व तुमं कुलडाजिण्णोब्भवाउ जिग्घन्तो ॥ ३८ ॥

10

अत्र जीहइ लज्जते । इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [४६]

जुण्णो छेगे जुअलो तरुणे अपरिगहम्मि जुंजुरुडो ।

जुअलिअजुरुमिल्ला दुगुणिअगहणा जूअओ अ वप्पीहे ॥ ४७ ॥

जुण्णो विदग्धः । जुअलो तरुणः । जुंजुरुडो अपरिग्रहः । जुअलिअं द्विगुणितम् ।
जुरुमिल्लं गहनम् । जूरुम्मिलयं इति गोपालः । जूअओ चातकः ॥ यथा ।

15

- L. 1. BF जहणूसवमर्द्धारुकं (F °र्द्धा°) G जहणोसवं XX अर्द्धारुकं GX °कउ From जाडी to ऊ torn off in G. X जाडी. L. 3. From दय to सवा illegible in G. Z °पट्टिजहणू° BF °जहणूसया X रि BF तेण. L. 4. G जोई° C °लुद्धा X °वुद्धा CX वुच्चसि Z वच्चसि G °मुकया In G from तं to धिअं l. 5 torn off. L. 5. cdd. °घडिया X सिरहरे Y सिरिघरे APCFYZ जिग्घियं X जग्घिअं BF °मोसंघि° ABCFGYZ °घियं A °यच्छम्मि and then adds again l. 8. X °अत्थधम्मि. L. 6. EY जिण्णोब्भवा BF °ब्भव X इ for य B दुवाइ A दुव्वा य X दुव्वा In G व्वाइ जी° is illegible. A जीवियं Y जीवअं Z जीवियं cdd. य C om. अ वाहमई 2. hd. remarks अपूर्णम् G थाह° X °मयी. L. 7. cdd. °घडिया BF चंद्रशाला BCFXZ जिग्घियं In G from ग्घिअं to दूर्वा incl. l. 8. torn off. BCFXZ जिग्घियं. L. 8. BF om. भुजि X भुजिवादेश° X जिण्णोद्भवा Z जिणोब्भवा GZ जीवियं, the next word in G is illegible down to मृ B °हेतुव्याध.° L. 9. BFGXZ °घडियाइ C °घटियाइ From ण to जिग्घन्तो l. 10. incl. torn off or illegible in G. BCFXZ गियसि Z जीवियमयं च मअणस्स C मणं यस्स. L. 10. C रिणो X कुडलाजिण्णाद्भवाउ C °ब्भवाओ. L. 11. अत्र जी° ल° torn off in G. C लज्जत. L. 12. From जुण्णो to णा in गहणा l. 13. torn off in G. BCFXY छेके YZ जयलो Z तरुणा BCF परिगं A जुंजुसडो X जुंजुरुडो. L. 13. EX जुअलिअं Y जुअलियं Z जुअलियजरु° BF दुगुणियं CYZ दुगुणियं E °गहणो BF जुअउ GZ जूअउ X जूअउ ABEFYZ य G ज CG वप्पीहे C 2. hd. च°. L. 14. G जिधलो Z जुयलो From ण in तरुणः to कः in चातकः l. 15 torn off in G. BF जंजुरुडो X जंजुरुडो C जुअलियं Z जुअलियं. L. 15. B गहणं BCF °मिल्लयमिति X °मिल्लयमिति Z °म्मिलयमिति B गोपाल Z जूअओ.

जुंजुरुडाए घणरवजुअलिअविसमसरवेअणाइ मह ।

दुहजुरुमिल्लावत्थं कह जूअय तस्स जुण्णजुअलस्स ॥ ३९ ॥

अत्र । जूरवइ वञ्चति । इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [४७]

जेमणयं दाहिणए अंङ्गे जो रं च जो किरत्थम्मि ।

5 जोक्खमचोक्खे जोओ चन्दे जोग्गा य चाटुम्मि ॥ ४८ ॥

जेमणयं दक्षिणमङ्गम् । हस्तादि । जो रं यः किरेत्यर्थे । जोक्खं मलिनम् । जोओ चन्द्रः । जोग्गा चाटु ॥ यथा ।

जयसिरिणिवासजेमणभुअ तुह गुणवण्णणम्मि का जोग्गा ।

जो रं जसेण चालुक्क जोक्खमवहरसि जोअस्स ॥ ४० ॥ [४८]

10 णक्खत्ते जोडं जोइसं च जोई अ विज्जूए ।

खलिअम्मि जोइरो जोइक्खो दीवम्मि जोडिओ वाहे ॥ ४९ ॥

जोडं तथा जोइसं नक्षत्रम् । जोई विद्युत् । जोइरो खलितः । जोइक्खो दीपः । जोडिओ व्याधः ॥ यथा ।

मेहम्मि पिहिअजोइसवइजोडे रुइरजोइजोइक्खे ।

15 हिण्डन्ति अजोइरया वम्महजोडिअसराहया कुलडा ॥ ४१ ॥ [४९]

L. 1. C जुंजुरुडाए BF जंजुरु° G जंजरु° G °जुयलिय° Z °जयलिय° CX °लिय° BFZ °वेयणाइ X °वेइणाइ In G from अणाइ to कमिति l. 3. torn off. L. 2. BF दुर्जुरु° C °वच्छे C जुअअ Z जूयय Z जुन्नजुयलस्स. L. 3. CXZ वंचतीति. L. 4. A जेमणचं. L. 5. From जोक्ख° to क्खं in जोक्खं l. 6. torn off in G. BX जोउ E जाओ E जाग्गा X जोग्गे Z जोया E चाटुम्मि. L. 6. X दक्षिणंगं । जोरं हस्तादि । Z हस्तादिति BF कः for यः C य C 2. hd. अ, om. DX. Z किलेयर्थे, this is perhaps the correct reading, the form किर being foreign to Sanskrit, though usual in Pāli and Prākṛit. As to जो रं cf. *ōs pā*. L. 7. GX जोउं C जोग्गे G चाटुः L. 8. CX °निवासं CXZ °भुय From भुअ to जोअस्स l. 9. torn off in G. Z गुह Z णवणम्मि for गुणवण्णणम्मि X °वण्णणम्मि. L. 9. C °हरोसि X °हरासि CX जोअस्सं. L. 10. B नक्खत्ते In G ण is torn off. E जोडं A जोइमं BCFGYZ य BF विद्यु G विज्जूए. L. 11. *add.* खलियम्मि AX जोडिउ GZ वाहे. L. 12. From जोडं to खलितः incl. torn off in G. BF खलितः. L. 13. GX जोडिउः. L. 14. ABIEFGZ पिहिय° C पिहिया° X पिहियोइ° G om. वइ B om. जोइ. L. 15. G हिंइति य जो° Z हिंमति य जोयरया BFGZ °जोडिय° CX °जोडिय° BF °सरहया G सराहडोडियसराहया as it seems.

णयणम्मि जोअणं तह खज्जोए जोइअं जाण ।

जोइंगणे अ इन्दोवे जोवारीइ जेणलिआ ॥ ५० ॥

जोअणं लोचनम् । जोइओ खद्योतः । जोइंगणो इन्द्रगोपः । जोणलिआ जोवारी ।
धान्यम् । जोवारीशब्दोऽपि देश्य एव ॥ यथा ।

चलजोइअजोइंगणमिक्खिअ जोणलिअकारणं कालं ।

कासयवहूउ हरिसा उप्फुल्लयजोअणा हुन्ति ॥ ४२ ॥ [५०]

जोव्वणणीरं तह जोव्वणवेअं जोव्वणोवयं च जरा ।

जण्हं लहुपिठरे कसिणए अ जंपणमक्खित्तिवयणेसु ॥ ५१ ॥

जोव्वणणीरं तथा जोव्वणवेअं तथा जोव्वणोवयं वयःपरिणामः । जोव्वणणीरो
जोव्वणोवओ ऋक्ष इति चतुष्पदवर्गे यत्केनचिदुक्तं तस्य संमोह एव ॥ यथा । 10

जोव्वणणीरं तरुणत्तणे वि विजिण्ण्दिआण पुरिसाण ।

जोव्वणवेए वि ण जोव्वणोवयं होइ इअराण ॥ ४३ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

जण्हं लघुपिठरं कृष्णं चेति द्वर्थम् । जंपणं अकीर्तिर्वक्त्रं च ॥ [५१]

वेडिसवरुणेसुं जंबुओ अ गामणिविडेसु जणउत्तो ।

15

जच्चंदणमगरू कुङ्कुमं च जोवो अ विन्दुथोवेसु ॥ ५२ ॥

- L. 1. BCFGYZ जोयणं A जोइअं BEFGXYZ जोइयं Z जाणं. L. 2. BF जोइंगणे X जोइंगणो ABCFY य GZ वि A इंदोवि G इंदोवे A जोवारी G जोवारी वि Z जोवारी वे E °रीइ cdd. °लिया. L. 3. CGXZ जोयणं X लोचनं BFGX जोइउ cdd. °लिया. X युगधरा for जोवारी L. 4. C जोवारी° X जावारी.° L. 5. C (F!) G बल° Z बल° B °जोइया° CG (F?) XZ जोइय° cdd. °मिक्खिय जोणलिय° X °कारण. L. 6. C °बहूओ BF उप्फुल्लिय° C ओप्फुल्लिया° X उप्फुल्लिया° Z उप्फुल्लय° CGXZ °जोयणा. L. 7. C 2. hd. जोव्वणणीरं GZ °नीरं A तहा cdd. °वेयं A °णोव्वयं After जरा EX add. अथाऽनेकार्थाः Y अथानेकार्थाः. L. 8. Y लघुपिठरे X °पिठरे ABCFGYZ य. L. 9. C om. तथा cdd. °वेयं (X °वियं) X °वय. L. 10. C °णोव्वओ G °वउ X °वउ. L. 11. BF तरुणत्तणिणे C जिएदि° GX °जिइदि° Z तिजिइदि° cdd. °दियाण. L. 12. C °वेए वि न जोव्वणावेए वि न जोव्वणावय X सि न Z om. वि ण BF जोव्वणवयं add. इयराण. L. 13. om. A, and E here. L. 14. cdd. जंपणमक्खीति° G °त्तिक्खं च Z °नि वक्खं. L. 15. BF जंबुओ G जंबुउ XZ जंबुउ AEGXYZ य BCFX गामिणि° G °विडेसुं. L. 16. B जच्चंद° G जच्चंद° EG °गरू X °गरू BF कुङ्कुमं ABCFGYZ य G विट्° GZ °थोएसु.

जंबुओ वेतसवृक्षः पश्चिमदिक्पालश्च । जणउत्तो ग्रामप्रधानपुरुषो विटश्च । जञ्च-
दणं अगुरुः कुङ्कुमं च । जोवो बिन्दुः स्तोकं च । अत्र जूरइ खिद्यते क्लृप्यति चेति
धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [५२]

॥ अथ ज्ञादयः ॥

5 संततवरिसम्मि झडी झंखो तुट्टे झला य मयतण्हा ।

झंटी लहुद्धकेसेसु पीलुमायासु झंडुअझमाला ॥ ५३ ॥

झडी निरन्तरवृष्टिः । झंखो तुष्टः । झला मृगतृष्णा । झंटी लघूर्ध्वकेशाः । झंडुओ
पीलुवृक्षः । झमालं इन्द्रजालम् ॥ यथा ।

ण झडिं झंखो वि रवी कुणइ झलं चेअ इत्थ मरुदेसे ।

10 मुञ्च झमालाइ लुलन्तझंटीओ झंडुआइ चुण्टेसु ॥ ४४ ॥ [५३]

झंडलिझंखरझरया असईसुक्कतरुमुण्णआरेसु ।

झज्झरिझरुआ खिक्खिरिमसएसुं झंपणी पम्हे ॥ ५४ ॥

झंडली असती । झंखरो शुष्कतरुः । झरओ सुवर्णकारः । झज्झरी स्पर्शपरिहारार्थं
चण्डालादीनां हस्तयष्टिः । खिक्खिरीति । झरुओ मशकः । मशकवाचकशब्दाश्रीयमिपि
15 वर्तन्ते । यदाह । मशकाख्याश्रीयमप्युच्यन्ते काव्यतत्त्वज्ञैः ॥ इति । झंपणी पक्ष्म ॥ यथा ।

L. 1. BF चंचुओ G जंबुउ X जंबूउ G पच्छिमदिग्भा° Z °दिक्वा° L. 2. BF
वञ्चदणं GX जव्वदणं CGZ अगुरु X om. form रुः in अगुरुः to स्तो in स्तोक् B कुङ्कुमं
BF चिंदुः B om. चेति. L. 4. A. om. EY ॥ शकारादिः ॥ L. 5.
X सततं C °वारिस्सामि BF झडी A कडी G om. झडी A कंखो G खसो X महंतण्हा. L. 6.
A कंडी C लहुद्ध° G लहुद्ध° Z लहुद्ध° X °कोसेसु A °माया य Z °मायासु झंडुय° BF झंडुअ°
C झंडुअ° EX झंडुय° GY झंडुय°. L. 7. BF, C 1. hd. X झंखो G गंखो G झटी.
X °केशः B झंडुओ FZ झंडुओ G झंडुउ om. C; C 2. hd. झण्टु X झंडुउ L. 8. C om.
पीलु° C 2. hd. पीलुः. L. 9. X झंखो cdl. चेच (Z वेच) BCFX °देशे. L. 10.
CFGXZ झमालाइ C °झंडिओ G °झाटिउ X °झडिउ BFG झंडुयाइं C झंडुयाइं X झंझुयाइं Z
झंडुयाइं BF चुण्टेसु C वुंटेसु. L. 11. B झडलिं G °झंरया X असईं BF °मुण्णतरुं GZ
मुञ्चआरेसु C °मुण्णयां X °सुवण्ण°. L. 12. A झज्जरिं B झझरिं C झझरिं C °झआ
GYZ °झरया AX क्खिरिं BF खिक्खिरिं C खिक्खिरिं E क्खिक्खिरिं B °मसएसुं Z झयणी X
पम्हो. L. 13. X झंडालि C झलगे G झंसउ X झरउ G om. झरओ सुवर्णकारः C झझररी G
झझररी X झझररी CX cdl. खिक्खिरी. L. 14. C 1. hd. चन्द्राला° F चाण्डा° G om.
हस्त CX om. here खिक्खिरीति BCF झरओ GX झरउ BF °खोयं C °खोयां X °ख चीयां°
L. 15. B °वत्ते BF °खोयां C °खोयां G काप् BCFXZ °झैरिति G
°झैरिति.

झरुआउलम्मि मीलिअझंपणिअं झञ्झरीकरविरुवं ।

झंखरतलम्मि झरयाहमं हहा झंडली रमइ ॥ ४५ ॥ [५४]

वयणिज्जे झक्किअझिंखिआ झरंको अ तिणपुरिसे ।

झंठिअझंटलिआओ पहरिअचङ्कमणअत्थेसु ॥ ५५ ॥

झक्किअं तथा झिंखिअं वचनीयम् । उज्झिंखिअं वचनीयमिति तु उत्पूर्वेण झिंखि- 5
अशब्देन सिद्धम् । झरंको तृणमयः पुरुषः । झरंतो इति केचित् । झंठिअं प्रहृतम् ।
झंटलिआ चङ्क्रमणम् ॥ यथा ।

ण कुणान्ति झंठिअं ण य झंटलिअं झक्किआइ अगणन्ता ।

तुह कुमरवाल रिउणो अझिंखिअ रणाजिरे झरंक व्व ॥ ४६ ॥

अत्र । झडइ शीयते । झंपइ भ्रमतीत्यादयो धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [५५] 10

दडुम्मि झलुसिअं तह झलुंकिअं झामिअं चेअ ।

झंकारिअझंखरिआ अवचयणे झोलिआइ झलझलिआ ॥ ५६ ॥

L. 1. BF गक्षया° CX ऊसआ° Z झरुया° BCGXZ मीलय° F' मीलय° G °झपणिय
BCFXZ °णिअं BF झझरी° C झझरी° G झझरी°. L. 2. BF हा हा G हडा.
L. 3. *cdd.* झक्किअं (Z कक्किअं) E °झंक्किअया G °झिंक्किअया X झंखिया ABCFYZ
°खिया A झरंजो BCFGYZ य C °पुरुसे G °पुरिसो. L. 4. BFZ झटिय° ACGY
झंटिय° X झटिय° C झंखलियाओ ABFGXZ °लियाउ Y °लियाओ ABFGXYZ
पहरिय° C पहरियंचक° BFGZ °हत्थेसु X °अच्छेसु. L. 5. *cdd.* झक्किअं ABCEFXZ
झिंखियं G झिंक्किअं G *om.* वचं उज्झिं C उज्झिंखियं BF °खियं XZ उज्झिंखियं BF उत्पूर्व-
यझिंखियं G उत्पूर्वस्य X उत्पूर्वेण CXZ झिंखियं G झिंखिलशब्देन सिद्धः L. 6. BX
°मयपुरुषः G झरता X ऊरंतो G *om.* केचित् *cdd.* झंटियं BF प्रहतं G प्रहितं L. 7.
cdd. °लिया. L. 8. *cdd.* झंटियं G अ CXZ °लियं G अगियाइ BF °याइ CXZ
°याइ GZ अगणंता. L. 9. C तुमर° C 2. *hd.* तुमर° BCFZ अझंक्किअ CX अझंखिय
B झरंक्क C चं G व्वं. L. 10. BFGZ शीयते BF भ्रमेती° C भ्रमती° C 2. *hd.*
त्रसती° G भ्रमत्यादयो BFGZ °षूकाः X °षूक G *om.* इति नोक्ताः. L. 11.
AXZ दडुम्मि BFG दडुम्मि C दडुम्मि C 2. *hd.* झलु° *cdd.* °सियं A झलु°
ABCEFXZY °क्किअं BF झामि (sic) ACEXY झामियं A भेए EY चेय. L. 12.
ABFGXYZ झंकारिय° AEGYZ °झंखरिया BF °झंखरियं C °झंखरिया X °झंखरिया
BF अवचयणे A कोलियाइ BFG कोलियाइ CEXYZ कोलियाइ *cdd.* °कोलिया C
2. *hd.* झलिया.

श्लुसिअं श्लुंकिअं श्लामिअं त्रयमपि दग्धार्थम् । शंकारिअं तथा शंखरिअं अवच-
यनम् । श्लश्लिआ श्लोलिका । श्लोलिकाशब्दो यदि संस्कृते न रूढस्तदायमपि
देश्यः ॥ यथा ।

तावश्लुंकिअदवश्लुसिओ तुह पयावश्लामिओ अ रिउ ।

5 फलशंकारिअदलशंखरिआइं कुणइ श्लश्लिअहत्थो ॥ ४७ ॥ [५६]

झाडं लयगहणे श्लामरो जरी झाउलं च वउणिफले ।
झारुअक्षिरिडंझीरा चीरीजरकूवलज्जासु ॥ ५७ ॥

झाडं लतागहनम् । श्लामरो प्रवयाः । झाउलं कर्पासफलम् । झारुआ चीरी । क्षिरिडं
जीर्णकूपः । झीरा लज्जा ॥ यथा ।

10 झाउलचुण्ठणकज्जे अक्षीर कह श्लामरं णिओएसि ।

झारुअझाडच्छण्णे क्षिरिडए एत जं पडिही ॥ ४८ ॥ [५७]

झुंखो वज्जविसेसे झुत्ती छेअम्मि झुट्टमलिअम्मि ।
झुलुरिझुंढणझुंझुंमुसया गुम्मप्पवहमण्डुहेसु ॥ ५८ ॥

L. 1. BFXZ श्लुसियं C श्लुसियं G श्लुसियं BZ श्लुकियं C श्लुंकियं F श्लुकियं
GX श्लुकियं *add.* श्लामियं BF त्रयमपि यं त्रयमपि दग्धार्थं CXZ दग्धार्थं *add.* शंकारियं (X
शंकारियं) Z *om.* तथा CXZ शंखरियं. L. 2. BFG C 1. *hd.* XZ °श्लिया C. 1.
hd. कल° C. 2. *hd.* °श्लिया BFZ श्लिका *add.* श्लोलियाशब्दो *add.* तदा अयमपि
G न देश्यः. L. 4. BFGZ °श्लुंकियं X °कलुंकियं C °कियं B (F!) Z
°श्लुसिउ [C!] °श्लुसिओ G °श्लुउ X °श्लुसिउ C पयासा° X पयव° GXZ °मिउ BX
रिउ C रिओ. L. 5. *add.* °रियं *add.* °रियाइं (X °रियाइं) G *om.* कुणइ BF श्लि-
श्लिय° G श्लह° CGXZ °लिय°. L. 6. C लगहणे C 2. *hd.* लता° C झरी जाउलं
C 2. *hd.* झाऊलं BF व A वयणि° BF वउलि° X उणिफले. L. 7. C झारअ° GZ
झाउय° Y झारुय° X झारुअ° B °क्षिरिडं A °क्षिरिडं B °डज्जीण X °डज्जीणा AREF
झीरी. L. 8. Z प्रवयाः C झाऊलं C कर्पासं फलं F कर्पा° X वीरी B झरिडं X झरिडं
L. 9. G क्षीर्णकूपः C झरी. L. 10. BF °वुंढकज्जे B अक्षीर Z अक्षीर BFGX
णिउएसि. L. 11. CX झारुय° C °च्छाण्ण G °डअच्छने Z °छने X झिरडए C पडिही.
L. 12. B झुलो AEX संखो A झती Y जुत्ती CGYZ छेयम्मि RFX Y झुट्टम° BCFGYZ
°लियम्मि. L. 13. AC झुलुरि° BF °झुंढण° C 2. *hd.* °झुंढण° *om.* C 1. *hd.* BF
°झुंझुंमु° XZ °झुंझुंमु° E °मुसया X °मण्डुहेसु.

झुखो तुणयाख्यो वायविशेषः । झुत्ती छेदः । झुट्टं अलीकम् । झुल्लुरी गुल्मः ।
झुटणं प्रवाहः । अत्र झुणइ जुगुप्सते । इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । झुंझुंमुसयं
मनोदुःखम् । झुमुझुमुसयं इत्यन्ये ॥ यथा ।

तुह णत्थि झुट्टझुत्ती झुटणतडझुल्लुरीसु णाओ सि ।

झुंझुंमुसयवईए मह कहिअं तत्थ झुंखवाएहिं ॥ ४९ ॥ [५८]

5

झूरं कुडिले झेरो जरघण्टे झेंडुओ वि कण्डुअए ।

अद्धमहिसीइ झोटी झोडप्पो चणयधण्णम्मि ॥ ५९ ॥

झूरं कुटिलम् । अत्र झूरइ स्मरतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । झेरो जरघण्टः ।
झेंडुओ कन्दुकः । झोटी अर्धमहिषी । झोडप्पो चणकधान्यम् । शुष्कचणकशाक-
मित्यन्ये ॥ यथा ।

10

झोडप्पेत्तकण्ठे झोटीओ कण्ठबद्धझेराओ ।

उअ चारइ गोववहू खेळन्ती झेंडुएण झूरगई ॥ ५० ॥ [५९]

वाहम्मि झोडिओ झोंडलिआ रासयसरिच्छकीलाए ।

टङ्कच्छिण्णाजसतडतडत्थदीहगहिरेसु झससद्धो ॥ ६० ॥

L. 1. BF झुखो X झंखो CX तृणया° BF झट्टं X झुट्टं GZ झुट्टमलीकं CGXZ झुल्लुरी
GZ गुल्मं. L. 2. C झुटणं BF प्रवाह C प्रवाहाः GZ जुगुप्सत CGZX झुंझुंमुसयं.
L. 3. BF झुंझुंमुसयमित्यन्ये CX झसुझसुसयमित्यन्ये Z झुसु(मु!) झुमुसयमित्यन्ये
G °सयमेत्यन्ये. L. 4. CG णत्थि B ज्सुट्टं XZ झुट्टं G °जुत्ती X झुंझण
CX °तह° GZ °तणु° CX °झुल्लुरीमु B °ज्सुल्लु° Z °झुल्लुरीसु GXZ णाउ. L. 5.
cdd. झुंझुं (Z झुसुसु) Z म for मह cdd. कहियं B ज्सुल्लु° and so several times
जस instead of झ in the beginning of the words. BF °वाएहिं. L. 6.
BF ज्जेरा X झूरो Y झरो AXY जरघंटो E घर° GZ झरघंटो AX झंडुअ BF
ज्जेंडुओ E झेंडुओ G झेवुअ Y झुंडुओ Z झेवुओ C अ for वि Y च BEFG कंडुअए Y कंडुअए
cfr. II, 103. L. 7. AF अट्टं C अट्टं A °सीए EG झोटी A झोडप्पो BF वणय°
AGZ °धन्नाम्मि. L. 8. B (F) GX कुडिलं Z झरइ CX स्मरति इति X झूरो BF ज्जोरो
BFZ झरघंटः C जरघंटः X जरघंटः. L. 9. BF झेंडुओ C झंडुओ G झंडुअ X झुंडुअ
Z झेवुओ BF कंडुकः C कण्टुकः G कंडुकं X झोटी From झोटी to प्पो torn off in G. C
झोडप्पो G °चणकधाशां. L. 11. Z °कंडे G झोटीअ XZ झोटीअ BF °वद्धं G
°चद्धं C °झेरोओ GX °राउ. L. 12. BCFX उअ BFZ वारइ X चारय From
खेळन्ती to लिआ l. 13 torn off in G. BF झेंडुएण X झुंडएण Z झेंडुएण. L. 13.
AX झोडिअ C झोडं Y झोंटं cdd. °लिया BF °सरिच्छं C °सरिच्छं EX add ॥
अथाज्जेकाथाः ॥ Y ॥ अथानेकाथाः ॥ L. 14. Cटकछिण्णा° BEFGZ °छिन्ना° E °ठिण्णा°
X om. तड X °गुहिरेसु झसंसद्धो.

झोडिओ व्याधः । झोडलिआ रासकसदृशी क्रीडा ॥ यथा ।

झोडलिआए खेळन्तु ताव बालाउ हरिणिआउ व्व ।

आरोविरुण चावं पहरेइ ण कामझोडिओ जाव ॥ ५१ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

5 झसो ढङ्कच्छिन्नमयशस्तदस्तदस्थो दीर्घगम्भीरश्चेति पञ्चार्थः ॥ [६०]

गयणढेसुं झत्थं च झंपिअं तुट्टघाट्टिएसुं च ।

झसुरं तम्बोलत्थेसु झंडुली असइकीलासु ॥ ६१ ॥

झत्थं गतं नष्टं च । झंपिअं त्रुटितं षट्ठितं च । झसुरं ताम्बूलमर्थश्च । झंडुली असती क्रीडा च ॥ [६१]

10 पल्हत्थाकुट्टेसुं झसिअं चीहिमसएसु झिल्लिरिआ ।

अङ्गकिडएसु झीणं अच्चत्थे अच्छए अ झूसरिअं ॥ ६२ ॥

झसिअं पर्यस्तमाकुट्टं च । अत्र झंखइ संतप्यते विलपति उपालभते निःश्वसिति च । झरइ स्मरति क्षरति चेति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । झिल्लिरिआ चीहीतृणं मशकश्च । झीणं अङ्गं कीटश्च । झूसरिअं अत्यर्थं स्वच्छं च ॥ [६२]

15 ॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायां तृतीयो वर्गः ॥

L. 1. X झोडिउ From डिओ to उ in बालाउ l. 2. torn off in G. BF ज्झोडलिया C झोडिलिया XZ °लिया B क्री (sic). L. 2. BF ज्झोडलियाए X झोडलियाए Z °लियाइ C डलियाए (sic) Z खेळतु BF ताच चालाउ CX बालाउ cdd. °णियाउ BF व्या C च. L. 3. BF चावं cdd. न GXZ °डिउ Z जाव In G जाव is torn off. L. 4. BF om. this line. In G from this line to पिअं l. 6. torn off. L. 5. CX °छिणमं cdd. om. तटस् CX पञ्चार्थाः. L. 6. A °हेसु C झच्छं cdd. झंपियं X तुट्टयघट्टि° BF °घट्टिओसुं G °घट्टिएसुं. L. 7. BF झसरं BFGZ तंबो° X तंबो° GZ °लच्छेसु B झंडुली C(F1) झंडुली EG झंडुली X झंडुइ Y झंडुली Z झुंवुली FX असइ° From इकी° to रथ in पल्हत्थ° l. 10 torn off in G. L. 8. CX झच्छं cdd. झंपियं C च्छटितं for त्रुटितं B झुंडुली CX झुंडुली G झुंडुली Z झुंडुली. L. 10. BF पल्हत्थकुट्टेसुं C लहत्थाकुट्टेसुं EZ °कुट्टेसुं G °कुट्टेसुं cdd. झसियं BCFGZ चीहि° C 2. hd. ins. तिण X झिल्लिरिया cdd. °रिया. L. 11. G अगकि; from डएसु to लभते l. 12 torn off. B °कडएसु C(F1) °कीडएसु XZ °किडिएसु E ज्झीणं X झीणचच्छे A सछंदए for अच्छए Y अत्थए ABCFGY य C झसिं cdd. °रियं. L. 12. cdd. झसियं C मारुणं च X °माकुट्टं C झंखइ X झसइ CX उपलभते BF निःश्वसितं C निस्वसिति X निस्वसति G om. निःश्वसिति. L. 13. BF स्मरेति BF om. क्षरति From मिति to चन्द्र l. 15 torn off in G cdd. °रिया BCFXZ बीही°. L. 14. B मसकश्च C झीणमङ्गकण्टश्च XZ झीणमंगं C 2. hd. °कीटः BFXZ कटश्च C 1. hd. झसियं BF, C 2. hd. X °रियं. L. 15. C स्वस्थं च । CXZ add उभयं ३३५॥ BCFGXZ इत्या° स्वोपज्ञदेशी-शब्दसंग्रहवृत्तौ (C om संग्रह). वर्गः is torn off in G. BCFZ add ग्रंथाग्रं (C only यं X ग्रंथ) २५५॥ EY (X in text) have only इति वृ° व°.

॥ अथ टादयः ॥

टमरो केसचए टंकिअं पसरिए विमोडणे टसरं ।

टसरोट्टं सेहरए टट्टइआ जवणिआए अ ॥ १ ॥

टमरो केशचयः । टंकिअं प्रसृतम् । टसरं विमोदनम् । टसरोट्टं शेखरः । टट्टइआ तिरस्करिणी ॥ यथा ।

5

मा संठवेसु टमरे टसरिअचूअङ्कुराण टसरोट्टं ।

टंकिअमयङ्कजुण्हाइ अन्तरे देसु मामि टट्टइअं ॥ १ ॥ [१]

टंबरओ भारिए करालकण्णम्मि टप्परओ ।

अरणिअकुसुमे टक्कारिआ य टारो अहमतुरए ॥ २ ॥

टंबरओ भारिकः । गुरुरित्यर्थः । टप्परओ करालकर्णः । टक्कारी अरणिकुसुमम् । 10 टारो अधमतुरङ्गः ॥ यथा ।

टारम्मि चडिअमित्तो टंबरओ टप्परो अ वामणओ ।

इत्ति पडिओ हसिज्जइ टक्कारीचुण्णणीहि वणे ॥ २ ॥ [२]

टिप्पी टिकं तिलए टिंवरु तुम्बुरु च टिग्घरो थेरे ।

टुंटो छिण्णकरे टेंटा जूअपयम्मि टेक्करं च थले ॥ ३ ॥

15

L. 1. *om.* AE. Y has only टकारादिः In G from अथ to टट्टइ l. 3. incl. torn off. L. 2. Z केसचए *add.* टंकिअं X पसरिए BF विमोडने ACEXYZ °टणे Z पसरं. L. 3. EX टट्टइया ABCFGYZ °इया BF जंव° EY जम्ब° G जम्ब° ABCFGYZ °णियाए X जवणि अ ABFGYZ य C व. L. 4. PCFX टंकिअं B प्रशुतं In G from सरं to अङ्कुरा l. 6. incl. torn off. B शेखरः BCFZ टट्टइया X टट्टइया तिरस्करणी. L. 6. BF टसरियं. L. 7. *add.* टंकिअं C °जुण्हाइ BF अंत-टट्टइयं (sic) *add.* °इयं. L. 8. A टम्बरउ B(F)G टंव° C टम्ब° E टम्ब° X टंबरउ In G from रआं to ह in अहम् l. 9. torn off. ABCFGYZ भारियाए Z °कन्नम्मि E टप्परओ AXZ °रउ. L. 9. ABEFXY अरणियं C अण्णीयं Z अरणियकुसुमेसु BFZ टक्कारिय ACEY °रिया X टक्कारिया Z *om.* य. L. 10. B(F!) टंबरओ C टम्ब° G टंबरउ X only टंव Z टंबरउ *add.* भारिको (X only रिंको) GX °रउ BF टिक्कारी X टकारी C अरणी°. L. 11. X °तुरेगः In G from यथा to अ incl. l. 12. torn off. L. 12. BF टारसि BF चडि° CXZ चडिय° B(F!) टंव° C टम्ब° X °रउ BFZ य BF वामवणओ GX °णउ. L. 13. C पडिओ X पडिउ Z पडिउ BF °वुंटणीहि CX °णीहि GZ °चुंठरीहि. L. 14. E टप्पी BF टिंवरु A टिम्बरु C टिम्बरु E टिम्बरु B तुंचरु CZ तुम्बरु EX तुम्बरु F टुंचरु G तुंचरु BFGXZ घेरे C घेरे 2. *hd.* थोरे E थिरे. L. 15. CGZ छिन्न° BF °करो CG टेंटो X टेंटा Y टिंटा Z टेंटो *add.* जूय° BF टेक्करं व EY टिक्करं Z टक्करं A थले X थले.

टिप्पी तथा टिकं तिलकम् । टिकं शिरसि स्तवक इत्यन्ये । टिंबरु तुम्बुरु । टिग्घरो
स्थविरः । अत्र । टिविडिक्कइ मण्डयति । टिरिटिल्लइ भ्राम्यति । एतौ धात्वादेशेषूक्ता-
विति नोक्तौ । टुंयो छिन्नकरः । टेंटा द्यूतस्थानम् । टेकरं स्थलम् ॥ यथा ।

चन्दणटिक्किअपरवहुमिह टेकरए रमन्तिअं दट्टं ।

5 टिंबरुजोगाय टिग्घरटुंयटेंटाअ करंसि किं टिप्पिं ॥ ३ ॥ [३]

टोलो सलहे टोलंबटोक्कणा महुअमज्जभण्डेसु ।

असिछिण्णखायजङ्गाखणित्तभिन्तीतडेसु टंको वि ॥ ४ ॥

टोलो शलभः । टोलो पिशाच इत्यन्ये । यदाह ॥ टोलं पिशाचमाहुः सर्वे शलभं
तु राहुलकः ॥ टोलंबो मधूकः । टोक्कणं मद्यपरिमाणभाण्डम् । केचित् टोक्कणखंडं
10 मद्यमानभाण्डमाहुः ॥ यथा ।

टोलो व्व मा पड तुमं उज्जाणे वाणिणीउ जं पुरओ ।

टोलंबवणे टोक्कणहत्था मयणगिजालाओ ॥ ४ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

टंको खड्गश्छिन्नं खातं जङ्गा खनित्रं भित्तिस्तटं चेति समार्थः ॥ [४]

L. 1. B टिप्पी G स्तवक RF, C 2. hd. सूचक BG टिंबरु C(F!) टिम्बुरु X
टिंबरु B तुंबरु G तुचुरु Z तुंबरु X तुंबरु Z तुटिग्घरो L. 2. B °टिक्कइ. CX टिग्घिल्लइ
BF भ्राम्यति X भ्राम्यति L. 3. CX छिण्ण° BF टेंटा CX टिंटा 2. hd. टिटो Z
प्रतस्थानं X टिक्करं. L. 4. CX चन्दन° cdd. °टिक्किय° X om. the words from
टिक्किअ° to टिंबरुजो incl. l. 5. and substitutes in their place टिरिटिल्लइ भ्राम्यति एतौ
धात्वादेशेषूक्ताविति Z °परचट्टु° C °वहु टिक्कए रमं दट्टु BFGZ रमन्तिं G दट्टु. L. 5. B टिंबरु°
C(F!) टिम्बुरु° Z टेंबरु C °जोगा G टिग्घय° Z डिग्घय° cdd. °टेंटिय (om. Z) Z कि G टिप्पि
X टिप्पिं. L. 6. BFG टोलंब° Z टोलंब° C टोलम्बटोक्कणा E °णो A महुअ° EGXYZ महुय°
X °मद्य° BF °मांडेसु Y adds अथानेकार्थः X अथानेकार्थाः. L. 7. GZ °छिन्न° G
°खाणित्त° EX °सणेत्त° C °तहेसु RF टंको. L. 8. Z om. टोलो शलभः B पिशामाहुः.
L. 9. BF राहुलकाः । आचार्यः ॥ BF टोलंबो C टोलम्बा G om. टोलंबो G om. मधूकः.
L. 10. Z मद्यपान°. L. 11. X टोलंबो मा C च X पडं C उज्जाणे 2. hd. ओझाणे BF
°णीओ C °णीअ GX पुरउ. L. 12. BF टोलंबचतले C टोलम्ब° G टोलंब° X °तणे C
°हच्छा BFGX °जालाउ. L. 14. BF सङ्गं CX सङ्गः CX छिण्णं X जघा G सनिन्नः
GZ भित्ति.

॥ अथ ठादिः ॥

ठल्लयठइअट्टविआ णिद्धणउक्खित्तपडिमासु ।

ठाणो माणे ठाणिज्जो गोरविअम्मि सिण्हए ठिक्कं ॥ ५ ॥

ठल्लो निर्धनः । ठइओ उत्क्षिप्तः । ठइओ अवकाश इत्यन्ये । ठविआ प्रतिमा ।
ठाणो मानः । ठाणिज्जो गौरवितः । अयं दन्त्यादिरपीत्येके । थाणिज्जो । ठिक्कं 5
शिश्नम् ॥ यथा ।

ठाणो ण ठल्लयाणं ठाणिज्जत्तं ण यावि ठइआणं ।

ण य ठिक्कं सण्ढाणं अठविअउवलाण ण य पूआ ॥ ५ ॥ [५]

॥ अथानेकार्थाः ॥

गोरविउद्धेसुं ठरिअं ठिविअं उद्धणिअडहिकासु ।

10

दन्तग्गहिए डक्कं डव्वो डावो अ वामकरे ॥ ६ ॥

ठरिअं गौरवितमूर्ध्वस्थितं च । ठिविअं ऊर्ध्वं निकटं हिक्का चेति त्रयर्थम् । उध्वार्थं
ठिअअं इत्यन्ये ॥

॥ अथ डादयः ॥

डक्कं दन्तगृहीतम् । दट्ठार्थं तु दट्ठशब्दभवम् । डव्वो तथा डावो वामकरः ॥ यथा । 15

डव्वे फरयमडावे खगं गहिऊण तुह पई समरे ।

पहुपच्चक्खं पसरइ अमरिसडकाहरो एसो ॥ ६ ॥ [६]

L. 1. *om.* A. Y has ठकारादिः. L. 2. A ठइयं B C E F G X Y Z °ठइयं C °ट्टविआ
E G Z °ठविआ A B F X Y °ट्टविआ B णिद्धनं F णिद्धनं A C °उक्खित्तं E °उल्लेखित्तं. L. 3.
B F G Y Z °वियम्मि B F सिण्हए C सिण्हए. L. 4. Z निर्धनः G X ठइउ (twice) B F
ठविय C G X Z ठविआ. L. 5. C 1. hd. ठाणा X दन्त्यादिर्पीत्यन्ये B F ठाणिज्जो for था°
G °णिज्जो. L. 6. C 2. hd. शिल्यं. L. 7. C ठाणा Z बल्लयाणं B C F X ठाणिज्जत्तं
B F G Z ठइयाणं C X ठवियाणं. L. 8. C णिक्कं B F G Z संठाणं C सट्ठाणं X सट्ठाणं B F
अठवियवलाण C °वियओव° C 2. hd. °उव° X °वियउ° G Z °वियउविलाण B F (G!) पूय C पूया
X धूया. L. 1. B °कार्थाः [] X °कार्थाः Y Z °कार्थो. *om.* A. L. 10. C गोरविं C F
°उद्धेसुं X °उद्धेसुं Z उद्धेसु *add.* ठरियं (X ठरिय) A B F Y ठिवयं C E X ठवियं Z ठिवियं,
om. G. C उद्धं A B C F G X Y Z °णियड° E °डिक्कासु E adds ॥ अथ डकारादिः ॥ X Y
डकारादिः only. L. 11. E X °गहिए G *om.* डक्कं B C F डव्वो E डव्वो X डव्वो
A B C F G Y Z य E चाम° B F वास° Y वामये. L. 12. B C F X ठरियं X गौरवित-
मूर्धस्थितं G X Z ठवियं B F ठिवयं C G Z ठिवियं X ऊर्ध्वं C ऊर्ध्वार्थं X ऊर्ध्वार्थं. L. 13.
B F ठिअअमित्थं C विविअमित्थं 2. hd. ठि° G Z ठिययमित्थं X ठविअमित्थं. L. 14.
om. A and E here. L. 15. X दट्ठशब्दं C डव्वो B *om.* यथा. L. 16. X
डक्के C डक्के फार° C संगं. L. 17. C °पव्वक्खं B X एस.

डंडं डिंडी सीविअकप्पडखण्डेसु तह डलो लोटे ।

डप्फं सेल्ले डल्लं पिडिआइ अलिञ्जरे डहरी ॥ ७ ॥

डंडं तथा डिंडी सूच्या संघटितानि वल्लखण्डानि । डंडीत्यप्यन्ये । डलो लोटः ।
डप्फं सेल्लाख्यमायुधम् । डल्लं पिटिका । डहरी अलिञ्जरम् ॥ यथा ।

5 डंडपरिहाणडिंडीपाउरणा चइअ डप्फया तुज्झ ।

रिउणो पल्लिवणिहरे डहरीडल्ले वहन्ति डलखलिरा ॥ ७ ॥ [७]

डहरो सिसू सिरहरम्मि डगगलो दवपहम्मि डड्ढाडी ।

रच्छाइ डंडओ डंभिओ अ कितवम्मि डंबरो घम्मो ॥ ८ ॥

डहरो शिशुः । डगगलो भवनोपरि भूमितलम् । डड्ढाडी दवमार्गः । डंडओ रथ्या ।

10 डंभिओ ब्यूतकारः । डंबरो घर्मः ॥ यथा ।

गिण्हअ डहरे उत्तरिअ डगगला डंडएण तुह रिउणो ।

डड्ढाडिडंवरिल्ले जन्ति वणे डंभिअ व्व जरवस्सा ॥ ८ ॥

अत्र । डल्लइ पिबति । डरइ त्रस्यति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [८]

डाली साहाए णयणे डायलडोलडोअणया ।

15 डिअली थूणा भेगम्मि डिडुरो डिंफिअं च जलपडिए ॥ ९ ॥

L. 1. C डंडी Y डिंडी ABCFGXYZ सीवियं R °कडप्पं C °डक्खंडेसु G दलो GZ लोटे Y लोटे. L. 2. BCEF डप्फं A सेल्लो BFGZ सेल्ले Z डप्फं for डल्लं ABFGXYZ पिडियाइ C पिडिआइ E पिडिआइ BF अलंजरे. L. 3. C श्रम्या X श्रम्या G संघटितानि X संघटितानि CX डंडीत्यन्ये. L. 4. BF डप्फं C डप्फं Z डप्फं BF डहरे X अलिंजरा. L. 5. C °डंडी BFGZ चइअ C वइअ BCFXZ डप्फया C तुज्झ G तुज्झा. L. 6. CX पल्लिविणं G परिल्लिवणिं or परिल्लिं BF डलखलिरा. L. 7. AX सिरिं BF सिरहरंमि E डलेग्गो G डगगलो AE डड्ढाडी BF डंडाली C डड्ढाली GZ डड्ढाडी X डड्ढाली. L. 8. BF डंडिओ XZ डंडउ AGXZ डंभिउ ABCFGYZ य BF डंवडो C डंभवरो G डंवरो. L. 9. X भवनोपरि BF डंडाली C 1. hd. डड्ढाली 2. hd. डड्ढाली G डड्ढाडी X डड्ढाली Z डड्ढाडी GXZ डंडउ. L. 10. GX डंभिउ C °कारकः BFG डंवरो G घम्मो. L. 11. cdd. गिण्हय C डरे cdd. उत्तरिय BF तु for तुह. L. 12. B डंडालिं C (F!) X डड्ढालिं GZ डड्ढाडिं BG °डंवं C (F!) °डम्बं BF वण्णे cdd. डंभिय C च X व. L. 13. C1. hd. डल्ल BF पिचनि G पिबति C डरइ स्यति X त्रस्यति Z एते. L. 14. G साहाइ Z साहाइ A डोअलं EGZ डायलं X डोयलं A °डोलं C 1. hd. om. डोल C 2. hd. डोलो GZ °डोयणया C 2. hd. °डोआणया. L. 15. B डियंली ACEGXYZ डियली F डियल्ली B थूणे CX थूणा F थूणे A भेयम्मि X भेकम्मि A डिडिरो EXY डिडुरो I should have preferred this reading but for Sindhi डेडर cfr. Gujarāṭī डेडको GZ डिडुरो BF फियं (sic) ACEXYZ डिंफियं G डिंफियं BF °पडिए Y °वडिए.

डाली शाखा । डायलं डोलो डोअणं त्रयोऽपि लोचनार्थाः । डिअली स्थूणा । डिङुरो भेकः । डिंफिअं जलपतितम् ॥ यथा ।

गयडोल डोअणेहिं ण णिअसि डालिं लुणेसि डिअलिकए ।

ता तरलिअडायलओ गुत्तिद्रहे डिङुरो व्व डिंफेसु ॥ ९ ॥

अत्र । डिंभइ संसते । इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [९]

5

डिंडिल्लिअं च खलिए वत्थे डीरं च कन्दलए ।

ओइण्णम्मि अ डीणं तहेअ डीणोवयं उवरि ॥ १० ॥

डिंडिल्लिअं खलिखचितं वस्त्रम् । डिंडिल्लिअं खलिते हस्ते इति केचित् । यदाह ॥

डिंफिअडिंडिल्लिअया पतिते च खलितहस्ते च ॥ डीरं कन्दलः । डीणं अवतीर्णम् ।

उड्डीनवाचकस्तु संस्कृतभव एव । डीणोवयं उपरि ॥ यथा ।

10

विण्हू डीणो सि तुमं बलिणिवडीणोवयं पयं देसि ।

डीरं लिहन्ति डिंडिल्लिअं च परिहन्ति तेण तुह रिउणो ॥ १० ॥ [१०]

डुवो सवचे डुवो उअञ्चणे डुंगरो सेले ।

घण्टम्मि डुंडुओ डोला सिविआ दारुहत्थए डोओ ॥ ११ ॥

L. 1. C 1. hd. GZ डायलं X डोअलं C 1. hd. डोअलो C डोआणं GZ डोयणं BFGZ डियली C स्थूणी G स्थूणार्थाः L. 2. CX डिङुरो G डिङुरो Z डिङुरो BCFZ डिंफियं G डिपियं X डिंफिअ. L. 3. Z डयडोल GZ डोयणेहिं cdd. णियसि CGXZ डियलिं. L. 4. CGXZ तरलियं BF तरलिडां GZ डायलउ C डोअरओ X लउ BCFXZ गुत्तिद्रहे G डिङुरो Z डिंडिरो C च डिंफोसु X डिंफेसु. L. 5. B डिंभ (sic) X अंसते B om. संसते. L. 6. CX डिंडिं G डिंडियं cdd. छियं B व A ए (om. खलि) X खलिए CZ वच्चे GZ कंदलेए. L. 7. AY उइण्णम्मि C उइणमि GZ उइन्णम्मि X उइणम्मि ABCFGYZ य Z डीण ACY तहेय GZ तहेव Z डीणोवय EX उवरि. L. 8. CX डिंडिं cdd. छियं (X लिल्लियं) C 2. hd. खलिते खचितं X om. खलि GX डिंडिं cdd. छियं CX खलिते In G हस्ते twice. Z वस्त्रे for हस्ते X घेति for इति. L. 9. cdd. डिंफियं BF डिंडिल्लियया C डिंडिल्लियया GZ डिंडिल्लियया X छियया G सतिते BF पतने C वा G हस्ते व G डीरं च. L. 10. G om. संस्कृ 6. G उवरि. L. 11. BF चिण्हू G विण्हू BF डीणो BCF चलिणिवं GXZ वलिं. BCF डीणोचयं B देसी. L. 12. BF लिहिन्ति Z डिंडिं cdd. छियं BF परिहन्ति Z परिहरन्ति X रिउणो. L. 13. BFG डुवो E कुंभो BF सववे BF डुण्णा C डुंभो E डुंभो X डुघा C उदंचणे GZ उचंचणे E डुंगुरो but delet ° (u) under ग AX सेलो. L. 14. C घण्टम्मि B डुंडुओ AGXZ डुंडुउ cdd. सिविआ AX डोउ GZ डोवो.

डुंबो श्वपचः । डुंघो उदञ्चनविशेषो नालिकेरमयः । डुंगरो शैलः । डुंडुओ जीर्ण-
घण्टः । डोला शिबिका । अन्दोलनवाचकस्तु दोलाशब्दभवः । डोओ दारुहस्तः ॥ यथा ।

डुंगरआणिअडोलाडोए विक्रिन्तयस्स तुह रिउणो ।

डुंडुअसरस्स डुंबो त्ति छिविअ डुंघयजलेण लेइ जणो ॥ ११ ॥ [११]

5 तम्बोलभायणे डोंगिली तहा डोलिओ कसिणसारे ।

डाऊ फलिहंसदुमे गणवइपडिमाविसेसे अ ॥ १२ ॥

डोंगिली ताम्बूलभाजनविशेषः । डोंगिली ताम्बूलिनीत्येके । डोलिओ कृष्ण-
सारः ॥ यथा ।

दइअम्मि सावराहे एन्ते डोलिअविसालणयणाए ।

10 डोंगिलिणिहिच्चवीडयकडूणमिसओ परंमुहीइ ठिअं ॥ १२ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

डाऊ फलिहंसकवृक्षो गणपतिप्रतिमाविशेषश्च ॥ [१२]

डोंगी अ हत्थबिम्बे तम्बोलट्टाणभेए अ ।

ढड्डो भेरी ढंको अ वायसे ढंढणी अ कविकच्छू ॥ १३ ॥

L. 1. B डुवो G डुंवो Z स्वपंचः C डुंधो G डुघो BF ओदंचन° G om. डुंगरो शैलः.
BF डुंडओ GX डुंडउ C जीर्णघटः L. 2. X °घंटा G सिबिका BF °वि° GZ आंदो-
लवाच° X अंदोलवाच° GX डोउ. L. 3. cdd. °आणिअ° G °डोलाए CG
विक्रिन्तयस्स. L. 4. C डुंडुय° GXZ डुंडुय° BFG डुंबो cdd. छिविय.
L. 5. BFG तंबोल° AEZ डोंगिली BF डोंगिली GX डोलिउ E adds ॥ अथाऽनेकार्थाः ॥
X adds अथाऽनेकार्थाः ॥ Y ॥ अथानेकार्थौ ॥ L. 6. Z माऊ C फलिहंस° A इमे Z
°दुमे X °विसेसो ABCFYZ य G यं. L. 7. C डोंगिली G डोंगिली From त्येके to ण
torn off in G. B डोलिओ X डालिउ. L. 9. cdd. दइयंमि C सावरोहे BCFX
इते Z पंते cdd. डोलिय° B °नयणाए. L. 10. BF डोलिणि° C डोंगिलि° CX °निहत्त°
GZ °निहत्त° BF °वीडाय° C °वाडय° X °वीडया° BF °कंडिण° CZ °कट्टण° GX °कट्टण°
C 2. hd. GX °मिसउ cdd. ठियं (X छिअं). L. 11. om. A and E here. In G
from कार्थाः to शेषश्च 1. 12 torn off. L. 12. C °हंसवृक्षो X °हंसवृक्षो गणपतिप्रतिमावि°.
L. 13. C डोंगी ABCFGYZ य B °बिबे E °पिबे G बिबि G तंबो B °लट्टाण° F
°लट्टाण° ABCFGYZ य E ins. here ॥ अथ ढकारादिः ॥ XY ins. here ॥ ढकारादिः ॥
L. 14. BF ढडो CXY ढंढो G ढट्टो F ढड्डो for ढंको ABCFGYZ य (twice) From
कवि° to सः in वायसः 1. 3 next page torn off in G.

डोंगी स्थासकस्ताम्बूलभाजनविशेषश्च ॥

॥ अथ दादयः ॥

ढड्डो भेरी । ढंको वायसः । ढंढणी कपिकच्छूः ॥ यथा ।

गोसुद्धिअढंकउले देउलवाइज्जमाणढड्डो अ ।

उहविओ वेसाए ढंढणिछित्तो व्व तम्मइ भुअङ्गो ॥ १३ ॥ [१३]

5

मंकुणए ढंकुणढेंकुणा तहा ढंकणी पिहाणीए ।

ढंसयमजसे वीणाइ ढंखरी ढक्कयं तिलए ॥ १४ ॥

ढंकुणो तथा ढेंकुणो मत्कुणः । ढंकणी पिधानिका । ढंसयं अयशः । ढंखरी वीणाभेदः । ढक्कयं तिलकम् ॥ यथा ।

ढंखरिअ ढंकुणहरे इमाइ मा वच्च ढक्कयं दहुं ।

10

ढेंकुणखद्धो ढंकणिहणिओ णीहरसि ढंसयं लहिअ ॥ १४ ॥

अत्र । ढक्कइ छादयति । ढंसइ विवर्तते । इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [१४]

चिक्खल्ले ढंढरिओ ढंढसिओ गामजक्खम्मि ।

णिच्चम्मि ढिक्कयं ढिंढयं जलगए बलाइआ ढेंकी ॥ १५ ॥

L. 1. BF डोंगी स्थासकः X om. च. L. 3. BFX ढंढो C ढड्डो Z ढट्टो C ढेको BFX ढंकणी BF कवि° X कपिकच्छू. L. 4. BCF गोसुद्धिय° GZ गोसोद्धिय° X गोमु-
हिय° G देवल° From णढड्डे to भुअङ्गो torn off in G. BF °ढंढो वि CX °ढंढे Z °ढंढे
CXZ य. L. 5. C उहविओ X उहविउ Z उहइओ C वेसण C °च्छित्तो च X भुयंगो.
L. 6. AXYZ मक्कुणए C मत्कुणए CY °ढेंकुणा X °ढंकुणा C तहा BF om. ढंकणी
In G this line down to णीए is torn off. L. 7. E वीणाइ BF वीणोइ C
ढंखरी X ढक्करी for ढंसरी A तिलये. L. 8. In G from था in तथा to कु in ढंकुण
l. 10 torn off. X ढंकुणा for ढेंकुणो X ढंकनी C अयः X अयसः X ढक्करी.
L. 10. cdd. ढंकरिय (X ढक्करिए) C चच्च BF ढंक्कयं Z ढंकयं C दहुं. L. 11. C ढेकुण°
XZ ढंकुण° CF °सद्धो G °सद्धो (1) Z ढंकणिउणीउ From कणि° to नोक्तौ l. 12 torn off
in G. CX °हउ C ढंकिंसयं F ढंसियं BFZ लहिय CX लहिया. L. 12. C विवर्तत.
L. 13. CGX °रिउ AGX °सिउ Z गोम°. L. 14. EXZ णिच्चम्मि From यं in
ढिक्कयं to ढ in ढंढसिओ l. 1 next page torn off in G. ABCF ढिंढयं E ढिंढियं BZ
बलाइया AC (F!) बलाइया EX बलाइया C 1. hd. om. ढेंकी C 2. hd. X ढंकी Y ढिंकी.

ढंरिओ कर्दमः । ढंरिओ ग्रामयक्षः । केचित् ग्रामवृक्ष इत्याचक्षते । यदाहुः ॥
ढंरिओ ढंरिओ ग्रामतरौ कर्दमे चारुये ॥ अत्र । ढंरिओ भ्रमति । ढंरिओ गवेषयति ।
इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । ढिक्रयं नित्यम् । ढिंढयं जलमध्यपतितम् । ढंकी
बलाका ॥ यथा ।

- 5 ढंरिअपूअणपरा ढंकीओ भणइ ढिक्रयं का वि ।
ढिंढो कह वि मह पई ढिंढो ढंरिअखुत्तो वा ॥ १५ ॥

अत्र । ढिक्रइ वृषभो गर्जति । ढुमइ ढुसइ भ्रमति । इति धात्वादेशेषूक्ता इति
नोक्ताः ॥ [१५]

- अधणे ढेल्लो ढेंढिअढोंघरया धूविअब्भमिरएसु ।
10 ढंढो पङ्कणिरत्थे ढंरिअयरा पिसायईसासु ॥ १६ ॥

ढेल्लो निर्धनः । ढेंढिओ धूपितः । ढोंघरो भ्रमणशीलः ॥ यथा ।
सिरिकुमरवाल रिउणो तुह ढवडज्जन्तपीलुधूमहया ।
णवअगरुढेंढिआणं सुमरन्ते ढेल्लढोंघरा रण्णे ॥ १६ ॥
॥ अथानेकार्थाः ॥

- 15 ढंढो पङ्को निरर्थकश्चेति समाहारः । ढंढरो तथा ढयरो पिशाच ईर्ण्यायां चेति
द्रावपि द्यर्थौ ॥ [१६]

L. 1. X °रिउ °सिउ X ग्रामय (om. क्षः) Z केचिदग्राम°. L. 2. G ढंरिसिउ
ढंरिसिउ कर्दमे चारुये (sic) X °सिउ °रिउ Z ढंरिसिओढंरिओ C चारुयो X वाच्ये
C ढंरिओइ X ढंरिओ From इ in ढंरिओइ to यथा incl. l. 4. torn off in G.
cdd. गवेषयतीति धा°. L. 3. BF ढंकी CXZ ढंकी BF बलाका. L. 5. cdd.
ढंरिसि° CGXZ °पूयण° BF ढंकीउ C ढंकीओ G ढिक्रीउ X ढंकीउ Z ढिक्रीउ X ढंकीउ.
L. 6. G ढिंढो From वि to इति excl. l. 7 torn off in G. B ढिंढो B ढिंढरि° C(F?) ढिंढरिअ°
X ढिंढरिअ° Z ढंढरि°. L. 7. cdd. भ्रमतीति C °पूकाविति नोक्तौः L. 8. X नोक्ता.
L. 9. BF अधण Y ढिल्लो BEF ढेढिय° AYZ ढेढिय° G ढेढिंढों X ढेंढिय° Z °ढोव°
X °ढोव° C °घरिया BF धूलिय° Z धूवियभूमि° EXY add ॥ अथानेकार्थाः ॥ (Y om. s).
L. 10. Z ढंको From ढो in ढंढो to ण in भ्रमण° l. 11 torn off in G. A °णिरत्थे X
°निरत्थे Z °निरत्थो ढंढय° BF °ढइरा BF पिसाईसासु. L. 11. Z निर्धनः B ढेंढिओ X
ढेंढिउ BF ढेंढरो X ढोंघरो. L. 12. G तुव G ढवडज्जन्त° X दत्° Z ढुवडज्जन्त° C °डइसं-
तपीलधूमहया X °पीलहया GZ °मरया. L. 13. GZ णवअगरु° BF ढेढियाणं CZ °ढेंढि-
याणं GX °ढेढिया From णं to ढ्ढो l. 15 torn off in G. BF °ढोघरा Z °ढोपरा. L. 15.
CGZ पिशाचे.

पिठरोण्हजलेसुं ढमरं ढेका हरिसकूवयत्लासु ।

णत्था नासारज्जू आयत्ते णव्वणोव्वा य ॥ १७ ॥

ढमरं पिठरमुण्णजलं चेति द्वर्थम् । अत्र । दुंदुल्लइ भ्रमति गवेषयति चेति धात्वा-
देशेषूक्त इति नोक्तः । ढेका हर्षः कूपतुला चेति द्वर्था ॥

॥ अथ णादिः ॥

5

णत्था नासारज्जूः । णव्वो तथा णोव्वो आयुक्तः ॥ यथा ।

भक्खन्तेणं गामं णत्थारहिओसहेण व समगं ।

णव्व तए णोव्वणं अण्णाण वि भञ्जिओ मग्गो ॥ १७ ॥ [१७]

णद्धो आरूढे णंदाणंदीणंदिणीउ गार्इए ।

परिवञ्चिअम्मि णडिओ अ णच्चिरो रमणसीलम्मि ॥ १८ ॥ 10

णद्धो आरूढः । णंदा णंदी णंदिणी त्रयोऽप्येते गोवाचकाः । अत्र । णक्खा
नखाः । णवि वैपरीत्ये । णइ अवधारणे । एते शब्दानुशासने साधिता इति नोक्ताः ।
णडिओ वञ्चितः । खेदित इत्यन्ये । णच्चिरो रमणशीलः ॥ यथा ।

अम्बरणद्धे मेहे णंदावालीण णंदिणीगोढे ।

ण सुणेसि णच्चिराणं जइ गीअं णंदिपुत्त णडिओ सि ॥ १८ ॥ [१८] 15

L. 1. BF पिठरो X पिठरोण्जं Z om. ढमरं AY ढिका BF ढेका EX ढंका BF
°कूवयं EX ॥ अथ णादिः ॥ Y ॥ णकारादिः ॥ L. 2. X नासां GZ आवत्ते C (AG!)
णच्चणोव्वा X °णाव्वा. L. 3. BF पिठरंमुण्णजलं G पिठरमुं X दुंदुल्लइ X om.
चेति L. 4. BF °शेषूक्तमिति नोक्तं BCF ढंको X ढेको BCF द्वर्थः X द्वर्थाः.
L. 5. om. A, and E here. C नादयः. L. 6. C (G!) णव्वो C 1. hd. णोद्धो C 2.
hd. (G!) णोच्चो. L. 7. B भक्खन्तेणं G गाम CGX °रहिउसहेण. L. 8. C 1.
hd. णच्च G णत्थ C 1. hd. (G!) णोच्चणं BF अण्णाण्ण ण वि GZ अन्नाण G भंजिउ X
भंजउ C मणो. L. 9. C 1. hd. णद्धो 2. hd. णद्धो GZ om. णंदी C °णंदिणीओ. L.
10. BF परिवेचियंति CGZ परवेचियम्मि AEXY °वंचियम्मि AGX णडिउ ABCFGYZ य X
om. अ GZ णच्चिरो. L. 11. C णद्धो X आरूढे B णंदीणी CX णंदिनी BCFX त्रयोऽपि गो° X
णत्ता. L. 12. B नखा X विपरीत्ये G णयइ वधारणे Z णय for णइ BF इति for एते
G ण्नोक्ताः L. 13. GX णडिउ BF खेदित Z णच्चिरो. L. 14. BFG अवरं C °णद्धे X
°णद्धो C णंदोवा° GZ णंदीवा° B (F!) °वालीणं G °गोढे. L. 15. cdd. गीयं C णंदी-
पुत्त GXZ णडिउ.

मलिणम्मि णज्जरो णंदणो अ भिच्चम्मि णज्जरो विमले ।

णलयमुसीरे सीहे णंदिक्खो णंदिअं च सीहरुए ॥ १९ ॥

णज्जरो मलिनः । णंदणो भृत्यः । णज्जरो विमलः । णलयं उशीरम् । णंदिक्खो सिंहः । णंदिअं सिंहरुतम् ॥ यथा ।

5 णज्जरजस तुह रिउणो णरवइणंदिक्ख णंदिअं साउं ।

णज्जरवत्था णलयकरा मालिअणंदणा हविअ जन्ति ॥ १९ ॥ [१९]

दुहियम्मि णदिओ णडुरी अ भेगम्मि मन्दिरे णलिअं ।

णहरी छुरीइ णडुली कच्छवए णहमुहो घूए ॥ २० ॥

णदिओ दुःखितः । णडुरी भेकः । णलिअं गृहम् । णहरी क्षुरिका । णडुली
10 कच्छपः । द्वित्वे णडुली इत्यपि । णहमुहो घूकः ॥ यथा ।

णहमुहणलिए रण्णे रुणं सोऊण तुह रिउवहूणं ।

णहरीहय व्व णडुरिणडुलीउ वि णदिआ हुन्ति ॥ २० ॥

अत्र । णवर केवले । णवरि आनन्तर्ये । एतावव्ययौ । णव्वइ णज्जइ ज्ञायते ।
णडइ गुप्यति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [२०]

L. 1. A णज्जरो E णंदरो BFGYZ य C om. अ ABCF णज्जरो. L. 2. C णयलमुं G सीहो cdd. णंदियं BF सीहरए C °रुए. L. 3. C मलिना BCFX णज्जरो C णयलं CX उशीरं G णलयमुसीरं Z णलयमुशीरं G णंदिक्को L. 4. BX सीहः G सिंहः cdd. णंदियं BX सीहरुतं C °रुतं. L. 5. BCFX णज्जरजस cdd. णंदियं BF सोओ X सोउ. L. 6. CG °वच्छा cdd. मालियं BF °णंदिणा cdd. हविय. L. 7. ABCFGYZ दुहियम्मि E दुहियम्मि AGX णदिउ E णंदिओ AC णडुरी a form which is perhaps equally correct. E णहरी G णंदुरी Y णंदुरी Z णंदुरि ABCFGXYZ य E भेगम्मि X भेकम्मि cdd. णलिअं. L. 8. BF छुरी GZ छुरिए AC णडुली A कच्छवए Z कच्छवए. L. 9. GX णद्विउ X दुखितः C णडुरी GZ णंदुरी BCFXZ णलिअं G ललिअं. L. 10. G om. णडुली कच्छपः Z कच्छए G णडुली RCF णडुलीत्यपि X णडुलीत्यपि. L. 11. G णमुहं CZ रणे G रण B रुणं F रुण GZ रिऊण वहु (Z वहु). L. 12. C 1. hd. च BF णंवुरिणडुलीओ C च दुरिणडुलीओ G णडुरि-डुलीउ Z °लीओ BFG णद्विया GXZ णद्विया. L. 13. BF णवरं BF णचरि C वरि यानन्तर्यं X यानन्तर्यं BCF णवइ G णवइ BF णडुइ. L. 14. BF णइ X नोक्ता.

जत्थ पलासलयाए जणेहि पइणाम पुच्छिआ जुवई ।

अकहन्ती णिहणिज्जइ णिअमविसेसो णवलया सा ॥ २१ ॥

यदाह ॥ नियमविशेषश्च णवलया ज्ञेया । आदाय पलाशलतां भ्राम्यति लोको-
खिलो यस्याम् । पृष्टा पतिनाम स्त्री निहन्यते चाप्यकथयन्ती ॥ यथा ।

दोलाविलाससमए पुच्छन्तीहिं सहीहि पइणामं ।

5

लट्ठीहि हणिज्जन्ती बहुआ णवलयावयं भरइ ॥ २१ ॥ [२१]

णवरिअ सहसा ओआइए णमसिअं तडिम्मि णहवल्ली ।

णव्वाउत्तो भोगी कण्हे णक्खत्तणेमी अ ॥ २२ ॥

णवरिअ सहसा । णमसिअं उपयाचितकम् । णवसिअं इत्यन्ये । णहवल्ली विद्युत् ।
णव्वाउत्तो ईश्वरः । नियोगिसुत इत्यन्ये । णक्खत्तणेमी विष्णुः ॥ यथा ।

10

णमसिअसएहि पाविअसिरीइ णक्खत्तणेमिसममप्यं ।

णवरिअ णव्वाउत्तय मा मुण णहवल्लिचञ्चला एसा ॥ २२ ॥ [२२]

जलभवफलभेए णइमासयमुच्चिद्वए णवोद्धरणं ।

णाओ गव्विद्वे णाउल्लो गोमी विलम्मि णारोद्धो ॥ २३ ॥

L. 1. In X, which gives the text and gloss separately, this stanza is omitted in the text portion and given in the gloss. C पलासयाए E जाणेहिं ABCFXYZ जणेहिं G जणइ X पयणाम *edd.* पुच्छिआ AE जुवई B जुवइ. L. 2. CX णिहणज्जइ BF नियमं C णियमे विसेसे AEGXYZ णियमं Z °विसेसे E णवभया Z *om.* सा. L. 3. Z नवलया G सा for ज्ञेया The first verse is incomplete. BF आदादाय X पलाशतां C का for लोको. L. 4. X *om.* खिलो C निहन्यते BF चाप्य-क्कथयन्ती C वाप्यकथ°. L. 5. BF °विलासमये BFGZ सहीहिं CX सहीहिं BF वइणामं. L. 6. BFG लट्ठीहिं X लट्ठं हि BF चहुया CGXZ बहुया BF णवलयावयं Z णवलयावयं CX °यावयं. L. 7. BF णवरिअ Y णवरिय AC उआइए GZ उवयाइए X उयाईए *edd.* णम-सियं (X गुमं) BF तडंमि. L. 8. ACGX णव्वाउत्तो Y णव्वाउत्तो X कण्हे BF णक्खत्त-णामी ABFY य E या. L. 9. BFX णवरियं C णवरियं *edd.* णमसियं (X गुमं) BF उपयाचितकं C 1. *hd.* °तक्कं 2. *hd.* °तत्तं *edd.* णवसियमित्यन्ये B णहं L. 10. C (G!) X णव्वा G °उत्ता X °जेमा. L. 11. *edd.* णमसियं CGX °सएहिं *edd.* पावियं GZ °सिरीए BF णक्कं BF °सममप्यं C °प्य X °समप्यं. L. 12. BF णवरियं C चरिय GXZ णवरिय CXZ णव्वाउत्तय CXZ सुण C °वल्लीं BF °वंचला एसो- L. 13. BF णइमोसयं CEX णयमा° A °मुव्विद्वए BFG °च्चिद्वए Y °च्चिद्वए Z °च्चिद्वए AY णवुद्धं GZ णचो° C °द्वरणं. L. 14. AGX णाउ BF गव्विद्वे E गविद्वो GZ °द्वे X गविद्वे C 1. *hd.* णाउलो *edd.* विलम्मि C °द्वो E द्वे.

णहमासयं जलोद्भवः फलभेदः । णवोद्धरणं उच्छिष्टम् । णाओ गर्विष्ठः । णाउल्लो गोमान् । णारोटो बिलम् । कूसार इत्यन्ये ॥ यथा ।

णाउल्ल णवोद्धरणेण तूस् मा विससु णायउड्डणयं ।

दुलहणहमासयकए सया वि गोहा ण होइ णारोटो ॥ २३ ॥ [२३]

5 णालंबी जूडे णाहिदाममुल्लोअमज्झदामम्मि ।

णालंपिअमक्कन्दे जहणम्मि अ णाहिविच्छेओ ॥ २४ ॥

णालंबी कुन्तलः । णाहिदामं उल्लोचमध्यदाम । णालंपिअं आक्रन्दितम् । णाहिविच्छेओ जघनम् । णाहीए विच्छेओ इति वाक्यमपि जघनवाचकम् । यदाह ॥ णाहीए विच्छेओ जघनं कैश्चित्तु णाहिविच्छेओ ॥ यथा ।

10 पुणजम्मे कुसुमाइं गयाइ णालंबिणाहिदामेसु ।

इअ णालंपन्ते तुह रिऊण पिहुणाहिविच्छेआ ॥ २४ ॥ [२४]

णामोक्कसिअं कज्जे णिज्जणुवण्णा य सुत्तम्मि ।

भूए णिडो हलिद्धा णिग्गा णिहसो अ वम्मीए ॥ २५ ॥

णामोक्कसिअं कार्यम् । णिज्जो तथा णुवण्णो सुप्तः । णिडो पिशाचः । णिग्गा 15 हरिद्रा । णिहसो वल्मीकः ॥ यथा ।

L. 1. CX णयमासयं BGZ णवुद्धरणं F णवुद्धं C णवोद्धं C उच्छिष्टं GX णाउ BFG गर्विष्ठः C 1. hd. om. णाओ गं 2. hd. गर्वितः. L. 2. C नारोटो G णारोटो BFX णारोटं PFG बिलं Z बिल. L. 3. CX णोउल्ल B णवुद्धरणेण F णवुद्धरणेण C णवुद्धं GXZ णवुद्धं which is of course equally correct. BF, C 1. hd. तस G विससु CX उल्लणयं GZ उड्डणयं. L. 4. GZ दुलहं GZ णारोटो X णारोटो. L. 5. A गेवंबी BFG णालंबी A जूडे A मज्जं C मज्झं A दामम्मि. L. 6. BCEFGZ णालंपियमं X णालंचियमं Y लंपियमं A पियसुक्कंदे BF जहमि ABCFGYZ य AGX च्छेउ. L. 7. B णालंबी G णालंबी G दामः BF उल्लोडं X दामी B णालं BCFX पियं. L. 8. GXZ च्छेउ After जघनं G inserts णाहीए विच्छेउ जघनं GX च्छेउ. L. 9. GX च्छेउ X के-तु GX च्छेउ. L. 10. BF कुसुमाइ CXZ गयाइ BFGZ णालंबिं C om. णालंबिं. L. 11. cdd. इय C णालंपन्ते G णालंपन्ते BF विच्छेय CGXZ विच्छेया. L. 12. EXY णामुक्कं cdd. सियं BF णिधं GXY णिज्जं Z णिग्गं GZ णुवण्णा G इ for य X लुत्तम्मि. L. 13. E णिडो C 1. hd. om. हलिद्धा 2. hd. हरिद्रा ABCFGYZ य. L. 14. cdd. सियं Z कार्यं GXZ णिज्जो BF णुव Z सुवण्णो X लुप्तः. L. 15. G हरिद्रा BF णिहसोओ G वल्मीक.

णामोक्तसिअं तुमए किं रे णिड णिग्गराग णिहसमुह ।

तीए च्चिअ जं णामं लवसि णुवण्णो अणिज्जो अ ॥ २५ ॥ [२५]

णिहुणं वावारे कामिआइ णिहुआ य णिज्झरं जुणो ।

णिवहो सामिद्धीए णिअडी डम्भे णिहूअमवि सुरए ॥ २६ ॥

णिहुणं व्यापारः । णिहुआ कामिता । णिज्झरं जीर्णम् । णिज्झूरं इत्यन्ये । 5
णिवहो समृद्धिः । णिअडी दम्भः । यदि निकृतिशब्दस्य प्रत्यादौ [सिद्धहेम० १,
२०६] पाठ इष्यते तदा न देश्यः । णिहूअं सुरतम् ॥ यथा ।

णिहुआणिहूअयाणं मा संभर मुञ्च णिअडिणिहुणां ।

जं णिज्झरो सि इण्हि कुणसु मणं पुण्णणिवहम्मि ॥ २६ ॥ [२६]

तुण्हिक्कम्मि णिउक्को णिरुली मयराकिइग्गाहे ।

10

णिहणं कूले णिगढो घम्मे णिसुअं णिसामिअं च सुए ॥ २७ ॥

णिउक्को तूष्णीकः । णिरुली मकराकृतिग्राहः । णिहणं कूलम् । णिगढो घर्मः ।
णिसुअं तथा णिसामिअं श्रुतम् ॥ यथा ।

णिसुए णिरुलीरावे णिसामिए सउणिकलयले अ वहु ।

णइणिहणागयजारं मुणिअ णिउक्काहिसरइ णिगढे वि ॥ २७ ॥ [२७] 15

L. 1. *cdd.* °सिचं Z रि for रे BCF *om.* णिड. L. 2. BF (G!) X च्चिय
C 1. *hd.* (G!) Z च्चिय CX जण्णामं G णुमण्णो व्व णिज्झो Z णुमण्णो XZ अणिज्झो *cdd.* य.
L. 3. X णिहुयं चावारे *cdd.* कामियाइ CGXYZ णिहुया BEF अ X *om.* य A रिज्जरः
BCF णिज्जरं E जुणो G जुने X जुणे. L. 4. CGXYZ णियडी A डंले BF डंभे
C णिहयमं EX णिहुयमं GZ णिहूयमं. L. 5. X णिहुयं CGXZ णिहुया BCFX
णिज्झरं BCFX णिज्झूरमित्यन्ये G णिज्झरमित्यं Z णिज्झूरमित्यं. L. 6. G *om.*
णिवहो समृद्धिः B समृद्धिः F समृद्धिः *cdd.* णियडी. L. 7. GXZ णिहुयं C *om.* णिं
छुं यथा. L. 8. CX णिहुयाणिहुआयाणं (X °ण) GZ °हूअआणं X
संभर *cdd.* णियडिं CX °निहुं. L. 9. BCFX णिज्जरो Z णिडभरो In G from
जं to ण in कुणसु torn off. X इण्हि BX °निव° X °हम्म. L. 10. BF
तुण्हिक्कम्मि BF मयकाराकिइ° Y मगराकिइ° C मइग्गाहे (sic) GZ मइरा° A
°ग्गाहो. L. 11. A णिहलं BF णिहणं G णिहलं CZ णिगढो GZ णिसुयं ACEXY °सुयं
cdd. °मियं. L. 12. *cdd.* तूष्णीकः BF णिउली C णिहुणं X णिणं. L. 13. *cdd.*
णिसुयं *cdd.* णिसामियं. L. 14. BF णिरुली G °राचं From सामिए to वि l. 15 torn
off in G. BCFXZ य. L. 15. CX णयं X °णिहयागयं BFZ मुणिय CX पुणिय
X णिउक्काहिं Z °क्काहिसरइ B णिगढे.

णिउरम्मि णिअलमविसेसिअम्मि णिरिअं च णिक्खुडमकम्पे ।
णिव्वेढाणिव्वढा णग्गे निज्जुहो अ णिम्मि ॥ २८ ॥

णिअलं नृपुरम् । णिरिअं अविशेषितम् । णिक्खुडं अकम्पम् । णिव्वेढो तथा णिव्वढो
नमः । णिज्जुहो नीत्रम् ॥ यथा ।

5 णिरिअद्वाणाठाणय किं णिअले णिअसि णिक्खुडो चोर ।
जरणिज्जुहम्मि घरे णिव्वेढो णिव्वेढेण पेळ्ळिअइ ॥ २८ ॥ [२८]

अरिभवणम्मि णिआरं णिव्वूढं पच्छिमङ्गणए ।
कढिणम्मि णिक्कडं तह णिप्फेसो सद्दणिग्गमणे ॥ २९ ॥

णिआरं रिपुगृहम् । णिव्वूढं गृहपश्चिमाङ्गनम् । णिक्कडं कठिनम् । णिप्फेसो
10 शब्दनिर्गमः ॥ यथा ।

धणुकड्डणणिक्कडमुअ चालुक्क तुहं णिआरणिव्वूढे ।
णीसङ्कविलसिराणं सिवाग उल्लसइ णिप्फेसो ॥ २९ ॥ [२९]

णट्ठम्मि णिरादो णिच्छिए णिरुत्तं णए णिरिंको अ ।
संतुः म्मि णिसत्तो वि णिमेलं दन्तमंसम्मि ॥ ३० ॥

L. 1. *add.* णियलं B °विशे° ABCFGXYZ °सियम्मि ABCEFX Y णिरियं GZ
णिणियं From पे to वे l. 3 torn off in G. L. 2. A णिदेढं BF, C 1. hd.
णिचेढं A °णित्ता C 1. hd. °णिच्चा X णटे C 1. hd. निज्जुहो A णिज्जुहो ABCFY Z य
BCF णिच्चम्मि E णिवम्मि. L. 3. CXZ णिलयं BCFZ णिरियं X णिणिरियं BF
णिचेढो C णिचेढो BF णिच्चो C णिच्चो X णिव्वो नटः. L. 5. BF णिरिंहा°
CGXZ णिरियं From ट्टा° to पेळ्ळिअइ incl. torn off in G. Z °द्वाणोद्वाणय CX
°णाद्वाणय BCFXZ णियले णियसि BF णिक्खुडो चौर. L. 6. CX °निज्जु°
X घर BCF णिचेढो णिच्चेण B पेळ्ळयइ C (F!) XZ पेळ्ळियइ. L. 7. E अणिभव°
ABCFGXZ णियारं ABCFY णिच्चूढं X णिच्छूढं A पत्थिम°. L. 8.
From ढ in कढि° to न in कठिनम् l. 9 torn off in G. X णिव्वूढं तहं तहं णेप्फेसो
E णेप्फेसो. L. 9. BCFXZ णियारं BCF णिच्चूढं X णिव्वूढं C 1. hd. °ङ्गणं X
णिव्वूढं. L. 11. BF धणुकड्डणं C धणुकड्डणं GZ धणुकट्टणं X °कड्डणिव्वूढं BF
°डड्डुअ C °डड्डुय In G from ड to णिच्छिए l. 13 torn off. BF चालुक्कं Z वालुक्कं BFX
तुह BCFX णियारं BF °णिच्चूढे C °णिच्चूढो X °णिव्वूढो. L. 12. C णीसंका° X
°बिलिसि° X सिवाल BF णिप्फेसो. L. 13. A णमे BCEFGXYZ णते AC (F!)
णिरिंको ABCFGYZ य. L. 14. A संस्थदुम्मि E °ट्टम्मि AX णिसत्तो C णिसत्तो
From मेलं torn off in G. A दत्त°.

गिरादो नष्टः । गिरुत्तं निश्चितम् । गिरिंको नतः । गिसत्तो संतुष्टः । गिमेलं
वन्तमांसम् । गिमेलो इति धनपालः ॥ यथा ।

तुह घायणिमेलुच्छुद्धुदन्तया रिउगया गिरिंकुमुहा ।

जन्ति गिरादा तह वि हु जए गिरुत्तं तुमं सि ण गिसत्तो ॥ ३० ॥ [३०]

गिल्लंकागिलंका पडिगहम्मि गिज्जोमिणोमिणो रस्सी ।

5

अंगुट्टीइ गिरंगीणीरंगीउ अहिअम्मि गिप्पट्टो ॥ ३१ ॥

गिल्लंको तथा गिलंको पतद्ग्रहः । गिज्जोमी तथा णोमी रस्मिः । रज्जुरित्यर्थः ।
गिरंगी तथा णीरंगी शिरोऽवगुण्ठनम् । गिप्पट्टो अधिकः ॥ यथा ।

गिज्जोमिखंचिओसहरहओइण्णे पिअम्मि लेइ वहु ।

गिप्पट्टेम्मविरइअणिरंगिआ करयगिल्लंके ॥ ३१ ॥

10

किं मामि रोअसि तुमं णीरंगिं चइअ आचम गिल्लंके ।

पेक्खसि ण चिरा दइअं णोमीवद्धं पुरो वइल्लं व ॥ ३२ ॥ [३१]

गिम्मंसू तरुणे गिब्भुग्गो भग्गम्मि गिक्खयं गिहए ।

सुत्तोट्टिअम्मि गिच्चित्तो गिस्संकां अ गिब्भरए ॥ ३२ ॥

L. 1. C गिरादो In G from गिरादो to इति 1. 2. torn off. C (F!) X गिरंको X गिरुत्तो. L. 2. G धनपालो. L. 3. BFG थाय GZ 'लुब्बुद्धु' C 1. hd. रिओगया From या in 'गया to गिज्जोमि 1. 5 torn off in G. X गिरिंकुमुहा. L. 4. Z गिरादा C तमि सि ण गिसत्तो. L. 5. Z गिल्लंका Y पडिगहम्मि X गिज्जोमिणो corr. 'मिणा (om. मिणो). L. 6. A अङ्गुट्टीइ F अंगुट्टीइ GZ अंगुट्टीउ A गिरंगी X गिरंगी G om. गिरंगी ACE 'गीओ ABCFGYZ अहियम्मि BF गिप्पट्टे G गिप्पट्टो Y गिप्पट्टो. L. 7. In G from गिल्लंको to शिरोः torn off. C om. तथा गिल्लंको X रस्मिः X रज्जुमित्यर्थः. L. 8. B गिप्पट्टो X गिप्पट्टो. L. 9. BF गिज्जोमि CGX 'खंचिउसह' CGX 'उइण्णे Z 'उइल्लं B पिअंसि CGZ पिअंमि F पिअंसि. L. 10. CZ गिप्पट्टं Z गिप्पट्टं From गिप्पट्टं to मामि 1. 11 torn off in G. BF 'गिम्मं BFZ 'विरइयं C 'विरइयं BCFXZ 'गिरंगिया Z करइं C 'गिल्लयंके. L. 11. BF सामि GZ रायसि C गीरंगी cdd. चइय BF आवम. L. 12. C om. ण BF विरा GZ दइयं X दययं G णोमां BG 'वद्धं X 'वद्धे om. पुरो BFG वइल्लं (G 'ल्ल) BF वा CXZ च. L. 13. A गिम्मस्स B तरुणे A वरुण In G गिब्भुं मं गिं are torn off A गिब्भुगे BF गिज्जुग्गो C गिज्जुग्गो A लेग्गम्मि BF गिहयं C गिक्खयं Z गिहए. L. 14. G सुत्तोट्टियम्मि BCFYZ 'ट्टियंमि CX गिच्चित्तो GZ गिच्चिहं ABCFGYZ य A गिब्भरए.

णिम्मंसू तरुणः । णिब्भुगो भग्नः । णिक्खयं निहतम् । णिव्वित्तो सुसोत्थितः ।
णिस्संको निर्भरः ॥ यथा ।

णिस्संककामसरणिक्खया इमा सिविणए तुमं दहुं ।

णिम्मंसुअ णिव्वित्ता णिब्भुग्गमणोरहा होइ ॥ ३३ ॥ [३२]

5 णिज्जोओ पयरे परिहिए णिअत्थं चलम्मि णिक्कज्जो ।
णिव्वाणं दुहकहणे थड्डे णिट्ठहणिव्वूढा ॥ ३३ ॥

णिज्जोओ प्रकरः । पुष्पावकर इत्यन्ये । णिअत्थं परिहितम् । णिक्कज्जो अनव-
स्थितः । णिव्वाणं दुःखकथनम् । णिट्ठहो तथा णिव्वूढो स्तब्धः ॥ यथा ।

णिक्कजे जं मण्णसि णिअत्थहारं फुलिङ्गणिज्जोअं ।

10 णिट्ठहे णिव्वाणं कुणसु अणिव्वूढयाण तं अम्ह ॥ ३४ ॥ [३३]

गयकुसलोवकिईसुं णिम्मयणिग्घट्टणिज्जाया ।

सेदोचिअउज्जाणा णिवायणिव्विट्ठणिब्भग्गा ॥ ३४ ॥

L. 1. C णिब्भुगो C 2. hd. °धु° G णिग्गयं X भग्नः Z णिययं BCF णिच्चित्तो X
णिव्वंतो G °त्ते सुप्तः । L. 2. Z निर्भरः. L. 3. GZ °क्खयाइं मा सि°. L. 4.
cdd. णिम्मंसुय (Z °व्वं) BF णिच्चित्तो C णिच्चित्ता G णिच्चित्तो BFG °मणोरहो C होइ.
L. 5. BFGXZ णिज्जोअ G परिहियस्सियत्थ चलम्मि CE णिअच्छं XYZ णियत्थं C
वलम्मि B णिक्कज्जो XY णिक्कज्जो. L. 6. C °कहणा X °करणे A व्वड्डे BF थडे C
तडे G थडे X थडे Z घडे B णिट्ठह° CF णिट्ठह° Y णिट्ठह° Z णिव्वूहणिव्वूढा G om. णिट्ठह°
BF °णिव्वूढा A °णिट्ठहा (!) C °णिच्चूढा G °णिट्ठहा E °णिव्वूआ. L. 7. GXZ
णिज्जोअ B प्रकरः BF पुष्पावकर X पुष्पावकरः Z णियत्थं G om. णिअत्थं परि° X परहितं
G णिक्कज्जो X णिव्वज्जो. L. 8. GZ जव° G णिज्जाणं (!) B णिट्ठहो C 1. hd.
णिच्चूढो 2. hd. °ट्ट° G णिच्चूढो Z णिव्वूढो GZ om. तथा CG णिच्चूढो G स्तब्धः । C 1. hd.
X om. यथा. L. 9. B णिक्कज्जे BGZ मन्नसि cdd. णियत्थं G पुल्लिं BF °णिज्जोय.
L. 10. BF om. णिट्ठहे C णिट्ठहे G णिट्ठहे Z णिव्वूढे C निव्वाणं BF अति° C अनिच्चूढ G °ट्ट°
X अनिच्चूढया X om. तं. L. 11. E °कुशलो° Y °लोवकिईसु G °छिईसुं X °किईसु C
णिम्मिय EX णिम्मयं Y णिम्मअ° BF णिम्मयग्घट्ट° A णिग्घट्ट EX °णिग्घट्टाणिज्जाआ
(X om. ट्टा) GZ णिज्जाया Y °णिज्जाआ. L. 12. C 1. hd. सेदा° ACZ °विच°
BFGY °विच° E °विअ° BFY °उज्जाणे A °णिच्चिद° BE °णिच्चिद° F °णिच्चिद°
BF °णिज्जग्गा.

णिम्मओ गतः । णिग्घटो कुशलः । णिज्जाओ उपकारः । णिवाओ स्वेदः ।
णिव्विट्ठं उचितम् । उपभुक्तार्थं तु निर्विष्टशब्दभवम् । णिम्भगं उद्यानम् ॥ यथा ।

णिम्भगणिम्मयं तं ददुं पयडिअणिवायसिदिलङ्गी ।

तम्मइ तुज्झ कए णिव्विट्ठयणिज्जायणिग्घट ॥ ३५ ॥ [३४]

मुत्तपमुत्तम्मि णिसायं चामुण्डाइ णिम्मंसा ।

5

णिद्धम्मो एगमुहम्मि णिंदिणिणिआणिआ कुतिणहरणे ॥ ३५ ॥

णिसायं सुप्तप्रसुप्तम् । चण्डालवाचकस्तु णिसायशब्दो निषादशब्दभवः । णिम्मंसा
चामुण्डा । णिद्धम्मो एकमुखयायी । णिंदिणी तथा णिआणिआ कुतृणोद्धरणम् ॥ यथा ।

केआरणिंदिणिकए णिआणिआमुल्लजंणमिसेण ।

णिम्मंसदेउलं णिद्धम्म पिआ वच्चइ णिसाए ॥ ३६ ॥ [३५]

10

णिण्णाला णोलच्छा णोलइआ चेअ चञ्चुम्मि ।

णिग्गिण्णं णिल्लसिअं च णिग्गए पाडिए णिसुद्धं च ॥ ३६ ॥

णिण्णाला तथा णोलच्छा तथा णोलइआ चञ्चुः । णिग्गिण्णं तथा णिल्लसिअं
निर्गतम् । णिसुद्धं पातितम् ॥ यथा ।

णोलइआइ हणन्तो णोलच्छिवरो विसालणिण्णालो ।

15

णिग्गिण्णजिओ हूओ आसमणिल्लसिअरावणिसुद्धो ॥ ३७ ॥ [३६]

- L. 1. GX णिम्मउ G गतः G णिग्घटो कुशलः G णिज्जाओ XZ णिज्जाउ GX णिवाउ.
L. 2. BF णिच्चिट्ठं GZ णिव्विट्ठं G णिज्झगं. L. 3. BF णिउग्गं GZ
°णिम्मियं cdd. पयडियं BF om. णिवाय C has it twice. C °ङ्ग. L. 4. C
नुम्मंइ तुज्झ BF णिच्चिट्ठियं C 1. hd. णिच्चिट्ठं 2. hd. णिव्विट्ठं CX अणिज्जा
BF °णिज्जाइ BCF °णिग्घट G णिग्घट Z °णिग्घट्टा. L. 5. Z सुत्तए
C °पसत्तमि X चामुंडाय. L. 6. In X णिं ए° are added in the
margin. C णिद्धम्मो Y एक्कमुहम्मि C एगमुहं णिग्गंदि A °दिणी° ABCFGZ °णिया-
णिया EXY णिआणिया Z °ह्वाणणि. L. 7. C 1. hd. om. सुप्त C चाण्डाल°. L. 8. BF
णिहंसो C णिद्धम्मो CG तथा णिया कुं BFXZ णियाणिया X
कुतृणो°. L. 9. BFGXZ केआर C कयार BF °णंदिणि° X °णिंदिणिकार BFX
णियासिया CGZ णियाणिया C °सुल्लजंणं G °जणं. L. 10. C णिद्धम्म cdd. पिआ BF
णिसारं. L. 11. BF णिल्लाला BFZ णोलत्था om. C 1. hd. cdd. णोलइया ABFY चेअ C
चेअ B चञ्चुमि F चुंचुमि Z वंचुम्मि. L. 12. BZ णिग्गिण्णं C (F!) णिग्गिलं E णिग्गिण्ण
cdd. °सियं EX णिसुद्धं C 2. hd. GZ णिसुद्धं. L. 13. BF णिल्लाला G °ल cdd.
णोलइया BCFX णिग्गिण्णं cdd. °सियं. L. 14. C णिसुद्धं. L. 15. cdd. णोलइयाइ
(X णोम्) C णोलच्छवितो B °णिल्लालो. L. 16. BX णिग्गिण्णं C (F!) णिग्गिण्णं GX
°णिउ CGX इउ cdd. °णिल्लसियं B °णिउद्धे C °ह्वा F °ह्वा.

णिज्झाओ णिच्छुंडो णिराहणिग्घोरणिप्परिसा ।

णिद्धंधसो अ णिव्वेरिसो अ अदए णिमेणमवि ठाणे ॥ ३७ ॥

णिज्झायादयः सप्त शब्दा निर्दयवाचकाः । णिव्वेरिसशब्दोऽत्यर्थेऽपि दृश्यते ।
णिमेणं स्थानम् ॥ यथा ।

5

णिग्घोरे णिच्छुंडो अणिराहे को न्व ण हु अणिप्परिसो ।

णिद्धंधसे अणिव्वेरिसो अणिज्झाय कथं वि णिमेणे ॥ ३८ ॥ [३७]

अविभिण्णगेहए णिद्धमणिद्धयणिद्धमाया वि ।

णिअरट्टिए णिअरिअं णिअंधणणिअंसणा वत्थे ॥ ३८ ॥

णिद्धमो तथा णिद्धओ तथा णिद्धमाओ अविभिन्नगृहः । अत्र । णिअइ पश्यति ।
10 णिव्वाइ विश्राम्यति । णिमइ न्यस्यति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । णिअरिअं
निकरेण स्थितम् । णिअंधणं तथा णिअंसणं वस्त्रम् ॥ यथा ।

णिअरिअगुण सुणिअंसण णिअंधणं कडू णिद्धमो हविअ ।

णिद्धय वयम्मि रमिमो किं पेम्ममणिद्धमायाण ॥ ३९ ॥ [३८]

L. 1. A णिज्जाउ BF णिआउ GX णिज्जाउ BF णिहडो C णिचंडो BF णिसहं C
णिरोहं A °णिप्परिया BF °णिपरिसा E °णिप्परिसा Y °निप्परिसा. L. 2. BF णिद्धो-
धसो C णिद्धंधसो BFGY य ABCFG णिच्चेरिसो G णिव्वोरिसो Z णिच्चेरिसो X om. अ
AY य G दए ABCEFX चदये X णिगेणं EX टाणे. L. 3. BF णिज्जादयः G
णिज्जाओ आदयः X णिज्जाउ अदय C शब्दाः G पदा BCF णिच्चेरिसं BCFX अत्यं G
णिव्वेरिससहोऽत्यर्थे. L. 4. G णिमेलणं X णिगेणं Z णिमेसं. L. 5. BF णिग्घोरे
X णिग्घोरो BF णिच्छुंडो G णिच्छुंडो C अणिगेहे CX को CZ च्व G हु य णिं BF
अणिप्कुं Z यणिप्कुं C °प्परिसो. L. 6. C णिद्धंधसे BCF अणिच्चेरिसो CX
अणिज्झाअ णिच्छ वि णमेणा BF णिमेण GZ णिमेणो. L. 7. EGZ °भिन्नं
C °गेह णिद्धमणिणिद्धयमाआ 2. hd. णिद्धमणिद्धओणिद्धमाओ X °गेहे अणिद्धम-
णिद्धयं G णिद्धम्मं. L. 8. C 1. hd. निं EXY णियरं E °दिए ABF
णिअरिअं CEGXYZ णियरिअं BF णियधणं CEGXZ णियंधणं EGYZ °णियंसणा C
वच्छे. L. 9. C णिद्धमो C निद्धओ G णिटुउ X णिद्धउ C निद्धमाओ G °माउ X
निद्धमाउ. L. 10. C णिच्चाइ X णिव्वाय विस्वाति BF त्वस्यति C न्यस्याति BF °षूक्ताः
C om. इति नोक्ताः X नोक्ता GZ णिअरिअं X णियरिअं. L. 11. X णियंधणं GZ om.
तथा CGXZ णियंसणं. L. 12. Z णियरिअं CGZ णियंधणं B कंठ CGXZ कंठ F कंठ
C णिमेमो GZ णिग्गमो X reads all अ's in this line as य and om. मो हविअ । णिद्ध
BF हविअ CZ हविआ. L. 13. CZ णिद्धय G णिटुअ F णिद्धअ BFX वहम्मि X रमिमो
C किं BF पेम्ममणिं X °मणिद्धणिब्बायमायाण F °णिद्धं BFG °याणा C om. पेम्म.

णिद्धमणं ओघसरे णिअकलं वट्टुले चेअ ।

णिव्वमिअं परिहुत्ते पाणिग्गहणम्मि णिव्वहणं ॥ ३९ ॥

णिद्धमणं गृहजलप्रवाहः । णिअकलं वर्तुलम् । णिव्वमिअं परिभुक्तम् । णिव्वहणं विवाहः ॥ यथा ।

गन्धवे णिव्वहणे तुह णिव्वमिअं णिअकलथणीए ।

5

विरहे सुमरन्तीए वाहेहिं वहइ णिद्धमणं ॥ ४० ॥ [३९]

अ६६. अ णिक्खुरिअं णिरन्तरे चेअ णित्तिरिडी ।

ओआरणे णिवच्छणणेवच्छणया चुअम्मि णिस्सरिअं ॥ ४० ॥

णिक्खुरिअं अट्टढम् । णित्तिरिडी निरन्तरम् । णिवच्छणं तथा णेवच्छणं अवतारणम् । णिस्सरिअं स्रस्तम् ॥ यथा ।

10

णित्तिरिडिविरहणिक्खुरिअतणू णिस्सरिअ अंसु पत्तपिए ।

णेवच्छणगहखलिआ सयमेव णिवच्छणीहुआ वहुआ ॥ ४१ ॥

अत्र । णिअच्छइ पश्यति । णिरप्पइ तिष्ठति । णिम्माणइ णिम्मवइ निर्मिमीते । णिज्झइ क्षीयते । णिहुवइ कामयते । णिआरइ काणेक्षितं करोति । णिरिग्घइ निलीयते । णिव्वडइ

L. 1. C णिद्धमणं AG उघं C उघरे X उघघरे Z उघसरे BFY णियं G णिअकलं BFY चेय Z वेअ. L. 2. C णिद्धं ABCFEFXY °मियं CYZ °भुत्ते G °कुत्ते C °हम्मि G °हणिम्मि C 1. hd. णिच्चं Y निव्वं. L. 3. C णिद्धमणं Z om. गृह GZ णियकलं G चट्टुलं C 1. hd. णिच्चमिअं BFX °मियं G °मिअ C 1. hd. णिच्चहणं. L. 4. C G जल-प्रवाहः G om. यथा. L. 5. BF घंधवे C 1. hd. णिच्चहणे BCFZ णिच्चमियं G णिव्व-हणं X °मियं cdd. णियकलं L. 6. BF सुमरन्ती C °रन्ताए cdd. वाहेहिं C निद्धमणं. L. 7. AFBGYZ य C om. अ C 1. hd. निं 2. hd. णिक्खुरियं ABEFYZ °रियं C णिरंवे 2. hd. णिरंघरे A वेअ C 2. hd. वेय BFY चेय GZ णित्तिरिडी. L. 8. BFG C 1. hd. X उआरणे Y ओआरणे C 1. hd. णिव्वच्छणया 2. hd. णिच्चं om. णणे-वच्छ G णिवक्कुणणावुच्छणया Z णिवत्थणणेवच्छं C भुयंमि EY चुयंमि ABCFEFXYZ °रियं G °रणं. L. 9. G णिक्खुरिअं BCFX °रियं BGZ णित्तिरिडी C 1. hd. X णित्ति-रिडी Z णिरंतरं C 2. hd. णेवच्छणं Z णिवत्थणं C om. तथा णे BF णवच्छणं Z णेवत्थणं X अवचारणं L. 10. BCFX °रियं. L. 11. BCFX णित्तरिडिं G णित्तिरिडिं BCFX °रियं B णिस्सरिय अंसु C (F !) X °रिअंसु C पत्ते पिए. L. 12. Z णेवत्थणं cdd. खलिआ Z णिवत्थं Z बहुआ G om. हुआ. L. 13. BF णिच्छइ CGXZ णियच्छइ BFGX निष्ठति BF णिम्माण BF om. णिज्झइ क्षीं । णिं कामं C णिज्झइ. L. 14. GZ णिहुअइ BCFX णियारइ BCFX निं G णिरिग्घइ CX निव्वं Z णिव्विडइ.

पृथक् स्पष्टो वा भवति । णिदुहइ निष्टम्भं करोति । णिव्वोलइ मन्युनोष्ठं मलिनं करोति ।
णिळुंछइ मुञ्चति । णिउडइ मज्जति । णिच्छलइ णिज्जोडइ णिल्लूरइ छिनत्ति । णिसुढइ
भाराक्रान्तो नमति । णिडुअइ क्षरति । णिदुहइ विगलति । णिम्महइ गच्छति ।
णिळसइ उल्लसति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [४०]

5 णिदुहिअणिकखसरिअणिरुवक्कया थुक्कमुसिअअकएसु ।

णित्तिरडिअं च तुहे णीसारो मण्डवे चेअ ॥ ४१ ॥

णिदुहिअं थूत्कृतम् । निष्ठ्यूतमित्यर्थः । णिकखसरिओ मुषितः । अपहृतसार इति
यावत् । णिरुवक्कयं अकृतम् । णित्तिरडिअं व्रुडितम् । अत्र । णिरुवारइ गृह्णाति ।
णिरिणज्जइ पिनष्टि । इत्येतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । णीसारो मण्डपः ॥ यथा ।

10 तुह णित्तिरडिअथामा रिउणो णिकखसरिआ वसन्ति वणे ।

णिरुवक्कयणीसारे तणहाइ सुसन्तणिदुहिआ ॥ ४२ ॥ [४१]

णीसंपायं परिसन्तजणवए तह झुणिम्मि णीहरिअं ।

णीसीमिओ अ णिव्वासिअम्मि बाणम्मि णीलकंठी अ ॥ ४२ ॥

L. 1. om. वा BF णिदुहइ C निडुहइ G णिदुहइ X निदुहइ G निदुहं Z निष्ठंभं.
C (F !) निचो° BG निचो° X निव्वो° BCFX मन्युना ओष्ठं (C ओष्ठं X उष्ठं) GZ मलि-
नीकरोति X मलिनं L. 2. BF णिउशइ X णिलुंछइ C निउडइ 2 hd. °डुइ Z णिरुडइ Z om.
मज्जति G णिल्लच्छइ C निज्जो° X निज्जो° Z निच्छो° BF °ज्जो° L. 3. C °क्रान्तेन भमति BF
णिडुअइ G णिदुअइ or णिदुअइ Z णिदुअइ C क्षरति BCF णिदुहइ G णिदुहइ X णिदुहइ Z णिदुहइ.
L. 4. X उल्लइ. L. 5. C णिदु° G णिदु° Z णिदु° ABCEFY °हिय° G °सरिए ABCEFYZ
°सरिय° X °सरिअं° E °णिरुव° C °णिरुवक्कया BF सुक्क° X मुक्क° Z पुक्क° cdd. °मुसिय°.
L. 6. BFGZ णित्तिरि° X णित्तिरि° ABCEF °हिय XY °डिय° A तुहे BCFG तुहे BFY मंडवो
ABCFGY चेय. L. 7. C णिदु° BCFXZ °हियं G णिदुविय BF पुक्कं C थूक्कं G
थूक्कं X थूक्कं BF निष्ट्यू° G निज्जू° (!) X निष्ट्यू° BF णिकखसि° X णिकखसरिउ CGZ °सरिउ
BFX मुसितः C मुछिताः 2 hd. मुछिताः. L. 8. यावत् । णि° अ° torn off in G.
C णिरुवक्कयं Z °वक्कयं GZ णित्तिरि° X णित्तिरि° BFX °डियं Z णिसवारइ B C 1. hd.
गृह्णाति X गृह्णाति. L. 9. GZ पिनष्टीति एतौ CX om. इत्थं BF इति From यथा
to स in वसन्ति torn off in G. L. 10. BFZ णित्तिरि° X णित्तिरि° BCFXZ
°डिय BCFX °सरिया. L. 11. C तणहोइ cdd. °हिया. L. 12. E परिसंतं From
जणवए to णीसंपायं incl. 1 1 next page torn off in G. XYZ झुणम्मि BCFXY
°रिचं. L. 13 X णीसं AX °मिउ YZ य BF णिव्वाणियम्मि A णिच्चा° ACEXYZ
°सियम्मि BEFZ बाणम्मि C नील° A णील° X णीलकंची ABCFY य.

णीसंपायं परिश्रान्तजनपदम् । नीहरिअं शब्दः । नीसीमिओ निर्वासितः । नील-
कंठी बाणवृक्षः ॥ यथा ।

बोलिअवहू णिसमुहं णीसंपाए अणीहरिअकञ्ची ।

अहिसरइ णीलकंठीवणम्मि णीसीमिअस्स तस्स कए ॥ ४३ ॥ [४२]

णीसणिआ णिस्सेणी णीआरणमवि बलिघडीए ।

5

णूला साहाए पट्टवासिआए अ णेडाली ॥ ४३ ॥

णीसाणिआ निःश्रेणी । कप्रत्ययाभावे णीसणीत्यपि । णीआरणं बलिघटी । अत्र ।
णीइ णीणइ णीलुक्कइ गच्छति । णीरंजइ भनक्ति । णुव्वइ प्रकाशयति । एते धात्वादे-
शेषूक्ता इति नोक्ताः । णीहम्मिअं निर्गतमिति तु निरूर्वस्य हम्मिधातोः सिद्धम् । णूला
शाखा । अत्र णूमइ छादयतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । णेडाली पट्टवासिता । 10
शिरोभूषणभेदः ॥ यथा ।

णेडालिसुन्दर तुमं पुत्तय मा चडसु उच्चतरुणलं ।

जं णीसणिपडिएसु वि णीआरणवल्लहा ण होइ छलं ॥ ४४ ॥ [४३]

णेउट्टो सम्भावे कूवतुलाए अ णेलिच्छी ।

रविवणिअसचिवसण्ढा णेसरणेसत्थिणेलच्छां ॥ ४४ ॥

15

L. 1. X णीसंपा रिश्रान्तं C °श्रान्तं जनं cdd. °रियं X ध्वनिः for शब्दः G णीसीमिउ X णीसमिउ,
BCFX नीलं X णीलकंठी From ल torn off in G. L. 2. BF बाणं. L. 3. From
बोलिअं to म्मि in °वणम्मि l. 4. torn off in G. BCFX बोलियं Z बोलिअं C °बहू C
°मुहं X णीसंपाए BCFXZ °हरियं C °कंचा. L. 4. X °कंठीवणंमि cdd. °मियस्स B (F)
om. तस्स. L. 5. cdd. °णिआ From णीआरणं to णीसणीं l. 7 torn off in G. CYZ
णीयारं A बलिघडी य C °घडिए BFX Y वलिं BF °घडिए. L. 6. B पट्टं ABCEFXYZ
°वासियाए ABFY Z य A णेडाली. L. 7. BCFXZ °णिआ BFX निश्रेणी CGXZ
णीयारणं BF बलिघडी GX वलिं. L. 8. C om. अत्र णीइ X om. णीइ X णीलइ
From णीलुक्कइ to मिति l. 10 torn off in G. L. 9. B णीहंसियं F णीहंसियं X णीहं-
मिय Z णीहम्मियं निगगतं Z निरूर्वं X °धातो From णूला to दर l. 12 torn off in G.
L. 10. X °षूकमिति. L. 12. C णेडालिं CXZ °सुंदरि BF वडसु X
°तरुमूलं. L. 13. In G from जं to णेसरं incl. l. 15 torn off. C ज
X om. जं X णीसणिपडिएसु, BF °वडिस्सु X णीयारं C च्छलं Z छणं. L. 14.
BF णेउट्टो A णेउट्टो BF सम्भावेः BF कूवतुलाए cdd. य BCF णेलच्छी E
णेलिच्छी Z णेलिच्छी. L. 15. X रविं A °चणिअं BCFYZ °वणियं BF °सविवं
BCF °णेतच्छि, G not quite legible. BX °णेलत्था.

गेउडो सद्भावः । गेलिच्छी कूपतुला । गेसरो रविः । गेसत्थी वणिक्सचिवः ।
गेलच्छो षण्ठः । वृषभ इत्यन्ये ॥ यथा ।

गेसत्थि अगेलच्छो तं गेउडुण गेसरत्थमणे ।

गेलिच्छिरवं सोउं वच्चइ जं जलमिसेण तुह जाया ॥ ४५ ॥

5 अत्र गेडुं नीडमिति तु नीडशब्दभवमिति नोक्तम् ॥ [४४]

भद्दवओज्जलदसमीऊसवभेअम्मि गेडुरिआ ।

उच्छुणिवीडणकण्डे तहेअ कुण्डम्मि णंदं च ॥ ४५ ॥

गेडुरिआ भाद्रपदोज्ज्वलदशम्यां कश्चिदुत्सवविशेषः ॥ यथा ।

संकेअमागए उववइम्मि दूईइ ज्जत्ति संलविआ ।

10 अहिसरइ णायरवहू गेडुरिआदंसणमिसेण ॥ ४६ ॥

अत्र णोल्लइ क्षिपतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ।

॥ अथानेकार्थाः ॥

णंदं इक्षुनिपीडनकाण्डं कुण्डाख्यो भाण्डविशेषश्चेति द्वर्थम् । केचित्तु । इक्षुनि-
पीडनकाण्डवाचकावेव णंदकुंडशब्दौ देश्यावित्याहुः । यदाह ॥ इक्षुनिपीडनकाण्डं णंदं

15 कुंडं च गो णंदी ॥ न तु कुण्डाख्यभाण्डवाची णंदशब्दो देश्यः । अस्माभिस्तूभयमपि
दृष्टमित्यनेकार्थेषूपानिबद्धम् ॥ [४५]

L. 1. BF गेतुशे BFZ सद्भावः From गेलिच्छी to रवं l. 4 torn off. in G. BCFX गेलच्छी Z गेलिच्छी C 1. hd. गेसच्छा C 2. hd. X °च्छी Z वणिक्स°. L. 2. Z गेलत्थो शंडः X षंडः X वृषभः. L. 3. BF गेसत्थि C गेसच्छि Z वगेल्त्थो X om. तं C वं BF गेउत्तोणे X गेउडुण CX °च्छमणे. L. 4. CX गेलच्छि° Z गेलत्थि° Z वच्चल X जलमिसेण. L. 5. BF गेशं CX गेडं G णडु cdd. णडिमिति GX om. तु From ड in नीडं to डे in °कण्डे l. 7 torn off in G. L. 6. ABCFX Y भद्दवउज्ज° (C °उज°) Z भद्दवऊज्ज° Y °भेयम्मि BF गेडुरिया C गेडुरिया AEYZ °रिया E ins. here अथानेकार्थाः XY अथानेकार्थाः. L. 7. C उच्छु° YZ °णिवीडण° ABCFY तहेय G तह अ C कुंडमि X व for च. L. 8. C गेडुं 2. hd. गेडुं BCFGX °रिया. L. 9. GZ संकेयः From मागए to बहू l. 10. torn off in G. BF संकेअमाए उवचउम्मि X उचव° BCF ज्जत्ति X ज्जइत्ति Z संवलिया BCFX °विया. L. 10. Z °बहू G णेडुरिया C गेडुरिया BFXZ °रिया. L. 11 ! In X from अत्र to भाण्डविशेष l. 13 omitted here and given after दृष्टमित्यने in l. 16. L. 12. GZ °कार्यः. L. 13. BF णंद From इन to शेष° torn off in G. B °पीडण° C °कांड B °षथे द्य° BF om. तु. L. 14. From काण्ड to °निपीडन omitted in X. B °नीपीडण° X °कांड X नंदकुंड L. 15. BFGZ नद्दी CX नदी X तु। कुं। कुंडां C जंडाख्य G कुडां CGX नंदशब्दो Z नदशब्दो G देश्य CX °भिस्तु उभयम° L. 16. C 1. hd. °एमिमि नेका° X °मित्यन्येका° G °वद्दां ।

घाणे मूके णको णणो कूवे खलग्गजेसुं च ।

कद्धमिए वइविवरे पओअणे णल्लयं णिमित्ते अ ॥ ४६ ॥

णको घ्राणं मूकश्च । ग्राहे तु णक्कशब्दो नक्कशब्दभव एव । णणो कूपो दुर्जनो ज्येष्ठो भ्राता चेति व्यर्थः । णल्लयं कर्दमितं वृत्तिविवरं प्रयोजनं निमित्तं चेति चतुर्थम् ॥ [४६]

5

रयदुद्धिणेषु णडुलमह णद्धंभवयमधिणणिन्दासु ।

सब्भावेऽभिप्पाए णाउड्डो चोरकञ्चणे णिक्खो ॥ ४७ ॥

णडुलं रतं दुर्दिनं च । णद्धंभवयं अघृणा निन्दा चेति द्वर्थम् । णाउड्डो सद्भावोऽभिप्रायश्च । मनोरथ इत्यन्ये । णिक्खो चोरः काञ्चनं च ॥ [४७]

कउहछउमेसु णिव्वं णिअयं रयसयणसासयघडेसु ।

10

सुत्तोट्टिए णिरासे उब्भडअकिवेसु अ णिविद्धो ॥ ४८ ॥

णिव्वं ककुदं व्याजश्च । पटलान्ते तु णिव्वशब्दो नीत्रशब्दभव एव । णिअयं रतं शयनीयं शाश्वतं घटश्चेति चतुर्थम् । णिविद्धो सुप्तोत्थितो निराश उद्भटो नृशंसश्चेति चतुर्थः ॥ [४८]

L. 1. BF थाणे B णणो A क्खलग्ग° C °जेसुं corr. 2. hd. L. 2. A कद्धम्मिए E °चिचरे AX पउअणे CGZ पउयणे Y पओयणे A णल्लयं BF निमित्ते G णिरित्ते ABFYZ य G यं; om. C. L. 3. X भव; om. एव G णको for णणो. L. 4. B ज्येष्ठो GX ज्येष्ठो X चत for भ्राता G णल्लअ Z णल्लअं C वृत्ति°. L. 5. Z चेति व्यर्थं चतुर्थम् । L. 6. G °दुद्धिणेषु AC णडुल° X णेडुल° C णद्धंभवय° BF णद्धंचचय° Z णद्धंचवय° AEGXY णद्धंभवय° A °मग्धिण°. L. 7. BF सम्भावे G सम्भा YZ om. s A विप्पाए BF भिप्पा णाउड्डो. L. 8. C णडुलं X णेडुलं G रवं X adds । मह । after च C णद्धं BF °चचयं CGX °ववयं Z °चवयं G अघृणा BF सम्भावः G सम्भावो भिप्रा° L. 9. X अभिप्राय° BF om. णिक्खो चोरः Z चौरः X काचनं. L. 10. B कहह° BF °छउसेसु C 2. hd. (A!) Y णिव्वं E नियय CGXZ णिययं Y णिअअं BF रयणसासय° C रयसयणे. L. 11. E सुत्तोट्टिए C °ट्टिओ Y सुत्तोट्टिए E निराए C णिरासो C उब्भडअविवेसु X °यकिवेसु Y य ABF णिचिट्ठो G णिविट्ठो CXY णिविट्ठो Z णिविद्धो. L. 12. BF, C 1. hd. Z णिव्वं CX ककुदं C पढल° BCFX तु नीत्रशब्दभव (BF नीव्व°) एव णिव्वशब्दः । cdd. णिययं L. 13. Z शायनीयं X घटश्चेति च चतु° BCF निविट्ठो G णिविट्ठो Z णिविद्धो C निराशा BF उब्भटो C उद्भटो C नृसंसश्चेति L. 14. G °रथाः,

सेअगणेषु णिहाओ पुट्टे उव्वेदिए गिरप्पो अ ।

चोरद्विअपुट्टेसुं गिरक्कमुज्जुअददेसु णिप्पिच्छं ॥ ४९ ॥

णिहाओ स्वदेः समूहश्च । गिरप्पो पृष्ठमुद्वेष्टितं च । गिरक्को चोरः स्थितः पृष्ठं चेति
अर्थः । णिप्पिच्छं ऋजु दृढं च ॥ [४९]

५ पयडोज्जुरिऊसु गिराओ णिट्ठकं च टड्डिए विसमे ।

णिहुअं णिव्वावारे तुण्हके तह य सुरयम्मि ॥ ५० ॥

गिराओ प्रकट ऋजु रिपुश्चेति अर्थः । णिट्ठकं टङ्कच्छिन्नं विषमं च । णिहुअं
निर्व्यापारं तूष्णीकं सुरतं चेति अर्थम् ॥ [५०]

णिव्वलिअं जलधोए पविगणिए विहडिए चेअ ।

७ वायसमूकेसु णिउक्कणो णिहेलणमगारजघणेषु ॥ ५१ ॥

णिव्वलिअं जलधौतं प्रविगणितं विघटितं चेति अर्थम् । णिव्वलेइ दुःखं मुञ्चति
निष्पद्यते क्षरति चेति धात्वादेशे सिद्धम् । णिउक्कणो वायसो मूकश्च । णिहेलणं गूहं
जघनं च । अत्र । णिव्वरइ दुःखं कथयति छिनत्ति च । णिहोडइ निवारयति पातयति
च । णिलुक्कइ तुडति निलीयते च । णिवहइ गिरिणासइ गच्छति पिनष्टि नश्यति च ।

L. 1. BF सेयागं ACFGYZ सेयं X °गणासु AGX णिहाउ A उवेदिए C उव्वेदिए
E उव्वो GXX गिरग्घो Y गिरिप्पो *cdd.* य. L. 2. A चोरं C चोरे ABCDEFXYZ
°द्विय G °द्विय GZ °पुट्टेसुं X °पुट्टेसु ACFGYZ गिरक्किं BF °मुयुअं C °सुजुयं 2. *hd.*
°ऋजुयं X °मुज्जुयं (!) Y °मुज्जुयं BF दडिस्सु C णिप्पिच्छं Z णिप्पित्थं. L. 3. GX
णिहाउ GXX गिरग्घो *cdd.* पृष्ठमुं GZ गिरक्को BCFX चौर Z चौरः *cdd.* पृष्ठं (X पृथुं)
and अर्थं L. 4. G *om.* from णिप्पि to च *incl.* X णिणिप्पिच्छं Z णिप्पित्थं.
L. 5. X पयडो A पयडोउज्जुं BF पयडोयुं Y पयडोउज्जुं CGXZ °डोज्जं E °कोज्जुं
AGX गिराउ GXX गिरट्ठकं X टङ्किए. L. 6. CEXY णिहुयं. L. 7. GX
गिराउ Z प्रकटः *cdd.* ऋजुः (X ऋजु) GXZ गिरट्ठकं *cdd.* णिहुयं L. 8. G अर्थः.
L. 9. *cdd.* °लियं A पविगणिए C विगणिए BF वेव ACGYZ चेय C 2. *hd.* वेय.
L. 10. X वासयं BF °मूहेसु Z णिउक्को A °लणमगरे जं X °मगरं AC °णेतुं. L. 11.
G णिब्बं (!) *cdd.* °लियं X प्रविगणितं BCF णिच्चलेइ. L. 12. BF *om.* क्षरति G
°देशसिद्धं C 1. *hd.* °शे द्वि X °देशे षुक्ता । णिउक्को काक मूकश्चेति । L. 13. C जघन्यं
C 2. *hd.* णिच्चरइ G णिव्वह B (F!) X *om.* च X गेहोहोइ. L. 14. BF तुडयति
X तुडति Z त्रुडति X णिवविहइ गिरिणासइ.

णीलुंछइ निष्पतति आच्छोटयति च । णीरवइ बुभुक्षते आक्षिपति च । णीहरइ
निःसरति आक्रन्दति च । णुमइ न्यस्यति छादयति चेति धात्वादेशेषूक्ता इति
नोक्ताः ॥ [५१]

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायां चतुर्थो वर्गः ॥

5

L. 1. B णिष्प° X निःष्प° BF णीरवइ C णारवइ. L. 2. C 1. hd. निःसति
X निःसरति C आक्रन्दति G छादयति R °षूक्ताः L. 3. X नोक्ता. L. 4. C इत्यायं°
BCFGXZ °तायां स्वोपज्ञदेशीशब्दसंग्रहवृत्तौ च° व°. ग्रंथायं (G °ग्रंथाः) २३२ (X२३३)। E has
only : ॥ इति चतुर्थवर्गः ॥ Y ॥ चतुर्थो वर्गः ॥ छ ॥ X has चतुर्थो वर्गः at the end of stanza 51.

॥ अथ तादयः ॥

तंबा गाई तंटं पुट्टं सुत्तोप्पलेसु तग्गतणा ।

तट्टी वईइ सोगम्मि तमो तवणी अ भक्खम्मि ॥ १ ॥

तंबा गौः । तंटं पृष्ठम् । तग्गं सूत्रम् । सूत्रमिति सामान्याभिधानेऽपि सूत्रकङ्कण-
 5 मुच्यते । यदाह ॥ तग्गं च सूत्रकङ्कणकम् ॥ तणं उत्पलम् । तट्टी वृत्तिः । तमो शोकः ।
 तवणी भक्षणयोग्यम् । कणादि ॥ यथा ।

तंयवहणतट्टिविहीहि तंबचारणय तग्गवलणेहिं ।

तणलोअणा ण तवणिं कुणन्ति विरहे तमं जडा जन्ति ॥ १ ॥ [१]

तमणं चुल्ली तहरी बहलसुरा वावडे तवओ ।

10 तसिअं मुक्के सयणे तल्लडमोल्लम्मि तण्णायं ॥ २ ॥

तमणं चुलिः । तहरी पङ्किला सुरा । तवओ व्यावृतः । तसिअं शुष्कम् । तल्लडं
 शय्या । तण्णायं आर्द्रम् ॥ यथा ।

विरहम्मि तुज्झ सूहव तसिए तण्णायकमलतल्लडए ।

तमणं व तप्पइ सही तहरीतवओ ण जाणसि तुमं तु ॥ २ ॥ [२]

L. 1. *om.* A; E ॥ अथ तादिः ॥ Y ॥ तक्रारादिः ॥ L. 2. ABFGX तंबा
 C 1. *hd.* तंबा 2. *hd.* तंबा E तम्बा C तंनं E तंटं A पोदुं C 1. *hd.* मुट्टं GZ सुट्टं AXY
 सुत्तुप्पं E सुत्तुप्पं GZ °प्पलेसु E तग्गुं GZ *om.* तग्ग. L. 3. X तट्टी E तट्टी वई य
add. य X भिक्खम्मि. L. 4. BFG तंबा X तंबा BF गोः X तंटं *add.* पृष्ठं CX °मिति
 तु सां C सूत्रं कं Z सूत्रकंकणं BX °कणकमुच्यते L. 5. X तु for च G तट्टी X
 तट्टी CX वृत्तिः. L. 6. X कणादिः. L. 7. BF °विहीहिं CGXZ °विहीहिं BF
 तंबचारणय C तववारं X तंबवारं Z तंबचारं G तंबवारं or चार BCFX °चलणेहिं. L. 8.
 CGXZ °लोयणा X तुमं BF जग C जड. L. 9. B तहरी ABCFG बहलं E
 बावडे B, C 2. *hd.* तवओ GX तवउ. L. 10. *add.* तसियं Z मुक्के E तलडं Y °मुल्लम्मि.
 L. 11. C चुलिः 2. *hd.* चुल्ली BGX तवउ *add.* तसियं G शुष्कं L. 12. B
 तन्नायं. L. 13. BCF तुज्झ BCF सूहव X सूहव C तवसिए BF तण्णायं G तन्नायं.
 L. 14. CX च C *om.* तहरी CXZ °तवउ G तचउ X इसि for जाणसि
 X. *om.* त.

तच्छिडं च कराले णयरारक्खे तलारो अ ।

तत्तिल्लो तल्लिच्छो अ तप्परे तणचए तणेसी अ ॥ ३ ॥

तच्छिडं करालम् । तलारो नगरारक्षकः । तत्तिल्लो तथा तल्लिच्छो तत्परः । तणेसी तृणप्रकरः ॥ यथा ।

दोसगवेसणतात्तिल्ल तलारभया तणेसिअन्तरिआ ।

5

उअ तइ तल्लिच्छा सा तमतच्छिडे पडिच्छइ कुडङ्गे ॥ ३ ॥ [३]

तरसं मंसे तंबेहितंबटक्कारिआउ सेहाली ।

इच्छाइ तक्कणा तंतडितोंतडिआ करम्बम्मि ॥ ४ ॥

तरसं मांसम् । तंबेही तथा तंबटकारी शेफालिका । तक्कणा इच्छा । तंतडी तथा तोंतडी करम्बः ॥ यथा ।

10

चय तंबेहिकुडङ्गं ण तंबटक्कारित्तवसणोऽअं ।

ण हु तरसतक्कणं कङ्कुतंतडी कलमतोंतडी अ हरे ॥ ४ ॥ [४]

गोहुमकुङ्कुमिआए अ तंबिरा तंबरत्ती अ ।

तरवट्टो पउमाडम्मि तडवडा आउलितरम्मि ॥ ५ ॥

- L. 1. E त for च A णगरा° Z णवरारक्खे (G कलारो X तगं *add.* च. L. 2. BF तच्छिल्लो *add.* य BF तप्पर ACZ तणवए X तणए Y तिणचए ABCFGXYZ च.
L. 3. Z तच्छिडं B °डं च करा° G तणारो CX नगरारक्षकः C तहिल्लो; *om.* GX. L. 4. X तृणप्रकारः G *om.* यथा. L. 5. B °भाया CX तणेसियंन° *add.* °गिया. L. 6. BF ओअ CZ तइ CX तल्लिच्छा G तमतच्छिडे Z तमतच्छिडं BF °च्छिडो RF कुडिगे.
L. 7. A तम्बेहि° BCFGXYZ तंबे° F तम्बे° BFGZ °तंबट° X °तंबट° C तम्ब° E तम्ब CX (F!) °टक्कारि° ABFGXZ °रियाउ C °रियाओ. L. 8. E इच्छा य C(F?) तंतडिया *om.* तोंतडि X °तोंडडिया ABFGXYZ °डिया A करम्बम्मि C करवम्मि BFZ कंवम्मि. L. 9. C 1. hd. मंसे 2. hd. अंसे C(F!)GXZ तंबेही B तंबेहि C(F!) तंबटकारी X तंबटकारिका G तंबट° BZ तंबे° B इच्छा L. 10. X तोंडडी G कंवं.,
L. 11. CX वय BF तंबेहि° CGXZ तंबेहि° BFGZ तंबट° C (F!) तम्बट° X तंबट° C °वसाणो BCFX यं G यं Z ज्जं. L. 12. G णं C तगरं° X नगरं° BF कंगुतंतडी CZ कंगुतोंतडी G कंगुतोंतडी GZ कमलतंतडी C °तोंतडी BFG यं CXZ °डी हइ.
L. 13. EFGXYZ °मियाए *add.* य A तंबिरा BF तंबरा C ताम्बिरा E तम्बिरा GYZ तंबिरा BFGZ तंबरत्ती ACE तम्ब° *add.* य. L. 14. BF पउताडंमि C पउणा° E पउमारंमि Y पउनाडंमि C °तरंमि.

तंबिरा तथा तंबरसी गोधूमेषु कुङ्कुमच्छाया । तरवट्टो प्रपुनाटः । तडवडा आउ-
लिवृक्षः ॥ यथा ।

सहि तंबरत्तिरम्मे छेत्ते सुत्तम्मि तंबिरच्छि पिए ।

तरवट्टतडवडाउलकुडङ्गए कीस चलिआ सि ॥ ५ ॥

5 अत्र । तलिणं सूक्ष्ममिति तलिनशब्दभवम् । तरइ शक्नोति । तच्छइ तक्ष्णोति ।
तडइ तडुइ तडुवइ तनोति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [५]

इन्दोवे तंबकिमी तणसोली मल्लिआए अ ।

रुरयम्मि तत्तुडिल्लं पसारिए चेअ तणरासी ॥ ६ ॥

तंबकिमी इंद्रगोपः । तणसोली मल्लिका । तत्तुडिल्लं सुरतम् । तणरासी प्रसा-
10 रितम् ॥ यथा ।

जइ तत्तुडिल्लपण्डिअ तणसोलीवल्लहो गओ कालो ।

तुह विरहे तणरासिअतंबकिमी पाउसो कहं तीए ॥ ६ ॥ [६]

सालिम्मि तलप्फलतालहला खुहिए तडमडो अ ।

तंतुक्खोडी अ तुरी उडुवे तरिअव्वतणवरंडीओ ॥ ७ ॥

L. 1. BFGXZ तंबिरा C तम्बिरा G तच्चा BFGZ तंव° C तम्ब° G °धूमेष्णकुङ्कु°
B तरवट्टो GZ तरवट्टो X प्रशटः (1). L. 3. X संहं BFZतंव° G तम्ब° X तम्भर°
C तम्भरम्मे GZ छित्ते मुत्तंमि BCF तंबिर° G तंबिर° X तंबिरि°. L. 4. X वरवट्ट°
In G तरवट्ट is torn off. C °कुङ्गए CGZ चलिआ. L. 5. X अ for अत्र G तलिनं
X वलिणं X शक्नोति. L. 6. C om. तडुवइ, in G it is torn off. From
एते to सो in तणसोली l. 7. torn off in G. X वि for इनि. L. 7. A तम्ब°
C तम्ब° BF तंव A तण्ण° X °सोली cdd. मल्लियाए ACEGXYZ य. L. 8. A C
1. hd. EGX तत्तुडिल्लं BF त्रुडिल्लं X पसारिय AGXYZ चेअ BF वेअ CE वेअ EX तणरासी.
L. 9. BFGX तंव° C तम्ब° From तणसोली to छी° in l. 11. torn off in G.
BF का for मल्लिका B C 1. hd. FX तत्तुडिल्लं. तण° प्र° twice in B. L. 11.
X तुडिल्लं BCFG तत्तुडिल्लं cdd. °पंडिय B °वल्लभोहो CGX गउ. L. 12. cdd. °रासिय°
From यतंव to रं in °वरंडीओ l. 2. next stanza torn off in G. BFZ तंव C °किमा
B पासो. L. 13. X सलम्मि BFZ सालंमि BF तलहला A तलप्फता° Z तलप्पलता° E तलप्पल-
तालफला X तलप्पलतालहलो ABCFYZ य. L. 14. B तंतुसोडी C (F!) तंतुक्ख°
X तंतुक्खोडी cdd. य BFX Y तरियव्व° C (E!) तरियव्व° (E °व्व !) Z तडियव्व°
AGXZ °डिउ.

तलफलो तथा तालहलो शालिः । तडमडो क्षुभितः । तंतुखोडी वायकसन्त्रोप-
करणम् । तरिअब्बं तथा तणवरंडी उडुपः ॥ यथा ।

कीस तलफलगोवीतडमडिओ जासि तालहलछेत्तं ।

तंतुखोडिअ वच्चसु तरिअब्बणिउत्त तणवरंडीए ॥ ७ ॥ [५]

तदिअसं अणुदिअसे तहल्लिआ चेअ गोवाडे ।

5

तदिअचयं च णच्चे तलयागत्ती अ कूवम्मि ॥ ८ ॥

तदिअसं । अदूरविप्रकर्षात् तदिअसिअं तदिअहं इत्यपि । अनुदिवसम् । तह-
ल्लिआ गोवाडः । तदिअचयं नृत्यम् । तलयागत्ती कूपः ॥ यथा ।

तरुणतहल्लिअरक्खय भुमयातदिअचण्ण तदिअसं ।

तलयागत्तिं वच्चइ णिसि बहुआ पाणिअमिसेण ॥ ८ ॥ [८]

10

तडफडिअं परिचलिअम्मि कुरवए तंवकुसुमो अ ।

गालिअअङ्गुलिण्णं तलसारिअतणयमुद्दिआओ अ ॥ ९ ॥

L. 1. Z तलफलो From लिः in शालिः to जामि l. 3. torn off in G. Z तममडो BFX क्षुभितं C तंतुं BFX य वायकं. L. 2. C तरियच्चं XZ तरियच्चं Z उडपः. L. 3. C किसलतलं X कासलतलकलं (C 'गावी' X 'तलमडिउ' Z 'मडिउ'. L. 4. C तंतुं cdd. 'डियं BF वच्चसु From च to णि in पाणिअं l. 10. torn off in G. BF तरियच्चं X तरिअब्बं C तरियच्चणिउत्तचण तणवरंडीओ Z तरियणिउत्त तणवरंडीण. L. 5. ABCFG तद्वियसं ABCFGX अणुदियसे Z अणुदिवसे ABCFGXZ तहल्लिया BFZ चेव C वेय Y चेय. L. 6. cdd. तद्वियं CXZ 'वयं EZ णच्चे Z तलयां BF 'मत्ती X 'गत्ता (CEXZ य In A the whole stanza is omitted. L. 7. cdd. तद्वियसं अं तद्वियसियं तद्वियहं Z अनुदिवसः. L. 8. cdd. तहल्लिया cdd. तद्वियच (X व) यं Z तलयागत्ती. L. 9. C वरुणवहं cdd. 'ल्लियं X सुमयां cdd. 'तद्वियच (XZ व) एण तद्वियसं. L. 10. BF वच्चइ C उच्चइ BF ओ for णिसि Z उ for णिसि BFZ बहुया CX बहुया cdd. पाणियं. L. 11. A तडफडियं BFXYZ 'फडियं G 'कलियं From परिं to वकः in कुरवकः l. 1. next page torn off in G. BFXYZ 'चलियंमि A कुरवए E कुरवए Y कुरवए Z कुरवए BF तंवकुसुमो C तम्बकुसुमो XZ तंव cdd. य. L. 12. E गोलियं ABCFXYZ गालियं X 'अङ्गुलिण्णं cdd. 'सारियं BF 'तणअं BEFYZ 'मुद्दिआओ CX मुद्दिआउ cdd. य Y नि.

तडफडिअं परितश्चालितम् । तंबकुसुमो कुरवकः । तलसारिअं गालितम् । अन्ये तु तलसारिओ नालिक इति पठन्तस्तलसारिअं मुग्धमाचक्षते । तणयमुदिआ अङ्गुलीय-
कम् ॥ यथा ।

अइ तलसारिअपेम्मय तुह विरहे तीइ इत्थ तडफडिअं ।

5 तंबकुसुमस्स मूले ओपडिआ तणयमुदिआ कहइ ॥ ९ ॥

अत्र । तलयंइ भ्रमति । इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [९]

ताला लाजा रम्मम्मि तामरो रोअणम्मि ताडिअयं ।

तारत्तरो मुहुत्ते जलभवफुल्लम्मि तामरसं ॥ १० ॥

ताला लाजाः । तामरं रम्यम् । ताडिअयं रोदनम् । तारत्तरो मुहूर्तः । तामरसं
10 जलोद्भवपुष्पम् । पद्मवाचकस्तु तामरसशब्दः संस्कृतसम एव ॥ यथा ।

ताडिअयपरं बालं कुलडा तालाहि भोलविअ जाइ ।

तारत्तरेण तामरतामरसे सरिअतूहम्मि ॥ १० ॥ [१०]

तालप्फली अ दासी तिच्ची सारम्मि दूसहे तिच्चं ।

तिरिडो तिमिरे तिणिंसं महुपडलं तिमिणमल्लदारुम्मि ॥ ११ ॥

L. 1. *add.* 'फडिअं BF तंच° XZ तंव° C चकुसु° B कुरवक C (F!) X
कुरुव (X ब) कः BFGXZ °सारियं From तु to तीइ excl. l. 4. torn off in G.
L. 2. X लसारि (omitting त) Z तलसारि B नालिकनालिक X पठन्तूल्° *add.*
°सारियं Z °सारिय *add.* °मुदिआ. L. 4. *add.* अयि BF तणसारयं CXZ
°रियं C इच्छ; illegible in G. Z एत्थ *add.* °डियं. L. 5 BFGX तंव° C
तंच° X °कुसुमस्स BF ओपडिआ CZ उपडिय GX उपडिआ *add.* °दिआ From कहइ
to णम्मि in l. 7. torn off in G. L. 6. X अत्र अंइ Z तलयंइ. L. 7.
C लाज C 1. hd. रम्मम्मि X तामरसो BF ताम रोअणम्मि Z रोरोयणम्मि AEX
ताडिययं GZ °डिअं Y °डियं. L. 8. C तारत्तरो X तारंरो C 1. hd. मुहुत्ते BF
मुहुत्ते E जलवरकु°. L. 9. B लाजा; From: to चकस्तु l. 10. torn off in G. X
तामरसं BFZ ताडिययं X तारंरो. L. 10. C °द्वं पु° B °कुणं. L. 11. BXZ
ताडिययं C (F) नाडिअयपरं *add.* बालं B कुडला X कुलडा CGXZ तालाहि BFZ
भोलविअ X तोलविअ GZ जाइ. L. 12. GXZ तारंत्तरेण CX om. तामरं Z मरतामरसे
From तामरसे to सी in दासी in l. 13. torn off in G. BFZ सरियं X सग्हि°
F °तूहंमि C °तहंमि X °तूहमितामरसं. L. 13. BZ तालाफली ABFYZ य
E दूसहो G (A!) तिच्चं E नियं. L. 14. ABFGXZ तिणंसं C तिणिंसं cfr III, 12.
G महुपडणे BF तिमिण दारुम्मि A तिमिणदारुमल्लम्मि °य तिमणं C °दारुम्मि GZ °दारुम्मि.

तालफली दासी । तिची सारम् । तिव्वं दुर्विषहम् । तिव्वं अत्यर्थमिति सात-
वाहनः । तिरिडो तिमिरवृक्षः । तिणिसं मधुपटलम् । तिमिणं आर्द्रदारु ॥ यथा ।

वयणाइं तालफली असुणन्ती तिणिसतित्तिमहुराइं ।

तिव्वाविलिअस्स पइणो ओ पहरइ तिरिडतिमिणेण ॥ ११ ॥

अत्र । तालिअंठइ भ्रमति । इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [११]

5

उण्हपवणे तिरिड्डी तिंणिच्छी तिंणिआ य कमलरए ।

तिविडी पुडिआ गुरु तित्तुअं च ण्हाणोल्लिअम्मि तित्तिरिअं ॥ १२ ॥

तिरिड्डी उष्णवातः । तिंणिच्छी तथा तिंणिआ कमलरजः । तिविडी पुटिका ।
तिविडा सूचीति केचित् । तित्तुअं गुरु । तित्तिरिअं स्नानार्द्रम् ॥ यथा ।

तिंणिच्छिसुरहिजसभराणिव कलुसिअतिंणिए तिरिडुम्मि ।

10

तित्तुअदुहा तुह रिऊ णइतित्तिरिआ जिमन्ति तिविडीए ॥ १२ ॥ [१२]

तिमिरिच्छतिमिच्छाहा करअपहिआ तिंमिगिलो मीणे ।

तिण्हीकयम्मि तिक्खालिअं तह तिरोवई वयन्तरिए ॥ १३ ॥

L. 1. XZ तालफली G om. तालफलीदासी (G) तिच्च X om. तिव्वं दुर्विषहम् cdd.
तिव्वमत्यर्थमिति X तिव्वं मित्यर्थः मिति. L. 2. G °वाहानः GZ तिणिसं X मधुपवुलं
BF तिमिरं. L. 3. PCF तिणिसं CX °महुराई. L. 4. CGXZ °विलियस्स
B (F!) °विलियस्स X पयणो (CG) उ Z तिरिड्ढतिमिणेण. L. 5. BF तातिअंठइ C 1. hd.
वालि° BF भ्रमयतीति CGXZ भ्रमतीति G °ति ति धा° BFCX °शेषूक्त इति नोक्तः (B नोक्तः).
L. 6. A तिरिड्डी C तिरिड्डी C तिंणिच्छी E तिंणिच्छी GZ तिंणिच्छी ABFGXXYZ तिंणिआ
C तिंणिआ X कमलरए. L. 7. cdd. पडिआ ABXY तित्तुअं C (F!) GZ तित्तुअं A
ण्हाणुत्तिअं Y ण्हाणुल्लिअम्मि Z °णोल्लियम्मि EX °णोल्लियं च A तित्ति° BF तित्तिरिअं GZ
तित्तिरिअं ACEXY °रियं. L. 8. C तिरिड्डी BF तिंणिच्छी GZ om. तथा C तत्त्वा (sic)
BF तिंणिआ CGXZ तिंणिआ GZ च कमलर°. L. 9. BCFX शूर्चति BX तित्तुअं
CG (F!) Z तित्तुअं B तित्तिरिअं C (F!) X °रियं G स्नानार्द्रा. L. 10. C
तिंणिच्छि° G तिंणिच्छि° Z तिंणिच्छि° C सिडुलियं G कलु° XZ सलु° BFGXZ °सियं
BF °तंणि C तिरिड्ढिम् X °ट्टमि. L. 11. BF तित्तुअं CZ तित्तुअं GX तित्तुअं X
°दुहा C रिणऊ णइतिन्नि° Z णतित्ति° cdd. °रिया. L. 12. ABFGXXYZ तिमिरिच्छ° E
°च्छाडा° cdd. °पडिआ C 1. hd. °पडिआ B तिमिगिलो F तिमिगिलो Y तिमिगिलो. L. 13.
ABFGXXYZ °लियं C °लयं E विरो° G °वइ Z वयन्तरिए.

तिमिरिच्छो करञ्जदुमः । तिमिच्छाहो पथिकः । तिमिच्छओ इति कश्चित् । ति न
गिलो मीनः । मत्स्याविशेषवाचकस्तु संस्कृतसमः । तिक्खालिअं तीक्ष्णीकृतम् । तिरो-
वई वृत्त्यन्तरितः ॥ यथा ।

हणिओ तिमिगिलधण एस तिक्खालिएण व सरेण ।

5 मुच्छइ तिमिरिच्छतले तिरोवइपिओ तिमिच्छाहो ॥ १३ ॥ [१३]

तुंगी रयणी तुण्ही अ सूअरे तुच्छमोमुक्के ।

तुलसी सुरसलयाए तुंडीरं मधुरबिम्बम्मि ॥ १४ ॥

तुंगी रात्रिः । तुण्ही सूकरः । तुच्छं अवशुष्कम् । अत्र तुंदं उदरम् । तुंडं आस्यम् ।
तुंबी अलाबूः । एते संस्कृतसमत्वान्नोक्ताः । तुलसी सुरसलता । तुंडीरं मधुरबिम्बम् ॥ यथा ।

10 तुंडीरउडि तुमए अतुच्छतुलसीहि अच्चिआ चण्डी ।

तुंगीवइपुण्णकलं जमाइतुण्हीबलं वरं लहसि ॥ १४ ॥ [१४]

तुण्हको मिउअचलम्मि तुलग्गं कागतालीए ।

तुच्छयतुच्छइआ रजिए जरघडम्मि तुंडूओ ॥ १५ ॥

तुण्हको मृदुनिश्चलः । तुलग्गं काकतालीयम् । तुच्छयं तथा तुच्छइअं रञ्जितम् ।

15 तुंडूओ जीर्णघटः ॥ यथा ।

- L. 1. *add.* तिमिरिच्छो GZ करंजः GXZ तिमिच्छउ. L. 2. G तिमिगिलो X
तिमिगिलो X °विशेषः वा° *add.* °लियं. L. 3. G वृत्त्यन्तरितः. L. 4. GX हणिउ B
तमिगिलोधण F तमिगिलो° X तिमिगिलएण G स BF सरंमि. L. 5. C. मुच्छइ
BFGZ तिमिरिच्छ° C तिमिरिच्छ° CGXZ °पिउ C तिमि° G °च्छाउ Z °च्छाओ.
L. 6. BCF तुण्णी EGXYZ तुण्णी GYZ य BGXYZ सूयरे C (F1) सुयरे X
तुच्छमवमुक्के ABC 1. hd. (F1) °मोमुक्के. L. 7. A सरस° BF °सलयाए Z तुंडीरं
G °विवंमि. L. 8. BCF तुण्णी G तुंगी X तुण्णी Z तुण्णी Z तुल्यं BFGXZ तुंदमुदरं
C तुंदरं *add.* तुंडमास्यं. L. 9. BFG तुंबी BFG अलाबूः C 1. hd. अलात्तः X
अलाबू B °त्वात् नो° G तुंडी मधुर° G °विवं. L. 10. C तुंडीरडि B °उडि
FZ °उडि G उडि or उडि *add.* °तुलसीहि BFGZ अच्चिआ C अच्चिआ. L. 11. *add*
तुण्णी BFGXZ °वलं C वरं. L. 12. Y मिओअ C °वलंमि Y काकतालीए. L. 13. Y
तुल्यतुल्यइया B °तुल्यइया F °तुल्यइया ACEGXZ °इया X जरघडंमि A तुंडू BFX
तुंडूओ (X उ) E तंडूओ Z तुंडूओ. L. 14. B काग° B om. तुच्छयं G तुल्यथं
BCFXZ तुच्छइयं G तुल्यथं. L. 15. BFX तंडूओ (X उ) CZ तुंडूओ corr 2.
hd. in C. G तुंडूउ GZ om यथा.

२६

अग्निं तुलगदिहे तुच्छइआ मेल्लिऊण तूडुअं ।

किं अहिसरसि सहि तुभं ण तुच्छओ एस होहि तुण्हिआ ॥ १५ ॥ [१५]

तुणओ तूरविसेमे तुंतुक्खुडिओ तुराजुत्ते ।

दारु तुसेअजंभं तूओ तह उच्छुकम्मयरे ॥ १६ ॥

तुणओ भुंखाख्यस्तूर्यविशेषः । अत्र तुवरो रसविशेष इति संस्कृतसमत्वान्नोक्तः । तुंतु- 5
क्खुडिओ त्वरायुक्तः । तुसेअजंभं दारु । तूओ इक्षुकर्मकरः ॥ यथा ।

तूओ वायइ तुणयं उच्छुणिवीडणतुसेअजंभठिओ ।

तं सुणिअ गोववहुआ तुंतुक्खुडिआ अहिसरेइ ॥ १६ ॥

अत्र तूहो सरिदवतार इति तीर्थशब्दभवत्वान्नोक्तः ॥ [१६]

पुरिसम्मि तूहणो तोलणो अ सिंबलितरुम्मि तूलिणिआ । 10

तेंडुअमवि तुम्बुरुए तांसं दव्वम्मि तोमरी वल्ली ॥ १७ ॥

तूहणो तथा तोलणो पुरुषः । तूलिणी शाल्मलिः । तेंडुअं तुम्बुरु । अत्र तेअवइ
प्रदीप्यत इति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । तांसं धनम् । तोमरी वल्ली ॥ यथा ।

तूहण तूलिणितेंडुअतोमरिगहणे गिरिम्मि किं भमसि ।

मुत्तूण तोलणवयं ण ह तुसं लम्भए कह वि ॥ १७ ॥ [१७] 15

L. 1. CX अग्निं BF अग्निं BF तुलग्निं X तुलग्निं (G दिहे BF तुल्यइया
CGX तुच्छइया X तुच्छया B मेल्लिऊण BFX तंडूयं CZ तंदूयं (Z अं). L. 2. X
सहसि C छछओ (G तुल्यउ X तुउ BFX होई (X इ) X तुण्हिओ. L. 3.
AGX तुणउ AC तर् C विसोस BF तंतुक्खरिओ E खुडिओ G कुडिउ AX
डिउ C 2. hd. डिउं C जत्ते E जुत्तो G जुण्णे. L. 4. BCFXZ दारु CGYZ
तुसेयं C तउ A, C 2. hd. तओ GX तूउ BF तूओ BF तुच्छं C उच्छुं; corr 2. hd.
(GZ तुच्छुं X इच्छुं C कम्मयरो. L. 5. G तुणउं X तुणउ BF ज्जुंसां C कूभां
(1) X जंभां C ख्यसूर्यं Z तुवरो XZ विशेषः. L. 6. R तुंतुक्खुडिओ F तंतुक्खं
XZ डिउं C तुंतु त्वारां (sic) G om. तुंतुं त्वरां CGXZ तुसेयं X दा for दारु
C तूओ G तूइउ X तूउ. L. 7. C तूउ GX तूउ CX वाअइ BF उच्छं CX
नीवीडणं GZ तुसेयं BF विओं GXZ ठिउ. L. 8. BCFXZ सुणिय G सुणेवि
cdd. वहुया BCFX तुंतुक्खं cdd. डिया. L. 9. C 1. hd. तहो BZ ताः.
L. 10. Y तोणो ABCFGYZ य BCFGY सिंबलिं E चरुम्मि BCFGXZ तूलं
cdd णिया. L. 11. AGY तेंडुअमवि BF तेडुयमं C तंमयं 2. hd. तंपूयं E तेन्डयं
X तेडुयं Z तंडुयं BF तुंवसं G तुंवुं E तुमुं X तुंवं BF तांसं E दव्वम्मि. L. 12.
BF तथा तोहणो BFX तूलणी C 1. hd. तालिं BF तेंडुअं C तंडुअं 2. hd. तंपूअं G
तेंडुयं Z तंडुयं BCF तुंवुरु X तुंवुरुः BF तेवइ. L. 13. G पूकः X दव्वं for धनम्.
L. 14. BF तोहण C तुहणि XZ तूहणि C तूलणि 2. hd. तूलणिं X तूलणं BF तेंडुअं
GZ तेंडुयं X गिरिम्मि. L. 15. B मूत्तूण BF तोलवयं GZ न.

अणिमिनतप्परे तोक्कओ तहा तोडणो असहणम्मि ।

तोअयतोमरिआ वप्पीहयसत्थप्पमज्जएसुं च ॥ १८ ॥

तोक्कओ अनिमित्तत्परः । तोडणो असहनः । तोअओ चातकः । तोमरिओ शस्त्र-
प्रमार्जकः ॥ यथा ।

5 वम्महसरतोमरिए माणंसिणिमाणतोडणे काले ।

तोअय मज्झ अवत्थाकहणे दइअस्स तोक्कओ होहि ॥ १८ ॥ [१८]

॥ अथानेकार्थाः ॥

तंडं सलीणलालयसिरहीणसराहिएसुं च ।

गामणिसेज्जासु तलं तल्लं पल्ललयवरुअसेज्जासु ॥ १९ ॥

10 तंडं कविकालालकं शिरोविहीनं स्वराधिकं चेति व्यर्थम् । तलं ग्रामेशः शय्या च ।

तल्लं पल्लवं वरुकाख्यतृणं शय्या चेति व्यर्थम् ॥ [१९]

तप्परआएसेसुं तत्ती तमणी अ बाहुभुज्जेसु ।

तलिमो कुट्टिमसेज्जाघरोद्धभूवासभवणभट्टेसु ॥ २० ॥

तत्ती तत्परता आदेशश्च । तमणी भुजो भूर्जं च । तलिमो कुट्टिमं शय्या गृहोर्ध्व-
15 भूमिर्वासभवनं भ्राष्ट्रश्चेति पञ्चार्थः ॥ [२०]

L. 1. EX अणमित्त् X °तप्परे B तोक्क GXZ तोक्क Z तोडणा. L. 2. Y तोअअ°
BF om. तोअय cdd. °रिया BFGZ वप्पीह°. L. 3. GZ तोक्क Z X तोक्क BCFX
अनिमित्तं तत्परः BF असहनः G तोअउ X तोअउ Z तोअओ GX °रिउ. L. 5.
C °सरि°. L. 6. C अवच्छा° BCFX दइअस्स CGX तोक्क Z BCFX होइ.
L. 7. om. A; X °थानेका° given twice. E °र्था. L. 8. E सडीलाल° AX
°तालय°. L. 9. EGXZ गामणि B °सिज्जासु G तल C तं; corr 2. hd. GZ om.
तल्लं C तलं EX पल्लय° BFX °वरुअ° GZ °वरुअ° Y °चरुय°. L. 10. BFG कविकला°
G °लालकं X °तालकं Z °लीलकं X चतुर्थं for व्यर्थम् BF शज्जा व. L. 11. C तलं
पल्लवं BFZ चरुका° GX वरुका° BF शय्या G भेति. L. 12. BF तसणा for
तमणी BFY य G तमणीइ om. अ BFG बाहु°. L. 13. A °घरोव्व° C °घरोद्ध°
G °घरोद्ध° X °घरोद्धभूमीवा° CGX °भट्टेसु X °सद्धेसु. L. 14. G भुजो C भुजं
Instead of भूर्जं च one should expect to find भूर्जंश्च cdd. गृहोर्द्ध°. L. 15. C
°भूमिवासि° G °भूमिवास° C भ्राष्ट्रश्चेति G भ्राष्ट्रश्चेति X शब्दश्चेति.

कण्णा .रणविसेसे वरङ्गए चेअ तलवत्तो ।

तालूरो फेणकविट्ठेसु तिरिडिअं सतिमिरविचिएसु ॥ २१ ॥

तलवत्तो कर्णाभरणविशेषो वराङ्गं च । तालूरो फेनः कपित्थतरुश्च । तालूरो आवर्त-
श्रेति केचित् । तिरिडिअं तिमिरयुतं विचितं च ॥ [२१]

कोउअविवाहसरिसवहविअसिणिद्धकुतुवेसु तुप्पो वि ।

5

पीणम्मि तुरीसद्दो उवगरणे तूलिआणं च ॥ २२ ॥

तुप्पो कौतुकं विवाहः सर्षपो म्रक्षितः स्निग्धः कुतुपश्चेति षडर्थः । तुरी पीनं
तूलिकानामुपकरणं चेति द्वयार्था ॥ [२२]

णायव्वा तुंबिल्ली महुपडले उक्खले चेअ ।

तेड्डो सलहपिसल्ला तउवट्ठिअकण्णिआसु तोवट्ठो ॥ २३ ॥

10

तुंबिल्ली मधुपटलमुदूखलं चेति द्वयार्था । तेड्डो शलभः पिशाचश्च । तोवट्ठो त्रपुपट्टि-
काख्यः कर्णाभरणभेदः कमलकर्णिका चेति द्वयर्थः ॥ [२३]

॥ अथ थादिः ॥

थग्घो गाधे णिलए थहो थरो दहिसरे थरू छरूए ।

थंवं विसमे थक्कोऽवसरम्मि पसुम्मि थट्ठिथवा ॥ २४ ॥

15

L. 1. Y कण्णाभरणं BF वेय C चेव AGYZ चेय. L. 2. *add.* °डियं (X डयं)
A समिमि° Z भतिमि° G °चिचिएसु. L. 3. X वरां: (sic) G कपित्थव्य. L. 4.
add. °डियं BF विवं C *om.* विचितं. L. 5. E कोउवि° ABCDEFXYZ
°हवियं G °हचिये° G सिणिब्ब°. L. 6. C उवकरणे X °गरणा ABFXYZ
तूलियाणं C तल्लियाणं G तल्लियाणं. L. 7. *add.* म्रक्षितं CFX स्निग्धं BF
कुतप° C 1. *hd.* क्षुतुप° X कुभर° X तुरो सद्दो पीनं From तुरी to द्वयार्था torn
off in G. L. 8. Z मूलिकाना° C °कानामुपकरणं BCFXZ द्वयर्थः. L. 9.
C णायव्वा तुम्बिल्ली E तुम्बिल्ली GZ तुंबेल्ली BF महुपडवे C °पडिले ACFY चेय
B वेय. L. 10. BF तेशे C तेड्डु GZ तिड्डो *add.* °वट्ठि (X ट्टि) यकण्णिआसु E तोवट्ठो
C °ट्टो (!) From तोवट्ठो to वट्ठो l. 11. torn off in G. L. 11. BF तंबेल्ली C तुम्बे°
2. *hd.* तुम्बि° X तुंबेल्ली Z तुंबेल्ली B °लमुदूखलं F °लमुदू° BFX द्वयर्थः BF तेशः CXZ
तिड्डो X शशलभः G वाओपु त्रपु°. L. 12. B °पट्टिकाख्यकण्णा° GZ °भरणविशेषः.
L. 13. *om.* A. Y थक्कादिः In G from अथ to पसुम्मि l. 15 torn off. L. 14.
A वग्घो BF थप्पा C थग्घो. It will not be noted in this chapter that some of
the Mss. very often confound थ and घ in the beginning of the words.
X गाध ABF णिलये Z निलए E थरो थहो दहि° AC थरू EY छरूए. L. 15. C
1. *hd.* थंवं ABC 2. *hd.* EFGZ थंवं X थवं Z *om.* : C पसुम्मि BEFY थंवि° X थट्ठि°
Z थट्ठि° C थवी.

थग्घो गाधः । थहो निलयः । थरो दधिसरः । थरू त्सरुः । थंबं विषमम् । थक्को
अवसरः । थट्टी तथा थवो पशुः ॥ यथा ।

दहिअं थरेण खग्गा थरूहि कूवा य थग्घसलिलेहिं ।

सोहन्ति थंबथक्का मडेहि थट्टीथवेहि गामथहा ॥ १९ ॥ [२४]

5 वित्थिण्णम्मि थसथसलथामा थविआ पसेविआए अ ।

थंडिल्लुथमिअथलया मण्डलविम्हरिमण्डवेसुं च ॥ २५ ॥

थसो थसलो थामो एते त्रयोऽपि विस्तीर्णार्थाः । थवी प्रसेविका । थंडिल्लं मण्ड-
लम् । थमिअं विस्मृतम् । थलओ मण्डपः ॥ यथा ।

थामत्थणथंडिल्ले थसकडि तुह थविअसुण्णहिअयाए ।

10 थलयागओ वि दइओ थमिओ किं थसलदोसो व्व ॥ २० ॥ [२५]

भल्लायए थउडुं वीसामे थत्तिअं चेअ ।

चञ्चूइ थग्गया थवइल्लो दीहोरुजुअलउवविट्ठो ॥ २६ ॥

L. 1. BF थण्णो C थग्घो X गाधः From निलयः to अ 1. 3. torn off in G. CXZ दधिसरः XZ थरू BF om. थरू त्सरुः BF थंबं CXZ थंबं. L. 2. B थंडी F थंडी C om. यथा. L. 3. cdd. दहियं CZ थग्गा C थरूहिं X थरूहिं Z कूवा B थग्गं Z पग्गं X थग्घलिलेहिं. L. 4. BF थंबं C थंबं X थवक्का From च to थसलो 1. 7. torn off in G. B मडेहिं B थंडी F थंडी cdd. थवेहिं CZ गामथवा. L. 5. ACX विच्छिं Y वित्थं Z विच्छिन्नाम्मि BF थवथसलं E थंसथसलं E थामो C 2. hd. थसो ABCFXYZ थविया ABCFXYZ पसेवियाए ABCFYZ य. L. 6. A थंडिल्लुमियं BEXYZ थमियं F थमविं C थलियं BF मंडलया मंडलविम्हलियं X मंडलं ACEXYZ रियं. L. 7. X थसो G वसलो From विस्तीं to गओ 1. 10. torn off in G. L. 8. BFZ थमियं CX थवियं X थललउ. L. 9. C थगच्छणं BF थवियं C थडियं X थहियं Z ण्णियं BF सुन्नं Z मुन्नं cdd. थिययाए. L. 10. CGX गउ C दओ C 2. hd. X दउ C 2. hd. XZ थमिउ Form ओ in थमिओ to सुअं 1. 3. next page torn off in G. C 2. hd. च. L. 11. Y रुद्धाअए Z भल्लायए थउडुं BFYZ थत्तिअं X थत्तिअ BF चेअ YZ चेअ. L. 12. Z वंचूइ X om. चञ्चूइ X थग्गामया AY ज्ञयलं BF ज्ञयलं C दीहोरुजुअं C 2. hd. Z होसज्जं BF उव्वविट्ठो.

थउडुं भल्लातकम् । थत्तिअं विश्रामः । थग्गया चञ्चुः । थवइल्लो प्रसारितोरुद्धयो-
पविष्टः ॥ यथा ।

णिव तुह भएण णट्ठा भुज्जिअ सुअथग्गअद्धखद्धफला ।

रिउणो कुणन्ति खिण्णा थवइल्ला थत्तिअं थउडुतले ॥ २१ ॥ [२६]

थरहरिअं कम्पिअए घणम्मि थारो थिरे थिमिअं ।

5

थिरणामो चलचित्ते दरिए थुण्णो अ वट्टिए थुल्लो ॥ २७ ॥

थरहरिअं कम्पितम् । थारो घनः । थाणयं आलवाल इति स्थानकशब्दभवः ।
थिमिअं स्थिरम् । थिरणामो चलचित्तः । यः कचिदपि धृतिं न बध्नाति । थुण्णो
दृप्तः । थुल्लो परिवर्तितः ॥ यथा ।

थुण्णत्तणथुल्लमुहो माणिणिलोओ पिअम्मि थिरणामो ।

10

थारत्थणिअं सोउं थरहरिअतणू हवेइ थिमिअमणो ॥ २२ ॥ [२७]

थुल्लमो दूसे थुक्किअमुण्णयए थुडुहीरमवि चमरे ।

थुरुणुल्लणयं सेज्जा वाअयभण्डम्मि थूरी अ ॥ २८ ॥

थुल्लमो पट्टकुटी । थुक्किअं उन्नतम् । अम्बूकृते तु थुक्किअं थूकृतशब्दभवेव ।
थुडुहीरं चामरम् । थुरुणुल्लणयं शय्या । थूरी तन्तुवायोपकरणम् ॥ यथा ।

15

L. 1. C 1. hd. Z थउडुं C 1. hd. भल्लाकं *add.* थत्तिअं BF *om.* थग्गया
चञ्चुः X थग्गो अनुदिनः C चञ्चु B प्रसरिं X ०द्धयोः. L. 3. *add.*
मुंजिय BCFX सुयं CF अद्धसद्धं BFX ०फले From ला to लो in थुल्लो
l. 6. torn off in G. L. 4. B रिउणो *add.* थत्तिअं X थउडुतले. L. 5.
Z थरिं *add.* ०हरिअं AEXY कंप्पियए C कंप्पियपयणंमि A थणंमि C *om.* थिरे E
थिमिअं ABCFXYZ थिमिअं. L. 6. C 1. hd. चलचित्ते 2. hd. चलचित्ते Z दरिअ E
थुण्णो XZ थुणो Y य CZ वट्टिए A वट्टि X चट्टिए A चुल्लो E थुल्लो. L. 7. *add.*
०हरिअं BF थनः From नः to तः in परिवर्तितः l. 9. torn off in G. C थालयं. L. 8.
B थमिअं C (F!) XZ थिमिअं B य BX थुणो. L. 9. XZ चुल्लो. L. 10. G
थुल्लत्तणं BF थुण्णत्तणं X पुण्णत्तणं X माणिलोउ C 1. hd. GX ०लोउ *add.* पिअंमि
From थिरं to रमवि l. 12. torn off in G. L. 11. C थारत्थं X थारत्थं
add. ०णिअं B सोओ F साओ BF थरत्थरिअं CXZ ०हरिअं *add.* थिमिअं C गणा.
L. 12. C दूसे C 1. hd. वुक्केयसुण्णय 2. hd. ०णय ABC 2. hd. FXYZ थुक्किअं
BFYZ ०मुन्नयए X थुडुहीरं C 1. hd. ०रमदि. L. 13. C थुरुणुल्लं 2. hd. ०णुल्लं
E थुरुणुल्लयं GZ थुरुणू Y थरणुं X ०णय GYZ वाययं A थूरी ABF या GXYZ य.
L. 14. F ०मा पट्टकुटी torn off in G. X पट्टकुटी C ०कुडी *add.* थुक्किअं From तं in
उन्नतं to शय्या l. 15 torn off in G. BF अंचूको *add.* थुक्किअं. X थूरुत्तं L. 15.
C थुडुडुं X थुयूरुं C ०णुल्लं Z ०णुल्लं B शय्या X शज्जा C थुरा.

तुह थुक्किअंसरिउणो थुरुणुल्लणथुडुहीरथुलमाइं ।

ओमुत्तूण पणढा थूरिकरा तन्तुवायवेसेण ॥ २३ ॥ [२८]

थूणो तुरए कोलम्मि थूलघोणो अ बिन्दुए थेवो ।

थेरो के थेरासणथेवरिआ पउमजम्मतूरेसु ॥ २९ ॥

5

थूणो अश्वः । थूलघोणो सूकरः । थेवो बिन्दुः । स्तोकवाचकस्तु थेवशब्दः स्तोक-
शब्दभव एव । थेरो ब्रह्मा । थूणो थेणो चोर इति स्तेनशब्दभवौ । थेरासणं पद्मम् ।
थेवरिअं जन्मनि तूर्यम् ॥ यथा ।

उक्कणिअ रविथूणाइ थूलघोणं अणज्झयणथेरं ।

थेरासणङ्कजिग तुह थेवरिअं जणइ हरिसजलथेवे ॥ २४ ॥ [२९]

10

कमपिहुवट्ठे थोरो बलम्मि थोहं च खोलए थोलो ।

ठाणोण्डपिहुसु थाहो णिण्णेहदयदरिएसु थिण्णो वि ॥ ३० ॥

थोरो क्रमपृथुपरिवर्तुलः । स्थूलार्थस्तु स्थूलशब्दभव एव । थोहं बलम् । थोलो
वस्त्रैकदेशः ॥ यथा ।

15

थोरभुअथम्म इण्ह तुह थोहेणं रणे हयवईओ ।

सुअभिकखणिमित्तं रिउसुद्धन्तवहूउ थोलमुडुन्ति ॥ २५ ॥

L. 1. B थक्कियंसं C (F!) X थुक्कियंसं G चुक्कियंसं Z सक्कियंसं BF थुरु-
णल्लणं G 'णुल्लण' C 'थुडुहीर' X 'थुदुहीर'. L. 2. C 1. hd. GX उमुत्तूण
From वायं to लम्मि l. 3. torn off in G. L. 3. F थूणो BF पुरए X तुरए
CE थूलघोणो ABEFGXYZ य BG बिन्दुए EX थेवो C 2. hd. थेवो. L. 4.
C 1. hd. थेसो C क cdd. 'रिया C 'जम्मवूरेसु. L. 5. BGZ श्वः X थूलथूणो
G सूकरः C थेवो X om. शब्दः स्तोक. L. 6. BFX भवः om. एव C थेरा.
X थेरो B चौर C (F!) चोरः X चौरः C थेरोसणं X 'सण. L. 7. GXZ 'रियं
C (F!) 'रयं C तूर्यां 2 hd. तूर्यां G तूर्यं X तूर्य. L. 8. BCFZ उक्कणिय G उक्कणिय
X उक्कणिय BF थूलघोणंमि C थूलघोणं X थूलघोणं C अणज्झयणं X अज्झयणं B 'थेरं
C 'थेरां F 'थेरं. L. 9. X थेरासणंङ्कजिण G 'त्वेवं Z 'स्वेवं cdd. 'रियं X 'जलंथव.
L. 10. E 'पिडिं BF 'चट्टे EXY थेरां BF बलिम्मि GZ बलम्मि C 1. hd. Z थोहं G
थोल C व G च रे वालो (sic) Z च रे वालर Z थालो EXY ins. here अथाज्जकार्याः
(Y om. s). L. 11. BF थोणोवपिहुसु C 1. hd. वाणडविं 2 hd. ठणउडं E ठाणोडं
GZ वाणोडं Y थाणोण्डं X ठाणोडपिहुसु थाहं GZ निज्जेहं X om. दय G 'दिसेसु A थिणो
GZ थिणो. L. 12. X थेरो BF स्थूलार्थं तु Z स्थूलशब्दं BCFX भवः om. एव.
Z बलं X थेरो Z थालो. L. 14. BCFX 'भयं G 'याम G 'योएणं CG 'वईउ
X 'वई. L. 15. cdd. सुयं BCF 'वहूओ BF थोलमुडुन्ति G थोलमुडुन्ति X थोलमुडुन्ति.

॥ अथानेकार्थाः ॥

तत्र थक्कइ तिष्ठति फक्कति चेति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । ठाणं स्थानम् । उण्डं गम्भीरजलम् । पृथु विस्तीर्णम् । तत्र त्रयेऽपि थाहशब्दः । थाहो दीर्घ इत्यन्ये । थिण्णो निःस्नेहदयो दृप्तश्चेति अर्थः । थिप्पइ विगलति तृप्यति चेति धात्वादेशेषूक्तमितीह नोक्तम् ॥ [३०]

5

भयरहिअणिब्भरेसुं बद्धसिरक्क अ थिरसीसो ।

दरकुविअवयणसंकोअणमोणेसुं थुडुंकिअं चेअ ॥ ३१ ॥

थिरसीसो निर्भीको निर्भरो बद्धशिरस्त्राणश्चेति अर्थः । थुडुंकिअं दरकुपितवदन-संकोचनं मौनं चेति अर्थम् ॥ [३१]

पासायसिहरबप्पीहएमु रप्फे तहा थूहो ।

10

थेणिल्लिअं हरिअभीएमु रजगमूलएमु थोओ वि ॥ ३२ ॥

थूहो प्रासादशिखरं चातको वल्मीकं चेति अर्थः । थेणिल्लिअं हृतं भीतं च । थोओ रजको मूलकश्च ॥ [३२]

॥ अथ दादिः ॥

दरमद्धे दयमम्बू दंतो कडए दवो अ गगगरए ।

15

दच्छं तिकखे सुत्तकणयम्मि दंडी दमेरो अ ॥ ३३ ॥

L. 1. *om.* A. L. 2. XZ तिष्ठति BF °देशेषूक्त इति X °देशेषूक्त° BFG नोक्तः G *om.* धात्वादेशेषूक्तमिति B थाणं. L. 3. GZ गगरी जल (Z °ल) GZ त्रयो X °शब्दाः । थोही. L. 4. BF थिण्णो C थिन्नो 2. *hd.* थिण्णो X थिन्नो *add.* निस्नेह° X निःस्नेहः दरियो X विप्पइ. L. 5. B °शेषूक्त इतीह. L. 6. *add.* °रहिय° C °निब्भरेसुं BEEFGZ बद्ध° C (F1) बद्ध° *add.* य C °सीसो. L. 7. *add.* °कविय° GYZ °संकोचण° EZ °मोणेसुं G °मोणेसुं Y °मउणेसुं A थुडुंकियं BF थुडुंकियं C थुडुंकियं E थुडुंकियं GXZ थुडुंकियं Y थुडुंकियं AYZ चय BF वेय C चय G चिय. L. 8. C 2. *hd.* °सीसो BCF निर्भीको *corr* C 2. *hd.* G निर्भीरा BFG *om.* निर्भरो CXZ निर्भरः C वसशिर° G वल्लं शिर° XZ सशिरस्त्राण° BCEFZ थुडुंकियं GX थुडुंकियं X दरसंकुपित°. L. 9. Z *om.* चेति. L. 10. C सोरसिहर° CEEGZ °वप्पीह° E रप्फे X रफे. L. 11. A थेणिल्लियं X थेणिल्लियं BCEFGYZ °छियं *add.* हरिय° Z हरिभीएसुं G °भीए XY रजक° GZ थोवो X थोउ A वि. L. 12. X अर्थं *add.* थेणिल्लियं. L. 13. GZ थोवो X थोउ. L. 14. *om.* A. Y has दकारादिः. L. 15. E दरमध्ये C °मद्धे Z °मद्धेउ AY दअम° B °मम्बू G °मंबू E °मम्बू X °मंबू BF दंतं A दत्तो *add.* य C गगगरए. L. 16. Z दत्थं BF तिरिकेसुत्तकणानि ABCFGYZ य.

दरं अर्धम् । दयं जलम् । दयं शोक इत्यन्ये । दंतो पर्वतैकदेशः । दवो गह्वरः ।
परिहासवाचकस्तु दवो द्वयशब्दभवः । वनवह्निवाची तु संस्कृतसामः । दच्छं तीक्ष्णम् ।
दंडी तथा दसेरो सूत्रकनकम् । दंडी डंडीवत्सूचीसंघटितवस्त्रयुगलमपीत्यन्ये ॥ यथा ।

दच्छतवं केण कयं दंते सहि दरदयम्भि को पडिओ ।

5 जो दंडिमण्डिअउरो सदसेरं दवसरं तुमं रमइ ॥ २६ ॥ [३३]

सोअम्मि दसू दयरी सुराइ दमओ दरिद्धम्मि ।

दत्थरदक्खज्जा करसाडयगिद्धेसु दंतिओ ससए ॥ २४ ॥

दसू शोकः । दयरी सुरा । दमओ दरिद्रः । दत्थरो हस्तशाटकः । दक्खज्जो
गृध्रः । दंतिओ शशकः ॥ यथा ।

10 दक्खज्जेण झडप्पिअदत्थरसंछण्णदंतिअयमंसे ।

कुणइ दसुमारडन्ती दयरीपाणाउला दमयवेसा ॥ २७ ॥ [३४]

दवरदहिट्ठा तन्तुकविट्ठेसु दइअदयाइआ अविए ।

दडवडदहिउप्फदयावणा य धाडिणवणीअदीणेसु ॥ ३५ ॥

दवरो तन्तुः । दहिट्ठो कपित्थः । अत्र । दरिओ दम इति दमशब्दभवः । दंसइ
15 दरीयतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तौ । दइअं तथा दयाइअं रक्षितम् । दडवडो धाडी ।
दहिउप्फं नवनीतम् । दयावणो दीनः ॥ यथा ।

- L. 1. XZ अर्द्धं CX दअं B अं (sic) CGZ दअं शोक X दअ G पर्वतो पर्वतैक°. L. 2.
B वह्निवाची Z दत्थं C दी तथा Z दंती. L. 3. BFX डिंडीवन् C दण्डीवन् see IV.
7. BF °सूची° G °सूची° BF °संघटितवमपित्यन्ये (F °ट्टि°). L. 4. BF दच्छंतयं G
दच्छत्थव Z दत्थतवं G सेहि BF दरदअस्मि CXZ दरिद्रअस्मि G दरदमिय GX पडिउ.
L. 5. X जं BF om. जो दंडि BFGZ °मंडिय° C °मंडि° X मंडिउरो CX रमई GZ
रडइ. L. 6. GZ सोयम्मि BF om. दसू GXZ दमउ Z दरिद्धमि. L. 7. CG दच्छर° X
दत्थर° B °दंक्खया F °दक्खया C °गिद्धेसु X °गिद्धेसु (G om. गिद्धेसु A दत्तिउ G दंतिउ X
दंतिउ C 1. hd. समए X ससउए. L. 8. G शोक cdd. दयरी G दमउ X दमिउ C
दच्छरो BF हत्थ° BF दंक्खज्जो. L. 9. GX दंतिउ X ससकः. L. 10. BF दंक्ख°
G दक्ख° BCFZ झडप्पिय° C °दच्छर° CGXZ °संछण्ण° BF दंतियसंसे C °दंतियय° GZ
°दंतियि° X °दंतियमंसे. L. 11. Z कुणइं C °मारडंती G °रदंती BCF दयरी° GZ दमअ°. L. 12.
E °दहिट्ठा A °कविट्ठेसु E °कचि° cdd. दइय (C यं) दयाइ (C ईं) या C आदिए.
L. 13. BF °दहिउप्फ° C °दयावणो BF धारि° G वारि° ABCEFFXY °णवणीय°. L. 14.
GXZ दरिउ Z दमः GX om. दम इति X दमः शब्द° B. om. शब्द X दंसय दशयतीति.
L. 15. C नोक्तो cdd. दइयं तथा दयाइयं B धाडी.

दइअ दयावणय तुमं दवराहतणू दहिहवड्ढथणी ।

दहिउप्फकोमलङ्गी विरइदडवडा दयाइउं जोग्गा ॥ २८ ॥ [३५]

दवहुत्तं गिम्हमुहम्मि दहित्थारो दहिसरम्मि ।

दहबोली थालीए दरवल्लदयच्छरा य गामेसे ॥ ३६ ॥

दवहुत्तं ग्रीष्ममुखम् । दहित्थारो दहिसरः । दहित्थरो इत्यन्ये । दहबोली स्थाली । 5
दरवल्लो तथा दयच्छरो ग्रामस्वामी ॥ यथा ।

सदहित्थारदहिणा णवदहबोलीइ विरइअकरम्मं ।

दवहुत्ते अलहन्तो दरवल्ल दयच्छरो सि कहं ॥ ३९ ॥ [३६]

णिविडम्मि दरुम्मिल्लं दरमत्तदरंदरा हढोलासा ।

दरवल्लहो अ दइए दरवल्लणिहेलणं च मुण्णघरे ॥ ३७ ॥

10

दरुम्मिल्लं घनम् । दरमत्ता बलात्कारः । दरंदरो उल्लासः । दरवल्लहो दयितः ।
दरवल्लणिहेलणं शुन्यगृहम् ॥ यथा ।

दरवल्लहाइ तुह तइ ण सिणेहदरंदरो दरुम्मिल्लो ।

ता जइ दरमत्ताए दरवल्लणिहेलणम्मि तं रमसि ॥ ३८ ॥

अत्र । दब्बीअरो सर्प इति दर्वीकरशब्दभवः । दक्खवइ दर्शयतीति भात्वादेशेषूक्त 15
इति नोक्तौ ॥ [३७]

- L. 1. *edd.* दइय BF °तणू X दहिइ° L. 2. Z दहिउप्फ° C दयाइउ X दयाइउउं.
L. 3. E गेम्ह° X गिह्ल° C °सुहंमि Z °मुहंमि E दइत्थारो C दहिच्छारो. L. 4.
ABFGXYZ °बोली C °चोली EX थालीए GZ सालीए BFY °दअत्थरा C °दअच्छरो GZ
°दयत्थरा C गामेसु X गामेसो. L. 5. C °सुखं C दहिच्छारो X दहित्थारा C दधिच्छरो
BFG C 1. *hd.* XZ °बोली C 2. *hd.* °चोली G छली. L. 6. BX दअत्थरो C (F!)
दयच्छरो GZ दयत्थरो. L. 7. C सदहित्थार° XZ °रयदहिणा *edd.* °बोलीइ *edd.* विर-
इय° X विरईइ° BFG °करंवं. L. 8. G दवहुत्ते X अलहतो BFGXZ दअत्थरो.
L. 9. A निविड° X णिविड° CEX दरुम्मिल्लं C दरमत्त° E दरमल्ल° E हवो°. L. 10.
GZ °वल्लहा BCFGYZ य A *om.* दर BFG सुन्नघरे Y सुण्णघरे Z सुन्नघरो. L. 11.
CG दरुम्मिल्लं BF दरमत्ता C °मत्तो X दरवल्लहो. L. 12. X सून्यगृहं G *om.* यथा.
L. 13. X तुह त ण सणेह° C दरुम्मिल्लो. L. 14. G °मत्ता X दक्खल्ल° C °वल्लि° X न G
रमसि. L. 15. X *om.* अत्र B दर्वीकर° CG दब्बी° GZ दर्शयति C °षूकाविनि X
षूकमिति. L. 16. G इति नो (sic) Z नोक्तः.

दाओ पडिहू कञ्चीइ दारदोरा य दालिअं णयणे ।

दारिअदारद्धंतादादलिआ वेसपेडअङ्गुलिआ ॥ ३८ ॥

दाओ प्रतिभूः । दारो तथा दोरो कटिसूत्रम् । दालिअं चक्षुः । दारिआ वेश्या ।
अत्र दावइ दर्शयतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । दारद्धंता पेडा । दादलिआ
5 अङ्गुलिः ॥ यथा ।

चलदालिअदादलिआण रणिरदारण दारिअजणाण ।

दोररवो दारद्धंताए जणयत्थघल्लणयदाओ ॥ ३९ ॥ [३८]

दिअहम्मि दिओ सुण्णाराणत्येसुं दिअज्झदिप्पंता ।

दिव्वासा चामुण्डा जडे दिअलिओ दिआहमो भासे ॥ ३९ ॥

10 दिओ दिवसः । दिअज्झो सुवर्णकारः । दिप्पंतो अनर्थः । दिव्वासा चामुण्डा ।
दिअलिओ मूर्खः । दिआहमो भासपक्षी ॥ यथा ।

पुरिसदिआहम दिअलिअदिअज्झ दिक्खसि ण तीइ दिप्पंतं ।

जं दिव्वासामवणे दिअन्तसमयम्मि णागओ सि तुमं ॥ ३२ ॥ [३९]

L. 1. AGX दाउ A पडिहू G पडहू X दारोदोरा BF °दोरो X om. य cdd. दालियं BF नयणे. L. 2. ABCFGXYZ दारियं E दोरियं A °दारद्धंता BX °दारिद्धंता F °दारिद्धंता C °दारद्धंता BEFGXYZ °दादलिया C °दाहलिया G om. दाद° E वेसापड° G वेसा अंगुलिम्मि दंदलिया ABLEFYZ °लिया. L. 3. AG दाउ X दाऊ G प्रतिभू । दाउ तथा BFGZ दालियं cdd. दारिया. L. 4. X दाखवइ B दारद्धंता F दारिद्धंता C दारद्धंता Z पेडा G om. पेडा and has here again । दारिआ वेश्या । G दंदलिया C 2. hd. दाहलिआ BFXZ °लिया. L. 5. G अंलिः (sic). L. 6. cdd. °दालियं G दंदलयाणा Z °दंदलियाण cdd. दारियं. L. 7. G दाररउ Z दोरओ C दोरद्धंताए GZ °ताइ BF जणयत्थल्लण° C जणअच्छ° BFGX °दाउ. L. 8. E° दियंमि ABCFGYZ दियंमि X दिउ G दिवो GZ सुच्चार° AC(F!) दिअज्ज° B दिअय° EGZ दियज्ज° X दियज्ज°. L. 9. B दिव्वासा ABCFGYZ दियं C 1. hd. X °लिउ cdd. दिया° E °हमे Z भासो. L. 10. GX दिउ B दिअज्जो C(F!) दियज्जो GXZ दियज्जो X चामुडा From चामुण्डा to क्षी torn off in G L. 11. Before दिअलिओ C 2. hd. margin niserts जडशब्दो. cdd. दियलिओ (X उ) CZ om. मूर्खः X जडः for मूर्खः cdd. दियाहमो X भाषा for भासपक्षी X om. यथा and illustrative stanza following it. L. 12. cdd. °दियाहम दियलियं BF °दिअय° CGZ °दियज्ज BF दिक्खंतसि. L. 13. C °भवं णे In G वणे दिअन्तसम is torn off. BCF दियन्त° Z °सयणम्मि G °णम्मि BF णोगओ C णागउ From गओ to °हुत्तं l. 1. next page torn off in G.

सइभोअणे दिअसिअं पुव्वण्हयभोअणे अ दिअहुत्तं ।

बाले दिल्लिंदिलिओ अ दुद्धगंधिअमुहो चेअ ॥ ४० ॥

दिअसिअं सदाभोजनम् । दिअसिअं अनुदिनमित्यन्ये । दिअहुत्तं पूर्वाभोजनम् । दिल्लिंदिलिओ तथा दुद्धगंधिअमुहो बालः ॥ यथा ।

मह दुद्धगंधिअमुहा दिल्लिंदिलिअस्स तस्स सेवाए ।

5

दूरे दिअसिअवत्ता दिअहुत्तकए वि तम्मन्ति ॥ ३३ ॥ [४०]

दिअधुत्तओ अ कागे कक्किडे दीवओ चेअ ।

सङ्गम्मि दीहजीहो दुल्लं वत्थम्मि दुत्ति सिग्घम्मि ॥ ४१ ॥

दिअधुत्तो काकः । अत्र दिवाइत्ती चाण्डाल इति दिवाकीर्तिशब्दभवत्वान्नोक्तः । दीवओ कृकलासः । दीहजीहो शङ्खः । दुल्लं वस्त्रम् । दुत्ति शीघ्रम् ॥ यथा ।

10

ओ दीहजीहउज्जलदुल्लो गामणिजुआणओ दुत्ति ।

दिअधुत्तमुक्कमलकलुसमत्थओ दीवओ व्व उम्मुहइ ॥ ३४ ॥ [४१]

दुत्थं दुक्खं जहणे दुली अ कुम्मम्मि दुद्धओ णिवहे ।

माघण्हाणे दुक्करमवि दुब्बोल्लो उवालम्भे ॥ ४२ ॥

L. 1. BCFXZ सयं BEFY 'भोयणे YZ 'णे दियं BCFEXY 'सियं C पुवण्हं E पुवण्हियां X पुवण्हिय cdd. 'भोयणे Y भोयणम्मि and om. अ. cdd. य दियं ABCFY दियहत्तं EF दियहत्तं. L. 2. BCFGZ बाले CGZ दिल्लं X 'दलिउ AC 'लिउ ABCF (G ?) YZ य C दुद्धं A 'गंधियं BCFXYZ 'गंधियं G 'गंधयं BF 'मुहे G 'मुहं AGYZ चेय BF वेव C चेव. L. 3. B दिवं XZ दियसिअं BGX 'सियं B दियसियं From दिअं अनु to गंधियं l. 4. torn off in G. Z 'मित्येके BF दियहत्तं Z दियहत्तं CX 'हत्तं C पूर्वाहं. L. 4. Z दिल्लिंदिलिउ X 'दलिउ F दुद्धं BZ गंधियं C 1. hd. 'सुहो BF बालः. L. 5. BFGZ 'गंधियं In G दिल्लिंदिलिअ is illegible. BCFXZ 'लियस्स C सेवाए X सेवाए. L. 6. From रे to सिग्घ incl l. 8. torn off in G. BFX दिअसियं Z दियसियं C दियसेयचत्ता cdd. दियं हत्तं C तम्मन्ति X तंम्मन्ति. L. 7. ABCFXYZ दियं E पदियं XZ 'धुत्तउ cdd. य X कक्किडो BF दीवओ य चेव X दीवउ वेअ CZ चेव AY चेव. L. 8. C वच्छंमि X वत्थम्मि Z पुत्ति E सिग्घम्मि. L. 9. cdd. दियं X कागः From त्र to मणि l. 11. torn off in G. Z चंडालः C om. शब्द. L. 10. C दिवओ X दीवउ X शखः. L. 11. C om. ओ XZ उ BF 'जीहओज्जलं BF 'जुयाणउ Z 'जुयां CGX 'णउ. L. 12. BFX दियं BF 'धुत्तसुक्कं C दियधुत्तिं C 'मच्छओ X 'मत्थउ CXZ दीवउ cdd. च X om. व्व BF उम्मुहइ CX म्मुहइ (sic) In G from धुत्त to तथा l. 1. next page torn off. L. 13. C दुच्छं X दुत्थं F दुक्खं X दुक्खं EX दुलि cdd. य BF कम्मंमि A दुइउ C दुइव X दुइउ C णिवहे. L. 14. X माघण्हाणे A दुक्करं BCF 'रमचि A दुब्बोल्लो BFXZ दुब्बोल्लो EY दुब्बो C दुब्बो EX उपां X 'लंभो.

दुत्थं तथा दुक्खं जघनम् । दुली कूर्मः । अत्र दुहं असुखमिति दुःखशब्दभवत्वा-
नोक्तम् । दुद्धओ समूहः । दुक्करं माघे राजौ चतुर्यामस्नानम् । दुब्बोल्लो उपा-
लम्भः ॥ यथा ।

दुक्करवेविरतणए पिहुदुत्थे णिअयदुक्खभारेण ।

5 जइ दुलिदुद्धयखुद्धा पडसि तुमं ता णु कस्स दुब्बोल्लो ॥ ३५ ॥ [४२]

दुद्दोली अ दुमाली दुल्लगं अघटमानम्मि ।

दूहवजणम्मि दुत्थोहदूसला दूहलो चेअ ॥ ४३ ॥

दुद्दोली वृक्षपङ्क्तिः । दुल्लगं अघटमानम् । दुत्थोहो दूसलो दूहलो त्रयोऽप्येते
दुर्भगवाचकाः । दूहवशब्दस्तु दुर्भगशब्दभव इति नोपात्तः ॥ यथा ।

10 दूसल अदूहलाणं पेम्मं दुत्थोहए सुदुल्लगं ।

किं कह वि कया वि मरुत्थलम्मि पल्लवइ दुद्दोली ॥ ३६ ॥ [४३]

दुम्महदुमणीओ कविच्छुहासु दुग्घुट्टदूणया हत्थी ।

दुज्जायं वसणे दुक्कुहो असहणम्मि दुदमो दिअं ॥ ४४ ॥

दुम्महो मर्कटः । दहिमुहशब्दोऽपि देश्यः कृपिवाची कैश्चिदुक्तः । दुमणी सुधा ।
15 दुग्घुट्टो तथा दूणो हस्ती । दुज्जायं व्यसनम् । दुक्कुहो असहनः । अरोचकिन्यपि
लक्ष्येषु दृश्यते । दुदमो देवरः ॥ यथा ।

L. 1. C दुच्छं तथा तदुक्खं X जघणं From कूर्मः to विरं l. 4. torn off in G. X
दुक्खशब्द°. L. 2. CX दुद्धओ (X °उ) C 1. hd. दुक्करं BFXZ दुब्बोल्लो C
दुच्चोल्लो. L. 4. BF दुक्कवेविरतणए C 1. hd. दुक्करं X दुफरं X पिहुदुत्थे CG °दुच्छे
BF निययं CX णिययं Z णिअअं G णे and then torn off from अयं to
हदूसला l. 7. L. 5. CX ण BFZ दुब्बोल्लो C दुच्चोल्लो X दुब्बोल्लो. L. 6. cdd. य
X दुल्लगा. L. 7. ACX दुच्छोहं A °दुसहा A दूसलो AY चेय BC 1. hd. F
वेय X वेअ. L. 8. B दुद्दोली G दुल्लोली From क्षपङ्क्तिः to यथा l. 9. torn off in G.
C दुच्छोहो. L. 9. C दूहवं Z °भवः BF om. भव X om. इति. L. 10. GZ
दूसलयदूहं cdd. दुच्छोहए G सुदुल्लगं. L. 11. From किं to दुज्जा incl. l. 13
torn off in G. X ह for कह C मरुच्छं Z रुत्थलम्मि P दुद्दोली. L. 12.
BF दुम्महं C 1. hd. दुम्महो 2. hd. दुम्महोदुमं AXZ °णीउ B दुग्घटं Y दुग्घुट्टं Z
°दूणया. L. 13. A दुक्कुहो X दुक्कुहो B दुदमो G दिअं ABCDEFXY दिअं. L. 14.
BFX दुम्महो BF मक्कटः From °मर्कटः to दुक्कुहो l. 15. torn off in G. B देश्यं
Z दुमणी. L. 15. X दुग्घुट्टो Z दुग्घोहो BF दुक्कुहो X दुक्कुहो BF भगवन्विन्यपि CX
अरोचकन्याप. L. 16. G लक्ष्य.

दुग्धुदूणतद्वा दुमणिसिअघरे तुह प्पिआ णट्ठा ।

ता दुम्भुहवलदुहम विसेसु मा दुक्कुहत्तदुज्जायं ॥ ३७ ॥

अत्र दुमइ धवलयतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [४४]

दुहओ खुण्णे दुण्णिक्कदुण्णिखित्ता य दुच्चरिआ ।

दुंदुमिणी रूववई गलगज्जिअयम्मि दुंदुमिअं ॥ ४५ ॥

5

दुहओ चूर्णितः । दुण्णिक्को तथा दुण्णिखित्तो दुश्चरितः । दुण्णिखित्तो दुर्दर्श इत्यन्ये । दुंदुमिणी रूपवती । दुंदुमिअं गलगर्जितिम् ॥ यथा ।

दुण्णिक्क दुण्णिखित्तं भज तं विअ मयणबाणदुहयज्जो ।

सुकुलम्भवदुंदुमिणिं ददुं किं करसि दुंदुमिअं ॥ ३८ ॥ [४५]

दुल्लसिआ दासीए दुरंदरं दुक्खउत्तिण्णे ।

10

दुद्धोलणी दुहिअदुज्झाए तिमिरे दुरालोओ ॥ ४६ ॥

दुल्लसिआ दासी । दुरंदरं दुःखोत्तीर्णम् । दुद्धोलणी या दुग्धापि दुह्यते । दुरालोओ तिमिरम् ॥ यथा ।

रक्खसु दुद्धोलणिअं दुल्लसिआपुत्त घणदुरालोए ।

जीह पसाएण सया दालिहदुरंदरा अम्हे ॥ ३९ ॥ [४६]

15

- L. 1. G दुग्धुदू X दुग्धदं Z दुग्धुदूणतद्वा BFX °दूणि C °दूणितद्वा CX इमणि° GZ दुम्मणि° BCFX °सिय° C °घरेसु BF प्पिया CXZ पिया From प्पिआ to मा l. 2. torn off in G. CX नट्ठा. L. 2. BX दुम्महं B °वलं Z °चलं G डक्कुहुत्त° X दुक्कहत्त° Z °हुत्त° C om. दुक्कुहत्त CX दुज्जाय. L. 3. B नोक्कः. L. 4. AX दुहउ GZ दुन्निक्कदुन्नि° AE °क्खित्ता BF 2. hd. °त्ताइ° दु° BFGZ दुष्° ABCEFFXYZ °रिया. L. 5. B दुंदुमिणी X दुदुमिणी G °मिणी चई (रूव being torn off) EX °गज्जियंमि C 1. hd. °गक्षिय° ABC 2. hd. FGYZ °गज्जिय° cdd. दुंदुमियं Z दुंदुवियं. L. 6. GX दुहउ G दुण्णिक्को GZ दुन्निखित्तो X दुण्णिक्खित्तो and om. दुश्चरितः G दुन्निखित्तो X om. दुण्णिखित्तो X दुदर्श L. 7. G दुमिणी BFX दुंदुमणि cdd. दुंदुमियं C om. गल. L. 8. G दुन्निक्क दुन्नि° B °क्खित्तं G रज Z त विय cdd. विय cdd. °वाण°. L. 9. X सुकुलम्भव° G °लुपुच° G °मिणि X ददुं C करस cdd. दुंदुमियं. L. 10. cdd. °सिया A °उत्तिन्ने C उत्तीण्णे. L. 11. C दुद्धोलणी X दुद्धोलणी G °णी चा दुहिया वि दुज्झाए Z °णी वा दुहियावि दुज्झाए ABCEFF XY दुहिय° C 1. hd. °उज्झाए 2. hd. °ओज्झाए AX °दुज्जाए G मिमिरे AC 2. hd. GX °लोउ E °लोए. L. 12. cdd. °सिया X दुरादुरं B दुक्को° G दुक्को° X °त्तीर्ण C 1. hd. दुद्धोलणी 2. hd. दुद्धोलिणी G °लण्णि FZ °लण्णया X दुद्धोलिणया Z om. या B दुग्धापि L. 13. GX °लाउ L. 14. C दुद्धोलं GX दुद्धोलं cdd. °णियं cdd. °सिया° X om. घण C लोओए 2 hd लोउय (sic). L. 15. BF जीए CX दुरंदुरा BF अम्हे ण, 26 [Deśināmamālā]

सण्ठे दुअक्खरो तह दुमंतओ केसबन्धम्मि ।

दुम्मइणीदुत्थुरुहंडाओ तह कलहसीलाए ॥ ४७ ॥

दुअक्खरो षण्ठः । दुमंतओ केशबन्धः । दुम्मइणी तथा दुत्थुरुहंडा कलहशीला स्त्री । दुत्थुरुहंडो पुरुषोऽपि ॥ यथा ।

5 दुत्थुरुहंडदुअक्खर दुम्मइणीए दुमंतए तीए ।

बन्धसु कुसुमामेलं अम्हे ण हु तुज्ज जोग्गाओ ॥ ४० ॥

अत्र । दुगुच्छइ दुगुंछइ जुगुप्सते । दुहावइ छिनत्ति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [४७]

सरिआइ दुंबवत्ती दुक्कुक्कणिआ पडिग्गहए ।

10 लज्जदुमणम्मि दूहट्ठो देहणिदोहणीउ पङ्कम्मि ॥ ४८ ॥

दुंबवत्ती सरित् । दुक्कुक्कणिआ पतद्ग्रहः । दूहट्ठो लज्जादुर्मनाः । अत्र दूमइ परितापयतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । देहणी तथा दोहणी पङ्कः ॥ यथा ।

मा लज्ज दुंबवत्तीदोहणिगुत्ता चिरेण आविन्ति ।

धोएमि देहणिं तुह पयाण दुक्कुक्कणीइ दूहट्ठ ॥ ४१ ॥

15 अत्र देक्खइ पश्यतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [४८]

L. 1. X सण्ठे E दुयक्खरो AZ दुमत्तओ G दुमत्तउ X °तउ BFG °बंधंमि. L. 2. C दुम्मइणी X दुम्मणीइ° A °दुत्थुरुहं° BFY °दुच्छरुहं C दुच्चिरुहं° G °दुत्थुरुहं° Z °दुत्थुरुहं° AG °डउ X °डीउ BF तह य. L. 3. C षण्ठः 2. hd. शण्ठः GZ दुमत्तउ (Z ओ) X °तउ G °वधः B दुत्थुरुहंडा F दुत्थरुहंडा Z दु धुम्हुंडा C पुच्चुरु° 2. hd. दुच्चुरु° G दुत्थुरुहंडा X °हंडी B °सीला. L. 4. BF दुच्छरुहंडः C दु-चुरुहंडः G दुत्थुरुहंडः (sic) Z दुत्थुरुहंडः X °हंडः. L. 5. BF दुत्थरुहंडः C दुच्चु° G दुत्थुरुहंडः Z दुत्थरुहंडः BF °दुअक्खरा G om. दुअक्खर C दुमंतए तीए. L. 6. BFG बंधमु C om. from अम्हे to जो° X उ for हु BF तुज्ज G जुग्गाओ X जोग्गाउ. L. 7. B यथा । अत्र BF दुगुंछइ X दुगुच्छइ X दुहावदु C पुक्तः om. इति नोक्ताः. L. 9. E सारि° ACEFGXYZ °रियाइ BF °रियाइ BF दुव° CE दुच्च GZ दुम्म° ABCFX दुक्कुक्क° cdd. °णिया. L. 10. AX लज्जा° A °दुम्म° BF दूहट्ठो ACGY दूहट्ठो A वहं C देहणीओ (sic; om. निदोह). L. 11. B दुम्म° C(F?) दुम्म° GZ दुम्म° BCFX दुक्कुक्क° cdd. °णिया C एतद्ग्रहः 2. hd. परिग्रहः BCFX दूहट्ठो BF लज्जदु° CX °मना BF दुमइ. L. 12. G °पयति धा° Z °पयति इति B °पूक्तः C(F?)Z °पूक्त X °पूक्ता cdd. इति नोक्तः X दहणी. L. 13. BF लज्ज BF दुव° C दुम्म° G दुम्म° Z तुंबवत्ता C °दोहणीगुत्ता C आचिंति X अविंति. L. 14. BF दोहणिं C 1. hd. दुक्कु° BC 2. hd. FGXZ दुक्कुक्क° G °णीप Z °णीए BCF (G?)XZ दूहट्ठ. L. 15. X अव for अत्र B °पूक्त इति नोक्तः.

पिक्कम्मि देवउप्पं पुप्फे दोग्गं च जुअलम्मि ।

कूवयसवउसहेसुं दोद्धिअदोहूअदोआला ॥ ४९ ॥

देवउप्पं पक्कपुण्णम् । दोग्गं युग्मम् । दोद्धिओ चर्मकूपः । दोहूओ शवः ।
दोआलो वृषभः ॥ यथा ।

दोहूअमुहा दोआलवाहणा गल्लिअबाहुदोग्गवला ।

5

जीअन्ति दोद्धिअवहा तुह रिउणो महुअदेवउप्फेहिं ॥ ४९ ॥ [४३]

दोवेली सायंभोअणम्मि तह दोणओ अ आउत्ते ।

जुण्हाइ दोसिणी कडिअडम्मि दोहासलं चेअ ॥ ५० ॥

दोवेली सायंभोजनम् । दोणओ आयुक्तः । हालिक इत्यन्ये । दोसिणी ज्योत्स्ना ।
दोहासलं कटीतटम् ॥ यथा ।

10

तुह दोहासलदंसणपरव्वसो गामदोणओ बहिणि ।

ता एहि मह घरे दोवेलिमिसा दोसिणी ण जा फुरइ ॥ ४३ ॥ [५०]

दोसाणिअं च विमलीकयम्मि दोणक्किआ सरहा ।

दोसाकरणं कोव दोसणिजंतो अ चन्दम्मि ॥ ५१ ॥

दोसाणिअं निर्मलीकृतम् । दोणक्का सरवा । दोसाकरणं कोपः । दोसणिजंतो
चन्द्रः ॥ यथा ।

L. 1. B पिक्कम्मि X पक्कम्मि C उप्पं E उप्पं A उप्पं EXY पुप्फे X दोग्गं ABEFYZ
जुअलम्मि G जयलम्मे. L. 2. Y कूअअं AY सववं BF ओसहेसुं C ओउत्तं BEY
दोद्धियं F दोद्धियं om. C 1. hd.; C 2. hd. दोद्धियं G दोद्धियं X दोद्धियां Z दोद्धिअं
BF दोद्धिअं Y दोहूयदोआला. L. 3. B पक्कपुण्णं F पक्कपुण्णं X पक्कपुण्णं X दाग्गं C
(BF!) X दोद्धिओ (X उ) GZ दोद्धिउ (Z ओ) B दोहूओ F दोहूओ XZ दोहूउ.
L. 5. X दोहालं G वाम्णा cdl. गल्लियवाहुदोग्गवला. L. 6. BCFXZ जीयन्ति
G जीयन्ति BF दोद्धियं CXZ दोद्धियं G दोद्धियं GZ म्हा X रिउणो B पुप्फेहिं. L. 7.
CGYZ भोयणं E भोअमम्मि GX दोणउ ARCFGY च C आउत्ता. L. 8. A
जुण्हा य XY जेण्हाइ Z जुण्हाइ ACEXY कडियंमि (G कडयं Z कडियम्मि X दोहासल
BF चेव ACY चेय. L. 9. B सायं (G भोयणं GX दोणउ. L. 10. X
दोहासलं C कटीतटं. L. 11. G दोहासणं C 1. hd. परव्वसो C 1. hd. GX दोणउ
cdl. बहिणि. L. 12. X तो एहिं. L. 13. BF दोसासियं ACEGXYZ णियं cdl.
क्किआ Y सरवा. L. 14. C दोसणं AZ ज्जंतो cdl. य. L. 15. BF दोसालियं C
GXZ णियं C 2. hd. सरवा Z दोसणिजंतो.

दोसणिजंतयदोसाणिअसीलाए इमाइ अहरदलं ।

दोणकाए दट्ठं दोसाकरणं करेसि किं इत्थ ॥ ४४ ॥ [५१]

॥ अथानेकार्थाः ॥

दलिअं णिकूणिअच्छे दारुम्मि अ अङ्गुलीए अ ।

5 दीहविरलेसु दरविंदरं च पसवणयणेसु दामणिआ ॥ ५२ ॥

दलिअं निकूणिताक्षं दारु अङ्गुली चेति व्यर्थम् । दरविंदरं दीर्घं विरलं च । दामणी प्रसवो नयनं च ॥ [५२]

उद्देहिवाहहरिणीसु दीविआ दुहकडीसु दुगं च ।

जहणट्ठिअम्मि वत्थे जहणे वि अ दुण्णिअत्थं च ॥ ५३ ॥

10 दीविआ उपदेहिका मृगाकर्षणी व्याधमृगी चेति द्वयार्था । दुगं दुःखं कटी च ।
दुण्णिअत्थं जघनस्थितवस्त्रं जघनं च ॥ [५३]

दुच्चंवालो कलही दुच्चरिओ फरुसवयणो अ ।

णेहट्ठावणभण्डे तुम्बीए तह य दुद्धिणिआ ॥ ५४ ॥

दुच्चंवालो कलहनिरतो दुश्चरितः परुषवचनश्चेति व्यर्थः । दुद्धिणिआ कप्रत्यया-
15 भावे दुद्धिणी स्नेहस्थापनभाण्डं तुम्बी चेति द्वयार्था ॥ [५४]

L. 1. Z दोसणिजंतं BF °दोसणियं CGXZ °साणियं X अहरदल. L. 2. C
दट्ठे BF जं for किं G अत्थ X इच्छा. L. 3. om. A; BE °कार्था. L. 4. cdd.
दलिअं CY निकू° BF °णियत्थे ACEGXY °णियच्छे cdd. य ABCFY °लीए य,
L. 5. X दरविंदरे C वा C 1. hd. परुह° 2. hd. पसव° ABCFGXY दामणिआ.
L. 6. cdd. दलिअं णिकू° X विकूणिताक्षं X अर्थं for व्यर्थं G °दरं च दीर्घ.
L. 7. X दामिणी, L. 8. B उद्देहि° ABCEFX Y दीविआ GZ दविआ G °कडी°
L. 9. EX जहण° BF °द्वियं किं ACEGXYZ °द्वियम्मि C वच्छे BF om. अ EXZ
य CY हु C दुण्णियच्छं E दुण्णियत्थं G दुन्नियत्थं X दुण्णियत्थं Z दुन्नियत्थं. L. 10.
cdd. दीविआ G °कषाणी BFZ °मृगीति द्वयार्था X °मृगीति द्वयार्था: C °मृगो X दुगा.
L. 11. BF दुण्णियत्थं C दुन्नियच्छं GZ दुन्नियत्थं X दुन्नियत्थं. L. 12. Z
दुव्वं ABCFY °वालो G °चालो AGX °रिउ AGZ °वयणे ABFGY य C om. अ.
L. 13. A नेह° C om. णे X °ट्ठावणभण्डे G तुम्बीए AX °णीया C दुहि° E दुद्धं F दुद्धि°
BCEFGYZ °णिआ. L. 14. Z दुव्वं BCF °वालो G °चालो कलहनिरतः दुव्वं Z
°निरतः दुव्वं G °वघनं X °वचनेति अर्थः C दुहि° F दुद्धं X दुव्वि° cdd. °णिआ. L. 15.
C दुहिणी F दुद्धिणी BFG तुम्बी X तुम्बी BX द्वयार्थाः.

दुच्चंडिओ अ दुल्ललिअम्मि तहा दुव्विअड्डम्मि ।

दुप्परिअल्लमसक्के दुउणम्मि तहा अणम्मसिए ॥ ५५ ॥

दुच्चंडिओ दुर्ललितो दुर्विदग्धश्च । दुप्परिअल्लं अशक्यं द्विगुणमनभ्यस्तं चेति
त्रयर्थम् ॥ [५५]

दूणावेढमसक्के सरे अ दोसोऽद्धुकोवसु ।

दोहणहारी पाणिअहारीए पारिहारिणीए अ ॥ ५६ ॥

दूणावेढं अशक्यं तडागश्च । दोसो अर्धं कोषश्च । दोहणहारी जलहारिणी पारि-
हारिणी च ॥ [५६]

॥ अथ धादिः ॥

धरधव्वा तूलरया भमरे धंगधुअगायधूमंगा ।

10

धयधंधा णरलज्जा धवलो जच्चोत्तमे घरे धयणं ॥ ५७ ॥

धरं तूलम् । धवो वेगः । धंगो धुअगाओ धूमंगो एते त्रयोऽपि भ्रमरार्थाः । धओ
पुरुषः । धंधा लज्जा । धवलो यो यस्यां जातावुत्तमः । धयणं गृहम् ॥ यथा ।

धयणधरसयणधंधा धयधवले चइअ कत्थ चलिआ सि ।

णिसि धंगकेसिधव्वा परिमलभमिरधुअगायधूमंगि ॥ ४५ ॥ [५७]

15

L. 1. AG दुच्चंडिउ or दुव्वंडिउ X दुच्चंडिउ BF दुव्वंडिओ Y दुच्चंडिओ Z दुव्वंडिओ
EGXYZ य *add.* °लियंमि A दुव्वियडम्मि BEFYZ दुव्वियं C दुव्वियट्टंमि GX दुव्वि-
यट्टम्मि. L. 2. ABEFGZ °रियल्लं BF दुभ्रणंमि Y दुगुणम्मि E तहा य णं C
अणञ्जं. L. 3. G दुच्चंडिउ X दुच्चंडिउ Z दुव्वंडिओ C 1. hd. दुप्परि, corr. 2. hd.
BF °यल्लं G °यल्लमशक्यं । Z °यल्लमशक्यं X °मनस्परस्तं. L. 4. G त्रयर्था. L. 5. C
°मसक्को *add.* य X दोसे A लद्धुकोवेसुं XYZ द्दुकोवेसु. L. 6. BCFG पाणीं X
पाणियं Y पाणीयं Z पाणिहारीए B °हारिए C °रीए पाणिहारी Z पाणिहारिणी ABCFX Y य.
L. 7. B दूणावेढमशक्यं GXZ °वेढमशक्यं GZ दोहणं GZ °हरी C °हारिणी च. L. 10.
C °धच्चां Z भूलरया A वमरे वंगं BEY धंगं C 2. hd. X धुंगं E गंधं *add.* °धुयगां
X °धुयगां Z °धूमगा. L. 11. ABCFGZ नरं AC धवले A जेच्चो C जेवुं X
जानो Y जच्चुं Z जच्चो A धयणं GZ धयणं. L. 12. C (G!) धच्चो CX धुंगो
CGXZ धुयं GX °गाउ GZ भ्रमरार्थाः एते त्रयोऽपि BGX धउ. L. 13. X यस्यं B
धयणं G गृही. L. 14. *add.* चइय C कच्छ BCFZ चलिआ X वलिआ From चलिं
to मलं 1. 15. torn off in G. L. 15. BF धुगकेसिं C °धच्चा CGXZ °धुयं
BFX °धूममि.

धणिअधरग्गा दढकप्पासेसु पिहुम्मि धसलधुत्ता य ।

धणिआ पिआइ धण्णाउसो कहिज्जन्तआसीसे ॥ ५८ ॥

धणिअं गाढम् । धरग्गो कार्पासः । धसलो तथा धुत्तो विस्तीर्णः । धणिआ प्रिया ।
धण्णाउसो कथ्यमानाशीर्वादः । धण्णाउसो आशीरेवेति केचित् ॥ यथा ।

5 धणिअधसलथणकलसं धुत्तणिअम्बं धरग्गसिअहसिअं ।

धणिअं लहिअ जुआणो मण्णइ धण्णाउसत्तणं सहलं ॥ ४६ ॥ [५८]

धंसाडिओ ववगए हंसे धवलसउणो लहुं धारं ।

धाराजिमुहे धाडी अ णिरसिए धाडिओ अ आरामे ॥ ५९ ॥

धंसाडिओ व्यपगतः । मुक्तार्थस्तु मुचिधात्वादेशासिद्धः । धवलसउणो हंसः । धारं
10 लघु । धारा रणमुखम् । धाडी निरस्तम् । धाडिओ आरामः । अत्र धाडइ निःसरतीति
धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ यथा ।

धाराइ धाडिअङ्गा अधारणिवधवलसउण तुह रिउणो ।

धंसाडिअसयलदुहा रमन्ति सुरधाडिए सुरवडूहिं ॥ ४७ ॥ [५९]

फलभेए धाणूरिअभिन्दाणी धुंधुमारा य ।

15 धुकुद्धुअधुकुद्धुगिआ उल्लसिए गजे धूणो ॥ ६० ॥

L. 1. A धणियं चरया वृढकप्पासेसु BCFGXYZ धणियं C 1. hd. G धवलं In G धुत्ता य is torn off. X यं. L. 2. cdd. धणिआ पिआइ Z धन्नाउसो From धण्णाउसो to विस्तीर्णः in l. 3 torn off in G. X कहिज्जन्तं Y आसीसो. L. 3. cdd. धणियं BFXZ कर्पासः cdd. धणिआ G प्रियः. L. 4. G धन्नाजसो BX धण्णाउसा Z धन्नाउसो G धन्नाउ and then torn off to इ in मण्णइ l. 6. Z धन्नाउसा X आशिसिचेवि. L. 5. BFXZ धणियं C धणिआवसणवणं B णिअंवं Z णियंवं BFXZ स्तियं PCFXZ हसियं. L. 6. cdd. धणियं लहियं Z जुआणो CX वण्णाउसं. L. 7. E साडिओ AGXZ 'डिउ A हम्मे X हसे From धवलं to धवलं l. 9. torn off in G. C 1. hd. धरं. L. 8. C धाराजिमुहे Z जमुहे X धाडि ABEFGXY य Z इ C om. अ ABCFGZ निरसिए E निरसिओ X निरसिए C 1. hd. X धाडिउ Y य X आसमे Z आरामो. L. 9. X धंसाडिउ C स्तु विधा 2. hd. चि X विधा BF मुविं C धात्वादेशे सिद्धं X हसः. L. 10. From लघु to धवलं l. 12. torn off in G. BF रणधुसं B निस्सं X णि इति. L. 12. Z धाडियंगा BF अंगा धारणिवधवलं तुह णिउणो From उणो to मारा l. 3. next page torn off in G. L. 13. BFZ धंसाडियं CX हलियं C रगंति Z सुरधारिए. L. 14. E फलभेए cdd. रियमिं BF धुधुं. L. 15. C धुकुद्धुगिया (sic) BF धुकुद्धुधुकुद्धुगिया X धुकुद्धुधुकुद्धुं AEZ धुकुद्धुं E धुकुद्धुं AEXYZ गिया E उच्चिए गजे.

धाणूरिअं फलभेदः । धुंधुमारा इन्द्राणी । धुकुद्धुअं तथा धुकुद्धुगिअं उल्लसितम् ।
धूणो गजः । अत्र धूआ दुहितेति दुहितृशब्दभवत्वान्नोक्तम् ॥ यथा ।

धूणगय धुंधुमारापइसमविक्रम तुहारिणारीओ ।

धुकुद्धुअधाणूरिअमडन्ति धुकुद्धुगिअभया अडविं ॥ ४८ ॥ [६०]

णीहारि धूमरिधूमिआउ धूमरिहधूममहिशीओ ।

5

धूलीवट्टो तुरए धूमद्वारं गवक्खम्मि ॥ ६१ ॥

धूमरी धूमिआ धूमसिहा धूममहिशी एते चत्वारो नीहारार्थाः । धूलीवट्टो अश्वः ।
धूरिअवट्टो इत्यन्ये । धूमद्वारं गवाक्षः ॥ यथा ।

धूममहिशीइ धूमरिअजले को चडइ धूमिआकाले ।

धूमसिहाओ भीओ धूलीवट्टे अ धूमदारे अ ॥ ४९ ॥ [६१]

10

धूरिअअं दीहे धूमद्धयमहिशीउ बहुलासु ।

भज्जापज्जत्तीसुं बद्धयणीसङ्कए अ धणी ॥ ६२ ॥

धूरिअं दीर्घम् । धूमद्धयमहिशीओ कृत्तिकाः ॥ यथा ।

धूमद्धयमहिशीसुं गए दिणेसे अधूरिआओ वि ।

पिअविरहविहुरियाणं रयणीओ जुगसमा हुन्ति ॥ ५० ॥ [६२]

15

L. 1. *cdh.* °गियं BF धुधुमाग BF धुकुद्धुयं C धुकुद्धुयं X धुकुद्धुअं Z धुकुद्धुयं BF धुकुद्धुगियं C धुकुद्धुगियं X धुकु (कु) धुगयं Z °गियं. L. 2. C धूया. L. 3. F धंधुधु In G पइसम is illegible. BF धुधुगि BCF °णीरीओ XZ णारीउ From णारीओ to गव° incl. l. 6 torn off in G. L. 4. BF धुकुद्धुअं C धुकुद्धुयं X धुकुद्धुयं Z धुकुद्धुयं *cdh.* °गियं C °मडन्ति X °मडन्ति Z °मडन्ति BF धुकुद्धु C धुकुद्धु X धुकुधु BCFNZ °गय X डविं. L. 5. ABFY °धूमियाउ Z °धूमियाओ C 1. *hd. om.* धूमिआउ धूमसिहा 2. *hd.* धूमिआ धूमसिहा ANX °सीउ. L. 6. C धूली A °धट्टो BY °वट्टो BF °द्वारं E गवक्खम्मि L. 7. GZ धूमिया X धूमिआ C धूमसिहा धूमसिहा From महि° to सिहाकाले l. 9 torn off in G. CXZ चत्वारोपि C धूली. L. 8. BF धूमिवट्टो CX धूमिवट्टो Z धूमिव B धूमद्वारं. L. 9. CX °महिशीय Z °महिशीय *cdh.* धूमगियं *cdh.* धूमिआ. L. 10. GX °सिहाउ भीउ C धूली BF (G!) °वट्टे *cdh.* य (twice, in Z only 1st.) From दारे to दीर्घम् incl. l. 13. torn off in G. L. 11. BCF धूमियं E धूमिअ A धूमियं Y धूरियय Z धूरियं C धूमद्धयं CEY °सीओ EXY *add* ॥ अथनेकार्थाः ॥ L. 12. A °पजत्तीसुं B °पयं BFZ वट्टं C वट्टं BF *om.* अ ACEXYZ य. L. 13. BFZ धूरियं X धूरिअअं CG धूमद्धयं X °महिशी G °सीउ X कृत्तिका. L. 14. C धूमद्धयं C दिणे स Z दिणेसे य धूरियाओ From णेमे to पयसिं l. 1. next page torn off in G. BF, C 2. *hd.* °गियाओ C 1. *hd.* X °रियाउ. L. 15. *cdh.* पिअविरहविहुरियाणं C 1. *hd.* X रयणीउ BF जुगसमा.

॥ अथानेकार्थाः ॥

धणी भार्या पर्यासिर्बद्धोऽपि निःशङ्कश्चेति त्र्यर्थो धणीशब्दः ॥

चउरङ्गुलहत्यवणे चण्डिणरबलिम्नि धम्मओ तह य ।

धारावासो घणभेगेसुं धूमद्धओ सरे महिसे ॥ ६३ ॥

5 धम्मओ चतुरङ्गुलो हस्तत्रणश्चण्डीपुरुषोपहारश्च । यदाह ।

चोरा दुर्गापुरतो हत्वा पुरुषं तदङ्गरुधिरेण ।

गहने कुर्वन्ति बलिं धर्मार्थं धम्मअं तं तु ॥

धारावासो मेघो भेकश्च । धूमद्धओ तटाको महिषश्च ॥

नकारादयस्तु देश्यामसंभविन एवेति न निबद्धाः । यच्च वादाविति सूत्रितमस्माभि-
10 त्तत्संस्कृतभवप्राकृतशब्दापेक्षया न देश्यपेक्षयेति सर्वमवदातम् ॥ [६३]

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायां पञ्चमो वर्गः ॥

L. 1. *om.* A. L. 2. BCFX पचांसिः B वर्द्धो G वर्द्धो F वर्द्धो GZ *om.* ऽपि Z निशङ्कश्चेति X °श्चेति चतुर्थो शब्दः. L. 3. C °हच्छ° X चण्डिणरबलिम्नि C °णसल्लिम्नि E °णसिण्णिम्नि BFGZ °बलिम्नि AG, C 2. *hd.* X धम्मउ From घण° to हस्त° l. 4. torn off in G. L. 4. XY °भेकेसुं C(F) धूमद्धओ C 2. *hd.* °द्धउ X °द्धउ C भरे X महिसि X *adds* ॥ इति पंचमो वर्गः संपूर्णः ॥. L. 5. XZ धम्मउ X °व्रणश्चण्डी°. L. 6. B चोरा °पुरुतो X चौरः चण्डीपुरतो पुरुषं हत्वा तदंग°. L. 7. CG *om.* बलिं B धम्मार्थं धम्मअं GZ धम्मयं. L. 8. G *om.* भेकश्च C धूमद्धओ G धूमद्धउ X धूमद्धउ GZ तडागो. L. 9. X °मसंभवन CX सूचितम् [*cfr.* सिद्धहेमच° I. 229.]. L. 10. Z °भवः प्राकृत° X देश्यः पेक्ष° XZ *add* at the end of line उभयं (Z य) ४४७ ॥ L. 11. BCFGXZ °तायां स्वोपज्ञदेशीशब्द (X देशीयशब्द) संग्रहवृत्तो B वर्गं । छ । यं २४९ ॥ G ॥ छ ॥ ॥ श्लो. २४९ ॥ छ ॥ X ॥ यंधायं २४९ ॥ Z ॥ श्लो २४९ ॥ E has only ॥ इति पंचमो वर्गः ॥ Y has only ॥ पंचमो वर्गः ॥

॥ अथ पादिः ॥

पट्टी पढमपसूआ पच्छी पिडिआ पलं पसेअम्मि ।

गामट्टाणे पढं धवले पडुमहिरोहिणी पज्जा ॥ १ ॥

पट्टी प्रथमप्रसूता । पच्छी पिठिका । पलं स्वेदः । पढं ग्रामस्थानम् । पडुं धवलम् ।
पज्जा अधिरोहिणी । अधिकारवाचकस्तु पज्जाशब्दः प्रबन्धभेदवाचकपर्यायशब्दभव एव । 5
मार्गवाचकस्तु पद्याशब्दभवः ॥ यथा ।

पट्टीपयपडुजसो पद्वई एस जुवइपलजणणो ।

गुणपच्छी जस्सेसे भुजपज्जाए चडेइ जयलच्छी ॥ १ ॥ [१]

पत्तिपसाइअपत्तपसाइअसद्दा पुलिन्दसिरपण्णे ।

पत्तपिसालसमित्थ य पंती वेणी गुहाइ पडुंसो ॥ २ ॥

10

पत्ती तथा पसाइआ तथा पत्तपसाइआ तथा पत्तपिसालसं इत्येते चत्वारः शब्दाः
पुलिन्दाशिरसि यत्पर्णपुटं तद्वाचकाः । पंती वेणी । केशरचना । पडुंसो गिरिगुहा ॥ यथा ।

पडुंसे पत्तिकरो पत्तपसाइअसिरो रिऊ तुज्झ ।

पत्तपिसालसहत्थं सपसाइअपंतिअं रमइ सवरिं ॥ २ ॥ [२]

L. 1. Y has प्रकारादिः. L. 2. BF पंडी CGZ पट्टी Z मढम° ABCFGXYZ
°पसूया E °पसूया BX पडिया ACE(F)GZ पिडिया Y पडियाए ABCFGYZ पसेयम्मि
X पसयम्मि. L. 3. E गोम° BFZ °द्वाणे C °द्वाणे G °द्वाणे BCFGYZ पडं E पडं
X पडं BCF पंडमहि° GZ °मधि° X °माहि° GXYZ °रोहणी. L. 4. BF पंडी CZ
पट्टी G पिठिका GZ प्रस्वेदः cdd. पट्टं. BCFX पंडं L. 5. G रोहणी Z °रोहणी. G
°पर्याशब्द° X पज्जाशब्द एव. L. 6. CZ °भव एव. L. 7. BF पंडी° C पट्टी° X
पट्टी is given twice. G °पेय° X °पय° BF °पंडजसो X °मंड° C °पड° cdd. पट्टवई
X पंडवई X एस जुवइ°. L. 8. XZ गुणपत्थी BFX वडेइ BF जयलच्छी C भुजलच्छी.
L. 9. cdd. °पसाइय° (twice Z om. प second time) E पुलिगंद°. L. 10. A
°समितु BCFG °समिच्छ C गुहाई पटुंसो X पडुंसे. L. 11. G पत्तिपसाइया तथा पत्तपसा-
इया तथा पत्तपिसालसं तथा इत्येते X पसाईआ Z पसाइया C om. तथा पत्तपसाइआ Z पत्त-
साइया PFX °पसाइय° (twice) X पित्तपिसा° C °लस X शब्दा. L. 12. BX °सिरसि
C यत्पर्णपुटं BX °का. L. 13. C पटुंसे GZ पत्तिकरा BF om. पत्त cdd. °पसाइय°
X °पसायसिरो G °सिग C तुज्झ. L. 14. BCF °हच्छं GZ सपिसा° cdd. °साइय° C
पत्तियं BFGXZ °पंतिः Z रमइ CXZ सवरिं.

पलसू सेवा पणिआ करोडिआ पण्हओ अ थणधारा ।

पडिवेसिण एसो पम्हारो पम्हरो अ अवमच्चू ॥ ३ ॥

पलसू सेवा । पणिआ करोटिका । पण्हओ स्तनधारा । एसो प्रातिवेशिकः ।
पम्हारो तथा पम्हरो अपमृत्युः ॥ यथा ।

5

जह पण्हओ तहेही पम्हरभीए सुओ अपम्हारो ।

किज्जउ अज्ज एसिणि सुरपलसू चइअ पणिअकम्माइं ॥ ३ ॥ [३]

कप्पासम्मि अ पलही पविआ खगपाणपत्तम्मि ।

पउढपऊढा गेहम्मि मिगविसेसम्मि पसओ अ ॥ ४ ॥

पलही कर्पासः । पविआ पक्षिणां पानभाजनम् । पउढं तथा पऊढं गृहम् । पउढो
10 गृहस्य पश्चिमप्रदेश इति केचित् । पसओ मृगविशेषः ॥ यथा ।

कत्थ य गुणमणिपउढं लायण्णणिही कलापऊढं सा ।

पसयसमपलहिदसणो पविआपाणो अ कत्थ तुमं ॥ ४ ॥ [४]

परडा सप्पविसेसे पडलं णिव्वे रविम्मि पच्चूहो ।

पहणं कुले दिणे पउओ पहणी संमुहागयाणिरोहे ॥ ५ ॥

L. 1. G पलसू *cdd.* पणिआ AREFGXYZ °डिया C °टिका 2. *hd.* °डिका C
पण्हपण्हओ AX पण्हउ *cdd.* य. L. 2. BF पडिवेसिओ पयएसो or पएसो
ABCFGXYZ पम्मारो BF प्हरो ACGYZ य. L. 3. *cdd.* पणिआ X करोडिया
GX पण्हउ X °वेशिकं. L. 4. *cdd.* पम्मारो BF पण्हरो X पम्हरो अपमृत्यु.
L. 5. C कुह GX पण्हउ BF तदेही X पम्हार° C 1. *hd.* GX सुउ GZ य पम्मारो
BCF अपम्मारो X अम्मारो. L. 6. C किज्जुओ X किज्जुए Z किज्जुओ From
एसिणि to चइअ incl. is given twice in X. *cdd.* चइय Z वइय BF पणय°
X पिणिय° Z पणिय° CX °कंमाइं. L. 7. C प्पासम्मि X °सम्मि *cdd.* य ABF फलही
EX पहली *cdd.* पविआ X °पत्तमि L. 8. C पउच्छपऊढो X पउढा Y मिगविसेस°
G °वेसेस° X °विसेसमि ABCFGX पसउ. C या ABEFGYZ य. L. 9. BF
फलही *cdd.* पविआ C °भोजनं B पओढं. L. 10. BF गृहपश्चिम° X पश्चिमदेशः G पसवो
X पसउ. L. 11. BFGXZ °निही C °निहा X उढं. L. 12. BF °दसणे BFGXZ
पविआ° C पवियाए X °याएणो GZ य. L. 13. E पडलं G पडल X पडल BF, C 2.
hd. णिव्वे A निव्वे or निच्चे. L. 14 C 1. *hd.* पुले BF पओओ GXZ पउउ Y
पओउ ABCF °गअ° G °निरोहे Z °निरोह.

परडा सर्पविशेषः । पडलं नीत्रम् । पच्चूहो रविः । पहणं कुलम् । पउओ दिनम् ।
पहणी संमुखागतनिरोधः ॥ यथा ।

तइ पहणिअरिउवहुआ परडाउलजुण्णपडलउडएसु ।

पउअम्मि लिअन्ति सया डरिआ चालुक्कपहणपच्चूह ॥ ५ ॥ [५]

पयला निद्धा पययं अणिसं पडवा पडकुडीए ।

5

पहिअं महिए पसिअं पूगफले पडुसं सुसंजमिए ॥ ६ ॥

पयला निद्रा । पययं अनिशम् । पडवा पटकुटी । पहिअं मथितम् । पसिअं पूग-
फलम् । पडुसं सुसंयमितम् ॥ यथा ।

पडवन्तरे धणिवहू पयलं मुत्तूण पडुसिअणीविं ।

दहिपहिअं विरयन्ती पययं पसिएण कागमुडुवइ ॥ ६ ॥ [६]

10

पणिअं पयडे परिहो रोसे पणओ अ पङ्कम्मि ।

पयलो णीडे विपुले पइण्णपेढालपेज्जाला ॥ ७ ॥

पणिअं प्रकटम् । विक्रेतव्ये तु संस्कृतभवमेव । परिहो रोषः । पणओ पङ्कः ।
पयलो नीडम् । पइण्णो पेढालो पेज्जालो एते त्रयोऽपि विपुलार्थाः । पेढालं वर्तुलमिति
द्रोणः ॥ यथा ।

15

L. 1. Z °विशेषः BF तीव्रं G णीव्र C 1. hd. नीलुं 2. hd. नित्यं G पच्चूहो Z
रेविः. BZ पओओ GX पउउ. L. 3. GZ तइं cdd. पहाणय° BFGXZ °वहुया C
°वहुया BF, C 2. hd. परडाओल° Z परडउल° C °लज्जुण° GZ °जुण° BF °उडुएसु.
L. 4. C पउयंमि X पउयंमि CX लिहंति GZ लियंति cdd. डरिया. L. 5. B निद्धा
GZ निद्धा In A द्वा पय is illegible Y पअअं BF om. पडवा. L. 6. A पडिय
BCEFGXYZ पहियं cdd. पसियं A पडुसे BF पंडसं. L. 7. X पयं X पटवा om.
पटकुटी cdd. पहियं. G मंथितं cdd. पसियं L. 8. BF पंडसं X पटुसं BCF सुसयमितं.
L. 9. BF धणवहू C मुत्तूण BF पंडसिय° CGX पडुसिय° Z पडुसीय° X °णीवि.
L. 10. cdd. °पहियं G चिर° BCFX विरइंती Z पयं BF कागमुंडुवइ. L. 11. cdd.
पणियं AGX पणउ cdd. य. L. 12. BF णीडे CGYZ णीडु A डे (sic) X णीड C
पयण्ण° G पइन्न° Z पइत्त° In A ढालपे is illegible. BF °पेज्जाल C °पेज्जालो.
L. 13. cdd. पणियं BFGX पणउ. L. 14. C पय नीडं CX पयण्णो Z पइलो X
om. पेढालो. G पढालं वर्त्तलमिति L 15. X om. यथा.

पेढालखन्ध पेज्जालवच्छ चालुक्क तइ पणिअपरिहे ।

रिउणो पइण्णपणए वसन्ति पयलाउले समुद्धतडे ॥ ७ ॥ [७]

चोरणिवहे पडीरो पत्तबहोलेसु पंखुडिपरका ।

चोरम्मि पलाओ पत्थरपडुलपडुआ चरणघाए ॥ ८ ॥

- 5 पडीरो चोरसमूहः । लिपिभ्रष्टास्तु बोरणिवहे पडीरं इति तरुवर्गे पठन्ति । पंखुडी पत्रम् । परकं अल्पं स्रोतः । पलाओ चोरः । पत्थरा पडुला पडुआ त्रयोऽप्यमी चरण-घातवाचकाः ॥ यथा ।

एस परक्कपडीरो पत्थरकुसलेण पडुअं दिन्तो ।

पंखुडिअ व्व विकिण्णो पलायरक्खेण पडुलाहिं पि ॥ ८ ॥ [८]

- 10 दरिअम्मि पहट्टो बालम्मि पडोओ पयाममणुपुव्वे ।

कुसुमे पसूअमोलिजलणभेएसुं पडालिपप्फाडा ॥ ९ ॥

पहट्टो द्रष्टः । पडोओ बालः । पयामं अनुपूर्वम् । पसूअं कुसुमम् । पडाली पङ्क्तिः । पप्फाडो अभिभेदः ॥ यथा ।

जिणइ पसूअसरो वि हु भुवणपडालिं पयामथोरोरु ।

- 15 एस पहट्टो मयणो अपडोअपयावपप्फाडो ॥ ९ ॥ [९]

L. 1 BFZ °बत्थ BF वालुक्क C वाउलुक्क X चाउलुक्क *add.* पणिय°. L. 2. X रिऊणो G पइन्न् G पविसन्ति Z विसन्ति G पयइमाउले X °तटे. L. 3. BF वोर° C 1. *hd.* चार° C °निवहे EX °णिविहे G पत्तंडीरो E °बहोलेसु Y पंखुडि°. L. 4. A पलाउं GXZ पलाउ A पत्थरपडुलपडुलआ BF °पंडलपडआ C पच्छरपडुया (sic) E °पडुया GZ °पडुआ X °पडुया Y °पडुया BF वरणणोए C चरणघाए L. 5. B वोरसमूह CX °अष्टासु Z °चष्टास्तु BF वोर° CGZ चोर° X चौर° CX °निवहे *add.* पडीरमिति G *om.* तरुवर्गे Z तरुवर्ग. C पठन्ति X पंखुली L. 6. BCFX श्रोतः GX पलाउ Z चौरः. C पच्छरो G पत्थला BF पंडला G पडुला BCF पडुआ G पडुया Z पडुया C एते त्रयो पि चरण° BF त्रयो पि ष्यमी वरण° X त्रयोऽध्येते L. 7. G *om.* घात. L. 8. Z पस C °पडीरो पच्छर° BF पंडुअं GXZ पडुअं G दिन्तो Z दिन्तो. L. 9. *add.* पंखुडिय BCF च GZ विकिन्नो CX °रिक्खेण BF पंडलाहिं. L. 10. *add.* दरिअम्मि EGXZ पहिट्टो which is equally correct. *cf.* Siddhah. I, 130. BEFGXYZ बालम्मि BF परोओ AXZ पडोउ G डोउ (sic). L. 11. A कुकुमे EX पसूअं GYZ पसूय° GZ °जणलण° E °जणभेएसु GXZ °सु E °पप्फाडा GZ °पप्फाला BF °पप्फारा. L. 12. C पहट्टो GXZ पहट्टो BF परोओ GX पडोउ BFGX बालः G आनुपूर्व Z आनुपूर्व *add.* पसूय° L. 14 G *om.* हु G भुयलपडालि Z भुयल° CGX °रोक्क. L. 15. C. पस पहट्टो X पहट्टो BF अफडोअं G अपडोयावपप्फाडो BCF° पयाच°.

पत्थिअपसंडिपब्भोआ सिग्घसुवण्णभोएसु ।

पद्धरमुज्जू सइदिट्ठे प्हदं पक्खरा तुरयकवचे ॥ १० ॥

पत्थिओ शीघ्रः । पसंडि कनकम् । पब्भोओ भोगः । पद्धरं ऋजु । प्हदं सदादृष्टम् ।

पक्खरा तुरगसंनाहः ॥ यथा ।

पक्खरिअपत्थिअहओ पसंडिगोरो रणे जयसिरीए ।

5

पब्भोअकए प्हदो सि पद्धरं कुमरवाल तुमं ॥ १० ॥ [१०]

सुरखायम्मि प्हम्मं पत्थीणं थूलवत्थम्मि ।

पव्विद्धं पेरिअए घणे पवद्धो अ पज्जणं पाणे ॥ ११ ॥

प्हम्मं सुरखातम् । पत्थीणं स्थूलवस्त्रम् । सामान्येन पत्थीणं स्थूलमित्येके । पव्विद्धं प्रेरितम् । पवद्धो घनः । लोहकुट्टनोपकरणमित्यर्थः । पज्जणं पानम् ॥ यथा ।

10

एसो पवद्धहत्यो पत्थीणी तह य तेण पव्विद्धा ।

त्थकामिणि किं वच्चसि प्हम्मजलपज्जणमिसेण ॥ ११ ॥ [११]

पडिअपरेआ विहडिअपिसल्लएसुं च पंपुअं दीहे ।

पप्पीओ बप्पीहे पच्चूढो परिअली अ थालम्मि ॥ १२ ॥

L. 1. AB EFXYZ पत्थियं CG पच्छियं Z °पसंडे B (F!) °पब्भोअ BF °मुवण्ण X °सुचण्ण° GZ °भेएसु. L. 2. C पद्धरमुज्जू 2. hd. °रक्खजू X °रक्खजू E °सुज्जू G °दिट्ठे G पक्खरा C तुरअं BF °कवचे X °कयए Y °कवए. In G यकवचे is torn off. L. 3. C पच्छिओ X पत्थिउ X om. from पसंडि to ऋजु incl. B reads: कनकं । पद्धरं ऋजु । पब्भोओ भोगः Z पब्भोउ C पद्धरं ऋजुः. L. 4. C पक्खराओ BF तुरसंनाहः. L. 5. cdd. पक्खरियं BF °पत्थरहओ C °पच्छियं GX °पत्थियहउ Z °पत्थियं BF पेसंडि° From जय° to सुअ° l. 7 torn off in G. L. 6. BFZ पब्भोगं C पद्धरं. L. 7. A पत्थीणं BCF पच्छीणं E थूलवत्थम्मि. L. 8. C यव्वहं E पव्विद्धं XZ पव्विद्धं F पव्विद्धं cdd. पेरीए (X परि°) BZ पव्हो C पव्हो F पव्हो A om. अ BCEFXZ य From अ to रितम् l. 10. torn off in G. BF दयणं. L. 9. C पच्छीणं CX थूल° C पच्छीणं. C पव्विद्धं F पव्विद्धं X पव्विद्धं L. 11. From एसो to परेआ l. 13 torn off in G. C °हच्छो पच्छीणी X पत्थीणं C (F!) पव्विद्धा B पव्विद्धा. L. 12. X वच्चसि प्हम्मि° CX °पज्जल°. L. 13. BF पयडियं ACEXYZ पडियं cdd. °परेया AB EFGX YZ विहाडियं C विहाडियं X °पिसूल° BCF व GZ पंपुअं Y दीए. L. 14. E बप्पीओ AX °उ From पप्पीओ to ली l. 2. next page torn off in G. Y बप्पीहे C पच्चूढो BF परिअलि AZ परिअली AB FYZ य C या घानि (sic; corr. 2. hand).

पडिअं विवटितम् । परेओ पिशाचः । पंपुअं दीर्घम् । पप्पीओ चातकः । पच्चूढो
तथा परिअली स्थालम् । भोजनभाण्डमिति यावत् ॥ यथा ।

अपडिअपंपुअपिम्मं जीइ समं भुत्तमेक्कपच्चूढे ।

तं किं परेअ गेच्छसि परिअलिपडिअं जलं व पप्पीओ ॥ १२ ॥ [१२]

5 पच्चुत्थं पडिवविए पद्दारो छिन्नलाङ्गूलः ।

पम्हलपसरेहा केसरे पवसिअम्मि परिउत्थो ॥ १३ ॥

पच्चुत्थं प्रत्युप्तम् । पद्दारो छिन्नलाङ्गूलः । पम्हलो तथा पसरेहो किञ्जल्कः ।
परिउत्थो प्रेषितः ॥ यथा ।

परिउत्थ चलसु काले केअइपसरेहणीमपम्हलिए ।

10 पच्चुत्थदुहा मरिही तुह दइआ चमरिअ व्व पद्दारा ॥ १३ ॥ [१३]

जीवाइ पडंचपडंसुआ य भल्ली पलासिपासाला ।

पत्तलपडुवइआ पत्तिसमिद्धं चेअ तिकखम्मि ॥ १४ ॥

पडंचा तथा पडंसुआ ज्या । प्रतिश्रुतिवाचकस्तु पडंसुआशब्दः प्रतिश्रुत्-शब्द
भव एव । पलासी तथा पासाला भल्ली । पत्तलं पडुवइअं पत्तिसमिद्धं एते त्रयोऽपि
15 तीक्ष्णार्थाः । पत्तलं कृशमित्यन्ये । पत्तलं पत्रबहुलमिति तु पत्रलशब्दभवम् ॥ यथा ।

L. 1 CXZ पडियं X परेउ B पिशाचः X पिशाच XZ पप्पिउ. L. 2. Z परियली
X घरिन्थिन्थी C थालं । भोजं X °मांडमिमिति° From यावत् to °रो l. 5 torn off
in G. L. 3. CXZ अगडिय cdd. °पंपुयं C जाइ CX °मेकं X °पव्वुसि Z °पव्वूढे.
L. 4. X om. from तं to गेच्छसि incl. cdd. परेय BFXZ परियलिं C परियडिं cdd.
°पडियं CZ च BF om. व BF पप्पीओ X परेउ Z पप्पीउ. L. 5. A पच्चुत्थं C
पव्वुच्छं X पच्चत्थं Z पच्चुत्तं A °ववए पव्वारो Z छिन्नं C लंगूले From गूले to काले l. 5.
torn off in G. L. 6. X पम्हल° °AE पविं X पवे° EX सयम्मि ABC FYZ
°सियम्मि C परिउच्छो. L. 7. C पव्वुच्छं Z पच्चुत्तं BF प्रलुप्तं C प्रत्युप्तं C °लांगुलः C
C पम्हालो X पम्हालो. L. 8. C परिउच्छो X प्रेषितः L. 9. C परिउच्छ चलसु
XZ चलसु Z कयइ° BF केयइपसरेहणिंसि° From सरेह° to °व in पडुव° l. 12 torn
off in G. X °पम्हालिए. L. 10. C पच्चुच्छं X पच्चत्थं Z पच्चुत्तं cdd. दइया
BF चमलिय XZ °रिय cdd. चं CF पद्दारा. L. 11. E जीज्जाइ X जीवाय BF
°पडंभुया ACEXY °सुया Z अ BF °पासाला. L. 12. A °पडुच्चईया C 1. hd. °वडु°
2. hd °पड° E °पडुव्व° BCEFXYZ °वइया In G इआ is torn off. ACXY पत्त°
CF °समिद्धं ABCFGYZ चेय From तिकख to इं l. 5 torn off in G. L. 13
BFZ पडंवा BF तथा पडंभुया उजा CXZ °सुया C °श्रुत्वाच° X. प्रतिसुतिवाचकसु पडसु° Z
°श्रुद्धाच° cdd. °सुया° cdd. °श्रुतशब्द° (X °श्रुति°) Z पडंसुयाशब्दस्तद्भव. L. 14.
C पड° cdd. °वइयं (X °चइय) cdd. पत्त° L. 15. From मित्यं to ण in उण
l. 2. next page torn off in G. BF °वहुल° Z पत्रशब्दभवं.

महुमासे भमरोली वम्महवीरस्स धणुपडंच च ।

सहयारमञ्जरी उण पत्तिसमिद्धा पलासि च ॥ १४ ॥

तद्वा रणाउ रिउणो पडंसुअप्फालणे वि चालुक्क ।

पत्तलकोवो पडुवइपासालाहिं करेसि किं तुमयं ॥ १५ ॥

अत्र । पवित्रो दर्भः । पयरो शरः । इति पवित्रप्रदरशब्दभवौ । पल्लत्थो पल्लट्टो पर्यस्त इति पर्यस्तशब्दभवौ । तथा पडइ पिबति । पंगइ गृह्णाति । परइ भ्रमति । इति धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [१४]

पच्चेडं पच्चवरं मुसले पग्गेज्जपहयरा णिअरे ।

पलहिअपुरोहडा विसमे परिअट्टो अ रजगम्मि ॥ १५ ॥

पच्चेडं तथा पच्चवरं मुसलम् । पग्गेज्जो तथा पहयरो निकरः । पलहिअं तथा पुरो-
हडं विषमम् । यदाह ॥ पलहिअं विषममसमं च पुरोहडं गदितम् ॥ इति । अत्र
षतुरक्षरपकारादिशब्दप्रस्तावे उकारसहितपकारादिपुरोहडशब्दपाठोऽर्थानुरोधात् । अन्ये
तु पलहिअं पुरोहडं इत्यन्योन्यपर्यायतया आवृतमहीवास्तुवाचकावित्याहुः । यदाह ॥
आवरिअमहीवत्थू पुरोहडो पलहिओ तह य ॥ पुरोहडं पच्छोकडमिति तु सातवाहनः ।
परिअट्टो रजकः ॥ यथा ।

15

L. 1. X °चरिस्स cdd. °पडंच. L. 2. X उणा cdd. पत्तं CF °समिद्धा XZ पलास
C पलासव च Z ध्व. L. 3. CGXZ तद्वा Z रणाउ BFX पडंसुय° C पडयप्फालणो
X °कालणे Z °णो From सुअ° to रः in शरः l. 11 torn off in G. X वालुक्क Z °कं.
L. 4. X पडुवइया° Z °पासालाहि C करेसि BF तुमय. L. 5. Z पवित्रो BFZ
पअरो CGZ शर C om. पल्लत्थो G पल्लच्छो C पल्लट्टो. X. पल्लट्टो. L. 6. From ति
to डं in पच्चेडं l. 8 torn off in G. C पर्यास्त° B विंचति Z परसइ Z एते for इति.
L. 8. C 2 hd. XZ पव्वेडं C 2. hd. Z पव्ववरं E मुशले C पग्गेज्ज° Z पग्गेज्ज° cdd.
णिअरे (Y निअरे) L. 9. ABCEFXYZ पलहिय° G पहलिहिय° A °पुरोडा cdd.
परियट्टो य A रजयम्मि C रज्जेग° Y रजकम्मि From गम्मि to ज्जो l. 10 torn off in G.
L. 10 XZ पव्वेडं Z पव्ववरं C पग्गेज्जो C पयहरो. cdd. पलहियं BF पुहडं L. 11. G
om. यदाह । पलहिअं विषमम् BCFXZ पलहियं विषमं अस° XZ गादितमिति BFG इति चं.
L. 12. In G रसहित is torn off. cdd. °पाठः अर्था° (Z पाठः अनुरो°) BF °रोधाच्च
L. 13. cdd. पलहिय BCFX °हडमिति अन्यो° (Z °हडमित्यन्यो°) CX आदृत° G om.
मही. L. 14. C तदाह BF आचरिय° C आंवरिय° GXZ आवरिय° C °महहीवच्छू G
°वत्थ BF पलिहओ G पलिहउ CX पलिहउ X पुरोहडं Z पत्थो° GZ °क्कडमिति B नुसा सात°
L. 15. cdd. परियट्टो.

परिअट्ट सिलापहयरपुरोहडाओ जलं णईतूहा ।

सविलम्बं आणिज्जइ सुन्दर मा कुप्पसु इमाइ ॥ १६ ॥

तुह गयविसाणपच्चेडखण्डिआ पलहिआ वि रिउवप्पा ।

हयभडपग्गेज्जा हुन्ति पञ्चवरपाणितुल्ल चालुक्क ॥ १७ ॥ [१५]

5

पडिसारपाडिसारा पडुआइ पडिच्छओ समय ।

पलिहस्सं पलिहाओ अ उद्धदारुम्मि पयवई सेणा ॥ १६ ॥

पडिसारो तथा पाडिसारो पटुता । पाडिसारो पटुरित्यन्ये । पडिच्छओ समयः ।
पलिहस्सं तथा पलिहाओ ऊर्ध्वदारु । पयवई सेना ॥ यथा ।

पलिहायत्थमिआए अपाडिसाराइ कह वि तुह विरहे ।

10

तीइ णिसा बोलीणा कह गोसपडिच्छए होही ॥ १८ ॥

तुह कुमरवाल पयवइदंसणमित्तेण थम्भिअ व्व रणे ।

रिउणो गयपडिसारा जाया पलिहस्ससंठाणा ॥ १९ ॥ [१६]

एरण्डदुमे पंचंगुली अ घग्घरगलम्मि पडिसाओ ।

पंफुल्लिअं गविट्ठम्मि पडिअरो चुल्लिमूलम्मि ॥ १७ ॥

15

पंचंगुली एरण्डवृक्षः । पडिसाओ घर्घरकण्ठः । पंफुल्लिअं गवेषितम् । पडिअरो
चुल्लिमूलम् ॥ यथा ।

L. 1. BFXZ परिअट्ट C परिट्ट G परिअट्ट CZ सिलाए (Z प) हयपुरो° GX °डउ CX
जलण्णईतूहा BF नई° L. 2. B °लंचं G °लंचं X अलिज्जइ G पमाइं. L. 3. Z
°क्वेड° G °क्सडिया BCFXZ °डिया cdd. °हिया Z रिउवप्प. L. 4. Z हयभड° XZ
पञ्चवर° X चालुक्का. L. 5. GZ °पाडिसारा पडिसारा BFGXYZ पडुआइ AGZ पडि-
च्छउ BF पडछओ C पडुच्छओ X पाडिच्छउ. L. 6. C om. पलिहस्सं GX °हस्स °हाउ
ABEFGXYZ य C उद्ध° G पयवई X पयवई C सेणो. L. 7. BF परिच्छओ GX
°च्छउ. L. 8. X यथा for तथा X पालिहाउ G °हाउ C °हाओ अ. L. 9.
BFZ पलिहायत्थि° CG °हायच्छ° X °हायच्छि° BF °मिसाए CGXZ° मियाए GZ °सारा वि.
L. 10. C ताइ G णैसा CX मोस° L. 11. cdd. थंमिय (X थंधिय) C च्हा 2.
hd. ब्वा. L. 13. X एण्ड° E °गुलीइ ABCFGXYZ °ली य Z घग्घरी° पड° AGX
°साउ. L. 14. A पणुल्लियं C फंफु° cdd. °ल्लियं A गविट्ठम्मि E गचि° Z गविट्ठम्मि C
गविट्ठं पेठियरो ABEFGXYZ पडियरो ABF, C 1. hd. बुल्लि° Y चुल्लि° C °मुल्लंभि.
L. 15. B पंचंगुली B परिसाओ X पडिसाउ G °साउ BF घग्घरः कंठः G घग्घरि° cdd
°ल्लियं XZ पडियरो. L. 16. B बुल्लि° C °मुल्लं.

पडिसाइले पंचंगुलीसु किं कञ्चुअं गवेसेसि ।

पडिअरकम्मयरि तए वि कीस पंफुल्लिओ णलेसु इमो ॥ २० ॥ [१७]

पडिसुत्ती पडिसूरो पडिसंतं चेअ पडिकूले ।

पायवडणे परेवयपाडवणा पूअलम्मि पहएल्लो ॥ १८ ॥

पडिसुत्ती पडिसूरो पडिसंतं एते त्रयोऽपि प्रतिकूलार्थाः । पडिसंतं अस्तमितमिति तु ५. सातवाहनः । परेवयं तथा पाडवणं पादपतनम् । पहएल्लो पूपः ॥ यथा ।

पडिसुत्ती पडिसूरे परेवयपरम्मि जो अपडिसंतो ।

पाडवणं पहएल्ला य तस्स दिज्जन्तु गामजक्खस्स ॥ २१ ॥ [१८]

इन्दसुए पइहंतो लक्खारत्तम्मि पल्लविअं ।

पडिहत्थी वुड्डीए पडिहत्थपडिकया पडिकिदीए ॥ १९ ॥ 10

पइहंतो जयन्तः । पल्लविअं लाक्षारक्तम् । पल्लविअं पल्लवाकारमिति तु पल्लव इवाचरतीति किबन्तसिद्धत्वान्नोक्तम् । पडिहत्थी वृद्धिः । पडिहत्थो तथा पडिक्कओ प्रतिक्रिया । पडिहत्थो वचनमिति तु सातवाहनः ॥ यथा ।

तुमइ पडिक्कयकुसले पइहंतसरिच्छपत्तपडिहत्थि ।

पल्लविउल्लणिवसणा णमन्ति पडिहत्थअक्खमा रिउणो ॥ २२ ॥ [१९] 15

पंडविअं पांडविअं जलउल्ले पल्लवम्मि पत्थरिओ ।

पक्खडिअं पप्फुरिए जडे पलिहओ पडित्थिरो सरिसे ॥ २० ॥

L. 1. Z पंचंगुलीसु C 2. hd. कंचुअं G कंचुअं (1) X कंचुअं. L. 2. BFGXZ पडियरं C पडिरयं G, C 2. hd. X °ल्लिउ X नलेसु. L. 3. X पडिसुत्ती is given twice. B परिसंतं ABCFGXYZ चेय Z पडिकूलो L. 4. BCF परेचयं EGZ पूयलम्मि A पहएल्लो C 2 hd Z पहएल्लो. L. 5. C पडिसूरो X पडिसंवं CGXZ एवे त्रयः प्रति° X अस्तमिते सात° BCF om. तु. L. 6. CZ पहएल्लो. L. 7. X पडि-सुत्ती C पडिसूरो B परेचअ° G परेवअ° L. 8. C पहएल्ला. L. 9. A इंदुसुए BF पइहंतो C पइते G पाइहंतो ABCEFGYZ °वियं X °वियं. L. 10. C °इच्छी BF वुड्डीए E वुड्डीए G डडीए BF °पडिक्रिया A °क्कउ BF पडिक्रिदीए. L. 11. X पयहंतो BFGXZ पल्लवियं C om. पल्ल° लाक्षा° cdd. °वियं L. 12. X किचंत° BF °हत्थिः CG °इच्छी C पडिइच्छो GXZ °क्कउ. L. 13. C वडिक्किओ प्रतिवचनमिति X जडिक्कउ प्रतिवचन° Z प्रतिवचन° BFG om. तु. L. 14. BF परिक्रियं GZ पडिक्कम° B °कुथले X पइहंत° Z सारिथि° CX °पल्लपडिहत्थो (X °त्थे) BF °पडिपत्थि Z °हत्थे. L. 15. BCFX °उपण° G °सणा ण पडि° L. 16. cdd. °वियं (twice; Y only first time) E पल्लवम्मि C 1. hd. Z पच्छ° GX °रिउ. L. 17. G पक्खडिय ABCEFX YZ °डियं BF पफुल्लिउ C पफुरिए E पफुरिए B पडिहओ AGXZ हउ AG, C 1. hd. Z पडिइच्छो G ससे.

पंडविअं तथा पांडविअं जलाद्रम् । पत्थरिओ पल्लवः । पक्खडिअं प्रस्फुरितम् ।
पलिहओ मूर्खः । पडिट्थिरो सदृशः ॥ यथा ।

पत्थरिअसत्थरे वि हु पंडविए अंसुपांडविअसिहिणा ।

सा तप्पइ तुह पलिहय पक्खडिए सिहिपडिट्थिरे विरहे ॥ २३ ॥ [२०]

5 पडिवेसो विक्खेवे पचत्तरं चाटु परिहणं वसणे ।

परिहट्ठी आयट्ठी पडिहारीए पडिच्छिआ चेअ ॥ २१ ॥

पडिवेसो विक्षेपः । पचत्तरं चाटु । परिहणं परिधानम् । परिहट्ठी आकृष्टिः । पडि-
च्छिआ प्रतीहारी । पडिच्छिआ चिरप्रसूता महिषीत्यन्ये ॥ यथा ।

किं परिहणं जलोल्लसि सयणे किं करसि कमलपडिवेसं ।

10 कुणसु पचत्तरणिउणे पडिच्छिए हिअयसल्लपरिहट्ठिं ॥ २४ ॥ [२१]

पप्फिडिअं पडिफलिए पडोहरं पच्छिमङ्गणए ।

पडुवत्ती पडिसारी जवणीइ पसेवओ बम्भे ॥ २२ ॥

पप्फिडिअं प्रतिफलितम् । पडोहरं गृहपश्चिमाङ्गणम् । पडुवत्ती तथा पडिसारी
जवनिका । पसेवओ ब्रह्मा ॥ यथा ।

15 बाहपडिसारिदुउणं पडोहरे चन्दिमाइ पडुवत्तिं ।

कुणइ मणोपप्फिडिए तइ मुणइ दिणं पसेवअदिणं सा ॥ २५ ॥ [२२]

L. 1. *cdd* °विअं (twice) X जलद्रं. C पच्छ° GX° रिउ *cdd*. °डियं X प्रस्फुरित.
L. 2. GX °हउ X मूर्खः BF पडिट्थरां C पडिच्छिगे. L. 3. C (F!) पच्छ-
रियसच्छरे RGX °रिय° BCFXZ °विअं G °विग° X अंसुपाड° Z °विहसि° X °सिहणा.
L. 4. X बण्यय for तप्पइ G पक्खलि Z पक्खलिए CGXZ °पडिच्छिरे. L. 5. BF पडि-
सेसो A पवत्तरी BFZ पवत्तरं C पवित्तरं X पत्तरं Z चाटु A परिहरणं L. 6. C °हट्ठी A
आयट्ठी B आयट्ठी C (F!) आयट्ठी GZ आअट्ठी X आयट्ठी G पडिहारी EX पडिच्छया
ABCFGYZ °च्छिया A चेव BF वेय C वेया X वेअ Y चेय Z चेआ. L. 7. BC
FZ पवत्तरं X पवत्तो C 1. hd. X चाटु X परिहरणं X पारिट्ठी आकृष्टि BF आकृष्टिः G
आकृतिः L. 8. *cdd*. °च्छिया CGXZ प्रतिहारी B प्रडि° *cdd*. °च्छिया. L. 9. CX
°छसि य सय° G किं. L. 10. BF पच्छुत्तरणयणे CXZ पवत्तर° *cdd* हियय° (Z°हिय°)
G °परियट्ठि Z °परिहट्ठिं. L. 11. E पप्फि° G पप्फि° *cdd*. °डियं E पडोहणं. L. 12.
BF जम्बणीइ Y जंबणीइ A पसेवउ C 1 hd. GXZ °वउ BF बम्भेका G बम्भे. L. 13.
B F पसेक्कि° *cdd*. °डियं BZ om. गृह CX °गनं. L. 14. X पाडे-री यवनिका GX
°वउ. Z ब्रह्मा. L. 15. *cdd*. वाह° BF °पडिसारिदुउणं X °सारिउणं C 2. hd. बंदि°
X बंदि° CG पडिवत्तिं X पडुवत्ति. L. 16. C °फडिए X न for तइ GZ पसेवय°
X पसेवया°.

परिवाहो दुर्विणयम्मि पट्टिसंगं च कउहम्मि ।

रुद्धम्मि पंडरंगो पक्कग्गाहो अ मयरम्मि ॥ २३ ॥

परिवाहो दुर्विनयः । पट्टिसंगं ककुदम् । पंडरंगो रुद्रः । पक्कग्गाहो मकरः ॥ यथा ।

तद्द पंडरंगविसपट्टिसंगसमखन्ध कुमरवाल णिव ।

सासिअजए जइ परं पक्कग्गाहद्धयस्स परिवाहो ॥ २६ ॥ [२३] 5

परिलिअपडिछंदा लीणमुहा पच्छेणयं च पाहेज्जं ।

समुहागमणे पच्चुद्धारो पच्चोवणी चेअ ॥ २४ ॥

परिलिओ लीनः । परिअरो लीन इत्यन्ये । पडिछंदो मुखम् । पच्छेणयं पाहेज्जं ।
पाथेयमित्यर्थः । द्वावपि देश्यावन्योन्यपर्यायतया निबद्धौ । पच्चुद्धारो तथा पच्चोवणी
संमुखागमनम् । क्रियाशब्दावेतौ । तेन संमुखागते पच्चुद्धरिओ पच्चोवणिओ इत्याद्यपि 10
भवति ॥ यथा ।

लोअणचओरपच्छेणअन्तपडिछंदचन्दिमा कुणसु ।

हिअपरिलिआ वि पच्चुद्धारं पच्चोवणीपरे दइए ॥ २७ ॥ [२४]

पच्चुहिअं पणहविए पडच्चरो सालसरिसम्मि ।

परिहायपरिच्छूढा झीणोक्खित्ता पडिक्खरो कूरे ॥ २५ ॥ 15

- L. 1. BF दुर्विणयम्मि BEFGXZ पट्टिसंगं C पट्टि° BEF कउहम्मि G कउहम्मि Z कउम्मि. L. 2. C पंडुरंगो BF पक्कग्गा (sic) C पक्कग्गाहो ABCEFGYZ य A मयरम्मि. L. 3. BFG पट्टिसंगं Z पट्टिसंगं C 2. hd. पंडुरंगो G पंडरंगो C पक्कग्गाहो X पक्कग्गाहो. L. 4. X तइ BF °पडिममखन्ध CZ °पट्टिसंगं G °पडिसंगं C निव X निवा. L. 5. cdd. सासियं C om. जए X °जइ परं पक्कग्गाहं C (F 1) °हद्धयस्स. L. 6. cdd. परि-
लियं C °पडिच्छंदा X °परिच्छंदा BF पच्छेणयं E पेच्छेणयं X पच्छेणयं Y पच्छेणयं BFY पाहेज्जं C 1. hd. पाहेज्जं 2. hd. °इज्जं. L. 7. X समुहा° A पचु° C 1 hd. पचुद्धारो F, C 2. hd. पच्चुद्धारो X पच्चुद्धारो Z पचु° G पच्चोवणी X पच्चोवणी ABCFGYZ चेअ. L. 8. GX °लिउ BCFX परियरो GZ परियलो In G न्ये पडि° मु is torn off. BFX परिछंदो CZ °छंदो BF पच्छेणयं GZ पहेणयं X पच्छेणयं C पाहेज्जं. L. 9. cdd. देरओ अन्गो° C (F 1) °द्धारो GZ पचु° X पच्चोवणी Z पच्चोवणी सम्मुत्ता° L. 10. X °गमनक्रिया° From द्वावे° to इत्या° torn off in G, Z संमुखागमने पच्चुद्धरिओ C (F 1) °द्धरिओ X °द्धरिउ Z पच्चोवणिउ C °णियो X °णिउ. L. 12. CG लोयणं Z जोयणं OGXZ °चउर° Z °पच्छेणयंतं G °णयंतपरिछंदं Z °परिछंदं BE °छंदं BFGZ °चंदिया CX °वंदिया. L. 13. cdd. हियपरिलिया Z पच्चुद्धारं C (F 1) °द्धारं From पच्चु° to डिक्खं l. 15 torn off in G. B °परे देइ. L. 14. A पचु° Z पचु° cdd. हियं C °विये C 1. hd. Z पडच्चरो. L. 15. C परिहाइपरिच्छूढा Y °परच्छूढा ABF °छूढा BF झीणो° C झिणो° E झीणो° X झीणो° Y झीणु° BZ °खित्ता E कूरे.

पच्चुहिअं प्रस्तुतम् । पच्चुअं प्रस्तुतमित्यन्ये । पडच्चरो श्यालप्रायो विदूषकादिः ।
परिहाओ क्षीणः । परिच्छूदो उत्क्षिप्तः । पडिक्खरो क्रूरः ॥ यथा ।

किं तं छुहपरिहाओ परिच्छूदकरो पडच्चर रडेसि ।

अपडिक्खरपच्चुहिआइ गदहीए थणंधओ होहि ॥ २८ ॥ [२५]

5 खेत्तसए परिवासो पयट्ठिओ तह पवट्ठिअए ।

पज्जत्तम्मि प्होइअमह खेत्ते पल्लवायपोरयया ॥ २६ ॥

परिवासो क्षेत्रशयः । पयट्ठिओ प्रवर्तितः । प्होइअं पर्याप्तम् । प्रभुत्वमित्यन्ये ।
पल्लवायं तथा पोयं क्षेत्रम् । पल्लवायं इति दन्त्योष्ठ्यादिप्ययमिति गोपालः
॥ यथा ।

10 परिवास सालिपोरयगोवीदंसणपयट्ठिअमणो जं ।

ण णिएसि दिवा वि मिगे प्होइअं पल्लवायरक्खाए ॥ २९ ॥ [२६]

पञ्चाहिअपण्णासाए पंचावण्णपणवण्णा ।

पण्फोडिअं च पक्खोडिअम्मि सुरयम्मि परभाओ ॥ २७ ॥

L. 1. GZ पच्चु° X पच्चु° *edd.* °हियं C प्रस्तुतं GXZ प्रस्तुतं C पच्चुयं G (!) Z पच्चुयं
X पच्चुयं BXZ प्रस्तुतं CF प्रस्तुतं G प्रस्तुत or प्रस्तुतं C पच्चरो Z पडच्चरो From डच्चरो
to कगे । 3. torn off in G. X विदूषादिः L. 2. X परिहाउ B परछूदो X उ क्षीणः.
L. 3. XZ °पहिउ BXZ परछूद° CZ पडच्चर Z डेसि for रडेसि. L. 4. PCFX
°पच्चुहिआइ Z °पच्चुहिआइ In G from पच्चु to पयट्ठिओ । 7. torn off. C गदहीपधेणंउ
2 hd. °धओ XZ °वउ. L. 5. C परिहासो पयट्ठिओ 2. hd. °उ A पवट्ठिउ X पयट्ठिउ
Y पयट्ठिओ *edd.* पयट्ठिए (Z पयट्ठिए). L. 6. BF पज्जत्तंमि C पणत्तंमि *edd.* पण्फो-
डिअमह C खेत्ते A °चोरववा E °पोरयया Y °पोरअआ L. 7. BF पयट्ठिओ C पयट्ठिओ
GX पयट्ठिउ From तः to ट्ठिअं । 9. torn off in G. BCFXZ प्होइयं. L. 8.
C (F !) XZ पल्लवायमिति B °यमिति C (F !) दंतो° B दंत्योष्ठ्या° XZ दंत्योष्ठ्या° X
°रथवमिति X यथाः L. 10 *edd.* °पयट्ठि° (X °दि°) CX °सयो GZ जं.
L. 11. X पण for ण From णिएसि to तथा । 1. next page torn off in G. Z
दिश मितिगे प्हो° X गिरो for मिगे *edd.* प्होइयं (X प्होयं) C °रक्खा य Z रक्खवए.
L. 12. *edd.* °पंचाहिअ° Y °पंचासाए A °वण्णा व पण° X पंचवण्णा य पणवण्णा YZ
°पणवज्जा. L. 13. E पण्फो° *edd.* °डिअं Z om. च *edd.* °डियम्मि A °भाउ.

पंचावण्णा तथा पणवण्णा पञ्चाधिकपञ्चाशत् । पप्फोडिअं पक्खोडिअं निर्झाटि-
मित्यर्थः । परमाओ सुरतम् ॥ यथा ।

रइपप्फोडिअ परमायलुद्ध वेसाइ देसु दीणारे ।

पञ्च वि पणवण्णसमे पंचावण्णं पि मा खु पञ्चसमं ॥ ३० ॥ [२७]

पडिअलिपविरइआ तुरिए पुण्णम्मि पडिहत्थपोणिअया ।

5

पडिखंधं पडिखंधी जलवहणे मत्थयम्मि पवरंगं ॥ २८ ॥

पडिअली तथा पविरइओ त्वरितः । पडिहत्थो तथा पोणिओ पूर्णः । पडिखंधं
पडिखंधी जलवहनम् । जलमुह्यतेऽनेनेति जलवहनम् । इत्यादि । अन्ये जलवाहमाहुः ।
पवरंगं शिरः । उत्तमाङ्गवत् शिरोवाचकत्वेन नायं कवीनां रूढ इति देश्येषु निबद्धः ॥
यथा ।

10

अणपडिअलि पविरइअं अपोणिए कुण जलेण पडिहत्थे ।

पडिखंधे पडिखंधीणिउत्त किं कण्डुएसि पवरंगं ॥ ३१ ॥ [२८]

णगरम्मि पइट्ठाणं रुक्खे पमुहत्तपरमुहत्ता य ।

पाणिअणिग्गमणम्मि अ परिहालो परिहलाविओ चेअ ॥ २९ ॥

L. 1 CX पणवण्णा GZ °वन्ना From उचाशत् to णसमे l. 4 torn off in G. *odd.*
°डिअ C om पक्खो° BFXZ °डिअ X निर्झाटित° L. 2. X परमाउ. L. 3. *odd.*
°डिअ B पविरइअ° C °लुद्ध F °लुद्ध. L. 4. CX °पणसमे BFZ °वन्नसमे G °सा°
X वेसाइ for पंचावण्णं G °वन्न From समं to ओ त्वरितः l. 7. torn off in G.
L. 5. *odd.* पडिअलिपविरइआ (Y °भल°) B तुरिए A पडिहत्थ° C पडिहत्थ° E पक्खो°
°डिअ. जेत्यथया (X °पोणिअ Y °पोणिअया) L. 6. AC (F!) °खंध B परिसंधी E °वहणा
X पवरंग Z पवरंगं. L. 7. BF पडिखंधी CXZ पडिखली X पविरइअ BG पडिहत्थो G
कण्डुएसि X पाणिउ Form डिसंधं to शयेषु l. 9 torn off in G. BCF खंध. L. 8. Z
°वहणा जलवहनम् B जलवह X जलवहने BXZ अनेनेने X इत्यादि X जलवाहमाहुः. L. 9.
E °मानवच्छिरो° B रुद्धः. L. 11. *odd.* °पडिअलि BOF °इअं G °इअं X °इअं
From ए to ता l. 13. torn off in G. CX कुणउ Z जणेण पडि° X पडिअथे C °हत्थे.
L. 12. BF °णिउत्त C °णियत्तसि X °णियत्त The above is D's reading. BF कि.
L. 13. CXY णयरम्मि C om. हत्तपरसु BF °वरमहणा C °हुत्ता. L. 14. *odd.*
पविरइअ X °णिग्गमणम्मि BF °णधि *odd.* य C 1. hd. GXZ °विउ ABCFGXY
चेअ Z. ध्वेय.

पइहाणं नगरम् । पसुहत्तो तथा परसुहत्तो वृक्षः । परिहालो तथा परिहलाविओ
लानिर्गमः ॥ यथा ।

महिकप्परसुहत्तय गुरुभुअपसुहत्त तुह पइहाणे ।

घरपरिहलाविआ करिमदपरिहालेहि हुन्ति अप्फुण्णा ॥ ३२ ॥

- 5 अत्र पंगुरणं प्रावरणमिति प्रावरणशब्दभवत्वान्नोक्तम् । तथा । पज्जरइ कथयति ।
पव्वायइ स्लायति । पल्हत्थइ विरेचयति । पलावइ नाशयति । पणामइ अर्पयति । पयरइ
पम्हुइ स्मरति । पयल्लइ प्रसरति । पहल्लइ घूर्णते । पण्णाडइ मृद्नाति । पड्डुइ क्षुभ्यति ।
पच्चारइ उपालभते । पच्चड्डइ पच्छंदइ पदअइ गच्छति । पल्लइ पल्हत्थइ पर्यस्यति ।
पउलइ पचति । पज्जरइ पच्चड्डइ क्षरति । इत्येते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [२९]

- 10 पणयत्तिअं पयडिइ इत्थीपणए पणामणिआ ।

परिवारिओ अ घडिइ पुलोअणे पसवडकं च ॥ ३० ॥

पणअत्तिअं प्रकटितम् । पणामणिआ स्त्रीषु प्रणयः । परिवारिओ घटितः । पसवडकं
विलोकनम् ॥ यथा ।

तीए रइसव्वस्सं पणअत्तिअपसवडकलीलाए ।

- 15 कह लहसि णिट्ठुरक्खर अणपरिवारिअपणामणिओ ॥ ३३ ॥ [३०]

पव्वइमेल्लं वालमयकण्डए तरुणिआइ पड्डुजुवई ।

चिरमुअमहिशी परिहारिणी अ पडिअज्जओ उवज्जाए ॥ ३१ ॥

L. 1. X पयहाणं From पइहाणं to पसुहत्तय l. 3. torn off in G. B परमुहत्तो
C 2. hd. °हुत्तो X °विउ. L. 3. BF °परमुह° GZ गुरुभ° C गुरुभुअ C पहाणे G
पइहाणे X पयहाणे. L. 4. X घरः परि° BCFXZ °विया In G आ is torn off. B
°हालेहि Z हालेहि From न्ति to व्द l. 5. torn off in G. BF अप्फुण्णा. L. 5. X
°न्नोक्त. L. 6. B, C 1. hd. FG पच्चायइ X पच्चावइ. L. 7. X पम्हुइ In G पय-
ल्लइ प्रसरति is torn off B पहल्लइ X पहल्ल CX पण्णाणइ G मृद्नाति X मृद्नाति C (FG!)
पड्डुइ (FG पड्डु!) Z पड्डु° L. 8. GZ पच्चारइ cdd. पच्छड्डइ B पच्छदइ X पच्छंद G om.
पदअइ. L. 9. B पओलइ C पउल्लइ. 2. hd. पओल्लइ BCF पज्जरइ XZ पव्वइइ X
नोक्ता L. 10. EX पणय° cdd. °त्तियं C 1. hd. इच्छी° cdd. °णिया. L. 11. Z
परिवारियओ घडि° C 1. hd. GX °गिउ cdd. य C पलोयाण BEF पलोयणं GZ पुलोयणं
X विलोयणे Y पलोयणे. L. 12. C पण्णअ° G पणय° cdd. °त्तियं X पणाम° cdd.
°णिया GX °रिउ X घटिः X पसरडकं. L. 14. X °सव्वस्सं GZ पणय° cdd. °त्तियं
X °डक° L. 15. G लहसि X कहसि BF णिट्ठुरक्खर cdd. °वारियं GXZ °णैउ.
L. 16. In Z the whole stanza is omitted. A पव्वय° or पच्चय° XY पव्वय° C
पच्चय° BF वालमए कंडए ABCFG तरुणिआइ E तरुणिआइ A पड्डुजुवई G पड्डुजुवई B °जुवइ.
L. 17. C वारिमुहअ° AGY °मुय° cdd. य A पडिअज्जउ BFG पडिअज्जउ C पडिअज्जओ
X पडिअज्जउ Y पडिअज्जओ AC उवज्जाए BF वज्जाए.

पव्वइसेल्लं वालमयकण्डकम् । पडुजुवई तरुणी । परिहारिणी चिरप्पसूता महिषी ।
पडिअज्झओ उपाध्यायः ॥ यथा ।

पडिअज्झय तुह सीसो परिहारिणिदुद्धपाणदुल्लिओ ।

पडुजुवईण णिमित्तं पव्वइसेलाइ गुम्फेइ ॥ ३४ ॥ [३१]

पडिएल्लिओ कयत्थे भग्गे पडिरंजिअं चेअ ।

5

पज्जुणसरमुच्छुसरिसतिणम्मि पडिअंतओ अ कम्मयरे ॥ ३२ ॥

पडिएल्लिओ कृतार्थः । पडिरंजिअं भग्नम् । पज्जुणसरं इक्षुसदृशं तृणम् । पडिअंतओ
कर्मकरः ॥ यथा ।

पडिरंजिअपडिमाए किं रे पडिएल्लिआइ होइ फलं ।

पडिअंतय किं दिट्ठो पीडिअपज्जुणसराउ उच्छुरसो ॥ ३५ ॥ [३२] 10

पडिसारिअं सुमरिए परिल्लुवासो अ अमुणिअगइम्मि ।

वम्मीअयम्मि पडिलगलं वसन्तम्मि पउमलओ ॥ ३३ ॥

L. 1. C पव्वयेलेल्लं XZ पव्वयं C वालमयं All the four Mss BCFG (also XZ) read कंडकं (sic), D has कांडुकं Perhaps °काण्डकम् to be read! Z परिहारिणी C चिरप्पसूता L. 2. BCF पडिअज्झओ GX °अज्झउ B om. यथा. L. 3. BCF पडिअज्झय C °दुद्धं GX °लिउ. L. 4. C पडिजुवं CX निमित्तं C पव्वइ° X पव्वयं Z पव्वइ° cdd. °सेलाइ. L. 5. A पडि°ल्लिउः BF पडिअल्लिओ C 2. hd. पडियल्लिओ G °पेल्लिउ X °पल्लिउ Z °पल्लिओ A कयछे BEF कयच्चे CG कयच्छे BF रुग्गे cdd. °रंजियं ABFGXYZ चेय C चेव. L. 6. C °सरमुच्चु° cor. 2. hd. A °सरमुसरिअं BF °तिणं ABXYZ पडियं AG, C2. hd. X °तउ ABCFGXYZ य C कमयरे. L. 7. C पडियल्लिओ X पांडियं Z °पल्लओ GX °ल्लिउ cdd. °रंजियं (X रंजिअ) BF भन्नं BF इक्षुसदृशतृणं X °सदृशतृणं GX °तउ. L. 9. X पडिसारंजि° cdd. °रंजियं X किं G पडेए° X पडिप° cdd. °ल्लियाइ. L. 10. C पडियंवय GZ पडियंतय BFX पीडियं C पाडियं GZ पीलियं BF °पज्जुण्णं X °पज्जुण्णं B उच्छ° X उच्च° BF रस्ते. L. 11. cdd. °सारियं C 1. hd om. अं सुमरिए परि E पडिल्लं cdd. य E असुणियं ABCFGXYZ अमुणियं AX °गयम्मि C °गइमि. L. 12. BF अम्मिअं A वम्मीयं G वम्मीयम्मि X वम्मिअम्मि Z ववम्मीअं BF पडिअगलं X °लगल Between °ग and लं the whole passage from °न्तरिओ to माचक्षते (st 37 l. 5-st. 42, l. 3) is inserted in G. A चसत्ताम्मि Z वसंतंमि BF पउपमलओ AGXZ °लउ.

पडिसारिअं स्मृतम् । परिल्लवासो अज्ञातगतिः । पडिलग्गलं वल्मीकम् । पडुम्मलो
वसन्तः ॥ यथा ।

हिण्डसि परिल्लवासो पउमलए सुहय कत्थ जं तीए ।

पडिलग्गलं व अरई पडिसारिअतग्गुणाइ वट्टेइ ॥ ३६ ॥ [३३]

5 पवहाइअं पयट्टे पडिपिंडिअमवि पवुडुम्मि ।

पच्चबलोक्को पाडच्चरो अ आसत्तचित्तम्मि ॥ ३४ ॥

पवहाइअं प्रवृत्तम् । पडिपिंडिअं प्रवृद्धम् । पच्चबलोक्को तथा पाडच्चरो आसक्त-
चित्तः । चोरवाची तु पाटच्चरशब्दभवः ॥ यथा ।

पाडच्चरा तए सा पच्चबलोक्को तुमं सुहय तीए ।

10 अण्णोण्णं पवहाइअरसाण पडिपिंडिओ च्चिअ सिणेहो ॥ ३७ ॥ [३४]

पंथुच्छुहणी जा सासुराउ आणिज्जए वहू पढमं ।

पच्चुच्छुहणी पढमसुरा गुप्पहरे पलोट्टजीहो अ ॥ ३५ ॥

पंथुच्छुहणी श्वशुरकुलात्मथममानीता वधूः । पच्चुच्छुहणी नवसुरा । पलोट्टजीहो
रहस्यभेदी ॥ यथा ।

L. 1. CGXZ °रियं GS ज्ञात° X अज्ञान° GX °लउ. L. 2. G om. यथा.
L. 3. BFX °चासो C कच्छ C ताए L. 4. CXZ च B अरइ G परिसाइनधु° Z
°सारियतग्गु° BF चट्टेइ C वट्टेइ GXZ वट्टेइ. L. 5. BF पचहा° cdd. °इयं (G °इय)
X पवहायपट्टे पडि° CZ पवट्टे G पवट्टे B पविपिं F पविपिं° X पडिपिं° cdd. °डियमं (X °डियमं)
A पवुडुम्मि E °ट्टुम्मि G °ट्टुम्मि X पवट्टुम्मि° L. 6. ACFGXY पच्चव° B पच्चव° Z
पच्चव° G °लोको BF पापाडच्चरो A पडच्चरो C पडच्चरो BCEFGXYZ य A om अ BF
°वित्तम्मि. L. 7. cdd. °हाइयं cdd. °डियं B पच्चव° CG (F!) XZ पच्चव° G °लोको.
X असक्त°. L. 8. BF° वित्तः BXZ चोर° BF पाडच्चर° C पाटच्चर° G पाटतुर° X
पाटच्चर°. L. 9. B पाडच्चरो X पाटच्चरा B पच्चबलोक्को CG (F) XZ पच्चव° BF
मुख्य X सहय G तीत्ते. L. 10. CXZ अन्नोन्नं G अन्नोन्न cdd. °हाइयं X परिपेडिइ
CGZ °डिउ BFZ विय CGX चिय. L. 11. A पंथुत्थु° BF पंथुत्थु° C पंथुत्थु° G
पंथुत्थु° XZ पंथुत्थु° E सासुराउ A सासत्तउ G हू (sic) Y वहू AEG पढमं. L. 12.
BF पंथुत्थु° G पजुत्थु° or पज्जुत्थु° C 2. hd. पंथुत्थु° X पंथुत्थु° Z पंथुत्थु° BF गुप्प° O
गुप्प° 2. hd. गुप्प° From पलोट्ट to °णी l. 13. torn off in G cdd. य. L. 18
X om. lines 13 and 14. BF पंथुत्थु° C पंथु-हणी Z पंथुत्थु° BF स्वसुर° C °ममानीता BF
पंथुत्थु° Z पंथुत्थु° G पंथुत्थु°

ण हु महपच्चुच्छुहणी पिज्जइ ता कह पलोट्टजीहाहं ।

इअ कुलपंथुच्छुहणी सासुअगइपुच्छिराण कुप्पेइ ॥ ३८ ॥

अत्र पडिअम्मिअं मण्डितमिति प्रतिकर्मितशब्दभवमिति नोक्तम् । परिवाडइ घट-
यति । परिवालइ वेष्टयति । परिहट्टइ मृद्नाति । परिअल्लइ परिअलइ गच्छति । परि-
अंतइ श्लिष्यति । परिसामइ शाम्यति । इति धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [३५] 5

पयलायभत्तपरिअट्टलिआ मोरपरिच्छिण्णेषु ।

कलकलिए पत्थरभल्लिअं पडिणिअंसणं च णिसिवत्थे ॥ ३६ ॥

पयलायभत्तो मयूरः । परिअट्टलिअं परिच्छिन्नम् । पत्थरभल्लिअं कोलाहलकरणम् ।
पडिणिअंसणं रात्रौ परिधेयवस्त्रम् ॥ यथा ।

पयलायभत्तसण्हय तीइ पडिणिअंसणं इहाणेसि ।

10

पत्थरभल्लिअमच्छउ परिअट्टलिओ सि चित्तेण ॥ ३९ ॥ [३६]

परिहारइत्तिआ रिउमईइ चूलाइ पासिपिच्छीओ ।

पारी दोहणभण्डे पाओ चक्के दिसाइ पाली अ ॥ ३७ ॥

L. 1. BF न CZ डु X जेषामेदु महपच्चु° BF महपछुछु° Z °पच्चुत्थु° From
ज्जइ to राण । 2 torn off in G. C °जहाहं हं XZ °जहा हं. L. 2. cdd. इय
X कुसलपच्चुच्छु° BF °पंछुछुहणी C 1. hd. °पछुछु° 2. hd. पच्चुछु° Z °पच्चुत्थु° cdd.
सासुय Z पत्थिराण. L. 3 BF पडिअंसिअं C °अंसिअं GXZ °अंसिअं X पडिवाडइ
From परिवाडइ to परिसामइ । 5 torn off in G. CXZ घयति L. 4. B
परिवालं चेटयति BF गृह्णाति X गृह्णाति C परिहल्लइ परिहअलइ (2 hd. परिअलइ) Z
परिहल्लइ परिअलइ X adds परिहल्लइ before the two froms given above. BF
om. परिअलइ. L. 5. Z परियंतइ. BF शाम्यति. B °पूकाः om. इति नोक्ताः G °क्काविति.
L. 6. From पयलाय° to °त्तो । 8 torn off in G. A °सत्त° E °रुत्त° cdd.
°परियट्टलिया (Y °अट्ट°) X मोरपरिच्छिण्णेषु ABF °छिन्नेसु CZ °छिन्नेसु. L. 7. CZ
कलकलिए A पत्थरभल्लिअं BCEFXYZ °भल्लियं BCFYZ °णियंसणं X °णियंसणं B, E
2. hd. Y णिस.° L. 8. CZ °लाइय° X °लाइभत्तो BCFXZ परियट्ट° G परियट्ट° cdd.
°लियं B °छन्नं BF पत्थड° C परच्छ° BFX °भल्लियं CZ °भल्लियं Form पत्थर° to °ओ
सि । 11 torn off in G. L. 9. BF °णियंसणं CXZ °णियंसणं. L. 10. C
ताइ cdd. °णियंसणं. L. 11. C पच्छर° cdd. °भल्लियं BF °छओ X °चउ Z °त्थउ
cdd. परियट्ट° C. 1. hd. GX °लिउ Z स for सि. L. 12. CZ परिहारि° cdd. °इत्तिआ
From आ to °ण्डम् । 1 next page torn off in G. C चूला पइसि° X
चूलाइ A °पिच्छीउ (!) XZ °पिच्छीउ. L. 13. C पारी A दोहर° A णउ BCFXZ
पाउ BF चक्के X दिसाय ABCFYZ य X यः.

परिहारइत्तिआ ऋतुमती । पासी तथा पिच्छी चूडा । पारी दोहनभाण्डम् । पाओ
रथचक्रम् । पाली दिक् ॥ यथा ।

पारीहत्थो पाअन्तरिओ पालीउ किं णिअसि गोव ।

चलपासिअ तुह पिच्छि लुणेमि परिहारइत्तिअं महसि ॥ ४० ॥ [३७]

- 5 पावो सप्पे सवचे पाणो पाणाअओ अ पुणई अ ।
णयणम्मि पायलं पाउअं हिमे पारयं सुराभण्डे ॥ ३८ ॥

पावो सर्पः । पाणो पाणाअओ पुणई इत्येते त्रयः श्वपचार्थाः । पायलं चक्षुः । पाउअं
हिमम् । पारयं सुराभाण्डम् ॥ यथा ।

पारयहत्थो पाणो पाणाअयवाडयम्मि पुणइजुओ ।

- 10 पाउअपावयभीओ रत्तीए रत्तपायलो गाइ ॥ ४१ ॥ [३८]

पाडुंकी वणिसिविआइ पाइअं तुण्डवित्थारे ।
पाणद्धी रच्छाए पाडुच्ची तुरयमण्डणए ॥ ३९ ॥

L. 1. BF परि° CXZ °हृदि *cdd.* °इत्तिआ BFZ चूला C तली 2. hd. तलीओ
X तूला X दोहनं° BFG, C 1. hd. X पाउ. L. 2. From कृ to न्तरिओ 1. 3
torn off in G. See note to stanza 33 l. 2. L. 3. Z परिहत्थे णअंत° X
पाउअंत° GX °गिउ BF पलिओ C पालिउ Z पालीओ C णयसि BFGXZ णियसि.
L. 4. CX वल° *cdd.* °पासिय Z ह तुह C पिच्छि BF लुणेसि X परिहारि° *cdd.* °इत्तिअं.
L. 5. G पाउ BF सपचे C 1 hd. सवचे EZ सचवे C 1. hd. X °अउ GZ
°अवो. A *om.* अ BCEFGXYZ य E पुणइ *cdd.* य. L. 6. BF पायालं
CY पाअलं X पयणं AEGXZ पाउयं C पाउअं. L. 7. G पाउ Z पाओ G पाणयउ
Z पाणायओ X °अउ B पुणइ GZ *om.* इत्थू Z पश्वचार्थाः BCF पाअलं X पाअणं. GZ
पाउयं. L. 8. X पिहिमं G °भांडी. L. 9. C °हृच्छो G पाणोयय° B पाणाअओ
Z पाणायय° C °वाडंमि X °चाडयंमि. GX °जुउ. L. 10. BF पाओअ° G पाउय° Z
पाओय° BF सावअं CX °पावअं CGX °भीउ BCFX °पाइलो. L. 11. A पांडुकी
E पांडुकी G पाडुकी चणि° X वणं CXZ °सिबि° *cdd.* °याइ पाइयं (X र्णी) C
विच्छारे. L. 12. C पाणद्धी X रत्थीए Z रत्थाए X याडुच्ची C °मंडण.

पाडुंकी वणिशिविका । पाइअं वदनविस्तारः । पाणद्धी रथ्या । पाडुच्ची तुरग-
मण्डनम् ॥ यथा ।

तुह विरहे पाडुंकीजोग्गा सा पाइअं ण पावेइ ।

मल्हसि पाणद्धीसुं तुमं तु पाडुच्चिअहणहिं ॥ ४२ ॥ [३९]

पायडमङ्गणए तह पामद्दा पायधण्णमलणम्मि ।

5

हत्थजुअलप्पहारे पाणाली पाहुणं च विकेज्जे ॥ ४० ॥

पायडं अङ्गनम् । पामद्दा पादाभ्यां । धान्यमर्दनम् । पाणाली हस्तद्वयप्रहारः ।
पाहुणं विक्रेयम् ॥ यथा ।

खलपायडपामदं मोत्तुं पाहुणरइत्थिमालविरो ।

पाणालीइ हणिज्जइ हलिओ विठागयाइ जायाइ ॥ ४३ ॥ [४०]

10

पारंकं मुरमाणयभण्डे मग्गीकयम्मि पाउकं ।

पाउग्गो सब्भे पासणिओ पासणिओ अ सक्खिम्मि ॥ ४१ ॥

पारंकं सुरामानभाण्डम् । पाउकं मार्गीकृतम् । पाउग्गो सभ्यः । पासणिओ तथा
पासाणिओ साक्षी ॥ यथा ।

पासणिआ खु पमाणं भज्जइ पासणिएहि दिव्वं पि ।

15

पारंकयसङ्खभमे इअ पाउग्गेहि पाउकं ॥ ४४ ॥

L. 1. B पाडुंकी X पोडुंका BFX वणं BFG 'शिविका *coll.* पाइयं B पणद्धी F
पणद्धी C पाणद्धी. L. 3. B पाडुंकी GZ पाडुंकीजाया C सा य पाइयं BFGXZ पाइयं
GZ न BF पावेइ. L. 4. CF पाणद्धीसुं BGXZ पाडुच्चियं C (F1) पाडुच्चिअहणहिं.
L. 5. GZ पामद्दा GZ 'धन्ना' EY 'मल्लिणम्मि'. L. 6. E हत्थुं G हत्थं BFY
'जुयलं' GZ 'जयलं' C 'पहारे' B पाणाली GZ पाहुणं A विकेज्जे. L. 7. GZ
अंगणं] पामद्दा X पामद्दा. L. 8. B पाहुणयं. L. 9. GZ 'पामदं' Z मोत्तुं BF पाहु-
णयं GZ 'रएत्थि' C 'इच्छि' CX 'विगे'. L. 10. BF पायालीइ C हणिज्जइ CX हलिउ.
L. 11. C 2. hd. 'पाणयं' X 'भडे' E मार्गी' X मग्गी L. 12. E पाउग्गोसं
Z पाउग्गे BF संभे X मज्जे BF पासणिओ पाणिओ य Z पासणिओ AGX 'णिउ' A पास-
णिउ य GX 'णिउ' *coll.* य B सक्खिं C सक्खिं. L. 13. G पारंकं CX 'पानं' BF
मार्गी' C 1 hd. मार्गी' GZ पाउक्को GX 'णिउ' (twice). L. 15. G पासं *coll.*
'णिआ' BFGXZ 'णिहिं' C दिव्वं. L. 16. *coll.* इय पाउग्गेहि.

अत्र पामरो कुटुम्बीति संस्कृतसमः । पाहुडं प्राभृतमिति प्राभृतशब्दभवम् । तथा पाडिकं पाडिक्कं प्रत्येकमिति शब्दभवौ । पारइ शक्नोति । पासइ पश्यति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोकौ ॥ [४१]

पाउगिओ अ सहिए खलीणजुत्ताइ पाडिसिरा ।

5

पाडुहुओ पडिहूए मालाए पारिहच्छी अ ॥ ४२॥

पाउगिओ समिकः । धूतकारयिता । अन्ये तु सहिअं सोढमाचक्षते । यदाह । पाउ-
गिओऽपि सोढः ॥ पाडिसिरा खलीनयुक्ता । पाडुहुओ प्रतिभूः । पारिहच्छी माला ।
पाडिहच्छी शिरोमाल्यमित्यन्ये ॥ यथा ।

पाउगिअ सारविउं पाडिसिरामणिअपारिहच्छीओ ।

10

पाडुहुअं पुण मग्गसि किमेस पडिहाइ तुह णाओ ॥ ४५ ॥ [४२]

पाउरणी कवचे पासावयपारावरा गवक्खम्मि ।

जो पिउहरा पइहरं णेइ वहुं पाडिअज्झो सो ॥ ४३ ॥

पाउरणी कवचम् । पासावओ तथा पारावरो गवाक्षः । पाडिअज्झो यः पितृगृहात्पति-
गुहं बधूं नयति ॥ यथा ।

L. 1. B कुटुम्बीति X कुटुम्बीति G om. प्राभृतमिति BF om. प्राभृत cdd. °भव।
L. 2. X पाडिकं Z पाडिक्कं BFGZ पाडिअक्कं X शक्नोति B एते. L. 3. X °देशेषूक्ता°. L. 4. BF पउगि (sic) AG, C 1. hd. X पाउगिउ cdd. य (X ५) X °जत्ताइ Z °जण्णइ X पाडिसिरा Z पामिसिरा. L. 5. A पाहुडुओ B पाडुहुउ F पडिहुउ X पाडुहुउ Y पावुहुओ G पाडुहु AXYZ पारिहत्थी cdd. य. L. 6. GXZ °गिउ cdd. समिको BF °कारयिता X °करइता cdd. सहियं From माचक्षते to °मित्य° l. 8 torn off in G. BF पाउगिओ C पाडुगिउ (2. hd. °ओ) विग्ग सोढ XZ °गिउ X सोढ. L. 7. Z सोढा C खलीन° C पडुहुओ C 2. hd. पा° X पाडुहुउ Z पाडुहुओ BF प्रतिभूः BFXZ पारिहत्थी C 1. hd. पाडि° XZ °हत्थी. L. 9. From पाउ° to °म्मि l. 11 torn off in G. cdd. °गिय BCFX °वियं B पाडिसिरा° cdd. °मणिय° (X °मा°) XZ °हत्थीउ. L. 10. BFXZ °हुयं C °हुयं BF परिहाइ X णाउ. L. 11. BF °पारा गव° C °परोवरा X °पारावारा A गवत्त°. L. 12. E पिउरा From इ to वहुइ l. 5 torn off in G. ACY बहुं AC °अज्झो E °अक्खे YZ °यज्झो X य for सो. L. 13. X पाउरणं X पासावउ C गवाक्षे C °अक्खो i. e. °अज्झो X °यज्झो य X वितृगृहात्.

पासावयप्पइट्टो वहुइ पारावरोवविट्ठाए ।

रोमोगमपाउरणीइ पाडिअञ्जो हुओ मलयपवणो ॥ ४६ ॥ [४३]

णायच्चा वीसामम्मि पाडिअग्गो अ पारुअग्गो अ ।

पारंपरो णिसिअरम्मि पारुअल्लो पहुंकम्मि ॥ ४४ ॥

पाडिअग्गो तथा पारुअग्गो विश्रामः । पारंपरो राक्षसः । पारुअल्लो पृथुकः ॥ यथा । 5

रे हलिअ पाडिअग्गं कुण इण्हमपारुअग्गदाढ तुमं ।

पारंपरो व्व तित्तिं ण मण्णसे पारुअल्लअसणम्मि ॥ ४७ ॥ [४४]

पालीहम्मं च वई मालीकयमाहु पारुहल्लं च ।

पालीबंधो अ सरे पायप्पहणो अ कुकुडए ॥ ४५ ॥

पालीहम्मं वृत्तिः । पारुहल्लं मालीकृतम् । पालीबंधो तटाकः । पायप्पहणो 10
कुकुटः ॥ यथा ।

लड्घइ जलहिं गरुडो पालीबंधं च पारुहल्लोम्मिं ।

पायप्पहण तुमं पुण पालीहम्मं पि फुडसि दुक्खेण ॥ ४८ ॥ [४५]

पाडलसउणो हंसे पिण्ही खामा जले पिब्बं ।

पिंचू पिक्करीरे पिल्लं लहुपाक्खिरूअम्मि ॥ ४६ ॥

15

- L. 1. BCF पासाचय° Z °प्पइट्टो. L. 2. G रोमु From गम° to पहुंकम्मि l. 4 torn off in G. Z रोमग्गमयाउर° X °ग्गमपा° C अञ्जो Z °यञ्जो C. 1 hd. X हुउ. L. 3. C णायच्चा विसा° A वीसासम्मि CEX पाडियग्गो *cdd.* य (X अ) C 1. hd. *om.* पारुअग्गो य 2 hd. marginal note and X पारुयग्गो A पारू° E °यग्गो *cdd.* य. L. 4. AE पारंपरो A °घरम्मि BCEFX Y °यग्गि BF पारिअल्लो CEZ पारुयल्लो G पहुक्कम्मि. L. 5. CX पाडियग्गो From विश्रामः to से l. 7 torn off in G. L. 6. *cdd.* हलिय पाडियग्गं (Z °अग्गं) BF इण्हमपा° CX इण्हिम° Z °पारुयग्ग°. L. 7. Z पारंपरु BF तत्तिं C तित्तिं णं BFZ मन्ने G तुसिणम्मि. L. 8. From वई to रुतम् l. 10 torn off in G. X पारुहल्ल. L. 9. BF °बंधो *cdd.* य (*om.* X) C सरो X पयहणो *cdd.* य (*om.* X) BF कुक्कुडओ C कुकुडए. L. 10. CX वृत्तिः BFGX °बंधो CX तडाकः GZ तडागः. L. 11. C कुकुटः G कक्कुट° X कुक्कुटः. L. 12. G लघइ C जहिं X लहिं BX गुरुडो In G लहिं गरु is torn off. BFG °बंधं व C पारमल्ल X पारह° BCFX °ल्लोमिं Z °ल्लोम्मि From हल्लो° to पाडल° l. 14 torn off in G. L. 13. BF °दणे BF *om.* पि BF फडसि C फुडसि. L. 14. A पाउल° C पाडुल° X हसे G पिण्णी ABCEFX YZ पिब्बं G पिब्बं. L. 15. B पिचू EX पक्क° GZ पेक्क° E पिण्हं G पिण्हं Z पित्तं B °रुअम्मि C °रूयंमि Y °रूवम्मि.

पाडलसउणो हंसः । पिण्ही क्षामा । पिच्चं जलम् । पिंचू पक्करीरम् । पिल्हं लघुपक्षिरूपम् ॥ यथा ।

पाडलसउणयपिल्हय तुमयं मरुमण्डलम्मि मा वच्च ।

5 तत्थ अपिच्चे पिंचुअमित्तफले होसि पिण्हितणू ॥ ४९ ॥ [४६]

पिंडी अ मञ्जरीए पिरिडी सउलीइ पिच्छिली लज्जा ।

पिहुलं पिंसुलिपिंछोलीओ मुहपवणभरिअतिणवज्जे ॥ ४७ ॥

पिंडी मञ्जरी । पिरिडी शकुनिका । पिच्छिली लज्जा । पिहुलं पिंसुली पिंछोली त्रयोऽप्येते मुखमारुतापूरिततृणवाद्यवाचकाः ॥ यथा ।

10 रभिरं पिहुलेण समं पिंछोलिमुहीहि पिंसुलिकराहिं ।

पिंडीहि पलोहन्तो अपिच्छिलीपिरिडिलोल किं महसि ॥ ५० ॥ [४७]

पिअणं दुद्धे आणाइ पिणाई दाडिमम्मि पिंडीरं ।

उण्णापिपीलिआए अ पिप्पडा मक्कडम्मि पिंगंगो ॥ ४८ ॥

पिअणं दुग्धम् । पिणाई आज्ञा । पिंडीरं दाडिमम् । पिंडरयं इत्यन्ये । पिप्पडा ऊर्णा-
पिपीलिका । पिंगंगो मर्कटः ॥ यथा ।

15 लिह पिंडीरं पिअणं पिएसु मा कुणसु पिप्पडासङ्गं ।

जाव पिणाई दिन्तो पिंगंगमुहो ण एइ धणिमट्ठो ॥ ५१ ॥ [४८]

L. 1. In G पिच्चं चलम् 1 पिं is torn off. BCFXZ पिच्चं X पिंचू Z पिच्चं for पिंचू. L. 2. G करीरः GZ पिल्हं. L. 3. BF पडलं CX पाडलिं X °सउणल्लह्य. L. 4. C तच्छ अपिच्चि पिंचुअपिच्चं पि मित्तं BF अपिच्चे पिंचुउं X यपिच्चे पिंचुअं GX om. the whole verse. L. 5. CE पिंडि cdd. य (X इ) X मञ्जरीए पिरिडी Z पिरिडी C सउणेइ GZ सउली य X पिच्छिली C लिज्जा. L. 6. BF पिंसुलं पिच्छो C 1. hd °लं सुलिं पिच्छो 2 hd. पिंसुलिं Z पिंसुलिं AGX °लीउ C सुहएवणं E °पवभरिअं ABCFGXYZ °भरियं Y °तणं BF वज्जो. L. 7. B पिछली G पिच्छिली X पिच्छली. L. 8. Z पिंछिली त्रयो B सुत्तं BF °वाट्ठं C om. वाय X om. यथा. L. 9. BF रभिरं or चं C पिछलिमुहहिं X पिच्छोलिं GXZ °हीहिं C पिंसुलिं Z पिंसुलिं L. 10. BFGXZ °हिं C पिंडीहिं GZ पलोअंतो य पिच्छिं (Z °छिं) BCFX °परिडिं BF महसि. L. 11. cdd. पियणं (Z as above) B दुद्धं C दुद्धे F दुद्धं CX आणाई Z पिणाइ. L. 12. cdd. °लिआए cdd. य C पिप्पाड Z पिप्पला C पिंगंगो X पिंगो. L. 13. cdd. पियणं F दुद्धं B दुद्धं C पिणाइ cdd. पिंडरयमित्यन्ये BF पिथडा GX ऊण्णां L. 14. BFZ पिंगंगो. L. 15. cdd. पियणं (X °यं) C पिप्पाडा°. L. 16. BF पिणाइ C पिंगणाई X पिणाई CX दंतो BF पिंगंगो मुहो C पिंगंगमुहो G पिंगमुहो G एइ धणं X धणिमट्ठो.

बलकारम्मि पिणाओ पिअमा फलिणीइ पिंजिअं विहुए ।
पिलणं पिच्छिलदेसे सही पिडच्छा गुदम्मि पिट्ठंतं ॥ ४९ ॥

पिणाओ बलात्कारः । पिअमा फलिनी । पिंजिअं विधुतं । पिंजिअयं इत्यपि ।
पिलणं पिच्छिलो देशः । पिडच्छा सखी । पिट्ठंतं गुदः ॥ यथा ।

पिअमासामांइ इमाइ एस उअ पिंजिओ पिणाअपरो ।

5

पुरओ वि पिडच्छाणं पिट्ठंतभरेण पडइ पिलणम्मि ॥ ५२ ॥

अत्र पिहडो पिठरः । पिउच्छा पितृष्वसा । इति शब्दभ्रौ । तथा पिज्जइ पिबतीति
धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [४९]

पिंजरुडो भेरुण्डे जंकिंचिप्पडिअयम्मि पिप्पडिअं ।

तणुए पिहोअरो पङ्कसुरे पिट्ठखउरा य पेढा य ॥ ५० ॥

10

पिंजरुडो भेरुण्डः । वदनद्वयोपेतो भारुण्डाख्यः पक्षी । पिप्पडिअं यत्किंचित्पटि-
तम् । पिहोअरो तनुः । अत्र पिहुरोमो मीन इति पृथुरोमशब्दभवः । पिसुणइ कथय-
तीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । पिट्ठखउरा तथा पेढा कलुषा सुरा ॥ यथा ।

पिंजरुडो व्व दुवयणो पेढामत्तो सि पिट्ठखउरपिआ ।

सा तुह विरहुम्मत्ता पिहोअरा पिप्पडइ णिच्चं ॥ ५१ ॥ [५०]

15

L. 1. AGZ बल° BF चल° GXZ पिणाउ ABCFEFXY पियमा GZ पिइमा Y
फणिलीइ ABEFGXYZ पिंजियं C पिंजयं चिहुए. L. 2. A पिलिणं B पित्थिलदेशे C
(F!) X पिच्छल° A पिच्छिण° X पिडिच्छा A अदम्मि X गुदम्मि ACGZ पिट्ठंतं E पेढंतं X
पेढंतं. L. 3. GX पिणाउ cdd. पियमा B फलिणी BFGXZ पिंजियं C पिंजयं विधूतं.
BF पिंजियमित्यपि CGXZ पिंजियमित्यपि. L. 4. X पिपिलणं B पिछ्छे X पिच्छिलो
GZ पिट्ठंतं. L. 5. cdd. पियमा° C om. इमाइ BF पस ओअ cdd. पिंजिउ GZ पिणाय°.
L. 6. BFG पुरउ X पुरउ BF पिडिछण Z पिडिछाणं पिट्ठंतं G पिट्ठंतं. L. 7. BF
पिहुरो X पिबतीति. L. 8. B °षूका इति नोक्ताः. L. 9. GZ पिंजरुडो BFY
भारुंडे X भेरुंडे BF जंकिंचि° A °पडि° ABEFGXYZ °डियय° cdd. °डियं. L. 10.
CGZ पिहोअरो E पेढं X पिट्ठखउरा B °कसउरा C 1. hd. om. पेढा य 2. hd. adds
पेढा after °कसउरा BF पेढा EX पेढा Y पिंजि. L. 11. BF भारुंडो CGZ भेरुंडो X
भेरुंड B °पेते cdd. पिप्पडियं. L. 12. X तनु C पेमुगइ X कथयति. L. 13.
B °षूका इति CXZ षूकाविति G °षूकमिति. BCFXZ नोक्ताः. GZ पिट्ठं BF पेढा
CG पेढा. L. 14. BF भिंजमडो C पिजं BX दुवयणो CG पेढा° BF पिट्ठखपिया
CG पिट्ठं X पिट्ठखउर° CX °पिया. L. 15. C तुहं विरहुमत्तो पिहोअरा C 1. hd.
(G!) णिवं X णिच्चं Z निच्चं.

पिअमाहविपीणा पिकिचउरंसा पीढमुच्छुजन्तम्मि ।

पीई तुरए पीलुट्टपीडरइआ य डडूचोरवहू ॥ ५१ ॥

पिअमाहवी कोकिला । पीणं चतुरस्रम् । पीढं इक्षुनिपीडनयन्त्रम् । पीई तुरंगमः ।
पीलुट्टं प्लुष्टम् । पीवलं पीतमिति तु पीतशब्दभवम् । पीडरई चोरभार्या ॥ यथा ।

5 पीणउरपीडरोहे पीढठिआ पिकिखऊण पीडरई ।

पिअमाहविकालमुही पीलुट्टं मण्णए पल्लिं ॥ ५४ ॥ [५१]

पुंडे वच्चत्ये पुंडो गत्ते पिउसिआइ पुप्फा य ।

पुत्थं मिउ मेले पुंपुअं च पुव्वाडपुप्पुआ पीणे ॥ ५२ ॥

पुंडे इति शब्दो व्रजेत्यस्मिन्नर्थे । पुंडो गर्तः । पुप्फा पितृष्वसा । पुत्थं मृदु ।
10 पुंपुअं संगमः । पुव्वाडं तथा पुप्पुअं पीनम् ॥ यथा ।

पुव्वाडखन्ध पुप्पुअमुअ पुत्थालाव अण्णओ पुंडे ।

ण सहइ पुंपुअमम्हं पइपुप्फा पुंडसमगल्ला ॥ ५५ ॥ [५२]

L. 1. *cdd.* पियं BF पढिमुळं Z °मुत्थुं A जंममि. L. 2. B पीई A पीलुहं BEXZ पीलुद्धं CF पीलुद्धं G *om.* पीलुट्ट BF पीढं A °रइया E °रइया BCF GYZ °रइया ABF दडूं GZ दटं X °पुट्टं Y डडूं B वोरं E रोरवाहू X °चोखडू Z °बहू. L. 3. *cdd.* पियं B चउरस्रं X चतुरस्रं F चउरस्रं BF रक्षुनिपीडणं. B पीई. GZ *om.* पीई तुं L. 4. X पीलुद्धं G प्लुत्तं C °लं पीमिति GZ पीडई G चोचोरं XZ चोरं. L. 5. BF °उरुं C पीरइं BFG °विया CXZ °ठिया C °रुई. L. 6. *cdd.* पियं X °महाविं X पिल्लहं C मए GZ मन्नए X मयूए Z पल्लि. L. 7. C पुण्डे E पुण्डे C 1 *hd.* वच्छे 2 *hd.* वच्चच्छे G वथच्छे Z वथत्थे BXZ पुंडो. CE (F1) पुण्डो G मुंडे BF पिसियाइ ACGXY °सियाइ EZ °सिया य AX पुष्फा BF पुष्पा E पुत्था GZ पुप्पा. L. 8. CZ पुच्छं X पिच्छं C मउ E मिओ PF पुम्मुअं C 1. *hd.* पम्मुअं 2. *hd.* पम्पुअं Y पंपुयं C 1. *hd.* *om.* पुव्वाड 2. *hd.* पुच्चाडं G °डे° X °पुष्फा Y ° पुपुया. L. 9. X व्रजशब्दो BCFXZ पुंडो G *om.* पुंडो गर्तः BF पुष्पा. BCFX पुच्छं L. 10. GZ पुंपुयं संवः C पुच्चाडं BF तथा पुणुओ X पुप्पुउ G पीनः. L. 11. C पुच्चाडं C पुष्फां FG पुष्फुअं Z पुष्फुय GZ *om.* मुअ BCFX पुच्छालाव C 1. *hd.* X अण्णउ G अन्नउ Z अन्नओ. L. 12. CX रुहइ G पुंपुयमं X °मल्लं Z पइपुप्फा X पुंडसगल्ला.

तरुणम्मि पुअंडो पेंडओ अ पवरे पुरिल्लो अ ।

असईए पुण्णाली अ पुण्णवत्तं पमोअहिअवत्थे ॥ ५३ ॥

पुअंडो तथा पेंडओ तरुणः । पेंडओ षण्ह इत्यन्ये । पुरिल्लो प्रवरः । पुण्णाली असती । पुण्णवत्तं प्रमोदहृतवस्त्रम् ॥ यथा ।

पुण्णालिपुण्णवत्तं पुरिल्लपेंडय तुमं परिहिऊण ।

5

मल्हसु पुअंडमज्जे सुहयत्तणगव्विओ किमम्हेहिं ॥ ५६ ॥

अत्र पुक्खरो सारस इति पुष्करशब्दभवः । पुंछइ पुंसइ पुसइ मार्षिं । पुलोइ पश्यति । इति धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [५२]

पुडइअपुंडइआ तह पेरुल्लीपेंडवालपेंडलिआ ।

पिण्डीकए पुआइणिपूआओ पुण पिसायगहिआए ॥ ५४ ॥ 10

पुडइअं पुंडइअं पेरुल्ली पेंडवालं पेंडलिअं एते पञ्च पिण्डीकृतार्थाः । पिंडलइअं इत्यपि । पुआइणी तथा पूआ पिशाचगृहीता । पुआइणी उन्मत्ता दुःशीला चेत्यन्ये ॥ यथा ।

पुंडइआ पेरुल्लीसदा पुंडइअपेंडवालकचा ।

अपुआइणी वि पूअ व्व तुहारिवट्टु रुअन्ति पेंडलिअं ॥ ५७ ॥ [५४]

पुरुहूओ घूए पुडइणी अ णलिणी पुलसिओऽग्गिकणे ।

15

असुरे पुरिल्लदेवो उक्कण्ठाए अ पुरुपुरिआ ॥ ५५ ॥

L. 1. E पुअंडो E पिंडओ AG, C 1. hd. पेंडउ X पिंडउ ABCEFY य (twice) X य (second time) L. 2. C असईए C ेलीए CGZ om अ ABEFXY य BF पुण्णवत्थे GZ ंतत AEY पमोयं BFGYZ ्हियं C ेवच्छे. L. 3. BF पेडओ GX पेंडउ Z पेंडओ BF पिंडओ पेंड G पेंडउ खंड X पेंडउ Z पेंडओ पेंड. L. 4. G पुण्यवत्तः. L. 5. G ेपुण्यवत्तं BF पुग्लियपें C पंग्लं पें X पिग्लिकणे. L. 6. X मल्लसु C ेगव्विओ X ेगचिउ Z ेगव्वि (om. ओ) X किमम्हेहिं. L. 7. C पुष्कगे X सारसः C इति पुष्करस इति पुंशब्दभवः । G om पुंडइ CX फुंसइ C om. पुसइ XX फुसइ. All mss read पुलोइ. L. 8. GZ पश्यति धात्वा G नोक्ता. L. 9. ABCEFGYZ पुडइयं C पुंडइयं A पुंडगिया X पुडइपुंडइया E पुण्ड BCFEFGYZ ेइया E तहा परं X पेरुल्ली ABCFGXYZ ेवालं A पिंडुं (GZ पेडुं cdd. ेलिया. L. 10. E पिण्डीं A पूआइं GZ पुयायणिं AX ेपूआउ GZ ेपुयाउ X पिसायं cdd. ेगहियाए. L. 11. cdd. पुडइयं BFGXZ पुंडइयं G om. पेरुल्ली BFX पेंडवाली C ेवालं G पेंडुवालं Z पेंडुवालं BF पेडुलियं C पण्डालयं GX पेंडलियं Z पेंडुलियं. L. 12. B पिंडालियमित्यपि CG (F1) Z पिंडलइयमित्यपि X पिंडलइयमित्यपि BF पुआणी Z पुआअणी GZ पूया C पुआइणा. CX वत्थन्ये L. 13. cdd. पुंडइया GZ पेरुल्लीसदा (Z ेद्धा) cdd. पुडइयं BC FX अपिंडं cdd ेवालं C ेकवा GZ. ेकग X ेकवचा. L. 14. BF अपुइणी GZ पूय G व्वा CX मुहाणिं BF पेडुं BCFXZ ेलिउ. L. 15. AY पुरं GX ेहुउ C घूओ cdd. य A पुणां AG, C 1. hd. XYZ ेसिउ BF अग्गिं L. 16. ACEYZ य AFGXYZ ेरिया.

पुरुहूओ षुकः । पुटङ्गणी नलिनी । संस्कृते तु पुटकिनीशब्दं केचिदेव निबध्नन्ति ।
पुलासिओ अमिकणः । पुरिल्लदेवो असुरः । पुरुपुरिआ उत्कण्ठा ॥ यथा ।

पुरुहूअपिए काले पुरिल्लदेवारिविरहिआ राही ।

मयणपुलासिअतत्ता पुटङ्गणिसयणे करेइ पुरुपुरिअं ॥ ५८ ॥

५ अत्र पुलअइ पश्यतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [५५]

आसीइ पुरिल्लपहाणा पूणी पिचुलया करी पूणो ।

पूरी वायगभण्डे पूअं दहिअम्मि पूरणं सुप्पे ॥ ५६ ॥

पुरिल्लपहाणा अहिदंष्ट्रा । पूणी तूललता । यन्मध्यात्सूत्रतन्तुर्निःसरति । पूणो
हस्ती । पूरी तन्तुवायोपकरणम् । पूअं दधि । पूरणं शूर्पम् ॥ यथा ।

10 पअअपरीपूरणपूणीहिं जे जिअन्ति ते वि वरं ।

खुत्तपुरिल्लपहाणो मरसि अलं गारुडेण णरपूण ॥ ५९ ॥ [५६]

पूरोट्टी कज्जवए पूंडरिअं पेसणं च कज्जम्मि ।

पेल्लिअमावि पीडिअए पेआलं पेज्जलं पमाणम्मि ॥ ५७ ॥

पूरोट्टी अवकरः । पूंडरिअं तथा पेसणं कार्यम् । पेल्लिअं पीडितम् । पेआलं तथा

15 पेज्जलं प्रमाणम् ॥ यथा ।

- L. 1. GX 'हूउ B नलिनी. C केचिदेवं Z केचिदेन L. 2. BF मुला GX 'सित
X अरिल्लदेवो. BF पुरुपुरिया X 'पुरिया Z उत्कंठा. L. 3. BF पुरुहूओअपिए C 'हूय'
X पुरुहूउअपिए काले *edd.* विगहिया. L. 4. *edd.* 'पुलासियं' (X 'स') BF पुटङ्गणी
C पुडाधिणिं X पुडयणिं *edd.* 'रियं' L. 5. X *om* the whole line. L. 6.
A दुगल्लि In G पुगि पूणी is torn off. C पुणी. L. 7. C पुरी A वायगं Y वायकं
A पूअ B C E F G X Y Z पूय B C E F G Y Z दहियम्मि. L. 8. X 'पहाणो In G णी तू'
is torn off. X पिचुलता B यन्मध्यां B 'तंतु C (F!) X 'तंतुः G 'तं and then
torn off to यथा incl. l. 9. L. 9. X पूयं B C F Z सूर्यं X सूर्य. L. 10
G Z पूययपूणीपूरणं पूं X पुरी is given twice. X 'पूणोहिं B C F X जियंति C ते चि
L. 11. X 'पेल्लि' From णो to पेज्जलं l. 2 next stanza torn off in G. C मलानि
यं गां X गारुडेण B C F X नरं L. 12. A B F Y पूरोट्टी C पूरोट्टी Z पूरोट्टी B F
कज्जवए C कज्जं 2. *hd.* कज्जं BF पूंडरियं A C E पूंडरियं X पूंडरियं Y पूंडरियं Z पूंडरिअं
X पेसणं. L. 13. E X पेल्लियं A B C F Y Z पेल्लियं BF पीडिअए C E X Y Z पीडियए
edd. पेआलं G पेज्जलं पमाणम्मि. L. 14. B F G Z पूरोट्टी C पूरोट्टी B पूंडरियं C (F!)
X पूंडरियं Z पूंडरिअं C 1. *hd.* पेसणं 2. *hd.* पेसणं In G from पेसणं to अपेज्जलं
l. 17 torn off. C (F!) पेह्लियं B X पेल्लियं. B C F X Z पेआलं.

पूरोद्विमपेआलं पेसणअणहिज्ज घल्लसु सखेत्ते ।

दारिद्वपेल्लिअ अपेज्जलकणिसेहि जइ अत्थि पूंडरिअं ॥ ६० ॥ [५७]

पेरिज्जं साहिज्जम्मि पेच्छओ दिट्ठमित्तअहिलसिरे ।

पिच्छम्मि पेहुणं पेंडलो रसं गोवयम्मि पेंडारो ॥ ५८ ॥

परिजं साहाय्यम् । पेच्छओ दृष्टमात्राभिलाषी । पेहुणं पिच्छम् । पेंडलो रसः । 5
यदाह गोपालः ॥ पेहुणपेंडलशब्दौ पिच्छं च रसे च बोद्धव्यौ ॥ पेंडलो अरस इति तु
अकारप्रश्लेषो मूढानाम् । पेंडारो गोपः । पेंडारो महिषीपाल इति देवराजः ॥ यथा ।

सिहिपेहुणावयंसो पीणो पयपेंडलेण पेंडारो ।

वम्महकयपेरिज्जो भत्तयहारीण पेच्छओ जाओ ॥ ६१ ॥ [५८]

पेंडोलीपेरणपेंडधवा कीलोद्धठाणखग्गसु ।

10

पेंडइओ कणवणिए पेसणआरी अ द्दईए ॥ ५९ ॥

पेंडोली क्रीडा । पेरण ऊर्ध्वस्थानम् । अत्र । पेच्छइ पश्यति । पेल्लइ क्षिपति । एतौ
धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । पेंडधवो खड्गः । अत्र पेंडवइ प्रस्थापयति । अयं धात्वा-
देशेषूक्त इति नोक्तः । पेंडइओ कणादिविक्रेता वणिक् । पेसणआरी दूती ॥ यथा ।

L. 1. BXZ पूगेदि° C (F 1) पुगदि° BCFXZ पेयालं BF पेसणहिज्ज CX
पेसणअणहिज्ज घल्लसु BF सुखेत्ते. L. 2 BF दारिद्व° BFXZ पेखिय GZ य पेज्जल°
BF कलिसेहि GZ सेहि X कणिसे द्दहिज्ज C 2. hd. अत्थि From अत्थि to श्रमात्रा°
L. 3. next stanza torn off in G. CZ पुंड X कुंड *coll.* त्रियं (Z as above).
L. 3. BF पेयिं B साहिज्जम्मि X साहिज्जम्मि A पयउ BFX पिच्छउ E पेच्छओ Z
पेहुओ. L. 4. BY पेच्छम्मि X पेच्छम्मि Z पहुलं A पेंडलो BF पेंडलो EXZ पिंडलो BFX
रसो X गोवयम्मि A पेंडारो BCFY पिंडारो X पेंडारो. L. 5. B साहाय्यं C पिच्छओ XZ
पेच्छउ BF अभिलाषः BFX पेच्छ. BFX पिंडलो. L. 6. C पिंडशब्दौ X पिंडलशब्दौ
X व for च (twice). BF बोधव्यौ X बोधव्यौ BCFX पिंडलो In G from पेंडलो to
महिषी° L. 7. torn off L. 7. BF पेंडारो गोपः । पिंडारो X पिंडारो (twice) CZ
पालः From यथा to खग्गसु L. 10. torn off in G. L. 8. BF सिट्ठ BF
पेंडलेण Z पेंडलेण BFZ पेंडारो CX पिंडारो. L. 9. C 1. hd. X पेच्छउ X जाउ.
L. 10. BF पेंडा° C पिंडा° X पंडा° Z पेंडा° BF पेंडधवा X पेंडधरो EX कीलाउद्ध°
C लोद्ध° Z कोलोह° BCFE द्वाण°. L. 11. E पेंडइओ X पेंडइउ ACG इउ BF
कणकणवणिए C कणवणिण (sic) From जव° to सद्गः L. 5 torn off in G. YZ पेसण-
यागी ABEEFGX य Y उ BZ द्दईए F द्दईए. L. 12. BF पेंडोली BF उद्ध° X ऊद्ध°
B क्षिपति ति एन L. 13. BF पेंडधवो X पेंडधरो C पचइ X पिचइ Form यानि to स
L. 15 torn off in G. L. 14. B पूका इ नोक्तः X पूकाविति नोक्तो. CX पेंडइउ 2.
hd. ओ X वणिग् BFX जयागी X पूती.

पेडइअधूअपेडोलिलम्पडो परेणं कुणसि कीस ।

ण विणा पेसणआरिं ह्वन्ति कज्जाइ पेडधवहत्थ ॥ ६२ ॥ [५९]

पोट्टं उअरे पोच्चं सुकुमारे जूहणायगे पोंडो ।

काचम्मि होइ पात्ती गामपहाणम्मि पोआओ ॥ ६० ॥

5 पोट्टं उदरम् । पोच्चं सुकुमारम् । पोंडो यथाधिपतिः । पोत्ती काचः । पोआओ ग्रामप्रधानः ॥ यथा ।

तं पोच्चं तणुपोट्टिं मेल्लिअ पोआअपोडं णिअवरिणिं ।

हालिअमहिलं एअं रमसि ण तं मुणसि पोत्तिमणिभेअं ॥ ६३ ॥ [६०]

दुत्थम्मि पोसिओ पोणिआ य सुत्तभरिअम्मि तक्कम्मि ।

10 पोअंडो मुक्कभयम्मि पोउआ करिसअग्गिम्मि ॥ ६१ ॥

पोसिओ दुःस्थः । पोणिआ सूत्रभृत्कर्तुः । पोअंडो मुक्कभयः । षण्ड इत्यन्ये । पोउआ करीषाग्निः ॥ यथा ।

हालिअजालिअपोउअधूमं दट्टण पोणिअं चइअ ।

पोसिअवरिणी छेत्तं उअ पोअंडा णिसाइ अहिसरइ ॥ ६४ ॥ [६१]

L. 1. BCFZ पेडइअ° X पेडइअ° X धूयधूयपिंडोलि° C धूयपिंडोलि° Z धूय° BF पेडोलि°. L. 2. BFGZ पेसणयारि° X पेसणहारि° C आरि य BCFXZ कज्जाइ From कज्जाइ to मारम् l. 5. torn off in G. BF पेड° C हच्छा X हत्था. L. 3. A पोट्ट EX ऊअरे Y उयं Z उअर A पाच्चं X पेच्च Z पुव्वं X सुकुमार A जूहणा° BF पोंडो C पोंड. L. 4. X कचंमि X पुत्ती A पोहाउ EX उ Z पोयाओ. L. 5. X पोदं BF पोट्टो X पेडो In G not quite legible. X कचे X पोआउ Z पोयाओ From आओ to त्यम्मि l. 9. torn off in G. L. 7. Z तणोच्चं X तण° BF, C 2. hd. °पोट्टि BF मेल्लिअ C मेल्लिआ Z मेल्लिय C पाआअं Z पोयाय° B निय° C (F ?) XZ णिय° BX °वरिणि. L. 8. BCFZ हालिय° X हालिय° BCFXZ एयं C रमाहिलंसि BF न X ग for ण BCFXZ °भयं. L. 9. C दुच्छंमि AGX पोसिउ cdd. पोणिआ BCFGZ om. य cdd. °भयिम्मि BF तंकुमि From म्मि to पोउआ l. 2 torn off in G. X तक्कम्मि. L. 10. X पोअंडो Z पोयट्टो BF Y पाउया In G कर्ि° not legible. L. 11. X पोसिउ In G पोसिओ not legible; from दुःस्थः to पोउआ l. 12. torn off. BCF दुःस्थः X दुःस्थः BCFXZ पोणिआ B सूत्रभृत्कर्तुः C (F ?) °भृत्कर्तु C 2 hd. °भृत्कर्तुं XZ भृत्कर्तुः B पंड X घंड. L. 12. BF पाउआ. L. 13. BF हालिय° XZ हालिय° C °जालिपोउअं Z °जालियपोउय X °जालिय In G °जालियपोउयधूमं दं is torn off. C दट्टण X दट्टण BF पोणियं Z पाणियं BCFX चइय GZ चइअ. L. 14. cdd. पोसिय° B °घरणी X च्छंत्तं C उय From उअ to योलिअ° l. 2. next page torn off in G. C णिसाइ X णिस्सइ C अहिसरइ Z आसरइ.

पोआलो वसहे पोअंतो सवहम्मि पोत्तओ विसणे ।

पोलिअपोहणपोरच्छा सोणिअलहुअमच्छपिसुणेसु ॥ ६२ ॥

पोआलो वृषभः । पोअंतो शपथः । पोत्तओ वृषणः । पोलिओ सौनिकः । पोहणो लघुमत्स्यः । पोरच्छो दुर्जनः ॥ यथा ।

तं रे पोहणगन्धिं सपोत्तपोआलउ व्व रमिऊण ।

5

पोरच्छकम्म पोलिअ इण्हि पुण कुणसि पोअंते ॥ ६५ ॥ [६२]

पोइअपोअइआ णिइयरिलया पोइओ अ कन्दुइए ।

पोलच्चा खेडिअभू कुसुम्भरत्तम्मि पोमरयं ॥ ६३ ॥

पोइआ तथा पोअइआ निद्राकरी लता । पोइओ कान्दविकः । खयोत इत्यन्ये । पोलच्चा खेटितभूमिः । पोमरं कुसुम्भरक्तं वस्त्रम् । अत्र पोक्कइ व्याहरतीति धात्वादेशे- 10
षूक्तमिति नोक्तम् ॥ यथा ।

पोइअचुण्ठणमिसओ पोअइअवणम्मि पोइअघरिल्ली ।

पोलच्चेत्तकण्ठे सुपोमरा पेच्छ अहिसरइ ॥ ६६ ॥ [६३]

॥ अथानेकार्थाः ॥

इरिअकखमेसु पक्को पत्तणमिसुफलपुङ्गवसु ।

15

पइअं भच्छिअचक्केसु पप्फुअं दीहउड्डिअन्तेसु ॥ ६४ ॥

L. 1. X पोआले Z पोआलो BCF वसहो A पोअंतो (?) E सवहम्मि AXZ पोत्तउ.
L. 2. BF पोरिणं CEGYZ पोलियं AZ पोगत्था X पोरिच्छा *add.* सोणिणं CZ लहु-
मच्छं EGXY लहुयं BF मत्थं. L. 3. GX पोत्तउ X पोलिउ In G पोलिओ
सौनि is torn off. BFX शौनिकः CZ शौनिकः L. 4. Z पोगत्थो. L. 5. X रे GZ
पोआलउ X पोत्तपोआलउ BF, C 2. *hd.* XZ च. L. 6 Z पोगत्थं *add.* पोलिय.
L. 7. BCEFGXZ पोइयपोअइया Y पोअइया Z णिइयारं AX पोगं G अरिं AGX
पोइउ E पोइओ C *om.* अ ABEFGXYZ य A कंदुइए BF कयंदइए BX इण्. L. 8.
Z पोलव्वा *add.* खेडियभू A कुसंमं E कुसुमं A पोमरयं GZ गमं. L. 9. *add.*
इया twice; (Z only 2nd time) P कंरि GX पोइउ X कान्दविकः B खयोत.
L. 10. BFGZ पोलव्वा C चो BF खेटितं. L. 12. CGXZ पोइयं C वुण्ठणं CGX
मिसउ X पाइयवणं CGZ अइयं *add.* पोइय. L. 13. BFZ पोलव्वा BF घेतं
CX सेत्तं Z पत्थं C गइ. L. 14. *om.* A. L. 15. ABCDEFXY दगियं
C पत्तणमिसुं BF पुत्तासु L. 16. *add.* पइयं ABCFGYZ माच्छयं E मयियं X
मत्थियं Y चक्केसु AGZ पप्फुअं E पत्थं Y पप्फुं BF उडीयंतेसु ACGYZ उड्डियंतेसु.

पक्को दृप्तः समर्थश्च । पत्तणं वाणस्य फलं पुङ्खश्चेति व्यर्थम् । पइअं भात्सितं रथ-
चक्रं च । पप्फुअं दीर्घमुड्डीयमानं च ॥ [६४]

वइजवर्णसु पडिल्ली पउणो वणरोहणि अमभेएसु ।

अइसांहन्तं भग्गे पिअंवए पक्कणी चेअ ॥ ६५ ॥

5 पडिल्ली वृत्तिस्तिरस्करिणी च । पउणो वणप्ररोहो नियमभेदश्चेति व्यर्थः । पक्कणी
अतिशयशोभमानो भग्नः प्रियंवदश्चेति व्यर्थः ॥ [६५]

णायरसविरलमग्गेसु पइट्ठो गणगुहासु पब्भारो ।

कांकिलजारसु पंसुलो पउत्थं घरप्पवसिएसु ॥ ६६ ॥

पइट्ठो ज्ञातरसो विरलं मार्गश्चेति व्यर्थः । पब्भारो संघातो गिरिगुहा च । पंसुलो
10 कोकिलो जारश्च । पउत्थं गृहे प्रोषितं च ॥ [६६]

वइविवरे तह मग्गे दुस्सीले कण्ठदीणारं ।

कण्ठच्छिद्दम्मि तहा य दीणणाए पएरो अ ॥ ६७ ॥

पएरो वृत्तिविवरं मार्गो दुःशीलः कण्ठदीनाराख्यभूषणभेदः कण्ठे विवरं दीननाद-
श्चेति पडर्थः ॥ [६७]

15 लहुपिठरम्मि पडुल्लं तह चिरकालप्पसूअम्मि ।

पत्तट्ठा णायव्वो बहुसिक्खिअसुन्दरेसुं च ॥ ६८ ॥

पडुल्लं लघुपिठरं चिरप्रसूतं च । पत्तट्ठो बहुशिक्षितः सुन्दरश्च ॥ [६८]

असहणसमत्थएसुं च पच्चलो पक्कणो चेअ ।

पव्वज्जो णहसरसिमुमिएसु गणमत्थरंसु पत्थारी ॥ ६९ ॥

L. 1. X दृप्तः BFG वाणस्य X वाणफलं CX द्वयः *eddl.* पइयं X भात्सियन्तं
L. 2. GXZ पप्फुअं X दीर्घमुड्डीयमानं. L. 3. E *om.* वइ BCF चडं ABFGYZ
“णिणयमं” C “णिणयमां”. L. 4. G भग्गे अंवए (sic) XYZ प्रियंवए ABCF चय C 2
hd. Y चय. L. 5. BCF वृत्तिस्ति. Z “स्करिणी” (GZ वणप्ररोहो). L. 6. B “सोमं” B
दश्चे (sic). L. 7. A नायं X सइट्ठो Y पइट्ठो BEF गुणगुहासु X घाउगार्गगुहासु A
पत्तागे. L. 8. G “जाभेसु” X “जारसु” Z “जासंसु” C पंसुले C पउत्थं Zय उत्थं G “प्पव”
L. 9 G पइट्ठो BF संघातः C गिरिगुहा संघातश्च. L. 10. X कोकिलो C पउत्थं X
प्रोषितं. L. 11. BCF चडं Z “विचरो” X कठं L. 12. C 1. hd. “छिद्दंमि” X
“छिद्दंमि तहा ACGYZ य. L. 13. C पएरो य BFX दुःशील C दुःशील X “दीगख्य”
Z गख्य भूषणं C “भेद”. BF *om.* दीन. L. 15. E “पिठरं” BCF पडुल्लं X पटुल्लं
GYZ “सूचम्मि”. L. 16. GZ पत्तट्ठा EX नायव्वो C 1. hd. “व्वो” G बहुं BF बहु-
सिक्खियम् च X “सिक्खियं” YZ “सिक्खियं”. L. 17. BFX पटुल्लं C पटुल्लं C लहुं X
पत्तट्ठा BCF वट्ठं B “सिक्खित्तं”. L. 18. C “समच्छएसुं” BF *om.* च G पव्वज्जो Z पव्वज्जो
G पक्कलो ABCFY चय. L. 19. C (A?) पव्वज्जो Y “मिगंसु” C गणपच्छासु X
“सहसरं” C पच्छागं.

पञ्चलो तथा पक्कणो असहनः समर्थश्चेति द्वावपि द्वर्थौ । पव्वज्जो नखः शरो बालमृगश्चेति त्र्यर्थः । पत्थारी निकरः प्रस्तरश्च ॥ [६९]

कृप्पासे सेए पलसं पीडिअपडिअभीरुमु परद्धं ।

पडुत्थी बहुदुद्धाए पारीहारिणीए अ ॥ ७० ॥

पलसं कर्पासफलं स्वेदश्च । परद्धं पीडितं पतितं भीरु चेति त्र्यर्थम् । पडुत्थी बहुदुग्धा 5 दोहनहारिणी चेति द्वर्था । अत्र परीइ भ्रमति क्षिपति चेति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [७०]

पइरिक्कं च विसाले एगन्ते तह य मुण्णम्मि ।

परिहच्छं पडुमण्णूसु भीअभग्गेसु पडिसिद्धं ॥ ७१ ॥

पइरिक्कं विशालमेकान्तं शून्यं चेति त्र्यर्थम् । परिहच्छं पटुर्मन्युश्च । पडिसिद्धं 10 भीतं भयं च ॥ [७१]

पयलाओ हरमण्णेषु पग्गिभन्तां णिसिद्धभीरुसु ।

दाथायड्ढीमहिमीसु पयड्ढणिपारिहट्ठीआं ॥ ७२ ॥

L. 1. BF (G ?) Z पञ्चलो C पञ्चज्जा. C नख X नख L. 2. BFGX बालं X मगश्चेति C पञ्चज्जा GZ स्रस्तरश्च. L. 3. X से for सेए *add.* पीडियं BCF 'पीडियं' YZ 'पडियं' X 'पडिएसु' A भीरुसु E 'भीरुसु' G 'भीरुसु'. L. 4. AY पडुच्छी BF पडुत्थी C पडुच्छी GZ पडुत्थी X पडुत्थी G वद्धं A 'दुद्धाए' C 'दुद्धाए' X दोहनहारिणीए ABCFGXYZ य. L. 5. C कर्पासं X 'फलः' B 'स्वेदश्च' B पग्गिद्धं C पग्गिद्धं F पग्गिद्धं CX भीरुश्चेति. BF पडुत्थी CX पडुत्थी G पडुच्छी Z पडुच्छी BF बहुदुग्धा L. 6. Z दोहनहारिणी B 'हारिणी' X द्वर्थाः Z द्वर्थः CXZ परिअड. BF *om.* क्षिपति GZ 'पुक्त' L. 7. CGXZ नोक्तः. L. 8. E *om.* च BF मुण्णं पि C मुण्णं 2 hd. 'मि' G सुत्तं Z मुत्तम्मि. L. 9. ABFYZ परिहत्थं CX पडिहत्थं BF पडुण्णसु E पडुत्तं A 'मण्णसु' C 1. hd. 'मण्णसु' 2. hd. 'मन्तसु' GZ 'मन्तसु' X 'मुण्णसु' Y भीयं B पडिसिद्धं C (F ?) 'सिद्धं'. L. 10. GZ 'कांतः' BFZ पडिहत्थं CX पडिहत्थं. BF पटुर्मन्युश्च or 'टु' X पटुर्मन्युश्च BF पडिहत्थं. L. 12. C पडलाओ AGX 'लाउ' Y पअलाओ BF पडिहत्थं A पवत्तो GYZ परं X पडिहत्थं C णिसिद्धं B 'भीरुसु'. L. 13. A दाठां BCEFGYZ दात्थां X दात्थां C (F ?) 'चट्ठी' GXZ 'चट्ठी' E 'महिमी' GXYZ पयट्ठणिं C (F ?) पयट्ठणिं C 'हत्थीओ' E 'हट्ठीओ' GZ 'हट्ठीओ' AX 'उ'.

पयलाओ हरः सर्पश्च । परिच्यंतो निषिद्धो भीरुश्च । द्वाःस्था प्रतीहारी । आकृ-
शिराकर्पणम् । मटिपी सामान्योक्तापि चिरप्रसूतेह गृह्यते । एषु द्वाःस्थादिषु त्रिष्व-
र्थेषु पयङ्गुणपारिहृष्टिश्चदौ । यदाह गोपालः ॥ पयङ्गुणी स्यात्प्रतीहारी । आकृष्टिः
परिहृष्टी पयङ्गुणी चेति विज्ञेया ॥ द्वाःस्था च पारिहृष्टी आकृष्टिः
५ पारिहृष्टी स्यात् ॥ इति च । गोकुलप्रकरणे देवराजस्त्वाह । परिहारिणीपयङ्गुणपडि-
न्धिआ पारिहृष्टीए ॥ [७२]

वडमुक्खेमु परिअडी पहेणयं लाहणोसवेसुं च ।

पडुआलिअं पडूकयपरिताडिअधारिएमुं च ॥ ७३ ॥

परिअडी वृत्तिमूर्खश्च । पहेणयं भोजनोपायनमुत्सवश्च । अत्र । पञ्चालइ प्लाव-
10 यति छादयति च । पयल्लइ शिथिलीभवति लम्बते च । पम्हुसइ विस्मरति प्रमृशति
प्रमुष्णाति च । पक्खोडइ विकोशयति शीयते च । पलोडइ प्रत्यागच्छति पर्यस्यति च ।
पडिसाइ शाम्यति नश्यति च । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । पडुआलिअं पटू-
कृतं ताडितं धारितं चेति त्र्यर्थम् ॥ [७३]

परिहुत्तवड्विअपालिएसु पडिअग्गिअं चेअ ।

15 परिवरंजिओ अ भणिओ सिणिद्धए कयणिसेहे अ ॥ ७४ ॥

L. 1. C पडलाआ G ०लाउ X पडलाउ हX परिच्यंतो B भीरुश्च BF द्वाःस्था-
न्धी C द्वाःस्था GXZ द्वाःस्था. L. 2. B ०रुषिं X रुषिणं (om. आ) B om. पि
BFXZ द्वाःस्था C द्वाःस्था G द्वाःस्थादि BFX om. त्रिष्वर्थेषु C त्रिज्यर्थेषु L. 3. BCX
पयङ्गिणं F पयङ्गुणिं GZ ०यट् B पारिहृष्टिणि F ०हृष्टिणि C ०हृष्टि BF om. शब्दौ.
X गोपाल BF पयङ्गुणी CX ०हृष्टि GZ ०हृष्टि BX आकृष्टि L. 4. B परिहृष्टी G परिहृष्टी
X पारिहृष्टी BF ०हृष्टि C ०हृष्टि GXZ ०हृष्टि X ज्ञेया BFGXZ द्वाःस्था C द्वाःस्था BCF
व B ०हृष्टि (twice) B ०हृष्टि G om. आकृष्टि पारिहृष्टि L. 5. cdd. म्यादिति. G om.
च G गोपाल CX प्रकरणे B हारीणी X पारिहारीणी Z परिहारीणी B पयङ्गुणि CG
X ०हृष्टि Z ०हृष्टि. L. 6. BCF पडिस्थिया GZ ०पडिस्थिया X ०पविस्थिया BF ०हृष्टि-
L. 7. C 1. hd. मुक्खेमु cdd. परिअडी (X as above) X पहेणयं C 1. hd. X
लाहणे C 2. hd. भोयं. L. 8. EX पटुं Z पडू cdd. ०लियं B पज्ज cdd. ०डियं GZ
धाडिएसुं च X धारिएसुं. L. 9. BCFX परिअडी G पडि BCF वृत्ति C ०मुक्खं G ०मुक्खं X
पहेण BF पञ्चालड C पञ्चालड GZX पञ्चालड L. 10. CX पयल्ल B सिधिं X ०भवति
BFG लेवते. GZ पम्हुसड X पम्हुसड L. 11. BF om. च after ०ष्णाति CZ विकोशयति.
C पलोडड X ०गच्छति च C om. पर्यस्यति च X पर्यडयति L. 12. G डिसाइ (sic) BFX
पडिसाइ. B om. च B ०पूकाः BF पटुं cdd. ०लियं BF पडूकृतं C पटुं L. 13.
X ०रुन परिनाडितं. L. 14. BF परिभक्तं CX परिभुक्तं AEXY ०वडुवियं B ०वड-
वियं C (F!) ०वडुवियं 2. hd. ०हृष्टि GZ ०वडुवियं AEXY पडियं ABCEFX
०गियं From पडि to सेहे अ 1. 2 written twice in C. A चेयं BF चेव C चेव य
CY चेय X चेय. L. 15. ABF ०रंजिउ C परिंजिउ 2. hd. ०ओ C पविंजिउ E
पविं G रंजिउ X पडिंजिउ CEGYZ च ABFG, C. 2. hd. भणिउ B सिणिद्धये C (F!)
०हृष्टि X भणिद्धए A कयणिसेहे EX ०णिहे C ०णिसिहे ABCFGXYZ य.

पडिअग्गिअं परिभुक्तं वर्धापितं पालितं चेति व्यर्थम् । पडिअग्गिअं अनुव्रजित-
मिति तु अनुव्रजिधात्वादेशसिद्धम् । पविरंजिओ स्निग्धः कृतनिषेधश्च । पविरंजिओ
भग्न इति तु भञ्जिधात्वादेशसिद्धः ॥ [७४]

सरहे वग्गम्मि अ पक्कमावओ पाममच्छिविरुवेसु ।

पालो मुण्डिकजुण्णमु भत्तउच्छसु पाऊ अ ॥ ७५ ॥

5

पक्कमावओ शरभो व्याघ्रश्च । पासं अक्षि विशोभं च । दन्तकुन्तयोरपि पासं
इच्छन्त्यन्ये । पालो शौण्डिको जीर्णश्च । पाऊ भक्तमिक्षुश्च । स्वार्थे के पाउअं
इत्यपि ॥ [७५]

चच्चपटुसु पाडुक्को विप्पुअपडिभागणमु पालप्पो ।

हंसो विमेष्मुज पाडलो दुवारतिरिणमु पामल्लं ॥ ७६ ॥

10

पाडुक्को समालम्भनं पटुश्च । पालप्पो विप्लवः प्रतिसारश्च । पाडलो हंसो वृषभः
कमलं चेति व्यर्थः । पामल्लं द्वारं तिर्यक् च ॥ [७६]

पुव्वकयकम्मपरिणइआहेडअपीडिणमु पागद्धं ।

तुल्लणिमंह मग्गिमे ममुआचारं अ पाडिमिद्धी अ ॥ ७७ ॥

पागद्धं पूर्वकृतकर्मपरिणाम आखेटकः पीडितश्चेति व्यर्थम् । पाडिमिद्धी स्पर्धा 15
सदृशः समुदाचारश्चेति व्यर्थः ॥ [७७]

L. 1. G परि *edd.* 'आगयं (Z as above) C वद्धं' NZ वद्धं In G पालित
twice. *edd.* 'गिगं (X as above) C *add.* य after गिगं X व्रतन' L. 2.
X om. तु अनुव्रजि' CNZ दिगे सिद्ध BFX पडि GX 'रंजिउ. CX परि GX 'रंजिउ
L. 3. BX 'भंजित्वा'. CGXZ 'निद्ध'. L. 4. BF वग्गम्मि ABEE GYZ य C ए X
यं AGX 'वउ C पाममिच्छि' A विरुदसु BF 'विरुवेसु CN 'विरुवेसु G 'विरुवेसु Z 'विरुदसु.
L. 5. A मुण्डि' C मुण्डिकजुण्णमु E भत्तओ उच्छसु C 'उच्छसु E पाआ ABCFEFX य Y
या. L. 6. X 'सिखउ In G सावओ अ is torn off. B सरभो BF पाओ, BF
दंडकनं X दन्' C 'पि णममल्लोमन्थ' X पाममल्लं Z पाममिच्छि' L. 7. CX शौडि'
B शौडि' C मर्का In G मिल्लय is torn off F भक्त इत्युच्य BCFX पाउअमित्यपि G
पाउयमित्यपि Z पाऊयमित्यपि. L. 9. BF वल्लं CZ वच X चच्चपट पाडुक्को From दुक्का
to विमे l. 10 torn off in G. C विक्कजं C 2. *hd.* E विप्पुअं XY विप्पुअं C 'पाड-
पसा X 'पाडमग्गि. L. 10. X दस A विमवुज E अचन X अचन In G जे पा' दुवार
is torn off. BEE 'दुवार' E तिरिणस BF पामल्लं Z पामल्लं. L. 11. BG पाडुक्को
Z पाडुक्का B समालनं om. पटुश्च From अ to प्रति' torn off in G. B हंस वृषश्च कमलं.
L. 12 From मल्लं to रट l. 13 torn off in G. C 'वर्थाः X 'वर्थाः X द्वार B
नियत्क X नियत्क. L. 13. BF 'पंजित्वा ACXYZ 'इयं E 'इडि' A 'पाणसु BF
'पीडणसु F पागद्ध. L. 14. E इल्ल X लल्ल CY समुयां GZ समदा BF, C1. *hd.*
'वग्गि ACEGXYZ य C सिद्ध From पाउ to गे l. 1. next page torn off in
G. *edd.* य L. 15. X पूर्वकत L. 16. Z स्पद्धो. 'वर्थाः read all Mess
(except X 'वर्थाः).

पाडुंगोरी विउणे मज्जामत्तम्मि दढवईए अ ।

ममउम्मत्तेमुं पिप्पओ अ पिचुपूणिआसु पिउली अ ॥ ७८ ॥

पाडुंगोरी विगुणो मयासक्तो दृढकृतावेष्टना च वृत्तिरिति व्यर्थः । यदाह ॥
पाडुंगोरी च वृत्तिर्दीर्घं यस्या विवेष्टनं परितः ॥ पिप्पओ मशक उन्मत्तश्च । पिउली
५ कर्पासस्तूललतिका च ॥ [७८]

गण्डुतिणचीरिघम्मंमु पिळ्ळिरी पिप्परो विसे हंस ।

वज्जविसेसविवण्णंमु पिहंडो वग्घसीहया पुळ्ळी ॥ ७९ ॥

पिळ्ळिरी गण्डुत्संज्ञं तृणं चीरी घर्मश्चेति व्यर्था । पिप्परो वृषभो हंसश्च । पिहंडो
वाद्यविशेषो विवर्णश्चेति व्यर्थः पुळ्ळी व्याघ्रः सिंहश्च ॥ [७९]

10 तरुणोम्मत्तपिसल्लेमु पुआई वयणविन्दुमु पुडिंमं ।

पूसो हालसुगेमुं पेड्डा भित्तिद्वारमहिंसीमु ॥ ८० ॥

पुआई तरुण उन्मत्तः पिशाचश्चेति व्यर्थः । पुडिंमं वदनं विन्दुश्च । पूसो सातवाहनः
शुकश्च । पेड्डा भित्तिद्वारं महिषी चेति व्यर्था । केचित्पेड्डाशब्देन महिषमाहुः ॥ [८०]

L. 1. X पाडुंगोरी E गंगो नि° Y विगुणे A °णो B °वडए From ए to एनं l. 4.
torn off in G. ACEYZ. L. 2. BF मसओउम्म° C. 2. hd. °ओम्म° X मस-
उम्मत्तसु Z °उम्मत्तांमु ARGXZ पिप्पउ cdd. च (twice). C °पूणि° cdd. °यासु.
L. 3. Z पाडुंगोरी B मज्जा° C (F!) XZ °कृतवे° X °वेष्टना BF °ना व धृतिरिति CX
वृत्तिरिति B व्यर्थः (sic) Z वृत्तिरिव्यर्थः । L. 4. Z पाडुंगोरी B वृत्तिर्दीर्घं (sic) C
वृत्तिर्दीर्घं F वृत्तिर्दीर्घं (!) X वृत्तिर्दीर्घं Z °व च यस्या G °एन BX पिप्पउ. B मशकः
From उन्मत्तश्च to लिरी l. 8 torn off in G. L. 5. Z च twice.
L. 6.. BF गुडु° E गुडु° C °वीरि° 2 hd. °वीरि° Z °चीरि° X °घम्मांमु BF पिळ्ळिग
Y पिळ्ळिरी Z पिप्परो X हसे. L. 7. BF विश्वोवसेविवण्णंमु C 1. hd. वज्ज° C °विसेसु°
X °चिवण्णसु. L. 8. X पिरिळ्ळो. C गण्डसंज्ञं X गंडुसंज्ञं Z गंडसंज्ञं C वारी In
G. from घर्मश्चेति to पुडिंमं l. 11 torn off. CX व्यर्थाः. L. 9. B °विशेषश्च X
विवाण्णश्चेति X व्यघ्र सिंहः व्यर्थः. L. 10. A तरुणोम्मत्त° CYZ °णुम्म. EX
°णोम° CZ पुयाई E पुई B वयणविंदुमु E °चिंदुसु BF पुडिंमं C पुडिंमं E पुडिंमं.
L. 11. E हले° A °सु From लसु° to रं l. 14 torn off in G. BF पेडा C पेड्डा महिंसी-
दुवार° X पड्डु Z पेड्डु (1) मोहसीदुवार° X महिंसी (sic). L. 12. CZ पुयाई X
तरुणोमतः B व्यर्थः X व्यर्थाः BF चंदनं X विटुश्चेति BF विंदुश्च । पूसो सातवाहनं विंदुश्च ।
पूसो सात° गु° L. 13. BF पेडा C पिड्डा X पिड्डा BFX भित्तिद्वारं C °द्वारि°.
L. 13. BX व्यर्थः From केचित् to पाओ l. 3 next page torn off in G. BF
°त्येड° C °पड° X °त्येड°.

खण्डवलएसु पेंडं पोओ धवरुखलहुअमप्पेसु ।

अस्सिणमासोसवए अपूअए तह य पोअलओ ॥ ८१ ॥

पेंडं खण्डं वलयश्च । पोओ धववृक्षो लघुसर्पश्चेति द्व्यर्थः । पोओ बाल इति तु पोतशब्दभवः । पोअलओ आश्विनमासोत्सवोऽपूपश्च । यदाह ॥ भर्ता भुङ्क्तेऽपूपं यत्र गृहिण्याः करात्समादाय । आश्वयुजे पोअलओ स उत्सवोऽपूपभेदश्च ॥ पोअ- 5 लओ बालवसन्त इत्यन्त्ये ॥ [८१]

॥ अथ फादिः ॥

फग्गू महुच्छणे फलही ववणी फसुलफंसुला मुक्के ।

फरओ फलयम्मि अ फंसुली अ णामालिआए अ ॥ ८२ ॥

फग्गू वसन्तोत्सवः । फलही कर्पासः । फसुलो तथा फंसुलो मुक्तः । फरओ 10 फलकः । फंसुली नवमालिका ॥ यथा ।

किं रे फरेसि फरयं फलहीलयहत्य फंसुलहिरी अ ।

फग्गुम्मि फंसुलिघणे खलन्ति कामफसुला सरा णेत्य ॥ ६७ ॥ [८२]

फलिआरी दुव्वाए फमलिअफसलाणिआ कयविहूमे ।

फंफमओ लयभेए फिकी हरिमम्मि कारिमे फिप्पं ॥ ८३ ॥ 15

L. 1. X सङ्गे E 'वलएसु BF 'सुं पेंडं X पेंडा Z पेंडि BFXZ पोउ E 'रुक्कं EXY 'लह्यं Z 'सप्पेसुं. L. 2. E 'वि य पयए ABCFY अपूए X अपूए य Z पूए BF तह अ EZ पोअलओ Y पोअलओ X 'लउ. L. 3. B पेंडं X पेंडो X पोउ (twice) CX 'सर्पश्च om. द्व्यर्थः From द्व्यर्थे to अयुजे l. 5 torn off in G. B बाल. L. 4. BXZ 'लउ C (F !) अश्विनं X मामोधावो अपूं Z अपूपश्च. L. 5. B गृहिण्याः. B पोअओ स ओत्सवो CGX लउ B अपूपं From य to लिआए l. 9. torn off in G. L. 6. X 'लउ BX बाल L. 7. om. A. X has अथ कादिः in com. L. 8. A फग्गु X फग्गु अ BF कथं महत्तये पलही ववणी C चवणी E ववणी Z ववणीए BF 'फंसला C 'फंसला Z मुक्को. L. 9. E फेरओ A फरउ E फलियम्मि Y फलअम्मि Z फलहम्मि cdd. य BF 'फंसलि याए अ (sic) E 'फंसली AECXYZ य 'लियाए य. L. 10. X 'त्सव । कही From फलही to लहिरी l. 12. torn off in G. C कर्पासः BFX फसलो C 'फंसलो BF om. तथा BF 'फंसलो CX 'फंसलो X फरउ. L. 11. B 'कुन्ली X 'फंसला. L. 12. C किं BF कसि ('Z 'कसि BCFZ 'फंसलं X 'फंसलं cdd. य. L. 13. C फग्गु X 'फंसलं Z खलन्ति In G फसुला नव णेत्य is torn off. L. 14. cdd. फलियारी E दुव्वाए cdd. 'लियं From लाणिआ to हरिं l. 15 torn off in G. ABCEFXYZ 'णिआ BF कयविहूमे. L. 15. A 'फंसउं XZ 'सउ Y 'फिकी From म्मि to लिआगे l. 1 next page torn off in G. XY 'फिक्कं.

फलिआरी द्वर्वा । फसलिओ तथा फसलाणिओ कृतविभूषः । फंसओ लताभेदः ।
फिकी हर्षः । फिप्यं कृत्रिमम् ॥ यथा ।

फंसयमालफसलाणिओ अ कलिआरिआफसलिओ अ ।

फिप्यगर्हितो जणाणं विरडअ हासं जणइ फिक्किं ॥ ६८ ॥ [८२]

५ फिड्डो वामणए फुक्का मिच्छा केशबन्धणे फुंटा ।

फुक्की रजई फुरिअं च निन्दिए फुंफुआ करीसग्गी ॥ ८४ ॥

फिड्डो वामनः । अत्र । फिडइ फिडइ अश्रयति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ।
फुक्का मिथ्या । फुंटा केशबन्धः । फुक्की रजकी । फुरिअं निन्दितम् । चलितदीमयोस्तु
स्फुरितशब्दभवमेव । फुंफुआ करीषाग्निः ॥ यथा ।

१० संकेअफुक्किअहरे फुक्काफिड्डं पिअमफुरिअफुंटा ।

ददुं विओअफुंफुअतत्ता तरुणी सुहाइ व णिवुड्डा ॥ ६९ ॥

अत्र फुडइ फुडइ अश्रयतीति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [८४]

फुल्लंधुओ अली फूओ लोहारं दलिदए फेल्लो ।

माउलवहूइ फेलाया वरुणे फेणबंधं फेणवडा ॥ ८५ ॥

१५ फुल्लंधुओ अमरः । फूओ लोहकारः । फेल्लो दरिद्रः । फेलाया मातुलानी ।
फेणबंधो तथा फेणवडो वरुणः ॥ यथा ।

L. 1. *edd.* फलियारी GX 'लउ GX 'णिउ X फंसउ. L. 2. CG (F 1)
XZ फिक्कं X कृत्रिमं From यथा to मला । 3. torn off in G. L. 3. C 1. hd.
GXZ 'णिउ BCFX य GZ उ *edd.* फलिदग्गिया X 'लउ *edd.* य (X अ) L. 4.
CG (F 1) XZ फिक्कं GZ 'गर्हितो *edd.* विरडय BF 'हासो BF फिक्कं C फिक्किं (sic)
L. 5. BF फिडो C फिडो E वामणए Z मुच्छा BF 'वेधणे G 'बंधणे X फुंटा.
L. 6. B रजयी *edd.* फुरियं (Z 'य) ARF फुंकया CEGXYZ फुंकया X करिसग्गी.
L. 7. BF फिगो C फिडइ for फिडड X पिटइ CGZ अश्रयति. L. 8. BF फुंटा X
फुंटा BFG बंधः. *edd.* फुरियं. L. 9. GZ फुंकया. L. 10. *edd.* संकेयं
BF 'पुफियं CGXZ 'फुक्कियं BFZ 'पिटइ C 'पिटि X 'पिटि *edd.* पियमफुरियं B फुडं.
L. 11. BCF विओयं GZ विउयं X विउअं BF फुंकअं C 'फुंकअं GZ 'फुंकयं BF
णिवुड्ड C णिवुड्डा G णिवुड्डा X णिवुड्डा Z णिवुड्डा. L. 12. X अव BF फुडइ for फुटइ
CGZ अश्रयतीति X अश्रयतीति BF 'ति इति CX एतौ धात्वा. L. 13. AGX 'घउ E
धूओ ACGX फूउ BF फुओ G लाहारे C दलिदुआए 2 hd 'दुउयं Y दग्गिए X फेल्लो.
L. 14. E 'वहूइ Y फेलाया C वरुणे बंधं G फेणबंधं BCF फेणवडा. L. 15. C फुल्लं
GX 'धुउ F 'धओ BF फुओ G पूउ X फूउ X फेल्लो G फेलाया. L. 16. G
फेणवणो Z फेणवडो C *om.* तथा फेणं G तथा फेणबंधो Z तथा फेणबंधो.

उअ फेलायाइ मुहं फेणवडदिसाइ फेल्लफअहरे ।

फुल्लंधुओ व्व चुम्बइ एस गए फेणवंधदिसमके ॥ ७० ॥ [८५]

फेल्लुसणं पिलणे उगमम्मि फोसो भयदरवे फौफा ।

फडमहिभोगफणंसुं फली अ लिङ्गम्मि उसहे अ ॥ ८६ ॥

फेल्लुसणं पिच्छिलो देशः । फेल्लुस इति पतनार्थः । क्रियाशब्दोऽयम् । स यदा 5
अधिकरणसाधनस्तदा फेल्लुसणं पिच्छिलो देशः । यदा तु भावसाधनस्तदा फेल्लुसणं
पतनमुच्यते । एवं च । फेल्लुसइ । फेल्लुसिऊण । इत्यादयो द्रष्टव्याः । फोसो उद्गमः ।
फोओ इत्यन्ये । फौफा भीषयितुं शब्दः ॥ यथा ।

भृष्टत्तफोसकाले तरुणिं दहण करइ तह फौफं ।

जह फेल्लुसणे खलिअं धरेइ धुत्तो णिअम्बम्मि ॥ ७१ ॥

10

॥ अथानेकार्थाः ॥

फडं सपम्य सर्वशरीरं फणश्च । फली लिङ्गं वृषभश्च ॥ [८६]

युत्तमलिणंसु फंसणमह सारं थासए अ फसलं च ।

फसो डरसम्भावंसु मुक्कवित्थारिणसु फोइअयं ॥ ८७ ॥

फंसणं युक्तं मलिनं च । फसलं सारं स्थासकश्च । अत्र । फंसइ विसंवदति 15
स्पृशति च । फुसइ माष्टि भ्रमति चेति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । फेसो त्रासः
सद्भावश्च ! फोइअयं मुक्तं विस्तारितं च ॥ [८७]

L. 1. BF ओअ CX उअ C फेलायाइ X महां G 'वयोंदसाइ X दिमाइ फेल्लं
GZ 'क्य.' L. 2. CGXZ 'धुउ C च B वुवड G वुचइ BF गए चंचादिसं X एग
for गए GX 'बंध' L. 3. X फेल्लुसण C फेसो G फोसो AX भयदा CGXZ फोफा
EXY add here ॥ अथानेकार्थाः ॥ L. 4. BF 'महम्म' C 'गफसुंफसुं REFEXZ
फलि cdd. य (X उ) BF लिगिं cdd. य L. 5. B पिच्छिलो X पिच्छिलो BCFX
फेल्लुसण इति (X 'ल्ल') C पतनार्थः X पतनार्थः L. 6. G 'सण. L. 7. CX
फेल्लु X फेल्लिसिऊण B 'व्या L. 8. GX फोड BFX फौफा CZ फोफो G फोफा.
C भाषं X भीषयितुं G 'यितु. L. 9. GZ भुमत्तं G तरुणिं C 'णि सं दं G दहण
X तहा cdd. फौफं (X फौफं). L. 10. X फल्लुसणे cdd. खलियं CX धरेइ B णिअवम्मि
C (F ?) णिअवम्मि G णियवम्मि Z वम्म. L. 11. om. A. L. 12. Z फडं G सयस्य
GZ सर्व्वं शरीरं X वृषभश्च. L. 13. X फंसणमहि X वासए AREFGXYZ य C
फमलं वा. L. 14. E फोसो BCF फोइयं AEGXZ फोइययं Y फोइअअं. L. 15.
B मलिणं X सलिणं G फासलं X सार BF फसड. L. 16. C फुसई Z फुसड.
OG (F ?) फोसो फासो L. 17. PX फोइयं.

फोडिअयं गई धूमिअं च मीहाइक्खणविही अ ।

बंधो भिच्च बच्चो वद्धे वप्पबलिआ सुहडपीणा ॥ ८८ ॥

फोडिअयं राजिका धूमितं । शाकादि । रात्रावटव्यां सिंहादिरक्षाप्रकारश्च ॥

॥ अथ वादिः ॥

5 बंधो मृत्यः । बच्चो वर्धः । वप्पो सुभटः । पितेत्यन्ये । बलिओ पीनः ॥ यथा ।

कासणिअबंधय तुमं गड्डीए चइअ बच्चकम्माइं ।

रे बलिअवप्पघरिणिं जंपन्तो लहसि ज्झत्ति फलं ॥ ७२ ॥ [८८]

बंधोल्लो मेलयए वच्चाडो दाहिणकरम्मि ।

बहलं पङ्के हासम्मि बक्करं बद्धओ अ तउवट्टे ॥ ८९ ॥

10 बंधोल्लो मेलकः । वच्चाडो दक्षिणहस्तः । बहलं पङ्कः । बक्करं परिहासः । बद्धओ त्रपुष्टाख्यः कर्णाभरणविशेषः ॥ यथा ।

वच्चाडगगहणछणे बन्धुरबंधोल्लयम्मि तुज्झ पिए ।

चलवद्धयाण मयमयबहलिअआलीण बक्करं भरिमो ॥ ७३ ॥ [८९]

वप्पीहबंधणीओ चाअयहालाहलेसुं च ।

15 तुमुले वमालबोला य बच्चरी केमरयणाए ॥ ९० ॥

L. 1. CZ फोडियय EGX फोडिययं *cdd.* धूमियं C °विहा *cdd.* य (*om.* X) EX add here ॥ अथ वादिः ॥ Y बकागदिः ॥ L. 2. Some of the Mss. constantly confound व with व or च in the beginning of the Deśī words of this varga. This will not be noted in detail. R भिच्चे BF वच्चे Y बच्चो Z वच्चो E वद्धे X वद्धे (1) YZ वण° A °बलिया BCFGYZ °बलिया EX °बलीआ G मुहड° R सुहपीणा. L. 3. CGZ फोडिययं X फोडियअयं X शाकादिः. L. 4. *om.* A. G वादिः L. 5. X मृः for मृत्यः CX वध्रः G वर्हः. GX वलिउ Z पीतः. L. 6. *cdd.* कासणिय° *cdd.* चइय G °कम्माड. L. 7. BGZ बलिय° C (F!) बलिय° X *om.* बलिअ B °घरिणिं CG (F!) X °घरिणिं CX जंपन्तो B ज्झत्ति. L. 8. BF मेलवअए ACY मेलअए AB (G!) वच्चाडो C 1. *hd.* Y वच्चाडो 2. *hd.* वच्चाडो. L. 9. B वलहं A वक्करं च X वक्करं C वद्धउ 2. *hd.* °ओ G वद्धउ X वद्धउ Z वद्धओ *cdd.* य A तउवट्टे BF तओवट्टे C तउवट्टे G तउपट्टे Z तउपट्टे. L. 10. BFG वच्चाडो C वच्चाडो C वेहलं X वेहलं X बक्कर. BG वद्धउ C (F!) वद्धओ X वद्धउ L. 11. BF त्रपुष्टाख्यः C त्रपुष्टाख्यः X त्रपुष्टाख्य. L. 12. BG वच्चाड° C (F!) वच्चाड° G वंधुगं Z °बंधुल्ल° X °बंधुल्लयम्मि C तुज्झ. L. 13. C बल° GZ बल° BCFXZ °लिय° G °लिया° X भरिमो. L. 14. AGXZ °णीउ BF वाअय° AY चाअअ CG चाअय° Z वाअहाला° CGZ °हलाहुं. L. 15. EX तुमुले X °बोलाबाला A वबरी BF वच्चरी GZ वच्चरी X वच्चरी Y वच्चरी BF केश.

बप्पीहो चातकः । बंभणी । स्वार्थे के बंभणिआ । हालाहलः १ बमालो तथा बोलो कलकलः । बब्बरी केशरचना । अत्र बप्पीहबमालबोला दन्त्योष्ठचादयः कैश्चिदिष्यन्ते ॥ यथा ।

सा बंभणि व्व तप्पइ तुह विरहोम्हाइ लुलिअबब्बरिआ ।

बप्पीहबोलघणघणबमालकाले वि णेअ णिव्वाइ ॥ ७४ ॥ [९०]

5

उच्छुसमतिणे वरुअं गोकमलंमुं बइल्लबंभहरा ।

बलवट्टीबहुराणा सहिअसिधारा सिवाइ बहुरावा ॥ ९१ ॥

वरुअं इक्षुसट्टशतृणम् । बइल्लो बलीवर्दः । बंभहरं कमलम् । बलवट्टी सखी । व्यायामसहेत्यन्ये । बहुराणा खड्गधारा । बहुरावा शिवा । अत्र वरुअबलवट्टिशब्दौ दन्त्योष्ठचादी कैश्चिन्निबद्धौ ॥ यथा ।

10

कत्थुच्छु कत्थ वरुअं बंभहरं कत्थ कत्थ बहुराणा ।

बलवट्टी कत्थम्हं बइल्लबहुरावसइ कत्थ तुमं ॥ ७५ ॥ [९१]

बप्पाउलमइउण्हे हंढ बलामोडिबलमड्डा ।

बहुमुहबालयवाउल्ली खलवाणिउत्तपुत्तिआसुं च ॥ ९२ ॥

बप्पाउलं अतिशयोणम् । अवाष्पाकृलेऽपि वृत्तेर्नायं बाष्पाकुलशब्दभवः । बलामोडी 15

- L. 1. Z बंभणी Z बंभा^० *cdd.* णिया CGZ हालाहलः X °हल G° बमालो.
 L. 2. Z वालो G कलहलः BF बच्चरी G बब्बरी X बब्बरी Z बब्बरी GZ *om.* अत्र. B °हमाल° X °वमाल° CXZ दन्तो° BGXZ °ष्ट्या° B °दिष्ट्यंते. L. 4. BCF च GZ विरहुम्हाइ X °ह्माइ *cdd.* लुलिय° BF °वच्चरिया C °बच्चरिया G °वच्चरिया X बच्चरिया Z °वच्चरिया.
 L. 5 X °बोल° X °घणावमाल° Z °बंमाल° BFGZ णेय CD णइ C (G!) णिचाइ. L. 6. EX अच्छु° C उच्छुसमतिणे EY वरुयं X वरुयं Z चरुअं C बइल्ल.
 L. 7. G बलवट्टी° BF सहिहिअसिं C संहियसिं. L. 8. BG बली° L. 9. BF व्यायामहे° BF बहुधारा B सिवा GZ वरुयं L. 10. CXZ दन्तो°. *cdd.* °ष्ट्यादी.
 L. 11. BF कळुळु CX कळुळुच्छु GZ कळुळुळु CX कषु वरुअ Bi° करु and X वरु for वरुअ BF हरं कत्थ रवहुगणा C कच्छ कच्छ बहु° L. 12. X बलवट्टी BF कत्थम्हं C कच्छम्हं G कत्थ °म्ह X कच्छम्हं BF कडलं GZ *om.* सइ C कच्छ X तुमं. L. 13. BCFX बप्पाउल° E बप्पा° Y °मउण्हे X हंढ Y दंढे G °मालिं BF बलामड्डा Y °बलमंढा. L. 14. C खेल्° E °वणिउत्त° Y °वणिपुत्त° *cdd.* °पुत्तिआसुं (Z °म्).
 L. 15. B बप्पा° C (F!) X बप्पा° X °उलमत्तुण्मे । B °याणं X *om.* from अवाष्पा to °शब्दभवः C अवाष्पाकृलेऽपि वृत्तेर्नायं BF बाष्पाकुल° CGZ *om.* बाष्पाकुल and भवः they have only शब्दः X बलामाडि, *om.* तथा.

तथा बलमड्डा बलात्कारः । बहुमुहो दुर्जनः । अत्र । बज्जरइ कथयति । बडबडइ विलपति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । तथा बाहिं बहिरिति शब्दभवत्वान्नोक्तम् । बालओ वणिक्पुत्रः । बाउली पञ्चालिका । अत्र बप्पाउलबाउलीशब्दौ केषांचिदन्त्योष्ठ्यादी ॥ यथा ।

५ अमरिसबप्पाउलिआ बहुमुह बाउलिअ व्व तुण्हिका ।

ण बलामोडीजोग्गा बालय पेम्मं खु हणइ बलमड्डा ॥ ७६ ॥ [९२]

बिग्गाइबिआया जुअदो कीडा बीलओ अ ताडङ्के ।

असणम्मि बीअओ बीजमलणखलयम्मि बीअजमणं तु ॥ ९३ ॥

बिग्गाई । स्वार्थ के बिग्गाइआ । तथा बिआया युतो कीटौ । यदाह । यो ० कीटौ संलग्नौ भ्रमतो बिग्गाइआ ख्यातौ ॥ यस्तु । बिग्गाइआ बिआया । इत्यभिमानचिह्नसूत्रे सति बिग्गाइआ चलचित्ततेति व्याचष्ट उदाहरति च । यथा ॥

जहिमं तिरो वईए गुलुगुंछिअ गोविआ पुलोएसि ।

बिग्गाइआइ काहिसि कायं तह कामवाणाण ॥ ७७ ॥

इति । स महासाहसिकः । यदभिमानचिह्नेनैव स्ववृत्तावुदाहृतम् ॥ यथा ॥

L. 1. C बलमड्डु BF 'मुहो कलिः । न बड' वि' torn off in G. BF बडइ C बडबडइ X बलबडड. L. 2. G बाहिंविनि X नोक्तौ. L. 3. G बाउउ X बाउउ X वणिगपुत्र Z वणिक्पुत्रः In G पुत्रः । बाउली प is torn off. BFX बप्पाउलीशब्दौ C बप्पाउल° Z बप्पाउबाउली° G बप्पाउलीबाउलीश and then torn off to अ व्व l. 6. L. 4. Z 'हुंतो' BCFXZ 'प्रया' L. 5. BCF 'बप्पाउलिआ X 'बप्पाउलीया Z 'बप्पाउलिआ B बहुमुहु BF 'ल्लिय Z 'ल्लिय CX 'ल्लिया च BF तुण्हिका. L. 6. CX न C 2. hh. व CX om. व Z बलामोडु° C बाउय X वडय. L. 7. ABFF 'वियाया C 1. hd. X 'विया C 2. hd. 'वियाया Y 'विआआ Z 'वियाय AEXYZ जुयदो Z कील AZ बीलउ BF विलओ C बीडओ X बलउ EXYZ य. L. 8. X असणाम BFY बीयओ X बीअउ BF 'खलयं बिअ° Y 'खिलयाम् बीय° Z बीयंजमणं. L. 9. B बिग्गाइ edd. 'इया BXZ वियाया C (F ?) वियाया From आया to चित्त° l. 12 torn off in G. CXZ चुनौ द्वौ कटौ (C कीयै misread for कीटौ). X यो for यौ. L. 10. BF भ्रमतः CX भ्रमतौ BCFZ 'इया Z इत्यारूपो तो for ख्यातौ BCFXZ 'इया From बिग्गाइआ to सति l. 12 omitted in X. BFXZ वियाया C वियावियाया L. 11. Z इति अभिमान° edd. 'इया B डाद चल° X बलचित्त° CX 'चित्तता चित. edd. व्याचष्ट C om. च. From च to ह्वेनैव l. 3 next page torn off in G. L. 12. CX जहयं D जहयं Z जहम edd. 'ल्लिय BFZ गोविआ C गोविआए लोएसि X गोविआए लोएसि Z पुलोएसि. L. 13. BFXZ 'इयाइ C 'इयाइयाइ BFZ जाहिसि BF कामचाणाण CX कामवणाण Z कामचाणाणेति. L. 14. C om. स BF om. यद BF स्ववृत्त्यावु° From यथा to बीलओ l. 3 next page torn off in G.

सम्भावरांदिआओ णिच्चं विअ संगयाउ होज्जाह ।

ण मुअन्ति एक्कमेकं पुत्तय बिग्गाइआओ वि ॥ ७८ ॥

अत्र विसकण्ठी बलाकेति संस्कृतसमत्वान्नोक्तः । बीलओ ताडङ्कः । बीअओ असनवृक्षः । बीअणो इत्यन्ये । अत्र बीहइ बिभेतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । बीअजमणं बीजमलनखलम् । अत्रापि बीलयबीअजमणशब्दौ दन्त्योष्ठ्यादी केषां- 5 चित् ॥ यथा ।

बिग्गाइआ वि हु वरं विणा पियं बीलएहि किं इत्थ ।

इअ बीअजमणबीअयतलम्मि सलहइ बिआइअं बाला ॥ ७९ ॥ [९३]

बुत्ती पुप्फवईए बुक्का मुट्ठीइ बुक्कणा कागे ।

बिन्दम्मि बुंबुअं बुंदिणी कुमारीसमूहम्मि ॥ ९४ ॥

10

बुत्ती ऋतुमती । बुक्का मुष्टिः । व्रीहिमुष्टिरित्यन्ये । बुक्कणो काकः । बुंबुअं वृन्दम् । बुंदिणी कुमारीसमूहः ॥ यथा ।

अज्ज वि ण हु बुत्ती सा बुंदिणिमज्झम्मि खेळए मुद्धा ।

दासीबुंबुअबुक्को विअ बुक्कण मा खु होहि उतालो ॥ ८० ॥

L. 1. 'संदियाओ CX 'संदियाउ Z निचं *cdd.* विअ (X विअ) B संगयाउ Z हुज्जाह.
L. 2. C णे Z न BF मयन्ति C सुयन्ति X मुणन्ति एकमेकं BF पुत्तिय *cdd.* 'इयाओ (X 'इउउ). L. 3. B विसकंठी C (F ?) विसकंठी B संस्कृते समं BF बीडओ C चाडओ G बीलउ XZ बीलउ (G ताडङ्कः BFX बीअउ From ओ to णशब्दौ l. 5. torn off in G. L. 4. BF सनं Z असनसंज्ञा वृक्षः । बीअणो X इत्यन्ये B बिभेति धात्वा
L. 5. Z बीअजमणं X 'मलणं C 'खंठं Z बीअजमणं CZ दन्त्यो B 'श्यादौ X दन्त्योष्ठ्यादी Z 'श्यादौ From वांचित् to ईए l. 9 torn off in G. L. 7. BCFZ 'इया X 'इया BFX वरं BEZ पियं C बालं CXZ एहिं C किं एहिंत्थ. L. 8. BCFXZ इय Z बीअजमणबीअयं BF 'बीअयसमिलं C मलहइ यं बाला BFXZ वियाइयं X .. लं for बाला. L. 9. B पुष्पं EXZ पुष्पं D 'वइए A बुट्ठीइ G बुट्ठीइ X मुट्ठीइ From कागे to मूहः l. 12 torn off in G. L. 10. A बिंदुम्मि C (F ?) बिंदम्मि A बिंबुअं BF बिंबुअं C बिंबुअं X बिंबुअं Z बिंबुयं L. 11. C 1. hd. 'मना X बुक्कणो Z कागः C बिंबुअं BCFZ बुंदं X वृद्धं. L. 12. B बुदिणी L. 13. B अज्ज C अज्ज From त्ती to शेषं l. 1 next page torn off in G. B 'मज्झम्मि C (F ?) 'मज्झम्मि C (F ?) X मुद्धा. L. 14. BF 'बुंबुअं C 'बुंबुयउक्को Z 'बुंबुयमुक्को X 'मुक्को *cdd.* विअ C खु ओ होहि. X उतालो

अत्र । बुक्कइ गर्जति । बुड्डइ मज्जति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [९४]

बुक्कासारो भीरु बुलंबुला बुब्बुए चेअ ।

बेली थूणा बेडो तरीइ मंसुम्मि बेडुबोडुरया ॥ ९५ ॥

बुक्कासारो भीरुः । बुलंबुला बुद्धदः । बेली स्थूणा । बेडो नौः । दन्त्योष्ठ्यादिरयं
5 केषांचित् । बेडु तथा बोडुरं श्मश्रु ॥ यथा ।

रे बेडिअसुअ बोक्कडबोडुर किं तुज्झ उगया बेड्डा ।

णइजलबुलंबुलाओ बुक्कासारो सि बेलिबिडिओ वि ॥ ८१ ॥ [९५]

धम्मिट्ठयम्मि बोडो बोव्वं खेत्ताम्मि चूचुए बोंडं ।

छागम्मि बोक्कडो बोदरं पिहू पवहणम्मि बोहित्यो ॥ ९६ ॥

10 बोडो धार्मिकः । तरुण इत्यन्ये । बोव्वं क्षेत्रम् । बोंडं चूचुकम् । बोंटणं इति
शीलाङ्कः । बोक्कडो छागः । बोदरं पृथु । बोहित्यो प्रवहणम् ॥ यथा ।

बोडाण पुण्णबोव्वे बोदरसंसारसिन्धुबोहित्यं ।

अवलम्बन्ताण समं वरबोंडा बोक्कडि व्व पडिहाइ ॥ ८२ ॥ [९६]

L. 1. X पअत्र C बुड्डनाः । इ (sic) 2. hd. बुड्डनाइ X पूकाविति. L. 2. E
बुक्को° BCEF भीरु From भीरु to नौः l. 4. torn off in G. A बुलंबुला Y बुला A
बुट्टए BF वुव्वए C बुसए 2. hd. बुड्डए E बुक्कए X बुव्वए Y बुबए Z बुब्बुए A चेव
BF वेय CYZ चेय. L. 3. A थूणा A बिड° BE बेड° C बेंड° X बेडुरया (om.
बोडु) A बोटरया BYZ बोण्टरया C बोडरिया F बाण्टरया. L. 4. C भीरु X
बेडा. Z दंतो° BGXZ °ष्ट्या L. 5. C बेडो X बेडा From तथा to वि l. 7. torn
off in G. B बेण्टर° CX बोण्डरं F वण्डरं Z बाण्टरं CX स्मश्रु. L. 6. BEF बांडेय° C
बेडियमुय X बेडियसुय Z सुय B बोक्कडबोण्टर C बोक्कडबोण्डर F बाक्कडबाण्टर X व्वोक्कडबोडर
Z बोण्टरं C तुज्झय X बेडा Z बोड्डा. L. 7. B बुलंबुलाओ Z बुलुव्वुलाओ X बुलाउ
C ला उक्कासारो X बुक्कामा° BF बिडिओ C बिडिउ D बिडिउ X बिडिउ Z बिडिओ.
L. 8. C °ट्ट° G °ट्ट° X °ट्टि° E बेडो G बोडो X बेडा AY बोच्चं BCFX बोच्चं Z
बाच्चं E खित्त° BF व्वुए C चुव्वए E चुचुए Z बुव्वुए G चच्चु and then torn off to म्मि
बोक्क° l. 9. A बोटं BF वोटं C बोडं E बाण्डं X बोटं Y वोटं Z बोण्डं L. 9. C बुक्कडो
AXZ बोंदरं G बोंदरं BFX पिहू C °हूए व्ह° From णम्मि to बोंटणं l. 10. torn off in
G. A बोहे° EX बोह° L. 10. BCFX बोच्चं Z बोव्वं BF वोटं X बोडं CZ बोण्डं
C चूचुकं B बोटणमिति CZ बोंटणमिति G बोंटणमिति X बोडणमिति The correct reading
is probably बोंडणं इति. L. 11. G बोंदरं Z बोंदरं C पृथुः BF प्रवहणः L. 12.
Z बोव्वे X बोच्चे In C बोव्वे, in G बोव्वे to हित्यं torn off. C बोदरसं Z बोंदर°
L. 13. BF अवलंबन्ताण G °लंबन्ताण समः BZ बोण्टा C बोण्ट FG बोण्टा C व्वोक्कडि
च पडिच्च पडिहाइ 2. hd. व्व for च X पडिहाय.

संमज्जणीइ बोहारी बोहहरो अ मागहए ।

बहुणो चोरे धुत्ते अ मुहयपणसेसु बाणो अ ॥ ९७ ॥

बोहारी संमार्जनी । बउहारी इत्यन्ये । अत्र । बोल्लइ कथयति । इति धात्वा-
देशेषूक्तमिति नोक्तम् । बोहहरो मागधः ॥ यथा ।

बोहहरमङ्गलझुणीइ शक्ति मिहुणाण उट्टुमाणाण ।

5

रयतुट्टुहारमुत्ता उअ बोहारीहरीउ गेणहन्ति ॥ ८३ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

बहुणो चोरो धूर्तश्च । बाणो सुभगः पनसश्च ॥ [९७]

बिंबोवणयं खोहे विकारऊसीसएसुं च ।

चुम्बिअकिडीसु बुंदी बुंदीरो महिसगरुएसु ॥ ९८ ॥

10

बिंबोवणयं क्षोभो विकार उच्छीर्षकं चेति व्यर्थम् । बुंदी चुम्बनं सूकरश्च । बुंदीरो
महिषो महाश्च ॥ [९८]

रुवमुहतणुसु बोंदी भूसिअआडोवएसु बोंगिल्लो ।

भल्लू रिच्छे भगं लिच्छे भंभी अ अमईए ॥ ९९ ॥

बोंदी रूपं मुखं शरीरं चेति व्यर्था । बोंदं मुखमित्यन्ये । बोंगिल्लो भूषित 15
आटोपश्च ॥

- L. 1. BF सम्मज्जड C सम्मज्जणीड EX णीण G ज्जडणी *add.* य X मागहिए EXY
add here अथानेकार्थाः. L. 2. BF बहुणे X बहुजणो A बहुणो भोगे धुत्ते घो BCEE
GXYZ य X मुहयपणसेसु Z पनसेसु A बाणे *add.* य. L. 3. B संमार्जनी X संमार्-
जनी CX बउहारीत्यं GZ गित्यं X बोल्लइ C *om.* इति GXZ यतिनि. L. 5. B
ज्जडणीइ X डुणीइ BF ज्जत्ति C जत्तं X मिहुणेण C उट्टुमाणाण GZ उट्टुमा. X मुट्टुमाणा.
L. 6. X रयमुट्टुहारं C मुत्ता *add.* उय C बोहरो BF गिण्ढीम CX गि. L. 7. *om.*
A. L. 8. X चोरो BF पनसवृत्तश्च X पवनश्च. L. 9. C वणयं Z वयणं ABF
GXZ उसीसएसुं (X सु) C उसीसु EY ओसी. L. 10. ACE (F1) YZ
चुंबिय BG चुंबिय X चुंबिय A किडीसु C कीडीसु BF किडी C बुंदी EX बुंदी E बुंदीरो
X बुंदीरो A गुरुएसु. L. 11. BF बिंबो G बिंबो G उत्थीर्षकं Z उच्छीर्ष X चुंबनं.
GZ भूकरश्च BF बुंदीरो G महाश्च. L. 13. BF रुव E रुव A मुहू C 1.
hd. 'मह' 2. hd. मह C तणम् AE बोंदी ABCEGXYZ भूसिय E भूसिआडो
C आगेविएसु A बोंगिल्लो BF बोंगिल्लो CE ह्वा X *adds here* ॥ अथ भादिः ॥ Y
॥ भकागादिः ॥ L. 14. BF लिच्छे C रिच्छे *corr.* 2. hd. X लिच्छे EXY य C असइए.
L. 15. BF बोंदी C सुखं B शागं BF चयरां CGXZ व्यर्थं BF बोदं C बोदं सुखमि B
बोंगिल्लो X बोंगिल्लो. B भूषितः L. 16. BF आटोपितश्च CX आटोपितश्च ।

॥ अथ भादिः ॥

भल्लू ऋक्षः । भग्गं लिप्तम् । भंभी असती ॥ यथा ।

भल्लूसरिच्छकेसे पइम्मि अलसे सयालुए भंभी ।

चन्दणरसभगतणू उववइमहिसरइ जुण्हीए ॥ ८४ ॥ [९९]

5 भंभा भेरी भव्वो बहिणीतणए वइङ्गणे भंडं ।

भंडुं मुण्डणए भदं आमलयम्मि भट्ठिओ कण्ह ॥ १०० ॥

भंभा तूर्यविशेषः । भव्वो भागिनेयः । भंडं वृन्ताकम् । भंडुं मुण्डनम् । भदं आम-
लकम् । भट्ठिओ विष्णुः ॥ यथा ।

कयभंडुसिरो भंभासदोरे भव्व लिहइ तुह जणओ ।

10 भट्ठिअभत्तिविउत्तो भदयएगारसीइ भंडाइ ॥ ८५ ॥ [१००]

वरुअम्मि भमासो भल्लुंकी भसुआ भुरुंडिआ य मिवा ।

पस्वलन्तम्मि भलंतं कलहावत्तमु भंडणभममुहा ॥ १०१ ॥

भमासो इक्षुसदृशतृणम् । भमसो इति धनपालः । भल्लुंकी भसुआ भुरुंडिआ इत्येते
त्रयोऽपि शिवावाचकाः । अत्र भुरुंडिआशब्दो भुकारादिरर्थानुरोधात्पठितः । भलंतं
15 प्रस्वलत् । भंडणं कलहः । अत्र भसलो भ्रमर इति भ्रमरशब्दभवः । भरइ भलइ
स्मरतीति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । भममुहो आवर्तः ॥ यथा ।

L. 1. om. A. L. 2. B ऋक्षः X भग्गं. L. 3. BZ 'सिग्निय' BCF 'केशे X
पयंमि BF सयालुए. L. 4. G जण्हाण. L. 5. C भव्वो (G भव्वा AB बहिणीं G बांहाणिं
X बहिणए AGZ वयंगणे ABCFYZ भंडं which is probably equally correct ;
see Amarakos' a II, 4, 4, 2. G भंडं E भण्डं X भंटे. L. 6. CGXZ भंडं E भण्डुं
From णए to नम् l. 7. om G. A भट्ठं Z आमलयंमि BEFY भट्ठिओ C भट्ठिओ X
भट्ठिउ Z भट्ठिउ. L. 7. C भव्वो CXZ भंडं B भुडं CXZ भंडं F भुडं. L. 8. BC
FX भट्ठिओ (X उं) G भट्ठिउ. L. 9. CGZ भंडं C भस्तासद्धा C (G ?) भच्च X
जणितु Z जणउ. L. 10. BCFX भट्ठियं CX 'एगारि' C 'सीइ' G 'रासीइ' *coll.* भंडाइ.
L. 11. ABCF वरुं E चरु GZ वरुअम्मि A भल्लुंकी X भल्लुकी ACEGXY भसुया Z
भसुया CE भुरुंडिया ABFGXYZ भुरुंडिया X मिथो. L. 12. E पक्खलं X पक्खलं A
कलहवं CZ भंडणंभमुहा X भमुहा. L. 13. CZ 'सदृशं' तृणं X समसो C om. इति
BF वनपालः G भल्लुकी BFZ भसुया. CGX भसुया C भुरुं X भुरुं BCFGXZ
'डिया L. 14. BF शिवाचकाः C भुरुंडिया BFGZ भुरुंडिया X भुरुंडियं C भकारि
B 'र्थानुपरोधाप' C भलंतं X भलं L. 15. BF प्रस्वलन्तो X भंडणा. C भसो BFX
om. भ्रमर इति BF भग्गं लइ (sic) GZ भलइ भग्गं स्म L. 16. BF 'देशेषूक्ताः
um. इति नो G भममुहो CX भममुहो.

भंडणभममुहपाडिअं पेक्खिअ भल्लंकिआइ सह भसुअं ।

णेइ भमासभलंतं तुह हयवेरिं भुरुंडिआ अण्णा ॥ ८६ ॥ [१०१]

भद्दाकरिभद्दसिरी दीहमलयजा भरोच्छयं तालं ।

भयवग्गामो मोढेरयम्मि जेढ्वहिणीवई भाओ ॥ १०२ ॥

भद्दाकरी प्रलम्बः । भद्दसिरी श्रीखण्डम् । भरोच्छयं तालफलम् । अत्र भम्मडइ 5
भमाडइ भमडइ भ्रमतीति धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । भयवग्गामो मोढेरकम् । भाओ
ज्येष्ठभगिनीपतिः ॥ यथा ।

भद्दाकरिभुअदण्डं भयवग्गामम्मि भद्दसिरिहत्थो ।

वीरजिणमच्च भाउअ भरोच्छयफलं चयणसुरसेवं ॥ ८७ ॥

अत्र भाइ विभेतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [१०२]

10

भासलभाविअभाउज्जा दित्तगहिअयभाउजायासु ।

भाभुंडी णीसरणे भाउअमासाढगोरिऊसवए ॥ १०३ ॥

भासलं दीप्तम् । भाविअं गृहीतम् । भाउज्जा भ्रातृजाया । भाभुंडी निःसरणम् ।
भाउअं आषाढे गौर्या उत्सवविशेषः ॥ यथा ।

ओ पिच्छ जारभाविअसंकेआ मयणअग्गिभासलिआ ।

15

भाउअमिसेण भवणा भाभुंडइ तुज्झ भाउज्जा ॥ ८८ ॥ [१०३]

L. 1. BF 'भममुहं प' C 'सुह' X 'भमुहं' *add.* 'पडिअं' BFX पेक्खिय CGXZ
पिक्खिय (G भल्लु X भल्लं *add.* 'किआइ' G भसुयं X भसुहं Z भसुयं. L. 2. X भग-
हमभलंतं Z भमासलभंतं BCF भुरुंडिया GXZ भुरुंडिया C 1. *hd.* अत्ता 2. *hd.* GZ अत्ता.
L. 3. BGZ भरोत्थयं X भरोच्छयं. L. 4. X भयवग्गामो Z भयवग्गामो EX
जिह्वं AGXYZ 'वहि' E 'वई' AGZ भाऊ X भाउ. L. 5. BF सद्दाकरी अलंबः
C *om.* भद्दा' प्र' G प्रलंबः Z प्रबंधः BF भद्दसिरी CX गे चन्दनं । BF सरोत्थयं XZ 'ल्ययं'.
X *om.* from अत्र to नोक्ताः । 6. L. 6. B भमाडइ भमाडइ भमड भ्रमति । एते C मोढे
मोढेरकार्थं स्थानं XZ मोढेरकार्थं स्थानं GX भाउ L. 7. BGX ज्येष्ठ L. 8.
X भद्दाकरि BF 'करिसुअं' C 'भुयं' G 'दंड' Z 'भुअंदंडं' C 'ग्गामंसि'. L. 9. BF भाअय
CGXZ भाउय C भागेत्थयं G भगेत्थयं X भगेत्थयं Z भागेत्थयं G चयंतुं Z चयंतुसुरमुगं
BF 'णसुसेवं'. L. 10. B विभेति इति (G विभे'. L. 11. *add.* 'भाविअं' BF
'भाउण्णा' (?) *add.* 'गहिअं' (Y 'ही') against metre. L. 12. BF भाभुंडी B.
C 2. *hd.* F भाभोभ्रमा' EGXYZ भाउय'. L. 13. G *om.* भा' गृ' BCFXZ भाविअ
C भावृ' C 1. *hd.* भाभुंडी. L. 14. GXZ भाउयं B आसाढो X गौर्या. L. 15.
GXZ उ Z पिच्छला C जाभाविआ' BEGXZ भाविअ *add.* संकेया BF 'भासलिआ' C
'भासलया' X 'लिया'. L. 16. CXZ भाउयं C भाभुंड BF तुज्झ भाउज्जा X भाउज्ज.

भायलभासिअभाइल्ला जच्चतुरंगदिण्हल्लिएसु ।

भावइआ धम्मिअगेहिणीइ भिंगं च कसिणम्मि ॥ १०४ ॥

भायलो जात्यतुरंगमः । भासिअं दत्तम् । भाइल्लो हालिकः । अत्र भाइरो भीरुरिति विभेतेर्भादेशे तृन इरे सिद्धमिति नोक्तम् । भावइआ धार्मिकगृहिणी । भिंगं कृष्णम् ॥ यथा ।

5

इन्दिअभायलविवसो भावइआण णिअडे भम तुमं मा ।

भाइल्ला ताहि भासिअसावो कह होसि पाव भिंगमुहो ॥८९॥ [१०४]

भिसिआ विसी भिसंतमणत्थे चीरीइ भिंगारी ।

बारम्मि भित्तरं टङ्काच्छिण्णे भित्तिरूवं च ॥ १०५ ॥

भिसिआ वृषी । भिसंतं अनर्थः । दीपार्थस्तु भासेर्भिस इति धात्वादेशे सिद्धः ।

10 भिंगारी चीरी । मशक इत्यन्ये । भित्तरं द्वारम् । भित्तिरूवं टङ्काच्छिन्नम् ॥ यथा ।

भिंगारिसंकुलभित्तिरूवगुहभित्ते वसन्ताणं ।

भिसिआपरिगहाणं मुणीण कत्तो भिसंताइ ॥ ९० ॥ [१०५]

भुज्जे भुअं छुहाए भुक्खा कोलम्मि भुंडभुंडीरा ।

भुत्तूणो भिच्चे भुरुहुंडिअमुद्धल्लिए चेअ ॥ १०६ ॥

L. 1. X भालयं Y भाअलं *edd.* 'भासियं' Y 'भायल्ला' Z जव्वं E 'तुरंगं' GZ 'दिन्नं'. L. 2. *edd.* 'इया B धम्मियं' CEF GYZ धम्मियं C 'गेहणीइ' C भिंगं X भंगं A omits the whole verse. L. 3. BF भायालो C भायजो C 1. hd 'तुङ्गः' 2 hd. X 'तुङ्गः' *edd.* भासियं. BF भमइगे CX भायरो Z भाइरो X भीरुरिति L. 4. G विभेतेर्भादेशे X विभेते CX तृन X इतरे for इरे. *edd.* 'इया BCF भिंगं'. L. 5. CGXZ इंदियं BFGZ 'भाइल्ल' X यल is given twice. C 'दिवसो' *edd.* 'इयाण BF णियरे CGZ णियडे X णिवममडे for णिअडे GZ भव X om. from म in भम to भोसिअ incl. 1. 6. L. 6. BCF ताहि *edd.* भासियं X पाच. L. 7. *edd.* भिसिया विसी X भसंतं GZ 'णच्छे' C 1. hd. भिंगरी. L. 8. BF, C 1. hd. वारम्मि AG, C 2. hd. Z दाग्ग्मि E भित्तरं Z भित्तिरं Y डंकं AGZ 'च्छिन्ने' C 'रूवं' E 'रूवं'. L. 9. B भिसि CGXZ भिसिया F भिसी *edd.* वृषी BGXZ भिसंतमनर्थः B दाप्पां G भासेर्भिस इति 'देशसिद्धः' X सिद्धं L. 10. BF चारि C om. चरिगं X चीरी is given twice. Z 'भित्तिरं' X भित्तिरूवं BCF 'च्छिण्णं'. L. 11. G 'रूवं' CX 'गह' Z 'भित्तिरे' BF वसन्ताणं X वसतण. L. 12. *edd.* भिसियां X मुणीमु Z कत्ता BGX 'ताड'. L. 13. C 1. hd. तुअं Y भुयं X बुहाइ Z छुहाइं XZ भुडं B 'मुंडीरा' X 'मुंडीरो'. L. 14. BF भिच्चो Y भिभिच्चो Z भिच्चो BF भुरुडियमु ACEG XYZ 'हुंडियं' ABG 'हुल्लिए (?)' F 'हुल्लिए' E हरिए ABF चैय C चैया GYZ चैय.

भुअं भूर्जम् । भुक्खा क्षुत् । भुंडो तथा भुंडीरो सूकरः । भुत्तूणो । ओत्संयोगे इति भोत्तूणो इत्यपि । भृत्यः । अत्र । भुमइ भ्रमति । भुलइ भ्रश्यति । भुक्कइ भषति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । भुरुहुंडिअं उद्धूलितम् । भुरुकुंडिअं इत्यन्ये ॥ यथा ।

धूलिभुरुहुंडिआ जे भुक्खाए भुअकिसा य भुत्तूण ।

किं जाएहिं बहूहि वि भुंडीरेहिं च तेहि भुंडीए ॥ ११ ॥ [१०६] 5

भुओ अ जन्तवाहे भूअण्णो किट्ठसलजण्णे ।

भूमिपिसाओ ताले भयालुए भेडभेज्जभेज्जलया ॥ १०७ ॥

भूओ यन्त्रवाहः । भूअण्णो कृष्टे खले यज्ञः । भूमिपिसाओ तालः । भेडो भेज्जो भेज्जलओ त्रयोऽप्येते भीरुवाचकाः । भेडशब्दो भेरशब्दभवोऽप्यस्ति ॥ यथा ।

भूमिपिसाए भूअं चडिअमभेडं बहू णिएऊण ।

10

भूअण्णपिक्खणमिसा अमेज्जला जाइ भेज्ज व्व ॥ १२ ॥ [१०७]

भेरुंडो दीवी भोअभोइआ भाडिगामपवरेसु ।

अहिआरिसम्बले भोल्लयं च भारुण्डयम्मि भोरुडओ ॥ १०८ ॥

भेरुंडो चित्रकः । भोओ भाटिः । भोइओ ग्रामप्रधानम् । भोल्लयं प्रबन्धप्रवृत्तं पाथे-
यम् । भोरुडो भारुण्डपक्षी ॥ यथा ।

15

L. 1. BCF भूअं X भूयं भूर्यं । C भुर्यां Z भूर्यं CX भुंडीरो G सूकरः । भुत्तूणो भौत्तूणो X भूत्तूणो. *edd.* उत्संयो^० C^० ग G *om.* इति भो^० L. 2. B भूत्तूणो G भुमति for भ्र^०. CGZ भ्रश्यति X *om.* भ्रश्यति । भुक्क C भक्कइषति 2. *hd.* इषति L. 3. C^० दिषूक्ता From इति to रुकुंडिअं torn off in G. BF हुंडियं CXZ हुंडियं B उट्ठू B भुरुकु^० *edd.* इडियमित्य^० (X^० त्वा^०). L. 4. Z धूलिभुरुं BF हुंडिया CGXZ हुंडिया X ये for जे GZ किसा ए C भोत्तूण. L. 5. In G जा^० व^० वि is torn off. BCFX जाएहिं BZ बहूहि C (1 !) बहूहि Z *om.* वि X भुंडीरेहिं व *edd.* नेहिं. L. 6. From भूओ to डभेज्ज^० l 7 torn off in G. C 1. *hd* X भू Z भूयो ABCFYZ य X जतं E बाहे BCF किट्ठ BF जल^० L. 7. Z भूमिपिसाओ AX साउ BF भयालुए Z मयालुए X भेडभेज्ज^० BCFEGZ *om.* भेज्ज. L. 8. GX भू Z X यन्त्रवाहनः । भूयण्णो ए BF रुण्णे From ए to पिसाए l 10 torn off in G. X भूमिपिपिसाउ. L. 9. BF भेडलओ X भेज्जलउ Z त्रयोऽप्यमा C भेरिशब्द^० X शब्दोभवो. L. 10. BF भूअं GXZ भूयं *edd.* चडियम^० G मभेयं CZ बहू CX निएऊण From ण to च l 13. torn off in G. L. 11. Z भूयण्ण^० C भेस BF व C व्वा 2. *hd.* व्वा. L. 12. XZ भोय^० CXYZ मोइया. L. 13. CEYZ अहियारि^० BF संचले CXZ संवले X भोल्लयं E भारुडम्मि X भारुडम्मि BGXZ भोरुडउ. L. 14. C भेरुंडो X भेः रुंडो (sic) From रुंडो to विअ l 1. next page torn off in G. X भोउ XZ भोइउ. Z प्रबंधवृत्तं L. 17. CXZ भेरुंडो B रुंडो भारुंडो पक्षी X भारुंड^० Z भेरुंड^०

अणुतित्थं कयभोआ एकमुहीहविअ भोल्लयं लेह ।

भोइअभेरुंडा दोमुहभोरुडयाण पेच्छह अवायं ॥ ९३ ॥ [१०८]

॥ अथानेकार्थाः ॥

छिण्णसिरवन्दिभूसासहिदोहित्तुसु भंडो अ ।

5 भंडी सिरीसरुक्खो अडई असई अ गड्डी अ ॥ १०९ ॥

भंडो छिन्नमूर्धा मागधो मण्डनं सखा दौहित्रश्चेति पञ्चार्थः । भंडी शिरीषवृक्षोऽयम्
असती गन्त्री चेति चतुर्थार्थः ॥ [१०९]

भंभलसदो अप्पिअजडेसु भित्तं च देरगेहेसु ।

साणे सुरमाणे भुक्कणो अ आणतरिचेडिआ भेली ॥ ११० ॥

10 भंभलं अप्रियम् । भंभलो मूर्खः । भित्तं द्वारं गृहं च । भुक्कणो श्वा मद्यादिमानं च ।
भेली आज्ञा बेडा चेष्टी चेति त्र्यर्थः । बेडायां भेलओ इत्यपि केचित् ॥ [११०]

॥ अथ मादयः ॥

मंती विवाहगणए मंठो सण्ठे पिहाणिआ मंडी ।

मंचो बन्धे मग्गो पच्छा मच्चं मले मलो सेए ॥ १११ ॥

15 मंती विवाहगणकः । मंठो शठः । मंडी पिधानिका । मंचो बन्धः । मंठो बन्ध
इति केचित्पठन्ति । मग्गो पश्चात् । मच्चं मलः । मलो स्वेदः ॥ यथा ।

L. 1. C 'तिच्छं (?) कयं भूआ Z 'भोआ इक्क' X एकमुहं (om. ही) cdd. 'हविअ
C om. भोल्लयं लेह BF भोल्लय X लेहा. L. 2. BCFXZ भोइयं In G from
अमे' to डी अ l. 5 torn off. C भोइयभेडा B 'भेरुंडयाण C (F!) X 'भेरुडयाण BCF
पेत्थह Z अवीअं. L. 3. om. A. L. 4. Z छिन्न° BCF 'सिरचंदि° Z 'वंदि°
C 'त्तुसु AEXYZ य. L. 5. B अडई cdd. य (twice) C गंडि या G ट्टी य.
L. 6. Z 'छिन्नमूर्धा C मागधो From मागधो to मातुलानी° l. 4 stanza 112 torn
off in G. C संख्या C पञ्चार्थाः X शरीष° cdd. 'वृक्षः BZ अटवी C (F!) अडवी X
अडई. L. 7. BFX मंत्री BCFXZ चतुर्थः. L. 8. cdd. अप्पिय° (X as
above) BF व ACXZ दा° BF 'देहेसु. L. 9. X सुरमाणो cdd. य (Z अ)
A 'भो° A 'भेडिया CEXYZ 'चेडिया X भल्ली Z भेडी. L. 10. CXZ मूर्खः.
L. 11. BF भोल्लया C भेला X भल्लिआ for भेली C वेडा 2. hd. चेडा C वेडी 2. hd चेडी
C त्र्यर्थः X त्र्यर्थाः BF चेडाय C वेडायां 2 hd. चे° X भेलउ. L. 12. om. A. Y
has only मकागादिः. L. 13. E विवाह° A मंठो AEX संठे but see Hemach.
Abhidhānacintāmaṇi V. 376 com. BF पिता cdd 'णिया Y om. from आ in
णिआ to मग्गो incl l 14 A मंडी L. 14. C. 2. hd. मंठो E मंचो B बंध Z पेत्था
C. 1. hd. मच्छं Z मच्चं X om. मले. L. 15. BF मंचो X om. मंठो शठः C om.
मंचो बन्धः BF मंठो मंध L. 16. Z मच्चं B मल. B स्वेदः X स्वेदः

मंडीइ हणेमि सिरं जं मुण्डेऊण धम्मजायमलो ।

रे मंचजोगमच्चिअ मंतिं पुच्छेसि मग्गओ मंठ ॥ १४ ॥ [१११]

सिद्धविहीणं मट्ठो मट्ठमराला य अलसम्मि ।

मंखोऽण्डे मम्मि मल्लाणी मामा य मामीए ॥ ११२ ॥

मट्ठो श्रृङ्गविहीनः । मट्ठो तथा मरालो अलसः । मरालो हंस इति सातवाहनः । 5
मंखो अण्डः । मम्मि मल्लाणी मामा त्रयोऽप्यमी मातुलानीवाचकाः । मामीशब्दोऽपि
देश्यः । पर्यायभङ्ग्या तूपात्तः ॥ यथा ।

रेहसि मराल ण घरे मंखिल्लो मट्ठमट्ठउसहो व्व ।

इअ एस मम्मिमज्जे मामाहसिओ हणेइ मल्लाणिं ॥ १५ ॥ [११२] .

मइराइ मई मइमोहणी अ सीमाइ मज्जमेराओ ।

10

सेले मऊ हटे मत्तल्लिमिणायाइ अक्खमे महरो ॥ ११३ ॥

मई तथा मइमोहणी सुरा । मज्जा तथा मेरा मर्यादा । मऊ पर्वतः । मत्तल्ली तथा
मिणायं बलात्कारः । महरो असमर्थः ॥ यथा ।

मत्तल्लिमुक्कमज्जो मउमेराघोसदंसिअमिणाओ ।

पिअइ मइं गइमहरो मुसली मइमोहणीकुडयहत्यो ॥ १६ ॥ [११३] 15

L. 1. B मडुइ B सिरं C जं ऊण BF मुडेऊण धम्म° X मुंडेऊण. L. 2. X
मंचजोगमच्चेय B °गमं BCF °च्चिय Z °व्विय BX मंति Z पुच्छेसि X मग्गाउ BF मंच.
L. 3. BF विट्ठणे मट्ठो Y °विट्ठणे C मट्ठमराला X मट्ठ° E मट्ठ From ला in °मराला to
मामीए omitted in X. L. 4. ABF मंखो डे CZ अंडे CZ मल्लीणी E मल्लाणी BF
मामा C मा (sic) या E मामीए. L. 5. CX मट्ठो C मलारो हंसः BF om. हंस
इति. L. 6. BF मंखो डः BF मल्लाणी X मा for मामा Z एते त्रयो पि for
त्रयोऽप्यमी X °प्येते BF मामीशब्दो dele मी before मी From ब्दो to ल्लाणि l. 9 torn
off in G. L. 8. CXZ रहसि मराला C मट्ठमट्ठ° X मट्ठमट्ठ Z मट्ठमट्ठ° BF
°ओससहो C °ओसहे X °उसहे Z °उसहा C च. L. 9. cdd. इय BF °मज्जे ममा° C
मासा° CX °हसिउ हणेहि In G णि is torn off. L. 10. X om. from मइराइ to
अ incl. BF मइरा A मइरइ C 1. hd. °मोहणा ABCFGYZ य E इ X सीमाय B
मज्ज° C (F !) मस° In G from मज्जे to मऊ l. 11. torn off. AXZ °मेराउ.
L. 11. BF सेल Z सेरे G ढ मऊ YZ °मिणाआइ G °मिणाआ; from इ to मत्तल्ली l. 12.
torn off. ABCF °याई X म्मक्खमे Z महुरे. L. 12. C मइ X मइरामई तथा C
°मोहिणी B मज्जा. L. 13. X बलात्कारः L. 14. BF मत्तल्लिमुज्जो मऊमेरा° C
°मेरो BCFXZ °दंसिय° G °दंस; from अमि° to सली l. 15. torn off. X °मिणाउ.
L. 15. Z पियइ मइ X मयं C मयं गयमहरो.

मडिआ समाहयाए मउअं दीणम्मि पिउहरे महणं ।

मरुलो भूए मइअं च भच्छिए मंडलो साणे ॥ ११४ ॥

मडिआ समाहता । मउअं दीनम् । महणं पितुर्गृहम् । मरुलो भूतम् । पिशाचादि ।
मइअं भर्त्सितम् । मंडलो श्वा । ॥ यथा ।

5

काममरुलमडिआ सा मउआ महणम्मि वसइ मइअसही ।

तं मंडलो व्व कत्थ वि भमेसि जाणसि ण वेअणं तीए ॥ १७ ॥ [११४]

मडयमयडा उववणे चण्डिलए मज्झओ चेअ ।

सिरमालोइ मआई मउली अ हियरसोच्छलणे ॥ ११५ ॥

मडओ तथा मयडो आरामः । मज्झओ नापितः । मआई शिरोमाला । मउली
10 हृदयरसोच्छलनम् ॥ यथा ।

मज्जाय मच्छयगन्धिअ हवेइ मउली तुमं णिअन्ताण ।

महसि सुअन्धिमआई मडयठिअं तं कहं मयडवालं ॥ १८ ॥ [११५]

मंजीरं हिअरे वल्लिविसेसे मयाली अ ।

जारम्मि महालो मंजुआ य तुलसीइ मंतुआ लजा ॥ ११६ ॥

L. 1. *cdd.* मडिया Y मउयं X पिउह (*om.* रे) A °हं. L. 2. C मरुलो X
मेरुलो Y भूते ABCFGXYZ मइयं E मइयं C साणो. L. 3. BF मंडिया XZ मडिया
C *om.* मडिआ स° In G म° is torn off. X °हताः BF पितृ । (sic) C 2. *hd.* मरुलो.
L. 4. BF मइइअं GZ मइयं X मइयं. L. 5. *cdd.* °मडिया X *om.* सा मउआ
GZ मउया *cdd.* मइयं C सहा, L. 6. G त मडं C च कच्छ C विअणं GZ वेयणं.
L. 7. BEF मंडअं Z मयडं C °मउडा X °मडया Z उववणे C चंडिलए GZ चडि-
लए X चंडिलए A मज्जओ C मसं GXZ °उ ACY चेय BFX वेय GZ चेव. L. 8.
BF मआए GXZ मयाई *cdd.* म (Y अ) BF हियरसो° ACEGXYZ हिययं Y °रसुच्छ-
लणे. L. 9. GX मडउ C 2. *hd.* तथा मउडो X आरामः B मयओ C मज्झओ GX
मज्झउ B मयाइ C (F ?) GXZ मयाई B सिर°. L. 11. BF मज्झ C मसय XZ
मत्थय BFX °गंधिय C °गंधिया G °गंधअ C हेवेइ *cdd.* णियंताण. L. 12. C सुंयधि°
X सुयंधे° BCFXZ °मयाइ G °मयाइ BCFXZ °ठियं BF कयं मडयं. L. 13. *cdd.*
य. L. 14. BCF मंजुया ABCEFZ अ [!] G मंजुआ Y मंतुया.

मंजीरं शृङ्खलकम् । मयाली निद्राकरी लता । महालो जारः । मंजुआ तुलसी ।
मंजिआ इत्यन्ये । मंतुआ लज्जा ॥ यथा ।

तइआ मयालिगहणे मंजुअदलचुण्टिरिं रमसि सुण्हं ।

विरयसि मंतुअमिणिं महाल मंजीरवल्लिओ कीस ॥ १९ ॥ [११६]

करहम्मि महंगो मंडिल्लो पूवे लहुम्मि मडहं च ।

5

मउडी मुकुंडी मुरुमुंडो मोडो अ जूडम्मि ॥ ११७ ॥

महंगो उट्टः । मंडिल्लो अपूपः । मडहं लघु । मउडी मुकुंडी मुरुमुंडो मोडो इत्येते
चत्वारो जूट्वाचकाः ॥ यथा ।

तीइ सुमुक्कुंडीए मुरुमुंडं णिअ वि किं सुमोडकए ।

मंडिल्लमत्त मोडसि मडहं णिअकुमउडिं महंगोह ॥ १०० ॥ [११७] 10

मज्जोक्कमहिणवे मंगुसमुग्गुसुमुग्गसा णउले ।

मंगलमसिणा समरम्मा अग्घाडम्मि मउरमउरंदा ॥ ११८ ॥

मज्जोक्कं प्रत्यग्रम् । मंगुसो मुग्गुसू मुग्गसो त्रयोऽप्येते नकुलवाचकाः । मंगलं सद-
शम् । मसिणं रम्यम् । मउरो तथा मउरंदो अपामार्गः ॥ यथा ।

मंगुसमुअप्पमंगल मुग्गुसुमुग्गसिजुअं मसिणपुच्छं ।

15

मउरंदवणे मज्जोक्कमउरकण्ठयणहं हणन्तमहिं ॥ १०१ ॥ [११८]

L. 1. Z मेहालो BCF मंजिया for मंजुआ Z मंजिया. L. 2. G om. मंजिआ इत्यं BF मंतुया CX om. मंतुआ लज्जा. L. 3. cdd. तइया (Z as above) G मंजिआ B वुट्टिरिं L. 4. CX मंतुयमिं C मंजिरवल्लिओ X वल्लिउ G उ L. 5. Y करहम्मि X हागो for महंगो X लअम्मि C महं च. L. 6. BEF मउली BEF मुकुंडी X मुकुंडी A मुरुमुंडो E मोडे BEFGXYZ य Y जूहम्मि. L. 7. X मंडिल्लो X लघुः BF मुकुंडी GZ मुक्कुंडी X मुकुंडी मुरुमुंडो. L. 8. B om. मोडो X जूडं L. 9. BF समुकुंडीए C सुमुकुं X सुमुक्कुं C मुरुमुंडं 2 hd. X मुरुमुंडं C नय X निय Z निय G कि. L. 10. C मंडिल्लम (sic) C 1. hd. माडसि BCFX नियकुमउडिं C महंगोच्च G महंगोव्व XZ गोव्व. L. 11. C मसो X मसिणवेसुं A मंतुसं E मंगुसुं A मुग्गुमुग्गसा X मंगुसमुग्गसा C मुग्गुस 1. hd. om. मुग्गसा 2. hd. मुग्गसो A णउले C णेउले. L. 12. AX मसुणा C मसुणा EGYZ मसुणा X समरम्म A अवा C अग्घाडं A मउरंदा X मउरिंदा. L. 13. C मसोक्कं BF गुमसू CZ मुग्गसु G मुग्गमु X मंगुसू CX मुग्गसो C व्यते X व्येनं. L. 14. X सदश cdd. मसुणं (X मसूणं) X मउरंदो X अगार्गः. L. 15. CX मंगुल X om. मुग्गुसु C मुग्गुसिं G जियं X जूअं Z जियं cdd. मसुणं (X मसूणं) B पुत्थं. L. 16. C मसो BX मज्जोक्कं C कंठयणहं X कंठयणहं Z महि.

मंतेल्लीमयणसलाया सालहिआइ मल्हणं लीला ।

मंधायमहायत्ता अड्डे पड्डे महेड्डो अ ॥ ११९ ॥

मंतेली तथा मयणसलाया सारिका । मल्हणं लीला । मंधाओ तथा महायत्तो
आढ्यः । महेड्डो पड्डः ॥ यथा ।

5 एन्तम्मि महायत्ते मल्हन्ती णवमहेड्डुरुहणयणा ।

पाढइ मंधायवहू मयणसलायापिएत्थ मंतेल्लिं ॥ १०२ ॥

अत्र । मकडो जालकारकृमिः । मदलो मुरजः । इति मर्कटमर्दलशब्दभवौ । मलइ
मडइ मड्डइ मृद्राति । महइ काङ्कति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [११९]

गव्वे मरट्टमडहरमडप्फरा मलहरो तुमुले ।

10 महिसंदो सिग्गुतरुम्मि महासद्दा सिवाए अ ॥ १२० ॥

मरट्टो मडहरो मडप्फरो त्रयोऽप्येते गर्ववाचकाः । मलहरो तुमुलः । महिसंदो
शियुतरुः । महासद्दा शिवा ॥ यथा ।

महिस महिसंदमोडणमडहरिअ मडप्फरा मलहरेसु ।

हत्थिमरट्ट घरटे होसि महासद्दमोअणं सीहे ॥ १०३ ॥ [१२०]

15 मज्झम्मि मज्झआरं महाबिलं खे महाणडो गिरिसे ।

मडहरमलंपिआ गामणिगव्वीसु तरुणे महालक्खो ॥ १२१ ॥

L. 1. BF मंतेल्ली C सहं X साला ABCDEFXY िहियाइ GZ हियाए. L. 2.
G मंधाअं A महाअंता CY िमहायत्ता BF अन्हे CEG अट्टे AC महेड्डो Y महेड्डो ABCE
XY य. L. 3. BF मंतेल्ली BF शारिका GX मंधाउ. BF महाअन्तो GZ महाअंतो X
महामत्तो. L. 4. BF आयः C आढ्यः BF महेरो CX महेड्डो. L. 5. BF इत्तंमि
CX इंतंमि Z एतम्मि GZ महाअंते X महामत्ते CX मण्हंती C णडइ X िमहेड्डु. L. 6.
F पाढय CNZ मंधाइ G om. मंधाय BFG िपिए एत्थ C िपियच्छ BF मंतेल्लिं. L. 7.
G िकृमिः X िकृमि B मदलो CZ मुरज X मरुज GZ मर्कटमुरजशब्द. L. 8. BF om.
मडइ BF गृह्णाति C मुडइति G मृड्णाति X मुद्राति. L. 9. C िमडप्फरा E मडप्फरा G
िमंड A मडमलहरो G मडहरो X मलरो EX तुमुले. L. 10. X महिसंदो E सिग्गं X
सिग्गु A महासद्दा ABCFGYZ य. L. 11. C मडट्टो GZ मरट्टो X मरट्टो X पट्टुफरो C
एते त्रयोऽपि X तुमुलः. B महिसंदो G महिसंदो L. 12. CX सियु L. 13. C िमो-
णमडणमडह add. िरिय L. 14. C 2. hd. हत्थिं BCF थट्टे GXZ घरटे GZ िमोयं.
L. 15. A मज्जमि C 1. hd. मज्जमि 2 hd. मज्जमि A मज्जआरं C 1. hd. मज्ज 2.
hd. मज्जं EGXZ मज्जआरं AEGZ महाबिलं B गिरिसे. L. 16. X मडहरं Y मयह
Z मडहरं G om from मडहरं to महाणडो l. 1 next page BCEFGXYZ िहिया
BF मामणि E गोमणि Z तराण.

मज्झआरं मध्यम् । महाबिलं व्योम । महाणडो रुद्रः । मइहरो ग्रामप्रवरः । मेहरो
इत्यन्ये । मलंपिओ गर्वी । महालक्खो तरुणः ॥ यथा ।

दिण्णा महाबिलचरीसमा पिआ तुह महाणडपिआए ।

मइहर मलंपिओ तो भमसु महालक्खमज्झआरम्मि ॥ १०४ ॥ [१२१]

णलिणीइ महावल्ली मडवोज्झा जप्पजाणम्मि ।

5

मत्तम्मि मत्तबालो तह महुमुहमासिआ पिसुणे ॥ १२२ ॥

महावल्ली नलिनी । मडवोज्झा शिविका । मत्तबालो मत्तः । महुमुहो तथा मासिओ
पिसुनः ॥ यथा ।

रे मत्तबाल महुमुह मडवोज्झाजोग्ग तुज्झ वि विओए ।

तम्मेइ महावल्लीसयणम्मि अमासिआ खु सा बाला ॥ १०५ ॥ [१२२] 10

कुसुमरए मयरंदो मम्मणिआ णीलमक्खिआए अ ।

मत्तालंबो तह मत्तवारणे महयरो णिउज्जवई ॥ १२३ ॥

मयरंदो कुसुमरजः । पुष्परसवाचकस्तु संस्कृतभव एव । मम्मणिआ नीलमक्षिका ।
मत्तालंबो मत्तवारणः । महयरो गह्वरपतिः ॥ यथा ।

कमलमयरंदगोरि मत्तालंबे इमं ण जइ रमसि ।

15

मम्मणिआउलरण्णे महयराभिच्चो व्व ता वरं भमिउं ॥ १०६ ॥ [१२३]

L. 1. C मज्झं 2. hd. मइहं Z मज्झयां *add.* विलं (X as above) X याः मप्रवरो
GX महर BCFZ मेहर. L. 2. GX णिउ BFGX गर्वी C गर्वः X महालक्खो.
L. 3. GZ दिन्ना CG विलं X बिलं C वरी *add.* पिआ *add.* पिआए. L. 4. CG
XZ णिउ BFXZ मज्झयां C मज्झयां 2. hd. मइहयां. L. 5. A नलिणीइ A
मडवेज्जो C बोइह्सा E बोइह्सा X वेइह्सा. L. 6. In G मत्तम्मि is written twice
ABCEFGXYZ मत्तबालो BF महुमुह EGFZ महमुह C महुमुह *add.* मासिया.
L. 7. B नलिणी X नलिनी C बोइह्सा X बोइह्सा B शिविका G शिविका X शिविका BF
मत्तबालो CXZ बालो G मत्तबालो. C सहुमुहो 2. hd. सहुमुहो X मुहुमुहो GZ मासिउ
L. 8. BG पिसुनः. L. 9. *add.* मत्तबाल C महुमुह G महमुह X मुहुमुह C बोइह्सा
C तुज्झ G om. वि CX वि उए G विउए (sic) Z विओए. L. 10. B तम्मेइ C वल्ली
add. सिया *add.* बाला. L. 11. B कुसुमरए C 1. hd. कुसरए 2. hd. कुसमं ABFG
XZ णिया C णीया E मम्मिया *add.* मक्खियाए ACEGXYZ य. L. 12. BG
लंबो E लम्बो E चारणे GZ महयरो Y महयरो BF णिउज्जवई Y णिकुंजवई. L. 13.
X मयरदो X पुष्परसं BX भमणिया C (F 1) णीया GZ णिया. L. 14. *add.* लंबो
(XZ as above) GZ मयहरो. L. 15. BF मइरिंदं G गोरि G लंबे CX न.
L. 16. BF ममलियाउसरण्णे CGXZ णियां GZ रिन्ने BCFX महअणिं GZ महयरं C
1. hd. भिच्चो Z भिच्चुं In G च्चो व्व is torn off C ता रवं सभिओ X भा for ता
BF भभिओ X भभिउ,

मज्झंतिअं च मज्झंदिणम्मि मग्गणिरो अ अणुगमिरे ।
मलवट्ठी तरुणीए महिसिकं महिसिणिवहम्मि ॥ १२४ ॥

मज्झंतिअं मध्यंदिनम् । मग्गणिरो अनुगमनशीलः । मलवट्ठी तरुणी । महिसिकं महिषीसमूहः ॥ यथा ।

5 मलवट्टिसमं कीलन्तयस्य मज्झंतिअम्मि वोलीणे ।
ओ वच्चइ महिसिकं इमस्स मग्गणिरो हवसु गोव ॥ १०७ ॥ [१२४]

भण्डम्मि महत्थारं मज्झिमगंडं च उअरम्मि ।
महुरालिअं परिचिए रयस्सलाए मयलबुत्ती ॥ १२५ ॥

महत्थारं भाण्डम् । महत्थारं भोजनमिति सातवाहनः । अत्र । मयगलो हस्ती ।
10 मयधुत्तो क्रोष्टेति मदकलमृगधूर्तशब्दभवौ । मज्झिमगंडं उदरम् । महुरालिअं परि-
चितम् । मयलबुत्ती रजस्वला ॥ यथा ।

उअह महत्थारसरिसमज्झिमगंडं पुलोइअ भुअङ्गं ।
वेसा संभलिमहुरालिअं पि ण रमेइ मयलबुत्तिमिसा ॥ १०८ ॥ [१२५]

मंगलसज्झं तह बीअवावसेसम्मि खेत्तम्मि ।
15 मणिरइआ कञ्चीए कन्दप्पे मयणिवासमित्तलया ॥ १२६ ॥

L. 1. A मज्झं C मज्झं 2 hd. मज्झं cdd. तियं A om. च A मज्झं C मज्झं 2 hd. मज्झं C दिणम्मि A मग्गणिरो GZ मज्झन्निरो EXY य G अणुगमगे (?) L. 2. C वट्ठी BCFEGXY महिसिकं G महिसं X णिवहम्मि. L. 3. C मज्झं 2. hd. मज्झं G मज्झं cdd. तियं B मग्गं GZ निरो From नुगमनं to हिसिकं torn off in G. X मलवट्ठी cdd. महिसिकं. L. 5. C वट्ठी Z कीलन्तयम्म C मज्झं cdd. तियम्मि CX वोलीणे. L. 6. CGX उ In G वच्चइ मं is torn off. CXZ महिसिकं B मग्गणिरो X मग्गणिरो GZ निरो C हवस्तु. L. 7. From भण्डम्मि to त्ती l. 8 torn off in G. C भण्डम्मि महत्थारं A मज्झिमं C मज्झिमं BCF ओअरम्मि EXY उअरम्मि. L. 8. cdd. तियं Y च परि A रयस्सला Y मइलं ABCFYZ वुत्ती X धुत्ती. L. 9. CG महत्थारं G भांडं । महत्थारं; from रं to खेत्तं l. 3 page 264 torn off in G. X महत्थारं X om. हस्ती. L. 10. X मेदकलं B om. शब्द. C मज्झिमं X मधुरां cdd. तियं. L. 11. CX मलयं cdd. वुत्ती C 2. hd. धुत्ती X धुत्ती. L. 12. C महत्थारसरिसं मज्झिमं BF om. सरिस X सस्ति Z सरिसं cdd. पुलोइय cdd. भुयंगं (XZ as above) L. 13. C संभरिं cdd. तियं (X as above) C मलयं cdd. वुत्तिं (X वुत्तिं) BF मिस. L. 14. ABXYZ सज्झं C (F !) सज्झं ABEE बीअं C बीयं YZ बीयं E बावं Z सेसम्मि BF खेत्तम्मि X खेत्तम्मि Z खेत्तम्मि. L. 15. cdd. रइया E मयणं CXYZ मेत्तलया E मत्तं

मंगलसज्जं बीजवापशेषं क्षेत्रम् । मणिरइआ कटीसूत्रम् । मयणिवासो तथा मित्तलो
कन्दर्पः ॥ यथा ।

मंगलसज्जे गलिआ मणिरइआ तुज्ज पंसुलि सहेइ ।

मित्तलपिआणुहारिणि किर मोव्वी मयणिवासधणुहस्स ॥ १०९ ॥ [१२६]

घूअम्मि महासउणो महालवक्खो अ सद्धपक्खम्मि ।

5

मक्कडबंधं गीवाविहूसणे सङ्कलारूवे ॥ १२७ ॥

महासउणो उलूकः । महालवक्खो भाद्रपदे श्राद्धपक्षः । मक्कडबंधं शृङ्खलारूपं
ग्रीवाभरणं सन्यापसब्धं यज्ञोपवीताकारम् ॥ यथा ।

सरण महासउणो महालवक्खेण बम्भणा तह य ।

णवमक्कडबंधेण य मोअन्ते उप्पलच्छीओ ॥ ११० ॥

10

अत्र महमहइ गन्धः प्रसरतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [१२७]

मणिणायहरं जलही माला जुण्हाइ रोमसे माई ।

माहं च कुन्दकुसुमं मायंदोऽम्बम्मि माडिअं गेहे ॥ १२८ ॥

मणिणायहरं समुद्रः । माला ज्योत्स्ना । माई रोमशः । माहं कुन्दकुसुमम् । अत्र ।
माइं मार्थे । मामि सख्यामन्त्रणे । एतौ शब्दानुशासन उक्ताविति नोक्तौ । माढी संनाह 15
इति माढीशब्दभव इति नोक्तः । मायंदो आम्रः । माडिअं गृहम् ॥ यथा ।

गुणमणिणायहर चुलुक्क तुज्ज मायंदकुञ्जमाडिअए ।

गाएइ पुलयमाई खयरिजणो माहमालधवलजसं ॥ १११ ॥ [१२८]

L. 1. BFXZ °सज्जं C °सज्जं BFX बीजं X °सेषं cdd. °इया C (F!)
कटि°. Z मित्तलो. L. 3. BFXZ °सज्जे C °सजे cdd. गलिया °इया C तुज्ज X
सहइ. L. 4. BF मित्तलल° Z मित्तल° cdd. °पिया° Z °णुकारिणि BF मोरव्वी C मोव्वी
X व्वी (sic) BF मयणवास°. L. 5. CEYZ घूयम्मि BF धूयम्मि E तहा सउ° B
महावलक्खो C (F!) महावलक्खो cdd य (X अ) (° सहइ°. L. 6. A मक्कडी° Z °चिम्भू-
सणे E °रूवि. F. 7. B °वलक्खो C (F!) °वलक्खो X °वलक्को. L. 9. X सरण
Z °सउणा cdd. महावलक्खेण (Z as above) BF अ. L. 9. X णेव° Z मोयंते BCFX
उप्पलच्छीए Z उप्पलच्छीउ. L. 11. C महमहइ X महमह (sic) B °देवक° X नोक्तां.
L. 12. Y मणिणागहरं A जण्णाइ Y जुण्णाइ EX जुण्हा य A सेमसे. L. 13. A
कुंदकसमे X कुंद° BF ऽवम्मि Y अंभवम्मि Z ऽवम्मि A दो ऽवम्मि E °दो ऽव (sic) AB
C 2 hd. FXYZ माडियं C 1. hd यडियं BF गेहेइ C 1. hd गे (sic). L. 14. X
मणिायहरं (sic) X कुंद is written twice. L. 15. BF माहं मार्थे X माइं written
twice. BCFX शासनं BX उक्तां om. इति नोक्तां. CX मटी for माढी X माढी°
L. 16. CNZ नोक्ता CX माइंदो B अम्भः cdd माडियं. L. 17. BF °णायर C वुत्तुक
X वुक्क C तस BF माइंद° cdd °माडियं (Z °डि°). L. 18. X पुलइमाई.

सिअवडपव्वइआए मायंदी आमलीइ माइंदा ।

मउए माइलिमाउच्छा माभाई अभयदाणे ॥ १२९ ॥

मायंदी श्वेतपटा प्रव्रजिता । माइंदा आमलकी । माइली तथा माउच्छो मृदुः ।
माउक्कं मृदु इति तु मृदुकशब्दभवम् । माभाई अभयप्रदानम् । अदूरविप्रकर्षात् माभी-
5 सिअं इत्यपि ॥ यथा ।

किं माइंदवएणं करेसु मरणभयमाइलिमणाण ।

माभाइं माउच्छो इअ मायंदी उवदिसेइ ॥ ११२ ॥ [१२९]

मालूरो अ कविट्ठम्मि माहिलो महिसिवालम्मि ।

मंसुम्मि मासुरी माणिअमणुहूअम्मि माहुरं साके ॥ १३० ॥

10 मालूरो कविथः । बिल्ववाची तु संस्कृतसमः । माहिलो महिषीपालः । मासुरी श्मश्रु ।
माणिअं अनुभूतम् । माहुरं शाकम् ॥ यथा ।

जं सुअसि सुरयसमए माणिअमालूर माहुरयभोज्जो ।

ता माहिल तुज्झ मुहे किमुग्गया मासुरी एसा ॥ ११३ ॥ [१३०]

अम्बाए मादलिआ सिसिरसमीरम्मि माहिवाओ अ ।

15 माअलिआ माउच्छाइ मारिलग्गा य कुच्छिइआ ॥ १३१ ॥

L 1. *edd.* सियवडपव्वइयाए ABEX माअंदी BF आगलीइ BFXZ मायंदा.
L. 2. C *om.* माइलि ARFYZ °माउत्था C साउच्छा. L. 3. CX माइंदी BF ग्वत°
GZ मायंदा X माइंदी From आमलकी to पि l. 5. torn off in G. BFZ माउत्थो C
1. *hd.* माउच्छो. L. 4. X मडुः CXZ *om.* तु X मडुक° C अदूर विप्र° Z °कषान्मा°
BF साभीसियं XZ °सियं C साभीसियमित्यपि. L. 6. C माइणिमणाणा Z °माइणिमणाण
X °लिममाण In G लिमणाण is torn off. L. 7. In G मा is torn off. G भाई Z
माभाई BFXZ माउत्थो *edd.* इय B माइंदी C (F 1) X माइंदी C उदिसेइ X उदिसेइ In
G from दिसेइ to अनुभूतम् l. 11. torn off. L. 8. *edd.* य (X अ) C कविडामि 2.
hd. ठमि (sic) X कविट्ठम्मि X माहिलो महिलो महि° BF महिसि° E °वालम्मि, L. 9.
C मासुरी *edd.* माणियमं C °णूहू° EXYZ °हूयम्मि. L. 10. C मासुरी BF श्रुः
CX स्मश्रु L. 11. *edd.* माणियं G साकं. L. 12. CXZ सुयसि BF सुसुरय° G
°सए BF माणियपालू CX साणियं G माणियं Z माणियं BFX माहुरयअज्जो. L. 13.
C तुज्झ X किमुगाया In G एसा is torn off. L. 14. A अम्बाए B अंवाए C (F 1)
अंवाए *edd.* लिया (X as above) E सिसर° X सिसर° CGX °वाउ ACEGXYZ य.
L. 15. ABEXFY माअलिया (GZ मायलिया A माउच्छा Z माउत्थाइ C मारिलग्गा Z
इ for य ABEXGZ कुच्छिइया C कुत्तिइया X कुच्छिइया.

मादलिआ माता । माहिवाओ शिशिरवातः । माअलिआ मातृवसा । मारिलग्गा कुत्सिता ॥ यथा ।

सुन्दर अमारिलग्गा तुज्ज कए मयणअग्गिजलिआ सा ।

मादलिआमाअलिआ खेअकरी जलइ माहिवाए वि ॥ ११४ ॥ [१३१]

मालाकुंकुममाहारयणा वरघुसिणवत्येसु ।

5

मिरिआ कुडी घणगणे मिहिआ जेट्टम्मि मित्तिवओ ॥ १३२ ॥

मालाकुंकुमं प्रधानकुङ्कुमम् । माहारयणं वस्त्रम् । वस्त्रविशेष इत्यन्ये । मिरिआ कुडी । मिहिआ मेघसमूहः । मित्तिवओ ज्येष्ठः ॥ यथा ।

मालाकुंकुममाहारयणेहिं भूसिआ वि कुलसुण्हा ।

मिहिआचुअन्तमिरिआइ लिअइ मित्तिवयदंसणसलज्जा ॥ ११५ ॥ [१३२] 10

समकाले मीअं घरवलए मुब्भो मिगीइ मुंडा य ।

मुंडी नीरङ्गी चुम्बणम्मि मुद्दी मुणी अगत्थिदुमे ॥ १३३ ॥

मीअं समकालम् । मीसालिअं मिश्रमिति तु मिश्रशब्दभवम् । मुब्भो गृहमध्ये तिर्यग्दारु । मुंडा मृगी । मुंडी नीरङ्गी । अलम्बुषायां तु मुण्डितमुण्डसादृश्यान्मुंडी-शब्दो लाक्षणिकः । मुद्दी चुम्बितम् । मुणी अगस्तिद्रुमः ॥ यथा ।

15

मुंडच्छीइ समुंडीइ मुणिवणे पत्थिआइ फुल्लकए ।

मुदीलुद्धो मीअं मुब्भाणयणमिसओ जुवा चलइ ॥ ११६ ॥ [१३३]

L. 1. *add.* °लिया (twice) BF महि° GX °वाउ L. 3. CGZ सुंदरि C तुज्ज *add.* °जलिआ. L. 4. *add.* °लिया (twice) X °साअलिआ C °लिया सा माद-
लियामाअलिआ *add.* सेय° L. 5. A चर° C °वच्छेमुं YZ °वच्छेसु. L. 6. ABC
FGYZ मिरिया EX मिडिया A यगणे BF यणगणे C °गणे AEGXY मिहया BF मिहय
C महिया Z मिहिया BF जिट्ठंमि X जिट्ठम्मि AGX °वउ. L. 7. C प्रधानं *om.*
कुङ्कुमम्. X वस्त्रविशेषः *add.* मिरिया L. 8. BCFZ मिहिया C मिहया X महिया X
मित्तिवउ BFGX ज्येष्ठः L. 9. BF म्मला° C मायांकममाहारय° X °माहारय° BF
°रयणहिं GZ °णेहिं BF धूसिया CGXZ भूसिया. L. 10. BF सिहआवुअंतं C मिहआमु-
यंतं GZ मिहयाचुयंतं X मिहयाभुयंतं *add.* मिरियाइ BF लिहइ CGXZ लियइ BF °सिलज्जा.
L. 11. C मीयं X घरचलए मुत्तो BF मुब्भो मिगीय BF अ Z इ. L. 12. B
नीरंगि ACE (F!) GZ नीरंगी A वुव° G भुंव° ABFG अगच्छि° G °ढमे. L. 13.
CGXZ मीयं CGXZ °लियं BF *om.* मिश्रमिति तु. BF मुज्जो X मुत्तो L. 14.
C निर्यक् दारु X मुडी B निरंगी. G अलंवु° *add.* °सायां CX च for तु G मुंडंतं BC
FX सादृश्यात्. L. 15. X लाक्षणिकः. G अगस्तिद्रुमः. L. 16. BF मुच्छीइ
X मुंडत्थीइ मुंडीइ C मुणिवाण BCF पच्छियाइ GXZ पत्थियाइ G फुल्लकए. L. 17. B
FX °लुद्धो CG °लुद्धो B मुब्भाणयणिं C (F!) X मुब्भाणयणिं GXZ °मिसउ C जुवा X
जुवा B चलओ C (F!) चलई.

मुहलं मुहे मुअंगी कीडी हिकाइ मुट्टिका ।

मुसहं मणआकुलया मुहिअं एमेअकरणम्मि ॥ १३४ ॥

मुहलं मुखम् । मुअंगी कीटिका । मुट्टिका हिका । मुसहं मनस आकुलता ।
मुहिअं । मुहिआ अन्येषाम् । एवमेवकरणम् ॥ यथा ।

5 विरहमुसहम्मि जाए डसइ मुअंगि व्व पउममुहलं तं ।

दाहिणपवणो मुहिअं जरमज्जे एस मुट्टिका ॥ ११७ ॥ [१३४]

मुक्कयमण्णवडूवीवाहे मुरिअं च तुडिअम्मि ।

मुरई असईइ मुलासिओ फुलिङ्गे मुआइणी डुम्बी ॥ १३५ ॥

मुक्कयं यासौ वोढुं प्रकृता तद्वर्जितानामन्यासां निमन्त्रितानां वधूनां विवाहः ।
10 मुरिअं त्रुटितम् । मुरई असती । अत्र । मुणइ जानाति । मुरइ हासेन स्फुटति । एतौ
धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । मुलासिओ स्फुलिङ्गः । मुआइणी डुम्बी ॥ यथा ।

अमुरिअतेअमुलासिअ जयसिरीवीवाह मुक्कया तुज्ज ।

मुरइ व्व भमइ किन्ती मुआइणी किं ण पाल्लिदेसे वि ॥ ११८ ॥ [१३५]

मुग्घुरुडो मुक्कुरुडो रासीइ मुहत्थडी अ मुहवडणे ।

15 मुरुमुरिअं रणरणए भुमया मुहरोमराई अ ॥ १३६ ॥

L 1. A सुहलं GZ मुयंगी X कीडीइ GZ हिकाए X हिकाय C मुट्टिका E मुट्टेका G मुट्टिका
L 2. BF आकुलया X आकुलिया ACEGYZ मुहियं AGYZ एमेय
L 3. X मुहलं BF सुअंगी GZ मुयंगी X अंगी (sic) C मुट्टिका Z मन आकु (!)
L 4. cdd. मुहियं मुहिया BXZ अन्येषामेव BZ करणं X कारणं. L 5. X
सुसहंमि BFGZ मुयंगि L 6. X दाहिणपवणो CGXZ मुहियं C मज्जे G मुट्टिका.
L 7. BF मुक्कयणं C मुक्कयमइ GZ मज्जं X चहुं BCEFGXYZ मुरियं
BCEFGXYZ तुडिअम्मि. L 8. E मुरई C असतीइ E असई य G मुलासिउ AX
सिउ B फुलिङ्गे मुआणी BX डुम्बी E डुम्बी G डुम्बी. L 9. GZ वोढुं X चोढुं G om.
अन्यासां L 10. cdd. मुरियं C मुरइ X अण for अत्र. C स्फुटयति G स्फुटति B
om. एतौ. L 11. BF मुलासि GX सिउ. G डुम्बी. L 12. BXZ अमुरियं C
(F!) अमुयारि cdd. सिय Z जइसिरी C तुळमा 2 hd. तुज्ज. L 13 B मुरइ B च
G च्व C (F!) om. व्व भमइ BF किण CX किण GZ किं न B देशे. L 14
E मुग्घुरुडो BFY मुक्कुरुडो C मुक्कं E रडो Y सतीइ BF मुहत्थडी CX मुहत्थडी E मुहडीइ
BE om. अ ACG (F!) XYZ य E मुहवडणे, perhaps the better reading; cfr.
पाडवणं X मुहवडणे. L 15. X मुरं cdd. मुरियं BFGZ भुमआ cdd. य.

मुग्धुरुडो तथा मुक्कुरुडो राशिः । मुहत्थडी मुखेन पतनम् । मुरुमुरिअं रणरणकः ।
मुहरोमराई भूः ॥ यथा ।

सा सुमुहरोमराई तुह विरहे पाव दोसमुग्धुरुड ।

गुणमुक्कुरुडा घणमुरुमुरिएण मुहत्थडिं पत्ता ॥ ११९ ॥

अत्र मुसुमूरइ मनकीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [११६]

5

मूसामूसआइं लहुअदुवारम्मि मूसरी भग्गे ।

पीणम्मि मूसलो तह मूअल्लो मूअलो मूके ॥ १३७ ॥

मूसा तथा मूसाअं लघुद्वारम् । मूसरी भग्नः । मूसलो उपचितः । मूअल्लो तथा
मूअलो मूकः । अत्र मूरइ मनकीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ यथा ।

मूअल ण अत्थि मूसाअसंचरी जेण मूसरी मूसा ।

10

मूअल्लिअणिउरा वि हु कह सा मूसलथणी अहिसरेउ ॥ १२० ॥ [१३७]

मेंठी मेण्ठी मेली अ संहई वणिसहायए मेढो ।

हत्थिवए मेंठो मेअरमेअज्जा असहणधण्णेसु ॥ १३८ ॥

मेंठी मेण्ठी । मेण्ठीशब्दोऽपि यदि देश्यस्तदा पर्यायभङ्ग्या निबद्धः । मेली संहतिः ।
मेढो वणिकसहायः । मेंठो हस्तिपकः । मेअरो असहनः । मेअज्जं धान्यम् ॥ यथा । 15

मेअज्जहट्टवारे मेंठेण कुञ्जराहिरुढेण ।

मेंठीए हणिआए मेअरमेढाण हुन्ति मेलीओ ॥ १२१ ॥ [१३८]

- L. 1. BF मुक्कुरुडो (मुक्कुरुडो X राशिः C मुहत्थडी X पतनं X मुरं BCFXZ 'गिं
G 'रिय. L. 2. BF 'रोमरां. L. 3. X कुह. L. 4. BF 'मुक्कुरुडा C 'मुक्कु-
रणा GZ मुक्कुरुडो X 'मुक्कुरुडा X 'मुरइएण L. 5. C मुसुमूरइ X मुसुमूरइ B मनकि
इति. L. 6. G 'आई X 'आइ B, C 2. hd. EX लहुत्थं E 'दुवारं. L. 7.
A मूसलो Z om. मूअल्लो EX मूयलो. L. 8. BF मूसी तथा अं GZ मूसायं X भग्गुः
G 'लो पी उप. L. 9. C मूरइ B मनकि इति X om. इति X भुक्ता. L. 10. G
XZ 'संवरी. L. 11. G मूयल्लियं Z मूअल्लियं BCF 'णिओरा C कल CXZ 'घणी C
'सरेसई X सरेइ. L. 12. E मेण्ठी मेण्ठी G मेण्ठी BFX मेढी Z मेण्ठी B मेलि Z मेलि
corr. 'ली ABCFGXYZ च E om. अ Y 'सहाअए E मोढो GZ मेंठो. L. 13. E
'हत्थिवए X हत्थिविए A मेंठो CX मेंठो E मेण्ठो GZ मेण्ठो GZ 'मेज्जा C 'मेअज्जा Y
'मेयज्जा GXZ 'धणेसु L. 14. G मेण्ठी मेण्ठी X मेंढी मेढी Z मेण्ठी मेण्ठी BF 'मंढी-
शब्दो CZ मेढी BF om. यदि BFX देश्यः L. 15. CZ मेंढो G मेण्ठो X वणिग्
Z हस्तिपकः BF मेअज्जं C मेअज्जं. L. 16. BF मेअज्जं C 1. hd. मेअज्जं 2. hd. 'इज्जं
'BFGZ 'वारे CX 'चारे C मेढेणं GZ मेंठेण B 'रुढेण. L. 17. C मेढीए G मेण्ठीए Z
मेण्ठीए BCFX हणिआए G हणिआ Z हणेयाए BCF मेयरं BFGX मेलीउ.

मेडंभो मिगतन्तू मेहच्छीरं च णीरम्मि ।

मोचं च अद्दजङ्गीइ मोग्गरो चेअ मउलम्मि ॥ १३९ ॥

मेडंभो मृगतन्तुः । अत्र मेल्लइ मुञ्चतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । मेहच्छीरं जलम् । मोचं अर्धजङ्गी । मोग्गरो मुकुलम् ॥ यथा ।

5

मेडंभखलिज्झन्ता मेहच्छीरं पि कह वि अपिअन्ता ।

भयमोग्गारिअमुहा तुह रिउणो गयमोचया वणे जन्ति ॥ १२२ ॥ [१३९]

सवचम्मि मोरमोरत्तया कसिणकण्णिआइ मोक्कणिआ ।

मसओलूएसु मरो मड्डा बलकारआणासु ॥ १४० ॥

मोरो तथा मोरत्तओ श्वपचः । मोरत्तओ चण्डाल इत्यन्ये । यदाह ॥ मोरत्तओ 10 श्वपाकश्चण्डालः केषुचिद्दूढः ॥ मोक्कणिआ असितं पद्मोदरम् ॥ यथा ।

रे कम्ममोर वम्मह णण्णो मोरत्तओ विरहिणीण ।

तावोवयारिण्हयाइ मोक्कणीए वि ताउ जं डहसि ॥ १२३ ॥

अत्र । मोरउल्ला मुधा । इत्यन्येषु । मोट्टायइ रमते । इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ।

L. 1. ABCFGXYZ मेडंभो X 'तंतु मिह' YZ मेहत्थीरं B णीरं पि C नीं
L. 2. A, C. 2 hd. मोवं Z व C 1 hd. अहं F' अहं C ° जंघाइ BCEFY चेय AZ
वेय X चेव. L. 3. cdd. मेडंभो CX 'पूकमिति नोक्त. BX मेहत्थीरं L. 4.
BFZ मोवं G मोवं F अर्द्धजंघी XZ अर्द्धजंघी C मोयरो BF मुकुलं X यथा is given twice.
L. 5. cdd. मेडंभं C 'लिखं XZ 'लिज्झन्ता In G लिज्झ is torn off. X पिय
for पि BCF अपियंता X यपियंता Z य पिअंता. L. 6. cdd. 'रियं X 'मुह, om.
तुह C तुहज In G रिउणो is torn off. Z 'मोवया. L. 7. C om मोर ABE
XZ 'कण्णिआइ C(F ?) 'कण्णिआइ G कण्णिआइ C. 1 hd. मोणिआ ABEFG, C
2. hd. XZ 'णिआ Y मोक्कलिआ In G from आ to आणासु l. 8 torn off.
EXY add here अथाऽनेकायाः (X om s). L. 8. X मकरउलूएसु A 'उलूएसु
Z 'उलूएसु A मडा E मड्डो X मड्डो CZ बलं EX बलकारं X 'आणिमु. L. 9.
In G मोरत्तओ श्वं l मो' is torn off. C 'मोरत्तओ श्वं Z 'त्तउ श्वं X 'त्तउ (twice)
Z मोरउ. BCFX मोरत्तउ In G श्वं is torn off. L. 10. X 'श्रांडालः B 'चिद्रूपः
cdd मोक्कणिआ In G from असितं to याइ l. 12. torn off. X पयोदरीं. L. 11.
X कम्ममो BF वंसह C वम्मह Z णज्जो BFXZ मोरत्तउ CX विरहणीण. L. 12. X
तातो' B 'यारहयाइ G...यावि Z 'यारिणिहियावि X 'णिहणाइ BCF मोक्कणिए BF ताओ G
om. ताउ BFZ दहसि CX वहसि G द and then torn off to वाचकस्तु l. 15 page
270. L. 13. BF मोरओल्ला Z मोरल्ला CX सुधेत्यभ्यं RF इति अव्यं X om.
इति after रमते.

॥ अथानेकार्थाः ॥

मरो मशक उलूकश्च । मड्डा बलात्कार आज्ञा च ॥ [१४०]

कण्ठे मुअम्मि अ मडो लज्जादुक्खेसु मंतक्खं ।

सिङ्खलमन्थाणेसु मंदीरं मम्मणो मयणरोसा ॥ १४१ ॥

मडो कण्ठो मृतश्च । मंतक्खं लज्जा दुःखं च । मंदीरं शृङ्खलं मन्थानश्च । मम्मणो 5
मदनो रोषश्च । अव्यक्तवचनार्थस्तु मन्मनशब्दभवः ॥ [१४१]

तुमुलमलिणेसु मइलो सारसिदूईसहीसु अ मराली ।

मक्कोडझुणी उणापिपीलिआजन्तगुम्फरासीसु ॥ १४२ ॥

मइलो कलकलो गततेजाश्च । मराली सारसी द्वीती सखी चेति त्र्यर्था । मक्कोडा
ऊर्णापिपीलिका । मक्कोडो यन्त्रगुम्फनार्थं राशिश्च । यदाह ॥ मक्कोडोऽपि हि राशिर्यन्त्र- 10
ग्रथनाय यः क्रियते ॥ इति ॥ [१४२]

मम्मक्का णायव्वा उत्कण्ठाए अ गव्वे अ ।

वुड्डे णिवहे पिहुले मुहले जलहिम्मि अ महल्लो ॥ १४३ ॥

मम्मक्का उत्कण्ठा गर्वश्च । महल्लो वृद्धो निवहः पृथुलो मुखरो जलधिश्चेति
पञ्चार्थः ॥ [१४३]

15

सिरिवियखगवन्दीसुं महुओ कडओवणेसु मलओ अ ।

लहुअक्खित्ते कुण्डं मल्लिअं मज्जिअमुदक्खिए पीए ॥ १४४ ॥

L. 2. C मेरो X मकर for मशक X बलात्कार Z बलत्कार: L. 3. BFZ
मुयंमि C सुआंमि Y मयम्मि ABFYZ य BF लज्जा L. 4. B सिंघलं F सिंघलं
X सिक्खलं BF रं म्मणा C मंमण EYZ मम्मणा C रोसो L. 5. BF लज्जा दुक्खं च
C दुक्खं X थंखलं Z थंखला. C मंमणो. L. 7. X तुमलं BF मलिणासु Y मयलो
C सारसी YZ य. L. 8. A रुणी Z कुणी XYZ उणापिपीलिआ BF पिपी-
लि नंतं L. 9. X मलयो BF कलमलो C कलकलकलो X गतेजाश्च X सखी for सखी
CX त्र्यर्थाः L. 10. Z ऊर्णा B राशिश्च X ह for हि B राशिर्यन्त्र L. 11.
BCFXZ क्रियन्. L. 12. C णायव्वा ACENYZ य B गव्वे *edd.* य L. 13. C
वुड्डे E वुड्डे Z वुड्डे AEYZ मुहरे X महुरे Z जलहिम्मि C *om.* जल *edd.* य. L. 14.
X उत्कठा. L. 15. X पंचार्थाः L. 16. E पणं BCFEXZ वंदीसुं BF मुहुओ
X महुउ Z महुउ EX कडउवं Z कडउणेसुं C l. *hd* X मलउ Z मओव EY य XZ या.
L. 17. B लहुअक्खित्ते C (F!) लहुक्खित्ते YZ लहुयं *edd.* मल्लियं BF मथियमुदक्खिए C
मथियमुवक्खिए AEYZ मज्जियमु X मेज्जियमु EX मुदक्खिए.

महुओ श्रीवदाख्यः पक्षी मागधश्चेति द्वर्थः । श्रीरिति वदति । वाश्यते । स श्रीवदः । मलओ गिर्येकदेश उपवनं च । मलिअं लघुक्षेत्रं कुण्डं चेति द्वर्थम् । मज्जिअं अव-
लोकितं पीतं च ॥ [१४४]

मल्लयमपूवभेए सरावकोसुम्भचसएसु ।

5 मंगुलमणिट्टपावेसु मंथरं बहुकुसुम्भकुडिलेसु ॥ १४५ ॥

मल्लयं अपूपभेदः शरावं कुसुम्भरक्तं चषकश्चेति चतुर्थम् । मंगुलं अनिष्टं पापं च । मंगुलो चौर इत्यन्ये । मंथरं बहु कुसुम्भं कुटिलं चेति त्र्यर्थम् । मन्दवाची तु संस्कृतसमः ॥ [१४५]

ऊढाकुविए कलुसे असुइम्मि अ होइ मडुहिअं ।

10 मडुवइअं हयतिकखे मालो आराममञ्जुमञ्चेसु ॥ १४६ ॥

मडुहिअं परिणीतायाः कोपः कलुषमशुचि चेति त्र्यर्थम् । मडुवइअं हतं तीक्ष्णं चेति द्वर्थम् । मालो आरामो मञ्जुर्मञ्जश्चेति त्र्यर्थः ॥ [१४६]

माणंसी माइअचन्दवहूसु माउआ सहिउमासु ।

मुक्कलमुचिए सइरे अ मम्मुरो करिसकरिसअग्गीसु ॥ १४७ ॥

15 माणंसी मायावी चन्द्रवधूश्चेति द्वर्थः । मनस्विवाचकस्तु मनस्विशब्दभव एव । माउआ सखी दुर्गा च । मातृवाचकस्तु मातृकाशब्दभवः । मुक्कलं उचितं स्वैरं च । मम्मुरो करीषं करीषाग्निश्चेति द्वर्थः ॥ [१४७]

L. 1. X महुउ Z पक्ष X मागधश्चेते Z यो वदति CX वदिति BF वाश्यते CZ वाशते, CX श्रीवद L. 2. X मलउ गिर्येकदेशे Z देशः BZ मलियं BZ मज्जियं C (F ?) नक्षियं X मेज्जियं. L. 4. E 'पूवभे य X 'पूवभेए YZ 'पूवभेए BF सराच' ABEF, C 1 hd. Z 'वसएसु. L. 5. X मंगल' C मंथरं BCF बहु' E 'कुडिलेसु BF 'कुडिले. L. 6 Z मत्तयं X अपूपभेदाः B चषकश्चेति X चतुर्थार्थाः L. 7. C चौर C मंथरं F मथरं B बहु X सुंभं (sic). Z मंचवाची. L. 9. A ऊढो BEF ऊढो' X वुडो' Y ऊढकुविए BF असुयंमि Y असुचिम्मि cdd. य A महु' or मटु B महु' C मज्जु' F महु' FZ महु' X मसु' Y महु' C 1. hd 'हि ABEF C 2 hd. XYZ 'हियं L. 10. CE (A ?) महु' cdd. 'वइयं C 'तिकखे C 'संजु' L. 11. B महु' C मज्जु' Z महु' X मडुहिअं BCFZ 'हियं Z om. कोपः BF कलुसं अशुचि CXZ 'पे अशुचि X अर्थ for त्र्यर्थ B मुड Z महु' BCFXZ 'वइयं. X हयं L. 12. B मंजुः मं' X मंजुमंच' L. 13. BF माणंसी BCEFXYZ माइयं A माइचंद' BXZ 'वहूसु EY 'वहूसु' EXYZ माउया Z सहिउमसु. L. 14. A मोक्कल' BF मुविए C रुइरे X सयरे ACXYZ य BF व E इ BF तुस्सरो Z मम्मुरो BF कविसकरिस' ACXZ om. करिस Y 'अग्गीसु. L. 15. C मनस्वी X मनस्वि' cdd. om मनस्वि C शब्द-शब्दभव. L. 16. CGZ माइया X मातृवाचक (om स्तु) BF मुक्कलं From उचितं to करीषा l. 17 torn off in G. C स्वैरं. L. 17. B मम्मुरो X करीषो करी'

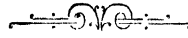
सालीमाउलधूआपिउच्छपुत्तेसु मेहुणयसद्दो ।

मोओ अ अहिगयत्थे गिरिम्मि तह चिब्भडाईण ॥ १४८ ॥

मेहुणिआ पत्न्या भगिनी मातुलात्मजा च । मेहुणओ पितृष्वसृसुत इति लिङ्गपरि-
णामेन व्याख्येयम् । मोओ अधिगतश्चिर्भिग्नादीनां बीजकोशश्चेति द्वर्थः ॥ [१४८]

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायां षष्ठो वर्गः ॥

5

L. 1. Z माली In A लधूआ illegible. BEFGXYZ °धूयां Y °पिउत्थ° BF °पिउत्तेसु X मेहुणिया for मेहुणयसद्दो L. 2. ACGXZ मोउ A om अ CEGXZ य BCEFZ °गयच्छे E गिरिम्मि BF चिप्पजइण EZ विद्भ° X °ईणा. L. 3. cdd. मेहुणिया CX मेहुण GZ °णउ BF °णवसृसुत C °णवसृ°. L. 4. GX मोउ Z माओ BF °श्चिर्भिग्ना° G बीज° ॥ L. 5. BCFGXZ °तायां स्वोपज्ञदेशीशब्दसंयहवृत्तौ (GZ om. स्वोपज्ञ) E, X (in text), only ॥ इति षष्ठो (sic) वर्गः ॥ Y ॥ षष्ठो (sic) वर्गः । B adds ग्रंथाग्रं ७०४ GZ संख्या ७०४.

वर्गसंज्ञा चेह न व्याकरणप्रसिद्धा किं तु ज्योतिःशास्त्रप्रसिद्धयेहादता । ते च अकचटतपयशा इति । तत्र प्रथमः स्वरवर्गस्ततः कवर्गादयः पञ्च । सप्तमो वर्गो यका रादिः । यकारस्य प्राकृतेऽसम्भवात्ततो रेफादयः प्रस्तूयन्ते ॥ तत्र रादिः ।

रंगं तउए रत्ती आणा रप्फो अ वम्मीए ।

5 रंभो दोलाफलए कङ्गुए रल्लरालराअलया ॥ १ ॥

रंगं त्रपु । रत्ती आज्ञा । रप्फो वल्मीकः । रंभो अन्दोलनफलकम् । अभिमान-चिह्नस्तु । अन्दोलनफलकयसिन्दुरं रंभो ॥ इत्याह । रल्ला तथा राला तथा राअला प्रियङ्गवः ॥ यथा ।

मेल्लिअ राअलदलणं भज्जिअ रत्तिं च रल्लभोज तुमं ।

10 रप्फमुह रंभचडिअं रालकरो रंगकुण्डलं णिअसि ॥ १ ॥ [१]

रद्धी वरे रसाला य मज्जिआ ण्हाविअम्मि रत्तीओ ।

भमरे रसाउरोलंबा य रसदं च चुल्लिमूलम्मि ॥ २ ॥

रद्धी प्रधानम् । रसाला मार्जिता । रत्तीओ नापितः । रसाऊ तथा रोलंबो भ्रमरः । रसाअशब्दोऽयमित्यन्ये । यद्वोपालः ॥ अलिरपि रसाओ स्यात् ॥ इति । रोलंबशब्दं
15 संस्कृतेऽपि केचिद्भूतानुगतिकतया प्रयुज्यते । रसदं चुल्लीमूलम् ॥ यथा ।

L. 1. G वर्गसंख्या X व्याकरणे B ज्योतिः° C 1. hd. ज्योतिशा° G °तिःज्योशास्त्रप्रा° CXZ °सिद्धा इहा° BG (F ?) सिध्या इहा° GZ °दताः X °दता. L. 2 BGX प्रथमस्वर° XZ °वर्गः ततः L. 3. B यकादिः X यकारादि BCFX असंभ° BX om. ततो. E अथ for तत्र. X adds अथगादिः Y रादिः L. 4. E तओए X तउयं A रप्फो cdd. य (om. X). L. 5. X पियंगुए for कङ्गुए C रल्ला° C 1. hd. om. राल, 2. hd. राला GYZ °रायलया X °राअलराला. L. 6 BX त्रपुः G आंदोलन° L. 7. BCFX अंदोलन° (C अदं°) GZ °फलअ° X °सिंदूरं X रल्ल X om. तथा राला B राल OGZ रायला. L. 9. BCFXZ मेल्लिय OGZ रायल° cdd. मंजिय. L. 10. C रप्फमुह BCF रंभचडियं GZ °वडियं X °वडियं cdd. णियसि. L. 11. C रद्धी Z वर BFGXYZ मज्जिया C 1. hd. मसिया 2. hd. °द्विस्त° cdd. ण्हाविअम्मि AGXZ रत्तीउ. L. 12. C रसाओरोलम्बा AG °लंबा E °रोलम्बा BF रासब्बं चा चुल्लि° Y चुल्लि° L. 13. C रद्धी X रद्धी C रसाला मार्जित । रत्तीओ BF रत्तिओ GX रत्तीउ X रसाउ B रोलम्बो C °लम्बो G °लंबा L. 14. GZ रसाव° GXZ रसाउ XZ स्वादिति B रोलंब° C रोलम्ब° G रोलंब° X °शब्द L. 15. BCFX केचित् गता° X °गतिकया, G रसद्धी B चुल्ली° X चुल्ली°.

रौलंबो व्व महपिओ रसाउवण्णाइ तीइ पिअ अहरं ।

रद्धिरसालं पुच्छसि रत्तीअ रसद्वावडं किमिह ॥ २ ॥ [२]

रत्तयरग्गयरंजणरवया बन्धूअघट्टघडमन्था ।

रंदुअरयवलिरइंगल्ला रज्जुसिसुत्तणाहिलासेसु ॥ ३ ॥

रत्तयं बन्धूकम् । रग्गयं कौसुम्भवस्त्रम् । रंजणो घटः । रंजणं कुण्डमिति केचित् । ५
रवओ मन्थानः । रंदुअं रज्जुः । अत्र । रंभइ गच्छति । रंपइ रंफइ तक्ष्णोति । एते
धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । रयवली शिशुत्वम् । रइगेल्लं अभिलषितम् । रइगेल्ली
रतितृष्णेति केचित् ॥ यथा ।

रंजणथाणिमरयवलिं रग्गयवत्थं वहुं रययहत्थं ।

रत्तयउट्ठिं रइगेल्लन्तो वज्झिहिसि रंदुएण हरे ॥ ३ ॥ [३]

10

रच्छामयरत्तक्खररप्फडिआ साणसीहुगोहामु ।

रयणिद्धयं च कुमुए राओ चडए रणे राडी ॥ ४ ॥

रच्छामओ श्वा । रत्तक्खरं सीधु । रप्फडिआ गोधा । अत्र रंखोलइ दोलयतीति
धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । रयणिद्धयं कुमुदम् । राओ चटकः । राडी संग्रामः ॥ यथा ।

L. 1. C लम्बो G लंबु X लंबो Z लंबु C च X मट्ट CX पिउ GZ महपिउ BF
वण्णई C रसाओ GZ वण्णाउ om. ती CGZ पिय GZ य हं. L. 2. C रद्धि X
रिद्धि BF रत्तीय सद्ध Z रत्तीय C रत्तीअ रत्तीअ रसद्वावा L. 3. C रत्तेय E रंजण
C रंजया AEYZ बंधूय B बंधूअ G बंधूय BF घट्टघट E घट्टघर X बन्धघड
C रंज्जा. L. 4. A रंदुअं BCFXZ रंदुअं Y रंदयं BEF रंअवलिं C रयचलिं
C रंगेल्लो G रंहेल्लो Y रंगल्ला C रज्जं A रंजिमुं BF रंहिलासे L. 5. BF रत्तअं BF
बंधूकं C बन्धूकं G वं GZ रग्गअं BF कौभवखं GZ कुसुमं X कौसुम. L. 6.
GX रवउ CF रंदुअं X रंदुअं BF रयः BFGZ रभइ गं. GZ रंपइ रंभइ L. 7. C
रलवली. cdd. रइगिल्लं BFX अभिलिखितं (अभितस्थितं CX रंगिल्ली. L. 9.
BF रथणियरमयवलिं C रथणिमरयवणिमरयवलिं X रंजणिथणिमरयवलिं BF रंजयं C रंज्जं
CX रंहुं GZ रययं X रंहत्थं. L. 10. GZ रत्तु (Z तु) टि रयगिल्लतो C रंगिल्लितो X
रइमिल्लितो BF वज्झियसि C वज्झिहसि GZ वज्झिहसि X वज्जहसि BF रंदुएण CX रंदुएण.
L. 11. Z रत्थामयं C रंमयां E रथरत्तं C रक्खरफं cdd. रडिया A रंसीहं C रंसाहुं.
L. 12. A रंजिब्वयं C निद्धयं BF कुमुए EX कुमए C 1. hd. GXZ राउ A वडए X
वटए. L. 13. Z रत्थामओ GX मउ B रंधु X रफं cdd. रडिया BF गोका. L. 14.
B निद्धय C (F !) रंजिद्धयं GX राउ. X वटकः.

रच्छामयरप्फडिआरयणिद्धयमोअणे खणे के वि ।

राय व्व कामअन्धा पिअन्ति रत्तक्खरं रइअ राडिं ॥ ४ ॥ [४]

राविअमस्साइअए रायगई तह जलोआए ।

रिंडी कन्थप्पाया रिप्पं पट्टे पवेसए रिगो ॥ ५ ॥

- 5 राविअं आस्वादितम् । राविअं रञ्जितमिति तु रञ्जे राव इति धात्वादेशे सिद्धम् ।
रायगई जलौकाः । रिंडी कन्थाप्राया । रिप्पं पृष्ठम् । रिगो प्रवेशः ॥ यथा ।

रायगइराविअस्सं पि तं जरो मन्द जं ण मिल्लेइ ।

रिंडीढंकिअरिप्पो ता कुण रिगं णिवायहरे ॥ ५ ॥ [५]

रिक्खो रिच्छो बुट्टे रिक्कं थोवम्मि वायसे रिट्ठो ।

- 10 रिद्धं पिक्के रिद्धी संघाए रिंगिअं भमणे ॥ ६ ॥

रिक्खो तथा रिच्छो वृद्धः । ऋक्षवाचकौ तु रिक्खरिच्छशब्दावृक्षशब्दभवौ ।
रिक्खो वयःपरिणाम इति केचित् । रिक्कं स्तोकम् । रिट्ठो काकः । रिद्धं पक्कम् । रिद्धी
समूहः । रिट्ठी खड्ग इति रिट्ठिशब्दभवः । रिंगिअं भ्रमणम् ॥ यथा ।

रिक्खो वि खलोऽरिच्छो वि रिट्ठो रिद्धलिम्बरिद्धी अ ।

- 15 रिक्कं पि हु किं महरा रिगन्तेहिं इमे दिट्ठा ॥ ६ ॥ [६]

L. 1. BF रच्छारप्फं Z रत्थामयं cdd. 'डिया' BF 'रयणियं' C 'णिद्धयं' GZ
'मायणे B के चि X के. L. 2. B राओ F राउ C च BF कामं CX विर्यंति G
रत्तक्खरं BFGXZ रइय C रइया. L. 3. cdd. रावियमं BIEFGXZ 'स्ताइयए
C 'म्माइयए E राइगई cdd. जलोयाए. L. 4. BF प्पाया GZ 'प्पाआ C पडे 2. hd.
पट्टे G हेट्टे. L. 5. cdd. रावियं (twice) B रावमिति G 'देशसिद्धं. L. 6. BX
'गइ BF जलूका X जलौका cdd. पृष्ठे (Z as above). L. 7. BF रायमई X
रोयगई Z राइगयं cdd. 'रावियस्सं B तं C तं (त्त ?) X च. L. 8. GZ रिंडी
cdd. 'ढंकिअ' GZ 'गिफो X वा for ता G रिक्खं X रगं. L. 9. X रिक्को C 1. hd.
बुट्टे 2. hd. बुट्टे G बुट्टे GZ थोवम्मि X च्छोवम्मि E रिट्टे. L. 10. ABCF रिद्धं BF
पिक्के E पेक्के X पक्के ABCF रिद्धो ACEXYZ रिंगियं BFG रिंगियं. L. 11. X रिक्को
GZ ऋच्छो X 'वाचकस्तु BF तु रिच्छरिक्खशब्दभवौ G तु ऋक्षं. L. 12. X रिद्धो BF
रिद्धं BCF रिट्ठो समूहः L. 13. G रिट्ठी खड्ग X रिद्धो Z रिट्ठी BF रिट्ठिशब्दं GZ
ऋट्ठिशब्दं. cdd. रिंगियं (X रिंगि...) BF चमणं. L. 14. BCF चि CX वल्लो cdd.
रिच्छो C रिट्ठो GXZ 'उ B रिद्धं X रिद्धिद्धं C (F!) रिद्धं B 'लिम्बं C 'लिंवि
F 'लिम्बं GX 'लिंवि BFX 'रिट्ठी C 'रिद्धलिंवरिद्धी cdd. य. L. 15. BF रिंगितेहिं
C दिट्ठा.

रिरिअं लीणे सडिअम्मि रिक्किअं रोविरम्मि रिमिणो अ ।

रिंछोली पंतीए अ रिच्छभल्लो अ रिच्छम्मि ॥ ७ ॥

रिरिअं लीनम् । रिक्किअं शातितम् । रिमिणो रोदनशीलः । रिंछोली पाङ्क्तिः । अत्र रिरिअ प्रविशतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । रिच्छभल्लो ऋक्षः ॥ यथा ।

रिमिणत्तरिक्किअच्छीउ रुक्खरिंछोलिमज्जरिरिआओ ।

5

मुच्छन्ति रिच्छभल्लयभीआ तुह कुमरवाल रिउवहुआ ॥ ७ ॥ [७]

रित्तुडिअं च साडिअमवगणणा रीढमक्खिए रूढो ।

सहलम्मि रूढिअं रूंचणी घरट्ठी रुअरुइ उक्कण्ठा ॥ ८ ॥

रित्तुडिअं शातितम् । रीढं अवगणनम् । अत्र रीरइ राजतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । रूढो आक्षिकः । कितव इत्यर्थः । रूढिअं सफलम् । रूंचणी घरट्ठी । अत्र 10 रूंचइ रौतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । रुअरुइआ उत्कण्ठा ॥ यथा ।

रुअरुइआए रूढो गओ इमाए घराउ णीहरइ ।

ओ कयरीढं रूंचणिहत्थयरित्तुडिओ अरूढिअओ ॥ ८ ॥ [८]

रूअं तुलेऽकदुमे रूवी रूववइआइ रूवमिणी ।

रेणी पङ्के छिण्णम्मि रेसिअं रेवयं पणामम्मि ॥ ९ ॥

15

L. 1. *cdd.* गिरियं *cdd.* सडियम्मि रिक्कियं (Y गिक्कयं) ABCFGYZ रोइरम्मि BF रिसिणो *cdd.* य (X अ). L. 2. E रिंछोली *cdd.* य (om. X) Z रिच्छभल्लो *cdd.* य Z रिच्छम्मि. L. 3. *cdd.* गिरियं *cdd.* रिक्कियं CX सटितं. L. 4. *cdd.* रियइ BGZ षूक इति नोकः X नोक BF कच्छं Z गिथि. L. 5. CXZ रिमिणत्ति *cdd.* रिक्कियं (X रिक्कियं) B ओ X ठीउ Z रीयोओ गिक्कियं BFZ रिरियाओ G रीयाउ X रीआउ. L. 6. GZ अच्छन्ति X मुच्छन्ति X भल्लइ Z भल्लियं BFGZ भोया C वहुआ GZ वहुआ X वहुआ. L. 7. AEY रित्तुडियं B रित्तुडिरियं CXZ रित्तुडियं F रित्तुडिरियं G रित्तुडि and अं च torn off. *cdd.* साडियम्मि (X डी) C 1. hd. रीढं ACG (F 1) XYZ रूढो B रूढो. L. 8. X सहलम्मि YZ सहलम्मि ABFG रूढियं C 1. hd. रूढि 2. hd. Z रूढियं E रूढियं XY रूढियं ACG रुअरुइ X रुअरुअरुइय Y रुअरुइया Z रुअरुइइ A उक्कण्ठा C 1. hd. उक्कण्ठा In G उ° torn off. L. 9. BF रित्तुडियं CXZ रूढियं G रित्तुडियं BF शांतिः X शातितं Z सातितं G रीढ X अवगणितं X शरीरइ In G राज is torn off. L. 10. In G from शेष् to कः torn off. BCFZ रूढो X रूढो BXZ रूढियं C (F 1) रूढियं G रूढियं. In G णी घर is torn off. L. 11. C रुचइ In G from जइ to रूंचणि 1. 13 torn off X रुअरुअं *cdd.* रुइया (Z as above). X उक्कण्ठा. L. 12. CXZ रुइयाए CXZ रूढो BCFX गउ Z णीहरिवि. L. 13. CXZ उ X कइरीढं C रूंचणि GZ हत्थयं B गित्तु X रूढि In G from त्तुडिओ to रूढइ l. 16 page 277 torn off. B रूढियउ (Z रूढिअओ FX रूढियउ. L. 14. BCEF रुअं C बूले ABCFX कदुमे E कदुमे B रूवी Z रुइं BEF रुवं A रूधइ ACEZ रूइयइ X रूववइ BF रूचिणी. L. 15. Z छिन्नम्मि ABCFXYZ रेसियं.

रुअं तूलम् । रूवी अर्कद्रुमः । रूवमिणी रूपवती । रेणी पङ्कः । रेसिअं छिन्नम् । रेवयं
प्रणामः ॥ यथा ।

गयरेणी रेसिरूविरूअगुणभूतणे मुहा वहसि ।

सव्वङ्गरेवयं कुण रूवमिणिमिमं जइ महेसि ॥ ९ ॥ [९]

5 माईसु रेवईओ रेवलिआ वालुआवट्टे ।

रेवज्जिअं उवालद्धे रेहिअं च छिण्णपुच्छम्मि ॥ १० ॥

रेवईओ मातरः । अत्र रेहइ राजतीति धात्वादेशेषूकमिति नोक्तम् । रेवलिआ
वालुकावर्तः । रेवज्जिअं उपालब्धम् । रेहिअं छिन्नपुच्छम् ॥ यथा ।

रेहिअएण वि ण चलइ रेवलिआणिवडिओ जइ बड्लो ।

10 ता रेवईउ रेवज्जिएहि भो बम्भण भणेसु ॥ १० ॥ [१०]

रेअविअं खणगरिए तन्दुलपिट्टम्मि रोइं च ।

रोइं घरमाणे रोरोरोघसा रोंकणो अ रङ्कम्मि ॥ ११ ॥

रेअविअं क्षणीकृतम् । मुक्तार्थे तु मुचिधात्वादेशो सिद्धम् । रोइं तन्दुलपिट्टम् ।
रोइं गृहप्रमाणम् । रोरो रोघसो रोंकणो त्रयोऽप्येते रङ्गार्थाः ॥ यथा ।

15 रेअविसंपया तइ रिउणो रोरा अरोघसघरेसु ।

रोंकणमिलिआ कम्मन्ति रोडसुत्ताइ गहिअ रोइकए ॥ ११ ॥ [११]

L. 1. BCF रुअं C om. तूलम् B रूवी Z रूई B रूविं रूपं BCFXZ रेसियं
CX छिण्णं Z रेवइयं L. 2. B प्रमाणः. L. 3. BCFXZ रेसियं BF रुचिरुअं
CX रूविरूवं X मुहा. L. 4. C मिम जइ. L. 5. X माईसुं AXZ ईउ E
रेवं add. लिया E वालुयां ACXYZ वालुयां C बट्टे. L. 6. ACEYZ रेवज्जियं
(X F ?) रेवज्जियं B रेवज्जियं C लद्धे BF गहिअं CY रेहियं X रेहिअं BF व E च BF
छिन्नमुच्छंमि AZ छिन्नि. L. 7. B रेवईओ XZ रेवईउ BF रनइ BF रेवलियं CXZ
लिया. L. 8. BF ज्जिय C ज्जिय Z ज्जियं BCFXZ रेहियं B पुरयं. L. 9.
BCFXZ रेहियएण CXZ om. ण B वलइ BCFXZ लियां Z निवं XZ डिउ BF
जइ लो. L. 10. BF रेवईओ X रेचई BF रेवज्जिएहिं Z ज्जिएहिं C ज्जिएहिं रे वं भणेसु
X रो for भो BF बंभण. L. 11. BF रेवविअं EX वियं Y रेववियं YZ तन्दुलं
B पिट्टं F पिट्टं C पिट्टमि E पेट्टम्मि BF om. रेइं CZ रोइं BF व. L. 12.
A रोघसरोंकणा X रोघसरोंकणा CYZ रोंकणो ACEXYZ य. X वल्लम्मि. L. 13.
BE रेववियं CXZ वियं BF तु मुविं BFXZ धात्वादेशसिद्धं B लं पिट्टं L. 14.
BF रोरं X रोरोरो BCF रोंकणो. BFX ऽपि रंकां C ऽपि एते. L. 15. BFXZ
वियं B तई X ता for तइ C रोरो Z यरोघसं L. 16. BF रोह्वणं BCF XZ
मिलिया CXZ सुत्ताइ BCFXZ गहिय.

रोज्झो अ रोहिओ रोमराइरोमूसला जहणे ।

रोअणिआ डाइणिआ रोमलयासयमुदरयम्मि ॥ १२ ॥

रोज्झो रोहिओ इत्यन्योन्यपर्यायावश्यवाचकौ । अत्र रोंचइ पिनष्टीति धात्वादेशे-
षूक्तमिति नोक्तम् । रोमराई तथा रोमूसलं जघनम् । रोअणिआ डाकिनी । अत्र
रोसाणइ मार्ष्टीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । रोमलयासयं उदरम् ॥ यथा । 5

पिहुरोमराइ तणुरोमलयासइए कया वि इत्थ तुमं ।

रोज्झि व्व विअडरोमूसलरोअणिवाडयम्मि मा वच्च ॥ १२ ॥ [१२]

॥ अथानेकार्थाः ॥

हंसे वग्घे रत्तच्छो रइजोअजहणेसु रइलक्खं ।

दइअणिरन्तरसोहिअसणाहपल्लिएसु राहो वि ॥ १३ ॥

10

रत्तच्छो हंसो व्याघ्रश्च । महिषे तु संस्कृतभवः । रइलक्खं रतिसंयोगो जघनं चेति
व्यर्थम् । राहो दयितो निरन्तरः शोभितः सनाथः पलितश्चेति पञ्चार्थः ॥ [१३]

रायंबू वेडिससरहा रिक्खणमहिगमम्मि कहणे अ ।

विउलमुहलेसु रुंदो रेंकिअमक्खित्तलीणलज्जामु ॥ १४ ॥

रायंबू वेतसद्रुमः शरभश्च । रिक्खणं । इत एति रेक्खणं इत्यपि । उपलम्भः 15
कथनं च । रुंदो विपुलो मुखश्च । अत्र रुंदइ भ्रमति रौति चेति धात्वादेशेषूक्तमिति
नोक्तम् । रेंकिअं आक्षिप्तं लीनं व्रीडितं चेति व्यर्थम् ॥ [१४]

L. 1. A रोज्झो C रोझो ABCFXYZ य A रोहिड In C रोहिओ twice. X रोहिड
twice. A °राई. L. 2. A रोअणिआ CX रोअणिआ YZ रोयाणिआ cdd. डाइणिआ
(Y डाणिणिआ) BFZ रोमलिया° L. 3. C रोझो X रोहिड C °पर्यायदृश्य° XZ
°दृश्य° BF रोवइ BF पिनष्टि इति. L. 4. BF (!) °पूक इति नोकः CZ °देशे
सिद्धः इति नोकः X रोमरोमाराई CZ रोय° BCFZ °णिआ. L. 5. B मार्ष्टि इति X
मार्ष्टीति BZ °पूक इतीह नोकः L. 6. X तुम. L. 7. C रोझि C 1. hd. च BC
FXZ वियड° BF °रोइणिवाडयम्मि Z °रोयणि C °वाडयम्मि B व्वच्च Z व्वच. L. 8.
om. A. L. 9. A वग्घे E वग्घे स AE रत्तत्थो C रय° 2 hd. रयि° cdd °जोग°
(Y° जोग°) Y °जघणेसु A रई° L. 10. cdd. दइयनिरंतरसोहिय° (Y °गिरंतर°)
C °पडिणसु X °फलिणसु E राहा. L. 11. X रत्तच्छ Z रत्तत्थो X हंस L. 12. X
व्यर्थः X निरंतरः L. 13. A गयंबू BF गयंबू C गयंबू E गयंबू Z रायंबू A वेडिससरे
E °सरहा cdd. य. L. 14. CXY विपुल° Z वउल° E °मुक्खलेसु ABEFXZ रिक्कियम°
C रंक्कियम° Y रेंक्कियम° E °मक्खेत्त° Y °त्तणील्लिज्ज सु X °लज्जासु. L. 15. BF
रायंबू C रोयंबू X रायंबू Z रोयंबू वेतसो द्रुमः X रिक्ख (sic) Z रिक्खणइ । तपति । रेक्खण°
BF इति for इत एति BCFXZ रेक्खणमित्यपि. L. 16. BF विपुलो B मुखश्च.
X चेति is given twice. BZ °पूकः इति नोकः (Z om. :) X °डिति for °मिनि In G
from देशे° to किअं torn off. L. 17. BCFXZ रिक्कियं In G from क्षिप्तं to
व्यर्थम् incl. torn off. BF नीली for लीनं X व्रीडितेति व्यर्थम्.

अच्छिनिकोचकरोडीसु रेसणी कलिरवेसु रोलो अ ।

रोडी इच्छसिविआसु कूणिअच्छे मले रोद्धं ॥ १५ ॥

रेसणी अक्षिनिकोचः करोटिकाख्यं कांस्यभाजनं च । रोलो कलहो खश्च । रोडी
इच्छा व्रणिशिविका च । रोद्धं कूणिताक्षं मलश्च ॥ [१५]

5 रोहो पमाणणमणेषु रोकणी सिङ्गिकूरकम्पेसु ।

णवदंपईण अण्णुण्णणामगहणोसवम्मि लयं ॥ १६ ॥

रोहो प्रमाणं नमनं च । प्रतिरोधवाची तु रोधशब्दभवः । रोहो मार्गेण इत्यन्ये ।
रोकणी । के रोकणिओ । शृङ्गी नृशंसश्चेति अर्थः ॥

॥ अथ लादिः ॥

10 लयं नवदंपत्योः परस्परं नामग्रहणोत्सवः ॥ यथा ।

तुह कुमरवाल सेणं इन्तं दट्टण णिसि पलायन्ता ।

अण्णोण्णणामगहणा रिउदंपईणो लयस्स सुमरन्ति ॥ १३ ॥ [१६]

लकखं काए लगं चिन्धे लंचो अ कुकुडए ।

गण्डुअतिणम्मि लचयं लट्टयलडहा कुसुम्भरम्पेसु ॥ १७ ॥

L. 1. Z अत्थिं C 'निकोच' E 'कोच' G 'करोडिसु C रेसुणी X रेसिणी C
रोला *cdl.* य. L. 2. C इच्छसिवियासू ABEEFGYZ 'सिवियासु X सिवियासु *cdl.*
कूणिअच्छे (Z 'त्थे) X मल AY रुद्धं C रोद्धं. L. 3. C सणी (sic) G रेसली X
रेसिणी BG कास्यं C (F !) X कांस्यं B *om.* च after 'भाजनं. Z सेडी L. 4. X
om. व्रणि G 'शिविका C रोद्धं BF कूणिकाख्यं X मलखश्च. L. 5. B रोकं 'सिङ्गि'
twice. X adds अथ लादिः ॥ Y ॥ ड ॥ लकारादिः ॥ L. 6. Y नवं BX अण्णुणं C
अण्णुणामं G अण्णुणं Y अण्णोणं Z अण्णुणं C 'संवर्धमि A, C 2. *hd.* 'सव्वंमि Y लअं.
L. 7. G 'भव. L. 8. BFG *om.* रोकणी के X *om.* के BF रोकणीउ GX रोकणीउ
X नशंसं. L. 9. *om.* A. L. 10. X परस्परे i. e. परस्परे X 'ग्रहणो' BF
'णोत्सवः C 1. *hd.* 'णोशवः. L. 11. C तुमरं CX सेणं G सेणं Z सिन्धं C इति X
इति C दट्टण F दट्टण. L. 12. G अण्णुणं Z अण्णुणं X 'गहणे रिउं X लयस्स
BF सुमरंति. L. 13. C काये B चिधे E विधे ACX लंचो E लंचु Z मंचो G 'मंचो
cdl. य X कुडए L. 14. A गंडयं B गंडयं C (F !) गंडयं EFGYZ गंडयं X
गंडयं CGXZ लवयं BF लट्टलडहा.

लखं कायः । लगं चिह्नम् । लगं अवष्टमानमित्यन्ये । लंचो कुकुटः । उत्कोच-
वाची तु संस्कृतसमः । लवयं गण्डुत्संज्ञं तृणम् । लडयं कुसुम्भम् । लडहं रभ्यम् ।
लडहो विदग्ध इत्यन्ये ॥ यथा ।

कालम्भि लचयलग्ने उद्धिअलंचो व्व गन्तुमसहो सि ।

तो तुज्झ लडहलक्खा लडयवसणा कहं होही ॥ १४ ॥ [१७] 5

लल्लकं भीमे लसई कामे परिहिण लइअं ।

लसुअं तेह्ले लइणी लयाइ लसकं तरुच्छीरं ॥ १८ ॥

लल्लकं भीमम् । लसई कामः । लइअं परिहितम् । लइअं अङ्गे पिनद्धामित्यन्ये ।
लसुअं तैलम् । लइणी लता । लसकं तरुक्षीरम् ॥ यथा ।

लइणीरसलसकलसुअपमुहेहिं किं इमाइ भेसज्जं ।

10

लल्लकलसइरगे सो चिअ तरुणो तथा लइअहारो ॥ १९ ॥ [१८]

लंपिक्खो तह चारे लंबाली पुप्फभेअम्मि ।

लउडम्मि लकुडं चिअ उसहे लइअल्लुलाइल्ला ॥ १९ ॥

लंपिक्खो चौरः । लंबाली पुष्पभेदः । लकुडं लकुटः । अत्र । लडइ स्मरति ।
लहसइ संसते । इति धात्वादेशोपूक्ताविति नोक्तौ । लइअल्लो तथा लाइल्लो वृषभः ॥ यथा । 15

L. 1. X लग् X छिहं (१) C om. चिहं । लग (X नमित्येकं । लंचो. L. 2.
X कुकुटः BCFX लवयं B गण्डुत्सं (GXZ गण्डुत्सं B मडहं. L. 3. After इत्यन्ये B,
and, as it seems, also F add: लंचो कुक्कुटो उत्कोचवाची तु संस्कृतसमः L. 4.
CXZ कोलम्भि CX लवयं C (F ?) उद्धिवं BZ उद्धियं X उद्धियं C (F ?) X लंचु.
L. 5. X ता CX तुज्झ XZ लडहलक्खा C om. लडहं BF लक्खा. After होही । CXZ
add: इति मूलपाठः । दोसक्खं (X य) यलग्गलक्खय लड (Z हं) अलड (X om. ड) ह
(Z adds लह) अ (X य) हरय तुह णआयां (X यायं) । लचु (X लंचु Z चू) उ (Z ओ)
डयवियमुणिण (X य) मिय (X अ) जिणेणलंबाडजाणिसंपत्ती. The same is found in D,
but still more corrupt. It is also found in HE. See Corrections at
the end. L. 6. A लल्लकं GZ लल्लकं B लसइ य कामे A लइयं BCEFXYZ
लइयं G लसयं. L. 7. A लसुअं EGXYZ लसुअं A तेह्ले Y तिल्ले C लयणी Y लयाइ
L. 8. G भीमे GXZ लइयं G परिहिंसं C om. लं वारं add. लइयं अंगे. L. 9.
CX नमित्यन्ये C लेइणी G क्षीरः. L. 10. GZ लसयलसुअं BF लपमुहेहिं GZ हंहि C
इमाइं G भोसज्जं. L. 11. BF विय C 1. hd. GX चिय C 2. hd. Z विय BFGZ
लइयं X हरो. L. 12. E लंपेक्खो ABFG लंबाली X लंबाणी AEX पुप्फं C 1.
hd. Z पुप्फं 2. hd. पुप्फं GZ भेवम्मि. L. 13. In B लउडंमि twice. BF लकुडं
BCF विय GZ चिक्खं XY चिय Z ओमहे EGXZ लइयल्लं. L. 14. G चोगः BF
GX लंबाली B पुप्फं GZ लकुडं X लउडं BF लकुडः CG लक्कुटः Z लक्कुडः CX लडइ
Z लडइ. L. 15. X भंसते G पूका इति BFG लइल्लो तथा.

लंपिक्खहरिअलाइलधणे लइअल कीस मूढो सि ।

लंवालीहिं जक्खं पूइअ अणुसरसु लक्कुडयहत्यो ॥ १६ ॥ [१९]

पउमकरा जत्थ वहु लिहिज्जए सो लयापुरिसो ।

लहुअवडो णग्गोहे लडहक्खमिअं विहडिअम्मि ॥ २० ॥

5 लयापुरिसो यत्र पद्मकरा वधूर्लिख्यते । लहुअवडो न्यग्रोधः । लडहक्खमिअं विह-
डितम् ॥ यथा ।

सा वित्ती लहुअवड क्खमसु तुमं तुह णमो लयापुरिस ।

लडहक्खमिअप्पेम्मे पिअम्मि कह णाम जीविस्सं ॥ १७ ॥ [२०]

लामा य डाइणी लावंजमुसीरम्मि लाहणं भोज्जे ।

10 लालसलासयविहया मिउमोरेसुं वहोलए लिक्खा ॥ २१ ॥

लामा डाकिनी । लावंजं उशीरम् । लाहणं भोज्यभेदः । लालसं मृदु । लालसं
इच्छेत्यन्ये । लासयविहओ मयूरः । लिक्खा तनुस्रोतः । लिक्खं इत्यन्ये ॥ यथा ।

लामाउ लिक्खकण्ठे षणलावंजे कुणन्ति लाहणयं ।

तासिअलासयविहया अलालससरा बिडालिरूवाओ ॥ १८ ॥ [२१]

15 बालम्मि लिंकलीवा लित्ती खग्गाइदांसम्मि ।

तणुईकयम्मि लिसयं लिट्ठिअलोलंठिआ य चाडुम्मि ॥ २२ ॥

L. 1. X लंपिक्खो *edd.* हरियं BF धणे GZ लइयल्ल. X कीस. L. 2. BFG लंवा X लीहि BFG पूइय CX पुरिय X सारसु C लक्कुडइहत्थो X लक्कुडइहत्थो
L. 3. BF करो EY वहु, L. 4. EGXYZ लहुयं BF णिग्गोहो C क्खमियं
X क्खमियं ABIEFGYZ मियं E चिहं *edd.* विहम्मि (X मिअम्मि). L. 5.
BFG वधूर्लि C न्येग्रोधः X लडहक्ख *edd.* मियं. L. 7. GZ लहुयवड BF ससु GZ
समसु X समस BFGZ नमो. L. 8. BF क्खमिप्पेम्मे C ससमिप्पेम्मे GZ क्खमिय
X ससमिप्पेम्मे Z प्पेम्मे *edd.* पियम्मि BCFX जीविस्सं. L. 9. G मा for लामा
EX लामाइ डां C मुशीरं. L. 10. (1. लालसं 2. ld. लालसं A विहिया BCFY
मिओमो Y मोरेसु E वहोलए लेक्खा corr. from लेक्खो BFZ लिक्खो. L. 11. X
लमा डाकिनी । लावंजं GZ लावंजमुशीरं BX उशीरं BF भोज्जं C भेदे G मृदुः L. 12.
edd. लालसमिच्छे (X om ला) GX विहड C तनुः श्रोतः 2 hd. श्रोतः X तनुः श्रोतः
BF श्रोतः BFGXZ लिक्खमियं C लिक्खमियं L. 13. X लामाइ GZ लोहणयं.
L. 14. *edd.* तासियं X लासायं CX अलाससरा Z अललसं CGXZ वि BF रुं B
FGX वाड. L. 15. BCFGXZ बालम्मि. L. 16. BF लसुअं C लिसियं A
(E!) लिट्ठियं BFGZ लिट्ठियं C लिट्ठियं C लोलंछियं Z लालंठिया ABIEFGY
ठिया E ठिया X निया C om. य CZ वाडं X चाडुम्मि.

लिको तथा लीवो बालः । लिच्ची खड्गादीनां दोषः । लिसयं तनूकृतम् । लिट्टिअं
तथा लोलंठिअं चाटु ॥ यथा ।

लोलंठिअहि रचसि ण मुणइ सा लिट्टिअं लिसयपेम्म ।

लिका लीव मयच्छी सलित्तिछुरिअ व्व किं चत्ता ॥ १९ ॥

अत्र । लिक्कइ लिहक्कइ निलीयते । लिसइ स्वपिति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति 5
नोक्ताः ॥ [२२]

लीलो जण्णे लुंखो णिअमे सुत्तम्मि लुंको अ ।

लूणम्मि लुअं भग्गे लुग्गं तह णिण्णयम्मि लुंखाओ ॥ २३ ॥

लीलो यज्ञः । लुंखो नियमः । लुंको । उत ओति लोको । सुप्तः । लुअं लूनम् ।
लुग्गं भग्नम् । लुंखाओ निर्णयः ॥ यथा ।

10

लुअदम्भं लुग्गलयं णइपुलिणं कुणसु कीस लुंको सि ।

रे अलस इत्थ लीलो होहि ति सलुंखयाण लुंखाओ ॥ २० ॥ [२३]

लुरणी वज्जविसेसम्मि लुंक्णी चेअ लयणम्मि ।

लूआ मयतण्हाए लेहुडलेहुक्कलेहुआ लोहे ॥ २४ ॥

L. 1. From लिको to यथा 1. 2. only 2. hd margin in C. C लिखो G
लिक्खो X लीवोवो BCFX बालः (G वा (sic) X खड्गादीनां BCF लिसिय G लिसयः
X लिसियं X लिट्टियं C लिट्टियं F लिट्टियं GZ लिट्टियं L. 2. C om. तथा X om.
तथा लोलंठिअं BF लोठियं (sic) C लोलच्छियं GZ ०ठियं. L. 3. BCFX ०हि
BF रचसि CZ रचसि B लट्टियं C (F!) लिट्टियं GZ लिट्टियं X लिट्टियं BF लियसं
C लिसियं X लिसिये CXZ ०पेम्म. L. 4. BF लिहा C लिहो X लिका BFZ लीच
BF मयच्छी CGZ सलित्ति X लियत्तं BF ०छुरिय C ०छुरिय 2. hd. ०छुरिइस GXZ
०छुरिय BCF च Z वत्ता. L. 5. C लिसति. L. 7. G लुंखो णियाम ABCEF
XYZ णियमे B लुहो C (F!) लुहो C 2. hd. लुहो A लुहो add. य L. 8.
CEFGXZ लुयं X भग्गे E णिण्णयं X णिण्णयं Z णिण्णयं A लुंखाउं E लुंखाओ G ०उ
X लुक्खाउ. L. 9. G लीणो G लुहो B ओत ओति CX उति G उति Z ओत ओ इति
C लोहो B लोहो X लुंको G om. लोको. L. 10. X भुमं G लुंखाउ X लुक्खाउ C
1. hd. निर्णयः G निर्णयः Z निर्णयः L. 11. G लुअं C लुग्गलयं पुलिणं G om.
कुणसु, has a gap after कीस and then repeats कीस B लुहो C लुहो 2. hd.
लुहो G om. सि. L. 12 GZ हो ति X होहि ति CX सुलंस् G ०याणं BF लुखाओ
G ०उ X लुक्खाउ. L. 13. C वस्सं X वज्जं B ०विस्से GZ ०सेम्म BF लुहणी or
लुहणी CX लुक्णी E लुक्णी ARCEFX Y चेय. L. 14. Z लहुडं C ०लेहुक्कं E
०लेहुक्कं X ०लेहुक्कं In G हुक्कलेहु is torn off. G -या E ०लेहुमा YZ ०लेहुमा C om.
आ लोहे 2. hd. ०ओ E लोहे G लो.

लुरणी वाद्यविशेषः । लुंक्णी लयनम् । अत्र लुंछइ लुहइ मार्षीति धात्वादेशेषूक्त-
मिति नोक्तम् । लूआ मृगतृष्णा । अत्र लूरइ छिनत्तीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ।
लेहुडो लेहुक्को लेहुओ त्रयोऽप्येते लोष्ठवाचकाः ॥ यथा ।

हर लेहुक्के मा कुण लूअभया लुरणिसाललुंक्णिअं ।

5 पेसणलेहुडलेहुअखलणं मा हुज्ज इन्तदइअस्स ॥ २१ ॥ [२४]

लेढिअमवि संभरणे लोले लेहडयलोहिल्ला ।

लोद्धिअओ उवविट्ठे तह लोलुंचाविअं रइअतणहे ॥ २५ ॥

लेढिअं स्मरणम् । लेहडो तथा लोहिल्लो लम्पटः । लोद्धिओ उपविष्टः । अत्र लोद्धइ
स्वपितीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । लोलुंचाविअं रचिततृष्णम् ॥ यथा ।

10 महुरसलोलुंचाविअ लेहड णालिणीउ भसल चुम्बन्तो ।

इह लोद्धिअस्स मह रयलोहिल्लपिअस्स लेढिअं रयसि ॥ २२ ॥ [२५]

॥ अथानेकार्थाः ॥

लल्लं सप्पिहणूणेषु केसओसारएसु लंबो वि ।

अच्चासत्तमणोहरपिअंवएसुं तह य लट्ठो ॥ २६ ॥

L. 1. B लुहणी C (F!) लुंक्णी X लुक्णी BF लुछइ X लूहइ B मार्षीति.
L. 2. X मृगतृष्णा B छिनत्ति इति From स्वादे° to लेहु l. 3 torn off in G. B °पूक
इति नोक्तः L. 3. X लेहुक्को लेहुउ BF लेहुक्को for लेहुओ. In G ते लो° यथा
is torn off. Z लोष्ठ° L. 4. From लेहु° to लालुं° torn off in G. B
लेहुक्के C (F!) लेहुक्क X लेहुक्के Z लूअभया X लुरणिसाललुंक्णिअं BF °लुंक्णिअं C
°लुंक्णिअं Z °णिअं. L. 5. BF लेहुअखलण C खणं. C हुज्ज X हुज्ज BF इन्तदइअस्स
CZ °दइअस्स X यंतदइअस्स. From असलणं to °ल्लरीवि° l. 14 page 248 torn off
in G. L. 6. A लेढियम° BCEFXYZ लेढियं BF °अपि EX लोले हड°.
L. 7. A लोद्धिउ BFXYZ लोद्धियओ (X °उ) C लोद्धियओ E °ट्टिय° BCF लोलुंचाविअं
Z लोलुंचा° AY °चाविअं E °वाविअं X °वाविअं BCEFXZ रइय° Y रउय° L. 8.
BCFXZ लेढियं BF लोद्धिओ C लोद्धिओ XZ लोद्धिउ Z उपविष्टः X लोदइ Z लोद्धइ.
L. 9. B स्वपिति इति X स्वपतीति BZ °पूक इति नोक्तः X °पूकः ति. BFZ °चाविअं
CX °वाविअं B °तृणं X °तृ 1-1. L. 10. C (F!) लोलुंचाविअं Z °लोलुवाचिअं X
°लोलुवा° B °वाविअं C लेहड लिणीउ CX लसल C चुम्बन्तो. L. 11. BZ लोद्धियस्स
C (F!) लोद्धियस्स X लोद्धियस्स BFX °लोहिल्ल (X ल) स्स पियलेढियं CZ °पियस्स
लेढियं. L. 12. om. A. L. 13. C °तूणेषु E केस° ARX °उसार° B लंबो C
(F!) लंबो. L. 14. Z अच्चासत्त° cdd. °पियंवएसुं X लट्ठो.

ललं सस्पृहं न्यूनं च । लंबा केशा लंबो गोवाटश्चेति द्वयर्थो लंबशब्दः । लट्टो
अन्यासक्तो मनोहरः प्रियंवदश्चेति त्रयर्थः ॥ [२६]

लयणं तणुमिउवल्लीसु लाइआ भूसगहिअअजिणद्धा ।

लालंपिअं पवाले खलीणआकन्दिएसुं च ॥ २७ ॥

लयणं तनु मृदु वल्ली चेति त्रयर्थम् । लाइअं भूषा गृहीतं चर्मार्धं चेति त्रयर्थम् । 5
लालंपिअं प्रवालं खलीनमाक्रन्दितं चेति त्रयर्थम् ॥ [२७]

लिहिओ तणुसइएसुं लिंकिअमक्खित्तलीणेषु ।

लुंवी थवयलया लेसा लिहिआसत्थणिदणीसद्धा ॥ २८ ॥

लिहिओ तनुः सुप्तश्च । लिंकिअं आक्षिप्तं लीनं च । लुंवी स्तवको लता च । लेसो
लिखितमाश्वस्तो निद्रा निःशब्दश्चेति चतुरर्थः । अल्पवाची लेशशब्दभवः ॥ [२८] 10

लेडुक्को लम्पडलुट्टएसु लोढो अ भरिअसइएसु ।

वंगवयवंढवड्डा वाइङ्गणगिद्धबन्धगरुएसु ॥ २९ ॥

लेडुक्को लम्पटो लोटश्च । लोढो स्मृतः शयितश्च ॥

॥ अथ वादिः ॥

वंगं वृन्ताकम् । वओ गृध्रपक्षी । वंढो बन्धः । वड्डो महान् ॥ यथा ।

15

चञ्चुइ विण्टवंढे आवणपिडिआउ वडुवंगमिमं ।

उग्घेत्तुआण उड्डइ आमिसपिण्डब्भमेण वओ ॥ २३ ॥ [२९]

L. 1. BF लंका C लंबा 2. hd. लंबा B, C 1. hd. X लंबो BX लंबं C (F !)
लम्बं X शब्द C लट्टो Z लट्टो X लट्टो. L. 2. B अन्यास्तं Z अन्यासक्तो B मने.
L. 3. Y लअणं B मित्तो ACEXZ लाइया cdl. गहियं C (F !) णद्धा Z णद्धा.
L. 4. ABEXXZ पियं C लालिदियं ABCFXYZ पवाले Z आकांदिएसु. L. 5.
BCF लअणं X लइणं B त्रयर्थः X त्रयर्थाः BCFXZ लाइयं X चर्मार्धं. L. 6. BCFX
पियं BCFXZ प्रवालं B मक्रन्दि.
L. 7 AX लिहिउ E सुइएसुं X सुइएसु A
एसु cdl. लिंकियमं A मक्खित्तं CX खित्तं. L. 8. B लुंवी E लुम्बो X लुंवी A
थवयं X सूचयं AX लेसो ACEXYZ लिहियां BF हिलियां C सत्थं BF
णसिद्ध. L. 9. C तनुः BCFXZ लिंकियं B अक्षिप्तं B स्तवको X सूचको for
स्तवको C लेसा. L 10. B श्वस्ते X श्वस्तो B चतुर्थः. B लेशशब्दं. L. 11.
Z लिडुक्को लपडं X लंपडुंएसु A लुट्टएसु C लुट्टएसु Y लोट्टएसु E लोढो X लेढो
cdl. य भरियं (X सारियं Z सारियं) BF मइसु X adds अथ वादिः ॥ Y ठ ॥ वका-
रादिः L. 12. X वउवडं A वेंडं BF वण्डं C वंडं Z वट्टं BF वंडुा BF
वाइगणं E वाइगणं Z वायंगणं X वाइगणगिद्धबद्धगुरुं C गिद्धं AB वंधं L. 14.
om. A. L. 15. X वंग B ओ for वओ X वउ Z वंढो X वडो बड्डा BF महा व ॥
L. 16. C वंचुइ विंदं Z वंचुइ विटवंढे X विंदे for विण्टवंढे BCF विंदे BCF पिडियाउ Z
पिडियाउ C वडुवंगमिमं. L. 17. BF ओग्घेत्तुआण C 1. hd. X वउ.

वद्धी अवस्सकिच्चम्मि वंकवंसा कलङ्कम्मि ।

वंसी अ सिरसि माला वच्छं पासे वऊ अ लायण्णे ॥ ३० ॥

वद्धी अवश्यकृत्यम् । वंको तथा वंसो कलङ्कः । वंसी शिरसि माला । वच्छं पार्श्वम् । वऊ लावण्यम् ॥ यथा ।

5

वच्छे सवऊ दइआ सवंसिआ धम्मअत्थवद्धी अ ।

अण्णोण्णबाहवंको अवंसवंसाण ण हु होइ ॥ २४ ॥ [३०]

वम्हं रप्फे वत्थी उडए वल्लो सिमू वहू चिविडा ।

वहवट्ठा खन्धव्वणमग्गा सीमाइ वत्तिवइवेला ॥ ३१ ॥

वम्हं वल्मीकम् । वत्थी तापसानामुटजम् । वल्लो शिशुः । वहू चिविडा । गन्धद्रव्य-
10 विशेषः । वहो स्कन्धव्रणः । सामान्येन व्रण इत्यन्ये । वट्ठा पन्थाः । वत्ती तथा
वइवेला द्वावेतौ सीमवाचकौ ॥ यथा ।

वत्थीवइवेलाए वल्लयणिव्वत्तिआ मह बइल्ला ।

किं दिट्ठा वहुसयडे वट्ठाए वम्हखुत्तया अवहा ॥ २५ ॥ [३१]

वज्जा अहिआरे वल्लिवल्लरीविल्लरीउ केसेसु ।

15

वतुविच्छट्ठा णिवहे वलहीववणीउ कप्पासे ॥ ३२ ॥

वज्जा अधिकारः । वल्ली वल्लरी विल्लरी त्रयोऽप्येते केशवाचकाः । वतू तथा विच्छट्ठो
निवहः । ऋद्धिवाची तु विच्छट्ठो विच्छदर्शब्दभवः । अत्र वन्द्रं वृन्दमिति वन्द्रशब्द-
भवम् । वलही तथा ववणी कर्पासः ॥ यथा ।

L. 1. C (F ?) वद्धी E बद्धी X अवस्सं E वंकं L. 2. cdd. य Y मालाए
AXYZ वत्थं E पच्छं X पासं C 1. hd उऊ 2. hd. उवऊ YZ य BF लायणे Y लावणे
L. 3. C (F ?) वद्धी आवश्यकं BF वंकी CX वंसी; C corr 2. hd. BFZ सिरसि CX
शिरसि XZ वत्थं. L. 4. B लावणं. L. 5. X वत्थे BCFXZ दइया BF सवंसि CX
संवसिया Z सवंसिया C ° अहुं BCFX य. L. 6. BF °वाहवं अवंसं CXZ °वाहं
B होई. L. 7. X वल्लं E रप्फे C वच्छी C वल्लो सिमू ABCF विविडा X चिवडा Z
वीडा. L. 8. E वहं E (B ?) वट्ठा Y वट्ठा C खन्धव्वणं L. 9. X वल्लं
CZ वच्छी B °मुडजं B वल्ले BF वहू वीडा C विविडा Z चीडा L. 10. X वल्लं X
सामान्ये BX पन्था. L. 11. C वइवेला Z सीमा. L. 12. C वच्छी° BF °ववेलाए
BF °णिव्वत्तिया CX °णिवात्तिया Z °णिव्वत्तिया BZ वइल्ला. L. 13. C दिट्ठा CX चहुं
C °सुयडे Z वट्ठाए C वम्ह X वल्लं Z वंभं. L. 14. C वज्जा 2. hd. वइल्ला CXYZ
अहिआरे E विल्लरीविल्लरीउ C वल्लिवल्लरीओ Y °रिउ From केसेसु to °ववणीउ incl. l. 15
is given twice in Z. L. 15. A वत्तं Z वत्तं X वतू BF °विच्छट्ठा From वतु
to °ही° torn off in G, and again from °णीउ to °व्वेने l. 16. X °चउणीउ
C °णीओ. L. 16. C वज्जा C °री वि त्रं 2. hd. del. वि. GZ वरू C विच्छट्ठा.
L. 17. In G वि° is torn off. C विच्छट्ठा BF विविच्छट्ठं X विच्छट्ठं BCF चंद्रं X लूद्रं
CZ °मिति तु BCFZ चंद्रं In G वन्द्रश is torn off. L. 18. CXZ वउणी.

वरवल्लरीण विल्लरिवण्णवज्जाइ लज्जइ कुवल्ली ।

वलहिवतुं चुण्टन्ती ववणीविच्छड्डुमज्झम्मि ॥ २६ ॥ [३२]

वडहो खगभेए वसलविड्डुविअलंबला य दीहम्मि ।

वप्पीओ वप्पीहम्मि वम्हलं केसरे चेअ ॥ ३३ ॥

वडहो पक्षिभेदः । वसलं विड्डुं विअलंबलं त्रयोऽप्यमी दीर्घार्थाः । विड्डुस्थाने ५ वित्तं अन्ये पठन्ति । वप्पीओ चातकः । वम्हलं केसरम् ॥ यथा ।

पुच्छइ वडहं वप्पीअयं च णवणीमवम्हलं दट्टुं ।

वसलसरं विड्डुच्छी विअलंबलमगगइन्तपइवत्तं ॥ २७ ॥ [३३]

णिदाकरीलयाए वयली वेली अ वट्ठिमं अहिए ।

वइओ पीए वलिआविलमा जीवाइ चुणिए वयरं ॥ ३४ ॥ 10

वयली तथा वेली निद्राकरी लता । वट्ठिमं अतिरिक्तम् । वइओ पीतः । वलिआ तथा विलमा ज्या । वयरं चूर्णितम् ॥ यथा ।

वइए वयरवयलिदलवेलिफलरसे वि वट्ठिमं णिदं ।

ण लहइ विलमझुणीहि च तणुई कामस्स किठवलिअस्स ॥ २८ ॥ [३४]

L. 1. C वलं G चरं BF विलरिं G वल्लणं Z वज्जणं C वसाइ 2. hd. वइशाइ B लज्जइ G, C 1. hd. कुचल्ली. L. 2. CX वलहं GZ वरं CG वुट्टन्ती G ववणीं X वउणीं. L. 3. C विडं GZ वड्डुं EX वियलं ABCFGXY लंबला. L. 4. A वप्पीउ BF वप्पीहो GY वप्पीउ BF वप्पीहम्मि CGZ वप्पीहं X वल्ललं E केरं ABEG (F !) XYZ चेय B वेय. L. 5. G वसल BFGX विड्डु BCFGXZ वियं GXZ लंबलं X चत्वारोप्यमी CX विडं G चिड्डुं. L. 6. cdd. वित्तमन्ये C 1. hd. वप्पीओ G उ X वप्पीहो CX वल्ललं G केशरचनं य ॥ L. 7. BF वडह X वप्पीहयं BF om च C व BCFX नवं X णिमंवल्ललं C दट्टुं G दट्टु L. 8. BF सरं Z विड्डुत्थी GZ वियं BGXZ लंबलं C गइतं X गइतं BF पइ वत्तं C वसुं X वसुं. L. 9. GZ णिदां Y वअली A वेली B वेली E वेली cdd. य AY वट्ठिमं BF वट्ठिमं X वदिमं. L. 10. AGXZ वइउ E वइओ Y पीने cdd. वलियां C विमलमा AC चुणिए ABGY वअरं C वइउ F अवरं. L. 11. GZ वअली C करिलता BF वट्ठिमं GX वइउ RZ वलिया C (F !) विलिया. L. 12. G वइया X वलिय BF ज्जा BFX वअरं C वअर GX चूर्णियं. L. 13. X वइउ BFGXZ वअरं C om. फल GZ वट्ठिमणिदं. L. 14. Z लंगइ C विमलं BF ज्जुणीहि CGZ हिं X ज्जुणीहि BFZ व cdd. केट्टवलयस्स.

वयडो अ वाडिआए वंफिअवलिआ य भुत्तम्मि ।

वाहाकुले वणायं च वदलं वक्कडं च दुद्धिणए ॥ ३५ ॥

वयडो वाटिका । वंफिअं तथा वलिअं भुक्तम् । वणायं व्याधाकुलम् । वदलं तथा वक्कडं दुर्दिनम् । वक्कडं निरन्तरवृष्टिरित्येके ॥ यथा ।

5

तुह बाणवक्कडे वदले व्व हंसो रिऊ चइअ समरं ।

वंफिअसुअवलिअफलो सुमरइ वयडं गओ वणायवणे ॥ २९ ॥ [३५]

रज्जे वंडुअमोलीइ वडाली अ वरओ कलमभेए ।

गार्इइ वल्लई वद्धयं वरं वड्डिआ य कूवतुला ॥ ३६ ॥

वंडुअं राज्यम् । वडाली पङ्क्तिः । वरओ शालिभेदः । योऽसावणुरिति प्रसिद्धः ।
10 वल्लई गौः । वीणागोपीवाचकस्तु वल्लकीवल्लवीशब्दभवः । वद्धयं प्रधानम् । वड्डिआ
कूपतुला ॥ यथा ।

गोवाल किं ण रक्खसि वद्धयवरएसु वल्लइवडालिं ।

किं वंडुअं व पत्तं वड्डिअणिअडे इमाइ जं लविओ ॥ ३० ॥ [३६]

वणवो दवाणले वज्जरा णई वण्णयं च सिरिखण्डे ।

15

सण्हम्मि वद्धिओ तह वहडवणारा य वच्छयरे ॥ ३७ ॥

L. 1. *cdd.* च वाडयाए ABCFYZ वंफियं EX विफियं G वंफियं *cdd.* वलिया. L. 2. E वाहा G वयाण Y वणाअं A *om.* च BF वदलं G वदलं C वक्कडं व C 1. *hd.* दुद्धि. L. 3. CGZ वंफियं X विफियं *cdd.* वलियं BF वणयं. C वदलं L. 4. C वक्कडं X वक्कडं B निरन्तरं GZ रित्यन्व. L. 5. *cdd.* बाण (X as above) BF च BFGZ चइय CX चइय. L. 6. CGZ वंफियं X विफियं GXZ सुयं *cdd.* वलियं G सुमरइ Z सुमरय CGZ गउ C वणवावणे GZ वणाअं X वणायणे. L. 7. A वंडुअं BCFX वंडुअं E वंडुयं GYZ वंडुयं X मालीइ BF वगली ACEGX YZ य BF इ GZ वरउ. L. 8. A गोईए X गोईइ A वण्णई BF वल्लयं Z वरूयल्लई for वल्लई BF *om.* वद्धयं C वद्धयं G वद्धई E चरं ACX वट्टिया BF वट्टिया EY वड्डिया GZ वट्टिया Y च B तुलं F तूलं. L. 9. BCFX वंडुअं GZ वंडुअं B राज्ञं G वरउ X सावणुरिति R प्रसिद्धिः L. 10. X *om.* वल्लकी. G वल्लडीशं C (F!) वद्धयं B वट्टिया C (F!) X वट्टिया GZ वट्टिया. L. 11. B तूला. L. 12. X *om.* ण B न (F!) वद्धयं G वरए. L. 13. BF वंडुअं C वंडुअं G वंडुअं X वंडुअं Z वंडुअं C च B वट्टियणियडे C (F!) वट्टियणियटे GZ वट्टियणियडे X वट्टिअणियदे Z इमइ G लविउ Z वलिविओ. L. 14. ABCFY दवानले A वज्जरा B वज्जरा C. 1 *hd.* वक्षं 2. *hd.* वक्षं C वणयं X वंडो. L. 15. C सण्हमि B वड्डिओ C वट्टिओ A उअ A *om.* तह X तहा BFY वत्थयरे G अरे Z वत्थअरे.

वणवो द्वाभिः । वज्जरा नदी । वण्णयं श्रीखण्डम् । पिष्टातकचूर्णमित्यन्ये ।
वद्धिओ षण्डः । वहडो तथा वणारो द्म्यो वत्सः ॥ यथा ।

वज्जरतडतिणमत्तो वहडिं मा सुंघ वद्धिअवणार ।

वणवपिलुटो पल्लवइ णेअ वण्णयतरू कह वि ॥ ३१ ॥ [३७]

वत्ताइ वग्गयं पउरे वग्गेज्जो दुमालिआ वणई ।

5

गोवन्द्रम्मि वणद्धी वब्भयमम्भोअमज्झम्मि ॥ ३८ ॥

वग्गयं वार्त्ता । वग्गेज्जो प्रचुरः । वणई वृक्षपङ्क्तिः । वणद्धी गोवृन्दम् । वब्भयं
कमलोदरम् ॥ यथा ।

वब्भयणिलीणभमरे वणद्धिसंछण्णवणइमूलम्मि ।

गइवग्गयं पि मा कुण पिअ वग्गेज्जम्मि मज्झदिणतावे ॥ ३२ ॥ [३८] 10

लहुजलवंहं वहोलो वाहलिविरया य वज्जिअं दिट्ठे ।

अत्थम्मि अ वव्वाडो पमहेसुं तह य वंगच्छा ॥ ३९ ॥

वहोलो वाहली विरओ त्रयोऽप्येते लघुजलप्रवाहवाचकाः । वज्जिअं अवलोकितम् ।
वव्वाडो अर्थः । वंगच्छा प्रमथाः ॥ यथा ।

मा वाहलीउ विरयं भमेसु किं इत्थ वज्जिअं कहसु ।

15

तुट्ठे वंगच्छेसे समयवहोलम्मि होइ वव्वाडो ॥ ३३ ॥ [३९]

- L. 1. B वज्जरा C वज्जरा G सिरिखंडं X श्रीखंडः G °चूर्णामि° X °चूर्णमि°
L. 2. B वद्धिओ C (F!) वद्धिओ (F! उ खंडः X षण्डः. L. 3 C वज्जर° 2. hd.
वज्जर° C °तिणमत्तो Z °तिणमेत्तो X गा for मा BXZ वद्धिय° C वद्धिय° F वद्धिय° C °वणारे.
L. 4. C वेणव° BX °पिलुटो C (F!) °ट्ठो cdd. नेय BF वज्जयतरू CX वणइ°.
L. 5. BF वत्ताइ CX वत्ता य Z वमाइ BF वग्गयं C वग्गहं X वगायं E चग्गेज्जा C
वग्गेजो A दुम्मा° cdd. °लिया B चणई. L. 6. A गोवंडंमि BFZ °चंदंमि C °चंद्रम्मि
EX °चंद्रम्मि G °चंद्रम्मि Y °चंद्रम्मि CX वणद्धी E णवद्धी A वसयम° BF °मंभोय° E
°मंभोय° X °मंभोय° Y °मंभोज° A °मज्झम्मि G °मज्झ° 2. hd. °मज्झ° E °मज्झम्मि Y
°मज्झम्मि. L. 7. C वग्गहं C वग्गहो BFX प्रचुरं B वदद्धी F वदद्धी CX वणद्धी.
L. 9. X °णिलीन° CXZ वणट्ठि° BFGZ °संछन्न° X °संछण्ण° BFG °वणई° L. 10.
cdd. पिय BF चग्गे° X वग्गेज्जमि C °समि मज्झ° BCF °तावो. L. 11. X लहुलवहे
A वहोला E वहोलो वाहलि° A °विरउ वि Y °विरआ AEGYZ वज्जियं B वज्जियं C वज्जियं
2. hd. वज्जियं C दिट्ठे. L. 12. C अच्छंमि cdd. य ABFGY वव्वाडो C वव्वाडो
BF पमुहेसुं BFGY वंगत्था. L. 13. G विरउ. B वज्जियं C वज्जियं 2. hd. वज्जियं
XZ वज्जिं L. 14. BCF वव्वाडो BF °यः B चंगत्था X वंगत्था BCFX प्रमथा.
L. 15. BF वाहडीउ C वाहलाइ X वाहलीइ CX विरइ BCFXZ वज्जियं C वज्जियं.
L. 16. C तुट्ठे Z तुट्ठे BFG वंगत्थेसे Z वंग° CX सयंवहो° Z समयं B चव्वाडो CZ
वव्वाडो G वव्वा (sic).

वप्पीहो थूवे वहुरा य सिवा वट्टिवं च परकज्जे ।

णउलम्मि अ वग्गोओ कणिट्ठसामू बहुव्वा य ॥ ४० ॥

वप्पीहो स्तूपः । मृदादिकूट इत्यर्थः । वहुरा शिवा । वट्टिवं परकार्यम् । वग्गोओ नकुलः । बहुव्वा कनिष्ठश्चश्रूः ॥ यथा ।

5 जं मण्णए बहुव्वाण वट्टिवं मज्झ कज्जवप्पीहं ।

तं सहि मग्गपयाहिणवहुरावग्गोअदंसणपहावो ॥ ३४ ॥ [४०]

वंजरवहुण्णिवच्छीवा णीवीजेट्ठभज्जगोवेसु ।

वत्तारो वेडुल्लो अ गव्विए ववहिओ मत्ते ॥ ४१ ॥

वंजरं नीवी । बहुण्णी ज्येष्ठभार्या । वच्छीवो गोपः । वत्तारो तथा वेडुल्लो गर्वितः ।
10 ववहिओ मत्तः ॥ यथा ।

मा कड्ढ वंजरं मह ववहिवच्छीव रुववेडुल्ल ।

ओ पेच्छइ कुडिलच्छी बहुण्णिआ मं सइत्तवत्तारा ॥ ३५ ॥

अत्र । वट्ठणी संमार्जनी । वहरं वज्रम् । वसई रात्रिः । एते वर्धनीवज्रवसतिशब्द-
भवाः । वलवा वामीति वडवाशब्दस्य डस्य लत्वे सिद्धम् । वज्जइ त्रस्यति । वच्चइ
15 काङ्क्षति । इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [४१]

L. 1. AE वप्पीहो C 1. hd. वप्पीवो 2. hd. वप्पीवो X धूवे AY बहुरा E चदुरा B शिवा AY वट्टिवं BF वट्टिवं C वट्टियं GZ वट्टिवं X वट्टियं C व पससे 2. hd. °ज्जे X परकज्जे. L. 2. AEX नउल° Z णओल° cdd. य AGZ वग्गोअ In B णउ° य व° is written twice. X कनिट्ठ° AEY बहु° C बहुच्चा. L. 3. B वप्पीहो C °कूटं C 1. hd. X बहुरा B चट्टियं C (F!) वट्टियं GZ वट्टियं X वट्टियं GZ वग्गोवो. L. 4. G कुकुलः BF बहुव्वा C बहुच्चा cdd. कनिष्ट° (Z °ष्ठ°) B °स्वश्रू C °स्वसूः X °स्वसूः. L. 5. GZ मण्णए C बहुव्वाण B वच्छीयं CX वट्टियं F वट्टीयं GZ वट्टिवं C मज्झ. L. 6. C °बहुग° cdd. °वग्गोय° C °पट्टोवो. L. 7. C 2. hd. °बहुण्णी° GZ °बहुल्लि XY °बहुण्णि° BF °वत्थीवा X °वत्थीपो C 1. hd. णाजेट्ठे 2. hd. णीवीजेट्ठे° Z णीवेजेट्ठ° C गोवेसु. L. 8. A वेडुल्लो cdd. य X गव्विए AG °हिउ BFXZ मत्तो. L. 9. BF वंजरी X वंजरं GZ बहुल्लो B ज्जेष्ट° CG (F!) X ज्येष्ट° XZ वत्थीवो B वत्तारो. X वेडुल्लो. L. 10. G °हिउ. L. 11. BXZ कट्ट C (F!) कट्ट G कट्ट cdd. ववहिय (Z °ही°) XZ °वत्थीव B रुव°. L. 12. G उ BF वेत्थइ CG पिच्छइ Z पिच्छं B बहुणिया C (F!) X बहुणिया GZ बहुल्लिया BF °वत्तारो. L. 13. C (F) वट्ठणी In G वट्ठणी सं is torn off, X वइयं BX वज्जं X रात्रि पतिः for रात्रिः । एते. B वर्जनी° XZ वट्ठनी° L. 14. X °भवा. वलवा is torn off in Gand omitted in X. X वडवो° Z °शस्य (sic). BF वज्जइ GZ त्रस्यतीति CGX वव्वइ. L. 15. BZ °नीति धा° X एते for इति In C क्षति । इति धा° is torn off. C (F!) X °का इति C (F!) XZ नोक्ताः G नोक्ता.

वंगेवडुवम्मीसरवइरोडा कोलकामजारेसु ।

हढमालिअवायालीसुं ववसिअवडुहुल्लिवहढोला ॥ ४२ ॥

वंगेवडू सूकरः । वम्मीसरो कामः । वइरोडो जारः । ववसिअं बलात्कारः । वडु-
हुल्ली मालाकारः । वहढोलो वाताली । वात्येति यावत् ॥ यथा ।

कयववसिएण वम्मीसरेण वंगेवडु व्व सरविद्धो ।

5

अणु वडुहुल्लिघरिणिं किं वहढोलो व्व भमसि वइरोड ॥ ३६ ॥ [४२]

वलयणिवलवाडिवलगंगणिआवाडीओ अ वईए ।

वलअंगिवलगंगणिआवेगीओ वइमईए अ ॥ ४३ ॥

वलयणी वलवाडी वलगंगणी वाडी एते चत्वारो वृतिवाचकाः । वलअंगी वल-
गणिआ वेगी त्रयोऽप्यमी वृतिमतीवाचकाः ॥ यथा ।

10

समिडवलगंगणिआवेगी खन्तिवलवाडिवलगंगी ।

दिहिवाडिवलगंगणिआ मणविक्तीवलयणी सुविहिआण ॥ ३७ ॥ [४३]

वडुइओ चम्मयरे वच्छिमओ गब्भसेज्जाए ।

सूलप्पोइअमंसे वउलिअमहिणववरम्मि वरइत्तो ॥ ४४ ॥

L. 1. AX वंगेवडं BF वंगवडुमीसरं G वंगवूडं E वंगेवडं Y वम्मीसरं In G
वम्मीं कोल is torn off. BF रोडो From जारेसु to अवडुं 1. 2. torn off in G.
L. 2. cdd. मालियं C 1. hd. बायालिं 2. hd. बायालिं AX लीसु Y बायालीसुं BF
(G)XYZ ववसियं E सियं CEGZ वडहुलि. X वडुहलिं BF ढोलो C वडुहोलो.
L. 3. X वंगेवड From करः to मारणे 1. 9. page 291 torn off in G. B धम्मीसरो
BF वदसियं CXZ सियं. X वलात्कारः X वडुहल्ली Z वडुहल्ली. L. 4. Z वहढोलो.
L. 5. BF चवसिं C विवसिं C च BF सरिं CF विद्धो. L. 6. C वडुहलिं X
वडुहलिघरिणि Z घरणिं BF किं C ढोलो च BF चइरोड. L. 7. BF चलवाडिं C
वडवालिं E वडवाडिं Z वलुगुंगं A णियां BEGXYZ गणिवाडीओ C (F1)
गणीवां Y य A वईउ. L. 8. E वलयंगिवलं XZ वलयंगिं A णियावेगीउ BF
णियागीउ CXYZ णियावे E णियावं X गाओ ACEXY य. L. 9. B वलयणी
वलयणी वलवाडी X वलगंगणि X चत्वारोपि C वृत्तिं Z वलयंगी. L. 10. BCFXZ
णिया C वृत्तिमतिं X om. मती and यथा. L. 11. Z समइं BCFXZ णियां Z
वंगी BF षंतिं C वाडीवलयंगी Z वलयंगी. L. 12. X दहिं C वलंणिया Z वलग-
णिया BFX गणिया CX वक्तीं BFZ हियाण C हियाए X हयाए. L. 13. BF
वड C वडुइओ 2. hd. वडुइओ AE इउ X वडुइओ Z वडुइओ AXZ वम्मयरे E वम्मउयरे
A वडुमउ Z वल्लिमओ B गज्झसिज्जाए F गज्झसियाए. L. 14. BF सूलं CZ मूलं C
2. hd. सुलं cdd. इयं BEF चउलियं ACXYZ वउलियं E वइरत्तो Z वरइत्ता,

वडुइओ चर्मकारः । रथकारवाचकस्तु वर्धकिशब्दभवः । वच्छिमओ गर्भशय्या ।
वच्छिउडो गर्भाश्रय इत्यन्ये । वउलिअं शूलप्रोतं मांसम् । वरइतो अभिनववरः ॥ यथा ।
बहिणिवरइत्त किवणत्तवडुइअ वच्छिमयगउ व्व तुमं ।

ण मुणेसि किं पि जं इह लिहेसि सूलं पि वउलिअपसङ्गा ॥ ३८ ॥ [४४]

5 वल्लादयं च अच्छाअणम्मि वत्थासयम्मि वत्थउडो ।

वक्खारयं रइघरे वड्ढाविअमवि समाविअए ॥ ४५ ॥

वल्लादयं आच्छादनम् । वत्थउडो वस्त्राश्रयः । वस्त्रनिर्मित आश्रय इत्यर्थः ।
वक्खारयं रतिगृहम् । अन्तःपुरमित्यन्ये । वड्ढाविअं समापितम् ॥ यथा ।

णववत्थउडयवक्खारयम्मि वल्लादयल्लपलङ्के ।

10 लुढिआ णिएइ वड्ढाविअण्णकज्जा वहू दइअमग्गं ॥ ३९ ॥ [४५]

वक्कल्लयं च पुरओ कयम्मि वग्गंसिअं जुज्झे ।

वहुमासो जत्थ पई ण जाइ बाहिं णवोढवहुघरओ ॥ ४६ ॥

वक्कल्लयं पुरस्कृतम् । वग्गंसिअं युद्धम् । बहुमासो यत्र पती रममाणो नवोढवधू-
गृहाद्वहिर्न याति । यदाह ॥ प्रथमोढायाः सटनाद्यत्र पतिर्नापयाति बहिः । स स्याद्र-
15 मणविशेषो बहुमासो ॥ यथा ।

BF °वरं Z °चरः. L. 3. BCFZ वांहाणे° X वांहाणे° BF °वांढइय C °वद् इय X °वदप Z °वट्टइय वत्थि° X °गओ C च X om. व्व. L. 4. G सुणेसि BF शूलं X मूलं BFXZ वउलिय° C ओवलिय° L. 5. ACX अच्छायण° Y मत्थायण° Z अच्छाअणस्मे BCF वच्छासयस्मि C वच्छउडो E °उडे. L. 6. BF वत्थारयं Y रइहरे A वट्टा° BF वन्हा° C वट्टा° X वट्टा° Z वट्टा° cdd. °वियमवि AYZ °वियए. L. 7. X आच्छादितं C वच्छउडो BCFXZ वस्त्राश्रयो. L. 8. BF वक्खारयं X अतः-पुर° BF वन्हावियं C वट्टावियं X वट्टावियं Z वट्टावियं L. 9. C वच्छउड° BF वल्लादइ-पलङ्के Z वल्लादइल्ल° L. 10. BCFX लुढिया BF वन्हाविअ° C वट्टावियण्ण° X वट्टावियण्ण° Z वट्टावियण्ण° BCFXZ दइय° L. 11. BF वक्कल्लयं om. च C पुरउ B कयम्मि X कयम्मि (sic) BF वक्कंसियं ACEXYZ °सियं. L. 12. AEYZ बहुमासो EX न B बाहि BCFXZ बाहि EX नवोढ° A णवोढ° AEXZ °वट्टु° A °घरउ. L. 13. B वक्कल्लयं BCFXZ वग्गंसियं X जुज्झं C 1. hd. XZ बहुमासो Z नवोढवधू°. L. 14. C पतिर्नापयाति X पतिर्नापयाति Z पतिर्नापयाति. L. 15. CXZ बहुमासो.

जयसिरिणवद्बहुआधरवगंसिअङ्गणा बहिमणिन्तो ।

किं वक्कल्लयभुअवल बहुमासं कुमरवाल पुण कुणसि ॥ ४० ॥ [४६]

मेहम्मि वडुवासो मुअम्मि वरउप्पत्तामा य ।

चण्डिलए वच्छीउत्तवारिआ तह फले वरेइत्थं ॥ ४७ ॥

वडुवासो मेघः । केचिदोष्ठ्यादिमेनं पठन्ति । वरउप्पो तथा वामो मृतः । वामस्या- 5
स्थीनि वामट्टिआइं । अत एव वामट्टीओ मृतास्थीनीति न वक्ष्यते । वच्छीउत्तो तथा
वारिओ नापितः । वरेइत्थं फलम् ॥ यथा ।

वामम्मि वारिए इह वच्छीउत्ति व्व बाहिममिर म्हि ।

मह वडुवास वरउप्पमारणे तुज्झ किं वरेइत्थं ॥ ४१ ॥ [४७]

वप्पीडिअं च खेतम्मि वलविअवलमयवारुआ सिग्गे । 10

वंसप्फालं पयडे चुल्लीमूले वडिसरं च ॥ ४८ ॥

वप्पीडिअं क्षेत्रम् । वलविअं वलमयं वारुअं एते त्रयः शीघ्राः । वंसप्फालं
प्रकटम् । ऋज्वित्यन्ये । वडिसरं चुल्लीमूलम् ॥ यथा ।

वप्पीडिआ वलविअं किमागओ वच्च वलमयं तत्थ ।

वंसप्फालं वुच्चइ वडिसरकम्मे ण वारुआ अम्हे ॥ ४२ ॥ [४८] 15

* L. 1. B °नव° C °वहूया° Z °वहुया° X वहुघर° BCF °सिय° XZ °सियअंगणा
B बहिम° BCFX °मणिन्तो. L. 2. B °सुअवल C °भुयवल F °सुयवल X °भुअवल
Z °भुयवल CXZ वहु°. L. 3 YZ मुयम्मि E वरउप्पत्तामा. L. 4. X चंडिलए
Z वंडिलए E वाच्छि° X वत्थि° YZ वत्थी° ACEXY °वारिया C वरेइच्छं. L. 5.
BCFXZ केचित् B उष्ट्या° C 1. hd. उष्ट्या° XZ ओष्ठ्यादि° X वरउप्पो. L. 6.
BZ वामट्टियाइं C (F!) X °ट्टियाइं C वामोट्टिओ X वामाट्टिउ. B वक्षते XZ वत्थी°
L. 7. B वरइत्थं C (F!) वरेइच्छं Z चरेइच्छं. L. 8. BF वामंमि CX वामंनि Z
वामंमि XZ वत्थीउत्ति BCFXZ वाहि° BFZ °भमंगमि X ह्मि. L. 9. CX वडुवास
From तुज्झ to सिग्गे 1. 10 torn off in G. C तुंभ C °इच्छं X वरेइत्थी.
L. 10. cdd. डियं X व BF सित्तिमि AEYZ वलवियं X चलवियं EX °मयं AYZ
°वारुआ E °चारुआ X °चरुं A सिग्गे G सिग्गे. L. 11. In G पयडे चु is torn off.
BE चुल्लीमूलं चडि° From वडिसरं to एते torn off in G. X वा for च. L. 12.
BCFXZ °डियं B चलवियं CFXZ वलवियं C वलमं B चारुअं X वारुअं L. 13. B.
वं सप्फालं X प्रकट In G टम् । ऋज्वित्यन्ये । is torn off. X वुल्लिमूलं. L. 14. cdd.
°डिया वलवियं CX कमागउ From गओ to वारुआ torn off in G. C वच्च लमयं तच्छ Z
व्व. L. 15. X वसं BCF व्वच्च BF चडिसरे° CZ वडिसक्खस्से BF चारुआ C
वारुआ X वारुअं अम्म.

थामम्मि ववत्थंभो कागे वसभुद्धविरसमुहा ।

कणभेअम्मि वरइओ वड्डणसालो अ छिण्णपुच्छम्मि ॥ ४९ ॥

ववत्थंभो बलम् । वसभुद्धो तथा विरसमुहो काकः । वरइओ धान्याविशेषः । अत्र
वलग्गइ आरोहति । वग्गोलइ रोमन्थयति । वमालइ पुञ्जयति । वसुआइ उद्धाति । एते
५ धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । वड्डणसालो छिन्नपुच्छः ॥ यथा ।

वसभुद्धसद् किं तुह हलिअ ववत्थंभएण जं पडिआ ।

इह वरइएसु वड्डणसालबइल व्व णेअ विरसमुहा ॥ ४३ ॥ [४९]

विमुवम्मि वओवत्थयवओवउप्फा वदिकलिअं वल्लिए ।

वहुहाडिणी वहुव्वरि ऊढा वहुवारिणी अ णववहुआ ॥ ५० ॥

L 0 वओवत्थं तथा वओवउप्फं विषुवत् । समरात्रिदिवः काल इत्यर्थः । वदिकलिअं
वलितम् । वहुहाडिणी वध्वा उपरि या परिणीयते । वहुवारिणी नववधूः ॥ यथा ।

वहुवारिणिं च वहुहाडिणिं च मोत्तुं गओ वओवत्थे ।

मह पुत्तो दुइए वि हु वओवउप्फे ण इत्थ वदिकलिओ ॥ ४४ ॥ [५०]

L. 1. G थमम्मि BF चव° C ववच्छंभो A वससुद्ध° BF °वुद्ध° C °मुद्ध° X °मुद्ध°. L. 2. E °भेइम्मि GXYZ °भेयम्मि CX विरइओ E वरइओ GZ °इउ BF वड्डण° CX वड्डण° G वट्टण° Z वट्टण° ABEFYZ य From अ to काकः torn off in G. YZ छिन्न°. L 3. C ववच्छंभो BF, C. 1 hd. वलं C °मुद्धो X °मुद्धो C om. तथा CF °मूहो G वरइउ. L. 4. From सुआइ to सालो torn off in G. X उद्धाति. L. 5. BF वड्डण° CX वड्डण° Z वट्टण° L. 6. BFX °मुद्ध° C °मुद्ध° cdd. इल्लिय BF ववच्छेमएण C ववच्छं° X ववत्थंसएण cdd. पडिया. L. 7. Z धरइएसु B वड्डण° perhaps the correct from. CFX वड्डण° GZ वट्टण° BFZ °वइल्ल CX °वइल्लु व In G from बइल्ल to वउप्फा l. 8. torn off. BCFXZ णेय BF विरेस° L. 8. BF विसुवम्मि X विसुवम्मि AZ वउवत्थं B वओवत्थं C वउवच्छं° X वउवउत्थं वउव° B °चउव° CEFZ °वउव° AE °उप्फा C °वप्फा G °उप्फा X °उप्फा cdd. °कलियं. L. 9. BF om. वहुहाडिणी AYZ बहु° E बहुचरि Z बहुव्वरि EX बहुया° C 1 hd. बहुया° C °रणी CG य Z व A °बहुआ C °बहुआ EGY °बहुया X °बहुया Z °बहुया. L. 10. BF च-उवत्थं C वउवउच्छं G वउवत्थं Z वउवत्थं BF चउव° CGZ वउव° C °उप्पं X °तुप्पं From प्फं to हुहाडिणी torn off in G. X विषवत् X °राविदिव C °दिवकालः. L. 11. BC FXZ °लियं BF कलितं Z बहुहाडिणी X ओपरि XZ बहुवारिणी. L. 12. B °वारणिं BG मोत्तुं C. 1 hd. गउ वउ° Z वउ° C °वच्छे Z °वच्छो. L. 13. C वि उ वउप्फे Z वउवउप्फे C इच्छ GZ °लिय.

वइरोअणो अ बुद्धम्मि वड्डणमिरं च पीणम्मि ।

वइवलओ दुण्डुहए वक्कडबंधं च कण्णआहरणे ॥ ५१ ॥

वइरोअणो बुद्धः । वड्डणमिरं पीनम् । वइवलओ दुन्दुभसर्पः । वक्कडबंधं कर्णा-
भरणम् ॥ यथा ।

करुणा वइरोअण तइ वड्डणमिरबाहुधरिअधरवलए ।

5

सेसो चलवक्कडबंधो वइवलउ व्व लुलउ जलहिम्मि ॥ ४५ ॥ [५१]

चूडम्मि वलयबाहू कलकण्ठी वणसवाई अ ।

वगगोरमयं लुक्खे सरहे वणपक्कसावओ चेअ ॥ ५२ ॥

वलयबाहू चूडकाख्यं भुजाभरणम् । वणसवाई कलकण्ठी । वगगोरमयं रूक्षम्
वणपक्कसावओ शरभः ॥ यथा ।

10

वरवलयबाहु वगगोरमयसरा तुह पुरो वणसवाई ।

तुज्झ पिअस्स य पुरओ ण सो वि वणपक्कसावओ सूरौ ॥ ४६ ॥ [५२]

वाढी वणिअसहाए वायं गन्धम्मि उच्छुए वाऊ ।

मुहपूरिअतिणवज्जे वाली वामी अ इत्थीए ॥ ५३ ॥

L. 1. E चइरो° C. 1. hd. °रोअणा 2. hd. रोअणा GYZ य C बुद्धम्मि G चु° BF
GZ वट्टणमिरं CX वट्टणसिरं Y °वट्टणमिरं E °मिणं C om. च. L. 2. B चइव° AGZ
°लउ A BFGXYZ दुण्डुहए C °भए B °बंधं C °बंधं X °बंधं A व G कन्न° X °हरणा.
L. 3. From वइरो° to वक्कड° torn off in G. X बुद्धः BF वट्टण° CX वट्टणसिरं Z
वट्टणमिरं B वइचलओ B °बंधं. L. 5. cdd. वट्टणमिग्वाहु° (X °सिर°) BF
°धुरियं CGXZ °धरियं. L. 6. CG (F!) Z om. चल X वल° B °बंधो X
°वलओ C च X लुलओ In G from डबंधो to हू कल° l. 7. torn off. L. 7.
ABCFYZ °वाहू E °वाइ cdd. य. L. 8. C 1. hd. उगोर° AGZ °सावउ
GZ चेव X वेय Y चेय. L. 9. BGZ °वाहू CX चूलका° From जामर° to ओ
(G उ) शरभः torn off in G. R चण° X वेणसवाई BF °मयां रूक्षं. L. 10. X
°सावउ Z °सवउ. L. 11. B चलवलय° F वलवलय° BX °वाहु C (F!) °वाहू X
वगगोरं BF °सरा पुरो तुह. L. 12. C तुज्झ cdd. पियस्स (X पियस्स) GZ वि for
य G पुरउं From पक्क° to ऊ in वाऊ l. 13 torn off in G. X स्तरो Z सूरौ.
L. 13. E वाढी RCEFZ वणियं X वणयं E वायं Y वाअं BEF उत्थुए C उच्छुए
Z उच्छुयं A वाहू BF वऊ. L. 14. ABIEFGXYZ °पूरियं C पुरियं C °वये X
°वज्जा F वाली cdd. य C इच्छीए.

वाढी वणिक्सहायः । वायं गन्धः । वाऊ इक्षुः । वाली मुखमारुतापूरिततृणवाद्यम् ।
वामी स्त्री ॥ यथा ।

वाउअवाडे वाढिअ वालीसदेण अण्णवामीओ ।

किं रे गिरास कोक्कसि वोक्कडवायं णिएसि ण हु अपं ॥ ४७ ॥ [५३]

5 वारो चसए वाहा य वालुआ वाणओ वलयआरे ।

गीवाइ वाहणा वावडो कुडुम्बिम्मि वामरी सीह ॥ ५४ ॥

वारो चषकः । वाहा वालुका । अत्र वाइ म्लायतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ।
वाणओ वलयकारः । वाहणा ग्रीवा । वावडो कुटुम्बी । व्याकुलार्थस्तु व्यापृतशब्द-
भवः । वामरी सिंहः ॥ यथा ।

10 वाहामज्जे वामरिकडीउ वाणयवहूउ वारकरा ।

किं कम्बुवाहणाओ पेक्खिअ वावड विमूढो सि ॥ ४८ ॥ [५४]

वारिज्जो वीवाहे वासंदी वासुली अ कुन्दम्मि ।

वावयवावणिवासाणीओ आउत्तछिहरच्छासु ॥ ५५ ॥

वारिज्जो विवाहः । वासंदी तथा वासुली कुन्दः । वावओ आयुक्तः । वावणी छिद्रम् ।

15 वासाणी रथ्या ॥ यथा ।

L. 1. X वणिग् B चाअं F वाअं C 1. hd. om. वायं गन्धः C °मरुतापुरितं From
मारुता to सदेण l. 3 torn off in G. L. 3. BF वाओअवाडे XZ वाउयं BFX
वाढिय C om. वाढिअ CGX अन्नं. L. 4. CX गिरास C कोक्कसि वोक्कसि CGZ वोक्कडं
X वोक्कवायं. L. 5. ABEX वसए CEXYZ वालुआ From लुआ to री सीहे l.
6 torn off in G. Z वालउ E बलयं Y बलआरे Z °आरो. L. 6. Z गीवाइ A
कुडिंवि (sic). B कुडंविम्मि C (F!) कुडंविम्मि E कुडंविम्मि X कुडंविम्मि वामरी B, C 2.
hd. सीहो. L. 7. BFX वषकः G वाला In X from वाइ to नोक्तम् is written
twice X स्तापयतीति for म्लायं (twice) BGZ °पूक इति नोक्तः L. 8. G
वाणउ From. कारः to वः वामरी l. 9 torn off in G. B कुंडंगी C कुडुम्बी F कुंडंगी X
कुडुम्बी C 1 hd व्याकुलां X व्यातुला Z व्यावृत्तं. L. 9. BF वमरी. L. 10.
G. थाहां BF °वज्जे C 1. hd. °वस्से 2. hd. °वस्से BF °वडीउ C °वहूओ B चारं
L. 11. BF किं किंनुवां C किं किंचुं G कंबुवाहणाउ X चुवाहणाओ BFXZ पेक्खियं C
पेक्खिया G पक्खिय From ड विं to वावय l. 1 next page torn off in G. CX
विमूढेसु. L. 12. AX वासुंदी add य C कंदंमि. L. 13. Z वावाय. G वायवणि-
वणिवासां ABFGX °णीउ C °णी उत्तच्छिद् G छिट्टं A रछासु. L. 14. G चारिज्जो
BF वासली C कंदः GZ कंदः B वाचओ. Z व वेणी From वावणी to वासुलिं l. 1 next
page torn off in G. L. 15. BF रथ्या.

वावयकुमार वासंदिदन्त वासुलिदईइ वारिजे ।

जं दिक्खिओ सि ता मा वासाणि सुलहवावणिं भमसु ॥ ४९ ॥ [५५]

वाउल्लो पलविरए वायारो सिसिरवायम्मि ।

वाणीरो जम्बू वायाडो कीरे किमिम्मि वाडिल्लो ॥ ५६ ॥

वाउल्लो प्रलपनशीलः । वायारो शिशिरवातः । वाणीरो जम्बूवृक्षः । वायाडो शुकः । 5
वाडिल्लो कृमिः ॥ यथा ।

वाडिल्लो व्व पुणो रम वाणीरवणम्मि तीइ असुचीए ।

तुममगणिअवायारो णिग्घिण वायाडवाउल्ल ॥ ५० ॥ [५६]

वालप्पं विप्पं तह णङ्गूले वाविअं पसारिए ।

गण्डयमिगम्मि वाडिमविडोमिआ वायणं च लाहणए ॥ ५७ ॥ 10

वालप्पं तथा विप्पं पुच्छम् । वाविअं विस्तारितम् । वाडिमो तथा विडोमिओ
गण्डकमृगः । वायणं भोज्योपायनम् । अत्र वासाहू भेक इति वर्षाभूशब्दभवत्वा-
नोक्तः ॥ यथा ।

वाडिम विडोमिएसुं वालप्पत्थोडणाइ ताव कुण ।

वाविअविप्पे सीहे पुण जम्बुअवायणं होसि ॥ ५१ ॥ [५७]

15

- L. 1. B वाचयं BF दन्ती GZ दन्ती CX दन्ती against metre.
L. 2. GZ दिक्खिउ BF सुलवावणिं. L. 3. X वाठउल्लो A पलवरए AY वाआरो
AB वाअंमि In G. from वायम्मि to वाउल्लो l. 5 torn off. L. 4. A वाणीरो
BG जंबू C जंबू वागे BF, C 2 hd. वायारो X वायडो E किमिम्मि BF वारिल्लो.
L. 5. G जंबू. BFX वायारो BF शुष्कः L. 6. G किमिः L. 7. BF ल्लोः
C च BF वाणीरमणंमि BX असुचीए From वाडिल्लो to मगणिअ l. 8. torn off in G.
L. 8. B तुमगणिं BCFGXZ गणियं G यारा B णिग्घिण Z वाउल्लो. L. 9.
E वालप्पं C 2. hd. लंगूले E णंगू ABFXYZ वाविअं C वाडियं E वाविअं G चाविअं
add. रियए. L. 10. BF गड्डयं From म्मि to विप्पं l. 11. torn off in G.
B वाडिमं add. मिया A लाहणे. L. 11. B वाविअं CFGXZ वाविअं GZ मित्त.
L. 12. X गडकमृगः B भोज्जो G भोज्यापनयनं BF वसोहू From हू to मविडो l. 14.
torn off in G. C 1. hd. वर्षाभूशब्द X वर्षाभूशब्द. L. 13. CXZ न्नोक्कम्.
L. 14. BF विडामएसुं BFZ त्थोडणाइ C च्छोडणाइ G च्छोडणाइ X च्छोडणाइ.
L. 15. add. वाविअं BF विप्पे CZ जंबुयं G जंबुयं BF वाहणं.

वाडंतरा कुडीरे वामणिआ दिग्घकट्टवाडीए ।
वावडयं वोच्चत्थं विवरीअरयम्मि णिदिट्ठं ॥ ५८ ॥

वाडंतरा कुडीरम् । वामणिआ दीर्घकाष्ठवृत्तिः । वावडयं तथा वोच्चत्थं विपरीतरतम् ।
केचियुगपत्परिवर्तितमुखयोः स्त्रीपुंसयोर्मुखेजघनकमाहुः । यदाह ॥ वोच्चत्थमौपरि-
५ ष्टकमाहुः स्त्रीपुंसयोः परस्परतः ॥ यथा ।

वामणिअन्तरवाडंतराइ सुण्णाइ तह तए रमिअं ।

जह सहि वावडयपिओ वोच्चत्थं अज्ज वि भरेइ ॥ ५९ ॥ [५८]

तुरयम्मि वासवारो सिरआहरणम्मि वालवासो अ ।
वावोणयं विकिण्णे णट्ठपडिग्गाहयम्मि वामणिओ ॥ ५९ ॥

10 वासवारो तुरगः । वालवासो शिरआभरणम् । वावोणयं विकीर्णम् । वामणिओ नष्ट-
प्रत्यादाता ॥ यथा ।

णट्ठाण रिउवहूणं वावोणयकणयवालवासाण ।

तुह वासवारवाला वामणिआ हुन्ति कुमारवाल णिव ॥ ५३ ॥ [५९]

साणम्मि वासवालो सुरणाहे वाणवालो अ ।

15 वारसिआ मल्ली कणए वालंफोसवालिआफोसा ॥ ६० ॥

L. 1. A कुडीए From कुडो to तरा कुटीरम् l. 3 torn off in G. *add.* °णिआ
E दिग्घ° B °कट्ट°. L. 2. B वोच्चत्थं CX वोच्चच्छं E वोच्चत्थं Z वोच्चत्थं *add.* विवरीय°.
L. 3. BF कुडो C कुटीरं From टीरम् to यं तथा torn off in G. BCFXZ वामणिआ
X °काष्ठ° BCFX °वृत्तिः BZ वोच्चत्थं. In G विपरीत° is torn off L. 4. X केचित
युग° From युगप° to द्वः विसी l. 4. stanza 61 torn off in G. B °पुंसयोः मुखेज°
C °योगेवज° X योः रेवज° Z °जघनमाहुः. C यदाहुः BZ वोच्चत्थं C (F !) वोच्चच्छ°
C (F !) XZ °मौपरिशिक्त°. L. 6. C वामणिअन्तरवाडंतरावइ 2. hd. °तीराइ (sic) X
वामणिअं Z °वाडंतरम्मि सुत्तम्मि तह C सुण्णाइ BCFXZ रमियं. L. 7. X वावडयिउ Z
°पिउ BXZ वोच्चत्थं. L. 8. E सिरअहिरणम्मि X °अहरणम्मि *add.* य. L. 9. E
वावो° Z वावा° X वावोणयं A णट्ठपडि° C णट्ठ° X णट्ठगाह° AZ °णित. L. 10. B
सिर°. X वामणिउ (°ठ !). L. 12. C पट्ठाण B रिउ° X रिओ°. L. 13. CX
°वारवारा BCFXZ °णिआ Z *om.* हुन्ति X कुमारवाल. L. 14. BF सणंमि E
वासवालो *add.* य. L. 15. *add.* °सिया E बाल° BF *om.* सवालिआफो A °वाणिआ°
CEXYZ °वालिआ° XZ °फोसो.

वासवालो श्वा । वाणवालो इन्द्रः । वारसिआ मल्लिका । वालंफोसं तथा वालि-
आफोसं कनकम् ॥ यथा ।

वारसिआइ महाबल सुवासवालरह वाणवालपिअ ।

तुममच्चिऊण वालंफोसपिओ लहइ वालिआफोसं ॥ ५४ ॥

अत्र वाहिप्पइ व्याह्रियते । वावंफइ श्रमं करोति । इति धात्वादेशेषूक्ताविति 5.
नोक्तौ ॥ [६०]

वाहगणो मन्ती ददुरडे वायडघडो विसी सारी ।

विल्हं च धवलवण्णे विपित्तविहसिन्विआ विअसिअम्मि ॥६१॥

वाहगणो मन्त्री । कप्रत्यये वाहगणओ । वायडघडो ददुरकाख्यो वायविशेषो
भरते प्रसिद्धः । विसी करिशारिः । विल्हं धवलम् । अत्र विसो आखुरिति वृषशब्द- 10
भवः । विड्डा लज्जेति व्रीडाशब्दस्य तैलादिपाठात् डस्य द्वित्वे सिद्धमिति नोक्तौ ।
विपित्तं तथा विहसिन्विअं विकसितम् ॥ यथा ।

तुह णिव विपित्तगुण विहसिन्विअविल्हजस चत्तकरिविसिआ ।

वाहगणएहि मुक्का वायडघडवायणा हुआ रिउणो ॥ ५५ ॥ [६१]

विच्छोहो विरहे विरसं वरिसम्मि विसढो अ णीराए ।

15

कमलासणो विसारी विढणा पण्ही चमूइ विसरो अ ॥ ६२ ॥

L. 1. Z इन्द्रः BCFZ °सिया X °सिय. L. 2. BCFXZ वालिया° X पोसं.
L. 3. BXZ °सियाइ C (F!) °सियाइ BX महाबल X सुवालरह Z मुवासरह C वाणपिय
(sic) Z °चाल° XZ °पिय. L. 4. X तुह° Z °मव्विऊण C वालफोसियउ लहइ X
वसियओ for वालं Z °पिउ BCFXZ वालिया° L. 5. CX वाहप्पइ. L. 7. E
वाह° A °गणउ X °गणओ A ददुडुगड E ददुरडे X ददुर Z ददुडुडे A °घडों X °घडो
वित्तकरि सरी A सारे. L. 8. B व C °वण्णो A om. विपित्त Z विपत्त° B °विहेसि° C
(F!) °विहि° ABEXYZ °व्विया Y विय° BCFXYZ °सिवांवे. L. 9. X वाह-
गणेओ Z °गणउ C वाया° X °विशेषः L. 10. C 2. hd. भारने C प्रसिद्धम् C विशी X
वित्त C om. शारिः X वित्तं for विल्हं. From आखुरिति to विपित्तं l. 12. torn off in
G. X आखुरिति C वृश्च° Z वृषभशब्द°. L. 11. BF विशा for विड्डा Z °पाठाडुस्य B
द्वित्वे Z सिद्धे इति. L. 12. BFGXZ °सिन्विअं C °सिन्विअं X कथितं for विकसितं.
L. 13. GZ निव B °सिन्विअं विल्हं C 2. hd. FGXZ °व्विय° C 1. hd. °व्विय X °विल्ह-
जसं BCFX वत्त° C (F!) °विसिया BFZ °विसिया. From रिविसिआ to णो in रिउणो
l. 14. torn off in G. L. 14. BF °णएहि X हुआ. L. 15. B विच्छोहे A
विरस AX विसम्मि E om. विरसं cdd. य. L. 16. BF पण्ही चमूह XYZ य From
अ to नीराण torn off in G.

विच्छोहो विरहः । विसं वर्षम् । विसदो नीरागः । नीरोग इत्यन्ये । विषमदाच-
कस्तु विषमशब्दभवः । विसारी कमलासनः । विदणा पार्णिः । विसरो सैन्यम् ॥ यथा ।

विसद विदणा वि ण तुहं तप्पइ विच्छोहिआ तुमए ।

कामविसरेसमहुणो दिणं पि मण्णइ विसारिविरसं व ॥ ५६ ॥ [६२]

5 विहई वुन्ताकीइ विरूवे विक्खासविरुअवेलुंका ।

विलयविओलविहण्णा मूरत्याविग्गपिञ्जणेसुं च ॥ ६३ ॥

विहई वृन्ताकी । विक्खासो विरुओ वेलुंको त्रयोऽप्यमी विरूपार्थाः । विलओ
सूर्यास्तमयः । विओलो आविग्रः । विहण्णं पिञ्जनम् ॥ यथा ।

विक्खासविहइकच्छे विहण्णहत्थं पि सव्वविरुअं तं ।

10 विलए जं रमसि तओ वेलुंको तुह ण को वि अविओले ॥ ५७ ॥ [६३]

विग्गोवो आउलया विक्खणवितता य कज्जम्मि ।

विसिणो अ रोमसे फाडिए विरिक्कं च पिञ्जिए विहयं ॥ ६४ ॥

विग्गोवो व्याकुलभावः । विक्खणं तथा विततं कार्यम् । विसिणो रोमशः । विरिक्कं
पाटितम् । विहयं पिञ्जितम् ॥ यथा ।

15 महविक्खणविग्गोवे तं अणुणिन्तीइ तइ कयं विततं ।

विहयालया सि जं सहि णक्खविरिक्का य पुलयविसिणा ॥ ५८ ॥ [६४]

L. 2. C विदणा X पार्णि. G सौन्यं. L. 3. From वि to काम° torn
off in G BCFXZ विच्छोहिया CZ तुसा तुमए. L. 4. CXZ °सरेसुमहुणो C
दिणंमि मण्णइ X दिणंमि BF मन्नइ G मन्नइ G विसारि° X °विरस BCFZ च X म्.
L. 5. E बुन्ताकीइ Z चुन्ताकीइ BF विरूवे C विकोस° E विक्खास° A °विरुअ° EY
°विरुअ° X °विरय° G °वेलुंका Z वेल्लुंका. L. 6. E विलय° ACEG (F!) XYZ
°विउल° From विहण्णा to विहई torn off in G. C मूरच्छा° C °पिञ्जणंस् चा. L. 7.
B om. विहई G विरउ GZ विलयो. L. 8. B सूर्यास्तमयः C (F!) XZ सूर्यास्त-
समयः *add.* विउलो X आविग्रः. L. 9. X विक्खासं From सविहइ° to ववि° torn
off in G. B विहण्णकच्छं BCF सव्व°. L. 10 G ज CX वओ G तउ B वेलुंको
BG अविउले C (F!) Z अविउलो X अविओला. L. 11. EX °विवता E कज्जम्मि.
L. 12. EX विसणो BCEFGXYZ य From मसे to विहयं torn off in G. B विरिक्कं
A पंजारपे (sic) B पिञ्जिए Z पिञ्जियं E विहियं. L. 13. X विग्गोवो B °मवः G विसणं
X विवतं B विभिणो. X विसणो BF विरिक्कं. L. 15. From णविग्गोवे to विततं
incl. torn off in G. Z om. तइ. L. 16. G विहियालया B लक्खविरिक्का X
णविरिक्का BF पुलयविसिणा XZ °विसिणा य.

लज्जाइ विलिअविहूणावेदूणा तहेअ वेदूणा ।

सम्भाणुम्मि विडप्पो विडओ अ विहुंडुओ चेअ ॥ ६५ ॥

विलिअं विहूणा वेदूणा वेदूणा एते चत्वारो लज्जार्थाः । यत्तु विलिअं विप्रियं तत् व्यलीकशब्दभवम् । केचित् वेलणयं लज्जेत्याहुः । विडप्पो विडओ विहुंडुओ त्रयोऽप्येते राहुवाचकाः । विज्जुला वियुत् । विलया वनिता । एतौ शब्दभवौ । तथा विराइ ५ विलीयते । इति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ यथा ।

गयविहूणे गयवेदूणो विलिअसहिए सवेदूणो ।

विडयारिबल विहुंडुअघोरम्मि विडप्पघोरो सि ॥ ५९ ॥ [६५]

धट्टे विसारओ तह विरिज्जयविलुंपिआ अणुगइट्टा ।

भल्लायए विसमयं विप्पवरं तह य वेअडुं ॥ ६६ ॥

10

विसारओ धृष्टः । विरिज्जओ अनुचरः । विलुंपिअं अभिलषितम् । विसमयं विप्पवरं वेअडुं त्रयोऽप्यमी भल्लातकार्थाः ॥ यथा ।

अविरिज्जओ सि कुट्टिअ विसारय किमम्बए विलुंपेसि ।

विप्पवरोविअ गन्तुं वेअडुवणम्मि विसमयं भुञ्ज ॥ ६० ॥ [६६]

L. 1. C लज्जाई X लज्जाय ABCFGYZ विलियं EX विलयं E (BG !)
 °विहूणा° X विहूणो° C °वेदूणा E °वेदूणा A वेदूणविहूणा Perhaps °विहूणावेदूणा is the
 correct reading. BCFGYZ तहयं IEX तहयं A only य B चेदूणा E वेदूणा From
 लूणा to यत्तु torn off in G. X वेदूणा. L. 2. A विडउ C 1. hd. विनुउ cdd.
 य A विहंडउ CEFX विहुडओ YZ विहुंडुओ ABCFY चय X वेअ Z चय. L. 3.
 BZ विलियं C (F !) विलयं X विलय BCF विहूणा (B °दू !) X विहूणा X वेदूणा
 BF वेदूणा BZ यत्तु BGXZ विलियं C (F !) विलय. L. 4. Z तद्वलीक° X om.
 शब्द CX अन्ये for केचित् Z केचित्तेलणयं B चेलणयं In G from वेलणयं to न
 अंजुअ° 1. 7. st. 71 torn off. Z विडउ C (F !) विहुंडुओ Z विहुंडुओ.
 L. 5. BF वियुली विज्जुव X वियुला Z विज्जुली BF विरोइ. L. 6. B °पूक्तः C
 (F !) XZ °पूक्ता इति नोक्ताः. L. 7. B °विहूणे X °वेदूणे BCFXZ विलियं
 X सवेदूणो. L. 8. X om. विडयारिबल BCF °बल B विहंडु° X विहुंडु° Z विहंडुय°
 BF °अघोरंमि. L. 9. C विरिज्जय° 2. hd. °इस्य° cdd. पिया C °इट्टा. L. 10.
 Z भल्लायए C विप्पमयं A वेसट्टं BCFX वेयट्टं EY वेयडुं Z वेयट्टं. L. 11. BX
 विरिज्जओ C विहंसओ 2. hd. °इस्य° Z विरिज्जउ B अनुवर X विलुंपियं BF अभिलक्षितं.
 L. 12. BCF वेयट्टं X वेअट्टं Z वेयट्टं. L. 13. BX अविरिज्जओ C अविरिज्जउ 2. hd.
 °रस्यउ Z अविरिज्जओ BCF कुट्टिय X कुट्टिय Z कोटिय BCFZ किमम्बए X किमंबए C
 विलुंपेसि. L. 14. X विप्पचरोविप्पचरोविअ BZ °चिय CFX °विअ BFXZ वेयट्टं C वेयट्टं
 वणं BF विस भुञ्ज C 1. hd. भुज.

सूर्ध्विद्वे विम्भेइअं चउरगइहयम्मि विक्रमणो ।

कीडे विलुपओ णिसि च विड्डिरिल्ला विडंकिआ वेई ॥ ६७ ॥

विम्भेइअं सूच्या विद्धम् । विक्रमणो चतुरगतिस्तुरगः । विलुपओ कीटः । विड्डिरिल्ला रात्रिः । विडंकिआ वेदिका ॥ यथा ।

5

एअं विडंकिअठिअं पलोइउं विड्डिरिल्लवइवयणं ।

किमविम्भेइअकण्णय विलुपए दलसि विक्रमणगमणो ॥ ६१ ॥ [६७]

पच्छातावम्मि विणिच्चरं च कोसुम्भयम्मि विरहालं ।

विच्चोअयविम्भवणा उवहाणे तह विआलुओऽसहणे ॥ ६८ ॥

विणिच्चरं पश्चात्तापः । विरहालं कुसुम्भरक्तं वस्त्रम् । विच्चोअओ तथा विम्भवणं 10 उपधानम् । विभमणं इत्यन्ये । विआलुओ असहनः ॥ यथा ।

विम्भवणे विच्चोईकए भुए जूडके अ उल्लिहिए ।

जइ विरहालवईए कुवासि विआलुअविणिच्चरो होही ॥ ६२ ॥ [६८]

धाणा विलिंजराओ विअंगिअं णिन्दिअत्थम्मि ।

विकेणुअं च विकेज्जे विकराले विडिच्चिरं चेअ ॥ ६९ ॥

L. 1. C. *om.* विद्धे ABCFY 'इयं EXZ 'इय BF चओर°. L. 2. B विलुपओ C 1. *hd.* विलु° A °पउ AC *om.* च BF व A विडिरिल्ल BF विड्डिरिल्ला C विड्डिरिल्ल Z विड्डिरिल्ला B विडंकिअ AC (F 1) XYZ °किआ E विडंकिआ BCF वेई. L. 3. BCFZ °इयं X °इयं सूच्या° C चतुरगः X °स्तुरग. L. 4. X विड्डिरिल्ला B °रिल्लो BCFXZ °किआ. L. 5. BCFXZ एयं BCFXZ विडंकिअ° B °द्विअं CF °ठियं BF °इयं C पलोइ X पलोइयं Z पलोविअं BCFX विड्डिरिल्ल° Z विडिरिल्ल° BF °वइवइयं. L. 6. BF किमति° C किमवि° BFXZ °वम्भेइय° C °वम्भइय° X °कण्णया Z विलुपए C °गमणे. L. 7. C पच्छता° A विणिच्चरं BF विणि° C णिभूरं 2. *hd.* विणिच्चरं Y कोसुम्भ° E °हाल. L. 8. A, C 2. *hd.* (B 1) XY विच्चो° Z विच्चोयय° *cdl.* विया° (Y as above) AZ °लुउ BCEFXZ सहणे. L. 9. C विणिच्चरं X °च्चिरं C 2. *hd.* X विच्चो° Z विच्चोयओ. L. 10. BF विभमणमित्यं CX विभायणमित्यं Z विच्चमणमित्यन्ये BCFZ वियालुओ X विआलुओ. L. 11. BF, C. 2. *hd.* विच्चोई° X विच्चोई° Z विच्चोई X नूए for भुए Z य X ओल्लिहिए. L. 12. BF वियालुअं CX वियालुअं Z विलुयविणिच्चरो C °विणिच्चरो X विणिथेरो C, होहि. L. 13. E धाणो A °राउ A विअंगअं YZ °गियं ABEFXYZ णिदियं A °छम्मि E °त्थमि. L. 14. B °णुअ EY °णुयं C विक्किज्जे BF विडिच्चरं Z विडिच्चिरं ABFYZ चेय C °वेय.

विलिजरा धानाः । विअंगिअं निन्दितम् । विक्रेणुअं विक्रेयम् । विडिच्चिरं विक-
रालम् । विडिच्चिअं इत्यन्ये ॥ यथा ।

विरहविडिच्चिर अङ्गे तीइ विअंगिअसहीइ फुट्टन्ति ।

मुत्ता विलिजराउ व तुमं तु विक्रेणुएत्थिरयसत्तो ॥ ६३ ॥ [६९]

कोमलअबलङ्गीए विलिव्विली विहरिअं च सुरयम्मि ।

5

विष्फाडिअं च विद्वंडिअं च विप्पिडिअं च णासिअए ॥ ७० ॥

विलिव्विली कोमलनिःस्थामतनुः । विहरिअं सुरतम् । विष्फाडिअं विद्वंडिअं विप्पि-
डिअं त्रयोऽप्येते नाशितार्थाः ॥ यथा ।

विष्फाडिअसाहिम विद्वंडिअपारेवएहि कयरावं ।

विप्पिडिअभयलज्जं विलिव्विलीविहरिअं भरिमो ॥ ६४ ॥ [७०]

10

पुव्वण्हभोअणजलोत्तेसु विआरिअविरल्लिआ चेअ ।

भच्छिअजलहिमु विमइअविसालया तह विहाडणमणत्थे ॥ ७१ ॥

विआरिआ पूर्वाह्नभोजनम् । विरल्लिअं जलाद्रा । विस्तारितार्थं तु तनोतेरादेशे
सिद्धम् । विमइअं भर्त्सितम् । विसालओ जलधिः । विहाडणं अनर्थः ॥ यथा ।

L. 1. Z विलिजराः X धाना X अंगिगिय for विअं CZ °गियं X निन्दितार्थं X
विक्रेणुअं Z °णुयं Z विडिच्चिरं. L. 2. BF विडिच्चियं C विद्वंच्चियमित्यन्ये X विद्वंच्चियं
Z विडिच्चियमित्यन्ये. L. 3. CDX विरहे BFZ °विडिच्चिरं CX °डिच्चिरगे Z वियं-
गियं BCFX °गियं CX मुत्तंति. L. 4. BF पुत्ता CDX मुत्ता Z विलजं BCFXZ
°राओ BF विक्रेणुपत्थिरहसत्तो C विक्रेणुएदुदुरियसत्तो D विक्रेणुइदुरियासत्तो X विक्रेणुअदु
(°दुदु°) रियसत्तो Z °थिरयं. L. 5. BCFXYZ °अबलं E °लंगिए X लंगिए C
°च्चिली ACEXYZ विहरियं BF विरहियं. L. 6. X विष्पां cdd. °डियं ABEFXYZ
विद्वंडियं C °डियं प (delet 2. hd.) AY विष्फिडियं BF विष्पंडियं CEXZ °डियं B
नासियए CE (F !) YZ णासियए. L. 7. B विलिव्विरी C (F !) विलिव्विली X
विलिव्विली BCFXZ °निस्थामं BCFXZ विरहियं X स्थगतम् BF विष्फोडियं X विष्पां
CXZ °डियं BCFXZ °डियं. L. 8. BCFX विष्पंडियं Z विप्पिडियं X नासितनासि-
तार्थाः. L. 9. X विष्पां BCFXZ °डियं (twice) X om. साहिम विद्वंडिअ CZ
°सहियम BXZ °वएहिं C (F !) °वगेहिं. L. 10. B °डियं C (F !) X विष्पंडियं Z
विष्फिडियं B विलिव्विरी C (F !) °च्चिरी X विलिच्चिरी Z °विरहियं BCFX °रियं BF भरिमे.
L. 11. BF पुव्वण्णं CZ °भोयणं Y °जलुत्तेसु cdd. वियारियं C °विहियया ABEYZ
°हियया FX विरल्लिया ACYZ चेअ BF चेअ. L. 12. ABCFXYZ भच्छियं cdd.
विमइयं C 1. hd. °मणच्छे. L. 13. BCFXZ वियारिया BCFX पूर्वाह्नं C 2. hd.
पूर्वाह्नं BFZ विरल्लियं C वरिल्लियं 2. hd. विगिलियं X विरहियं CXZ जलाद्रं. L. 14.
BXZ °देशसिद्धं BCFXZ विमइयं B भर्त्सितं CZ °डनं X विहाणनं.

गुणमणिविसालय तुहं विहाडणगयाण वेरिअसिसूण ।

विमइअगुरूण अंसुअविरल्लिआणं विआरिआ कत्तो ॥ ६५ ॥ [७१]

मलिणम्मि विसंवायं विअओलिअमवि विअंसओ वाहे ।

णट्ठे विऊरिअं तह कोलाहलयम्मि विमलहरो ॥ ७२ ॥

5 विसंवायं तथा विअओलिअं मलिनम् । विअंसओ व्याधः । विऊरिअं नष्टम् ।
विमलहरो कलकलः ॥ यथा ।

मयणविअंसय विअओलिओ विसंवायकम्मणा तं सि ।

जलहरविमलहरविऊरिआ विरहिणीउ जं हणसि ॥ ६६ ॥

अत्र । विहोडइ ताडयति । विउडइ विष्णुगालइ नाशयति । विच्छोलइ कम्पयति ।

10 विडवइ अर्जति । विरोलइ मथ्नाति । विअट्टइ विलोट्टइ विसंवदति । विसूरइ खिद्यते ।
विसट्टइ दलति । विहीरइ विरमालइ प्रतीक्षते । विडविडइ रचयति । एते धात्वादेशेषूक्ता
इति नोक्ताः ॥ [७२]

काले कज्जअयाणे विलुत्तहिअओ तरङ्गए वीली ।

वीची लहुरच्छा वीसुं जुअए वीलणं च पिच्छिलए ॥ ७३ ॥

L. 1. Z विलडण° corr. विहाडण° C वरियसिसूणा X वेरियसिस्तण. L. 2.
BCFXZ विमइय° B °गुरूण CGXZ अंसुय° cdd. °ल्लियाणं BCFX विआरिआ. L. 3.
From वायं to लिअं 1. 5. torn off in G. A विअउलियं विअंसउ B विअलिअमवि C
(F!) Z विअलियमवि C 2. hd. विउलि° X विअउ° Y वियओ° EXY °ल्लियम° EXY
विअंसओ ABF °सउ C वाहो E वाहे. L. 4. Z णट्ठे cdd. °रियं. L. 5. BZ
तथा विउलियं C (F!) X तथा विउलिअं X मलितं CX विअंसओ G °सउ B °रिय CG
(F!) XZ °रियं. L. 6. B °कल. L. 7. G °विअंसय Z °विअंसिय G
विअ-उ X वियओलिओ G विसवाय° BCF कम्मणा. L. 8. BCF °हराविऊरिया X
°ह्रावि° Z °ह्राओविऊरिया B विरहि° Z विरह° C °णीउं. L. 9. X नाहयति BCF
विओडइ BF विष्णुगालइ नोडुयाति. L. 10. BF विडइ CXZ अर्जयति In G from
अर्जति to विलोट्टइ torn off. BF विअट्टइ C विट्टइ X विडइ Z वियडइ X तिलोट्टइ X
विस्तरइ BFX खिद्यति. L. 11. X विसट्टइ Z विसट्टइ C विहाराइ C विड° X विहविडुइ
G °विडुइ Z °विट्टइ. L. 13. काले क torn off in G. E कज्जअयाणो X कज्जअ°
A विलित° G विलुक्° ACEXY °हियओ GZ °हियउ Z ठीली. L. 14. X ची for
वीची A °रत्था BFX जुअए C जअए E जुअए BF वीलणं च पिच्छिलए.

विलुत्तहिअओ यः काले कार्यं कर्तुं न जानाति । वीली तरङ्गः । वीची लघुरध्या । वीसुं युतकम् । पृथगित्यर्थः । सामस्त्यवाचकस्तु वीसुंशब्दो विष्वक्शब्दभवः । वीलणं पिच्छलम् । अत्र । वीसालइ मिश्रयति । वीसरइ विस्मरति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ यथा ।

जं णिसि वीचीए जलवीलीगयवीलणत्तणाइ तुमं ।

5

ण गओ सि हविअ वीसुं तं दइअं ता विलुत्तहिअओ सि ॥ ६७ ॥ [७३]

वुप्फं च सेहरे गहगहिए वेप्पो पसुम्मि वेंढी अ ।

वेलं च दन्तमंसे वेणो विसमे णईतूहे ॥ ७४ ॥

वुप्फं शेखरः । वेप्पो भूतादिगृहीतः । वेंढी पशुः । वेलं दन्तमांसम् । वेलेत्यन्ये । वेणो विषमः सरिदवतारः ॥ यथा ।

10

वेढिं हणिउं जणणे धावसि वेप्पो व्व विप्प जडवुप्फ ।

तो वेणाओ पडिओ पडिअदसणमूलवेल लहसु फलं ॥ ६८ ॥ [७४]

वेत्तं च अच्छवत्थे विडम्बणाए अ वेलंबो ।

वयणिज्जे वेणिअवेसणा य मउअम्मि वेअल्लं ॥ ७५ ॥

L. 1. BF विलुप्तं C 1. hd. वित्तहियउं C 2. hd. XZ °हियअं G °अउ X जानाति From ली to युतकम् 1. 2 torn off in G. L. 2. BF वीसं GZ सामर्थ्यवाच° G वीसुं BF विष्वक्शब्द° G विष्वक्° X विष्वग्°. L. 3. CX पिच्छलं C विसालइ. B मिश्रययति C एते From पूकाविति to जलवीली° 1. 5 torn off in G. Z ७२ for यथा. L. 5. BCF निसि वीचीए Z वीचीइ C °गेय° Z वालत्तणाइ. L. 6. X ने BF गागओ स CG गउ cdd. हविय BF दइ (sic) C दइउं GZ दइयं X दइओ C °हिअउ G °हियउ Z °हियओ. L. 7. A वुप्फं F वुप्फं B व AG वेप्पो BF वप्पो C विप्पो E वेप्पे X पसुं A वेंढी BCF वेंढी X वेंढा Y वेंढी From वी to णईतूहे 1. 8 torn off in G. ABXYZ च C (F !) या. L. 8. C 1. hd. X च A दन्तमंसे Y दन्तमासे which is equally correct C विसामणईत्तहे BF णई° A णईत्तारे X णईत्तारे Y णईतूहे. L. 9. X शेखर B वप्पो C विप्पो X स्ततादिगृहीतः C (F !) °हीताः BCFX वेंढी G वेण्डी CZ °मांसं B चेले°. L. 10. G विणो X विषमतरी°. L. 11. B वेढि CG वेण्डि X वेढिं B, C 2. hd. F हणिओ Form उं to पडिअ° om. G. BF वेप्पे CX विप्पो Z विप्पु C च BF जलवुप्फ. L. 12. cdd. वेणउ (X as above) cdd. om. पडिओ cdd. पडिय° BF °सुलं Z° सुण° X °मूण° G °मूण-हवु X लसु. L. 13. E वित्तं Z अत्थ° C °वच्छे BFZ विडंबणाए C बिलंबणाए cdd. य E वेलंबो B वेलंबो. L. 14. B विणिय° AEFYGXYZ वेणिय° C वेणिया° G °वेसया ण म° BF, C 2. hd. मओअ° EX वेयलं.

वेत्तं अच्छवस्त्रम् । वेलंबो विडम्बना । वेणिअं तथा वेसणं वचनीयम् । वेअल्लं मृदु । वेअल्लं असामर्थ्यमित्यन्ये ॥ यथा ।

वेअल्लवेत्तमेअं अवेणिअं पामराण दंसन्तो ।

अण्णाणत्तणवेसणवेलंबं लहसि वणिउत्त ॥ ६९ ॥

5 अत्र वेसणं ओष्ठ्यादिकं केचित्पठन्ति ॥ [७५]

वेसाइ वेल्हरी वेइआ सलिलहारिणीए अ ।

वेढिअवेप्पुअवेरिज्जा वेढिअसेसवासहाएसु ॥ ७६ ॥

वेल्हरी वेश्या । वेइआ जलहारिणी । अङ्गुलिमुद्रावाचकस्तु वेदिकाशब्दभवः । वेढिअं वेष्टितम् । वेप्पुअं शिशुत्वम् । भूतगृहीतमित्यन्ये । वेरिज्जो असहायः । एका-
10 कीत्यर्थः । वेरिज्जं साहायकमित्यप्यन्ये । यदाह गोपालः ॥ असहायं वेरिज्जं साहायक-
मपि च केचिदिच्छन्ति ॥ यथा ।

अन्धारवेढिआसुं दिसासु जं भमसि दिअर वेरिज्जो ।

गयवेप्पुअ तं पूर्णं तं वेल्हरिवेइआहि हरिओ सि ॥ ७० ॥

अत्र वेल्हइ रमते इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [७६]

L. 1. BG वेलंबो F वेडंबो C विलंबना *add.* वेणियं X वसणं. In G नीयं वे°
torn off. L. 2. BGZ वेअल्लमसाम° X वेअल्ल. L. 3. G वयल्ल° Z वेयल्ल°
add. मेयं अवेणियं (Z °मयं) X दंसतो. L. 4. BF अल्लाणत्तण° From °णत्तण
to चकस्तु l. 8 torn off in G. B वेलंबं C (F!) हलांस Z बहांस °उत्ता.
L. 5. BZ वेसणमोष्ठ्यादिक (Z° कं) C (F!) वेसपेणमो° X वेसएमोष्ठ्या°. L. 6.
BF वंसाइ AZ वेल्हरी C 1. hd. विहल्ली EX विल्ली *add.* वेइया X °हरिणीए *add.*
य. L. 7. A वेण्डिअ° B वेढिय° CE (F!) Z वेण्डिय° X वेढिय° Y वेढिय° E
°वेप्पुवेरिज्जा ARCFXYZ वेढिय° X °ज्जसाहाएसु. L. 8. BCFZ वेल्हरी X विल्ली BF
om. वेश्या BCFXZ वेइया X सलिलहारिणी X *om.* from अङ्गुलि° to °भवः incl.
L. 9. BF वेढियं C वेण्डियं C 2. hd. वेण्डियं GXZ वेण्डियं B चेष्टितं C वेधुयं GZ °गृही-
तमित्यन्ये. From रिज्जो to असहायं l. 10 torn off in G. B ज्जसाहायः CZ असहाय
X असहा. L. 10. X वेरिज्जा हायक° B सहायक° X असहाय Z वरिज्जं B साहायकं-
भव X साहायक°. L. 11. BCFX *om.* च C *om.* from दिच्छन्ति to दिअर
l. 12. L. 12. BF °वेढियासुं GZ °वेण्डियासुं (Z °सुं) X °वेढियासुं X नससि for
भमसि CX दिअर X वेरिज्जे From रिज्जो to च वेल्हइ l. 14 torn off in G. L. 13.
C °वेप्फअ यं X यं for तं Z °वेप्पुअ यं B पूर्णं F पूर्णं BF चेल्हरी° CZ वेल्हरी° BCF
XZ °वेइयार्हि B हरिसिओ सि C 1. hd. हरिउ. L. 14. C रमतेति X रमतीति Z
रमत B° शूक इति नोक्तः.

मणिआरघरोलीसुं वेडिअवेसंभराओ अ ।

वेलुलिअं वेरुलिए वेअडिअं तह य पच्चुत्ते ॥ ७७ ॥

वेडिओ मणिकारः । वेसंभरा गृहगोधा । वेलुलिअं वैडूर्यम् । वेअडिअं प्रत्युसम् ॥ यथा ।

वेसंभरासिरोमणिवेलुलिआहरणमुप्पलच्छीए ।

वेडिअ जइ देसि तुमं होसि तओ तीइ हियवेअडिओ ॥ ७९ ॥ [७७] 5

वेडइओ वाणिअए कलुससुराए अ वेडसुरा ।

भमरम्मि वेणुणासो संकडए वेडिकिल्लं च ॥ ७८ ॥

वेडइओ वाणिजकः । वेडसुरा कलुषा सुरा । वेणुणासो भ्रमरः । वेडिकिल्लं संकटम् ॥ यथा ।

महुपाणन्धे अम्हे णिए वि वेडइअ वेणुणासे व्व ।

10

किं लोअवेडिकिल्ले वेडसुरं देसि पाणिअं खिविअ ॥ ७९ ॥ [७८]

वेवाइअमुल्लसिए वेल्लाइअमवि अ संकुइए ।

वेरत्तणम्मि वेसक्खिज्जं उसहम्मि वोवालो ॥ ७९ ॥

वेवाइअं उल्लसितम् । वेल्लाइअं संकुचितम् । वेसक्खिज्जं द्वेष्ट्यत्वम् । अयमोष्ठ्यादिः प्रायेण । वोवालो वृषभः ॥ यथा ।

15

L. 1. BF मणियाघरो° CEGXYZ मणियार° E °लीसं *add.* वेडिय° ABFG, C 1. *hd.* Z °राउ *add.* य. L. 2. A वेरुलियं BCEFXYZ °लियं G °लिय ABFG XYZ °डियं From तह to संभरा 1. 3 torn off in G. X तह यं तह य EZ अ Z पच्चुत्त. L. 3. CG वैडु° BCFGXZ °लियं. XZ वेअडियं BF प्रलुप्तं. L. 4. C वेसंभरा° X शिरोमणि° *add.* °लुलियाह° BF °णसुप्पल°. L. 5. *add.* वेडिय From मं हो° to अडिओ torn off in G. C होसी CX तउ BCFXZ हिययवेअडिओ. L. 6. AG वेडइउ EXZ वाणियए G चाणियए B कलस° E कलसु° *add.* य AXY वेट° EG वेण्ड° X °सुवा. L. 7. BF वेणुणासो B संकडए E वेडिकिल्लं X विडिकिल्लं व. L. 8. G °इउ X वेडिइओ BCFX वेडसुरा G वेण्ड° From लुषा to वेडि° torn off in G. C 1. *hd.* विणुणासो 2. *hd.* वेणुणासां. L. 10. C अम्ह X अहो णिए C ति G वे BFGXZ वेडइय C *om.* वेडइअ C °ण्णासे C 1. *hd.* च G व्वं. L. 11. C कि *add.* लोय° BCFX वेट° G वेण्ड° B °सुरा C (F !) °सुर BCFX पाणियं G याणिअं *add.* खिविय. L. 12. B वेवाविय° ACE (F !) XYZ वेवाइय° ABF वेल्लाइयम° C वेल्लाइयम° E चेल्लाइयम° In G from वाइअं to वि torn off. *add.* य BF संकुयए Y संकुचिए. L. 13. ABCFY वेसत्त° EX वेसित्त° G वेसित्व° Z वेसतू° BFG वेससिज्जं C 1. *hd.* °सिइसं 2. *hd.* °सिइसं E वेसिसिज्ज X °क्खिज्ज B उसहंसि Z ओसहम्मि E चोवा° X वोवाले. L. 14. *add.* °इयं (twice) C वेससेसं 2. *hd.* °इसं F °सिज्जं X °क्खेज्ज. B अयमोष्ठ्या° Z °ष्ठ्या° From ठ्या° to यथा torn off in G. L. 15. Z वृषभो.

अमुणिअवेसक्खिजं लज्जवेलाइअं इमं बालं ।
वेवाइअरोमञ्चो किं रे वोवाल छिप्पेसि ॥ ७३ ॥

अत्र वेरुलिअं वैडूर्यमिति शब्दभवम् । वेअडइ खचति । वेहवइ वञ्चति । वेमयइ
भनक्ति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [७९]

5

वोक्खिल्लो घरसुरे तह वोज्झयवोज्झमल्लया भारे ।

अणुचिअवेसम्मि अ वोमज्झो वोरच्छवोद्रहा तरुणे ॥ ८० ॥

वोक्खिल्लो अलीकशूरः । वोज्झओ तथा वोज्झमल्लो भारः । वोमज्झो अनुचितो
वेषः । वोमज्झिअं अनुचितवेषग्रहणमिति तु अस्यैव णिगन्तस्य सिद्धम् । वोरच्छो तथा
वोद्रहो तरुणः । वोद्रहो ओष्ठचादिः प्रायेण ॥ यथा ।

10

वोक्खिल्लय वोरच्छय असिवोज्झं फलयवोज्झमल्लं च ।

किं वहसि वोद्रहीणं मज्जे एसो खु वोमज्झो ॥ ७४ ॥ [८०]

वोहारं जलवहणं णहसि अ चोदसिछणम्मि वोरल्ली ।

वोसेअमुब्भुआणे भरिउल्लट्टम्मि वोसट्टं ॥ ८१ ॥

L. 1. *cdd.* अमुणियं CX °सिज्जं G °सिज्जः BFGXZ °ल्लाइयं C °ल्लाइमं *cdd.*
वालं (Z as above). L. 2. *cdd.* वेवाइयं C वोव BF ठिप्पेसि C ठिप्पेसि (!)
X विप्पेसि. L. 3. BCFXZ °ल्लियं G °ल्लिअं From ति to वह torn off in
G. X शब्दनवम् BF सज्जति C विहवइ C विमअइ GZ वेमयइ. L. 4. B °पूकाः.
L. 5. X वोक्खिल्लो G तथा BF *om.* वोज्झयं C वोझयं E वोज्झयं Y चोज्झयचो° C
°वोस Z °वोस° EX-भागे From भारे to च्छवोद्रहा l. 6. torn off in G. L. 6.
ABEFXY °चियं CZ °वियं ABCFXYZ य BCFZ वोमज्झो C वोमज्झो YZ वोरत्थ°
C 2. *hd.* °वोडुहा E °वोद्रह BF भरणे. L. 7. C वोक्खिल्लो X विक्खिल्लो BCFX
°सुरः B वोज्झओ C वोस° 2 *hd.* °इस° (F!) also next word. G °उ From
तथा to रः torn off in G. BF वोमज्झो C °सो. BF अनुचितो From तो to सिद्धम्
l. 8. torn off in G. L. 8. X वेप BF °ज्जियमनु° C °क्षियमनु° X °ज्जियमनु
वित° Z °ज्जियमनु°. Z वोरत्थो C *om.* तथा. L. 9. From प्रा to जल° l. 12.
torn off in G. B ओष्ठ्या G उष्ठ्या° Z प्रायेणः L. 10. CX वोक्खिल्लय Z वोक्खिल्लियं
वोरत्थअ B °वोज्झं C °वोसं (F!) B °वोज्झमल्लं C °वोसं (F!). L. 11. X
वोद्रहीणं BF मज्जे C मज्जे BF वोमज्झो C वोमज्झो. L. 12. E वोहारं A जलवहणं EG
XYZ य A वोद्वसि° E °रोद्वसि° C °च्छणंमि E °छणंमि चो° X °च्छणंमि From
चोद्वसि° to काट्टति l. 6. stanza 86 torn off in G. L. 13. ABCFXXY वोसे-
यमु° (A सो°!) E वोसेयमु° Z वासेयमु° ABCFXYZ °मुब्भुआणे E °मुज्झुआणे
Z °उल्लट्टंमि E वोसट्टं Z वोसट्टं.

बोहारं जलस्य वहनम् । वोरल्ली श्रावणशुक्लपक्षचतुर्दशीभिव उत्सवविशेषः । केचि-
दिमामपि वोरल्लीमाहुः । वोसेअं उम्भुआणं । उन्मुखगतमित्यर्थः । वोसट्ठं भूतोल्लुठि-
तम् ॥ यथा ।

अंसयवोसट्ठच्छी वोसेअहिआ य विरहतावेण ।

कह पेच्छे वोरल्लिं वोहारमिसा किमित्थ सहि णेसि ॥ ७५ ॥

5

अत्र । वोक्कइ विज्ञपयति । वोल्इ गच्छति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [८१]

वोकिल्लिअं च रोमन्थे तह वोभीसणो वरायम्मि ।

दारगेदेसत्तेसु वडो अ वणोऽहिआरसवचेसु ॥ ८२ ॥

वोकिल्लिअं रोमन्थः । वोभीसणो वराकः ॥ यथा ।

उप्पाइउमसमत्था जे चव्विअचव्वणं कुणन्ति कई ।

10

वोभीसणा फुडं ते वोकिल्लिअकारिणो पसुणो ॥ ७६ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

वडो द्वारैकदेशः क्षेत्रं चेति द्वर्थः । वणो अधिकारः श्वपचश्च ॥ [८२]

वंठो अकयविवाहयणिण्णेहयस्सण्डगण्डमिच्चेसु ।

तणुबलिअभूअगहिएसुं वप्पो वण्णमच्छरत्तेसु ॥ ८३ ॥

15

L. 1. BZ om. पक्ष B उच्छव° B किंचदिमामपि X केविदेमामपि. L. 2. Z देनामपि BF वोरलीमाहुः C वेरल्लामाहुः X वोरल्लामाहुः BCFZ वोसेयं X वोसेय BXZ उम्भु (X °ढम्) याणं C (F !) उज्जुयाणं. B उन्मुख° X उन्मुख (!) X भूतोल्लुठि°. L. 4. BF अंसुअ° XZ अंसुय° BCFXZ °हिया C विहर° (F !) L. 5. BF om. वोगल्लि C वोगल्लि C किमिच्छ X कमिच्छ B सह X णे (sic). L. 7. B-वोक्कि° E वोक्कि° cdd. लिंय B व X तेह E चोभी° BF वोभीणो X वोभीसणे C विरायम्मि XY add अथानेकार्थाः ॥ L. 8. BF दारगेदेस° B वडो BEFX य C आ C 2 hd. वेगो ABF °हियार° C अहियार° Y अहिआर° Z हियारसवएसु Y °सवच्चेसु. L. 9. B वोक्किल्लय° C (F !) XZ °लिंय. L. 10. BF उप्पाइयम° X उप्पाइयाम° C °समच्छा BF चव्विय° Z चव्विय° CX वच्चियवच्चणं B कई. L. 11 Z. वोभीसणो BF फुडं B वोक्किल्लय° CZ वोक्किल्लिय° F वोक्किल्लय° X °लिंयकारणो C पसुणो. L. 12. E अथाऽ-नेकार्था om. A. L. 13. C वेडो C वेणो BZ °धिकारः X अधिकार. L. 14. A वण्डो E वणो Z वण्डो C °णिण्णेहयस्स C 2. hd. del स. Z °निच्चेहयस्सड° BF °गंडमिभि° Z °गंडसिब्बेदु E °मिच्चेसु X °मिच्चेसु. L. 15. A °बलिअ° BCFEZ °बलिंय° XY °बलिंय° CX °भूय° BF °भूअहिएसुं A °एसु Z °गहेसुं X वणम° BZ °मत्थरत्तेसु.

वंडो अकृतविवाहो निःस्नेहः खण्डो गण्डो भृत्यश्चेति पञ्चार्थः । वप्पो तनुर्बलवान्
भूतगृहीतश्चेति त्र्यर्थः । क्षेत्रवाचकस्तु वप्रशब्दभवः । वण्णं अच्छं रक्तं च । अत्र ।
वले निर्धारणनिश्चययोः । वणे निश्चयविकल्पानुकम्प्यसंभावनेषु । एतौ शब्दानुशासने
निपातावुक्ताविति नोक्तौ ॥ [८३]

5 झाडझडीसु वडप्पं वरडी तैलाडिदंसभमरेसु ।

विअसन्तकलयलेसुं वयलो सेणणउलेसु वल्लाओ ॥ ८४ ॥

वडप्पं लतागहनं निरन्तरवृष्टिश्च । वरडी तैलाडी दंशभ्रमरश्च । दंशश्चासौ भ्रमर-
श्चेति विग्रहः । यदाह । वरडी तैलाडी स्यादिति । दंशभ्रमरविशेषो वरडीति च ।
वयलो विकसन् कलकलश्चेति द्व्यर्थः । वल्लाओ श्येनो नकुलश्च ॥ [८४]

10 खेत्ते घरे अ वलयं सुन्दरबहुसिक्खिएसु वत्तद्धो ।

वयणं मन्दिरसेज्जामु वप्पिणो खेत्तउसिएसु ॥ ८५ ॥

वलयं क्षेत्रं गृहं च । वत्तद्धो सुन्दरो बहुशिक्षितश्चेति द्व्यर्थः । वयणं मन्दिरं
शय्या च । वप्पिणो क्षेत्रमुषितश्च ॥ [८५]

वल्लरमरणमहिसक्खेत्तजुवसमीरणिज्जलवणेसु ।

15 सालविडङ्केसु वरंडो साहेज्जविकचेसु वग्घाओ ॥ ८६ ॥

वल्लरं अरण्यं महिषः क्षेत्रं युवा समीरो निर्जलदेशो वनं चेति सप्तार्थम् । वरंडो
प्राकारः कपोतपाली चेति द्व्यर्थः । वग्घाओ साहाय्यं विकसितश्च । अत्र । वलइ आरो-
पयति गृह्णाति च । वंफइ वलति काङ्क्षति च । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [८६]

L. 1. Z वंडो ऽकृतं BCFX निस्नेहः X भृत्यश्चेति B °र्वलं. L. 2. Z चेति
for च. L. 3. BF वलं C वेले X निर्धारणनिश्चययो C om. योः । वणे निश्चय. Z वण
BCFZ °कम्पसं X °ल्पानुकंभावनेषु. L. 4. X निपातानुकां. L. 5. BF
झाडझडीसु A °झाडीसु C °हंसभमं X °दंतभमं. L. 6. ABEFXYZ वियसंतं
C विलसंतं X वयणो Y वअलो A वण्णाउ Z वल्लाउ. L. 7. Z °वृष्टिश्चेति X
वरडी C तैलाडी X दंशभ्रमरश्च CX दंसणश्चां. L. 8. X वरडी C तैलाडी. X वरडी-
दिति, om. च L. 9 Z वेयलो. L. 10. cdd. य E बलयं BZ °वहुं E सक्खि-
एसु ABCFXXY वत्तद्धो (C °ट्टो !) Z वत्तद्धो. L. 11. Y वअणं BF मंदरं Z वण्णो
EX सित्तं C खेत्ते E °ओसिएसु. L. 12. X क्षेत्रं घतं च BX वत्तद्धो C (F !) वेत्तद्धो
Z वत्तद्धो B वहुं. L. 13. X शज्जा B °मुक्षितश्च. L. 14. AD वम्भरमं BC
EF °सखेत्तं B °णियलं. L. 15. BF °विडंकोसु E °विटंकेसु BCFXZ साहेज्जं
EX °विकसेसु. L. 16. X अरण्यं BF निर्जदेशो C निर्जरदेशो X तिर्जलं. CZ सप्तार्थः
X समार्थं BF वरंडो प्राकार. L. 17. X वेति P द्य (sic) X साहाय्यं B विक शितश्च X
किसितश्च B चलइ. L. 18. B गृह्णाति C गृह्णाति BF वंफइ चलति CX वंफइ C वलयति.
BF काक्षति Z वा for च. From च to णं अङ्गं 1. 3 next page torn off in G.

अङ्गमि वट्टमाणं गन्धद्व्याहिवासमेए अ ।

वत्थाहरणम्मि तहा अब्भुदयावेअणम्मि वट्टवणं ॥ ८७ ॥

वट्टमाणं अङ्गं गन्धद्रव्याधिवासमेदश्च । वट्टवणं वत्थाहरणमभ्युदयावेदनं चेति
द्वर्थम् । अत्र वरहाड्ड निःसरति धातवोऽर्थान्तरेऽपीति [सिद्धहेम° VIII, 4, 259.]
निषेधति चेति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [८७]

5

वाउत्तो विडजारेसु विल्लमच्छे विलसिंसे अ ।

ठाण विचालेसुं विक्खंभो दीहजघणेसु विक्खिण्णं ॥ ८८ ॥

वाउत्तो विटो जारश्च । वायउत्तो इत्यन्ये । विल्लं अच्छं विलसितं च । विक्खंभो
स्थानमन्तरालं च । विस्तारवाचकस्तु विष्कम्भशब्दभवः । विक्खिण्णं आयतं जघनं च ।
अवतीर्णमित्यप्यन्ये ॥ [८८]

10

विडिमो सिसुमिअगण्डेसु दिट्ठवीसन्तएसु विव्वाओ ।

खलभिकखवेज्जवाविअदानेसुं विप्पयं चेअ ॥ ८९ ॥

विडिमो बालमृगो गण्डकश्चेति द्वर्थः । विव्वाओ अवलोकितो विश्रान्तश्च ।
विप्पयं खलमिक्षा वैद्यो वापितं दानं चेति चतुर्थम् ॥ [८९]

L. 1. B वट्टमाणं BF धंगं C गंधं AB E F X Y गंधद्व्या° Z गंधद्व्या° E
°भोर cdd. य. L. 2. C वच्छा° (F 1) B °भरणमि A °णमि Y अब्भुदयावे°
A E X Y Z °वेयणम्मि A C X Y Z वट्टवणं (F 1) B वट्ट°. L. 3. C वट्टमाणं (F 1)
B वट्ट° X वट्टमाणं Z °द्रव्यादिवास° BF वट्टवणं C वट्टअणं G X Z वट्टवणं From वत्थाहरणं
to बोद्धा° l. 4. torn off in G. X Z °हरणं अभ्यु° L. 4. B धातवो अर्थोपीति
C X अर्था° L. 5. X निषेधयति G निषेधति धाव-चेति. X °षूकाः; om. इति नोक्तः.
L. 6. A वाउत्तो X विडजारे cdd. य. L. 7. From ठाण° to घणेसु torn off in
G. A Z °विचालेसुं B C F °विचालेसुं A G Y °जघणेसु Z दीहजघणेसु A C विक्खितं B F विक्खिण्णं
G Z विक्खितं. L. 8. B C D F वाउत्तो X वाउत्तो G Z अर्थः. L. 9. From
विष्कम्भ° to यतं torn off in G. C °शब्दः । B विक्खिण्णं F विक्खिण्णं L. 10. X अव-
तीर्णी° C X °मित्यन्ये. L. 11. B सिद्धुं B C E F G X Y Z °नियं C दिट्ठं G दिट्ठं C
विच्चाओ G वेच्चाओ Z वेच्चाओ A °उ. L. 12. B F X °विज्जं C 1. hd. °विशं cdd.
°वाविषं G X °णेतु A B C F X Y Z चेय From चेअ to कश्चेति l. 13 torn off in G.
L. 13. B Z बालं Z गंडश्चेति B C F विच्चाओ G °उ. L. 14. X चतुर्थः

विड्डिरमाभोगरउद्देसु विलासजघनेसु विच्छेओ ।

विहिगोसेसु विहाणो संझाचोरेसु अ विआलो ॥ ९० ॥

विड्डिरं आभोगो रौद्रं च । विच्छेओ विलासो जघनं च । विहाणो विधिः प्रभातं च । विआलो संध्या चौरश्च ॥ [९०]

5 विरहो रहकोसुम्भेसु वित्तई गव्विविलसिएसुं च ।

परिपाडिअम्मि विचिए विरलम्मि अ विच्छिअं हाइ ॥ ९१ ॥

विरहो एकान्तं कुसुम्भरक्तवस्त्रं च । वित्तई गर्वितो विलसितं च । वित्तई गर्व इत्यन्ये । विच्छिअं पाटितं विचितं विरलं चेति व्यर्थम् ॥ [९१]

विमलिअमवि पण्णत्तं मुच्छरभणिए ससद्दे अ ।

10 विसमिअममलोत्थरिएसु विलइअमहिज्जदीणेसु ॥ ९२ ॥

विमलिअं मत्सरभणितं सशब्दं चेति व्यर्थम् । विसमिअं विमलमुत्थितं च । विलइअं अधिज्यं दीनं च ॥ [९२]

हयविरलेसु विरिंचिरममलम्मि विरिंचिओ विरत्ते अ ।

फाडिअधारासुं विंचिणिअं वीअं च विहुरतक्काले ॥ ९३ ॥

L 1. B विड्डिरमां C (F !) विड्डिरमां GZ विट्टिरमां C °जहणेसु From घणेसु to सु विहां 1. 2 torn off in G. BF विच्छेउं A विच्छेउ. L. 2. X विहिगोसेस A विहाणो विहिगहाए संझां E संज्झां In A चोरेसु अ not legible. GYZ य BCFGXZ वियालो. L. 3. BF विड्डिरिं C विड्डिं G विच्छेउ. L. 4. cdd. विआलो B संध्या. L. 5. C °कौधुं C वित्तूई Z वित्तूई In G from विरहो to गव्वि° torn off. L. 6. EX पारि° BCFGXZ °डिअम्मि In G विचिए विर° twice. X विए विरलम्मि GYZ य BCFY विच्छिअं G विच्छम. L. 7. X °रक्तं वस्त्रं B वित्तू C 1. hd. (F !) X वित्तूई From गर्वितो to च्छिअं torn off in G. C वित्तूई L. 8. cdd. विच्छिअं X परिपाटितं G चे (sic) L. 9. cdd. °लियमं E पण्णत्तं C °णिए सद्दे In A ससद्दे not legible. cdd. य. L. 10. cdd. °भियमं A °लोच्छं CX °लोच्छं Y °लोत्थरिएसु X °लोच्छति (!) ABCFXYZ विलइयमं In G from अमहिज्ज° to समिअं torn off. L. 11. BCFXZ °लियं X प्रज्ञातं मत्सर° cdd. °भियं G विमलं समुत्थितं च वित्तं च । Z विमलं समुत्थितं च । BF विलइयं C विविलियइयं GXZ विलइयं L. 12. BF अधियं X व. L. 13. BF विरिंचिरममलम्मि C विरिंचिरं C विरिंचिओ G विरिंचिउ Z विरिंचिओ From विरत्ते to चित्तो 1. 1 next page torn off in G. cdd. य L. 14. B फाडियं ACE (F !) YZ फाडियं X फोडियं ABF °रामुं C °रामुं चि BFZ विचिं C विरिं E चिंचिं X विविं cdd. °णियं ABCFXZ वीयं F वीयं Z om. वीअं C °रत्तक्काले.

विरिंचिरो अश्वो विरलं च । विरिंचिरा धारेति केचित् । विरिंचिओ विमलो विर-
कश्च । विंचिणिअं पाटितं धारा च । अत्र विम्हरइ स्मरति विस्मरति चेति धात्वादेशो-
पूक्तमिति नोक्तम् । वीअं विधुरं तत्कालं चेति द्वर्थम् ॥ [१३]

वुण्णो भीओव्विग्गेसु चोरमुसलेसु वेलू अ ।

वेल्लो केसेसुं तह पल्लववल्लीविलासेसु ॥ १४ ॥

57

वुण्णो भीत उद्विग्नश्च । ओष्ठ्यादिरयं प्रायेण । वेलू चौरो मुसलं च । वेल्ला केशाः ।
वेल्लो पल्लवः । वेल्ला वल्ली । वेल्लो विलासश्चेति चतुर्थो वेल्लशब्दः । अत्र वेव्वे भयवा
रणविषादामन्त्रणार्थेषु प्राकृतलक्षणे निपातेपूक्त इति नोक्तः ॥ [१४]

वेइद्धो उद्धीकयविसंतुलाविद्धसिद्धिलयंगेसु ।

वेआलोऽन्धतमेसुं वेआरिअमवि पयारिअकचेसु ॥ १५ ॥

10

वेइद्धो ऊर्ध्वीकृतो विसंस्थूल आविद्धः शिथिलतां गतश्चेति चतुर्थः । वेआलो
अन्धोऽन्धकारश्च । वेआरिअं प्रतारितम् । वेआरिआ केशाश्चेति द्वर्थो वेआरिअ-
शब्दः ॥ [१५]

L. 1. C विरिंचिगे X विरिंचिगे GZ ऽवो BF विरिंचिरेति कश्चित् CX विरिंचिरा CX
विरिंचिओ G ँचिउ. L. 2. X विरश्च BFXZ विचिणिअं C विचिणिअं X ँणिअं
From पाटितं to विलासी l. 4 next page torn off in G. XZ विम्हरइ CZ om.
स्मरति X om. विस्मरति L. 3. BCFXZ वीअं. X विधुरितं. L. 4. B चुण्णो
E बुण्णो Z बुन्नो AXYZ भीउं BF विग्गेसु Z विग्गे C ँगोसु चोरमुसलेसु 2 hd.
मुलं E मुशलेसु E वेलू X वेल्ल अं Y वेल्ल य. L. 5. A वेल्ला वेल्लो Y वेल्ल,
L. 6. BF भीतः CX भीओ C 2. hd भीनो BXZ ओष्ठ्या C वेल्ल चोरो B वेल्लाः X
वेल्लू X मुशलं. L. 7. C पल्लवव्य C वेल्ली. L. 8. C वाएरणं 2. hd. वातेरणं C
दामंत्रं. C लक्षणा F लक्षणनिं X लक्षणातिपातेपूक्तः C पूकाः X om. इति नोक्तः.
L. 9. A वेद्धो C वेइद्धो उद्धीं A विसंडळा B विइसुंदुलां C विसुंदुलाविद्ध ABCFX
YZ सिद्धिलयंगेसु. L. 10. CEXYZ वेआलो; आलो not legible in A. BCFZ
अंधं ACEFXZ वेआरिअमवि CY वेआरिअमवि ABEYZ रियं BCF कवेसु X रियंके-
सेसु Z कएसु. L. 11. C वेइद्धो BF उद्धीं CX ऊद्धीं BF विशंतुलः C विसंस्थूल Z
विसंस्थूलः B गतांश्चेति Z गश्चेति B वेआलो Z विआलोऽवो. L. 12. X om. अन्धो BF
अंधकां CX अंधकारं च BFXZ वेआरिअं C वेआरिअं BF वेआरिअं के XZ वेआं CXZ
रिया C 2. hd. adds रिया. B द्वर्थः BCFXZ वेआरिअं.

वेहविओऽणायरकोवणेसु वेलाइअं च मिउदीणं ।

वेल्लहलो मउअविलासीसुं वोज्जरमईअभीएसु ॥ ९६ ॥

वेहविओ अनादरो रोषाविष्टश्च । वञ्चितार्थस्तु वञ्चिधात्वादेशसिद्धः । वेलाइअं मृदु
दीनं च । वेल्लहलो कोमलो विलासी च । अत्र वेलवइ उपालभते वञ्चति चेति धात्वा-
5 देशेषूक्त इति नोकः । वोज्जरं अतीतं भीतं च । अत्र वोज्जइ त्रस्यति वीजयति
चेति धात्वादेशेषूक्त इति नोकः ॥ [९६]

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायां सप्तमो वर्गः ॥

L. 1. X वेहविउ BCF अणायर° E णाय° *cdd.* °इयं BF, C 2. hd. मिओ°. L. 2. X वेल्लहलो BF, C 2 hd. मओअ° EX मिउय° Y मउय° Z °विलासीसु B वोज्जर मंतीभीण्सु F वोज्जमंतीभी° A वोज्जर° C वोसर° ACEXY °रमतीतभी° Z °रममीतभी° X adds ॥ इति सप्तमो वर्गः । L. 3. BF अनादरो वृष्टश्च After °विष्टश्च C 2. hd. inserts on margin : वेलाइयं मृदु दीनं (sic) च. X °सिद्धाः X वेलाइयं मृदु BF, C 1. hd. Z *om.* वेलाइअं मृदु दीनं च; see preceding note; X has these words after °विष्टश्च in the preceding line. L. 4. From वइ उपा° to त्याचा° l. 7 torn off in G. L. 5. BF वोज्जरं C वोसरं C वोसइ XZ वोज्जइ X त्रस्यति C विजयवि 2. hd. °यइ. L. 7. In G विरचि and from देशी° to मुएसु l. 2 next page torn off- BC FXZ °ताया स्तोपज्ञदेशशिब्दसंयहवृत्तौ (X *om.* वृत्तौ). A वर्ग ACX add! समाप्तः B adds ॥ संधायं ॥ ३९५ ॥ छ ॥ द ॥ Z adds ॥ संधायं ॥ ३९५ ॥ E only has ॥ इति सप्तमो वर्गः ॥ छ ॥ Y only सप्तमो वर्गः ॥

अष्टमवर्गे प्राकृते शेषौ न संभवत इति सादयः प्रस्तूयन्ते ।

सीहकुमुएसु सढिसंफा सहसंधारिआ जोगे ।

सत्ती वंकतिवयवहुलदारु सत्थसेहिआ य गए ॥ १ ॥

सढी सिंहः । संफं कुमुदम् । सहो तथा संधारिओ योग्यः । सत्ती वक्रपादत्रयं वृत्तं दारु । यदाह ॥ पल्लङ्गपायसरिसं तिदारुअं उद्धणिमिअआयरिसं । तं जाणसु सत्तिं ॥ ५ इति । गोपालस्तु ॥ सत्ती कलसाधारो दारु भवेत्तल्पसमसमुच्छ्रयणम् ॥ इत्याह । सत्थो तथा सेहिओ गतः ॥ यथा ।

संफच्छी सढिमज्जा संधारिअसयणसेहिए दइए ।

सत्तीसत्थं कलसं रयन्तसहवारिणा भरइ दइआ ॥ १ ॥ [१]

संगा संडी वग्गा संपा कञ्ची सरा माला ।

10

संखो बन्दी सरली चीरीइ सरत्ति सहसत्थे ॥ २ ॥

संगा तथा संडी वल्गा । संपा काञ्ची । सरा माला । संखो मागधः । सरली चीरिका । सरत्ति सहसा ॥ यथा ।

L. 1. Y has simply सकारादिः ॥ X अष्टमे X शेषौ. L. 2. A सीहे कु° X सीहे कु° C 1. hd. कुष्ठ° C °सढी° B °संफा CEX °सम्फा E °सधा° A °रया BCFEX YZ °रिया From आ जो° to कपाद° l. 4 torn off in G. X जोगो. L. 3. EX °त्तिवय° C °वदुल° X °यदुल° BFX °दारु A सच्छ° X सत्थि° cdd. °सेहिया. L. 4. BCFX सम्फं Z सहे X रुधारिओ B चक्र°. L. 5. From ढ पल्ल° to तिदारुअ° torn off in G. X पल्लंकण्य° BF °सरिकं तिदा कण्यसरिसं तिदारुअं GZ °रुथं BF उद्धमिमिय° C उद्धनियमिय° F उद्धमिमिय° G उद्धानिमिय° X उद्धनियमिय° Z उद्धनियमिय° From °आय° to समुच्छ्रय° l. 6 torn off in G. BF °आयरसं C आउरिसं Z °आइरसं L. 6. BCFXZ सत्तिमिति BF कलशा° X यद्दारु BF भवेत्तल्पसमुच्छ्रय° G समुच्छ्रय° X च्छ्रयणमिति आह Z °च्छ्रयणमित्याह C सच्छो. L. 8. CXZ सम्फच्छी G सम्फ° From च्छी to यण° torn off in G. B °मज्जा C (F !) °मज्जा BCFXZ °रिय° X om सय C °सहिए L. 9. From सत्ती to भरइ torn off in G. CX °सच्छं BF कलशं cdd. दइया (X दया). L. 10. BF संडी CE सण्डी BF चग्गा E सम्फा GX सम्फा Z कंवी. L. 11. ABCFG वंदी Z चंदी A वीरीइ C °गिइ. L. 12. GX सगा C सण्डी BX वला X सम्फा From संपा to सरली torn off in G. L. 13. X वीरिका.

समरे संखवहूए सरलिझुणीइ दढसंपसरिआए ।

सुहडे सरत्ति वालिअसंगे संडीइ धरिअए तुरओ ॥ २ ॥ [२]

सज्जोक्कं पच्चग्गे सउणं रूढे पसूणए सढयं ।

सलली सेवा सभरो गिद्धे सद्धाइ सगयं च ॥ ३ ॥

5 सज्जोक्कं प्रत्यग्रम् । सउणं रूढम् । सढयं कुसुमम् । सलली सेवा । सभरो गृधः । सगयं श्रद्धा ॥ यथा ।

तुह सज्जोक्के सढए सभरो मंससगएण सललिपरो ।

होइ विलक्खो किंसुअसउणामिणं वा मलमिसमुहाणं ॥ ३ ॥ [३]

सत्थरसंगोल्लीसंगेल्हा णिअरम्मि संगहो मोब्भे ।

10 सत्तल्ली सेहाली पसवजरा संभवो सुरा सविसं ॥ ४ ॥

सत्थरो संगोल्ली संगेल्लो त्रयोऽप्येते समूहार्थाः । शय्यार्थस्तु सत्थरो स्रस्तरशब्द-
भवः । संगहो गृहोपरि तिर्यग्दारु । केचित्तु सग्गहो मुक्को इति पठन्तः सग्गहशब्दं
मुक्तपर्यायं व्याचक्षते । सत्तल्ली शेफालिका । संभवो प्रसवजरा । सविसं सुरा ॥ यथा ।

जायवसंगोल्लीणं खयं सुणन्ता वि खीवसंगेल्हा ।

15 बुद्धिविहूणा संभवगय व्व सविसं विसं ति ण मुणन्ति ॥ ४ ॥

L. 1. X संखवहूर सरिज्जु° BF °युणीइ C °डुणीइ X दढसम्म° cdd. °सरियाए.
L. 2. BF सरत्ति BFGXZ वालियं C वालियं BF संडीइ CX सण्डीइ BCFZ धरियए
X धरिए From रिअए to उणं रूढे next line torn off in G. BF तुर (sic)
X तुवओ. L. 3. C सज्जो° 2. hd. °इज्जो° Z पच्चग्गे सउणं BF सढियं Y सढअं.
L. 4. C गिद्धे A गिद्धाइ C सद्धाइ. L. 5. C सज्जोक्कं. From सभरो to इ सज्जो° 1. 7.
torn off in G. X गध्रः L. 6. B अद्धा. L. 7. C सज्जो° G संभरो X सभरो
G मंससगएण. L. 8. Z विलक्खओ BFGZ किंसुयं C °सउणिमिउणं (C 2. hd.
del उ) चा मरालामसमुहाणं. L. 9. C सच्छर° BF °संगिल्हा X °संगेल्ली From गेल्लो
to the end of the line torn off in G. BCFXY णियरंमि Y मुब्भे. L. 10. E
सत्तल्ली E यसव°. L. 11. C सच्छरो R संगेल्हा G सगेल्लो X शयार्थस्तु. C सच्छरो BF
श्रस्तशब्द° C °शब्दरु-सवः G °शब्दमः X °शब्दरसः L. 12. From हो गृहो° to
सग्गहो torn off in G. C संगहो (F!) X सगाहो. G पठंत C (F!) संग्गह° B
सग्गहं शब्दं X सग्गहशब्द. L. 13. B सत्तल्ली. L. 14. G जायवस and
then torn off to the end of the line. C खयं Z खीवसंगेल्ही X °संगेल्ही.
L. 15. BFG बुद्धिं CZ °विहूणा G °विहूणा X °विहूणो संभवमय C च C 1. hd. Z
om. विसं GZ न.

बहुणो वि ण कापुरिसा हुन्ति महारम्भकज्जमारखमा ।

सत्तल्लिसत्थरेहिं ण संगहो होइ कइआ वि ॥ ५ ॥ [४]

सण्णिअमोल्ले दप्पोद्धुरे सराहो दिए सवासो अ ।

संफाली पंतीइ सयग्घिसयत्ता घरट्ठिमुइएमु ॥ ५ ॥

सण्णिअं आर्द्रम् । सराहो दर्पोद्धुरः । सवासो ब्राह्मणः । संफाली पट्टिः । सयग्घी 5
घरट्ठी । शतघ्नीशब्दो येषां संस्कृते प्रसिद्धस्तेषां न देशी । सयत्तो मुदितः ॥ यथा ।

होसि सराहसवासय ण सयत्तो भोअणेण जं तुज्झ ।

रदसंफालिसयग्घी ण हु थक्कइ सण्णिअम्मि सुके अ ॥ ६ ॥ [५]

सण्णेज्झो जक्खे सव्वला कुसी सम्बरम्मि संखालो ।

संकरसाहीओ रच्छाए णिअडे सगेदं च ॥ ६ ॥

10

सण्णेज्झो यक्षः । सव्वला कुशी । संखालो शम्बरारूयो मृगविशेषः । संकरो
तथा साही रथ्या । सगेदं निकटम् ॥ यथा ।

L. 1. BFGZ बहुणो X णामो for ण. L. 2. C °सच्छरेहिं CX न C इ for
होइ From हो in संगहो to ले दप्पो° 1. 3. torn off in G. BCFXZ कइआ
CX इ. L. 3. ABFZ सण्णियमो° C सन्निय° E सल्लिमोल्ले X सल्लिय° Y सण्णियमले
दप्पु° G दयो° Z दयो° ABEGXY °दुरे C °दुरे F °दुरे cdd. य (X अ). L. 4.
BCF सइग्घि° ABCFGZ °सइत्ता X घरदि° BF °मुएसु. C 1. hd.° सुएसु. L. 5.
BFGZ सण्णियं X सल्लियं C सन्नियं G दप्पो° X दर्पो° Z ब्राह्मणः From हणः to टी
torn off in G. L. 6. B थरट्ठी. cdd. सइत्तो L. 7. BFGXZ सइत्तो
CXZ भोयणेण G भोयणेणं C तुज्झ. L. 8. Z रह° C °संफालि° Z न C सण्णियं°
BFZ सण्णियं° X सण्णिमंमि From रद° to म्मि torn off in G. CZ मुक्के cdd. य.
L. 9. C सण्णेज्झो 2. hd. °इज्झो GZ सन्ने° X सण्णेज्झो A सम्बर° BCFGZ संवर° EX
संवर° Y संवर°. L. 10. B °साहिउ AGYZ °हीउ X रच्छीए Z रत्थाए A णिअडे BCF
XY णिअडे EGZ नियडे E संगेदु GZ सगेदु. L. 11. C सण्णिज्झो BF जक्षः Z सव्वला
BF कुसी From लो to तथा torn off in G. BZ संवरा° C (F !) संवरा°
L. 12. C संगेदु G सगेदु.

वेससगेदे संकरमज्जे णं आसि तं सुहडमाणी ।

सव्वलहत्यो संखालभया किं भरसि साहिसण्णेज्झं ॥ ७ ॥ [६]

संखलिसंदेवा सङ्खपत्तसीमासु संगयं मट्ठे ।

सेणम्मि सवाओ संघाडी जुअले खलम्मि संभुल्लो ॥ ७ ॥

- 5 संखली शङ्खपत्रताडङ्कः । संदेवो सीमा । नदीमेलक इत्येके । संगयं मसृणम् ।
सवाओ श्येनः । संघाडी युगलम् । संभुल्लो दुर्जनः ॥ यथा ।

समरासंगय रिउखगसवाय गायन्ति मलयसंदेवे ।

चलसंखलिसंघाडीउ किण्णरी तुह जसं असंभुल्ला ॥ ८ ॥ [७]

असुअन्धि संधिअं सउली चिल्ला वइअरम्मि संघोडी ।

- 10 संपण्णसंपणा घयउरत्थगोहूमपिट्ठम्मि ॥ ८ ॥

संधिअं दुर्गन्धम् । सउली शकुनिका । संघोडी व्यतिकरः । संपण्णा तथा संपणा
घृतपूरार्थगोधूमपिष्टम् ॥ यथा ।

रक्खसु तुमं असंधिअसंपणपायम्मि सउलिसंघोडिं ।

जं अज्ज आगमिस्सइ वल्लहसंपण्णभोअणो दइओ ॥ ९ ॥ [८]

L. 1. C वेसमगदे यं (del. 2 hd.) X वेसमगदे Z वसं B °गेदे B °मज्जे C °मसे 2. hd. °इसे C असि. L. 2. C सखलं G सव्वलहत्यो C °सणेज्झं Z °सण्णेज्झं From ण्णेज्झं to मासु torn off in G. L. 3. B मट्ठे C मट्ठे F मट्ठे. L. 4. BF सवाउ X सवाओ B संघाडी X संघडी EGYZ जुअले A संतुल्लो BCF संभुल्लो. L. 5. X om. संखली BFX संखपत्रं GZ °पत्रं X °रडंकः X °मेलकः From संगयं to गलम् torn off in G. L. 6. BFZ सावउ C 1 hd. संभुल्लो G संभुल्लो. L. 7. G °समं. L. 8. BCFX वलं B °सखलिं cdd. °डीओ (X °उ) BX किण्णरी CFGZ किण्णरी C असंतुल्ला. L. 9. From अमुं to वइअं torn off in G. A असुअंधि Z असुअंधि ABEFYZ संधियं X यं (sic) BF विल्ला C 1- hd. Z विल्ली C 2. hd. चिल्ली BF वइअं EX वइय C संघाडी. L. 10. A °संपण्णा घउरं C 1. hd. °रच्छं C °पिट्ठम्मि EX °वेट्ठम्मि G °यिट्ठम्मि. L. 11. cdd. संधियं (X °धे°) BF संघोडी BF संपवा From ण्णा to वल्लहसंप torn off in G. C संपणा L. 12. BF °पूरार्थं CXZ पूरार्थं गो° L. 13. C रक्खसु BCFXZ असंधियं G असंधियं C °संघोडिं. L. 14. C अज्ज Z आगमिस्सइ In G आगं वल्लहसंप is torn off. B संपण° C संपण्णे° GX °भोयणो Z °भोइओयणो GZ दइउ.

संजुद्धं सप्फन्दे सच्छहसरिसाहुला सरिसे ।

संभलिसण्हाईसहउत्थिअसुहउत्थिआउ दूर्इए ॥ ९ ॥

संजुद्धं सप्फन्दम् । सच्छहो तथा सरिसाहुलो द्वावप्येतौ सदृशार्थौ । संभली सण्हाई सहउत्थिआ सुहउत्थिआ चत्वारोऽपि द्रुतीवाचकाः ॥ यथा ।

संभलिसहउत्थिवरे सुहउत्थिअसच्छहेण कम्पेण ।

5

तं सण्हाई जं तुह मोणमसरिसाहुलं असंजुद्धं ॥ १० ॥ [९]

सत्तत्थो अहिजाए पडिवेसिअए सइज्झो अ ।

संजत्थो कुविए सद्दालं सिंदीरसिखला णिउरे ॥ १० ॥

सत्तत्थो अभिजातः । सइज्झो प्रातिवेश्मिकः । सइज्झिअं तु प्रातिवेश्यम् । संजत्थो कुपितः । संजत्थो कोप इत्यन्ये । सद्दालं सिंदीरं सिखलं त्रयोऽप्येते नूपुरार्थाः ॥ यथा । 10

किं सत्तत्थे दइए संजत्था होसि राणिरसिंदीरे ।

तुह सद्दालपडिरवो ण सइज्झे सिखलारवोऽण्णाए ॥ ११ ॥ [१०]

- L. 1. From संजुद्धं to सरिसे torn off in G. ABFYZ संजद्धं C 1. hd. संद्धं 2. hd. संजद्धं E संयुद्धं A सफद्धे E सफद्धे BEF C 2. hd. X सत्थहं X °सरिसाहुला सरिसो. L. 2. Z °सद्दां BF सहउच्छियाउ (om. असुहउत्थि) CXY °सहउच्छियसुहउत्थि (Y °च्छि°) याओ (X °उ) C 1. hd. Z °उत्थियसु° A °छियसुहउच्छियाउ E °च्छिय° G सण्हाई स-हउच्छिआउ X दूर्इए (sic) In E fol. 19 containing stanza 9 from सहउत्थि° to stanza 51 आसुं उलूअए is wanting. L. 3. BFGZ संजद्धं C संजद्धं X सजुद्धं From स्पन्दम् to उत्थिआ सुह 1. 5 torn off in G. BF C 2. hd. Z सत्थहो BF सरिसाहुलो B द्वावप्येतौ. L. 4. BFGXZ °उच्छिया C °उत्थिया BF om. सुहं CX °उत्थिया G °ऊच्छिया Z °उच्छिया C च चत्वारो. In G ऽपिद्रुती° is torn off. X द्रुतीचकाः L. 5. From उत्थिवरे to जुद्धं torn off in G. BF °उच्छि° X °सुहउत्थिवरे BCF °उच्छिय° X सुहउच्छियसत्थहेण Z सुहउत्थियसत्थ° C °हेणं. L. 6. X वं for तं C मोणेमं BF °साउलं BXZ असंजद्धं F °जद्धं. L. 7. cdd. °च्छो (XYZ as above) In G अहिजो is torn off. From वेसि to तु torn off in G. C °विसिअए BFXYZ °सियए AX सइज्झो C सइद्धो Y सयज्झो cdd. य. L. 8. C संजज्झो X सद्दाल C संचीरं सिखिला X सिंजीखलालिंर Z सिंजीर° L. 9. cdd. °च्छो (XZ as above) C 1. hd. om सत्त° अभि° C 1. hd. सइद्धो 2. hd. °द्धो BFXZ सइज्झियं C °ज्झियं BF om. तु. C संजच्छो From त्थो कु° to तु पा° l. 16 page 319 torn off in G. L. 10. C संजच्छि कोप X इत्ये (sic) C 2 hd सिंचिरं Z सिंजीरं. C सिंखिलं B ऽपि नूपु° X त्रयोपि नूप° L. 11. cdd. °च्छे (X as above) Z दूर्इए C संजच्छा BF °सिंदीरं. L. 12. C °पडिरवे णे BF सइज्जे C सइसे BCF सिखला° BCFX °वोण्णाए.

सयढा लम्बकचा संपत्थिअसयराहया सिग्घे ।

संपासंगं दीहे सलहत्यो दब्बिआइहत्यम्मि ॥ ११ ॥

सयढा लम्बकेशाः । अत्र । सयली भीनः । सरडो कृकलासः । एतौ शकलिन्-
सरटशब्दभवौ । तथा । संखाइ संस्त्यायते । सहइ राजते । इति धात्वादेशेषूक्ताविति
५ नोक्ताः । संपत्थिअं तथा सयराहं शीघ्रम् । संपासंगं दीर्घम् । सलहत्यो दर्व्यादीनां
हस्तकः ॥ यथा ।

संपत्थिअ सयराहं तीइ घरे सावराह मा वच्च ।

जं अच्छइ वरसयढा संपासंगसलहत्यहत्था सा ॥ १२ ॥ [११]

सप्पे सराहओ संवेल्लिअसंवट्ठिआ य संवरिए ।

10 सरिवाओ सीहरओ आसारे पेरिए सउलिअं च ॥ १२ ॥

सराहओ सर्पः । संवेल्लिअं तथा संवट्ठिअं संवृतम् । सरिवाओ तथा सीहरओ
आसारः । सउलिअं प्रेरितम् ॥ यथा ।

सरिवायम्मि सराहयघोरे संवेल्लिअं कुणसु माणं ।

जं सीहरयसउलिओ कुवइ असंवट्ठिअं मयणो ॥ १३ ॥

L. 1. A असढा B असढा लं च° X असढा Z सयढा X लंबकत्था ABF संपच्छिअं°
CY संपच्छियं° XZ संपत्थियं° C 1. hd. om. सय BF सिप्पे. L. 2. C 1. hd.
सहलच्छो 2. hd. सलहच्छो BXYZ दब्बियाइ° X हच्छिम्मि. L. 3. BF अढा (sic)
X असढा Z सयढा BF लं° X लं° Z °केसाः BF सरलो कृकलाशः BF सकलिन्° CXZ
शकलिन्°. L. 4. CXZ °शरट् CX °यति CX °पूका इति Z °पूकाः, om. इति नोक्ताः
L. 5. RFXZ संपत्थियं C °च्छियं. L. 7. BFXZ संपत्थियं C सपच्छियं°
B तीई. L. 8. XZ वरसयढा C सम्पा° BF °संगडलहत्या (om. हत्थ) L. 9.
A °हत्थ BF सवेल्लयं° XYZ संवेल्लियं° A °संवरिया BCFXYZ °संवट्ठिया. L. 10.
AZ °वाउ A °रउ RF °रए Z असारे C पेरियए cdd. लियं Z ends with सउलियं the
remaining leaves of the Ms. being lost. L. 11. X रमाहउ सर्पः BF
सवेल्लियं X सवेल्लियं BCFX संवट्ठियं C 1. hd सीहओ आसारः L. 12. BCFX °लियं
L. 13. CX सरिवाहंमि C सराहघोरे BCFX °लियं. L. 14. CX सीहरहसउ C कुवइ
B अंसं° BCFX °दियं.

इह ॥ सराहयं जाण पयलायं ॥ इत्यभिमानचिह्नसूत्रपाठे स्थितेऽन्योन्यपर्यायतया
द्वावपि सर्पवाचकावित्यजानता पयलाओ शराहत इति व्याख्याय- पाठोद्धखलेन यदु-
दाहृतम् ।

सरडो व्व विविहरूवो कओ सि तं जीइ सुहय तं चेअ ।

अणुणयसु मयणपयलाइअं हि मा मं कयत्थेसु ॥ १४ ॥

5

मयणपयलाइअं मदनशराहतामित्यर्थः । तदेतदसमञ्जसम् । यत्पूर्वदेशीषु पयलाओ
सराहओ इति सर्पनाममध्ये पठितम् । अभिमानचिह्नेनैव स्ववृत्तावुदाहृतम् ।

अइपच्चलो चि हसिओ वाहो पलीइ वाहवहुआए ।

दट्ठण अणिब्भिण्णं तिक्खपलासीइ पयलायं ॥ १५ ॥

एवं च । अधुनातनदेशीकाराणां तद्व्याख्यातृणां च कियन्तः संमोहाः परिगण्यन्ते । 10
किं वा परदोषोद्धट्टनेन । मोहापसारणार्थं त्विदमुक्तमित्यलं बहुना ॥ [१२]

संघासयसमसीसी फट्ठाइ समुग्गिअं पडिक्खिए ।

सत्थइअं साणइअं तेअविए सुमरिअम्मि सरभेअं ॥ १३ ॥

संघासओ तथा समसीसी स्वर्धा । समुग्गिअं प्रतीक्षितम् । यदाह ॥ प्रतिपालितं
समुग्गिअं ॥ इति । अत्र प्रतिपालितशब्दस्य प्रतीक्षितमित्यर्थोऽस्माभिर्व्याख्यातः । 15
यद्दि तु पालनमात्रं प्रतिपालितशब्दस्यार्थस्तदप्यस्तु । केवलं सहृदयाः प्रमाणम् । सत्थ-
इअं तथा साणइअं उत्तेजितम् । सरभेअं स्मृतम् ॥ यथा ।

- L. 1. BCFX पयलायमित्य° BCFX अन्योन्य° L. 2. C पयलाउ तस्यसह.
C यदूतं. L. 4. C च C कउ C सुयह BCF चेय X चेव. L. 5. X
मणय° BFX °लाइयं C °पायलइयं C कयच्छेसु X कयच्छेसुं. L. 6. BCF मयणपयलाइअं
X °लाइयं BCF मदनशराहतमित्यर्थः BF यवपूर्वदेशेषु C पलाइओ L. 7. C 2.
hd. °हउ X om. सराहओ C om. इति C 1. hd. om. स of सर्प° B पठितः K
स्ववृत्तावुदाहृतं. L. 8. BF अयच्चलो X अइपच्चलो C हसिउ C वाहोलीइ BCFX
°वहुआए. L. 9. C (F !) दट्ठण C अणिब्भिण्णं X अणिब्भिण्णं BF °ण्णं सपला°
C तिक्खपलासी य. L. 10. X अधुनातेन° X °कराणां BX° ख्यात्तृणां C (F !) °तृणां.
L. 11. C °ट्ठेन X दनेन C गोहा X अपसारणार्थं तु इदं. L. 12. C संघासयसमीसी 2.
hd. संघासओ A पच्चाइ B पट्ठाइ CF पट्ठाइ cdd. गियं ACFXY °क्खिए B °क्खिए.
L. 13. A सत्थइयं BCFXY सच्छइयं cdd. साणइयं A मेअविए BF तेअविए X तेअविए
Y तेजविए ABFX Y °रियम्मि C 1. hd. समेअं X सुरभेए Y सरभेयं. L. 14. X om
तथा C स्पइ X स्पट्ठा BFX °गियं C सिमुग्गियं 2. hd. सिस्सुग्गियं. L. 15. BCFX
समुग्गियमित्ति. X अस्माभि° L. 16. From नमात्रं to घासय° 1. 1. next page
torn off in G. cdd. सच्छइयं L. 17. cdd. °इयं cdd. सरभेयं.

साणइए सत्थइओ संघासयउद्धरे ससमसीसी ।

समरसमुग्गिअखिण्णारिभुवसरभेअसत्थो सि ॥ १६ ॥ [१३]

संखद्रहो अ गोलाद्रहम्मि लद्धम्मि संपडिअं ।

सच्चिल्लयसंघयणा सच्चसररीरेसु सहरला महिसी ॥ १४ ॥

संखद्रहो गोदावरीहदः । संपडिअं लब्धम् । सच्चिल्लयं सत्यम् । संघयणं शरी-
रम् । सहरला महिषी ॥ यथा ।

संपडिअवम्महाणलतावा पीणत्थणी सहरल व्व ।

सच्चिल्लयसंकेआ संखद्रहं सरइ चारुसंघयणा ॥ १७ ॥ [१४]

संगोविअम्मि संजमिअं णिव्विवरम्मि संकडिल्लं च ।

साविहजन्तुम्मि अ सरलीआ संसप्पिअं च मक्किअए ॥ १५ ॥

संजमिअं संगोपितम् । संकडिल्लं निश्चिद्रम् । सरलीआ श्वाविसंज्ञः प्राणी । कीट-
भेद इत्यन्ये । संसप्पिअं मङ्कितम् । उत्प्लुत्य गतमित्यर्थः ॥ यथा ।

सरलीअसूलतिक्खिअणहक्खए संजमेसि जीइ तुमं ।

संसप्पिअं कुण पुणो तीए च्चिअ संकडिल्लपेम्माए ॥ १८ ॥ [१५]

L. 1. BF साणइओ X माणसए BF om. सत्थइओ C °च्छं C (F 1) °उद्धरे
From तीसी to सहरला l. 4 torn off in G. L. 2. BCFX °गियं BC
FX °भेयं L. 3. BFX Y संखद्रहो cdd. य (om X) BF °द्वहंमि X °द्वहम्मि
C लद्धंमि cdd. °डियं. L. 4. BFX सच्चिल्लयं A °ल्लयं ABF C 1. hd. X सत्थं.
L. 5. In G गोदा is torn off. C गोदावरिं X गोदावरीद्रहः cdd. संपडियं G लव्व (sic).
B सच्चिल्लयं X सच्चिल्लयं From ल्लयं to द्विषी l. 6. torn off in G. BF संसंघयं X सत्थं
for शरीरं. L. 6. From यथा to त्यणी l. 7. torn off in G. L. 7.
cdd. संपडियं X °वम्महाणां C पीणच्छणी G सहरले G च्च (?). L. 8. X सच्चि-
ल्लयसंकेआ In G यसंकेआ सं is torn off. BF °द्वहं CGX °द्रह C वारं L. 9. B
संगोविं ABCFX Y °वियम्मि In G from संगो° to व्विवरम्मि torn off. ABCFX Y
°मियं C णिव्विं. L. 10. BCF °जन्तुमि ABCFX Y य XY सरलीआ ACGXY
°प्पियं BF °प्पिय and om. च G संसप्पियं च given twice. A कंमियए BCFGXY
मंक्कियए. L. 11. cdd. °मियं BF संगोवितं G संकोपितं B संकडिल्लं BF रलीआ (sic)
From आ to णी torn off in G. X श्वाविसंज्ञ. B केटभेद L. 12. From न्ये
to था in यथा torn off in G. cdd. °प्पियं (X संसप्पिय) BF संकितंमुत्प्लुतगतमिं C
अङ्कितमुत्प्लुत्यं 2. hd. मुत्प्लुत्यं X मंक्कितमुत्प्लुत्यं. L. 13. G सरलीयसूलं C °सूलं
BX °तिक्खयं CC (F 1) °तिक्खयं C मंजमेसि. L. 14. cdd. प्पियं (X °प्पिय) C
कुण घाणा G पुरो X घणो BF तीइ cdd. च्चिय.

धूअम्मि सहगुहो तह सत्तिअणा आहिजाईए ।

संखलयं सम्बूए संसाहणमवि अ अणुगमणे ॥ १६ ॥

सहगुहो धूकः । सत्तिअणा आभिजात्यम् । संखलयं शम्बूकः । शुक्तयाकारो जलजः प्राणिविशेषः शम्बूकः । संसाहणं अनुगमनम् ॥ यथा ।

संखलयदन्त हिण्डसि जं बाहिं सहगुहो व्व राईसु ।

5

ता तं गयसत्तिअणो किमम्ह संसाहणं कुणसि ॥ १९ ॥ [१६]

संडोलिओ अणुगए सच्चविअं तह अहिप्पेए ।

संगोटणो अ वणिए समुच्छणी सोहणी अ वद्धणिआ ॥ १७ ॥

संडोलिओ अनुगतः । सच्चविअं अभिप्रेतम् । दर्शनार्थस्तु दृशेः सच्चवादेशासिद्धः । संगोटणो व्रणितः । समुच्छणी तथा सोहणी समार्जनी । यस्तु ॥ वद्धणिअं जाण समु- 10
च्छणिं च बहुआरिअं तह य ॥ इति पाठं दृष्ट्वा वद्धणिसमुच्छणिशब्दौ बहुपर्यायत्वेन व्याचष्टे स बहुआरीशब्दविप्रलब्धौ बहुआरीशब्दं समार्जनीवाचकं नावगच्छति । तथैव च लक्ष्यमुपलक्षयति । यद्धनपालः ॥ समुच्छणिआ वद्धणिआ बोहारी ॥ इति । गोपा-
लोऽपि समुच्छणी वर्धनीत्याह । देवराजोऽपि ॥ वद्धणिआ सोहणिआ बहुआरी तह य मज्जणिआ ॥ इत्याह । द्रोणाचार्योऽपि ॥ वद्धणिसमुच्छणीओ बोहारी ॥ इत्याह । अभि- 15
मानचिह्नेनापि स्ववृत्तावुदाहृतम् । यथा ॥

L. 1. CXY धूयंमि From अम्मि to ईए torn off in G. A सहगुहो X om. तह A सत्तिअणा Y सत्तिअणा B °जाइए. L. 2. B संखलयं A संखलयं BG संबूए Y संबूके cdd. य X अणुगमणा. L. 3. B °अणाऽभिजा° X आतिजात्यम् BG शंबूकः C (F !) X शंबूकः C 1. hd. °काग X शुक्तयाकारो. L. 4. From रो to हणं अनु° torn off in G. B शंबूकः. L. 5. cdd. बाहिं C सहगुहो च. L. 6. CX °सत्तिअणो X किसल C संसाहस X संसाहस. L. 7. From संडो to एए torn off in G. A °लिउ BF °लिए BX सव्व° ABXY °वियं C अभिप्पेए. L. 8. A संगोटणो Y य (first time) cdd. य (second time om. X) ACG वट्टणिआ B वद्धणिआ X वद्धणिआ Y वट्टणिआ See VII, 41. L. 9. X सव्व° BCFX °वियं X दर्शनार्थस्तु. B दृशे C दृशोः F दृश BFX सव्ववा° From देश° to च्छणी torn off in G. X °देशः C om. सिद्ध. L. 10. B वद्धणिअं CG (F !) X वट्टणिअं B समुच्छणिं L. 11. BX बहु° cdd. °आरियं. X पाठः After दृष्ट्वा B erroneously inserts : वट्टणिसमुच्छणिं च बहुआरियं तह य इति पाठं दृष्ट्वा BCFX वट्टणिं G वट्टणिं B °समुच्छणिं G °शब्दो BF °पर्यायन° X °पर्याय° From ययि° to शब्द l. 12 torn off in G. L. 12. C स च्छुआ° X सव्वहुया° BF बहु° L. 13. C om. च C लक्षणमुप° GX लक्षमुप° BCFX यत् धन° cdd. °णिआ BG वट्टणिआ CX वद्धणिआ F वट्टणिआ cdd. बोहारीनि From मुच्छणी to वद्ध-
णिआ l. 14. torn off in G. L. 14. B वद्धणिआ CFGX वट्टणिआ cdd. सोहणिआ (X °णिं) BG बहु° L. 15. B मज्जणिआया C (F !) GX °णिआ. B वट्टणिं C (F !) वट्टणी° G वट्टणिं X वद्धणिआस° B °समुच्छणिउ G °णीउ cdd. बोहारीत्याह. From पि to समुच्छणिं l. 1 next page torn off in G. L. 16. X वुदाहूतो,
41 [Desināmamālā.]

सुणइ समुच्छणिसइं जह जह सुणहा सइज्जयघरेसु ।

छिंछेण मुअइ तह तह पइं पहाए विसूरन्ती ॥ २० ॥

उअह पमुच्छन्तीए दवाइरित्ताइ जंपमाणस्स ।

वद्धणिआइ पहारो दिण्णो असईइ दिअरस्स ॥ २१ ॥ इति ॥

- 5 तदेवं बहुदेशीपर्यालोचनेन समुच्छणीप्रभृतयो बहुकारिकापर्याया इति निश्चित-
मस्माभिः ॥ यथा ।

संडोलिओ सि तइआ समुच्छणिकराइ सोहणीहत्य ।

लक्खिज्जइ सच्चविअं सिद्धं संगोढणाहरेण तुह ॥ २२ ॥ [१७]

परिताविअम्मि सण्णत्तिअं च संपत्तिआ बाला ।

- 10 संदट्ठयं च संलग्गयम्मि सच्चेविअं रइए ॥ १८ ॥

सण्णत्तिअं परितापितम् । संपत्तिआ बाला । पिप्पलीपत्रवाचकोऽपि संपत्तिआशब्दो
लक्ष्येषु दृश्यते । संदट्ठयं संलग्नम् । कप्रत्ययाभावे संदट्ठं इत्यपि । संदट्ठं संघट्ट इत्यन्ये ।
सच्चेविअं रचितम् ॥ यथा ।

L. 1. X सुणय G °सट् C °सहं सह सुणहा BF सहज्जय° C सयज्जय° X सयज्जय°.
L. 2. BFX छिंछेण BFG मुयइ CX C सुयइ G ततह B पइ C पइं (F!) B
विसूरन्ति G विसूरन्ती. L. 3. BF आअह CX उयह BF पउच्छन्तीए CX समुच्छन्तीए
BX °रित्ताइ C (F!) °रित्ताइ From पमाणस्स to असईइ torn off in G. L. 4.
B वद्धणिआइ C (F!) X वद्धणिआइ BCFX दिअरस्सेति G दिअरस्स and om. इति.
L. 5. B बहु° X वहु° C °प्रभृतयो (2. hd. °यः) किरिका° G वहु°. L. 6. X
निश्चितः and om. अस्माभिः X यथ. L. 7. C संडालिउ From डो° to सोहणी
torn off in G. BCFX तइया B समुच्छकराइ G सोहणीहणीहत्य. L. 8. BF सच्चविअं
CX °विअं C (F!) सिद्धं BF संगोढणा° X संगोढणा° C °णाइहरेण X °णाइरेण BCF तुह.
L. 9. cdd. °वियम्मि A सणत्तियं B सणत्तियं CF सणत्तियं X सणत्तियं Y सत्त-
णियं G सत्त च स° (sic) cdd. °त्तिया BG बाला. L. 10. C संदिट्ठयं BF °ट्ठ° X
संघट्ठयं Y संदट्ठयं BF व सल° From म्मि to पितम् । torn off in G. BY सव्वे°
ABC 1. hd. (F!) XY °विअं. L. 11. C सत्तत्तियं BF °त्तियं X संमत्तियं cdd.
°त्तिया BG बाला BF पिप्पलीपलीपत्र° X पिप्पली°. cdd. °त्तिया° L. 12. BFG
°ट्ठ° C संदिट्ठयं X संदिट्ठयं G च स° C लग्नं BF om. भावे BFG संदट्ठमित्यपि CX संघट्ट-
मित्यपि From दट्ठं स° to था in यथा torn off in G. BFX °ट्ठ° C संघट्टमित्यन्ये°
L. 13. BX सव्वे° BCFX °विअं.

संपत्तिआइ सण्णत्तिअम्मि तुज्झ विरहग्गिणा हिअए ।

सच्चेविआउ माला संदट्टजलइया य सुक्कन्ति ॥ २३ ॥ [१८]

सइलंभं सइदिट्ठं सइसुहसइदंसणाइ मणदिट्ठे ।

संखबइल्लो हालिअच्छन्दोत्थाइरबइल्लम्मि ॥ १९ ॥

सइलंभं सइदिट्ठं सइसुहं सइदंसणं एते चत्वारोऽपि चित्तावलोकिताः । संखबइल्लो 5
हालिकच्छन्दोत्थायी बलीवर्दः ॥ यथा ।

सहि णिसि सइसुहसउहे सइदंसणसयणयम्मि सइदिट्ठे ।

संखबइल्लो व्व पिओ सइलंभरई अ ता विहाणं जा ॥ २४ ॥

अत्र । संखुड्डइ रमते । संदाणइ अवष्टम्भं करोति । सण्णामइ आद्रियते । संगलइ
संघटते । संदुमइ संधुक्कइ प्रदीप्यते । संभावइ लुभ्यति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति 10
नोक्ताः ॥ [१९]

ससराइअं च णिप्पिट्ठे समइच्छिअमइक्कन्ते ।

मोरे सइलासयसिंढा खन्दे सइसिलिंबो अ ॥ २० ॥

ससराइअं निष्पिष्टम् । समइच्छिअं अतिक्रान्तम् । सइलासओ तथा सिंढो मयूरः ।
सइसिलिंबो स्कन्दः ॥ यथा ।

15

L. 1. *cdd.* °त्तियाइ G संन° X मण्ण° *cdd.* °त्तियम्मि C 1. hd. तुज्झ BFX °हिग्गिणा CX हियए. L. 2. BX सच्चे° BCF °वियाओ X °वियाउ BCFX सदट्ट° CX सुक्कन्ति. L. 3. C 1. hd. *om.* सइदिट्ठं C 2. hd. सइसुह° Y सइसंद° AC (F!) Y °णाइ From सुह° to लो torn off in G. L. 4. BCFXY °वइल्लो BCFY हालिय° GX हालिय° CY °दोच्छाइर° AX °त्थाइवइ° BCFG °वइल्लम्मि. L. 5. G सयलंभं C 1. hd. *om.* सइसुहं 2 hd. adds it after सइदंसणं BFG चित्ता° L. 6. *cdd.* °वइल्लो BF हालियच्छन्दोत्थायी C हालिकच्छन्दोच्छाइ X! °छंदोछाई In G from हालिक° to णिसि 1. 7. torn off. B बलिबर्द्धः X व्वलीवर्द्धः L. 7. X णिसि CX सइसुहसवहो CX °सइणयंमि. L. 8. *cdd.* °वइल्लो B इ C च F इ CG पिउ X पिडं C °रही *cdd.* य. L. 9. From खुड्डइ to मइ आ° torn off in G. L. 10. C संधुक्कइ X संधुक्कइ In G इ लुभ्यति एते torn off, also from काः to षिट्ठे 1. 12. L. 12. AXY °राइयं B व C (F!) व G °ट्टे X °ट्टे *cdd.* °च्छियम° (X °थि°) L. 13. BFX सयलासय° C सयलासिण्हा A °सिंढा G °सिण्हा X °सिण्ढो ABY °सिलिंबो C (F!) सिलिंबो G °सिलि and then torn off to समइ° *cdd.* य. L. 14. BF समरा° BCFX° इयं X निःपिष्ट From छिअं to मयूरः torn off in G. BCFX °च्छियं CX सयलासओ C सिण्ढो X सिण्ढो. L. 15. BF सइसिलिंबो G °लिंबो From था to पिअ° torn off in G.

सइलासयपिअसमए समइच्छिअअवहिआगए दइए ।

ससराइअविरहदुहा सहि णच्चसु सइसिलिबसिंदो व्व ॥ २५ ॥ [२०]

कितवे सयकखगत्तो सेलूसो जलघरे समुद्धरं ।

सवडंमुहो अहिमुहे धम्मच्चत्तोसहे सइरवसहो ॥ २१ ॥

- 5 सयकखगत्तो तथा सेलूसो कितवः । समुद्धरं पानीयगृहम् । सवडंमुहो अभिमुखः ।
सइरवसहो धर्माय त्यक्तो वृषभः ॥ यथा ।

सेलूसहारिणहो सवडंमुहसइरवसहपक्खलिओ ।

एसो सयकखगत्तो लुक्कइ वेसासमुद्धरे ॥ २६ ॥ [२१]

सत्तावीसंजोअणमिन्दुं सवयम्मि समरसद्धयं ।

- 10 जाण विसीए सारिं सालं साहाइ केसरे साइं ॥ २२ ॥

सत्तावीसंजोअणो इन्दुः । समरसद्धहओ समानवयाः । सारी वृषी । ऋषीणा-
मासनमित्यर्थः । सारी मृत्तिकेत्यन्ये । साला शाखा । साई केसरम् ॥ यथा ।

सत्तावीसंजोअणमुही समरसद्धय तुह कए सा ।

सालतले सारिठिआ अच्चइ चण्डि ससाइपउमेहिं ॥ २७ ॥ [२२]

- 15 सामुद्धो वरुए सावओ अ सरहम्मि सामिअं दड्डे ।

सामंती समभूमीइ सामरी सिंबलीए अ ॥ २३ ॥

L. 1. B सरलासयं C (F ?) X सयलासयं *add.* 'पियं BCFX 'च्छियं From
अअवहि to हटु torn off in G. CX 'हियागए. L. 2. BCFX 'राइयं X
'विरहदु (sic) From हा सहि to कितवे l. 3 torn off in G. X णव्व (sic)
BF 'सिलिविं C 'सिण्डो F 'संदो BCF च. L. 3. In G गत्तो सलू and जलघरे
समुद्धह is torn off. A सलूसो C 1. hd. सेलूसो. L. 4. AX सवडंमुहो C डमुहो In
G सव and then end of the Ms., the rest being lost. AY अभिमुहे X धम्मवत्तो
(om. सहे) A सइरवहो C 'वसेहो X सयरसवहो. L. 5. B सेलूसे X कितः CX
सवडमुहो. L. 7. X सेलूसं CX 'सयरवसहं. L. 8. CX सयक्खं. L. 9.
C सत्ताविसंजोयणमिन्दुं AX 'मिन्दु Y 'सद्धहअं. L. 10. *add.* विसीए A सायं X
साई. L. 11. C सत्ताविसंजोयणो X 'जोअण X समद्धहओ C 'वयः X सारिं. *add.*
वृषी. L. 12. B मृत्तिकेत्यं C 1. hd. om. साला शाखा; 2 hd. adds it after
'मित्यर्थः but reads साली X साखा C केशरं. L. 13. C सत्ताविसं. L. 14.
BFX सारिठिया C सारिविया BF अच्चइ चण्डि X अब्वइ. L. 15. C सामुद्धो ABF
वरुए X वरुए A सावउ XY य ACXY सामियं BF सामिअ BF दत्थे X दिट्ठे Y डड्डे.
L. 16. X समभूए B सिंबलीए *add.* य.

सामुद्रो इक्षुसदृशतृणम् । सावओ शरभः । सामिअं दग्धम् । सामंती समभूमिः ।
सामरी शाल्मलिः ॥ यथा ।

सामरिसामुद्रघणं दवग्गिणा सामिअं गइन्द वणं ।

इण्हिह सामंतीए सावयभीओ कहं होसि ॥ २८ ॥ [२३]

साराडी आडीए साणूरं देवहरयम्मि ।

5

साउल्लो अणुराए सालंकी सालही अ सारिइआ ॥ २४ ॥

साराडी आटिः । साणूरं देवगृहम् । साउल्लो अनुरागः । सालंकी तथा सालही
सारिका ॥ यथा ।

साराडि व्व णइं सा तरिउड्डिअसालहि व्व साउल्ला ।

सालंकिफुडालावा आवइ संकेअसाणूरं ॥ २९ ॥

10

अत्र । सामर्थ्यं सामर्थ्यमिति शब्दभवम् । तथा । साहइ कथयति । सारइ प्रह-
रति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [२४]

साइअमवि सक्कारे सायंदूला य केअईए अ ।

सासवुलो कपिकच्छू सारमिअं संभराविअए ॥ २५ ॥

साइअं संस्कारः । सायंदूला केतकी । सासवुलो कपिकच्छूः । सारमिअं स्मारि- 15
तम् ॥ यथा ।

- L. 1. CX सामुद्रो X इक्षुसदृशं BFX सामियं. L. 2. BF शामरी. L. 3.
BCFX सामियं X वणे. L. 4. X इसा for इण्हि X सावभीओ कहं. L. 6.
Y अणुरागे cdd. य (X इ Y उ) cdd. सारिइया. L. 7. BFX आडिः X साणूरा
C 1. hd. दिवं B गृह. L. 8. BF शारिका. L. 9. X सोराडि BF तरिड्डियं
CX तरिउड्डिय B °सालहि व्व हि व्व सां C च. L. 10. BF °कुडालावा X °पुडालावा
BF अवइ BCFX संकेयं. L. 11. C सामच्छं BF °भवः. L. 13. A सायमवि
BFY साइयमवि C सावियमं X सारियमवि BF सयंदूला BF om. य ABF केयईए cdd.
य (X अ). L. 14. C सामचूलो X सासवलो cdd. °मियं (X °विधं) ABFX
°विधय. L. 15. BCF साइयं X सारियं BF सायंदूला C साइयंदूला C सासेतुलो X
सासवलो कपिकच्छू BFX सारवियं C °मियं.

थिरतत्तसाइआण वि उप्पाअन्तीइ कामकण्डूइ ।

सारमिआ सासवुलं सायंदूले तए अम्हे ॥ ३० ॥ [२५]

सालंगणी अ अहिरोहिणीइ साहेज्जओ अ अणुगहि ।

साइज्जिअमवलम्बिअमवगयमोहम्मि साहरओ ॥ २६ ॥

5 सालंगणी अधिरोहिणी । साहेज्जओ अनुगृहीतः । साइज्जिअं अवलम्बितम् । साहरओ गतमोहः ॥ यथा ।

साइज्जिअणेमिजिणो अम्बासाहेज्जओ अहिरुहेसु ।

सगारोहणसालंगणिं व साहरय उज्जिन्तं ॥ ३१ ॥ [२६]

सारिच्छिअसेआलीओ दुव्वा सारहम्मि साहिलयं ।

10 सालाणओ थुए साहंजयसाहंजणा य गोखुरए ॥ २७ ॥

सारिच्छिआ तथा सेआली दूर्वा । साहिलयं मधु । सालाणओ स्तुतः । स्तुत्य इत्यन्ये । साहंजओ तथा साहंजणो गोक्षुरः ॥ यथा ।

साहिलयवयण सेआलिसाम सालाणय प्सिअ जमहं ।

साहंजणेहि सारिच्छिछणसाहंजए पहे खलिआ ॥ ३२ ॥

L. 1. C विर° C 2. hd. 'तत्त' BFX 'साइयाण X उप्पायंतीइ X 'कंडूय.
L. 2. BF om. सारमिआ CX 'मिया C सासचूलं सायंदूले. L. 3. BFX सालंगणीइ
अ° CY य A om. अ ABY 'रोहणीइ X अधिरोहणीइ A साहिज्जओ C. 1. hd. 'सउ
2. hd. 'इसउ X साइज्जओ Y य X om. अ. L. 4. BFXXY साइज्जियम° C 1.
hd. 'सिय° 2. hd. 'इसिय° BCF 'मवि° BCFXY 'लंबियम° X 'मवगमोहम्मि A
साहरउ C सारहओ. L. 5. BX 'रोहणी BF सहे° C साहिज्जओ BX साइज्जियं C
(F ?) 'इक्षिअं. B 'लंजितं C सारहओ L. 6. B 'मोह. L. 7. BF साइज्जिय°
C साइक्षियणेमिजिणो X साहिज्जियणेमिजिणे B अंवा° X अंवा° C 'हिज्जओ X 'हिज्जओ.
L. 8. BF सगारोह° C सुग्गा° BFX 'सालंगणिं BCF च X साहरइ C उज्जितं.
L. 9. A सारिच्छिअहरीआलीउ BFXXY 'च्छिय° C 'च्छियासयलीउ X 'सेयाली Y 'सेया°
ABF 'लीउ C यं 2. hd. य दु° A दुवा BF दुवा BF साहंमि CY सारधंमि C साहि-
लियं. L. 10. A C 2. hd. 'णउ X 'णुओ A वुए BF घुए C च्चुए X सुए X
om. साहंजय A 'जगो BCFY य ABF गोखुरए. L. 11. BCFX 'च्छिया तथा
सेयाली C 'साहिलियं X सारधी for मधु X 'णउ BF स्तुतः । सुय्य X स्तुतः । स्तुत
L. 12. B सोहंजओ X साहंजणओ. L. 13. BCFX सेयालि° C ° याम BCFX
प्सिय, L. 14. B 'ज.जेहि CX 'रिच्छियच्छणणा° (X 'णण°) BCFX खलिआ,

अत्र । साहरइ साहट्टइ संवृणोति । सारवइ समारचयति । सामग्गइ श्लिष्यति ।
सामयइ प्रतीक्षते । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [२७]

सिग्गो खिण्णे सिंदू रज्जू कुक्कुडकिसंसु सिहिसिंगा ।

मच्छम्मि सित्थिसीहंडया पलालम्मि सिप्पसिंबीरा ॥ २८ ॥

सिग्गो श्रान्तः । सिंदू रज्जुः । सिही कुक्कुटः । सिंगं कृशम् । सित्थी तथा ३
सीहंडओ मत्स्यः । यस्त्वेतौ सिद्धिपिण्डिकावाचकावाह स देश्यन्तरानभिज्ञो भ्रान्त
एव । सिप्पं तथा सिंबीरं पलालम् ॥ यथा ।

जगजय सीहंडद्वय सिद्धिय तुह सिंदुबद्धसिप्पभरो ।

सिग्गो सिंगो सिंबीरसेवले लुलइ सित्थिओ व्व रिऊ ॥ ३३ ॥ [२८]

सिंदीसिंदोला खज्जूरी सूईइ सिव्विसिक्खिणिआ ।

10

सिंदं मोडिए सिंढासिंवाडीउ णासिआणाए ॥ २९ ॥

सिंदी तथा सिंदोला खज्जूरी । सिव्वी तथा सिक्खिणी सूची । सिंदं मोदितम् ।
सिंढा तथा सिंवाडी नासिकानादः ॥ यथा ।

सिंदिवणे सिंदोलतले सिंदं सुणिअ सिव्विसमइणो ।

सिक्खिणिबुद्धी सिंदङ्गी सिंवाडीइ उत्तरं देइ ॥ ३४ ॥ [२९]

15

L 1. X साहइ सं BF साहडइ X सामगाइ. L. 3. X सग्गो C खिणे X खिण्णो
BX कुक्कुडं X क्किसंसु. L. 4. C सिच्छिं C सीप्प (F!) A सिंधीग BFY
सिंधीग C सिंधीग X सिंधीग. L. 5. C 1. hd. om. सिंदू रज्जुः 2. hd. adds it.
BF रज्जुः X रज्जु BFX सिंदी BF कुक्कुटः C सिच्छी. L. 6. C सिहंडओ X मत्सः ।
यस्त्वेतौ B सिद्धिपिंडवाचं X सिद्धिपिण्डिकावाचकावा C om. स. L. 7. BF विप्पं B
सिंबीरं CX सिंबीरं F सिंबीरं C 1. hd. पलालं. L. 8. CX जयजग B सिद्धिं C
(F!) सीहंडद्वय C सिद्धिय BF वद्ध C वद्ध. L. 9. B सिंधीग BF सिद्धिय C
सिच्छउ X सिच्छिउ BCF च. L. 10. C सिंदोला X सिंदूला खज्जूरी BF om. सिव्वि
C 1. hd. सिव्वि A सिव्वि (F!) BF णिय ACXY णिया. L. 11. A सिंदं C सिंदं
add. मोडियए (X om. ए) C 1. hd. सिंवा A, C 2. hd. X सिंवा A सिंवा BF
सिंवा Y सिंवा C सिंवाडिउ BF, C 2. hd. XY सिंवाओ add. णासिया. L. 12.
B सिंदोला X सिंदूला B खज्जूरी C 1. hd. सिंदी X सिंदी BF सिक्खिणी BF सूरी.
L 13. B सिंढा C (F!) X सिंढा BCF सिंवाडी B नासिकादयः X नासिका. L. 14.
C सिंदिवदे X सिंदिवले सिंदूलं CX सिंढं BCFX सुणिय BF सिव्विसमइणो C सिव्विसम-
इणो X सिव्विसमइणो. L. 15. B बुद्धि C बुद्धी सिंढंगी B सिंवाडीइ C (F!)
X सिंवाडीइ.

परिपाडिअम्मि सिद्धं रज्जे सिज्जूरसिंदूरा ।

भूअगहिअम्मि सिंपुअमुच्छं सिलओ सिमुम्मि अ सिलिंबो ॥ ३० ॥

सिद्धं परिपाटितम् । सिज्जूरं तथा सिंदूरं राज्यम् । सिंपुअं भूतगृहीतम् । सिलओ उच्छः । सिलिंबो शिशुः ॥ यथा ।

5

सिद्धपरकुम्भिकुम्भत्थल हरिसिंदूरसारसिज्जूर ।

सिंपुअरूवा रण्णे जिअन्ति सिलएहि तुह रिउसिलिंबा ॥ ३५ ॥ [३०]

सिंगयसिंधुअसिंगिणिसिद्धत्था तरुणराहुगोरुद्धा ।

सिसिरं दहिम्मि सिहिणा थणेसु वरुणे सिअंगसुरजेद्धा ॥ ३१ ॥

सिंगओ तरुणः । सिंधुओ राहुः । सिंगिणी गौः । सिद्धत्थो रुद्रः । सिसिरं दधि ।
10 सिहिणा स्तनाः । सिअंगो तथा सुरजेद्धो वरुणः ॥ यथा ।

सिद्धत्थसिअंगाण वि सिहणिज्जं सिंगिणीसिसिरखाय ।

पिहुसिहिणिं सिंगय सिंधुअमुह सुरजेद्धादिसि णिअसु ॥ ३६ ॥ [३१]

डमरम्मि सिआली विडजलणेसु सिरिगंसिंदुवणा ।

हंसम्मि सिरिवओ सिरिमुहो मयमुहे सिरिदही पविआ ॥ ३२ ॥

L. 1. *cdd.* 'डियंमि (X 'डियम्मि) AC सिद्ध F' सिद्धं A *om.* रज्जे X रेज्जे BF 'सिंदूरा C 'सिंदुरा. L. 2. XY भूय' *cdd.* 'हियंमि (X 'हिम्मि) B सिंपुअ X सिंपुय' Y संपुय' BF 'मुछे A सिलउ B सिसिंसुमि *cdd.* य B सिलिंबा C (F !) 'लिम्बो. L. 3. C सिद्ध BF परिपाडितं BF सिज्जूरं C सिंदुरं B सिंपुअं. L. 4. BF ओछ B सिलिंबो C (F !) 'लिम्बो. L. 5. C सिद्ध F' सिद्ध BF 'कुंभिकुंभिकुंभत्थल X 'कुंभिकुंभत्थल C हसिंदूरं. L. 6. BF सिंपुअरूवा C 'रूव C जिअन्ति X जिअन्ति B सिलएहि X सिलरहि A 'सिलिंबा C (F !) 'सिलिंबा X 'शिलंबा. L. 7. Y 'सिंधुय' X 'सिंधुयसिंधिणि' C 'सिद्धच्छा BF 'गोमद्धा C 1. hd. 'रद्धा. L. 8. B दहंमि A थणेसु C 1. hd. थणेसु X थणासु BFX सियंग' C सुअंग' X 'जेद्ध. L. 9. C सिंधुओ X सिंधुओ C सिद्धच्छा F सिद्ध BF रौद्रः X दधि. L. 10. BF सिहिणा स्तना X स्तना BF 'ज्येद्धो C. 1. hd. 'जोद्धो. L. 11. C सिद्धच्छ' X *om.* सिंह C 'णिशं X सिंगिणी' CX 'सिसिरमाय. L. 12. C 'सिहिणं B सिंगय B नियसु X असु (sic). L. 13. *cdd.* सिआली BF सिरिगंसिंदुवणा C सिरंग'. L. 14. A हंसम्मि B सिरं A 'वउ X *om.* सिरिमुहो C मयसुहे X मयहे Y मदमुहे *cdd.* पविआ.

सिआली डमरः । सिरिंगो विटः । अत्र । सिंह इ स्पृहयति । सिंघ सिञ्चति ।
एतौ धात्वादेशेषूक्तविति नोक्तौ । सिंदुवणो अग्निः । सिरिवओ हंसः । श्रीवदपाक्षि-
वाचकस्तु शब्दभवः । सिरिमुहो मदमुखः । मदो मुखे यस्येति विग्रहः । सिरिद्वही
खगपानभाजनम् ॥ यथा ।

ओ पिअइ रिऊ विरइअसिआलि ए तुह पयावसिंदुवणे ।

5

सिरिमुहसिरिंगहसिओ पात्थिव सिरिवयसिरिद्वहीइ जलं ॥ ३७ ॥ [३२]

सिहरिणिसिहरिल्ला मज्झिआइ सिंगेरिवम्ममवि रण्फे ।

सिरिवच्छीवो सुद्धो गोवाले सित्थए सीअं ॥ ३३ ॥

सिहरिणी तथा सिहरिल्ला मार्जिता । सिंगेरिवम्मं वल्मीकः । सिरिवच्छीवो तथा
सुद्धो गोपालः । सीअं सिक्थकम् ॥ यथा ।

10

सिंगेरिवम्ममुहसिरिवच्छीवय सुद्धपुत्त एआए ।

सीअयमउअङ्गीए सिहरिल्लपिआइ सिहरिणिं देसु ॥ ३८ ॥ [३३]

पवरसिरिक्कझडीसुं सीसयसीसकसीइआओ अ ।

सीउग्गयं सुजाए सीहलयं धूवजन्तम्मि ॥ ३४ ॥

सीसयं प्रवरम् । सीसकं शिरस्कम् । शिरस्त्राणमित्यर्थः । सीइआ झडी । निरन्तर-
वृष्टिरित्यर्थः । अत्र सीसइ कथयतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । सीउग्गयं सुजा-
तम् । सीहलयं वस्त्रादिधूपयन्त्रम् ॥ यथा ।

- L. 1. BCFX सिआली X विटः. X सिपइ. L. 2. X नोक्ताः B अमः.
B सिसिवओ. L. 3. X शब्दस्वः L. 4. X om. यथा. L. 5. CX उ C
पिय रिऊ X पियइ BCF विरइयसियालि ए X सिरिवयसियालि ए L. 6. C सिरि-
मुहसिओ B 'सिरिंग' C पत्थिव BF' सिरिव' C सरिवय' X सिरिद्वहाइ (i.e. om. सिरिवय).
L. 7. ACXY मज्झिआइ (C 1 hd. 'सि') BF 'याइ B रण्फो C (F!) रण्फो.
L. 8. BF सिर' C (F!) सुद्ध' C सिच्छि ए X सक्र ए XY सीयं. L. 9. B सिंहरीणी
F सिंह' X सिहरिणी C सिहरिल्ला B सिंगेरी'. B सिर' L. 10. C (F!) सुद्धो C सियं
सिच्छयं, 2. hd. सिच्छियं and adds शिक्षितं X सीयं सिक्रयं. L. 11. X सिंगेरिवम्म'
B 'सिर' X 'वत्थी' C (F!) सुद्ध' BCFX एयाए. L. 12. B सिहरिल्ल' BX 'पियाइ
C (F!) पियाइ C (F!) सिहरिणि X सिहरिणि. L. 13. BF 'क्कज्जडीसुं C 1. hd.
'क्कडक' B 'सीसक' B, C 2. hd. (F!) Y 'सीइयाओ A, C 1. hd. X 'इयाउ XY य.
L. 14. C सुउग्गयं Y सुजाते X साहलयं. L. 15. X om. सीसयं X सासकं BX सिरकं
X शिरणमित्यर्थः BCFX सीइया. X om. सडी here. BF' सडी X निरन्तरवृष्टि सडीरित्यर्थः
L. 16. X कथयति B 'बूकः. om. इति नोक्तः. C सीओग्गयं L. 17. X 'धूपितं,
42 [Deśināmainālā]

उअ सीउगगय तुह सरसीइअरइअविवराइ वेरीणं ।

रणसिरिसीहलयाइ व सीसयसीसक्कसीसाइं ॥ ३९ ॥ [३४]

सीमंतयं च भणिअं सीमन्तालंकरणभेए ।

सीलुट्टयं च तउसे करवन्दीए अ सीहणही ॥ ३५ ॥

- 5 सीमंतयं सीमन्ते भूषणभेदः । सीलुट्टयं । कप्रत्ययाभावे सीलुट्टं । त्रपुसम् । सीह-
णही करमन्दिका । तत्कुसुममित्यन्ये ॥ यथा ।

सीलुट्टयसीहणहीफलवणिअ मुणेसि किं ण अप्पाणं ।

जं आसत्तो तीए मणिमयसीमंतयं पि मण्णेसि ॥ ४० ॥ [३५]

सीरोवहासिआ लज्जाए उक्का सुली मुई बुद्धी ।

- 10 सुहरा चडयाभेए सुढिओ सन्ते सुहे सुहेल्ली अ ॥ ३६ ॥

सीरोवहासिआ लज्जा । सुली उल्का । मुई बुद्धिः । सुहरा चटकाभेदः । यस्या
अधोमुखं नीडं भवति । सुढिओ श्रान्तः । सुहेल्ली सुखम् । सुहेल्लीत्यन्ये ॥ यथा ।

रण्णे दवसुलितत्ता गयसुइसीरोवहासिअसुहेल्ली ।

सलहन्ति तुज्झ रिउणो सुढिआ सुहरं पि णेडुठिअं ॥ ४१ ॥ [३६]

- 15 सुंघिअसुलसमुण्णा य घाणकोसुम्भअज्जुणदुमेसु ।

संकेअम्मि सुवुण्णा सुरंगिसोहंजणा य सिग्गुम्मि ॥ ३७ ॥

L. 1. BCF उय BCFX °सीइय° BFX °रइय° C °राइय° BCFX °राइं.
L. 2. B °सिरी° BCF °लयाइं च C सीसीसक्क° X सीसाइं. L. 3. *cdd.* भणियं (X
नणियं). L. 4. A सीलुव्वयं Y करबंदीए *cdd.* य. L. 6. करमंदिका (X कर-
बंदिका) not करमर्दिका is the reading of all the Mss. : BCDEHF. L. 7.
X सीलुट्टयं C °साहणही° CX °वणिय C आप्पाणं. L. 8. C °सामंतयं. L. 9.
cdd. °सिया B सूई X मुई BX बुद्धी C (F ?) बुद्धी. L. 10. BF सुहर C 1. hd.
मु° CX *om.* सुहे *cdd.* य. L. 11. C 1. hd. सा° *cdd.* °सिया X सुती for सुली
BF सूई CX बुद्धिः. L. 13. C देव° BCFX °हासियं. L. 14. C तुज्झ BCFX
सुढिया C सुहरं BFX °वियं C °ठियं. L. 15. B सुघियं AC (F ?) XY सुंघियं°
X °सुलस-वण्णा Y अ X °अज्जणं C °दुमेसि. L. 16. BCF संकेयंभि B (F ?)
सुवण्णो X सुवण्णा BF सुरंगिसो° AX सुरंगं° X सिग्गुम्मि.

सुंघिअं घातम् । सुलसं कुसुम्भरक्तं वस्त्रम् । सुवण्णो अर्जुनतरुः । सुवुण्णा संकेतः ।
सुरंगी तथा सोहंजणो शिग्रुतरुः ॥ यथा ।

मज्झसुवण्णसुवुण्णं दाउं सुलसवसणाइ तीइ गओ ।

संकेअसुरंगिवणे भमेसि सोहंजणाइ सुंघन्तो ॥ ४२ ॥ [३७]

किंसारु सुंकयं सूअलं च सुअणा य अणिउंत्ते ।

5

अम्बाइ सुव्विआ तह य सुद्धपूअम्मि सुद्धवालो अ ॥ ३८ ॥

सुंकयं तथा सूअलं किंसारुः । सुंकलं इत्यन्ये । सुअणा अतिमुक्तः । सुव्विआ
अम्बा । सुद्धवालो शुद्धपूतः ॥ यथा ।

सुअणावतंसिअमिमं दट्ठुं किं करसि सुद्धवालत्तं ।

गाईसुव्विअ सूअलजीअण ण वहेसि सुंकए कीस ॥ ४३ ॥ [३८] 10

डुंवे सुदारुणो सूइओ अ सुविरे सुण्हसिअसोमइआ ।

सुज्झरओ धोवयए सुसंठिआ सुल्लमंसम्मि ॥ ३९ ॥

सुदारुणो तथा सूइओ चण्डालः । सुण्हसिओ तथा सोमइओ स्वपनशीलः ।
सुज्झरओ रजकः । सुसंठिआ शूलप्रोतं मांसम् ॥ यथा ।

सुण्हसिअसूइआए सुदारुणो रमइ सुज्झरअवहुअं ।

15

भसिरभसणस्स दिन्तो सुसंठिअं पुरजणम्मि सोमइए ॥ ४४ ॥

- L. 1. BCFX सुंघियं BF, C 1. hd. सुवण्णा. L. 2. X सुंकंगी तथा सोहंजणो
CX सियुं. L. 3. C मसं BCF सुवण्णसुवण्णं X सुवण्णं BF, C in corr. दाओ
X वसणाइ. L. 4. CX संकेयं BF जमेसि BCF जणाइ B सुंघन्तो X सुंघाता.
L. 5. A सुकअं BF सुंकउं X सुकयं Y सुंकयं BF सुअलं BF सुअणा CXY
सुयणा ABFY अणिउंत्ते C अणियुंत्ते X अइमुत्ते. L. 6. A अम्बाइ B अंवाइ C (F!)
अंवाइ C (F!) सुंविआ A सुव्विआ or सुव्विआ BFXXY सुव्विआ C सुद्धपूयंमि F सुद्धं (F!)
X सुद्धमयम्मि C (F!) सुद्धवालो X वालो BFXXY य. L. 7. BCF सुंकयं X सुंकयं
B किंसारु X किंसारु BF सुंकलमित्यन्ये CX सुंकलमित्यं CX सुयणा. C सुव्विआ X सुव्विआ.
L. 8. BX अंवा BX शुद्धवालो C सुद्धं F शुद्धवाला. L. 9. BCFX सुयणावतंसि-
यमिमं BF दट्ठु BF सुद्धं. L. 10. BCFX सुव्विय C सूअलजीअ वहेसि X सूअलं.
L. 11. B डुंवे X सुदारुणा A सूइओ X सूइओ XY य A चिरे C सुचिरे BF सुण्हसियं
ACXY सुण्हसियं cdd. इया. L. 12. BF सुरज्जओ C सुद्धं A उं A रयए BFY
धोयए X धवयए cdd. ठिया (Y विया). L. 13. X सुदारुणो C om. from सुण्हं to
सुज्झरओ excl. BF सुद्धं X सोमइओ. L. 14. C सुद्धं BCFX ठिया BFX सूलं
C शूलां. L. 15. BF सुण्हसियं CX सुण्हसियं BF सइयाए C सुइयाए X सुइयाए
X सुदारुणो BF सुज्झरइ BF, C 2. hd. वहुयं X वहुयं. L. 16. BF भसिणस्स
BCF ठियं X दिओ.

अत्र सुगिम्हओ फाल्गुनोत्सव इति सुग्रीष्मकशब्दभवः । दृश्यते चायं संस्कृते । यद्वा-
महः । सुग्रीष्मके न दृष्ट इति ॥ [३९]

कण्हे सुवण्णविंदू रूववईए सुदुम्मणिआ ।

सुकुमालिअं सुघडिए तुलसीए सुलसमंजरीआ ॥ ४० ॥

- 5 सुवण्णविंदू विष्णुः । सुदुम्मणिआ रूपवती । सदुम्मणिएति शीलाङ्कः । सुकु-
मालिअं सुघटितम् । सुलसमंजरी तुलसी ॥ यथा ।

णवसुलसमंजरीए तइ चण्डी अच्चिआ सुदुम्मणिए ।

सुकुमालिअङ्गि जं तुह सुवण्णविंदूवमो वरो एस ॥ ४५ ॥ [४०]

सूला वेसा सूई अ मञ्जरी सूरणो कन्दे ।

- 10 सूरंगो अ पईवम्मि सूअरी जन्तवीढम्मि ॥ ४१ ॥

सूला वेश्या । सूई मञ्जरी । सूरणो कन्दः । सूरंगो प्रदीपः । सूअरी यन्त्रपीड-
नम् ॥ यथा ।

सूअरिसूरणासणसूलाए लिहिअसूइगण्डाए ।

मयरद्धयसूरंगे मा तं सलहो व्व रे पडसु ॥ ४६ ॥ [४१]

- 15 सूलच्छं पल्लए सूलत्थारी अ चण्डीए ।

सूरद्धयो दिणे गणवइम्मि सेओ अ गामणी सेट्ठी ॥ ४२ ॥

L. 1. X सुनिहओ B फाल्गुत्सव C °भव इति । B संस्कृतः X यद्वा अनुमहः.
L. 3. X कणे A सुसुवण्ण° BF °विंदू or °विहू BF रुववई A °वइए X सुदुम्मि° cdd.
°णिआ. L. 4. B सुकुमा° cdd. °लियं (X °य) X तुलसीइ cdd. °रिया. L. 5.
BF सुवण्णविंदूः X °विंदुः C सुदु° BCFX °णिआ B रूप° BFX °णियेति. L. 6.
C सुकुसुमा° BFX °लियं. L. 7. X °मंजरीए BCFX अच्चिआ BF य सुदु° C सुदु°
X सुदुम्मणिआ. L. 8. BF °लियं C जं तु सुव° BF °विंदूव° C °विंदु° C वसे एस.
L. 9. B सूइ cdd. य. L. 10. BFX Y य C 1. hd. om. अ पईवम्मि 2. hd.
has पईवे BF पईवम्मि X पईवम्मि C 1. hd. अरी (sic). 2. hd. सुअरी X सूअरी CY
°पईवम्मि X °वाडम्मि. L. 11. BF om. सूरंगो प्रदीपः C 1. hd. सूरंगो 2. hd. सूरंगो.
CX सूअरी C यन्त्रपीडं । L. 13. BF °णासलसूलाए BCFX लिहिअ° BF मंडाए.
L. 14. C मयरद्धय° C °हो व्वा र X च CX फडसु. L. 15. XY सूलत्थं C पल्लए C
(F !) सूलच्छारी cdd. य. L. 16. A °दुअ C °दुओ X गणवयम्मि ABF, C 1.
hd. सेअ ACXY य A सेट्ठी.

सूलच्छं पल्लम् । अत्र सूहवो सुभग इति सुभगशब्दभवः । तथा सूरइ सूडइ भन-
कीति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । सूलत्थारी चण्डी । सूरद्धओ दिनः । सेओ
गणपतिः । सेट्टी ग्रामेशः ॥ यथा ।

सूलत्थारीसूरद्धए ससेआण पणमणमिसेण ।

सूलच्छतडकुडङ्गे ओ सेट्टिवहू अहिसरेइ ॥ ४७ ॥

5

अत्र सेहइ नश्यतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [४२]

सेवालसोमहिड्डा पङ्के कोकम्मि सेहरओ ।

चप्पुडिणाए सेंवाडओ अ सेज्जारिअं च दोलणए ॥ ४३ ॥

सेवालो तथा सोमहिड्डो पङ्कः । सेहरओ चक्रवाकः । सेंवाडओ चप्पुटिकानादः ।
यदाह ॥ अङ्गुष्ठमध्यमाङ्गुलिशब्दः सेंवाडओ गदितः ॥ सेज्जारिअं अन्दोलनम् ॥ यथा ॥ 10

सेज्जारिअं ण इच्छइ सेवालजयक्ख सोमहिडे अ ।

मरिही सेहरथणिआ कइवयसेंवाडएहि तुह विरहं ॥ ४८ ॥ [४३]

सेआलुओ उवाइअवमहम्मि धुरंधरम्मि सेरिभओ ।

सोत्ती णईइ सोअं णिहा मंसम्मि सोल्लसोमाला ॥ ४४ ॥

सेआलुओ उपयाचितसिद्ध्यर्थं वृषभः । उपयाचितं केनापि कामेन देवताराधनम् ॥ 15
सेरिभओ । कप्रत्ययाभावे सेरिभो । धुर्यवृषभः । सेरिभो महिषेऽपीत्यन्ये । सोत्ती
नदी । सोअं स्वपनम् । सोल्लं तथा सोमालं मांसम् ॥ यथा ।

L. 1. X सूलत्थं पल्लं । X स्तहवी (i. e. सूहवी). L. 2. B भगन्ति इति X
भनकीति X °पूक्ता इति नोक्ताः C नोक्तौ (F!). C (F!) सूलच्छारी. X बंडी C (F!)
सूरद्धओ X दिनकरः for दिनः L. 3. B सेट्टी. L. 4. C (F!) सूलच्छारीसूरद्धए
BCFX ससेयाण BF पणमिसेण. L. 5. X सूलत्थं X उ B सिट्टिवहू. L. 7.
AD om. dist. 43, but D has the commentary. Y °हेड्डा BF °डिड्ड पंको कमि
से° L. 8. cdd. वप्पुडि° (X चप्पुडि° Y as above) C सिंघाडउ 2. hd. °इओ
X सेंवाडउ Y सेंचडायओ cdd. य (om. Y) X सेज्जारि° Y सेज्जारि° cdd. °रियं.
L. 9. C °हिड्डा B चक्रवाचकः X वक्रवाकः C सेवाडओ. C वप्पुडिका° 2. hd. जुण्टकी° X
चप्पुडिका° L. 10. X अङ्गुलमध्यं C सेवा°. BCFX °रियं. L. 11.
BCFX °रियं BF सेवालजयक्ख CX सेवालजयक्ख BF सोमहिडे C °हिड्डा X °हिड्डा BCFX
य. L. 12. X सरिही B °थणिआ C (F!) X °थणिआ B कइवइ° X कयवय° B °इएहिं
C °सेवाएहिं F °सेवाडएहिं X °सेवागहिं. L. 13. BCFX सेआलुओ A उवाइय° BCF
XY उवाइय° C °धुरंमि A °भउ B सेभरिओ. L. 14. C सोसोअं X सोअ Y णिहा
B मंसंमि. L. 15. BCFX सेआलुओ X om. कामेन. L. 16. X सेरयओ.
CX महिषो L. 17 C स्येअ स्व°.

उवचिअसोमालो वि हु कुणेइ सेआलुओ सुहं सोअं ।

सोत्तीइ झीणसोल्लो वि सेरिभो ज्ञेअ कट्टए भारं ॥ ४९ ॥ [४४]

सोसणसोमाणा पवणमसाणा सोव्वओ पडिअदन्ते ।

कडिउवकिदिउदरेसुं सोसणिसोवत्थसोमहिंदाइ ॥ ४५ ॥

- 5 सोसणो पवनः । सोमाणं श्मशानम् । सोव्वओ पतितदन्तः । सोसणी कटी ।
सोवत्थं उपकारः । सोवत्थं उपभोग्यमित्यन्ये । सोमहिंदं उदरम् ॥ यथा ।

अइ थूलसोमहिंदे सोवे सोसणयभग्गसोसणिए ।

सम्भलि कइआ तुमयं करेसि सोमाणसाणसोवत्थं ॥ ५० ॥

अत्र । सोमालं सुकुमारम् । सोअमल्लं सौकुमार्यम् । एतौ शब्दभवौ ॥ [४५]

- 10 सङ्खम्मि सोलहावत्तओ अ सोवण्णमक्खिआ सरहा ।

केसविसमथम्बेसुं सढो सिलाघुण्णिएसु सअयं च ॥ ४६ ॥

सोलहावत्तओ शङ्खः । सोवण्णमक्खिआ मधुमाक्षिकाभेदः ॥ यथा ।

चालुक सोलहावत्तसेअजस भग्गरज्जमहुत्ता ।

सोवण्णमक्खिआउ व दिसो दिसं जन्ति वेरिणो तुज्झ ॥ ५१ ॥

- 15

॥ अथानेकार्थाः ॥

सढा केशाः । सढं विषमम् । सढो स्तम्बः । इति सढशब्दस्त्र्यर्थः । सअयं शिला
घूर्णितं च ॥ [४६]

L. 1. C उववियासा° 2. hd. °सो° BFX °चिय° B कुणेइ BCFX सेयालुओ BF सोओ. L. 2. CX सुत्तीइ C जणसोल्लो X जणसोल्ला BF थीण° B सेरिभो BF व्वेय C ज्ञेय X व्वेइ BF कट्टए C कट्टई X कट्टइ चरं. L. 3. CX सोमण° X °सोसोमाणा A सोव्वउ C सोच्चओ cdd. पडिय°. L. 4. A सोसाणि° C °सोवच्छ° C °दाई X °सोम-हिंदाई L. 5. C सोमणो X सोमणसो X सोमाण C स्मशानं C सोच्चओ. L. 6. C सोवच्छं BFX सोवत्थमुपभो° C सोवच्छमुपभो° X °भोग्यमित्ये. L. 7. C सोच्चो X सोव्वो CX सोमणय° BF °भग्गसणिए CX °भग्गमोसणिए. L. 8. BCFX कइया B तुमयं C °सोवच्छं. L. 9. CX सोउमलं BF सौकुमार्यो. L. 10. BF °वत्तुओ C 1. hd. °वत्तउ BCFXY य cdd. क्खिया Y °सरहा XY add अथानेकार्थाः L. 11. A °विसमथंवेसुं BF °थंवेसुं C थंवेसुं X °थट्ठेसुं BF °पुण्णिएसु C 1. hd. °घुणिएसु Y सअयं. L. 12. BCFX °मक्खिया. L. 13. C चालुक °वत्तसोअजस BF सेयजस X भगा° C °रक्ष° BCFX °महुत्तो. L. 14. BCFX °मक्खियाओ (X °उ) CX दिस्सि C तुइस. L. 16. C सढो केशाः BFX स्तंव इति C स्तव इति 2. hd. सूब इति. BX सिला.

सरहो वेडिससीहेसु सक्खिगामीणएसु सणिओ अ ।

ण्हाविअरजकपुरक्किअदित्तुं सज्जिओ चेअ ॥ ४७ ॥

सरहो वेतसवृक्षः सिंहश्च । सणिओ साक्षी ग्राम्यश्च । सज्जिओ नापितो रजकः
पुरस्कृतो दीप्तश्चेति चतुर्थः ॥ [४७]

हंसोघसरेसु सरेवओ अ संवाअआ णउलसेणा ।

5

सण्णिहिअमाविएसुं अणुणीए चेअ सण्णुमिअं ॥ ४८ ॥

सरेवओ हंसो गृहजलप्रवाहश्च । संवाअओ नकुलः श्येनश्च । सण्णुमिअं संनिहितं
मापितमनुनीतं चेति त्र्यर्थम् । प्रच्छादनार्थं तु च्छादिधात्वादेशसिद्धम् ॥ [४८]

तोसिअसारविअञ्जलिकरणेसु समुच्छिअं चेअ ।

पडिवेसिपओसेसुं वज्जे अ समोसिओ होइ ॥ ४९ ॥

10

समुच्छिअं तोषितं समारचितमञ्जलिकरणं चेति त्र्यर्थम् । समोसिओ प्रातिवेष्मिकः
प्रदोषो वध्यश्चेति त्र्यर्थः ॥ [४९]

चिन्तिअसण्णिज्जे सण्णाविअं समणिब्भरेसु समसीसं ।

अजसरएसु समुप्पिंजलममएन्दुसु समुद्दणवणीअं ॥ ५० ॥

L. 1. Y वेडसं C गामिणएसु ACXY य. L. 2. *cdd.* ण्हावियं C °रजयं
ABFXY °पुरक्खियं C °पुरक्कयं X वित्तुं A सज्जिउ C सिद्धिओ X सज्जिओ Y सज्जिओ
BF वेअ CY चेय X वेय. L. 3. X °वृक्ष B सिंहश्च X सक्षी BFX ग्राम्यश्च C सक्षिओ
BF नापितः L. 5. A हंसोघं X हंसोक्कमं C °घरेसु A सारवउ Y य C संवाअअ X
संवाअओ Y संवाअआ BF णओलं. L. 6. ABXY सण्णिहियं C (F ?) सण्णिहियं
cdd. चेय (X वेय) X सुण्णुं ACXY °मियं. L. 7. C सरवहो 2. *hd.* सरेवहो
C सवान्नओ C 1. *hd.* सन्नुं X सुन्नुं BCFX °मियं. L. 8. X मापितं अनुं.
L. 9. BF तोसियतोसियसां A तोसियं CXY तोसियं *cdd.* °वियंजलिं (X°बिं)
BF °करेणेसु ABFXY समुच्छियं C समच्छियं ABFY चेय C चेयं X वेय. L. 10.
BF °वेसिओपओं AC °पउसेसु BF चज्जे AC वज्जे Y वज्जे *cdd.* य C 1. *hd.* समोहओ
C होइ. L. 11. BCFX °च्छियं X तोषितं समारवियं अंजलिं. L. 13. ABXY
चितियं C चितियं F चितयं ABF, C 1 *hd.* °सण्णेज्जे C 2. *hd.* °सण्हज्जे BCFXY
°वियं C °णिब्भं Y °निद्धमं. L. 14. BF °जलसमं X °ममयेंदुसु X °णवणीयं.

सण्णविअं चिन्तितं सांनिध्यं च । चिन्तिअसण्णिज्जे इति समाहारः । समसीसं
सट्ठशं निर्भरं च । अत्र समाणइ भुङ्क्ते समाप्नोति चेति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ।
समुप्पिजलं अयशो रजश्च । समुद्दणवणीअं अमृतं चन्द्रश्च ॥ [५०]

मरहट्टदेसपट्टणभेए दूरे अ सायं च ।

5 साहो अ वालुआसुं उलूअए दहिसरे चेअ ॥ ५१ ॥

सायं महाराष्ट्रदेशे पत्तनविशेषो दूरं चेति द्वयर्थम् । केचित्तु सायंदूरं इति चतुरक्षरं
नाम पत्तनभेदवाचकमाहुः । साहो वालुका उलूको दधिसरश्चेति त्रयर्थः । दधिसरो
दध्न उपरि सारम् ॥ [५१]

वत्थब्भुअसाहापिकिसरिससहीसु साहुली चेअ ।

10 सम्बूअयम्मि सालुअमह मुक्कजवाइअसिरम्मि ॥ ५२ ॥

साहुली वस्त्रं भूर्भुजः शाखा पिकी सट्ठशः सखीचेति सप्तार्थः । सालुअं शम्बूकः
शुष्क्यवादिशीर्षं चेति द्वयर्थम् ॥ [५२]

सामग्गिअं च चलिए अवलम्बिअपालिएसुं च ।

सित्था लालाजीआसु हिमोसाएसु सिण्हा वि ॥ ५३ ॥

15 सामग्गिअं चलितमवलम्बितं पालितं चेति त्रयर्थम् । आलिङ्गनार्थं तु श्लिषिधात्वा-
देशसिद्धम् । सित्था लाला जीवा च । सिण्हा हिममवश्यायश्च ॥ [५३]

L. 1. BFX °विद्यं C 1. hd. only सण्ण X विनित X व for च BFX चितिय°
C चितय° B °सण्णिज्जे इति C °जे इति F °ज्जेति X °सणिज्जे C 1. hd. °हाराः
L. 2. B निर्भरं CX °पूक्ता X नोक्ताः L. 3. BF °जलमयशो C °पिजलमयशो X
°जल अजस X सेमुद्दणवणीयं BF असृतं X अमृत. L. 4. C मरहट्ट° X मरहट्ट°
BF °दोस° X °पदण° cdd. य. L. 5. BF सहो आ C साहे CY य C वालु-
यासुं B दहसरे ACY चेय X वेअ. L. 6. BF साअं B त्रयर्थं C (F !) X द्वयर्थः.
BCFX सायंदूरमिति. L. 7. B °भेदं वाच° B दधिशरश्चेति. L. 9. C वच्छ-
ब्भूअ° RF °ब्भूअ° E °भुय° Y °भुज° B °सहीसुं X °महासु ABCFY चेय X
वेअ. L. 10. BF संभूअअंमि C संबूयसंअंमि X संबूअम्मि Y संबूयअम्मि C 1. hd.
साच्छुयमह 2. hd. सालूयमह X सालूअमह Y सालूयमह cdd. °जवाइय°. L. 11. CX
भूभुजः B सप्तार्थाः X षण्णार्थाः C सालूयं X सालूअं CX संबूकः C 2. hd. adds संयतं च BF
शंबूकः L. 12. C श्वभूजवशीर्षं X शुष्क्यवशीर्षं. L. 13. cdd. °ग्गियं A म वलिए
ABCIFY अवलंबियं E लम्बिय°. L. 14. C संच्छा X लीला° EX °जीयासु A
हिमोओसा° X हिममवसाएसु. L. 15. BCFX °ग्गियं X चलितं अव° X वेति.
L. 16. X °देशसिद्धा C सिच्छा X लीला B सिण्हं.

सिंदुरयं णायव्वं रज्जूए तह य रज्जम्मि ।

बालम्मि दहिसरम्मि अ मोरे अ सिंहंडइल्लो वि ॥ ५४ ॥

सिंदुरयं रज्जू राज्यं च । सिंहंडइल्लो बालो दधिसरो मयूरश्चेति व्यर्थः ॥ [५४]

हिमकालदुद्दिणे तह झाडविसेसम्मि सीअल्ली ।

सीअणयं पारिमसाणा सिंहणोमालिआसु सीहलिआ ॥ ५५ ॥ 5

सीअल्ली हिमकालदुर्दिनं झाडविशेषश्चेति द्वयार्था । सीअणयं दुग्धपारी श्मशानं चेति द्वयम् । सीहलिआ शिखा नवमालिका चेति द्वयार्था ॥ [५५]

सुग्गं च अप्पकुसले णिव्विग्घविसज्जिएसुं च ।

रूप्परजगेसु सुज्जयमह वेसहरचडएसु सुहराओ ॥ ५६ ॥

सुग्गं आत्मकुशलं निर्विघ्नं विसर्जितं चेति व्यर्थम् । सुज्जयं रौप्यम् । सुज्जओ 10 रजकश्चेति द्वयार्था । सुहराओ वेश्यागृहं चटकश्चेति द्वयार्था ॥ [५६]

सूरल्ली मज्झणहे तिणभेए मसयरूवकीडे अ ।

मिगसिसुसरेसु सेल्लो दीहरभदाकिईसु सेरी अ ॥ ५७ ॥

सूरल्ली मध्याह्नो ग्रामणीतृणं मशकाकृतिकीटश्चेति व्यर्थः । सेल्लो मृगशिशुः शरश्चेति द्वयार्था । सेरी दीर्घा भद्राकृतिश्चेति द्वयार्था ॥ [५७] 15

गामपहाणे सण्णिज्झकारए तह य सेआलो ।

भूए भाविणि सोही सोवणमालयणसिविणमल्लेसु ॥ ५८ ॥

L. 1. A सिंदुरयं C सिंदूरयं णायव्वं A रज्जुम्मि C रज्जम्मि. L. 2. ABCF बालम्मि X दहिसारं cdd. रम्मि य ABCFY मोरे य EX मोरे इ C सिंहंडं EX सहिंडं. L. 3. BCFX सिंदूरयं X रज्जु B राज्यं व X सिंहंडं B बालो दधिसरो C (F ?) दधिसारो. L. 4. B °काले दु° C काडं EXY सीअल्ली. L. 5. A सीअणयं A सिंहमालि° cdd. °लियासु सीहलिया. L. 6. B ज्जाडं CFX झाडं BX द्वयार्थाः. L. 7. BCF °लिया X द्वयार्थाः. L. 8. A णिव्विग्घं BF °विसज्जिएसुं. L. 9. A रूप्प° Y °रजएसु AB सुज्जयं C (F ?) सुज्जयं BF सुहरा C 1. hd. सहारा X हाराओ A °राउ. L. 10. B निर्विघ्नं B सुज्जयं C (F ?) सुज्जयं B सुज्जओ C (F ?) सुज्जओ. L. 11. X व्यर्थः for द्वयार्थाः (second time). L. 12. C (F ?) मज्झणहे A °ज्जू (?) Y मज्झणहे A मसयं cdd. य. L. 13. A मिगसिसुसरेसु C °सिसुसरेसु 2. hd. °सिससं EX °सिरेसु BF सिल्ला X सिल्लो BF °किईसु Y °गिईसु cdd. य. L. 14. C सूरल्ली CX मध्याह्नः C तृणं (om. ग्रामणी) X तृणभेदः (om. ग्रामणी) X मशकरूपकीट°. B °शिशुः BF सरश्चेति. L. 15. CX द्वयार्थाः. L. 16. AB EF सण्णिज्जं C सज्जिणं cdd. सेआलो (X सेआसो Y सेआले).

सेआलो ग्रामप्रधानं सांनिध्यकर्ता च यक्षादिरिति व्यर्थः । सोही भूते भाविनि च काले प्रयुज्यते । सामर्थ्यात्तदर्थं भवति । सोवणं वासगृहम् । सोवणो स्वप्नो मल्लश्चेति व्यर्थः सोवणशब्दः ॥ [५८]

॥ अथ हादिः ॥

5

हडुं अट्टिमि हरी कीरे दूरे हणं हडं हरिए ।

हत्थं हल्लप्फलिअं हुलिअं सिग्घम्मि हणु ससेसम्मि ॥ ५९ ॥

हडुं अस्थि । हरी शुकः । हणं दूरम् । हडं हतम् । हत्थं हल्लप्फलिअं हुलिअं त्रयोऽप्येते शीघ्रार्थाः । हल्लप्फलिअं आकुलत्वमित्यन्ये । हणु सावशेषम् ॥ यथा ।

हरिणासहडिअ महं अहणुधणेणं हडेण हत्थो वि ।

10

ण हणं वच्चसि हल्लप्फलिअं चलिअम्मि मइ पवणहुलिण ॥ ५२ ॥

अत्र । हंद गृहाणार्थं । हड्डी निर्वेदे । एतौ प्राकृते निपातेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [५९]

हत्थारं साहेज्जे कीलत्थं करगयम्मि हत्थल्लं ।

हक्कोद्धं अहिलसिए उप्पाडिअयम्मि हक्खुत्तं ॥ ६० ॥

हत्थारं साहाय्यम् । हत्थल्लं क्रीडया हस्ते गृहीतम् । हक्कोद्धं अभिलाषितम् ।

15 हक्खुत्तं उत्पादितम् ॥ यथा ।

L. 1. BCFX सेआलो C संनिध्य° C भाविनी X व for च. L. 2. X सामर्थ्यात् तदर्थं F सोहणं BF रतिगृहं. L. 3. X सावणशब्दः. L. 4. om. A. Y has only हकारादिः. L. 5. C हटं 2. hd. हडु BF अट्टिमि C अट्टिमि EX अत्थिमि X हरे for दूरे X om. हडं. L. 6. B हडं AXY °लियं BF °फलियं C °फलियं E °फलियं BF हुलिय CEXY हुलियं A सवसेसम्मि X only सेसम्मि. L. 7. X दूर C हडुं X हतं BCF हडुं BF °फभियं C हडुफलियं BF om. हुलिअं C हुलियं. L. 8. X हडुफलियं BF °फलियं C °फलियं B सावशेषं. L. 9. BC FX °हडुय CX मह BCF हडु. L. 10. BCFX °लियं BCF चलियम्मि X only मि for चलिअम्मि BF मेइ. L. 11. C °णार्थो हड्डी X °णाथा हत्थी F हड्डी CX निर्वेद. L. 12. C हडुहारं ACY साहेज्जे BF साहाज्जे C कीलच्छं करमयंमि हडुल्लं E हत्थल्ल L. 13. A हक्कोद्धं C °टं F °द्धं X सुप्पा° cdd. °डियय° (X °डियम्मि). L. 14. C हडुहारं X साहाज्यं C हडुल्लं X गहीनं C हडुहटं 2. hd. F °द्धं B °लसितं. L. 15. C (F ?) X उत्पादिनं.

अणवेक्खिअ हत्थारं हक्कोद्धजगज्जएण कामेण ।

ससिवयणे हक्खुत्ता तुमं सि हत्थल्लभल्लि व्व ॥ ५३ ॥ [६०]

सङ्गप्फंसयसवहम्मि हंजओ रासयम्मि हल्लीसो ।

हत्थल्ली हत्थविसी बहुजंपिरए हलप्पो अ ॥ ६१ ॥

हंजओ साङ्गस्पर्शः शपथः । हल्लीसो रासकः । मण्डलेन स्त्रीणां नृत्तम् । हत्थल्ली 5
हस्तवृत्ती । सारीशब्दो वृत्तीवाचक उक्तः । ततो हस्ते सारी हस्तसारीति न देश्येषु
वाच्यः । हलप्पो बहुभाषी ॥ यथा ।

तुह हंजओ अतुल्लं सोहगं तुज्झ ण हु हलप्पो हं ।

जं हत्थल्लीहत्था णिअन्ति मुणिणो वि तुज्झ हल्लीसं ॥ ५४ ॥ [६१]

गेहम्मि हम्मिअं तह चलिअसयण्हेसु हल्लिअहलूरा ।

10

हासे हद्दयहसिरिअहासीआ मक्खिए हविअं ॥ ६२ ॥

हम्मिअं गृहम् । हल्लिअं चलितम् । हलूरो सतृष्णः । हद्दओ हसिरिआ हासीअं
त्रयोऽप्यमी हासार्थाः । हविअं प्रक्षितम् ॥ यथा ।

गुणहम्मिअ तुह विरहे सा हविअहलूरहल्लिएकमणा ।

ण णिएइ कुडयहद्दयकेअइहसिरिअकयम्बहासीए ॥ ५५ ॥

15

- L. 1. *add.* 'विसय C हच्छारं C हक्कोद्धं F हक्कोद्धं X हक्कोद्धं C जगज्जएण.
L. 2. X मि for सि C हल्ल. L. 3. X *om.* dist. 61, but gives the com-
mentary. BF संगफंसयं E णंसयं A हंजउ. L. 4. C हच्छल्ली हच्छं ABCFY
विसी E विसी B बहुं E बहुं *add.* य. L. 5. B हंजउ CX रासको C नृत्यं X नृत्यं
X *om.* हत्थल्ली C हच्छल्ली हच्छं. L. 6. BCFX वृत्ती X *om.* सारीशब्दो वृत्ती
BCF वृत्ती X वोचक CX उक्तस्ततो Instead of हस्तसारीति we should expect
to find हत्थसारीति B देशेषु. L. 7. X हल्लप्पो. L. 8. X जंजओ C तुज्झ X
प्पो for हल्लप्पो. L. 9. C हच्छल्लीहच्छा X मुणिणो C तुज्झ. L. 10. X गेहम्मि
BF हम्मियं CEXY हम्मियं BCFXY चलियं BX सअण्हेसु *add.* हल्लियं.
L. 11. AX हट्टयं CF हट्टयं *add.* हसिरियहासीया Y मंखिए *add.* हवियं. L. 12.
B हम्मियं C (F!) X हम्मियं BCFX हल्लियं C हट्टओ F हट्टओ X हट्टय BCF रिया
X हगिसिय BCF हासीयं X हासीयं. L. 13. B हवियं. L. 14. B हम्मियं C
(F!) X हम्मियं X *om.* रंहे सा हवि BCF हवियं X यहल्लू. L. 15. X तडयं
CF हट्टयं BF कंयइं BCFX हसिरियकयंवासीए.

अत्र । हणइ शृणोति । हक्कइ निषेधति । हरइ गृह्णाति । एते धात्वादेशेषूक्ता
इति नोक्ताः ॥ [६२]

गहमेए हत्थिवओ लउडे हरिमिगगहिरिवंगा ।

बंभणिइन्द्रगजेसुं हलाहलाहत्थिमल्ला य ॥ ६३ ॥

5 हत्थिवओ ग्रहभेदः । हरिमिगो तथा हिरिवंगो लगुडः । हलाहला बंभणिका ।
हत्थिमल्लो इन्द्रगजः ॥ यथा ।

जो ण गणइ हत्थिवयं जो पडिमल्लो अ हत्थिमल्लस्स ।

सो किं हरिमिगकरो हिरिवंगेण हलाहलं हणइ ॥ ५६ ॥ [६३]

हत्थल्लिअं च हत्थोसारिए कलयलम्मि हलबोलो ।

10 हरिआली दुच्चाए हत्थिहरिल्लो अ वेसम्मि ॥ ६४ ॥

हत्थल्लिअं हस्तापसारितम् । हलबोलो कलकलः । अत्र । हलिआरो हरिताल इति
हरितालशब्दभवः । हक्खुप्पइ उत्क्षिपतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तौ । हरिआली
दूर्वा । हत्थिहरिल्लो वेषः ॥ यथा ।

हरिआलिकयत्थरणा हत्थल्लिअकण्टया य रणम्मि ।

15 णिन्दिअहत्थिहरिल्ला तुह रिउडिम्मा करन्ति हलबोलं ॥ ५७ ॥ [६४]

हट्ठमहट्ठो कल्ले हत्थच्छुहणी णववहूए ।

हरिचंदणं च घुसिणं हत्थिअचक्खुं च वंकिट्ठम्मि ॥ ६५ ॥

L. 1. C (F !) X निषेधयति B गृह्णानि C गृह्णाति. L. 3. B महमेए C
हच्छिवओ (F !) A °वउ X हरिममाहरि° A °हिरिचिंगा BF °हरिवंगा C 1. hd. °हिरि°
L. 3. BF बंभणि° C बंभणि° E °पद्गजेसुं C °हच्छिमल्ला. L. 5. C हच्छिवओ
X हरिमगो CX हरिवंगो B लगुडः. Instead of बंभणिका we should expect to find
आसणिका; but cfr. viii. 75. L. 6. C हच्छि°. L. 7. C जा C हच्छि°
(twice) BCFX य. L. 8. B हरिमिग° X हरिमग° C (F !) हरिवंगेण BF हण
C हणई. L. 9. BFX हत्थि° C हच्छ° cdd. °ल्लियं C हच्छो° cdd. °रियए C कलयलंमि
ABCFX °बोलो. L. 10. cdd. हरियाली E दुच्चाए C हच्छि° cdd. य. L. 11.
CX हत्थि° BCFX °ल्लियं B बोला CFX °बोलो BF हसियारो CX हरियालो. B om.
हरिताल इति. L. 12. X हरितालब्द° BF हक्खुप्पइ C हक्खुप्पई X टुक्खुप्पइ. X °पूक्ता
BCFX हरियाली L. 13. C °हच्छि°. L. 14. BCFX हरियाली° C °कयच्छरणा
X °कत्थरणो BFX हत्थल्लियं C हल्लच्छियं BFX अ for य BF रणंमि. L. 15. BC
FX णिदिअ° C °हच्छि X रिउडिमा CX करंति BCFX बोलं. L. 16. E °महट्ठो C
हच्छुहणी EX हत्थच्छुहणी EX नव° C °वहूए Y °बहूए. L. 17. X °चंदण घुसिणो
(om. च) ABEXY हत्थिय° C हच्छिय° (F !) A °दिट्ठिम्मि C दिट्ठिम्मि E °दिथंमि.

हठमहठो कल्पः । कल्पो नीरोगवक्षयोः । हत्थच्छुहणी नववधूः । हरिचंदणं कुङ्कु-
मम् । हत्थिअचक्खुं वक्कावलोकनम् ॥ यथा ।

हरिचंदणपिञ्जरिअं हत्थच्छुहणिं सहीउ सिक्खन्ति ।

हठमहठं दइअं हत्थिअचक्खूहि पिच्छ तुमयं ति ॥ ५८ ॥ [६५]

सालाहणम्मि हालो हारा लिक्खाइ हालुओ खीवे ।

5

हिलहिल्लाओ तह वालुआसु हिक्का य रजगीए ॥ ६६ ॥

हालो सातवाहनः । हारा लिक्खा । हालुओ क्षीवः । हिला तथा हिल्ला वालुकाः ।
हिक्का रजकी ॥ यथा ।

हालचउरं पि हु पिअं असई चइऊण दूइकयहिक्का ।

हारिल्लहिलावहहालुएहि ही रमइ हिल्लासु ॥ ५९ ॥ [६६]

10

हिड्डो वामणए हिज्जो कल्ले हित्थहीरणा लज्जा ।

विहुरे हिड्डो हिट्ठाहिड्डो अ लहरीइ हिल्लूरी ॥ ६७ ॥

हिड्डो वामनः । हिज्जो कल्पम् । भविष्यदतिक्रान्तं च दिनमित्यर्थः । हित्था तथा
हीरणा लज्जा । हित्थो लज्जित इत्यन्ये । यद्गोपालः । लज्जितभीतौ हित्थो ॥ व्रस्त-
वाची तु हित्थशब्दस्त्रस्तशब्दभवः । हिड्डो तथा हिट्ठाहिड्डो आकुलः । अधोवाचकस्तु 15
हिड्डशब्दो अधःशब्दभवः । हिल्लूरी लहरी ॥ यथा ।

वम्महसरहिल्लूरीहिट्ठा सहि रमसि हिड्डमणहित्थे ।

हिज्जो आलीण पुरो वहसि अ हिट्ठाहिड्डा तु हीरणयं ॥ ६० ॥ [६७]

- L. 1. BCFX कल्पः । कल्पो BX णव° C °वधू. L. 2. BX हंत्थिय° C (F!)
हच्छिय°. L. 3. BCFX °रियं C 1. hd. हत्थच्छुहणिं 2. hd. °लु° X हत्थदुहणिं.
L. 4. C हठमहठु BCFX दइयं BF हत्थिय° C (F!) हच्छिय° BF °चक्खुंहि X
°चक्खुंहि X उमय. L. 5. CX हलंमि BF हाला लि° X हालओ C क्खीवे.
L. 6. X °हल्लाओ Y वालुयासु BF रजगी XY रजकीए. L. 7. BF हारो X
लिक्खा C हालु उत्क्षीवः BFX क्षीवः CX वालुका. L. 9. X हालचउरं om पि हु
CX दूयकय°. L. 10. C °हिलाविहडा° X °विडहा° BCFX °लुरहिं C हि CX राइ for
रमइ. L. 11. BCF हिड्डो C हिज्जो A हित्थं ही° C हिच्छा°. L. 12. B विहुरो B
हिट्ठाविड्डो E हेट्ठा° X हिट्ठाहिड्डो cdd. य A हिल्लूरी. L. 13. BF हिड्डो X हिड्डो C
हिज्जो BCFX कल्पं B °त्यर्थं C हिच्छा. L. 14. X हीरणा BCF °भीतो BC
FX हित्था. L. 15. X °शब्दः व्रस्त° C हित्थाहिड्डो or हिच्छा° X हित्थाहिड्डो.
L. 17. BF धम्मह° C °हिट्ठा BCFX हिड्डम°. L. 18. BF हिज्जे C हिज्जे X हित्थे C
पुरो वसि X हिट्ठाहिड्डा X हीरणय.

एकपयगमनकीलाइ हिंचिअं हिंबिअं चेअ ।

हिरडी सउली हिक्किअहीसमणा हेसिअरवम्मि ॥ ६८ ॥

हिंचिअं तथा हिंबिअं एकपदगमनक्रीडा । यदाह ॥ उत्क्षिप्य चरणमेकं यत्र शिशुर्वल्गति क्रीडा । कथिता हिंचिअहिंबिअनामभ्याम् ॥ इति । हिरडी शकुनिका ।

5 हिक्किअं तथा हीसमणं हेणारवः ॥ यथा ।

तुज्झ रिउ हिक्किरहयघणहीसमणे रणे सहिरडिम्मि ।

भरिअसिसुहिंचिओ हिंबिण गणस्सइ सकण्टएकपओ ॥ ६९ ॥ [६८]

हिकासहिरिंवा पङ्कपल्लेसुं हिसोहिमा फट्ठा ।

हिंडोलयं च हिल्लोडणं च खेत्तमिगवारणारावे ॥ ६९ ॥

10 हिकासो पङ्कः । हिरिंवं पल्लम् । हिसोहिमा स्पर्धा । हिंडोलयं तथा हिल्लोडणं क्षेत्रे मृगनिषेधरवः । हिंडोलं क्षेत्ररक्षणयन्त्रमिति केचित् ॥ यथा ।

हिंडोलएण पइणो णठेसु मिगेसु तुह इह हिरिंवे ।

हिकासयच्छि हिल्लोडणेइ जारो हिसोहिसाइ व्व ॥ ६९ ॥ [६९]

हिरिमंथा चणएमुं हीरो सईणिहे हुडां मेसे ।

15 हुत्तोऽभिमुहे हुडा पणम्मि हुडुअहुडुमा पवाहधया ॥ ७० ॥

L. 1. EX एकवयं AXY हिंचियं BF हिक्कियं C हिंबियं 2. hd. हिंचियं E हिंबियं A हिंबियं BF, C 1. hd. हिंबियं C 2. hd. हिंचियं EY हिंबियं X om. हिंचिअं BCFXY चेय. L. 2. A सउली cdd. हिक्कियं cdd. हेसियं L. 3. BF, C 2. hd. हिंचियं C 1. hd. X हिंबियं BF तथा हिंबियं CX हिंबियं. L. 4. CX शिशुर्वल्गति BF हिंचिय and om. हिंबिअं C हिंबियहिंचियं X हिंचियरनामभ्यामिति X हिरिडी. L. 5. BCF हिक्कियं X हिक्कियं BF हेसमणं X हेणारवः. L. 6. C तुज्झ X हिक्किरहयघणहीसमणे C om. रणे BCF सहिरिं X सहिरि. L. 7. BCFX भरियं BF संसुहिंचिओ C हिंचिउ BF हिंबिण C हिंबिण X हिंबिण. L. 8. BF हिकाहिं A रिस्वा BEFY रिस्वा C 1. hd. रिस्वा 2. hd. रिस्वा X हरिवा ABEX छलेसु ABX फट्ठा C (F!) फट्ठा E फट्ठा. L. 9. AX हिरोलयं C 1. hd. हिसो E हिण्डो EX om. च A हिण्डोणं X हिण्डोणं B व A खेत्तमिगं C खित्तमिगं X खत्तमिगं C रावे. L. 10 X हिकासो B हिरिचं C (F!) हिरिमं X हिरिव BX स्फट्ठा. L. 11. X केचित्. L. 12. C णठेसु BF om. इह BF हिरिंवे C हिरिंवे X रिंवे (sic). L. 13. X हिकासयच्छि CX हिसाहि C 2. hd. च. L. 14. ACX हरिमंथा A वणएसु X एसु C मासे. L. 15. E हुत्तो ABCFX om. s B हुडा ABEX हुडुयं C om हुडुअं X हुडुयहुडुमा.

हिरिमंथा चणकाः । हीरो सुचीमुखाभं दार्वादिवस्तु । वज्रवाचकस्तु हीरशब्दः
संस्कृतसमः । हरवाचकस्तु हरशब्दभवः । केचित् हीरशब्दं भस्मन्यपि प्रयुञ्जते ।
हुडो मेषः । हुतो अभिमुखः । हुडा पणः । हुडुओ प्रवाहः । हुडुमो पताका ॥ यथा ।

हुडसिङ्गहीर मइ कुण हुडं जसहुडुम तीइ तुह विरहे ।

णयणा जइ हिरिमंथ व्व णंसुहुडुण सूनया हुत्ता ॥ ६३ ॥ [७०] 5

हुरुडी विआउआ हुंकयहुंकुरुवा य अञ्जलीए अ ।

पसवपराइ हुलुव्वी हूमो लोहारए जवे हेला ॥ ७१ ॥

हुरुडी विपादिका । हुंकओ तथा हुंकुरुवो अञ्जलिः । हुलुव्वी पसवपरा । हूमो
लोहकारः । हेला वेगः ॥ यथा ।

तुह हुंकुरुवो कामुअ इमाइ हुरुडीपयाइ हेलाए ।

10

जं करसि हुंकयं किर हुलुव्विआहूमिआइ रइलुद्धो ॥ ६४ ॥ [७१]

हेलुका हिका हेलुअं छिए गणवइम्मि हेरिंबो ।

सप्पसिरकरणिसेहे हेआलं हारणं वत्थे ॥ ७२ ॥

हेलुका हिका । हेलुअं क्षुत्म् । हेरिंबो विनायकः । हेआलं सर्पशिरःसंज्ञेन हस्तेन
निषेधः । सर्पशिरा नाम हस्तकविशेषः । यदाह भरतः ॥ अङ्गुल्यः संहिताः सर्वाः 15
सहाङ्गुष्ठेन यस्य तु । तथा निम्नतलश्रैव स तु सर्पशिराः करः ॥ हारणं वस्त्रम् ॥ यथा ।

L. 1. C हरिमंथा X हरिमथा X हीरः हरवाचकस्तु. L. 3. C 1. *hd. om.* हुडो
मेषः 2. *hd.* हुडो मासः X अभिमुख BF हुशः पणः X पताकाः. L. 4. BF हुडुमिं
L. 5. B जइ रि हिं C हिरिमंथ X हरिमंथ CX च. L. 6. AC विआउआ ABY
हुंकुरुवा E हुंकुरुवा *add.* लीए य. L. 7. BF पसचं ACY हुलुव्वी C हूमो AX
लोहारए X हेली. L. 8. B हुंकुरुवो C (F ?) X हुंकुरुवो BCFX हुलुव्वी X पसवपराः
C हूमो. L. 9. C हेलो. L. 10. B हुंकुरुवो C (F ?) X हुंकुरुवो BF कामुय
X कोसुअ X दुरुडी L. 11. X ज BF हुंकयं C किरि BCFX हुलुव्वियां BFX
हुमियाइ C हुमियाइ BFX लुद्धो C लुद्धा. L. 12. C हेसुका BFY हिकाए A हेलुगं
E हेलुअ X हिलुअं Y हेलुयं AX छीए E छिए BF वयमि E वयम्मि X वय (sic)
BF हेरिंबो C हेरिंबो E हेरिंबो X हेरिंबो. L. 13. ABCFY हेयालं X हंआलंआलं A
वत्थे C वत्थे E चत्थे. L. 14. X हेक्क for हिका BF क्षतं BF हेरिंबो CX हेरिंबो BC
FX हेयालं C *om.* सर्पं नाम हस्नकं X हस्नचक्रविशेषः L. 15. X अंगुत्यसंहिताः सर्वा
C *om.* संहिताः L. 16. B सहाङ्गुष्ठेन X सहाङ्गुष्ठेन BF निम्नतलं C निस्तं.

हेलुक्कहेलुअमुहे दुल्ललिए होरणञ्चलविलग्गे ।

हेरिबं पूअन्ती अम्बा बाले करेइ हेआलं ॥ ६५ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

तत्र हंदि विषादविकल्पपश्चात्तापनिश्चयसत्यगृहाणार्थेषु । हरे क्षेपसंभाषणरतिकल-

5 हषु । एतौ प्राकृतलक्षणे निपातेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [७२]

हत्थे कीलागहिअम्मि हत्थलो हत्थलोले अ ।

हत्थाभरणे हत्थप्पाहुडए चेअ हत्थोडी ॥ ७३ ॥

हत्थलो हस्ते क्रीडार्थं गृहीतः पदार्थो हस्तलोलश्चेति द्वर्थः । हत्थोडी हस्ताभरणं हस्तप्राभृतं च ॥ [७३]

10 तुमुलम्मि कोउए हलहलं हडहडोऽणुरायतावेसु ।

हरपच्चुअं सुमरिए णामोदेसेण दिण्णे अ ॥ ७४ ॥

हलहलं तुमुलः कौतुकं च । हडहडो अनुरागस्तापश्च । हरपच्चुअं स्मृतं नामोद्देशेन वक्तुं च ॥ [७४]

जङ्गालदीहमन्थरविरएसुं हाविरो होइ ।

15 हालाहलसहो तह मालारे बंभणीए अ ॥ ७५ ॥

हाविरो जङ्गालो दीर्घो मन्थरो विरतश्चेति चतुर्थः । हावो जङ्गाल इत्यपि कश्चित् । हालाहलो मालिकः । हालाहला बंभणिका चेति द्वर्थो हालाहल-शब्दः ॥ [७५]

L. 1. C °हेलुयसुहे X ° हेतुयसुहे B डल्ल° F डुल्लि° C दुल्ललिए BF °णवल°
L. 2. BF हेरिबं CX हेरिबं X पूअन्ती B अंबा CX अंबा BX बाले C (F !) बाली BFX
हयालं C यालं (sic). L. 3. om. A; E अथाने° L. 4. X अत्र C °निश्चयसत्य°.
L. 5. C °लक्षणं X °लक्षणं. L. 6. A हलकीला BF हत्थकीलाए ग° but ए del.
in B. C हत्थकीला° Y हत्थकीला (om. ए) cdd. °गहिअम्मि (X °गिहिअम्मि) C हत्थलो A
हत्थलोले C हत्थलोले cdd. य (X या.) L. 7. C हत्था° हत्थप्पा° or हत्थप्पा° ABCFX
येय C हत्थोडी. L. 8. C हत्थलो हस्तक्रीडार्थं X गृहीतं C हत्थलोलश्चेति C हत्थोडी.
L. 9. C °प्राभृतं च X हप्राभृतं च. L. 10. X तुमुलम्मि C कोउ (sic) X हलं (om इल)
After हलहलं C 2. hd. adds हलं BF हडहडो अणुराय° ACE om. s. L. 11. A
हरपच्चुअं BF °पच्चुए E °पच्चुअं X परपच्चुय BF सुसरिए A नामुद्दे° BX नामो° ABF
दिणे cdd. य L. 12. BF हलंहलं X हलहं तुमल C तुमलः C हडहडा B °रागः ता° X
हरपच्चुयं. L. 13. X दम् for दत्तं L. 14. C 1 hd. °विरविरएसुं X हाविरो.
L. 15. C 1. hd. सालारे BF बंभणीए X बंभणीए cdd. य. L. 16. BF वितरश्चेति.
L. 17. X हालाहलो As to बंभणिका cfr. note on VIII, 63. It is with purpose
that I have not written बंभणिका X द्वर्थे. L. 18. X °शब्दभवः.

रयणावलिखेत्तावणरवेसु हिंडोलणं हिंडोलणयं ।

हेरंबो णायव्वो महिसम्मि अ डिण्डिमे चेअ ॥ ७६ ॥

हिंडोलणं तथा हिंडोलणयं रत्नावली क्षेत्ररक्षणनादश्चेति द्वावपि अर्थौ । हेरंबो महिवो डिण्डिमश्च ॥ [७६]

इअ रयणावलिणामो देसीसद्धान संगहो एसो ।

5

वायरणसेसलेसो रइओ सिरिहेमचन्दमुणिवइणा ॥ ७७ ॥

इत्येष देशीशब्दसंग्रहः स्वोपज्ञशब्दानुशासनाष्टमाध्यायशेषलेशो रत्नावलीनामा-
चार्यश्रीहेमचन्द्रेण विरचित इति भद्रम् ॥

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायामष्टमो वर्गः ॥

L. 1. C °खेत्तावण° B हिंडोलणं C (F ?) om. हिंडोलणं CEY हिंडोलणयं against metre. X हिंडोलयणं. L. 2. B हेरंबो C (F ?) हेरम्बो E हेरव्वो C णायव्वो Y नायव्वो edd. य ABCFY चय X चेव. L. 3. BEX हिंडोलणयं C हिंडोलणं C रत्नावलि CX रक्षणनिनादश्चेति B हेरंबो C (F ?) हेरम्बो. L. 4. B महिषश्च. L. 5. edd. इय BF रयणामो E रयणावलिनामो XY °नामो. L. 6. X वायरण is given twice. X °मुणिवइणा. L. 7. C इत्यशेषदेशी° BCFX °नामा. L. 8 आचार्य° C आचार्यहेमचन्द्रविरचित X आचार्यहेमचन्द्रेण BF °विरचितः. L. 9. A °तायां अष्टमो वर्गः गाथा ॥ ७८० ॥ श्लोकसंख्या ९०५ ॥ ॥ छ ॥ शुभं भवतु ॥ संवत् १५४९ ॥ वर्ष श्री and then the rest of about a line is made illegible but for the end लेखि. B इत्या° स्वोपज्ञरत्नावलीमा (sic) देशीशब्दसंग्रहवृत्तौवष्टमो (sic) वर्गः. ८ ॥ छ ॥ शुभं भवतु कल्याणमस्तु । छ ॥ लेखकपाठकयोर्मंगल ! छ । लिख्यते पांडे कल्याण । CX इत्या° स्वोपज्ञदेशीशब्दसंग्रहवृत्तावष्टमो वर्गः समाप्तः ॥ ८ । ग्रन्थाग्रं ३३२० । संवत् १५८७ वर्ष..... छ छ । I इति अष्टमो वर्गः ॥ छ ॥ इति श्रीदेसीनाममाल (sic) संपूर्णमिति (sic) भद्रं ॥ छ ॥ शुभं भवतु ॥ श्रेयां (५) स्तु लेखकपाठकयोः ॥ श्री ॥ ॥ देशीनाममालापत्र २० संपूर्ण ॥ १५१५ (?) ज्ञायां (?) ॥ (F ?) X °तायां देसीनाममालायां अष्टमो वर्गः । समाप्तः ॥ ॥ शुभं भवतु लेखकस्य ॥ : छ ॥ : श्री ॥ ॥ छ ॥ in the text. °तायां स्वोपज्ञदेशीशब्दसंग्रहवृत्तावष्टमो वर्गः समाप्तः ॥ हैमदेशीयनाममालावृत्तिः ॥ ग्रं ४००० ॥ : छ ॥ ॥ श्रीः ॥ : छ ॥ श्रीः ॥ शुभं भवतु ॥ : छ ॥ in the commentary. Y अष्टमो वर्गः ॥ संवत् १५८७ मत्तमत्तद्रव्यत्रिनयननयनपण्णमुखमुखवज्जिरंगच्छंग (?) वर्ष ॥ श्रीवृहद्बृहत्स्वरतरंगच्छे श्रीजिनमाणिक्यसूग्पट्टोदयगिरिशिखिरनभोमणिश्रीमज्जिनचंद्रसूरिसूग्मितल्लिकाना-
मंतेवासिना पंडितरत्ननिधानगणिना स्वपठनार्थमलेखि देश्यनाममाला ॥ छः ॥ श्री ॥ विक्रमनगरमध्ये ॥ फाल्गुनमासि विशदपंचमीवासरे शुक्रवारे ॥ शुभं भवतु लेखकपाठकयोः ॥ श्रीः ॥ छः ॥

GLOSSARY

Glossary.

Abbreviations:— Can. = Canarese; cf. = compare; cogn. = cognate with; Dp. Pl. = Dhanapala in his Pālalacchī; Dr. = Dravidian; f. = from; foll. = the following word; Hc. Gr. = Hemacandra in his Prakṛt Grammar; Mar. = Marāṭhī; Pehl. = Pehlavi; Pers. = Persian; prec. = the preceding word; prob. = probably; q. v. = which see; rt = root, Tam. = Tamil; Tel. = Telugu; Tr. = Trivikrama in his Grammar; ts. = tatsama or Samskṛtasama.

अ

अञ्ज i. 49. विस्तारितम्, extended; अद्व-
र्णयम्, respectful; त्यक्तम्, abandoned.
अञ्जो i. 13 निःश्रेयः, unkind.
अङ्गयं i. 57 मार्गपश्चाद्भागः, the back part
of the road; समागतम्, met; प्रविष्टम्,
entered. [f. अधिगत !]
अङ्ग i. 10 णिरुतम्, the slope of a
mountain. [f. अजिन.]
अङ्गिण i. 24 आनीतम्, brought [f. अति-
नीत !]
अङ्गो i. 16 आयुक्तः । ग्रामेशादिः, an agent,
e. g. the headman of a village [f.
अधिगता !]
अङ्गुलि i. 48 नववधूः, a newly married
girl. [f. अङ्गुलिपुत्राणि]
अङ्गुली i. 58 इन्द्राणी, the wife of Indra;
इन्द्राणीव्रतसेविनी स्त्री, a woman engaged
in an act of devotion, entitled In-
drāṇī cf. एगणी. [f. अधिगता !]
अङ्गुलि i. 26 कथाबन्धः, a tale.
अङ्गुलि i. 34 विद्युत्, lightning. [by me-
tathesis f. अचिरमा.]
अङ्गुलिमो i. 60 निःश्रेयः, unkind; अकृत-
विवाहः, unmarried.
अकासि i. 8 पर्याप्तम् । कृतमलमिति यावत्,
enough.
अकृतं i. 9 प्रवृद्धम्, increased. [f. आकान्त]

अकृतं i. 15 परित्राता, protector [f. आकान्त]
अकृतं i. 58 बलात्कारः, force; ईषन्मत्ता
स्त्री, a woman slightly intoxicated.
अकृ i. 6 भगिनी, sister [f. Dr. akka]
अकृतं i. 11 अध्यासितम्, attributed [f.
आकृत !]
अकृत i. 6 दूतः, a messenger.
अकृत i. 12 छागः, a goat.
अकृतं i. 59 मुरम्, sexual inter-
course; प्रदोषः, evening. [f. अक्ष-
ण-
वल] Dp. अकृतं = वाच्यं q.v.
अकृतं i. 27 प्रतिफलितम्, reflected.
अकृतं i. 35 दिक्, a direction.
अकृतं i. 6 दानवः, a demon [f. असुर
HG ii. 174]
अकृतं i. 40 यौवनोन्मत्तः, in the mad-
ness of youth (but Tr. = मुरम्,
sexual intercourse)
अकृतं i. 31. कपालिकः, a follower
of a certain Saiva sect, character-
ized by carrying skulls of men
in the form of garlands and eat-
ing and drinking from them [f.
अकृत !]
अकृत i. 17 अवगणना । अवज्ञा, contempt.
अकृतं i. 43 रहस्यभेदी, one who dis-
closes a secret. [Hc. f. अगुह्य but
Tr. f. गुह्य with prefixed अ]

अग्निकर्षा i. 27 रणमुखम्, van of an army.
[but Dp. = अग्नीक] [अग्निकर्ष] .

अग्नवेओ i. 29 नदीपद्मः, a river which has
overflowed its banks. [f. अग्नवेग or
अट्जवेग]

अग्नहणं i. 17 अवगणना । अवज्ञा, con-
tempt. [f. आग्रह (ण)]

अग्निओ i. 33 इन्द्रगोपकीटः, a kind of
insect of red colour; मन्दः, slow.
[f. अग्निकाय] .

अग्राडो i. 8 अपामार्गः, a kind of plant,
Achyranthes Aspera (Mar. आग्राडा)

अग्राणो i. 19 नृमः, satisfied.

अंकारो i. 9 साहाय्यम्, help (Hindi अंकार)

अंकिअं i. 11 परिगम्भः, an embrace.

अंकुतइअं i. 38 अङ्कुशाकारम्, hookshap-
ed. [past. part. dem. f. अंकुश]

अंकेली i. 7 अशोकतरुः, the Asoka tree.
[f. अंकेलि]

अंको i. 5 निकटम्, proximity [ts]

अंगवट्टणं i. 47 रोगः, disease

अंगवलज्जं i. 42 अङ्गवचनम्, motion of
the limbs [cogn. with अंगवलन]

अंगलिअं i. 28 इक्षुखण्डम्, a piece of
sugarcane (Tr. अंगलिअं)

अंगुट्टो i. 6 अवगुण्ठनम् । शिरोऽवगुण्ठनमिति
। चावत्, veil [cogn. with अवगुण्ठन !]

अंगुथलं i. 31 अंगुलीयम्, a finger ring.
(Pers. angushtai, Pehl. angust.

Zend angusta) [cogn. with अंगुष्ठ !]

अंगलिनी i. 32 प्रियङ्गुः, a creeper [prob.
by contamination f. प्रियङ्गु and
कलिनी]

अचलं i. 53 गृहम्, a house; उक्तम्, spoken;
गृहपश्चिमपदेशः, the western part of a
house; निष्ठुरः, harsh; नीरसः, without
juice.

अच्छं i. 49 अत्यर्थम्, very much; श्विम्,
quickly.

अच्छिवडणं i. 39 निमीलनम्, shutting the
eyes [Hc. f. अक्षिपनन]

अच्छिविअच्छी i. 41 परस्परमाकर्षणम्, mu-
tual attraction. [prob. f. अञ्छ or
अञ्च for रुप् in आकर्षणिव्याकर्षति]

अच्छिह्रुल्लो i. 41. द्वेष्यः, an enemy; वेषः,
dress [f. अक्षिह्र]

अजराउरं i. 45 उष्णम् heat.

अजुअलवण्णा i. 48 अम्लिकावृक्षः, the ta-
marind tree. [f. अयुगलपण]

अजुओ i. 17 सप्तच्छदः, name of a tree,
Alstonia Scholaris [Hc. f. अयुक्
(पर्ण)]

अज्जओ i. 54 सुगसन्तणम्, गुरेदकन्तणम्, kinds
of grass.

अज्जो i. 5 जिनः, Mahāvira [Hc. f. अर्थ]

अज्जओ i. 17 प्रातिवेशिकः, a neighbour.

अज्जत्थो i. 10 आगतः, come (past part.)

अज्जवसिअं i. 40 निवापितं मुखम्, shaven
face.

अज्जसिअं i. 30 दृष्टम्, seen.

अज्जस्सं i. 13 आकुष्टम्, censured. Cf.
index of verbal substitutes.

अज्जा i. 50 अमनी, an unchaste wo-
man; गुप्ता, beauty; नववधूः, a bride;
तरुणी, a young woman; एषा, this
(fem.)

अज्जोल्लिआ i. 33 क्रोडाभरणे मौक्तिकगचना,
pearls in a chest-ornament.

अज्जोल्लो i. 7 दुग्धदोहा धेनुः । या पुनः पुनर्दु-
ह्यते, a cow giving milk several
times a day.

अञ्छिअं i. 14 आरुधम्, drawn near [a
variant of अञ्च q. v. in the index
of verbal substitutes, prob. f. अञ्च]

अञ्जणइसिआ i. 37 तामिच्छम्, the Tamāla
flower.

अञ्जणइसं i. 37 तामिच्छम् the Tamāla
flower.

अंजणिआ i. 37 तामिच्छम्, the Tamāla flower.

अंजसं i. 14 ऋजु, straight [f. अंजसा but Tr. f. ऋजु]

अट्टं i. 50 रुशः, weak; गुरुः, great; शुक्रः, a parrot; सुखं, happiness; धृष्टः, bold; अलसः, lazy; शब्दः, a sound; असत्यम्, falsehood. [f. अट्ट्]

अट्टो i. 10 यातः, gone [f. अट्ट् or अट्]

अडउज्झिअं i. 42 पुरुषायितम् । विपरीतरतम्, reversed sexual intercourse.

अडसम्मिअं i. 41 प्रतिजागरितम्, watchfulness

अडणी i. 16 मार्गः, a way [f. अट्]

अडयणा i. 18 असती, an unchaste woman [f. अट्]

अडया i. 18 असती, an unchaste woman [f. अट्]

अडाडो i. 19 बलात्कारः, violence, force.

अड्डअक्कली i. 45 कट्यां हस्तनिवेशः, placing the hand on the hips. (Dp अट्टयक्कलि)

अणच्छिआरं i. 44 अच्छिन्नम्, unbroken

अणडो i. 18 जारः, an adulterer. [f. अनृत]

अणत्तं i. 10 निर्माल्यम्, flowers used and cast off.

अणण्यो i. 12 खड्गः, a sword.

अणरामओ i. 45 अरतिः, dissatisfaction

अणराहो i. 24 शिरसि चित्रपट्टिका, a coloured cloth on the head.

अणरिक्को i. 20 क्षणरहितः । निगवसः, busy. [f. न-रिक् ?]

अणहं i. 13 अक्षतम्, unhurt [f. अनघ]

अणहृप्पणयं i. 48 अनष्टम्, not lost.

अणहारओ i. 38 खल्लम् । निम्नमध्यम्, a pit.

अणाडो i. 18 जारः, an adulterer [a variant of अणडो q v.]

अणिहं i. 19 प्रभातम्, dawn.

अणिहं i. 51 सदृशम्, similar; मुखं, the face, the mouth.

अणुअल्लं i. 19 प्रभातम्, dawn.

अणुआ cf. अणुओ.

अणुइओ i. 21 चणकः the chick-pea. [f. अणु or Dr. anumu.]

अणुओ i. 52 आकृतिः, form; धान्यविशेषः, a kind of grain (अणुआ यष्टिरित्यन्ये) [cf. prec.]

अणुद्वि i. 19 प्रभातम्, dawn. (Tr. अणुद्वि)

अणुचधिअं i. 44 हिक्का, hiccough [f. अनुचध् ?]

अणुवज्झिअं i. 41 प्रतिजागरितम्, watchfulness. (Tr. अणुवज्झिओ)

अणुवहुआ i. 18 नववधूः, a bride (Tr. अणुवहु) [Tr. by metathesis fr. नववधू]

अणुवो i. 19 बलात्कारः, violence, force (Tr. अणुओ)

अणुसंधिअं i. 59 अविरतम्, continually; हिक्का, hiccough

अणुसुत्ती i. 25 अनुकूलः, favourable [f. अनु-सू.]

अणुसूआ i. 23 आमन्नप्रसवा, about to be delivered [f. अनु-सू.]

अणू i. 5 शालिमेदः, a kind of grain [f. अणु or Dr. anumu]

अणेकज्झो i. 30 चञ्चलः, unsteady

अणोलयं i. 19 प्रभातम्, dawn.

अण्डओ i. 16 मत्स्यः, a fish [f. अण्डज]

अण्णइओ i. 19 तृप्तः, satisfied [Hc. अन्नचित Tr. अर्णव-]

अण्णओ i. 55 तरुणः, a young man; धूर्तः, a rogue; देवरः, husband's brother. [f. Dr. anna]

अण्णत्ती i. 17 अवगणना । अवज्ञा contempt.

अण्णमयं i. 28 पुनरुक्तम्, repetition. [f. अन्य-मय ?]

अण्णाणं i. 7 विवाहवधूदानम्, dowry or a present from the bride to the bridegroom for marriage.

अणिआ i. 51 [formed by adding the suffix अ to अणो q. v.]

अणी i. 51 देवभार्या, wife of husband's brother; तनान्दा, a husband's sister; पित्रृष्वमा, a father's sister.

अणोसगिअ i. 39 अतिक्रान्तम्, past

अण्हेअओ i. 21 भ्रान्तः, mistaken

अत्ता i. 51 जननी, mother; पित्रृष्वमा, a father's sister; स्वशुरभार्या, mother-in-law; वयस्या, a female friend [ts. or f. Dr. attā]

अत्थक्कं i. 14 अतत्त्वस्यः, ill-timedness. [Hc. Gr. ii. 174=अकाण्डम्]

अत्थग्घं i. 54 अगाधम्, very deep; आयामम्, length; स्थानम्, a place.

अत्थयारिआ i. 16 सखी, a female friend.

अत्थारो i. 9 साहाय्यम्, help [f. स्तृ-प्रीतिपालनयोः + आ cf. Dp. 215]

अत्थाहं i. 54 आगामम्, very deep; आयामम्, length; स्थानम्, a place [a variant of अत्थग्घं]

अत्थुडं i. 9 लघु, light [f. अस्थूल!]

अत्थुवडं i. 23 मल्लिकाकम्, the marking-nut plant Semicarpus Anacardium.

अदंसणो i. 29 चोरः, a thief [f. अदशन]

अदुणो i. 15 आकुलः, agitated

अदुण्णो i. 15 आकुलः, agitated [a variant of अदुणो]

अद्दाओ i. 14 दर्पणः, a mirror [f. Tel. addamn]

अद्वक्कणं i. 34 प्रतीक्षणम्, waiting for. परोक्षणमिति केचित्, examining

अद्वक्खिअं i. 34 संज्ञाकरणम्, gesture [f. अर्धाक्षिक]

अद्वजंघा i. 33 मोचहम्, पादत्राणम्, a kind of shoe [f. अर्धजंघा!]

अद्वंतो i. 8 पर्यन्तः, boundary.

अद्विआं i. 43 मण्डनम्, ornamentation. मण्डलकमिति कश्चित्, a circular ring;

अतग्गिज्जं i. 35 कटासूत्रम्, a woman's girdle. [f. अंतरीय]

अंतीहरी i. 35 दूती, a female messenger. (Tr. अंतिहरी f आत्तिहरी) [f. अंतिकहरी]

अंतेहो i. 55 मध्यम् the middle; जठरम्, the belly; तरङ्गः, a wave [f. अन्तराल!]

अंतोहुत्तं i. 21 अधोमुखम्, having the face downwards.

अंधंघू i. 18 कूपः, a well. [Hc. ts. or f. अन्ध 'juice' i. e. water + अन्ध]

अपडिच्छिगो i. 43 जडमतिः, dull-witted.

अपारमगा i. 43 विश्रामः, rest.

अप्पगुत्ता i. 29 कपिकच्छूः, name of a plant, forget-me-not.

अप्पज्जो i. 14 आत्मवशः, depending on one's own will.

अप्पो i. 6 पिता, father [f. अस्वः or Dr. appā]

अप्फणं i. 20 पूर्णम्, filled. [f. आ-म्फ!]
(Hc. Gr. iv. 258 = आक्रान्तम्)

अब्बुदुत्तिरी i. 42 मनोवार्थाधिकफलमतिः, obtaining more than what is desired [f. अबुदुत्थी]

अब्भक्कणं i. 31 अकर्मिः, infamy

अब्भपिमाओ i. 42 राहुः, Rahu [f. अभ-विशाच]

अब्भयत्तो i. 31 प्रत्यागतः, returned. पश्चाद्गत इति गापालः, one who has gone after.

आभण्णपडो i. 44 शिकुदुदः, an empty vessel made of leaves.

अमओ i. 15 चन्द्रः, the moon [f. अमृत]

अमयणिगमो i. 15 चन्द्रः, the moon [Hc. f. अमरानगम]

अंबडो i. 16 कठिणः, hard-hearted.

अंबसमी i. 37 स्त्रीमितपर्यषितकणिका, cooked grain wet with being kept over a night, [f. आम्बसम or अंबुसम]

अंबिं i. 15 आम्रम्, a mango. [Hc. Gr. ii. 56 f आम्र]

अंबुसू i. 11 शम्भः, a fabulous animal, said to have eight legs and to be stronger than a lion.

अंबेष्टो i. 7 मुष्टियन्म्, a kind of game.

अंबेसी i. 8. गृहद्वारफलहकः, a plank attached to the doorway.

अंबोच्चो i. 9 पुष्पलावो, a flower-gatherer. [Hc f. आम्बोच्चि.]

अम्भणु अम्भिअं i. 49 अनुगमनम्, following.

अम्मा i. 5 अम्मा, mother. [f. अम्मा or Dr. amma]

अम्माडआ i. 22 अनुमार्गगामिनी, going along the way.

अयक्को i. 6 दानवः, a demon [f. अयस!]

अयगो i. 6 दानवः, a demon [by metathesis f. अगआ]

अयडो i. 18 कूपः, a well [f. अवट]

अयनंचिअं i. 47 उचयितम् । मांसलम्, fleshy.

अयाली i. 13 दुर्दिनम्, a cloudy day.

अरलं i. 52 चीगी, a cricket; मशकः, a mosquito

अरलाया i. 26 चीगी, a cricket

अरविंदर i. 45 दार्घ्यम्, long. [f. अरविंद!]

अरिअल्ली i. 24 व्याघ्रः, a tiger [Tr. only अल्ली]

अरिहह i. 22 नूनम्, certainly. [f. अर्हंत]

अरुणं i. 8 कमलम्, a lotus [ts. perhaps because it is red.]

अलगं i. 11 कलङ्कारोपः, attribution of fault.

अलमज्जो i. 46 आलस्यवान्, a lazy person.

अलमलो i. 25 दुर्दांतवृषभः, untamable bull (Tr. अलवलवसहो) [f. अल-चल]

अलपो i. 13 कुक्कुटः, a cock.

अलयं i. 16 वेदमः a coral.

अलसं i. 52 सिक्थकम्, bees' wax; कुसुम् रक्तम्, saffron coloured.

अलिअल्ली i. 56 कस्तूरका, musk; व्याघ्रः, a tiger [in the second sense a variant of अरिअल्ली]

आलआ i. 16 सखी, a female friend. [f. आली]

आलिआं i. 23 दुग्धम्, milk (Tr. आलसारं)

अलिणो i. 11 वृश्चिकः a scorpion [f. अलि]

अलामओ i. 27 शाकवृक्षः, a teak-tree.

अल्लं i. 5 दिनम्, a day.

अल्लो i. 12 परिचितः, acquainted.

अल्लट्ठपल्लट्ठ i. 48 पाश्वर्पविवनम्, turning round from one side to the other in bed (Tr. अणट्ठपल्लट्ठ)

अल्लत्यं i. 54 जलाद्रा, a fan wetted with water; केयूरम्, an armlet.

अल्लो i. 13 मयूरः, a peacock [f. अल्ल!]

अल्ला i. 5 अम्मा, mother. (ts.)

अवअविसअं i. 40 निवापिनं मुखम्, shaven face.

अवअञ्ज i. 26 कक्षावस्त्रम्, the lower garment. कक्षवन्धये, the waist.

अवअच्छिअं i. 40 निवापिनं मुखम्, shaven face. [a variant of अवअविसअं]

अवअणिओ i. 44 अवघटितः, disunited. (Tr. = अन्यः) [f. अव-गणित]

अवअण्णो i. 26 उदूजलम्, a wooden mortar used for cleansing rice (from the husk etc.) अवहण्णो इति केचित्. [f. अवहन]

अवकीरिअ i. 38 विगृहितम्, separated from.

अवक्कामो i. 46 मरकः, spirituous liquor [f. अपक्करस!]

अवगदं i. 30 विस्तीर्णम्, extensive. [f. अवगत!]

अवगूढं i. 20 व्यलीकम । अपराधः, an offence [ts.]

अवगो i. 15 कटाक्षः, a glance [f. अपाङ्ग]

अवच्छरणं i. 39 कंधे मानं भङ्ग्या मणितम्, speaking in a round-about way with anger. [ts.]

अवज्जसं i. 56 कटी, the buttocks; कठिनं
 वस्तु, a hard substance.
 अवटंभो i. 36 ताम्बूलम्, betels with
 areca-nut (chunam and spices)
 अवडओ i. 20, 53 तृणपुरुषः, the form
 of a man made of grass; कूपः, a
 well; आरामः, a garden. [f. अवडो q.v.]
 अवडक्किओ i. 47 कूपादौ निहतः, killed in
 a well. (Tr. अवडुक्किअं) [f. अवडो q.v.]
 अवडहिअं i. 47 उत्क्रुष्टम्, cried out. [f.
 अवडो q. v.]
 अवडिअं i. 21 सिन्नम्, distressed.
 अवडुओ i. 26 उदूसलम्, a wooden mor-
 tar used for cleansing rice (from
 the husk etc.)
 अवडो i. 53 कूपः, a well; आरामः, a gar-
 den cf. अवडओ [f. अवट, अवन]
 अवणो i. 55 परीवाहः, overflow; गृहफलहकः,
 the plank of a house.
 अवणं i. 17 अवगणना । अवज्ञा, contempt
 [f. अवगण्]
 अवत्तयं i. 34 विस्स्थलम्, unsteady. [f.
 अव-वृत् ?]
 अवत्थरा i. 22 पादघातः, a kick. अवहत्थारा
 इत्यन्वे.
 अवहुसं i. 30 उदूसलादि शूर्पप्रायमुपकरणजातम्,
 domestic utensils.
 अवपुसिओ i. 39 संघटितः, joined.
 अवयद्धिअं i. 46 रणहृतम्, seized in battle.
 अवयरिओ i. 36 विरहः, separation (Tr.
 अवसरिओ)
 अवयाणं i. 24 आकर्षणरज्जुः, a cord to
 draw anything near.
 अवयारो i. 32 माघ्यामुत्सवविशेषो यस्मिन्निक्षु-
 दंतधावनाद्याचारः क्रियते, a festival in
 the month of Māgha (January-
 February)
 अवयासिणी i. 46 नासारज्जुः, nose-thread.

अवज्जो i. 56 अतिक्रान्तं दिनम्, past day;
 भविष्यद्दिनम्, future day; दिनमुखम्, the
 dawn.
 अवरत्तओ i. 45 पश्चात्तापः, repentance
 अवरत्तेअं इति गोपासः [f. अपरक ?]
 अवरत्तेअं cf. prec.
 अवगहो i. 28 कटी, the buttocks.
 अवगिक्को i. 20 क्षणग्रहितः । निग्रसः, busy.
 [f. अवरिक]
 अवरिज्जो i. 36 अद्वितीयः, matchless [f.
 अवर]
 अवरिहडुपुसणं i. 60 अकीर्तिः, infamy; अस-
 त्यम्, falsehood; दानम्, a gift.
 अवरुडिअं i. 11 परिगमः, embrace. [f.
 अवरुध्]
 अवगेहो i. 28 कटी, the buttocks [ts.]
 अवलयं i. 23 गृहम्, a house.
 अवलयं i. 22 असत्यम्, falsehood.
 अवलुआ i. 36 कोपः, anger.
 अवल्लावओ i. 38 अपलापः, concealment.
 अवल्लावो अपि [cf. fol.]
 अवल्लावां cf. prec. [f. अपलाप]
 अवसमिआ i. 37 स्तीमितपर्युषितकणिका,
 cooked grain wet with being
 kept over a night. [f. आपः-सम ?]
 अवसहं i. 58 उत्सवः, a festival; नियमः, a
 vow
 अवहहो i. 23 गर्विताः, proud. [f. अवभृष्ट]
 अवहडं i. 32 मुसलम्, a pestle used for
 cleansing rice. [f. अवभृत्]
 अवहण्णो cf. अवअण्णो.
 अवहत्थारा cf. अवत्थरा.
 अवहाओ i. 36 विरहः, separation. [f.
 अपमांग]
 अवहेअं i. 22 अनुकम्प्यम्, pitiable [f.
 अवधेअ]
 अवारी i. 12 आपणः, a market [f. अपार]
 अवारी i. 12 आपणः, a market. [cf. prec.]

अवालुआ i. 28 मूकः । ओष्ठपर्यन्तः, the corner of the mouth.

अविअं i. 10 उक्तम्, spoken.

अविणयवई cf. fol.

अविणयवगो i. 18 जागः, an adulterer.

[Hc. f. अविनयवर] अविणयवई इति द्रोणः

[f. अविनयपति]

अविलो i. 52 पशुः, an animal; कठिनः, hard.

/अविहावअं i. 59 दीनम्, wretched; अनाल-
पनेऽपि दीनम् [f. अविभावित ?]

अवेसी i. 8 गृहद्वारफलहकः, a plank attached to the doorway.

अव्वा i. 5 अम्बा, mother. [f. Dr. avva]

असंगयं i. 34 वस्त्रम्, a cloth.

असंगिओ i. 55 अश्वः, a horse; अनवस्थितः,
fickle. [f. असंगित]

असरासओ i. 40 सरहृदयः, hard-hearted.
[f. असुराशय]

असारा i. 12 कदली, the plantain tree.

असिअं i. 14 दात्रम्, a sort of sickle
or knife. [f. असि]

अहं i. 6 दुःखम्, sorrow [f. अघ]

अहो i. 17 असमर्थः, incompetent. [f.
अभर]

अहंवा i. 18 असती, an unchaste woman

अहिअलं i. 36 कोपः, anger. [f. अहिवल]

अहिआरो i. 29 लोकयात्रा, the course of
worldly life. (Tr. अवआरो)

अहिक्खणं i. 35 उपालम्भः, censure. अभी-
क्ष्यमित्यन्ते, continued repetition
[f. अभीक्ष्य ?]

अहिपच्चुइअं i. 49 अनुगमनम्, following.

अहिरीओ i. 27 विच्छायः, pale.

अहिलिअं i. 57 अभिभवः, defeat; कोपः,
anger.

अहिलो i. 10 ईश्वरः, a rich man.

अहिवण्णं i. 33 पीतरक्तम्, orange-coloured.

अद्विविण्णा i. 25 कृतसापत्न्या, a woman
whose husband has married an-
other wife.

अहिसंभी i. 32 वीनःपुन्यम्, frequent
repetition.

अहिसायं i. 20 पूर्णम्, full. (Tr. अहिदेअं)

अहिसिअं i. 30 ग्रहाङ्कारुदितम्, crying for
fear of being possessed by a spi-
rit. [f. अभि-सद्]

अहिहरं i. 57 देवकुलम्, a temple; वस्मीकः,
an ant-hill. [f. अहिगृह]

अहिहाणं i. 21 वर्णना, description [Hc.
f. अभिधान]

अहाणं i. 25 उत्तरीयम्, an upper cloth.

आ

आअं i. 73 अत्यर्थम्, excessive, very
much; दीर्घम्, long; विषमम्, uneven;
लोहम्, iron; मुसलम्, a pestle, (used
for cleaning rice) (Tr. अतिदीर्घ
as one)

आअट्टिअं i. 68 परवशचलितम्, moving at
the instance of another.

आअरं i. 74 उदूबलम्, a wooden mortar
used for cleansing rice (from the
husk etc.) कूर्चम्, a brush. (Tr=only
मुसलम्.)

आअली i. 61 शाटभेदः, a kind of bower.

आअल्लो i. 75 रोगः, a disease; चञ्चलः,
unsteady.

आइप्पणं i. 78 पिष्टम्, a ground sub-
stance; उत्सवे गृहमण्डनार्थं सुधाच्छटा,
whitewash. तंदुलपिष्टशीरं गृहमण्डन-
मित्यन्ये.

आइसणं i. 71 उज्झितम्, abandoned.

आउरं i. 65 संग्रामः, a battle [f. आतुर !]

आउलं i. 62 अरण्यम्, a forest [f. आकुल]

आउसं i. 65 कूर्चम्, a brush.

आऊ i. 61 सलिलम्, water. (Hc. Gr. ii.
174 but Tr. आओ) [f. आप]

आऊडिअं i. 68 द्यूतपणः, a stake at
gambling.

आऊरं i. 76 अतिशयम्, excess; उष्णम्, heat

आगत्ती i. 63 कूपतुला, a contrivance for

raising water from a well (in which a horizontal beam, from one end of which a bucket hangs, see-saws on a vertical post.)

आडाडा i. 64 बलात्कारः, violence.

आडुआली i. 69 मश्राभावः, the state of being mixed.

आडोवअं i. 70 आगेवित्तम्, angered [f. आडापित]

आडिअं i. 74 इष्टम्, wished; गणनीयं, to be counted; अग्रमत्तम्, careful; गाढम्, intense [f. आड्य]

आणंदवडा i. 72 प्रथमं वध्वा रुधिराकृण्णनं वस्त्रम् । पथमवर्णने भर्त्रा क्रमेण गृहीते यत्तत्प्राग्मल-रुधिराकृज्जनं वस्त्रम् बान्धवानानन्दयति तत्, a cloth stained with the first menstrual discharge of a girl. [f. आनन्द-]

आणई i. 64 शकुनिकाख्यः पक्षी, a kind of bird.

आणिअं i. 74 इष्टम्, wished; गणनीयं, to be counted; अग्रमत्तम्, careful; गाढम्, intense. [a variant of आडिअं !]

आणिकं i. 61 निर्वक्सुरतम्, sexual intercourse in an oblique posture (Tr. = only निर्वक्)

आणुअं i. 62 मुखम्, the face. आकार इत्यन्ये form, appearance [f. आनन]

आण्वा i. 64 स्वपचः, a man of the lowest caste. [Tr. आडोणे]

आफणे i. 63 घृत्तम्, gambling.

आमडणं i. 68 भाण्डम्, a pot.

आमलयं i. 67 तृणगृहम्, dressing room.

आमेलो i. 62 जटः, the mass of twisted hair. [f. आपीड]

आमोआ i. 64 हर्षः, joy [Hc. आमोद्, but his remark is beside the point.]

आमोडो i. 62 जटः, the mass of twisted hair. [a variant of आमेलो q. v.]

आमोराओ i. 66 विशेषज्ञः, learned.

आयड्डी i. 64 विस्तारः, extension. [cogn. आयत]

आयामा i. 64 बलम्, strength. दीर्घं इत्यन्ये, long. [ts.]

आयवली i. 70 बाह्यतपः, morning sun

आयामतलं i. 72 हर्म्यगृहम्, the top of a palace. [f. आकाशतल]

आयामतली i. 72 पाक्षगृहम्, a nest, a cage. आरुडिअ cf. आगड्डी.

आरणं i. 76 अधरः, the nether lip; फलकः, a slab [cogn. अरुण]

आरणालं i. 67 कमलम्, a lotus. [f. आगत्-नाल]

आरद्धं i. 75 अवृद्धम्, full-grown; सतृणम्, thirsty; गृह आगतम्, come home.

आरद्रं i. 78 अनेकान्तम्, not alone; संकटम्, difficulty.

आरगेमओ i. 71 मालाकारः, a garland-maker. (Tr. आरगेमआ)

आगड्अं i. 70 गृहीतम् taken. आसादितमित्यन्य, obtained.

आगड्डी i. 75. विलपितम्, lamentation; चित्रयुतम्, decorated with paintings. आरुडिअ इत्यन्ये.

आगिल्लो i. 63 अर्वाक् । अर्वाक्कालोत्पन्न इत्यर्थः, modren. (Tr. = बन्धः !)

आगेइअं i. 77 मुकुलितम्, budded; मुक्तम्, released; भ्रान्तम्, roaming; सगमाञ्चम्, horripilated. [f. आगचित]

आगेगिअं i. 69. भुक्तम्, eaten [prob. f. Can. ārogana (f. आहरण ?)]

आगेहो i. 63 स्तनः, a breast. [f. आरोह]

आलं i. 73 अल्पस्रोतः, a small stream; मृदु, soft.

आलंकिअं i. 68 लज्जीकृतम्, made lame.

आलस्थो i. 65 मयूरः, a peacock.

आलंबं i. 64 भस्मच्छत्रम् । यद्वर्षात् प्ररोहति, the fungus [f. आलम्ब]

आलयणं i. 66 वासगृहम्, the bedchamber.

आलासो i. 61 वृश्चिकः, a scorpion.

आलीलं i. 65 निकटं भयम्, danger at hand.

आलीवणं i. 71 प्रदीपम् । प्रदीपनकमित्यर्थः, illuminating.

आवंगो i. 62 अपामार्गः, Achyranthes Aspera, a kind of plant.

आवट्टिआ i. 77 नववधूः, a bride; परतन्त्रा, dependent [f. आ-वृत्]

आवडिअं i. 78 संगतम्, united; सारम्, essence. [f. आपतित]

आवरेइआ i. 71 करिका । मद्यपरिवेषणभाण्डम्, a pot for distributing wine.

आवालं cf. fol.

आवालयं i. 70 जलनिकटम्, proximity to water. कप्रत्ययाभावे आवाल इत्यपि.

आवि i. 73 प्रसवदुःखम्, the pangs of childbirth; नित्यम्, daily; दृष्टः, seen.

आविअं i. 76 इन्द्रगोपः, a kind of insect of red or white colour (found on rainy days); मथितम्, churned; प्रोतम्, stitched, pierced.

आविअज्झा i. 77 नववधूः, a bride; परतन्त्रा, dependent.

आविद्धं i. 63 प्रेरितम्, urged, instigated. [ts.]

आसकसओ i. 67 श्रीवदारुणः पक्षिविशेषः, a kind of bird.

आसंगो i. 66 वासगृहम्, the bedchamber. [ts.]

आसंधा i. 63 इच्छा, desire. आस्थेत्यन्ये, regard, care. [Tr. f. आस्था]

आसयं i. 65 निकटम्, proximity. [f. आश्रय!]

आसरिओ i. 69 संमुखगतः, come face to face.

आसवणं i. 66 वासगृहम्, the bedchamber. (Tr. आवसणं) [f. आ-वस् by metathesis]

आसिअओ i. 67 लोहमयः, made of iron. [Hc. by metathesis f. आयसिक]

आसीवओ i. 69 सूचीजीवकः, a tailor.

आहसं i. 62 अत्यर्थम्, very much.

आहित्यो i. 76 चलितः, shaken; कुपितः, angry; आकुलः, confused, agitated. (Hc. Gr. ii. 174 calls it a भाषाशब्द) [f. आ + हित्या q. v.]

आहु i. 61 उलूकः, an owl.

आहुडं i. 74 सीत्कारः, a sound made by drawing in the breath; पणितम्, a wager. [f. आहृत]

आहुडिअं i. 69 निपतितम्, fallen.

आहुंदुरू cf. fol.

आहुंदुरो i. 66 वालः, a tail. आहुंदुरू इत्यन्ये.

इ

इक्कणो i. 80 चोरः a thief.

इक्कुसं i. 79 नीलोत्पलम्, a blue lotus [Tr. इक्कुसं]

इग्गो i. 79 भीतः, frightened.

इग्घिअं i. 80 मत्तितम्, reproached. (Tr. इग्घुओ)

इंगाली i. 79 इक्षुसण्डम्, a piece of sugar-cane.

इण्णिअं i. 80 घ्रातम्, smelled.

इण्डो i. 79 भ्रमरः, a bee.

इंदगाई i. 81 युताः कीटाः । ये कीटाः संलम्भा भ्रमन्ति, insects which go about attached to each other.

इंदगिधूमं i. 80 तुहिनम्, snow. [Tr. f. इन्दुमिधूम in one place but elsewhere he calls it a desi-word]

इंदग्गी i. 80 तुहिनम्, snow [cf. prec.]

इंदइडलओ i. 82 इन्द्रोत्थापनम्, awakening Indra.

इन्दमहकामुओ i. 82 श्या, a dog [f. इन्द्र-
महकामुक]

इन्दमहो i. 81 कौमारः । कुमार्या भवइति व्युत्पत्तेः,
born of a maiden. इन्दमहं कौमारमित्य-
वन्तिस्तुन्दरी, maidenhood. [f. इन्द्रमह]

इन्दोवत्तो i. 81 इन्द्रगोपकः, a kind of insect
of red or white colour (found
on rainy days) [cogn. with इन्द्र-
गोप !]

इन्डो i. 79 वणिक्, a merchant [f. इम !]

इर्मदिरो i. 81 करभः, a young elephant.

इरावो i. 80 गजः, an elephant [f. ऐरावत]

इरिआ i. 80 कुटी, a cottage.

इरिणं i. 79 कनकम्, gold. [cogn. with
हिरण्य !]

इल्ली i. 83 शार्दूलः, a tiger; सिंहः, a lion;
वर्षत्राणम्, a shelter from rain [f.
Dr. puli !]

इल्लीरं i. 83 वृत्ती, the seat of an ascetic;
वृष्टिवारणम्, warding off of rain; गृह-
द्वारम्, a house-door. [cogn. with
Dr. illu !]

इल्लो i. 82 दरिद्रः, poor; कोमलः, tender;
प्रतीहारः, a doorkeeper; लवित्रम्, a
sickle; रुष्णवर्णः, black colour. [f.
Dr. illa.]

ई

ईसं i. 84 कीलकः, a wedge.

ईसओ i. 84 रोज्ञाख्यो मृगः, a kind of
animal.

ईसरो i. 84 मन्मथः, Cupid, the god of
love. [f. ईश्वर; Tr. connects with
स्मर]

ईसिअं i. 84 शबरशिरःपत्रपुटम्, a cup of
leaves on the head of a śabara;
वशायितम्, acting the part of a
woman.

उ

उअअं i. 88 ऊजु, straight [Tr. f. ऊजु]

उअक्किअं i. 107 पुरस्कृतम्, placed in
front. [f. पुरस्कृत !]

उअचित्तो i. 108 अपगतः, gone away.

उअरी i. 98 शाकिनी, a kind of female
demon or fairy.

उअह i. 98 पश्यत, see, 2 pl. impv. (cf.
उअ=पश्य in the index of particles.)

उअहारी i. 108 दोग्धी, a milch cow.

उआली i. 90 अवतंसः, an ear-ornament.

उईतणं i. 103 उत्तरीयम्, an upper gar-
ment.

उक्कं i. 85 पादपतनम्, prostration.

उक्कंडा i. 92 लज्जा, a bribe.

उक्कंती i. 87 कूपतुला, cf. fol.

उक्कंदी i. 87 कूपतुला, a contrivance for
raising water from a well (in
which a horizontal beam, from
one end of which a bucket hangs,
see=saws on a vertical post.)

उक्का i. 87 कूपतुला cf. prec.

उक्कासिअं i. 114 उत्थितम्, risen.

उक्कंडो i. 91 मत्तः, intoxicated.

उक्कुरुडी i. 110 अवकराशिः, a heap of
sweepings.

उक्कुरुडो i. 110 अवकराशिः । रत्नादीनामपि
राशिः, a heap of sweepings; also
a heap of precious stones.

उक्केरो i. 96 उपहारः, an offering.

उक्कोडा i. 92 लज्जा, a bribe.

उक्कोडी i. 94 प्रतिशब्दः, an echo.

उक्कोलो i. 87 धर्मः, warmth.

उक्कणिअं i. 115 कण्डितम्, threshed.

उक्कंडिअं i. 112 आकान्तम्, seized. उत
ओति ओक्कंडिअं इत्यपि.

उक्कंडो i. 126 सङ्घातः, a collection; स्थपुटा ।

विषमोन्नतप्रदेशः, unevenly raised.

उक्कल्ली i. 88 पिठरम्, a pot.

उक्लिषणं i. 130 अवकीर्णम्, scattered;
छन्नम्, covered; पार्श्वप्रशिथिलम्, very
loose at the sides. उत ओति ओक्लि-
षणं इत्यपि.
उक्खुंढो i. 125 उल्मुकम्, a firebrand;
निकरः, a heap, collection; वस्त्रैकदेशः,
a part of a garment.
उगग्रहिं i. 104 निपुणगृहीतम्, cleverly
caught. [f. rt. ग्रह् ?]
उगग्रहिं i. 137 गृहीतम्, taken; उत्क्षिप्तम्,
raised; प्रवर्तितम्, founded, set up,
established. [f. उग्राहित]
उगुलुंछिआ i. 118 हृदयरसोच्छलनम्, dis-
turbance or upsetting of the heart.
उगृही i. 90 अवतंसः, an ear-ornament.
उग्राओ i. 126 संघातः, a collection;
स्थपुटः। विषमोन्नतप्रदेशः, unevenly rais-
ed. [f. उद्घात.]
उगुष्टं i. 99 पुंसितम्, courage [Hc. f.
उद्गुष्ट]
उच्चं i. 86 नाभितलम्, the navel.
उच्चट्टिओ i. 106 उत्क्षिप्तः, raised, thrown
up.
उच्चत्तवरत्तं i. 139 पार्श्वयोः स्थूलम्, large at
the sides; असमअसविवर्तनम्, turning
round in an improper manner.
उच्चथो i. 97 दृढः, strong.
उच्चणो i. 100 आरूढः, mounted.
उच्चपिअं i. 116 दीर्घम्, long.
उच्चाहो i. 97 विपुलः, extensive [f. उच्च
rt.]
उच्चारिअं i. 114 गृहीतम्, taken.
उच्चारो i. 97 विमलः, pure.
उच्चुंचो i. 99 दमः proud.
उच्चुप्पिओ i. 100 आरूढः, mounted.
उच्चुलउलिअं i. 121 कौतूहलेन त्वरितयातम्,
hurrying with curiosity (Tr.
उप्पिलवेलिअं)

उच्चुलं i. 127 उद्धिमम्, grieved; अधिरूढम्,
mounted; भीतम्, frightened.
उच्चेल्लं i. 136 सिलभूमी, waste land; जघ-
नरोमाणि, hair on the buttocks. उत
ओति ओच्चेल्लं इत्यपि.
उच्चैवो i. 97 प्रकटः, apparent, undisguis-
ed.
उच्चोलो i. 131 नीवी, the knot of the
wearing garment; सैदः, sorrow.
उच्चंगिअं i. 107 पुरस्कृतम्, placed in
front [f. उत्सङ्गित.]
उच्चण्टो i. 101 द्रुतचौर्यम्, sleight of
hand in stealing.
उच्चट्टो i. 101 चोरः, a thief. उत ओति
ओच्चट्टो इत्यपि.
उच्चडिअं i. 112 चोरितं वस्तु, stolen pro-
perty.
उच्चल्लिअं i. 111 छिन्नत्वक्, skin torn off.
उच्चविअं i. 103 शयनीयम्, a bed.
उच्छाहो i. 92 सूत्रतन्तुः, a thread.
उच्छित्तं i. 124 विक्षिप्तम्, scattered; उत्क्षि-
प्तम्, raised. [f. उत्क्षिप्त]
उच्छिलं i. 95 छिद्रम्, a hole [Hc. उत् +
छिल q. v.]
उच्छुअं i. 95 भयचौर्यम्, stealing with
fear.
उच्छुअरणं i. 117 इक्षुवाटः, a garden of
sugar-canes. [f. इक्षु-अरण्य.]
उच्छुआरं i. 115 सञ्छन्नम्, concealed.
उच्छुच्छू i. 99 दमः, proud.
उच्छुंछिओ i. 135 सपत्रितः । बाणादिनाति-
व्यथितः, wounded with an arrow;
अपहृतः, taken away.
उच्छुरं i. 90 अविनश्वरम्, indestructible.
उच्छुरणं i. 117 इक्षुवाटः, a garden of
sugar-canes. इक्षुरिति केचित्, sugar-
cane [a variant of उच्छुअरणं q. v.]
उच्छुल्लो i. 131 अनुवादः, repetition; सैदः,
sorrow.

उच्छ्व i. 85 वातः, wind.

उच्छेवणं i. 116 घृतम्, ghee (Tr. उत्थवणं)

उच्छो i. 85 अन्त्रावरणम्, the intestines.

उज्जगिरं i. 117 औन्निर्यम्, wakefulness.

[f. उत्-जागृ.]

उज्जगुज्जं i. 113 स्वच्छम्, clear.

उज्जगलं i. 135 बलात्कारः, force; दीर्घम्, long.

उज्जहं i. 96 उद्धृतम्, banished, desolate

[f. उज्ज्वल]

उज्जणिअं i. 111 वक्रीभूतम्, bent.

उज्जला i. 97 बलात्कारः, violence (Hc.

Gr. ii. 174 उज्जलो बली) [f. उज्ज्वल]

उज्जाणिअं i. 113 निम्नीकृतम्, made low, subdued.

उज्जरिअं i. 112 निर्भस्मितम्, threatened.

उज्जरिअं i. 112 क्षीणम्, thin. शुष्कमित्यन्ये, dry.

उज्जोमिआ i. 115 रश्मिः, a rope.

उज्जमणं i. 103 पलायनम्, running away.

उत ओसि ओज्जमणं इत्यपि.

उज्जरिअं i. 133 काणाक्षिरष्टम्, looked askance; विक्षिप्तम्, scattered; क्षिप्तम्, thrown; त्यक्तम्, abandoned.

उज्जसो i. 95 उद्यमः, effort.

उंचहिआ i. 109 चक्रधारा, the periphery of a wheel.

उंचओ i. 98 छिम्पकारुयः कारुविशेषः, a dyer

उडिदो i. 98 भाषधान्यम्, a kind of pulse, the black gram. [Tam. ulundu, Can. uddu.]

उडुहिअं i. 137 ऊढायाः कुपितम्, the anger of a married girl; ऊढायाः उच्छिष्टम्, the leavings of a married girl. उडुडुहिअं इत्यपि.

उडू i. 86 वृणपरिवारणम् । वृणावच्छादनमित्यर्थः covering made of grass.

उडुणो i. 123 दीर्घः, long; वृषभः, a bull. [f. वृद्ध !]

उडुसो i. 96 मत्कुणः, a bug.

उडुहणो i. 101 चोरः, a thief.

उडुओ i. 91 उद्गमः, rising

उडुणो i. 128 प्रतिशब्दः, an echo, कुररः, an osprey; निष्ठा, devotion, application; गर्विष्ठः, proud; मनोरथः, desire. (Tr. उद्गणो)

उडुसो i. 99 सन्तापः, distress.

उडुिआहरणं i. 121 क्षुरिकाग्रमुक्तं पुष्पं पादाङ्गुलीभ्यां गृहीत्वोत्पतनम्, catching hold with the toes of a flower thrown up by a knife [f. उडुयि-आहरण]

उडुहिअं a variant of उडुहिअं q. v.

उडुो i. 85 कूपादिसनकः, men who dig wells etc. [f. Dr. odde]

उडुलो i. 91 उल्लासः, joy

उडुलो i. 91 उल्लासः, joy [a variant of prec.]

उंडं i. 85 गम्भीरम्, deep.

उंडलं i. 129 मन्त्रः, a bedstead; निकरः, a heap, collection.

उण्णमो i. 88 समुन्नतः, high [f. उन्नम्]

उण्णालिअं i. 136 रुधम्, lean, weak; उन्नमितम्, raised [cf. prec.]

उण्णुओ i. 132 हुङ्कारः, uttering a humming sound; गगनोन्मुखस्य शुनः शब्दः, the howl of a dog.

उण्हिआ i. 88 रुसरा, a dish made of sesamum, rice and milk.

उण्होदयमंडो i. 120 अमरः, a bee.

उत्तपो i. 131 गर्वितः, proud; अधिकगुणः, full of good qualities [f. उत्तल्य or उत्तप्त.]

उत्तपिओ i. 102 सिन्नः, distressed उत्तम्मिअं सिन्नमित्यन्ये. [f. rt. उत्तम्]

उत्तम्मिअं cf. prec.

उत्तरणवरंडिआ i. 122 उडुपः । समुद्रनद्यादौ जलतरणोपकरणं प्रवहणादि, a boat [f. उत्तरण-वरण्डक]

- उत्तलहओ i. 119 विटपः, a bush उत ओति ओत्तलहओ इत्यपि.
- उत्ताणपत्तयं i. 120 ऐरण्डम् । ऐरण्डस्येदमैरण्डम् । पत्रप्रायम्, of the castor-oil plant.
- उत्तालं i. 101 निरन्तरस्वररुदिनम्, incessant weeping. [ts.]
- उत्ताहिओ i. 106 उत्क्षिप्तः, raised, thrown up.
- उत्तिरिविडी i. 122 ऊर्ध्वोर्ध्वम् । भाण्डादेः स्थापनम्, one above the other.
- उत्तुणो i. 99 दम्, proud (Tr. उद्धुणो [f. उद्धदन])
- उत्तुरिद्धी i. 99 दम्, proud. गर्व इत्यन्ये, pride.
- उत्तुहिअं i. 105 उत्स्रोदितम्, broken (Dp. उड्डिहिअं=उत्क्षिप्तः; but Hc. says तकारसंयोगस्थाने डकारसंयोगं कैचित्पठन्ति । स च लिपिभ्रम एव).
- उत्तूहो i. 94 अतटः कूपः, a steep well.
- उत्थगधो i. 93 संमर्दः, crowd. [f. उत्-स्थग]
- उत्थलिअं i. 107 गृहम्, a house. उन्मुखगतमित्यन्ये, moved towards. (Hc. Gr. iv. 174 = उच्छलितम्. cf. उत्थल in the index to verbal substitutes.) [f. उत्-स्थल]
- उत्थलपत्थला i. 122 पार्श्वद्वयेन परिवर्तनम्, turning on the sides. उत ओति ओत्थलपत्थला इत्यपि. [f. उत्स्थलप्रस्थला].
- उत्थला i. 93 परिवर्तनम्, turning round [cf. prec.]
- उद् i. 123 जलमानुषम्, the humanity of water; ककुदम्, the hump.
- उद्धरिअं i. 100 उत्खानम्, dug up. [f. उत्-दारित].
- उद्दणा i. 87 चुल्ली, the fireplace.
- उद्दामो i. 126 सङ्घातः, a collection; स्थपुटः । विषमोन्नतप्रदेशः, unevenly raised. [ts.]
- उद्धिसिअं i. 109 उत्प्रेक्षितम्, conjectured [f. उत्-दिश्]
- उद्देही i. 93 उपदेहिक्का, a minor body (which grows on the diseased parts of the body) [f. उपदेह]
- उद्दच्छविअं i. 119 सज्जितम्, made ready.
- उद्दच्छवी i. 114 विसंवादितः, inconsistent.
- उद्दच्छिअं i. 111 निषिद्धम्, forbidden.
- उद्धत्यो i. 96 विप्रलब्धः, disappointed (Tr. उद्दच्छो, as all Mss of Hc. Dnm.) [f. वृथा-अर्थ]
- उद्धरणं i. 106 उच्छिष्टम्, leavings.
- उद्धवओ i. 106 उत्क्षिप्तः, raised, thrown up. [f. ऊर्ध्व]
- उद्धविअं i. 107 अर्घितम्, made valuable or venerable. [f. ऊर्ध्व.]
- उद्धाओ i. 124 विषमोन्नतप्रदेशः, unevenly high place; श्रान्तः, tired; संघातः, a collection.
- उंदुरओ i. 105 दीर्घमहः, a long day.
- उण्को i. 130 पङ्कः, mud. उच्छ्रयः, height. समूहः, a collection. बहलम्, abundant [ts.]
- उण्गिगालिआ i. 118 करोत्सङ्गः, interior or inner surface of the hand.
- उण्जलं i. 135 सुरतम्, sexual intercourse. रजः, pollen. अकीर्तिः, infamy. [f. पिञ्जर].
- उण्जिस्थं i. 129 त्रस्तम्, frightened. कुपितम्, angry. विधुरम्, distressed, deprived of.
- उण्पीलो i. 126 संघातः, a collection. स्थपुटः । विषमोन्नतप्रदेशः, unevenly raised. [f. उत्-पीड् or -पिण्ड्]
- उण्पेहडं i. 116 उद्भटः, excellent. (Hc. Gr. ii. 174 calls this a भाषाशब्द)
- उण्कंदोलो i. 102 चलः, moving, unsteady. [cogn. with स्पन्द.]
- उण्कालो i. 90 दुर्जनः, a wicked person.
- उण्कुकिआ i. 114 रजकी, a washerwoman
- उण्कुडिअं i. 113 आस्तृतम्, spread.

उष्णुणं i. 92 आपूर्णम्, filled. [probably a variant of अष्णुणं q. v.]

उष्केसो i. 94 त्रासः, fear. अपवादाथोऽध्ययं लक्ष्येषु दृश्यते, censure [prob. f. केसो q. v. although Hc. Dnm. i. 95 contradicts it.]

उष्कोओ i. 91 उद्गमः, rising. [cogn. with स्फोट !]

उष्विचं i. 127 खिन्नम्, distressed. शून्यम्, empty. भीतम्, frightened. उद्भटम्, excellent. कान्तम्, gone. प्रकटवेषम्, undisguised appearance. [f. उत्-विम्ब]

उष्विचलं i. 111 कलुषजलम्, turbid water. (Dp. Pl. 89 उष्विचलयं) [as prec.]

उब्बुक्कं i. 128 प्रलपितम्, prattle. सङ्कटम्, difficulty. बलात्कारः, violence. (Tr. assigns only the first sense).

उब्बुरो i. 126 अधिकः, more or greater, abundant. सङ्ग्रहात्, a collection. स्वपुटः । विषमोन्नतप्रदेशः, unevenly raised. [f. Dr. ubbu ?]

उब्बग्गो i. 95 गुण्ठितः, covered

उब्बमंनो i. 95 ग्लानः, weary.

उब्बाओ i. 96 शान्तः, tranquil [f. भाव !]

उब्बालणं i. 103 शूर्पादिनोत्पवनम्, winnowing. अपूर्वमिति केचित्, strange. उत ओति ओब्बालणं इत्यपि. [f. उद्बालन !] (Tr. Gr. = पूर्णम्)

उब्बासुअं i. 110 गतशोभम्, devoid of beauty or grace.

उब्भुआणं i. 105 यद्गन्धादिना तप्तं दुग्धादि भाजनादुच्चलति, overflow of milk etc. when heated.

उब्भुग्गो i. 102 चलः, moving, unsteady.

उंवरं i. 90 बहु, much.

उंवरउष्कं i. 119 अभूताभ्युदयः, unreal fortune.

उंवा i. 86 बन्धनम्, a bond.

उंवी i. 86 पक्वगोधूमः, (ripe) wheat.

उम्मइअं i. 102 मूढम्, stupid, silly or confounded.

उम्मच्छं i. 125 असम्बद्धम्, unconnected भङ्गीभणितम्, periphrasis. क्रोधः, anger.

उम्मच्छविअं i. 116 उद्भटम्, excellent.

उम्मच्छिअं i. 137 रुषितम्, enraged. आकुलम्, agitated.

उम्महुा i. 97 बलात्कारः violence. [f. उत्-मर्द्]

उम्मइं i. 124 हठः, violence उद्धृतम्, raised.

उम्मत्तो i. 89 धत्तूरः, the thorn-apple. एरण्ड इत्यन्ये, the castor-oil plant [f. Dr. ummetta; उम्मत्त is also used in this sense.]

उम्मत्थं i. 93 अधोमुखम्, with the face downwards विपरीतमिति यावत्, opposite, reverse. (Dp. Pl. ओम्मत्थं) [f. अवमस्त]

उम्मरिअं i. 100 उत्खानम्, dug up.

उम्मरो i. 95 गृहदेहली, the threshold of a house [f. Tam. ummārapadi.]

उम्मलं i. 91 स्त्यानम्, thick.

उम्मल्ला i. 94 तृष्णा, thirst.

उम्मल्लो i. 131 नृपः, a king; मेघः, a cloud; पीवरः, fat. बलात्कार इति केचित्, violence.

[f. उत्-मल्ल]

उम्मोहो i. 99 दप्तः, proud. [f. उन्मुख]

उम्हाविअं i. 117 सुरतम्, sexual intercourse.

उरं i. 86 आरम्भः, beginning.

उरत्तं i. 90 स्फाटितम्, burst.

उररी i. 88 पशुः, an animal.

उरुपुल्लो i. 134 अपूपः, a cake of flour mixed with sugar. धान्यमिश्रा, a mixture of rice and pulse, a medley (as of various grains)

उ मि i. 108 प्रेरितम्, instigated.

उरुसोलं i. 108 प्रेरितम्, instigated.
 उल्लिखं i. 88 निकृण्णिताक्षम्, closed eyes.
 उल्लिखं i. 89 उच्चस्थितः कूपः, a well in a
 high place.
 उल्लुङ्गिअं i. 119 प्रलुठितम्, rolled. विरोचित-
 मिति यावत्, purged.
 उल्लुङ्गिअं i. 115 पुलकितम्, thrilled with
 joy.
 उल्लुङ्गिअं i. 107 उल्मुकम्, a firebrand.
 उल्लुङ्गिअं i. 138 विनिपातितम्, thrown
 down, killed; प्रशान्तम्, calm, tran-
 quil.
 उल्लुङ्गिअं i. 109 काकः, a crow [f. उल्लुङ्गि-
 हन्तृ]
 उल्लुङ्गिअं i. 117 वृत्तिरहितः । यः कदापि वृत्तिं
 न जानाति, dissatisfied, one who
 is never satisfied with anything.
 उल्लुङ्गिअं i. 110 कपर्दीभरणम्, an ornament
 made of cowries.
 उल्लुङ्गिअं i. 104 शिथिलस्थिति, loose or
 severed condition.
 उल्लुङ्गिअं i. 115 पुलकितम्, thrilled with
 joy [f. उल्लुङ्गित]
 उल्लुङ्गि i. 87 चुल्ली, the fireplace. [f. चुल्ली]
 उल्लुङ्गि i. 92 वृष्टितम्, broken.
 उल्लुङ्गि i. 89 मिथ्या, false.
 उल्लुङ्गिअं i. 109 सञ्चूर्णितम्, ground. [f.
 उत्-लुङ्ग]
 उल्लुङ्गि i. 105 लघुशंखः, a small conch-
 shell.
 उल्लुङ्गि i. 100 आरूढः, mounted. अङ्कु-
 रित इत्यन्ये, sprouted. (Hc. Gr. iv.
 259 उल्लुङ्गइ = निःसरति) [f. उत्-रूढ]
 उल्लुङ्गि cf. foll.
 उल्लुङ्गि i. 102 हासः, laugh. स्वार्थे के उल्लु-
 वओ इत्यपि.
 उल्लुङ्गि i. 104 लंपटः, a libertine. [f. उत्-
 लिङ्ग]
 उल्लुङ्गि i. 98 वितानम्, a canopy. [ts.]

उल्लुङ्गि i. 99 शत्रुः, an enemy [ts.]
 उल्लुङ्गिअं i. 116 उद्भटः, excellent. [f.
 उल्लुङ्गित]
 उल्लुङ्गि i. 108 उपकारः, help, favour. [f.
 उपरु.]
 उल्लुङ्गि i. 118 मद्यपरिवेषणभाण्डम्, a pot
 for serving wine.
 उल्लुङ्गि i. 119 सज्जितम्, made ready.
 कप्रत्यये उल्लुङ्गयं इत्यन्ये. [f. उपरुत]
 उल्लुङ्गिअं i. 138 संनिहितः, placed near;
 परिसेवितः, served; सर्जितः, acquired.
 उल्लुङ्गि i. 116 दीर्घम्, long.
 उल्लुङ्गि i. 106 अन्यद्वीपम्, a different part
 of the world. [f. उप-दीप]
 उल्लुङ्गि i. 120 वलयानि, rings.
 उल्लुङ्गि i. 120 वलयानि, rings.
 उल्लुङ्गि i. 117 मुरगम्, sexual inter-
 course.
 उल्लुङ्गि i. 107 सलज्जम्, bashfully.
 उल्लुङ्गि i. 113 मंदः, slow. [f. उप-मृ]
 उल्लुङ्गि i. 104 रनियोग्यम्, fit for enjoy-
 ment.
 उल्लुङ्गि i. 89 शीघ्रम्, soon.
 उल्लुङ्गि cf. foll.
 उल्लुङ्गि i. 129 नीरागम्, without colour
 or affection; गलितम्, dropped down
 उल्लुङ्गि दान्तामिति केचित्. [f. उत्-वृत्]
 उल्लुङ्गि i. 132 अधिकम्, more, abun-
 dant, अनीप्सितम्, undesired; निश्चितम्,
 settled; तापः, heat; अगणितम्, un-
 counted. [as prec.]
 उल्लुङ्गि i. 87 घर्मः, warmth.
 उल्लुङ्गि i. 110 महानावेशः, a great pa-
 ssion or anger.
 उल्लुङ्गि i. 87 घर्मः, warmth.
 उल्लुङ्गि i. 102 सिन्नः, distressed. [f.
 उत्-वै] cf. Hc. Gr. iv. 240.
 उल्लुङ्गि i. 134 गीतम्, sung, a song; उप-
 वनम्, a garden.

उवाडुअं i. 133 पगड्मुससुरतम्, sexual intercourse with the faces averted; निर्मयादसुग्तम्, indecorous sexual union.

उवाहो i. 129 विस्तीर्णम्, extensive; गतदुःखम्, free from sorrow. केचिद्विपूर्वमेनं पठन्ति विउवाहं इति.

उवाहो i. 106 उत्सिसः, raised, thrown up. [f. उत् - वह]

उवाहुलं i. 136 औत्सुक्यं, eagerness; द्वेष्यम्, hateful. [f. उत् - व्याकुल !]

उवाहो i. 87 धर्मः, warmth.

उविडिमो i. 134 अधिकप्रमाणः, great in size; विमुक्तमयादिः, indecorous.

उव्हीढं i. 100 उत्खातम्, dug up.

उव्वुण्णं i. 123 उद्धिमम्, afflicted; उत्सिकम्, sprinkled. उद्धटम्, excellent. शून्यम्, empty. [f. उद्धिम]

उव्वेत्तालं i. 101 निरन्तरस्वररुदितम्, incessant weeping

उसणसेणो i. 118 बलभद्रः, Balarāma. [f. वृषण = strong !]

उसीरं i. 94 विसम्, the fibrous stalk of a lotus.

उसुओ i. 89 दूषणम्, censure.

ऊ

ऊआ i. 139 यूका, a louse [f. यूका]

ऊणदिअं i. 141 आनन्दितम्, rejoiced [f. आनन्दित]

ऊमुत्तिअं i. 142 उभयपार्श्वघातः, struck on both sides.

ऊरणी i. 140 उरधः, a ram. [f. ऊर्णा]

ऊरो i. 143 ग्रामः, a village; संघः, a collection [f. Dr. ūru]

ऊलो i. 139 गतिभङ्गः, stoppage.

ऊसअं i. 140 उपधानम्. शयने मस्तकोत्तम्भाय यन्निवेश्यते, a pillow.

ऊसणं i. 139 रणरणकः, Cupid, the god of love.

ऊसत्थो i. 143 जृम्भितं, yawning; आकुलः, agitated. [f. अस्वस्थ]

ऊसलं i. 140 पीनम्, fat, stout

ऊसलिअं i. 141 सरोमाश्रयम्, thrilled with joy or horripilated [f. उल्लसित, cf. Hc. Gr. iv. 202]

ऊसविअं i. 143 उद्भ्रान्तम्, bewildered, ऊर्ध्वकृतम्, raised [f. उत् - श्रययति]

ऊसाअंतो i. 141 सेदे सति शिथिलः, broken down with sorrow.

ऊसाइअं i. 141 विक्षिप्तम्, scattered. उत्सिसमिति धनपालः, raised, thrown up.

ऊसारो i. 140 गर्तविशेषः, a pit. [a variant of कूसार q. v.]

ऊसुक्किअं i. 142 विमुक्तम् released [f. उत् - शुष्क]

ऊसुंभिअं i. 142 रुद्धगलं रोदनम्, low weeping [f. उत् - सुम्]

ऊसुरुसुंभिअं i. 142 रुद्धगलं रोदनम्, low weeping [cogn. with prec. q. v.]

ऊहहं i. 140 उपहसितम्, ridicule. [f. उपहस् !]

ए

एकघरिल्लो i. 146 देवरः, a husband's brother. [f. एक-गृह]

एकगं i. 144 चन्दनम्, sandal. [f. एक - मङ्ग]

एकण्डो i. 145 कथकः, a story-teller. [f. एक-नट]

एकमुहो i. 148 निर्धर्मः, unrighteous. दरिद्रः, poor. प्रियः, dear. [f. एक-मुह]

एकल्लुपुडिगं i. 147 विरलबिन्दुवर्षः, a shower of rain. [एक - स्फुट !]

एकसाहेल्लो i. 146 एकस्थानवासी, dwelling at the same place.

एकसिबली i. 146 शात्मलीपुष्पैर्नवकलिका, the form of a woman made of silk-cotton flowers.

एकैकम् i. 145 अन्योन्यम्, mutually. [f. एक - एक]

- एको i. 144 स्नेहपरः, friendly. [f. एक]
 एणुवासिओ i. 147 भेकः, a frog.
 एत्तोषं i. 144 एतत्प्रभृति, from now.
 [cogn. with एतत्प्रभृति]
 एमाणो i. 144 प्रविशन्, entering.
 एमिणिआ i. 145 यस्याः स्त्रियाः सूत्रेण शरीर-
 प्रमाणं गृहीत्वा दिक्षु प्रक्षिप्यते (कस्मिंश्चिद्देश
 आचारविशेषे) सा, a woman the mea-
 sure of whose body is thrown in
 all directions.
 एगणी i. 147 इन्द्राणी, the wife of Indra;
 इन्द्राणीव्रतस्था स्त्री, a woman, engaged
 in an act of devotion, entitled
 Indrani. [a variant of अद्राणी q. v.]
 एलविलो i. 148 आढ्यः, rich; वृषभः, a bull.
 [f. ऐलविल or ts.]
 एलो i. 144 कुशलः, clever.

ओ

- ओअं i. 149 वार्ता, news.
 ओअग्निअं i. 172 अभिभूतम्, defeated;
 केशादीनां पुञ्जीकरणम्, collection of hair
 (into a braid).
 ओअग्निअं i. 162 घ्रातम्, smelled. [f.
 अव-आघ्रात]
 ओअंको i. 154 गर्जितम्, thunder.
 ओअलो i. 165 पर्यस्तः, scattered over,
 कम्पः, shaking; गोवाटः, a cowpen;
 लम्बमानः, hanging. [f. अपचाल]
 ओआअवो i. 162 अस्तसमयः, evening.
 [f. अपातपः]
 ओआओ i. 166 ग्रामाधीशः, the headman
 of a village; अपहृतः, taken away;
 आज्ञा, order. हस्त्यादीनां बन्धनार्थं खातम्,
 a pit for catching elephants. (Dp.
 Pl. 203 उवओ)
 ओआली i. 164 सङ्गदोषः, a defect in a
 sword; पङ्क्तिः, a row.
 ओआलो i. 151 अल्पं स्रोतः, a brook.

- ओआवलो i. 161 बालातपः, morning sun
 ओइत्तं i. 155 परिधानम्, a garment.
 ओइत्तणं i. 155 परिधानम्, a garment. [a
 variant of prec.]
 ओइलं i. 158 आरूढम्, mounted.
 ओक्कणी i. 159 यूका, a louse.
 ओक्किअं i. 151 उपितम्, habitation. वान्त-
 मित्यन्ये, vomited.
 ओक्खंडिअं, a variant of उक्खंडिअं q. v.
 ओक्खिण्णं, a variant of उक्खिण्णं q. v.
 ओगलो i. 151 अल्पं स्रोतः, a brook. [f.
 उद्गार]
 ओग्गिओ i. 158 अभिभूतः, defeated.
 ओग्गीओ i. 149 नीहागः, mist, fog.
 ओघमगे i. 170 अनर्थः, evil, misfortune
 गृहवारिवाहः, sewage of a house.
 ओचुलं i. 153 चुल्लयेकदेशः, a part of the
 fire-place. [f. अव-चुल्ली !]
 ओचेल्लं, a variant of उचेल्लं, q. v.
 ओच्छट्टो, a variant of उच्छट्टो, q. v.
 ओच्छत्तं i. 152 दन्तधावनम्, cleaning the
 teeth.
 ओच्छिअं i. 150 केशविवरणम्, displaying
 the hair.
 ओज्जल्लो i. 154 बलवान्, strong. [f
 उज्ज्वल]
 ओज्जाओ i. 154 गर्जितम्, thunder.
 ओज्जं i. 148 अचोक्षम्, impure, unclean
 [f. अवध्य.]
 ओज्जमणं, a variant of उज्जमणं, q. v.
 ओज्जरिअं, a variant of उज्जरिअं q. v.
 ओज्जरी i. 157 अन्त्रावरणम्, the intes-
 tines.
 ओज्जाथं i. 159 अन्यं प्रेष्यं यत्करणं गृहीतम्,
 anything first offered to another
 and then grasped with the hand.
 ओइडुं i. 156 रक्तम्, attached [f. अव-
 दग्ध]

ओढुणं i. 155 उत्तरीयम्, an upper garment.

ओणिबो i. 151 बल्मीकः । पिपीलिकोत्सानो मृद्राशिः, an anthill.

ओणीवी i. 150 नीवम्, the eaves.

ओणुणओ i. 158 अभिमूतः, defeated [f. अप-अनुनय]

ओडलं i. 150 केशगुम्फो धम्मिल्लप्रायः, braided hair.

ओत्तलहओ, a variant of उत्तलहओ q. v.

ओत्थओ i. 151 अवसन्नः, ended; ओत्थअं विहितमित्यन्ये, covered.

ओत्थरिओ i. 169 आक्रान्तः, seized. आक्रममाणः, seizing.

ओत्थरो i. 150 उत्साहः, effort, exertion.

ओत्थल्लपत्थल्ल, a variant of उत्थल्लपत्थल्ल, q. v.

ओद्धुपिअं i. 171 आक्रान्तम्, seized; नष्टम्, lost.

ओप्पा i. 148 शाणादिना मण्यादेर्माज्जनम्, cleaning or polishing a precious stone with a touchstone [f. Can. oppu]

ओढ्मालणं, a variant of उढ्मालणं q. v.

ओरं i. 149 चारु, lovely [f. अपर]

ओरत्तो i. 165 विदारितः, split. गर्विष्ठः, proud. कुसुम्भरक्तः, coloured with safflower. [f. अप-रक्त]

ओरं पिअं i. 171 आक्रान्तम्, seized; नष्टम्, lost. (Dp. Pl. 198 = ओरत्तं i. e. विदारितम्.)

ओरुळी i. 154 दीर्घमधुरध्वनिः, a long and sweet sound. (Dp. Pl. 204 ओरिळ्ळं)

ओरिळो i. 155 अचिरकालः, a short period.

ओरुंजं i. 156 नास्तीति भणितगर्भा क्रीडा, a gesture expressive of negation.

ओलअणी i. 160 नववधूः, a bride. (Tr. adds दयितीभूतायां च)

ओलइअं i. 162 अङ्गे पिण्डम्, put on or worn on the body.

ओलइणी i. 160 दयितभूता, beloved woman.

ओलओ i. 160 श्येनपक्षी, a hawk, falcon. अपलाप इत्यन्ये, concealment.

ओलत्थो i. 156 विदारितः split.

ओलावओ i. 160 श्येनपक्षी, a hawk, falcon.

ओलित्ती i. 159 सङ्गादिदोषः, defect in a sword etc.

ओलिपं i. 153 हसः laughter. [f. अवलिप]

ओलिपंती i. 159 सङ्गादिदोषः, a defect in a sword etc.

ओलिमा i. 153 उपदेहिका, a minor body (which grows on the diseased parts of the body)

ओली i. 148 कुलपरिपाटी, a family custom [f. आवलि]

ओलुगो i. 164 सेवकः, a servant; निश्छायः, devoid of lustre; निःस्थामा, powerless, feeble. [f. अवरुण]

ओलुंकी i. 153 छन्नरमणम् । नंष्ट्रा यत्र शिशवः क्रीडन्ति । चक्षुःस्थगनक्रीडेति केचित्, the play of hide and seek.

ओलुटं i. 164 अघटमानम्, impossible, cannot be effected; मिथ्या, false.

ओलुपओ i. 163 तापिकाहस्तः, a go-between.

ओलेहडो i. 172 अन्यासक्तः, attached to another (woman); वृष्णापरः, greedy; प्रवृद्धः, full-grown.

ओल्लणी i. 154 मार्जिता, curds with sugar and spices.

ओल्लरिओ i. 163 सुप्तः, slept.

ओवं i. 149 गजादेर्वन्धनार्थं स्नातम्, a pit for catching elephants etc (Dp. Pl. उवओ)

ओवट्ठिअं i. 162 चाटु, pleasing, agreeable.

ओवट्ठो i. 152 मेघजलसेका, a shower of rain.

ओवङ्गी i. 151 परिधानैकदेशः, a part of a garment esp. the knot.
 ओवरओ cf. foll.
 ओवरो i. 157 निकरः, a heap, collection.
 ओवसेरं i. 173 चन्दनम्, sandal; रतियोग्यम्, fit for enjoyment.
 ओविअं i. 167 आरोपितम्, raised; रुदितम्, weeping; चाटु, pleasing; मुक्तम्, released; हृतम्, taken away.
 ओसङ्गी i. 149 अपसृतः, gone away. [f. अप-सृ-]
 ओसणं i. 155 उद्वेगः, agitation.
 ओसण्णं i. 156 चुटितम्, broken [f. अवसन्न]
 ओसरीअं i. 171 अधोमुखम्, with the face downwards; अस्तिनिकोचः, contraction of the eye; आकीर्णम्, scattered. [f. अप-सृ or उप-सृ !]
 ओसरिआ i. 161 अलिन्दः, a terrace before a house-door. [f. अप-सृ]
 ओसविअं i. 168 गतशोभम्, devoid of beauty or grace; अवसादः, fainting.
 ओसा i. 164 निशाजलम्, dew; हिमम्, frost, snow.
 ओसायंतो i. 170 जृम्भालसः, idle and yawning. सीदन्, sinking down; सवेदनः, suffering from agony.
 ओसाओ i. 152 प्रहारपीडा, pain of blows.
 ओसाणिहाणं i. 163 विधिवदनुष्ठितम्, performed according to law.
 ओसारो i. 149 गोवाटः, a cowpen.
 ओसीओ i. 150. अबलः, weak. [f. अप-श्रि-क].
 ओसिक्खिअं i. 173 गतिव्याघातः, stoppage or obstruction; अरतिनिहितम्, placed in anxiety.
 ओसिधिअं i. 162 घ्रातम्, smelled.
 ओसित्तं i. 158 उपालिप्तम्, anointed. [f. अवसिक्त]

ओसीओ i. 158 अधोमुखः, with the face downwards.
 ओसीसं i. 152 अपवृत्तम्, turned away. [f. उत्-शीर्ष !]
 ओसुखिअं i. 161 उन्नेक्षितम्, conjectured. [cogn. with शंक !]
 ओसुद्धं i. 157 विनिपतितम्, fallen down. (Dp. Pl. 194 ओसद्धं=पातितम्).
 ओहंसो i. 168 चन्दनम्, sandal; चन्दनघर्षण-शिला, a stone for preparing sandal-paste.
 ओहंको i. 153 हासः, laughter.
 ओहट्ठिअं i. 159 अन्यं प्रेयं यत्करोणं गृहीतम्, anything grasped with the hand having first offered it to another. [as foll.]
 ओहट्ठो i. 166 अपसृतः, gone away; अवगुण्ठनम्, a veil; नीवी, the knot of the lower garment. [f. अप-हृ]
 ओहट्ठो i. 153 हासः, laughter. [f. अव-हृ !]
 ओहडणी i. 160 फलहकार्गला, a wooden bolt.
 ओहत्तो i. 156 अवनतः bent down. [f. अव-हृ]
 ओहरणं i. 174 विनिपातनम्, throwing down. असम्भवतोऽयर्थस्य संभावनम्, fancying an impossible thing.
 ओहरिसो i. 169 घ्रातः, smelled; चन्दनघर्षण-शिला, a stone for preparing sandal-paste.
 ओहसिअं i. 173 वस्त्रम्, a cloth; धूतम्, shaken.
 ओहाइओ i. 158 अधोमुखः, with the face downwards.
 ओहाडणी i. 161 पिधानी, a lid.
 ओहारो i. 167 कच्छपः, a tortoise; नद्यादी-नामन्तर्द्वीपम्, an island in a river; अंशः, a portion.

ओहित्यं i. 168 विषादः, sorrow; रभसः, haste; विचारितम्, thought or considered.

ओहीरिअं i. 163 उद्गीतम्, sung aloud. अवसन्नमित्यन्ये, sunk down.

ओहुओ i. 158 अभिभूतः, defeated [अप- हृत]

ओहुइ i. 157 विफलम्, fruitless.

ओहुरं i. 157 सिन्नम्, distressed; अवनतं स्रस्तं चेत्यवन्तिसुन्दरी, bent down, dropped down.

क

कइअंकसई ii. 13 निकरः, a heap, collection.

कइअंको ii. 13 निकरः, a heap, collection. [a variant of prec.]

कइउल्लं ii. 21 स्तोकम्, a little.

कइलबइल्लो ii. 25 स्वच्छन्दचारी वृषभः, a bull roaming at will.

कउअं ii. 56 प्रधानम्, chief; चिह्नम्, a mark

कउल्लं ii. 7 करीषम् । तच्च गोमयसण्डं तच्चूर्णं च, (a lump of) dried cowdung (or its powder).

कउहं ii. 5 नित्यम्, daily.

ककसारो ii. 14 दध्योदनः, boiled rice mixed with curds and spiced.

ककसो ii. 14 दध्योदनः, boiled rice mixed with curds and spiced [a variant of prec.]

ककिडो ii. 5 रुकलासः, a chameleon.

ककसडंगी ii. 19 सखी, a female friend.

ककसडो ii. 11 पीनः, fat, stout. [f. कर्कश]

कग्धाडो ii. 53 अपामार्गः a kind of plant, Achyranthes Aspera; किलाटः, coagulated milk.

कग्घायलो ii. 22 किलाटः, क्षीरविकारः, coagulated milk.

कंकेल्लो ii. 12 अशोकवृक्षः, Jonesia Asoka. [ts.]

कंकोडं ii. 7 (कंकोलम् ?) a kind of plant.

कच्चं ii. 2 कार्यम्, work. [f. कृत्य]

कच्छगे ii. 2 पङ्कः, mud [a variant of कस्तो q. v.]

कच्छुरिअं ii. 16 ईर्षितम्, envied.

कच्छुरी ii. 11 कपिकच्छूः, a kind of plant, forget-me-not [f. कच्छु of कपिकच्छु !]

कज्जउडो ii. 17 अनर्थः, evil, misfortune.

कज्जवो ii. 11 तृणायुष्करः, a stack of grass, etc. विषेत्थन्ये, excrement.

कज्जालं ii. 8 शेवालः, moss

कंची ii. 1 मुसलमुखे ओहवल्लयम्, the metal ring at the end of a wooden pestle. [Tel. kañchu.]

कटारो ii. 4 क्षुरिका, a knife. [f. Dr. ka-(t)thāri or rt. रुत् or कटार.]

कटिओ cf. कंठिओ.

कडअल्ली ii. 15 कण्ठः, the neck.

कडअल्लो ii. 15 दौवारिकः, a door-keeper [a variant of कडइल्लो]

कडइओ ii. 22 स्थपतिः, a chief, king.

कडइल्लो ii. 15 दौवारिकः, a door-keeper. [a variant of कडअल्लो]

कडच्छू ii. 7 अयोद्वी, an iron spoon. (Dh. Pl. 231 कडुच्छुओ)

कडतला ii. 19 वक्रमेकधारं लोहायुधम्, a sickle.

कडतं ii. 56 मूलकशाकम्, a radish, an esculent root; मुसलम्, a pestle used for cleaning rice.

कडतरं ii. 16 जीर्णशूर्पायुपकरणम्, worn out utensils.

कडनरिअं ii. 20 दारितम्, torn, rent. [cogn. with prec.]

कडण्णो ii. 13 निकरः, a heap, collection वस्त्रेकदेश इति केचित्, a part of a garment. [f. कलाप and कर्पट]

- कडंभुअं ii. 20 कुटकंठः। कुटस्यैव कण्ठो यस्य सः
कुम्भमीवाख्यो भाण्डविशेषः, a kind of pot
घटस्यैव कण्ठः इति शीलाङ्कः, the neck of
a pot.
- कडसां ii. 6 श्मशानम्, a cremation ground.
- कडारं ii. 10 नालिकेरम्, a cocoanut.
- कडाहपलहस्थिअं ii. 25 पार्श्वद्वयापवृत्तम्, turn-
ing on the sides.
- कडिसंभो ii. 17 कटीन्यस्तो हस्तः, the hand
placed on the hips. कट्याघात इति
केचित्, striking on the hips. [f. कटिस्तम्भ]
- कडिलं ii. 52 निश्छिद्रम्, without holes;
कटीवल्लम्, a lower garment; दौवारिकः,
a door-keeper; शत्रुः, an enemy;
आशीः, a benediction; गहनम्, dense,
thick; वनम्, a forest. [f. कटि]
- कडुआलो ii. 57 घण्टा, a bell; लघुमत्स्यः, a
small fish.
- कडो ii. 51 क्षीणः, thin, emaciated; मृतः,
dead.
- कण्डअं ii. 57 आर्द्रम्, wet; कृतम्, done; चित्रि-
तम्, spotted; कणाकर्णम्, overspread
with grain [f. कण]
- कणइलो ii. 21 युक्, a parrot. [cogn with
the foll.]
- कणई ii. 5 लता, a creeper [f. कन्]
- कणओ ii. 56 कुसुमावचयः, gathering flow-
ers; इपुः, an arrow [f. कन्]
- कणयंदी, a variant of कलयंदी; q. v.
- कणिआरिअं ii. 24 काणाक्षिदृष्टम्, looked a-
skance.
- कणिसं ii. 6 किंशरुः, a heron.
- कणेड्डिआ ii. 21 गुआ, the Guñja berry.
- कणोवअं ii. 16 उष्णोदकम्; उदकमुपलक्षणम्।
तेन घृततैलाद्यप्युष्णं, hot water, ghee,
oil etc. [cogn. with कवोष्ण]
- कंटउच्चि ii. 17 कण्टकप्रोतः, pierced with
thorns [cogn. with कण्टक !]

- कंटाली ii. 4 कण्टकारिका, Solanum
Jacquini.
- कंटोलं ii. 7 कंकोडं q. v. (Dp. Pl. 148
कंटुलं)
- कंटकुंची ii. 18 वस्त्रादीनां कण्ठे नवद्धो ग्रन्थिः,
a knot of cloth etc. round the
neck कण्ठे समुत्तुङ्गो नाडिमस्थिरित्यन्ये, the
Adam's apple
- कंटमलं ii. 20 मृतप्रवहनम्। येन मृतकमुद्यते, a
vehicle for carrying corpses. सामा-
न्येन यातपात्रमिति केचित्, a ship.
- कंटिओ ii. 15 दौवारिकः, a door-keeper
अत्र टकारयुक्तं टकारं केचित्पठन्ति.
- कंटदीणारो ii. 24 वृत्तिविवरम् a hole, an
opening in a fence
- कंटो ii. 51 सूकरः, a pig; मर्यादा, limit.
- कंडपडवा ii. 25 यवनिका, a curtain [cogn.
with पट]
- कंडूरो ii. 9 बकः, a crane.
- कंडो ii. 51 दुर्बलः, weak; विपन्नः, dead;
फेनः foam. (Tr. कुंडो)
- कण्णच्छुरी ii. 19 गृहगोधा, a small house-
lizard.
- कण्णवालं ii. 23 कर्णस्याभरणं कुण्डलादि, an
ear-ornament. [f. कर्ण + Dr. val ?]
- कण्णस्मरिअं ii. 24 काणाक्षिदृष्टम्, looked a-
skance. कण्णोस्मरिअं इत्यन्ये. [f. कर्ण-उत्सृ]
- कण्णाआसं ii. 23 कर्णस्याभरणं कुण्डलादि, an
ear-ornament [f. कर्ण-आयास]
- कण्णाइंधणं ii. 23 कर्णस्याभरणं कुण्डलादि,
an ear-ornament [f. कर्ण-आचिह्न !]
- कण्णासो ii. 14 पर्यन्तः, border.
- कण्णोच्छडिआ ii. 22 दत्तकर्णा । या भाषणार्थं
परवाक्यं गृह्णाति, overhearing
- कण्णोड्डिआ ii. 20 नीरङ्गिका, a veil
- कण्णोढत्ती ii. 22 दत्तकर्णा । या भाषणार्थं पर-
वाक्यं गृह्णाति, overhearing
- कण्णाह्ली ii. 57 चञ्चुः, beak; अवतंसः, an
ear-ornament [f. कर्णावालि or कर्णालि]

कण्णोत्तरिअं, a variant of कण्णस्तरिअं,
q. v.

कतवारो ii. 11 तृणायुत्तरः, a stack of
grass etc.

कत्ता ii. 1 अन्धिकायुतकपर्दिका, a cowrie
used in gambling.

कद्दुमिओ ii. 15 महिणः, a buffalo. [f.
कर्दमित]

कंतू ii. 1 कामः, Cupid, the God of
love. [f. कान्त]

कंदलं ii. 4 कपालम्, the skull.

कंदी ii. 1 मूलकशाकम्, a radish, an escul-
lent root. [f. Tel. kanda]

कंदो ii. 51 दृढः, strong; मत्तः, intoxi-
cated; स्तरणेऽपीत्यन्ये, the act of scat-
tering.

कंदोटं ii. 9 नीलोत्पलम्, a blue lotus. [f.
कन्द-उट्ट or उत्थ, or ts.] (Hc. Gr.
ii. 174 कंदुटं = उत्पलम्)

कप्पारिअं ii. 20 दारितम्, torn, rent. [f.
सर्पर !]

कफाडो ii. 7 गुहा, a cave. [f. क-स्फाट]

कमढो ii. 55 दधिकलशी, a jar to hold
curds; पिठरम्, a pot; हलभृत्. Bala-
rāma; मुखम्, mouth, face. [f. कमठ]

कमणी ii. 8 निःश्रेणिः, a ladder [f. क्रम]

कमलो ii. 54 पिठरः a pot; पटहः, a drum;
मुखम्, mouth, face; हरिणः, a deer.
[f. कमठ, thro' कमठ; also ts.]

कमिओ ii. 3 उपसर्पितः, approached.

कंपडो ii. 7 पथिकः, a traveller.

कंबरो ii. 13 विज्ञानम्, wisdom.

कम्हिओ ii. 8 मालिकः, a florist.

कयलं ii. 4 अलिअरः, a water-jar.

कयारो ii. 11 तृणायुत्तरः, a stack of
grass.

करयडी, a variant of foll.

करयरी ii. 16 स्थूलवस्त्रम्, a coarse cloth.
केचिदन्त्यरेकस्थाने इकारं पठन्ति.

करइल्ली ii. 17 शुष्कवृक्षः, a withered tree.

करकं ii. 55 भिक्षापात्रम्, a begging bowl;
अशोकवृक्षः, Jonesia Aśoka [ts.]

करघायलो ii. 22 किलाटः। क्षीरविकारः, co-
agulated milk.

करंजो ii. 8 शुष्का त्वक्, dry skin or bark.

करडा ii. 55 लट्वा, a sparrow.

करडो ii. 55 व्याघ्रः, a tiger; कंबुरः, spot-
ted, variegated. [f. Dr. karadi]

करणी ii. 7 रूपम्। आकार इत्यर्थः form.
[Hc. f. करण]

कामरी ii. 15 हठहृता स्त्री, a woman ab-
ducted by force [f. कर-मुदिन]

कर्मो ii. 6 क्षीणः, thin, emaciated.

करयंदी ii. 18 मल्लिका, a kind of jas-
mine.

कराइणी ii. 18 शात्मलितरुः, the silk-cotton
tree. कारायणीति कश्चित्.

कराली ii. 12 दन्तपवनकाष्ठम्, a tooth-
brush. [f. Arabic khilāl]

करिआ ii. 14 मद्यपरिवेषणभाण्डम्, a pot for
serving wine [f. करक]

करिलं ii. 10 वंशाङ्कुरः, a bamboo shoot.
[f. करीर]

कोडू ii. 5 रुक्मलासः, a chameleon.

कोरोडी ii. 3 कीटिकाभेदः, a kind of small
worm.

कोरोडो ii. 54 नालिकेरम्, the cocoanut;
काकः, a crow; वृषभः, a bull.

कलओ ii. 54 अर्जुनवृक्षः, Terminalia Ar-
juna; सुवर्णकारः, a goldsmith.

कलंकवई ii. 24 वृत्तिः, an enclosure. [f.
the foll.]

कलंको ii. 8 वंशः, a bamboo.

कलमो ii. 10 चोरः, a thief. [Hc. ts.]

कलंबू ii. 3 नालिकामिधाना वल्ली, the stalk
of a lotus.

कलयंदी ii. 58 पाटला, the red Lodhra;

प्रसिद्धः, famous. केचित्पाटलायां कणयंदी-
त्याहुः.
कलवू ii. 12 तुम्बीपात्रम्, a vessel made
out of gourd. [f. अलावू !]
कलहं ii. 5 प्रत्याकारः । असिपरिवार इति यावत्,
a scabbard.
कलिआ ii. 56 सखी, a female friend.
कलिओ ii. 56 गर्वितः, proud; नकुलः, a
mongoose.
कलिजं ii. 11 लघुदारु, a small piece of
wood [a variant of किलिचं]
कलिमं ii. 9 नीलोत्पलम्, a blue lotus. [f.
क-ली]
कली ii. 2 शत्रुः, an enemy. [ts.]
कलेरो ii. 53 कङ्कालः, a skeleton; कगलः,
dreadful. [f. कगल]
कल्लविअं ii. 18 नीमितम्, made wet. विस्ता-
रितमित्यन्ये, extended [f. Dr. kal.]
कल्ला ii. 2 मद्यम्. liquor, wine. [f. Dr.
kal-lu; Hc. f. कल्या]
कल्लोली ii. 2 शत्रुः, an enemy. [ts.]
कल्लोडी ii. 9 वत्सतरी, heifer.
कल्लोडो ii. 9 वत्सतरः, a steer.
कवयं ii. 3 भूमिच्छत्रम् । यद्वर्षासु प्ररोहति, a
mushroom.
कवासो ii. 5 अर्धजङ्घा । मोचकमित्यर्थः, an
armour for the legs.
कविडं ii. 9 गृहपश्चिमाङ्गणम्, the western
courtyard of a house.
कविलो ii. 6 श्वः, a dog. [f. कपिल]
कविसं ii. 2 कविसम्, liquor, wine.
[f. कपिश]
कविसा ii. 5 अर्धजङ्घा । मोचकमित्यर्थः, an
armour for the legs.
कव्वाडो ii. 10 दक्षिणहस्तः, the right hand.
कव्वालं ii. 52 कर्मस्थानम्, a place of busi-
ness. गृहम्, a house.
कसई ii. 6 अरण्यचारीफलम्, a wild fruit.

कसणसिओ ii. 23 बलभद्रः. Balarāma. [f.
रुण्ण-सित]
कसरो ii. 4 अधमबलीवर्दः, a bull of the
lowest quality.
कसव्वं ii. 53 स्तोकम्, a little आर्द्रम्, wet.
प्रचुरम्, abundant. बाण्णः, a tear.
कसिआ ii. 6 अरण्यचारीफलम्, a wildfruit.
कस्सयं ii. 12 प्राभृतम्, a present, gift.
कस्सो ii. 2 पङ्कः, mud. [f. Dr. kasa,
kasavu]
कहेडो ii. 13 तरुणः, a youth.
काइणी ii. 21 गुञ्जा, the *Guñja* berry.
काउल्लो ii. 9 बकः, a crane.
काओ ii. 26 लक्ष्यम् । वेध्यमित्यर्थः, an aim,
anything aimed at. अन्ये तु लक्ष्य-
शब्देन यो येन गुणेन लक्ष्यते तमुपमानभूतं पदा-
र्थमाहुः, the standard of comparison,
that with which anything is
compared.
काणच्छी ii. 24 काणाक्षिदृष्टम्, looked a-
skance [f. काणक्षि]
काणत्थेवो ii. 29 विरलाम्बुकणवृष्टिः, a shower
of rain.
काण्डी ii. 28 परिहासः, joking.
कामकिसोरो ii. 30 गर्दभः, an ass. [f. काम-
किशोर]
कामिजुलो ii. 29 कामिजुलाख्यः पक्षी । जल-
पक्षिविशेषः, an aquatic bird.
कायंचुलो ii. 29 कामिजुलाख्यः पक्षी । जलपक्षि-
विशेषः, an aquatic bird.
कायंदी ii. 28 परिहासः, joking.
कायंधुओ ii. 29 कामिजुलाख्यः पक्षी । जलपक्षि-
विशेषः, an aquatic bird.
कायपिउच्छा ii. 30 कोकिला, a cuckoo. (Tr.
कायपिउला) [f. काक-पितृ]
कायरो, a variant of कायलो. q. v.
कायलो ii. 58 भियः, dear; काकः, a crow.
केचित्त्रिये कायरो इत्याहुः. [f. कातर and
काक]

- कारं ii. 26 कटु; pungent [f. Dr. kāra or क्षार Tr. connects with कटु]
 कारंकडो ii. 30 परुष; harsh. कप्रत्यये कारं-कडओ [f. कार-कटु; cf. prec.]
 काशं ii. 26 लेखा, a line, streak.
 कारायणी a variant of करगइणी, q. v.
 कारिमं ii. 27 रुचिम्, artificial. [f. रु]
 कालं ii. 26 तमिस्रम्, darkness. [ts.]
 कालओ ii. 28 धूर्तः । ठक इत्यर्थः, a rogue.
 कालवटं ii. 28 धनुः, a bow. [f. काल-वर्त !]
 कालिआ. ii. 58 शरीरम्, the body; कालान्तरम्, another time; मेघः, a cloud. [f. काल]
 कालिजणं, a variant of कालिजणी, q. v.
 कालिजणी ii. 29 तापिच्छलता, the Tamāla; Xanthochymus pictorius. केचित्कालिजणं तापिच्छमित्याहुः । कालेज्जं तापिच्छकुसुमित्यन्ये.
 कालिवो ii. 59 शरीरम्, the body; मेघः, a cloud.
 कालेज्जं cf. कालिजणी.
 कावलिओ ii. 28 असहनः, intolerant.
 कावी ii. 26 नीलवर्णा, blue. [f. Dr. kāvi !]
 कासारं ii. 27 ससिपत्रकम्, lead.
 कासिअं ii. 59 सूक्ष्मवस्त्रम्, a fine cloth; श्वेतवर्णम्, the white colour.
 कासिज्जं, ii. 27 काकस्थलामिधानो देशः, name of a place.
 काहलो ii. 58 मृदुः, soft; ठकः, a rogue.
 काहली ii. 59 व्ययार्थं धान्यादि, grain etc. for sale; तवणीति प्रसिद्धमूपादिपचनभाण्डम्, a pan for baking bread. [f. खलिका !]
 काहारो ii. 27 परिसन्धो । जलादिवाही कर्मकरः, a man who carries water.
 काहलो ii. 28 गोपालः, a cowherd.
 काहेणू ii. 21 गुआ, the *Gunja* berry, *Abrus precatorius*.

- किक्किडी ii. 32 सर्पः, a snake.
 किक्किअं ii. 31 धवलम्, white.
 किंजक्तो ii. 31 शिरीषः, *Acacia Sirisa*.
 किण्णं ii. 30 शोभमानम्, shining.
 किण्हं ii. 59 सूक्ष्मवस्त्रम्, a fine cloth; श्वेतवर्णम्, the white colour.
 किंधरो ii. 32 लघुमत्स्यः, a small fish. [a variant of कुंधरो]
 किमिरायं ii. 32 लाक्षारकम्, red with lac. [f. रुमिराग]
 किमिहवसनं ii. 33 कोशेयं वस्त्रम्, a silk cloth. [f. रुमिगृहवसनम्]
 किंपओ ii. 31 रूपणः, poor, pitiable.
 किंबोडां ii. 31 स्तलितः, slipped.
 किरो ii. 30 सूकरः, a pig. [f. किर or किंर; Dr. kiru]
 किरिइरिआ ii. 61 कर्णोपकर्णिका, rumour; कौतूहलम्, curiosity [onomatopoeitic f. किर्किरि]
 किलणी ii. 31 गथा, a road.
 किलिचं ii. 11 लघुदारु, a small piece of wood. [a variant of कलिजं.]
 किलिम्मिअं ii. 32 कथितम्, told.
 किविडं ii. 60 धान्यसलम्, a thrashing floor; धान्यसले जातम्, grown in a thrashing floor.
 किविडी ii. 60 पार्श्वद्वारम्, a side door; गृहपश्चिमाङ्गणम्, the western courtyard of a house. [a variant of कविडं]
 कीरो ii. 21 शुक्रः, a parrot. [f. कीर, Dr. kili].
 कोलं ii. 21 स्तोकम्, a little.
 कीलणिआ ii. 31 गथा, a road. [a variant of किलणी]
 कीला ii. 33 नववधूः, a bride.
 कुउआ ii. 12 तुम्बीपात्रम्, a vessel made out of a gourd.
 कऊलं ii. 38 नीवी, the knot of the lower garment. परिहिनवस्त्रान्त इति

- केचित्, the ends of a garment folded in.
- कुकुला ii. 33 नववधूः, a bride.
- कुक्कुडो ii. 37 मत्तः, intoxicated. [f. कुक्कुट]
- कुक्कुडो ii. 13 निकरः, a heap, collection.
- कुक्कुसो ii 36 धान्यादिनुषः, the husk of grain.
- कुक्कुसी ii. 34 कुक्षिः, the belly. [f. कुक्षि]
- कुच्छिमई ii. 41 गर्भिणी, a pregnant woman. [f. कुक्षिमई or °मती]
- कुच्छिच्छं ii. 24 वृत्तिविवरम्, a hole, an opening in a fence. [f. कुक्षि]
- कुंचलं ii 36 मुकुलम्, a bud. [f. कुंच]
- कुटयरी ii. 35 चण्डी, an angry woman. [f. कुट्ट]
- कुटा ii. 35 चण्डी, an angry woman. [cf. prec.]
- कुटाओ ii. 37 चर्मकारः, a shoe-maker, currier.
- कुडयं ii. 37 लतागृहम्, a bower of creepers. [f. कुट; कुटङ्ग]
- कुडिआ ii. 24 वृत्तिविवरम्, a hole, an opening in a fence. [f. कुटी?]
- कुडिच्छं ii. 64 वृत्तिविवरम्, a hole, an opening in a fence; कुटी, a cottage; कुटितम्, broken. [f. कुट; कुटी]
- कुडिलयं ii. 40 कुटिलम्, crooked. [f. कुटिल]
- कुडीरं ii. 24 वृत्तिविवरम्, a hole, an opening in a fence. [f. कुटी]
- कुडुच्चिअं ii. 41 सुरतम्, sexual intercourse (कुडुच्चिअं or कुडुविअं seems to be the correct reading.) [f. कुटुच्च]
- कुडुं ii. 33 आश्चर्यम्, a wonder. केचित् कोडुं इत्याहुः । तच्च उकारओकारविनिमये सिद्धम्. [f. कुतुक or कौतुक]
- कुडुगिलोई ii. 19 गृहगोधा, a small house-lizard. [f. कुट-गिल]

- कुडुलेवणी ii. 42 सुधा, white-wash [f. कुट-लेपन]
- कुडो ii. 62 हतानुगमनम्, following up stolen property; हृतत्याजकः, one who abandons stolen property.
- कुणिआ ii. 24 वृत्तिविवरम्, a hole, an opening in a fence.
- कुंटारं ii. 40 म्लानम्, withered.
- कुंटी ii. 34 पोटलम् । वस्त्रनिबद्धं द्रव्यम्, a bundle.
- कुंडं ii. 33 वेणुमयं जीर्णमितुपीडनकाण्डम्, an old sugar-cane press made of bamboos.
- कुंडिअपेसणं ii. 43 ब्राह्मणविष्टिः, sending a brahman. [f. the foll + प्रेषण]
- कुंडिआ ii. 37 ग्रामाधिपतिः, the headman of a village.
- कुंडयं ii. 63 कुली, the fireplace; लघु-भाण्डम्, a small pot. (कुंडयं seems to be the correct reading.) [f. Tel kuṇḍa]
- कुतत्ती ii. 36 मनोरथः, desire.
- कुत्थरं, a variant of कोत्थरं, q. v.
- कुत्थुहवत्थं ii. 38 नीबी, the knot of the lower garment.
- कुद्धं ii. 34 प्रभूतम्, abundant.
- कुद्धणो ii. 38 रासकः, a kind of dance (practiced by Kṛṣṇa and the cowherdresses)
- कुंतली ii. 38 करोटिकाख्यं परिवेषणोपकरणम्, a serving cup.
- कुंतलो ii. 36 सातवाहनः, King Hāla. [ts!]
- कुंती ii. 34 मञ्जरी, a cluster of blossoms. [f. Tel gutti?]
- कुंतीपोटलयं ii. 43 चतुष्कोणम्, a square.
- कुंतो ii. 21 शुकः, a parrot.
- कुंदओ ii. 37 रुशः, lean, weak.
- कुंदीरं ii 39 बिम्ब्याः फलम्, the fruit of

- the bimba plant, *Momordica monodelpha*.
 कुंधरो ii. 32 लघुमत्स्यः, a small fish. [a variant of किंधरो]
 कुण्डो ii. 36 गृहाचारः, a custom prevailing in a family. समुदाचार इत्यन्ये, proper practice or usage.
 कुप्परं ii. 64 कीलाघातः। कीला सुरत उरःप्रहा-
 णनविशेषः, amorous stroke on the breast; समुदाचारः, proper practice or usage; नर्म, sport.
 कुमारी ii. 35 चण्डी, an angry woman. [ts. ?]
 कुमुली ii. 39 चुली, the fireplace.
 कुम्भिणी ii. 38 जलगर्तः, a hollow with water, a pond.
 कुम्भिलो ii. 62 चौरः, a thief; विधुनः, a backbiter, slanderer, wicked person. [ts.]
 कुम्भिलं ii. 39 खननीयम्, to be dug.
 कुम्भी ii. 34 सीमन्तालकादिः केशरचना, dressing the hair.
 कुम्भणं ii. 40 म्लानम्, withered. [Tr. says that कुम्भ is a Pkt. substitute for म्लै.]
 कुररी ii. 40 पशुः, an animal. [ts.]
 कुरुकुरिअं ii. 42 रणरणकः, Cupid, the god of love.
 कुरुचिलं ii. 41 ग्रहणम्, catching, seizing.
 कुरुचिलो ii. 41 कुलीरः, a crab. [Dp. Pl. कुरुचिलो]
 कुरुचं ii. 39 अनिष्टम्, an unwelcome thing. [f. कु-रोच्य]
 कुरुडो ii. 63 निर्दयः, unkind. निपुणः, clever [f. Dr. kuruda]
 कुरुमाणं ii. 40 म्लानम्, withered.
 कुरुलो ii. 63 निर्दयः, unkind. निपुणः, clever. कुटिलकेशः, curly hair. [f. Dr. kurul, also ts.]

- कुलकंसणो ii. 42 कुलकलङ्कः, a disgrace to a family. [f. कुलपांसुल]
 कुलसंतर्दं ii. 39 चुली, the fireplace.
 कुल्लडं ii. 63 चुली, the fireplace. लघु-
 भाण्डम्, a small pot.
 कुल्लरिओ ii. 41 कान्दविकः, a confectioner.
 कुल्लो ii. 61 ग्रीवा, the neck. असमर्थः, incompetent. छिन्नपुच्छः, tailless [f. Tel. kullu.]
 कुल्हो ii. 34 शृगालः, a jackal.
 कुसणं ii. 35 तीमनम्, a sauce.
 कुसुमणं ii. 41 कुङ्कुमम्, saffron. [f. कुसुम.]
 कुसुमालिओ ii. 42 शून्यमनाः, absent-minded.
 कुसुमालो ii. 10 चौरः, a thief [ts.]
 कुसुमिलो ii. 40 विधुनः, a backbiter, wicked person [f. कुसुम्भ]
 कुहडो ii. 36 कुब्जः, humpback. [f. कुब्ज]
 कुहिअं ii. 35 लिप्तम्, besmeared.
 कुहिणी ii. 62 कर्पूरः, camphor. रथ्या, a road.
 कुहेडो ii. 35 गुरेटकार्ग्यो हरितकविशेषः, a kind of grass.
 कूडो ii. 43 पाशः, a noose. [f. कूट]
 कूणिअं ii. 44 ईषन्मुकुलितम्, half-closed. [f. कूणित]
 कूलं ii. 43 सेन्यस्य पश्चाद्भागः, the rear part of an army. [f. कूल !]
 कूवलं ii. 43 जघनवसनम्, the lower garment.
 कूवो ii. 62 हतानुगमनम्, following up stolen property. हतत्याजकः, one who abandons stolen property.
 कूसारो ii. 44 गर्ताकारः, a pit. [f. कासार]
 केआ ii. 44 रज्जुः, a rope. [Dr. kayar]
 केआरबाणो ii. 45 पलाशः, the tree *Butea Frondosa*.

- केरु ii. 44. कन्दः, a bulbous root.
 केली ii. 44 असती, an unchaste woman.
 [ts.]
 कोइला ii. 49 काष्ठाङ्गारः, charcoal. [f. कोकिल]
 कोउआ ii. 48 करीषामिः, fire of dry cowdung.
 कोट्टासिअं ii. 50 विकसितम्, blown, fully opened.
 कोच्चणं ii. 46 अलीकहितम् false benefit.
 कोज्जणं ii. 46 स्त्रीरहस्यम्, woman's secret.
 कोज्जसिअं ii. 50 आपूरितम्, filled.
 कोट्टं ii. 45 नगरम्, a town [f. Dr. kōta; कोट]
 कोट्टिबो ii. 47 द्रोणी, a wooden tub.
 कोटी ii. 64 दोहः, milking. विषमास्त्रलना, slipping.
 कोट्टुअं ii. 47 कराहतं वारि, water stirred with the hand.
 कोडिअं ii. 47 लघुशरावः, a little platter.
 कोडिलो ii. 40 पिशुनः, a backbiter, wicked person [f. कुट्ट; कुटिल]
 कोडुअं ii. 2 कार्यम् work.
 कोडु a variant of कुडु q. v.
 कोणू ii. 26 लेखा, a line, streak.
 कोणो ii. 45 रुष्णवर्णः, black. लकुट इत्यन्ये a club [f. रुष्ण and ts.]
 कौडलिआ ii. 50 श्ववित्संज्ञः प्राणिविशेषः a porcupine. कीट इत्यन्ये, a worm.
 कौडिओ ii. 48 भेदेन ग्रामभोक्ता । ऐकमत्यं ग्रामीणानामपास्य यो मायया ग्रामं भुनक्ति, one who creates disunion among the inhabitants of a village and earns his livelihood thereby. [f. Tel. koṇḍemu.]
 कौडुल्लू ii. 49 उल्लूकः, an owl
 कोणो ii. 45 गृहकोणः, the corner of a house [f. कोण.]
 कोत्तलका ii. 14 मद्यपरिवेषणभाण्डम्, a pot for serving wine.

- कोत्थरं, ii. 13 विज्ञानम्, knowledge, उदो-
 तोर्व्यत्यये कुत्थरं इत्यपि.
 कोत्थलो ii. 48 कुथूलः, a granary [f. Tel. kottu]
 कोप्पो ii. 45 अपराधः, an offence, guilt.
 [f. कोप]
 कोमुई ii. 48 सर्वा पूर्णिमा, the full moon day [f. कोमुदी]
 कोलंबो ii. 47 पिठरम्, a pot, pan. गृह-
 मित्यन्ये, a house.
 कोलाहलो ii. 50 स्वरुतम्, the cry of birds.
 [ts.]
 कोलिओ ii. 65 तन्तुवायः, a weaver. जाल-
 काररुमिः, a spider. [f. कौलिक]
 कोलित्तं ii. 49 उल्मुकम्, a firebrand [f. Dr. kolli]
 कोलीरं ii. 46 कुरुविन्दम् a ruby. [Tr. con-
 nects with कुरुविन्द]
 कोलो ii. 45 शीवा, the neck. [f. कोल ?]
 कोलोरो ii. 47 पिठरम्, a pot, pan.
 कोन्हाहल ii. 39 चिन्ध्याः फलम्, the fruit of the bimba plant, Momordica monadelpha
 कोन्दुओ ii. 65 इक्षुनिर्पाडनयन्त्रम्, a sugar-
 cane mill. शृगालः, a jackal. [f. कोण्डु!]
 कोविआ ii. 49 शृगाली, a she-jackal.
 कोसट्टिआ ii. 35 चण्डी, an angry woman
 कोसयं ii. 47 लघुशरावः, a little platter.
 [f. कोष]
 कोसलं ii. 38 नीवी, the knot of the lower garment.
 कोसलियं ii. 12 प्राभृतम्, a present, gift.
 कोसलिआ इत्याकारान्तमित्यन्ये । लकारस्य द्विर्भावे कोसलिअं इत्यपि.
 कोसलिआ, a variant of the prec.
 कोसलिअं, a variant of कोसलअं.
 कोसो ii. 65 कुसुम्भरक्तवस्त्रम्, a cloth coloured with safflower. जलधिः, the ocean.
 कोहली ii. 46 तपिका, a go-between.

ख

- सगिओ ii. 69 घामेशः, the headman of a village.
 सचछो ii. 69 अच्छभलः, a bear.
 सचोलो ii. 69 व्याघ्रः, a tiger.
 सज्जिअं ii. 78 जीर्णम्, worn out. उपालब्धम्, censured.
 सज्जोओ ii. 69 नक्षत्रम्, a star [f. सद्योत]
 संजणो ii. 69 कर्दमः, mud.
 संजरो ii. 68 शुष्कद्रुमः, a withered tree.
 सटं ii. 67 तीमनम्, a sauce
 सटंगं ii. 68 छाया, shade.
 सटिको ii. 70 सौनिकः, a butcher. [f. सटिकः Tel. katika]
 सडं ii. 67 तृणम्, grass.
 सडइओ ii. 72 संकुचितः, contracted.
 सडकी ii. 71 लघुद्वारम्, a small door, window. [f. सटकििका; Tel. kitiki]
 सडहडी ii. 72 तरुमर्कटः, a monkey.
 सडुआ ii. 68 मौक्तिकानि, pearls.
 सडुं ii. 66 शमश्रु, the beard. [f. Dr. gadda or katta]
 सडुा ii. 66 सानिः, a mine. पर्वतखानमित्यन्ये, an excavation in a mountain. [f. सनु; सात]
 सडिओ ii. 67 मत्तः, intoxicated. खलगंडिओ मत्त इत्यन्ये.
 सणुसा ii. 68 मनोदुःखम्, mental distress.
 संडं ii. 78 मुण्डम्, the head. मयभाण्डम्, a liquor pot.
 संडई ii. 67 असती, an unchaste woman.
 संडिओ ii. 78 मागधः, a bard. अनिवारः, unavoidable.
 सण्णं ii. 66 सातम्, dug. [cf. Tel. kan-namu.]
 सण्णुओ ii. 68 कीलकः, a wedge.

- सत्तं ii. 66 सातम्, dug. [f. सात]
 सडं ii. 67 भुक्तम्, eaten. प्रचुरार्थेऽपि लक्ष्येषु दृश्यते, abundant.
 संधग्गी ii. 70 स्थूलैन्धनाभिः, conflagration. [f. स्कन्धामि]
 संधमंसो ii. 71 बाहुः the arm. [f. स्कंधमृश or स्कंध-अंस]
 संधयट्टी ii. 71 बाहुः, the arm. [f. स्कंध-यट्टि]
 संधीधारे ii. 72 अत्युष्णजलधारा, a stream of hot water.
 सप्परो ii. 69 रुक्षः, rough, harsh. सप्पुरो इत्यन्ये.
 सप्पुरो, a variant of the prec. q. v.
 सम्मक्खमो ii. 79 संयामः, a battle. मनोदुःखम् mental distress. मनोदुःखविशेषोऽयिनः श्वसितमित्यन्ये, the sighing of a repentant person. [f. कर्म-क्षम !]
 खरडिअं ii. 79 रुक्षम्, rough, harsh. भग्नम्, broken.
 खरहओ ii. 72 पौत्रः, a grandson.
 खरिअं ii. 67 भुक्तम्, eaten. [f. खादिन]
 खरुलं ii. 78 कठिनम्, hard. स्थपुटम्, unevenly raised.
 खलडं ii. 71 रिक्तम्, devoid of [f. स्खलित !]
 खलगंडिओ, a variant of सडिओ q. v.
 खली ii. 66 तिलपिण्डिका, a (sesamum) oil-cake.
 खलं ii. 77 वृत्तिविवरम्, a hole. an opening in a fence. विलासः, sport. [f. खल !]
 खलडं ii. 79 संकुचितम्, contracted. प्रहृष्टम्, pleased.
 खला ii. 66 चर्म, the skin.
 खल्लरी ii. 70 संकेतः, a sign, gesture.
 खवओ ii. 67 स्कन्धः, the shoulder.
 खवडिअं ii. 71 स्खलितम्, stumbling.
 खवलिओ ii. 72 कुपितः, angry.

सवो ii. 77 वामकरः, the left hand. रासभः,
a donkey. [a variant of सवो]
सवुलं ii. 68 मुखम्, the face.
सवो ii. 77 वामकरः, the left hand.
रासभः, a donkey.
साइआ ii. 73 परिखा, a ditch [f. खात]
साडइअं ii. 73 प्रतिकलितम्, reflected.
सारंकिडी ii. 73 गोधा, an alligator.
सारयं ii. 73 मुकुलम् a bud.
सिक्किंडो ii. 74 रुक्लासः, a chameleon.
सिक्किरी ii. 73 दुष्वादीनां स्पर्शपरिहागर्थं चिह्न-
यष्टिः, a stick in the hand of cha-
dāla, as a sign of untouchability.
सिक्किणी ii. 74 शृगाली, a she-jackal.
सिक्जिअं ii. 74 उपालम्भः, censure. [f.
सिद् !]
सिक्त्तयं ii. 79 अनर्थः, evil, misfortune.
दीप्तम् । प्रज्वालनमित्यर्थः, inflaming.
सुंखुणओ ii. 76 घ्राणसिग, a nostril.
सुंखुणी ii. 76 रथ्या, a road.
खुटं ii. 74 चुरितम्, broken.
खुट्टं ii. 74 लघु, small [f. Tam. kuttai]
खुड्डिअं ii. 75 सुरतम्, sexual intercourse.
खुणक्खुडिआ ii. 76 घ्राणम्, the nose.
खुंडयं ii. 71 स्खलितम्, stumbling.
खुण्णं ii. 75 परिवेष्टितम्, surrounded.
खुत्तं ii. 74 निमग्नम्, plunged, submerged.
खुपा ii. 75 तृणादिमयं वृष्टिनिवारणम्, a shel-
ter from rain made of grass.
खुरुडुक्खुडी ii. 76 प्रणयकोपः, amorous
anger.
खुलुहो ii. 75 गुल्फः, the ankle [cogn.
with गुल्फ !]
खुलं ii. 74 कुटी, a hut.
खुलिरी ii. 70 संकेतः, a sign, gesture.
खुवओ ii. 75 गण्डुसंज्ञानृणसदृशं कण्टकितृणम्,
a kind of grass.
खेआलू ii. 77 निःसहः, unable to bear.

असहन इत्यन्ये, not enduring, jealous.
[f. खेदालू]

खेलिअं ii. 76 हसितम्, laughter.
खोटी ii. 77 दासी, a female servant.
खोडपज्जाली ii. 70 स्थूलधनाग्निः, conflagration. [f. स्थूलप्रवाली !]
खोडो ii. 80 समाकाष्टम्, a boundary post
धार्मिकः, righteous. सखः, lame [ts.]
खोलो ii. 80 लघुगर्दभः, a small donkey.
वखैकदेशः, a part of a garment
खोसलओ ii. 77 दन्तुरः, having long teeth.

ग

गगरी ii. 89 गर्गरी a water pot [He. f.
गर्गरी]
गज्जनसद्धो ii. 88 मृगवारणध्वनिः, a cry to
prevent animals [f. गर्जनशब्द]
गज्जो ii. 81 जवः, speed.
गलओ ii. 84 वरुडः, a man of a low caste.
गन्जिओ ii. 83 विधुरः, distressed.
गंजो ii. 81 गल्हः, the cheek.
गंजोळिअं ii. 100 रोमांचितम्, horripilated.
हास्यस्यानेङ्गस्पर्शो, यत् गालिगिलाविअं इति
लोके रुढम्, touching the body in a
place where a cry of joy is pro-
duced [cogn. with गर्जित]
गडयडी ii. 85 वज्रनिर्घोषः, thunder.
गडुरी ii. 84 छागी, a she-goat.
गड्डी ii. 81 गन्त्री a car. [prob. f. गन्त्री;
Can gāḍi]
गड्डं ii. 81 शय्या, a couch.
गहो ii. 81 दुर्गम्, a fortress.
गणणाइआ ii. 87 चण्डी an angry woman
गणसमो ii. 86 गोष्ठीग्नः, addicted to soci-
ety. [f. गणसम]
गणायमहो ii. 86 विवाहगणकः, an astrolo-
ger who fixes the days for ma-
rriages. [f. गण-मह]

- गणैत्ती ii. 81 अक्षमाला, a string of beads, rosary. [f. गण्]
- गंडीरी ii. 82 इक्षुखण्डम् a piece of sugar-cane.
- गंडीव ii. 84 धनुः, a bow [f. गाण्डीव]
- गंडो ii. 99 वनम्, a forest. दाण्डपाशिकः, an executioner. लघुमृगः, a small deer. नापितः, a barber
- गतं ii. 99 ईषा, the pole or shafts of a carriage. पक्कः, mud [f. Tel. gettamu.]
- गत्ताडी ii. 82 गवादनी, a pasture. गायिकेति गोपालः, a songstress. [f. गात्री]
- गद्गद्मो ii. 82 कटुध्वनिः, disagreeable sound [f. गर्दभ्य]
- गद्गद् ii. 83 कुमुदम्, the white lotus [f. गर्दभ !]
- गद्दिओ ii. 83 गर्वितः, proud [f. गर्द्]
- गंदीणी ii. 83 चक्षुःस्थगनक्रीडा, the play of hide-and-seek
- गंधपिस्ताओ ii. 87 गान्धिकः, vendor of perfumes [f. गन्धपिशाच]
- गंधलया ii. 85 नासा, the nose [f. गन्ध्]
- गंधिओ ii. 83 दुर्गन्धः, bad smell [f. गंधिक]
- गंधेल्ली ii. 100 छाया, shade. मधुमक्षिका, the honey-bee.
- गंधोल्ली ii. 99 इच्छा, desire. रजनी, night.
- गयं ii. 99 घूर्णितम्, reeled मृतम्. dead [f. गत]
- गयणरई ii. 88 मेघः, a cloud. [f. गगनरति]
- गयसाउलो ii. 87 विरक्तः, disaffected. [f. गतस्वादु]
- गलथालिओ ii. 87 क्षिप्तः, thrown.
- गलिअं ii. 81 स्मृतम्, remembered.
- गल्लफोडो ii. 86 डमरुकः, a sort of small drum.
- गवत्तं ii. 85 घासः, grass. [f. गो-अद्]
- गहकछोलो ii. 86 राहुः, Rāhu. [f. गहकछोल]
- गहणं ii. 82 निर्जलस्थानम्, a desert.

- गहणी ii. 84 हठहृता स्त्री, a woman carried off by force. [f. ग्रहण]
- गहरो ii. 84 गृध्रः, a vulture [f. गृध्र]
- गहवई ii. 100 ग्रामीणः, a villager. शशी, the moon. [f. ग्रहपति ! and ग्रहपति, though Hc. contradicts it.]
- गहिअं ii. 85 वक्रितम्, bent.
- गहिआ ii. 85 काम्यमाना स्त्री, a woman who is the object of desire. [f. ग्राह्या]
- गागेज्जं ii. 88 मथितम्, churned.
- गागेज्जा ii. 88 नवपरिणीता, newly married.
- गाडिओ ii. 83 विधुरः, distressed.
- गाणी ii. 82 गवादनी, pasture.
- गामउडो ii. 89 ग्रामप्रधानः, the headman of a village. [f. ग्रामीण]
- गामगोहो ii. 89 ग्रामप्रधानः, the headman of a village. [f. ग्राम + गोहो q. v.]
- गामणिमुओ, cf. foll.
- गामणी ii. 89 ग्रामप्रधानः, the headman of a village. [f. ग्रामणी] गामणिमुअ-शब्दोऽपि ग्रामप्रधानवाचीत्यन्वे.
- गामरोडो ii. 90 छलेन ग्रामभोक्ता । अन्तर्भेदं कृत्वा यो मायया ग्रामं भुनक्ति, one who creates disunion among the inhabitants of village and earns his livelihood thereby. (Tr. ग्रामरोडो)
- गामहणं ii. 90 ग्रामस्थानम्, a village site. [f. ग्रामस्थान]
- गामेणी ii. 84 छागी, a she-goat. [f. ग्राम-एणी]
- गायरी ii. 89 गर्गरी, a water-pot.
- गाहुली ii. 89 क्रूरजलचरः, a cruel aquatic animal. [f. ग्राह !]
- गुच्छा ii. 101 बिन्दुः, a drop. अधमः, lowest, vilest उत्तरोष्ठमश्रु, moustache.
- गुजेलिअं ii. 92 पिण्डीकृतम्, made into a lump.

गुडदलितं ii. 92 पिण्डीकृतम्, made into a lump.

गुडोलद्विआ ii 91 चुम्बनम्, a kiss.

गुठी ii. 90 नीरङ्गी, a veil.

गुढो ii. 91 अधमहयः, a horse of inferior quality.

गुंडं ii. 91 मुस्तोद्धवं लचकारुयं तृणम्, a kind of grass.

गुत्तण्णं ii. 93 पितृभ्यो जलाञ्जलिदानम्, offering libations of water to the manes.

गुत्ती ii. 101 बन्धनम्, bondage. इच्छा, desire. वचनम्, an utterance. लता, a creeper. शिरोमालयम्, a garland for the head. [f. Tel. gutti]

गुत्थंडो ii. 92 भासपक्षी, a kind of water-fowl.

गुंदा ii. 101 बिन्दुः, a drop. अधमः, lowest, vilest.

गुप्पंतं ii. 102 शयनीयम्, a couch. संमूढं, stupefied, bewildered. गोपितम्, concealed. [f. गुप्]

गुग्गुमिअं ii. 93 सुगन्धि, fragrant. [f. Tel. gumaguma]

गुमिलं ii. 102 मूढम्, stupefied, bewildered. गहनम्, deep, dense. प्रस्वलितम्, slipped. आपूर्णम्, filled up. [f. the Pkt. root गुम् = मुह]

गुंदा ii. 101 बिन्दुः, a drop अधमः, lowest, vilest.

गुंफी ii. 91 शतपदी, a centipede.

गुंफो ii. 90 गुप्तिः, concealing.

गुम्मइओ ii. 103 संचलितः, moved. स्तलितः, slipped. विघटितः, separated. पूरितः, filled. मूढः, stupefied. [f. the Pkt. root गुम् = मुह, or f. गुल्म]

गुम्मिअं ii. 92 मूलोत्सन्नम्, uprooted.

गुम्मी ii. 90 इच्छा, desire.

गुलं ii. 91 चुम्बनम्, a kiss.

गुलिआ ii. 103 बुसिका, chaff. विलोडितम्,

stirred. कन्दुकः, a ball. स्तवकः, a cluster. [f. गुटिक !]

गुलुगुंछिअं ii. 93 वृत्त्यन्तरितम्, screened by a fence.

गुलुच्छं ii. 92 भ्रमितम्, turned round.

गेज्जं ii. 88 मथितम्, churned.

गेज्जलं ii. 94 ग्रैवेयकम्, a neck-ornament.

गेट्टुं ii. 104 पङ्कः, mud. यवः, barley.

गेट्टुअं ii. 93 स्तनयोरुपरि वस्त्रमन्थिः, a knot of cloth over the breasts.

गेट्टुलं ii. 94 कञ्जुकः, a bodice, jacket.

गेडं ii. 93 स्तनयोरुपरि वस्त्रमन्थिः, a knot of cloth over the breasts.

गेट्टुई ii. 94 क्रीडा, play.

गेण्हिअं ii. 94 उरःसूत्रम्, a necklace of pearls hanging over the breast.

गोअग्गा ii. 96 रथ्या, a road.

गोअंटा ii. 98 गोचरणाः, tenders of cows.

गोअंटा स्थलशृङ्गाट इत्यन्ये, a kind of plant.

गोअला ii. 98 दुग्धविक्रियकर्त्री, a milkmaid.

गोआ ii. 89 गगरी, a water-pot.

गोआलिआ ii. 98 प्रावृषि कीटविशेषः, a kind of insect found in the rainy season.

गोच्चओ ii. 97 प्राजनदण्डः, a whip or its handle.

गोच्छा ii. 95 मञ्जरी, a cluster of blossoms [f. गुच्छ]

गोजी ii. 95 मञ्जरी, a cluster of blossoms. [f. गुंज]

गोणिक्को ii. 97 गोसमूहः, a herd of cows. [f. गोञ्जोक]

गोणो ii. 104 साक्षी, a witness वृषभः, an ox. [Hc. f. गो-]

गोठी ii. 95 मञ्जरी, a cluster of flowers.

गोडं ii. 94 काननम्, a forest [f. Tel. konda]

गोडी ii. 95 मञ्जरी, a cluster of blossoms. [f. Can. gonḍe]

गोदीपिं ii. 97 मयूरपित्तम्, the bile of a peacock.

गोमहा ii. 96 रथ्या, a road

गोर्गफिडी ii. 98 गीघा, an alligator.

गोरा ii. 104 लाङ्गलपद्धतिः, a ploughshare.
चक्षुः, the eye. ग्रीवा, the neck.

गोला ii. 104 गोः, a cow. गोदावरी, the Godavery. नदी, a river. सखी, a female friend. [f. गो; and ts. Hc. Gr. ii. 174]

गोलो ii. 95 मन्थनी, a churning vessel.

गोलो ii. 95 साक्षी, a witness.

गोल्हा ii. 95 बिम्बी, the Bimba fruit, Momordica monodelpha.

गोवरं ii. 96 करीषम्, dry cowdung. [f. गो !]

गोविओ ii. 97 अजल्पाकः, taciturn.

गोविल्लं ii. 94 कञ्चुकः, a bodice, jacket.

गोवी ii. 96 बाला, a girl. [f. गोपी !]

गोसं ii. 96 प्रभातम्, the dawn, early morning. [ts.; Tr. also f. गोसर्ग]

गोसर्गं ii. 96 प्रभातम्, the dawn, early morning. [Hc. f. गोसर्ग]

गोसण्णो ii. 97 मूर्खः, a fool. [f. गोसंज्ञ]

गोहुरं ii. 96 गोविष्टा, cowdung. [f. गो !]

गोहो ii. 89 ग्रामप्रधानः, the headman of a village. भट इत्यन्ये, a warrior. पुरुष इत्येके, a man.

घ

घग्घरं ii. 107 जघनस्थवस्त्रभेदः, a sort of lower garment.

घंघो ii. 105 गृहम्, a house.

घंघोरो ii. 106 भ्रमणशीलः, addicted to wandering.

घटो ii. 111 कुसुम्भरकं वस्त्रम्, a cloth dyed with safflower नदीतीर्थम्, the stairs of a landing place in a river वेणुः a bamboo [f. Dr. ghatta]

घडिअघडा ii. 105 गोष्ठी, an assembly [f. घटितघटा]

घडी ii. 105 गोष्ठी, an assembly [f. घटा]

घणवाही ii. 107 इन्द्रः, Indra, king of the gods. [f. घनवाहन]

घण्णो ii. 105 उरः, the breast. रक्त इत्यन्ये, coloured, red.

घम्मोई ii. 106 गण्डुत्संज्ञं तृणम्, a kind of grass.

घम्मोडी ii. 112 मध्याह्नः, noon. मशकः, a mosquito, also a cricket cf. note

iii. 54. ग्रामणासंज्ञं तृणम्, a kind of grass.

घरघटो ii. 107 चटकः, a sparrow.

घरयंदो ii. 107 आदर्शः, mirror [f. गृहचन्द्र]

घरिणी ii. 106 पत्नी, a wife. [f. गृह]

घरोलं ii. 106 गृहभोजनभेदः, a dish prepared at home.

घगेली ii. 105 गृहगोलिका, a small ball

घल्लो ii. 105 अनुरक्तः, devoted, attached.

घायणो ii. 108 गायनः, a singer. [Hc. (Gr. ii. 174) f. गायनः]

घारंतो ii. 108 घृतपूरः, a kind of sweetmeat.

घारी ii. 107 शकुनिकाख्यः पक्षी, a hen-sparrow.

घारो ii. 108 प्राकारः, a wall, rampart [f. Tel. gōda ']

घिअं ii. 108 भर्त्सितम्, reproached.

घिट्टो ii. 108 कुब्जः, a humpback.

घुग्घुच्छणयं ii. 110 सेदः, sorrow, pain.

घुग्घुरी ii. 109 मण्डूकः a frog [onomatopoeic]

घुग्घुस्सुसयं ii. 109 साशङ्कभणितम्. doubtful speech.

घुग्घुरुडो ii. 109 उत्करः, a heap.

घुट्टुणिअं ii. 110 गिरीगडम् । पृथुशिला, a big stone or boulder.

घुणघुणिआ ii. 110 कर्णोपकर्णिका, rumour [onomatopoeic !]

- घुत्तिअं ii. 109 गवेधितम्, searched.
 गुरुगुरी ii. 109 मण्डूकः, a frog [onoma-
 topoetic]
 घुत्तिअं ii. 109 गवेधितम्, searched.
 घुत्तिअं ii. 110 अवस्नानम् । मसूरदीनां पिष्टम्
 the flour of a certain pulse.
 घ्रात्री ii. 111 शलभविशेषः, a kind of
 grasshopper.
 घोरो ii. 112 नाशितः, destroyed ग्रधपत्री,
 a vulture. [f. घोरे]
 घालिअं ii. 112 शिलातलम्, a stone sur-
 face हठरुतम् done violently.
 घोसाली ii. 111 शरदुद्रवो बलिभेदः, a kind
 of creeper growing in autumn.

च

- चउकं iii. 2 चत्वरम्, a courtyard. [Hc.
 f. चतुष्क and Tr. f. चतुष्पथ]
 चउकरो iii. 5 कार्तिकेयः, Kartikeya [f.
 चतुरक्षर ?]
 चउरचिधो iii. 7 सानवाहनः, a name of
 King Hala. [f. चतुरचिह्न !]
 चकप्पा iii. 3 त्वक्, the skin.
 चकृणमयं iii. 7 नारङ्गफलम्, an orange.
 चकृणाहयं iii. 6 ऊर्मिः, a wave,
 चकृलं iii. 20 कुण्डलम्, an ear-ring. वर्तु-
 लम्, round. दोलाफलकम्, the board
 of a swing. विशालम्, extensive. [f.
 चक-ल]
 चक्कुलं iii. 5 सर्पविशेषः, a kind of snake
 चक्कीडा iii. 2 अग्निभेदः, fire.
 चक्त्तिअं iii. 6 जीवितव्यम्, the possibility
 of living.
 चक्खुटुणं iii. 4 प्रेक्षणीयम्, beautiful to
 look at.
 चक्खुरक्खणी iii. 7 लज्जा, shame [f. चक्षुः-
 रक्षण]
 चंगं iii. 1. चारु, lovely, beautiful. [ts]
 चञ्चा iii. 19 स्थासकः, perfuming the
 body with fragrant unguents मसृ-
 तहस्ताघातः, a slab with the hand
 [f. चर्चा]
 चांचकं iii. 4 मण्डितम्, adorned. [f. चर्चिका
 cf. Hc. Gr. ii. 174]
 चंचपं iii. 4 असत्यम्, falsehood.
 चट्टं iii. 1 दारुहस्तः, a wooden spoon.
 चडिआगे iii. 5 आदोषः, pride, arrogance.
 चडुला cf. the foll.
 चडुलानिलवं iii. 8 काञ्चनशृङ्खलालम्बितानि-
 लकम्, a jewel hanging from a
 gold chain. चडुला रत्ननिलकमित्यन्ये, a
 jewel.
 चडो iii. 1 शिखा, the top-lock. [f. चट्]
 चंडिओ iii. 3 रुतः, cut [f. चट्]
 चंडिको iii. 2 रोषः, anger [f. चण्ड]
 चंडिज्जो iii. 20 विधुनः, a villain. कोपः,
 anger [f. चण्ड]
 चंडिलो iii. 3 पीनः, fat.
 चत्तो iii. 1 तर्कः, a spindle.
 चयगी iii. 2 हासः, laugh. [Hc. f. चस्तरि]
 चंद्रकं iii. 5 मयूरः, a peacock.
 चंदेदिआ iii. 6 भुजशिरसम्, the shoulder.
 मचक्र इत्यन्ये, a cluster.
 चंदयदाया iii. 7 अर्धपावृतदेहा, half cover-
 ed body.
 चंदिलो iii. 2 नापितः, a barber.
 चंदोज्जं iii. 4 कुमुदम्, the white lily.
 मार्ये के चंदोज्जवं [f. चन्द्र-उज्ज-]
 चण्कं iii. 20 शंखविशेषः, a garland for
 the head. अमन्यम्, falsehood.
 चंभो iii. 1 हलस्फाटितभूमिरेखा, a furrow.
 चरुल्लवं iii. 6 नाम, a name.
 चंघडी iii. 3 श्लिष्टं करसंयुतम्, a cavity
 formed by joining the hands संयुत-
 मित्यन्ये, a cavity.
 चवेणं iii. 3 वचनीयम्, censure.
 चट्टं iii. 2 निमग्नम्, immersed.
 चाउला iii. 8 तण्डुलाः, rice.
 चाडो iii. 8 मायावी, deceitful.

चारणो iii. 9 ग्रन्थिच्छेदकः, a cutpurse,
a pickpocket. कप्रत्ययामावे चारणा.

चारणो, a variant of the prec. q. v.

चारवाओ iii. 9 ग्रीष्मानिलः, hot breeze.

चारो iii. 21 पियालवृक्षः, a kind of tree.

बन्धनस्थानम्, a prison. इच्छा, desire.

[ts.]

चालवासा iii. 8 शिरोभूषणभेदः, a kind of
head ornament.

चासो iii. 1 हलस्काटितभूमिर्गङ्गा, a furrow.

चिक्रा iii. 21 अल्पं वस्तु, a small thing.

तनुवारा, a small stream [f. Dr.

chiru-, chikka- or f. चिछद् ?]

चिक्खल्लो iii. 11 कर्दमः, mud.

चिच्चं iii. 10 रमणम्, charming.

चिच्चरो iii. 9 चिपिटनासः, flat-nosed. [a
variant of चिच्चो]

चिच्चो iii. 10 हुताशनः, fire [f. Dr. kiccu,
ciccu]

चिच्चो iii. 9 चिपिटनासः, flat-nosed. [a
variant of चिच्चरो]

चिचइओ iii. 13 चलितः, shaken, moved.

चिचणी iii. 10 घट्टिका, a grinding
stone.

चिचा iii. 10 अम्लिका, the tamarind [f.
Tel. cinta] cf. चिचिणी.

चिचिणिचिचा, cf. the foll.

चिचिणी iii. 10 अम्लिका, the tamarind.
केचिन् चिचिणिचिचाशब्दः समस्त एव अम्लि-
कावाचकत्वेन प्रोक्तः.

चिणाहो iii. 12 गुञ्जा, the Guñja berry.

चित्तटिओ iii. 12 परितोषितः, gratified.

चित्तदाऊ iii. 12 मधुपटलम्, a beehive.

चित्तलं iii. 4 मण्डितम्, adorned. रमणीय-
मित्यन्ये, lovely, charming. [f. चित्र
or चित्त-ला]

चिद्धिओ iii. 13 निनाशितः, destroyed.

चिधालं iii. 22 रम्यम्, agreeable. मुख्यम्,
important.

चिमिणो iii. 11 रोमशः, a ram, a hog.

चिफुल्लणी iii. 13 स्त्रीणामधोर्गकवस्त्रम्, a short
petticoat, a cloth of females reach-
ing to the middle of the thighs.

चिरवा iii. 11 कुटी, a hut, cottage.

चिरिक्रा iii. 21 चर्ममयजलभाण्डम्, a leath-
ern bag for water. तनुवारा, a small
stream प्रत्युषः, morning.

चिरिचिरा iii. 13 जलधारा, a stream of
water [onomatopoeitic]

चिरिचिरा iii. 13 जलधारा, a stream of
water. [a variant of the prec.
q. v.]

चिरिट्टिहिल्लं iii. 14 दधि, curdled milk

चिरिहट्टी iii. 12 गुञ्जा, the Guñja berry.

चिलिचिलं iii. 12 आद्रम्, wet.

चिलिचिलं iii. 12 wet [a variant of
the prec.]

चिल्ला iii. 9 शकुनिकारव्यः पक्षी, a hen-
sparrow [onomatopoeitic]

चिल्लिरी iii. 11 मशकः, a mosquito; also
a cricket cf. note iii. 54.

चिल्लूगं iii. 11 मुसलम्, a pestle used for
cleaning rice.

चिल्लो iii. 10 बालः, a boy.

चीवट्टो iii. 14 भट्टी, a kind of crescent-
shaped arrow.

चीही iii. 14 मुरनोद्वं वृणन्, a kind of
grass.

चुक्कुडो iii. 16 छागः, a goat.

चुक्को iii. 14 मुष्टिः, the clenched hand.

चुज्जं iii. 14 आश्चर्यम्, a wonder. ओत्सं-
योगे इति चोज्जं इत्यपि.

चुंचुओ iii. 16 शेखरः, a garland for the
head.

चुंचुणिआ iii. 23 च्युतम् dropped. प्रतिरवः,
resound of a crowd. रमणम्, charm-
ing अम्लिका, the tamarind. मुष्टि-
युतम्, a kind of game. यूका, a louse.
केचित् चुंचुणिअं चलितस्याहुः, shaken.

चुंचुमाली iii. 18 अलसः, lazy.
 चुंचुलित्रं iii. 23 अवधारितम्, ascertained, known. सतृष्णता, thirst with another.
 चुंचुलिपूगे iii. 18 चुलुकः, the hand hollowed to hold water.
 चुंचुली iii. 23 चञ्चुः, the beak. चुलुकः, the hand hollowed to hold water.
 चुंचो iii. 15 परिशोषितः, completely dried up.
 चुडुष्या iii. 3 त्वक्, the skin. चुडुषं त्वग्विदलनमित्यन्वे, tearing the skin.
 चुडुली iii. 15 उल्का, a firebrand.
 चुणओ iii. 22 चण्डालः, a man of a low caste, a Chāṇḍāla. अल्पः, small. बालः, a boy. मुक्तः, released. छन्दः, desire. अरोचकः, disgust. व्यनिकरः, mixture. चुणओ विअरओ इति धनपालः । आघ्रातायं जीति केचित्, smelt.
 चुणिओ iii. 15 विधारितः, supported, continued to live.
 चुण्णइओ iii. 17 चूर्णहितः, powdered [f. चूर्णापित]
 चुण्णाआ iii. 16 कला, an art.
 चुण्णासी iii. 16 दासी, maid servant [f. the prec. ?]
 चुण्णलित्रं iii. 17 नववर्णं वस्त्रम्, a newly coloured cloth.
 चुण्णलो iii. 16 शेषः, a garland for the head.
 चुण्णालओ iii. 17 गवाक्षः, a window.
 चुण्यो iii. 15 सन्नेहः, friendly.
 चुमलो iii. 16 शेषः, a garland for the head.
 चुलुण्यो iii. 16 छागः, a goat.
 चुल्ली iii. 15 शिला, a stone.
 चुलो iii. 22 शिशुः, a child. दासः, a servant, slave. [f. चुलुक f. कुलुक]
 चुल्लोडओ iii. 17 ज्येष्ठः, elder (brother)

चूओ iii. 18 स्तनशिक्षा, a nipple. [f. चूचुक]
 चूडो iii. 18 बलयावली, a bracelet. (f. चूडक]
 चेडो iii. 10 बालः, a boy. [f. चेष्ट]
 चेलपं iii. 11 मुसलम्, a pestle used for cleaning rice.
 चोज्जं, a variant of चुज्जं, q. v.
 चोद्दी iii. 1 शिखा, the top-lock.
 चोद्दी iii. 19 विल्वः, a kind of tree, Aegle Marmelos.
 चोत्तं iii. 19 प्रनोदः, a goad.
 चोष्कचो iii. 15 मन्नेहः, friendly. [f. Pkt. चुण्यो ! q. v.]
 चोर्ली iii. 19 आषाढरुणचतुर्दशी, the fourteenth day of the dark fortnight of the month of Śrāvaṇa (July-August).
 चोल्दी iii. 18 वामनः, a dwarf.

छ

छडलो iii. 24 विदग्धः, clever.
 छउअं iii. 25 तनु, thin, emaciated.
 छंकुई iii. 24 कपिकच्छूः, a kind of plant, forget-me-not.
 छंकुई iii. 24 कपिकच्छूः, a kind of plant.
 छडवसंगं iii. 26 स्कन्दः, Kārtikeya.
 छटा iii. 24 विद्युत्, lightning. [f. छटा]
 छटो iii. 33 जलच्छटा, a quantity of water. शीघ्रः, quick, swift. [f. छटा ?]
 छद्दी iii. 24 शय्या, a couch.
 छण्णणो iii. 24 विदग्धः, clever. [f. षट्-पङ्ग]
 छण्णंती iii. 25 नियमविशेषो यत्र पद्मं लिख्यते, a religious observance in which the picture of a lotus is drawn.
 छमलओ iii. 25 समच्छदः, a kind of tree.
 छलिओ iii. 24 विदग्धः, clever.
 छली iii. 24 त्वक्, the skin. [f. शय्य !]
 छवडी iii. 25 चर्म, the skin, leather.

- छाडहो iii. 35 मदीयः, a lamp. light. सदृशः, similar. ऊनः, deficient. मुरूपः, handsome. [f. छाया]
- छाईओ iii. 26 मानसः, divine mothers
- छाओ iii. 33 बुभक्षिनः, hungry. रुशः, emaciated.
- छाणं iii. 34 धान्यादिमलनम्, grinding corn etc. गोमयम्, cow-dung. वस्त्रम्, a cloth. [f. Dr. cāni, sāni or f. छागन, छादन] छाणीत्यपि केषांचित्पाठः
- छाणी, a variant of the prec. q. v.
- छाया iii. 34 कीर्तिः, fame. भ्रमरी, a female black bee.
- छारयं iii. 34 इक्षुशल्कम्, the bark of sugar-cane. मुकुलम्, a bud.
- छागे iii. 26 अच्छमलः, a kind of plant.
- छासी iii. 26 तक्रम्, buttermilk.
- छाही iii. 26 गगनम्, the sky.
- छिक्कं iii. 36 स्पृष्टम्, touched स्तुनम्, sneezing.
- छिक्कोअणो iii. 29 असहनः, jealous, envious.
- छिक्कोट्टली iii. 37 अंहरवः, the sound of feet. पादाभ्यां धान्यमलनम्, grinding corn by the feet. गोमयस्रण्डम्, cow-dung.
- छिक्कोलिअं iii. 25 तनु, thin, emaciated [f. Dr. cikka !]
- छिछओ iii. 36 देहः, the body जारः, an adulterer. केचित् छिछयं शलाटुकलमाहुः, an unripe fruit. (cf. Hc. Gr. ii. 174) [f. छिछ = धिक्धिक्, or अक्षिप्तम्]
- छिछट्टमणं iii. 30 चक्षुःस्थगनक्रीडा, the play of hide-and-seek.
- छिछोली iii. 27 लघुजलवाहाः, a small stream of water.
- छिडं iii. 35 चूडा, the hair on the top of the head. छत्रम्, an umbrella. धूपयन्त्रम्, a censer. संयोगे पर इदंतोः कामचार इति छिडं इत्यपि.

- छिण्णच्छोडणं iii. 29 शीघ्रम्, soon.
- छिण्णा cf. छिण्णो below.
- छिण्णाली cf. the foll.
- छिण्णालो iii. 27 जारः, an adulterer.
- छिण्णाली स्त्रीत्यपि [f. छिन्न-ला]
- छिण्णो iii. 27 जारः, an adulterer. छिण्णा स्त्रीत्यपि. [f. छिन्न]
- छिण्णोद्धमवा iii. 29 दूर्वा, the dūrva-grass. [f. छिन्नोद्धव]
- छित्त iii. 27 स्पृष्टम्, touched.
- छिद्दो iii. 26 लघुमत्स्यः, a small fish.
- छिणं iii. 36 भिक्षा, alms. पुच्छम्, the tail. [f. Dr. cippa, and पुच्छ]
- छिण्वती iii. 37 व्रतभेदः, a certain religious observance उत्सवभेदः, a festival.
- छिण्वदूर् iii. 38 गोमयस्रण्डम्, cow-dung. विषमम्, unevenness, difficulty.
- छिण्णालुअं iii. 29 पुच्छम्, the tail.
- छिण्णालो iii. 28 सस्यासको गौः, a ox fond of eating corn.
- छिण्विडी iii. 37 व्रतभेदः, a certain religious observance. उत्सवभेदः, a festival. पिष्टम्, flour
- छिण्वीरं iii. 28 पलालम्, straw.
- छिलं iii. 35 छिद्रम्, a hole. कुटी, a hut. वृत्त्यन्तरमर्पयति केचित्, an opening in a fence [f. Tel cilli, छिद्र]
- छिलरं iii. 28 पत्तलम्, a small pond or puddle. [f. prec]
- छिल्ली iii. 27 शिखा, the top-lock.
- छिवओ iii. 36 समूहः, a collection. नीवी, the knot of the lower garment of women.
- छिविअं iii. 27 इक्षुशल्कम्, a piece of sugar-cane.
- छिवं iii. 27 कृत्रिमम्, artificial.
- छिबोली iii. 28 निन्दार्थं मुखविकृणनम्, pursing the mouth in contempt.

विकूणितं मुखमेवेत्यन्ये, such a face.
 छिहंडओ iii. 29 दधिसर्ग, cream.
 छिहिंडिमिलं iii. 30 दधि, curds.
 छई iii. 30 बलाका, a crane.
 छंदुमुसयं iii. 31 रणरणकः, Cupid, the God of love.
 छुद्धरी iii. 38 शिशुः, a child. शशी, the moon.
 छुंदं iii. 30 बहु, much, abundant.
 छुब्मत्यं, a variant of छोब्मत्यं, q. v.
 छुरमट्टो iii. 31 सुरहस्तः, having a razor in hand. नापित इति यावत्, a barber. [f. सुरमर्द]
 छुरहत्थो iii. 31 सुरहस्तः, having a razor in hand. नापित इति यावत्, a barber. [f. सुरहस्त]
 छुग्मिा iii. 31 मलिका, earth, clay.
 छुहिअं iii. 30 लिप्तम्, smeared.
 छेओ iii. 38 अन्तः, end, limit. देवर्ग, a husband's brother. [f. छेद]
 छेंडं, a variant of छिंडं, q. v.
 छेंडा iii. 39 शिखा, the top-lock. नवमालिका, a kind of jasmine.
 छेंडी iii. 31 लघुरथ्या, a small road, a lane.
 छेत्तरं iii. 32 जीर्णं शूर्पायुषकरणम्, unserviceable or worn out utensils. [f. Tel. cetta]
 छेत्तसोवणयं iii. 32 क्षेत्रे जागरणम्, watching in the fields.
 छेओ iii. 39 स्यासकः, perfuming the body with fragrant unguents.
 चंगः, a thief. [f. छेद]
 छेमओ iii. 32 स्यासकः, perfuming the body with fragrant unguents.
 छेलओ iii. 32 छागः, a goat. कप्रत्ययामावे छेलो इत्यपि.
 छेली iii. 31 अल्पप्रसूना माला, a garland of a few flowers.

छेलो a variant of छेलओ, q. v.
 छोडओ iii. 33 दामः, a slave, servant.
 छोदो iii. 39 समूहः, a collection. विस्फेपः, scattering. [f. क्षोभ]
 छोब्मत्यं iii. 33 अप्रियम्, a disagreeable thing. ह्रस्वः संयोगे इति छुब्मत्यं इत्यपि.
 छोम्माइन्ती iii. 39 अस्पृश्या, an untouchable woman. द्वेष्या, an enemy (f.) [f. the prec + स्त्री]
 छोम्भो iii. 33 पिशुनः, a backbiter, a wicked person.

ज

जक्खरन्ती iii. 43 दीपालिका, the Divali festival. [f. यक्षगति]
 जगडिओ iii. 44 विद्रावितः। कर्दरित इत्यर्थः, tormented [f. Tel. jagadlamu]
 जगलं iii. 41 पक्किला सुरा, muddy or impure liquor. पक्किलसरको जगलं इत्यन्ये.
 जंकयसुकओ iii. 45 अल्पसुकनयाद्यः, obtainable by small virtue.
 जंगा iii. 40 गोचरभूमिः, pasture land.
 जंगालेओ iii. 43 चत्वरम्, a place where many roads meet.
 जंगामओ iii. 12 जंगालः, a courier. [f. जंगामय]
 जंगालुओ iii. 42 जंगालः, a courier [f. जंगालुक]
 जज्जदणं iii. 52 अगुरुः, a kind of perfume; Agallochum, Amyris Agallocha. कुङ्कुमम्, saffron.
 जजो iii. 40 पुरुषः, a man.
 जज्जदंओ iii. 43 स्वच्छन्दः, one's own will or pleasure. [f. स्वच्छन्द] कप्रत्ययामावे जज्जदो.
 जज्जदो a variant of the prec. q. v.
 जडिअं iii. 41 मचितम्, inlaid, set, studded.
 जणउन्तो iii. 52 यामप्रधानपुरुषः, the head-

- man of a village विटः, a voluptuary [f. जनपुत्रः]
- जणोहो iii. 43 राक्षसः, a Rākṣasa. [f. यज्ञापहन् cf. यज्ञहन् । (Tr. जणहो f. यज्ञह)]
- जण्डे iii. 51 लघुपिटरम्, a small pot रुष्णम्, black.
- जण्हरी iii. 40 नीवी, the knot of the wearing garment of women.
- जंषण iii. 51 अर्कातिः, infamy. वक्त्रम्, the face.
- जंषिच्छओ iii. 41 यथादृष्टमभिलषिता, desiring according to observation. [यत्-प्रेक्ष्-इच्छ]
- जंषिच्छरमगिरो iii. 44 यो यद्यद्दृष्टं तदेव मृगयते, one who seeks after whatever is seen [f. यत्-प्रेक्ष्-मार्म्]
- जंबालं iii. 12 जलनीली । शेवालमित्यर्थः, the duck-weed. [ts.]
- जंबुओ iii. 52 वेतसवृक्षः, the ratan, Calamus rotang. पश्चिमदिक्पालः, the lord of the western quarter, Varuṇa. [f. जंबुक]
- जंबुलं cf. the foll.
- जंबुलो iii. 41 वानीरः, the ratan, Calamus rotang जंबुलं मयभाजनमिति सातवाहनः, a liquor pot.
- जंमणवो iii. 44 यथेष्वका, speaking according to ones own pleasure.
- जंमणमणो इति केचिन् [f. यत्-मण.]
- जंमणमणो, a variant of the prec. q. v.
- जंमलो iii. 41 जडः, dull [f. जंम्]
- जंमो iii. 40 तुषः, chaff.
- जयणं iii. 40 हयसंनाहः, caparison [f. जयन]
- जरडो, a variant of the foll. q. v.
- जरंडो iii. 40 वृद्धः, old. जरंडो इत्यन्ये. [ts.]
- जरलद्धिओ iii. 44 ग्रामीणः, a villager.
- जरलविओ iii. 44 ग्रामीणः, a villager,
- जलणीली iii. 42 शेवालम्, duck-weed. [f. जलनीली]
- जवओ iii. 42 यवाङ्कुरः, a sprout of barley [f. यव !]
- जवणं iii. 41 हलशिखा, the handle of a plough
- जवरओ iii. 42 यवाङ्कुरः, a sprout of barley [f. यव !]
- जहणगेहो iii. 44 ऊरुः, the thigh [f. जघन-रोह.]
- जहणूसवं iii. 45 अर्धोरुकम्, a short petticoat [f. जघनांशुक]
- जहानाओ iii. 41 जडः, dull. [f. यथाजान]
- जहिमा iii. 42 विदग्धरचिता गाथा, a stanza composed by a clever person
- जाई iii. 45 मृग, spirituous liquor.
- जाऊगे iii. 45 कपित्थः, the wood-apple tree.
- जाडी iii. 45 गुन्मम्, a cluster of trees.
- जालघडिआ iii. 46 चन्द्रशाला, a room on the top of a house [f. जाल-घटित]
- जिघिअं iii. 46 घ्रातम्, smelt at [f. जिघ्रित]
- जिण्णोद्धमवा iii. 46 दूर्वा, the Dūrvā grass [f. जीर्णोद्धव !]
- जीवयमई iii. 46 मृगकर्षणहेतुव्याधमृगी, a hunter's deer which attracts other deer.
- जुअलिअं iii. 47 द्विगुणितम्, doubled [f. युगलिन]
- जुअलो iii. 47 तरुणः, a young man [f. युवन्]
- जुनुहुओ iii. 47 अपरिग्रहः, non-acceptance
- जुण्णो iii. 47 विदग्धः, a clever person
- जुरुमिहं iii. 47 गहनम्, difficult, grave. जूहम्मिलयं इति गोपालः.
- जूअओ iii. 47 चातकः, a bird supposed to live only on rain drops, Cuculus melanoleucus.

जूरुमिलयं, a variant of जूरुमिलं q. v.
जेमणयं iii. 48 दक्षिणमङ्गम् । हस्तादि, a right limb.

जोअणं iii. 50 लोचनम्, the eye. [f. योतन]
जोइओ iii. 50 सयातः, a fire-fly [f. योतित or ज्योतिष्क]

जोइक्खो iii. 49 दीपः, a lamp, light. [f. ज्योतिष्क]

जोइंगणो, iii. 50 इन्द्रगोपः, a kind of insect of red or white colour (found on rainy days) [f. ज्योतिरिङ्गण !]

जोइरो iii. 49 स्खलितः, slipped.

जोइसं iii. 49 नक्षत्रम्, a star [f. ज्योतिष]

जोई iii. 49 विद्युत्, lightning. [f. ज्योति or यात]

जोओ iii. 48 चन्द्रः, the moon [f. योत]

जोक्खं iii. 48 मलिनम्, dirty.

जोण्णा iii. 48 चाट्, pleasing, agreeable.

जोडं iii. 49 नक्षत्रम्, a star [f. योत]

जोडिओ iii. 49 व्याधः, a hunter.

जोण्णलिआ iii. 50 धान्यम्, corn [f. Tel. jonna]

जो रं iii. 48 यः किरित्यर्थं, he who (cf. critical notes.)

जोवारी iii. 50 धान्यम्, corn.

जोवो iii. 52 बिन्दुः, a drop. स्ताकम्, a little.

जोव्वणणीरं iii. 51 वयःपरिणाम, old age.

जोव्वणवेअं iii. 51 वयःपरिणामः, old age.

जोव्वणोवयं iii. 51 वयःपरिणामः, old age.

झ

झक्किअं iii. 55 वचनीयम्, censure.

झंकारिअं iii. 56 अवचयनम्, gathering (flowers, fruits etc.)

झंखरो iii. 54 शुष्कतरुः, a withered tree.

झंखरियं iii. 56 अवचयनम्, gathering (flowers, fruits, etc.) [prob. a variant of झंकारिअं]

झंखो iii. 53 तुष्टः, pleased.

झज्जरी iii. 54 स्पर्शवन्निवार्यं चण्डालादीनां हस्त-
यात्रः, a stick in the hand of a Chan-
dāla, as a sign of untouchability

झडी iii. 53 निरन्तरवृष्टिः, incessant rain,
[f. Dr. jadi]

झंटलिआ iii. 55 चट्कमणम्, moving about.

झंटअं iii. 55 महुत्तः, beating, striking.

झंटी iii. 53 लघुर्वर्केशः, short and erect
hair.

झंटली iii. 54 असती an unchaste woman.

झंटुओ iii. 53 पांलुवृक्षः, a kind of tree,
Careya arborea Roxb.

झंटुली iii. 61 असती, an unchaste wo-
man. क्रीडा, sport, play.

झत्थं iii. 61 गतम्, gone. नष्टम्, lost.

झमालं iii. 53 इन्द्रजालम्, magic.

झंपणी iii. 54 पल्लवः, an eyelash. [f. झम्]

झंपिअ iii. 61 चट्टितम्, broken. धिट्टितम्,
shaken.

झम्भो iii. 54 सुवर्णकारः, a goldsmith.

झम्भो iii. 55 तृणमयः पुरुषः, grass shaped
like a man. झम्भो इति केचित्.

झम्भो, a variant of the prec. q. v.

झम्भो iii. 54 मशकः, a mosquito; also a
cricket, cf note in the book.

झमल्लिआ iii. 56 झोलाका, a little pouch
containing betel.

झला iii. 53 मग्नृष्णा, a mirage.

झल्लिअं iii. 56 दग्धम्, burnt.

झल्लिअं iii. 56 दग्धम्, burnt.

झमिअं iii. 62 पर्यस्तम्, scattered over.
आकृष्टम्, censured.

झसुरं iii. 61 ताम्बूलम्, the betel leaves
with areca-nut etc. अर्थः, object,
purpose.

झमो iii. 60 टंकच्छिन्नम्, cut with a chis-
el. अयशः, infamy. तटः, the bank.

तटस्थः, situated on the bank, (fig)
neutral. दीर्घगम्भीरः, very deep.

शाउल iii. 57 कर्पासफलम्, the cotton fruit.

शाई iii. 57 लतागहनम्, a bower of creepers [f. शाट]

शामरो iii. 57 प्रवयाः, aged, old.

शामिअं iii. 56 दग्धम्, burnt.

शरुआ iii. 57 चरिः, a cricket.

शिक्षिअं iii. 55 वचनीयम्, censure. [prob. a variant of शक्तिअं]

शिशिं iii. 57 जीर्णकूपः, an old well.

शिशिरिआ iii. 62 चीहीवृणम्, a kind of grass. मशकः, a mosquito, also a cricket cf. note iii. 54.

शीणं iii. 62 अङ्गम्, a limb. कटिः, a woman, an insect.

शीग iii. 57 लज्जा, shame.

शुंखो iii. 58 तुणयाख्यो वाद्यविशेषः, a kind of musical instrument.

शुंशुमुसयं iii. 58 मनोदुःखम्, mental distress. शुमुशुमुसयं इत्यन्ये. [onomatopoeic].

शुटं iii. 58 अलकम्, falsehood.

शुटणं iii. 58 प्रवाहः, a stream.

शुत्ती iii. 58 छेदः, cutting or breaking down.

शुमुशुमुसयं a variant of शुंशुमुसयं, q. v.

शुल्लुगी iii. 58 गुल्मः, a cluster of trees.

शूरं iii. 59 कुटिलम्, crooked.

शूसरिअं iii. 62 अत्यर्थम्, very much. स्वच्छम्, pure.

शेंडुओ iii. 59 कन्दुकः, a ball. [f. Dr. candu].

शेरो iii. 59 जरघण्टः, an old bell.

शोही iii. 59 अर्धमहिषी, a species of she-buffalo.

शोडणो iii. 59 चणकधान्यम्, the chickpea.

शुष्कचणकशाकमित्यन्ये, a curry made of dry chickpeas.

शोडिओ iii. 60 व्याधः, a hunter.

शोंडलिआ iii. 60 रासकसदृशी क्रीडा, a play similar to rāsa.

शोलिआ iii. 56 शोलिका, a little pouch containing betel [Hc. f. शोलिका].

ट

टक्कारी iv. 2 अरणिकुसुमम्, a kind of flower.

टंकिअं iv. 1 प्रसृतम्, spread, diffused.

टंको iv. 4 सङ्गः, a sword. छिन्नम्, cut. सातम्, a pit. जङ्घा, the shank. खनित्रम्, a spade. भित्तिः, a wall. तटम्, bank, shore. [ts.]

टट्ढा iv. 1 निरस्करिणी, a curtain.

टप्परओ iv. 2 करालकर्णः, having large or wide ears.

टमरो iv. 1 केशचयः, a mass or braid of hair.

टंयओ iv. 2 भारिकः । गुरुस्त्वर्थः, heavy, large.

टसरं iv. 1 विमोटनम्, crushing, rubbing.

टसरोटं iv. 1 शेखरः, a garland for the head.

टारो iv. 2 अधमतुङ्गः, a horse of inferior quality.

टिक्कं iv. 3 तिलकम्, a mark on the forehead. शिरसि स्तवक इत्यन्ये, a bunch of flowers on the head.

टिण्वरो iv. 3 स्थविरः, an old man.

टिणी iv. 3 तिलकम्, a mark on the forehead.

टिबरु iv. 3 तुम्बुरु, the fruit of Diospyros embryopteris.

टुटो iv. 3 छिन्नकरः, with mutilated hands.

टेक्करं iv. 3 स्थलम्, firm or dry ground.

टेटा iv. 3 युत्स्थानम्, a gambling place.

टोक्कणं iv. 4 मद्यपरिमाणभाण्डम्, a pot to measure liquor. केचिन् टोक्कणसंदं इत्याहुः

टोक्कणखंडं, a variant of prec. q. v.
 टोलवो iv. 4 मधूकः, a kind of tree,
Bassia latifolia.
 टोलो iv. 4 शलभः, a grasshopper. पिशाच
 इत्यन्ये, a demon, fiend.

ठ

ठडओ iv. 5 उत्क्षिप्तः, raised. अवकाश इत्यन्ये,
 space room.
 ठरिअं iv. 6 गौरवितम्, honoured. ऊर्ध्व-
 स्थितम्, high.
 ठलो iv. 5 निर्धनः, poor.
 ठविआ iv. 5 प्रतिमा, a figure, statue.
 ठाणिज्जो iv. 5 गौरवितः, honoured. थाणिज्जो
 इत्येके. [f. स्थानीय]
 ठाणो iv. 5 मानः, honour.
 ठिअअं, a variant of ठिविअं, q. v.
 ठिक्क iv. 5 शिशुः, a child.
 ठिविअं iv. 6 ऊर्ध्वम्, above. निकटम्, prox-
 imity. हिक्का, hiccough. ऊर्ध्वार्थं ठिअअं
 इत्यन्ये.

ड

डक्क iv. 6 दन्तगृहीतम्, caught by the
 teeth.
 डगलो iv. 8 भवनोपरि भूमितलम्, the flat-
 top of a house.
 डड्डाडी iv. 8 दवमार्गः, the place burnt
 over by conflagration. [f. दग्ध.]
 डंडं iv. 7 सूच्या संघटितानि वस्त्रखण्डानि,
 pieces of cloth stitched together.
 डंडीत्यप्यन्ये.
 डंडओ iv. 8 रथ्या, a road.
 डंडी, a variant of डंडं and डिंडी, q. v.
 डक्क iv. 7 सल्लाख्यमायुधम्, a kind of
 weapon.
 डचगे iv. 8 घर्मः, warmth, heat.
 डमिओ iv. 8 द्यूतकारः, the keeper of a
 gambling house, a gambler [f.
 दाम्भिक]

डलो iv. 7 लोष्टः, a clod, a lump of
 earth.

डल्लं iv. 7 पिटिका, a boil.
 डव्वो iv. 6 वामकरः, the left hand.
 डहरी iv. 7 अलिअम्, a water-jar.
 डहरो iv. 8 शिशुः, a child. [f. दहर]
 डाअलं iv. 9 लोचनम्, the eye.
 डाऊ iv. 12 कलिहंसकवृक्षः, a kind of
 tree. गणपतिप्रतिमाविशेषः, an image of
 Ganesa.

डाली iv. 9 शाखा, a branch. [f. दल्]
 डिअली iv. 9 प्रतिमा, an image.
 डिट्टो iv. 9 बृहस्पतिः, a frog. [f. दट्टर]
 डिडिडि iv. 10 खल्लिखण्डानि वस्त्रम्, a kind
 of cloth. स्खलिते हस्ते इति केचित्, slipp-
 ed hands.

डिंडी iv. 7 सूच्या संघटितानि वस्त्रखण्डानि,
 pieces of cloth stitched together.
 डिंडीत्यप्यन्ये.

डिफिअं iv. 9 जलपतितम्, fallen in water.
 डीणं iv. 10 अवतीर्णम्, descended.
 डीणोवयं iv. 10 उपरि, above.

डीरं iv. 10 कन्दलः, the plantain tree.
 डुंगगे iv. 11 शैलः, a mountain.
 डुंगो iv. 11 उदञ्चनविशेषो नालिकेरमयः, a
 bucket made out of a cocoanut.

डुडुओ iv. 11 जर्णघण्टः, an old bell.
 डुवो iv. 11 व्यपचः, a man of a very
 low caste.

डोअणं iv. 9 लोचनम्, the eye. [Tr. f.
 लोचन]

डोओ iv. 11 दारुहस्तः, a wooden spoon.
 [f. Tel. doki]

डोंगिली iv. 12 नाम्बूलभाजनविशेषः, a betel-
 box. नाम्बूलिनीत्येके, a maid-servant
 who prepares the tāmṇūla.

डोंगी iv. 13 स्थासकः, perfuming the
 body with fragrant unguents.
 नाम्बूलभाजनविशेषः, a betel-box.

डोला iv. 11 शिबिका, a palanquin. [f. दोला]

डोलिओ iv. 12 रुणसारः, the spotted antelope.

डोलो iv. 9 लोचनम्, the eye.

ढ

ढंसयं iv. 14 अयशः, infamy.

ढक्कयं iv. 14 निलकम्, a mark on the forehead.

ढंकणी iv. 14 पिधानिका, a lid, covering.

ढंकुणो iv. 14 मत्कुणः, a bug.

ढंको iv. 13 वायसः, a crow.

ढंसरी iv. 14 वीणाभेदः, a kind of Indian lute.

ढट्टो iv. 13 भेरी, a kettle-drum.

ढंढणी iv. 13 कपिकच्छूः, a kind of plant, forget-me-not.

ढंढरिओ iv. 15 कर्दमः, mud.

ढंढरो iv. 16 पिशाचः, a demon, fiend. ईर्ष्या, jealousy.

ढंढसिओ iv. 15 ग्रामयक्षः, the spirit of a village. ग्रामवृक्ष इति केचित्, the village tree.

ढंढो iv. 16 पक्कः, mud. निरर्थकः, useless, unmeaning.

ढमरं iv. 17 पिठरम्, a pot. उष्णजलम्, hot water.

ढयरो iv. 16 पिशाचः, a demon, fiend. ईर्ष्या, jealousy.

ढिक्कयं iv. 15 नित्यम्, daily.

ढिढयं iv. 15 जलमध्यपतितम्, fallen in water.

ढेंका iv. 17 हर्षः, joy. कूपतुला, a contrivance for raising water from a well (in which a horizontal beam, from one end of which a bucket hangs, see-saws on a vertical post.)

ढेंकी iv. 15 बलाका, a crane.

ढेंकुणो iv. 14 मत्कुणः, a bug [a variant of ढंकुणो; Tr. f. मत्कुण]

ढेंछो iv. 16 निर्धनः, poor.

ढोंघरो iv. 16 भ्रमणशीलः, addicted to wandering.

ढोंढिओ iv. 16 धूपितः, perfumed, incensed.

ण

णइमासयं iv. 23 जलोद्भवः फलभेदः, a kind of fruit growing in water.

णक्को iv. 46 प्राणम्, the nose. मूकः, a dumb person.

णक्कसत्तणेमी iv. 22 विष्णुः, the god, Vishnu [f. नक्षत्रनेमि]

णच्चिरो iv. 18 रमणशीलः, fond of sport. [f. नृत्]

णज्जरो iv. 19 मलिनः, dirty.

णज्जरो iv. 19 विमलः, pure, clear.

णडिओ iv. 18 वञ्चितः, deceived. खेदिन इत्यन्ये, distressed.

णडुली iv. 20 कच्छपः, a tortoise द्वित्वे णडुली इत्यपि.

णडुली iv. 20 भेकः, a frog.

णडुलं iv. 47 रतम्, sexual intercourse दुर्दिनम् a cloudy day.

णडुली, variant of णडुली, q. v

णण्णो iv. 46 कूपः, a well. दुर्जनः, a wicked person ज्येष्ठो भ्राता, an elder brother [f. Dr. anna f. अग्रजन्म !]

णत्था iv. 17 नासारज्जुः, a nose-string.

णद्धिओ iv. 20 दुःखितः, distressed.

णद्धवयं iv. 47 अघृणा, cruel. निन्दा, censure.

णद्धो iv. 18 आरुढः, mounted.

णदं iv. 45 इक्षुनिर्पाडनकाण्डम्, a stick for squeezing sugar-cane. कुण्डारुयो भाण्ड-विशेषः, kind of pot.

णदणो iv. 19 भृत्यः, a servant [f. नन्दन !]

णंदा iv. 18 गौः, a cow [f. नन्द]

णंदिअं iv. 19 सिंहरुतम्, the roar of a lion
[f. नन्द !]

णंदिकस्रो iv. 19 सिंहः, a lion.

णंदिणी iv. 18 गौः, a cow [f. नन्दिनी]

णंदी iv. 18 गौः, a cow [cf. prce.]

णमसिअं iv. 22 उपयाचितकम्, a present
promised to a deity for the fulfil-
ment of a desired object, and
generally to propitiate her. णवसिअं
इत्यन्ये.

णलयं iv. 19 उशीरम्, Andropogon
Muricatus. [f. नलद]

णलिअं iv. 20 गृहम्, a house [f. निलय]

णल्यं iv. 46 कदंभितम्, made muddy.
वृत्तिविवरम्, an opening in a fence.
प्रयोजनम्, purpose, design. निमित्तम्,
cause, motive.

णवरिअं iv. 22 सहसा, suddenly. [cogn
with णवरि, Hc. Gr. ii. 188]

णवलया iv. 21 नियमविशेषः, a religious
observance, in which a woman
who does not give out her hus-
band's name, is beaten by people
with branches of the palāśa (Bu-
tea frondosa) tree.

णवसिअं, a variant of णमसिअं, q. v.

णवोद्धरणं iv. 23 उच्छिष्टम्, leavings.

णव्वाउत्तो iv. 22 ईश्वरः, a rich or great
man. नियोगिसुत इत्यन्ये, son of an
officer. (Tr. णव्वाउत्तो)

णव्वो iv. 17 आयुक्तः, an agent or deputy

णहमुहो iv. 20 वृक्षः, an owl.

णहरी iv. 20 क्षुरिका, a knife.

णहवल्ली iv. 22 विद्युत्, lightning. [f. नभस्
-वल्ली]

णाउद्धो iv. 47 सद्भावः, good nature. अभि-
प्रायः, intention. मनोरथ इत्यन्ये, desire.

णाउल्लो iv. 23 गोमान्, rich in cows.

णाओ iv. 23 गर्विष्ठः, proud.

णामोक्कसिअं iv. 25 कार्यम्, work.

णागेट्टो iv. 23 बिलम्, a hole, cave. कूसार
इत्यन्ये, a pit.

णालंपिअं iv. 24 आक्रन्दितम्, weeping.
[a variant of लालंपिअं, q. v.]

णालंबी iv. 24 कुन्तलः, the hair of the
head.

णाहिदामं iv. 24 उल्लोचमध्यदाम, the cen-
tral pendant of a canopy. [f. नाभि-
दाम]

णाहिचिच्छेओ iv. 24 जघनम्, the buttocks.

णाहीर विच्छेओ इति वाक्यमपि जघनवाचकम्.

णिअंसणं iv. 38 वस्त्रम्, a cloth, garment.
[f. निवसन]

णिअक्कं iv. 39 वर्तुलम्, round. [f. नि-
चक्र-ल]

णिअडी iv. 26 दम्भः, deceit, feigning.
[Hc. f. निरुति]

णिअत्थं iv. 33 परिहितम्, worn.

णिअंधणं iv. 38 वस्त्रम्, a cloth, garment.
[f. निवन्धन]

णिअयं iv. 48 रतम्, sexual intercourse.
शयनीयम्, a bed. शाश्वतम्, eternal. घटः,
a pot. [f. नियत]

णिअरिअं iv. 38 निकरेण स्थितम्, heaped
up, collected. [f. निकरित]

णिअलं iv. 28 नूपुरम्, an anklet. [f.
निगड]

णिआणिआ iv. 35 कुतृणोद्धरणम्, weeding.

णिआगं iv. 29 रिपुगृहम्, an enemy's
house.

णिउक्कणो iv. 51 वायसः, a crow. मूकः,
dumb.

णिउक्को iv. 27 तूष्णीकः, silent. [f. निमूकः]

णिउक्कज्जो iv. 33 अनवस्थितः, unsteady,
fickle.

णिउक्कडं iv. 29 कठिनम्, hard.

णिक्कसयं iv. 32 निहतम्, slain. [f. निक्षव]

निकससारिओ iv. 41 मुषितः, robbed, plundered. अपहृतसार इति यावत्, robbed of the essence.

निकस्युडं iv. 28 अकम्पम्, not shaking.

निकसुरिअं iv. 40 अदृढम्, weak, feeble.

निकसो iv. 47 चोरः, a thief. काञ्चनम्, gold. [f. निष्क]

निगदो iv. 27 घर्मः, heat, warmth.

निग्मा iv. 25 हरिद्रा, turmeric.

निगिण्णं iv. 36 निर्गन्तम्, gone out.

निग्घटो iv. 34 कुशलः, clever.

निग्घोरो iv. 37 निर्दयः, unkind, merciless.

निच्छुडो iv. 37 निर्दयः, unkind, merciless.

निज्जो iv. 25 सुप्तः, slept.

निज्जाओ iv. 34 उपकारः, help, favour.

निज्जोओ iv. 33 प्रकरः, a heap. पुष्पावकर इत्यन्ये, sweepings of flowers.

निज्जोमी iv. 31 रश्मिः । रज्जुरित्यर्थः, a cord.

जिज्झरं iv. 26 जीर्णम्, old, worn out. निज्झूरं इत्यन्ये.

जिज्झाओ iv. 37 निर्दयः, unkind, merciless.

जिज्झूरं, a variant of जिज्झरं, q. v.

जिट्ठकं iv. 50 टङ्कच्छिन्नम्, cut with a chisel. विषमम्, uneven, difficult.

जिट्ठुहिअं iv. 41 धूतम् । निष्ठ्यूतमित्यर्थः, spitting. [cogn. with निष्ठ्यूत]

जिट्ठो iv. 33 स्तब्धः, benumbed, stupefied.

जिडो iv. 25 पिशाचः, a demon, fiend.

जिण्णाला iv. 36 चञ्चुः, the beak.

जित्तिरडिअं iv. 41 तुष्टितम्, broken.

जित्तिरडी iv. 40 निरन्तरम्, incessant.

जिद्धओ iv. 38 अविभिन्नगृहः, living in the same house.

जिद्धंधसो iv. 37 निर्दयः, unkind, merciless.

जिद्धमणं iv. 39 गृहजलप्रवाहः, sewage of a house.

जिद्धमाओ iv. 38 अविभिन्नगृहः, living in the same house. [a variant of foll.]

जिद्धमो iv. 38 अविभिन्नगृहः, living in the same house.

जिद्धम्मो iv. 35 एकमुखयायी, going in the same direction.

जिदिणी iv. 35 रुतूणोद्धरणम्, weeding.

जिप्पटो iv. 31 अधिकः, abundant, great.

जिप्पिच्छं iv. 49 ऋजु, straight; दृढम्, strong.

जिप्परिसो iv. 37 निर्दयः, unkind, merciless. [f. निर्-स्पर्श]

जिप्फेसो iv. 29 शब्दनिर्गमः, sound going forth.

जिद्धमणं iv. 34 उद्यानम्, a garden.

जिद्धुग्गो iv. 32 भग्नः, broken. [f. नि-भुग]

जिमेणं iv. 37 स्थानम्, place.

जिमेलं iv. 30 दन्तमांसम्, the gums. जिमेलो इति धनपालः.

जिम्मओ iv. 34 गतः, gone.

जिम्मंसा iv. 35 चामुण्डा, the goddess Chāmunda, a terrific form of Durgā.

जिम्मंस्सु iv. 32 नरुणः, a youth. [f. निर्-श्मश्रु]

जिग्गो iv. 49 चोरः, a thief. स्थितः, stood. पृष्ठम्, the back.

जिग्गी iv. 31 शिरोऽवगुण्ठनम्, a veil. [f. निर्-अङ्ग]

जिग्गो iv. 49 पृष्ठम्, the back. उद्द्वेष्टितम्, surrounded, invested.

जिराओ iv. 50 प्रकटः, plain. ऋजुः, straight. शत्रुः, an enemy.

जिरादो iv. 30 नष्टः, lost.

जिरादो iv. 37 निर्दयः, unkind, merciless. (Tr. जिरासो and derives it f. नृशंस)

गिरिअं iv. 28 अविशेषितम्, similar, identical.

गिरिको iv. 30 नतः, bowed, bent.

गिरुत्तं iv. 30 निश्चिनम्, decided, settled [f. निरुक्त]

गिरुली iv. 27 मकराकृतिग्राहः, an alligator.

गिरुवक्त्रं iv. 41 अकृतम्, undone, not performed.

गिलंको iv. 31 पतद्ग्रहः, a spittoon.

गिलंको iv. 31 पतद्ग्रहः, a spittoon. [a variant of the prec.]

गिहसिअं iv. 36 निर्गतम्, gone out.

गिवच्छणं iv. 40 अवतारणम्, causing to descend.

गिवहो iv. 26 समृद्धिः, abundance [f. निवह]

गिवाओ iv. 34 स्वेदः, sweat.

गिविद्धो iv. 48 सुमोत्थितः, awakened from sleep. निराशः, devoid of hope. उद्भूतः, excellent, pre-eminent. वृशंसः, cruel.

गिव्वं iv. 48 ककुदम्, the hump. व्याजः, disguise, pretence.

गिव्वहो iv. 28 नमः, nude.

गिव्वमिअं iv. 39 परिभुक्तम्, enjoyed.

गिव्वलिअं iv. 51 जलधौतम्, washed with water. प्रविगणितम्, numbered. विघटितम्, separated.

गिव्वहणं iv. 39 विवाहः, marriage. [Tr. f. उद्ग्रहण]

गिव्वाणं iv. 33 दुःखकथनम्, relating sorrow.

गिव्विद्धं iv. 34 उचितम्, fit.

गिव्वित्तो iv. 32 सुमोत्थितः, awakened from sleep. [a variant of गिविद्धो !]

गिव्वूढं iv. 29 गृहपश्चिमाङ्गणम्, the western courtyard of a house.

गिव्वूढो iv. 33 स्तब्धः, benumbed, stupefied.

गिव्वेहो iv. 28 नमः, nude [a variant of गिव्वहो]

गिव्वेगिस्सो iv. 37 निर्दयः, unkind, merciless. अवय्येऽपि दृश्यते, exceedingly.

गिसत्तो iv. 30 सन्तुष्टः, pleased.

गिनामिअं iv. 27 श्रुतम्, heard [f. निशामित]

गिसाथं iv. 35 सुमपसुमम्, deep sleep [f. निशा ?]

गिसुअं iv. 27 श्रुतम्, heard [f. निश्चुन]

गिसुद्धं iv. 36 पानतम्, thrown down (He. Gr. iv. 258 निमुट्टो)

गिस्संको iv. 32 निर्भयः, violent, vehement

गिस्सगिअं iv. 40 स्सनम्, slipped.

गिहणं iv. 27 कूलम्, a bank.

गिहसो iv. 25 वन्मीकः, an ant-bill.

गिहाओ iv. 49 स्वेदः, sweat. समूहः, a collection, group.

गिहूअं iv. 50 निर्व्यापारम्, without employment, free from occupation.

गिहूअम्, silently, सुगन्धम्, sexual intercourse. [f. निभूत]

गिहूआ iv. 26 कामितम्, desired.

गिहूणं iv. 26 व्यापारः, business.

गिहूअं iv. 26 सुगन्धम्, sexual intercourse.

गिहलणं iv. 51 गृहम्, a house जघनम्, the buttocks. [Tr. f. निलय, cf. He. Gr. ii. 174]

गी-रणं iv. 43 बलिघटी, a small jar of offerings.

गीरंगी iv. 31 शिरोऽवगुण्ठनम्, a veil. [a variant of गिरंगी q. v.]

गीलकंदी iv. 42 बाणवृक्षः, a kind of tree.

गीसाणआ iv. 43 निःश्रेणी, a ladder. कप्र-त्ययाभावे गीसणीत्यवि.

गीसणी, variant of the prec. q. v.

गीसिपायं iv. 42 परिश्रान्तजनपदम्, a calmed or exhausted city or country.

गीसारो iv. 41 मण्डपः, an open hall consecrated to a deity.

णीसीमिओ iv. 42 निर्वाणितः, expelled, banished.

णीहरिअं iv. 42 शब्दः, a sound.

णुवण्णो iv. 25 सुप्तः, slept.

णूला iv. 43 शाखा, a branch.

णेरुड्डो iv. 44 सद्भावः, good nature.

णेराली iv. 43 पट्टवासिता । शिरोभूषणभेदः, a kind of head ornament.

णेरुगिआ iv. 45 भाद्रपदोज्ज्वलदशम्यां कथिदुत्सवावशेषः, a festival on the tenth day of the first fortnight of Bhādrapada (August-September)

णेलच्छो iv. 44 षण्डः, a eunuch. वृषभ इत्यन्ये, a bull. (Hc. Gr. ii. 174 = षण्डकः) [f. नैलक्ष or निलक्ष]

णेलिच्छी iv. 44 कूपतुला, a contrivance for raising water from a well in which a horizontal beam, from one end of which a bucket hangs, see-saws on a vartical post.

णैवच्छणं iv. 40 अवतारणम्, causing to descend. [a variant of णिवच्छणं]

णैसत्थी iv. 44 वणिक्सचिवः, an adviser to a merchant.

णैसरो iv. 44 रविः, the sun. [f. Can. nēsar, Tam. nāyir]

णोमी iv. 31 रश्मिः । रज्जुरित्यर्थः, a cord.

णोलइआ iv. 36 चञ्चुः, the beak.

णोलच्छा iv. 36 चञ्चुः, the beak.

णोव्वो iv. 17 आयुक्तः, an agent, deputy. [a variant of णव्वो]

त

तक्कणा v. 4 इच्छा, desire.

तग्गं v. 1 सूत्रम् । सूत्रमिति सामान्याभिधानेऽपि सूत्रकङ्कणमुच्यते, a bracelet of strings worn in marriages and other religious ceremonies.

तत्च्छिडं v. 3 करालम्, gaping; formidable.

तट्टी v. 1 वृत्तिः, a hedge fence. [f. Dr. tatti.]

तडफडिअं v. 9 परितन्त्रलितम्, moving here and there.

तडमडो v. 7 क्षुभितः, agitated. [f. Tel. tada-badu]

तडवडा v. 5 आउलिवृक्षः, a kind of tree.

तण v. 1 उत्पलम्, a blue lotus. [f. तृण !]

तणयमुद्धिआ v. 9 अङ्गुलीयकम्, a finger-ring.

तणगसी v. 6 प्रसारितम्, extended.

तणवरंडी v. 7 उडुपः, a boat.

तणसोली v. 6 मल्लिका, a kind of jasmine [f. तृणशून्य]

तणेमी v. 3 तृणप्रकरः, a hay-stack [f. तृणगशि]

तंटे v. 1 पृष्ठम्, the back. [f. Tel. tunti]

तंडं v. 19 कविकालालकम्, fondling by the bit of a bridle. शिरोविहीनम्, headless, deprived of the head. म्वगाधिकम्, loudly.

तण्णायं v. 2 आर्द्रम्, wet. [f. Tam. tanni; Tr. f. तिम्यनि]

तत्तिहो v. 3 तत्परः, closely intent on, eagerly engaged in. [f. the foll.]

तत्ती v. 20 तत्परता, entire devotion or addiction to a thing. आदेशः, a command, order. [cogn. with तत्]

तत्तुडिहं v. 6 स्त्रुतम्, sexual intercourse.

तद्धिअचयं v. 8 नृत्यम्, dancing.

तद्धिअसं v. 8 अनुदिवसम्, daily. अदूरविप्रकर्षात् तद्धिअसिअं तद्धिअहं इत्यपि. [f. तत्-दिवस]

तद्धिअसिअं, a variant of prec. q. v.

तद्धिअहं, a variant of तद्धिअसं, q. v.

तंतडी v. 4 कर्मबः, flour mixed with curds.

तंतुक्खोडी v. 7 वायकतन्त्रोपकरणम्, an instrument used in weaving.

तमणं v. 2 चुल्लिः, a fireplace. [f. तपन]

तमणी v. 20 भुजः, the shoulder. भूर्जम्, a birch tree.

तमो v. 1 शोकः, sorrow. [ts.]

तन्वाकिमी v. 6 इन्द्रगोपः, a kind of insect of red or white colour (found on rainy days.) [f. तान्मरुमि].

तन्वकुसुमा v. 9 कुरवकः, a crimson species of amaranth. [f. तान्मकुसुम]

तन्वटक्कारी v. 4 शेकालिका, a kind of plant.

तन्वस्ती v. 5 गोधूमेषु कुङ्कुमच्छाया, the saffron colour of wheat. [f. तान्मरुक्त !]

तन्वा v. 1 गौः, a cow. [f. तान्मा]

तन्विरा v. 5 गोधूमेषु कुङ्कुमच्छाया, the saffron colour of wheat.

तन्वही v. 4 शेकालिका, a kind of plant.

तन्वटो v. 5 प्रगुनाटः, a kind of tree, Cassia Pera or Alata.

तन्सं v. 4 मांसम्, flesh.

तन्मिअवं v. 7 उडुपः, a boat.

तलं v. 19 ग्रामेशः, the headman of a village शय्या, a bed [f. तल्प; a variant of तल्लं q. v.]

तलआगत्ती v. 8 कूपः, a well.

तलफलो v. 7 शालिः, rice.

तलवत्तो v. 21 कर्णाभरणविशेषः, a kind of ear-ornament. वगङ्गम्, an elegant body.

तलसामिअं v. 9 गालितम् distilled. मुग्धमित्यन्वे, simple, innocent, foolish.

तलारो v. 3 नगरक्षकः, a town watchman, superintendent of a town. [f. तलवर, Dr. taleyāri]

तलिमो v. 20 कुट्टिमम्, floor smoothed and plastered. शय्या, a couch. गृहोर्ध्व-मुमिः, the flat top of a house. वास-

भवनम्. a dwelling-place, house. भ्राष्टः, a frying pan.

तल्लं v. 19 पञ्चलम्, a small pond. चरुका-स्यवृणम्, a kind of grass. शय्या, a couch. [f. तल्प]

तल्लडं v. 2 शय्या, a couch. [f. तल्प; a variant of prec.]

तल्लिच्छो v. 3 तत्परः, closely intent on, eagerly engaged in. (Tr. तल्लिच्छो f. तल्लिच्छी) [f. तल्लिप्प or तल्लिळ]

तवओ v. 2 व्यापृतः, engaged in, busy with.

तवणी v. 1 भक्षणयोग्यम्। कणादि, anything eatable.

तसिअं v. 2 शुष्कम्, dry, withered.

तहरी v. 2 पङ्किला मृग, muddy or impure liquor.

तहल्लिआ v. 8 गोवाटः, a cowpen.

ताडिअवं v. 10 रोदनम्, weeping. [f. ताडि-तक]

तामरं v. 10 मय्यम्, pleasing, agreeable. [f. तामरस]

तामरमं v. 10 जलोद्भवपुष्पम्, any flower growing in water [ts.]

तामत्तरो v. 10 मुहूर्तः, a moment.

तालफली v. 11 दामी, a female servant or slave [f. तालफलो]

तालहलो v. 7 शालिः, rice. [a variant of तलफलो q. v.]

ताला v. 10 लाजा, fried grain.

तालूरो v. 21 फेनः, foam. कपित्थतरुः, the wood-apple tree. आवर्तत्येति केचित्, a whirlpool.

निक्खालिअं v. 13 तीक्ष्णीकृतम्, sharpened. [f. तीक्ष्ण]

तिगिआ v. 12 कमलजः, the pollen of a lotus.

तिंगिच्छी v. 12 कमलरजः, the pollen of a lotus. (Hc. Gr. ii. 174 = पौष्पं रजः)

तिणिसं v. 11 मधुपटलम्, a bee-hive.

तित्तिरिअं v. 12 स्नानार्द्रम्, wet with bathing.

तित्ती v. 11 सारम्, essence.

तित्तुअं v. 12 गुरु, heavy.

तिमिगिलो v. 13 मत्तिः, a fish. [ts.]

तिमिच्छओ, a variant of the foll. q. v.

तिमिच्छाहो v. 13 पथिकः, a traveller.

तिमिच्छओ इति कश्चित्.

तिमिणं v. 11 आर्द्रदारु, green wood.

तिमिरिच्छो v. 13 कञ्जद्रुमः, a kind of plant, *Pongamia glabra* Vent.

तिरिडिअं v. 21 तिमिरयुतम्, dark. विचिन्तम्, searched.

तिरिडो v. 11 तिमिरवृक्षः, a kind of tree.

तिरिड्डी v. 12 उष्णवातः, hot wind.

तिरंगवई v. 13 वृत्त्यन्तर्गतः, screened by a fence.

तिविडा cf. the foll.

तिविडी v. 12 पुटिका, a concavity. तिविडी सूचीति केचित्, a needle.

तिव्वं v. 11 दुर्विषहम्, difficult to bear. अत्यर्थमिति सातवाहनः, very much. [f. तीव्र]

तुंगी v. 14 रात्रिः, the night.

तुच्छं v. 14 अवशणकम्, very dry. [ts?]

तुच्छइअं v. 15 रञ्जितम्, delighted, moved, excited.

तुच्छयं v. 15 रञ्जितम्, delighted, moved.

तुणओ v. 16 झुलारुयम्बर्यविशेषः, a kind of musical instrument.

तुंडीरं v. 14 मधुरबिम्बम्, charming fruit of the plant, *Momordica monadelphica*.

तुंडूओ v. 15 जीर्णघटः, an old pot.

तुण्हक्को v. 15 मृदुनिश्चलः, gentle and unmoved. (Tr. = मृदुनिश्चलयोः, as two meanings) [f. तुण्णीक]

तुण्ही v. 14 सूकरः, a hog.

तुंतुक्खुडिओ v. 16 त्वरायुक्तः, in haste, hasty.

तुणो v. 22 कौतुकम्, curiosity. विवाहः, marriage. सर्षपः, mustard. अक्षितः, anointed. स्निग्धः, attached, affectionate. कुतुपः, a small leathern bottle for oil. [f. Dr. tuppā. (f. तनूनप!)]

तुंघिल्लो v. 23 मधुपटलम्, a bee-hive. उदूखलम्, a wooden mortar for cleaning rice etc.

तुगी v. 22 पीनम्, fat, stout. तूलिकानामुपकरणम्, a painter's brush. [ts.]

तुलगं v. 15 काकनालीयम्, accidentally.

तुलसी v. 14 सुरसलता, a kind of plant, (*Ocimum Sanctum* ?) [ts.]

तुसेअजमं v. 16 दारु, a log of wood.

तूओ v. 16 इक्षुकर्मकरः, a worker at sugar-canes.

तूलिणी v. 17 शात्मलिः, the silk-cotton tree. [f. तूल]

तूहणो v. 17 पुरुषः, a man.

तेट्ठो v. 23 शलभः, a grasshopper. पिशाचः, a demon, fiend.

तेडुअं v. 17 तुंबुरु, a kind of tree, *Diospyros embryopteris*.

तोअओ v. 18 चातकः, a bird supposed to live only on rain drops, *Cuculus melanoleucus*.

तोक्कोओ v. 18 अनिमित्तत्तरः, eagerly engaged in a thing without motive.

तोडणो v. 18 असहन्, jealous, envious.

तोतडी v. 4 कर्मवः, flour mixed with curds. [a variant of तनडी]

तोमरिओ v. 18 शस्त्रप्रमार्जकः, a weapon-cleaner, armourer [f. तोमर]

तोमरी v. 17 वल्ली, a creeper.

तोलणो v. 17 पुरुषः, a man.

तोवट्टी v. 23 त्रपुण्ड्रिकाख्यः कर्णाभरणभेदः, a kind of ear-ornament. कमलकर्णिका, the pericarp of the lotus.
तोसं v. 17 धनम्, wealth [f. तोष]

थ

थउडुं v. 26 भलातकम्, the marking nut plant, Semicarpus Anacardium.
थक्को v. 24 अवसरः, opportunity, the right time.
थग्गया v. 26 चञ्चुः, the beak.
थग्घो v. 24 गाधः, shallow. (Dp. Pl. 249 = deep.)
थट्टी v. 24 पशुः, an animal, cattle.
थंडिल्लं v. 25 मण्डलम्, a circle, circular orb.
थत्तिअं v. 26 विश्रामः, rest.
थमिअं v. 25 विस्मृतम्, forgotten.
थंवं v. 24 विषमम्, uneven, bad.
थरहरिअं v. 27 कम्पितम्, trembling.
थरू v. 24 त्तरुः, the hilt of a sword [f. त्तरु]
थरो v. 24 दधिसरः, cream.
थलओ v. 25 मण्डपः, an open hall consecrated to a deity.
थवइल्लो v. 26 प्रसारितोरुद्धयोपविष्टः, sitting down with thighs stretched out.
थवी v. 25 प्रसेविका, a sack.
थवो v. 24 पशुः, an animal, cattle.
थसलो v. 25 विस्तीर्णः, extensive.
थसो v. 25 विस्तीर्णः, extensive.
थहो v. 24 निलयः, a dwelling, house.
थाणिज्जो, a variant of ठाणिज्जो, q. v.
थामो v. 25 विस्तीर्णः, extensive.
थारो v. 27 घनः, compact, hard, full.
थाहो v. 30 स्थानम्, a place. गम्भीरजलम्, deep water. विस्तीर्णम्, extensive. दीर्घं इत्यन्ये, long.
थिण्णो v. 30 निःश्रेहदयः, unkind sympathy. दृप्तः, proud. [f. स्तीर्ण]

थिमिअं v. 27 स्थिरम्, firm. [f. स्तिमित]
थिरणामो v. 27 चलचित्तः । यः कचिदपि धृतिं न बध्नाति, fickle-minded. [Tr. थिरणासो f. स्थिरं-नास्ते]
थिरसीसो v. 31 निर्भीकः, fearless. निर्भरः, excessive, violent. बद्धशिरस्त्राणः, with the helmet on. [f. स्थिरशीर्ष]
थुक्किअं v. 28 उन्नतम्, high.
थुडुंकिअं v. 31 दरकुपितवदनसंकोचनम्, contraction of face due to slight anger. मौनम्, silent.
थुडुहीरं v. 28 चामरम्, a *chowrie* or bushy tail of the Bos Grunniens.
थुण्णो v. 27 दृप्तः, proud.
थुरुणुल्लणयं v. 28 शय्या, a couch.
थुलमो v. 28 पटकुटी, a tent.
थुल्लो v. 27 परिवर्तितः, revolved, turned round.
थूणो v. 29 अश्वः, a horse.
थूरी v. 28 तन्तुवायोपकरणम्, a weaver's implement [f. तुरी ?]
थूलघोणो v. 29 सूकरः, a hog. [f. स्थूल-घोण, घोणिन्]
थूहो v. 32 प्रासादशिखरम्, the top of palace or mansion. चानकः, a bird supposed to live only on rain drops, Cuculus melanoleucus. वल्मीकम्, an ant-hill.
थेणिल्लिअं v. 32 हृतम्, taken away. भीतम्, frightened.
थेरो v. 29 ब्रह्मा, the god Brahmā [f. स्थविर]
थेरासणं v. 29 पद्मम्, a lotus [f. स्थविरासन]
थेवो v. 29 बिन्दुः, a drop [f. स्तेप or स्तोक्]
थेवरिअं v. 29 जन्मनि तूर्यम्, instrumental music at birth (of a son).
थोओ v. 32 रजकः, a washerman. मूलकः, a radish, an esculent root.

थोरो v. 30 कमपृथुपरिवर्तुलः, gradually becoming large and round [f. स्थूल, cf. Hc. Gr. ii. 99]

थोलो v. 30 वस्त्रैकदेशः, a part of a garment.

थोहं v. 30 बलम्, strength.

द

दअच्छरो v. 36 ग्रामस्वामी, the headman of a village.

दअरी v. 34 सुरा, spirituous liquor.

दइअं v. 35 रक्षितम्, protected. [a variant of दयाइअं]

दक्खज्जो v. 34 गृध्रः, a vulture.

दच्छं v. 33 तीक्ष्णम्, sharp, severe.

दडवडो v. 35 धाटी, assault, attacking.

दंडी v. 33 सूत्रकनकम्, golden threads or strings. डंडीवत्सूचीसंघटितवस्त्रयुगलमपीत्यन्ये, a couple of cloths stitched together.

दन्थरो v. 34 हस्तशाटकः, a handkerchief. [Pers. dastār]

दन्तिओ v. 34 शशकः, a hare.

दन्तो v. 33 पर्वतैकदेशः, a part of a mountain.

दमओ v. 34 दरिद्रः, a poor man.

दयं v. 33 जलम्, water. शोकइत्यन्ये, sorrow.

दयाइअं v. 35 रक्षितम्, protected. [f. दया-कृत !]

दरं v. 33 अर्धम्, half [ts.]

दरंदरो v. 37 उल्लासः, delight.

दरमत्ता v. 37 बलात्कारः, violence, force.

दरवल्लणिहेलणं v. 37 शून्यगृहम्, a vacant house.

दरवल्लहो v. 37 दयितः, a beloved person. [f. दरवल्लभ]

दरवल्लो v. 36 ग्रामस्वामी, a headman of a village.

दरविंदरं v. 52 दीर्घम्, long. विरलम्, thin, wide apart.

दरुम्मिल्लं v. 37 घनम्, thick.

दल्लिअं v. 52 निकृण्णिताक्षम्, with closed eyes. दारु, wood. अङ्गुली, a finger. [f. दल्लिक]

दवरो v. 35 तन्तुः, a thread.

दवहुत्तं v. 36 ग्रीष्ममुत्तम्, the beginning of summer.

दवो v. 33 गद्गदः, faltering.

दसु v. 34 शोकः, sorrow.

दसेरो v. 33 सूत्रकनकम्, golden threads or strings.

दइवोल्ली v. 36 स्थाली, a cooking pot.

दहिउष्कं v. 35 नवनीतम्, butter.

दहिट्ठो v. 35 कपित्थः, the wood-apple tree, Feronia elephantum.

दहित्थरो, a variant of the foll. q. v.

दहित्थारो v. 36 दधिसरः, cream. दहित्थरो इत्यन्ये.

दहिमुहो cf. दुम्महो.

दाओ v. 38 प्रतिभूः, a surety.

दादलिआ v. 38 अङ्गुलिः, a finger.

दामणी v. 52 प्रसवः, delivery, birth. नयनम्, the eye.

दारद्वंता v. 38 पेठा, a bag, basket.

दारिआ v. 38 वेश्या, a harlot. [f. दारिका]

दारा v. 38 कटिस्त्रम्, a waist-band. [f. Tel. dāramu]

दालिअं v. 38 चक्षुः, the eye.

दिअज्जो v. 39 सुवर्णकारः, a goldsmith.

दिअधुत्तो v. 41 काकः, a crow.

दिअलिओ v. 39 मूर्खः, a fool.

दिअसिअं v. 40 सदाभोजनम्, eating always. अनुदिनमित्यन्ये, daily.

दिअहुत्तं v. 40 पूर्वाह्नभोजनम्, the breakfast.

दिआहमो v. 39 भासपक्षी, a kind of water-fowl.

दिओ v. 39 दिवसः, a day. [f. दिव]

दिप्यंतो v. 39 अनर्थः, evil, misfortune.

दिङ्गिदिलिओ v. 40 बालः, a boy.

दिवासा v. 39 चामुण्डा, the goddess, Chāmunda, a terrific form of Durgā.

दीवओ v. 41 रुकलासः, a chameleon,

दीविआ v. 53 उपदेहिा, a secondary body (which grows on diseased parts of the body). मृगाकर्षणी व्याध-मृगी, a hunter's deer which attracts other deer.

दीहजीहो v. 41 शङ्खः, a conch-shell.

दुअक्सरो v. 47 षण्डः, a eunuch.

दुकरं v. 42 माघे रात्रौ चतुर्थमस्तानम्, bathing in early morning in the month of Māgha (January-February.)

दुक्कुणिआ v. 48 पतद्वहः, a spittoon.

दुक्कुहो v. 44 असहनः, jealous, envious. अरोचकित्यपि लक्ष्येषु दृश्यते, suffering from loss of appetite.

दुक्खं v. 42 जघनम्, the buttocks.

दुग्गं v. 53 दुःखम्, sorrow. कटी, the buttocks. [f. दुःख]

दुग्घुहो v. 44 हस्ती, an elephant [f. द्वि-घृट q. v. in the list of verbal substitutes below]

दुच्चंडिओ v. 55 दुर्ललितः, ill-bred. दुर्विदग्धः, silly, vainly proud. [f. दुर्-चण्डिक]

दुच्चंवालो v. 54 कलहशीला, fond of quarrelling. दुश्चरितः, ill-behaved. परुष-वचनः, speaking harsh.

दुज्जायं v. 44 व्यसनम्, fault, vice. [f. दुर्जात or दुर्यात]

दुण्णिअत्थं v. 53 जघनस्थितवस्त्रम्, a cloth on the loins. जघनम्, the buttocks.

दुण्णिक्को v. 45 दुश्चरितः, ill-behaved.

दुण्णिखित्तो v. 45 दुश्चरितः, ill-behaved. दुर्दर्शं इत्यन्ये, difficult to be seen, dazzling.

दुत्ति v. 41 शीघ्रम्, soon. ✓

दुत्थं v. 42 जघनम्, the buttocks.

दुत्थुम्हंडा v. 47 कलहशीला स्त्री, a quarrelsome lady. दुत्थुम्हंडो पुरुषोऽपि, a quarrelsome person.

दुत्थुम्हंडो, cf. the prec.

दुत्थोहो v. 43 दुर्भागः, unfortunate.

दुद्धमो v. 44 देवरः, a husband's brother.

दुद्दोली v. 43 वृक्षपाङ्क्तिः, a row of trees, an avenue. [f. दु-दोली]

दुद्धओ v. 42 समूहः, a collection.

दुद्धगंधिअमुहो v. 40 बालः, a boy [f. दुग्ध-गंधिकमुत्त]

दुद्धिणिआ v. 54 स्नेहस्थापनभाण्डम्, an oil pot. तुम्बी, a bottle-gourd. कप्रत्ययाभावे दुद्धिणीत्यपि.

दुद्धिणी, a variant of the prec. q. v.

दुद्धोलणी v. 46 या दुग्धापि दुह्यते, a cow which allows to be milked repeatedly. [cogn. with दुग्ध]

दुद्धुमिअं v. 45 गलगर्जितम्, roaring with the throat.

दुद्धुमिणी v. 45 रूपवती, a beautiful or lovely woman.

दुप्परिअल्लं v. 55 अशक्यम्, impracticable, impossible. द्विगुणम्, double. अनभ्यस्तम्, not practised or learnt. [f. दुप्परिरत्न]

दुप्पेहो v. 42 उपालम्भः, censure.

दुमणी v. 44 सुधा, whitewash.

दुमंतओ v. 47 केशचन्दः, a hair-band.

दुम्बवत्ती v. 48 सति, a river.

दुम्भइणी v. 47 कलहशीला स्त्री, a quarrelsome lady [f. दुर्भति]

दुम्मुहो v. 44 मर्कटः, a monkey. [f. दु-

मुञ्च] दक्षिमुद्गशाब्दोऽपि देशः कपिवाची कैश्चि-
 दुक्तः.
 दुरंदरं v. 46 दुःस्रोत्तीर्णम्, overcoming
 sorrow.
 दुरालोओ v. 46 तिमिरम्, darkness.
 दुली v. 42 कूर्मः, a tortoise.
 दुल्लं v. 41 वस्त्रम्, a garment [f. दुक्ल]
 दुल्लगं v. 43 अघटमानम्, impossible,
 cannot be effected.
 दुल्लसिआ v. 46 दासी, a female servant
 or slave.
 दुहओ v. 45 चूर्णितः, powdered, pounded.
 दूणावेढे v. 56 अशक्यम्, impracticable,
 impossible. तडागः, a tank.
 दूणो v. 44 हस्ती, an elephant. [Tr. f.
 द्विपान]
 दूसलो v. 43 दुर्भगः, unfortunate. [Tr.
 f. दुर्भग]
 दूहदो v. 48 लज्जादुर्भनाः, sad with shame.
 दूहलो v. 43 दुर्भगः, unfortunate. [f.
 दुर्भग]
 देवउष्कं v. 49 पक्वपुष्पम्, full-blown flow-
 ers. [f. देवपुष्प]
 देहणी v. 48 पङ्कः, mud.
 दोआलो v. 49 वृषभः, a bull.
 दोगं v. 49 युग्मम्, a pair, couple. [f.
 युग्म or द्विक]
 दोणओ v. 50 आयुक्तः, an agent or de-
 puty. हलिक इत्यन्ये, a ploughman.
 दोणक्का v. 51 सरघा, a bee.
 दोद्विओ v. 49 चर्मकूपः, a pore of the
 skin.
 दोरो v. 38 कटिस्तम्, a waist-band [a
 variant of दारो]
 दोवेली v. 50 सायंभोजनम्, an evening
 meal or supper.
 दोसणिजंतो v. 51 चन्द्रः, the moon [f.
 ज्योत्स्नायन्त्र]
 दोसाकरणं v. 51 कोपः, anger. [f. दोषा-
 करण]

दोसाणिअं v. 51 निर्मलीकृतम्, made pure
 or clean.
 दोसिणी v. 50 ज्योत्स्ना, moonlight. [f.
 ज्योत्स्ना]
 दोसो v. 56 अर्धम्, half. कोपः, anger. [f.
 दोष]
 दोहनहारी v. 56 जलहारिणी, a water carri-
 er. पारिहारिणी, a maker of garlands.
 [f. दोहन-हृ]
 दोहणी v. 48 पङ्कः, mud [a variant of
 देहणी]
 दोहासलं v. 50 कटीतटम्, the loins.
 दोहूओ v. 49 शवः, a corpse.

ध

धओ v. 57 पुरुषः, a man.
 धंसाडिओ v. 59 व्यपगतः, gone away,
 departed. [f. ध्वस् or मुच् Hc. Gr.
 iv. 91.]
 धंगो v. 57 ध्रमरः, a large black bee. [a
 variant of धूमंगो ! q. v.]
 धणिअं v. 58 गाढम्, thick-set, hard. [f.
 स्तन !]
 धणिआ v. 58 प्रिया, beloved, wife. [f.
 धन्या]
 धणी v. 62 भार्या, wife. पर्याप्तिः, sufficien-
 cy. चदोऽपि निःशङ्कः, fearless though
 bound. [f. धन, स्तन]
 धण्णाउसो v. 58 कथ्यमानाशीर्वादः, expre-
 ssion of or pronouncing a blessing.
 आशीर्वेति केचित्, a blessing.
 धंधा v. 57 लज्जा, shame.
 धम्मओ v. 63 चतुरङ्गुलो हस्तघ्नः, a cancer
 on the hand. चण्डीपुरुषोपहारः, sacri-
 ficing a human being to Chāṇḍī
 or Chāmunda.
 धयणं v. 57 गृहम्, a house.
 धरं v. 57 तुलम्, cotton.
 धरगो v. 58 कार्पासः, cotton or a cotton
 cloth.

धवलसउणो v. 59 हंसः, a swan, goose.

[f. धवलशकुन]

धवलो v. 57 यो यस्यां जातावुत्तमः, the best of a kind. [ts.]

धवो v. 57 वेगः, speed.

धसलो v. 58 विस्तीर्णः, broad, extensive.

धाडिओ v. 59 आरामः, a garden.

धाडी v. 59 निरस्तम्, thrown away. [cogn. with धा?]

धानूरिअं v. 60 फलभेदः, a kind of fruit.

धारं v. 59 लघु, small.

धारा v. 59 रणमुल्लम्, the front of a battle

धारावातो v. 63 मेघः, a cloud. मेकः, a frog. [ts.]

धुअगाओ v. 57 अमरः, a large black bee. [f. ध्रुवागयक; Tr. धुअराओ f. ध्रुवराग]

धुक्कुदुअं v. 60 उलसितम्, shining, brandishing. [a variant of the foll.]

धुक्कुदुगिअं v. 60 उलसितम् shining, brandishing [onomatopoeic.]

धुत्तो v. 58 विस्तीर्णः, broad, extensive

धुंयुमारा v. 60 इन्द्राणी, the wife of Indra i. e. queen of the Gods. [f. धुंयुमार]

धुणो v. 60 गजः, an elephant. [f. स्थूण or स्थूल or rt. धू]

धूमंगो v. 57 अमरः, a large black bee [f. धूम्राङ्ग or धूमाङ्ग]

धूमहारं v. 61 गवाक्षः, a window [f. धूम-हार]

धूमदूओ v. 63 तटाका, a tank. महिषः, a buffalo.

धूमदूयमहिस्तीओ v. 62 रुसिकाः, the Pleiades [f. धूमध्वजमहिष्यः]

धूममहिस्ती v. 61 नीहारः, fog, mist. [f. धूम-महिषी]

धूमरी v. 61 नीहारः, fog, mist. [f. धूम]

धूमसेहा v. 61 नीहारः, fog, mist. [f. धूम-शिखा]

धूमिआ v. 61 नीहारः, fog, mist. [f. धूमिका]

धूरिअं v. 62 दीर्घम्, long.

धूरिअवटो, a variant of the foll. q. v.

धूलीवटो v. 61 अश्वः, a horse. धूरिअवटो इत्यन्ये. [f. धुरीयवर्त]

प

पइअं vi. 64 भस्तिनम्, blame. रथचक्रम्, the wheel of a chariot.

पइट्टाणं vi. 29 नगरम्, a city. [f. प्रतिष्ठान]

पइट्टो vi. 66 ज्ञातरसः, of known taste.

विगलम्, thin, wide apart. मार्गः, the way.

पइण्णो vi. 7 विपुलः, wide, extensive.

पइरिक्कं vi. 71 विशालम्, wide. एकान्तम्, lonely. शून्यम्, empty.

पइहंतो vi. 19 जयन्तः, Jayanta, the son of Indra.

पउओ vi. 5 दिनम्, a day.

पउढं vi. 4 गृहम्, a house. पउढो गृहस्य पश्चिमप्रदेश इति केचित्, the western part of a house.

पउढो a variant of prec. q. v.

पउणो vi. 65 व्रणप्ररोहः, growth of a wound or boil नियमभेदः, a religious observance.

पउत्थं vi. 66 गृहम्, a house. प्रोषितम्, living away from home. [a variant of परिउत्थो q. v.]

पउमलओ vi. 33 वसन्तः, the spring.

पउढं vi. 4 गृहम्, a house.

पएरो vi. 67 वृत्तिविवरम्, an opening in a fence. मार्गः, the way. दुःशीलः, of bad character. कण्ठदीनारारुयभूषणभेदः, a kind of ornament. कण्ठे विवरम्, a hole in the neck. दीननादः, a pitiable cry or sound.

पएत्तो vi. 3 प्रातिवेशिकः, a neighbour.

पंखुलो vi. 66 कोकिलः, a cuckoo. जारः, a man of loose character, a paramour [f. पंखुल]

पङ्कगाहो vi. 23 मकरः, a crocodile.

पङ्कणी vi. 65 अतिशयशोभमानः, looking very beautiful. भग्नः, broken. प्रियंवदः, speaking pleasing words.

पङ्कणो vi. 69 असहनः, jealous, envious. समर्थः, competent (Hc. Gr. ii. 174 पङ्कलो=समर्थः)

पङ्कसावओ vi. 75 शम्भुः, a fabulous animal with eight legs, stronger than a lion. व्याघ्रः, a tiger.

पङ्को vi. 64 दम्भः, proud. समर्थः, competent. [f. पङ्क]

पङ्कडिअं vi. 20 प्रस्फुरितम्, trembling. (f. पङ्कडाड- in the list of verbal substitutes below)

पङ्कसरा vi. 10 तुरगसंनाहः, the armour of a horse.

पङ्गेज्जो vi. 15 निकरः, a collection.

पंखुडी vi. 8 पत्रम्, a leaf.

पञ्चतरं vi. 21 चाटु, pleasing, agreeable.

पञ्चलो vi. 69 असहनः, jealous, envious. समर्थः, competent. (cf. पङ्कणो) [f. प्रत्यल]

पञ्चवरं vi. 15 मुसलम्, a wooden pestle used for cleaning rice etc.

पञ्चबलोक्को vi. 34 आसक्तचित्तः, having the mind fixed on any object.

पञ्चुअं, a variant of पञ्चुहिअं, q. v.

पञ्चुच्छुहणी vi. 35 नवसुरा, fresh liquor.

पञ्चुत्थं vi. 13 प्रत्युप्तम्, sown [f. प्रत्युप्त]

पञ्चुद्वागे vi. 24 संमुखागमनम्, coming face to face.

पञ्चुहिअं vi. 25 प्रस्तुतम्, oozed, dropped. [cogn. with प्रस्तुत !]

पञ्चूढो vi. 12 स्थालम् । भोजनभाण्डमिति यावत्, a plate or dish.

पञ्चूहो vi. 5 रविः, the sun. [f. प्रत्युप्त]

पञ्चेडं vi. 15 मुसलम्, a wooden pestle for cleaning rice etc.

पञ्चोवणी vi. 24 संमुखागमनम्, coming face to face.

पञ्छी vi. 1 पिटिका, a small boil.

पञ्छेणयं vi. 24 पाथेयम्, provisions for a journey. (पञ्छेणयं seems to be the correct reading) [f. पाथेय]

पञ्जणं vi. 11 पानम्, drinking.

पञ्जा vi. 1 अधिरोहिणी, a ladder. [f. पर्याय !]

पञ्जुणसरं vi. 32 इक्षुसदृशं तृणम्, a kind of grass resembling sugar cane. [f. प्रत्युप्तसर]

पञ्चगुटी vi. 17 एण्डिवृक्षः, the castor oil plant [f. पञ्चाङ्गुल]

पञ्चावण्णा vi. 27 पञ्चाधिकपञ्चाशत्, fiftyfive. [f. पञ्चपञ्चाशत् cf. Hc. Gr. ii. 174]

पट्टिसंगं vi. 23 ककुदम्, the hump.

पंडसुआ vi. 14 ज्या, bowstring.

पडलं vi. 5 नीरम्, the edge of the thatch.

पडवा vi. 6 पटकुटी, a tent. (Tr. पडमा) [f. पट]

पडाली vi. 9 पङ्क्तिः, a row. [f. पटालि]

पडिअं vi. 12 विघटितम्, separated. [f. पतित]

पडिअग्निअं vi. 74 परिभुक्तम्, eaten, enjoyed. वर्धयितम्, caused to grow. पालितम्, protected, guarded.

पडिअज्जओ vi. 31 उपाध्यायः, a teacher. [fr. Dr. paḍi or baḍi and उपाध्याय]

पडिअंतओ vi. 32 कर्मकरः, a hired labourer.

पडिअरो vi. 17 चुलीमूलम्, the base of the fire-place.

पडिअली vi. 28 त्वरितः, quick, speedy.

- पडिङ्खिओ vi. 32 रुतार्थः, successful, contented.
- पडिङ्खओ vi. 19 प्रतिक्रिया, retaliation, requital. [f. प्रतिक्रिया]
- पडिक्खरो vi. 25 क्रूरः, cruel.
- पडिसेधं vi. 28 जलवहनम्, । जलमुसनेऽनेनेति जलवहनम् । द्रव्यादि, anything to carry water with, such as a leathern bag. अन्ये जलवाहमाहुः, a water-bearer.
- पडिसेधी vi. 28 जलवहनम्, anything to carry water with. (cf. the prec.) अन्ये जलवाहमाहुः, a water-bearer.
- पडिच्छओ vi. 16 समयः, time, opportunity.
- पडिच्छंदो vi. 24 मुखम्, the face. [f. प्रतिच्छन्द]
- पडिच्छिआ vi. 21 प्रतीहारी, a female door-keeper. चिरप्रसूता महिषीत्यन्ये, a she-buffalo which brought forth its young after a long time. [f. प्रतिच्छिका].
- पडिणिअंसणं vi. 36 रात्रौ परिधेयवस्त्रम्, a cloth to be worn in the night. [f. प्रतिनिवसन]
- पडिण्थिरो vi. 20 सदृशः, similar.
- पडिपिंढिअं vi. 34 प्रवृद्धम्, full-grown
- पडिरजिअ vi. 32 भग्नम्, broken.
- पडिलगलं vi. 33 वल्मीकम्, an ant-hill.
- पडिल्ली vi. 65 वृत्तिः, a fence, enclosure. निरस्करिणी, a curtain.
- पडिवेसो vi. 21 विक्षेपः, scattering.
- पडिसंतं vi. 18 प्रतिकूलम्, unfavourable. अस्तमितमिति सातवाहनः, set.
- पडिसाओ vi. 17 वर्धकण्ठः, having an indistinct voice. [Tr. f. प्रतिशब्दवत्]
- पडिसारिअं vi. 33 स्मृतम्, remembered.
- पडिसारी vi. 22 जवनिका, a curtain.
- पडिसारो vi. 16 पटुता, cleverness, skilful-

- ness. पटुगित्यन्य, clever, skilful. [a variant of पडिसारो]
- पडिमिद्धं vi. 71 भानम्, frightened, alarmed. भग्नम्, broken.
- पडिमुत्तां vi. 18 प्रतिकूलम्, unfavourable. [f. प्रतिस्रोत]
- पडिसूरो vi. 18 प्रतिकूलः, unfavourable. (Tr. पडिज्झरो f. प्रतिक्षर)
- पडिहत्थी vi. 19 वृद्धिः, growth, increase.
- पडिहत्थो vi. 19, 28 प्रतिक्रिया, retaliation, requital. पूर्णः, full. वचनमिति (instead of प्रतिक्रिया) सातवाहनः, speech, word. [f. प्रतिहस्त]
- पडिगे vi. 8 चोरसमूहः, a gang of robbers.
- पडुआलिअं vi. 73 पटूरुतम्, acting the part of a clever person. ताडितम्, beaten. धारितम्, supported, held.
- पडुजुवई vi. 31 तरुणी, a young woman. [f. Tel. paduchu.]
- पडुलं vi. 68 लघुपिठरम्, a small pot. चिरप्रसूतम्, brought forth after a long time.
- पडुवईअं vi. 14 तीक्ष्णम्, sharp.
- पडुवत्ती vi. 22 जवनिका, curtain.
- पडोओ vi. 9 बालः, a boy.
- पडोहं vi. 22 गृहपश्चिमाङ्गणम्, the western courtyard of a house.
- पडुं vi. 1 धवलम्, white.
- पडुंसो vi. 2 गिरिगुहा, a mountain cave.
- पडुत्थी vi. 70 बहुदुग्धा, a cow which gives plenty of milk. दोह्नहारिणी, a cow which avoids milking.
- पडुला vi. 8 चरणघातः, a kick.
- पडुसं vi. 6 सुसंयमितम्, well bound or restrained.
- पडुडी vi. 1 प्रथमप्रसूता, a cow which is delivered for the first time [f. Tel. padḍa]
- पडुडुआ vi. 8 चरणघातः, a kick.

पणअत्तिअं vi. 30 प्रकटितम्, displayed, manifested.

पणओ vi. 7 पङ्कः, mud.

पणवण्णा vi. 27 पञ्चाधिकपञ्चाशत्, fiftyfive [Hc. Gr. ii. 174 f. पञ्चपञ्चाशत्]

पणामणिआ vi. 30 स्त्रीषु प्रणयः, attachment to women.

पणिअं vi. 7 प्रकटम्, plain, apparent.

पणिआ vi. 3 करोटिका, a wine-serving cup (cf. कुंतली supra.)

पंडरंगो vi. 23 रुद्रः, Rudra [f. पाण्डराङ्ग]

पंडविअं vi. 20 जलाद्रम्, wet with water.

पण्हओ vi. 3 स्तनधारा, a stream from the breast. [tr. प्रस्तुत]

पत्तहो vi. 68 बहुशिक्षितः, well-learnt, well-trained. सुन्दरः, handsome.

[f. प्राप्तार्थ]

पत्तणं vi. 64 बाणस्य फलं, a kind of fruit. पुङ्खः, the feathered part of an arrow.

पत्तपसाइआ vi. 2 पुलिन्दशिरसि पर्णपुटम्, a cup of leaves on the head of a Pulinda [f. पत्ती + पसाइआ q. v.]

पत्तपिसालसं vi. 2 पुलिन्दशिरसि पर्णपुटम्, a cup of leaves on the head of a Pulinda [a variant of the prec.]

पत्तलं vi. 14 तीक्ष्णम्, sharp. रुशमित्यन्ये, lean, emaciated.

पत्तिसमिद्धं vi. 14 तीक्ष्णम्, sharp. [f. पत्र-समृद्ध]

पत्ती vi. 2 पुलिन्दशिरसि पर्णपुटम्, a cup of leaves on the head of a Pulinda.

पत्थरभल्लिअं vi. 36 कोलाहलकरणम्, making a confused noise.

पत्थरा vi. 8 चरणघातः, a kick [Tr. f. प्रस्तरं]

पत्थरिओ vi. 20 पल्लवः, a sprout, tender leaf.

पत्थारी vi. 69 निकरः, a heap, collection. प्रस्तरः, a couch (of leaves or flowers) [f. प्रस्तर]

पत्थिओ vi. 10 शीघ्रः, quick, swift.

पत्थीणं vi. 11 स्थूलवस्त्रम्, a coarse cloth सामान्येन स्थूलमित्येके, stout, bulky.

पद्दं vi. 1. ग्रामस्थानम्, the site of a village.

पद्दरं vi. 10 ऋजु, straight.

पद्दारो vi. 13 छिन्नलाङ्गूलः, with the tail cut off.

पंती vi. 2 वेणी । केशरचना, a plait of hair [f. पङ्क्ति]

पंधुच्छुहणी vi. 35 स्वयुरकुलात्मथममानीता वधुः, a newly married girl who is brought from her father-in-law's house for the first time.

पण्पीओ vi. 12 चातकः, a bird supposed to live only on rain drops, Cuculus melanoleucus.

पण्फाडो vi. 9 अग्निमेदः, a kind of fire.

पण्फिडिअं vi. 22 प्रतिफलितम्, reflected.

पण्हुअं vi. 64 दीर्घम्, long. उड्डीयमानम्, flying up.

पण्फोडिअं vi. 27 पक्खोडिअं । निर्झादितमित्यर्थः, disentangled. (but cf. Hc. Gr iv. 42. 130) [f. प्रस्फोटित]

पढमारो vi. 66 संघातः, a group or collection. गिरिगुहा, a mountain cave.

पढमोओ vi. 10 भोगः, enjoyment [f. प्र-भोग]

पंपुअं vi. 12 दीर्घम्, long.

पंपुल्लिअं vi. 17 गवेषितम्, searched.

पम्हरो vi. 3 अपमृत्युः, sudden or untimely death. [f. अपस्मार !]

पम्हलो vi. 13 किञ्जल्कः, the filament of a lotus or any other plant. [f. पक्ष्मल]

पम्हारो vi. 3 अपमृत्युः, sudden or untimely death. [a variant of पम्हरो q. v.]

पयट्ठिओ vi. 26 प्रवर्तितः, prompted. [f. प्रवर्तित]

पयङ्गुणी vi. 72 द्वाःस्था । प्रतीहारी, a female doorkeeper. आरुष्टिः । आकर्षणम्, attraction. महिषी । चिरप्रसूता, a she-buffalo which has brought forth a long time ago.

पययं vi. 6 अनिशम्, always.

पयला vi. 6 निद्रा, sleep.

पयलाओ vi. 72 हरः, the God, Siva. सर्पः, a snake. [f. पदलाय]

पयलायमत्तो vi. 36 मयूरः, a peacock [f. the prec. + भर्ता]

पयलो vi. 7 नीडम्, a nest.

पयवई vi. 16 सेना, an army.

पयामं vi. 9 अनुपूर्वम्, regular, symmetrical.

परक्ते vi. 8 अल्पं स्रोतः, a small stream, a brook. [f. Pers. parak !]

परडा vi. 5 सर्पविशेषः, a kind of snake.

परद्द vi. 70 पीडितम्, troubled. पतितम्, fallen. भीरु, timid. [f. अपराद्]

परभाओ vi. 27 सुगन्तम्, sexual intercourse. [f. परभाव]

परसुहन्तो v. 29 वृक्षः, a tree [f. परसुखत्व]

परिअट्टलअं vi. 36 परिच्छिन्नम्, limited.

परिअट्टो vi. 15 रजकः, a washerman.

परिअडी vi. 73 वृत्तिः, a fence, enclosure. मूर्खः, a fool.

परिअरो, a variant of परिलिओ q. v.

परिअली vi. 12 स्थालम् । भोजनमाण्डामिति यावत्, a plate or dish for eating.

परिअत्यो vi. 13 प्रोषितः, living away from home. [cf. पउत्थं]

परिच्छूढो vi. 25 उल्लिखतः, raised, thrown up.

परिभन्तो vi. 72 निषिद्धः, prohibited. भीरुः, timid. (Tr. परभन्तो f. परभक्)

परिलिओ vi. 24 लीनः, adhered, completely absorbed.

परिल्लशसो vi. 33 अज्ञातगतिः, of unknown movements.

परिवारिओ vi. 30 घटितः, joined, connected.

परिवासो vi. 26 क्षेत्रशयः, lying down in the field. [f. परिपार्श्व]

परिवाहो vi. 23 दुर्विनयः, misconduct, imprudence.

परिहृच्छं vi. 71 पटुः, clever, skilful. मन्युः, anger. [f. परिहस्त]

परिहृटी vi. 21 आरुष्टिः, attraction. (cf. परिहृट् in the list of Verbal substitutes below) [f. परिघट्ट]

परिहृणं vi. 21 परिधानम्, a garment, dress. [f. परिधान]

परिहृलाविओ vi. 29 जलनिर्गमः, water course, flow of water.

परिहृओ vi. 25 क्षीणः, emaciated.

परिहारइत्तिआ vi. 37 ऋतुमती, a woman during her courses. [f. परिहार-स्त्री]

परिहारिणी vi. 31 चिरप्रसूता महिषी, a she-buffalo which has brought forth a long time ago.

परिहृलो vi. 29 जलनिर्गमः, flow of water, water course. [a variant of परिहृलाविओ]

परिहो vi. 7 रोषः, anger.

परेओ vi. 12 पिशाचः, a fiend, demon [f. परेत]

परेवयं vi. 18 पादपतनम्, falling at the feet, prostration.

पलं vi. 1 स्वेदः, sweat.

पलसं vi. 70 कर्पासफलम्, a cotton fruit. स्वेदः, sweat.

पलम् vi. 3 सेवा, service.

पलहिअं vi. 15 विषमम्, uneven. अन्ये तु आवृतमहीवास्तुवाचक इत्याहुः, an enclosed site or house.

पलही vi. 4 कपासि; cotton. Hc. Gr. ii. 174.

पलाओ vi. 8 चोरः, a thief. [f. पलायित]

पलासी vi. 14 भल्ली, an arrow with a crescent-shaped head.

पलिहभो vi. 20 मूर्खः, a fool. [f. उपलहृदय]

पलिहस्सं vi. 16 ऊर्ध्वदारु, an upright piece of wood or post.

पलिहाओ vi. 16 ऊर्ध्वदारु, an upright piece of wood or post.

पलोदृजीहो vi. 35 रहस्यमेदी, a discloser of secrets. (Tr. पल्लट्टजीहो) [f. पर्यस्तजिह्व]

पल्लवायं vi. 26 क्षेत्रम्, a field. वल्लवायं इति दन्त्योष्ठ्यादिरप्ययमिति गोपालः

पल्लविअं vi. 19 लाक्षारकम्, dyed red with lac. [f. पल्लवित]

पवद्धो vi. 11 घनः । लोहकुट्टनोपकरणमित्यर्थः, an iron club.

पवरंगं vi. 28 शिरः, the head [Hc. f. प्रवराङ्ग]

पवहाइअं vi. 34 प्रवृत्तम्, gone forward, proceeded.

पविआ vi. 4 पक्षिणां पानभाजनम्, a vessel for watering birds.

पविरइओ vi. 28 त्वरितः, quick, speedy.

पविरंजिओ vi. 74 स्निग्धः, attached, affectionate. रुतनिषेधः, prohibitor.

पव्वइसेलं vi. 31 बालमयकण्डकम्, a kind of flower

पव्वज्जो vi. 69 नखः, a nail. शरः, an arrow. बालमृगः, a young deer.

पव्विद्धं vi. 11 प्रेरितम्, urged, instigated.

पसओ vi. 4 मृगविशेषः, a kind of animal.

पसंडि vi. 10 कनकम्, gold. (Dp. Pl. 50 पसिंडि) [f. Tel. pasidi.]

पसरहो vi. 13 किञ्जल्कः, the filament of a lotus or any other plant.

पसवडक्कं vi. 30 विलोकनम्, looking, observation.

पसाइआ vi. 2 पुलिन्दशिरसि पर्णपुटम्, a cup of leaves on the head of a Pulinda.

पसिअं vi. 6 पूगफलम्, the betel-nut, Areca faufel.

पसुहत्तो vi. 29 वृक्षः, a tree [a variant of परसुहत्तो q. v.]

पसुअं vi. 9 कुसुमम्, a flower [f. प्रसून]

पसेवओ vi. 22 ब्रह्मा, the God Brahmā.

पहएल्लो vi. 18 पूपः, a cake.

पहट्ठो vi. 9 दमः, proud [f. प्रधृष्ट]

पहणं vi. 5 कुलम्, family. lineage.

पहणी vi. 5 संमुखागतनिरोधः, obstruction to one coming near.

पहदं vi. 10 सदादृष्टम्, seen always.

पहम्मं vi. 11 सुरसातम्, a natural pond.

पहयरो vi. 15 निकरः, a collection, heap

पहिअं vi. 6 मथितम्, churning. [Tr. f. मथिन]

पहेणयं vi. 73 भोजनोपायनम्, present of food उत्सवः, a festival.

पहोइअं vi. 26 पर्याप्तम्, adequate, sufficient. प्रभुत्वमित्यन्ये mastery, ascendancy.

पाइअं vi. 39 वदनविस्तारः, broadening of the face.

पाउअं vi. 38 हिमम् frost, snow. Also a variant of पाऊ, q. v.

पाउक्कं vi. 41 मार्गीकृतम्, led, guided.

पाउगिओ vi. 42 सभिकः । द्यूतकारयिता, a gambling-house keeper. सोढ इत्यन्ये, endured, put up with. [a variant of the foll.]

पाउग्गो vi. 41 सभ्यः, a gambling-house keeper.

पाउरणी vi. 43 कवचम्, an armour. [Hc. (Gr. i, 175) f. प्रावरण]

पाऊ vi. 75 भक्तम्, distributed, allotted इक्षुः, the sugar-cane स्वार्थ के पाउअं इत्यपि.

पाओ vi. 37 रथचक्रम्, the wheel of a chariot.
 पाडचरो vi. 34 आसक्तचित्तः, having the mind fixed on any object
 पाडलसउणो vi. 46 हंसः, a swan, a goose [f. पाटलशकुन cf. the foll.]
 पाडलो vi. 76 हंसः, a swan, goose. वृषभः a bull कमलम्, a lotus [f. पाटल]
 पाडवणं vi. 18 पादपतनम्, prostration, falling at the feet. [f. पादपतन]
 पाडिअग्गो vi. 44 विश्रामः, rest.
 पाडिअज्जो vi. 43 यः पितृगृहात्पतिगृहं वधूं नयति one who leads a girl from her father's to her husband's house.
 पाडिसारो vi. 16 पटुता, cleverness, skillfulness.
 पाडिसिद्धी vi. 77 स्पर्धा, rivalry, jealousy, सदृशः, similar. समुदाचारः, proper practice or usage. [f. प्रतिस्पर्धा]
 पाडिसिग vi. 42 खलीनयुक्ता, furnished with or having the bit of a bridle
 पाडिहच्छी, a variant of पारिहच्छी, q. v.
 पाडुक्को vi. 76 समालम्भनम्, smearing the body with unguents. पटुः, clever, skilful.
 पाडुंकी vi. 39 व्रणिशिबिका, a litter for the wounded.
 पाडुंगोरी vi. 78 विगुणः worthless. मयासक्तः, fond of liquor. दृढकृतवेष्टना वृत्तिः, a strong fence.
 पाडुची vi. 39 तुरगमण्डनम्, adorning a horse.
 पाडुहुओ vi. 42 प्रतिभूः, a surety.
 पाणद्दी vi. 39 रथया, a road.
 पाणाअओ vi. 38 श्वपचः, a man of a low caste.
 पाणाली vi. 40 हस्तद्वयप्रहारः, beating with both the hands.

पाणो vi. 38 श्वपचः, a man of a low caste.
 पांडविअं vi. 20 जलाद्रंम्, wet with water [variant of पंडविअं q. v.]
 पामद्दी vi. 40 पादाभ्यां धान्यमर्दनम्, crushing grain with feet [f. पादमृद्]
 पायडं vi. 40 अङ्गनम्, a courtyard.
 पायण्पहणो vi. 45 कुक्कुटः, a cock. [f. पाद-प्रहण]
 पायलं vi. 38 चक्षुः, the eye.
 पारंके vi. 41 सुरामानभाण्डम्, a measuring cup or vessel for liquor.
 पारद्दं vi. 77 पूर्वकृतकर्मपरिणामः, result of actions done before. आसेटकः, a hunter. पाडितः, troubled.
 पारंपरो vi. 44 राक्षसः, a Rākṣasa, an evil spirit.
 पारयं vi. 38 सुराभाण्डम्, a liquor pot.
 पारवरो vi. 43 गवाक्षः, a window.
 पारिहच्छी vi. 42 माला, a garland of flowers. पाडिहच्छी शिरोमाल्यमित्यन्ये, a garland worn on the head.
 पारिहृटी vi. 72 द्वःस्था । प्रतीहारी, a female doorkeeper. आकृष्टिः । आकर्षणम्, attraction. महिषी । चिरप्रसूता, a she-buffalo which has brought forth a long time ago.
 पारी vi. 37 दोहनभाण्डम्, a milking vessel [ts]
 पारुअग्गो vi. 44 विश्रामः, rest.
 पारुअलो vi. 44 पृथुकः, rice parched and flattened.
 पारुहल्लं vi. 45 मालीकृतम्, made into a series or row.
 पारुप्पो vi. 76 विप्लुतः, submerged, drowned. प्रतिसारः, repelling, applying remedies to a wound.
 पाली vi. 37 दिक्, a direction or point of the compass. [ts ?]

पालीबंधो vi. 45 तटाकः, a tank. [ts.]
 पालीहर्मं vi. 45 वृत्तिः, a fence or enclosure.
 पालो vi. 75 शौण्डिकः, a seller of liquor, जीर्णः, old, worn out.
 पावो vi. 38 सर्पः. a snake. [f. Dr. pāmu or pāvu]
 पासं vi. 75 अक्षि, the eye. विशोभम्, devoid of lustre or brilliance. [f. पश्य्]
 पासणिओ vi. 41 साक्षी, a witness. [f. पार्श्वनीत]
 पासहं vi. 76 द्वारम्, a door. तिर्यक्, transverse, horizontal.
 पासाणिओ vi. 41 साक्षी, a witness [a variant of पासणिओ q. v.]
 पासाला vi. 14 भल्ली, an arrow with a crescent shaped head.
 पासावओ vi. 43 गवाक्षः, a window. [f. पासं q. v. + आपद्]
 पासी vi. 37 चूडा, the hair on the top of the head, the top-lock.
 पाहुणं vi. 40 विक्रेयम्, saleable.
 पाहेज्जं vi. 24 पाथेयम्, provisions for a journey [f. पाथेय]
 पिअणं vi. 48 दुग्धम्, milk. [f. पिब् !]
 पिअमा vi. 49 फलिनी, the Priyangu creeper.
 पिअमाहवी vi. 51 कोकिला, the female cuckoo. [f. प्रियमाधव]
 पिउली vi. 78 कर्पोसः, cotton. तूललतिका । यन्मध्यास्तूत्रतन्तुर्निसरति, a roll of cotton drawn out in spinning.
 पिंसुली vi. 47 मुखमारुतापूरिततृणवायम्, a wind-instrument made of straw.
 पिंगो vi. 48 मर्कटः, a monkey. [f. पिङ्गाङ्ग]
 पिच्छिली vi. 47 लज्जा, shame.

पिच्छी vi. 37 चूडा, the hair on the top of the head, the top-lock. [f. पुच्छ]
 पिंचू vi. 46 पक्करीरम्, the fruit of a thorny plant growing in deserts, Capparis aphylla, Roxb.
 पिंछोली vi. 47 मुखमारुतापूरिततृणवायम्, a wind-instrument made of straw.
 पिंजरुडो vi. 50 मेरुण्डः । वदनद्वयोपेतो भारुण्डाख्यः पक्षी, a fabulous bird with two heads.
 पिजिअं vi. 49 विधुतम्, shaken. पिंजिअयं इत्यपि.
 पिंजिअयं, a variant of the prec.
 पिहसउरा vi. 50 कलुषा मुरा, muddy liquor.
 पिट्ठनं vi. 49 गुदः, the anus. [f. पृष्ठान्]
 पिडच्छा vi. 49 सखी, a female friend.
 पिणाई vi. 48 आज्ञा, an order.
 पिणाओ vi. 49 बलात्कारः, violence, force.
 पिंडरयं, a variant of पिंडीरं q. v.
 पिंडलइअं, a variant of पेंडलइअं q. v.
 पिंडी vi. 47 मञ्जरी, a cluster of blossoms.
 पिंडीरं vi. 48 दाडिमम्, the pomegranate fruit. पिंडरयं इत्यन्ये.
 पिण्ही vi. 46 क्षामा, thin, lean.
 पिण्णओ vi. 78 मशकः, a mosquito. उन्मत्तः, mad. Also a cricket cf. note, iii. 54
 पिण्णडा vi. 48 ऊर्णापिपीलिका, a spider.
 पिण्णइअं vi. 50 यत्किंचित्पठितम्, anything read. [onomatopoetic f. पिटिपिटि]
 पिण्णरो vi. 79 वृषभः, a bull. हंसः, a swan, goose.
 पिण्णं vi. 46 जलम्, water [f. पिब्]
 पिरिडी vi. 47 शकुनिका, a bird.
 पिलणं vi. 49 पिच्छिलो देशः, slimy land.
 पिण्णरी vi. 79 गण्डुत्सङ्गं तृणम्, a kind of

grass. चरिरी, a cricket. धर्मः, warmth, heat.
 पिल्ल vi. 46 लघुवक्षिरूपम्, a young bird. [f. Tel. pilla]
 पिहंडो vi. 79 वाद्यविशेषः, a kind of musical instrument विवर्णः, colourless, pale.
 पिहूलं vi. 47 मुखमारुतापूरिततृणवायम्, a wind instrument made of straw.
 पिहोअगे vi. 50 तनुः, the body.
 पीई vi. 51 तुरङ्गमः, a horse.
 पीडई vi. 51 चोरमार्या, a wife obtained by stealth.
 पीढं vi. 51 इक्षुनिपीडनयन्त्रम्, a sugarcane press.
 पीणं vi. 51 चतुरस्रम्, square. [f. पीन]
 पीलुट्टं vi. 51 प्लुष्टम्, burnt.
 पुअंडो vi. 53 तरुणः, a youth. [f. पोगण्ड]
 पुआइणी vi. 54 पिशाचगृहीता, possessed by a demon or fiend. उन्मत्ता दुःशिला चेत्यन्ये, mad, reprobate. [f. पिशाचिनी (or पूयादिन् ?)]
 पुआई vi. 80 तरुणः, a youth. उन्मत्तः, mad. पिशाचः, a fiend, demon. [f. पिशाच]
 पुडइअं vi. 54 पिण्डीकृतम्, made into a lump. पिंडलइअं इत्यपि.
 पुडइणी vi. 55 नलिनी, a lotus plant. [Hc. f. पुटकिनी]
 पुडिगं vi. 80 वदनम्, the face. चिन्दुः, a drop.
 पुणई vi. 38 श्वपचः, a man of a low caste.
 पुण्डइअं vi. 54 पिण्डीकृतम्, made into a lump. पिंडलइअं इत्यपि.
 पुंडे vi. 52 व्रज, go, depart.
 पुण्डो vi. 52 गर्तः, a hollow, hole. [f. Tam. puṇḍai]

पुण्णवत्तं vi. 53 प्रमोदहृतवस्त्रम्, a cloth taken away as a sign of joy. [f. पूर्णपात्र]
 पुण्णाली vi. 53 असती, an unchaste woman. [Tr. f. पुंश्रली]
 पुत्थं vi. 52 मृदु, soft.
 पुप्पुअं vi. 52 पीनम्, fat, stout.
 पुष्का vi. 52 पितृष्वसा, father's sister (Tr. पुष्की f. पितृष्वसा)
 पुंपुअं vi. 52 संगमः, union.
 पुगिल्लदेवो vi. 55 असुरः, an Asura, demon. [f. पवंदेव]
 पुगिल्लपहाणा vi. 56 अहिदंष्ट्रा, the fang of a snake.
 पुगिल्लो vi. 53 प्रवरः excellent or distinguished.
 पुरुगुग्गिा vi. 55 उत्कण्ठा, longing, anxiety. [onomatopoeitic]
 पुरुहूओ vi. 55 घृकः, an owl.
 पुगेहडं vi. 15 विषमम्, uneven. अन्ये तु आवृतमहीवास्तुवाचक इत्याहः, an enclosed site or house. पच्छोऽकडमिति तु सातवाहनः
 पुलासिओ vi. 55 अमिकणः, a spark of fire.
 पुल्ली vi. 79 व्याघ्रः, a tiger. सिंहः, a lion. [f. Dr. puli]
 पुक्काड vi. 52 पीनम्, fat, stout.
 पूअं vi. 56 दधि, curds.
 पूआ vi. 54 पिशाचगृहीता, possessed by a demon or fiend.
 पूणी vi. 56 तूललना । यन्मध्यात्सूत्रतन्तुर्निसरति, a roll of cotton drawn out in spinning.
 पूणो vi. 56 हस्ती, an elephant.
 पूंडरिअं vi. 57 कार्यम्, work.
 पूरणं vi. 56 शूर्पम्, a winnowing basket. [ts.]
 पूरी vi. 56 तन्तुवायोपकरणम्, a weaver's implement.

पूरोट्टी vi. 57 अवकरः, sweepings.
 पूसो vi. 80 सातवाहनः, King Hāla. शुक्रः,
 a parrot.
 पेआलं vi. 57 प्रमाणम्, size [f. प्राय]
 पेच्छओ vi. 58 दृष्टमात्रामिलायी, one who
 desires a thing as soon as it is
 seen. [f. Pkt. पेच्छ]
 पेज्जलं vi. 57 प्रमाणम्, size. [f. प्राज्य ?]
 पेज्जालो vi. 7 विपुलः, wide, extensive.
 पेडइओ vi. 59 कणादिविकेता वणिक्, a mer-
 chant dealing in grains.
 पेड्डा vi. 80 भित्तिः, a wall. द्वारम्, a door.
 महिषी, a she-buffalo. केचित्पेड्डशब्देन
 महिषमाहुः
 पेढालं cf. the foll.
 पेढालो vi. 7 विपुलः, wide, extensive.
 पेढालं वतुलमिति द्रोणः, round.
 पेडं vi. 81 खण्डम्, a piece. वलयः, a ring.
 [f. Dr. peṇḍara]
 पेडओ vi. 53 तरुणः, a youth. षण्ड इत्यन्ये,
 a eunuch.
 पेडधवो vi. 59 खड्गः, a sword.
 पेडवालं vi. 54 पिण्डीकृतम्, made into a
 lump. पिंडलइअं इत्यपि.
 पेडलो vi. 58 रसः, juice.
 पेडलिअं vi. 54 पिण्डीकृतम्, made into a
 lump. पिंडलइअं इत्यपि.
 पेडगो vi. 58 गोपः, a cowherd. महिषीपाल
 इति देवराजः, a buffalo-herd, a keeper
 of she-buffaloes.
 पेडोली vi. 59 क्रीडा, sport, play.
 पेढा vi. 50 कलुषा सुरा, muddy liquor.
 पेरण vi. 59 ऊर्ध्वस्थानम्, an elevated
 place.
 पेरेज्जं vi. 58 साहाय्यम्, help.
 पेख्खी vi. 54 पिण्डीकृतम्, made into a
 lump. पिंडलइअं इत्यपि.
 पेख्खिअं vi. 57 पीडितम्, troubled.
 पेसणं vi. 57 कार्यम्, work. [f. पेण]

पेसणआरी vi. 59 दूती, a female messen-
 ger. [f. पेणकारा]
 पेहुणं vi. 58 पिच्छम्, a feather of a tail
 पोअइआ vi. 63 निद्राकरीलता, a kind of
 creeper.
 पोअंडो vi. 61 मुक्तमयः, free from fear,
 fearless. षण्ड इत्यन्ये, a eunuch
 पोअंता vi. 62 शपथः, an oath.
 पोअलओ vi. 81 अश्विनमासोत्सवः, a festi-
 val in Āśvina (September-October)
 in which the husband eats a cake
 received from the hand of his
 wife. अपूपः, a small round cake.
 बालवसन्त इत्यन्ये, the early spring.
 पोआओ vi. 60 ग्रामप्रधानः, the headman
 of a village.
 पोआलो vi. 62 वृषभः, a bull.
 पोइआ vi. 63 निद्राकरी लता, a kind of
 creeper.
 पोइओ vi. 63 कान्दविकः, a baker, con-
 fectioner. सयोन इत्यन्ये, a firefly.
 पोउआ vi. 61 करीषाम्नः, the fire of dry
 cowdung.
 पोओ vi. 81 धववृक्षः, a kind of tree,
 Grislea tomentosa लघुसर्पः, a small
 snake. [Hc. f. पोत]
 पोच्चं vi. 60 सुकुमारम्, very delicate,
 soft.
 पोटं vi. 60 उदरम्, the belly. [f. Dr.
 potṭa; (or f. पुष्ट ?)]
 पोणिआ vi. 61 सूत्रभृत्कर्कः, a spindle. with
 thread wound round it.
 पोणिओ vi. 28 पूर्णः, full.
 पौडो vi. 60 यूथाधिपतिः, the leader of a
 troop or band.
 पोत्तओ vi. 62 वृषणः, the testicles.
 पोत्तो vi. 60 काचः, glass.
 पोमरं vi. 63 कुसुम्भरकं वस्त्रम्, a cloth dyed
 with safflower.

पोरच्छो vi. 62 दुर्जनः, wicked person, or back-biter. (Tr. पोरस्थो = मत्सरी f. पौरस्थ)

पोरयं vi. 26 क्षेत्रम्, a field.

पोलचा vi. 63 सेतितभूमिः, consumed land.

पोलिओ vi. 62 सौनिकः, a butcher.

पोसिओ vi. 61 दुःस्थः, poor, miserable.

पोहणो vi. 62 लघुमत्स्यः, a small fish.

फ

फंसणं vi. 87 युक्तम्, joined, united. मलिनम्, dirty.

फंसुली vi. 82 नवमालिका, a kind of jasmine.

फंसुलो vi. 82 मुक्तः, released, left.

फग्गू vi. 82 वसंतोत्सवः, the vernal festival.

फडं vi. 86 सर्पस्य सर्वशरीरम्, the whole body of a snake. फणः, the hood. [f. फट]

फंसओ vi. 83 लतामेदः, a kind of creeper.

फरओ vi. 82 फलकः, a board, slab [f. फरक prob. a variant of फलक]

फलही vi. 82 कर्पासः, cotton.

फलिआरी vi. 83 दूर्वा, the dūrva-grass, Panicum dactylon.

फली vi. 86 लिङ्गम्, a sign, mark. वृषभः, a bull.

फसलं vi. 87 सारम्, the essence. स्थासकः perfuming the body with fragrant unguents.

फसलाणिओ vi. 83 कृतविभूषः, adorned.

फसलिओ vi. 83 कृतविभूषः, adorned.

फसुलो vi. 82 मुक्तः, released, left.

फिक्की vi. 83 हर्षः, joy.

फिड्डो vi. 84 वामनः, a dwarf [f. Tel. potti ?]

फिषं vi. 83 रुचिमम्, adopted, feigned.

फुक्का vi. 84 मिथ्या, false. [onomatopoeic ?]

फुक्की vi. 84 रजकी, washerwoman.

फुंटा vi. 84 केशबन्धः, a hair-band.

फुंकुआ vi. 84 करिषाम्निः, the fire of dry cowdung.

फुरिअं vi. 84 निन्दितम्, censured.

फुल्लंघुओ vi. 85 ध्रमरः, a black bee. [f. फुल्लंघय]

फओ vi. 85 लोहकारः, a blacksmith.

फेणवंधो vi. 85 वरुणः, Varuna, the god of the ocean. [f. फेनवन्धु]

फेणवडो vi. 85 वरुणः, Varuna, the god of the ocean.

फेलाया vi. 85 मातुलानी, the wife of maternal uncle.

फेलो vi. 85 दरिद्रः, poor.

फेल्लुसणं vi. 86 पिच्छिलो देशः, slimy land. पतनम्, falling down; a fall.

फेसो vi. 87 चासः, fear. सद्भावः, good disposition or nature.

फोइअयं vi. 87 मुक्तम्, released, left विस्तारितम् extended.

फोओ, a variant of फोसो, q. v

फोडिअयं vi. 88 राजिका, black mustard, Sinapis racemosa. धूमितं । शाकादि, darkened (curry etc). रात्रावटव्यां सिंहोदिरक्षापकारः, protection from lions etc. at night in the forest.

फोंका vi. 86 भीषयितुं शब्दः, a noise for terrifying.

फोसो vi. 86 उद्गमः, going up, rising. फोओ इत्यन्ये.

ब

बइलो vi. 91 बलीवर्दः, an ox [Hc. Gr. ii 174 f. बलीवर्दः]

बउहारी, a variant of बोहारी, q. v.

बक्करम् vi. 89 परिहासः, joking, jest.

बहुवासो a variant of बहुवासो, q. v.
 बद्धो vi. 89 त्रपुष्टाभ्यः कर्णभरणविशेषः, a kind of ear-ornament. [f. बद्ध]
 बंधो vi. 88 भृत्यः, a servant [Pers. bandak f. बन्ध !]
 बंधोलो vi. 89 मेलकः, an assemblage. [f. बंध]
 बर्षाहो vi. 90 चातकः, a bird supposed to live only on rain-drops, Cuculus melanoleucus. दन्त्योष्ठ्यादिः कैश्चिदिष्यते.
 बण्यो vi. 88 सुभटः, a warrior. पितेत्यन्ये, father. [f. वप]
 बष्पाउलं vi. 92 अनिशयोष्णम्, very hot. केषांचिद्वन्त्योष्ठ्यादिर्गम्यम्. [f. बाष्पाकुल though Hc. contradicts it.]
 बच्चरी vi. 90 केशरचना, dressing the hair.
 बच्चो vi. 88 वधः, a leather strap.
 बमालो vi. 90 कलकलः, a confused noise. दन्त्योष्ठ्यादिः कैश्चिदिष्यते.
 बंभणिआ, a variant of the foll. q. v.
 बंभणी vi. 90 हालाहलः, a kind of lizard. स्वार्थे के बंभणिआ.
 बंभहरं vi. 91 कमलम्, a lotus [f. बल्लहरं] (Tr. बम्हहरं)
 बरुअं vi. 91 इक्षुसदृशतृणम्, a kind of grass resembling sugar-cane दन्त्योष्ठ्यादिः कैश्चिन्निबद्धः.
 बलमट्टा vi. 92 बलात्कारः, violence, force [f. बल-मुट् or- मृट्]
 बलवटी vi. 91 सखी, a female friend व्यायामसहेत्यन्ये, exerting. दन्त्योष्ठ्यादिः कैश्चिन्निबद्धः
 बलामोडी vi. 92 बलात्कारः, violence, force [f. बलामोडा f. बलात्-मुड्]
 बलिओ vi. 88 पतिः, fat, stout. [f. बल, Tel. balisina]

बव्वाडो vi. 89 दक्षिणहस्तः, the right hand.
 बहलं vi. 89 पङ्कः, mud.
 बहुणो vi. 97 चोरः, a thief. धूर्तः, a rogue. (Tr. बहुजाणो f. बहुज्ञान)
 बहुमुहो vi. 92 दुर्जनः, a wicked person. [f. बहुमुख]
 बहुराणा vi. 91 सङ्गधारा, the edge of a sword.
 बहुरावा vi. 91 शिवा, a jackal. [f. बहुग्व]
 बाउली vi. 92 पाञ्चालिका, a doll. केषांचिद्वन्त्योष्ठ्यादिः [f. व्यापृ]
 बाणो vi. 97 सुभगः, lovely, fortunate. पनसः, the breadfruit tree, the jack.
 बालओ vi. 92 वणिक्पुत्रः, son of a merchant. [f. बालक]
 बिआया vi. 93 युतौ कीटौ, insects which go about closely attached to each other.
 बिग्गाइआ, a variant of the foll. q. v.
 बिग्गाई vi. 93 युतौ कीटौ, insects which go about closely attached to each other. स्वार्थे के बिग्गाइआ.
 बिंबोवणयं vi. 98 क्षोभः, disturbance, agitation. विकारः, modification, transformation उच्छीर्षकम्, a pillow.
 बीअओ vi. 93 असनवृक्षः, a tree, Terminalia alata tomentosa. बीअणो इत्यन्ये [f. बीजक]
 बीअजमणं vi. 93 बीजमलनखलम्, a threshing floor. दन्त्योष्ठ्यादिः केषांचित्. [f. बीजमल !]
 बीअणो a variant of बीअओ, q. v.
 बीलओ vi. 93 ताडङ्कः, an ornament for the ear. दन्त्योष्ठ्यादिः केषांचित्.
 बुक्कणो vi. 94 काकः, a crow. [f. बुक्कन !]
 बुक्का vi. 94 मुष्टिः, the fist. ग्रीहिमुष्टिरित्यन्ये, a fistful of rice.
 बुक्कासारो vi. 95 भीरुः, a coward.
 बुण्णो, a variant of बुण्णो, q. v.

वुत्ती vi. 94 ऋतुमती, a woman during her courses.

बुंदिणी vi. 94 कुमारीसमूहः, a group of maidens.

बुंदी vi. 98 चुम्बनम्, kissing, a kiss सूकरः, a pig.

बुंदीरो vi. 98 महिः, a buffalo. महान्, great, large. (Tr. बुंढीरो) [f. वृद्ध]

बुंबुअं vi. 94 वृन्दम्, a multitude, a group.

बुलंबुला vi. 95 बुद्बुदः, a bubble. [onomatopoetic cf. Tel. bulabula]

बेडो vi. 95 नौः, a ship दन्त्योष्ठ्यादिरयं केपांचित्.

बेड्डा vi. 95 श्मश्रु, the beard.

बेली vi. 95 स्थूणा, a post, pillar.

बेसक्खिज्जं, a variant of वेसक्खिज्जं, q. v.

बेसणं, a variant of वेसणं, q. v.

बोद्धडो vi. 96 छागः, a goat. [f. वक्त्र]

बोंगिल्लो vi. 99 सूषितः, adorned, ornamented. आटोपः, pride, arrogance.

बोडो vi. 96 धार्मिकः, righteous, virtuous. तरुण इत्यन्ये, a youth.

बोडुरं vi. 95 श्मश्रु, the beard.

बोंटणं, a variant of the foll. q. v.

बोंडं vi. 96 चूचुकम्, the nipple of a breast. बोंटणं इति शीलाङ्कः.

बोदरं vi. 96 पृथुः, great, wide, expansive.

बोद्धहो, a variant of बोद्धहो, q. v.

बोंदं, a variant of the foll. q. v.

बोंदी vi. 99 रूपम्, form. मुखम्, the face. शरीरम्, the body. बोंदं मुखमित्यन्ये. [f. Dr. bondi]

बोलो vi. 90 कलकलः, a confused noise. दन्त्योष्ठ्यादिः केथिदिष्यते. [prob. a variant of बमालो]

बोव्वं vi. 96 क्षेत्रम्, a field.

बोहहो vi. 97 मागधः, a bard.

बोहारी vi. 97 संमार्जनी, a broom. चउहारी इत्यन्ये.

बोहियो vi. 96 प्रवहणम्, a litter or carriage, a conveyance.

भ

भगं vi. 99 लिप्तम्, smeared.

भट्टिओ vi. 100 विष्णुः, the God Viṣṇu. Cf. He. Gr. ii. 174. [f. भर्तृक]

भंडं vi. 100 वृन्नाकम्, the egg-fruit

भंडणं vi. 101 कलहः, a quarrel [f. भग्दण]

भंडी vi. 109 शिरीषवृक्षः, a kind of tree, Acacia sirisa. अटवी, a forest. असती, an unchaste woman. गन्त्री, a car drawn by oxen. [f. Dr. vandi or bandi]

भंडुं vi. 100 मुण्डनम्, tonsure, shaving.

भंडो vi. 109 छिन्नमूर्धा, decapitated. मागधः, a bard. मण्डनम्, adorning. सखा, a friend. दौहित्रः, a daughter's son.

भहं vi. 100 आमलकम्, a fruit of the tree, Emblic Myrobalan.

भहसिरी vi. 102 श्रीक्षिण्डम्, sandal-wood. [f. भद्रश्री]

भह्माकरी vi. 102 प्रलम्बः hanging down, pendulous.

भममुहो vi. 101 आवर्तः, a whirlpool.

भमसो, a variant of the foll. q. v.

भमासो vi. 101 इलुसदशतृणम्, a kind of grass resembling sugar-cane. भमसो इति धनपालः.

भंभलं vi. 110 अप्रियम्, an unfriendly act.

भंभलो vi. 110 मूर्खः, a fool.

भंभा vi. 100 तूर्यविशेषः, a kind of drum

भंभी vi. 99 असती, an unchaste woman.

भयवगामो vi. 102 मोहेरकम्, name of a place.

भरोच्छयं vi. 102 तालफलम्, the fruit of the palmyra tree, *Borassus flabelliformis*. [f. भार-उच्छय]

भलनं vi. 101 प्रसलत्, stumbling, staggering.

भलुंकी vi. 101 शिवा, a jackal.

भल्लू vi. 99 ऋक्षः, a bear [f. भल्लूक, भल्ल]

भवो vi. 100 भागिन्यः, a sister's son. [f. भव्य]

भसुआ vi. 101 शिवा, a jackal [f. भस्-उक]

भाइलो vi. 104 हालरः, a ploughman, cultivator.

भाउअं vi. 103 आषाढे गौर्या उत्सवविशेषः a festival to Gauri in the month of Āṣāḍha (June-July)

भाउज्जा vi. 103 भ्रातृजाया, a brother's wife [f. भ्रातृजाया]

भाओ vi. 102 ज्येष्ठभगिनीपतिः, an elder sister's husband. [f. Dr. bāva or bhāva; भाव]

भायलो vi. 104 जात्यतुरंगमः, a horse of good race.

भावइआ vi. 104 धार्मिकगृहिणी, a virtuous housewife.

भाविअं vi. 103 गृहीतम्, taken, caught [f. भावित]

भासलं vi. 103 दीप्तम्, glowing, illuminated. [f. भास]

भासिअं vi. 104 दत्तम्, given.

भासुंडी vi. 103 निःसरणम्, going, departing.

भिगं vi. 104 रुष्णम्, black. [f. भृङ्ग or भिङ्ग itself.]

भिगारी vi. 105 चीरी, a cricket मशक इत्यन्ये, a mosquito [f. भृङ्गारी]

भित्तं vi. 110 द्वारम्, a door गृहम्, a house. [ts.]

भित्तरं vi. 105 द्वारम्, a door.

भित्तिहवं vi. 105 टङ्कच्छिन्नम्, cut with a chisel or axe

भिसंतं vi. 105. अनर्थः, evil, misfortune.

भिसिआ vi. 105 वृत्ती a mat or cushion of grass, the seat of an ascetic [f. वृषी ?]

भुअं vi. 106 भूर्जम्, the birch-bark.

भुक्कणो vi. 110 श्वा, a dog. मयादिमानम्, a measuring cup for wine etc. [f. बुक्कन]

भुक्ता vi. 106 क्षुत् hunger. [f. बुभुक्षा]

भुंडीगे vi. 106 सूकरः, a pig.

भुंडो vi. 106 सूकरः, a pig.

भुत्तूणो vi. 106 भृत्यः, a servant. ओत्संयागे इति भोत्तूणो इत्यपि. [f. भुज् ?]

भुरुकुंडिअं, variant of भुरुहंडिअं, q. v.

भुरुंडिआ vi. 101 शिवा, a jackal

भुरुहंडिअं vi. 106 उद्दालितम्, sprinkled with dust. भुरुकुंडिअं इत्यन्ये.

भूअण्णो vi. 107 रुष्टे खले यज्ञः, a sacrifice in ploughed field.

भूओ vi. 107 यन्त्रवाहः, one who bears or controls a machine.

भूमिपिसाओ vi. 107 तालः, a palmyra tree. [f. भूमिपिशाच]

भेज्जलओ vi. 107 भीरुः, timid. [f. भी]

भेज्जो vi. 107 भीरुः, timid [f. भी]

भेडो vi. 107 भीरुः, timid.

भेरुंडो vi. 108 चित्रकः, a tiger.

भेलओ, a variant of the foll. q. v.

भेली vi. 110 आज्ञा, an order. बेडा, a boat. चेटी, a female servant. बेडायां भेलओ इत्यपि केचित्.

भोइओ vi. 108 ग्रामप्रधानम्, the headman of a village. [f. भोगिक्र or भोगी]

भोओ vi. 108 भाटिः, wages, hire.

भोत्तूणो, a variant of भुत्तूणो. q. v.

भोरुडो vi. 108 भारुण्डपक्षो, a fabulous bird with two heads. [f. भेरुंड ?]

भोह्यं vi. 108 प्रवन्धप्रवृत्तं पाथेयम्, provisions for a journey.

म

मआई vi. 115 शिरोमाला, a garland for the head.

मइअं vi. 114 भर्त्सितम्, reproached, abused.

मइमोहणी vi. 113 सुरा, liquor. (Tr. मइ-मोहिणी) [f. मतिमोहनी]

मइलो vi. 142 कलकलः, a confused noise, गततेजाः, devoid of lustre [f. मलित; मलिन]

मइहरो vi. 121 ग्रामप्रवरः, the headman of a village. मेहरो इत्यन्ये [f. मतिहर]

मई vi. 113 सुरा, liquor. [f. मति cf. मइ-मोहणी]

मउअं vi. 114 दीनम्, poor, miserable.

मउडी vi. 117 जूटः, the mass of matted hair. [f. मकुट or मुकुट]

मउरंदो vi. 118 अपामार्गः, Achyranthes Aspera, a kind of plant.

मउरो vi. 118 अपामार्गः, a kind of plant, Achyranthes Aspera.

मउली vi. 115 हृदयरसोच्छलनम्, disturbance or upsetting of the heart.

मऊ vi. 113 पर्वतः, a mountain.

मकुडचंयं vi. 127 शृङ्खलारूपं ग्रीवाभरणं सव्याप-सव्यं यज्ञोपवीताकारम्, a chain ornament worn across (like the sacred thread) over the left and under the right shoulder.

मकुडो vi. 142 ऊर्णापिपीलिका, a spider.

मकुडो vi. 142 यन्त्रगुम्फनार्थं रशिः, a heap for stringing together by a machine.

मगगणिरो vi. 124 अनुगमनशीलः, addicted to follow (others).

मगो vi. 111 पश्चात्, afterwards. [f. मार्गतः]

मंसो vi. 112 अण्डः, an egg.

मंगलं vi. 118 सदृशम्, similar, resembling.

मंगलसज्जं vi. 126 बीजवापशेषं क्षेत्रम्, a field ready for sowing seeds.

मंगुलं vi. 145 अनिष्टम्, disliked, unwelcome. पापम्, sin. मंगुलो चौर इत्यन्ये, a thief.

मंगुलो cf. the prec.

मंगुसो vi. 118 नकुलः, a mungoose, an ichneumon. [f. Dr. mungisa]

मच्चं vi. 111 मलः, dirt, impurity.

मज्जा vi. 113 मर्यादा, boundary, limit. [f. मर्यादा]

मज्जिअं vi. 144 अवलोकितम्, looked at. पतितम्, drunk. [f. मारजित, Tel. mājiga]

मज्जोक्कं vi. 118 प्रत्ययम्, fresh, new.

मज्जआरं vi. 121 मध्यम्, middle [f. मध्य.]

मज्जओ vi. 115 नापितः, a barber.

मज्जनिअं vi. 124 मध्यंदिनम्, the noon. [f. मध्यंदिन !]

मज्जिमगंडं vi. 125 उदरम्, the belly [f. मध्यमगण्ड or °काण्ड]

मंचो vi. 111 बन्धः, a bond, fetter. मंडो बन्ध इति केचित्पठन्ति.

मंजिआ a variant of मंजुआ. q. v.

मंजीरं vi. 116 शृङ्खलकम्, a chain, fetter

मंजुआ vi. 116 तुलसी the Tulasi plant, Ocimum Sanctum. मंजिआ इत्यन्ये. [f. मञ्जुक]

मटुहिअं vi. 146 परिणीतायाः कोपः, the anger of a married woman कलुषम्, muddy, turbid अश्रु tear.

मटो vi. 112 शृङ्गहीनः, hornless. [f. Tam. mottai]

मटो vi. 112 अलसः, lazy [f. मृत्-त, or Dr. maḍḍi]
 मडओ vi. 115 आरामः, a garden [a variant of मयडो]
 मडण्करा vi. 120 गर्वः, pride [Hc. Gr. ii. 174 calls it a भाषाशब्द] [f. मडस्फुर]
 मडवोज्झा vi. 122 शिबिका, a palanquin [f. मृत-वह् !]
 मडहं vi. 117 लघु, small.
 मडहो vi. 120 गर्वः, pride.
 मडिआ vi. 114 समाहता, struck
 मडुवइअं vi. 146 हतम्, killed तीक्ष्णम्, sharp.
 मडो vi. 141 कण्ठः, the neck. मृतः, dead. [f. Tel. meḍa and मृत]
 मड्डा vi. 140 बलात्कारः, violence, force आज्ञा, an order. [f. मृद्]
 मणिणायहरं vi. 128 समुद्रः, the ocean. [f. मणिनागगृह]
 मणिरइआ vi. 126 कटीसूत्रम्, a waistband [f. मणिरचित]
 मंठो vi. 111 शठः, a rogue, knave. बन्ध इति कैचित्, a bond, fetter
 मंडलो vi. 114 श्वा, a dog. [ts.]
 मंडिलो vi. 117 अपूपः, a small round cake. [f. मंडिल]
 मंडी vi. 111 विधानिका, a lid, cover. [f. Tel. maṇḍi-ga]
 मत्तबालो vi. 122 मत्तः, intoxicated, mad [f. मत्तबालः]
 मत्तल्ली vi. 113 बलात्कारः, violence, force.
 मत्तलंबो vi. 123 मत्तवारणः, a wild elephant.
 मंतक्खं vi. 141 लज्जा, shame. दुःखम्, sorrow.
 मंती vi. 111 विवाहगणकः, an astrologer who fixes days for marriages [f. मन्त्री !]

मंतुआ vi. 116 लज्जा, shame.
 मंतेल्ली vi. 119 सारिका, a kind of bird, Turdus Salica and Gracula religiosa.
 मंधरं vi. 145 बहु, much कुसुम्भम्, safflower. कुटिलम्, crooked.
 मंदीरं vi. 141 शृङ्खलम्, a chain, fetter मन्थानः, a churning-stick
 मंधाओ vi. 119 अढ्यः, wealthy.
 मम्मक्का vi. 143 उत्कण्ठा, longing, anxiety. गर्वः, pride. [f. मर्म]
 मम्मणिआ vi. 123 नीलमक्षिका, a blue fly.
 मम्मणो vi. 141 मदनः, Cupid, the god of love. रोषः, anger. [f. मम्मन]
 मम्मी vi. 112 मातुलानी, the wife of the maternal uncle.
 मयडो vi. 115 आरामः, a garden [a variant of मडओ]
 मयणसलाया vi. 119 सारिका, a kind of bird, Turdus Salica and Gracula religiosa. [f. मदनशलाका]
 मयणिवासो vi. 126 कन्दर्पः, Cupid, the god of love. [f. मदनिवास]
 मयरंदो vi. 123 कुसुमरजः, the pollen of a flower. [f. मकरन्द !]
 मयलबुत्ती vi. 125 रजस्वला, a woman during her courses. [f. मलिनपुत्री]
 मयाली vi. 116 निद्राकरी लता, a kind of creeper.
 मरटो vi. 120 गर्वः. pride. [f. मद्-वर्त !]
 मराली vi. 142 सारसी, the Indian crane, Ardea sibirica. दूती, a female messenger. सखी, a female friend. [ts.]
 मरालो vi. 112 अलसः, lazy. हंस इति सातवाहनः, a swan, goose [f. मराल]
 मरुलो vi. 114 भूतम् । पिशाचादि, a demon, fiend.
 मरो vi. 140 मशकः, a mosquito. उलूकः, an owl.

मलओ vi. 144 गिर्येकदेशः, a part of a hill. उपवनम्, a garden. [f. Tam. malai]
 मलंपिओ vi. 121 गर्वी, proud, haughty.
 मलवटी vi. 124 तरुणी, a young woman.
 मलहरो vi. 120 तुमुलः, a tumult.
 मलिअं vi. 144 लघुक्षेत्रम्, a small field. कुण्डम्, a jar, water-pot.
 मलो vi. 111 स्वेदः, sweat. [ts.]
 मल्लयं vi. 145 अपूपभेदः, a kind of round cake. शरावम्, a shallow dish, platter. कुसुम्भरक्तम्, coloured red with safflower. चषकः, a drinking vessel.
 मल्लणी vi. 112 मातुलानी, the wife of the maternal uncle. [f. मातुलानी]
 मल्लणं vi. 119 लीला, sport, play.
 मसिणं vi. 118 रम्यम्, beautiful. [f. मसृण]
 महअरो vi. 123 गह्वरपतिः, the lord of the forest or cave.
 महंगो vi. 117 उष्ट्रः, a camel. [f. महाङ्ग]
 महणं vi. 114 पितुर्गृहम्, the father's house.
 महत्थारं vi. 125 भाण्डम्, a pot. भोजनमिति सातवाहनः, eating food, food.
 महरो vi. 113 असमर्थः, weak, incompetent.
 महल्लो vi. 143 वृद्धः, old, aged. निवहः, a multitude, collection. पृथुलः, wide large. मुखरः, talkative. जलधिः, the ocean. [f. महत्]
 महानडो vi. 121 रुद्रः, the god Rudra.
 महाबिलं vi. 121 व्योम, the sky.
 महायत्तो vi. 119 आढ्यः, rich, wealthy.
 महालक्खो vi. 121 तरुणः, a youth. [f. महालक्ष्य !]
 महालवक्खो vi. 127 भाद्रपदे श्राद्धपक्षः, the second or dark fortnight of Bhādrapada (August-September) in

which Śrāddhas are performed to the dead relatives. [f. महालयपक्ष]
 महालो vi. 116 जारः, a man of loose character.
 महावल्ली vi. 122 नलिनी the lotus plant. [ts.]
 महासउणो vi. 127 उलूकः, an owl. [f. महाशकुन]
 महासद्धा vi. 120 शिवा, a jackal.
 महिसंदो vi. 120 शिशुतरुः, a kind of tree, Morunga guilandina.
 महिसिक्के vi. 124 महिषीसमूहः, a herd of she-buffaloes. [f. महिषी.]
 महओ vi. 144 श्रीवदारुयः पक्षी । श्रीरिति वदति वाश्यते स श्रीवदः, a kind of bird which cries Sri, Sri मागधः, a bard
 महमुहो vi. 122 पिशुनः, a back-biter, wicked person. [f. मधुमुस]
 महुरालिअं vi. 125 परिचितम् familiar, acquainted with.
 महेद्धो vi. 119 पङ्कः, mud.
 माअलिआ vi. 131 मातृष्वसा, mother's sister [f. मातृ !]
 माइंदा vi. 129 आमलकी, a kind of tree, Emblic Myrobalan. [f. माकन्दी]
 माइली vi. 129 मृदुः, soft, delicate.
 माइं vi. 128 गेमशः, hairy [f. Tam. mayir or maśir !]
 माउआ vi. 147 मल्ली, a female friend. दुर्गा, the wife of Śiva. [f. मातृका]
 माउच्छो vi. 129 मृदुः, soft, delicate.
 माडिअं vi. 128 गृहम्, a house [f. Can. mādi, Tam. mādam]
 माणंसी vi. 147 मायावी, deceitful. चन्द्रवधूः, the wife of the moon. [f. मनस्वि]
 माणिअं vi. 130 अनुभूतम्, experienced [f. मानित]
 मादलिआ vi. 131 माता, the mother [f. मातृ !]

माभाई vi. 129 अभयप्रदानम्, giving a promise of protection. अदूगविप्रकर्षात् माभीसिअं इत्यपि. [f मा-भी.]

माभीसिअं, a variant of the prec. q. v.

मामा vi. 112 मातुलानी, the maternal uncle's wife. [f. Dr. māmā]

मामी vi. 112 मातुलानी, maternal uncle's wife. [f. Dr. (am-) māmī]

मायंदो vi. 128 आम्रः the mango tree [f. माकंद Cf. Hc. Gr. ii. 174 माकन्दशब्दः संस्कृतेर्पात्यन्ये]

मायंदी vi. 129 श्वेतपटा प्रव्रजिता, a female mendicant wearing white garments.

मारिलग्गा vi. 131 कुत्सिना, contemptible, mean.

माला vi. 128 ज्योत्स्ना, moonlight.

मालाकुंकुमं vi. 132 प्रधानकुङ्कुमम्, the chief saffron paint.

मालूरो vi. 130 कपित्थः, the woodapple tree *Feronia elephantum* [ts.]

मालो vi. 146 आरामः, a garden. मञ्जुः, charming. मञ्जः, a bedstead, a scaffold.

मासिओ vi. 122 पिशुनः, a back-biter, wicked person.

मासुरी vi. 130 श्मश्रु, the beard. [f. Tam. maśir; Hc. Gr. ii. 86 श्मश्रु = मासु]

माहं vi. 128 कुन्दकुसुमम्, the flower of a kind of Jasmine.

माहारयणं vi. 132 वस्त्रम्, a garment. वस्त्र-विशेष इत्यन्ये, a particular kind of cloth.

माहिलो vi. 130 महिषीपालः, a keeper of she-buffaloes.

माहिवाओ vi. 131 शिशिरवानः, cold wind [f. माघवात]

माहुरं vi. 130 शाकम्, a vegetable.

मिणायं vi. 113 बलात्कारः, violence, force.

मित्तलो vi. 126 कन्दर्पः, Cupid, the god of love.

मितिवओ vi. 132 ज्येष्ठः, an elder.

मिरिआ vi. 132 कुटी, a cottage

मिहिआ vi. 132 मेघसमूहः, a group of clouds.

मीअं vi. 133 समकालम्, at the same time

मुअंगी vi. 134 कीटिका, a small worm

मुआङ्णी vi. 135 दुम्बी, a woman of the lowest caste, a chaṇḍālī. [f. मृगादिनी]

मुक्कयं vi. 135 यासो वोढुं प्रकृता तद्वर्जितानामन्यासां निमान्त्रितानां बधूनां विवाहः, the marriage of girls invited for the marriage of another girl

मुक्कलं vi. 147 उचितम्, fit, proper स्वेरम् as one likes, self-willed.

मुक्कुंडी vi. 117 जूटः, the mass of matted hair.

मुक्कुरुडो vi. 136 राशिः, a heap, collection

मुग्गसो vi. 118 नकुलः, mongoose [cf. मंगुसो]

मुग्गुस् vi. 118 नकुलः, a mongoose. [a variant of the prec.]

मुग्गुरुडो vi. 136 राशिः, a heap, collection. [a variant of मुक्कुरुडो]

मुहिका vi. 134 हिक्का, hiccough.

मुणी vi. 133 अस्तिद्रुमः, a kind of plant, *Sesbana* (or *Æschynomene*) *Grandiflora*.

मुंडा vi. 133 मृगी, a female deer

मुंडी vi. 133 नीरङ्गी, a veil.

मुद्धी vi. 133 चुम्बितम्, a kiss. [f. Tel. muddu.]

मुब्भो vi. 133 गृहमध्ये तिर्यग्दारः, the beam of a house.

मुम्भुरो vi. 147 करीषम्, dry cowdung करीषाग्निः, fire of dry cowdung.

मुरई vi. 135 असती an unchaste woman
 मुरिअं vi. 135 ब्रुटितम्, broken
 मुरुमुंडो vi. 117 जूटः, the mass of matted hair.
 मुरुमुरिअं vi. 136 रणरणकः, Cupid, the god of love.
 मुलासिओ vi. 135 स्फुलिङ्गः, a spark of fire.
 मुसहं vi. 134 मनस आकुलता, agitation of mind.
 मुहत्थडी vi. 136 मुखेन पतनम्, falling on the face. [f. मुख-?]
 मुहरोमगई vi. 136 भ्रूः, the brow [f. मुख-रोमराजि]
 मुहलं vi. 134 मुखम्, the face [f. मुख]
 मुहिअं vi. 134 एवमेवकरणम्, doing just so. मुहिआ अन्येषाम्.
 मुहिआ, a variant of the prec.
 मूअलो vi. 137 मूकः, a mute. [f. मूक]
 मूअहो vi. 137 मूकः, a mute [a variant of the prec. q. v.]
 मूसरी vi. 137 भग्नः, broken
 मूसलो vi. 137 उपचितः, collected, gathered. [Tr. f. मांसल]
 मूसा vi. 137 लघुद्वारम्, a small door.
 मूसाअं vi. 137 लघुद्वारम्, a small door [a variant of the prec.]
 मेअज्जं vi. 138 धान्यम्, grain, corn.
 मेअरो vi. 138 असहनः, jealous, envious.
 मेइंभो vi. 139 मृगतन्तुः, a doe-snare [f. मृगदम्भ]
 मेढो vi. 138 वणिक्सहायः, one who helps a merchant.
 मेंटी vi. 138 मेंटी, an elephant-keeper's wife.
 मेंढो vi. 138 हस्तिपकः, an elephant-keeper or driver.
 मेंटी a variant of मेंटी q. v.

मेरा vi. 113 मर्यादा, boundary, limit. [from Tel mēra; (or मर्या; मर्यादा !)]
 भेली vi. 138 संहतिः, union, meeting. [f. मेल or मोला]
 मेहच्छीरं vi. 139 जलम्, water. [f. मेघ-क्षीर]
 मेहरो, a variant of मइहरो, q. v.
 मेहुणओ cf. the foll.
 मेहुणिआ vi. 148 पत्न्या भगिनी, a wife's sister. मातुलात्मजा, a maternal uncle's daughter. मेहुणओ पितृवसुसुत इति लिङ्गपरिणामेन व्याख्येयम्, paternal aunt's son. [f. मैधुन]
 मोओ vi. 148 अधिगतः, obtained, reached. चिर्भिटादीनां बीजकोशः, the seed-vessel of cucumbers.
 मोक्कणिआ vi. 140 असितं पद्मोदरम्, the pericarp of a coloured lotus.
 मोगगरो vi. 139 मुकुलम्, a bud. [f. Dr. mogga and Tel. mogada]
 मोचं vi. 139 अर्धजङ्घी, a tall-boot.
 मोडो vi. 117 जूटः, the mass of matted hair.
 मोरत्तओ vi. 140 श्वपचः । चण्डाल इत्यन्ये, a man of a very low caste; a Chanḍāla.
 मोरो vi. 140 श्वपचः, a man of a very low caste.

र

रइगेछं vii. 3 अभिलषितम्, desired. रइगेछी रनिनृष्णेति केचिन्, thirst for sexual enjoyment. [f. रति]
 रइगेछी cf. the prec.
 रइलक्खं vii. 13 रतिसंयोगः, sexual intercourse. जघनम्, the buttocks [f. रतिलक्ष्य]
 रगयं vii. 3 कौमुभ्वस्त्रम्, a cloth dyed with safflower.

रं vii. 1 त्रपु, tin. [ts.]
 रच्छामओ vii. 4 आ, a dog. [f. रथ्यामय]
 रंजण, a variant of the foll. q. v.
 रंजणो vii. 3 घटः, a pot. रंजणं कुण्डमिति
 केचित्, a basin or bowl.
 रंजुं vii. 3 रज्जुः a cord.
 रत्तकसरं vii. 4 सीधु, spirit distilled from
 molasses.
 रत्तच्छो vii. 13 हंसः, a swan, goose.
 व्याघ्रः, a tiger. [f. रक्षाक्ष]
 रत्तयं vii. 3 बन्धूकम्, a flower of the
 Bandhūka tree.
 रत्ती vii. 1 आज्ञा, an order.
 रत्तीओ vii. 2 नापितः, a barber.
 रद्दी vii. 2 प्रधानम्, chief, best. [f. Dr.
 reddi ?]
 रक्कडिआ vii. 4 गोघा, the alligator.
 रण्को vii. 1 वल्मीकः, an anthill
 रंभो vii. 1 अन्दोलनफलकम्, a swinging
 plank or board.
 रयणिद्वयं vii. 4 कुमुदम्, the white water-
 lily [f. रजनीध्वज]
 रयवली vii. 3 शिशुत्वम्, childhood.
 रछा vii. 1 प्रियङ्गवः, a kind of creeper.
 रवओ vii. 3 मन्थानः, a churning stick.
 रसद्वं vii. 2 चुल्लीमूलम्, the base of the
 fireplace.
 रसाऊ vii. 2 ध्रमरः, the large black bee.
 रसाअशब्दोऽयमित्यन्ये [f. रसाद्]
 रसाओ, a variant of the prec. q. v.
 रसाला vii. 2 मर्जिता, curds with sugar
 and spices.
 राअला vii. 1 प्रियङ्गवः, a kind of creeper
 राओ vii. 4 चटकः, a sparrow.
 राडी vii. 4 संग्रानः, a fight. [f. राटि]
 रायगई vii. 5 जलीकाः, a leech.
 रायंबू vii. 14 वेतसद्रुमः the ratan, cane.
 शरमः, a fabulous animal said to

have eight legs and to be stronger
 than a lion.
 राला vii. 1 प्रियङ्गवः, a kind of creeper.
 राविअं vii. 5 आस्वादिनम्, tasted, enjoyed.
 राहो vii. 13 दयितः, beloved, dear. निर-
 न्तरः, uninterrupted शोभितः, adorn-
 ed, graced. सनायः, possessed of a
 protector. पलितः, grey.
 रिक्कं vii. 6 स्तोकम्, little, small.
 रिक्किअं vii. 7 शतितम्, dejected, weary.
 रिक्कणं vii. 14 उपलम्भः, acquisition. कथ-
 नम्, narration. इत एतं रेक्कणं इत्यपि.
 रिक्खो vii. 6 वृद्धः, aged, old. वयः परिणाम
 इति केचित्, old age.
 रिग्गो vii. 5 प्रवेशः, entrance.
 रिंगिअं vii. 6 ध्रमणम्, turning round.
 रिच्छमछो vii. 7 कक्षः, a bear [f. कक्ष +
 भल]
 रिच्छो vii. 6 वृद्धः, aged, old.
 रिच्छोली vii. 7 पङ्क्तिः, a row, line. [f. कक्षालि]
 रिट्टो vii. 6 काकः, a crow. [f. अरिष्ट]
 रिडी vii. 5 कन्थाप्राया, an old or patched
 garment.
 रिट्टुडिअं vii. 8 शातितम्, destroyed.
 रिद्धं vii. 6 पक्कम्, ripe, cooked
 रिद्धी vii. 6 समूहः, collection. [f. क्कद्धि ?]
 रिप्पं vii. 5 पृष्ठम्, the back, hinder part.
 रिमिणो vii. 7 रोदनशीलः, addicted to
 weeping [f. रुद्]
 रिरिअं vii. 7 लीनम्, hid, concealed.
 रीढं vii. 8 अवगणनम्, contempt, censure.
 रुअरुइआ vii. 8 उत्कण्ठा, longing, anxi-
 ety. [f. रुहरुहिका]
 रुंचणी vii. 8 घरट्टी, a grinding stone.
 रुंढिअं vii. 8 सफलम्, fruitful, success-
 ful.
 रुंडो vii. 8 आक्षिकः । कितव इत्यर्थः, one
 who plays at dice, a gambler.

- रंदो vii. 14 विपुलः, wide, extensive
मुसरः, talkative.
रुअं vii. 9 तूलम्, cotton.
रुवमिणी vii. 9 रूपवती, a beautiful woman (Tr. रुक्मिणी, which appears to be the correct reading) [f. रूप]
रुवी vii. 9 अकंद्रुमः, a kind of tree, *Calatropis gigantea*.
रेअविअं vii. 11 क्षणिकृतम्, momentary, transcient. [He Gr. iv. 91 रेअविअं = मुक्तम्]
रेक्खणं, a variant of रिक्खणं, q. v.
रेंकिअं vii. 14 आक्षिप्तम्, thrown down.
लीनम्, hid, concealed. व्रीडितम्, put to shame.
रेणी vii. 9 पङ्कः, mud. [f. रेणु ?]
रेवईओ vii. 10 मातरः, mothers.
रेवज्जिअं vii. 10 उपालब्धम्, censured.
रेवयं vii. 9 प्रणामः, prostration.
रेवलिआ vii. 10 बालुकावर्तः, a place filled with sand.
रेसणी vii. 15 अक्षिनिकोचः, contraction of the eye. करोटिकाम्यं कांस्यभाजनम्, a serving cup made of bronze.
रेसिअं vii. 9 छिन्नम्, broken, cut.
रेहिअं vii. 10 छिन्नपुच्छम्, with tail cut off.
रेअणिआ vii. 12 डाकिनी, a kind of female demon.
रेक्कणिओ a variant of the foll.
रेक्कणी vii. 16 शृङ्गा, horned. वृशंसः, cruel.
रेघसो vii. 11 रङ्कः, beggar, wretch.
रेंक्कणो vii. 11 रङ्कः, a beggar, wretch.
रोज्जो vii. 12 कश्यपः, a white-footed antelope.
रोहं vii. 11 तन्दुलपिष्टम्, rice flour. [f. रुच्य ?]

- रोहं vii. 11 गृहप्रमाणम्, the size of the house, the whole length of the house.
रोहो vii. 15 इच्छा, desire व्रणिशिचिका, a litter for the wounded.
रोहं vii. 15 कृणिताक्षम्, with eyes closed मलः, dirt, filth.
रोमराई vii. 12 जघनम्, the buttocks [f. रोमराजि]
रोमलयासयं vii. 12 उदरम्, the belly.
रोमसलं vii. 12 जघनम्, the buttocks. [f. रोम]
रोगे vii. 11 रङ्कः, a beggar, wretch. [f. रु]
रोलवो vii. 2 धमरः, a large black bee [He. ts.]
रोलो vii. 15 कलहः, a quarrel. रवः, noise [f. रु]
रोहिओ vii. 12 कश्यपः, a white-footed antelope.
रोहो vii. 16 प्रमाणम्, size, measure. नमनम्, salutation.

ल

- लइअं vii. 18 परिहितम्, worn. अङ्गे पित्तदमित्यन्ये, put on or attached to the body.
लइअलो vii. 19 वृषभः, a bull.
लइणी vii. 18 लता, a creeper.
लक्कुडं vii. 19 लकुटः, a club, cudgel. [f. लकुट]
लक्खं vii. 17 कायः, the body.
लगं vii. 17 चिह्नम्, a sign, mark अघटमानमित्यन्ये, impossible, cannot be effected.
लचयं vii. 17. गण्डुत्तं तृणम्, a kind of grass (लवयं appears to be the correct reading cf. Dp. Pl. 256)

- लंचो vii. 17 कुक्कुटः, a cock.
 लट्यं vii. 17 कुसुम्भम्, safflower.
 लटो vii. 26 अन्यासकः, attached to another (woman) मनोहरः, lovely, charming. शिथं वदः, speaking sweetly.
 लडहं vii. 17 रम्यम्, pleasing, agreeable.
 लडहो विद्वन् इत्यन्ये, a wise or learned man. [Tr. f. लम्]
 लडहक्वमिं vii. 20 विघटितम्, separated.
 लडहो a variant of लडहं q. v.
 लंपिक्वो vii. 19 चोरः, a thief.
 लंबा vii. 26 केशाः, hair. [f. लम्]
 लंबाली vii. 19 पुष्पभेदः, a kind of flower.
 लंबो vii. 26 गोवाटः, a cowpen.
 लयं vii. 16 नवदंपत्योः परस्परं नामग्रहणोत्सवः, the festivity of the newly married couple giving out the names of each other.
 लयणं vii. 27 तनु, small. मृदु, soft. वल्ली, a creeper. [Tr. f. लता]
 लयापुरितो vii. 20 यत्र पद्मकग वधूर्लिख्यते, wherein a woman with a lotus in hand is drawn. [f. लतापुरुष]
 लछं vii. 26 सस्पृहम्, eagerly न्यूनम्, less, in a less degree.
 लछकं vii. 18 भीमम्, terrible [Hc. Gr. ii. 174 calls it a भाषाशब्द]
 लसई vii. 18 कामः, love or desire of sensual enjoyments. [f. लम्]
 लसकं vii. 18 तरुक्षीरम्, the juice of trees.
 लसुअं vii. 18 तैलम्, oil.
 लहुअवडो vii. 20 न्ययोध, the Indian fig tree, Ficus indica.
 लाइअं vii. 27 भूषा, an ornament. गृहीतम्, taken, caught hold of चमार्धम्, half of a skin.
 लाइहो vii. 19 वृषभः, a bull [a variant of लइअहो]

- लामा vii. 21 डाकिनी, a kind of female demon.
 लालंपिअं vii. 27 प्रवालम्, a sprout, coral. सलीनम्, the bit of a bridle. आकन्दितम्, weeping [f. लप्]
 लालसं vii. 21 मृदु, soft. इच्छेत्यन्ये, a wish or desire. [ts.]
 लावजं vii. 21 उशीरम्, the root of a fragrant grass, Andropogon muricatum.
 लासयविहओ vii. 21 मयूरः, a peacock [f. लासकविहग]
 लाहणं vii. 21 भोज्यभेदः, a kind of food. लिक्खं, a variant of the foll. q. v.
 लिक्खा vii. 21 तनुस्त्रोतः, a small stream. लिक्खं इत्यन्ये.
 लिंकिअं vii. 28 आक्षिप्तम्, cast or thrown down. लीनम्, concealed.
 लिको vii. 22 बालः, a boy.
 लिट्ठिअं vii. 22 चाटु, pleasing, agreeable (words).
 लिती vii. 22 सङ्गादानां दोषः, a defect in a sword, etc.
 लिसयं vii. 22 तनूकृतम्, lessened.
 लिहिओ vii. 28 तनुः, the body. सुप्तः, slept.
 लीलो vii. 23 यज्ञः, a sacrifice.
 लीवो vii. 22 बालः, a boy.
 लुअं vii. 23 लूनम्, cut off. [f. लू]
 लुगं vii. 23 भग्नम्, broken.
 लुंकणी vii. 24 लयनम्, rest, repose.
 लुंको vii. 23 सुप्तः, slept. उत ओति लोको इति च.
 लुंखाओ vii. 23 निर्णयः, decision, settlement.
 लुंसो vii. 23 नियमः, a rule, law.
 लुंवी vii. 28 स्तवकः, a cluster लता, a creeper.

- लुरणी vii. 24 वाद्यविशेषः, a kind of musical instrument.
 लूआ vii. 24 मृगवृण्णा, mirage.
 लेडुओ vii. 24 लोष्टः, a clod, a lump of earth [f. लेष्ट]
 लेडुको vii. 29 लम्पटः, covetous, greedy.
 लोष्टः, a clod, a lump of earth.
 लेढिअं vii. 25 स्मरणम्, remembrance.
 लेडुको vii. 24 लोष्टः, a clod, a lump of earth. [f. लेष्ट]
 लेसो vii. 28 लिखितम्, written, drawn.
 आश्वस्तः, consoled. निद्रा, sleep. निःशब्दः silence [f. लप् ?]
 लेहडो vii. 25 लम्पटः, greedy, covetous.
 लेहडो vii. 24 लोष्टः, a clod, a lump of earth.
 लोको a variant of लुंको, q. v.
 लोट्टिओ vii. 25 उपविष्टः, seated.
 लोडो vii. 29 स्मृतः, remembered शयितः, sleeping, asleep.
 लोलंढिअं vii. 22 चाटु, pleasing, agreeable (words)
 लोलुंचाविअं vii. 25 रचितवृण्णम्, having a desire for, desirous of.
 लोहिलो vii. 25 लम्पटः, greedy, covetous.

व

- वडो vii. 34 पीनः, drunk.
 वड्रोअणो vii. 51 बुद्धः, the Buddha [f. वैरोचन]
 वड्रोडो vii. 42 जारः, an adulterer [f. पति-रोट]
 वड्वलओ vii. 51 दुन्दुभसर्पः, a kind of water-snake.
 वड्वेला vii. 31 सीमा, boundary. [f. वेला]
 वडलिअं vii. 44 शूलप्रोतं मांसम्, a piece of flesh roasted on a rod.
 वरु vii. 30 लावण्यम्, loveliness, charm.
 वओ vii. 29 गृध्रपक्षी, a vulture [f. वृक ?]

- वओवउक्कं vii. 50 विषुवत् । समरात्रिदिवः काल इत्यर्थः, the equinox.
 वओवत्थं vii. 50 विषुवत् । समरात्रिदिवः काल इत्यर्थः, the equinox.
 वंसकालं vii. 48 प्रकटम्, apparent, undisguised कञ्चित्पथ्ये, straight.
 वंसी vii. 30 शिरसि माला, a garland on the head.
 वंसो vii. 30 कलङ्कः, a stain, spot.
 वक्कडं vii. 35 दुर्दिनम्, a cloudy day. निरन्तरवृष्टिरित्येके, incessant rain.
 वक्कडबंधं vii. 51 कर्णभिरणम्, an ear-ornament.
 वक्कल्लयं vii. 46 पुरस्कृतम्, put in front or at the head.
 वक्सारयं vii. 45 रतिगृहम्, a pleasure-house. अन्तःपुरमित्यन्ये, the harem.
 वग्गंसिअं vii. 46 युद्धम्, a war, battle.
 वग्गयं vii. 38 वार्ता, news.
 वग्गेज्जो vii. 38 प्रचुरः, much, abundant.
 वग्गोओ vii. 40 नकुलः, a mungoose, ichneumon.
 वग्गोरमयं vii. 52 रुक्षम्, harsh, cruel.
 वग्गोओ vii. 86 साहाय्यम्, help. विकसितः, opened, full blown.
 वंको vii. 30 कलङ्कः, a stain, spot. [f. वक्क]
 वंगं vii. 29 वृन्ताकम्, the egg-fruit. [f. Dr. vaṅga]
 वंगच्छा vii. 39 प्रमथाः, the attendants on Īva.
 वंगवडू vii. 42 सूकरः, a hog.
 वक्कं vii. 30 पार्श्वम्, the side.
 वच्छिउडो, a variant of the foll. q. v.
 वच्छिमओ vii. 44 गर्भशय्या, the uterus.
 वच्छिउडो गर्भाशय इत्यन्ये, the womb. [f. वत्समय]
 वच्छीउत्तो vii. 47 नापितः, a barber. [f. वात्सीपुत्र]

वच्छीवो vii. 41 गोपः, a cowherd [f. वत्सीय]
 वज्जरा vii. 37 नदी, a river.
 वज्जा vii. 32 अधिकारः, authority.
 वज्जिभ्रे vii. 39 अवलोकितम्, seen.
 वजरं vii. 41 नीवी, the knot of the lower garment.
 वटमाणं vii. 87 अङ्गम्, the body, a limb of the body. गन्धद्रव्याधवासभेदः, the scent of fragrant substances.
 वट्टा vii. 31 पन्थाः, a path, road. [f. वृत्]
 वट्टिमं vii. 34 अतिरिक्तम्, surpassed, excelled.
 वट्टिवं vii. 40 परकार्यम्, the work of others. [वट्टियं seems to be the correct reading] [f. Tel. vetṭi]
 वट्पवं vii. 84 लतागहनम्, a bower of creepers निरन्तरवृष्टिः, incessant rain.
 वडहो vii. 33 पक्षिभेदः, a kind of bird.
 वडाली vii. 36 पङ्क्तिः, a row, line.
 वडितरं vii. 48 चुल्लोमूलम्, the bottom of the fire-place.
 वडो vii. 82 द्वारेकदेशः, a part of a door. क्षेत्रम्, a field.
 वडुवासो vii. 47 मेघः, a cloud. केचिदोष्ठ्यादिमेनं पठन्ति.
 वडुहुली vii. 42 मालाकारः, a garland-maker.
 वड्डो vii. 29 महान्, big, great. [f. Tel. oddu]
 वड्डुआं vii. 44 चर्मकारः, a shoemaker, currier.
 वड्डुणमिरं vii. 51 पीनम्, fat, stout [f. वर्धन + मेग !]
 वड्डुणसालो vii. 49 छिन्नपुच्छः, with the tail cut off, tailless.
 वड्डुवणं vii. 87 वस्त्राहरणम्, taking a cloth away. अभ्युदयावेदनम्, informing

of good fortune or prosperity [f. वर्धापन]
 वड्डुविअं vii. 45 समापितम्, completed. [f. prec.]
 वड्डिआ vii. 36 कूपतुला, a contrivance for raising water from a well, (in which a horizontal beam, from one end of which a bucket hangs, see-saws on a vertical post).
 वणई vii. 38 वृक्षपङ्क्तिः, a row of trees [Tr. f. वनराजि]
 वणद्वी vii. 38 गोवृन्दम्, a drove of cattle
 वणपक्कसावओ vii. 52 शरभः, a fabulous animal, said to have eight legs and to be stronger than a lion. [f. वन + पक्कसावओ q. v.]
 वणवो vii. 37 द्वापिः, a forest conflagration. [f. वन - प ?]
 वणसवाई vii. 52 कलकण्ठी, the female cuckoo. [f. वनस्वपाची]
 वणायं vii. 35 व्याधाकुलम्, agitated by a hunter.
 वणारो vii. 37 दस्यो वत्सः, a young bullock requiring training.
 वंटो vii. 83 अरुतविवाहः, unmarried. निःस्नेहः, unkind. सण्डः, a piece. गण्डः, the cheek. भृत्यः, a servant.
 वंडुअं vii. 36 राज्यम्, a kingdom.
 वंडो vii. 29 बन्धः, a bond, fetter.
 वण्णं vii. 83 अच्छम्, pure, clear. रक्तम्, red, blood.
 वण्णयं vii. 37 श्रीसण्डम्, sandal-wood. पिष्टातकचूर्णमिन्धन्ये, scented powder.
 वतू vii. 32 निवहः, a heap, collection.
 वत्तद्धो vii. 85 सुन्दरः, handsome, lovely. बहुशिक्षितः, well-trained.
 वत्तारो vii. 41 गर्वितः, proud.
 वत्ती vii. 31 सीमा, boundary, limit.

वत्थउडो vii. 45 वत्थाश्रयः, । वत्थनिर्मित आश्रय
इत्यर्थः, a shelter made of cloth, a
tent [f. वत्थ-उटज]

वत्थी vii. 31 तापसानामुटजम्, a hermitage

वदिकलिअं vii. 50 वलितम्, moving or
turning round.

वदुलं vii. 35 दुर्दिनम्, a cloudy day.

वदुयं vii. 36 प्रधानम् chief, important.

वद्धिओ vii. 37 षण्डः, a eunuch.

वद्धी vii. 30 अवश्यकृत्यम्, to be necessa-
rily done.

वप्पिणो vii. 85 क्षेत्रम्, a field उषितः
dwelt [f. वप्प, वप्पि]

वप्पीओ vii. 33 चातकः, a bird supposed
to live only on rain drops, Cuculus
melanoleucus [a variant of वप्पीओ
q. v.]

वप्पीडिअं vii. 48 क्षेत्रम्, a field.

वप्पीहो vii. 40 स्तूपः । मुद्रादिकूट इत्यर्थः, a
mound or heap of earth. Also a
variant of वप्पीहो, q. v.

वप्पो vii. 83 तनुः, the body बलवान्, a
strong person भूतगृहीतः, possessed
by a devil.

वप्फाउलं, a variant of वप्फाउलं, q. v.

वट्ठमयं vii. 38 कमलोदरम्, the interior of
a lotus.

वमालो, a variant of वमालो, q. v.

वंफिअं vii. 35 भुक्कम्, eaten [f. वप्पित]

वम्मीसरो vii. 42 कामः, Cupid, the god
of love.

वम्हं vii. 31 वल्मीकम्, an ant-hill.

वम्हलं vii. 33 केसरम्, the filament of
a lotus or any other plant. [prob.
a variant of वम्हलो, q. v.]

वयडो vii. 35 वाटिका, a garden.

वयणं vii. 85 मन्दिरम्, an abode or
dwelling. शय्या, a couch

वयरं vii. 34 चूर्णितम्, powdered.

वयली vii. 34 निद्राकरी लता, a kind of
creeper.

वयलो vii. 84 विकसन्, opening. कलकलः,
a confused noise.

वग्गओ vii. 49 धान्यविशेषः, a kind of
grain.

वग्गत्तो vii. 44 अभिनववरः, a bridegroom.
[f. वग्गत्त-क]

वरउप्फो vii. 47 मृतः, dead.

वरओ vii. 36 शालिभेदः । योऽस्तावणुरिति
प्रसिद्धः, a kind of grain.

वरडो vii. 84 तैलाटी, a wasp. दंशप्रमगः, a
stinging bee.

वरंडो vii. 86 प्राकारः, a surrounding
wall, rampart. कपोतपाली, an avi-
ary. [ts.]

वरुअं, a variant of वरुअं, q. v.

वरेइत्थं vii. 47 फलम्, use, profit, good.

वलअंगी vii. 43 वृत्तिमती, having a fence
or enclosure.

वलअंगणी vii. 43 वृत्तिः, a fence or en-
closure.

वलअंगिआ vii. 43 वृत्तिमती, having a
fence or enclosure.

वलअयं vii. 48 शीघ्रम्, soon.

वलअयं vii. 85 क्षेत्रम्, a field. गृहम्, a house.

वलअयणी vii. 43 वृत्तिः, a fence or en-
closure.

वलअयबाहू vii. 52 चूडकार्थं भुजाभरणम्, a
bracelet [f. चाहुवलअय]

वलअवट्टी, a variant of वलअवट्टी, q. v.

वलअवाडो vii. 43 वृत्तिः, a fence, enclosure.

वलअविअं vii. 48 शीघ्रम्, soon.

वलअही vii. 32 कर्पासः, cotton.

वलअिअं vii. 35 भुक्कम्, eaten.

वलअिआ vii. 34 ज्या, the bow-string.

वलअई vii. 36 गौः, a cow.

बल्लरं vii. 86 अरण्यम्, a forest. महिषः, a buffalo क्षेत्रम्, a field. युवा, a youth. समीरः wind. निर्जलदेशः, a desert. वनम्, a wood.

बल्लरी vii. 32 केशः, the hair [ts.]

बल्लवायं, a variant of पल्लवायं, q. v.

बल्लाओ vii. 84 श्येनः, a hawk. नकुलः, a mongoose, ichneumon.

बल्लादयं vii. 45 आच्छादनम्, a covering.

बल्ली vii. 32 केशः, the hair. [f. बल्ली.]

बल्लो vii. 31 शिशुः, a child.

बवणी vii. 32 कपासः, cotton.

बवत्थंमो vii. 49 बलम्, strength.

बवसिअं vii. 42 बलात्कारः, violence, force.

बवहिओ vii. 41 मत्तः, intoxicated, mad.

बव्वाडो vii. 39 अर्थः, purpose, object.

वसभुद्धो vii. 49 काकः, a crow.

वसलं vii. 33 दीर्घम्, long.

वहडो vii. 37 दस्यो वत्सः, a young bull-ock requiring training.

वहडोलो vii. 42 वाताली, a whirl-wind. वात्येनि वावत्, a storm.

वहुयारिणी vii. 50 नववधूः, a bride. [f. वधू]

वहुण्णी vii. 41 ज्येष्ठभार्या, the elder brother's wife. [f. Dr. vadina, madini or वधू, वधुनी]

वहुमासो vii. 46 यत्र पती रममाणो नवोडवधू. गृहाद्बहिर्न याति, the period of honeymoon (when the lover does not leave the bride's house) [f. वधू-मास !]

वहुग vii. 40. शिवा, a jackal.

वहुव्वा vii. 40 कनिष्ठवधूः, the youngest mother-in-law, i. e. the wife of the youngest brother of the father-in-law. [Tr. f. वधू]

वहुहाडिणी vii. 50 वध्वा उपरि या परिणीयते, a second wife. [f. वधू.]

वहू vii. 31 चिचिडा । गन्धद्रव्यविशेषः, a kind of fragrant substance.

वहो vii. 31 स्कन्धव्रणः, a wound on the shoulder. सामान्येन व्रण इत्यन्ये, a wound.

वहोलो vii. 39 लघुजलप्रवाहः, a small stream of water.

वाउत्तो vii. 88 विटः, a voluptuary. जारः, an adulterer. वायउत्तो इत्यन्ये.

वाउल्ली, a variant of बाउल्ली, q. v.

वाउल्लो vii. 56 प्रलपनशीलः, talkative. [f. वाच्]

वारु vii. 53 इक्षुः, sugar-cane.

वाडंतरा vii. 58 कुटीरम्, a hut, cottage.

वाडिमो vii. 57 गण्डकमृगः, a rhinoceros.

वाडिल्लो vii. 56 रुमिः, a worm

वाडी vii. 43 वृत्तिः, a fence, enclosure. [f. वृत्ति]

वाढी vii. 53 वणिक्सहायः, one who helps a merchant.

वाणओ vii. 54 वलयकारः, a maker of bracelets.

वाणवालो vii. 60 इन्द्रः, Indra, king of the gods.

वाणीरो vii. 56 जम्बूवृक्षः, the rose-apple tree, Eugenia jambu.

वामहीओ, a compound formed by adding अस्थि to वाम. cf. वामो.

वामणिआ vii. 58 दीर्घकाष्ठवृत्तिः, a fence made of long poles.

वामणिओ vii. 59 नष्टप्रत्यादाता, one who receives what is lost.

वामरी vii. 54 सिंहः, a lion.

वामी vii. 53 स्त्री, a woman. [f. वामा or ts.]

वामो vii. 47 मृतः, dead. Hence वामहीओ मृतास्थानि, the bones of a dead person.

वार्य vii. 53 गन्धः, smell. [f. वात !]

वायउत्तो, a variant of वाउत्तो, q. v.

वायडघडो vii. 61 दर्दुरकाम्यो वायविशोषो
भरते प्रसिद्धः, a kind of musical in-
strument.

वायणं vii. 57 भोज्योपायनम्, present of
food. [उपायन]

वायाडो vii. 56 शुक्रः, a parrot. [f. वाचाट]

वायारो vii. 56 शिशिरवातः, a cold wind.

वासिआ vii. 60 मालिका, a kind of jas-
mine.

वारिओ vii. 47 नापितः, a barber.

वारिज्जो vii. 55 विवाहः, marriage. [f.
वार्य or वृ]

वारुअं vii. 48 शीघ्रम्, soon.

वारो vii. 54 चषकः, a drinking vessel.

वालपं vii. 57 पुच्छम्, a tail. [f. बाल]

वालफोसं vii. 60 कनकम्, gold.

वालवासो vii. 59 शिरआभरणम्, an orna-
ment for the head.

वालिआफोसं vii. 60 कनकम्, gold.

वाली vii. 53 मुखमारुतापूरितनृणवायम्, a wind
instrument made of straw.

वावओ vii. 55 आयुक्तः, an agent or
deputy.

वावडयं vii. 58 विपरीतरतम्, inverted sex-
ual intercourse. केचियुगपत्परिवर्तित-
मुखयोः स्त्रीपुंसयोर्मुखेन जघनकमाहुः, man and
woman lying in opposite direc-
tions. [f. व्यावृत्तक]

वावडो vii. 54 कुटुम्बी, a householder.
[f. व्यावृत्तः although Hc. denies it]

वावणी vii. 55 छिद्रम्, a hole

वाविअं vii. 57 विस्तारितम्, amplified,
extended. [f. व्यापित]

वावोणयं vii. 59 विकीर्णम्, scattered, dis-
persed.

वासंदी vii. 55 कुन्दः, a kind of jasmine.
[f. वासन्ती]

वासवारो vii. 59 तुरगः, a horse.

वासवालो vii. 60 श्वा, a dog.

वासानी vii. 55 रथ्या, a road.

वासुली vii. 55 कुन्दः, a kind of jasmine.

वाहगणओ, a variant of the foll.

वाहगणो vii. 61 मन्त्री, a minister. कप्रत्यये
वाहगणओ.

वाहणा vii. 54 ग्रीवा, the neck.

वाहली vii. 39 लघुजलप्रवाहः, a small
stream of water.

वाहा vii. 54 बालुका, sand.

विअमेलिअं vii. 72 मलिनम्, dirty.

विअंसओ vii. 72 व्याधः, a hunter.

विअंगिअं vii. 69 निन्दितम्, censured.

विअलेबले vii. 33 दीर्घम्, long.

विआरिआ vii. 71 पूर्वाह्नभोजनम्, morning
meal, breakfast.

विआलुओ vii. 68 असहनः, jealous, en-
vious.

विआलो vii. 90 संध्या, twilight. चौरः, a
thief.

विउव्वाढं, a variant of उव्वाढं q. v.

विऊरिअं vii. 72 नष्टम्, lost.

विओलो vii. 63 आविष्टः, distressed.

विक्रमणो vii. 67 चतुर्गतिस्तुरङ्गः, a swift-
running horse.

विक्रेणुअं vii. 69 विक्रेयम्, saleable. [f.
विक्री]

विक्रणं vii. 64 कार्यम्, work.

विक्रसंभो vii. 88 स्थानम्, place. अन्तरालम्,
interval. [f. विक्रम्भ]

विक्रसाओ vii. 63 विरूपः, ugly, deformed.

विक्रिसणं vii. 88 आयतम्, long. जघनम्,
the buttocks. अवतीर्णमित्यप्यन्ये, des-
cended.

विग्गोवो vii. 64 व्याकुलभावः, agitation,
distraction.

विच्चोअओ vii. 68 उपधानम्, a pillow.

विच्छद्गो vii. 32 निवहः a heap, collection.

[f. विच्छर्द]

विच्छिन्नं vii. 91 पाटितम्, broken, torn
विचितम्, searched. विगलम्, thin, rare.

विच्छेओ vii. 90 विलासः, sport, play.
जघनम्, the buttocks.

विच्छेहो vii. 62 विग्रहः, separation.

विचिणिअं vii. 93 पाटितम्, broken, torn
धारा, a stream.

विडओ vii. 65 राहुः, the demon Rāhu.

विडंक्रिआ vii. 67 वेदिका, a sacrificial
altar.

विडण्यो vii. 65 राहुः, the demon Rāhu.

विडिचिरं vii. 69 विक्रगलम्, very dreadful
or frightful. विडिचिअं इत्यन्ये.

विडिचिअं, a variant of prec q. v.

विडिमो vii. 89 बालमृगः, a doe. गण्डकः,
a rhinoceros.

विडोमिओ vii. 57 गण्डकमृगः, a rhinoceros.

विटुं vii. 33 दीर्घम्, long. विटुम्याने वित्तं अन्ये
पठन्ति.

विटुरं vii. 90 आभोगः, expanse, exten-
sion. रौद्रम्, terrible. (Hc. Gr. ii.
174 calls it a भाषाशब्द) [Tr. f.
विस्तार]

विटुरिल्ला vii. 67 रात्रिः, night.

विट्णा vii. 62 पाणिः, the heel.

विणिव्वरं vii. 68 पश्चात्तापः, repentance.

वित्तं vii. 64 कार्यम् work

वित्तं, a variant of विटुं, q. v.

वित्तई vii. 91 गर्वितः, proud विलसितम्, ap-
pearance, manifestation गर्व इत्यन्ये,
pride.

विट्ठडिअं vii. 70 नाशितम्, destroyed.

विट्ठणा vii. 65 लज्जा, shame.

विपित्तं vii. 61 विकसितम्, full blown,
opened.

विप्पं vii. 57 पुच्छम्, the tail.

विप्पयं vii. 89 सलभिक्षा, alms given in
the thrashing floor. वैद्यः, a doctor.
वापितम्, sown. दानम्, gift.

विप्पवरं vii. 66 मल्लानकम्, the marking-
nut plant, Semicarpus Anacar-
dium.

विप्पिडिअं vii. 70 नाशितम्, destroyed.

विप्फाडिअं vii. 70 नाशितम्, destroyed.

विट्भवणं vii. 68 उपधानम्, a pillow विभमणं
इत्यन्ये.

विट्भेइअं vii. 67 सूच्या विट्ठम्, pierced
with a needle.

विभमणं, a variant of विट्भमणं, q. v.

विमइअं vii. 71 भर्त्सितम्, threatened.

विमलहरो vii. 72 कलकलः, a confused
noise [ts.]

विमलिअं vii. 92 मत्सरमणितम्, spoken
with jealousy सशब्दम्, with a loud
noise.

विरओ vii. 39 लघुजलप्रवाहः, a small stream
of water. [f. विरत]

विरलिअं vii. 71 जलाद्रा, wet with water

विरसं vii. 62 वर्षम्, rain. [f. वर्ष !]

विरसमुहो vii. 49 काकः, a crow.

विरहालं vii. 68 कुसुम्भकं वस्त्रम्, a cloth
dyed with safflower.

विरहो vii. 91 एकान्तम्, alone कुसुम्भकवस्त्रम्
a cloth dyed with safflower. [ts.]

विरिक्कं vii. 64 पाटितम्, broken, torn.

विरिज्जओ vii. 66 अनुचरः, a follower.

विरिचिओ vii. 93 विमलः, pure. विरक्तः, free
from passion, indifferent.

विरिचिरा, of the foll.

विरिचिरो vii. 93 अश्वः, a horse. विरलम्,
thin, rare विरिचिरा धारेति केचित्, a
stream. [cogn with विरोचित]

- विरुओ vii. 63 विरूपः, ugly, deformed.
 विलङ्घं vii. 92 अधिज्यम्, strung (as a bow) दीनम्, wretched, pitiable.
 विलओ vii. 63 सूर्यास्तमयः, sunset. [f. विलय]
 विलमा vii. 34 ज्या, the bow-string.
 विलिअं vii. 65 लज्जा, shame. केचित् वेलणयं लज्जेत्याहुः [f. व्रीडित !]
 विलिंजरा vii. 69 धानाः, fried grain.
 विलिब्विली vii. 70 कोमलनिःस्थामतनुः, a tender and weak body.
 विलुत्ताहिअओ vii. 73 यः काले कार्यं कर्तुं न जानाति, one who does not know to do a thing at the proper time [f. विलुप्तहृदय]
 विलुपओ vii. 67 कीटः, an insect.
 विलुपिअं vii. 66 अभिलषितम्, desired.
 विल्लं vii. 88 अच्छम्, clear, pure विलसितम्, appearance, manifestation [f. Dr. vella]
 विल्लरी vii. 32 केशः, the hair [a variant of वल्लरी, q. v.]
 विल्लं vii. 61 धवलम्, white [a variant of विल्लं q. v.]
 विव्वाओ vii. 89 अवलोकितः, seen विश्रान्तः, rested.
 विसंवायं vii. 72 मलिनम्, dirty.
 विसदो vii. 62 नीरागः, devoid of love. नीरोग इत्यन्ये, free from sickness.
 विसमयं vii. 66 भल्लातकम्, the marking-nut plant, Semicarpus Anacardium.
 विसमिअ vii. 92 विमलम्, pure, clear उत्थितम्, risen.
 विसरो vii. 62 सैन्यम्, an army. [ts.]
 विसारओ vii. 66 धृष्टः, impudent or faithless husband.

- विसारी vii. 62 कमलासनः, the God Brahma.
 विसालओ vii. 71 जलधिः, the ocean.
 विसिणो vii. 64 रोमशः, hairy.
 विसी vii. 61 कशिपारिः, an elephant's housings.
 विहई vii. 63 वृन्ताकी, the egg-plant.
 विहणं vii. 63 पिञ्जनम्, a bow-shaped instrument used for cleaning cotton.
 विहयं vii. 64 पिञ्जितम्, dyed or coloured.
 विहरिअं vii. 70 सुरतम्, sexual intercourse.
 विहसिब्विअं vii. 61 विकसितम्, full-blown, opened.
 विहाडणं vii. 71 अनर्थः, evil, misfortune.
 विहाणो vii. 90 विधिः, command, injunction प्रभातम्, dawn.
 विह्दुओ vii. 65 राहुः, the demon Rāhu.
 वीअं vii. 93 विधुरम्, separation (from a wife or husband) तत्कालम् immediately.
 वीअजमणं, a variant of बीअजमणं q. v.
 वीची vii. 73 लघुरथ्या, a narrow lane.
 वीलओ, a variant of वीलओ q. v.
 वीलणं vii. 73 पिच्छिलम्, slimy, slippery.
 वीली vii. 73 तरङ्गः, a wave [f. वीचि]
 वीसुं vii. 73 युतकम् । पृथगित्यर्थः, each of a pair,
 वुण्णो vii. 94 भतिः, frightened, afraid. उद्धिम्, afflicted. ओष्ठयादिरयं प्रायेण.
 वुप्फ vii. 74 शेखरः, a garland for the head.
 वेअडिअं vii. 77 प्रत्युसम्, inlaid, studded. (cf. list of Verbal Substitutes below.)
 वेअहुं vii. 66 भल्लातकम्, the marking-nut plant, Semicarpus Anacardium.

वेअहं vii. 75 मृदु, soft, delicate. असामर्थ्य-
मित्यन्ये, inability, feebleness. [f.
वैकल्य]

वेआरिअं vii. 95 प्रतारित, cheated, de-
ceived.

वेआरिआ vii. 95 केशाः, hair.

वेआलो vii. 95 अन्धः, blind अन्धकारः,
darkness.

वेइआ vii. 76 जलहारिणी, a female water
carrier.

वेइद्रो vii. 95 ऊर्ध्वीकृतः, raised. विसंस्थूलः,
unsteady, agitated. आविद्रः, pierced
स्थितिलातां गतः, enfeebled, weak.

वेङ्गी vii. 43 वृत्तिमती, having a fence or
enclosure.

वेड्डो vii. 78 वाणिजकः, a merchant.

वेडिओ vii. 77 मणिकारः, a jeweller.

वेडिकिलं vii. 78 संकटम्, difficulty.

वेडुलो vii. 41 गर्वितः, proud.

वेडो, a variant of वेडो q. v.

वेणिअं vii. 75 वचनीयम्, censure. [f. वच्]

वेणुणासो vii. 78 भ्रमरः, a large black
bee. [Tr. वेणुसाओ f. वेणुशब्द]

वेणो vii. 74 विषमः सरिद्वतारः, a danger-
ous landing place in a river.

वेढसुरा vii. 78 कलुषा सुरा, muddy liquor.

वेष्टिअं vii. 76 वेष्टितम्, surrounded, en-
closed. [f. वेष्टित]

वेढी vii. 74 पशुः, an animal.

वेत्तं vii. 75 अच्छवस्त्रम्, a clean cloth.

वेदूणा vii. 65 लज्जा, shame. [a variant
of विदूणा] वेलणयं इत्यन्ये.

वेष्पुअं vii. 76 शिशुत्वम्, childhood. भूत-
गृहीतमित्यन्ये, possessed by a devil.

वेष्पो vii. 74 भूतादिगृहीतः, possessed by
a devil. [a variant of वष्पो]

वेरिज्जं cf. the foll.

वेरिज्जो vii 76 असहायः । एकाकीत्यर्थः, alone.

वेरिज्जं साहायकमित्यन्ये, help, assistance.

वेले vii. 74 दन्तमांसम्, the gums. वेले-
त्यन्ये.

वेलणयं, a variant of वेदूण or वेलूणा, q. v.

वेलेषो vii. 75 विडम्बना, deception, im-
posture.

वेला, a variant of वेले, q. v.

वेलाइअं vii. 96 मृदु, soft, tender. दीनम्,
wretched, pitiable.

वेली vii. 34 निद्राकरी लता, a kind of
creeper [a variant of वयली]

वेलुंको vii. 63 विरूपः, ugly, deformed.

वेलुलिअं vii. 77 वेडूर्यम्, Lapis Lazuli.
[f. वेदूर्य]

वेलू vii. 94 चोरः, a thief. मुसलम्, a
wooden pestle used for cleaning
rice.

वेलूणा vii. 65 लज्जा, shame वेलणयं इति
केचित्.

वेल्लरी vii. 76 वेश्या, a harlot. [Tr. f. वेष्ट]

वेल्लहलो vii. 96 कोमलः, tender. विलासी,
sportive, wanton woman. [f. वल्लभ]

वेल्ला vii. 94 केशाः, hair. वल्ली, a creeper.
[prob. a variant of वल्ली q. v.]

वेल्लाइअं vii. 79 संकुचितम्, contracted.

वेल्लो vii. 94 पल्लवः, a sprout. विलासः,
sport, pastime. [the same word
as वेल्ला above]

वेवाइअं vii. 79 उल्लसितम्, delighted.

वेसविस्सज्जं vii. 79 द्वेष्यत्वम्, enmity. अयमो-
ष्ठ्यादिः प्रायेण

वेसणं vii. 75 वचनीयम्, censurable. ओष्ठ्या-
दिकं केचित्पठन्ति.

वेसंभरा vii. 77 गृहगोधा, a small house
lizard.

वेहविओ vii. 96 अनादरः, disrespect, contempt. रोषाविष्टः, filled with anger. (cf. list of Verbal Substitutes below.)

वोकिह्मिअं vii. 82 रोमन्थः, chewing.

वोकिह्मो vii. 80 अलीकशूरः, a false or pretended hero.

वोच्चत्थं vii. 58 विपरीतरतम्, inverted sexual intercourse. केचियुगपत्परिवर्तितमुखयोः स्त्रीपुंसयोर्मुखे जघनकमाहुः, man and woman lying in opposite directions.

वोज्झओ vii. 80 भारः, burden.

वोज्झमलो vii. 80 भारः, burden.

वोज्झरं vii. 96 अतीतम्, past. भीतम्, terrified, afraid.

वोद्रहो vii. 80 तरुणः, a young man ओष्ठ्यादिः प्रायेण. (Hc. Gr. ii. 80)

वोभीसणो vii. 82 वराकः, wretched or vile.

वोमज्झिअं cfr. the foll.

वोमज्झो vii. 80 अनुचितो वेषः, improper dress. वोमज्झिअं अनुचितवेषग्रहणमिति तु अस्यैव णिगन्तस्य सिद्धम्.

वोरच्छो vii. 80 तरुणः, a young man.

वोरल्ली vii. 81 श्रावणशुक्लपक्षचतुर्दशीभव उत्सव-विशेषः, the festival on the fourteenth day of the first fortnight of Śrāvaṇa (July-August) केचिदि-मामपि वोरल्लीमाहुः the fourteenth day itself.

वोलो, a variant of बोलो, q. v. [f. वमालो]

वोवालो vii. 79 वृषभः, a bull.

वोसट्ठं vii. 81 भृतोल्लुठितम्, supported and rolling. (Hc. Gr. iv. 258 = विकसितम्)

वोसेअं vii. 81 उन्मुखाणं । उन्मुखागतमित्यर्थः, going eagerly, eager.

वोहारं vii. 81 जलस्य वहनम्, carrying water.

स

सअअं viii. 46 शिला, a stone घूर्णितम्, reeled.

सइज्झिअं cf. the foll.

सइज्झो viii. 10 प्रातिवेशिकः, a neighbour सइज्झिअं तु प्रातिवेश्यम्, neighbourhood.

सइदंसणं viii. 19 चित्तावलोकितम्, seen with the mind or imagined [f. स्मृतिदर्शन]

सइदिट्ठं viii. 19 चित्तावलोकितम्, seen with the mind or imagined. [f. स्मृतिदृष्ट]

सडरवसहो viii. 21 धर्माय त्यक्तो वृषभः, a bull allowed to roam freely [f. स्वैरवृषभ]

सइलंभं viii. 19 चित्तावलोकितम्, seen with the mind or imagined. [f. स्मृतिलम्भ]

सइलासओ viii. 20 मयूरः, a peacock [f. सदालासक]

सइसिलिंओ viii. 20 स्कन्दः, name of Kārtikeya.

सइसुहं viii. 19 चित्तावलोकितम्, seen with the mind or imagined. [f. स्मृति-सुख !]

सउणं viii. 3 रूढम्, grown up, developed.

सउलिअं viii. 12 प्रेरितम्, urged, instigated.

सउली viii. 8 शकुनिका, a kind of bird. [f. शकुनि]

संवट्ठिअं viii. 12 संवृतम्, covered [f. संवृत]

संवाअओ viii. 48 नकुलः, a mongoose. ichneumon, श्येनः, a hawk.

संवेह्मिअं viii. 12 संवृतम्, covered. [cf. list of Verbal Substitutes below.]

संसप्पिअं viii. 15 मङ्कितम् । उत्प्लुत्य गतमित्यर्थः, bound away.

संसाहणं viii. 16 अनुगमनम्, following or going after. [f. सम-साधन]

संगयं viii. 3 श्रद्धा strong desire. [f. सङ्ग]
 सगेद् viii. 6 निकटम्, proximity.
 संकडिहं viii. 15 निश्चिद्रम्, uninterrupted.
 संकरो viii. 6 रथ्या, a road. [ts.]
 संसद्रहो viii. 14 गोदावरीह्रदः, a pool in the Godāvery. [f. शङ्खह्रदः ?]
 संसवहलो viii. 19 हालिकच्छन्दोत्थायी बलीवर्दः, a ploughing ox which gets up at will.
 संसल्यं viii. 16 शम्बुकः । शुक्त्याकारो जलजः प्राणिविशेषः, a kind of shell-fish.
 संसली viii. 7 शङ्खपत्रताडकः, a kind of ear ornament. [f. शङ्खः]
 संसालो viii. 6 शम्बरारुख्यो मृगविशेषः, a kind of deer.
 संसो viii. 2 मागधः, a bard.
 सगहो, a variant of संगहो, q. v.
 संगयं viii. 7 मसृणम्, soft, mild.
 संगहो viii. 4 गृहोपरि तिर्यग्दारु, a beam. केचित्तु सगहो मुक्तः इत्याचक्षते, released.
 संगो viii. 2 वल्गा, a bridle.
 संगेलो viii. 4 समूहः, a group, collection
 संगोढणो viii. 17 व्रणितः, wounded.
 संगोह्री viii. 4 समूहः, a group, collection. [prob. a variant of संगेलो f. संघात]
 संघयणं viii. 14 शरीरम्, the body. [f. संघटन or better still संहनन]
 संघाडी viii. 7 युगलम्, a pair.
 संघासओ viii. 13 स्पर्धा, rivalry, jealousy.
 संघोडी viii. 8 व्यतिकरः, intermixture.
 सच्चविअं viii. 17 अभिप्रेतम्, intended. (cf. list of Verbal Substitutes below).
 सच्चिअं viii. 14 सत्यम्, true. [f. सत्य]
 सच्चविअं viii. 18 रचितम्, arranged, strung together.

सच्छहो viii. 9 सदृशः, similar. [f. साक्षक]
 सज्जिओ viii. 47 नापितः, a barber. रजकः, a washerman. पुरस्कृतः, placed in front. दीप्तः, bright, shining.
 सज्जोक्कं viii. 3 प्रत्ययम्, new, fresh.
 संजत्थो viii. 10 कुपितः, angry. क्रोध इत्यन्ये, anger.
 संजमिअं viii. 15 संगोपितम्, well concealed or protected. [f. संयमित]
 संजुद्धं viii. 9 सस्पन्दम्, throbbing, trembling.
 सढं viii. 46 विषमम्, difficulty.
 सढयं viii. 3 कुसुमम्, a flower. [Tr. = कुमुदम्, along with गद्गहं and संकं q. v.]
 सढा viii. 46 केशाः, the hair. [f. सढा]
 सढी viii. 1 सिंहः, a lion. [f. सढा]
 सढो viii. 46 तन्म्वः, a clump of grass.
 सणिओ viii. 47 साक्षी, a witness, observer. ग्राम्यः, relating to a village.
 संडी viii. 2 वल्गा, a bridle.
 संडोलिओ viii. 17 अनुगतः, followed.
 सण्णत्तिअं viii. 18 परितापितम्, heated, pained.
 सण्णविअं viii. 50 चिन्तितम्, thought. सान्निध्यम्, proximity.
 सण्णिअं viii. 5 आर्द्रम्, wet.
 सण्णुमिअं viii. 48 संनिहितम्, placed or lying near. मापितम्, caused to be measured. अनुनीतम्, conciliated.
 सण्णेज्जो viii. 6 यक्षः, Yaksha, an attendant on Kubera.
 सण्हाई viii. 9 दूती, a female messenger
 सत्तत्थो viii. 10 अभिजातः, of noble descent.
 सत्तल्ली viii. 4 शेफालिका, a kind of plant
 सत्तावीसंजोअणो viii. 22 इन्दुः, the moon. [f. सप्तविंशति-युज्ज.]

- सत्तिअणा viii. 16 आभिजात्यम्, nobility of birth.
- सत्ती viii. 1 वक्रपादत्रयं वृत्तं दारु, a tripod stand.
- सत्थइअं viii. 13 उत्तेजितम्, excited.
- सत्थरो viii. 4 समूहः, a group, collection. [Tr. f. संस्तर]
- सत्थो viii. 1 गतः, gone, resting on.
- सदुम्माणिआ, a variant of सुदुम्माणिआ q. v.
- सद्दालं viii. 10 नूपुरम्, an anklet. [f. शब्दाल]
- संदट्टं, a variant of the foll. q. v.
- संदट्ठं viii. 18 संलम्भम्, adhered. कप्रत्य-
याभावे संदट्टं इत्यपि । संदट्टं संघट्ट इत्यन्ये,
clashing together.
- संदेवो viii. 7 सीमा, boundary. नदमिलक
इत्येके, the confluence of two rivers.
- संधारिओ viii. 1 योग्यः, fit, suitable.
- संधिअं viii. 8 दुर्गन्धम्, bad smell.
- सभरो viii. 3 गृध्रः, a vulture.
- समइच्छिअं viii. 20 अतिक्रान्तम्, past, gone
beyond.
- समरसद्दइओ viii. 22 समानवयाः, of equal
age.
- समसीसं viii. 50 सदृशम्, similar निर्भग्म्,
excessively, intensely. [f. समशीर्ष]
- समसीसी viii. 13 स्पर्धा, rivalry, jealousy.
[as prec.]
- समुग्गिअं viii. 13 प्रतीक्षितम्, expected.
- समुच्छण्णी viii. 17 संमार्जनी, a broom.
- समुच्छिअं viii. 49 तोषितम्, pleased. समार-
चितम्, arranged. अञ्जलिकरणम्, putt-
ing the hands together.
- समुद्दणवणीअं viii. 50 अमृतम् nectar, the
beverage of the gods. चन्द्रः, the
moon. [f. समुद्गनवनीत]
- समुद्दहरं viii. 21 पानीयगृहम्, a place where
water is distributed [f. समुद्रगृह]
- समुप्पिजलं viii. 50 अयशः, infamy रजः,
dust, pollen of flowers.
- समोसिओ viii. 49 प्रातिवेशिमकः, a neigh-
bour. प्रदोषः, evening. वध्यः, to be
killed. [f. समुषित]
- संपडिअं viii. 14 लब्धम्, obtained.
- संपणा viii. 8 घृतपूरार्थगोधूमपिष्टम्, wheat
flour for preparing sweat-meats.
- संपण्णा viii. 8 घृतपूरार्थगोधूमपिष्टम्, wheat
flour for preparing sweet-meats.
- संपत्तिआ viii. 18 बाला, a girl पिप्पलीपत्र-
वाचकोऽपि संपत्तिआशब्दो लक्ष्येषु दृश्यते the
leaf of long pepper.
- संपत्थिअं viii. 11 शीघ्रम्, soon.
- संपा viii. 2 काञ्ची, a waist band.
- संपासगं viii. 11 दीर्घम्, long.
- संकं viii. 1 कुमुदम्, the white lily.
- संकाली viii. 5 पाङ्क्तिः, a row.
- संभली viii. 9 दूनी, a female messen-
ger.
- संभवो viii. 4 प्रसवजरा, the after-birth.
[ts]
- संभुल्लो viii. 7 दुर्जनः, a wicked person.
- सयक्खगत्तो viii. 21 कितवः, a rogue.
- सयग्घी viii. 5 घट्टी, a kind of weapon.
[f. शतघ्नी]
- सयढा viii. 11 लम्बकेशाः, with pendent
hair. [f. स-जट]
- सयत्तो viii. 5 मुदितः, pleased.
- सयराहं viii. 11 शीघ्रम्, soon.
- सरत्ति viii. 2 सहसा, suddenly.
- सग्गेअं viii. 13 स्मृतम्, remembered.
- सरली viii. 2 चीरिका, a cricket.

सरलीआ viii. 15 श्वाविस्त्रंजः प्राणी, a porcupine. कीटभेद इत्यन्ये, a kind of insect.

सरहो viii. 47 वेतसवृक्षः, the ratan tree. सिंहः, a lion. [f. शरभ !]

सरा viii. 2 माला, a garland. [f. सर; Tel. saramu]

सराहओ viii. 12 सर्पः, a snake.

सगहो viii. 5 दर्पोद्भुरः, puffed up.

सरिवाओ viii. 12 आसारः, a sharp-driving shower.

सरिसाहलो viii. 9 सदृशः, similar. [f. सदृश]

सरेवओ viii. 48 हंसः, a swan. गृहजलप्रवाहः, sewage of a house.

सलली viii. 3 सेवा, servitude.

सलहृथो viii. 11 द्वर्वादीनां हस्तकः, the handle of ladles etc.

सवडंमुहो viii. 21 अभिमुखः, facing, turned towards.

सवाओ viii. 7 श्येनः, a hawk.

सवासो viii. 5 ब्राह्मणः, a Brahman, a man of the highest caste.

सविसं viii. 4 सुरा, liquor.

सव्वला viii. 6 कुशी, a sort of ladle.

ससराइअं viii. 20 निष्पिष्टम्, oppressed.

सहर्उत्थिआ viii. 9 दूती, a female messenger [f. सहोत्थिता]

सहगुहो viii. 16 घ्नकः, an owl.

सहरला viii. 14 महिषी, a she-buffalo.

सहो viii. 1 योग्यः, fit, suitable.

साइअं viii. 25 संस्कारः, training, education.

साइज्जिअं viii. 26 अवलम्बितम्, depending upon, trusting to.

साई viii. 22 केसरम्, the filament of a lotus or any other plant.

साउहो viii. 24 अनुरागः, attachment love. [f. स्वादु]

साणइअं viii. 13 उत्तेजितम्, excited.

साणूरं viii. 24 देवगृहम्, a temple.

सामगिअं viii. 53 चलितम्, moved. अवलम्बितम्, supported. पालितम्, protected. (cf. the list of Verbal Substitutes below.)

सामंती viii. 23 समभूमिः, level ground.

सामरा viii. 23 शाल्मलिः, the silk-cotton tree [f. शाल्मलि]

सामिअं viii. 23 दग्धम्, burnt.

सामुहो viii. 23 इक्षुसदृशनृणम्, a kind of grass resembling sugar-cane.

सायं viii. 51 महाराष्ट्रदेशे पत्तनविशेषः, a town in Mahārāṣṭra country. दूरम्, distance. केचित्तु सायंदूरं इति चतुरक्षरं नाम पत्तनभेदवाचकमाहुः.

सायंदूरं, a variant of the prec. q. v.

सायंदूला viii. 25 केतकी, a kind of tree, Pandanus odoratissimus.

सारमिअं viii. 25 स्मारितम्, reminded.

साराडी viii. 24 आटिः, a kind of bird. [f. शराटि]

सागिच्छिआ viii. 27 दूर्वा, the dūrva-grass, Panicum dactylon.

सारी viii. 22 वृत्ती । ऋषीणामासनमित्यर्थः, a mat of kuśa grass. मृत्तिकेत्यन्ये, earth.

सालंकी viii. 24 सारिका, a kind of bird. [f. शारिका or सारिका]

सालंगणी viii. 26 अधिरोहिणी, a ladder.

सालही viii. 24 सारिका, a kind of bird. [cf. सालंकी]

साला viii. 22 शाखा, a branch.

सालाणओ viii. 27 स्तुतः, praised. स्तुत्य इत्यन्ये, praiseworthy.

सालुअं viii. 52 शम्बूकः, a small shell. शुष्कयवादिशीर्षम्, corn-cob, husk.

सावओ viii. 23 शरभः, a fabulous animal said to have eight legs and to be stronger than a lion.
 सासबुलो viii. 25 कपिकच्छः, a kind of plant, forget-me-not
 साहंजओ viii. 27 गोक्षुरः, a cow's hoof.
 साहंजणो viii. 27 गोक्षुरः, a cow's hoof.
 साह्रओ viii. 26 गनमोहः, free from confusion or delusion.
 साहिलयं viii. 27 मधु, honey.
 साही viii. 6 रथ्या, a road.
 साह्ली viii. 52 वस्त्रम्, a cloth. भ्रूः, the eye-brow. भुजः, the arm. शाखा, a branch. पिकी, a female cuckoo. सदृशः, similar सखी, a female friend. [Hc. Gr. ii. 174 f. शाखा]
 साहेज्जओ viii. 26 अनुगृहीतः, favoured.
 साहो viii. 51 बालुका, sand. उलूकः, an owl. दधिसरः। दध्न उपरि सारम्, cream.
 साअंगो viii. 31 वरुणः, Varuṇa, the god of the ocean and the western quarter.
 साआली viii. 32 डमरः, a riot, tumult.
 सिगो viii. 28 श्रान्तः, tired, fatigued.
 सिंसलं viii. 10 नूपुरम्, an anklet.
 सिंगं viii. 28 रुक्षम्, lean, emaciated.
 सिंगओ viii. 31 तरुणः a youth.
 सिंगिणी viii. 31 गौः, a cow.
 सिंगेरिवम्मं viii. 33 वल्मीकः, an anthill.
 सिंधुओ viii. 31 राहुः, Rāhu, a demon.
 सिज्जूरं viii. 30 राज्यम्, a kingdom, sovereignty.
 सिंडं viii. 29 मोदितम्, crushed.
 सिंढा viii. 29 नासिकानादः, a sound by the nose.
 सिंदो viii. 20 मयूरः, a peacock. [f. शिखण्ड or शिखण्डिन्]

सिण्हा viii. 53 हिमम्, frost, snow. अव-
 श्यायः, hoar-frost, dew.
 सिथ्या viii. 53 लाला, saliva. जीवा, a bow-string.
 सिथी viii. 28 मत्स्यः, a fish.
 सिद्धं viii. 30 परिपाटितम्, split or broken.
 सिद्धो viii. 31 रुद्रः, Rudra, a form of Śiva.
 सिंदी viii. 29 खर्जूरी, the date-palm.
 सिंदीरं viii. 10 नूपुरम्, an anklet.
 सिंदुरयं viii. 54 रज्जुः, a rope राज्यम्, a kingdom, sovereignty.
 सिंदुवणो viii. 32 अग्निः, the fire.
 सिंदू viii. 28 रज्जुः, a rope.
 सिंदूरं viii. 30 राज्यम्, a kingdom, sovereignty.
 सिंदोला viii. 29 खर्जूरी, the date-palm.
 सिप्यं viii. 28 पलालम्, straw, husk [f. Can. sippe]
 सिपुअं viii. 30 मृतगृहीतम्, possessed by a devil.
 सिंवाडी viii. 29 नासिकानादः, a sound by the nose.
 सिंवी viii. 28 पलालम्, straw, husk. [f. Can. sippe]
 सिगिगो viii. 32 विटः, a voluptuary.
 सिगिद्धी viii. 32 खगपानभाजनम्, a basin for watering birds.
 सिगिमुहो viii. 32 मदमुखाः, an intoxicated face.
 सिरिवओ viii. 32 हंसः, a swan.
 सिगिवच्छीवो viii. 33 गोपालः, a cowherd.
 सिलओ viii. 30 उञ्छः, gleaned grains.
 सिलिंबो viii. 30 शिशुः, a child.
 सिब्विणी viii. 29 सूची, a needle. [a variant of the foll q. v.]
 सिव्वी viii. 29 सूची, a needle [Tr. सिप्पी f. सूची]

सिसिरं viii. 31 दधि, curds. [f. शिशिर]
 सिंहंडालो viii. 54 बालः, a boy. दधिसरः,
 cream. मयूरः, a peacock [f. शिखण्ड]
 सिहरिणी viii. 33 मार्जिता, curds with
 sugar and spices.
 सिहरिह्वा viii. 33 मार्जिता, curds with
 sugar and spices.
 सिहिणा viii. 31 स्तनाः, female breasts.
 [f. शिखिन्]
 सिही viii. 28 कुक्कुटः, a cock. [f. शिखिन्]
 सीअं viii. 33 सिक्थकम्, bee's wax.
 सीअणअं viii. 55 दुग्धपारी, a milk-pail.
 श्मशानम्, a cremation ground.
 सीअह्नी viii. 55 हिमकालदुर्दिनम्, a cloudy
 day in winter. श्वाटविशेषः, a kind
 of bower. [f. शीत]
 सीइआ viii. 34 झडी । निरन्तरवृष्टिरित्यर्थः,
 incessant rain.
 सीउगयं viii. 34 सुजातम्, of high birth,
 beautiful.
 सीमंतयं viii. 35 सीमन्ते मूषणभेदः, an orna-
 ment for the fore part of the
 head. [f. सीमन्त]
 सीरोवहासिआ viii. 36 लज्जा, shame.
 सीलुटं, a variant of the foll q. v.
 सीलुटयं viii. 35 त्रपुसम्, cucumber.
 कप्रत्ययाभावे सीलुटं इत्यपि.
 सीसकं viii. 34 शिरस्कम् । शिरस्त्राणमित्यर्थः,
 a helmet. [f. शीर्षक or शीर्षत्र]
 सीसयं viii. 34 प्रवरम्, excellent, best.
 सीहणही viii. 35 करमान्दिका, a kind of
 tree. तत्कुसुममित्यन्ये, its flower.
 सीहंडओ viii. 28 मत्स्यः, a fish.
 सीहरओ viii. 12 आसारः, a sharp driv-
 ing shower.
 सीहलयं viii. 34 वस्त्रादिधूपयन्त्रम्, a con-
 trivance for perfuming cloths etc

सीहलिआ viii. 55 शिखा, the top-lock.
 नवमालिका, a kind of jasmine.
 सुअणा viii. 38 अतिमुक्तः, a kind of
 creeper, Gaertnera racemosa.
 सुई viii. 36 बुद्धिः, understanding,
 mind.
 सुकुमालिअं viii. 40 सुघटितम्, well made.
 सुगं viii. 56 आत्मकुशलम्, one's own wel-
 fare. निर्विघ्नम्, absence of impedi-
 ment. विसर्जितम्, abandoned. [f.
 सुप्त !]
 सुंकअं viii. 38 किंशारुः, a beard of corn,
 an arrow. सुंकलं इत्यन्ये.
 सुंकलं, a variant of the prec. q. v.
 सुंधिअं viii. 37 घ्रातम्, smelled.
 सुज्झओ viii. 56 रजकः, a washerman.
 [prob. a variant of सुज्झरओ]
 सुज्झयं viii. 56 रौप्यम्, silver.
 सुज्झरओ viii. 39 रजकः, a washerman.
 सुढिओ viii. 36 थान्तः, tired.
 सुण्हसिओ viii. 39 स्वपनशीलः, addicted
 to sleeping. [Tr. f. स्वप्न or साक्षा]
 सुदारुणो viii. 39 चण्डालः, a man of a
 low caste, a Chāṇḍāla.
 सुदुम्मणिआ viii. 40 रूपवती, a beautiful
 woman. सडुम्मणिएति शिलाङ्कः.
 सुद्वालो viii. 38 शुद्धपूतः, clean and
 purified. [f. शुद्धवाल]
 सुद्धो viii. 33 गोपालः, a cowherd.
 सुरंगी viii. 37 शिष्टुतरुः, a kind of tree,
 Morunga guilandina.
 सुरजेद्धो viii. 31 वरुणः, Varuṇa, the god
 of the ocean and the western
 quarter. [f. सुरज्येष्ठ]
 सुलसं viii. 37 कुसुम्भरकं वस्त्रम्, a cloth
 dyed with safflower.

सुलसमंजरी viii. 40 तुलसी, the holy basil, *Ocimum Sanctum*.

सुली viii. 36 उल्का, a firebrand.

सुवर्णचिद् viii. 40 विष्णुः, *Viṣṇu*.

सुवर्णो viii. 37 अर्जुनतरुः, *Terminalia Arjuna*.

सुवर्णा viii. 37 सङ्केतः, a place of meeting.

सुखिआ viii. 38 अम्मा, mother.

सुसंठिआ viii. 39 शूलप्रोते मांसम्, a piece of flesh roasted on a rod.

सुहउत्थिआ viii. 9 दूती, a female messenger [a variant of सहउत्थिआ q. v.]

सुहरा viii. 36 चटकाभेदः । यस्या अधोमुखं नीडं भवति, a hen-sparrow.

सुहराओ viii. 56 वेश्यागृहम्, the house of a harlot. चटकः, a sparrow. [Tr. सुहरओ f. सुहरत]

सुहली, variant of the foll. q. v.

सुहली viii. 36 सुखम्, happiness. सुहली-त्यन्धे. [f. सुख]

सुअरी viii. 41 यन्त्रपीडनम्, pressing by a machine.

सुअलं viii. 38 किंशारुः, a beard of cotton, an arrow.

सुअओ viii. 39 चण्डालः, a man of a low caste, *Caṇḍāla*.

सुई viii. 41 मञ्जरी, a cluster of blossoms.

सूरंगो viii. 41 प्रदीपः, a light. [f. सूरङ्ग]

सूरणो viii. 41 कन्दः, an esculent root. [ts.]

सूरदओ viii. 42 दिनः, a day. [f. सूरध्वज]

सूरहली viii. 57 मध्याह्नः, noon. ग्रामणीवृणम्, a kind of grass. मशकारुतिकीटः, a kind of insect resembling the mosquito. [f. सूर]

सूलच्छं viii. 42 पल्लवम्, a small pond, puddle.

सूलथारी viii. 42 चण्डी, *Durgā*. [f. शूलधारिणी]

सूला viii. 41 वेश्या, a harlot. [f. Can. sule]

सेआली viii. 27 दूर्वा, the *Dūrva* grass, *Panicum dactylon*.

सेआलुओ viii. 44 उपयाचितसिद्ध्यर्थं वृषभः । उपयाचितं केनापि कामेन देवताराधनम्, a bull dedicated to a God for the attainment of an object.

सेआलो viii. 58 ग्रामप्रधानम्, the chief of a village, सानिध्यकर्ता यक्षादिः, a *Yakṣa* etc. who is in attendance.

सेओ viii. 42 गणपतिः, *Gaṇeśa*.

सेवाडओ viii. 43 चण्डिकाणादः, the sound produced by snapping the thumb and the middle finger.

सेज्जारिअं viii. 43 आन्दोलनम्, swinging.

सेट्टी viii. 42 ग्रामेशः, the headman of a village. [prob. f. श्रेष्ठिन्; Dr. *setti*]

सेरिभओ viii. 44 धुर्यवृषभः, a carriage ox. कप्रत्ययाभावे सेरिभो । सेरिभो महिषेऽपीत्यन्धे, a buffalo.

सेरी viii. 57 दीर्घा, long. मद्राकतिः, good features.

सेलूसो viii. 21 कितवः, a rogue. [f. शैलूष]

सेल्लो viii. 57 मृगशिशुः, a fawn. शरः, an arrow. [f. शल्य]

सेवालो viii. 43 पङ्कः, mud. [Tr. f. जम्वाल]

सेहरओ viii. 43 चक्रवाकः, the ruddy goose, *Anas casarca*.

सेहिओ viii. 1 गतः, gone, resting on.

सोअं viii. 44 स्वपनम्, sleeping, sleep.

सोत्ती viii. 44 नदी, a river. [f. सोतम्]

सामदओ viii. 39 स्वपनशीलः, addicted to sleeping. [f. Tel. somari ?]

- सोमहिष्ठो viii. 43 पङ्कः, mud.
 सोमहिदं viii. 45 उदरम्, the belly.
 सोमाणं viii. 45 श्मशानम्, a cremation
 ground [f. श्मशान]
 सोमालं viii. 44 मांसम्, flesh.
 सोलहावत्तओ viii. 46 शङ्खः, the conch-
 shell.
 सोलं viii. 44 मांसम्, flesh.
 सोवणं viii. 58 वासगृहम्, the inner apart-
 ments of a house, such as the
 bed-chamber.
 सोवणो viii. 58 स्वप्नः, sleep, a dream.
 मल्लः, a strong man, wrestler.
 सोवणमक्खिआ viii. 46 मधुमाक्षिकामेदः, a
 kind of bee. [f. सुवर्णमक्षिका]
 सोवत्थं viii. 45 उपकारः, help, favour.
 उपभोग्यमित्यन्ये, an object of enjoy-
 ment.
 सोव्वओ viii. 45 पतितदन्तः, with fallen
 teeth, teenthless.
 सोसणी viii. 45 कटी, the buttocks.
 सोसणो viii. 45 पवनः, wind. [f. स्वसन]
 सोहंजणो viii. 37 शियुतरुः, a kind of
 tree, Morunga (Guilandina).
 सोहणी viii. 17 संमार्जनी, a broom.
 सोही viii. 58 भूते भाविनि च काले प्रयुज्यते ।
 सामर्थ्यात्तदर्थं भवति, indicates past or
 future time according to the con-
 text.

ह

- हक्कोदं viii. 60 अभिलषितम्, desired.
 हक्कसुत्तं viii. 60. उत्पाटितम्, pulled out. [f
 उत्क्षिप्तम्, cf. the list of Verbal Substi-
 tutes below.]
 हंजओ viii. 61 साङ्गस्पर्शः शपथः, an oath
 on the whole body.

- हट्ठमहट्ठो viii. 65 कल्यः, । कल्यो नीरोगदक्षयोः,
 healthy, clever.
 हडं viii. 59 हृतम्, taken away.
 हडहडो viii. 74 अनुरागः, attachment, love.
 तापः, heat [onomatopoeitic]
 हडुं viii. 59 अस्थि, a bone
 हणं viii. 59 दूरम्, distance.
 हणु viii. 59 सावशेषम्, incomplete, unfi-
 nished.
 हत्थं viii. 59 शीघ्रम्, soon.
 हत्थच्छुहणी viii. 65 नववधूः, a bride.
 हत्थलो viii. 73 हस्ते कीडार्थं गृहीतः पदार्थः,
 a toy in hand हस्तलोलः, with an
 eager hand. [f. हस्तल]
 हत्थलं viii. 60 कीडया हस्ते गृहीतम्, taken
 hold of for play. (cf. the prec.)
 हत्थल्लिअं viii. 64 हस्तापसारितम्, removed
 by the hand.
 हत्थल्ली viii. 61 हस्तबुन्नी an ascetic's staff
 to support his hand.
 हत्थारं viii. 60 साहाय्यम्, help.
 हत्थिअचक्खुं viii. 65 वक्रावलोकनम्, an ob-
 lique glance.
 हत्थिमल्लो viii. 63 इन्द्रगजः, the elephant
 of Indra.
 हत्थिवओ viii. 63 ग्रहभेदः, change of pla-
 net.
 हत्थिहरिल्लो viii. 64 वेषः, dress. (हच्छिहरिल्लो
 seems to be the correct reading,
 cf. अच्छिहरिल्लो)
 हत्थोडी viii. 73 हस्ताभरणम्, a wrist orna-
 ment हस्तप्राभृतम्, a present, gift.
 हद्दओ viii. 62 हासः, laughter.
 हम्मिअं viii. 62 गृहम्, a house [f. हृष्यं]
 हरपच्चुअं viii. 74 स्मृतम्, recollected.
 नामोद्देशेन दत्तम्, given by specifying
 the name,

हरिताली viii. 64 दूर्वा, the dūrva grass,
Panicum dactylon. [f. हरिताली]

हरिचंदणं viii. 65 कुङ्कुमम्, saffron.

हरिमिगो viii. 63 लगुडः, a club.

हरी viii. 59 शुकः, a parrot [f. हरि]

हलण्यो viii. 61 बह्मभाषी, a talkative person

हलबोलो viii. 64 कलकलः, confused noise
[onomatopoeitic.]

हलहलं viii. 74 तुमुलः, a tumult. कौतुकम्,
curiosity.

हलाहला viii. 63 बंभणिका, a kind of lizard.

हलूरो viii. 62 सन्तृणः, thirsty.

हल्लण्कलिअं viii. 59 शीघ्रम्, soon. आकुलत्व-
मित्यन्ये, agitation. (Ilc. Gr. ii. 17-1
calls it a भाषाशब्द)

हल्लिअं viii. 62 चलितम्, shaken, moved.

हल्लीसो viii. 61 रांसकः । मण्डलेन स्त्रीणां नृत्यम्,
a kind of circular dance by wo-
men. [f. हल्लीश]

हविअं viii. 62 अक्षितम्, smeared.

हसिरिआ viii. 62 हासः, laughter

हारा viii. 66 लिखा, a nit, a young louse

हालुओ viii. 66 क्षीबः, intoxicated.

हालाहला viii. 75 बंभणिका a kind of
lizard.

हालाहलो viii. 75 मालिकः, a flower gath-
erer, a florist.

हालो viii. 66 सातवाहनः, King Hala.

हाविरो viii. 75 जङ्घालः, a courier दीर्घः,
long मन्थरः, slow विरतः, ceased.

हासीअं viii. 62 हासः, laughter. [f. हास]

हिका viii. 66 रजकी, a washerwoman.

हिकासो viii. 69 पङ्कः, mud.

हिकिअं viii. 68 हेषारवः, neighing [f. हिका]

हिज्जो viii. 67 कल्यम् । भविष्यदतिक्रान्तं च
दिनम्, yesterday, tomorrow [f. ह]

हिचिअं viii. 68 एकपद्गमनक्रीडा, a play
of walking with one leg.

हिट्टाहिडो viii. 67 आकुलः, agitated.

हिट्टो viii. 67 आकुलः, agitated.

हिडोलणयं viii. 76 रत्नावली, a necklace
of jewels. क्षेत्ररक्षणनादः, a noise
made to scare away birds etc.
from fields.

हिडो viii. 67 वामनः, a dwarf [Tel.
pottī]

हिडोलं, cf. हिडोलयं

हिडोलणं viii. 76 रत्नावली, a necklace of
jewels क्षेत्ररक्षणनादः, a noise made
to scare away birds etc. from
fields. [a variant of हिडोलणयं]

हिडोलयं viii. 69 क्षेत्रे मृगनिषेधरवः, a noise
in a field to scare away animals.
हिडोलं क्षेत्ररक्षणयन्त्रमिति केचित्, a con-
trivance to scare away birds etc.
from fields.

हिथ्या viii. 67 लज्जा, shame. हिथ्यो लज्जित
इत्यन्ये, ashamed.

हिथ्यो cf. the prec.

हिचिअं viii. 68 एकपद्गमनक्रीडा, a play of
walking with one leg.

हिरडी viii. 68 शकुनिका, a vulture.

हिग्मिंधा viii. 70 चणकाः, chick-peas.

हिग्मिंबं viii. 69 पल्लवम्, a small pond,
puddle.

हिग्मिंवो viii. 63 लगुडः, a club [a vari-
ant of हरिमिगो]

हिला viii. 66 बालुकाः, sand.

हिल्ला viii. 66 बालुकाः, sand [a variant
of the prec.]

हिल्लूरी viii. 67 लहरी, a wave.

हिल्लाडणं viii. 69 क्षेत्रे मृगनिषेधरवः, a noise

in a field to scare away animals.

[a variant of हिंडोल्य]

हिंसोहिंसा viii. 69 स्पर्धा, rivalry, jealousy.

हीरणा viii. 67 लज्जा, shame. [f. ह्री]

हीरो viii. 70 सूचिमुखाभं दार्वदिवस्तु, anything sharpened into a point, such as a piece of wood. केचित् हीर-शब्दं भस्मन्यपि प्रयुञ्जते, ashes.

हींसमणं viii. 68 हेषारवः, neighing.

हुंकओ viii. 71 अञ्जलिः, the cavity formed by putting the hands together and hollowing the palms.

हुंकुरुवो viii. 71 अञ्जलिः, the cavity formed by putting the hands together and hollowing the palms.

हुडुओ viii. 70 प्रवाहः, a stream.

हुडुमो viii. 70 पनाका, a banner.

हुडो viii. 70 मेषः, a ram.

हुड्डा viii. 70 पणः, a stake.

हुत्तो viii. 70 अभिमुखः, facing, turned towards.

हुर्डा viii. 71 विपादिका, a sore or tumour on the foot.

हुलिअं viii. 59 शीघ्रम्, soon. [f. लघु !]

हुलुव्वी viii. 71 प्रसवपरा, occupied in begetting.

हूमो viii. 71 लोहकारः, a blacksmith.

हेआलं viii. 72 सर्पशिरःसंज्ञेन हस्तेन निषेधः, prohibition with a gesture of the hand. सर्पशिरा नाम हस्तकविशेषः, a particular position of the hand (resembling the hood of a snake.)

हेचो viii. 76 महिषः, a buffalo. डिंडिमः, a kind of drum. [ts.]

हेरिबो viii. 72 विनायकः, Ganeśa. [f. हेग्म्ब]

हेला viii. 71 वेगः, speed.

हेलुअं viii. 72 स्नुतम्, sneezing.

हेलुक्का viii. 72 हिक्का, hiccough.

हेरणं viii. 72 वस्त्रम्, a cloth.

APPENDICES

Appendix I.

Words considered as *deśyas* by others but
as *tadbharas* by Hemacandra.

अ

- अइराहा i. 34 विद्युत्, lightning [f. अचि-
रामा]
अक्का i. 6 अम्बा, the mother. [ts.]
अच्छभल्लो i. 37 कक्षः, a bear [ts.]
अच्छलं i. 20 अनपराधः, innocence [ts.]
अच्छोडणं i. 37 मृगया, hunting. [f. आच्छो-
दन]
अजुअलवण्णो i. 48 समच्छदः, a kind of
tree [f. अयुगलपणं]
अज्जा i. 5 गोरी, the Goddess Gāūrī. [f.
आर्या]
अज्जो i. 5 अर्यः, master, lord. [f. अर्य]
अडो i. 6 कूपः, a well. [f. अवट]
अणं i. 6 ऋणम्, debt. [f. ऋण]
अण्णाणं i. 7 मोरुर्यम्, stupidity [f. अज्ञान]
अमिलायं i. 37 कुरण्टककुसुमम्, the yellow
amaranth.
अंबोच्ची i. 9 आम्बपुष्पलावी, mango flower
gatherer [f. आम्बोच्ची]
अलयं i. 16 कुटिलकेशः, curly hair. [f.
अलक]
अलसी i. 20 लुमा, linseed. [f. अतसी]
अलिंजरं i. 37 कुण्डम्, a bowl. [ts.]
अवञ्ज्ञाओ i. 37 उपाध्यायः, a teacher [f.
उपाध्याय]
अवरिहं i. 25 उत्तरीयम्, an upper cloth.
[f. उपरि]
अह = असौ, i. 6 that (m.) [f. अदस्,
He. Gr. iii. 87]

आ

- आमेलो i. 62 शेल्लः, an ornament for
the head. [f. आपोड]

- आमोओ i. 64 परिमलः, fragrance. [f.
आमोद]
आणालं i. 67 काञ्चिकम्, sour gruel. [f.
आरनाल]
आरालिओ i. 71 सूपकारः, a cook [f.
आरालिक]
आगेहो i. 63 नितम्बः, the buttocks [ts.]
आलिद्धो i. 66 आश्लिष्टः, embraced. [f.
आश्लिष्ट]
आसेअणयं i. 72 अविनृतदर्शनम्, charming
appearance [f. आसेचनक]
आहम्मिअं i. 71 आगतम्, come. [f. आह-
मिन]

इ

- इणं i. 79 एतत्, this [f. एतत्, He. Gr.
iii. 85]
इणमो i. 79 एतत्, this [f. एतत्, He. Gr.
iii. 85]
इण्हि i. 79 इदानीम्, now. [f. इदानीम् He.
Gr. ii. 134]
इंदिदिरो i. 79 अमरः, a large black bee.
[ts.]

उ

- उक्केरो i. 96 समूहः, a collection. [f. उत्कर]
उच्चयं i. 102 नीवी, the knot of the
lower garment. [ts.]
उच्छुण्णं i. 102 विमर्दिनम्, crushed [f.
उत्सुण्ण]
उच्छू i. 85 इक्षुः, the sugar-cane. [f. इक्षु]
उण्होदयमंडो i. 120 पिटरम्, a pot [f. उण्हो-
दकभाण्ड]

- उत्तालो i. 101 उद्धतः, raised [ts.]
 उत्थागे i. 102 उत्साहः, strenuous effort.
 [f. उत्साह]
 उद्भुसिं i. 115 पुलकितम्, thrilled. [f. उद्भु-
 षित]
 उडुंगे i. 102 आशुः, a rat [ts.]
 उर्ध्वं i. 86 ऊर्ध्वम्, above [f. ऊर्ध्व, Hc.
 Gr. ii. 59]
 उरुमे i. 86 यूयम्, you [Hc. Gr. iii. 91]
 उंचरं i. 90 दहली, the threshold. [f.
 उडुम्बर]
 उम्मा i. 86 धेनुः, a cow [f. उम्मा]

ऊ

- ऊहसिं i. 140 उपहसितम्, laughed. [f.
 उपहसित]

ए

- एकवई i. 145 रथ्या, a road [f. एकपदी]
 एकारो i. 144 अयस्कारः, a blacksmith.
 [f. अयस्कार Hc. Gr. i. 166]
 एताहे i. 144 इदानीम्, now. [f. इदानीम्, Hc.
 Gr. ii. 134]
 एदहं i. 144 इयत्, this much. [f. इयत्,
 Hc. Gr. ii. 157]

ओ

- ओज्झरो i. 160 निशंरः, a mountain to-
 rrent [f. निशंर]
 ओमालं i. 160 निर्माल्यम्, remains [f.
 निर्माल्य]
 ओली i. 148 पङ्क्तिः, a row [f. आली]
 ओसत्तो i. 160 अवसक्तः, suspended from.
 [f. अवसक्त]

क

- कक्कडो ii. 11 कर्कशः, harsh, hard [f.
 कर्कश]
 कणिसं ii. 6 धान्यशीर्षम्, an ear of corn.
 [f. कणिश]

- कमदो ii. 55 कच्छपः, a tortoise, भिक्षुभाज-
 नम्, an ascetic's bowl. दैत्यः, an
 Asura [f. कमट] .

- कम्मणं ii. 15 वश्यादि, a dependent etc.
 [f. कामण]

- करडो ii. 55 काकादिः, a crow etc.
 [f. करट]

- कलावो ii. 15 तूणः, a quiver. [f. कलाप]

- कलिओ ii. 56 ज्ञातः, known [f. कलित]

- कव्वाओ ii. 15 गक्षसः, a demon [f.
 कव्याद]

- काहलो ii. 58 कातरः, confused, afraid.
 [f. कातर]

- काही ii. 58 अतीति भविष्यति च, past and
 future [f. रु]

- किडी ii. 31 सूकरः, a boar [f. किरि]

- किमिरायं ii. 32 रुधिरोद्भवकीटमुत्सोद्धान्तनन्ति.
 रण्णं रक्तम्, red colour got from the
 thread issuing from the month of
 a kind of worm. [f. रुमिराग]

- कुडो ii. 35 घटः, a pot [f. कुट]

- कुप्पिसो ii. 40 कञ्चुकः, a bodice. [f.
 कूर्पास]

- कुपलं ii. 36 मुकुलम् a bud [f. कुडुमल]

- कूरं ii. 43 भकम्, boiled rice [ts.]

- केदुहं ii. 44 कियत्, how much [f. कियत्
 Hc. Gr. ii. 157]

- कोओ ii. 45 चक्रवाकः, the ruddy goose.
 [f. कोक]

- कोहंडी ii. 50 कूष्माण्डी, a kind of pump-
 kin [f. कूष्माण्डी]

- कोहली ii. 50 कूष्माण्डी, a kind of pump-
 kin [f. कूष्माण्डी]

ख

- खंजणो ii. 69 खञ्जरीटः, the wagtail [f.
 खञ्जन]

ससिओ ii. 71 साचितः, set, studded. [f. साचित]

सुडिअं ii. 71 सण्डितम्, ent. [f. सण्डित]

ग

गमरो ii. 85 गददः, faltering [f. गदद]

गंजिओ ii. 85 कस्यपालः, a distiller [f. गाजिक]

गंदिच्छेओ ii. 86 ग्रन्थिच्छेदकः, cutpurse [f. ग्रन्थिच्छेदक]

गंधुत्तमा ii. 86 सुग, liquor. [f. गन्धोत्तमा]

गयसाउल्लो ii. 87 बिरकः, free from passion [f. गत + साउल्ल q. v. in G.]

गहिलो ii. 85 ग्रहिलः, obstinate [f. ग्रहिल]

गुज्जहरो ii. 93 रहस्यभेदी, one who discloses secrets. [f. गुह्यहर]

गुलुंछो ii. 92 गुच्छः, a cluster [ts.]

गोडल्लो ii. 98 गोमान् possessing cows [गोमान्, Hc. Gr. ii. 159]

गोमुहं ii. 98 उपलेपनम्, smearing [f. गोमुह]

घ

घुसिणं ii. 109 कुङ्कुमम्, saffron. [f. घुसृण]

घूओ ii. 110 उलूकः, an owl. [f. घूक]

घोडो ii. 111 अश्वः, a horse [f. घोट]

च

चंचरीओ iii. 6 भ्रमरः, a large black bee [f. चञ्चरीक]

चंदसाला iii. 6 जालरुना गृहोपरि कुटिका, an upstairs room of lattice work. [f. चन्द्रशाला]

चंदिमा iii. 4 चन्द्रिका, the moonshine. [f. चन्द्रिका]

चलणाउहो iii. 7 कुक्कुटः, a cock [f. चरणायुध]

चपला iii. 4 बिद्युत्, lightning [f. चपला]

चुच्छं iii. 15 तुच्छम्, worthless, mean. [f. तुच्छ]

चुण्णिओ iii. 17 रेणुविच्छुरितः, coated with powder [f. चूर्णित]

छ

छणो iii. 24 उत्सवः, a festival [f. क्षण]

छाही iii. 26 छाया, shade [f. छाया]

ज

जगरो iii. 41 संतहः, an armour [ts.]

ड

डकं iv. 6 दष्टम्, bitten [f. दष्ट]

डीणं iv. 10 उड्डीनम्, flown [f. डीन]

डोला iv. 11 आन्दोलनम्, a swing [f. दोला]

ण

णको iv. 46 ग्राहः, a crocodile [f. नक]

णक्खा iv. 18 नखः, the finger nails [f. नख Hc. Gr. ii. 99]

णिब्बं iv. 48 पटलान्तम्, the edge of the thatch or roof. [f. नीव]

णिव्विट्ठं iv. 34 उपभुक्तम्, enjoyed [f. निर्विष्ट]

णिसायो iv. 35 चण्डालः, a man of a low caste, a Candala. [f. निषाद]

णीहम्मिअं iv. 43 निर्गतम्, gone, departed. [f. निहम्मिन]

णेट्ठं iv. 44 नीडम्, a nest [f. नीड]

त

तलिणं v. 5 सूक्ष्मम्, small [f. तलिन]

तामरसं v. 10 पद्मम्, a lotus [ts.]

तिमिगिलो v. 13 मस्त्वविशेषः, a whale [ts.]

तुंडं v. 14 आस्यम्, the face, mouth. [ts.]

तेदं v. 14 उदरम्, the belly [ts.]

तुंबी v. 11 अल्यङ्गः, the bottle-gourd [ts.]

तुवरो v. 16 रसविशेषः, astringent taste [ts.]

तूहो v. 16 सगिद्वतारः, a landing place in a river [f. तीर्थ]

थ

थाणयं v. 27 आलवालः, a trench for water round a tree [f. स्थानक]

थुक्कुरं v. 28 अम्बूलतम्, sputtering. [f. थल्लत]

थूगो v. 29 चोरः, a thief. [f. स्तेन]

थेगो v. 29 चोरः, a thief. [f. स्तेन]

थेवो v. 29 स्तोक्, a little. [f. स्तोक्]

थोगे v. 30 स्थूलः, stout. [f. स्थूल]

द

दरिओ v. 35 दमः, proud. [f. दम]

दवो v. 33 परिहासः, joking [f. द्रव] वन-
वह्निः, a forest conflagration. [ts.]

द्वीअरो v. 37 सर्पः, a snake. [f. दर्वाकर]

दिवाइत्ती v. 41 चाण्डालः, a man of a low caste, a Caṇḍāla [f. दिवाकीर्ति]

दुहं v. 42 असुखम्, unhappiness [f. दुःख]

दूहवो v. 43 दुर्भगः, unfortunate. [f. दुर्भग]

ध

धआ v. 60 दुहिता, a daughter [f. दुहितृ]

प

पंगुरणं vi. 29 प्रावरणम्, an upper garment [f. प्रावरण]

पज्जा vi. 1 अधिकारः, a topic, a section [f. पयायि] मार्गः, a way, road. [f. पया]

पडंभुआ vi. 14 प्रतिश्रुतिः, a promise, an echo [f. प्रतिश्रुत्]

पांडमणिअं v. 35 पाण्डितम्, adorned [f. पातकर्मित]

पणिअं vi. 7 विक्रेतव्यम्, saleable [f. पणित]

पत्तलं vi. 14 पत्रबहुलम्, full of leaves [f. पत्रल]

पयरो vi. 14 शरः, an arrow. [f. पदर]

पल्लटो vi. 14 पर्यस्तः, scattered about. [f. पर्यस्त]

पल्लट्यो vi. 14 पर्यस्तः, scattered about. [f. पर्यस्त]

पल्लविअं vi. 19 पल्लवाकारम्, resembling a flower. [f. पल्लवित]

पवित्तो vi. 14 दर्भः, kuśa grass. [f. पवित्र]

पाडच्चरो vi. 34 चोरः, a thief. [f. पाटच्चर]

पाडिएक्कं vi. 41 प्रत्येकम्, singly [f. प्रत्येक]

पाडिक्कं vi. 41 प्रत्येकम्, singly [f. प्रत्येक]

पामरो vi. 41 कुटुम्बी, a man of large family [ts.]

पाहुडं vi. 41 प्राभृतम्, a present, an offering. [f. प्राभृत]

पिउच्छा vi. 49 पितृष्वसा, a father's sister [f. पितृष्वसा]

पिहडो vi. 49 पिठरः, a pot [f. पिठर]

पिहुरोमो vi. 50 मीनः, a fish [f. पृथुरोम]

पीवलं vi. 51 पीतम्, drunk [f. पीत]

पुक्खरो vi. 53 सारसः, a crane [f. पुष्कर]

पोओ vi. 81 बालः, a youth [f. पोत]

फ

फुरिअं vi. 84 चलितम्, moved दीप्तम्, bright, brilliant. [f. स्फुरित]

ब

बाहिं vi. 92 बहिः, outside [f. बहिः]

बिसकण्ठो vi. 93 बलाका, a crane [ts]

भ

भसलो vi. 101 भ्रमरः, a large black bee [f. भ्रमर]

भाइरो vi. 104 भीकः, a coward [f. भी+भृत्]

म

- मकड़ो vi. 119 जालकाररुमिः, a spider [f. मकड़]
 मढ़लो vi. 119 मुरजः, a drum [f. मर्दल]
 मंथरं vi. 145 मन्दम्, slowly [ts.]
 मम्मणो vi. 141 अव्यक्तवचनम्, indistinct speech [f. मन्मन]
 मयगलो vi. 125 हस्ती, an elephant [f. मदकल]
 मयधुत्तो vi. 125 क्रोष्ट, a jackal. [f. मृग-धूर्त]
 मयरंदो vi. 123 पुष्परसः, the juice of flowers [f. मकरन्द]
 माउआ vi. 147 माता, the mother [f. मातृका]
 माउकं vi. 129 मृदु, soft [f. मृदुक]
 माढी vi. 128 संनाहः, an armour [f. माठी]
 माणंसी vi. 147 मनस्वी, high-minded [f. मनस्विन्]
 मालूरो vi. 130 चित्तवः, the wood-apple tree [ts.]
 मीसालिअं vi. 133 मिश्रम्, mixture [f. मिश्र]
 मुंडी vi. 133 अलम्बुषा, a kind of fruit. [ts.]

र

- रत्तच्छो vii. 13 हिषः, a buffalo [f. रत्ताक्ष]
 रिक्सो vii. 6 रुक्षः, a bear [f. रुक्ष]
 रिच्छो vii. 6 रुक्षः, a bear [f. रुक्ष]
 रिट्टी vii. 6 खड्गः, a sword [f. रिष्टि]
 रोहो vii. 16 प्रतिरोधः, obstruction [f. रोध]

ल

- लंचो vii. 17 उत्कोचः, a bribe [ts.]
 लेसो vii. 28 अल्पम्, a little [f. लेश]

व

- वहरं vii. 41 वज्रम्, a diamond [f. वज्र]
 वड्डुओ vii. 44 रथकारः a carpenter [f. वर्धकि]
 वद्धणी vii. 41 संमार्जनी, a broom [f. वर्धनी]
 वन्दं vii. 32 वृन्दम्, a group. [f. वन्द]
 वणो vii. 83 क्षेत्रम्, a field. [f. वण]
 वलवा vii. 41 वामी, a mare [f. वडवा]
 वलई vii. 36 वीणा, the Indian lute [f. वलकी] गोपी, a cowherdess [f. वलवी]
 वसई vii. 41 रात्रिः, the night [f. वसनि]
 वामट्टीओ vii. 47 मृतास्थीनि, the bones of the dead. [f. वामास्थि]
 वावडो vii. 54 व्याकुलः, engaged in [f. व्यापृत]
 वासाहू vii. 57 भेकः, a frog. [f. वर्षाभू]
 विक्खंभो vii. 88 विस्तारः, expanse [f. विष्कम्भ]
 विच्छड्डो vii. 32 रुद्धिः, increase [f. विच्छर्द]
 विज्जुला vii. 65 विद्युत्, lightning [f. विद्युत्]
 विट्टा vi. 61 लज्जा, shame [f. व्रीडा]
 विलया vii. 65 वनिता, a woman [f. वनिता]
 विलिअं vii. 65 विप्रियं, a disagreeable act [f. व्यलीक]
 विसडो vii. 62 विषमः, uneven, difficult. [f. विषम]
 विसो vii. 61 आगुः, a rat [f. वृष]
 वीसुं vii. 73 सामस्त्यम्, totality [f. विष्वक्]
 वेइआ vii. 76 अङ्गुलिमुद्रा, a seal ring. [f. वेदिका]
 वेस्तलिअं vii. 79 वैडूर्यम्, lapis lazuli. [f. वैडूर्य]

स

- सत्थरो viii. 4 शय्या, a couch [f. सस्तर]
 सयली viii. 11 मीनः, a fish [f. शकलिन्]
 सरडो viii. 11 रुकलासः, a chameleon.
 [f. सरट]
 सामर्थ्यं viii. 24 सामर्थ्यम्, ability, capacity. [f. सामर्थ्य]
 सिरिवओ viii. 32 श्रीवदः, a kind of bird
 [f. श्रीवद]
 सुगिम्हओ viii. 39 फाल्गुनोत्सवः, a festival
 in Phālguna (February–March)
 [f. सुग्रीष्मक]

- सूहवो viii. 42 सुभगः, fortunate [f. सुभग]
 सौभ्रमलं viii. 45 सौकुमार्यम्, tenderness.
 [f. सौकुमार्य]
 सोमालं viii. 45 सुकुमारम्, tender [f.
 सुकुमार]

ह

- हलिआरो viii. 64 हरितालः, a kind of
 yellow coloured pigeon. [f. हरिताल]
 हिट्टो viii. 67 अधः, below [f. अधः]
 हित्थो viii. 67 त्रस्तः, terrified [f. त्रस्त]
 हीरो viii. 70 वज्रः, a diamond [ts] हरो,
 the God Siva [f. हर]

Appendix II.

Alphabetical list of Verbal Substitutes
taught by Hemacandra in his Grammar and in this work.

The numbers in brackets refer to the Grammar.

अ

अइच्छ = गम्, 'go' i. 37 (iv. 162) अइच्छइ = गच्छति.

अई = गम्, 'go' i. 20 (iv. 162) अईइ = गच्छति.

अक्कुस = गम्, 'go' i. 37 (iv. 162) अक्कुसइ = गच्छति.

अक्सोड = रुप् (असि विषयस्य), 'draw (a sword)' i. 37 (iv. 188) अक्सोडइ (Hc. Gr. डेड) = अस्ति कोशात्कर्षति,

अग्र = राज् 'shine' i. 20 (iv. 100) अग्रइ = राजते.

अग्रव = पू 'fill' i. 37 (iv. 169) अग्रवइ = पूरयति.

अग्राड = पू 'fill' i. 37 (iv. 169) अग्राडइ = पूरयति.

अंगुम = पू 'fill' i. 37 (iv. 169) अंगुमइ = पूरयति.

अच्छ = आस् 'sit' (iv. 215) अच्छइ = आस्ते.

अज्झस्स = आ-कुश् 'cry' i. 13 अज्झस्सइ = आक्रोशति.

अंच = रुप् 'draw' i. 20 (iv. 187) अंचइ = कर्षति cf. अंछिअं in the glossary.

अट् = कथ् 'boil' i. 20 (iv. 119) अट् 'wander' (iv. 230) अट्इ = कथति; परिअट्इ = पर्यटति.

अट्टक्स = क्षिप् 'throw' i. 37 (iv. 143) अट्टक्सइ = क्षिपति.

अणच्छ = रुप्, 'draw' i. 37 (iv. 187) अणच्छइ = कर्षति.

अणुरुज्झ = अनुरुप् 'obstruct' (कर्मणि भावे च) (iv. 248) अणुरुज्झइ = अनुरुध्यते.

अणुवज्ज = गम् 'go' i. 41 (iv. 162) अणुवज्जिअं = गतम्, अणुवज्जइ = गच्छति.

अण्ह = भुज् 'eat' i. 20 (iv. 110) अण्हइ = भुङ्क्ते.

अण्पाह = सं-दिश् 'send a message' i. 37 (iv. 180) अण्पाहइ = संदिशति.

अण्कुण्ण = आ-क्रम् 'seize' i. 20 (iv. 258) अण्कुण्णो = आक्रान्तः.

अण्मिड = सं-गम् 'meet' i. 37, 78 (iv. 164) अण्मिडइ = संगच्छते.

अब्भुत्त = स्ना, 'bathe' प्र-दीप् 'blaze' i. 58 (iv. 14, 152) अब्भुत्तइ = स्नानि, प्रदीप्यते.

अयंछ = रुप् 'draw' i. 37 (iv. 187) अयंछइ = कर्षति.

अल्लत्थ = उत्-क्षिप् 'throw up' i. 37 (iv. 144) अल्लत्थइ = उल्लिखति.

अल्लिअ = उप-सृप् 'approach' आ-ली 'settle down upon' i. 58 (iv. 139, 54) अल्लिअइ = उपसर्पति, आलीयते (Hc. Gr. अल्लीअइ = आलीयते)

अल्लिव = अर्प् 'offer' (iv. 39) अल्लिवइ = अपयति.

अवअक्स = दृश् 'see' i. 48 (iv. 181) अवअक्सइ = पश्यति.

अवअच्छ = ह्राद् 'rejoice' (प्यन्तस्याप्यन्तस्य च), दृश् 'see' i. 59 (iv. 122, 181)

अवअच्छइ = ह्रादते, ह्रादयति, पश्यति.

अवअज्झ = दृश् 'see' i. 48 (iv. 181)

अवअज्झइ = पश्यति.

अवआस = दृश् 'see,' श्लिप् 'embrace.' i. 59 (iv. 181, 190. cf. ii. 174)

अवआसइ = पश्यति, श्लिष्यति.

अवक्ख = दृश् 'see' i. 37 (iv. 181)

अवक्खइ = पश्यति.

अवज्जस = गम् 'go' i. 48 (iv. 162)

अवज्जसइ = गच्छति.

अवरुंड = परि-रम् 'embrace' i. 11 अवरुंडइ = परिभते, अवरुंडिज्जइ = परिभ्यते, अवरुंडिऊण = परिभ्य.

अवसेह = गम् 'go,' नश् 'perish' i. 59 (iv. 162, 178) अवसेहइ = गच्छति, नश्यति.

अवह = रच् 'arrange' i. 37 (iv. 94) अवहेइ (Hc. Gr. ६इ) = रचयति.

अवहर = गम् 'go,' नश् 'perish,' i. 59 (iv. 162, 178) अवहरइ = गच्छति, नश्यति

अवहाव = कप् 'pity' i. 48 (iv. 151) अवहावइ = रूपते (रुपां करोतीत्यर्थः)

अवहेड = मुच् 'release' i. 48 (iv. 91) अवहेडइ = मुञ्चति.

अवुक्क = वि-ज्ञा (प्यन्तस्य) 'tell respectfully' i. 37 (iv. 38) अवुक्कइ = विज्ञापयति.

अहिकल = दह् 'burn' i. 48 (iv. 208) अहिकलइ = दहति.

अहिअचअ = ग्रह् 'take' आ-गम् 'come' i. 60 (iv. 209, 163) अहिअचुअइ = गृह्णाति, आगच्छति.

अहिरेम = पू 'fill' i. 48 (iv. 169) अहिरेमइ = पूरयति.

अहिलंस = काङ्क्ष् 'desire' i. 48 (iv. 192)

अहिलंसइ = काङ्क्षति.

अहिलंघ = काङ्क्ष् 'desire' i. 48 (iv. 192)

अहिलंघइ = काङ्क्षति.

अहेसि = आसीत् 'was' i. 20.

आ

आअडु = व्या-पृ 'be engaged' i. 71, 68 (iv. 81) आअडुइ (Hc. Gr. ६इ) = व्यापिषते.

आइग्घ = आ-ग्रा 'smell' i. 71 (iv. 13) आइग्घइ = आजिघ्रति.

आइंछ = रुप् 'draw' i. 71 (iv. 187) आइंछइ = कर्षति.

आउडु = मस्ज् 'plunge' i. 71 (iv. 101) आउडुइ = मज्जति.

आढव = आ-रम् 'begin' i. 71 (iv. 155) आढवइ = आरभते.

आढप्प = आ-रम् 'begin' (कर्मणि भावे च) i. 71 (iv. 254) आढप्पइ = आरभ्यते.

आयज्झ = वेप् 'tremble' i. 71 (iv. 147) आयज्झइ = वेपते.

आयंव = वेप् 'tremble' i. 71 (iv. 147) आयंवइ = वेपते.

आरंभ = आ-रम् 'begin' (iv. 155) आरंभइ = आरभते.

आरोअ = उल्लस् 'sport' i. 71 (iv. 202) आरोअइ = उल्लसति

आरोल = पुञ्ज् 'heap' i. 71 (iv. 169) आरोलइ = पुञ्जयति.

आलिह = स्पृश् 'touch' i. 71 (iv. 182) आलिहइ = स्पृशति.

आलुंस = दह् 'burn' स्पृश् 'touch' i. 78 (iv. 208, 182) आलुंसइ = दहति, स्पृशति.

आविलुंप् = काङ्क्ष् 'desire' i. 72 आविलुंप्अं = अभिलषितम्.

आसंघ = सं-भू 'conjecture' i. 71 (iv. 35) आसंघइ = सम्भावयति.

आह = काङ्क्ष् 'desire' i. 66 (iv. 192)
आहइ = काङ्क्षति.

आहोड = तड् 'beat' i. 71 (iv. 27) आहो-
डइ = ताडयति.

इ

इच्छ = इष् 'wish' (iv. 215) इच्छइ =
इच्छति.

उ

उकुक्कुर = उत्-स्था 'get up' (iv. 17)
उकुक्कुरइ = उत्तिष्ठति.

उकुस = गम् 'go' i. 117 (iv. 162) उकु-
सइ = गच्छति.

उक्कोसं = उक्कृष्टम्, 'drawn out' (iv. 258)

उक्खुड = तुड् 'break' (iv. 116) उक्खु-
डइ = तुडति

उग्ग = उद्घट् 'open' (पयन्तस्य) i. 102
(iv. 33) उग्गइ = उद्घटयति.

उग्गह = रच् 'arrange' i. 104 (iv. 94)
उग्गहइ = रचयति.

उग्घुस = मृज् 'wipe off' i. 117 (iv.
105) उग्घुसइ = मार्षि.

उंघ = नि-द्रा 'sleep' i. 102 (iv. 12)
उंघइ = निद्राति.

उड्डे = उड्डी 'fly up' (iv. 237) उड्डेइ =
उड्डयते, उड्डेति = उड्डीयन्ते.

उट्ठे = उत्-स्था 'get up' (iv. 17) उट्ठइ =
उत्तिष्ठति.

उत्थंघ = उत्-क्षिप् 'throw up' रुध् 'ob-
struct' i. 137 (iv. 144, 133) उत्-
नम् 'raise' (iv. 36) उत्थंघइ = उत्क्षि-
पति, रुणद्धि, उन्नमयति.

उत्थल्ल = उच्छल् 'fly upwards' (iv.
174) उत्थल्लइ = उच्छलति.

उत्थार = आ-क्रम् 'occupy, seize' i. 117
(iv. 160) उत्थारइ = आक्रामति.

उद्धाल, a variant of ओद्धाल, q. v.

उद्धुमा = पू 'fill' i. 117 (iv. 169) उत्-
ध्मा 'blow' (iv. 8) उद्धुमाइ = पूर्यते
(Hc. Gr. पूरयति), उद्धमति.

उण्णेल = उत्-नम् 'raise' i. 117 (iv. 36)
उण्णेलइ = उन्नमयति.

उप्फाल = कथ् 'tell' i. 117 (iv. 2 उप्फाल
but in ii. 174 उप्फाल) उप्फालइ = कथ-
यति.

उब्भाव = रम् 'rejoice' i. 117 (iv. 168)
उब्भावइ = रमते, उब्भावधिअं = सुरतम्.

उब्भुत्त = उत्-क्षिप्, 'throw up' i. 117
(iv. 144) उब्भुत्तइ = उत्क्षिपति.

उम्मच्छ = वञ्च्, 'sneak' i. 117 (iv. 93)
उम्मच्छइ (Hc. Gr. उम०) = वञ्चति.

उम्मत्थ = अभ्या-गम्, 'come face to face'
i. 117 (iv. 165) उम्मत्थइ = अभ्या-
गच्छति.

उल्लाल = उत्-नम् 'raise' i. 117 (iv. 36)
उल्लालइ = उन्नमयति.

उल्लुक्क = तुड् 'break' i. 92 (iv. 116)
उल्लुक्कइ = तुडति; उल्लुक्कं = जुष्टितम्.

उल्लुड = वि-रिच् 'purge' i. 117 (iv. 26)
उल्लुडइ = विरेचयति. cf. ओलुड.

उल्लू = तुड् 'break' i. 117 (iv. 116)
उल्लूइ = तुडति.

उवरुज्झ = उप-रूध् 'obstruct' (कर्माणि भावे
च) (iv. 248) उवरुज्झइ = उपरूध्यते.

उवसम = उप-शाम् 'cease' (iv. 239) उव-
समइ = उपशाम्यति.

उवहत्थ = समा-रच्, 'arrange' i. 119 (iv.
95) उवहत्थिअं = सज्जितम्; उवहत्थइ =
समा रचयति.

उव्वाअ = उत्-वा 'blow' (iv. 240)
उव्वाअइ = उद्वाति.

उव्विव = उत्-विज् 'be grieved' (iv. 227) उव्विवइ = उद्विजते.

उव्वेढ = उत्-वेष्ट् 'surround' (iv. 223) उव्वेढइ = उद्वेष्टते.

उव्वेल्ल = प्र-म् 'follow forth' i. 117 (iv. 77) उत्-वेष्ट् 'surround' (iv. 223) उव्वेल्लइ = पसरति (in this sense Hc. Gr. उव्वेल्लइ), उद्वेष्टते.

उस्सिक = मुच् 'release' उत्-क्षिप् 'throw up' i. 137 (iv. 91, 144) उस्सिकइ = मुञ्चति, उक्षिपति.

ऊ

ऊसल = उत्-ल्स् 'sport' i. 141 (iv. 202) ऊसलिअं = उल्लसितम्; ऊसलइ = उल्लसति.

ऊसुंभ = उत्-ल्स् 'sport' i. 142 (iv. 202) ऊसुंभिअं = उल्लसितम्; ऊसुंभइ = उल्लसति.

ओ

ओअक्ख = दृश् 'see' i. 163 (iv. 181) ओअक्खइ = पश्यति.

ओअग्ग = वि-आप् 'pervade' i. 163 (iv. 141) ओअग्गइ = व्याप्नोति.

ओअंद = आ-छिद् 'cut off' i. 163 (iv. 125) ओअंदइ = आच्छिनत्ति.

ओग्गाल = रोमन्थ 'chew' (प्यन्तस्य) i. 163 (iv. 43) ओग्गालइ = रोमन्थयात्.

ओद्दाल = आ-छिद् 'cut off' i. 163 (iv. 125) ओद्दालइ (Hc. Gr. उद्दाल्) = आच्छिनत्ति.

ओवाल = छद् 'cover' (प्यन्तस्य) ल्लु 'float' (प्यन्तस्य) i. 174 (iv. 21, 41) ओवालइ = छादयति, प्लावयति.

ओरस = अव-तृ 'descend' i. 163 (iv. 85) ओरसइ = अवतरति.

ओरुम्मा = उत्-वा 'vomit' i. 163 (iv. 11) ओरुम्माइ = उद्वाति.

ओलुंड = वि-रिच् 'purge' i. 163 (iv. 26) ओलुंडइ = विरेचयति. [prob. a variant of उल्लुंड]

ओवास = अव-काश् 'be visible' i. 163 (iv. 179) ओवासइ = अवकाशते.

ओवाह = अव-गाह् 'plunge into' i. 163 (iv. 205) ओवाहइ = अवगाहते.

ओसुक्क = तिज् 'sharpen' i. 163 (iv. 104) ओसुक्कइ = तेजयति.

ओह = अव-तृ 'descend' i. 160 (iv. 85) ओहइ = अवतरति.

ओहाम = तुल् 'weigh' i. 163 (iv. 25) ओहामइ = तोलयति.

ओहाव = आ-क्रम् 'occupy, seize' i. 163 (iv. 160) ओहावइ = आक्रामति.

ओहीर = नि-द्रा 'sleep' i. 163 (iv. 12) ओहीरिअं = निद्रा; ओहीरइ = निद्राति.

क

कढ = कथ् 'boil' (iv. 220) कढइ = कथति कड्डु = रुप्, 'draw, pull' (iv. 187) कड्डुइ = कर्षति.

कथ्थ = कथ् 'tell' (कर्मणि भावे च) (iv. 249) कथ्थइ = कथ्यते.

कमवस = स्वप् 'sleep' ii. 23 (iv. 146) कमवसइ = स्वपिति.

कम्म = क्षुरं-रु 'shave' भुज् 'eat' ii. 56 (iv. 72, 110) कम्मइ = क्षुरं करोति, भुङ्क्ते (in this sense Hc. Gr. कम्मइ)

कम्मव = उप-भुज् 'enjoy' ii. 23 (iv. 111) कम्मवइ = उपभुङ्क्ते.

कर = रु 'do' (iv. 234, 239) करइ = करोति.

करंज = भञ्ज् 'break' ii. 23 (iv. 106) करंजइ = भनक्ति.

करिस = रुप् 'draw, pull' (iv. 235) करिसइ = कर्षति.

कव = कु 'hum' (iv. 233) कवइ = कौति.
 का = रु 'do' (भूतभविष्यत्कालयोः, च्कातुम्-
 तव्येषु च) (iv. 214) काहीअ = अकार्षति,
 अकरोत्, चकार; काहिइ = करिष्यति, कर्ता;
 कारुण = रुत्वा; काउं = कर्तुम्; कायव्वं =
 कर्तव्यम्.

किण = क्री 'buy' (iv. 52) किणइ =
 क्रीणाति.

किलिक्किंच = रम् 'rejoice' ii. 32 (iv.
 168) किलिक्किंचइ = रमते.

कीर = रु 'do' (कर्मणि भावे च) (iv. 250)
 कीरइ = क्रियते.

कुक्क, a variant of कोक्क q. v.

कुज्झ = कुप् 'be angry' (iv. 217)
 कुज्झइ = कुप्यति.

कुण = रु 'do' (iv. 65, 239) कुणइ =
 करोति.

कुप्प = कुप् 'be angry' (iv. 230)
 कुप्पइ = कुप्यति.

केलाय = समा-रच् 'arrange' ii. 44 (iv.
 95) केलायइ = समारचयति.

कोआस = वि-कस् 'open' ii. 50 (iv. 195)
 केआसइ = विकसति.

कोक्क (ह्रस्वत्वे कुक्क) = व्या-हृ 'speak' ii. 50
 (iv. 76) कोक्कइ (कुक्कइ) = व्याहरति.

कोट्टुम = रम् 'rejoice' ii. 50 (iv. 168)
 कोट्टुमइ = रमते.

ख

सउर = क्षुप् 'be agitated' ii. 72 (iv.
 154) सउरइ = क्षुभ्यति.

सडु = मृद् 'press' ii. 71 (iv. 126)
 सडुइ = मृद्नाति.

सम्म = सन् 'dig' (कर्मणि भावे च) (iv.
 244) सम्मइ = सन्यते

सा = साद् 'eat' (वर्तमानभविष्यद्विषयाद्येकवचन
 एव) (iv. 228) साइ = सादति; साहिइ =
 सादिष्यति; साउ = सादतु.

सिज्ज = सिद् 'be afflicted' (iv. 224)

सिज्जइ = सिद्यते

सिर = क्षर् 'flow' ii. 74 (iv. 173)

सिरइ = क्षरति

खुट = तुड् 'break' ii. 75 (iv. 116)

खुटइ = तुडति

खुड = तुड् 'break' ii. 75 (iv. 116)

खुडइ = तुडति.

खुप्प = मरज् 'plunge' ii. 75 (iv. 101)

खुप्पइ = मज्जति.

खेड्डु = रम् 'rejoice' ii. 77 (iv. 168)

खेड्डुइ = रमते.

ग

गच्छ = गम् 'go' (iv. 215) गच्छइ = गच्छति

गढ = घट् 'happen' (iv. 112) गढइ =
 घटते

गंठ = ग्रन्थ् 'tie' (iv. 120) गंठइ = ग्रन्थाति

गमेस = गवेष् 'search for' (iv. 189)

गमेसइ = गवेषयति.

गम्म = गम् 'go' (कर्मणि भावे च) (iv. 249)

गम्मइ = गम्यते.

गलत्थ = क्षिप् 'throw' ii. 87 (iv. 143)

गलत्थिअं = क्षिप्तम्; गलत्थइ = क्षिपति.

गा = गै 'sing' (iv. 6) गाइ = गायति.

गिज्झ = गृध् 'covet' (iv. 217) गिज्झइ =
 गृध्यति.

गुंज = हस् 'laugh' ii. 92 (iv. 196)

गुंजइ = हसति.

गुंजुल (Hc. Gr. गुंजोल, ह्रस्वत्वे तु गुंजुल)

= उत्-ल्स् 'sport' ii. 93 (iv. 202)

गुंजुलइ = उलसति.

गुंठ = उडूळि 'sprinkle with powder'

ii. 92 (iv. 29) गुंठइ = उडूळयति.

गुम = भ्रम् 'turn round' ii. 92 (iv.

161) गुमइ = भ्रमति.

गुम्म = मुह् 'faint' ii. 92 (iv. 207)

गुम्मइ = मुह्यति.

गुम्मड = मुद् 'faint' ii. 93 (iv. 207)
गुम्मडइ = मुस्यति.

गुलल = रु 'do' (चाटुविषयस्य) ii. 93 (iv. 73) गुललइ = चाटु करोति.

गुलुगुंछ = उन्-नम् 'rise' (प्यन्तस्य) उत्क्षिप्
'throw up.' ii. 93 (iv. 36, 144)
गुलुगुंछिअं = उन्नमितम्; गुलुगुंछइ = उन्नमयति
उत्क्षिपति.

गेण्ह = ग्रह् 'take, seize' (iv. 209) गेण्हइ
= गृह्णाति.

घ

घत्त = क्षिप् 'throw' गवेष् 'search for'
ii. 112 (iv. 143, 189) घत्तइ = क्षिपति,
गवेषयति.

घिस = ग्रस् 'swallow' ii. 108 (iv. 204)
घिसइ = ग्रसते.

घुट (Hc. Gr. घोट of which घुट is the
shortened form) = पा 'drink' ii.
109 (iv. 10) घुटइ = पिबति.

घुम्म = घूर्ण 'reel' ii. 109 (iv. 117)
घुम्मइ = घूर्णते.

घुल = घूर्ण 'reel' ii. 109 (iv. 117)
घुलइ = घूर्णते [a variant of घोल q. v.]

घुसल = मन्थ् 'churn' ii. 109 (iv. 121)
घुसलइ = मथ्नाति

घेत् = ग्रह् 'take, seize' (क्कानुमुतव्येषु)
(iv. 210) घेत्तूण = गृहीत्वा; घेत्तुआण =
गृहीत्वा; घेत्तुं = गृहीत्वा, ग्रहीतुम्; घेत्तव्वं =
ग्रहीतव्यम्.

घेप्प = ग्रह् 'take, seize' (कर्मणि भावे च)
(iv. 256) घेप्पइ = ग्रसते

घोल = घूर्ण 'reel' ii. 112 (iv. 117)
घोलइ = घूर्णते [from the q. v.
is formed by shortening.]

च

चक्कम = भ्रम् 'turn round' iii. 6 (iv.
161) चक्कमइ (Hc. Gr. चम्मइ) = भ्रमति.

चक्ख = आ-स्वद् 'taste' (iv. 258)
चक्खम्मिअं = आस्वादितम्.

चच्चुप्प = ऋ 'go' (प्यन्तस्य) iii. 6 (iv.
39) चच्चुप्पइ = अर्पयति.

चच्छ = तक्ष् 'chop' iii. 4 (iv. 194)
चच्छइ = तक्ष्णोति.

चज्ज = दृश् 'see' iii. 4 चज्जइ = पश्यति.
चड = आ-रुह् 'ascend' (iv. 206)

चडइ = आगोहति.

चट्टु = मृद् 'press' भुज् 'eat' पिप् 'grind'
iii. 20 (iv. 126, 110, 185) चट्टइ =
मृदाति, भुङ्क्ते, पिनष्टि.

चमढ = भुज् 'eat' iii. 6 (iv. 110) चम-
ढइ = भुङ्क्ते.

चय = शक् 'be able' iii. 4 (iv. 86)
चयइ = शक्नोति.

चल = चल् 'move' (iv. 231) चलइ =
चलति.

चव = कथ् 'tell' iii. 4 (iv. 2) च्यु
'fall down' (iv. 233) चवइ = कथ-
यति, च्यवते.

चिंच = मण्ड् 'adorn' iii. 11 (iv. 115)
चिंचइ = मण्डयति.

चिंचअ = मण्ड् 'adorn' iii. 13 (iv. 115)
चिंचअओ = मण्डितः; चिंचअइ = मण्डयति.

चिंचिल्ल = मण्ड् 'adorn' iii. 13 (iv. 115)
चिंचिल्लइ = मण्डयति.

चिट्ठ = स्था 'stand' (iv. 16) चिट्ठइ =
तिष्ठति.

चिण = चि 'collect' (iv. 241) चिणइ =
चिनोति.

चिम्म = चि 'collect' (कर्मणि भावे च) (iv.
243) चिम्मइ = चीयते.

चिब्ब = चि 'collect' (कर्मणि भावे च) (iv.
242) चिब्बइ = चीयते.

चुक्क = भ्रंश् 'be lost' (iv. 177) चुक्कइ =
भ्रश्याति.

चुण = चि 'collect' (iv. 238) चुणइ = चिनोति.

चुंब = चुम्ब 'kiss' (iv. 239) चुंबइ = चुम्बति.

चुलुचल = स्पन्द 'throb' iii. 18 (iv. 127)

चुलुचलइ = स्पन्दते.

चोण्ड = मक्ष 'rub' iii. 19 (iv. 191)

चोण्डइ = मक्षति.

छ

छज्ज = राज् 'shine' iii. 25 (iv. 100)

छज्जइ = राजति.

छड्डु = मुच् 'release' iii. 25 (iv. 91)

छड्डुइ = मुञ्चति.

छित्तं = स्पृष्टम् 'touched' (iv. 258)

छिन्द = छिद् 'cut' (iv. 216) छिन्दइ = छिनति.

छिप्प = स्पृश् 'touch' (iv. 257) (कर्मणि भावे च) छिप्पइ = स्पृश्यते.

छिव = स्पृश् 'touch' iii. 28 (iv. 182)

छिवइ = स्पृशति.

छिह = स्पृश् 'touch' iii. 28 (iv. 182)

छिहइ = स्पृशति.

छुंद = आ-कम् 'occupy' (iv. 160) छुंदइ = आक्रामति.

छुप्प = छुप् 'touch' (कर्मणि भावे च) (iv. 249) छुप्पइ = छुप्यते.

छुह = क्षिप् 'throw' (iv. 143) छुहइ = क्षिपति.

ज

जअड = त्व् 'make haste' iii. 44 (iv. 170) जअडइ = त्वरते, जअडन्तो = त्वरमाणः

जगग = जागृ 'be awake' (iv. 80) जगगइ = जागर्ति.

जच्छ = यम् 'restrain' (iv. 215) जच्छइ = यच्छति

जढं = त्यक्तम् 'abandoned' (iv. 258) जेप = कथ् 'tell' iii. 41 (iv. 2) जेपइ = कथयति.

जेभा = जृम्भ् 'yawn' (iv. 157) जेभाइ = जृम्भते.

जेभाअ = जृम्भ 'yawn' (iv. 240) जेभाअइ = जृम्भते.

जम्म = जन् 'be born' (iv. 136) जम्मइ = जायते.

जर = जृ 'humiliate' (iv. 234) जरइ = जरति.

जव = या 'go' (पयन्तस्य) iii. 41 (iv. 40) जवइ = यापयति.

जा = जन् 'be born' (iv. 136) जाइ = जायते
जाअ = जन् 'be born' (iv. 240) जाअइ = जायते.

जाण = ज्ञा 'know' (iv. 7) जाणइ = जानाति.

जिण = जि 'conquer' (iv. 241) जिणइ = जयति.

जिम = भुज् 'eat' iii. 46 (iv. 110)

जिमइ = भुङ्के [the shortened form of जेम]

जिम्म = जिम् 'eat' (iv. 230) जिम्मइ = जेमति.

जिब्ब = जि 'conquer' (कर्मणि भावे च) (iv. 242) जिब्बइ = जीयते.

जीर = जृ 'humiliate' (कर्मणि भावे च) (iv. 250) जीरइ = जीर्यते.

जीह = लज्ज् 'be ashamed' iii. 46 (iv. 103) जीहइ = लज्जते

जुज्ज = युज् 'yoke' (iv. 109) जुज्जइ = युनक्ति.

जुज्ज = युध् 'fight' (iv. 217) जुज्जइ = युध्यते.

जुंज = युज् 'yoke' (iv. 109) जुंजइ = युनक्ति.

जुष्य = युज् 'yoke' (iv. 109) जुष्यइ = युनक्ति.

जूर = सिद् 'be afflicted' क्रुध् 'be angry' iii. 52 (iv. 132, 135) जूरइ = क्षियते, क्रुध्यति.

जूरव = वञ्च् 'sneak' iii. 47 (iv. 93) जूरवइ = वञ्चति.

जे = जि 'conquer' (iv. 237) जेरुण = जिप्त्वा.

जेम = भुज् 'eat' (iv. 110) जेमइ = भुङ्क्ते.

झ

शंस = सम्-तप् 'be distressed,' विलप्, 'lament,' उपा-लम् 'censure' निःश्वस् 'sigh' iii. 62 (iv. 140, 148, 156, 201) शंसइ = संतप्यते, विलपति, उपालभते, निःश्वसिति.

शड = शद् 'perish' iii. 55 (iv. 130) शडइ = शयिते.

शंट = भ्रम् 'turn round' (iv. 161) शंटइ = भ्रमति.

शंप = भ्रम् 'turn round' iii. 55 (iv. 161) शंपइ = भ्रमति.

शर = स्मृ 'remember' क्षर् 'flow' iii. 62 (iv. 74, 173) शरइ = स्मरति, क्षरति.

शा = ध्यै 'contemplate' (iv. 6) शाइ = ध्यायति.

शाअ = ध्यै 'contemplate' (iv. 240) शाअइ = ध्यायति.

शुण = जुगुप्स् 'despise' iii. 58 (iv. 4) शुणइ = जुगुप्सते

श्रर = स्मृ 'remember' iii. 59 (iv. 74) श्ररइ = स्मरति.

श्रोस = क्षिप् 'throw' (iv. 258) श्रोसिअं = क्षिप्तम्.

ट

टिरिटिल्ल = भ्रम् 'turn round' iv. 3 (iv. 161) टिरिटिल्लइ = भ्राम्यति.

टिविडिक्क = मण्ड् 'adorn' iv. 3 (iv. 115) टिविडिक्कइ = मण्डयति.

ठ

ठा = स्था 'stand' (iv. 16) ठाइ = तिष्ठति. Also ठाअ.

ड

डज्ज = दह् 'burn' (कर्मणि भावे च) (iv. 246) डज्जइ = दहते.

डर = त्रस् 'fear' iv. 8 (iv. 198) डरइ = त्रस्यति

डल्ल = पा 'drink' iv. 8 (iv. 10) डल्लइ = पियति.

डिंभ = संस् 'slip down' iv. 9 (iv. 197) डिंभइ = संसते.

ढ

ढंस = वि-वृत् 'turn round' iv. 14 (iv. 118) ढंसइ = विवर्तते.

ढक्क = छद् 'cover' iv. 14 (iv. 21) ढक्कइ = छादयति.

ढंढल्ल = भ्रम् 'turn round' iv. 15 (iv. 161) ढंढल्लइ = भ्रमति.

ढंढोल = गवेष् 'search for' iv. 15 (iv. 189) ढंढोलइ = गवेषयति.

ढिक्क = गर्ज् 'bellow' (वृषभकर्तृकस्य) iv. 15 (iv. 99) ढिक्कइ = वृषभो गर्जति.

ढुंढुल्ल = भ्रम् 'turn round' गवेष् 'search for' iv. 17 (iv. 161, 189) ढुंढुल्लइ = भ्रमति, गवेषयति.

ढुम = भ्रम् 'turn round' iv. 15 (iv. 161) ढुमइ = भ्रमति.

ढुस = भ्रम् 'turn round' iv. 15 (iv. 161) ढुसइ = भ्रमति

ण

णज्ज = ज्ञा 'know' (कर्मणि भावे च) iv. 20 (iv. 252) णज्जइ = ज्ञायते.

णड = गुप् 'hide' iv. 20 (iv. 150) णडइ = गुप्यति.

णव = नम् 'salute,' (iv. 226) 'bend' (भाराक्रान्ते कर्तरि) (iv. 158) णवइ = नमति, भाराक्रान्तो नमति.

णव = ज्ञा 'know' (कर्मणि भावे च) iv. 20 (iv. 252) णवइ = ज्ञायते.

णिअ = दृश् 'see' iv. 38 (iv. 181) निअइ = पश्यति (Hc. Gr. निअ)

णिअच्छ = दृश् 'see' iv. 40 (iv. 181) णिअच्छइ = पश्यति. (Hc. Gr. निअच्छ)

णिआर = रु 'do' (काणेक्षितविषयस्य) iv. 40 (iv. 66) णिआरइ = काणेक्षितं करोति.

णिउडु = मस्ज् 'plunge' iv. 40 (iv. 101) णिउडुइ = मज्जति.

णिच्छल = छिद् 'cut' iv. 40 (iv. 124) णिच्छलइ = छिनत्ति.

णिज्झर = क्षि 'decay' destroy' iv. 40 (iv. 20) णिज्झरइ = क्षीयते (Hc. Gr. क्षयति)

णिज्झोड = छिद् 'cut' iv. 40 (iv. 124) णिज्झोडइ = छिनत्ति.

णिटुह = वि-गल् 'get loose' iv. 40 (iv. 175) णिटुहइ = विगलति.

णिटुह = रु 'do' (निष्कम्भविषयस्य) iv. 40. (iv. 67) णिटुहइ = निष्कम्भं करोति.

णिडुअ = क्षर् 'flow' iv. 40 (iv. 173) णिडुअइ = क्षरति (Hc. Gr. णिटुअ)

णिम = नि-अस् 'place' iv. 38 (iv. 199) णिमइ = न्यस्यति.

णिम्मव = निर्-मा 'create' iv. 40 (iv. 19) णिम्मवइ = निर्मिमीते (Hc. Gr. निम्मव)

णिम्मह = गम् 'go' iv. 40 (iv. 162) णिम्महइ = गच्छति.

णिम्माण = निर्-मा 'create' iv. 40 (iv.

19) णिम्माण = निर्मिमीते (Hc. Gr.) निम्माण)

णिरप्प = स्था 'stand' iv. 40 (iv. 16) णिरप्पइ = तिष्ठति (Hc. Gr. निरप्प)

णिरिग्घ = नि-ली 'hide' iv. 40 (iv. 55) णिरिग्घइ = निलीयते.

णिरिणज्ज = पिप् 'grind' iv. 41 (iv. 185) णिरिणज्जइ = पिनष्टि.

णिरिणास = गम् 'go' पिप् 'grind' नश् 'perish' iv. 51 (iv. 162, 185, 178) णिरिणासइ = गच्छति, पिनष्टि, नश्यति.

णिरुवार = ग्रह् 'take, seize' iv. 41 (iv. 209) णिरुवारइ = गृह्णाति (Hc. Gr. निरुवार)

णिलीअ = नि-ली 'hide' (iv. 55) णिलीअइ = निलीयते.

णिलुक्क = तुड् 'break' नि-ली 'hide' iv. 51 (iv. 116, 55) णिलुक्कइ = तुडति, निलीयते.

णिल्लस = उत्-लस् 'sport' iv. 40 (iv. 202) णिल्लसइ = उल्लसति.

णिल्लुंछ = मुच् 'release' iv. 40 (iv. 91) णिल्लुंछइ = मुञ्चति.

णिल्लू = छिद् 'cut' iv. 40 (iv. 124) णिल्लूइ = छिनत्ति.

णिवह = गम् 'go' पिप् 'grind' नश् 'perish' iv. 51 (iv. 162, 185, 178) णिवहइ = गच्छति, पिनष्टि, नश्यति.

णिव्वड = भू 'become' (पृथक्भूते स्पष्टे च कर्तरि) iv. 40 (iv. 62) णिव्वडइ = पृथक् स्पष्टो वा भवति.

णिव्वर = कथ् 'tell' (दुःखविषयस्य) छिद् 'cut' iv. 51 (iv. 3, 124) णिव्वरइ = दुःखं कथयति, छिनत्ति.

णिव्वल = मुच् 'release' (दुःखविषयस्य) निप्-पद् 'be produced' क्षर् 'flow' iv. 51 (iv. 92, 128, 173) णिव्वलेइ =

दुःखं मुञ्चति, निष्पद्यते, क्षरति (Hc. Gr. निष्कलङ्ग in the latter two senses)
 निष्वा = वि-भ्रम् 'rest' iv. 38 (iv. 159)
 निष्वाइ = विश्रामयति.
 निष्कल = कृ 'do' (मन्थुना करणेन यदोष्ठ-
 मालिन्यं तद्विषयस्य) iv. 40 (iv. 69)
 निष्कलङ्ग = मन्थुनोष्ठं मलिनं करोति.
 निष्कुट = नम् 'bend' (भाराकान्ते कर्तरि) iv.
 40 (iv. 158) निष्कुटङ्ग = भाराकान्तो
 नमति.
 निष्कृव = कम् 'desire' iv. 40 (iv. 44)
 निष्कृवङ्ग = कामयते.
 निष्कृड = नि-वृ 'surround' पत् 'fall'
 (प्यन्तयोः) iv. 51 (iv. 22) निष्कृडङ्ग =
 निवारयति, पातयति.
 गी = गम् 'go' iv. 43 (iv. 162) गीङ्ग =
 गच्छति.
 गीण = गम् 'go' iv. 43 (iv. 162) गीणङ्ग =
 गच्छति.
 गीरंज = भञ्ज् 'break' iv. 43 (iv. 106)
 गीरंजङ्ग = भनक्ति (Hc. Gr. नीरंज)
 गीरव = भुज् 'eat' (आचारक्रियन्तस्य) आ-
 क्षिप् 'throw down' iv. 51 (iv. 5, 145) गीरवङ्ग = बुभुक्षते, आक्षिपति.
 गीलुक्क = गम् 'go' iv. 43 (iv. 162)
 गीलुक्कङ्ग = गच्छति.
 गीलुङ्ग = निष्-पत् 'come out' आ-कुट्
 'crack the fingers' iv. 51 (iv. 71)
 गीलुङ्गङ्ग = निष्पतति, आच्छोटयति.
 गीसर = रम् 'rejoice' (iv. 168) गीसरङ्ग =
 रमते.
 गीहर = निस्-स् 'issue' आ-कन्द् 'lament'
 iv. 51 (iv. 79, 131) गीहरङ्ग = निः-
 सरति, आकन्दति.
 गुम = नि-भस् 'place', छद् 'cover'
 (प्यन्तस्य) iv. 51 (iv. 199, 21) गुमङ्ग =
 न्यस्यति, छादयति.

गुमज्ज = नि-सद् 'sit down' (iv. 123)
 गुमज्जङ्ग = निषादति.
 गुल्ल, a shortened form of गोल्ल q. v.
 गुल्लव = प्र-काश् 'shine' (प्यन्तस्य) iv. 43
 (iv. 45) गुल्लवङ्ग = प्रकाशयति.
 गुम = छद् 'cover' (प्यन्तस्य) iv. 43
 (iv. 21) गुमङ्ग = छादयति (a variant
 of नूम, q. v.)
 गोल्ल = क्षिप् 'throw' iv. 45 (iv. 143)
 गोल्लङ्ग = क्षिपति (ह्रस्वत्वे तु गुल्ल).

त

तच्छ = तक्ष् 'chop' v. 5 (iv. 194) तच्छङ्ग =
 तक्ष्णोति.
 तड = तन् 'stretch' v. 5 (iv. 137)
 तडङ्ग = तनोति.
 तडु = तन् 'stretch' v. 5 (iv. 137)
 तडुङ्ग = तनोति.
 तडुव = तन् 'stretch' v. 5 (iv. 137)
 तडुवङ्ग = तनोति.
 तमाड = भ्रम् 'turn round' (प्यन्तस्य)
 (iv. 30) तमाडङ्ग = भ्रामयति.
 तर = शक् 'be able' v. 5 (iv. 86) तृ
 'cross' (iv. 234) तरङ्ग = शक्नोति,
 तरति.
 तलअंट = भ्रम् 'turn round' v. 9 (iv.
 161) तलअंटङ्ग = भ्रमति.
 तालिअंट = भ्रम् 'turn round' (प्यन्तस्य)
 v. 11 (iv. 30) तालिअंटङ्ग = भ्रामयति.
 (भ्रमति in the text seems to be a
 mistake cf. the reading of BF in
 the critical notes)
 तीर = शक् 'be able' (iv. 86) तृ 'cross'
 (कर्मणि भावे च) (iv. 250) तीरङ्ग =
 शक्नोति, तीर्यते.
 तुट्ट = तुड्, तुट् 'break' (iv. 116, 230)
 तुट्टङ्ग = तुडति, तुटयति.

तुर = त्वर् 'make haste' (अत्यादौ) (iv. 172) तुरिओ = त्वरितः; तुरन्तो = त्वरमाणः.

तुवर = त्वर् 'make haste' (iv. 170)
तुवरइ = त्वरते.

तूर = त्वर् 'make haste' (त्यादौ शतरि च) (iv. 171) तूरइ = त्वरते; तूरन्तो = त्वरमाणः.

तूस = तुष् 'be pleased' (iv. 236) तूसइ = तुष्यति.

तेअव = प्रदीप् 'blaze forth' v. 17 (iv. 152) तेअवइ = प्रदीप्यते.

तोड = तुड् 'break' (iv. 116) तोडइ = तुडति.

थ

थक्क = स्था 'stand' फक्क् 'creep' v. 30 (iv. 16, 87) थक्कइ = तिष्ठति, फक्कति.

थिप्प = वि-गल् 'drop down' तृप् 'be satisfied' v. 30 (iv. 175, 138)
थिप्पइ = विगलति, तृष्यति.

थुण = स्तु 'praise' (iv. 241) थुणड = स्तौति.

थुव्व = स्तु 'praise' (कर्मणि भावे च) (iv. 242) थुव्वइ = स्तूयते.

द

दंस = दश् 'see' (ण्यन्तस्य) v. 35 (iv. 32) दंसइ = दर्शयति.

दक्खव = दश् 'see' (ण्यन्तस्य) v. 37 (iv. 32) दक्खवइ = दर्शयति.

दट्ठ = दश् 'see' (क्त्वानुमत्तव्येषु) (iv. 213)
दट्ठण = दट्ठा; दट्ठुं = द्रष्टुम्; दट्ठव्वं = द्रष्टव्यम्.

दाव = दश् 'see' (ण्यन्तस्य) v. 38 (iv. 32) दावइ = दर्शयति.

दुउच्छ = गुप् (desid.) 'despise' (iv. 4)
दुउच्छइ = जुगुप्सते [a variant of दुगुच्छ, q. v.]

दुउंछ = गुप् (desid.) 'despise' (iv. 4)
दुउंछइ = जुगुप्सते [a variant of दुगुंछ, q. v.]

दुगुच्छ = गुप् (desid.) 'despise' v. 47 (iv. 4) दुगुच्छइ = जुगुप्सते.

दुगुंछ = गुप् (desid.) 'despise' v. 47 (iv. 4) दुगुंछइ = जुगुप्सते.

दुब्भ = दुह् 'milk' (कर्मणि भावे च) (iv. 245) दुब्भइ = दुह्यते.

दुम = धवल 'make white' (ण्यन्तस्य) v. 44 (iv. 24) दुमइ = धवलयति.

दुहाव = छिद् 'cut' v. 47 (iv. 124)
दुहावइ = छिनत्ति

दूम = परि-तम् (=दू) 'burn, suffer pain' v. 48 दू 'suffer pain' (ण्यन्तस्य) (iv. 23)
धवल 'make white' (iv. 24) दूमइ = परिनापयति, दावयति; दूमिअं = धवलितम्.

दूस = दुष् 'be corrupted' (iv. 236)
दूसइ = दुष्यति.

दे = दा 'give' (iv. 238) देइ = ददाति.

देक्ख = दश् 'see' v. 48 (iv. 181) देक्खइ = पश्यति.

ध

धंसाड = मुच् 'release' v. 59 (iv. 91)
धंसाडइ = मुञ्चति.

धर - धृ 'bear' (iv. 234) धरइ = धरति.

धा = धाव् 'run' (वर्तमानभविष्यद्विध्याद्येकवचन एव) (iv. 228) धाइ = धावति; धाइइ = धाविष्यति; धाउ = धावतु.

धाअ = धा 'place' (iv. 240) धाअइ = दधाति.

धाड = निः-सृ 'issue' v. 59 (iv. 79)
धाडइ = निःसरति.

धुण = धू 'shake' (iv. 241) धुणइ = धुनोति.

धुव = धू 'shake' धाव् 'run' (iv. 59, 238) धुवइ = धुनोति, धावति.

धुव्व = धू 'shake' (कर्मणि भावे च) (iv. 242) धुव्वइ = धूयते.

न

नच = नृत् 'dance' (iv. 225) नचइ = नृत्यति.
नट = नट् 'dance' (iv. 230) नटइ = नटति.
नस्त = नश् 'perish' (iv. 230) नस्तइ = नश्यति.

नास = नश् 'perish' (iv. 238) नासइ = नश्यति [a variant of the prec.]

नासव = नश् 'perish' (प्यन्तस्य) (iv. 31)
नासवइ = नाशयति.

निच्छूढं = उद्धृतम्, 'raised up' (iv. 258)

निण्हव = नि-हु 'hide' (iv. 233) निण्हवइ = निह्वते.

निमिअं = स्थापितम् 'placed' (iv. 258)
निमुड्डो = निपातितः, 'thrown down' (iv. 258)

निहव = नि-हु 'hide' (iv. 233) निहवइ = निह्वते.

नील = निः-सृ 'issue' (iv. 79) नीलइ = निःसरति.

नूम = छद् 'cover' (प्यन्तस्य) (iv. 21)
नूमइ = छादयति [cf. णूम]

ने = नी 'lead, carry' (iv. 237) नेइ = नयति; नेन्ति = नयन्ति; नेऊण = नीत्वा.

प

पउल = पच् 'cook' vi. 29 (iv. 90)
पउलइ = पचति.

पक्खोड=वि-कोश 'uncovered,' (प्यन्तस्य)
शद्, 'perish' vi. 73 (iv. 42, 130)
पक्खोडइ = विकोशयति, शयिते.

पंग = पद् 'take, seize' vi. 14 (iv. 209) पंगइ = गृह्णाति.

पञ्चड = क्षर् 'flow' vi. 29 (iv. 173)
पञ्चडइ = क्षरति.

पञ्चडु = गम् 'go' vi. 29 (iv. 162)
पञ्चडुइ = गच्छति.

पञ्चार = उपा-लम् 'censure' vi. 29 (iv. 156) पञ्चारइ = उपालभते.

पच्छंद = गम् 'go' vi. 29 (iv. 162)
पच्छंदइ = गच्छति.

पज्ज = पद् 'attain' (iv. 224) संपज्जइ = संपप्यते.

पज्जर = कथ् 'tell' vi. 29 (iv. 2) पज्जरइ = कथयति.

पज्झर = क्षर् 'flow' vi. 29 (iv. 173)
पज्झरइ = क्षरति.

पट्ठ = पा 'drink' vi. 14 (iv. 10) पट्ठइ = पिबति.

पट्टव = प्र-स्था 'start' (प्यन्तस्य) (iv. 37)
पट्टवइ = प्रस्थापयति.

पड = पत् 'fall' (iv. 219) पडइ = पतति.

पडिअग्ग = अनु-व्रज् 'follow' vi. 74 (iv. 107) पडिअग्गइ = अनुव्रजति.

पडिप्पा = शम् 'be calm, cease' नश् 'perish' vi. 73 (iv. 167, 178) पडिप्पाइ = शाम्यति, नश्यति.

पडुह = क्षुम् 'be agitated' vi. 29 (iv. 154) पडुहइ = क्षुभ्यति.

पणाम = ऋ 'go' (प्यन्तस्य) vi. 29 (iv. 39) पणामइ = अर्पयति.

पण्णाड = मृद् 'press' vi. 29 (iv. 126)
पण्णाडइ (Hc. Gr. पन्नाडइ) = मृद्नाति.

पदअ = गम् 'go' vi. 29 (iv. 162)
पदअइ = गच्छति.

पड्वाल = फ्लु 'float' छद् 'cover' (प्यन्तयोः)
vi. 73 (iv. 41, 21) पड्वालइ = प्रावयति, छादयति

पम्हुटो = प्रमृष्टः, 'rubbed' प्रमुषितः, 'stolen' (iv. 258)

पम्हुस = वि-स्मृ 'forget' प्र-मृश् 'rub' प्र-मृष् 'steal' vi. 73 (iv. 75, 184)

पम्हुसइ = विस्मरति, प्रमृशति, प्रमुष्णाति.

पम्हुह = स्मृ 'remember' vi. 29 (iv. 74) पम्हुहइ = स्मरति.

पयस् = स्मृ 'remember' vi. 29 (iv. 74)
पयस् इ = स्मरति.

पयस् = प्र-सृ 'flow forth' शिथिलीभू 'become loose' लम्ब 'hang down' vi. 29, 73 (iv. 77, 70) पयस् इ = प्रसरति, शिथिलीभवति, लम्बते.

पर = भ्रम् 'turn round' vi. 14 (iv. 161) पर इ = भ्रमति.

परिअंत = श्लिष् 'embrace' vi. 35 (iv. 190) परिअंत इ = श्लिष्यति.

परिअल = गम् 'go' vi. 35 (iv. 162) परिअल इ = गच्छति.

परिअल्ल = गम् 'go' vi. 35 (iv. 162) परिअल्ल इ = गच्छति.

परिवाड = घट्ट 'join' (ण्यन्तस्य) vi. 35 (iv. 50) परिवाड इ (Hc. Gr. परिवाडे) = घटयति.

परिवाल = वेष्ट 'surround' (ण्यन्तस्य) vi. 35 (iv. 51) परिवाल इ (Hc. Gr. परिआलेइ) = वेष्टयति.

परिसाम = शम् 'be calm' vi. 35 (iv. 167) परिसाम इ = शाम्यति.

परिहट्ट = मृद् 'press' vi. 35 (iv. 126) परिहट्ट इ = मृद्राति.

परी = भ्रम् 'turn round' क्षिप् 'throw' vi. 70 (iv. 161, 143) परी इ = भ्रमति, क्षिपति.

पलाव = नश् 'perish' (ण्यन्तस्य) vi. 29 (iv. 31) पलाव इ = नाशयति.

पलोट्ट = प्रत्या-गम् 'return' परि-अस् 'throw round' vi. 73 (iv. 166, 200, 258) पलोट्ट इ = प्रत्यागच्छति, पर्यस्यति, पलोट्टे = पर्यस्तम्.

पल्लट्ट = परि-अस् 'throw round' vi. 29 (iv. 200) पल्लट्ट इ = पर्यस्यति.

पल्हत्थ = वि-रिच् 'purge' परि-अस् 'throw round' vi. 29 (iv. 26, 200, 258)

पल्हत्थ इ = विरेचयति, पर्यस्यति, पल्हत्थं = पर्यस्तम्.

पविंज = भञ्ज 'break' vi. 74 (iv. 106) पविंज इ = भनक्ति.

पव्वाय = म्ले 'fade' vi. 29 (iv. 18) पव्वाय इ = म्लायति.

पहल्ल = घूर्ण 'reel' vi. 29 (iv. 117) पहल्ल इ = घूर्णते.

पहुप्प = प्र-भू 'arise' (iv. 63) पहुप्प इ = प्रभवति.

पाअ = पा 'protect' (iv. 240) पाअ इ = पाति.

पार = शक् 'be able' vi. 41 (iv. 86) पार इ = शक्नोति.

पाव = प्र-आप् 'obtain' (iv. 239) पाव इ = प्राप्नोति.

पास = दृश् 'see' vi. 41 (iv. 181) पास इ = पश्यति.

पिज्ज = पा 'drink' vi. 49 (vi. 10) पिज्ज इ = पिबति.

पिसुण = कथ् 'tell' vi. 50 (iv. 2) पिसुण इ = कथयति.

पुंस = मृज् 'wipe' vi. 53 (iv. 105) पुंस इ = मार्षि.

पुच्छ = प्रच्छ 'ask' (iv. 97) पुच्छ इ = पृच्छति.

पुंछ = मृज् 'wipe' vi. 53 (iv. 105) पुंछ इ = मार्षि.

पुण = पू 'purify' (iv. 241) पुण इ = पुनाति.

पुलअ = दृश् 'see' vi. 55 (iv. 181) पुलअ इ (Hc. Gr. पुलएइ) = पश्यति.

पुलआअ = उत्-लस् 'sport' (iv. 202) पुलआअ इ = उल्लसति.

पुलो = दृश् 'see' vi. 53 (iv. 181) पुलो इ (Hc. Gr. पुलोएइ) = पश्यति.

पुष्प = पू 'purify' (कर्मणि भावे च) (iv. 242) पुष्पइ = पूयते.

पुस = मृज् 'wipe' vi. 53 (iv. 105) पुसइ = मार्षि.

पूस = पुष् 'nourish' (iv. 236) पूसइ = पुष्यति.

पेच्छ = दृश् 'see' vi. 59 (iv. 181) पेच्छइ = पश्यति.

पेडव = प्रस्था 'start' (ण्यन्तम्य) vi. 59 (iv. 37) पेडवइ = प्रस्थापयति.

पेल्ल = क्षिप् 'throw' vi. 59 (iv. 143) पेल्लइ = क्षिपति.

पोक्क = व्या-हृ 'speak' vi. 63 (iv. 76) पोक्कइ = व्याहरति.

फ

फंस = विसं-वद् 'differ' स्पृश् 'touch' vi. 87 (iv. 129, 182) फंसइ = विसंवदति, स्पृशति.

फरिस = स्पृश् 'touch' (iv. 182) फरिसइ = स्पृशति.

फास = स्पृश् 'touch' (iv. 182) फासइ = स्पृशति.

फिट्र = भंश् 'fall from' vi. 84 (iv. 177) फिट्रइ = भ्रश्यति.

फिड = भंश् 'fall from' vi. 84 (iv. 177) फिडइ = भ्रश्यति.

फुट्र = भंश् 'fall from' vi. 84 (iv. 177) स्फुट्र 'break' (iv. 231) फुट्रइ = भ्रश्यति, स्फुटति.

फुड = भंश् 'fall from' vi. 84 (iv. 177) फुडइ = भ्रश्यति.

फुडं = स्पष्टम् 'perceived clearly' (iv. 258)

कुम = भ्रम् 'turn round' (iv. 161) कुमइ = भ्रमति.

कुस = मृज् 'wipe' भ्रम् 'turn round'

vi. 87 (iv. 105, 161) कुसइ = मार्षि भ्रमति.

केल्लुस = पत् 'fall' vi. 86 केल्लुसइ = पतति, केल्लुसिकुण = पतित्वा.

ब

बज्जर = कथ् 'tell' vi. 92 (iv. 2 but वज्जर) बज्जरइ = कथयति.

बज्ज = बन्ध् 'bind' (कर्मणि भावे च) (iv. 247) बज्जइ = बध्यते; बज्जिहिइ = बन्धिष्यते

बडबड = वि-लप् 'bewail' vi. 92 (iv. 148 but वडवड) बडबडइ = विलपति.

बीह = भी 'fear' vi. 93 (iv. 53) बीहइ = बिभेति.

बुक्क = गर्ज् 'roar' vi. 94 (iv. 98) बुक्कइ = गर्जति.

बुज्ज = बुध् 'know' (iv. 217) बुज्जइ = बुध्यते.

बुडु = मस्ज् 'piunge' vi. 94 (iv. 101) बुडुइ = मज्जति.

बोल्ल = कथ् 'tell' vi. 97 (iv. 2) बोल्लइ = कथयति.

भ

भण = भण् 'speak' (iv. 239) भणइ = भणति.

भण्ण = भण् 'speak' (कर्मणि भावे च) (iv. 249) भण्णइ = भण्यते.

भम = भ्रम् 'turn round' (iv. 239) भमइ = भ्रमति

भमड = भ्रम् 'turn round' iv. 102 (iv. 161) भमडइ = भ्रमति.

भमाड = भ्रम् 'turn round' vi. 102 (iv. 161) भमाडइ = भ्रमति.

भम्मड = भ्रम् 'turn round' vi. 102 (iv. 161) भम्मडइ = भ्रमति.

भर = स्मृ 'remember' vi 101 (iv. 74) भरइ = स्मरति.

भल = स्मृ 'remember' vi. 101 (iv. 74) भलइ = स्मरति.

भा = भी 'fear' vi. 102, 104 (iv. 53)

भाइ = बिभेति; भाइरो = भीरुः.

भिन्द = भिद् 'break' (iv. 216) भिन्दइ = भिनत्ति.

भिस = भास् 'shine' vi. 105 (iv. 203)
भिसइ = भासते.

भुक् = भष् 'bark' vi. 106 (iv. 186)
भुक्इ = भषति.

भुज्ज = भुज् 'eat' (कर्माणि भावे च) (iv. 249) भुज्जइ = भुज्यते.

भुंज = भुज् 'eat' (iv. 110) भुंजइ = भुङ्क्ते.

भुम = भ्रम् 'turn round' vi. 106 (iv. 161) भुमइ = भ्रमति.

भुल = भ्रंश 'fall from' vi. 106 (iv. 177) भुलइ = भ्रश्यति.

भोत् = भुज् 'eat' (क्तानुसृतव्येषु) (iv. 212) भोत्तूण = भुक्त्वा; भोत्तुं = भोक्तुम्;
भोत्तव्वं = भोक्तव्यम्.

म

मड्ड = मृद् 'press' vi. 119 (iv. 126)
मड्डइ = मृद्नाति.

मढ = मृद् 'press' vi. 119 (iv. 126)
मढइ = मृद्नाति.

मण = मन् 'think' (iv. 7) मणइ = मन्यते.

मर = मृ 'die' (iv. 234) मरइ = म्रियते.

मरिस = मृष् 'bear, suffer' (iv. 235)
मरिसइ = मृष्यति.

मल = मृद् 'press' vi. 119 (iv. 126)
मलइ = मृद्नाति.

मह = काङ्क्ष 'desire' vi. 119 (iv. 192)
महइ = काङ्क्षति.

महमह = प्र-सृ 'spread' (गन्धविषये) vi. 127 (iv. 78) महमहइ = गन्धः प्रसरति.

मिलाअ = स्तै 'fade' (iv. 240) मिलाअइ = स्लायति.

मिल्ल = मील 'close' (प्रादेः परस्य) (iv. 232) पमिल्लइ = पमीलति; निमिल्लइ = निमीलति; संमिल्लइ = संमीलति; उम्मिल्लइ = उन्मीलति.

मुज्झ = मुह् 'faint' (iv. 217) मुज्झइ = मुह्यति.

मुण = ज्ञा 'know' vi. 135 (iv. 7)
मुणइ = जानाति.

मुर = स्फुट् 'split, burst' (हासकरणस्य)
vi. 135 (iv. 114) मुरइ = हासेन स्फुटति.

मुस = मुष् 'steal' (iv. 239) मुसइ = मुष्णाति.

मुसुमूर = भञ्ज् 'break' vi. 136 (iv. 106)
मुसुमूरइ = भनक्ति.

मूर = भञ्ज् 'break' vi. 137 (iv. 106)
मूरइ = भनक्ति.

मेलव = मिश्र 'mix' (ण्यन्तस्य) (iv. 28)
मेलवइ = मिश्रयति.

मेल्ल = मुच् 'release' vi. 139 (iv. 91)
मेल्लइ = मुञ्चति.

मोहाय = रम् 'rejoice' vi. 140 (iv. 168)
मोहायइ = रमते.

मोत् = मुच् 'release' (क्तानुसृतव्येषु)
(iv. 212, 237) मोत्तूण = मुक्त्वा; मोत्तुं = भोक्तुम्; मोत्तव्वं = भोक्तव्यम्.

र

रंखोल = दुल् 'swing' (ण्यन्तस्य) vii. 4
(iv. 48) रंखोलइ = दोलयति.

रंप = तक्ष् 'chop' vii. 3 (iv. 194)
रंपइ = तक्ष्णोति.

रंफ = तक्ष् 'chop' vii. 3 (iv. 194)
रंफइ = तक्ष्णोति.

रंभ = गम् 'go' vii. 3 (iv. 162) रंभइ = गच्छति.

रव = रु 'cry' (iv. 233) रवइ = रौति.

राव = रञ्ज् 'dye' vii. 5 (iv. 49)
(ण्यन्तस्य) राविअं = राजितम्, रावेइ = रञ्ज-
यति.

रिअ = प्रविश् 'enter' vii. 7 (iv. 183)
रिअइ = प्रविशति.

रीड = मण्ड् 'adorn' (iv. 115) रीडइ =
मण्डयति.

रीर = राज् 'shine' vii. 8 (iv. 100)
रीरइ = राजति.

रुञ्ज = रुध् 'obstruct' (iv. 218) रुञ्जइ =
रुणद्धि.

रुंज = रु 'cry' vii. 8 (iv. 57) रुंजइ = रौति
रुंठ = भ्रम् 'turn round' रु 'cry' vii.
14 (iv. 57) रुंठइ = भ्रमति, रौति

रुन्ध = रुध् 'obstruct' (iv. 218, 239)
रुन्धइ = रुणद्धि.

रुम्भ = रुध् 'obstruct' (कर्मणि भावे च)
(iv. 245) रुम्भइ = रुध्यते.

रुम्भ = रुध् 'obstruct' (iv. 218) रुम्भइ =
रुणद्धि.

रुव = रुद् 'cry' (iv. 226) रुवइ = रोदिति
रुव्व = रुद् 'cry' (कर्मणि भावे च) (iv.
249) रुव्वइ = रुयते.

रूस = रुष् 'be angry' (iv. 236) रूसइ =
रुष्यति.

रेअव = मुच् 'release' vii. 11 (iv. 91)
रेअविअं = मुक्तम्; रेअवइ = मुञ्चति.

रेह = राज् 'shine' vii. 10 (iv. 100)
रेहइ = राजति.

रींच = पिष् 'grind' vii. 12 (iv. 185)
रींचइ = पिनाष्टि.

रोत् = रुद् 'cry' (क्त्वातुमन्वयेषु (iv. 212)
रोत्तूण = रुदित्वा; रोत्तुं = रोदितुम्; रोत्तव्वं =
रोदितव्यम्.

रोव = रुद् 'cry' (iv. 238) रोवइ = रोदिति.
रोसाण = मृज् 'wipe' vii. 12 (iv. 105)
रोसाणइ = मार्षि.

ल

लग्ग = लग् 'adhere' (iv. 230) लग्गइ =
लगति.

लढ = स्मृ 'remember' vii. 19 (iv.
74) लढइ = स्मरति.

लब्भ = लभ् 'obtain' (कर्मणि भावे च) (iv.
249) लब्भइ = लभ्यते.

लिक्क = नि-ली 'hide' vii. 22 (iv. 55)
लिक्कइ = निलीयते.

लिब्भ = लिह् 'lick' (कर्मणि भावे च) (iv.
245) लिब्भइ = लिह्यते.

लिम्प = लिप् 'smear' (iv. 149) लिम्पइ =
लिम्पति.

लिस = स्वप् 'sleep' vii. 22 (iv. 146)
लिसइ = सपिति.

लुअं = लूनम् 'cut' (iv. 258)

लुक्क = नि-ली 'hide' तुइ 'break' (iv.
55, 116) लुक्कइ = निलीयते, तुडति.

लुग्गो = रुग्गः 'afflicted' (iv. 258)

लुंछ = मृज् 'wipe' vii. 24 (iv. 105)
लुंछइ = मार्षि.

लुण = लू 'cut' (iv. 241) लुणइ = लुनानि

लुव्व = लू 'cut' (कर्मणि भावे च) (iv. 242)

लुव्वइ = लूयते.

लुह = मृज् 'wipe' vii. 24 (iv. 105)

लुहइ = मार्षि.

लूर = छिद् 'cut' vii. 24 (iv. 124)

लूरइ = छिनत्ति.

ले = ला 'take' (iv. 238) लेइ = लाति.

लोह = स्वप् 'sleep' vii. 25 (iv. 146)

लुद् 'wallow' (iv. 230) लोटइ =

स्वापिति; पलोहइ = प्रलोहति.

ल्हस = संस् 'drop or slip down' vii.

19 (iv. 197) ल्हसइ = संसते.

ल्लिक्क = नि-ली 'hide' vii. 22 (iv. 55)

नश् 'perish' (iv. 258) ल्लिक्कइ =

निलीयते; ल्लिक्को = नष्टः.

व

वग्गोल = रोमन्थ 'chewing' (ण्यन्तस्य) vii.

49 (iv. 43) वग्गोलइ = रोमन्थयति.

वच्च = काङ्क्ष 'desire' vii. 41 (iv. 192)

व्रज् 'depart' (iv. 225) वच्चइ = काङ्क्षति, व्रजति.

वज्ज = व्रस् 'fear' vii. 41 (iv. 198)

दृश् 'see' (iv. 181) वज्जइ = व्रस्यति, पश्यति.

वज्जर, a variant of वज्जर, q. v.

वडवड, a variant of वडवड, q. v.

वड्डु = वृष् 'grow' (iv. 220) वड्डइ = वर्धते
परिवर्द्धइ = परिवर्धते

वमाल = पुञ्ज 'heap' vii. 49 (iv. 102)

वमालइ = पुञ्जयति.

वंफ = वल् 'approach' काङ्क्ष 'desire' vii.

86 (iv. 176, 192) वंफइ = वलति,
काङ्क्षति.

वर = वृ 'choose' (iv. 234) वरइ = वृणोति.

वरहाड = निः-सृ 'issue' vii. 87 (iv. 79)

(नि-सिध् 'prevent' vii. 87) वरहाडइ
= निःसरति, (निषेधति)

वरिस = वृष् 'rain' (iv. 235) वरिसइ =
वर्षति.

वल = आ-रूह 'ascend' (ण्यन्तस्य) ग्रह 'take,
seize' vii. 86 (iv. 47, 209) वलइ

= आरोपयति, गृह्णाति.

वलग्ग = आ-रूह 'ascend' vii. 49 (iv. 206)

वलग्गइ = आरोहति.

वसुआ = उत्-वा 'blow' vii. 49 (iv. 11)

वसुआइ = उद्वाति

वा = म्लै 'fade' vii. 54 (iv. 18) वाइ =

म्लायति.

वावंफ = रु 'do' (भ्रमविषयस्य) vii. 60

(iv. 68) वावंफइ = भ्रमं करोति

वाह्वि = व्या-हृ 'speak' (कर्मणि भावे च)

vii. 60 (iv. 253) वाह्विइ = व्याह्वियते.

विअट्ट = विसं-वद् 'differ' vii. 72 (iv.

129) विअट्टइ = विसंवदति.

विउड = नश् 'perish' (ण्यन्तस्य) vii. 72

(iv. 31) विउडइ = नाशयति.

विक्रिण = वि-क्री 'sell' (iv. 52) विक्रिणइ

= विक्रीणीते.

विक्रे = वि-क्री 'sell' (iv. 52) विक्रेइ =

विक्रीणीते.

विक्रेअ = वि-क्री 'sell' (iv. 240) विक्रेअइ

= विक्रीणीते

विच्छोल = कम्प् 'shake' (ण्यन्तस्य) vii.

72 (iv. 46) विच्छोलइ = कम्पयति,

विडविडु = रच् 'arrange' vii. 72 (iv.

94) विडविडुइ = रचयति.

विदत्तं = अर्जितम् 'earned.' (iv. 258)

विदण्प = अर्ज् 'earn' (कर्मणि भावे च) (iv.

251) विदण्पइ = अर्जयते.

विदव = अर्ज् 'earn' vii. 72 (iv. 108)

विदवइ = अर्जति.

विप्पगाल = नश् 'perish' (ण्यन्तस्य) vii. 72

(iv. 31) विप्पगालइ = नाशयति.

विम्हर = स्मृ 'remember' वि-स्मृ 'forget'

vii. 93 (iv. 74, 75) विम्हरइ = स्मरति,
विस्मरति.

विर = भञ्ज् 'break' गुप् 'hide' (iv.

106, 150) विरइ = भनक्ति, गुपयति.

विरमाल = प्रति-ईक्ष् 'expect' vii. 72 (iv.

193) विरमालइ = प्रतीक्षते.

विरल्ल = तन् 'stretch' vii. 71 (iv. 137)

विरल्लइ = तनोति, विरल्लिअं = विस्तारितम्.

विरा = वि-ली 'adhere' vii. 65 (iv. 56)

विराइ = विलीयते.

विरोल = मन्थ् 'churn' vii. 72 (iv. 121)

विरोलइ = मथ्नाति.

विलुप्प = काङ्क्ष 'desire' (iv. 192) विलुप्पइ

= काङ्क्षति

विलोट् = विसं-वद् 'differ' vii. 72 (iv. 129) विलोट् = विसंवदति.
 विसट् = दल् 'split' vii. 72 (iv. 176) विसट् = दलति.
 विसूर = सिद् 'be afflicted' vii. 72 (iv. 132) विसूर = सियते.
 विहीर = प्रति-ईष् 'expect' vii. 72 (iv. 193) विहीर = प्रतीक्षते.
 विहे = वि-भा 'shine' (iv. 238) विहे = विभाति.
 विहोड = तड् 'beat' (प्यन्तस्य) vii. 72 (iv. 27) विहोड = ताडयति.
 वीसर = वि-स्मृ 'forget' vii. 73 (iv. 75) वीसर = विस्मरति.
 वीसाल = मिश्र 'mix' (प्यन्तस्य) vii. 73 (iv. 28) वीसाल = मिश्रयति.
 वुढ = वह् 'bear' (कर्मणि भावे च) (iv. 245) वुढ = उद्यते.
 वेअड = लच् 'appear' vii. 79 (iv. 89) वेअड = लचति.
 वेढ = वेष्ट् 'surround' (iv. 221) वेढ = वेष्टते.
 वेमय = भञ्ज् 'break' vii. 79 (iv. 106) वेमय = भनक्ति.
 वेल् = उपा-लम् 'censure' वञ्च् 'sneak' vii. 96 (iv. 156, 93) वेल् = उपा-लमते, वञ्चति.
 वेल् = रम् 'rejoice' vii. 76 (iv. 168) वेल् = रमते.
 वेहव = वञ्च् 'sneak' vii. 79, 96 (iv. 93) वेहव = वञ्चति, वेहविओ = वञ्चति.
 वोक्क = वि-ज्ञा 'tell respectfully' (प्यन्तस्य) vii. 81 (iv. 38) वोक्क = विज्ञपयति.
 वोज्ज = त्रस् 'fear' वीज् 'fan' vii. 96 (iv. 198, 5) वोज्ज = त्रस्यति, वीज-यति.

वोत् = वच् 'speak' (क्त्वातुमुत्तव्येषु) (iv. 211) वोत्तूण = उक्त्वा; वोत्तुं = वक्तुम्; वोत्तव्वं = वक्तव्यम्.
 वोल् = गम् 'go' vii. 81 (iv. 162) वोल् = गच्छति.
 वोलीणो = अतिक्रान्तः, 'passed beyond' (iv. 258)
 वोसट् = वि-कस् 'open' (iv. 195, 258) वोसट् = विकसति; वोसट्ठो = विकसितः.

स

संरुज्ज = संरुध् 'obstruct' (कर्मणि भावे च) (iv. 248) संरुज्ज = संरुध्यते.
 संवेल् = सं-वेष्ट् 'surround' (iv. 222) संवेल् = संवेष्टते.
 सक्क = शक् 'be able' (iv. 230) सक्क = शक्नोति.
 संस्त्रा = सं-स्त्यै 'be collected' viii. 11 (iv. 15) संस्त्रा = संस्त्यायते; संस्त्रायं = संस्त्यायितम्.
 संखुड्डु = रम् 'rejoice' viii. 19 (iv. 168) संखुड्डु = रमते.
 संगल् = सं-घट् 'meet' viii. 19 (iv. 113) संगल् = संघटते.
 संघ = कथ् 'tell' (iv. 2) संघ = कथयति.
 सच्चव = दृश् 'see' viii. 17 (iv. 181) सच्चविअं = दृष्टम्; सच्चवह = पश्यति.
 सड = सद् 'sit' (iv. 219) सड = सीदति.
 सण्णाम = आ-दृ 'respect' viii. 19 (iv. 83 but सन्नम) सण्णाम = आद्वियते.
 सण्णुम = छद् 'cover' (प्यन्तस्य) viii. 48 (iv. 21 but सन्नुम) सण्णुमिअं = छादितम्; सण्णुम = छादयति.
 सद्धह = श्रद्-धा 'believe' (iv. 9) सद्धह = श्रद्धधाति; सद्धहमाणो = श्रद्धधानः.

सद्गह = अद्-धा 'believe' (iv. 238)
सद्गहाणं = अद्धानम्.

संदाण = रु 'do' (अवष्टम्भविषयस्य) viii.
19 (iv. 67) संदाणइ = अवष्टम्भं करोति.

संदुम = प्रदीप् 'blaze' viii. 19 (iv. 152)
संदुमइ = प्रदीप्यते.

संधुक्क = प्रदीप् 'blaze' viii. 19 (iv. 152)
संधुक्कइ = प्रदीप्यते.

समाण = भुज् 'eat' सम्-आप् 'obtain' viii.
50 (iv. 110, 142) समाणइ = भुङ्के, समाप्नोति.

समार = समा-रच् 'arrange' (iv. 95)
समारइ = समारचयति.

संभाव = लुभ् 'covet' viii. 19 (iv. 153)
संभावइ = लुभ्यति.

सर = सृ 'move' (iv. 234) सरइ = सरति
सलह = श्लाप् 'praise' (iv. 88) सलहइ =
श्लाघते.

सव = सू 'bring forth' (iv. 233) सवइ
= सूते; पसवइ = प्रसूते.

सह = राज् 'shine' viii. 11 (iv. 100)
सहइ = राजते.

साअड्ड = रुप् 'draw' (iv. 187) साअड्डइ
= कर्षति.

सामग = श्लिप् 'embrace' viii. 27, 53
(iv. 190) सामगइ = श्लिष्यति; सामगिअं
= आलिङ्गितम्.

सामय = प्रति-ईक्ष् 'expect' viii. 27 (iv.
193) सामयइ = प्रतीक्षते.

सार = प्रहृ 'beat' viii. 24 (iv. 81)
सारइ = प्रहरति.

सारव = समा-रच् 'arrange' viii. 27 (iv.
95) सारवइ = समारचयति.

साह = कथ् 'tell' viii. 24 (iv. 2) साहइ =
कथयति.

साहट्ट = संवृ 'conceal' viii. 27 (iv. 82)
साहट्टइ = संवृणोति.

साहर = संवृ 'conceal' viii. 27 (iv. 82)
साहरइ = संवृणोति.

सिज्ज = स्विद् 'perspire' (iv. 224)
सिज्जिरोए = स्विन्नाया;

सिज्झ = सिप् 'be accomplished' (iv.
217) सिज्झइ = सिध्यति.

सिंच = सिच् 'sprinkle' (iv. 96, 239)
सिंचइ = सिञ्चति.

सिण्ण = लिह् 'love' सिच् 'sprinkle' (कर्माणि
भावे च) (iv. 255) सिण्णइ = लिह्यते,
सिच्यते.

सिप = सिच् 'sprinkle' viii. 32 (iv.
96) सिपइ = सिञ्चति.

सिर = सृज् 'create' (iv. 229) निरसिरइ =
निमृजति; वीसिरइ = अवसृजति; वीसिरामि =
अवसृजामि.

सिक्क = सिक् 'sew' (iv. 230) सिक्कइ =
सीव्यति.

सिह = स्पृह् 'desire' (ण्यन्तस्य) काड्ढि
'desire' viii. 32 (iv. 34, 192)
सिहइ = स्पृहयति, काङ्क्षति.

सीस = कथ् 'tell' viii. 34 (iv. 2) शिप्
'leave' (iv. 236) सीसइ = कथयति,
शिनष्टि.

सुण = श्रु 'hear' (iv. 241) सुणइ =
शृणोति.

सुमर = स्मृ 'remember' (iv. 74) सुम-
रइ = स्मरति.

सुव्व = श्रु 'hear' (कर्माणि भावे च) (iv.
242) सुव्वइ = श्रूयते.

सूड = भञ्ज् 'break' viii. 42 (iv. 106)
सूडइ = भनक्ति.

सूर = भञ्ज् 'break' viii. 42 (iv. 106)
सूरइ = भनक्ति.

सूस = शुष् 'become dry' (iv. 236)
सूसइ = शुष्यति.

सेह = नश् 'perish' viii. 42 (iv. 178)
सेहइ = नश्यति.

सो = श्रु 'hear' (iv. 237, 241) सोऊण =
श्रुत्वा.

सोहइ = पच 'cook' (iv. 90) क्षिप्
'throw' (iv. 143) सोहइ = पचति,
क्षिपति.

ह

हकइ = निषिद् 'prevent' viii. 62 (iv.
134) हकइ = निषेधति.

हक्युप्प = उत्-क्षिप् 'raise' viii. 64 (iv.
144) हक्युप्पइ = उक्षिपति.

हण = श्रु 'hear' viii. 62 (iv. 58)
हणइ = शृणोति.

हम्म = हन् 'kill' (कर्तरि, कर्मणि, भावे च)
(iv. 244) हम्मइ = हन्ति, हन्यते; हम्मि-
हिइ = हनिष्यते.

हर = ग्रह् 'take, seize' viii. 62 (iv.
209) हइ 'take away' (iv. 234,
239) हरइ = गृह्णाति, हरति.

हरिस = हृष् 'rejoice' (iv. 235) हरिसइ
= हर्षति.

हव = भू 'be, become' (iv. 60) हवइ
= भवति.

हस = हस् 'laugh' (iv. 239) हसइ = हसति

हस्स = हस् 'laugh' (कर्मणि भावे च) (iv.
249) हस्सइ = हस्यते.

हारव = नश् 'perish' (प्यन्तस्य) (iv. 31)
हारवइ = नश्यति.

हिव = भू 'be, become' (iv. 238) हिवइ
= भवति.

हीर = ह 'take away' (कर्मणि भावे च)
(iv. 250) हीरइ = ह्रियते.

हीसमणं = हेषितम् 'neighed, neighing'
(iv. 258)

हु = भू 'be, become' (विद्वर्जे प्रत्यये) (iv.
61) हुंति = भवन्; हुंतो = भवन्तः

हुण = हु 'sacrifice' (iv. 241) हुणइ =
जुहोति

हुल = मृज् 'wipe' (iv. 105) क्षिप् 'throw'
(iv. 143) हुलइ = मर्षि, क्षिपति.

हुव = भू 'be, become' (iv. 60) हुवइ =
भवति.

हुव्व = हु 'sacrifice' (कर्मणि भावे च) (iv.
242) हुव्वइ = हूयते

हू = भू 'be, become' (कं) (iv. 64)
हूअं = भूतम्; अणुहूअं = अनुभूतम्; पहूअं =
प्रभूतम्.

हो = भू 'be, become' (iv. 60) होइ =
भवति.

होअ = भू 'be, become' (iv. 240) होअ-
ऊण = भूत्वा.

Appendix III.

Alphabetical list of particles

taught by Hemacandra in his Grammar and in this work.

The numbers in brackets refer to the Grammar.

अइ i. 6 (ii. 205) सम्भावने, supposition.

अण i. 6 (ii. 190) नत्रर्थे, negation.

अण्णो (ii. 209) स्वयमित्यस्यार्थे, self.

अम्भो (ii. 208) आश्चर्ये, wonder.

अरे (ii. 201) रतिकलहे, love-quarrel.

अलाहि i. 20 (ii. 189) निवारणे, prevention.

अञ्जो i. 51 (ii. 204) सूचनादुःखसम्भाषणा-
पराधविस्मयानन्ददादरभयस्तेदविषादपश्चात्तापेषु,
signification, sorrow, conversation,
offence, wonder, joy, respect,
fear, pain, dejection, repentance.

आम (ii. 177) अभ्युपगमे, admission.

इ (ii. 217) पादपूरणे, filling up a verse.

इर i. 79 (ii. 186) किलार्थे, indeed.

इहरा (ii. 212) इतरथार्थे, in another
manner.

उअ i. 86 (ii. 211) पश्येत्यस्यार्थे, look !

ऊ (ii. 199) गर्हाक्षेपविस्मयसूचनेषु censure,
attraction, wonder, signification.

एकस्तरिअं i. 147 (ii. 213) क्षणिति, संप्रति,
quick, now.

ओ (ii. 203) सूचनापश्चात्तापयोः, signifi-
cation, repentance.

किणो ii. 31 (ii. 216) प्रश्ने, questioning.

किर ii. 31 (ii. 186) किलार्थे, indeed.

कीस ii. 31 प्रश्ने, questioning.

खु (ii. 198) निश्चयवितर्कसम्भावनविस्मयेषु
certainty, doubt, supposition, as-
tonishment.

चिअ (ii. 184) अवधारणे, determination.

चेअ (ii. 184) अवधारणे, determination.

च (ii. 184) अवधारणे, determination.

जे (ii. 217) पादपूरणे, filling up a verse.

जेण (ii. 183) लक्षणे, indication.

णइ iv. 18 (ii. 184) अवधारणे, deter-
mination.

णवर iv. 20 (ii. 187) केवले, only. आन
न्तर्येपीति केचित्, immediately after.

णवरि iv. 20 (ii. 188) आनन्तर्ये, imme-
diately after. केवलेपीति केचित्, only.

णवि iv. 18 (ii. 178) वैपरीत्ये, contra-
riety.

णाइ (ii. 190) नत्रर्थे, negation.

नं (ii. 176) वाक्योपन्यासे, to introduce
a sentence.

नेण (ii. 183) लक्षणे, indication.

यू (ii. 200) कुत्सायाम्, reproach.

दर (ii. 215) अर्धार्थे ईषदर्थे च, half, a
little.

दे (ii. 195, 196) संमुखीकरणे, सख्या आम-
न्त्रणे च, to make another favoura-
bly disposed to oneself; addressing
a female friend.

पाडिक्कं (ii. 210) प्रत्येकमित्यस्यार्थे, single.

पाडिक्कं (ii. 210) प्रत्येकमित्यस्यार्थे, single.

पि (ii. 218) अप्यर्थे, also.

पिव (ii. 182) इवार्थे like, as.

पुणरुत्तं (ii. 179) रुतकरणे, doing what
was already done.

मणे (ii. 207) विमर्शे, consideration. अन्ये
मन्ये इत्यर्थमपीच्छन्ति, methinks.
माइं vi. 128 (ii. 191) मार्थे, don't.
मामि vi. 128 (ii. 195) सख्या आमन्त्रणे,
addressing a female friend.
मिष (ii. 182) इवार्थे, like, as.
मोरउल्ला vi. 140 (ii. 214) मुधार्थे, in
vain.
र (ii. 217) पादपूरणे, filling up a verse
रे (ii. 201) सम्भाषणे रतिकलहे च conver-
sation, love-quarrel.
व (ii. 182) इवार्थे, like, as.
वणे vii. 83 (ii. 206, 205) निश्चयविकल्पा-
नुकम्यसम्भावनेषु, certainty, doubt,
pity, supposition.
वले vii. 83 (ii. 185) निर्धारणनिश्चयोः,
determining, certainty.
वि (ii. 218) अप्यर्थे, also.
विअ (ii. 182) इवार्थे, like, as.
विच (ii. 182) इवार्थे, like, as.
वेव्व (ii. 194) आमन्त्रणे, addressing.
वेव्वे vii. 94 (ii. 193, 194) भयवारण-

विषादामन्त्रणार्थेषु, fear, prevention,
jection, addressing.
व्व (ii. 182) इवार्थे, like, as.
हद्दी viii. 59 (ii. 192) निर्वेदे, despair
हंद viii. 59 (ii. 181) गृहाणार्थे, take.
हंदि viii. 72 (ii. 180, 181) विषादविकल्प
श्लाघापनिश्चयसत्यगृहाणार्थेषु, dejection
doubt, repentance, certain
truth, take.
हे viii. 72 (ii. 202, 201) ह्येपसम्भाष
रतिकलहेषु, contempt, conversatio
love-quarrel.
हला (ii. 195) सख्या आमन्त्रणे, addres-
sing a female friend.
हले (ii. 195) सख्या आमन्त्रणे, addressin
a female friend
हिर (ii. 186) किलार्थे, indeed.
हु (ii. 198) निश्चयवितर्कसम्भावनविस्म
(नानुस्वारान्) certainty, doubt, su
pposition, astonishment.
हुं (ii. 197) दानपृच्छानिवारणेषु, gift, as
ing, prevention.

CORRECTIONS.

Page 230, l. 16. Read धणि भट्टो instead of धणिभट्टो.

Page 279, l. 21-23 The following is Prof. R. Pischel's emendation of the stanza.

दोससयलग्गलवसय लट्टअलडहअहरय तुह णयाणं ।
लच्चउडयठिअमुणिणमिअजिणो ण लंचाइजोणिसंपत्ती ॥

